

וּבְנֵיתִי לוֹ בֵּית נְאֻמוֹ

מאמר

אַמְצָעוֹתָא דְּעַלְמָא

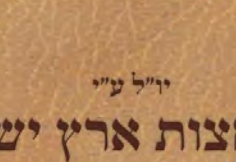
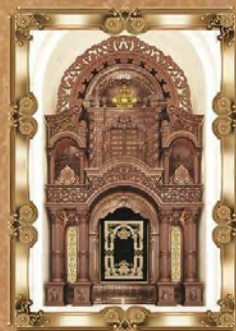
ליקוטי מוהר"ן קמא
תורה כ"ד
עם ליקוטים וביאורים

כולל חצות
KOLLEL CHATZOS
— ארץ ישראל —

בזרא עולם בקנין השלם זה הבנין

בס"ד מתקדמים בבניית הבנין הקדוש
לקראת מעמד הנוכת הבית

יד"ל ע"י

כולל הצות ארץ ישראל

ביתר עילית

ירושלים | בית שמש

לתרומות והנצחות, לימוד ותפילות לזכות בשעת רצון

ראש הכולל הצות הר"ר יהושע מאיר דויטש

02-5803545 052-7628272 פקס 052-5805123

דוא"ל: chatzot18@gmail.com

ת.ד. 30067 ביתר עילית 90500

ניתן לתרום עבור זכויות לשותפות בלימוד התורה בנדרים פלוס - כולל הצות ברסלב ביתר עילית.

מאמר

אֵמֶצְעוּתָא דְּעַלְמָא

תורה כ"ד

מספר הק' ליקוטי מוהר"ן חלק ראשון
עם כל המפרשים והליקוטים

יו"ל ע"י

חבורת ההולכים בתורת ה'

כולל הצות
KOLLEL CHATZOS
— ארץ ישראל —

אדר א' תשפ"ב

קובץ זה ושאר קובצי התורה הזמנית
ניתן להשיג בארה"ק בכולל חצות ביתר עילית:

025803545

chatzot18@gmail.com

כמו"כ ניתן להשיג בארה"ב אצל:

הפצת ספרי ברסלב בארה"ב

18454185532

קובץ מפרשים וליקוטים על תורה כ"ד "אמצעותא דעלמא"

מספר הק' ליקוטי מוהר"ן חלק א'

❧ תוכן הענינים ❧

א.....מבוא

ב.....ליקוטי מוהר"ן

ג.....קיצור ליקוטי מוהר"ן

ד.....ליקוטי תפילות

ה.....עלים לתרופה

ו.....שיחות על התורה

ז.....ליקוטי הלכות

ח.....נפילת אפים ד'

ט.....ברכת הודאה ו'

י.....אישות ד'

יא.....פרפראות לחכמה

יב.....מי הנחל

יג.....יקרא דשבתא

יד.....זמרת הארץ

ונוסף על זה:

ליקוטי מוהר"ן המבואר - פירוש נעימות נצח

פאר הליקוטים - חברותא לליקוטי מוהר"ן

ליקוטי מוהר"ן - עם פירוש וביאור אורח מישור

פירוש מתיבתא על ליקוטי מוהר"ן

מבוא והקדמה

משנכנסים אשר מרבים בשמחה, ובפרט בשמחת המצוות ושמחת יהדותינו, וכמבואר היטב בתורה כ"ד שאנו מתחילים ללמוד זה עתה בעת שהזמן גרמא להתעורר מחדש להמשיך השמחה ממקור השמחה, ובהלכות אשר עליה, וכאשר עיניכם תחזינה באריכות בפנים.

ברוך ה' שאנו נמצאים כעת בשנה מעוברת, כך שכניסת חודש אדר הראשון הוא עדיין בתוך עוצם ה'גילדענע נעכט' (לילות הזהב) הקדושים, וכבר ידוע דברי הרמב"ם שכל מי שרוצה לזכות בכתר התורה יזהר בכל לילותיו ולא יאבד אפילו אחד מהן בשינה ואכילה ושתיה ושיחה וכיוצא בהן אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה, אמרו חכמים אין רינה של תורה אלא בלילה שנאמר קומי רוני בלילה וכל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד נמשך עליו ביום שנאמר יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי תפלה לאל חי.

את חלקו הגדול של החורף זכינו לעבור בהתעלות ובחבורה, ובהליכה עם תורה כ"ב, אשר הלכנו עמה זה שנית, בתקופה ארוכה במיוחד, לעלות מדרגא לדרגא מנעשה לנשמע, עד אשר אנו זוכים כעת בחודש אשר הדר קבלוה מאהבה לסיימה, ולהמשיך לילך מדרגא לדרגא, בתורה כ"ד, אשר אף כי עמקו סודותיה, יש ויש בה כדי להחיותנו ולשמחנו ולקרבונו להשי"ת, בפרט כאשר נזכה ללמוד את דברי הרב והתלמיד כאחד יחד, אשר הם פותחים פתחים הרבה להבין את סודות התורה הזאת, ולדעת לילך בה לעובדא ולמעשה, וכאשר מסיים מוהרנ"ת את הגהתו שבתוך התורה, וז"ל: אשרי מי שיזכה לילך ולעלות בדרך הקודש הנאמר בהתורה הזאת עד שיזכה להשגות אלו.

חיבה יתירה נודעת לנו בתורה זו, אשר הרבה מהענינים המבוארים בה, מתקשרים ועולים בקנה אחד, עם הענינים אשר למדנו זה עתה בתורה כ"ב, כמו ענין הידין ורגלי ההליכה, ענין העליות מעולם לעולם, וכן ענין שמחת עולם על ראשם, וכהנה רבות.

אנו תקוה שקובץ זה יהיה לתועלת לכל החפצים לילך עם התורה, ובפרט עתה שאנו כבר מתקרבים ועומדים סמוך ונראה לשמחת ליבנו בהרחבת גבולי הקדושה, ובחנוכת הבנין הקדוש להשראת השכינה אשר הולך ונבנה בזריוות מיוחדת על כל אגפיו והיכליו וגם לרבות המקוה הקדוש, ותחזינה עינינו בשובו לציון כרחמים, כב"א.

הכ"ד

זעירא דמן חבריא

יהושע מאיר דויטש

כולל חצות - ארץ ישראל

תורה כ"ד

אָמְרוּ לָהּ אֲמַצְעוּתָא דְעֵלְמָא הִיבָא,
 זְקָפָא לְאַצְבָּעֵתָה אָמַר לְהוּ הָבָא, אָמְרוּ
 לָהּ מִי יִימַר, אָמַר, אֵיתָּו אֲשֵׁלוּ וּמוֹשְׁחוּ:
 (לְשׁוֹן רַבְּנֵנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה):

א דע, שייש אור, שֶהוּא לְמַעְלָה מִנַּפְשִׁין
 וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין, וְהוּא אור אֵין-סוּף. וְאָף-
 עַל-פִּי שְׂאִין הַשֶּׁכֶל מְשִׁיג אוֹתוֹ, אָף-עַל-
 פִּי-כֵן רְדִיפָה דְמַחְשָׁבָה לְמַרְדָּף אֲבַתְרָה.
 וְעַל יְדֵי הֶרְדִּיפָה, אִזְ הַשֶּׁכֶל מְשִׁיג אוֹתוֹ
 בְּבַחֲנִיַת מְטִי וְלֹא מְטִי. כִּי בְּאַמַת אִי
 אֲפֹשֶׁר לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ, כִּי הוּא לְמַעְלָה
 מִנַּפְשׁ רֹיחַ נִשְׁמָה:

ב וְדַע שְׂאִי אֲפֹשֶׁר לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ אֲפֵלוּ
 בְּבַחֲנִיַת מְטִי וְלֹא מְטִי. אֲלֹא עַל-יְדֵי עֲשִׂיַת
 הַמְצוּוֹת בְּשִׁמְחָה. כִּי עַל יְדֵי שִׁמְחַת
 הַמְצוּוֹה נִשְׁלָם הַקְדָּשָׁה וּמַעְלָה הַחַיּוּת
 וְהַקְדָּשָׁה שֶׁבְּקְלִיפּוֹת בְּבַחֲנִיַת אַחַד-עָשָׂר
 סְמָנֵי הַקְטָרֶת. כִּי הַקְלָפוֹת הֵם בְּבַחֲנִיַת
 מוֹתְרוֹת וְהֵם בְּבַחֲנִיַת עֲצָבוֹת בְּבַחֲנִיַת
 (מְשָׁלֵי יוֹד): 'בְּכָל עֶצֶב יִהְיֶה מוֹתֵר'. וְהֵם
 תְּקָפָא דְדִינָא בְּבַחֲנִיַת (בְּרֵאשִׁית ו):
 וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ. וְעַקֵּר הַשִּׁמְחָה הִיא בְּלֵב
 כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (תְּהִלִּים ד): גִּתְתָּה שִׁמְחָה
 בְּלִבִּי. וְגַלוֹת הַשִּׁכְיָנָה, שֶׁהוּא בְּבַחֲנִיַת לֵב
 שֶׁהוּא שִׁמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עַקֵּר גְּלוּתָהּ

כְּשֶׁעֲצָבוֹת שֶׁהֵם הַקְלָפוֹת גּוֹבְרִים עָלֶיהָ,
 בְּבַחֲנִיַת: "וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ". וְזֶה הוּא
 כְּשִׁינְצָאוּ יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוּת, כְּתִיב (יִשְׁעִיָּה
 נ"ה): "כִּי בְּשִׁמְחָה תִצְאוּ". וּבְשִׁבִיל זֶה
 נִשְׁעַל-יְדֵי הַקְטָרֶת מִעֲלֵין מִהַקְלָפוֹת
 חַיּוּתָם כְּתִיב בְּהֵם (מְשָׁלֵי כו): קְטָרֶת יִשְׁמַח
 לֵב. נִמְצָא כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַמְצוּוֹה בְּשִׁמְחָה אִזְי
 מַעְלָה הַשִּׁכְיָנָה שֶׁהִיא הַמְצוּוֹה שֶׁהִיא
 שִׁמְחַת הַלֵּב מִבֵּין הַקְלָפוֹת. וְזֶהוּ בְּבַחֲנִיַת
 מַלְכוּת דְּעֲשִׂיַת הָעוֹלָה מִן הַקְלָפוֹת:

ג וּכְשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אִיזָה מְצוּוֹה, יֵשׁ כַּח
 בְּהַמְצוּוֹה, לִילָךְ וּלְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָמוֹת
 לְעַבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. בְּבַחֲנִיַת (שְׁמוֹת י):
 "בְּנַעֲרֵינוּ וּבְזִקְנֵינוּ גִלָּךְ, בְּצִאֲנֵנוּ וּבְבִקְרָנוּ
 גִּלָּךְ". וְזֶה בְּבַחֲנִיַת 'מַלְכוּת מַלְבִּישׁ נִצְחַת הוֹד
 יְסוּד', שֶׁהֵם כְּלֵי הַהֲלִיכָה. וְזֶה בְּבַחֲנִיַת
 (תְּהִלִּים ל"ז): "תּוֹרַת אֱלֹקִיו בְּלִבּוֹ לֹא
 תִמְעַד אֲשׁוּרָיו", שֶׁהִיא הוֹלְכַת לְעוֹרֵר.
 וְזֶה בְּבַחֲנִיַת (שָׁם ס"ח): "הֲלִיכוֹת אֵלַי מִלְכֵי
 בְּקֹדֶשׁ" - כְּשֶׁמַּעֲלִין מַלְכוּת לְתוֹךְ
 הַקְדָּשָׁה, הִיא מַלְבִּישַׁת אֶת הַהֲלִיכוֹת אֵלַי
 אֶת 'נִצְחַת הוֹד יְסוּד', לִילָךְ וּלְעוֹרֵר כָּל
 הַדְּבָרִים לְעַבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

ד וְעַל-יְדֵי הַהֲתַעוֹרְרוֹת, הֵינּוּ עַל-יְדֵי
 הַהֲלִיכָה, נִמְשָׁךְ בְּרָכָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת. וְזֶה
 בְּבַחֲנִיַת: 'נִצְחַת הוֹד יְסוּד מַלְבִּישִׁין אֶת חֶסֶד
 גְּבוּרָה תְּפָאֶרֶת', שֶׁהֵם הַיְדִים, שֶׁמִּשָּׂם כָּל

הַבְּרָכוֹת. וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל): "וַיְבָרֶךְ ה' אֶת־ךָ לְרֹגְלֶיךָ". נִמְצָא שְׁעוֹלֵינְךָ הַרְגְּלִינְךָ בְּבְחִינַת יָדַיִם, בְּבְחִינַת (שׁוֹפְטִים ד): "וַתִּלְךְ יָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַלֹּדֶף וְקָשָׁה". וְעַקֵּר הַבְּרָכוֹת מִיָּדַיִם, בְּבְחִינַת (וַיִּקְרָא ט): "וַיִּשָּׂא אֶהָרֶן אֶת יָדוֹ אֶל הָעָם וַיְבָרֶכֶם", וְכִמּוֹ שְׁפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית מ"ט): "מִיָּדַי אֲבִיר יַעֲקֹב מִשֵּׁם רַעָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל:

ה וְעַקֵּר הַבְּרָכָה שְׁנִשְׁפָּעִין מֵהַיָּדַיִם, הֵם שֶׁכָּל. וְכִשְׁבָּאִים לְמַטָּה, נַעֲשִׂים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תְּהִלִּים קמ"ה): "פֹּתַח אֶת יָדֶיךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן". בְּכֵן מִי שֶׁהוּא בַּעַל נַפְשׁ, צָרִיךְ לְכוֹן רְצוֹנוֹ, שְׂיִמְשִׁיךְ בְּרַכַּת שֶׁכָּל. בְּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית מ"ח): "שֶׁכָּל אֶת יָדָיו", וּבְבְחִינַת (שְׁמוֹת ט"ו): "מִקְדָּשׁ ה' בּוֹנְנוּ יָדֶיךָ". וְזֶה בְּחִינַת 'חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת שְׁמֵלְבִישֵׁן אֶת חֲכָמָה בִּינָה דַעַת:

ו וְצָרִיךְ לְהִמְשִׁיךְ אֱמוּנָה לְתוֹךְ בְּרַכַּת הַשֶּׁכָּל, כִּי אֵין לְסִמּוּךְ עַל הַשֶּׁכָּל בְּעַצְמוֹ כִּידוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי כ"ח): "אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת", וּבְחִינַת (שְׁמוֹת י"ז): "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה", וּבְחִינַת (שְׁמוּאֵל-א כ"ד): "וְקָמָה בְּיָדֶיךָ מִמְּלַכַת יִשְׂרָאֵל", הֵינּוּ שְׂיִמְשִׁיךְ אֱמוּנָה לְתוֹךְ בְּרַכַּת הַיָּדַיִם. וְזֶהוּ בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל-א ב): "וּבְנִיתִי לוֹ בַּיִת נְאֻמָּן", וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים פ"ט): "אֱמוּנָתְךָ

בְּקָהֶל קְדוֹשִׁים", קְדָשׁ זֶה בְּחִינַת מַחִין. וְזֶה בְּחִינַת: 'מְלָכוֹת דִּיצִירָה נַעֲשֶׂה מִמְּנָה חֲכָמָה בִּינָה דַעַת דַּעֲשִׂיָה':

ז וּבְכַפְּנִימֵיּוֹת בְּרַכָּאן, שֶׁהוּא דַקוֹת הַבְּרַכָּאן, נִתְבָּרַךְ מֵהֶם הַמְּסֻדָּר וְהַמְּיֻשָּׁב אֶת הַשֶּׁכָּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתָר. בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כ"ו): "וַאֲהִיָּה עִמָּךְ וַאֲבָרְכֶךָ", כְּתָר, הוּא לְשׁוֹן הַמְּתַנָּה, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (אִיּוֹב ל"ו): "כְּתָר לִי זַעִיר", כִּי כְּשִׁשׁוּאֵלִין אֶת הָאָדָם אִיזְהוּ שֶׁכָּל, אוֹמֵר: הַמְּתַן עַד שְׁאֲתִישָׁב, וְגַם שֵׁם צָרִיךְ אֱמוּנָה, בְּבְחִינַת אֱמוּן מִפְּלֵא. וְזֶה בְּחִינַת 'שְׁמִפְּנִימֵיּוֹת חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת, וּמִפְּנִימֵיּוֹת מְלָכוֹת דִּיצִירָה, נַעֲשֶׂה כְּתָר דַּעֲשִׂיָה. וְכֵן עוֹלֵין הָעוֹלָמוֹת עַד לְמַעְלָה, עַד אֲצִילוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה: וְזֶה (יַחֲזַקָּאֵל ג'): "בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ". 'בְּרוּךְ', זֶה בְּחִינַת יָדַיִם; 'כְּבוֹד ה'', זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה; 'מִמְּקוֹמוֹ', זֶה בְּחִינַת כְּתָר:

ח וּכְשִׁעוֹשָׂה וּמִתְקַן אֶת הַמְּיֻשָּׁב וְהַמְּסֻדָּר, שֶׁהוּא הַכְּתָר כְּרָאוּי, וְהַמַּחִין רוֹדְפִין לְהַשִּׁיג הָאוֹר אֵין-סוּף. וְהַכְּתָר מְעַכֵּב אֶת הַשֶּׁכָּל, כְּדִי לִישָׁב אֶת הַשֶּׁכָּל. וְעַל-יָדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמְּעַכֵּב, אֲזִי מִכָּה הַמַּחִין בְּהַמְּיֻשָּׁב וְהַמְּסֻדָּר, וְנַעֲשִׂין הַיְכָלִין לְאוֹר אֵין-סוּף. וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יָדִיעַ וְלֹא אֶתִידַע, כְּמוֹכָא בְּזִהַר פְּרִשְׁתַּת נַח

(ס"ה.): 'וּמִגּוֹ הָאֵי פְּרִיסָא בְּרִדְיָפָה דְּהָאֵי מַחְשָׁבָה, מְטִי וְלֹא מְטִי'. וּפְרִיסָא, זֶה הַמְסֻדָּר וְהַמְיֻשָּׁב, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתָר, שֶׁהוּא פָּרוּם בֵּין הַנְּאֻצְלִים לְבֵין הַמְּאֻצִּיל. 'וְאַתְעֵבִידוּ תִשַׁע הַיְכָלִין, דְּלֹאוּ אֲנֹן נְהוּרִין, וְלֹא רוּחִין, וְלֹא נִשְׁמָתִין, וְלִית מָאן דְּקִימָא בְּהוּ, וְלֹא מִתְדַבְּקִין, וְלֹא מִתְיַדְעִין'. וְדַע, שְׁזֵה תְּכֻלִּית הַיְדִיעָה, כִּי תְּכֻלִּית הַיְדִיעָה – דְּלֹא יַדַּע.

וְזֵה בְּחִינַת (יִשְׁעִיה נ"ח): "'וְהַשְּׁבִיעַ בְּצַחְצָחוֹת נִפְשָׁךְ"; כִּי אִוְרוֹת אֱלוֹ, הֵם הַצַּחְצָחוֹת, שֶׁהֵם לְמַעְלָה מִהַסְּפִירוֹת, אֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוֹכָה שְׂרִדְרָף מַחְשַׁבְתּוֹ לְהַשְׁיג הַשְּׁגוֹת אֱלוֹ, אַף-עַל-פִּי שְׂאִין יְכַלֵּת בְּיַד הַשְּׁכָל לְהַשְׁיג אוֹתָם, כִּי לֹא מִתְדַבְּקִין וְלֹא יַדְיָעוּ: וְתִשַׁע הַיְכָלִין אֱלוֹ, נִעְשִׂין עַל-יְדֵי הַבְּטִישָׁה, שְׂמַבְטִישִׁין הַמְּחִין בְּכֶתֶר בְּשַׁעַת רְדִיפָה. וְהַמְּחִין הֵם תְּלָת, וְכָל אֶחָד כָּלוּל מִתְּלָת, כִּי נִכְלָלִין בְּשַׁעַת רְדִיפָה. וְשִׁלְשׁ פְּעָמִים שְׁלֹשׁ, הֵם תִּשְׁעָה, וְזֵהוּ תִשְׁעָה הַיְכָלִין:

[זֶה הָעֲנָן עֵמֶק עֵמֶק מִי יִמְצְאוּנוּ, כְּמוֹבֵן לְמוֹשֶׁה וְכֹאֲשֶׁר רָמַז לִי רַבְּנוּ ז"ל בְּעֶצְמוֹ גְּדֹל עֵמֶקוֹת הַסּוּד הַנּוֹרָא הַזֶּה שְׂמַגִּיעַ לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְכוּ', וְכַמְבָּאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת לְמַעֲיָן, וְהַהֲכָרַח לְבָאָר הַדְּבָר קִצָּת.

וְהוּא, כִּי הַכְּתָר הוּא הַמְיֻשָּׁב וְהַמְסֻדָּר אֶת הַמְּחִין, דְּהֵינּוּ הַכַּח שְׂיִישׁ בְּהַשְּׁכָל שֶׁל אָדָם

לְיֻשָּׁב וְלְסֻדָּר אֶת הַכַּח וְהַדַּעַת לְכָל יְהִרָם לְצֵאת חוּץ מִן הַגְּבוּל, זֶה הַכַּח הוּא בְּחִינַת כְּתָר כַּנִּלְל. וְזֵה הַכַּח הוּא כְּמוֹ מַחְצָה הַמְּפֻסָּקֶת בֵּין הַמְּחִין וּבֵין הָאוֹר אֵיין-סוּף, כִּי זֶה הַכַּח שֶׁהוּא הַמְיֻשָּׁב וְהַמְסֻדָּר, הוּא מְעַכֵּב אֶת הַמְּחִין בְּעַת מְרוּצָתָם וְרִדְיָפָתָם לְכָל יְהִרָסוּ לְעֵלוֹת אֶל ה' לְמַעְלָה מִמַּחְצָתָם, כִּי הַמְּחִין רוֹדְפִין לְהַשְׁיג הָאוֹר אֵיין-סוּף. וְזֵה הַכַּח הַנִּלְל שֶׁל הַשְּׁכָל שֶׁהוּא הַמְיֻשָּׁב וְהַמְסֻדָּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתָר הוּא עוֹמֵד בְּפָנֵיהֶם כְּמוֹ מַחְצָה, וּמְעַכֵּב אוֹתָם מִרְדִּיפָתָם כַּנִּלְל. וְעַל-יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב, הֵינּוּ עַל-יְדֵי הַרְדִּיפָה שֶׁהַמְּחִין רוֹדְפִין לְהַשְׁיג אוֹר הָאֵיין-סוּף, וְעַל-יְדֵי כַח הַמְעַכֵּב, שֶׁהוּא כַח הַמְיֻשָּׁב וְהַמְסֻדָּר, בְּחִינַת כְּתָר כַּנִּלְל, עַל-יְדֵי שְׁנֵי בְּחִינּוֹת אֱלוֹ, עַל-יְדִי-זֵה מְבַטְשִׁין וּמְכִין הַמְּחִין בְּבְחִינַת הַמַּחְצָה הַנִּלְל שֶׁהוּא הַמְיֻשָּׁב וְהַמְסֻדָּר, וְעַל-יְדִי-זֵה נִעְשִׂין הַיְכָלִין לְאוֹר אֵין סוּף, דְּהֵינּוּ שְׂנַעְשִׂין בְּחִינַת כָּלִים וְהַיְכָלוֹת בְּרוּחַנִיּוֹת עֲלִיּוֹן, לְהַשְׁיג עַל יָדָם בְּבְחִינַת מְטִי וְלֹא מְטִי אוֹר הָאֵיין-סוּף בְּרוּךְ הוּא. כִּי אִם לֹא הָיָה הַמְעַכֵּב הַנִּלְל כָּלָל, וְלֹא הָיָה מִי שְׂיִעַכֵּב אֶת הַמְּחִין מִרְדִּיפָתָם וּמְרוּצָתָם, הָיוּ מִתְבַּטְּלִין הַמְּחִין לְגַמְרִי. כִּי הָיָה הָאָדָם מִתְבַּטֵּל בְּמַצִּיאוֹת, כִּי אוֹר הָאֵיין-סוּף אֵי אֶפְשָׁר לְהַשְׁיג. אֲךָ עַל-יְדֵי שְׁנֵי הַבְּחִינּוֹת, שֶׁהֵם הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב, עַל-יְדִי-זֵה נִעְשִׂין בְּחִינַת מַחְצוֹת וְהַיְכָלִין הַנִּלְל שְׂעַל יָדָם מְשִׁיגִים אוֹר הָאֵין סוּף רַק בְּבְחִינַת 'מְטִי וְלֹא מְטִי'.

וּפְרוּשׁ 'מְטִי וְלֹא מְטִי', יָדוּעַ לְמַבְיָנִים. דְּהֵינּוּ 'שְׂמַגִּיעַ וְאֵינוּ מַגִּיעַ', שְׂרוֹדְף וּמַגִּיעַ לְהַשְׁיג וְאֵין-עַל-פִּי-כֵן אֵינוּ מַגִּיעַ וּמְשִׁיג, שְׁזֵה נִעְשָׂה

על-ידי הַרְדִּיפָה וְהַמַּעֲכָב כַּנִּל. וְאִף-עַל-פִּי
שֶׁנַּעֲשִׂין אֵלּוּ הַהִיכָלִין הַנִּל, אִף-עַל-פִּי-כֵן לֹא
יֵדִיעַ וְלֹא אֲתִידַע וְלִית מָאן דְּקִימָא בְּהוּ וְלֹא
מִתְדַבְּקִין וְלֹא יִדְעִין וְכוּ' כַּנִּל. כִּי אִי אֶפְשָׁר
לְצִיר בִּשְׂכַל הַשְּׁגוֹת אֵלּוּ הַהִיכָלוֹת הַנִּל כִּי הֵם
לְמַעַלָּה מִנְּפִשֵׁין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין לְמַעַלָּה מִכָּל
הַשְּׂכָלִיּוֹת כִּי הֵם לְמַעַלָּה מִהַסְּפִירוֹת וְכוּ'.
כַּמְבָּאָר לְעִיל בְּלִשׁוֹן רַבְּנּוּ ז"ל עֵין שָׁם הֵיטֵב
וְתַבִּין שְׁלֵא הוּסְפְתִי שׁוּם דְּבַר כָּלָל כִּי בְּכָלֵל
דְּבָרֵינוּ דְּבָרֵי. רַק חֲזַרְתִּי וּבִאֲרַתִּי הַדְּבָרִים קֶצֶת
לְגַדֵּל עֵצִים עִמְקוֹתָם עַד אֵין-סוּף. וּבִשְׂבִיל זֶה
נַעֲשִׂין תַּשְׁעָה הִיכָלִין דִּיקָא, כִּי הַמַּחִין הֵם
שְׁלֵשׁ, וּמַחְמַת רְדִיפָתָם וְהַכְּאָתָם בְּהַמַּעֲכָב
הַנִּל הֵם נִכְלָלִין זֶה בְּזֶה, וְנַעֲשֶׂה כָּל אֶחָד כָּלּוּל
מִשְׁלֵשׁ, וְשְׁלֵשׁ פְּעָמִים שְׁלֵשׁ הֵם תַּשְׁעָה וְזֵהוּ
בְּחִינַת תַּשְׁעָה הִיכָלִין הַנִּל:

אֲשֶׁרִי מִי שְׁיִזְכָּה לִילָךְ וְלַעֲלוֹת בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ
הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת עַד שְׁיִזְכָּה לְהַשְּׁגוֹת
אֵלּוּ]:

וְזֶה שֶׁשָּׂאֵלוּ סְבִי דְבִי אֲתוּנָא: אֲמַצְעוּתָא
דְּעָלְמָא הֵיכָא. וְקָפָא אֲצַבְעָתָא, אָמַר
הַכָּא. אָמְרוּ לֵיה מִי יֵימַר, אָמַר לְהוּ
אִיתוּ אֲשֶׁלִי וּמוֹשְׁחוּ. שֶׁשָּׂאֵלוּ אוֹתוֹ:
אֵיךְ מְשִׁיגִין אֹר אֵין סוּף, שֶׁהוּא אֲמַצְעָא
דְּעָלְמָא, שְׂמַמְנוּ הַכָּל שׁוֹאֲבִין חֵיוֹת
וְשִׁפְעוּ. וְקָפָא אֲצַבְעָתָא, זֶה בְּחִינַת
בְּרָכוֹת כַּנִּל, בְּחִינַת: "וַיֵּשֶׂא אֶהָרָן אֶת יָדוֹ
וַיְבָרְכֵם" כַּנִּל. הֵינּוּ שְׁעַל-יְדֵי הַבְּרָכוֹת

מִבְּמִשְׁיַן הַמַּחִין בְּכֶתֶר, וְנַעֲשִׂין הִיכָלִין
כַּנִּל. וְאָמְרוּ לֵיה מִי יֵימַר – מִי הוּא זֶה
שְׁיִכְנֹס בְּהִיכָלֵי הַתְּמוּרוֹת לְמָקוֹם
הַקְּלָפוֹת, לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם הַקְּדוּשָׁה בְּבְחִינַת
קְטֹרֶת כַּנִּל, וְשְׁעַל-יְדֵי עֲלִיתוֹ יִתְעַלֶּה
הַבְּרָכוֹת כַּנִּל. וְזֶה מִי יֵימַר, לְשׁוֹן תְּמוּרָה,
לְשׁוֹן (וַיִּקְרָא כ"ו): "אִם הָמַר יְמִירְנוּ".

וְהַשִּׁיב לָהֶם, אִיתוּ אֲשֶׁלִי וּמוֹשְׁחוּ,
הֵינּוּ עֶקֶר עֲלִית הַקְּדוּשָׁה, עַל-יְדֵי
הַשְּׂמֻחָה. וְלַעֲתִיד בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוּת
בְּשְׂמֻחָה, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב: 'כִּי בְּשְׂמֻחָה
תֵּצְאוּ', וְאֵז יִכְלוּ הַקְּלָפוֹת לְגַמְרֵי. וְזֶה:
'אִיתוּ אֲשֶׁלִי', הֵינּוּ עַל יְדֵיכֶם וְעַל כְּרַחֲכֶם
יִתְבַּטְּלוּ הַקְּלָפוֹת. כִּי אַתֶּם בְּעֲצַמְכֶם
תָּבִיאוּ אֶת בֵּית-יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוּת,
הַנִּקְרָאִים אֲשֶׁלִי, הֵינּוּ חֶבֶל נִחְלָתוֹ. כְּמוֹ
שְׂפָתוֹב (יִשְׁעִיה ס"ו): "וְהֵבִיאוּ אֶת אַחֲיֶיכֶם
בֵּית יִשְׂרָאֵל", שְׂכָל אֶחָד וְאֶחָד מִהָעֶכּוֹסִים
יָבִיאוּ בְיָדָם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוּת, עַל-
יְדֵי רַבּוּי הַשְּׂמֻחָה שְׁיִהְיֶה בְּעֵת הַזֹּאת, כְּמוֹ
שְׂפָתוֹב (תְּהִלִּים קכ"ו): "אֵז יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם
הַגְּדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי וְכוּ', הֵינּוּ
שְׂמֻחִים". וְעַל-יְדֵי הַשְּׂמֻחָה יִתְבַּטְּלוּ
הַקְּלָפוֹת, בְּבְחִינַת (שְׂמוּאֵל-ב ח'): 'וַיִּמְדָּדִם
בַּחֶבֶל הַשֶּׁכֶב אוֹתָם אֶרְצָה'. וְזֶה: 'מוֹשְׁחוּ',
הֵינּוּ הַמְּדִידָה לְכָלוֹת אוֹתָם:

קיצור ליקוטי מוהר"ן

אמצייתא דעלמא - כד

א. דע שיש אור שהוא למעלה מנפשין ורוחין ונשמתין והוא אור אין סוף ברוך הוא. ואף-על-פי שאין השכל משיג אותו אף-על-פי-כן רדיפה דמחשבה למרדף אבתרה. ועל-ידי עשית המצוות בשמחה זוכין להשיג אותו על-ידי הרדיפה והמעבב בבחינת מטי ולא מטי. ונעשין תשעה היכלין דלאו אנון נהורין ולא רוחין ולא נשמתין ולית מאן דקימא בהו ולא מתדבקין ולא מתידעין. אשרי מי שזוכה שירדף מחשבתו להשיג השגות אלו אף-על-פי שאין יכולת ביד השכל להשיג אותם כי לא מתדבקין ולא ידיעין. והשגה זאת היא תכלית הכל בבחינת תכלית הידיעה שלא נדע:

ב. ועל-ידי שמחת המצוות נשלים הקדשה ומעלה החיות והקדשה שבקלפות. ועל כן כשעושין המצוות בשמחה מעלה השכינה מבין הקלפות:

ג. וצריך להתרחק מעצבות מאד מאד כי הקלפות הם בחינת עצבות והם תקפא דדינא. וכשהעצבות מתגברת היא בחינת גלות השכינה שהיא שמחתן של ישראל כמו שכתוב: "אם הבנים שמחה" (תהלים קי"ג ט). ועקר בטול הקלפות ועלית הקדשה היא על-ידי שמחה הנ"ל:

ד. ועל-ידי קטרת מעלין מהקלפות חיותם וזוכין לשמחה כמו שכתוב: "וקטרת ישמח לב" (משלי כ"ז). על כן צריך לומר קטרת בכונה גדולה כי עקר עלית כל ניצוצי הקדשה מעמקי הקלפות היא על-ידי קטרת ועל-ידי-זה זוכין לשמחה כנ"ל:

ה. וכשאדם עושה איזה מצוה יש כח בהמצוה לילך ולעורר כל העולמות לעבודת השם יתברך. ועל-ידי-זה נמשך ברכה לכל העולמות ועקר הברכה

שְׁנַשְׁפַּע מְלַמְעָהּ הִיא שֶׁכֵּל וְכִשְׁבָּא לְמַטָּה נַעֲשֶׂה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ. בְּכֵן מִי שֶׁהוּא בְּעַל נַפֶּשׁ צָרִיךְ לְכוּן רְצוֹנוֹ שְׂיִמְשִׁיךְ בְּרַכַּת הַשֶּׁכֶל. וְצָרִיךְ לְהִמְשִׁיךְ אֲמוּנָה לְתוֹךְ בְּרַכַּת הַשֶּׁכֶל כִּי אֵין לְסַמֵּךְ עַל הַשֶּׁכֶל בְּעֲצָמוֹ כִּידוּעַ:

ו. וּבְפָנִימִיּוֹת הַבְּרָכוֹת שְׁנַמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַמְצוּוֹת נִתְבָּרַךְ מֵהֶם כַּח הַמֵּיִשֵּׁב וְהַמְסִידֵר אֶת הַמַּחֲזִין. הֵינּוּ בְּחִינַת כְּתוּר לְשׁוֹן הַמְתַּנָּה כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "כְּתוּר לִי זְעִיר" (איוב ל"ב), כִּי כְּשִׁשׁוּאֲלִין אֶת הָאָדָם אֵיזָה שֶׁכֵּל, אוֹמֵר הַמְתַּן עַד שְׁאֲתִישֵׁב. וְגַם שָׁם צָרִיךְ אֲמוּנָה:

ז. וְכַח הַזֶּה בְּחִינַת כְּתוּר הוּא עוֹמֵד בְּפָנֵי הַמַּחֲזִין כְּמוֹ מְחַצָּה וּמְעַכֵּב אוֹתָם מִרְדִּיפָתָם. כִּי הַמַּחֲזִין רוֹדֵפִין לְהַשִּׁיג אוֹר הָאֵין-סוּף בְּרוּךְ-הוּא וְזֶה הַכַּח שֶׁהוּא הַמֵּיִשֵּׁב וְהַמְסִידֵר מִפְּסִיק בֵּין הַמַּחֲזִין וּבֵין אוֹר הָאֵין-סוּף. וְעַל-יְדֵי הִרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב עַל-יְדֵי שְׁתֵּי בְּחִינּוֹת אֵלוֹ עַל-יְדֵי-זֶה מְבַטְשִׁין וּמְכִין הַמַּחֲזִין בְּבְחִינַת הַמְחַצָּה הַנִּלְשָׁה הוּא הַמֵּיִשֵּׁב וְהַמְסִידֵר כְּשֶׁעוֹשֶׂה וּמְתַקֵּן אוֹתוֹ שֶׁהוּא הַכְּתוּר כְּרָאוּי. וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין תְּשׁוּעָה הַיְכָלִין שְׁעַל יָדָם מְשִׁיגִין אוֹר הָאֵין-סוּף בְּבְחִינַת מְטִי וְלֹא מְטִי דְהֵינּוּ שְׁמַגִּיעַ וְאֵינוֹ מַגִּיעַ שְׁרוּדָךְ וּמַגִּיעַ לְהַשִּׁיג וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ מַגִּיעַ וּמְשִׁיג. וְתְשׁוּעָה הַיְכָלִין נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי שְׁנַכְלָלִין הַמַּחֲזִין זֶה בְּזֶה מְחַמֵּת רְדִיפָתָם וְהַכְּאֵתָם בְּהַמְעַכֵּב הַנִּלְשָׁה. כִּי הַמַּחֲזִין הֵם שְׁלֵשָׁה וְנַעֲשֶׂה כָּל אֶחָד כָּלוּל מִשְׁלֵשָׁה, וְשְׁלֵשׁ פְּעָמִים שְׁלֵשָׁה הֵם תְּשׁוּעָה הַיְכָלִין הַנִּלְשָׁה. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי עֲשִׂית הַמְצוּוֹה בְּשִׁמְחָה כַּנִּלְשָׁה:

ח. וְעַקֵּר עֲלִית הַקְּדוּשָׁה הִיא עַל-יְדֵי שְׁמִחָה וְלַעֲתִיד לָבוֹא יִתְבַטְּלוּ הַקְּלָפוֹת לְגַמְרֵי עַל-יְדֵי רַבּוּי הַשְּׂמִחָה. וְיִשְׂרָאֵל יֵצְאוּ מִהַגְּלוּת בְּשִׁמְחָה כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "כִּי בְּשִׁמְחָה תֵּצְאוּ" (ישעיה נ"ה יב) וְעַל-יְדֵי הָעֲכוּ"ם וְעַל כְּרַחֵם יִתְבַטְּלוּ הַקְּלָפוֹת. כִּי הָעֲכוּ"ם בְּעֲצָמָם וּבְיָדָם יְבִיאוּ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוּת עַל-יְדֵי רַבּוּי הַשְּׂמִחָה כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "אֲזַי אֹמְרוּ בְּגוֹיִם וְגוֹ' הֵינּוּ שְׂמִחִים" (תהלים קכ"ו ב"ג) בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן:

ליקוטי תפילות

ח"א תפילה כ"ד

אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו. ומה יפה ירושתנו. אשרינו שזכינו ברחמיך הרבים וחסדיך היקרים לקבל תורתך הקדושה. ולקים מצותיך היקרות "הנחמדים מזהב ומפז רב".

ובכן באתי לשחר פניך יי אלהי ואלהי אבותי. שתחננו ברחמיך הרבים ובחסדיך הגדולים, ותזכנו שנעשה כל המצות בשמחה גדולה ועצומה מאד. כִּאֲשֶׁר רָאוּי לְשִׂמְחָה וְלִשְׂשׂוֹן וְלִגְדִיל בְּךָ יי אלהינו. בכל עת שאנו זוכים לקיים ולעשות איזה מצוה, אשר כל מצוה ומצוה היא אחדותך, ואנו זוכים להתדבק בך ולהפיל בך יי אלהינו על ידי עשיית כל מצוה ומצוה. מה רב טובך אשר עשית עמי אשר זכיתני להיות מזרע ישראל ולא עשני גוי. ואתה מקים מעפר דל, מאשפות תרים אביון כמוני. ואתה מזכה אותי בכל יום ובכל עת לעשות מצות היקרות והחביבות. עזרנו ברחמיך הרבים שימשך עלינו שמחה גדולה ממני שהשמחה במעונו, שנזכה לשמח מאד באמת בעת שאנו זוכים לעשות מצוה, עד שנזכה תמיד לעשות מצוות רבות בכל יום ויום בשמחה גדולה וחדוה רבה ועצומה מאד. ותגן עלינו ברחמיך הרבים ובחסדיך העצומים, ותשמרני ותצילני מעצבות ומרה שחורה, שלא יעלה ולא יבא ולא יגיע ללבי שום עצבות ומרה שחורה כלל. והסר ממני יגון ואנחה ברחמיך הרבים.

ותהיה בעזרי ותושיעני ותזכני לפרש שיחתי לפניך בכל יום ויום. ואת כל אשר עם לבבי אשיחה לפניך, ואזכה להתודות בכל יום על כל חטאתי ועונותי ופשעי שחטאתי ושעויותי ושפשעתי לפניך. ולשוב עליהם באמת בכל לב ונפש בתשובה שלמה. ולבקש ולהתחנן מלפניך מחילה וסליחה וכפרה בלב נשבר ונדכה באמת כרצונך הטוב, ולקבל עלי קבלה חזקה ונכונה באמת שלא אחטא עוד, ולא אשוב לאולתי. "אם און פעלתי לא אוסיף". ואתה תעורר חסדיך ותמלא עלי רחמים. ותמחל ותסלח לי על כל חטאי ועונותי ופשעי. ותסיר העצבות והדאגות והמרה שחורה ממני.

וּתְעֹזְרֵנִי לְבוֹא אַחַר כָּךְ לְשִׂמְחָה גְדוֹלָה וְעֲצוּמָה בְּאַמֶּת, בְּאַפֵּן שְׂאוּכָה לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה תְּמִיד, וּבִפְרָט בְּשַׁעַת עֶסֶק הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה. וּבְשַׁעַת עֲשִׂית כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה אֲזוּכָה שְׁלֹא יַעֲלֶה עַל לְבִי שׁוֹם עֲצָבוֹת וּדְאָגָה מִשׁוֹם חֲטָא וְעוֹן, מִכָּל שָׁכֵן שְׁלֹא יַעֲלֶה עַל לְבִי שׁוֹם דְּאָגָה וְעֲצָבוֹת מִעֶסְקֵי פְרִנְסָה וְעֵנִינֵי עוֹלָם הַזֶּה חֶסֶד וְשָׁלוֹם. רַק אֲסַלֵּק אֶז מִדַּעְתִּי וְאֶשְׁכַּח אֶז לְגַמְרֵי כָּל מָה שֶׁעָבַר עָלַי עַד אוֹתָהּ הַשָּׁעָה שְׂאֲנִי זוֹכֵה לְעֶסֶק בְּתוֹרָתְךָ וְלַעֲשׂוֹת אֵיזָה מִצְוָה. וְאֲזוּכָה לְהַמְשִׁיךְ עָלַי שִׂמְחָה שְׁלֵמָה בְּשַׁעַת עֲשִׂית כָּל מִצְוָה. "שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בֵּינִי, תִּגַּל נַפְשִׁי בְּאַלְהֵי". עַד שְׂאוּכָה לַעֲשׂוֹת כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה וְכָל דְּבַר שֶׁהוּא רְצוֹנְךָ, בְּשִׂמְחָה שְׁלֵמָה וְחֵדוּה רַבָּה בְּאַמֶּת כְּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב. עַד שְׂאוּכָה עַל-יַדֵּי עֲשִׂית הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה. לְבָרַר וּלְהַעֲלוֹת כָּל נִיצוּצוֹת הַקִּדְשָׁה שֶׁנִּפְּלוּ בֵּין הַקְּלָפוֹת עַל יָדֵי, עַל-יַדֵּי עוֹנוֹתַי וּפְשָׁעֵי הַמְּרָבִים. שְׁחַטָּאתִי לְפָנֶיךָ בֵּין בְּגִלְגּוֹל זֶה בֵּין בְּגִלְגּוֹל אַחֵר, לְבָרַר כֻּלָּם עַל יַדֵּי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה בְּסוּד אֶחָד עֶשֶׂר סִמְמָנֵי הַקְּטוֹרֶת. וְנִזְכָּה לְהוֹצִיא כָּל הַחַיּוֹת מִן הַקְּלָפוֹת עַד שִׂיתְבַּטְּלוּ כֻּלָּם לְגַמְרֵי, וַיְהִי כֹאִין וְכֹאפֶס. וְנִזְכָּה לְהַעֲלוֹת כָּל נִיצוּצוֹת הַקִּדְשָׁה לְשֶׁרֶשֶׁם, לְהַשְׁלִים עַל יָדָם קוֹמַת הַשְּׂכִינָה. וְתִרְחַם עָלֵינוּ, וְתִהְיֶה בְּעֹזְרוֹנוּ, שְׁנִזְכָּה לְהַעֲלוֹת הַשְּׂכִינָה מֵהַגְּלוּת עַל יַדֵּי עֲשִׂית הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה. וַיִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתְךָ עַל כָּל בְּאֵי עוֹלָם. וַיִּקְבְּלוּ כֻּלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתְךָ, וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד.

וּבְכֵן תִּרְחַם עָלֵינוּ, אַבִּינוּ מְלַכְנוּ, וְתִמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קִדְשָׁה וְטַהֲרָה. וְתִתֵּן כַּח וּגְבוּרָה בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה שְׂאֲנוּ זוֹכִין לַעֲשׂוֹת שֶׁתִּתְעוֹרֵר הַמִּצְוָה וְתִלְךְ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם. וְתִתְעוֹרֵר אֶת כֻּלָּם לְעַבּוֹדָתְךָ וְלִירְאָתְךָ, עַד שִׂיתְעוֹרְרוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם לְעַבּוֹדָתְךָ בְּאַמֶּת, דּוֹמִים צוֹמַח חַי מְדַבֵּר, אֵשׁ רוּחַ מִיָּם עֶפֶר, מִן הָאָרֶז אֲשֶׁר בְּלִבְנוֹן עַד הָאֵזוֹב אֲשֶׁר בְּקִיר, מִשְׁלֵשׁוֹל קָטָן שְׁבִים עַד קַרְנֵי רְאֵמִים, "מְלֹכֵי אֶרֶץ וְכָל לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל שׁוֹפְטֵי אֶרֶץ", גְּדוֹלִים וְקַטְנִים, בָּנִים וּבָנוֹת, זְקֵנִים וְיַנְעָרִים, "הָאֶרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיָּמִים וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם" הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַיִם הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם, עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה וְהַיְצִירָה וְהַבְּרִיאָה וְהָאֲצִילוֹת וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם, שְׁפֵלִים גְּלִגְלִים מְלֹאכִים זִיקִים חֲשֵׁמְלִים שָׂרְפִים וְאוֹפְנִים וְחַיּוֹת הַקִּדְשׁ, מִן תְּכֵלִית נִקְדַּת הַמְּרָכּוּז שֶׁל עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, עַד רְאֵשִׁית נִקְדַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהוּא תְּחֵלַת הָאֲצִילוֹת. בְּכֻלָּם תִּלְךְ הַמִּצְוָה שְׂאֲנוּ זוֹכִין לַעֲשׂוֹת בְּכָל עֵת, וְתִתְעוֹרֵר וְתִקְיֵץ כֻּלָּם לְעַבּוֹדָתְךָ בְּאַמֶּת. וַיִּשׁוּבוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם אֵלֶיךָ

בְּאֵמֶת. וְעַל יְדֵי זֶה יִתְעוֹרֵר בְּרָכָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כְּלָם. וְתִקְיָם מִקְרָא שְׁפָתוֹב: "פּוֹתַח אֶת יָדָיָהּ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן". וְתִשְׁפִּיעַ בְּרַחֲמֶיהָ הָרַבִּים. וְתִמְשִׁיךְ שְׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כְּלָם. וּיְמִינָהּ תִסְעֲדֵנִי, וְתִסְיַעֲנִי מִן הַשָּׁמַיִם וְתִתֵּן בְּלִבִּי שְׂאֲכֹן אֶת לִבִּי וְדַעְתִּי וּרְצוֹנִי לְהִמְשִׁיךְ עָלַי בְּרַבֶּת שְׂכָל מְאֵתָךְ, שְׁתִּשְׁפִּיעַ עָלַי קִדְשָׁתָךְ וְתַחֲנֵנִי מְאֵתָךְ דַּעַה בֵּינָה וְהַשְׁכֵּל, וְתִזְכְּנִי לְגִרְשׁ וּלְבַטֵּל מִמֶּנִּי כָּל מִינֵי שְׁטוּתִים וּבְלָבוּלִים וְעִרְבוּב הַדַּעַת. רַק אֲזַכֶּה בְּרַחֲמֶיהָ הָרַבִּים וְחִסְדֶּיהָ הָעֲצוּמִים לְשִׁכֹּל הַקְּדוּשׁ וְדַעַת שְׁלָם דְּקִדְשָׁהּ, כְּרִצּוֹנָהּ הַטוֹב. וְתִעֲזָרֵנִי בְּרַחֲמֶיהָ הָרַבִּים שְׂאֲזַכֶּה לְאִמוּנָה שְׁלָמָה בְּאֵמֶת, שְׁלֹא אֶסְמְךָ עַל שְׂכָלִי כְּלָל. וְאֶפְלוּ בַּעַת שְׁתִּסְיַעֲנִי בְּרַחֲמֶיהָ, וְתִשְׁפִּיעַ עָלַי שְׂכָל שְׁלָם וְדַעַת נְכוֹן דְּקִדְשָׁהּ בְּאֵמֶת, לֹא אֶסְמְךָ עַל הַשְׂכָּל לְבַד, רַק אֲזַכֶּה תָּמִיד לְהִמְשִׁיךְ אִמוּנָה לְתוֹךְ בְּרַבֶּת הַשְׂכָּל. וְכָל מָה שְׂאֲזַכֶּה לְהוֹסִיף חֲכָמָה וְשְׂכָל, אֲזַכֶּה לְהוֹסִיף אִמוּנָה. וְעַקֵּר תְּבוּנַת שְׂכָלִי יִהְיֶה לְהֵאֱמִין בָּךְ בְּאִמוּנָה שְׁלָמָה וְאוֹסִיף לְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם בְּאִמוּנָה חֲזָקָה בְּיוֹתֵר. וְאֲזַכֶּה תָּמִיד לְהֵאֱמִין בָּךְ וּבְמִצְוֹתֶיךָ הַקְּדוּשִׁים וּבְצִדִיקֶיךָ הָאֱמֵתִיִּים בְּאִמוּנָה שְׁלָמָה בְּאֵמֶת בְּפִשְׁטוּת וּבְתַמִּימוּת:

וּבְכֵן תִּרְחַם עָלֵינוּ בְּרַחֲמִים רַבִּים בְּרַחֲמִים גְּדוֹלִים. וְתִזְכְּנִי לִישֵׁב וּלְסַדֵּר אֶת דַּעְתִּי הַיָּטֵב. וְתִשְׁפִּיעַ עָלַי קִדְשָׁהּ וְטַהֲרָה וְשְׁפַע עֲלִיּוֹנָה מִכֶּתֶר עֲלִיוֹן, לְמַעַן אֲזַכֶּה עַל יְדֵי זֶה לְהִמְשִׁיךְ עָלַי כַּח הַמְּסֻדָּר וְהַמֵּי־שֵׁב אֶת הַמּוֹחֵן דְּקִדְשָׁהּ. וְאֲזַכֶּה תָּמִיד לִישׁוֹב הַדַּעַת הַיָּטֵב בְּאֵמֶת וּבְאִמוּנָה שְׁלָמָה, בְּקִדְשָׁהּ וּבְטַהֲרָה כְּרִצּוֹנָהּ הַטוֹב. מְלֵא רַחֲמִים, קוּמָה בְּעִזְרוֹתֵי וְהוֹשִׁיעֵנִי שְׁלֹא תִרְדֶּף מִחֲשַׁבְתִּי חֵס וְשְׁלוֹם אַחַר תִּאֲוֹת וְהִרְהוּרִים וּמִחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְחֲכָמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, רַק אֲזַכֶּה לְאַחֵז אֶת חֲכָמָתִי וּבִינָתִי וְדַעְתִּי לְבִלִּי לְהַנִּיחַ אֶת הַמַּח לְחֹשֶׁב כְּלָל שׁוֹם מִחֲשָׁבָה חִיצוֹנָה כְּלָל, וְיִהְיֶה מוֹחִי נָקִי וְנָךְ וְצַח בְּקִדְשָׁהּ וְטַהֲרָה תָּמִיד.

וְתִעֲזָרֵנִי שְׂאֲזַכֶּה לְעֵלוֹת תָּמִיד מִמַּעַלָּה לְמַעַלָּה וּמִדְּרָגָא לְדְרָגָא עַל יְדֵי עֲשִׂית מִצְוֹתֶיךָ הַקְּדוּשִׁים בְּשִׂמְחָה, עַד שְׂאֲזַכֶּה שְׁתִּרְדֶּף מִחֲשַׁבְתִּי תָּמִיד לְהַשִּׁיג אוֹתָךְ בְּקִדְשָׁהּ וּבְטַהֲרָה וּבִישׁוּב הַדַּעַת בְּאֵמֶת וּבְאִמוּנָה שְׁלָמָה. וְתַעֲשֶׂה עִמִּי נִפְלְאוֹת, פְּלֵאִי פְּלֵאוֹת. וְתוֹשִׁיעֵנִי וְתִזְכְּנִי שְׁתִּרְדֶּף מִחֲשַׁבְתִּי תָּמִיד לְהַשִּׁיג הָאוֹר הָאֵין סוּף שֶׁהוּא לְמַעַלָּה מִנְּפִשִׁין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין. וְתִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נִפְשִׁי. "אַחַת שְׂאֵלְתִי מֵאֵת יי אֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שְׁבִתִּי בְּבֵית יי כָּל יְמֵי חַיִּי לְחֻזוֹת בְּנַעַם יי וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ".

וּתְמַשִּׁיךְ עָלַי אֹר קַדְשֵׁת כַּח הַמְסֻדָּר וְהַמֵּי־שֵׁב אֶת הַמַּחֲזִין שֶׁהוּא כֹּתֵר עֲלִיּוֹן. וְאִזְכָּה עַל יְדֵי זֶה לְבַלִּי לְצֵאת חוּץ מִן הַגְּבוּל חֵס וְשָׁלוֹם. רַק אִזְכָּה שֶׁתִּרְדֶּף מַחֲשַׁבְתִּי לְהַשִּׁיג אֹר הָאֵין סוּף "בְּרִצּוֹא וְשׁוֹב" בְּבַחֲנִינַת: "מָטִי וְלֹא מָטִי" בְּבַחֲנִינַת: "רְדִיפָה וּמַעֲכָב" עַל-יְדֵי כַּח הַמְסֻדָּר וְהַמֵּי־שֵׁב אֶת הַמַּחֲזִין בְּאֵמֶת וּבְאִמוּנָה שְׁלֵמָה. עַד שְׁאִזְכָּה שֶׁיַּעֲלֶה וַיְכַלֵּל שְׁכֵלִי בְּתוֹךְ "תְּשַׁעַה הַיְכָלִין עֲלָאִין דְּלֹאוּ אֲנוּן נְהוּרִין וְלֹא רוּחִין וְלֹא נִשְׁמָתִין וְלִית מָאן דְּקִיִּימָא בְּהוּ וְלֹא מִתְדַבְּקִין וְלֹא מִתְיַדְעִין". כִּי אֵתָּה יְיָ לְבַד יַדְעַת עֲצָם רְדִיפַת הַשְּׁתוֹקְקוֹת נַפְשֵׁי וְרוּחֵי וְנִשְׁמָתֵי בְּשָׂרָם הַעֲלִיּוֹן לְהַשִּׁיג הַשְּׂגוֹת אֱלֹהֵי אֲשֶׁר לְכַף נּוֹצְרָתִי. "צְמָאָה נַפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לְאֵל חַי מְתֵי אָבוּא וְאֶרְאָה פְּנֵי אֱלֹהִים. מַה יְדִידוֹת מִשְׁכַּנּוֹתֶיךָ יְיָ צְבָאוֹת. נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשֵׁי לְחֻצְרוֹת יְיָ לְבִי וּבְשָׂרֵי יָרֵנּוּ אֵל אֵל חַי". אֲבָל עֲוֹנוֹתֵי הַטּוֹ אֱלֹהֵי, וְחַטָּאתֵי הַסִּתִּירוּ פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי. כִּי מַחֲשַׁבְתִּי הִיתָה רוֹדֶפֶת אַחַר תְּאוֹת רְעוֹת וְהִרְהוּרִים רְעִים וּמַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת. עַד שֶׁפָּגַמְתִּי בְּכָל חֲדָרֵי הַשְּׁכָל וּבְכָל גְּתִיבוֹת וְשִׁבְלֵי הַדַּעַת, עַד שֶׁהַחֲרַבְתִּי אֶת בֵּית הַחֲכָמָה, וּפְרַצְתִּי גְדָרֵי הַתְּבוּנָה, וְהִרְסֵתִי אֶת הַיְכָלֵי הַדַּעַת. וּפָגַמְתִּי הַרְבֵּה בַּחֲכָמָה וּבִינָה וְדַעַת וּבִכְחַ הַמַּעֲכָב וְהַמְסֻדָּר וְהַמֵּי־שֵׁב אֶת הַשְּׁכָל שֶׁהוּא כֹּתֵר עֲלִיּוֹן, בְּכֻלָּם פָּגַמְתִּי הַרְבֵּה מְאֹד עַל יְדֵי חֲטָאֵי וְעֲוֹנוֹתֵי וּפְשָׁעֵי הַמְרַבִּים. שְׁחַטָּאתִי וְשַׁעֲוִיתִי וְשַׁפְשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי.

עַל כֵּן הִנְנִי מִפִּיל תַּחֲנַתִּי לְפָנֶיךָ. אֲדוֹן הַרְחָמִים וְהַסְּלִיחוֹת. שֶׁתִּמְחַל וְתִסְלַח וְתִכְפֹּר לִי עַל כָּל חֲטָאֵי וְעֲוֹנוֹתֵי וּפְשָׁעֵי הַמְרַבִּים. וְתַעֲשֶׂה עִמִּי כְּגֹדֶל נִפְלְאוֹתֶיךָ הַנּוֹרְאוֹת, וְתוֹצִיאֵנִי וְתַעֲלֵנִי מִמְּצוּלוֹת יָם. וְתָשׁוּב וְתִתְקַן אֶת שְׁכֵלִי. וְתִרְחַם עָלַי וְתִצְלֵנִי מֵעַתָּה מִכָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמִכָּל מִינֵי הִרְהוּרִים רְעִים וּמִכָּל מִינֵי רְדִיפַת הַמַּחֲשָׁבָה אַחַר תְּאוֹת וְעַסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה חֵס וְשָׁלוֹם. וְתִטְהַרְנִי וְתִקְדְּשֵׁנִי בְּקַדְשֶׁתְךָ הָעֲלִיּוֹנָה. וְתִסִּיר מִמֶּנִּי יָגוֹן וְאִנְחָה וְתִבְטֵל הָעֲצָבוֹת מִמֶּנִּי בְּבִטּוֹל גָּמוּר. וְתִזְכְּנִי לְשִׂמְחָה שְׁלֵמָה, שְׁאִזְכָּה לַעֲשׂוֹת מִצְוֹתֶיךָ בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְחֲדוּהָ גְדוֹלָה וְעֲצוּמָה. וְתָשׁוּב וְתִבְנֶה חֲרֻבוֹתֵי. וְתִחְזֹר וְתִבְנֶה הַיְכָלֵי שְׁכֵלִי עַל מְכוּנּוֹ, וְאֶרְמוֹנֵי דַעַתִּי עַל מִשְׁפָּטוֹ יֵשֵׁב בְּקַדְשָׁה וּבִטְהָרָה גְדוֹלָה, בְּאֵמֶת וּבְאִמוּנָה שְׁלֵמָה:

וְאִזְכָּה לַעֲלוֹת חֵישׁ קַל מִהֲרָה מִמְּעֵלָה לְמְעֵלָה וּמִדְּרָגָא לְדְרָגָא. עַד שְׁאִזְכָּה בְּרַחֲמֶיךָ לְתַשַּׁעַה הַיְכָלִין עֲלָאִין הָאֵלוּ שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְפָנֶיךָ, וְאִזְכָּה גַם בְּעוֹלָם הַזֶּה לְדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתְךָ בְּאֵמֶת. וְאִזְכָּה לַעֲלוֹת לְכָל הַמְּדַרְגּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁל הַקְּדוּשָׁה, עַד תְּכַלִּית מְדַרְגָּה

הַעֲלִינָהּ. כֹּל מֵה שֶׁאֶפְשֶׁר לְאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי לַעֲלוֹת וּלְהִשִּׁיג בְּעוֹלָם הַזֶּה. אֲשֶׁר לְכַף יְרֵדָה
הַנְּשָׁמָה בְּזוֹה הָעוֹלָם מְרוֹם הַמַּעְלוֹת, כְּדֵי שֶׁתִּזְכֶּה עַל־יְדֵי מַעֲשֵׂיהָ הַטּוֹבִים לָשׁוּב וּלְעֲלוֹת
לְמִקּוֹר חֲצָבָה, לְמַעְלָה לְמַעְלָה, בְּיֵתֵר שְׂאֵת וְיֵתֵר עוֹ:

חוּס וְחַמַּל עָלַי, כְּרַחֲמֵי הָאֵב עַל הַבֶּן, וְזַכְּנֵי לְטוֹבָךְ הַגָּדוֹל בְּאַמֶּת. כִּי אַתָּה טוֹב וְיִמְטִיב
לְכָל. וְאַתָּה חָפֵץ לְהַטִּיב לְבְרִיּוֹתֶיךָ. וּלְגָלוֹת לָהֶם אֱלֹהוּתֶךָ. אֲשֶׁר זֹאת הִיא תְּכֵלִית
הַטּוֹבָה שֶׁבְכָל הַטּוֹבוֹת. חוּס וְחַנּוּנִי, וְתֵן בְּלִבִּי, וְעֲזֹרְנִי לָשׁוּב אֵלֶיךָ בְּאַמֶּת, בְּאִפְּן שֶׁאֲזַכֶּה
לְשִׁבַע מְטוֹבֶיךָ הָאֲמֵתִי, שֶׁאֲזַכֶּה לְדַעַת וּלְהַפִּיר אוֹתָךְ בְּאַמֶּת. וְרַדִּיפֵת מַחֲשַׁבְתִּי תִהְיֶה
תְּמִיד לְהִשִּׁיג אֹר הָאֵין סוּף, בְּקִדְשָׁה וּבִטְהָרָה גְדוֹלָה, בְּאַמֶּת וּבְאַמוּנָה שְׁלֵמָה,
בְּתְכֵלִית מִדְרָגָה הַעֲלִיּוֹנָה דְקִדְשָׁה שֶׁבְכָל הַמְדַרְגּוֹת. וְתַעֲזֹרֵר רַחֲמֶיךָ עָלֵינוּ, וְתַמְחֵר
וְתַחֲשֵׁי לְגֵאֲלֵנוּ גְאֵלֵת עוֹלָם. וְתִשׁוּב וְתִבְנֶה חֲרֻבוֹתֵינוּ וְהִרִיסוֹתֵינוּ, וְתִבְנֶה בֵּית קִדְשֵׁנוּ
וְתַפְאֲרֵתֵנוּ. וְתַחֲזֹר וְתִבְנֶה וְתַתְּקֵן כָּל הַבְּנִינִים וְהַהִיכְלוֹת שֶׁל הַקִּדְשָׁה בְּגִשְׁמִיּוֹת
וּבְרוּחָנִיּוֹת. וְתַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ שְׂמֵחָה גְדוֹלָה תְּמִיד. וְתַקִּים וְתַעֲלֶה אֶת הַשְּׂכִינָה מְגֻלוֹתָהּ
מִבֵּין הַקְּלָפוֹת וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא. וְתוֹצִיא כָּל הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים מִבִּינֵיהֶם. וְתַשְׁפִּיל
וְתַכְנִיעַ וְתַכְלֶה וְתַבְטֵל כָּל הַקְּלָפוֹת וְסִטְרֵין אוֹחֲרָנִין. כֹּלָם יִכְרְעוּ וְיִפְלוּ וְלִכְבוֹד שְׂמֵךְ
יִקָּר יִתְנוּ.

וְנִזְכֶּה לְצֵאת מִהֲרָה מִן הַגְּלוּת בְּשְׂמֵחָה גְדוֹלָה. מְגֻלוֹת הַגִּשְׁמִי וּמְגֻלוֹת הַרוּחָנִי. וְכָל
הָעִפּוּ"ם יִתְבַטְּלוּ אֶל יִשְׂרָאֵל, וְיִכְפִּירוּ כֹּלָם מַעְלַת וּקְדוּשַׁת עַמְךָ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשִׁים אֲשֶׁר
בָּהֶם בְּחֵרָת. וְיַקִּים מְקָרָא שְׁפָתוֹב: "וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל אַחֲיֵכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְּחָה לִּי
בְּסוּסִים וּבָרֶכֶב וּבַצְּבִים וּבַפָּרָדִים וּבַכְּרֹת עַל הַר קִדְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם אָמַר יי'. כֹּאֲשֶׁר
יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּנְחָה בְּכֹלֵי טְהוֹר בֵּית יי'". וְתַתְּגַדֵּל הַשְּׂמֵחָה בְּכָל הָעוֹלָם, כְּמוֹ
שְׁפָתוֹב: "אֲזַי אִמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל יי' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי הַגְּדִיל יי' לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הִיִּינוּ
שְׂמֵחִים". וְיַקִּים מְקָרָא שְׁפָתוֹב: "כִּי בְשְׂמֵחָה תִצְאוּ וּבְשִׁלּוֹם תּוּבְלוּ, הַתְּרִים וְהַגְּבָעוֹת
יִפְצְחוּ לְפָנֵיכֶם רְנָה, וְכָל עַצֵּי הַשָּׂדֶה יִמְחֵאוּ כָף" וְנֶאֱמַר: "כִּי נַחֵם יי' צִיּוֹן נַחֵם כָּל
חֲרֻבוֹתֶיהָ וְיִשֶׁם מִדְּבָרָהּ כְּעֵדֵן וְעֲרַבְתָּהּ כְּגֵן יי' שְׁשׁוֹן וְשְׂמֵחָה יִמָּצֵא בָּהּ תוֹדָה וְקוֹל
זְמֵרָה":

עלים לתרופה

ברוך-השם, יום ה' פְּרַשְׁת בּא, תקפ"ד.

מכתבך קבלתי, אהובי בני, והיה לי לנחת גדול ולמשיב נפש, שש אנכי על אמרתך כמוצא שֶׁלֵּל רב, אך לא היה לי פנאי להשיבך עד הנה, כי תכף ביום א', פְּרַשְׁת וָאָרָא, נסעתי לקהלת אומאן על ערב ראש-חדש שבט העבר, ומחמת קלקול הדרך לא חזרתי לביתי עד יום א' בשבוע הזאת, ומצאתי הדפוס בטלה ממלאכתה, מחמת שפלה צבע הדיו. וצריכין שְׁמֹן פִּשְׁתָּן לקנות ולבשל, ובעתים הללו אינו בנמצא כֵּלָל כי אם ביקר גדול, ופה אינו מצוי כֵּלָל גם כי אֶפֶס כֶּסֶף, והכרח רבי מענדיל לנסע לביתו, ושם יקנה שְׁמֹן הקדוש. ואם ירצה השם, בשבוע הבא עלינו לטובה, נחזור להתחיל לגמור הדפסת התפלות. ותהלה לאל, כבר נגמר עד סוף תפלה נ"ה. ברוך-השם, אשר עד כה עזרנו, בן יהי ה' עמנו לגמור לטובה, ה' יגמור בעדנו, כי רבו המניעות, ובפרט מניעות מחמת ממוז. נא לדבר עוד עם רבי מענדיל ורבי ישעיה וכו', שישלחו על-כָּל-פָּנִים מה דאפשר, כי כל מה שישלחו לי, יחיה כמה נפשות מישראל, כי יסיעו הרבה בזכות הרבים לדורות, והזריז משבת, כי השעה דחוקה, ואי אפשר לבטל הדפוס אֶפְלוּ יום אחד. למען השם, שתראה לזרזם בכל מה דאפשר.

והנה קריתי מכתבך היטב, ואני מבין דברך מרחוק, והנה אנכי הרואה, כי עוברים עליך מחשבות הבל של בני הנעורים, אשר דרך הבעל-דבר לבלבלם במרה-שחורה ועצבות של שוא והבל, אשר המרה-שחורה מזיק להם יותר מהכל. אבל נפלאתי עליך, בני חביבי, מחמד עיני, על אשר אתה מסתכל על זה, כי ראוי לך להבין מהדברים אשר כבר שמעת בביתי ומספרי רבנו זכרוננו לברכה, שאין לך להסתכל על שום מרה-שחורות כאלה כֵּלָל, כי המרה-שחורות והעצבות והחששות והבלבולים כאלה מזיקים מאד מאד, והם מפסידים, חס ושלום, יותר מכל הפגמים שבעולם. על-כן אהובי בני, שמע לדברי, שהם דברי רבנו הקדוש והנורא, זכר צדיק וקדוש לברכה, וחזק וחזק ותתחיל בכל יום מחדש, ואל תסתכל על שום בלבול ומרה-שחורה כֵּלָל, ואל תשים לבך לבלבולים כאלה כֵּלָל, רק תחזק עצמך להיות בשמחה תמיד על אשר זכינו להיות מזרע ישראל, גוי קדוש, ולבלי להיות מתנגד, חס ושלום,

על אור האורות, צח הצחצחות, סבא דסבין, הוא רבנו הקדוש והנורא זכר צדיק וקדוש לברכה, נחל נובע מקור חכמה. אשרינו, מה טוב חלקנו וכו', שהשם יתברך ברחמיו הסיר מאתנו מסוה העורונו, המסמא את העינים ומונע הרבה אנשים מלהסתכל בספרי רבנו זכרונו לברכה, הנוראים, והם חולקים ומתנגדים עליו ועל אנשיו ועל ספריו הקדושים והנוראים מאד. ברוך ה', אשר הצילנו מזה והבדילנו מן התועים בכמה וכמה בחינות; בודאי ראוי לנו לשמח בזה כל ימינו לעולם בשמחה עצומה, שאין לה קץ, ואין שום מרה-שחורה ועצבות, שתוכל לבלבל, חס ושלום, משמחה זאת לעולם, כאשר שמעתי והבנתי מפיו הקדוש זכרונו לברכה, בפרוש, כי עקר ההתחזקות הוא שמחה, כמו שכתוב: כי חרות ה' היא מעזכם.

ויתר מזה אי אפשר להאריך בכתב, ותעין בספרי רבנו, זכרונו לברכה, ותמצא לרוות צמאונה, לשמח נפשך בכל עת תמיד, אשר זה העקר.

(ט)

בעזרת השם יתברך, אור בקר יום ב', תרומה, תר"ב.

אהובי, בני חביבי. הקמח קבלתי אור ליום ה', והיה לי לנחת ולכבוד שבת-קדש. אם ירצה השם, על פורים ישלח עוד הפעם קמח יפה לשמחת-פורים ולכבוד שבת שאחריו. מי שהשמחה במעונו ישמחנו בשמחת-פורים ובשמחת שבת ויום-טוב תמיד, כי כבר דברנו הרבה, ואנו רואין זאת בכל יום כמה צריכין להתחזק בכל יום לשמח את עצמו בכל מה שעובר עליו, כי השמחה הוא יסוד כל הקדושה, כמבאר בהתורה "אמצעותא דעלמא", שעקר גלות השכינה הוא פשהעצבות מתגבר, חס ושלום, על לב ישראל וכו'; עין שם בסימן כ"ד לקוטי חלק א'. וכן בשארי מקומות מהספר, שמרבה לדבר ולהזהיר להתחזק בשמחה תמיד בכמה מיני עצות תמימות מאד. ומה מאד הומה עלי לבי בשמעי מאיש אחד קדם שבת-קדש, שאמרת לו, שלא פתבת לי אז אגרת, מחמת המרה שחורה וכו', וכן אני מבין ממכתבה, שקבלתי אתמול, על-ידי רבי יוסף מפה, אף אף-על-פי-כן אני משמח עצמי מה שאתה חפץ ומתגעגע על-כל-פנים לשמח ולסלק המרה שחורה מעליך, כי גם זה טוב מה שחפצים בזה, כאשר שמעתי מפיו הקדוש. והנה עתה קדם תפלת שחרית, שרציתי להתחיל לומר ברכות השחר, שלח ה' במחשבתני, שראיתי אתמול

רָךְ בְּשָׁנִים, שְׁנוּסַע לְטוֹלְטְשִׁין; אוֹלֵי אוֹכֵל הַיּוֹם לְשַׁלַּח לָךְ מִכְתָּבִי זֶה, עַל־כֵּן זְרִזְתִּי אֶת עַצְמִי לְכַתֵּב לָךְ מְעַט דְּבָרֵי אֱלֹהִים, אוֹלֵי אוֹלֵי אוֹכֵל לְהַחֲיוֹתָךְ וּלְשִׁמְחָה וּלְהַזְפִּירָה, שְׂאֲנוּ מְבָרְכִין בְּכָל יוֹם שֶׁלֹּא עֲשֵׂנִי גוֹי, וְעַלְמֵי אֱלֻקִּים עֲלֶיךָ וְעַל כָּלָנוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הַהוֹלְכִים בְּזָקֵן וּפְאוֹת, שֶׁהֵם עֵקֶר הַהַדְיוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְאֶתְמוּל דְּבַרְתִּי בְּזֶה עִם אִישׁ אֶחָד, שֶׁנֶּפֶל בְּעֵינָיו מְאֹד מְאֹד, וְהוֹזְפִרְתִּיו, שֶׁבַע־תִּים הִלְלוּ מִה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּעוֹלָם, שֶׁהֲרֵבָה פּוֹרְקִים עַל, רַחֲמָנָא לְעֻלּוֹ, עַד שֶׁמִּגְלַחִים וְכוּ', רַחֲמָנָא לְעֻלּוֹ – רְאוּ לְאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי לְשִׂמְחָה בְּזָקֵנוּ וּפְאוֹתֵינוּ הַקְדוּשִׁים וּלְהַתְחַזֵּק עַל־יְדֵי זֶה לִידַע, שֶׁעַדִּין ה' עִמּוֹ, וְהוּא בְּכָלֵל הַקְּבוּץ הַקְּדוּשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם: אֲשֶׁרֵינוּ וְכוּ' אֲשֶׁרֵינוּ וְכוּ'. וְאִם־כִּי הֲרֵבָה הֲרֵבָה דְּבַרְנוּ בְּזֶה, אָבֵל בְּלִשׁוֹן זֶה אֵינִי יוֹדַע אִם דְּבַרְתִּי, וְהוּא אֶצְלֵי חֲדָשׁוֹת, וַיֵּשׁ לִי, תִּהְלֶה לְאֵל, הֲרֵבָה הֲרֵבָה בְּזֶה לְדַבֵּר, אֲךָ אֵין הַפְּנָאִי מִסְכִּים. וְהִנֵּה עֲתָה מִתְחִיל אֶצְלָךְ חֲדָשׁוֹת לְגַמְרִי, שֶׁבְּחֲסָדֵי ה' תִּסָּע לְאוֹמָאן לְהִיּוֹת עַל צִיּוֹן הַקְּדוּשׁ מִה שֶׁזֶּה כַּמָּה שָׁנִים לֹא זָכִיתָ לָזֶה לְהִיּוֹת בְּאֲמִצַּע הַשָּׁנָה שָׁם, חֲכָם, בְּנִי, וְשִׂמְחָה לְבִי, וְהַעֲקֹר – לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה וּלְשִׂבְחָה לְגַמְרִי כֹל מִה שֶׁעֲבַר עֲלֶיךָ עַד הִנֵּה, עַד שֶׁמִּתּוֹךְ הַשִּׂמְחָה תִּזְכֶּה לְפָרֵשׁ שִׂיחָתְךָ הַיֵּטֵב לְשִׁפּוֹר לְבָבְךָ כַּמִּים נוֹכַח פְּנֵי ה', וְה' יִשְׁמַע שְׁוֹעֲתְךָ וַיִּקְבֹּל תְּפִלָּתְךָ, שֶׁתִּזְכֶּה לְהוֹשִׁיעַ בְּכָל הָעֲנִינִים בְּגוֹף וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן, בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחָנִיּוֹת. וּמִגְדֹּל טְרִדְתִּי לְהַתְפַּלֵּל מִיָּד גַּם אֵינִי יוֹדַע עַדִּין אִם יִהְיֶה לִי עִם מִי לְשַׁלְּחוֹ, שִׁיְהִיָּה צִיר נְאֻמָּן לְמִסַּד הַמִּכְתָּב לְיָדְךָ דִּיקָא, עַל־כֵּן אֵי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ, אֲךָ מֵעַצְם אֶהְבַּתְךָ וּתְשׁוּקָתְךָ הֲרֵבָה יֵצְאֵתִי מִהַמְּנִדָה לְכַתֵּב עֲתָה עַל הַסִּפְקָה. וַיְמִי הַפּוֹרִים וַיְמִי הַפְּסַח מְמֻשְׁמָשִׁין לְבוֹא, וּפּוֹרִים – הַכְּנָה לְפֶסַח וְכוּ', וְהַכֹּל נְאֻמָּר גַּם עֲלֶיךָ וְעַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּפִרְטִיּוֹת, וְלֹה' הַתְקוּהָ, שֶׁנִּזְכֶּה לְזַמֵּר בְּשִׂמְחָה: שׁוֹשְׁנַת יַעֲקֹב צֶהֱלָה וּשְׂמִיחָה.

דְּבָרֵי אָבִיךָ, הַמְצַפֶּה וּמְחַכֶּה לְשִׂמְחָת נִפְשְׁךָ וּלְשִׂמְחָת כָּל חֲבֵרְתָנוּ וּלְשִׂמְחָת כָּל יִשְׂרָאֵל; נְגִילָה וְנִשְׂמִיחָה בִּישׁוּעָתוֹ. נָתַן מְבָרְסָלָב.

(שעה)

בְּרוּךְ־הַשֵּׁם, יוֹם ד', צו, תר"ב, בְּרִסְלָב.

לִידִידֵי, בְּנֵי חֲבִיבֵי, חַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל טוֹב.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּיוֹם א' עִם הַסִּפָּה ט' זְהוּבִים, וְהַחֲיִיתִנִּי בְּדְבָרֶיךָ, כִּי רְאִיתִי, שֶׁאַתָּה מִתְחִיל לְהַחֲיוֹת וּלְשִׂמְחָה עַצְמָךְ קֶצֶת עַל־יְדֵי דְבָרֵי, שֶׁזֶהוּ עֵקֶר וְכוּ', גַּם הַמְּעוֹת שֶׁשַּׁלַּחְתָּ

לִי הִגִּיעַ בְּמוֹעֵדוֹ וּבְזִמְנוֹ בְּעַת הַהִכָּרַח גָּדוֹל מְאֹד, בַּפֶּרֶט קֶדֶם פֶּסַח וְכוּ'; יִשְׁלַם ה' פְּעֻלָּה וְכוּ', וְהֶעֱקֵר – שְׁתַּזְכֶּה לְשִׁמּוֹחַ בְּזֶה, כִּי שְׂמֵחַת הַמִּצְוָה עוֹלָה עַל הַכֹּל, כַּמְבֹאָר בְּכַתְּבֵי הָאֲר"י ז"ל, וּבַפֶּרֶט בְּסִפְרֵי אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה.

(שפב)

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֹר בְּקֶר יוֹם ד', חַיֵּי שְׁרָה, תַּר"ד לַפ"ק בְּרִסְלָב.

שְׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשִּׁיגוּ וְכוּ' אֶהוּבִי, בְּנֵי חֲבִיבִי, הַרְבֵּנִי וְכוּ', מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק, שְׂיִחְיָה, עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו, שְׂיִחְיוּ, וּבַפֶּרֶט לְבָנוּ, נְכֹדֵי חֲבִיבִי, הַחֲתָן הַמְּפֹלָא דְיֹד עֲבִי, שְׂיִחְיָה. וְהִנֵּה עֵתָה כָּל מַחְשְׁבוֹתַי בְּעֵינַי שְׂמֵחָה עַל־פִּי הַתּוֹרָה "שְׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשִּׁיגוּ וְכוּ'", לְהַפִּיךְ כָּל הַיְגוֹן וְאֲנָחָה לְשִׂמְחָה וְכוּ', וְגַם עַל־פִּי הַתּוֹרָה אֲמַצְעִיתָא דְעֵלְמָא בְּסִימָן כַּד, שְׂמִדְבַּרְתָּ שֶׁם מֵהַתְּשֻׁעָה הַיְכָלִין דְּלָאוּ אֲנֹן נְהוּרִין וְכוּ'. וּבְשִׁבְתָּ הָעֶבֶר וְהַקּוֹדֶם לֹא דִבְרַנּוּ בְּזֶה, תְּהַלְקָה לְאֵל, שְׂהַחֲיָה נְפִשׁוֹת רַבּוֹת, תְּהַלְקָה לְאֵל. מִי יִתֵּן, שְׂנִזְכֶּה לְדַבֵּר בְּזֶה הַרְבֵּה, בְּאִפְסוֹ שְׂנִזְכֶּה לְהוֹשִׁיעַ לְקַיָּים כָּכֵל הַפְּתוּב שֶׁם לַעֲשׂוֹת כָּל מִצְוָה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, עַד שְׂנִזְכֶּה לְכָל הַנֶּאֱמָר שֶׁם. אֲשֶׁרֵי מִי שְׂיִרְדֵּף מַחְשְׁבָתוֹ לְהַשְׁיֵג הַשְּׂגוֹת אֵלּוֹ וְכוּ' כְּמוֹ שְׂפָתוֹב שֶׁם. יִתֵּר מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי לְהָאֲרִיָּה, כִּי זְמַן תְּפַלֵּת הַשִּׁחַר מִמְשִׁמֵּשׁ לְבּוֹא, יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֲסִדוֹ וְכוּ', שְׂבַעֲנוּ בַּבְּקֶר חֲסִדָּהּ וְנִרְנְנָה וְנִשְׂמְחָה כָּל יְמֵינוּ, אָמֵן, כֵּן יִהִי רְצוֹן.

דְּבָרֵי אָבִיָּה, הַמְעַתִּיר בְּעַדְכֶם וּמִצְפָּה לִישׁוּעָתָהּ, נָתַן מְבִרְסְלָב.

(תמא)

בְּרוּךְ־הַשֵּׁם, אֹר בְּקֶר יִזְרַח שֶׁמֶשׁ, יוֹם ג', י"ב כְּסֵלוֹ, וַיֵּרָא יי כִּי סָר לְרֵאוֹת, תַּר"ד.

שְׁלוֹם וְחַיִּים וְחֶסֶד לִידִיד נְפִשֵׁי וְלִפֵּי הַיְהוּדִיק הַרְבֵּנִי מוֹרְנוּ הָרַב אֶפְרַיִם נֵרוֹ יְאִיר, לֹא וְלִבִּיתוֹ וַיּוֹצְאֵי חֲלָצִיו חַיִּים וְשְׁלוֹם וְכָל טוֹב בְּזֶה וּבְבֹא לְנִצָּח, אָמֵן, כֵּן יִהִי רְצוֹן.

מִכְתָּבוֹ קִבְּלֵתִי בְּיוֹם ו' הָעֶבֶר עִם הַסֵּף שְׁלֹשִׁים רוּבֵל־כֶּסֶף. יִשְׁלַם ה' פְּעֻלָּה וְתִהְיֶה מִשְׂבַּרְתָּהּ שְׁלֵמָה, אֲשֶׁר טְרַחַת בְּשִׁבְלִי וּבְשִׁבְלִי עֵסֶק קְדוֹשׁ וּזְכוּת הַרְבִּים לְנִצָּח בְּזֶה, כֵּן תִּזְכֶּה לְהַתְּאֲמִץ וְלְהַשְׁתַּדֵּל יוֹתֵר וַיּוֹתֵר בְּכָל עֵת, בְּעוֹבְדָא וּבְמַלּוּלָא, וּבִיּוֹתֵר בְּרְצוֹן חֶזֶק וּכְסוּפִין גְּדוֹלִים לְכֶסֶף לְטוֹב הַכֶּלְלִי בְּאִפְסוֹ שְׂיִהְיֶה לָּהּ גַּם חֶלֶק גְּדוֹל בְּעֵסְקָנוּ

בישועתו יתברך להפיץ מעינותיו חוצה להאיר אור האמת, שהוא אור המנורה
הטהורה, אור חנכה הקדוש, הממשמש לבוא עלינו ועל כל ישראל, עינינו תלזיות
אל ה'; שלח אורך ואמתך וכו', וקני ה' יחליפו פח וכו', ואשר לו הפח והממשלה
וכו' יתן לייער פח ולצין אונים עצמה ירבה להתחיל ולגמור כל ימינו מלאכת שמים
זכות הרבים בזה. השם יתברך יודע פונתי לטובה, ובוראי איני שוגה, חס ושלום,
בזה כלל מה שאני כוסף לכל זה וכו', אף כשל פח הסבל, וימי זקנה ושיבה
ממשמים ובאים, והאמת נעדרת מאד, ואפלו אנשי-שלומנו היקרים הנאהבים
והנעימים, נדיבי עם ה' החרדים לדבריו ומתנדבים פראוי - ישלם ה' שכרם - אף
גם הם עדין אינם יודעים את אשר בלבבי בזה, מכל-שכן וכל-שכן מה שאני רואה
מרחוק וכו', על-כן עתה אתה ברוך ה', עליך ועל כל אחד ואחד מאתכם האוחזים
באהבתנו ובאהבת אמתת איתנו אדוננו מורנו ורבנו, זכותו יגן עלינו לכסף ולהשתוקק
בכל עת לכל הנ"ל ולהוציא הפסופין בפה, ואגב על-ידי זה תוכל לפרש שיחתך על
חסרונותיך בגוף ונפש וממון, וה' יושיעך; ולהשתדל בזה בכל כחך - ולה' הישועה.
ועל פני השדה אי אפשר לבאר יותר. והנה גם אנכי נכספתי מאד לראות פניך
בשמחה, אף רב הדרך בינינו.

והנה עתה כל עסקי בהתורה "תשעה היכלין דלאו אנון נהורין וכו'", והעקר -
שאזכה אני וכלנו לקים מה שכתוב שם, שהעקר הוא שמחת המצוה שעל ידה
מבררין מהיכלי התמורות וכו' והולכין ועולין ומקבלין ברפת השכל והמסדר
והמישב, עם המשכת האמונה להמוחין ולהמסדר, עד שהמוחין מכין בהפריסא,
ונעשין תשעה היכלין; אשרי מי שירדה מחשבתו להשיג השגות אלו וכו'. אשרינו,
אשרינו אלפי אלפים ורבי רבבות פעמים בכל עת ורגע, שזכינו לשמע ולראות
בספר דברים פאלו, וכמה וכמה היה העולם מתמוטט [מיום] החרב, עד
שבחמלתו עיר וקדיש מין שמיא נחת לגלות בקדשתו דברים האלו, אף-על-פי
שאין מבינים אותם, אף-על-פי-כן הוא צמיחת קרן ישועה מה שגלה התנא האלקי
רבי שמעון בר יוחאי, זכרנו לברכה, דברים האלו, שלא נתגלו מימות משה רבנו,
עליו השלום, כמו שכתוב בזהר הקדוש. ואחר-כך עוד כמה וכמה היה העולם
מתמוטט, עד שזכינו בדור הזה לשמע מפי הנחל נובע מקור חכמה העצות
הקדושות והנוראות לזכות לזה על-ידי עשית המצוה בשמחה. ותהלה לאל,
בחסדו הנפלא כבר עזרנו השם יתברך לבאר ולחדש בזה נפלא בכחו של זקן

דְּקִדְּשָׁה וְכוּ', אֲךָ עֲדִין צְרִיכִין יִשׁוּעָה וְרַחֲמִים רַבִּים לְקִיּוֹם וְלַעֲשׂוֹת הַמִּצְוֹת
בְּשִׂמְחָה לְזָבוֹת לְכָל מַה שְּׁפָתוֹב שָׁם, אֲךָ זֹאת נִחְמָתִי בְּעַנְיִי, שְׂאֲנִי יוֹדֵעַ עַל-כָּל-
פְּנִים מִזֶּה וְאִינִי חוֹלֵק, חֵס וְשָׁלוֹם, עַל אֲמַת נוֹרָא וְנִפְלְאָ פְּזָה. וְגַם לְבָבִי אֲנִי שְׂמַח
הַרְבֵּה בְּזֶה, שְׂשָׁפֵל כְּמוֹנִי זֹכֶה בְּעוֹד רָגַע לְהַתְעַטֵּף בְּצִיּוּת בְּטִלִית גְּדוֹל וְטִלִית
קָטָן וְלַחֲנִיחַ תְּפִלִּין כְּתָרֵי דְמִלְכָא וְלוֹמֵר כָּל סֵדֵר הַתְּפִלָּה, בְּרַבַּת הַשַּׁחַר וְקִרְבָּנוֹת
וּפְסוּקֵי דְזִמְרָה וְקִרְיָאֵת שְׂמַע וְתְּפִלָּה וְאֲשֶׁרֵי וּבָא לְצִיּוֹן וְכוּ', וְאוֹלֵי אֲזָכְרָה לֹמֵר אֵיזָה
דְּבוּרִים אֲמִתִּיִּים בְּתוֹכָם, שְׂיֵאִירוּ לִי בְּכַחוֹ הַגְּדוֹל לְרֵאוֹת הַפְּתָחִים וְכוּ' לְקִיּוֹם: תַּחֲתִיִּים
שְׂנֵיִים וְשְׁלִישִׁיִּים תַּעֲשֶׂה, אֲתִיָּא וְתִמְהִיָּא דִּי עֲבַד עֲמָנָא אֶלְקָא שְׂמִיָּא הַנְּשִׁמַּע כְּזֹאת או
הַנְּרָאָה כְּמוֹהוּ וְכוּ'.

גַּם יָדוּעַ לָהּ, יְדִידִי, שְׂיִמִּי חֲתַנַּת בְּנֵי נַחֲמוֹ, שְׂיַחֲיָהּ, מִמְשִׁמְשִׁים לְבוֹא, עַל-כֵּן תִּשְׁתַּדַּל
גַּם בְּזֶה בְּחֻכְמַתָּךְ לְדַבֵּר עִם מִי שְׂתַּדַּע לְדַבֵּר לְעוֹזֵר לִי עַל הוֹצָאוֹת צְרִיכֵי הַנְּשׂוֹאִין
לְמִזְל טוֹב. גַּם תְּדַבֵּר עִם מַחוּ, אֲשֶׁת הַגְּבִיר רַבִּי יַעֲקֹב יְרֵאוּסְקָא, שְׂתַתֵּן פְּרָאוּי, וְעַל-
כָּל-פְּנִים תִּשְׁלַח דְרָשָׁה-גִּישָׁאֲנָק, כִּי גַם בְּזֶה צְרִיכִים לְהַשְׁתַּדַּל, שְׂיַהֲיָה עַל-כָּל-פְּנִים
דְרָשָׁה-גִּישָׁאֲנָק פְּרָאוּי, כְּנֶהוּג עֲתָה, בְּפִרְט כִּי יָדַעְתָּ מַה שְׂעֵבֵר עַל מַחֲתָנִי, נֵרוּ יֵאִיר
- הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ יִצְיָלְהוּ בְּשִׁלְמוֹת מְהֵרָה - עַל-כָּל-פְּנִים אֵינִי יָכוֹל לְסַלֵּק פְּרָאוּי, וּמַחֲמַת
זֶה הָעַל כְּבֹד עָלֵי בִיזְתֵר, וְגַם צְרִיכִים עַל-כָּל-פְּנִים שְׂיִתְרַבֶּה הַדְרָשָׁה-גִּישָׁאֲנָק, גַּם
הַצְּטֻרְכוֹת הַנְּשׂוֹאִין רַבִּים מְאֹד וְצְרִיכֵי פְּרִנְסָתִי, כִּי טְפִלִּי תָלוּ בִי וְכוּ', וְעַנְיִי אֲנִישִׁי-
שְׁלוֹמְנוּ נִכְנָסִים וְיוֹצְאִים הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ יְרַחֵם; וְאִין לְהַאֲרִיף בְּזֶה, כִּי מֵאֲלִיו יִזְדַּרְזוּ בְּזֶה,
וְקָמָא קָמָא דְמִטִּי לָךְ תִּשְׁלַח לִי, הֵן עַל הָעֶסֶק הֵן עַל כָּל הַנְּזִל, וְהֵן הַטוֹב יִגְמֹר הַכָּל
לְטוֹבָה מְהֵרָה, וְאוֹר הַשַּׁחַר בּוֹקֵעַ, וְאוֹרְכְתָךְ מְהֵרָה תַּצְמַח. וְזִמְן הַתְּפִלָּה מִמְשִׁמְשִׁ
לְבוֹא, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיף יוֹתֵר. יוֹמָם יִצְוָה ה' חֲסֵדוֹ, וְכִימוֹת עֲנִיתָנוּ יִשְׂמַחְנוּ, וּבְחֲסֵדוֹ
הַנְּפִלָּא יְקִיּוֹם: חֲדָשִׁים לְבִקְרִים רַבָּה אֲמוּנְתָךְ. וְעַיִן מַה שְּׁפָתוֹב בְּמִדְרָשׁ-רַבָּה פְּרָשָׁה
זֹאת עַל פְּסוּק כִּי עָלָה הַשַּׁחַר, עַיִן שָׁם, פְּסוּק זֶה חֲדָשִׁים וְכוּ': עַל-יְדֵי שְׂאֲתָה מְחַדְּשָׁנוּ
בְּכָל בִּקְרָה וְאֲתָה מְחַדְּשָׁנוּ בְּבִקְרָן שֶׁל מַלְכֵיזוֹת, רַבָּה אֲמוּנְתָךְ לְגַאֲלָנוּ וְכוּ'. וַיֵּשׁ בְּזֶה
הַרְבֵּה לְדַבֵּר לְשִׂמְחָה נִפְשָׁנוּ בְּכָל הַחֲסָדִים שְׂכָבֵר עֲשָׂה עִמָּנוּ לְקַרְבָּנוּ וְלְהַטְעִימְנוּ מִזִּיו
נַעַם תּוֹרוֹת כְּאֵלָה וְכוּ' וְלַהֲיוֹת בְּטוֹחַ שְׁלֵא יַעֲזֹב חֲסֵדוֹ מֵאֲתָנוּ, וּכְאֵב אֶת בֶּן יְרַחֲמֵנוּ
וַיִּשְׂמַחְנוּ בִּישׁוּעָתוֹ לְנִצְחָה. וְאֵם יְרַצָּה הַשֵּׁם, עוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד.

דְּבָרֵי אוֹהֲבֵכֶם בְּאֲמַת לְנִצְחָה וּמִצְפָּה לִישׁוּעָה, נָתַן מִבְּרִסְלָב.

(תמג)

שיחות על התורה

סימן ט"ז רבי יוחנן משתעי. זאת התורה אמר בשבת בשחרית באמצע הקיץ תקס"ג: ואז נתקבצו אליו פתאם על אותה השבת, כי לא היה אז זמן קבוע כלל (כמבואר במקום אחר שעקר זמן הקהלה והקבוע בקביעות על פי דעתו היה יש פועמים בשנה), ובתחלה הקפיד קצת ואמר שאנו עושים לעצמנו שבתים. הינו כי הוא בעצמו עשה וקבע לנו שבתים לבוא אז אצלו ועכשיו עשינו לעצמנו שבת על קבוע:

ואחר כך אמר אני הייתי רוצה לעשות איזה ענין אודות הגזרות שקורין פונקטין שנשמע בעולם שרוצים לגזר על ישראל חס ושלום, הינו שהיה רוצה לעסק להמתיקם ולבטלם. אך פשעני בעצמי מה אני, כי אני בעצמי איש פשוט, על כן נתקבצו העולם פתאום כדי שאוכל לעשות מה שאני צריך לעשות בזה:

ואמר אז ענין הנדפס בסימן ק"ם שאצל אלישע כתיב פעם אחת אלישע סתם, ופעם אחת איש אלקים. ואיתא (זהר שמות מד.) שכשהיה בעצמו נקרא אלישע סתם, וכשהיו בני הנביאים אצלו נקרא איש אלקים:

ואמר אז תורה שתי פעמים. בליל שבת אמר התורה (סימן כ"ד חלק א) אמצעותא דעלמא היכא, שמדברת שם מתשעה היכלין דלא אתדבקין ולא אתידעין ולית מאן דקומא בהו וכו', ובבקר בסעדת שחרית אמר התורה הנ"ל שהיא רבי יוחנן משתעי וכו'. ודמא עינה כתיב סתרי סתרי ואמר אז שיש שבועים אמות, והם כלולים בעשו וישמעאל. שזה כלול משלשים וחסא אמות, וזה כלול משלשים וחסא אמות. ולעתיד יכבשו אותן שני משיחין משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, ויש צדיק אחד שהוא כלול מתרין משיחין יחדיו:

עוד אמר אז כמה דברים יותר כמה שנדפסו, ואז נשבר השלחן מרב העולם שדחקו עצמן עליו. והקפיד ואמר וכי גוים יושבים אצלי על השלחן, וכי עכשו ימות המשיח

שיתקרבנו גוויים לצדיקים כמו שכתוב (ישעיה ב), "ונתרו אליו כל הגוים". וזה הפסוק שיהיה להתורה רבי יוחנן משתעי הנ"ל עין שם כי כך היה דרכו שכל שיתתו היה שיהיה להתורה שעסק בה אז כמבאר במקום אחר:

ובאותה השנה עסק הרבה מאד בענין הפונקטין, והצטער עליהם הרבה מאד, ואמר כי לא דבר רק הוא, והקפיד מאד על האומרים שבודאי לא יתקיימו הפונקטין, כי איך אפשר שהשם יתברך יעשה חס ושלום זאת לישראל. והוא זכרנו לברכה אומר כמה פעמים שהוא שטות, כי הלא מצינו שכבר היו כמה גזרות קשות על ישראל רחמנא לצלן מעתה:

חיי מוהר"ן ו

מאמר אמצעותא דעלמא סימן כ"ד נאמר בקיין תקס"ג בסעדת ליל שבת. ואמר אותו ביראה גדולה ובהתלהבות עצום ונשגב כל כך עד שלא יכלו השומעים להבין כלל מה הוא אומר, רק נכתב אחר כך בכתבי ידו ובדפוסו הקדושה:

חיי מוהר"ן יח

בעת שגלה רבנו את התורה "אמצעותא דעלמא" שבלקוטי מוהר"ן סימן כ"ד, בערו פניו מאד, עד שכסה פניו במטפחת, ומהצד שלא נתכסה ראו איך שלוחט פניו באש להבה ממש.

שיח שרפי קודש ב' רעו

על אודות השמחה בה' וצדיקיו האמתיים כי מעצם רוממות ונוראות המצודה הזאת אשר זה עקר רפואות הנפשות מכל מיני חצים וסמים שבעולם, (עין בלקוטי תלכות תלכות פרייה ורבייה תלכה ג) והיא תהצלה מראשי התאות ממון ונאוף (אשר מפילא קל יותר אחר כך לשבר גם שאר התאות ומדות הרעות פמוכן בדבריהם בכמה מקומות ועין בתורה צוית צדק בסמן כ"ג ובתורה "והיה עקב תשמעון" בסמן קס"ט ששמחה הוא תהפך מתאות ממון וגם עין בתפלה שפרכה

לְבַקֵּשׁ עַל שְׁמֻחָה כִּי בָּהּ תִּלְוִי שְׁמִירַת הַבְּרִית שְׁעַל יְדֵי זֶה מִמִּילָא אֵין נוֹפְלִים לְתַאֲוֹת
 מִמוֹן עֵין שָׁם), וְהִיא שְׁמֻחָה תְּמַחָה אֶת עַמְלֵק מְקוֹר כָּל הַטְּמָאוֹת שְׁבַעוֹלָם (עֵין
 בְּלִקוּטֵי הַלְּכוֹת הַלְּכוֹת נְפִילַת אַפִּים הַלְּכָה ד') וְהִיא אֲשֶׁר עַל יָדָהּ יִגְאָלְנוּ הַגּוֹאֵל
 צָדֵק גַּם מִהַגְלוֹת הַגְּשָׁמִי, וּמִכָּל מִינֵי צָרוֹת וּמְצוּקוֹת גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת (עֵין בְּהַתּוֹרָה
 'אֲמַצְעִיתָא דְעֵלְמָא' בְּסִימָן כ"ד, וּבְהַתּוֹרָה 'אֲנָכִי אֶשְׁמַח בָּהּ' בְּסִימָן צ"ו, וְעֵין בְּלִקוּטֵי
 הַלְּכוֹת מַה שְׁכַתוּב שָׁם בְּשֵׁם הָאֶרֶץ ו"ל, שְׁכָל תְּקַלְלוֹת וְהַתּוֹכְחוֹת הוּא "תַּחַת אֲשֶׁר
 לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' בְּשְׁמֻחָה" (וְאֵף עַל פִּי שְׁכָפִי פִּשְׁוֹטוּ יְסוּבְכוּ תְּדַבְּרִים עַל שְׁמֻסִּים שָׁם
 "מֵרֹב כָּל", אֲבָל דְּבָרֵי תּוֹרָה כְּפִטְיִשׁ יְפוֹצֵץ סְלַע) וְהִיא אֲשֶׁר בְּכַחַהּ לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר כָּל
 מִינֵי קְלָפוֹת הַמְתַּגְּבְּרִים מִחֻדָּשׁ בְּכָל מַדְרַגָּה (וְעֵין בְּהַתּוֹרָה 'אֲחֹוֵי לָן מְנָא' סִימָן כ"ה)
 וּמַדְרַגָּה, וְהִיא תְּנַחֲשֵׁק תְּקַמִּיץ וְתַסְתּוּם שְׁיִישׁ לְהַכִּין עֵצִים גְּבָהוּ וְתַפְאֲרָתוֹ עַל יְדֵי עֵצִים
 הַמְנִיעוֹת שְׁיִישׁ עַל זֶה כִּי הַשְּׁנֵי מִינֵי מְנִיעוֹת הַמּוֹבָאִים בְּחֵי מוֹהֲרֵן בְּהַשִּׁיחוֹת
 תְּנַקְרָאִים בְּשֵׁם עֲבוֹדַת ה' בְּסִימָן נ"ה תְּרוּוֹהוּ אִיתְּנָהוּ בּוּ בְּהַתְּגַבְּרוֹת עֲצוּם מְאֹד, כִּי
 זוֹלַת אֲשֶׁר תִּתְּגַבֵּר עַל הָאָדָם כְּבִדּוֹת תְּדַבֵּר תְּזַה מַעֲצָם תִּתְּרַפְּתַקְאוֹת הָעוֹבְרִים עַל
 כָּל אֶחָד בְּגוֹף וְנַפְשׁ, וְהַתְּגַבְּרוֹת גְּדוֹל וְעֲצוּם כָּל כֶּף עַד שְׁצַרְיָכִים לְהַשְׁתַּדֵּל בְּזֶה
 בְּמִסִּירַת נַפְשׁ מִפֶּשׁ, אֵף גַּם זֹאת אֲשֶׁר תִּתְּגַבֵּר מְאֹד מְאֹד עַל הָאָדָם תְּקַלּוֹת, שְׁנַקְל
 וְקָטָן בְּעֵינָיו מְאֹד תְּדַבֵּר תְּזַה, עַד שְׁאִינוּ נִחְשָׁב בְּעֵינָיו לְמַצּוֹה כָּלֵל וּמִכָּל תְּדַבְּרִים
 הַאֲלֵה נִתְּעוֹרְרָתִי עַד מְאֹד לְהַעֲמִיק בְּעֵינָיו זֶה כִּי אֵין לָנוּ אֵלָא דְּבָרֵי בֵּן שְׁמֻחָה הַנִּכְלָל
 בְּמִקּוֹר הַשְׁמֻחָה הָעוֹסֵק לְקַשְׁרָנוּ עַל יְדֵי הַשְׁמֻחָה בְּה' וּבְצַדִּיקֵי הָאֱמִתִּיִּים וּבְפָרַט
 בְּרֵאשׁ כָּל צַדִּיקֵי הוּא הוּא בְּעֲצָמוֹ זְכָר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה:

כוכבי אור - פתיחה לחלק ששון ושמחה

מאמרי

לקוטי הלכות

המיוסדים על תורה כ"ד
מספה"ק לקוטי מוהר"ן חלק א'

המהדורה החדשה והמפוארת
שע"י מכון 'תורת הנצח' באדיבותם וברשותם

יו"ל ע"י

חבורת ההולכים בתורת ה'

כולל חצוצ
KOLLEL CHATZOS
— ארץ יעדאל —

אדר א' תשפ"ב

לקוטי הלכות

הלכות נפילת אפים - הלכה ד'

ואחר-כך ברכת קריאת שמע, ואחר-כך התפלת שמונה עשרה וכו', שעל-ידי כל זה עולין העולמות בבחינות המבארין בתורה הנ"ל, שמלכות עולה מן הקלפות, ומלכות מלביש נצח-הוד-יסוד' וכו' וכו', כמבאר היטב בכוננות.

ורבנו ז"ל גלה ובאר שכל סוד עלית העולמות בבחינה הנ"ל נעשין על-ידי עשית המצוה בשמחה כנ"ל, נמצא, שעשית המצוה בשמחה ובחינת סדר התפלה הם בחינה אחת, שעל-ידם עולין העולמות בבחינות הנ"ל המבארין בתורה הנ"ל, שהם סוד כוננות סדר התפלה כנ"ל, עד שזוכין על-ידי-זה לעלות עד הכתר, לברך ולתקן בחינת המסדר והמישב את המחין, שעל-ידי-זה זוכין להשיג אור האין סוף בבחינת מטי ולא מטי, שעל-ידי-זה נעשין בחינת התשעה היכלין הנ"ל כנ"ל.

וזהו בחינת נפילת אפים אחר גמר התפלה. כי אחר גמר התפלה אז כבר נגמרו עלית כל העולמות למעלה עד אצילות למעלה למעלה, כמובא בכוננות (שם), ואז צריכין להכלל באור האין סוף שזהו עקר סוד היחוד והזווג שנעשה בגמר התפלה. כי עקר בחינת היחוד והזווג הוא התחברות עלמא תתאה בעלאה, כמובן בזהר בכמה מקומות, ובפרט בפרשת ויגש (דף רז.) על פסוק (תהלים מח, ה): "כי הנה המלכים נועדו" וכו', עין שם. הינו כשנפש מישראל שהיא בחינת עלמא

ובו יתבאר ענין פורים ופסח וארבע פרשיות על-פי התורה אמצעותא דעלמא היכא וכו' (בסימן כד בליקוטי חלק א'), עין שם כל התורה מראשה לסופה. והכלל, שעל-ידי עשית המצוה בשמחה זוכין להעלות השכינה מהגלות, ולעלות מדרגא לדרגא ומעולם לעולם, עד שזוכין לעלות למעלה למעלה, עד שזוכין להשיג אור האין סוף בבחינת מטי ולא מטי, שהוא למעלה מנפש רוח נשמה, למעלה מהספירות וכו', עין שם כל זה היטב, מה שכתב שם, שמפנימיות הברכאן שהם דקות הברכאן, נתברך המסדר והמישב את המחין שהוא בחינת הכתר, שהוא הבחינה המעכב והמסדר את המחין לבל יהרסו לעלות אל ה' וכו'. שעל-ידי בחינת הרדיפה והמעכב על-ידי-זה נעשין בחינת התשעה היכלין, שעל-ידם משיגין אור האין סוף בבחינת מטי ולא מטי וכו', עין שם כל זה היטב:

[א] וזה בחינת נפילת אפים, שאז הוא תכלית היחוד והזווג העליון, כמובא בכוננות התפלה (שער הכוננות נפילת אפים דרוש א'). כי כל הבחינות הנ"ל המבארין בהתורה הנ"ל, דהינו שמלכות עולה מן הקלפות, ומלכות מלביש ועולה לבחינת נצח-הוד-יסוד', ונצח-הוד-יסוד' ל'חסד-גבורה-תפארת', ו'חסד-גבורה-תפארת' ל'חכמה-בינה-דעת' וכו', כל זה הוא כוננת סדר התפלה, שאומרים מתחלה קרבנות וקטרת, ואחר-כך פסוקי דזמרה,

אפים שאז הוא תכלית היחוד שנקלל בין באין סוף בבחינת 'מטי ולא מטי' וכו' כנ"ל. כי אי אפשר להשיג זה האור בחינת אור אין סוף, כי אם על-ידי שמעלין כל ניצוצות הקדשה מעמקי הקלפות, שזהו בחינת עלית השכינה מהגלות כנ"ל. ולזה צריכין ודוי דברים.

כי על-ידי כל החטאים נופלין ניצוצי הקדשה בין הקלפות, שזהו עקר פגם של כל החטאים שבעולם, כידוע, ועקר הפגם הוא מה שמתגבר, חס ושלוש, העצבות על-ידי החטאים, בבחינת (תהלים לח, יט): "אדאג מחטאתי", בחינת (בראשית ו, ו):

"ויתעצב אל לבו", כי השכינה שהיא כלליות הקדשה היא שמחתן של ישראל, והקלפות שכנגד הקדשה הם בחינת עצבות, תוקפא דדינא, כמבאר בהתורה הנ"ל. ועל-ידי החטאים, גורמים, חס ושלוש, שניצוצי הקדשה, בחינת ניצוצי השמחה לשמח בהשם-יתברך לשמח בשמחת אחדותו יתברך, אלו ניצוצות השמחה הם בחינת ניצוצי הקדשה שנופלים בין הקלפות שהם בחינת עצבות, כי השמחה היא הקדשה כנ"ל, ואזי העצבות והמרה שחורה מתגבר, חס ושלוש, ואינם מניחים לישראל לשמח. וזה עקר גלות השכינה, עקר פגם כל החטאים שבעולם.

ועל-כן אחר התפלה, שצריכין לכלל באור האין סוף בבחינת 'מטי ולא מטי' כנ"ל, שזה אי אפשר כי אם על-ידי שמחה כנ"ל, ומחמת שעכשו בגלות השכינה שהוא בחינת השמחה בגלות, על-כן אי אפשר לזכות לשמחה כדי להשיג אור האין סוף כנ"ל, כי אם על-ידי שיורדין לעמקי הקלפות להעלות ניצוצי השמחה, שהם ניצוצי הקדשה, להעלותם משם מעמקי הקלפות, שעל-ידי השמחה הזאת עולין מעולם לעולם וכו', עד

תפאה נגד אור אין סוף ברוך הוא, כשזוכה להיות נכלל באור האין סוף בבחינת 'מטי ולא מטי', זהו בחינת תכלית היחוד והזווג של עולמות עליונים, וזה אי אפשר כי אם על-ידי תקון המסדר והמישב את המחין שהוא בחינת 'כתר' כנ"ל, שעל-ידי בחינה זו נמשך בחינת מעכב אל המחין לבל יתרום הגבול, ועל-ידי שני בחינות אלו דיקא, דהינו הרדיפה והמעכב, על-ידי-זה דיקא נעשין ההיכלין הנ"ל שעל-ידם משיגין אור האין סוף בבחינת 'מטי ולא מטי', שזהו עקר בחינת היחוד, כנ"ל.

וזה בחינת נפילת אפים, שאז הוא עקר בחינת היחוד והזווג כמבאר בכונות כנ"ל. ועל-כן צריכין אז לפל על פניו, זהו בחינת (שמות ג, ו): "ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלקים", שבחינה זאת נמשכת מבחינת המסדר והמישב שנתברך מפנימיות הברכאין וכו' כנ"ל שהוא בחינת הכתר כנ"ל, ומבחינה זאת יש כח בהמחין לעכב את המחין מרדיפתו וכו' כנ"ל, שזהו בחינת נפילת אפים, בחינת: "ויסתר משה פניו", בחינת הכח המעכב המסדר והמישב את המחין כנ"ל, שעל-ידי-זה דיקא משיגין אור האין סוף ברוך הוא, כנ"ל:

[ב] ועל-כן צריכין לומר ודוי על חטאיו קדם נפילת אפים, זה סוד מה שכתב רבנו ז"ל שם בהתורה הנ"ל על מה ששאלו סבי דבי אתונא: 'מי יימר', ופרש שם: 'מי יכול לכנס להיכלי התמורות להעלות הקדשה והשמחה משם, כדי שעל-ידי-זה תעלה השכינה מהגלות ותעלה בכל עליות הנ"ל, עד שיזכה להשיג אמצעותא דעלמא שהוא בחינת אור אין סוף', עיין שם.

וזה בחינת ודוי על החטאים שאומרים קדם נפילת

שמשגיגין אור האין סוף בבחינות הנ"ל.

ועל-כן צריכין ודוי דברים אַז, כי על-ידי הודוי שמתודין על החטאים על-ידי-זה מתכפרין החטאים, כמו שכתוב (משלי כח, יג): "ומודה ועיב ירחם", כי על-ידי הודוי מעלין כל הניצוצות שנפלו על-ידי החטאים, ואז כשעולין ניצוצות הקדשה על-ידי מחילת עונות שזוכין על-ידי הודוי, אזי עולה השמחה מהגלות שהוא עקר הקדשה כנ"ל, ועל-ידי שמחה זאת זוכין להכלל באור האין סוף להשיגו בבחינת מטי ולא מטי' כל אחד לפי בחינתו.

וזהו בעצמו בחינת נפילת אפים, שמבאר בפונות (דרוש ב'), שאז מפילין את עצמם למטה למטה לסטרא דמותא כדי להעלות הקדשה משם, ואז נעשה תכלית היחוד, עין שם. הינו כנ"ל, כי הא בהא תליא, כי אי אפשר להשיג ולהגיע לבחינת תכלית היחוד שהוא בחינת השגת אור האין סוף בבחינות הנ"ל, כי אם על-ידי שמחה, שזוכין על-ידי שיורדין לעמקי הקלפות להעלות הקדשה שהיא השמחה משם כנ"ל, שזהו בחינת מי ימר' הנאמר בהתורה הנ"ל.

ואף-על-פי שכבר העלינו ובררנו את הקדשה מעמקי הקלפות על-ידי אמירת קטרת וקרבנות, בבחינת (משלי כז, ט): "קטרת ישמח לב", כי על-ידי קטרת עולה הקדשה שהיא השמחה מהקלפות, כמבאר בהתורה הנ"ל (באות ב'), אף-על-פי-כן עתה אחר גמר התפלה קדם שזוכין לתכלית היחוד להשיג אור האין סוף בבחינות הנ"ל, צריכין לחזור ולירד להעלות הקדשה מעמקי הקלפות, שזהו בחינת ודוי דברים, בחינת נפילת אפים כנ"ל.

כי מתחלה בררנו הקדשה והשמחה בשביל עלית

העולמות כדי שנוכל לעלות מעולם לעולם, כדי שנזכה להשיג המחין הקדושים, כדי שנזכה לרדף להשיג אור האין סוף, שכל זה אנו עוסקין לעשות על-ידי עבודתנו מתחלת סדר התפלה עד סוף, שעל-ידי שעולין מעשיה ליצירה ומיצירה לבריאה וכו', ומלכות מלביש נצח-הוד-יסוד, ונצח-הוד-יסוד מלביש חסד-גבורה-תפארת וכו' וכו'. אבל עכשו שכבר זכינו להמחין, אבל העקר מה שצריכין עכשו הוא לתקן בתכלית השלמות את המסדר והמישב את המחין, דהינו בחינת המעכב הנ"ל, ובשביל זה צריכין שמחה יתרה, וצריכין לחזור ולירד לעמקי הקלפות לברר הקדשה מעמקי הקלפות על-ידי ודוי דברים, ונפילת אפים שמפילין עצמן למטה, כדי שנזכה להעלות השמחה מעמקי עמקי הקלפות, כדי שיתברך וישלם בתכלית השלמות המסדר והמישב, כדי שנזכה להשיג אור האין סוף בבחינת מטי ולא מטי', כי עקר שלמות ההשגה הוא על-ידי כח המסדר והמישב הנ"ל שהוא בחינת 'כתר' שגבוה מן הכל, שעל-ידי-זה דיקא משיגין אור האין סוף על-ידי הרדיפה והמעכב דיקא כנ"ל.

כי עקר תקון המסדר והמישב הוא על-ידי השמחה, כי המסדר והמישב הוא בחינת 'כתר' ששם מקור השמחה, בחינת (ישעיה לה, י): "ושמחת עולם על ראשם", "על ראשם" דיקא, זה בחינת 'כתר' שהוא למעלה מהראש שהוא בחינת המחין. כי השמחה מרחבת המחין ואז יש להם כח לסבל מה שמשגיגין מאור האין סוף ולכלי להרס את הגבול, אבל העצבות, חס ושלום, מצמצם את הדעת עד שהוא קטן מהכיל את האור, ואז אינו יכול לסבל אפלו מעט ניצוצי האור שמאירין לו, ויכול להרס את הגבול, חס ושלום. ועל-כן עקר

ההשגה על-ידי השמחה, בבחינת (שבת ל:): 'אין השכינה שורה מתוך עצבות אלא מתוך שמחה':

[ג] ועל-כן בשבת ויום-טוב ושאר ימים שאין אומרים בהם תחנון אין בהם נפילת אפים. כי שבת הוא מעין עולם הבא שאז תגדל השמחה מאד, בבחינת (ישעיה נה, יב): "כי בשמחה תצאו", בבחינת (שם כה, ט): "ואמר ביום ההוא וכו' זה ה' קנינו לו נגילה ונשמחה בישועתו" וכו', וכן ביום-טוב וכל הימים שאין אומרים בהם תחנון - כלם הם בבחינת ימים טובים שמאיר בהם הארת שבת. ועל-כן אין אומרים אז ודוי ואין נופלים אז על פניהם, כי אז אין שליטה להקלפות שהם בבחינת עצבות, ועל-כן אז השמחה בשלמות, ואין צריכין אז לירד לעמקי הקלפות להעלות השמחה משם, כי אז אין להקלפות שהם העצבות שליטה כלל, ואז נתעורר בבחינת שלמות השמחה שלעתיד כנ"ל, ועל-כן אז ממילא זוכין להשיג אור אין סוף בבחינות הנ"ל, שעקר השגתו על-ידי השמחה, כי אז הם ימי שמחה ואין צריכין אז לירד להעלות ולברר השמחה מהקלפות, כי אז אין להקלפות שהם העצבות שום שליטה כלל, ואז מאיר השמחה ממילא מעצם תוספת קדשה שבאותו היום, שזאת התוספת קדשה של אלו הימים שאין אומרים בהם תחנון הוא בבחינת שבת שהוא מעין עולם הבא, שאז הוא עקר השמחה, ועל-ידי-זה נכללין באור האין סוף בבחינות הנ"ל, ואין צריכין אז ודוי דברים ולא נפילת אפים כלל, מחמת גדל השמחה שמאיר אז כנ"ל:

[ד] וזה בבחינת פורים, שעקר מצות פורים הוא לשמח בכל עת, לשמח את עצמו בכל מיני שמחה, כמו שכתוב (אסתר ט, כב): "לעשות אותם ימי משתה ושמחה", וכמו שנוהגים כל ישראל לשמח בכל

מיני שמחות בפורים, שזהו עקר מצות פורים. כי עקר הכנעת הסטרא אחרא שהוא זהמת הנחש הוא בפורים, כי אז מכניעין קלפת המן-עמלק שהוא עקר זהמת הנחש שנמשך על-ידי חטא עץ הדעת, שמשם אחיזת המן הרשע, ימח שמו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (חלין קלט:): 'המן מן התורה מנין, שנאמר (בראשית ג, יא): "המן העץ" וכו'. נמצא, שהמן הרשע ימח שמו הוא בבחינת פגם עץ הדעת טוב ורע שעל-ידי-זה נמשך זהמת הנחש. ועקר זהמת המן זהמת הנחש, הוא בבחינת עצבות ומרה שחורה שמתגברים בכל עת על ישראל ואינם מניחים אותם לשמח, כי עקר הסטרא אחרא הוא עצבות כנ"ל, שזה נמשך מפגם עץ הדעת, בבחינת (שם ג, יז): "בעצבון תאכלנה" שנגזר אז, בבחינת (שם ו, ז): "ויתעצב אל לבו" הנאמר בדור המבול, שכל זה נמשך על-ידי פגם עץ הדעת, כידוע.

כי עקר הקדשה הוא שמחה, דהינו לשמח בהשם-יתברך, כי מי שיש לו אמונה שלמה בהשם-יתברך בודאי ראוי לו לשמח תמיד בהשם-יתברך, וזה הדבר אי אפשר לבאר בכתב, כי הוא לכל חד כפום מה דמשער בלביה, וכבר מבאר בדברינו מזה כמה פעמים. והמן ועמלק שהם בבחינת המחקרים והכופרים, מהם נמשך עקר העצבות והמרה שחורה.

כי עקר השמחה היא שמחת המצות, בבחינת (תהלים יט, ט): "פקודי ה' ישרים משמחי לב", ומי שמאמין בהשם-יתברך ובתורתו הקדושה בתמימות ובפשיטות כמו שכל ישראל מאמינים, בודאי אין שמחה בעולם כמו שמחת עשית המצוות, שאנו זוכין לעשות נחת רוח ליוצרנו ובוראנו יתברך, ואנו קונים לנו חיי עולם לעולמי עד ולנצח נצחים על-ידי חוטי הציצית שקונים אותו בעד גדול אחד,

ואנו נכללים על-ידי-זה באור האין סוף, היש שמחה גדולה מזו?

כי זה כל אדם יכול להבין, שבעולם הזה אין שום שמחה בעולם, כי "מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש" (קהלת א, א), ואם יצבר כעפר כסף וזהב, סוף כל סוף מה יתרון לו בכל זה, "כי לא במותו יקח הכל" (תהלים מט, יח), והכל יודעין שסוף אדם למות, וימינו כצל עובר (שם קמד, ד), ומי שיש לו רק איזה רשימה בעלמא של שכל אמת, אפלו נכרי, יכול להבין שאין שום שמחה בזה העולם כלל, כי "אחריתה שמחה תוגה" (משלי יד, יג), ועל זה נאמר (קהלת ב, ב): "ולשמחה מה זה עשה".

ועל-כן אלו המחקרים והכופרים - אין להם שום שמחה אמתית כלל, והכרת פניהם ענתה בם שעל-פי רב הם מלאים עצבות יגון ואנחה, כי מהיכן יקבלו חיות ושמחה אמתית, מאחר שכופרים בתורתו הקדושה ובעשית מצותיו יתברך, ובודים מלבם טעמים של הכל ושטות על עשית המצות הקדושים, ויחפאו על ה' ועל תורת משה דברים אשר לא כן, אשר בודו מלבם, כאלו, חס ושלו, כל טעמי המצות הקדושים הם נימוסיות, חס ושלו, בשביל תקון העולם, תקון המדינה, חס ושלו, אוי להם ואוי לנפשם! תפח רוחם ונשמתם, כי אין כפירה גדולה מזו.

ולדבריהם הרעים והזרים והמרים והמטנפים - בודאי אין לשמח בשום מצוה, חס ושלו, מאחר שתכלית המצוה היא בשביל תקון זה העולם, ואם בגוף העשירות והממון ושאר חפצי העולם אין שום שמחה אמתית, כי אחריתו מרה כלענה כנ"ל, מכל שכן אין ישמח בהמצוה שהיא רק בשביל קיום נימוס המדינה, חס ושלו, לפי דעתם הרעה

והמשבשת, ואיך ישמח במצות סכה מאחר שאומר עליו טעם של שטות כזה שאז טוב לישוב באויר כזה, והוא בעצמו יודע שזה שטות, כי על-פי פשוטו, בודאי אז טוב יותר לשבת בביתו מלישב בסכה, ואם ירצה לישוב בצל - יעשה לו אהל של פשתן כדרך השרים, ולא סכה העשויה כדינו שסככה מפסלת גרן ויקב דיקא, וכן בשאר המצות, ואין צריכין לחזר לסתור שטותים ושקרים ודברים בדויים כאלה, שהם הם עקר האפיקורסות והכפירות, שכופרים בתורת משה לגמרי, ומחפין השקר שלהם בשטותים כאלה, כאלו הם מתרצים את דברי משה רבנו, עליו-השלו, ונותנים טעם לדבריו, טעמים מרים וסרוחים שכאלה, "אם יש טעם בריר חלמות" (איוב ו, ה), ושטותים כאלה. בפרט עתה שכבר זכינו לספרי הזהר הקדוש וכתבי האר"י ז"ל, שמבאר בהם שכל מצוה ומצוה מרמז לדברים גבוהים ועליונים מאד מאד עד אין סוף ואין תכלית, כי הם חיינו וארץ ימינו בזה ובבא לעולמי עד ולנצח נצחים.

ואנו בני ישראל אשר השם-יתברך הבדילנו ברחמיו מן התועים והכופרים האלה שהם בודאי מן הערב רב, מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו וכו', כמה וכמה יש לנו לשמח בכל עת, ובפרט כשאנו מגיעים לעשות איזה מצוה, אשר אנו זוכים ברגע קלה של עשית המצוה להיות נכללים בהשם-יתברך באור האין סוף ברוך הוא, ואנו קונים לנו חיי עולם לעד ולנצח על-ידי כל מצוה ומצוה שרבים ככלם קלים לעשותם ונעימים מאד, כמו שכתוב (משלי ג, יז): "דרךיה דרכי נעם" וכו'. ואין להאריך בזה לאחינו בני ישראל מאמינים בני מאמינים, כי החכם יבין מדעתו, כמה יש לו לשמח בשעת עשית כל מצוה ומצוה! ודיקא על-ידי

שמחת המצוה, על-ידי-זה דיקא עקר עלית השכינה מהגלות, עד שזוכין להעלות כל העולמות למעלה למעלה, עד שמשגיין אור האין סוף בבחינת הנ"ל, כנ"ל.

וזה עקר בחינת פורים, שהוא בחינת עשית המצוה בשמחה, כי אז שמחים כל ישראל בשמחה גדולה מאד עד אין סוף ואין תכלית. כי המן זהמת הנחש הוא בחינת עצבות כנ"ל, כי המן בגימטריא 'צו' עם הכולל, שהוא בחינת תקף הקלפות שבעשיה, כמבאר בפנונת (פרי עץ חיים, שער עולם העשיה, פרק ג), כי 'אין צו אלא עבודה-זרה', כמו שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין נ:). הינו שעקר בחינת 'צו' שהוא בחינת כלליות צווי המצות, העקר הוא בשביל להכניע העבודה-זרה שהם הפפירות, שהם בחינת המן שעולה 'צו' עם הכולל, שהוא כופר בעשית המצות, ובודה עליהם טעמים של שקר.

ועל-כן עקר קטרוגו והתגרותו הוא בהשמחה של המצות, כי אינו מניח לשמח בשום מצוה, מחמת שמכניס בפירות שהם טעמים של שטות בשביל עסקי עולם הזה, חס ושלום, שעל-ידי-זה בודאי אין לשמח, חס ושלום, בשום מצוה, כי בעולם הזה אין שום שמחה כנ"ל. ומחמת קנאתו של המן במרדכי וישראל שראה שהם חזקים כל-כף בעשית מצותיהם ועושין אותם בשמחה גדולה ובמסירת נפש, על-ידי-זה נתקנא בהם מאד עד שרצה להעבירם מן העולם, חס ושלום. ומחמת שעקר קנאתם הוא בהשמחה של המצוה, כי על גוף המצוה הם יכולים לומר, חס ושלום, שהוא נימוס חס ושלום כמו שאר נימוסי העכו"ם, חס ושלום, אבל מאחר שרואים שישאל מוסרים נפשם על קדוש ה' בשמחה גדולה בשביל עשית המצות, כמו שראינו שרבי עקיבא הוה גחין וחיין

בשעת שדנו אותו לפני טורנוסרופוס הרשע ימח שמו, כמובא במדרש שוחר טוב משלי (פרק ט), וכיוצא בזה בשאר קדושים, וכל ישראל קדושים שמחים במצותם, ובזה מתקנא המן שהוא בחינת הכופרים ביותר. ועל-כן בפורים, שאז נכנע המן-עמלק שהם בחינת הכופרים הנ"ל, אז עקר המצוה הוא שמחה, כי זה עקר הכנעתו, כנ"ל:

[ה] וזה בחינת גדל הפלגת השמחה מאד מאד שנוהגים כל ישראל בפורים להרבות אז בשמחה גדולה מאד, ועושים אז כל מיני צחוק ושחוק בשביל להרבות השמחה. כי עקר מצות פורים הוא השמחה כנ"ל, ועל-כן עושים כל מיני שחוק ומלי דשטותא, ועושים אז מעשה שכרות ושטות בשביל השמחה.

כי איתא בדברי רבנו ז"ל בכמה מקומות, כמה אזהרות גדולות שצריך האדם להרגיל את עצמו להיות בשמחה תמיד, ואיתא בדבריו הקדושים (בליקוטי תניינא סימן כד) שאי אפשר להיות בשמחה כי אם על-ידי מלי דשטותא דיקא, שעושין עצמן כשוטה ומשמחין את עצמן במלי דשטותא, כי מחמת שטבע האדם נמשך אחר העצבות מאד, כי כל אדם מלא יסורים ויגונות, כידוע לכל אחד ואחד, על-כן צריכין להכריח את עצמו בכל הכחות להיות בשמחה, ועקר השמחה אי אפשר להיות כי אם על-ידי מלי דשטותא, כמו ששמעתי מפיו ז"ל שאמר בזה הלשון: 'סע האט א פנים אז מע קען מער ניט פרייליך זיין נאר מיט נאריש מאכין זיך' (חיי מוהר"ן סימן תקצג), וכן דבר עוד מזה כמה פעמים.

וזהו הענין מה שהיו נוהגין כל הצדיקים הגדולים המפרסמים שהיו בימינו שעל-פי רב היה להם אנשים שהיו כמו בדתנים, והיו עושים לפניהם כל

מיני צחוק ושטות כמפרסם, והכל בשביל שמחה. כי אין דבר מזיק לעבודת ה' כמו העצבות, כמובא בכל הספרים הקדושים, ומגדל מרירת וצרות הגלות המר הזה בגוף ונפש וממון, אי אפשר להיות בשמחה כי אם על-ידי מילי דשטותא דיקא כנ"ל. וזה בחינת מלי דבדיחותא שהיו נוהגים התנאים ואמוראים הקדושים קדם הלמוד (שבת ל:), כדי לבוא לשמחה על-ידי מלי דבדיחותא שהם מלי דשטותא דיקא. וזהו בחינת מה שכתוב בזהר הקדוש (ויקרא דף מז:): שרב המנונא סבא הוה מסדר קמי חבריא פרקא דמלי דשטותא, הינו כנ"ל.

כי עקר גלות ישראל שהוא גלות השכינה, עקר הגלות הוא מה שהעצבות, שהם הסטרא אחרא והקלפות, מתגברין על ישראל ואינם מניחים אותם לשמח בה' ובתורתו הקדושה, כמבאר בהתורה 'אמצעותא דעלמא' הנ"ל, שזהו עקר גלות השכינה שהוא שמחתן של ישראל, שעקר גלותה כשהעצבות מתגבר עליה, דהינו על ישראל, חס ושלום, עין שם. נמצא, שעקר גלות השכינה וכןסת ישראל היא מה שהשמחה היא בגלות.

ועל-כן עכשו בגלות שעקר הגלות היא שהשמחה נפלה למטה בגלות, ומשם נמשך כל השמחה של העכו"ם והרשעים ההולכים בשרירות לבם, אשר באמת הם רחוקים משמחה אמיתית, כמו שכתוב (משלי יז, כא): "ילד כסיל לתוגה לו", "כי כל ימיו כעס ומכאובות" וכו' (קהלת ב, כג), כי הסטרא אחרא נקראת יגון ואנחה, כידוע. אך כל השמחה שיש אצלם, נמשך רק מבחינת גלות השכינה שהיא שמחתן של ישראל שהוא עכשו בגלות, ומשם נמשך ניצוצי השמחה שנפל אצלם בגלות, ומשם כל שמחתם לפי שעה. ועליהם נאמר: "ולשמחה

מה זה עשה", כמו שכתוב (שם ב, ב): "לשחוק אמרתי מהולל ולשמחה מה זה עשה", "לשחוק אמרתי מהולל" - לשון מערבב, הינו שכל השמחה שאינה לשמים היא נמשכת רק מתערובות ניצוצי השמחה שנפלה על-ידי גלות השכינה ונתערבה ביניהם, והם מהפכים וממירים רע בטוב ולוקחים השמחה שבאה ממקום עליון מאד, ושמחים עמה בדברי תאוות רעות שלהם, אשר באמת הם יגון ואנחה ומרים ממות, ועל-כן בודאי "ולשמחה כזאת מה זה עשה", כי אחריה יגון ואנחה, כמו שכתוב (משלי יד, יג): "ואחריה שמחה תוגה".

ועל-כן מחמת שעכשו השמחה בגלות היא מלבשת במלין דעלמא שהם מלין דשטותא, על-כן מי שרוצה לבוא לשמחה, לשמח בקדשת יהדותו במה שזכה להיות מזרע ישראל ולא עשני גוי, אי אפשר לבוא לשמחה כי אם על-ידי מלי דשטותא דיקא, כי לשם נפלה השמחה מחמת גלות השכינה, שהוא שמחתן של ישראל כנ"ל. ועל-כן איש הישראלי כשמשמח את עצמו על-ידי מלי דשטותא, אזי נעשה מזה תקון גדול, בחינת עלית ניצוצי השכינה מגלותה, כי מעלה ניצוצי השמחה מן הגלות, מאחר שהוא בא לשמחה על-ידי מלי דשטותא אלו, כי תכף כשאישי ישראל הוא בשמחה, תכף חזרה ועלתה השמחה למקומה ושרשה שהיא אצל ישראל ששם שרש השמחה האמתית, כי ישראל יש להם לשמח כל ימיהם בכל מיני שמחה בלי קץ וסוף, מאחר שזכינו להאמין בה' ובמשה עבדו ובתורתו הקדושה וכו', כי מקור נשמת ישראל הוא בבחינת שמחה שהיא השכינה, שהיא שמחתן של ישראל, ששם שרש נשמתנו, כמו שכתוב (ישעיה מו, ג): "העמסים מני בטן

הנשאים מני רחם", שישראל הם חלק מהשכינה שהיא השמחה, כנ"ל:

[ו] וזה בחינת (תהלים לד, א): "לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך ויגרשהו וילך". כי דוד המלך הוא בחינת מלכות דקדשה, שהוא בחינת השכינה, שהוא בחינת מלכות דוד משיח, כידוע, שהוא בחינת שמחה כנ"ל. ועקר המלחמה של דוד עם הסטרא אחרא והקלפות היה רק לשבר העצבות ולזכות לשמחה, שזהו בחינת עשרה מיני נגינה שהמשיך דוד בעולם על-ידי ספר תהלים שכלול מכל העשרה מיני נגינה שהם בחינת שמחה, כמו שכתוב (שם צב, ד): "עלי עשור ועלי נבל וכו' כי שמחתני ה' בפעלך" וכו', כמו שכתב רבנו ז"ל במקום אחר (בליקוטי תנינא סימן כד), וכן מבאר בזהר הקדוש (משפטים דף קו). שדוד המלך, עליו השלום הוא ברחוק דמלכא, שאפלו בעת שהתודה על חטאו בשבירת לב לא עזב את דרכי בדיחתו, כמבאר שם בזהר, עין שם, כי דוד הוא בחינת מלכות דקדשה, שהיא בחינת השכינה שהיא שמחתן של ישראל כנ"ל.

ועל-כן בעת שבא דוד ביד הפלשתים בגלות ותפסו אותו והביאוהו לפני אבימלך ורצו לנקם בו, וראה דוד שאי אפשר להתגבר עליהם ולצאת מהם כי אם על-ידי שמחה, שעל-ידי-זה עקר ההתגברות על הקלפות והסטרא אחרא שהם בחינת עצבות כנ"ל, אבל בעת תקף הגלות שמתגברין במרירת השעבוד ואינם מניחים לשמח, ואם כן מאין יבוא עזרנו? כי אי אפשר להמלט מהסטרא אחרא כי אם על-ידי שמחה, ולשמחה אי אפשר לזכות מחמת תקף התגברותם בגלות כנ"ל, על-כן דוד המלך, שהיה שמחתן של ישראל, כשנפל בגלות ביד הסטרא אחרא שהם

הפלשתים, חנן ה' אותו בעצה הזאת שעשה עצמו כשוטה ממש, ועשה מעשה שטות ושגעון ממש, והוריד רירו על זקנו, "וינתו על דלתות השער" וכו' (שמואל א-א כא, יד), ועל-ידי-זה נמלט מידם, כי על-ידי מלי דשטותא דיקא באים לתוף שמחה, שעל-ידי-זה נצולין מהם, כי עקר ההתגברות עליהם הוא על-ידי שמחה, ואי אפשר בגלות לשמח כי אם על-ידי מלי דשטותא דיקא כנ"ל.

וזהו בחינת שמחת פורים שעושין אז כל מיני שחוק ומלי דשטותא בשביל שמחה, כי עקר השמחה הוא על-ידי מלי דשטותא דיקא כנ"ל:

[ז] וזהו בחינת (מגלה ז): חייב אנש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי - כי בפורים אז עקר הכנעת זהמת הנחש שהוא העצבות, בחינת "בעצבון תאכלנה" כנ"ל, וצריכין אז להעלות השמחה מעמקי הקלפות, בבחינת מי יימר הנ"ל, עד שנזכה על-ידי השמחה להשיג בחינת התשעה היכלין הנ"ל, שעל-ידם משיגין אור האין סוף בבחינת מטי ולא מטי, שזהו בחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע' כנ"ל. ועל-כן כן חייב אנש לבסומי, דהינו להשתכר בפורים בשביל שמחה, כמו שכתוב (תהלים קד, טו): "ויין ישמח לבב אנוש", וצריכין להגדיל השמחה עד שיזכה על-ידי השכרות והשמחה של פורים לבוא לבחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע', שזהו בחינת 'עד דלא ידע' וכו'.

כי עקר אחיזת הטוב והרע, שזהו בחינת ברוך מרדכי וארור המן, עקר אחיזתו הוא מעץ הדעת טוב ורע, שעקרו נמשך מבחינת (משלי טז, כח): "נרגן מפריד אלוף", דהינו שמפריד בחינת הכתר שהוא בחינת 'אלף', בחינת 'פלא', שהוא המסדר והמישב את המחין שהוא המעכב את המחין

מרדיפתו, שעקר השגת הידיעה הוא על-ידי-זה דיקא, בבחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע, שבחינת לא נדע הוא עקר תכלית הידיעה, ומי שזוכה לזה אז נכלל הידיעה והעדר הידיעה יחד שהם בחינת הרדיפה והמעכב שבאמת שניהם אחד בשורשם, ועל-ידי-זה עקר תכלית הידיעה. ואז נתבטל הרע לגמרי, כי עקר אחיזת הרע הוא מהעדר הידיעה והסתרתו, שנמשך מחמת רבוי אור שגורם שבירת כלים, שזהו מחמת שאינם כוללים הידיעה והעדר הידיעה יחד, ונכאשר יבאר עוד מזה לקמן (פאות ט) בעזרת השם-יתברך]. ועל-כן בפורים אז צריכין להשתכר עד שיבואו לידי שמחה כזאת, עד שיזכה לבחינת תכלית הידיעה הנ"ל, ששם נכלל הרדיפה והמעכב יחד, שהם הידיעה והעדר הידיעה שניהם נכללין יחד, בבחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע, ושם נתבטל כל הרע לגמרי כנ"ל. וזהו בחינת עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי - כי שם אין שיהן לומר טוב ורע, כי שם פלו אחד פלו טוב, וכנ"ל:

[ח] וזה בחינת ארבע פרשיות: פרשת שקלים ופרשת זכור ופרשת פרה ופרשת החודש, שקורין באדר סמוך לפורים מלפניו ומלאחריו, שכל זה הוא הכנה לגאלת וישועת ישראל שנזכה בניסן, שבו נגאלו ובו עתידין להגאל, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ראש השנה יא). כי עקר גאלת ישראל מן הגלות הוא על-ידי השמחה, כמו שכתוב (ישעיה נה, יב): "כי בשמחה תצאו", כמו שמבאר לעיל בהתורה הנ"ל, הינו על-ידי עשית המצוה בשמחה, שעל-ידי-זה עולה השכינה מהגלות וכו' כנ"ל, עד שזוכין להשיג אור האין סוף וכו', כנ"ל.

וזהו בחינת פרשת שקלים. כי מצות שקלים היא בשביל הקרבנות וקטרת שעל-ידי-זה עקר עלית

ניצוצות הקדושים מן הקלפות, ועל-כן נאמר בקרבנות וקטרת שמחה, כמו שכתוב בקרבנות (דברים יב, ז): "ושמחתם בכל משלח ידכם", "ושמחת בכל הטוב אתה וביתך" (שם כו, יא), וכיוצא בזה בפסוקים הרבה. וכן בקטרת נאמר (משלי כז, ט): "קטרת ישמח לב", וכמו שכתוב בהתורה הנ"ל. ועל-כן היו הלויים מנצחים בשיר על הדוכן בשעת הקרבנות, כי שיר וזמרה הוא בחינת שמחה, כי על-ידי הקרבנות וקטרת עולין כל ניצוצות הקדשה מן הקלפות, והעקר על-ידי השמחה שנמשכת על-ידי הקרבנות וקטרת, כי עקר עלית הקדשה מן הקלפות הוא על-ידי השמחה כנ"ל.

וזהו בחינת שקלים שמחייבים לתן בכל שנה בשביל קרבנות צבור וקטרת, שהם בחינת שמחה כנ"ל, כדי להעלות על-ידי-זה כל ניצוצי הקדשה מגלות הקלפות. ועל-ידי-זה עולין למעלה עד שזוכין לברכת השכל, עד שמתקנין המסדר והמישב את המחין שהוא בחינת הכתר, שעל-ידי-זה דיקא זוכין על-ידי הרדיפה והמעכב של המסדר והמישב הנ"ל להשיג אור האין סוף בבחינת מטי ולא מטי, ואז נעשין התשעה היכלין דלאו אנון נהורין וכו', כמבאר היטב בהתורה הנ"ל, עין שם היטב. וכל זה זוכין על-ידי עשית המצות בשמחה דיקא שהוא בחינת קרבנות וקטרת כנ"ל, שזהו בחינת שקלים שמהם נעשו קרבנות וקטרת, כנ"ל. וזה בחינת (שמות לח, כו): "בקע לגלגלת", "לגלגלת" דיקא, כי גלגלתא דא כתר, כי עקר התקון הוא לזכות לתקן המסדר והמישב את המחין שהוא בחינת כתר, גלגלתא, שעל-ידי-זה עקר השגת בחינת תשעה היכלין הנ"ל, כמובן בהתורה הנ"ל.

[ט] וזהו (שם ל, יג): כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו וכו', ולא יהיה בהם

נגף בפקד אתם, זה יתנו וכו', מחצית השקל בשקל הקדש וכו', מחצית השקל תרומה לה'. ומבאר בפרוש רש"י ובדברי רבותינו ז"ל (ברכות סב:) שהמגפה תוכל לשלט, חס ושלום, על-ידי המנין, על-כן צוה התורה שיתן כל אחד מחצית השקל כדי שלא יהיה בהם נגף, כמבאר בפסוק גופיה. כי עקר אחיזת סטרא דמותא, חס ושלום, נמשכת מבחינת מנין, שהוא בחינת (קהלת ז, כט): "בקשו חשבנות רבים", שנמשך על-ידי פגם 'עץ הדעת טוב ורע', שאז נגזר מיתה על העולם. כי עקר פגם 'עץ הדעת טוב ורע' הוא בחינת "בקשו חשבנות רבים", שהוא בחינת פגם כל החוקרים הנכנסין בחקירות וקשיות למעלה משכלם, עד שבאים על-ידי-זה לכפירות גדולות ולאפיקורסות גמורה.

כי באמת "אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'" (משלי כא, ל), וכמו שכתוב (ירמיה ח, ט): "הנה בדבר ה' מאסו וחקמת מה להם", כי השם-יתברך לית מחשבה תפיסא ביה כלל, ואי אפשר לידע מאלקותו יתברך כי אם על-ידי מעשים טובים, הינו על-ידי עשית המצוה בשמחה, שעל-ידי-זה דיקא זוכה לעלות למעלה מעלה, עד שזוכה להשיג אור אין סוף בבחינת 'מטי ולא מטי', בבחינת התשעה היכלין הנ"ל, שזה עקר השגת אלקות, אשרי הזוכה לזה!

ועקר תכלית שלמות התקון שזוכין על-ידי עשית המצוה בשמחה, הוא מה שזוכין על-ידי-זה לתקן את בחינת המסדר והמישב את המחין, שהוא בחינת 'כתר' שהוא גבוה מן הכל. ואף-על-פי שזאת הבחינה הוא כמו מונע ומעכב, כי הוא מעכב את המחין מרדיפתן להשיג אור האין סוף, אף-על-פי-כן באמת, אדרבא! זהו עקר תכלית שלמות תקון המחין, ואי אפשר להשיג שום השגה

אמתית כי אם על-ידי-זה דיקא, דהינו על-ידי תקון המסדר והמישב שהוא בחינת 'כתר', שהוא כמו מעכב את המחין מרדיפתם, וכמבאר בהתורה הנ"ל.

וזה הכתר שהוא בחינת המעכב המסדר והמישב את המחין כנ"ל, זה אי אפשר להשיג כי אם על-ידי עשית מצות מעשיות דיקא, דהינו על-ידי עשית המצות בשמחה כנ"ל. כי עקר תכלית שלמות השמחה הוא שם, בבחינת 'כתר', בבחינת (ישעיה לה, י): "ושמחת עולם על ראשם", "על ראשם" דיקא, זה בחינת 'כתר', גלגלתא, שהוא בחינת "על ראשם" כנ"ל, כי הכתר הוא על הראש, כי הוא למעלה מהראש והמחין, כי הוא המסדר והמישב את המחין, ושם עקר השמחה, בחינת: "ושמחת עולם על ראשם", "על ראשם" דיקא כנ"ל. והעקר פשוטא השמחה עולה מעולם העשייה דיקא, דהינו כשזוכין לעשות מצות בשמחה, שאז דיקא זוכין לבחינת 'כתר' הנ"ל שהוא המסדר והמישב, שעל-ידי-זה דיקא נעשין תשעה היכלין הנ"ל, שעל-ידי-זה דיקא משיגין אור האין סוף בבחינת 'מטי ולא מטי' וכו' כנ"ל.

כי עקר שלמות זכות הצדיק שזוכה על-ידי מעשיו הטובים, הוא כשזוכה לבחינת 'כתר' שהוא גבוה מן הכל, שהוא בחינת המסדר והמישב הנ"ל, שעל-ידי-זה עקר השגת אלקות, דהינו השגת אור אין סוף וכו' כנ"ל. וזהו החלוק שבין אדם למלאך, שהאדם הצדיק הוא גבוה הרבה מן המלאך, כמובא (סנהדרין צג.), ועקר החלוק הוא בבחינת השגת הכתר הנ"ל, כי לבחינת השגת הכתר הנ"ל אין זוכין כי אם על-ידי מעשה התחוננים דיקא, בעבודות ובמעשים טובים דיקא, ובשביל זה נכרא האדם בזה העולם השפל "לעבדה ולשמרה"

(בראשית ב, טו) – 'בִּפְקוּדֵינָיִן דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה' (וזה
בראשית כז), כְּדֵי לְזָכוֹת לְבַחֲנֵינָת הַכֶּתֶר הַנִּלְשָׁה
תְּכַלִּית שְׁלֵמוֹת הָאָדָם, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה עֵקֶר הַשְּׂגָת
אֱלֹקוֹת כַּנִּלְשָׁה.

כִּי הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ בְּרוּךְ-הוּא מְרוֹמֵם וּמְנַשָּׂא לְמַעְלָה
מִכָּל הַמַּחְשָׁבוֹת מְאֹד מְאֹד, כִּי לֵית מַחְשָׁבָה תִּפְסָא
בֵּיה כָּלֵל, וְאֵינן שׁוּם נוֹצֵר וְנִבְרָא וְנַעֲשֵׂה וְנִאֲצָל
לְמַטָּה וְלְמַעְלָה לְמַעְלָה שְׂיוֹכְלוּ לְהַשִּׁיגוּ, כִּי הִ'
עֲלִיוֹן נוֹרָא מְאֹד, נַעְלָה עַל כָּל הַהַשְּׁגוֹת שֶׁל כָּל דְּרֵי
מַעְלָה וּמַטָּה, וְכָל בְּרוּאֵי מַעְלָה וּמַטָּה כָּלֵם יִרְעִדוּן
וְיִפְחָדוּן מֵאֵימַת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל, וּמִלְאָכִים יִחְפְּזוּן
וְחִיל וְרַעְדָה יִאֲחִזוּן בְּזִכְרָם אֵימַת שְׁמוֹ וְזָכְרוּ הַגָּדוֹל
וְהַנּוֹרָא יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלָּה לְנִצְחָה, וְכִמוֹ שְׁאֲנוּ אוֹמְרִים
בְּבִרְכַת קְרִיאַת שְׁמַע: 'וְכָלֵם עוֹשִׂים בְּאֵימָה
וּבִירְאָה רְצוֹן קוֹנֵם וְכוּ' וְהַאֲפֻנִים וְחִיּוֹת הַקֶּדֶשׁ
בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשָּׂאִים לְעַמַּת שְׂרָפִים' וְכוּ',
וְכִמְבֹאֵר בְּפִסְוֹקִים רַבִּים וּבְדַבְרֵי רְבוּתֵינוּ ז"ל. וְכָל
בְּרוּאֵי מַעְלָה וּמַטָּה הַכֹּל רוֹעֲשִׁין וּבוֹעֲרִים
וּמִתְלַהֲבִים וְרוֹדְפִים מַחְשָׁבָתָם לְהַשִּׁיג הַשְּׂגָת
אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. אֲבָל אֵי אֲפָשֶׁר לְהַשִּׁיג הַשְּׂגָת
אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם בְּבַחֲנֵינָת 'מְטִי וְלֹא מְטִי'
כַּנִּלְשָׁה, וְזֶה אֵי אֲפָשֶׁר לְהַשִּׁיג בְּתְכַלִּית הַשְּׁלֵמוֹת כִּי
אִם עַל-יְדֵי הָעֲבוּדָה שֶׁל מַעֲשֵׂה הַתַּחֲתוֹנִים דִּיקָא.
כִּי עֵקֶר מְנִיעַת הַהַשְּׁגָה הוּא מַחְמַת רְבוּי אֹר שְׂאֵי
אֲפָשֶׁר לְקַבֵּל, כִּידוּע, וְעֵקֶר הַכֹּלִים וְהַהִיכָלוֹת לְקַבֵּל
הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, בְּבַחֲנֵינָת 'מְטִי וְלֹא מְטִי', הֵם
נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי תִקּוּן הַכֶּתֶר דִּיקָא שֶׁהוּא הַמְּסֻדָּר
וְהַמְּיֻשָּׁב אֶת הַמַּחֲזִין, שֶׁהוּא כְּמוֹ מַעֲכָב וּמוֹנֵעַ אֶת
הַמַּחֲזִין מִרְדִּיפָתָם, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עֵקֶר הַהַשְּׁגָה כַּנִּלְשָׁה.
וְזֶה אֵינן זוֹכִין כִּי אִם עַל-יְדֵי מַצּוֹת מַעֲשִׂוֹת דִּיקָא,
וְכִמוֹ שְׁאֲמְרוּ רְבוּתֵינוּ ז"ל (שַׁבַּת פח.): 'בְּשַׁעֲה שְׁאֲמְרוּ
יִשְׂרָאֵל נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמַע יָרְדוּ שְׁשִׁים רְבוּא מִלְאָכִים

וְנִתְּנוּ שְׁנַי כְּתָרִים עַל רֹאשָׁם וְכוּ', שְׁנַאֲמַר: 'וְשִׁמַּחַת
עוֹלָם עַל רֹאשָׁם"', נִמְצָא, שְׁעַל-יְדֵי קְבֻלַּת הַתּוֹרָה,
בַּחֲנֵינָת נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמַע, זָכוּ לְבַחֲנֵינָת 'כֶּתֶר', שְׁעַל-יְדֵי-
זֶה עֵקֶר הַהַשְּׁגָה.

כִּי זֶה הָעוֹלָם הַעֲשִׂיָה הוּא תְּכַלִּית הַגְּשָׁמִיּוֹת, וְהוּא
עֵקֶר מְסָךְ הַמְּבַדִּיל בְּפָנֵי הַשְּׂגָת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ,
אֲבָל כְּשִׁזּוֹכִין לְעַבֵּד אֶת ה' בְּזֶה הָעוֹלָם הַעֲשִׂיָה
וְלַעֲשׂוֹת מַצּוֹת מַעֲשִׂוֹת בְּשִׁמְחָה, אֲזִי זֶה עֵקֶר
הַתִּקּוּן, כִּי זוֹכֵה עַל-יְדֵי הַמַּצּוֹת מַעֲשִׂוֹת בְּשִׁמְחָה,
שְׂמֵחָר וּמְתַקֵּן וּמַעְלָה אֶת בַּחֲנֵינָת הַעֲשִׂיָה שֶׁהוּא
תְּכַלִּית הַמְּסָךְ הַמְּבַדִּיל, הוּא מַעְלָה אוֹתוֹ לְבַחֲנֵינָת
'כֶּתֶר', וְאֵז נִתְּהַפֵּךְ וְנַעֲשֵׂה מַבְּחֵינָת הַעֲשִׂיָה,
מַבְּחֵינָת מְסָךְ הַמְּבַדִּיל, נַעֲשֵׂה מְמַנּוּ בַּחֲנֵינָת 'כֶּתֶר',
שֶׁהוּא גַם כֵּן בַּחֲנֵינָת הַמְּבַדִּיל בְּרוּחָנִיּוֹת עֲלִיוֹן, כִּי
הַכֶּתֶר פְּרוּס בֵּין הַנְּאָצָלִים לְבֵין הַמַּאֲצִיל, כְּמוֹ
שְׁכַתוֹב בְּהַתּוֹרָה הַנִּלְשָׁה, כִּי הַכֶּתֶר הוּא כְּמוֹ מוֹנֵעַ
וּמַעֲכָב אֶת הַמַּחֲזִין מִרְדִּיפָתָם לְהַשִּׁיג אֹר הָאֵין סוּף,
אֲבָל זֶה הַמְּנִיעָה וְהַמַּעֲכָב הוּא עֵקֶר הַתְּכַלִּית
שְׁלֵמוֹת הַתִּקּוּן כַּנִּלְשָׁה, כִּי אֵי אֲפָשֶׁר לְהַשִּׁיג הַשְּׂגָת
אוֹר אֵין סוּף כִּי אִם עַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא, נִמְצָא,
שֶׁמַּבְּחֵינָת עֲשִׂיָה גְשָׁמִיּוֹת שֶׁהוּא עֵקֶר הַמְּנִיעָה
וְהַמַּעֲכָב וְהַמְּסָךְ הַמְּבַדִּיל וְהַמוֹנֵעַ מִהַשְּׂגָת אֱלֹקוֹתוֹ
יִתְבָּרַךְ, כְּשִׁזּוֹכֵה לְטַהַר וְלִקְדַּשׁ אֶת הַעֲשִׂיָה עַל-יְדֵי
עֲשִׂיַת הַמַּצּוֹת בְּשִׁמְחָה, אֲזִי מִזֶּה דִּיקָא עֵקֶר הַתִּקּוּן,
כִּי עוֹלָה עַל-יְדֵי-זֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, עַד שְׁנַעֲשֵׂה
עַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא בַּחֲנֵינָת 'כֶּתֶר' שֶׁהוּא גַם כֵּן בַּחֲנֵינָת
מוֹנֵעַ וּמַעֲכָב, שְׁזֶה הַמוֹנֵעַ וְהַמַּעֲכָב הוּא עֵקֶר
תְּכַלִּית שְׁלֵמוֹת הַתִּקּוּן כַּנִּלְשָׁה.

וְזֶה בַּחֲנֵינָת 'סוּף מַעֲשֵׂה בְּמַחְשָׁבָה תַּחְלָה' (בְּפִיּוּט לְכָה
דוּדִי), כִּי 'סוּף מַעֲשֵׂה' שֶׁהוּא תְּכַלִּית גְּשָׁמִיּוֹת
הַעֲשִׂיָה, הוּא 'בְּמַחְשָׁבָה תַּחְלָה' שֶׁהוּא בַּחֲנֵינָת
'כֶּתֶר' שֶׁהוּא בַּחֲנֵינָת תַּחֲלַת הַמַּחְשָׁבָה, כִּי הַכֶּתֶר הוּא

שרש כל המחין, שהם המחשבות, כידוע. וזה עקר התכלית והתקון כשזוכין להשלים פונת הבריאה להעלות סוף המעשה לתחלת המחשבה, הינו שמגשמינות העשייה שהוא בחינת 'סוף מעשה', מזה דיקא יזכו להשיג 'תחלת המחשבה' שהוא בחינת 'כתר', שנעשה על-ידי תקון העשייה דיקא, דהינו על-ידי עשיית המצות מעשיות דיקא כנ"ל, שעל-ידי-זה עקר השגת אלקות כנ"ל.

ועל-כן אמרו רבותינו ז"ל (ירושלמי שבת פ"ק ו, הלכה ט): עתידין צדיקים שיהיה מחצתן לפנים ממלאכי השרת, שנאמר (במדבר כג, כג): "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל" - 'מחצתן' דיקא, שהוא בחינת 'כתר', שהוא בחינת מחצה, כי הוא פרוס בין הנאצלים לבין המאציל כנ"ל, וישראל ישיגו השגות אלקותו יתברך על-ידי-זה דיקא, ובזה יהיו גבוהים מן המלאכים, כי המלאכים הם 'עומדים', ולא עמדו בנסיון של זה העולם המגשם, על-כן אין זוכין לבחינת 'כתר' כנ"ל, ועל-כן אי אפשר להם להשיג אלקותו יתברך כמו הצדיקים, כי לא יוכלו לקבל רבוי האור, מחמת שאין להם פלים ומחצות בדעתם לעכב ההשגה אצלם. ועל-כן נקראים 'שרפים', כי הם נשרפים ונתלהבים מאור השגתם העצומה, מחמת שאין להם מחצות לעכב, מחמת שאין להם מצות מעשיות וכו' כנ"ל. [ועין בהתורה ויהי מקץ - כי מרחמם ינהגם וכו' בליקוטי תניינא סימן ז', שם מבאר גם כן זה המאמר 'עתידין צדיקים שיהיה מחצתן וכו', שמחצתן הוא בחינת 'כתר', ועין עוד במקום אחר (הלכות נזקי שכנים הלכה ג' אות ח'), והבן היטב].

[י] וזהו החלוק שבין פסח לשבועות, ובשביל זה בפסח אסור החמץ ב'בל יראה ובל ימצא' באסור חמור מאד באסור כרת, ובשבועות צריכין להביא

שתי הלחם מחמץ דיקא. כי איתא בפרי עץ חיים בפונות של פסח (פרק א'), שבפסח יורדת הארה גדולה מן השמים, הארת מחין גדולים מאד מאד שיורדים בליל פסח בפעם אחת שלא בהדרגה ושלא כסדר, כי יורדין כל המחין בפעם אחת וכו', מה שאין נמצא כן בכל השנה ואפלו בשבת ושבועות, כי תמיד צריכין לקבל הארת המחין בהדרגה וכסדר מדרגא לדרגא בהמשך הזמן, אבל בליל פסח יורדין כל המחין ברגע אחת. ועל-ידי-זה היה תקף הנס והגאולה הנפלאה של יציאת מצרים.

אבל אף-על-פי-כן בבחינה האחרת ההארה של שבועות גדולה יותר מפסח, כי בשבועות מקבלין גם אור הכתר באור הבקר, על-ידי עסק התורה בלילה שנעורין כל הלילה, שעל-ידי-זה מקבלין המחין כסדר בהדרגה, עד שזוכין באור הבקר לבחינת 'כתר' שהוא בחינת ההארה של שבת בעצמו, אבל בליל פסח אף-על-פי שמקבלין כל המחין בבת אחת, שזאת הבחינה אין נמצא אפלו בשבת ושבועות, אבל אף-על-פי-כן אין זוכין לבחינת 'כתר', כל זה מבאר בפונות של פסח.

הינו כי בפסח הוא בחינת אתערוותא דלעלא קדם אתערוותא דלתתא, כי אז הוא עדין קדם קבלת התורה, ועל-כן באמת עדין לא היו ישראל ראויין להגאל, אלא שהקדוש ברוך הוא דלג על הקץ, כמובא (פסיקתא רבתי פרשה טו), שבשביל זה נקרא 'פסח', לשון דלוג וקפיצה, שפסח ודלג על הקץ, כי עדין לא זכו למעשים טובים שיהיו ראויים לגאולה, כי עדין לא קבלו את התורה, וכמו שכתוב בזהר (תקוני זהר קמו'): 'ובגלותא קדמא דנפקו בלא אורייתא כעבדא דברח מרבונה וכו'. ועל-כן מחמת שהגאולה היתה בלי מעשה התחתונים רק

על-ידי אתערותא דלעלא, אף-על-פי שהאידי השם-יתברך עליהם הארה גדולה מאד מאד בחסדו הגדול שעל-ידי-זה היתה הגאלה, כמבאר בפונות, אבל אף-על-פי-כן אי אפשר לתקן את בחינת הכתר שהוא המסדר והמישב את המחין, שהוא בחינת המעכב את המחין מרדיפתם וכו', שזה אי אפשר לתקן כי אם על-ידי מעשה התחתונים דיקא, על-ידי עשית המצות בשמחה, כנ"ל.

ועל-כן אסור החמץ אז באסור חמור מאד. כי חמץ הוא על-ידי אחור הזמן, כנראה בחוש, שעקר חמוץ העסה על-ידי השהיה, שכשמשהין את העסה איזה זמן היא באה לידי חמוץ. ושרש החמץ הוא מבחינת חמוץ המח. כי הלחם של חמשת מינים שהוא עקר אכילת האדם ומזונו הוא בחינת דעת, כי על-ידי האכילה נמשכין המחין כידוע, וכמו שכתוב (שיר-השירים ה, א): "אכלו רעים", שהם 'תרין רעין דלא מתפרשין' (זהר ויקרא ד), שהם חכמה ובינה שהם המחין שנמשכין כפי האכילה שהוא חיות האדם, כי עקר החיות הוא הדעת והמחין, כמו שכתוב (קהלת ז, יב): "החכמה תחיה", וכמבאר בדברי רבנו ז"ל בכמה מקומות (סימנים יז, לז ועוד), שהמח והדעת כפי האכילה.

ועקר האכילה הוא הלחם שהוא סועד לבב אנוש, שהם חמשת מיני דגן שמכרכין עליהם המוציא וברכת המזון, שהם עקר המזון וחיות האדם, דהינו בחינת מחין ודעת שזהו עקר החיות כנ"ל. ועל-כן הם חמשת מיני דגן, בחינת הא הדעת, וכמבאר במקום אחר (בסימן נג). ואלו החמשת מיני דגן שהם בחינת דעת, הם באים לידי חמוץ על-ידי שהיה והמתנה, ואז עקר תקון אכילתם כנראה בחוש. ושרש החמץ בקדשה עליונה הוא משתלשל

מבחינת הכח המסדר והמישב את המחין, שהוא בחינת 'כתר', שהוא בחינת המתנה, בחינת (איוב לו, ב): "כתר לי זעיר" וכו', כי כשאחד שואל את חברו איזה דבר, הוא אומר לו: 'המתן עד שאתישב', שזהו בחינת 'כתר' שהוא לשון המתנה כנ"ל, כמבאר כל זה בהתורה הנ"ל (פאות ד). ועקר תקון הדעת והמחין היא על-ידי בחינה זאת, שהוא הכח המסדר והמישב, בחינת 'כתר' כנ"ל. ומשם שרש החמץ בקדשה שהוא על-ידי המתנה ושהיה, שזהו בחינת הכח המסדר הנ"ל שהוא בחינת המתנה, בחינת 'כתר', דהינו בחינת המתן עד שאתישב וכנ"ל.

וכשזוכין לתקן את המסדר והמישב בקדשה כראוי על-ידי שמקבלין הארת הכתר, אזי עקר תקון המחין על-ידי-זה, עד שיכולין לזכות על-ידי-זה לבחינת תשעה היכלין הנ"ל שהם בחינת אורות הצחצחות, שעל-ידם משיגין אותו יתברך, כי על-ידי-זה משיגין אור האין סוף בבחינת 'מטי ולא מטי' כנ"ל.

אבל זה הכתר אי אפשר לתקן כי אם על-ידי מעשה התחתונים דיקא וכנ"ל, וכל זמן שאין האדם זוכה למעשים טובים בשמחה בתכלית השלמות כראוי, דהינו לשבר את היצר הרע ולבטל כל המניעות והעכובים מעבודת השם-יתברך עד שיזכה לעבודה תמה כראוי, כל זמן שאין זוכה לזה, עדין לא זכה לתקן את בחינת הכתר שהוא הכח המסדר והמישב הנ"ל.

וכל זמן שאינו מתקן את כח המסדר הזה, אינו רשאי לכנס לשום השגה ולא לשום חקירה בידיעתו יתברך, כי עליו נאמר (ויקרא כב, ט): "וכל זר לא יאכל קדש", רק צריך לסמך על אמונה לבד, לילך בעקבות הצדיקים האמתיים בעקבות

אבותינו הקדושים, שהם זכו לזה על-ידי מעשים טובים, ואנו מחיבים לילך בדרכיהם באמונה לבד בלי שום חקירה כלל. ומי שמקדים, חס ושלום, חכמתו ליראת חטאו וחכמתו מרבה ממעשיו, מכל שכן וכל שכן כשאין לו מעשים טובים ויראת חטא כלל, חס ושלום, ורוצה להתחכם בחכמת ידיעת אלקותו יתברך ודרכיו הנפלאים, הוא מקלקל ופוגם הרבה, וראוי לו שלא בא לעולם, כי בודאי יפל באין סומך בכפירות ואפיקורסות גדול ויעקר עצמו משני עולמות, ועליו נאמר (ישעיה מז, י): "חכמתך ודעתך היא שובבתך", כי מאחר שלא זכה למעשים טובים ולא תקן עדין המסדר והמישב, על-כן אין לו שום כלי לקבל את הדעת דקדשה, ובודאי יקלקל הרבה על-ידי דעתו וחכמתו, כי יכנס במפלא ממנו, כי הכל מפלא ורחוק ממנו, וכל ההשגות הם כנגדו בחינת מה למעלה מה למטה וכו', מאחר שלא תקן עדין כלי המחין, שעקר תקונם נמשך מבחינת הפתור שהוא בחינת הכח המסדר והמישב הנ"ל, שמשם נמשך תקון כל המחין, כי הפתור הוא שרש תקון כל המחין.

וזה בחינת מה שכתוב בזהר הקדוש לענין תקון בחינת שבירת כלים ומיתת המלכים (נשא קלה.): 'כל רישא דעמא דלא אתתקן בקדמיתא לית עמא מתתקנא' וכו', עין שם, שעקר התקון הוא על-ידי תקון הפתור, שהוא בחינת עתיק, שהוא ראש כל המחין והמדות וכו'. וזה הפתור אין זוכין לתקן כי אם על-ידי מעשה התחתונים דיקא כנ"ל.

וזה בחינת חטא אדם הראשון שאכל מעץ הדעת טוב ורע, שעל-ידי-זה נגזר עליו מיתה לדורות, ונמשך העצבות, חס ושלום, שהוא סטרא דמותא, בחינת (בראשית ג, ו): "בעצבון תאכלנה". כי אדם

הראשון היתה השגתו עצומה מאד מאד, כמוכא בדברי רבותינו ז"ל (בראשית רבה ח, י; תנחומא חקת ו), עד שכל המלאכים היו מקנאין אותו וכו' כמוכא (פרקי דרבי אליעזר פרק יב), אבל כל השגתו היתה עדין בבחינת אתערותא דלעלא לבד בלי אתערותא דלתתא כלל, כי לא זכה להשגתו על-ידי תפלה ומעשים טובים שהקדים מקדם, רק השם-יתברך בראו בעצמו בהשגה עצומה הזאת. וכל עקר בריאתו והשגתו הכל היה על-ידי אתערותא דלעלא לבד, כי בשעת בריאת העולם והאדם לא היה עדין מי שיעורר אתערותא דלתתא, כמוכא בספרים (שער מאמרי רשב"י נשא). ועל-כן מחמת שהשגת אדם הראשון היה בבחינת אתערותא דלעלא לבד בלי אתערותא דלתתא כלל, על-כן עדין היה צריך תקון האדם עם כל העולמות התלויים בו, וכמוכא בספרים (עץ חיים שער לט פרק א), שכל העולמות היו תלויים ועומדים אז עד שיתפלה תפלתו וימתין בזווגו עד שבת ולא יעבר על חטא עץ הדעת, שאז היה זוכה לתקן כל העולמות והיה הכל מתקן אז כמו שיהיה לעתיד.

ולכאורה הדבר תמוה: איזה תקון היו צריכין העולמות מאחר שעדין לא היה שום חטא ופגם כלל? וגם מה ענין עץ הדעת טוב ורע? אך כל עקר התקון שהיו צריכין האדם והעולמות אז, הכל היה בסוד תקון שבירת כלים ומיתת המלכים, כידוע בכתבי האר"י ז"ל (עץ חיים שער לו פרק ב), וכל עקר התקון שהיו צריכין, הכל היה מחמת שכל העולמות נבראו בלי אתערותא דלתתא, ועל-ידי-זה נגע איזה פגם דק מן הדק בבחינת 'פתור', ומשם נמשך ונשתלשל בחינת שבירת כלים וכו', כמוכא בכתבים (עץ חיים שער ט' פרק ב), שהפתור אף-על-פי שלא היה בו שבירה - נגע בו איזה בחינת פגם,

בחינת בטול. ועקר הפגם היה מחמת שלא היה עדין אתערוותא דלתתא, כי הכתר שהוא בחינת המסדר והמישב וכו' אינו נתתקן בשלמות, כי אם כשמשברין את היצר הרע והמניעות, שאז מהפכין היצר הרע והמניעות לבחינת טוב נפלא, כי נעשין מהמניעות בחינת כח המסדר שהוא מעכב ומונע את המחין מלצאת חוץ לגבול, שזהו בחינת 'כתר' שהוא עקר התקון כנ"ל.

ומחמת שאדם הראשון נברא בלי אתערוותא דלתתא, וכן היתה כל השגתו כנ"ל, על-כן עדין לא היה לו שלמות, ועקר שלמותו היה נגמר אם היה עומד בנסיון של אכילת עץ הדעת טוב ורע. ועקר אסור עץ הדעת טוב ורע - הוא בחינה זאת, שאסור עליו השם-יתברך שלא יאכל אכילה כזאת שעל-ידה יכנס מחו' לדעת ולחקר בחינת טוב ורע, מהיכן נמשך הטוב והרע, הינו בחינת חקירות וידיעות בדרכי הנהגתו יתברך, שאסור עליו לכנס בזה מאחר שלא זכה עדין לתקן בחינת הכתר על-ידי מעשיו הטובים. ואם היה זוכה לעמד בנסיון זה והיה מתפלל תפלתו - היה זוכה על-ידי-זה לתקן את בחינת הכתר, והיה משיג בחינת התשעה היכלין הנ"ל בשלמות על-ידי אתערוותא דלתתא, ואז היה מתבטל אחיזת עץ הדעת לגמרי, כי עקר אחיזתו אז לא היתה כי אם מבחינת השבירה, שהיתה מחמת שנבראו העולמות בלי אתערוותא דלתתא כנ"ל.

[יא] וזהו בחינת אסור חמץ בפסח שהוא חמור מאד, שהוא בחינת חטא עץ הדעת, שהוא סטרא דמותא, כמובא (זהר פנחס דף רנא:): "מחמצת" (שמות יב, ט) - 'תמן חמץ תמן מת'. כי חמץ הוא בחינת חמורין המח כנ"ל, שבא על-ידי המתנה ושהיה כנ"ל. וכך זמן שאין זוכין לתקן המחין על-ידי אתערוותא

דלתתא על-ידי תפלה ומצות ומעשים טובים, אזי עדין אינו זוכה לבחינת הכתר כנ"ל, ועל-כן אסור לו להחמיץ את מחו' בשום ידיעה והשגה כנ"ל.

וישראל במצרים שהיו בגלות גדול מאד והיו משקעים בארבעים ותשעה שיערי טמאה שנפלו לשם על-ידי חטא אדם הראשון, כמובא (שער הכוונות פסח דרוש א), ולא היה אפשר לגאולם כי אם על-ידי שיאיר עליהם השם-יתברך אור גדול מאד להשיג אלקותו יתברך בהארה גדולה מאד, כמובא בכוונות.

ועל-כן באמת חמל עליהם השם-יתברך והאיר עליהם הארה נפלאה אז כנ"ל. אבל מחמת שכל הארתם היה עדין בלי אתערוותא דלתתא, כי היה קדם קבלת התורה, על-כן עדין לא זכו לבחינת 'כתר' כנ"ל, על-כן אסור אז החמץ באסור חמור מאד, כי השגתם והארתם אז היה רק לפי שעה, כמובא, בבחינת חפזון, כמו שכתוב (דברים טז, ג): "כי בחפזון יצאת וכו', ולא יראה לך חמץ", כי אסורים להחמיץ מחם ודעתם כלל בהשגתם העצומה, מאחר שעדין לא תקנו את כח המסדר והמישב שהוא בחינת 'כתר' כנ"ל, על-כן עדין לא נתתקן החמץ בקדשה, ועל-כן אז בפסח אז החמץ הוא סטרא דמותא ממש, כי הוא בחינת 'עץ הדעת טוב ורע' ממש, מאחר שעדין לא תקנו את הכתר, על-כן אסור עליהם ההמתנה והשהיה בדעתם, כי אין זוכין עדין לבחינת הכתר שהוא בחינת המתנה כנ"ל. על-כן כל אכילתם צריך להיות מצה לבד, כי כל הארתם והשגתם אז הוא בחינת מחין גדולים מאד שהם למעלה ממדרגתם שבאו רק לפי שעה לצורך הגאולה כנ"ל, שכל זה הוא בחינת מצה, שהוא בחינת מחין גדולים מאד שמקבלין בחפזון שלא בהדרגה ושלא כסדר, מחמת שעדין לא תקנו

את הכח המסדר והמישב את המחין שאז יורדין המחין בהדרגה כסדר. ומחמת זה אסור החמץ עתה באסור חמור מאד, כי אם ירצה להמתין ולהחמיץ מחו באור ההשגה הגדולה הזאת - יכול לתעות מאד, כי תתגבר הסטרא אחרא מאד, שהם הכפירות ובלבול המחין, וכל זה מחמת שעדין לא תקנו את הכח המסדר הנ"ל, והמחין יורדין בחפזון שלא כסדר.

וזה הוא תקף הנס של הגאולה של פסח, שהשם-יתברך עשה עמנו חסד נפלא ונורא מאד שאנו זוכין להארה גדולה כזאת שאין אנו ראויים לזה, על-ידי אתערותא דלעלא, כי בלא זה לא היה אפשר להגאל בשום אופן. כי אי אפשר לקבל אז המחין כסדר על-ידי כח המסדר הנ"ל, מחמת שבמצרים נאחזו בהם הקלפות מאד, וכבר מבאר בהתורה הנ"ל, שאי אפשר לזכות לתקן את הכח המסדר הנ"ל שעל-ידו משיגין 'אמצעותא דעלמא' שהוא אור האין סוף, כי אם כשירדין תחלה לעמקי הקלפות להעלות ניצוצי השמחה שהם ניצוצי הקדשה לבררם משם, שזהו בחינת 'מי יימר' הנאמר שם בהתורה הנ"ל, עין שם היטב, אבל עכשו בשעת גאולה הראשונה בשעת יציאת מצרים, אז אי אפשר להתחיל כסדר לברר תחלה ניצוצי הקדשה מעמקי הקלפות על-ידי עשית המצות בשמחה, ולעלות אחר-כך בבחינות הנאמרים בהתורה הנ"ל, עד שיזכו לתקן המסדר והמישב, עד שיזכו על-ידי-זה להשיג אמתת השגת אלקותו יתברך, כי אז במצרים נאחזו בהם הקלפות מאד, ולא היה להם כח להעלות השכינה מגלותה בהדרגה כסדר, על-כן הפליא השם-יתברך חסדו עמנו והאיר עליהם התגלות אלקותו בהארה נפלאה שלא בהדרגה ושללא כסדר, ועל-

ידי-זה נתבטלו הקלפות ויצאו השכינה וכנסת ישראל משם. וההארה העליונה הבאה מלמעלה בפסח שאז עדין אין זוכין להמשיך הכח המסדר והמישב מבחינת 'כתר' כנ"ל, זאת ההארה היא בחינת מצה, שהיא בחינת מחין גדולים מאד, כי בבחינת חמץ שהוא בחינת חמוץ המח, שם נאחזו אז הסטרא אחרא מאד, מחמת שעדין לא זכו להמשיך בחינת כח המסדר והמישב את המחין מבחינת 'כתר', וכנ"ל.

[יב] אבל אחר-כך אחר יום ראשון של פסח נסתלק הארה הגדולה הזאת ולא נשאר רק הרשימו, ואז מתחילין לקבל המחין בהדרגה כסדר על-ידי ספירת העמר, כידוע (פרי עץ חיים ספירת העמר פרק א), עד שזוכין בשבועות על-ידי קבלת התורה לתקן גם המסדר והמישב את המחין, כי נמשך עליהם הארה מכתר עליון כנ"ל, שאין זוכין לזה כי אם על-ידי מצות ומעשים טובים בשמחה, שזהו בחינת קבלת התורה וכנ"ל.

ועל-כן אז צריכין להביא שתי הלחם מחמץ דיקא, כמו שכתוב (ויקרא כג, יז): "חמץ תאפינה", כי אז מעלין בחינת החמץ לשרשו העליון בקדשה העליונה, שהוא בחינת כח המסדר, שהוא בחינת המתן, בחינת 'כתר', שזהו בחינת חמץ שנעשה על-ידי המתנה ושהיה וכו', כנ"ל.

[יג] וזהו החלוק שבין ישראל לעכו"ם. כי בישראל נאמר (דברים ז, ז): "כי אתם המעט מכל העמים" - 'שאתם ממעיטין עצמכם כשאני משפיע לכם טובה' (חלין פט. הובא ברש"י שם), שכשהשם-יתברך מאיר עליהם הארת התנוצצות אלקותו יתברך - אינם רודפים לחקר אחר חקירות וידיעות וחקמות, רק הם מתחזקים באמונה

ורודפים אחריו מיד, בבחינת (שיר-השירים א, ה):
 "מִשְׁכְּנֵי אַחֲרֶיךָ נְרוּצָה", שְׁתַּכְּף כְּשֶׁהֵשֵׁם-יִתְבָּרַךְ
 מִתְחִיל לְמַשְׁכֵּם אֵלָיו, אִזִּי תַכְּף הֵם רְצִים אַחֲרָיו,
 וְכִמוּ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י שָׁם: 'אֲנִי שָׁמַעְתִּי מִשְׁלוּחֶיךָ
 שְׁאֵתָה רוּצָה לְמַשְׁכְּנֵי אֵלֶיךָ וְאֲנִי תַכְּף רַצְתִּי אַחֲרֶיךָ'
 וכו'. וְתַכְּף כְּשִׁישָׂרָאֵל מִתְחִילִין לְרַדֵּף אַחֲרָיו
 יִתְבָּרַךְ, אִזִּי הֵשֵׁם-יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עֲצָמוּ כְּמוֹ מִי
 שְׁבוֹרַח וּמִסְתִּיר וּמַעְלִים עֲצָמוּ, בְּבַחֲיַנֵּת (שָׁם ח, יד):
 "בָּרַח דּוּדִי" וכו', בְּבַחֲיַנֵּת (שָׁם ה, ו): "פְּתַחְתִּי אֲנִי
 לְדוּדִי וְדוּדִי חָמַק עָבַר" וכו', וְאַחֲרֶיכֶן צְרִיכִין
 לְהִתְחִיל בְּהַדְרָגָה כְּסֹדֵר לְרַדֵּף אַחֲרָיו וּלְבַקְּשׁוֹ
 וּלְעַבְדוֹ בְּעַבְדוֹת וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים בְּשִׂמְחָה, עַד
 שְׁנִזְכֶּה לְמַצְאוֹ בְּהַתְגַּלוֹת נִפְלָא יוֹתֵר וְיוֹתֵר, שְׁכָל זֶה
 הוּא בְּחִינַת פֶּסַח וְשְׁבוּעוֹת כֵּנ"ל. כִּי עַל-יְדֵי
 מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים בְּשִׂמְחָה זוֹכִין לְתַקֵּן הַמְּסֻדֵּר
 וְהַמֵּיֻשָּׁב, וְאִזִּי זוֹכִין לְמָה שְׁזוֹכִין, דְּהֵינּוּ בְּחִינַת
 הַשְּׂגָת הַתְּשׁוּעָה הַיְכָלִין וְכו' הֵנ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת (שְׁמוֹת כד, ז): "כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה
 וְנִשְׁמָע", שֶׁהַקְּדִימוֹ נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמָע (שְׁבַת פ.ח.),
 וְלִכְאוּרָה אֵי אֲפָשֶׁר לְהַבִּין הַדָּבָר כָּלֵל, אִיךָ אֲפָשֶׁר
 לַעֲשׂוֹת קִדְּם שִׁישְׁמָעוּ? הָאֲמַת שֶׁהַתּוֹרָה שְׂבַחָה
 אוֹתָם עַל זֶה שֶׁמִּגְדֵּל תְּשׁוּקָתָם לְהֵשֵׁם-יִתְבָּרַךְ
 הַקְּדִימוֹ נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמָע, כְּמַבְאָר בְּדַבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל
 (שָׁם) גִּדְּלָ שְׂבַח יִשְׂרָאֵל בְּזֶה, אֲבָל אֶף-עַל-פִּי-כֵן
 קָשָׁה הַדָּבָר מְאֹד, אִיךָ יִצִּיר עֲנִין זֶה, וְאִיךָ עוֹלָה עַל
 הַדַּעַת לַעֲשׂוֹת קִדְּם שִׁישְׁמָעוּ? אִיךָ בְּאֲמַת בְּהַתּוֹרָה
 גּוֹפָה מְבַאָר הַעֲנִין הַיֵּטֵב, כִּי מְבַאָר בְּפָסוּק
 שֶׁתְּשׁוּבָתָם הִיְתָה כֵן: "כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה
 וְנִשְׁמָע", נִמְצָא, שֶׁאֲמָרוּ שְׂמָה שִׁידְבַר ה' יַעֲשׂוּ וְכו',
 נִמְצָא שְׂבַחָתָם הֵם עוֹשִׂין אַחֵר שִׁישְׁמָעוּ דְּבָרֵי ה',
 כְּמַבְאָר בְּפָסוּק: "כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע",
 אִיךָ לְפִי זֶה קָשָׁה, אִם כֵּן מָה מַעֲלָתָם שֶׁהַקְּדִימוֹ

נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמָע, הֲלֹא כְּבָר הַקְּדִימוֹ לֹאמַר שִׁישְׁמָעוּ מָה
 שִׁידְבַר ה' כֵּנ"ל?

אִיךָ בְּאֲמַת הַעֲנִין מְבַאָר הַיֵּטֵב עַל פִּי הֵנ"ל, כִּי זֶה
 עָקֵר מַעֲלַת קְדֻשַׁת יִשְׂרָאֵל בְּבַחֲיַנָּה הֵנ"ל, דְּהֵינּוּ
 שִׁישְׂרָאֵל אָמְרוּ שֶׁהֵם אֵינָם רוֹצִים לְחַקֵּר שׁוּם
 חֻקִּיָּה בְּטַעְמֵי הַמְּצוֹת וּבְדַרְכֵי הַשְּׂגָתוֹ וְהַנְּהַגוֹתָיו
 יִתְבָּרַךְ, רַק כָּל אֲשֶׁר יִדְבַר ה' נַעֲשֶׂה" – מִיָּד, תַּכְּף
 בְּלִי שׁוּם שְׂאֵלָה וְחֻקִּיָּה כָּלֵל, וְאַחֲרֶיכֶן:
 "וְנִשְׁמָע", כִּי 'נִשְׁמָע' לְשׁוֹן הַבְּנָה בְּלֵב, כְּמַבְאָר
 בְּפָרוּשׁ רַש"י (בְּרֵאשִׁית מֵא, טו) וּבְדַבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל
 בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת (בְּרֵאשִׁית מ.; עֲרוּבִין קב:), הֵינּוּ שִׁישְׂרָאֵל
 אָמְרוּ שְׁכָל אֲשֶׁר יִדְבַר ה' יַעֲשׂוּ מִיָּד – כְּפִי אֲשֶׁר יֵצֵא
 מִפִּי מִשֶּׁה רַבֵּנוּ, בְּלִי שׁוּם חֻקִּיָּה וְשְׂאֵלָה אַחֵר שׁוּם
 טַעַם כָּלֵל, וְאַחֲרֶיכֶן עַל-יְדֵי-זֶה: "וְנִשְׁמָע", כִּי עַל-
 יְדֵי עֲשִׂית הַמְּצוֹת בְּאֲמַת בְּתַמִּימוֹת בְּשִׂמְחָה – זוֹכִין
 אַחֲרֶיכֶן לְהַשִּׁיג מָה שֶׁמְשִׁיגִין, עַל-יְדֵי שְׁזוֹכִין לְתַקֵּן
 בְּחִינַת הַכַּח הַמְּסֻדֵּר שֶׁהוּא בְּחִינַת 'כְּתָר' וְכו' כֵּנ"ל,
 שְׁשָׁם מְקוֹר הַשְּׂמִחָה, כִּידוּעַ, וְזֶה גִּדְּלָ מַעֲלַת
 יִשְׂרָאֵל.

וְעַל-כֵּן בְּאֲמַת זְכוּ עַל-יְדֵי-זֶה לְשִׁנֵּי כְּתָרִים שֶׁהֵם
 בְּחִינַת שְׂמִחָה, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (שְׁבַת פ.ח.):
 שֶׁבְּשַׁעֲהָ שֶׁאֲמָרוּ יִשְׂרָאֵל 'נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע' יָרְדוּ
 מִלְּאֲכִים וְנִתְּנוּ שְׁנֵי כְּתָרִים בְּרֵאשִׁית כָּל אֶחָד וְכו',
 שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לה, י): "וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים". כִּי
 אֵלוֹ הַהַשְּׂגוֹת וְהַעֲדָיִים שְׁזָכוּ עַל-יְדֵי נַעֲשֶׂה
 וְנִשְׁמָע, הֵם בְּחִינַת כְּתָרִים, בְּחִינַת שְׂמִחָה, בְּחִינַת:
 "וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים", כִּי זְכוּ לְבְּחִינַת 'כְּתָר'
 שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּסֻדֵּר וְהַמֵּיֻשָּׁב כֵּנ"ל.

[יד] אֲבָל הָעֲכוּ"ם הָאֲפִיקוֹרְסִים הֵם מְזַהְמֵת
 הַנְּחָשׁ, מִפְּגָם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, שְׂאִינָם בְּנֵי
 אֲמוּנָה, וְקִדְּם שְׁעוֹשִׂים שׁוּם עַבְדָּא טוֹבָה וְהֵם

משקעים עדין בתאוותיהן הרעות, הם רוצים תכף להשיג בשכלם המגשם בתאות - להשיג חקירות בידיעת אלקותו יתברך. והם רוצים להקדים הנשמע לנעשה, שבתחלה יגלה להם השם יתברך כל סודותיו, ויגלה להם כל דרכי הנהגותיו וטעמי כל המצוות, ואז אפשר היו מרצים לעשות איזה מצוה.

כי בודאי אם היו רואים אור המצוה בשרשה שהיא מאירה בכל העולמות, והיא תכלית כל התענוגים שבעולם ולמעלה מכל התענוגים, למעלה מכל הטובות וההצלחות וכו' וכו', בודאי מי פתי יסור הנה שלא ירצה לקבל טוב נפלא ונצחי כזה! בפרט שיכולין לקנותו בדמים קלים - לזכות בעד גדול אחד לקנות ציצית לטליתו, אשר כל העולם אינו יכול לקבל אור הציצית, כי 'שכר מצוה בהאי עלמא ליכא' (קדושין לט:), כי אור כל מצוה ומצוה נעלה ונשגב מאד מאד, אשרי הזוכה לעשותם בשמחה! כראוי לנו לשמח אשר זכה אותנו משה רבנו, עליו השלום להצלחה אמיתית ונצחית כזאת, וראוי לנו לומר אשרינו מה טוב חלקנו וכו', אשרנו וכו', בכל יום ויום בשמחה רבה נפלאה עד אין קץ ותכלית, כי אנו זוכין להאמין בו יתברך ובמשה עבדו ובתורתו ובמצותיו הקדושים, ולשמח בהם על-ידי האמונה לבר, ועל-ידי-זה נזכה אחר-כך למה שנזכה, כל אחד לפי מדרגתו.

אבל העכו"ם הרשעים החוקרים ההולכים בדרכיהם - אינם רוצים להאמין בסודות כונות המצוות, ואומרים דברים בדויים על משה רבנו עליו-השלום, ומפרשים טעמים של שטות והבל על מצותיו יתברך הקדושים והנוראים, כי הם רוצים להשיג ולהבין קדם המעשה, שזהו עקר פגם חטא 'עץ הדעת טוב ורע', שהסיתו הנחש

הקדמוני, ואמר לו: שהשם יתברך מטעה אותו, חס ושלום, כמו שכתוב (בראשית ג, ה): "כי ידע אלקים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם" וכו'. וזה עקר הנסיון של ישראל שזכו על-ידי-זה לקבלת התורה, על-ידי שהקדימו עשייה לשמיעה, דהינו לעשות ככל אשר ידבר ה' בלי שום שאלה וחקירה כלל, ואחר-כך יזכו להבין כפי מה שיזכו על-ידי עבודתם כנ"ל. ועל-כן על-ידי-זה זכו לפתרים הנ"ל, בחינת: "שמחת עולם", כי על-ידי-זה זוכין לבחינת 'כתר' שהוא מקור השמחה, כנ"ל.

[טו] הכלל, שעקר תקון כל העולמות הוא על-ידי שמקדימין עשייה לשמיעה, שזהו בחינת אמונה, דהינו שמקדימין לעשות כל המצוות בשמחה גדולה על-ידי האמונה לבר, אף-על-פי שאין מבינין בהם שום טעם. ואז על-ידי-זה, על-ידי עשיית המצוות בשמחה, זוכה לעלות מעלה מעלה, עד שזוכה להמשיך ברפת השכל, ולתקן המסדר והמישב שהוא בחינת 'כתר', ואז זוכה על-ידי הרדיפה והמעכב להשיג השגות התשעה היכלין הנ"ל, שעל-ידי-זה משיגין אלקותו יתברך שהוא אור האין סוף כנ"ל. כי אי אפשר להשיג שום השגה אמיתית בהשגת אלקותו יתברך, כי אם כשזוכה לקבל ולהמשיך כח המסדר והמישב, שנמשך מבחינת 'כתר', שהוא בחינת המונע והמעכב את המחין, שעל-ידי-זה עקר השגת אור האין סוף בבחינת 'מטי ולא מטי', שעל-ידי-זה נעשין התשעה היכלין הנ"ל כנ"ל. וזה הכח של המסדר והמישב אין זוכין כי אם על-ידי עשייה ועובדא דיקא, דהינו על-ידי עשיית המצוות בשמחה כנ"ל, ואז דיקא זוכה להשיג אור האין סוף על-ידי הרדיפה והמעכב דיקא, בבחינת 'מטי

ולא מטי' כנ"ל, שזוהו בחינת 'תכלית הידיעה אשר לא גרע'.

וזה התכלית אין מי שזוכה כי אם הצדיקים הגדולים במעלה מאד, כי אף-על-פי שהכל אומרים ש'תכלית הידיעה אשר לא גרע', אבל אין מי שידע פרוש דבר זה בשלמות כי אם מי שאוחז בזה, דהינו שזוכה לזה על-ידי מעשיו הטובים, כאשר הבנתי מפי רבנו ז"ל, כמבאר בשיחותיו הקדושים (שיחות הר"ן סימן ג; חיי מוהר"ן סימנים רפכ"רפג). ואז כשזוכה לזה, אז הידיעה והעדר הידיעה הכל אחד, כי על-ידי שניהם דיקא נגמר הידיעה וההשגה, כי שניהם אחד, בבחינת: 'תכלית הידיעה אשר לא גרע', שה'לא גרע' בעצמו שהוא העדר הידיעה, הוא בעצמו הידיעה. ובאמת אין מי שיבין ענין זה בשלמות כי אם הזוכין לזה, אשרי להם.

כי הידיעה והעדר הידיעה הם בחינת הרדיפה והמעכב, שבאמת שניהם אחד, כי על-ידי שניהם דיקא נמשך ההשגה בבחינת 'מטי ולא מטי', ועל-כן באמת ההשגה הזאת הוא בחינת השגת התשעה היכלין הנ"ל, דלית מאן דקימא בהו ולא מתדבקין ולא ידיעין וכו' (זהר נח דף סה), שזוהו בחינת 'תכלית הידיעה אשר לא גרע' כנ"ל.

ומי שזוכה להשגה זאת - הוא מתקן חטא אדם הראשון, ומבטל סטרא דמותא, שהוא הסטרא אחרא, שהוא בחינת הכפירות, שהם "בקשו חשבנות רבים" (קהלת ז, כט), שנמשכין מפגם עין הדעת, שעקר הפגם היה בבחינת "בקשו חשבנות רבים", כמו שפרש רש"י על פסוק (שם): "האלקים עשה את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים", שזה נאמר על חטא אדם הראשון, עין שם.

כי עקר חטא אדם הראשון היה שהסתכל במה דלא הו' ליה רשו, כמובא בזהר הקדוש (תקוני זהר תקון יט, מב), הינו כנ"ל, כי הוא לא זכה עדין לתקן הכח המסדר והמישב וכו' כנ"ל, על-כן היה צריך לבלי להחמיץ מחו בהשגתו, ולבלי לרדף כלל להשיג ולחקר במה שאין לו רשות, רק להאמין בהשם-יתברך לקיים המצוה שצוה עליו לבלי לאכל מעץ הדעת, והוא עבר על זה והרהר אחר השם-יתברך ואחר מצותיו ואכל מעץ הדעת, והסתכל במה דלית לה רשו לאסתכלא, ועל-ידי-זה נגזר עליו מיתה לדורות.

כי על-ידי שאכל מעץ הדעת טוב ורע ורצה לידע שרש הטוב והרע קדם שתקן את הכח המסדר וכו', על-ידי-זה נפל לכפירות, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין לח:), כי היה בחינת "נרגן מפריד אלוף" (משלי טז, כח) - 'שהפריד אלופו של עולם' (בראשית רבה כ, ב), שהוא בחינת כתר שנקרא 'פלא', בחינת 'אלף', כידוע (תקוני זהר תקון סט, קטו), דהינו שעשה פרוד בין בחינת הדעת ובין בחינת הכתר, שהפריד הרדיפה מהמעכב. ועל-ידי-זה נפל לגמרי ונשבר ונתבטל הדעת וההשגה לגמרי, עד שאי אפשר להבין שום השגה שלמה בבחינת 'מטי ולא מטי' הנ"ל, כי אם ממעט דמעט הצדיקים הגדולים שזכו לזכך עצמן מזהמת הנחש לגמרי, שהם מתקנין חטא אדם הראשון, כי זוכין לעשות מצות בשמחה באמונה לבד כנ"ל, עד שזוכין על-ידי-זה להשיג השגת הכתר לתקן בחינת המסדר והמישב הנ"ל, שעל-ידי-זה נעשין התשעה היכלין הנ"ל, שעל-ידי-זה דיקא משיגין אור האין סוף בבחינת 'מטי ולא מטי' וכו', כנ"ל.

[טז] וזהו (שמות ל, יב): כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם וכו' - הינו כשתרצה למנות את ישראל,

ואז צריכין שמיירה ותקון שלא ישלט סטרא דמותא, חס ושלום, על ידי המנין, כמו שכתוב (שם): ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם - כי המגפה בחינת מיתה שולטת, חס ושלום, על ידי המנין, כי עקר אחיזת הסטרא אחרא, שהוא סטרא דמותא, היא מבחינת מנין, כי הסטרא אחרא היא בחינת "בקשו חשבנות רבים כנ"ל".

כי זה ידוע, שהשם יתברך הוא למעלה מהמנין והמספר, בבחינת: 'לפני אחד מה אתה סופר' (ספר יצירה פרק א), וכל עקר המנין והמספר שהוא בחינת רבוי - מתחיל אחר הבריאה, כי אחר הבריאה יש כמה גונון ופרטים, ושם שייך מנין שהוא רק במקום הרבוי. וזה הדבר אי אפשר להשיג בשום דעת אנושי, איך נמשך הרבוי שהוא בחינת מנין ומספר, ממקור האחדות, דהינו בחינת פעלות משתנות שנמשכין מאחד הפשוט יתברך, כי זה אי אפשר להשיג עכשו בהדעת, כי אם באמונה לבד שממשיכין לנו הצדיקים הגדולים הנ"ל שזוכין להשגת התשעה היכלין הנ"ל, כי אלו הצדיקים הזוכין להשגה זאת, הם כוללין ומיחדין כלליות הבריאה שהוא בחינת מספר ומנין שהוא בבחינת אחר הבריאה כנ"ל, הם כוללין הכל בקדם הבריאה בשרש האחדות, כי הם משיגין השגת אלקותו ואחדותו יתברך ויתעלה בבחינת מטי ולא מטי, בבחינת רדיפה ומעכב, עד שנעשין אצלן תשעה היכלין הנ"ל.

ואלו התשעה היכלין בשרשם למעלה הם גבוהים ונעלמים מאד מאד בתכלית ההעלם, כי הם בחינת אורות הצחצחות שהם למעלה מהספירות, כי לית מאן דקימא בהו ולא מתדבקין ולא ידיעין וכו' כנ"ל, אבל אף על פי כן מחמת הרדיפה והמעכב הנ"ל, על ידי זה מכה הרדיפה בהמעכב, עד

שנעשין כביכול בחינת היכלות בההשגה בבחינת מספר ומנין, כי הם תשעה היכלין. ואלו התשעה היכלין שרש כל הספירות שהם שרש המספר והמנין, כי אלו התשעה היכלין הם אורות הצחצחות שהם שרש הספירות כידוע, שמשם נמשכין כל המספרים שבעולם, שהם בחינת כלליות הבריאה כנ"ל.

ועל כן הם במספר תשעה היכלין, 'תשעה דיקא, כי מספר תשעה הוא שרש כל המספרים שבעולם, כידוע בחוש, שהמספר כלה אצל תשעה, כי אחר תשעה חוזר המספר למקור האחדות שהוא עשרה, שהוא בחינת אחד, כי עשרה הוא עשירית אחד, וכן הולך המספר עד תשעה עשיריות, ואחר כך חוזר ונכלל באחד שהוא מאה אחת, וכן לעולם, כידוע, נמצא, שעקר שרש המספר הוא תשעה, ואחר כך חוזר הכל ונכלל באחדות.

כי כן הדבר באמת, שהמספר והמנין חוזר ונכלל תמיד באחדותו יתברך, שזה עקר תקון כל העולמות, כי באמת שרש המספר נמשך מאחדותו יתברך על ידי בחינת תשעה היכלין הנ"ל, שנעשין על ידי הרדיפה והמעכב הנ"ל, שהם בבחינת מטי ולא מטי, רצוא ושוב, רצוא ושוב, שהם שבים ורצים תמיד ונכללין באחדותו יתברך, ואינם נפרדים לעולם ממקור האחדות יתברך. ועל כן הם רק תשעה היכלין, כי אחר שמגיעין לבחינת תשעה היכלין הנ"ל, אזי אל מקום שהם הולכים שם הם שבים ללכת ברצוא ושוב, בבחינת מטי ולא מטי, וחוזרים ונכללים באחדותו יתברך.

נמצא, שאלו התשעה היכלין שהם שרש כל המספרים שבעולם, הם מקשרים ומיחדים באחדותו יתברך. ומי שזוכה להשגה זאת אזי נתבטלין כל הכפירות ונתבטל סטרא דמותא,

שהוא בחינת "בקשו חשבנות רבים", שהם החקירות והכפירות הנמשכין מהרבוני, כי זה הצדיק שזוכה להשגה זאת, זוכה לכלל כל המספרים והמנין שהם באים אחר הבריאה לכלל הכל במקור האחדות, על-ידי השגת התשעה היכלין הנ"ל, כנ"ל.

וזהו בחינת מצות שקלים לצרף קרבנות צבור וקטרת ומלאכת המשכן (רש"י שמות כה, ב). כי על-ידי מצות שקלים שמביאין מהם קרבנות וקטרת, על-ידי נמשך שמחה, בחינת (משלי כז, ט): "קטרת ישמח לב" כנ"ל, וכן בקרבנות כתיב 'שמחה', כמו שכתוב (דברים יב, ז): "ושמחתם בכל משלח ידכם", וכן בפסוקים הרבה, שעל-ידי השמחה הזאת של קרבנות וקטרת, שזהו בחינת עשית המצוה בשמחה - על-ידי-זה מעלין הקדשה מהקלפות, עד שזוכין להשגת תשעה היכלין הנ"ל כנ"ל. ואזי כשזוכין להשגה זאת - נתבטל סטרא דמותא והכפירות הנאחזין בהמנין והמספר, כי נכלל המספר והמנין באחדותו יתברך כנ"ל.

ועל-כן צוה התורה לתן שקלים לצרף קרבנות וקטרת בעת המנין, כדי שלא יהיה בהם נגף בפקד אתם, כי נתבטל סטרא דמותא שהוא הסטרא אחרא הנאחז בהמנין, הוא נתבטל על-ידי השקלים שהם לצרף הקרבנות וקטרת, שהם בחינת עשית המצוה בשמחה, שעל-ידי-זה נכלל המנין באחדותו יתברך על-ידי השגת התשעה היכלין הנ"ל, כנ"ל.

[יז] וזה בחינת מחצית השקל, 'מחצית השקל' דיקא, בחינת מחצית השקל תרומה לה'. כי השגה הנפלאה הזאת שהם השגת התשעה היכלין הנ"ל, שזוכין על-ידי השקלים, שהם בחינת עשית המצוה בשמחה, זאת ההשגה היא בבחינת

'מחצית השקל', שזהו בחינת 'מטי ולא מטי', בבחינת רדיפה ומעכב, שצריך לעמד על המשקל תמיד, כי אם ירדף להשיג יותר מהראוי לפי בחינתו - תתבטל ההשגה לגמרי, כי רבוי השמן גורם כבוי הנר, ואם יעכב וימנע ההשגה לגמרי - גם כן לא ישיג כלל, על-כן זאת ההשגה היא בבחינת 'מחצית השקל'. וצריך תמיד להכריע המשקל למעלה - לכלל באחדותו יתברך תמיד בראוי ושוב, בבחינת "מחצית השקל תרומה לה", אשרי הזוכה לזה!

ועל-כן נצטוו לתן שקלים בעת הקמת המשכן. כי כל חדרי המשכן ובית המקדש וכליהם, כלם הם בחינת כלים והיכלות דקדשה, שנמשכין מהיכלין העליונים, ששרש כלם הם בחינת התשעה היכלין הנ"ל, שעל-ידם עקר השגת אלקותו, שזוכין להם על-ידי עשית המצוה בשמחה, שזהו בחינת מצות שקלים כנ"ל. על-כן נצטוו לתן שקלים בשביל בנין המשכן, כי המשכן שהוא בחינת היכלין הנ"ל, נבנה ונעשה על-ידי עשית המצוה בשמחה, שהוא בחינת שקלים כנ"ל, וכן מבאר בהתורה הנ"ל על פסוק (שמות טו, ז): "מקדש ה' כוננו ידך", שמקדש הוא בחינת ברכת השכל, כמבאר שם, עין שם. כי עקר השגת אלקות היה בבית המקדש והמשכן, כמו שכתוב (שם כה, כב): "ונועדתי לך שם" וכו'.

[יח] ועל-כן אחר פרישת שקלים קורין פרישת זכור, שהוא בחינת מחית עמלק והמן, ימח שמם, שהם בחינת הכפירות של המחקרים, שהם עקר זהמת הנחש, בחינת סטרא דמותא. ועל-כן רצה המן בתקף אחיזתו שם בהכפירות אלו שהם סטרא דמותא, על-כן רצה, חס ושלום, להתגבר להמית ולהשמיד, חס ושלום, את כל ישראל. והשם-

יתברך בעצמו הפר עצתו וקלקל מחשבתו ומחה אותו מן העולם על ידי כח השקלים של ישראל, שהם בחינת עצית המצוה בשמחה, שעל ידי זה נתבטלין כל הקלפות כנ"ל, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (מגלה יג): 'רשע, כבר קדמו שקליהם לשקליך', הינו כנ"ל.

[יט] ואחר כך קורין פרשת פרה שהיא מטהרת מטמאת מת, כי פרשת פרה אדמה מגלה לנו, שאי אפשר להשיג ולהבין שום טעם במצות הבורא יתברך שמו, ואסור להרהר בזה כלל, כמו שכתוב (במדבר יט, ב): "זאת חקת התורה", וכמו שפרש רש"י שם: 'לפי שהשטן ואמות העולם מונין את ישראל מה מצוה הזאת ומה טעם יש בה, לכה כתוב 'חקה', לומר: חקה חקקתי, גזרה גזרתי, אין לה רשות להרהר אחריה'. וזאת המצוה של פרה אדמה לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל כלו יצא, לגלות ולהורות על כל מצות התורה שאסור להרהר אחר טעמים כלל. ועל כן גם שאר המצות נקראים חקים, כמו שכתוב (בראשית כו, ה): "חקותי ותורתיי", ופרש רש"י גם שם: 'כגון אכילת חזיר ולבישת שעטנז וכו' שאמות העולם מונין את ישראל כי אין בהם שום טעם וכו'. כי באמת טעמי המצות נעלמים ונסתרים ואי אפשר להשיגם בדעת אנושי כלל, רק צריכין לקימם באמונה בלבד, להאמין בה' ובמשה עבדו כמו שכל ישראל מאמינים בפשיטות, בלי דרכי החכמות והשטות שלהם שרוצים לחקר ולהבין איך דבר השם יתברך עם משה, שאסור להעלות על הכתב, מכל שכן על הפה, דבריהם ודעותיהם הזרות והסרוחות והמטנפות המלאים קיא צואה יותר מבית הכסא, ואין סרחון וריח רע גרוע מהם בעולם.

ועל כן מצות פרה אדמה מטהרת מטמאת מת, כי פרשת פרה הוא בחינת (קהלת ז, כג): "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני", כי היא מטהרת טמאים ומטמאת טהורים, שזה בודאי אי אפשר להשיג ולהבין בשום דעת אנושי כלל. והיא דיקא מטהרת מטמאת מת, שעקר הטמאה היא בחינת חקירת החקרים והכופרים שהם סטרא דמותא, כי הם עקר זהמת הנחש כנ"ל. ועל כן על ידי מצות פרה, שהיא בחינת "חקת התורה", שמגלית לנו שהתורה היא בחינת חקה, בחינת: "אמרתי אחכמה והיא רחוקה", בחינת: 'חקה חקקתי, גזרה גזרתי, אין לה רשות להרהר אחריה', על ידי זה נטהרין מטמאת מת. כי על ידי זה נתבטל סטרא דמותא, על ידי שמאמינים בהשם יתברך ובמצותיו ואין חוקרין אחר שום טעם כלל, רק מקימין אותם בדרך חקה לבד שזה עקר האמונה.

ועל ידי זה דיקא זוכין לשמחה, שעל ידי זה משיגין התשעה היכלין הנ"ל בבחינת מטי ולא מטי, ששם נכלל הרדיפה והמעכב יחד באחדות גדול, ושם נכללין ונתיחדין כל ההפכיים יחד, וכלם נכללין באחדותו יתברך, ששם שרש סוד פרה אדמה, שהיא בחינת שני הפכים בנושא אחד, כי מטהרת טמאים ומטמאת טהורים, שזה נמשך מסוד בחינת הרדיפה והמעכב הנ"ל, שעל ידי שפגם בו אדם הראשון והפריד הרדיפה מן המעכב על ידי אכילת עץ הדעת וכו', על ידי זה המשיך המיתה והטמאה בעולם.

ומשם כל ההפכים שבעולם שאי אפשר להשיגם, כי כל הקשיות הם בחינת הפכיים, כגון קשיות הידיעה והבחירה, וכיוצא בזה, שאי אפשר להבין אלו הקשיות מחמת שלפי דעת אנושי של עכשו נראים כשני הפכים בנושא אחד, אבל אנו

מאמינים שבאמת הכל נכון וצדק, ובאמת אינם שני הפכים כלל, רק שמחמת חטא אדם הראשון ומחמת גשמיותנו וחסאנתנו של עצמנו, על-ידי-זה אי אפשר להבין בשכלנו איך נכללים אלו ההפכים יחד. וכך זה נמשך מפגם הפרוד שגרם אדם הראשון בהשגתו בין הרדיפה והמעכב, ועין בתקונים (תקון ט), בענין חטא אדם הראשון, ותבין עתה קצת.

ועל-כן על-ידי מצות פרה דיקא, שאנו מקימין מצותיו אף על-פי שיש בה שני הפכים, שהיא מטרת טמאים ומטמאת טהורים, שזה אי אפשר להבין בודאי, ואף-על-פי-כן אנו מקימין אותה באמונה לבד, על-ידי-זה אנו ממשיכין עלינו אמונה לקים כל מצותיו וחקותיו בלי שום טעם כלל, ועל-ידי-זה נטהרין מטמאת מת שהוא בחינת החקירות והכפירות הנ"ל. כי על-ידי שמקימין המצות באמונה לבד שזה עקר השמחה כנ"ל, על-ידי-זה נכללין בבחינת התשעה היכלין הנ"ל ששם נכללין כל ההפכים יחד, שלעתיד תתגלה השגה זאת, ויראו שונאינו ויבושו, ואנחנו נגיל ונשיש בה', כמו שכתוב (ישעיה מא, טז): "ואתה תגיל בה' בקדוש ישראל תתהלל".

[כ] ואחר-כך קורין פרשת החדש, כי כל זה הוא סוד קדוש החדש, שהוא בחינת תקון הלבנה מפגמתה, כי חמה ולבנה שוים נבראו, כמו שכתוב (בראשית א, טז): "את שני המארות הגדלים", וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (חלין ט), אף על-ידי קטרוג הירח שאמרה: 'אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד', על-ידי-זה נתמעטה, ועל-ידי מצות קדוש החדש, על-ידי-זה אנו עוסקין בתקונה למלאת פגימת הלבנה וכו'. וכך זה נמשך מבחינה הנ"ל, דהינו זה שזוכה להשיג השגות

הנ"ל על-ידי הרדיפה והמעכב, בבחינת מטי ולא מטי, שזהו בחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע' כנ"ל, זה זוכה למלאת פגימת הלבנה, שהוא בחינת קדוש החדש, כנ"ל.

כי חמה ולבנה אורם נמשך מבחינת אור האין סוף, שהוא למעלה מנפש רוח נשמה וכו', כנ"ל בהתורה הנ"ל, כי משם עקר האור של כל המאורות שבכל העולמות, ומחמת שזה האור אי אפשר להשיג כי אם על-ידי שני בחינות הנ"ל שהם הרדיפה והמעכב כנ"ל, על-כן משני בחינות אלו נמשך ונשתלשל בחינת שני המארות הגדלים - שהם חמה ולבנה, שהם נמשכין משני בחינות אלו, שהם בחינת הרדיפה והמעכב, ששניהם נכללין יחד, ועל-ידי שניהם דיקא משיגין אור האין סוף בבחינת מטי ולא מטי וכו' כנ"ל. כי חמה הוא בחינת ידיעה, שהוא בחינת רדיפה הנ"ל, הינו רדיפת המחין כנ"ל. ולבנה הוא בחינת העדר הידיעה, שהיא בחינת המעכב הנ"ל, כי "שמש ידע מבואו" (תהלים קד, יט), אבל לבנה לא ידע מבואו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ראש השנה כה), נמצא כי חמה הוא בחינת ידיעה, בחינת: "שמש ידע מבואו", אבל לבנה לא ידע מבואו, זה בחינת העדר הידיעה שהוא בחינת המעכב הנ"ל.

ובאמת שניהם שוין, בבחינת שני המארות הגדלים, כי בשרשם הכל אחד, כי נכללים ביחד הרדיפה והמעכב, שהם בחינת ידיעה והעדר הידיעה, כי דיקא על-ידי שניהם יחד משיגין אור האין סוף כנ"ל, ועל-כן החמה ולבנה הנמשכין משני בחינות אלו כנ"ל - נבראו שניהם שוין והיו שניהם גדולים, כי באמת שניהם שוין, מאחר שעל-ידי שניהם יחד דוקא משיגין אור האין-סוף, כנ"ל.

אף על-ידי קטרוג הירח שאמרה: אי אפשר לשני

מלכים להשתמש בכתר אחד, כי נתקנאה בחמה, ופגמה הפגם שפגם אדם הראשון, שלא רצה להמתין שעה אחת, עד שיהיה ראוי להשיג מה ששיגי, ורצה לידע ולהסתכל תכף במה שאין לו רשות, ועל-ידי-זה נתמעטה השגתו לגמרי. וזהו בעצמו בחינת פגם הירח שנתקנאה בהחמה שנמשכת אורה מבחינת הידיעה, ואורה של הלבנה נמשכת מבחינת המעכב הנ"ל, על-כן לא רצתה להמתין ולהאמין שיהיו שניהם שוין, ואמרה: אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד - כי לא רצתה להאמין שהרדיפה והמעכב נכללין שניהם יחד, ועל-ידי שניהם יחד דיקא משיגין השגת אלקותו יתברך, ועל-ידי-זה נתמעטה.

ועל-כן עקר תקון הלבנה למלאת אותה מפגימתה הוא על-ידי בחינה הנ"ל, דהינו על-ידי השמחה של מצוה, שעל-ידי-זה זוכין להשיג אור האין סוף על-ידי הרדיפה והמעכב, על-ידי שניהם יחד דיקא כנ"ל, ואז נכללין החמה ולבנה ביחד, ונמשך עליהם אורם בשוה, בבחינת: את שני המארת הגדלים וכנ"ל.

וזהו בחינת סוד העבור שלא נמסר כי אם לגדולי גדולי-ישראל, כי זה הסוד נמשך מסוד השגת התשעה היכלין הנ"ל על-ידי הרדיפה והמעכב כנ"ל, שאין מי שיזכה לזה כי אם גדולי גדולי-הדור.

ועל-כן נוהגין לשמח מאד בשעת קדוש הלבנה, כמו שכתוב בשלחן ערוך (ארח חיים סימן תכו, סעיף ב) שנוהגין לעשות רקודין ומחולות וכו', כי עקר תקון פגימת הלבנה הוא על-ידי שמחת המצוה וכו' כנ"ל. וזה שאנו אומרים: 'ששים ושמחים לעשות רצון קונם', וכן אומרים בכרפת המאורות

בשבת: 'שמחים בצאתם וששים בבואם', כי עקר המאורות הוא על-ידי השמחה, שעל-ידי-זה דיקא זוכין להשיג אלקותו יתברך על-ידי הרדיפה והמעכב כנ"ל, שעל-ידי-זה נתתקן פגימת הירח וכנ"ל.

ועל-כן מצות קדוש החדש היא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל (רש"י בראשית א, א), כי עקר מצות קדוש החדש, שהוא תקון הירח, תלוי בשמחה כנ"ל, שזהו שרש כל המצות שבתורה, בבחינת (תהלים יט, ט): "פקודי ה' ישרים משמחי לב". ועל-כן נצטוו במצוה הזאת בשעת יציאת מצרים, כמבאר שם בפרשה, כי עקר יציאת מצרים הוא על-ידי השמחה, שעל-ידי-זה יוצאין מן הגלות, כמו שכתוב (ישעיה נה, יב): "כי בשמחה תצאו", כנ"ל.

[כא] וזה בחינת חצות לילה, שאז היה עקר גאלת מצרים, כמו שכתוב (שמות יא, ד): "כחצת הלילה אני יוצא בתוך מצרים". כי יום ולילה הם בחינת חמה ולבנה, ששרשם נמשך משני הבחינות הנ"ל, שהם בחינת הרדיפה והמעכב הנ"ל, שעל-ידי שניהם יחד דיקא משיגין השגת אלקותו בבחינת מטי ולא מטי, בבחינת 'תכלית הידיעה אשר לא נדע' כנ"ל, ועל-כן שם נכללין יום ולילה יחד, שזהו בחינת (זכריה יד, ז): והיה יום אחד הוא יודע לה' לא יום ולא לילה והיה לעת ערב יהיה אור - כי לעתיד נזכה להשגה זאת שנמשכת על-ידי כלליות הרדיפה והמעכב ביחד כנ"ל, ששם נכללין לילה ויום יחד כנ"ל, ועל-כן יהיה אז יום אחד אשר הוא לא יום ולא לילה, כי שם הוא למעלה מהזמן, ושם נכלל יום ולילה יחד כנ"ל.

וזהו והיה לעת ערב יהיה אור - כי עקר השגת האור, שהוא אור האין סוף, הוא על-ידי המסדר

והמישב, שהוא בחינת המעכב הנ"ל, שהוא בחינת חשך, בחינת (תהלים יח, יב): "ישת חשך סתרו", שזה החשך הוא למעלה מכל האורות, כי על-ידי-זה משיגין אור האין סוף כנ"ל, וזהו והיה לעת ערב יהיה אור – כי עקר השגת האור אין סוף, הוא על-ידי המעכב שהוא המסדר והמישב, שהוא בחינת חשך העליון כנ"ל.

ועל-כן גם בסדר הבריאה קדם החשך לאור, כמו שכתוב (בראשית א, ה): "ויהי ערב ויהי בקר" וכו' – 'ברישא חשוכא והדר נהורא' (שבת עז, ב), כי אי אפשר להשיג האור כי אם על-ידי החשך, בבחינת (קהלת ב, יג): "כיתרון האור מן החשך", כי כל האורות נמשכין מאור האין סוף, שאי אפשר להשיגו אלא על-ידי בחינת החשך, שהוא בחינת המעכב, בחינת העדר הידיעה, דהינו כשיש לו זה הכח במחו שיודע בעצמו שאינו יודע כלל, כי אי אפשר להשיג זה האור כי אם כשיש לו כח המסדר שהוא כח המעכב, כדי שיעכב מחו בשעת רדיפה שלא יכנס במה שאין לו רשות, אז דיקא יכול להשיג מה שישגי, בבחינת 'מטי ולא מטי' וכו', כנ"ל.

וזה בחינת חצות, שנקדה האמתית של חצות לילה קשה להשיג, עד שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות ג): שאפלו משה לא ידע חצות אימת וכו'. כי בחצות הלילה אז מתחיל להתנוצץ אור היום, הינו שאז נמשך התגלות אלקותו יתברך, שהוא בחינת אור האין סוף, שהוא שרש של כל המאורות, שנתגלה בחצות דיקא, כי אז נכללין לילה ויום יחד, שהם בחינת הרדיפה והמעכב ששניהן נכללין יחד, שעל-ידי-זה דיקא משיגין אורו יתברך. ועל-כן אז הוא זמן יציאת מצרים, שאז נתגלה אלקותו יתברך, בבחינת: "כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים", דהינו שאז בחצות כביכול השם-יתברך

בעצמו יוצא ומגלה עצמו, שעל-ידי-זה יוצאין ממצרים שהם כלל כל הגליות. כי הקלות שהם הכפירות, שהם עקר הגלות, נתבטלין ונכנעין על-ידי התגלות אלקותו שנתגלה בחצות דיקא, שאז בעת הנקדה של חצות לילה אז נכללין החשך והאור, יום ולילה יחד, שהם בחינת הרדיפה והמעכב שנכללין יחד, שעל-ידי-זה נתגלה השגת אלקותו כנ"ל.

וזאת הנקדה אי אפשר להשיג, ועל-כן אמרו רבותינו ז"ל (שם) שגם משה לא ידע חצות אימת, כי זהו בחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע, שזה אי אפשר להשיג איך נכללין הידיעה והעדר הידיעה יחד, ואי אפשר לכוון הרגע והנקדה ששם נכללין שניהם יחד, שזהו בחינת חצות כנ"ל.

ועל-כן נסמך פרשת "כחצת הלילה" וכו' לפרשת קדוש החדש, כי שניהם בחינה אחת, כי זהו גם כן סוד העבור, שהוא סוד קדוש החדש למלאת פגימת הלבנה, על-ידי-זה הסוד ששם נכללין חמה ולבנה יחד וכו', כנ"ל.

[כב] וזהו שאמרו רבותינו ז"ל (שם): 'מכדי משה לא ידע חצות אימת ודוד ידע? אלא כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד' וכו'. כי משה הוא בחינת חמה, בחינת (בבא בתרא עה, ב): 'פני משה כפני חמה', ודוד הוא בחינת לבנה, כי מלכות דוד נמשל ללבנה, כידוע (ראש השנה כה, ב), ומאחר שמשה לא השיג בחינת הנקדה של חצות איך אפשר לדוד להשיג? ומסיק: 'אלא כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד, וכיון שהגיע חצות לילה היה מנגן מאליו, ועל-ידי-זה היה יודע חצות אימת', כי כנור הוא בחינת שמחה, שנמשכת על-ידי עשרה מיני נגינה, כמו שכתב רבנו ז"ל (בליקוטי תנינא סימן כד) בפסוק (תהלים צב, ד): "עלי עשור ועלי נבל עלי הגיון

בכנור כי שמחתיני ה' בפעלך", הינו בחינת שמחה של מצוה שנמשכת מכנור של דוד, שעל-ידי-זה זוכין להשיג אור האין סוף בבחינת 'מטי ולא מטי' על-ידי הרדיפה והמעכב, שעל-ידי-זה היה יודע חצות אימת, כי זה הוא סוד חצות לילה, סוד קדוש החדש, כנ"ל.

[כג] ועל-פן דוד דיקא זכה לזה, כי דוד הוא בחינת מלכות משיח, והוא בחינת אתערותא דלתתא, בבחינת (תהלים נז, ט): "עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר", ודרשו רבותינו ז"ל (ברכות ד): 'אני מעורר השחר ואין השחר מעורר אותי', דהינו שזכה לאתערותא דלתתא קדם אתערותא דלעלא [וכמו שפרש ה'טורי זהב' בתחלת ארח חיים (סימן א' סעיף קטן ב), עין שם].

כי משה רבנו הוציא את ישראל ממצרים, שהיא גאלה הראשונה, שאז היה קדם קבלת התורה, שההכרח היה לגאלם על-ידי אתערותא דלעלא לבד כנ"ל, ומחמת זה אז נאסר החמץ, ומחמת זה אמר 'כחצת', כי אי אפשר להשיג נקדת חצות שהיא נקדת 'תכלית הידיעה' הנ"ל, מחמת שהיה קדם קבלת התורה, שלא זכו ישראל עדין לבחינת אתערותא דלתתא בשלמות כנ"ל. וזהו (שמות יב, לט): ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ פי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וכו', וכל זה היה בעת נקדת חצות לילה שאז היה עקר הגאלה, ובאותה הנקדה היה תלוי גאלתם, שאם היה מתמהמה הגאלה עוד רגע אחת - היו נשקעים שם, חס ושלום, כמוכא בספרים (שלי"ה פסחים דרוש ג), ומשם נמשך אסור חמץ בפסח שאסור במשהו, שהוא סוד משהו הנ"ל, שלא יכלו להתמהמה עוד אפלו משהו, שמחמת זה נאסר החמץ, כמבאר שם בפסוק גופה שזהו סוד אסור

חמץ, כמו שכתוב ויאפו את הבצק וכו' עגת מצות כי לא חמץ פי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה.

וכל זה היה בעת חצות לילה שאז היה עקר הגאלה, כנ"ל. כי עקר התגלות אלקותו יתברך הוא בבחינת חצות לילה, שאז נכלל לילה ויום יחד, שהם בחינת הרדיפה והמעכב כנ"ל, ומחמת שאז לא זכו עדין לבחינת 'כתר', ולא זכו עדין לתקן בחינת המעכב, מחמת שלא היה להם אתערותא דלתתא בשלמות, על-פן הצרכו לצאת בחפזון ונאסר החמץ אז באסור חמור מאד, כי כשהארה וההשגה נמשכת מלמעלה בלי אתערותא דלתתא - צריך לרוץ אחריו יתברך בחפזון גדול ולבלי להחמיץ מחו ולישב דעתו כלל, כי אם ירצה אז לישב דעתו - יהיה נכשל ויפל מאד מאד, כמו אדם הראשון שחטא בזה - שרצה תכף לחקר וכו' כנ"ל, מאחר שההשגה גדולה ונשגבה מאד מאד מפלי המחין שלו, מאחר שיורדת מלמעלה בלי אתערותא דלתתא.

ועל-פן צריכין לאכל אז מצה דיקא, שהוא בחינת חפזון, בחינת הארה העליונה הגבה מאד, והמצה בעצמה היא אסותא, כמו שכתוב בזהר הקדוש (תצוה קפג): כי על-ידי-זה בעצמו שאנו אוכלין מצה שבעת ימים ונזהרין מחמץ במשהו, על-ידי-זה אנו שומרין את מחנו לבלי להרהר אחרי מדותיו, ולבלי להסתפל במה שאין לנו רשות, ועל-ידי-זה בעצמו נעשה בחינת אתערותא דלתתא, עד שאנו זוכין לקבל אחר-כך המחין בהדרגה כסדר.

ועל-פן אחר פסח התר החמץ. כי כשהמחין יורדין כסדר על-ידי אתערותא דלתתא, אז כל אחד לפי בחינתו זוכה לבחינת כח המסדר והמישב את שכלו, ואז אין צריכין חפזון, כי נמשך עלינו הארה מבחינת 'תכלית הידיעה אשר לא נדע', ואז התר

ונתתקן החמץ בקדשה על-ידי כח המסדר והמישב שנמשך עלינו, שהוא הארת הפתח כנ"ל.

[כד] כי אין בין חמץ למצה אלא משהו (של"ה פסחים ג, יז), שזה המשהו אי אפשר להשיג, שהוא סוד נקודת חצות לילה, סוד קדוש החודש, סוד תכלית הידיעה אשר לא גדע, שזה הסוד לא יתגלה עד שיבא משיח בן דוד במהרה בימינו, שאז תהיה הגאלה על-ידי התורה, על-ידי אתערותא דלתתא, ואז יאיר עלינו הארת הפתח שישגי משיח, בבחינת (דניאל ז, יג): "ועד עתיק יומין מטא" וכו', ועל-כן אז נאמר (ישעיה נב, יב): "כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו" וכו'.

ואז יהיו נכללים משה ודוד ביחד, פי משיח יהיה כלול משניהם, שהם בחינת חמה ולבנה, רדיפה ומעכב, שהם בחינת דעת ואמונה, כי המעכב הוא בחינת אמונה, שהוא בחינת מלכות דוד, דהינו שמעכב המחין מרדיפתם רק לסמך על אמונה, וכשזוכין שיהיו נכללין שניהם יחד - אז עקר השגת אלקותו יתברך שאז יהיה בימי המשיח, שיהיה כלול משניהם, ממשה ודוד כנ"ל, ואז יתתקן חטא אדם הראשון בשלמות. וכל זה נזכה על-ידי עשית המצות בשמחה, שעל-ידי-זה תהיה עקר הגאלה, בחינת (ישעיה נה, יב): "כי בשמחה תצאו". ועל-ידי-זה נזכה להשגה הנ"ל כנ"ל בהתורה הנ"ל, אשרי מי שיזכה לזה במהרה בימינו, אמן.

[כה] ונחזור לענין ראשון, שכל זה הוא בחינת סוד נפילת אפים, שאז הוא תכלית הזווג והיחוד שלמעלה, שהוא בחינת השגת אור האין סוף על-ידי כלליות הרדיפה והמעכב וכנ"ל, ועל-כן אחר נפילת אפים אומרים קדשה דסדרא, ואז יורדת ונמשכת השפע למטה, כידוע בכפונות (פרי עץ חיים

קריאת התורה פ"ג). כי עקר המשכת השפע למטה על-ידי כח המסדר את המחין, שהוא כח המעכב את המחין מרדיפתו.

כי לפי רהיטת ורדיפת המחין למעלה למעלה להשיג אור האין סוף, אם לא היה כח המעכב הנ"ל היו המחין עולים למעלה והיו יוצאים מכליהם והיו מתבטלים לגמרי, ואז בודאי לא היה שום שפע יורדת למטה מאחר שהיו המחין עולים ולא חוזרים כלל, והיה באמת, חס ושלוש, נחרב העולם, כי זהו בחינת מיתת המלכים - מחמת שלא היו הכלים יכולים לקבל האור, וחרו האורות שהם המחין למעלה לשרשם. אבל על-ידי כח המסדר שנמשך מבחינת הפתח, שעל-ידו עקר תקון כל העולמות כנ"ל, על-ידי-זה פשה המחין רודפין למעלה, אזי זה הכח המסדר שהוא כח המעכב - הוא מעכב אותם מרדיפתם, ואז מחמת מהירת רדיפת המחין והמעכב מעכב אותם, אזי מכה הרדיפה בהמעכב, עד שנעשין על-ידי-זה תשעה היכלין דלאו אנון נהורין וכו', שעל-ידם משיגין אור האין סוף ברצוא ושוב בבחינת מטי ולא מטי כנ"ל, ועל-כן על-ידי-זה ממשיכין ומורידין השפע למטה, כי על-ידי הרדיפה נכללין המחין למעלה בבחינת רצוא, ועל-ידי המעכב הם חוזרין בבחינת ושוב, ובחזרתם נמשך כל השפעות והברכות למטה. כי עקר כל הברכות נמשכין משם, מאור האין סוף יתברך שמו, שהוא מחיה את כלם והוא שרש כל הברכות וההשפעות שבעולם, ואי אפשר לקבל השפע כי אם על-ידי הכלים שנעשין על-ידי בחינת התשעה היכלין, שנעשין על-ידי הרדיפה והמעכב כנ"ל.

ועל-כן אומרים אז קדשה אחר נפילת אפים, שהוא קדשת 'ובא לציון', כי קדש הוא בחינת המחין,

ליקוט על תורה כ"ד

נפילת אפים ד'

בליקוטי מוהר"ן ח"א

כִּידוּעַ, וְהֵם שָׁלַשׁ קְדָשׁוֹת, כְּנֶגֶד תְּלַת מַחֲזִין
שְׁנַכְלָלִין יַחַד בְּשַׁעַת רְדִיפָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין
תְּשַׁעַה הֵיכָלִין עַל-יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמְעַכָּב, כַּמְבֹאָר
שֵׁם בְּהַתּוֹרָה הַנִּלְ.

וְעַל-כֵּן נִקְרְאתָ זֹאת הַקְדָּשָׁה 'קְדָשָׁה דְסֻדְרָא',

'דְסֻדְרָא' דִּיקָא, עַל שֵׁם הַמְסֻדָּר וְהַמֵּיִשָּׁב אֶת
הַמַּחֲזִין, שְׁעַקָר הַשְּׁפַע יוֹרְדָת לְמַטָּה עַל-יְדֵי-זֶה
דִּיקָא, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה חוֹזְרִין הַמַּחֲזִין לְתוֹךְ כְּלֵיהֶם
וּמְשִׁיכִין שְׁפַע וְרַב טוֹב לְבֵית יִשְׂרָאֵל כַּנִּל, אָמֵן
וְאָמֵן:

לקוטי הלכות

הלכות ברכת הודאה – הלכה ו'

[א] על-פי התורה 'אמצעייתא דעלמא' (בסימן כד לקוטי א), מבאר שם עצם המעלה של עשית המצוה בשמחה, שעל-ידי-זה זוכין להעלות השכינה מגלותה וכו', עד שעולין מעלה מעלה, עד שזוכין להשיג אור האין סוף, בבחינת 'מטי ולא מטי' (מגייע ואינו מגיע), שזה האור הוא למעלה מנפש רוח נשמה וכו', עין שם כל זה היטב היטב. ובפרט מה שמבאר שם בענין התשעה היכלין דלאו אנון נהורין וכו', שנעשין על-ידי התקונים והעליות שזוכין על-ידי עשית המצוה בשמחה, שעולין למעלה למעלה עד שנתברך המסדר והמישב את המחין שהוא בחינת כתר וכו', ואזי על-ידי הרדיפה והמעכב, אזי מפין המחין בהמישב והמסדר ואתעבידו תשע היכלין דלאו אנון נהורין וכו', ולית מאן דקימא בהו, ולא מתדבקין, ולא מתנדעין וכו' (והם נהיים תשעה היכלות, שאינם נקראים אורות וכו', ואין מי שיכול לעמד עליהם, ואי אפשר להדבק אליהם, ואינם ידועים וכו'), עין שם.

וצריך אתה המעין, שתדע ותאמין שכל מה שנאמר שם, נעשה על-ידי כל אחד מישראל, כשזוכה להתגבר לעשות המצוה בשמחה, כי "לא בשמים היא" (דברים ל, יב), שלא נאמרה התורה לעולי שמים וכו', כי קרוב אלינו הדבר מאד וכו'. ואין פאן מקומו להרחיב הדבור בזה:

[ב] וזה בחינת חיוב ההודאה על כל היוצאין מהצרה, שהם ארבעה חייבין להודות שהם: הולכי

מדברות וכו', ויוצאין מבית האסורים, וחולה שנתרפא, ויורדי הים כשעולין משם (ארח חיים סימן ריט). כי כל הצרות, רחמנא לצלן, הם בחינת גלות השכינה, כי "בכל צרתם לו צר" (ישעיה סג, ט), כידוע (זהר ויגרא קכ:). ועקר גלות השכינה הוא מה שהעצבות מתגבר על לב ישראל, בחינת (בראשית ו, ו): "ויתעצב אל לבו" כמבאר שם בהתורה הנ"ל. שמשם כל התאוות, בפרט תאוות המשגל ותאוות ממון שבאין רק מן עצבות, ומשם כל הצרות, רחמנא לצלן. על-כן כשהשם-יתברך עוזר שיוצאין מן הצרה – צריכין להביא קרבן תודה.

ועכשו שאין לנו קרבן צריכין להודות בפה בכל לבו, שזהו בחינת שמחה, כי עקר השמחה הוא ההודאה להשם-יתברך, שזהו עקר תכלית השמחה של לעתיד שאז יעסקו רק בתודה והודאה להשם-יתברך בשמחה עצומה. בחינת (תהלים לג, ב): "הודו לה' בכבוד בנבל עשור זמרו לו", בחינת עשירה מיני נגינה. וכמו שכתוב במזמור לתודה (שם ק, א ב): "הריעו לה' כל הארץ עבדו את ה' בשמחה" וכו'. כי זה עקר התקון של התודה והודאה שחייבין להודות כשיוצאין מהצרה, לתקן הקלקול שמשם באו הצרות שהוא העצבות כנ"ל, כדי שמעתה נזכה להנצל מכל הצרות על-ידי תקף השמחה, עד שנזכה לכל התקונים הנ"ל להשיג אור הנ"ל, שהוא עקר התכלית כמו שכתוב שם. ועל-כן כל הקרבנות בטלין חוץ מקרבן תודה' (ויקרא רבה ט, ז):

[ג] ובשביל זה מביאין בקרבן תודה ארבעה מיני לחם, וכל אחד עשרה חלות (מנחות עז. רש"י ויקרא ז, יב). כי עקר העצבות נאחז בהלחם, בבחינת (בראשית ג, יז יט): "בעצבון תאכלנה; בזעת אפך תאכל לחם". ולהפך עקר תקון האכילה על-ידי שמחה, בבחינת (קהלת ט, ז): "אכל בשמחה לחמך", בבחינת (שם ט, טו): "לאכל ולשתות ולשמח" וכו'. ועל-כן הם עשרה חלות מכל מין, כנגד בחינת יוד מיני נגינה שהם מקור וכלל כל השמחות:

[ד] ויש לרמז גם בפרטיות הארבעה מיני לחם שמביאין בקרבן תודה, שהם כנגד בחינת התקונים שנעשין על-ידי שמחת המצוה, שזהו בחינת קרבן תודה כנ"ל. כי מבאר שם בהתורה הנ"ל: שעל-ידי שמחת המצוה עולה מלכות מבין הקלפות. וכשאדם עושה איזה מצוה – יש כח בהמצוה לילך ולעורר כל העולמות לעבודת השם-יתברך וכו', וזה בחינת מלכות מלביש נצח הוד יסוד שהם כלי ההליכה וכו'. ועל-ידי ההליכה נמשך ברכה לכל העולמות, וזה בחינת נצח הוד יסוד מלבישין את חסד גבורה תפארת שהם הידים שמשם כל הברכות וכו'. ועקר הברכה שנשפעה מהידיים הם שכל וכו', וזה בחינת חסד גבורה תפארת שמלבישין את חכמה בינה דעת וכו'. ועל-ידי-זה נסתדר המסדר וכו' שהוא בחינת פתח וכו' עין שם.

וזה בחינת הארבעה מיני לחם שמביאין בקרבן תודה שהוא בחינת שמחת המצוה כנ"ל – שהם כנגד ארבעה בחינת תקונים הנ"ל שנעשין על-ידי שמחת המצוה. כי 'חלות מצות' – זה בחינת מלכות, שנקראת חלה (תקוני זהר תקון טז, לא), ששעורה מ"ג ביצים (שלחן ערוך, יורה דעה, סימן שכד, סעיף א), בבחינת "גם זאת", כמובא בדבריו ז"ל בהתורה 'אבא שאול' (בסימן נה), שזהו בחינת (ויקרא כו, מד): "ואף גם

זאת בהיותם בארץ איביהם", ועקר גלותה הוא העצבות, כנ"ל. וכשעושין מצוה בשמחה מעלין אותה מגלותה כנ"ל, שזהו בחינת מלכות שעולה מן הקלפות כנ"ל. וזה נעשה על-ידי חלות מצות שמביאין בקרבן תודה שהוא בחינת שמחת המצוה, כנ"ל.

רקיקין' – בחינת תקון נצח הוד יסוד, רגלין – להכניע הקלפות שאחיותן ברגלין, בבחינת (תהלים מט, טו): "עון עקבי יסובני" וכו', שרוצין להתגבר, חס ושלום, בבחינת (דניאל ז, טו): אכלה ומדקה באתר דנה חזה הוית בחזוי ליליא וארו חיוה רביעאה דחילה ואימתני ותקיפא יתירה ושיני די פרזל לה רברבן אכלה ומדקה ושאר ברגלה רפסה (היא אוכלת וטוחנת היטב ואת הנשאר היא רומסת ברגליה). אבל הצדיקים שהם בחינת משיח שעושין המצוות בשמחה ומזכין את ישראל לזה, יכניעם ויהדקם בבחינת (שם ב, מד): תדק ותסף כל אלין וכו' והיא תקום לעלמא וכו'. וזה מרמז 'רקיקין' – שמהדקין אותן. וזה בחינת (שמואל-ב כב, מג): "כטיט חוצות אדיקם" וכו', שהוא במחברת רקיקין, כמובא. ועל-כן נאמר בהם (ויקרא ז, יב): "משוחים בשמן", לרמז על בחינת משיח שהוא יהדק את הקלפות שרוצים להדק הכל שאחיותם ברגלין כנ"ל. כי עקר מלחמת משיח בבחינת רגלין, כמובא (זהר פקודי רנח), כמו שכתוב (זכריה יד, ד): "ועמדו רגליו ביום ההוא" וכו'.

'מרבכת' – ברותחין (רש"י ויקרא ז, יב), בחינת ברכת השכל, שהוא כאש עצור בלב (כמו שכתוב בהתורה 'אבא שאול' הנ"ל). 'מרבכת' אותיות 'מברכת', בחינת ברכת הידים, שהוא ברכת השכל.

וכל אלו השלש באות מצה. ועוד צריכין להביא בתודה עשר חלות חמץ, כמו שכתוב (ויקרא ז, יג):

"על חלות לחם חמץ", שזוהו נפלאות נוראות הקרבן תודה, שהוא משנה מכל הקרבנות, שאסור בהם חמץ, כמו שכתוב (שם ב, יא): "כי כל שאור וכו' לא תקטירו" וכו', רק בקרבן תודה מביאין חמץ. כי חמץ בשרשו שבקדשה, נמשך מבחינת כח המסדר והמישב את המחין, שהוא בחינת כתר שהוא בחינת המתנה, פי כששואלין את האדם איזה שכל, אומר: המתן עד שאתישב וכו', עין שם היטב בהתורה הנ"ל, שכל עקר התקון הוא על-ידי תקון המסדר והמישב וכו', שעל-ידי-זה זוכין להשיג בחינת התשעה היכלין הנ"ל על-ידי הרדיפה והמעפב וכו'; עין שם היטב היטב.

וזה בחינת חמץ בשרשו שבקדשה, כי החמץ הוא על-ידי המתנה (וכמבאר כל זה בהלכות נפילת אפים הלכה ד על-פי התורה הנ"ל עין שם היטב), כי המח והדעת נמשך כפי האכילה שמחיה את האדם, שעקר החיות הוא חכמה ושכל בחינת (קהלת ז, יב) "החכמה תחיה", כמו שכתוב בדברינו כמה פעמים. וכשאינ מתקנים את המסדר והמישב שהוא בחינת כתר, אז החמץ אסור באסור חמור מאד, שזוהו בחינת אסור חמץ בפסח, כי בפסח יצאנו מגלות מצרים, וכבר מבאר בהתורה הנ"ל, שעקר הגלות הוא גלות השכינה, שהוא מה שהעצבות מתגבר על לב איש הישראלי. וכשמתגברין בשמחה - זה עקר הגאולה מן הגלות, בחינת "כי בשמחה תצאו" וכו' (ישעיה נה, יב), ואז זוכין לכל התקונים הנ"ל, עד שמתקנים גם את המסדר והמישב וכו', שעל-ידי-זה משיגין אור האין סוף בבחינת מטי ולא מטי על-ידי התשעה היכלין הנ"ל. אבל אי אפשר לזכות לכל זה כי אם על-ידי בחינת 'מי יימר' המבאר שם, שהוא על-ידי-זה שיכול לכנס בהיכלי התמורות למקום הקלפות ולהעלות הקדשה משם בבחינת קטרת

כנ"ל, (כמו שכתוב שם). הינו על-ידי התגברות השמחה, שעל-ידי-זה מעלין השכינה בחינת מלכות מגלותה מבין הקלפות, וזוכין לכל התקונים הנ"ל, כנ"ל.

אבל במצרים שהיו נאחזין הקלפות מאד - היה קשה מאד לזכות לזה, רק הגאולה היתה ברבוי רחמיו וחסדיו יתברך, שהאיר עליהם הארת המחין בהארה עצומה מאד שלא בהדרגה וסדר - על-ידי בחינת אתערותא דלעלא, כי לא היה להם אתערותא דלתתא כראוי שיהיו ראויים לגאולה, כמו שכתוב כל זה בכתבי האר"י ז"ל (פרי עץ חיים, שער חג המצות, פרק א), ומוכא בדברינו כמה פעמים (הלכות ברכת השחר, הלכה ה, הלכות קריאת שמע, הלכה ה), על-כן לא נתתקן אז בחינת המסדר והמישב שהוא בחינת כתר, כי המסדר והמישב אי אפשר לתקן כי אם על-ידי-זה שזוכה לאתערותא דלתתא בשלמות, שהוא על-ידי שיכול לירד להיכלי התמורות ולהעלות הקדשה משם וכו', שזוהו בחינת מי יימר וכו', כנ"ל.

ועל-כן הכרחו לצאת משם בחפזון. ובשביל זה אסורים לאכל חמץ בפסח ואסורו חמור מאד, כי אסור להחמין את המח כלל כל זמן שלא נתתקן המסדר והמישב את המחין, כי המח כפי האכילה, כנ"ל. בפרט שבגאולת מצרים היו צריכין לתקן חטא אדם הראשון (פרי עץ חיים, חג המצות, פרק א), שחטאו היה באכילה שאכל מעץ הדעת טוב ורע, שהיא בחינת אכילה של אסור, שעל-ידי-זה פוגמין בהדעת מאד, עד שנכנסין לדעת וחקירות שאסור לכנס בהם, שלא יצא מגבול הקדשה, שזוהו בחינת עץ הדעת טוב ורע וכו'. ומחמת שבפסח צריכין לתקן זאת - על-כן עקר קדשתו בענין האכילה שצריכין לאכל מצה, וחמץ אסורו חמור

מאד, כי עדין לא נתתקן המסדר והמישב, ואז אסור להחמיץ המצ כ"ל.

ועל-פן אז החמץ בבחינת פגם אכילת עץ הדעת טוב ורע, שעל-ידי-זה נגזר "בעצבון תאכלנה" (בראשית ג, יז), בחינת עצבות ומרה שחורה שנאחז בהאכילה ביותר, שזה עקר הגלות כנ"ל. על-פן צריכין לאכל רק מצה שהוא "לחם אפירים" (תהלים עח, כה), בחינת מן, בחינת מאכל של מלאכים (יומא עה:), שאין להם אתערותא דלתתא, כי אז נמשך המאכל מלמעלה על-ידי הארת המחין עצומים שנמשכין אז, בבחינת אתערותא דלעלא. אבל אנו אסור לנו להחמיץ מחנו כלל באלו המחין הגבוהים שיורדין אז לפי שעה בשביל הגאולה, כמובא. ועל-פן אסור החמץ עד אחר קריעת ים-סוף, שהתחיל אז בחינת תקון הכתר על-ידי הספירה וכו'. ואחר-כך בשבועות, שאז עקר תקון הכתר, כמובא (פרי עץ חיים, שבועות, פרק א), אז מביאין שתי הלחם מחמץ דיקא, וכמו שמבאר מזה הרבה (שם בהלכות נפילת אפים עין שם, אות יב).

ועל-פן התודה שמביאין כשיוצאין מן הצרה שהוא בחינת גלות שעקר התקון על-ידי שמחה כנ"ל, שעל-ידי-זה זוכין לבחינת תקון המסדר והמישב וכו' כנ"ל, על-פן אז מביאין לחם חמץ כי כשנתתקן המסדר והמישב על-ידי התגברות השמחה, אז נתתקן החמץ משרשו שבקדשה שהוא בחינת המתנה וכו' כנ"ל, ואז נעשה על-ידי לחם חמץ דיקא תקון נפלא שזהו בחינת שתי הלחם של שבועות שבאין מחמץ דיקא, מחמת שאז זוכין לבחינת כתר שהוא תקון המסדר וכו'. וכמו שכתבנו באריכות בהלכות נפילת אפים הנ"ל, עין שם:

[ה] וזה בחינת ארבעה צריכין להודות שהם הולכי מדבריות וכו', כי אלו הארבעה הם כנגד הארבע בחינות הנ"ל, שכנגדן הם הארבעה מיני לחם של התודה כנ"ל. כי כל אחד מהארבעה צריכין להודות כלול מכלם, ועל-פן כל אחד צריך להביא ארבעה מיני לחם בתודה, וכן כל אחד צריך לכל התקונים שמבאין בהתודה הנ"ל. אבל אף-על-פי-כן, כל אחד מהארבעה צריכין להודות - הוא כנגד בחינת תקון אחד מארבעה הנ"ל, שכנגדו הוא בחינת מין לחם אחד מארבעה מיני לחם הנ"ל.

[וכן ראיתי באלשיך, לפי דרכו הקדוש, שמבאר בפרשת תודה (תורת משה, ויקרא ז, טז), שהארבעה מיני לחם - הם כנגד הארבעה צריכין להודות, אף-על-פי שכל אחד מחיב להביא כל הארבעה מיני לחם; עין שם. כי זה כלל בכל מקום, שכל בחינה כלולה מכל הבחינות, ואף-על-פי-כן יש לו בחינה בפני עצמו. ואפלו בנגלות הוא כן, כגון ארבעה יסודות שכל אחד הוא כח בפני עצמו, שהעפר קר ויבש, והאש חם ויבש וכו'. וכל אחד כלול מכלם. ואף-על-פי-כן העפר הוא כח בפני עצמו, והאש כח בפני עצמו, מכל שכן בכל חכמות הקבלה, כמבאר בכתבי האר"י ז"ל, ומובא בדברינו (בהלכות פריקה וטעינה, הלכה ד)].

כי הארבעה צריכין להודות, מבאין במזמור 'הודו', כמבאר בגמרא (ברכות נד:), שמשם למדו שאלו הארבעה צריכין להודות, והם הולכי מדבריות כמו שכתוב: "תעו במדבר" וכו'. וזה כנגד בחינת מלכות שיוצאה מהגלות על-ידי שמחת המצוה שהוא בחינת תודה והודאה כנ"ל. כי בתחלה, כשהאדם בצרה, חס ושלום, ועקר הצרה והגלות הוא בחינת עצבות כנ"ל, זה בחינת

הולכי מדבריות בחינת 'תעו במדבר בישימון דרך' וכו'.

כי אלו הארבעה צריכין להודות - מרמזין על כל אדם, בפרט בגלות הזה שעוברין על כל אדם בכל עת בחינת כל הארבעה הנ"ל, וכמבאר במקום אחר, והשם יתברך מצילו בכל עת. וחיב אדם להודות להשם יתברך בכל יום על כל הנסים והנפלאות שעושה עמו בכל יום הרבה, מה שיכולים לראות ולהבין מה שהשם יתברך מצילו בכל יום מי שמשים לב על דרכיו, והרבה הרבה מה שאינו יודע כלל כי אין בעל נס מכיר בנסו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (נדה לא.).

ועל זה תקנו רבותינו ז"ל כמה ברכות והודאות בכל יום, ובפרט בברכת מודים שאומרים שלש פעמים בכל יום: נודה לך וכו', ועל נסיה שבכל יום עמנו ועל נפלאותיה וטובותיה שבכל עת ערב ובקר וצהרים וכו', וכן ב'נשמת' שאומרים בשבת וכן הרבה, רק שברכת 'הגומל' בשם ומלכות אין אומרים כי אם כשעובר על האדם בגשמיות אלו הארבעה הנ"ל, שהם הולכי מדבריות וכו', אבל הרבה הרבה נסים ונפלאות עוברין על כל אדם מעין אלו הארבעה הנ"ל, שבשביל זה חייבין להודות הרבה בכל יום בשמחה, כי עקר הוא להתגבר בשמחה שהוא להסתכל על חסדי ה' ונפלאותיו שעושה עמו בכל יום בתוך הצרה עצמה, ולבטח בחסדו יתברך ולשמח בישועתו (וכמבאר בדברינו הרבה מזה על התורה "מי חנכה הם ימי הודאה" בליקוטי תנינא סימן ב, בהלכות כלאי בהמה, הלכה ד', ובהלכות פריקה וטעינה, הלכה ד', עין שם).

וזה בחינת 'הולכי מדבריות', כי יש שהוא בבחינת הולכי מדבריות, וכשיוצא משם - צריך להודות בשמחה, ועל-ידי-זה מעלה המלכות מבין

הקלפות שהוא תקון ראשון הנ"ל, כי בתחלה היה בבחינת הולך במדבר ממש, בחינת תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף, ועל-ידי שצעק אל ה' הצילו וצריך להודות בשמחה. וזה בחינת מלכות עולה מן הקלפות שהם בחינת מדבר שמים וישימון דרך, ועל-ידי ההודאה בשמחה יזכה לצאת מהם לגמרי, שזה בחינת עלית המלכות מבין הקלפות הנ"ל.

ויש שהוא בבחינת 'יוצא מבית האסורים', שהוא כנגד בחינת תקון שני, שהוא תקון הרגלין, על-ידי שמחת המצוה הולכת לעורר הכל להשם יתברך וכו', (כמו שכתוב שם). ואת זה לעמת זה, יש שהם מתגברין ותופסין בחינת רגלין, בבחינת בית האסורים, שהוא בחינת פגם הרגלין - שאין מניחין אותו לצאת, בבחינת (איכה ג, ז): "גדר בעדי ולא אצא", בחינת (תהלים קו, י): "אסירי עני וברזל", בחינת (איוב לג, יא): "וישם בסד רגלי", שזהו בחינה, שאפלו כשיוצא מהמדבר שהוא שמים לגמרי והוא בתוך הישוב, אף-על-פי-כן מתגברין עליו ואין מניחין אותו לילך כראוי בדרך הקדשה, כאלו הוא בבית האסורים ממש, בבחינת (תהלים פח, ה): "נחשבתני עם יורדי בור הייתי כגבר אין איל". כי עקר ההצלה מהצרות של אלו הארבעה הנ"ל - הוא מה שנצולין מחילות היצירה הרע והסטרא אחרא שמתגברין על כל אדם בכמה בחינות בכל יום, כי חוץ מזה הכל הבל.

ועל-כן מרמזין כל הארבעה הנ"ל על כל מיני צרות הנפש העוברין על כל אדם לפי בחינתו ומדרגתו בכל עת, ומי שמשים לבו על מה שעובר עליו - יכול להבין מההרפתקאות שעוברין עליו את כל דברינו היטב. והעקר להתגבר בשמחה על-ידי כל

ההרחבות והישועות ש'ימצא בתוך הצרות בעצמו, ויבין מהם עזרתו וישועתו יתברך, כמו שכתוב (תהלים קכד, א) "לולי ה' שהיה לנו" וכו', וכמו שכתוב (שם צד, יז): "לולא ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי", "לולא תורתך שעשעי אז אבדתי בעיני" (שם קיט, צב). וכמו שכתוב (שם קכד, ו): "ברוך ה' שלא נתננו טרף לשניהם" וכו', וכן הרבה.

וְכַל אֶחָד כְּפִי מַה שְּׁפוּגִים בְּבַחֲיַנַּת הַתְּקוּנִים הַמְּבֹאֲרִין בַּתּוֹרָה הַנִּלְלָה, כְּמוֹ כֵן עוֹבְרִין עָלָיו צָרוֹת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, מְבַחֲיַנַּת הָאַרְבָּעָה הַנִּלְלָה שֶׁהֵם הוֹלְכֵי מִדְּבָרֵי וְיוֹשְׁבֵים בְּבֵית הָאֲסוּרִים וְכוּ', כִּי בְּאֵלוֹ הָאַרְבָּעָה כְּלוּלִים וּמְרַמְזִים כָּל הַצָּרוֹת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, כִּי הֵם מְרַמְזִים עַל כָּל הָאַרְבַּע גְּלוּיֹת, שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַצָּרוֹת חֶסֶד וְשָׁלוֹם, כְּמוֹבָא.

וְעַל-כֵּן יֵשׁ, שֶׁלְּפִי בַּחֲיַנְתּוֹ כִּכְר יֵצֵא מֵהַמְּדַבֵּר שֶׁמֶם וְהַגִּיעַ לְבַחֲיַנַּת יֵשׁוּב, דְּהֵינּוּ שְׁנַתְּקַרֵּב לְצַדִּיקֵי אֲמַת וְכַשְׂרֵי הַדּוֹר הַמְּדַרְיָכִים אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ יִשְׁרָה וְכוּ', בְּבַחֲיַנַּת וַיְדַרְיָכֶם בְּדֶרֶךְ יִשְׁרָה לְלַכַּת אֶל עִיר מוֹשָׁב, אֲבָל כְּשֶׁרוּצָה לְהַרִים בַּחֲיַנַּת הַרְגְּלִין לִילֵךְ בְּדַרְכֵי ה' [שְׁזַהוּ בַּחֲיַנַּת תְּקוּנָה נֶצַח הוּד יְסוּד הַנִּלְלָה שֶׁהֵם כְּלֵי הַהֲלִיכָה] - אֲזֵי מִתְגַּבְּרִין כְּנִגְדוֹ הַסְּטָרָא אַחְרָא, שֶׁהֵם כְּנִגְדֵי הַרְגְּלִין דְּקִדְשָׁה - שְׁרוּצִים לְתַפְסוּ כְּמוֹ בְּבֵית הַסֵּהר מִמָּשׁ, לְבָלִי לְהַנִּיחוֹ לְצֵאת מִשָּׁם וְלִילֵךְ אֶל בְּתֵי כְּנִסְיוֹת וּבְתֵי מְדַרְשׁוֹת לְהַתְּפַלֵּל וְלִלְמַד, מְכַל שְׁכַן לִילֵךְ בְּרוּחַנִיּוֹת בְּדַרְכֵי ה' וְלַעֲוֹרֵר אַחֲרֵים לְעַבְדוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, שְׁזַהוּ בַּחֲיַנַּת יִשְׁבֵי חֶשֶׁךְ וְצִלְמוֹת אֲסִירֵי עֲנִי וּבְרִזָּל, בַּחֲיַנַּת יוֹשְׁבֵי בְּבֵית הָאֲסוּרִים. וְכַשְׁנִצּוֹל מִשָּׁם - צָרִיךְ לְהוֹדוֹת בְּשִׁמְחָה, וְעַל-יַדֵּי זֶה נִמְשָׁךְ בַּחֲיַנַּת תְּקוּנָה הַרְגְּלִין הַנִּלְלָה [שֶׁהוּא בַּחֲיַנַּת מְלָכוֹת שֶׁמְלַבִּישׁ אֶת נֶצַח הוּד יְסוּד כְּמוֹ שְׁכָתוֹב שָׁם].

וַיֵּשׁ בַּחֲיַנַּת חוּלָה וְנִתְרַפָּא - שֶׁהוּא תְּקוּנָה הַיְדִידִים [שֶׁהֵם בַּחֲיַנַּת חֶסֶד גְּבוּרָה תְּפָאֲרַת], כִּי עָקַר הַכַּחַ

הוּא בְּיָדִים, וְשָׁם הַדְּפָק, שְׁבוּ תְלוּיִים כָּל מִינֵי חוּלָאוֹת וּרְפוּאָתָם, כִּי עַל-יַדֵי הַיְדִידִים נִמְשָׁךְ בְּרַכַּת הַשֶּׁכֶל, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב שָׁם שְׁמִשָּׁם כָּל הַחַיּוֹת בַּחֲיַנַּת (קַהֲלַת ז, יב): "הַחֲכֵמָה תַחֲיָה", וְכַשְׁפוּגְמִין בְּזָה, עַל-יַדֵי-זֶה בְּאֵין חוּלָאוֹת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, שֶׁהִיא קְלָקוּל הַחַיּוֹת שֶׁהוּא בַּחֲיַנַּת פָּגַם הַיְדִידִים הַנִּלְלָה, וְכַשְׁנִתְרַפָּא - צָרִיךְ לְהוֹדוֹת בְּשִׁמְחָה, שְׁזַהוּ בַּחֲיַנַּת תְּקוּנָה הַיְדִידִים, שְׁעַל יָדָם נִמְשָׁךְ בְּרַכַּת הַשֶּׁכֶל, כְּנִלְלָה.

יִוְרְדֵי הַיָּם בְּאֲנִיּוֹת - זֶה בַּחֲיַנַּת תְּקוּנָה הַמַּחֲזִין בְּשִׁלְמוֹת, עַל-יַדֵי שְׁנַתְּתַקֵּן גַּם הַמְּסַדֵּר וְהַמְּיָשֵׁב וְכוּ', שְׁעַל-יַדֵי-זֶה עָקַר תְּקוּנָה הַמַּחֲזִין. כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא תִקֵּן בַּחֲיַנַּת הַמְּסַדֵּר וְהַמְּיָשֵׁב, אֲזֵי אֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג שׁוֹם הַשְּׂגָה מִחֲמַת רְבוּי אֹר, וְאֲזֵי הוּא בְּבַחֲיַנַּת 'יִוְרְדֵי הַיָּם', שֶׁהָרוּחַ סִעָרָה מִתְּגַבֵּר עֲלֵיהֶם וְכוּ'. כִּי אֵלוֹ הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשָׁרִים הַזּוֹכִים עַל-יַדֵי עֲשִׂית הַמְּצוּהָ בְּשִׁמְחָה לְכָל בַּחֲיַנּוֹת הַתְּקוּנִים הַנִּלְלָה, עַד שֶׁהַמַּחֲזִין שֶׁלָּהֶם רוֹדְפִין לְהַשִּׁיג אֹר הָאֵין סוּף וְכוּ', הֵם בְּבַחֲיַנַּת יִוְרְדֵי הַיָּם הַחֲכֵמָה בְּאֲנִיּוֹת, עוֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמֵים רַבִּים - שֶׁהֵם מִימֵי הַדְּעַת, וְרַק הֵם רוֹאִים וְיִוְדְעִים כְּמָה גְּדוּלֵים מַעֲשֵׂי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו, בְּבַחֲיַנַּת הַמָּה דִּיקָא רְאוּ מַעֲשֵׂי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו בְּמַצוּלָה.

אֶךְ לְפַעְמִים מִתְּגַבֵּר, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, הָרוּחַ סִעָרָה בְּבַחֲיַנַּת וַיֵּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סִעָרָה וְתִרְוַם גְּלוּי יַעֲלוּ שָׁמַיִם יָרְדוּ תְהוֹמוֹת וְכוּ', וְזֶה בָּא עַל-יַדֵי שֶׁלֹּא נִתְתַקֵּן כְּרָאוּי בַּחֲיַנַּת הַמְּסַדֵּר וְהַמְּיָשֵׁב אֶת הַמַּחֲזִין שֶׁהוּא בַּחֲיַנַּת הַפְּרִיסָה הַמַּעֲכָב אֶת הַמַּחֲזִין בְּשַׁעַת רְדִיפְתָן לְהַשִּׁיג. וְאֲזֵי אֵי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְמַחוּז חֶפְצָם לְהַשִּׁיג מֵהַ שְׁצָרִיכִין לְהַשִּׁיג, כִּי הַמַּחֲזִין מִתְּבַלְבֵּלִין כְּשֶׁכּוֹר מִחֲמַת רְבוּי אֹר, וְאֲזֵי הֵם בְּבַחֲיַנַּת יַעֲלוּ שָׁמַיִם יָרְדוּ תְהוֹמוֹת וְכוּ', כִּי הָעֲלִיָּה הִיא שֶׁלֹּא כְּסִדֵּר, וְעַל-יַדֵי-זֶה נִשְׁלָךְ לְמַטָּה עַד תְּהוֹמוֹת וְכוּ',

כמו שכתוב בדבריו ז"ל במקום אחר על זה הפסוק (בסימן קסג). כי תקון המחין בשלמות, שעקרו על-ידי המסדר והמישב, זה אי אפשר כי אם על-ידי בחינת 'מי יימר' הנ"ל, שהוא על-ידי שיוורדין למקום הקלפות להיכלי התמורות לברר הקדשה משם וכו' כנ"ל. ועל-פן בהכרח לכל הרוצה לגשת אל הקדש ולזכות לכל הנ"ל, שיהיה בבחינת עיל ונפיק.

וצריך שתהיה הירידה קדם העליה, שזהו בחינת כל מה שעובר על כל אדם מקטן ועד גדול, כי אפלו הקטנים במעלה מאד ואפלו קטנים ונערים, כל מה שעובר עליהם שדעתם ומחם קטן בבחינת מחין דקטנות ומתגברים עליהם כל התאוות ומעשה נערוות, הכל נמשך מבחינה זאת שהוא בחינת 'מי יימר' הנ"ל, שהם בחינת היכלי התמורות שהם בחינת הקלפה הקודמת לפרי שעובר על כל אדם שבעולם, ומשם כל הירידות שקדם העליות של כל אדם. וכל מה שחותרין ורוצים לעלות איזה עליה אל הקדשה, מתגברין היכלי התמורות מאד בתאוות והרהורים ובלבולים וסברות הפוכות וכו', וצריכין יגיעה גדולה והתקרבות לצדיקים עד שיזכה לברר הקדשה משם ולעלות משם בשלום. והעקר על-ידי עשית המצוות בשמחה גדולה כנ"ל, שעל-ידי-זה מעלה הקדשה מהיכלי התמורות עד שעולה בכל העליות הנ"ל, עד שמתקן המסדר והמישב שזה העקר, ואז זוכה על-ידי הרדיפה של המחין והמעכב, לבחינת תשעה היכלין הנ"ל עד שמשיג וכו'.

אבל כשלא ברר הקדשה כראוי מהיכלי התמורות, שמחמת זה לא תקן המסדר והמישב, אזי הוא בבחינת יעלו שמים ירדו תהומות כנ"ל, בבחינת יחוגו וינועו כשפור וכל חכמתם תתבלע. כי כל

חכמתו מתבלע ומבלבל כשפור, מחמת שאין לו כח המסדר והמישב, שעל-ידי-זה עקר תקון השגת המחין וכנ"ל. וכשזוכה להנצל מזה - צריך להודות בשמחה שהוא בחינת תקון המסדר והמישב כנ"ל. שזה בחינת לחם חמץ שבתודה, כנ"ל.

וזה בחינת יקום סערה לדממה ויחשו גליהם הנאמר על תקון 'יורדי הים', כי תקונם על-ידי תקון המסדר והמישב, שהוא בחינת כתר, ששם סוד השתיקה, בחינת 'סיג לחכמה שתיקה' (אבות ג, יג), שהוא בחינת כתר, כמו שכתוב במקום אחר. כי הפריסה שהיא בחינת כתר שמעכב את המחין, בבחינת 'המתן עד שאתישב', זה בחינת שתיקה, שמרמזין לו: 'שתק! ואל תהיה נבהל להשיב, רק שתק במחשבתך עד שתתישב', שעל-ידי-זה עקר ההשגה כראוי, אשרי הזוכה לזה! ועל-פן סיים שם: וישמחו כי ישתקו וינחם אל מחוז חפצם, כי העקר על-ידי השמחה, שעל-ידי-זה זוכין לתקון הכתר שהוא בחינת שתיקה, כנ"ל:

[ו] וזה בחינת יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם. 'חסדו' - זה בחינת הארת המחין, שהם על-ידי ברפת הידים שהם בחינת חסד גבורה תפארת, שעקר הוא החסד, כי 'אל נהירו דחכמתא' (זהר לך לך צד.) והוא יומא דאזל עם כלהו יומין (שם בלק קצא:) [השם א"ל הוא בחינת האור של החכמה העליונה, והוא היום (המדה) שהולך עם כל הימים (המדות)], בחינת "יומם יצוה ה' חסדו" (תהלים מב, ט) כמו שמוכא בכתבים (פרי עץ חיים, מנחה, פרק ד), ומוכא בדברנו (סימן לג). 'נפלאותיו' - זה בחינת כתר, שהוא המסדר והמישב, כי כתר נקרא פלא, כידוע (תקוני זהר חדש, ספרא תנינא). כי על זה באה עקר ההודאה, שהשם-יתברך עזר לו לצאת מכל אלו הצרות של הארבעה הנ"ל, שהוא על-ידי תקונים הנ"ל, עד

שזכה לתקון המחין, שהם בחינת חסד, ותקון הפתח שהוא בחינת פלא. וזהו יודו לה' חסדו – שאצל חסד אמר 'לה' ואצל 'נפלאותיו' אמר 'לבני אדם', זה בחינת תקון הרדיפה והמעכב הנ"ל, כי המחין רודפין להשיג אור האין סוף ורוצין לעלות אל ה'. וכפי רדיפתם היה נכלל שם ומתבטל במציאות והיה בטל העולם, ולא היו בני אדם יודעין גדלתו ונפלאותיו יתברך שבשכיל זה ברא הכל. על-כן צריכין תקון המעכב הנ"ל שהוא בחינת פלא, בחינת פתח שמעכב את המחין מרדיפתו, ועל-ידי-זה נעשין תשעה היכלין הנ"ל, שעל-ידי-זה משיגין אור אין סוף בבחינת 'מטי ולא מטי', שמשם כל ההשגות והידיעות של הצדיקי אמת, שעל-ידי-זה יודעים לצמצם אור השגתם, עד שיכולים להודיע לנו נפלאותיו הנוראים. וזהו יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם – שהחסד בחינת רדיפת המחין רודף לה' להשיג אורו יתברך, אבל אין זה שלמות, כי אם כן יתבטל במציאות כנ"ל, ולא ידעו גדלתו בני אדם. אבל על-ידי בחינת פלא הנ"ל, על-ידי-זה יכול להודיע נפלאות גדלתו לבני אדם, וזהו ונפלאותיו לבני אדם, כנ"ל.

וזה בחינת כל הפסוקים שמוזהר בהם לספר נפלאותיו ולשיח בהם. 'נפלאותיו' דיקא כמו שכתוב (תהלים קה, ב): "שיחו בכל נפלאותיו", וכתיב (שם קמה, ה): "ודברי נפלאותיך אשיחה", וכתיב (שם צו, ג): "ספרו בגוים את כבודו בכל העמים נפלאותיו", וכן "אודה ה' בכל לבי אספרה כל נפלאותיך" (תהלים ט, ב), "לשמע בקול תודה ולספר כל נפלאותיך" (שם כו, ז), "ועד הנה אגיד נפלאותיך" (שם עא, יז), וכן הרבה. כי עקר גדלתו וכבודו יתברך הוא להודיע לבני האדם גבורתו ונוראות

נפלאותיו, וביותר להרחוקים מאד כמו שכתוב בסימן י' (ליקוטי מוהר"ן חלק א), שזה עקר גדלתו יתברך שגם העכו"ם והרחוקים מאד מאד ידעו אותו. ועל-כן מזכיר בכל פעם בלשון 'נפלאות', כי עקר מה שיכולין לדבר ולשוח ולספר גדלתו לבני אדם, הוא על-ידי בחינת פלא עליון שהוא בחינת פתח, שהוא המסדר והמישב, שמכה בהמחין ומעכבם מרדיפתם, שעל-ידי-זה נעשין תשעה היכלין הנ"ל, שעל ידם נעשין כלים להשיג מה שמשגיגין, שעל-ידי-זה דיקא יכולין לידע ולהודיע ולספר נפלאותיו לבני אדם כנ"ל, שזה עקר כבודו וגדלתו של יוצר בראשית, כנ"ל.

ועל-כן חיוב ההודאה הוא ברבים דיקא, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות נד, ב): 'וצריך לאודווי באפי עשרה' (וצריך להודות בפני עשרה), כמו שכתוב (תהלים קז, לב): 'וירוממוהו בקהל עם' וכו', כי זה עקר גדלתו כנ"ל. וזהו (שם כו, יב): "רגלי עמדה במישור במקהלים אברך ה'" – רגלי עמדה במישור – זה בחינת תקון הרגלין, שהוא בחינת התחלת התקון על-ידי עשית המצוה בשמחה, שעל-ידי-זה הולכת המצוה לעורר הכל להשם-יתברך, ועל-ידי-זה זוכין לכל העליות הנ"ל עד שנתתקן גם המסדר וכו', שעל-ידי-זה יכולין לספר נפלאותיו לבני אדם, כנ"ל.

וזהו שנסמך לזה 'במקהלים אברך ה'', כי דיקא על-ידי בחינת רגלי עמדה במישור הנ"ל, בחינת תקון הרגלין על-ידי עשית המצוה בשמחה, שעל-ידי-זה נתתקן המעכב בחינת פתח כנ"ל, על-ידי-זה 'במקהלים אברך ה'" – שיכולים לברכו ולהודות לו במקהלים ברבים, במקהלות רבבות בני אדם, שזה העקר כנ"ל. וזה בחינת (שם יז, ז) "הפלא

חסדיך", 'הפלא חסדיך' דיקא בחינת חסדו ונפלאותיו, הנ"ל:

[ז] וזה שצריך לאודווי באפי עשרה ותרין מניהו רבנן - עשרה כנגד עשרה מיני נגינה, שממש כל השירות והתשבחות וההודאות והזמירות, שכלם כלולים בספר תהלים שיסד דוד המלך, עליו השלום, שהוא נעים זמירות ישראל, שכלול מעשרה מיני נגינה, כידוע, שזהו בחינת גדל מעלת מנין עשרה מישראל, שאז דיקא אומרים ברכו וקדשה וכו'. כי בכל מקום שיש עשרה מישראל נתעוררין בחינת יוד מיני נגינה. וזהו ותרין מניהו רבנן - שהם בעלי דעת ומחין, ועל-כן הם שנים כנגד הרדיפה והמעכב הנ"ל, כי כשיש שני בעלי תורה, בודאי יש בהם בחינת רדיפה ומעכב, שזהו בחינת מעלת הלומד עם החבר, שזה שואל את חברו, מחמת שמחו רודף להשיג ולהבין הדבר על בריו, וחברו משיב לו: 'המתן עד שאתישב'; כמו שכתוב ענין זה בהתורה הנ"ל. וכן הוא בשרשי נפשותם בהשגת אלהות, שעל-ידי-זה משיגין התשעה היכלין, שזה עקר ההודאה שהיא בחינת שמחה, כנ"ל:

[ח] על-כן צריכין להרגיל את עצמו מאד בכל יום ובכל עת להודות ולהלל להשם-יתברך על כל הטובות אשר גמל עמנו, ואפלו בתקף צרת הנפש, רחמנא לצלן, אפלו כשירד ונתרחק כמו שנתרחק ואיך שהוא - יהפך הכל לששון ולשמחה בבחינת (ישעיה לה, י): "ששון ושמחה ישיגו" וכו', כמו שכתוב במקום אחר (לקוטי תנינא סימן כג), על שאף-על-פי-כן זוכין לומר קריאת שמע וליחד שמו יתברך פעמים בכל יום, ולהאמין בה' ובמשה עבדו שהם הצדיקי אמת שבכל דור וכו'. וכמה מעלות טובות למקום עלינו וכו', אלו פיננו מלא

שירה וכו', כי עקר גלות הנפש הוא העצבות, כמובן בהתורה הזאת עין שם, וכל מה שהעצבות מתגבר יותר - מתגברין יותר התאוות, בפרט שגעון התאוה הכללית, וכן חוזר חלילה, חס ושלום, ומצרף לזה תאות ממון וטרדת הפרנסה, בחינת 'בעצבון תאכלנה' וכו'. וכמו שמבאר בהתורה 'וביום הבכורים' (בסימן נו) בענין עצבון ידים וכו', עד שכמעט תצא נפשו, חס ושלום, לולא ה' עזרתה לנו שמאיר עלינו מרחוק בכח הצדיקי אמת לשמח נפשותינו על-פי דרכי העצות העמקות של הצדיקי אמת. וצריך כל אדם להכריח את עצמו מאד בכל הכחות להמשיך על עצמו השמחה. ועל-כן צריך להיות רגיל מאד בהודאה בשמחה כנ"ל וכמבאר אצלנו במקום אחר הרבה מזה על התורה (סימן ב' תנינא): "ימי חנכה הם ימי הודאה" (בהלכות פלאי בהמה הלכה ד ובהלכות פריקה וטעינה הלכה ד, עין שם היטב):

[ט] כי כל ענין הארבעה צריכין להודות הנ"ל, עוברין על כל אדם בכל עת, לפעמים בגשמיות ממש, ועל-פי רב על-ידי שארי ההרפתקאות העוברין על האדם בכל יום, בפרט בענין גלות הנפש, וכמבאר לעיל מזה (באות ה). ועל-כן תקנו לנו בדורות הללו לומר מזמור 'הודו' בכל ערב שבת בכניסת שבת. כי ששת ימי החל הם בחינת העולם הזה שנקרא ערב שבת, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (עבודה-הורה ג): 'מי שטרח בערב שבת וכו', ושבת בחינת עולם הבא. וזה ידוע, שהעולם הזה מלא צרות ומכאובות, וכמו שכתוב (קהלת ב, כג): "גם כל ימיו כעס ומכאובות", וכמו שכתוב (איוב ה, ז): "אדם לעמל יולד" וכמו שמוכא במדרש (בראשית רבה יג, ז): 'לא נברא האדם אלא לעמל, אם זכה הוא עמל בתורה אשריו וכו'. וכל חיותנו וקיומנו הוא

רק בחינת שבת, שהוא בחינת עלמא דאתי, כי רק זה כל תכליתנו.

כי לא בא האדם לזה העולם לסבל עמל ויגון כזה וצרות מצרות שונות שאי אפשר לכאור, וכמו שיודע כל אחד בנפשו, והחכמים המסתכלים בכלל העולם יודעים, שכל העולם כלו מלא יגונות וכעס ומכאובות, וכמבאר במדרש הנ"ל: שלא נברא האדם אלא לעמל. ואפלו חכמי אמות העולם חקרו זאת, ומדברים מזה הרבה, וכמובא (בספר מבחר הפנינים), שהאדם בזה העולם, כמו שסבבוהו חיות רעות ופגע האויבים בכל מוצא ומבוא, שאם ינצל מקצתם יטרפוהו קצתם וכו' [וכמו שמבאר בדברינו במקום אחר מזה הרבה].

ועל-כן בודאי לא ברא השם-יתברך את האדם בחכמה נפלאה ונוראה כזאת, בשביל שיסבל עמל וכעס כזה בזה העולם, כי כונת השם-יתברך בודאי רק לטובה, וכמבאר בכל הספרים, שברא את כל העולם ומלואו בשביל האדם, כדי להראות טובו וחסדו ורחמנותו, וכמו שכתוב בתחלת העץ חיים (ובהתורה 'בא אל פרעה' בסימן סד, לקוטי חלק א), הינו שעקר בריאת האדם שבשבילו נברא הכל היה בשביל התכלית, שהוא שבת, שהוא תכלית מעשה שמים וארץ (כמו שכתוב בליקוטי תניינא סימן ט). וזה כל נחמותינו על כל הצרות והיגונות שסובל כל אחד, בבחינת (בראשית ה, כט): "זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו" שנאמר על נח, שהוא בחינת הצדיק, שהוא בחינת שבת (כמו שכתוב בסימן ב בליקוטי תניינא). שהוא בחינת עולם הבא. וכמו שכתוב במדרש הנ"ל 'לא נברא האדם אלא לעמל, אם זכה - הוא עמל בתורה ואם לא זכה הוא עמל בארץ אשריו לאדם שהוא עמל בתורה'. וכן אמרו רבותינו ז"ל בגמרא (סנהדרין צט:): 'כולהו גופי דרופתקי נניהו, טוביה לדזכי והוי

דרופתקי דאורייתא' (כל הגופים נבראו לעמל, טוב למי שזוכה ועמלו בתורה). אבל איך זוכין לזה? כי הפעל דבר וחילותיו מתגברין ומתפשטין כל כף על כל אדם, ואין מניחין אותו לשום לב לזה. והכל מרבוץ הצרות של זה העולם, שעל-ידי-זה מתגבר המרה שחורה והעצבות, שעל-ידי-זה אין יכולין לישוב דעתו מה הוא עושה בזה העולם וכו' (ויכמו שמבאר בסימן י בליקוטי תניינא).

ועל-כן צריכין להתגבר מאד מאד להמשיך שמחה על עצמו, על-ידי שיסתכל על הסוף שהוא תכלית העולם הבא, שהוא בחינת שבת, שאז יתהפך הכל לטובה. כי אפלו הפחות שבישראל והגרוע שבגרועים - אין שעור לכל נעימות הטוב הנפלא שיזכה אז, וכמו שחזקו אותנו הצדיקי אמת בכמה לשונות בענין זה, כמו שכתוב (ירמיה ג, כ): "ביום ההוא יבקש עון ישראל ואיננו", כמו שמובא בסימן כב, שביקשו ויחפשו עונות ישראל וכו' כי יתהפכו לזכיות. וכמו שכתוב על פסוק (שיר השירים א, יב) "נרדי נתן ריחו" וכן בפסוקים הרבה. ועל-ידי-זה יוכל לשמח את עצמו גם עתה בכל מה שעובר עליו בבחינת 'ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה' כמו שכתוב בסימן כג בליקוטי תניינא - שצריכין לחטף היגון ואנחה להפכו לשמחה וכו':

[י] וזה בחינת מה שמבאר בהתורה הנ"ל, שהסבי דבי אתונא אמרו ליה: "מי יימר", מי הוא זה שיכנס בהיכלי התמורות למקום הקלפות להעלות משם הקדשה וכו'? והשיב להם: "איתו אשלי ומושחו". הינו עקר עלית הקדשה על-ידי שמחה. ולעתיד תגדל השמחה, ועל-ידי-זה יצאו מהגלות וכו' עין שם. וקשה לכאורה, כי כלל דברי רבנו שם הוא, שהשיב להם, שלעתיד בצאת מהגלות תגדל

השמחה מאד. ועל-ידי-זה יתבטלו הקלפות וכו'. עין שם. ואם כן קשה, כי עדין אין אנו מבינים מה נעשה אנחנו עתה בעמק הגלות הזה, שעקר הגלות הוא העצבות וכו'. ובמה נזכה עתה לזה לשמח נפשנו להכניע הקלפות לצאת מגלות הנפש שהוא העצבות שמתגבר בכל יום?

כי זה ידוע, שהעקר להמשיך עלינו גם עתה בחינת הגאולה, בבחינת "קרבה אל נפשי גאולה" (תהלים סט, יט), כמו שאומרים בשם הבעל שם טוב ז"ל (דגל מחנה אפרים, פרשת בלק, דבור המתחיל 'זול'), וכל דברי הצדיקים, בפרט דברי אדמו"ר ז"ל כלם הם עצות להחיות נפשותינו, עתה גם עתה, כל אחד ואחד בכל מקום שהוא. ואם כן צריכין להתבונן בדבריו הנ"ל מה נעשה עתה איך יוצאין מהיכלי התמורות שהוא על-ידי שמחה, איך נזכה לשמחה עתה בגלות המר הזה שמתגבר העצבות בכלליות ובפרטיות על כל נפש ונפש מישראל. אך הוא על-פי הנ"ל. כי מבאר בדבריו ז"ל במקום אחר (בסימן רנ לקוטי חלק א), שכשהקדוש ברוך הוא רוצה להושיע את ישראל, הוא ממשיך השגחה מקץ האחרון וכו' עין שם. וכן הוא כאן, שרבי יהושע בן חנניה השיב להם, שבסוף האחרון בצאת ישראל מהגלות - תגדל השמחה מאד, שזהו בחינת 'איתו אשלי ומושחו' וכו', כמו שכתוב שם. ורמז בזה, שבה בעצמו מוציאין כל נפש ונפש מישראל מגלותו גם עתה, שעקר הגלות הוא העצבות כנ"ל, והעצה היא - שיזכיר את עצמו בסוף האחרון, שסוף כל סוף יושיע ה' את ישראל בודאי בכלל ובפרט, כנ"ל, ועל-ידי-זה יוכל לשמח את עצמו גם עתה. ועל-ידי-זה יצא מגלותו, מבחינת היכלי התמורות, ויברר הקדשה משם, עד שיזכה להשיג אור האין סוף וכו', כנ"ל:

[יא] ועל-כן בכניסת שבת, שצריכין לצאת מחל לשבת ממרירות הצרות והגלות שנאחז בששת ימי החל לזכות לקדשת שבת, שהוא בחינת חרות, ועל-כן אומרים מזמור 'הודו', שמדבר מארבעה צריכין להודות, כדי להמשיך על עצמו שמחת ההודאה מבחינת שבת, בחינת עולם הבא, כדי שעל-ידי-זה נזכה לצאת מבחינת גלות של ששת ימי המעשה - לזכות לקדשת שבת, שהוא בחינת חרות, שעקר החרות הוא על-ידי השמחה, בחינת (רמיה נה, יב): "כי בשמחה תצאו", כי היא בהא תליא, כל מה שהגלות מתגבר, חס ושלום - כמו כן העצבות מתגבר, כי עקר הגלות הוא העצבות, שמתגבר על לב ישראל ואינה מנחת לשמח, וכל מה שהעצבות מתגבר - הגלות מתגבר כנ"ל. על-כן צריכין להתגבר לשמח נפשו בכל מיני עצות, כמבאר בדבריו ז"ל (לקוטי תניינא סימן ז). על-כן צריכין בכל פעם להזכיר את עצמו בחינת קדשת שבת שהוא עולם החרות כנ"ל, כדי להמשיך שמחת שבת בימי החל, כמו שכתוב במקום אחר (לקוטי תניינא סימן יז), וזה בחינת (ביצה טז): 'מחד בשבת לשבת' - שצריכין להמשיך על עצמו שמחת שבת גם בימי החל, וכנ"ל.

וזה בחינת השיר של יום, שאז דיקא מזכירין שבת בכל יום ויום, כמו שאומרים: 'היום יום אחד בשבת', 'היום יום שני בשבת', ואז אומרים שיר של יום שהיו אומרים בבית-המקדש, כי שיר בחינת שמחה, הינו שמזכירין עצמן קדשת שבת, שהוא בחינת שיר והודאה ושמחה, כי עקר השיר וההודאה שהוא בחינת שמחה - הוא בשבת בבחינת מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה' וכו', עלי עשור ועלי נבל וכו', כי שמחתני ה' בפעליך וכו' (תהלים צב, איה), ומשם נמשכין כל

השירים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש בכל יום ויום. ועל-כן מזכירין שבת דיקא אצל השיר של יום, כדי להמשיך שמחת שבת בכל יום ויום. ואז אומרים 'השיר שהיו הלויים אומרים בבית-המקדש', שכל זה הוא בחינה הנ"ל, שמזכירין גם עתה השיר של בית-המקדש שהוא בחינת שמחה, הכל כדי להמשיך מבחינת שבת, מבחינת קץ האחרון שאז יבנה בית-המקדש ואז תגדל השמחה. ועל-ידי-זה אנו משמחין עצמנו גם עתה בהתקנה הזאת, כי סוף כל סוף יתתקן הכל, והעוונות יתהפכו לזכיות והכל יתהפך לטובה וכנ"ל. שכל זה רמז להם, במה שהשיב להם 'איתו אשלי ומושחו' וכו' כנ"ל, שהזכיר להם גדל השמחה שלעתיד, שעל-ידי-זה אנו יכולין לשמח עצמנו גם עתה כנ"ל. ועל-ידי-זה נזכה לצאת מהיכלי התמורות, שהזכירו שם שמרמז בהשאלה 'מי יימר' וכו', (כמו שכתוב שם):

[יב] כי הסטרא אחרא והקלפות, שהם כחות היצר-הרע וחילותיו - נקראים היכלי התמורות, שכל כחם הרע הוא על-ידי תמורות, שמחליפין וממירין רע בטוב וטוב ברע, בבחינת (ישעיה ה, כ): "הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע שמים חשך לאור ואור לחשך" וכו', שמשם כל הבלבולים וכל התאוות, וכל מיני מחלקת והסתות ופתוניים וסברות של שקר וכו'. ועקר על-ידי העצבות, שעל-ידי-זה המח והשכל מבלבל, כמו שכתוב בסימן יוד הנ"ל בליקוטי תנינא. ועקר הבלבול הוא שמבלבלין הדעת וממירין ומתפכין הכל, בבחינת "הפככם" וכו' (שם כט, טז), בחינת "והמה מרו ועצבו את רוח קדשו" (שם סג, י), כי כל לשון המראה ומרידה בחינת סורר ומורה - הוא על שם התמורות, שמשם הביאו הרבה לידי המרה ממש,

רחמנא לצלן, בבחינת 'היום אומר לו עשה כך והיום אומר לו עשה כך עד' וכו' (שבת קה:), שהכל על-ידי סברות שקר ותמורות, ועל זה נתיסד בכמה תפלות וודויים מקדמונים לומר: 'את אשר החמרת הקלתי ואשר הקלת החמרתי, את אשר אסרת התרתי ואשר התרת אסרתי' וכן הרבה [כמובא בהודוי של תקון ערב ראש-חדש], כי גם החמרות שלהם מזיקין הרבה וכן המצוות שלהם, כי על-פי רב מתלבש הבעל דבר במצוות (כמו שמובא לקוטי חלק א בסימן א) שכל זה בחינת תמורות וחליפין.

וזה בחינת יראות הנפולות, רחמנא לצלן, כי צריכין להתירא רק מהשם-יתברך לבד, כמו שכתוב (תהלים קיח, ו): "ה' לי לא אירא" וכו', וכשמתירא מאיזה אדם מושל או מחיה רעה, וכיוצא - זה בחינת יראות הנפולות, שמחליף יראת השם-יתברך ביראת בשר ודם. אך אפלו כשנדמה לו שמתירא מהשם-יתברך שלא יענישהו, שזאת היראה היא טובה, כמו שכתב אדמו"ר ז"ל, שעקר הוא יראת הענש [עין במקום אחר מה שכתב בזה (שיחות הר"ן סימן ה), שאף-על-פי שנמצא בספרים שמגנין יראת הענש, אף-על-פי-כן באמת העקר הוא יראת הענש, כי אפלו צדיקים צריכין שיהיו להם יראת הענש וכו', עין שם], וכמו שכתוב (קהלת ג, יד): "והאלהים עשה שייראו מלפניו", וכמו שפרש רש"י שם: שהאלהים עשה - שהביא כמה ענשים, כמו בדור אנוש ודור המבול וכו', שייראו מלפניו - שייראו מהענשים וכו'. אך אפלו יראה טובה, דרך הבעל דבר להמיר ולהחליף - שהוא מה שדרכו להביא את האדם לידי מרה שחורה ועצבות מחמת יראה זאת עד שמרחיקהו מהשם-יתברך על-ידי-זה, כידוע נגע הזה בכמה בני אדם, כי אפלו יראת הענש וכל היראות הטובות צריכין

לקבל רק לטובה ולא לרעה, בבחינת "יראת ה' לחיים" (משלי יט, כג), להתקרב להשם יתברך על-ידי היראה מכל מקום שהוא, ולא להתרחק, חס ושלוש, שדיקא על-ידי יראת העניש יבוא לשמחה, בבחינת "וגילו ברעדה" (תהלים ב, יא), שדיקא על-ידי היראה והרעדה מענישים הגדולים, רחמנא לצלן, על-ידי-זה דיקא יבוא לשמחה על שהוא על כל פנים בכלל ישראל ומקרב לצדיקים, שעל-ידי-זה ינצל מאלפים ורבות ענשים. וגם אם יבטח בכח הצדיקים ויתחזק בשמחה, על-ידי-זה בודאי יהיה אחריתו טוב ויתהפך הכל לטובה, בבחינת עוונות נתהפכין לזכיות, כמוכא לעיל (אות ט): מה שמבאר בסימן כב על פסוק 'ביום ההוא יבקש עון ישראל ואיננו' וכו' (ועין כל זה בהלכות פסח הלכה ט, אות טו, ובהלכות בכור בהמה טהורה הלכה ד, אות יז, ובמקום אחר שהארכנו בזה קצת).

ויותר מזה צריך האדם להבין מעצמו, שלא יהפך, חס ושלוש, היראה להתרחק שלא יהיה בכלל (יומא עב:): 'לא זכה - נעשית לו סם מות' בבחינת (הושע יד, ט): "ופושעים יכשלו בם", שכל זה נמשך מהיכלי התמורות - שממירין ומחליפין הכל כנ"ל, עד שאי אפשר לבאר ולפרש.

על-פן צריכין להתקרב ליראים באמת, ולהמשיך על עצמו שמחה בכל הכחות, על-ידי כל הנקודות טובות שמוצא עדין בעצמו וכו' כמו שמבאר (סימן רפב) על פסוק (תהלים קד, לג): "אזמרה לאלהי בעודי", ומוכא בדברינו כמה פעמים. ועל-ידי שיבקש וימצא הרחבות רבות בתוך הצרות בעצמן בבחינת "בצר הרחבת לי" (תהלים ד, ב), כמו שכתבנו בזה הרבה בהלכות פלאי בהמה הנ"ל (הלכה ד).

ועל-ידי שישתפל על הסוף האחרון וכו' כנ"ל (אות ט), שזהו בחינת 'איתו אשלי ומושחו' וכו' כנ"ל (אות ט), עד שיהפך וימיר הכל לטובה, בבחינת מה

שמבאר על פסוק "ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה" (בסימן כג בליקוטי תניינא), שצריכין דיקא לחטף היגון ואנחה להפכו לשמחה, שכל מה שרוצים בבחינת היכלי התמורות להשליכו ולרחקו, חס ושלוש, על ידי סברותיהם המהפכות והמזיפות כנ"ל - יהפך הכל לטובה, כי אדרבא! זהו תקף שמחתי, שרחוק כמוני, כל כך, כל כך, כמו שיודע בנפשו, אף-על-פי-כן אני מתלבש בציצית בכל יום והולך למקנה וכו' ונותן צדקה וכו', אשר אין כל העולם כלו כדאי נגד אור נקדה אחת של איזה מצוה, בפרט מה שזכה להתקרב לצדיקי אמת וכו' כמבאר בדברינו הרבה מזה (ובפרט בהלכות פריה ורבייה הלכה א), עד שימשיך שמחה על עצמו ויעשה המצוות בשמחה שעל-ידי-זה דיקא יעלה מהיכלי התמורות וכו', עד שזוכה לבחינת תקון המסדר וכו', שהוא בבחינת פתר, ששם מקור השמחה, שתקונו דיקא על-ידי בחינת 'מי יימר הנ"ל, שהוא על-ידי-זה שירד להיכלי התמורות ועלה משם בכח הצדיקים, על-ידי שהתגבר לחטף היגון ואנחה להפכו לשמחה כנ"ל, שעל-ידי-זה עקר הגאולה והפדות של לעתיד, שעל-ידי-זה יפדה נפשו מגלותה גם עתה, וכנ"ל.

וזהו בבחינת (ישעיה לה, ט): ופדווי ה' ישבון וכו' ושמחת עולם על ראשם - זה בבחינת פתר שהוא על הראש, ששם מקור השמחה, כנ"ל, ונסמך לזה מיד ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה - שהוא בבחינת מה שחוטפין היגון ואנחה ומהפכין אותו לשמחה, כנ"ל. כי דיקא על-ידי-זה יוצאין מהיכלי התמורות ועולין בכל העליות הנ"ל, עד שזוכין לבחינת פתר, שהוא בבחינת ושמחת עולם על ראשם - ששם עקר הפדות והגאולה, בבחינת ופדווי ה' ישבון וכו':

[יג] וְזֶה בְּחִינַת תּוֹדָה שְׁבָאָה מִחֻמֵּץ, שְׁמֵבִיאִין אוֹתָהּ כְּשִׁיּוּצָאִין מֵהֲצָרָה, כִּי אֵין אָדָם יוֹצֵא מֵהֲצָרָה עַד שְׁמוּחְלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (עין גדרים מא.), וְאִזְ הָעֲוֹנוֹת נִתְּהַפְּכִין לְזָכוֹת, עַד שְׁנִמְשָׁךְ שְׁמִיחָה שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עֵקֶר הַתְּקוּן לְצֵאת מֵהֲצָרָה. וְכָל הַצְּעָקוֹת וְהַזְּעָקוֹת שְׁצָרִיכִין לְצַעֵק בְּעַת הַצָּרוֹת, חֵס וְשָׁלוֹם, הַכֹּל הוּא לְזָכוֹת שְׁיֵאִיר עֲלָיו הַדַּעַת גַּם בְּתוֹךְ הַצָּרָה, עַד שְׁיִוָּכַל לְשִׂמְחָה נִפְשׁוֹ וְכַנ"ל, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא יוֹצֵאִין מֵהֲצָרָה וְהַגְּלוּת, וְכַנ"ל.

וְעַל-כֵּן מְבִיאִין חֻמֵּץ בְּהַתּוֹדָה, כִּי כָּבֵד מְבֹאֵר, שְׁעַל יְדֵי תְקוּן הַכֶּתֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּתָנָה, אִזְ הַחֻמֵּץ בְּקִדְשָׁה גְדוּלָה שְׁזֵהוּ בְּחִינַת חֻמֵּץ שְׁבַתּוֹדָה, שְׁזוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁנִתְהַפֵּף הַיְגוּן לְשִׂמְחָה שְׁזֵהוּ בְּחִינַת עֲוֹנוֹת נִתְּהַפְּכִין לְזָכוֹת, בְּחִינַת תְּקוּן הַכֶּתֶר וְכַנ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת מַה שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, שְׁלַעֲתִיד כָּל הַקְּרַבָּנוֹת בְּטֵלִין חוּץ מִקְרַבֵּן תּוֹדָה (וַיִּקְרָא רַבָּה ט, ז), כִּי כָּל הַקְּרַבָּנוֹת בָּאִין לְכַפֵּר, וְזֶה אֵין צָרִיכִין אִזְ לַעֲתִיד, כִּי כָּבֵד נִתְּכַפֵּר הַכֹּל. אֲבָל תּוֹדָה הוֹדָאָה, לְסַפֵּר חֲסָדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו לְבָנֵי אָדָם אֵיךְ נִתְהַפֵּף הַכֹּל לְטוֹבָה, שְׁדִיקָא עַל-יְדֵי שְׁהֵינּוּ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְכָל אֶחָד סָבַל מַה שְׁסָבַל, עַד שֶׁהֲרַבָּה נִכְשְׁלוּ בְּעֲוֹנוֹתֵיהֶם מְאֹד מְאֹד, וְעַתָּה נִתְהַפֵּף הַכֹּל לְטוֹבָה, בְּבְחִינַת "בַּיּוֹם הַהוּא יִבְקֹשׁ וַיִּחְפֹּשׂ וְכוּ' עוֹן יִשְׂרָאֵל וַאֲיַנְנוּ" וְכוּ' כַנ"ל, שְׁזֵהוּ בְּחִינַת קְרַבֵּן תּוֹדָה שְׁמֵבִיאִין עִמָּה מִצָּה וְחֻמֵּץ כַנ"ל – זֶה לֹא יִתְבַטֵּל! כִּי זֶה יִהְיֶה כָּל חֲלָקֵי הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁל כָּל אֶחָד, מַה שְׁזָכָה עַל-יְדֵי הָעֵמֶל שֶׁל זֶה הָעוֹלָם דִּיקָא, שְׁזֵהוּ בְּחִינַת "שְׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׁיִגוּ" וְכוּ' הַנ"ל, שְׁזֵה יִתְקַיֵּם בְּשִׂמְחוֹת לַעֲתִיד לְבָא, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב: "וּפְדוּיֵי ה' יִשְׁבוּן וְכוּ' שְׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׁיִגוּ" וְכוּ'. אֲבָל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שְׁזָכָה לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקִים

וְכֹשְׁרִים, וְלִקְיָם עֲצָה זֹאת בְּזֶה הָעוֹלָם בְּתוֹךְ מְרִירוֹת הַצָּרוֹת בְּגוֹף וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן, וְלִהְפֹךְ הַכֹּל לְשִׂמְחָה וְכוּ' כַנ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכָּה לַעֲתִיד לְזֶה בְּשִׂמְחוֹת, שְׁזֵהוּ בְּחִינַת קְרַבֵּן תּוֹדָה, וְכַנ"ל:

[יד] הַכֹּלֵל, שְׁעֵקֶר כָּל הַגְּלִיּוֹת שְׁעֵקֶרֶם גְּלוֹת הַנְּפֶשׁ, כִּידוּעַ (סימן רנ), הָעֵקֶר הוּא הָעֲצָבוֹת שְׁמִתְגַבֵּר בְּכָל פַּעַם עַל נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, וּבְפֶרֶט כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִזְדַּכְּךְ עֲדִין, וְהוּא חוֹתֵר לְשׁוֹב וְנִעֲשֶׂה עִמּוֹ מַה שְׁנִעֲשֶׂה שְׁמִתְגַּרְהַ בּוֹ הַבַּעַל דְּבַר מְאֹד, וְעֵקֶר הַתְּגַרְוֹתוֹ הוּא בְּעִנְיֵן הָעֲצָבוֹת. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ כָּל מִינֵי עֲצוֹת לְשִׂמְחָה אֵת עֲצָמוֹ בְּכָל מַה דְּאִפְשָׁר, הֵן בְּמִלֵּי דְשִׁטּוֹתָא, שְׁעַל-פִּי רַב אֵינּוּ יָכוֹל לְשִׂמְחָה אֵת עֲצָמוֹ, כִּי אִם עַל-יְדֵי-זֶה, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב בְּמָקוֹם אַחֵר הַרְבֵּה מְזִדָּה (סימן כד תַּנְיָנָא; וּבְפֶרֶט בְּהַלְכוֹת נְפִילַת אִפִּים, הִלְכָה ה', עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת עֵין שם), הֵן עַל-יְדֵי "אֲזַמְרָה לְאֱלֹהֵי בְּעוֹדֵי" וְכוּ', הֵן עַל-יְדֵי שְׁאָרֵי תּוֹרוֹת וְשִׂיחוֹת קְדוּשׁוֹת נְפִלְאוֹת וְנוֹרְאוֹת שְׁשִׁמְעֵנוּ בְּעִנְיֵן זֶה, וְהַרְבֵּה מְבֹאֲרִים בְּסִפְרֵינוּ עֵין שָׁם, עַד שִׁתְּגַבֵּר לְחֻטֵּף הַיְגוּן וְאַנְחָה דִּיקָא לְהַפֵּף לְשִׂמְחָה (כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב עַל פְּסוּק "שְׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׁיִגוּ" וְכוּ' בְּלִקוּטֵי תַנְיָנָא סִימָן כג, וְעֵין מַה שְׁמְבֹאֵר עַל זֶה בְּהַלְכוֹת פְּרִיָּה וְרַבִּיָּה הִלְכָה ג, עֵין שָׁם הֵיטְב). וּבְפֶרֶט בְּשַׁבַּת וַיּוֹם-טוֹב, וּבְכָל יוֹם קָדָם הַתְּפִלָּה, שְׁאִז צָרִיכִים לְהִתְגַבֵּר בְּיוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה, וְלִקְבֹּל שַׁבַּת וַיּוֹם-טוֹב בְּשִׂמְחָה גְדוּלָה, עַד שְׁיִמְשִׁיךְ הַשְׂמִיחָה שֶׁל שַׁבַּת לְשִׁשְׁתַּיִמֵי הַחַל, וְכַנ"ל, וְלַעֲשׂוֹת כָּל הַמְּצוּוֹת בְּשִׂמְחָה, שְׁבִזָּה אָנוּ עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה הַזֹּאת שְׁגִלָּה לָנוּ בְּחֻסְדּוֹ, כָּל מַה שְׁהָאָדָם זוֹכָה עַל-יְדֵי עֲשִׂית הַמְּצוּוֹה בְּשִׂמְחָה, שְׁעֵקֶר כָּל הָעֲלִיּוֹת מִדְּרָגָא לְדְרָגָא וּמֵעוֹלָם לְעוֹלָם עַד כְּתֵר עֲלִיוֹן עַד אֵין סוּף, הַכֹּל עַל-יְדֵי שְׁמִיחַת הַמְּצוּוֹה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלִין מֵהִכְלֵי הַתְּמוֹרוֹת מֵעַמְקֵי הַקְּלָפוֹת בְּבְחִינַת קְטָרֵת, וְעוֹלִין וְכוּ' עַד שְׁזוֹכִין לְתַשְׁעָה הִיכָלִין דְּלֹא אָנוּן נְהוּרִין וְכוּ' וְכוּ'.

וכבר כתבנו (לעיל אות א), שפונתו הקדושה היתה על
 כל אחד מישראל, אפלו על הגרוע שבגרועים וכו',
 כי כל אחד בכל מקום שהוא, כל זמן ששם ישראל
 נקרא עליו, ועוסק באיזה מצוה, פגון בבקר
 שמתעטף בציצית - יש בכחו לשמח נפשו מתוך
 עצם רחוקו וכו', שעבר עליו עד אותה השעה, כי
 הלא אחר כל אלה, אף-על-פי-כן אני זוכה עתה
 ברגע זאת להתעטף בציצית, שסוף כל סוף לא
 ישאר ממני כי אם זאת התורה והמצוות שאני חוטף
 בכל יום. וכל אחד מישראל, בפרט מי שיש לו ריח
 תורה ומסתכל בספרים קדושים - יכול להבין
 מרחוק עצם נוראות נפלאות קדושות של כל מצוה,
 כגון ציצית, כמה וכמה הפליגו רבותינו ז"ל בזכות
 מצות ציצית, כמו שמובא בגמרא (מנחות מ:; וירושלמי
 ברכות פרק ז', הלכה ב) ומדרשים וכו' (ספרי שלח; שוחר-טוב
 צ), וכן בכל המצוות. ועל-כן צריך להזכיר את
 עצמו עצם מעלת המצוה שעולה עד אין סוף,
 ולשמח נפשו בזה הרבה, עד שכל מה שירצו
 הסטרא אחרא והבעל דבר לבלבלו בעצבות הרבה
 מרבו פגמיו ורבו דאגותיו וכו', אדרבא, על-ידי
 כל זה ישמח ביותר ויותר, כי אף-על-פי-כן
 אני מתעטף בציצית, וכמה גבר עלינו חסדו, שגם
 אנכי, אחר כל מה שעשיתי - עתה אני מתעטף
 בציצית, וכן תתעטף נפשי ורוחי ונשמתו באור
 הציצית וכו'. ואי אפשר לבאר לכל אחד ואחד עד
 היכן הוא צריך להתחזק בשמחה בכל עת מחדש
 בכל מקום שהוא. והחכם עיניו בראשו, להבין
 דברים הרבה מתוך דברינו אלה, ומה שכתבנו
 במקום אחר בזה - כלם נכוחים למבין וכו':

[טו] וזה בחינת (בראשית יב, א): ויאמר ה' אל אברהם
 לך לך מארצה וממולדתך ומבית אביך וכו'. אברהם
 הוא הנשמה, כמו שאיתא הרבה בזה הקדוש

בפרשיות אלו (זהר ופרא קב. ועוד). וחסר ה', בחינת
 שמחה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות ו:): לענין
 מצות לשמח חתן וכלה שהם חמשה קולות: "קול
 ששון וקול שמחה וכו' קול אומרים הודו את ה'
 (ירמיה לג, יא), ועל-כן אברהם אינו מוליד, כי עקר
 ההולדה דקדשה הוא מבחינת שמחת חתן וכלה,
 בבחינת מה שאמרו רבותינו ז"ל (פסוק ברא י:): 'מי
 שאין לו בנים ישמח את אשתו' וכו', וכמו שמובא
 בסימן פ"א בליקוטי תניינא.

לך לך מארצה - בחינת עצבות שנמשך מהארץ
 מיסוד העפר, ששם נאחז העצבות בחינת (בראשית ג,
 יז): "ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה"
 וכו', וכמו שכתב בכתב מקומות בדבריו ז"ל (סימן
 כג) וענין מה שכתב (סימן קפט) על פסוק (בראשית ג, יד)
 "ועפר תאכל" וכו', ובמקום אחר.

וממולדתך - מבחינת העצבות שבא מצד ההולדה,
 בחינת (תהלים נא, ז): "הן בעון חוללתני" וכו', כי
 תאוה זאת היא בחינת יללה ועצבות רחמנא לצלן,
 כידוע (סימן רה).

ומבית אביך - מבחינת העצבות שנמשך מצד
 משפחתו וקרוביו וכו' שנתגדל ביניהם, שדרךם
 להעציב את האדם, בפרט כשרוצה לזכור לזכר
 הקדשה - שדרךם להעציבו ולצערו ולמנעו ברבוי
 שנוי דעותיהם וסברותיהם המהפכות הנמשכין
 מהיכלי התמורות, כנ"ל, כי כל מיני צער שהם
 כנגד רצון האדם נקראים עצבות, בחינת (תהלים עח,
 ח): "יעציבוהו בישיומו", בחינת (שם נו, ו): "כל
 היום דברי יעצבו" וכו', "ויתעצב אל לבו" (בראשית
 ו, ח), וכן הרבה.

אל הארץ - זה ארץ-ישראל ששם מקור השמחה,
 כמו שאמרים: 'שתעלנו בשמחה לארצנו', כי שם

הבית המקדש ששם כל עבודת הקרבנות שהם בחינת שמחה כמו שכתוב (דברים יב, ז): "ושמחתם בכל משלח ידכם" וכן הרבה. וכמו שאיתא בזהר הקדוש: 'דעבדא דפהנא צריך להיות בחדווא רבא' וכו' (מעשה הכהן צריך להיות בשמחה רבה) - הינו שהשם יתברך מזהיר את כל נפש ונפש מישראל שכלולים באברהם אבינו, שיתגבר בכל כחו לצאת מכל מיני עצבות, הן הפאים מצד גשמיות גופו שיסודו מעפר וכו', וכן הפא מצד אביו ומשפחתו ועירו וכו', מכלם יתגבר לצאת, עד שיבוא לארץ ישראל, ששם מקור השמחה כנ"ל. ורמז לו, שעל ידי השמחה יצא מהיכלי התמורות שהם בחינת 'ארץ ומולדתך' וכו' שעקר התגברותם על ידי העצבות כנ"ל. וצריך להעלות נפשו משם על ידי התגברות בשמחה, ועל ידי זה יתקן כל התקונים הנ"ל.

וזהו לך לך מארץ וכו' - שיעלה בחינת חלקו במלכות שנקרא אברם, וילך ויעלה אותה משם ויתקן כלי ההליכה [שהם בחינת נצח הוד יסוד כנ"ל], ועל ידי ההליכה ואעשה לגוי גדול - כי יודיע אלהותו בכל העולמות, ובפרט בזה העולם, שיודיע לכל בני האדם גבורתו וכבוד הדר מלכותו, בבחינת (שמות י, ט): "בנערינו ובזקנינו נלך" וכו' (כמו שכתוב שם). וכלם יתקבצו ויתאספו אליו עד שיהיה נעשה גוי גדול.

ואברך - כי על ידי ההליכה יזכה להמשיך ברכה בכלם, שזה בחינת ידים, כמו שכתוב שם, ועקר הברכה הוא ברכת השכל. וזהו ואגדלה שמך - השם הוא הנפש שהוא החיות, כמו שכתוב (בראשית כ, יט): "נפש חיה הוא שמו". ועקר החיות הם המחין והשכל, בבחינת (קהלת ז, יב): "החכמה תחיה", הינו שיזכה לגדל המחין, שזה עקר

הברכה שהוא ברכת השכל. גם רמז לו ואגדלה שמך - שיתוסף לו אות ה' על שמו, שהוא בחינת דעת ושכל בחינת ה' הדעת, (כמו שכתוב במקום אחר). וזה זכה על ידי השמחה שהיא בחינת ה' קולות, כי שמחה ודעת שהיא החיות הם בחינה אחת, בחינת (משלי טז, טו): "באור פני מלך חיים", בחינת (תהלים טז, יא): "שבע שמחות את פניך", וכמו שמבאר במקום אחר.

והיה ברכה - זה בחינת שיהיה קיום לברכת השכל, שיזכה להשיג על ידו מה ששייג שזהו העקר. וזה בחינת ברכת המסדר והמישב וכו', שעל ידי זה עקר קיום ברכת המחין - שלא יתבטלו לגמרי על ידי רבוי רדיפתם. כי על ידי ברכת המסדר וכו' המעכב אותם, על ידי זה יתקיימו המחין ושייגו אור האין סוף, בבחינת מטי ולא מטי, שזהו עקר קיום הברכה לנצח, בחינת והיה ברכה - שהוא לשון קיום וכנ"ל. ואברכה מברכיה ומקללה אאר וכו' - כי כל זה אי אפשר להשיג כי אם על ידי בחינת 'מי יימר' הנ"ל, שהוא לירד להיכלי התמורות וכו', להעלות הקדשה משם, ושם צריכין לברר הטוב מהרע, שהם בחינת ברכה וקללה, והוא מלחמה גדולה. ועל כן הבטיחו שיעזר לו לברך מברכיו, שהם הניצוצות הטובים שידבקו בו משם. ומקלליו יאר - שהם הרע שירצו למנעו. עד שיקים בו: ונברכו בך כל משפחת האדמה - שכלם יתגירו וישובו אליו.

נמצא, מרמז בפרשה הזאת כל סדר התקונים הנעשים על ידי עשיית המצוה בשמחה, עין שם היטב היטב בהתורה הנ"ל, ואזי יתבררו לך דברינו אלה בעזרת השם יתברך. וכל מה שנעשה עם אברהם אחר כך, כמבאר בפרשיות שאחריו, שהיה רעב בארץ, וירד למצרים וכו', ולוט הלך

עמו, ונלקחה שרה לבית פרעה, ועלה משם במקנה בכסף ובזהב וכו', שהם בחינת ניצוצות קדושים רבים שהעלה מהסטרא אחרא - הכל הוא בבחינת 'מי יימר' הנ"ל, שירד להרבה הרבה היכלי התמורות בכמה בחינות שונות, והעלה הקדשה משם שהוא בחינת מלכות דקדשה וכו'. וזהו גם כן בחינת המלחמה עם הארבעה מלכים, שהם בחינת ארבע מלכיות שכוללים כל הגליות, כמובא (בראשית רבה מב, ד), שעקר גלותם הוא העצבות כנ"ל והוא נצח את כלם, והציל את לוט, כדי לברר ממנו דיקא נשמת משיח שהיה נעלם שם כמובא, שהוא מקור השמחה כי "אז ימלא שחוק פינו" וכו' (תהלים קכו, ב):

[טז] וזה הביאני המלך חדריו שנאמר על הבית- המקדש נגילה ונשמחה בך (שיר השירים א, ד). 'חדריו' בחינת תשעה היכלין הנ"ל, שזוכין על-ידי נגילה ונשמחה בך כנ"ל. וזה בחינת קדשי קדשים שהיא קדשה העשירית (פלים א, ט), שהוא בכל יבא, כמו שכתוב (ויקרא טז, ב): "ואל יבא בכל עת אל הקדש", כי אם "בזאת יבא אהרן וכו', ביום כפור דיקא. כי ההיכל הוא קדשה התשיעית, כי שם נכללין התשעה היכלין הנ"ל. ומשם ואילך - אסור לבוא, כי אם על-ידי תקון הכתר שהוא המסדר והמישב וכו', שזה בחינת יום כפורים שהוא בחינת תקון הכתר, כידוע (פרי עץ חיים, יום כפור). ועל-כן אסור לכנס מההיכל ואילך לבית קדש קדשים, להשיג שם מה ששייג במקום הארון והכרובים כי אם הפהן הגדול ביום כפור, ועל-ידי הקטרת המשמח לב וכו', כדי לתקן על-ידי כל זה הכתר בחינת המסדר והמישב, שאז דיקא יזכה להשיג אור האין סוף וכו'.

וזה היה פגם נדב ואביהוא "בקרבתם לפני ה' וימתו" (ויקרא טז, א), כי נכנסו בלא תקון המסדר וכו' - שזהו בחינת רבוי האור וכו', בחינת 'בקרבתם' וכו', שזהו בחינת (שמות יט, כא) "פן יהרסו לעלות אל ה'" וכו'. [ועין בהלכות פריה ורביה הלכה ד על-פי התורה הזאת עין שם. ועין לקמן מזה (אותיות כא, כד). וענין הפרכת המבדילה וכו' שזה בחינת הפריסא וכו', עין שם]:

[יז] ועל-כן הולדה הראשונה של קדשת ישראל שנוולדה בעולם נקרא 'יצחק' - שהוא הראשון שנוולד בקדשה מאברהם ושרה, ועל-כן נקרא 'יצחק' על שם השמחה, כמו שכתוב (בראשית כא, ו): "צחוק עשה לי אלהים", כי זה עקר בחינת קדשת ישראל שהוא בחינת שמחה. ועל-כן לא נולד עד שנתגדל שם אברהם ושרה ונתוסף בהם ה', שהוא בחינת שמחה, בחינת ה' קולות של שמחת חתן וכלה, שעקרם הוא 'קול אומרים הודו את ה' שהוא תודה והודאה להשם-יתברך בשמחה, כי משם עקר ההולדה של קדשת ישראל כנ"ל:

[יח] וזה בחינת כל המלחמה שהיה בין יעקב ועשו, כי עקר השמחה הוא בחינת קדשת יעקב שהיתה מטתו שלמה, בחינת (תהלים יד, ז): "יגל יעקב ישמח ישראל", וכתוב (שם קמט, ב): "ישמח ישראל בעושייו". ועשו הוא אדום, שממנו כל הגליות, עקר התגברותו הוא על-ידי עצבות כנ"ל, בבחינת (בראשית כז, מ): "והיה כאשר תריד ופרקת עלו" וכו', 'תריד' דיקא לשון יללה ועצבות (רש"י שם), אז 'פרקת עלו' וכו' וכנ"ל. וזה בחינת הברכה והבכורה שהשתדל יעקב לקח מעשו. הברכה זה בחינת ברכת השכל שזוכין על-ידי שמחה, שהוא בחינת הבכורה, שהוא בחינת עבודה של קרפנות

שְׁהִיָּה אֶז בְּכֹרִים (דְּבָרִים קיב:), כִּי עֲבֹדַת הַקְּרָבָנוֹת
הֵם בְּחִינַת שְׂמֻחָה, כַּנ"ל (אות טו).

וְעַל-כֵּן הִיָּה הַמַּעֲשֵׂה בַעַת שְׁעֶסֶק יַעֲקֹב אָבִינוּ לְנַחֵם
אֶת יַצְחָק אָבִיו מֵאֲבִלוֹתָיו עַל אֲבָרָהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
(שם כה, כט): וַיִּזְדַּר יַעֲקֹב נָזִיד וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ
רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּבָא בְתָרָא טז:). וְאֵז וַיִּבֵּא עֲשׂוֹ מִן הַשְּׂדֵה
וְהוּא עֵינֵף - מִן הַרְצִיחָה וּמִנְאוּף וְעֲבֹדָה-זָרָה,
שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּעַס וְעֲצָבוֹת. כִּי יַעֲקֹב עָסַק אֶז
בְּסַעֲדַת הַבְּרָאָה לְאָבִיו לְנַחֵמוֹ מֵאֲבִלוֹתָיו, וְעָקַר
הַנְּחֻמָּה הוּא בְּבִחִינַת (תְּהִלִּים ל, יב): "הִפְכַּת מִסְפְּדֵי
לְמַחֹל לִי" שֶׁהוּא בְּחִינַת (ישעיה לה, י): "שִׁשׁוֹן
וְשְׂמֻחָה יִשְׁיגוּ וְנָסוּ יִגּוֹן וְאֲנַחָה" הַנ"ל, שֶׁהוּא
שֶׁצָּרִיכִין לְהַפְּךָ הַיִּגּוֹן וְאֲנַחָה לְשְׂמֻחָה, בְּבִחִינַת
(יִרְמְיָה לא, יב): "וְהִפְכַּתִּי אֲבָלָם לְשִׁשׁוֹן וְנַחֲמַתִּים
וְשְׂמֻחַתִּים מִיגּוֹנָם".

וְעַל-כֵּן בִּשְׁל אֶז עֲדָשִׁים שְׂבָהֶם מְנַחֲמִים הָאֲבָלִים,
כִּי הָעֲדָשִׁים יֵשׁ בָּהֶם אֲבָל, וַיֵּשׁ בָּהֶם שְׂמֻחָה, כְּמוֹ
שֶׁאִיתָא בְּמִדְרַשׁ רַבָּה בְּפָרְשֵׁה זֹאת (בְּרַאשִׁית רַבָּה סג, יד),
כִּי הֵם מְרַמְזִים שְׂגִלְגָל הוּא שְׁחֹזֵר בְּעוֹלָם, שְׂדֵה
רְמָזוֹ עַל תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁהוּא עָקַר הַנְּחֻמָּה שְׂמֻחַת
זֶה הַמֵּיתָה הוּא טוֹב מְאֹד, בְּבִחִינַת (בְּרַאשִׁית א, לא):
"וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד" וְכוּ' (בְּרַאשִׁית רַבָּה ט, ה), שְׂדֵהוּ בְּחִינַת
גְּלִגְלָה הוּא שְׁחֹזֵר בְּעוֹלָם. כִּי כָּל הַשְּׁנוּיִים הַנִּפְלְאִים
וְהַנּוֹרָאִים שֶׁהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ מְנַהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹ, הֵם
בְּבִחִינַת גְּלִגְלָה שְׁחֹזֵר, שֶׁשָּׂרְשׁוֹ וְעָקְרוֹ מִבְּחִינַת
גְּלִגְלָה דְנִשְׁמַתִּין שְׂבִשְׂבִילָם נִבְרָא וּמִתְקִים הַכֹּל,
שֶׁהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ מְסַבֵּב עִם הַנִּשְׁמוֹת גְּלִגְלָה
נִפְלְאִים וְנוֹרָאִים עַד אֵין חֶקֶר, בְּבִחִינַת (שְׁמוּאֵל-א ב, ו-
ז): "ה' מְמִית וּמַחְיֶה מִשְׁפִּיל אֶף מְרַמֵּם מוֹרִישׁ
וּמַעֲשִׂיר מוֹרִיד שְׂאוֹל וַיַּעַל" וְכוּ' שֶׁמֶשׁ כָּל סְבוּבֵי
הַגְּלִגְלָה שֶׁל הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ וְהִרְחַח וְשָׁנִים עֲשׂוֹר מְזֻלוֹת וְכוּ'
שֶׁעַל יָדָם הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ מְנַהִיג עוֹלָמוֹ, וְהַכֹּל בְּשִׁבִיל

הַתְּכִלִּית שֶׁל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שְׂבָאִים לְזֶה הָעוֹלָם,
וְעוֹבְרִים בְּכַמָּה גְּלִיּוֹת וּבְכַמָּה סְבוּת וּגְלִגְלוּלִים, עַד
שְׂכָלָם מְכַרְחִים לְמוֹת וּלְחֹזֵר וּלְחִיּוֹת בְּתַחֲיַת
הַמֵּתִים, וְאֵז הַכֹּל יִרְאוּ וַיִּבְיֵנוּ פְּעֻלַת ה' וְנוֹרָאוֹת
עֲלִילוֹתָיו, שֶׁעָבַר בְּזֶה הָעוֹלָם בְּכָל הַסְּבוּת
וְהַגְּלִגְלוּלִים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

וְזֶה שֶׁפָּרַשׁ רַש"י (דְּבָרִים כט, ט): "אַתֶּם נֹצְבִים הַיּוֹם
בְּלַכְּם" - 'כִּיּוֹם הַזֶּה שֶׁהוּא מֵאֲפִיל וּמֵאִיר, כֶּךָ הוּא
מֵאֲפִיל וּמֵאִיר לְכֶם' וְכוּ', הַיּוֹם כַּנ"ל. כִּי הַכֹּל אֶחָד
וְכַנ"ל. וְזֶה מְרַמְזוֹ עֲדָשִׁים שֶׁמְנַחֲמִין בָּהֶם הָאֲבָל,
לְרַמְזוֹ, שֶׁהוּא גְּלִגְלָה שְׁחֹזֵר וְעֵתִיד לְחֹזֵר וּלְחִיּוֹת
בְּתַחֲיַת הַמֵּתִים, שְׂדֵה עָקַר הַנְּחֻמָּה, וְעַל-יְדֵי-זֶה הַכֹּל
נִתְהַפֵּךְ לְשְׂמֻחָה וְכַנ"ל. אֲבָל עֲשׂוֹ כְּפַר בְּאוֹתָהּ
הַשְּׂעָה בְּתַחֲיַת הַמֵּתִים דִּיקָא, עַל-יְדֵי-זֶה שְׂמַת
אֲבָרָהֶם, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּמִדְרַשׁ פְּרָשֵׁה זֹאת (בְּרַאשִׁית
רַבָּה סג, יא), שֶׁאָמַר: 'בְּזֻקָן זֶה פָּגְעָה מִדַּת הַדִּין' וְכוּ',
כִּי עָבַר אֶז כְּמָה עֲבֵרוֹת, שְׂכָלָם נִמְשָׁכִין מֵהַקְּלָפָה
שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲצָבוֹת, עַל-כֵּן אָמַר (בְּרַאשִׁית כה, ל):
הַלְעִיטְנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה - שֶׁהוּא (תְּקוּנֵי זֶהר
י). תְּקַפָּא דְדִינָא (תְּקוּפָה הַדִּין), שֶׁהוּא עֲצָבוֹת.

כִּי אֲכִילַת הַצְּדִיקִים הִיא בְּחִינַת שְׂמֻחָה, בְּחִינַת
(קִהְלֵת ח, טו): "לְאֹכֵל וּלְשֹׁתוֹת וּלְשִׂמְחָה", בְּחִינַת (דְּבָרִים
יב, ז): "וְאֹכְלֹתֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם וּשְׂמֻחַתֶּם",
שֶׁנֶּאֱמַר עַל אֲכִילַת הַקְּרָבָנוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילַת
הַצְּדִיקִים, שֶׁאֲכִילֹתָם תָּמִיד בְּבִחִינַת אֲכִילַת
קְרָבָנוֹת. וְעַל-כֵּן שֶׁלְּחַנְּם מְכַפֵּר כְּמִזְבֵּחַ, כְּמוֹ
שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּרַכּוֹת נה.). אֲבָל אֲכִילַת עֲשׂוֹ
וְסִיעָתוֹ - הֵם עָקַר הָעֲצָבוֹת שֶׁהוּא זְהֻמַת הַנְּחֻשׁ,
בְּחִינַת 'בְּעֲצָבוֹן תֵּאכְלֶנָּה' וְכוּ'. וְזֶה הַגְּבִיר אֶז עַל
עֲצָמוֹ עֲשׂוֹ הַרְשָׁע, שֶׁאָמַר (בְּרַאשִׁית כה, ל): "הַלְעִיטְנִי
נָא" וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה גְּסָה בְּדָרֵךְ הַלְעָטָה,

שְׁהוּא פָּגַם הָאֲכִילָה כְּמוֹבָא (זהר תרומה קסח:), שְׁהוּא
בְּחִינַת עֲצָבוֹת, כַּנ"ל.

וְעַל-כֵּן יָפָה אָמַר לוֹ יַעֲקֹב בְּמוֹעְדוֹ וּבְזַמְנוֹ, אִם כֵּן
(בראשית כה, לא): "מִכְרָה כִּיּוֹם אֶת בְּכֹרְתְךָ לִי - כִּי
הָעֲבוּדָה בְּכֹרוֹת, שְׁהוּא בְּחִינַת שְׂמֻחָה, וְעַל-כֵּן
מֵאַחַר שְׂאֵתָהּ בּוֹחֵר בְּעֲבֹרוֹת וּבְאֲכִילָה דְסִטְרָא
אַחֲרָא, שְׁהִיא בְּחִינַת עֲצָבוֹת, עַל-כֵּן אֵין מַגִּיעַ לָךְ
הַבְּכוּרָה שְׁהִיא בְּחִינַת שְׂמֻחָה. וְעַל-כֵּן בְּאֵמַת
נִתְרַצָּה לוֹ עֲשׂוּ מִיָּד, וְאָמַר לוֹ (פְּסוּק לֵב): "הִנֵּה אֲנֹכִי
הוֹלֵךְ לְמוֹת", וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בבא בתרא טז:):
שְׂאֵז כֹּפֵר בְּתַחֲתֵי הַמַּתִּים, וְעַל-כֵּן לָמָּה זֶה לִי בְּכֹרָה
- כִּי בּוֹדָאֵי זֶה שְׂכּוֹפֵר בְּתַחֲתֵי הַמַּתִּים, שְׁהוּא עֵקֶר
תַּכְלִית הָעֲבוּדָה, בּוֹדָאֵי אֵין עֲבוּדַת הַקְּרַבְנוֹת וְכֵן
שְׂאָר עֲבוּדַת הַמַּצּוֹת שׁוֹם שְׂמֻחָה אֵלָיו. כִּי עֵקֶר
הַשְׂמֻחָה הוּא מָה שְׂאֵנוּ יוֹדְעִים וּמֵאֲמִינִים, שְׁעֲבוּדַת
הַקְּרַבְנוֹת וְהַמַּצּוֹת הֵם כָּל תַּכְלִיתֵנוּ וְתַקְנֵתֵנוּ לְנִצְחָה,
עַל-כֵּן אָמַר כְּרָאוּי לוֹ הִנֵּה אֲנֹכִי הוֹלֵךְ לְמוֹת מִיָּתָהּ
עוֹלָמִית, וְאִם כֵּן לָמָּה זֶה לִי בְּכֹרָה, וְאֵז וַיִּמְכֹּר אֶת
בְּכֹרְתוֹ לְיַעֲקֹב וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה יַעֲקֹב אַחֲרֵי-כֵן
לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת מֵאֲבִיו, עַל-יְדֵי שְׁהֵאֲכִילָהּ אֲכִילָהּ
דְקָדְשָׁה שְׁהִיא בְּחִינַת שְׂמֻחָה. וְעַל-כֵּן הֵבִיא לוֹ יֵין,
כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (בראשית כז, כה): "וַיָּבֵא לוֹ יֵין", וְעֲשׂוּ לֹא
הֵבִיא לוֹ יֵין, כְּמוֹ שְׂאֵיתָא בְּמִדְרָשׁ, כִּי יֵין בְּקָדְשָׁה
הוּא בְּחִינַת שְׂמֻחָה בְּחִינַת (תהלים קד, טו): "וַיֵּין יִשְׂמַח
לְבַב אֲנוּשׁ", בְּפֶרֶט כִּי אֵז הָיָה לֵיל פְּסַח כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ
רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (פרקי דרבי אליעזר פרק לא), שְׂאֵז שׁוֹתֵין
יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יֵין, כִּי אֵז יוֹצֵאִים לְחֵרוֹת
מִגְלוֹת מִצְרַיִם שְׂכוֹלֵל כָּל הַגְּלִיּוֹת (בראשית רבה טז, ד),
שְׁעֵקֶר הַגְּלוֹת הוּא עֲצָבוֹת, כַּנ"ל. וְעַל-כֵּן הֵבִיא לוֹ
יַעֲקֹב יֵין, בְּחִינַת שְׂמֻחָה, כַּנ"ל. וְעַל-כֵּן קָבַל אֵז
הַבְּרָכוֹת, כִּי עֵקֶר כָּל הַבְּרָכוֹת מְקַבְּלִין עַל-יְדֵי
שְׂמֻחָה, כַּנ"ל:

[יט] וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה. כִּי חֲנֻכָּה בְּחִינַת תּוֹרָה
הוֹדָאָה כְּמוֹ שְׂאוֹמְרִים: 'וְקִבְעוּ שְׂמוֹנֵת יְמֵי חֲנֻכָּה
אֵלוֹ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל', שְׁזֵהוּ בְּחִינַת
שְׂמֻחָה, כַּנ"ל (אות ב). וְזֶה בְּחִינַת נֵר חֲנֻכָּה, כִּי "שְׂמֻן
מִשְׁחַת קֹדֶשׁ" (שמות ל, כה) - בְּחִינַת מַחֲיִן, שְׁעֵקֶר
הַשְּׂגָתָם עַל-יְדֵי הַבְּטִישָׁא וְכוּ', בְּבְחִינַת (שמות כז, כ):
"כִּתִּית לְמָאוֹר", שְׂמֻשָּׁם מְקַבְּלִין הַשְּׂמֻן זֵית זָךְ
לְהַעֲלוֹת נֵר תְּמִיד", שְׂיֵאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת מֵעֲלָא
לְתַתָּא וּמִתַּתָּא לְעֲלָא, בְּבְחִינַת (תהלים קיט, קה): "נֵר
לְרַגְלֵי דְבְרִיךָ", וּבְבְחִינַת (דברים לג, כד): "וְטוֹבֵל
בְּשֶׁמֶן רַגְלוֹ", כִּי אִזְרָא נֵר שְׂמֵאִיר עַל-יְדֵי הַשְּׂמֻן - זֶה
בְּחִינַת שְׂמֻחָה.

כִּי הָאוֹר מְשַׂמַּח הַכֹּל, וְכְמוֹ שְׂכָתוֹב (משלי טו, ל):
"מָאוֹר עֵינַיִם יִשְׂמַח לֵב", וְכְמוֹ שְׂאוֹמְרִים וְהַתְקִין
מָאוֹרוֹת מְשַׂמַּח עוֹלָמוֹ וְכוּ'. וְעֵקֶר הָאוֹר שֶׁל כָּל
הָאוֹרוֹת שְׂבַע עוֹלָם נְמֻשָּׁךְ מְגֹדוּלֵי הַצְּדִיקִים, שְׁהֵם
בְּחִינַת מְשִׁיחַ, בְּחִינַת (שם יג, ט): "אוֹר צְדִיקִים
יִשְׂמַח", בְּחִינַת (תהלים צז, יא): "אוֹר זָרוּעַ לְצִדִּיק
וְלִישְׂרֵי לֵב שְׂמֻחָה". כִּי עֵקֶר הָאוֹר בְּשִׁלְמוֹת יִתְגַּלֶּה
עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ, שְׂיָבוֹא בְּמִהְרָה בְּיַמֵּינוּ, בְּבְחִינַת (שם
קלב, יז): "עֲרַכְתִּי נֵר לְמְשִׁיחִי", וְאֵפְלוֹ עֲתָה בְּמִרְיַת
הַגְּלוֹת, כָּל קִיּוּמֵנוּ הוּא רַק עַל-יְדֵי אוֹרוֹ הַגָּדוֹל
שְׂמֵאִיר בְּנוֹ בְּהַעֲלֵם וְהַסְתֵּר עַל-יְדֵי גְדוּלֵי הַצְּדִיקִים
שְׁהֵם בְּחִינַת מְשִׁיחַ, כִּי עֵקֶר שֵׁם 'מְשִׁיחַ' הוּא עַל
שֵׁם הַשְּׂמֻן שְׂנִמְשַׁח בְּשֶׁמֶן הַמְּשָׁחָה, שְׂמֻן הַמְּשָׁחָה
בְּחִינַת כְּתוּר, בְּחִינַת (במדבר ו, ז): "נִזְרֹר אֱלֹהֵיוֹ עַל
רִאשׁוֹ", שְׂמֻשָּׁם מְקַבֵּל הַשְּׂגָת הַמַּחֲיִן שְׂנִקְרָאִים
'שְׂמֻן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ' עַל-יְדֵי הַבְּטִישָׁא, שְׁהוּא הַכַּפַּת
הַמַּחֲיִן בְּכְתוּר, שְׁזֵהוּ בְּחִינַת (תהלים קלג, ב): "כִּשְׂמֻן
הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ", בְּחִינַת כְּתוּר שְׁהוּא עַל הָרֹאשׁ
"יִוֹרֵד עַל הַזָּקֵן". זָקֵן - זֶה קִנְיַת חֲכָמָה (קדושין לב:),
בְּחִינַת הַשְּׂגָת הַחֲכָמָה וְהַדְּעָת שְׂמֻקְבְּלִין מְשֵׁם עַל-

ידי ההפאה בחינת בטישא כנ"ל, שזהו בחינת תליסר תקוני דיקנא שבהם כלולים כל המחין, כידוע בכתבים (פרי עץ חיים, סליחות, פרק א), שזהו שלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן שהם כלל חכמות התורה ודרשותיה וחדושיה, שזה עקר השגת המחין.

וזה "זקן אהרן" שהוא הכהן - הראש, שאצלו כל הברכות וכו' כנ"ל, "שירד על-פי מדותיו", כי השמן שהם חכמות המחין - כל שלמותם להורידם עד למטה למטה לכל המדות של האדם, להאיר בכלם להוציאם מאפלה לאורה - להעלות מהיכלי התמורות, שהם בחינת חשך וצלמות, שמעצם החשך מהפכין וממירין הכל, וכל מה שמתגברין וממשיכין האור לשם, ויוצאין מאפלה לאורה - זה בחינת מלכות שעולה מבין הקלפות מהיכלי התמורות, ועקר האור הוא שמחה, כנ"ל. ואז חוזרין ועולין עד שמקבלין הברכות עד שעולין עד התשעה היכלין וכו', וכן חוזר חלילה לטובה. וזהו "כטל חרמון וכו' כי שם צוה ה' את הברכה", כי שם כל הברכה, שעקרה ברכת השכל וכו', כנ"ל:

[כ] כי זה הענין נעשה בכל יום על-ידי סדר התפלה והעבודה של כל יום ויום, וכן בכל שבוע ובכל חודש, ובכל שנה ושנה, ובכל אדם ואדם לפי מדרגתו ולפי העת והזמן, וכפי קדשת הזמנים כגון שבת ויום-טוב ויום הכפורים וכו', כמובן בהתורה הנ"ל, שמבאר בהסדר כל העליות של התפלה, עין שם ותבין, ובכלל ובפרט בכלליות ישראל ובפרטיות עם כל אחד ואחד. והעקר על-ידי גדל כח הצדיקים, בחינת משיח, שמאירין בכתם נקדת השמחה בכל הירודים והשפלים מאד, שזהו סוד מה שהתפאר זה שהיה בלא ידים, שיכול לנגן כל הי"ד מיני נגינה, שהם בחינת שמחה, שהם

רפואת הבת מלך וכו', ועל-כן התפאר בזה זה שהיה לו כח גדול ונורא בידי (כמובא בספורי מעשיות בהמעשה של השבעה בעטלירס - מעשה יג). כי עקר הברכה בידיים שהוא ברכת השכל וכו', שעל-ידיה משיגין התשעה היכלין וכו', ששם מקור השמחה בחינת (ישעיה לה, ט): "ושמחת עולם על ראשם" וכו', ומשם ממשיכין בעצם כחם חכמה ועצות נוראות בלב כל החלושי כח מאד מאד לשמח נפשם גם כן. וכל אחד ואחד כפי מה שמתגבר להתקרב לאלו הצדיקים ולהטות אָזְנוֹ ולבו לדבריהם היטב ולהאמין בהם, עד שמכניס השמחה בלבו, כמו כן יוצא בכל פעם מהיכלי התמורות בכח הצדיק הנ"ל.

כי זה כלל גדול, שכל התקונים שבעולם נעשין רק על-ידי גדולי הצדיקים, שהם בחינת משיח. אבל אף-על-פי-כן הם בעצמם אינם יכולים לעשות חפצם להיטיב עם כל אחד מישראל, כי אם כפי התקרבותו אליהם, כי בהכרח שיהיה איזה אתערוותא דלתתא, כידוע:

[כא] וכל זה הוא בחינת חנכה, שהם ימי הודאה בחינת שמחה, שממשיכין השמחה מקץ האחרון, מבחינת שלמות הגאולה, שתבוא על-ידי משיח צדקנו, שאז עקר הגדלת השמחה, שזהו בחינת 'איתו אשלי ומושחו' וכו' כנ"ל (באות יוד וכו'). וזהו בחינת גר חנכה, כי מלכות הרשעה התגרו בישראל, ורצו לבטל עבודת בית-המקדש, ששם עקר השמחה וכל התקונים הנ"ל.

ועל-כן היה שם עשר קדשות, וההיכל קדשה התשיעית, כי שם מאירין התשעה היכלין. והפרכת המפסיק ומבדיל בין הקדש ובין הקדש קדשים - זה בחינת הפריסא הנ"ל, ועל-כן אסור לכנס משם והלאה, כי אם הכהן הגדול ביום הכפורים, שהוא

יום העשירי של עשרת ימי תשובה, שהם כנגד העשר קדשות הנ"ל (ועי' לקמ"ז). ושם בבית המקדש כל עבודת הקרבנות שהם נעשים בשמחה כנ"ל. ושמן המנורה וקטרת שהם משמחין הלב, בבחינת (משלי כז, ט): "שמן וקטרת ישמח לב". והם התגרו בזה, ורצו לבטל כל זה, חס ושלום, וגם רצו לבטל כל המצוות שהם כל שמחתנו, ועל-כן היה הנס על-ידי שמן דיקא, כי משמן המנורה היו מדליקין בהיכל באהל מועד מחוץ לפרכת שהוא בחינת הפריסא הנ"ל, כדי להמשיך האור שהוא אור השגת המחין מבחינת לפני ולפנים, על-ידי ההכאה בהפריסה והמעפב, כנ"ל.

ועל-כן התגרו בשמן זה ביותר, וטמאו כל השמנים שהם כל השכליות והמחין, כי הם בחינת היכלי התמורות והחליפין, שממירין ומחליפין הכל, שמתגברין על האדם בעצבות הפרנסה ורבויתא ותאוותיו, וכל מה שהעצבות מתגבר - נתקלקל המח, שהוא בחינת "שמן משחת קדש", וכן חוזר חלילה, עד שכמעט כמעט אבדה תקנתו, חס ושלום. אף הנס היה על-ידי שמן שהיה חתום בחותמו של כהן גדול (שבת כא:), שנמשח בשמן המשחה שכלול מכל התקונים, שבו נמשחו כל כלי המשכן ובית המקדש וכל הכהנים ומלכות דוד משיח. כי אצל הכהן הגדול כל הברכות וכו', כנ"ל, ועל-כן על-ידי מעט "שמן משחת קדש" הנה חזרו ודלקו כל הנרות, כי נעשה בו נס נפלא ונורא בגשמיות ורוחניות שלא היה בו להדליק, כי אם יום אחד ודלק שמונה ימים. וכן ברוחניות לא היה יכל להאיר כי אם מעט לפי שעה, אבל הצדיקים בחינת כהן - מתגברים בעצם כחם, עד שזה מעט אור השמן של יום אחד - מאיר בכל השבעת ימים, שהם בחינת שבע מדות, עד

שנעשין בחינת שמונת ימי חנכה, בחינת חנכת הבית המקדש שהוא כלל הדעת, כי כל מי שיש בו דעת וכו' (ברכות לג.). כי על-ידי מעט השמן - מאירין בחכמתם בלב איש הישראלי שישמח נפשו וכו' כנ"ל, ועל-ידי נקדת השמחה הזאת מעלה אותו לפי בחינתו עד התשעה היכלין הנ"ל, ומשם מאיר עליו השמחה ממקור השמחה שנמשך משם כנ"ל. ואזי כשמאירה השמחה יותר, הוא חוזר ועולה יותר ויותר מהיכלי התמורות ועולה יותר לבחינת תשעה היכלין הנ"ל למקור השמחה, וכן חוזר חלילה לטובה.

וזה בחינת נר חנכה מוסיף והולך (שבת כא:), כי עקר הוא ההתחלה, ובכל יום מוסיף והולך על-ידי הארת השמחה שמקבל בכל פעם ממקור השמחה, על-ידי שהתגבר תחלה להמשיך על עצמו שמחה בכל מקום שהוא בתקף גלות נפשו, שזהו בחינת שמדליקין נר חנכה למטה מעשרה טפחים (ארח חיים, סימן תרעא, סעיף ו), שהוא בחינת מקומות הנמוכים מאד, ולשם דיקא ממשיכין אור הקדוש והנורא הזה, שנמשך בשרשו מאור הצדיקים שזכו להשגת התשעה היכלין וכו' כנ"ל. ועל-ידי-זה זוכה לתודה והודאה בשמחה לומר הלל וכו' בשמחה, ואז נתוסף אור השמחה.

ועל-כן ביום שני דחנכה הוא מוסיף והולך ומדליק שני נרות, כי נתוסף האור. וכן ביום שלישי וכו' מוסיף והולך בכל יום וכנ"ל. ועל-ידי קדשת הדלקת נר חנכה, על-ידי-זה ממשיכין דרך זה על כל ימות השנה, שירגיל בכל יום ובכל עת להמשיך על עצמו שמחה, על-ידי עמקות העצות האמתיות שגלו הצדיקים שנמשכין ממקור עליון מאד, מבחינת תשעה היכלין הנ"ל, עד שיזכה להעלות

נפשו ממקום שהוא מהיכלי התמורות עד שיעלה וכו', כנ"ל:

[כב] ועל-כן תכף אחר צווי מעשה המשפן בפרשת תרומה - נצטוה מיד על הדלקת שמן המנורה קדם לכל עבודת הקרבנות, כמו שכתוב שם מיד (שמות כז, כ): "ואתה תצוה וכו' ויקחו אליך שמן זית זך" וכו', כי כל מעשה המשפן שהוא בחינת הבית המקדש, היה לתקן פגם העגל שהוא עקר התגברות היכלי התמורות, בבחינת (תהלים קו, ט): "וימירו את כבודם בתבנית שור" וכו', שזה בחינת (שם עח, מ): "כמה ימרוהו במדבר יעציבוהו בשימון" וכו'. ועל-כן היה התחלת תקון עבודת המשפן על-ידי גרות המנורה, שמדליקין באהל מועד מחוץ לפרכת ששם פלליות הרדיפה והמעכב וכו', כי תכף כשהתחילו לעסק בעבודת המשפן, ונתנו נדבתם עליו בלב טוב בשמחה גדולה - נמשך עליהם שמחה, ועל-ידי זה התחילו לעלות בעליות הנ"ל, עד שגמרו המשפן והדליקו מיד גרות המנורה בשמן משחת קדש, שעל-ידי זה ממשיכין אור השמחה ממקור השמחה, וכנ"ל.

ועל-כן נסמך מיד פרשת מצות הדלקת גרות המנורה אחר מצות מעשה המשפן כנ"ל, וכן פרשת ב'העלתך את הנרות' נסמך מיד אחר חגכת המזבח, הינו כנ"ל. ועל-כן גם עתה, שנחרב הבית המקדש - לא נשאר לנו מכל העבודות של הבית המקדש, כי אם בחינת אור שמן המנורה, שהוא בחינת אור גר חנכה, שזה בחינת שגם עתה בתקף גלותנו אנו ממשיכין עלינו אור השמחה מהקץ האחרון, בבחינת 'איתו אשלי ומושחו' הנ"ל, בכח הצדיקים הגדולים, שעל-ידי זה יוצאין מהיכלי התמורות וכו', עד שנזכה לצאת מהגלות לגמרי, ונזכה לשמחה של לעתיד - 'כי בשם קדשך

נשבעת לו שלא יכבה גרו לעולם ועד' (ברכת ההפטרות):

[כג] וזה וטבל בשמן רגלו (דברים לג, כד), כי צריכין להמשיך אור השמן שיאיר ברגלין, ששם עקר אחיזתם להוציאם מהיכלי התמורות בבחינת "גר לרגלי דברך", וכנ"ל (אות יט). ועל-ידי זה ברזל ונחשת מנעליך - שמלבישין הרגלין בבחינת מנעלים של נחשת וברזל, שלא יוכלו להתקרב אלינו וכו'. ועל-כן מדבר תכף בשבח ישראל להגדיל שמחתם, כמו שכתוב שם: אין כאל ישראל וכו' עד אשריך ישראל וכו'. וזה וכימיה דבאך, שפרש רש"י, שיהיו כל הארצות דובאות ומזיכות לך כסף וזהב, הינו בחינת עצם הברכה בחינת ברכת הידים הנ"ל.

וזה אין כאל ישראל - שזהו בחינת עצם העלמת השגתו, כי לית מחשבה תפיסה ביה כלל (תקוני זוהר י, ט), שזהו בחינת 'אין כאל ישראל', שאין שום דבר ולא שום שם וכנוי לכנותו ולדמותו בו, בבחינת (ישעיה מה, כו): "ואל מי תדמיוני ואשוה", כי כל השמות הם רק לאחר הצמצום, שנמשכין על-ידי הרדיפה והמעכב, שאז משיגין התשעה היכלין בבחינת מטי ולא מטי, וגם הם לא ידעין ולא מתדבקין וכו', אך אחר-כך ממשיכין משם שמותיו הקדושים ותארייו וכו'.

וזהו אין כאל ישראל - שאף-על-פי שאין כאל ואי אפשר לתפסו בשום מחשבה, אף-על-פי-כן רכב שמים בעזרה - כי השם-יתברך נקרא 'רוכב שמים' על שם שהוא למעלה מהשמים, שהם בחינת רקיע המבדיל בין מים למים, בין מימי הדעת העליון שאין לנו שום תפיסה בו - למים התחתונים וכו'. והשם-יתברך נתן בנו כח להמשיך השגת הדעת דיקא על-ידי זה, על-ידי הכאת הרדיפה בהמעכב,

שהוא בחינת פריסא, בחינת רקיע המבדיל בינו ובינינו, והוא ברחמיו שהוא רכב שמים, כי הוא למעלה מהפריסא, שהוא בחינת רקיע העליון, למעלה מראשי החיות, שמשם כל בחינת רקיע, ושמים ושמי השמים, שכלם הם בחינת פריסא הנ"ל, שהוא בין כל דרגא ודרגא ובין כל עולם ועולם עד לעלא ולעלא וכו', והוא יתברך למעלה מכלם, בחינת רכב שמים, הוא בעזרנו להאיר לנו משם אורו האין סוף, בבחינת מטי ולא מטי, על-ידי הכאת הרדיפה בהמעכב, שהוא בחינת שמים, כנ"ל.

וזה ובגאותו שחקים - ששם שחקין מן לצדיקים (תגיגה יב:). 'מן' בחינת הדעת, כמובא, ובהשמים העליונים בחינת שחקים - שם שחקין מן, בחינת מזון הצדיקים, שהוא הדעת העליון שיש בו כל הטעמים, שנמשך על-ידי הרקיעים, שהם בחינת פריסות המבדילים וכו', כי בכל עולם ובכל דרגא יש בחינת רקיעים המבדילים וכו', שכל השגת הדעת על ידם דיקא.

וזהו מענה אלהי קדם - כי מזה נעשין התשעה היכלין, שהם בחינת מעון ודירה לאלהי קדם. כי על ידם משיגין אורו האין סוף, בבחינת מטי ולא מטי, שזהו בחינת דירתו יתברך, בחינת (תהלים ז, א): "מעון אתה הית לנו" וכו'. וזהו ומתחת זרעת עולם - שנופלין הזרועות וההתגברות של הסטרא אחרא, על-ידי התגברות הידים והזרועות דקדושה, ששם כל הברכות וכו' כנ"ל. ועל-ידי זה ויגרש מפניך אויב וכו', כי יפלו באין תקומה, בבחינת (שמואל-ב ח, ב): "וימדדם בחבל השכב אתם ארצה" וכו', כנ"ל.

וזה (דברים לג, כט): אשריך ישראל מי כמוך, עם נושע בה' וכו', סיום זה - סיום וכלל כל הברכות שברכם

משה שסים ב'אשרי', כמו שאמרו רבותינו ז"ל (תנחומא ויחי טז), כי העקר לזכות לכל זה הוא על-ידי 'אשריך ישראל', שזהו בחינת 'אשרינו' מה טוב חלקנו וכו', שאומרים בכל יום שצריך להמשיך על עצמו שמחה גדולה על-ידי זה כנ"ל, שעל-ידי זה עקר כל התקונים הנ"ל, כי עקר התקון על-ידי שמחת המצוה שזהו בחינת 'אשריך ישראל' וכו'.

ובזה פתח דוד תהלים - 'אשרי האיש וכו', כמו שאמרו רבותינו ז"ל (תנחומא ויחי טז): שמשוה סים באשרי ודוד התחיל מזה. כי דוד משיח - שמחת ישראל, שכל עסקו בחינת תודה והלל, שזהו בחינת תהלים שכלול מכל יו"ד מיני נגינה, שזה כל חיותנו. כל זה נמשך על-ידי בחינת 'אשרי', בחינת 'אשריך ישראל', בחינת 'אשרינו' וכו', שצריכין לשמח עצמו בזה בכל יום ובכל עת ובכל שעה, אשרי הזוכה לזה, אמן, כן יהי רצון:

[כד] וזה (בראשית כח, יא): ויפגע במקום - בחינת פגיעת והכאת הרדיפה בהמעכב, שהוא בחינת פתר, שנקרא 'מקום' (פרדס כג, ה), כמו שכתוב בהתורה הנ"ל על פסוק (יחזקאל ג, יב): "ברוך כבוד ה' ממקומו". כי משם עקר שרש כל המקומות שבעולם, שנמשכו ונתהוו על-ידי כמה צמצומים שנבראו על-ידי זה. וזה בחינת מה שמבאר בליקוטי תנינא סימן פ"ג, שתכלית הידיעה דלא נדע - זה בחינת מקומו של עולם וכו', עין שם.

וילן שם פי בא השמש - ביאת השמש זה בחינת הסתלקות ומניעות האור, שבא על-ידי בחינת המעכב, כי שמש בחינת אור השכל, שרודף להשיג האור, אף המעכב מונע אותו וכו' כנ"ל. ועל-כן וילן שם - כי עקר השנה הוא בחינה זאת, כי ביום, על-ידי עבודת התפלה ותורה ומצוות בשמחה - נמשכין המחין על-ידי בחינה זאת של

הפאת הַרְדִּיפָה בְּהַמְעַכְבּ וְכוּ' פנ"ל, אָבֵל מַחֲמַת הַיְגִיעָה שֶׁל הַפָּאָת הַרְדִּיפָה בְּהַמְעַכְבּ הֵם מְכַרְחִים לְהַסְתַּלֵּק אַחַר הַתְּפִלָּה, רַק שֶׁנִּשְׁאַר רְשִׁימוֹ וְכוּ', אָבֵל אַחֲר־כֵּן לַעֲת עָרַב מִסְתַּלְקִין לְגַמְרֵי, כַּמְבֹאֵר בְּכַוֵּנוֹת הָאֲר"י ו"ל (פרי עץ חיים תפלה פרק ז). וְזֶה בְּחִינַת וַיִּלֶן שֵׁם כִּי בָא הַשָּׁמַשׁ - שְׂרָאָה יַעֲקֹב, שְׂאֵי אֶפְשָׁר עֲתָה לְהַשִּׁיג הַמַּחֲיִן בְּשִׁלְמוֹת, כִּי עֲדִין לֹא נִשְׁלַם הַבְּרוּר מֵהִיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג בְּרַכַּת הַמַּחֲיִן כִּי אִם עַל-יְדֵי-זֶה כַּנ"ל. וְעַל-כֵּן וַיִּלֶן שֵׁם כַּנ"ל.

גַּם וַיִּלֶן שֵׁם מְרַמֵּז עַל הַגְּלִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ו"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה סח, יג), כִּי מִשֵּׁם כָּל הַגְּלִיּוֹת שְׂבָאִים עַל-יְדֵי קַלְקוּלֵי הַדּוּרוֹת שְׂאִינָם מְבַרְרִים כְּרֵאוּי מֵהִיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, וְהַרְבֵּה מְקַלְקְלִים, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, עַד שֶׁמַּחֲמַת זֶה גַּם גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים אָבוֹת הָעוֹלָם אֵינָם יְכוּלִים לְהַשִּׁיג כְּרִצּוֹנָם, כַּמְבֹאֵר. וְעַל-כֵּן הַכְּרַח לְלוֹן שֵׁם - בְּחִינַת שְׁנָה וּבִטּוֹל, עַד שֶׁיִּבְרַר כְּרֵאוּי וַיְבֹא לְמַבְקָשׁוֹ. וְזֶה בְּחִינַת (יומא לח): 'הַבָּא לְטַהֵר מְסִיעֵין לוֹ אוֹמְרִים לוֹ הַמֶּתֶן' שֶׁנֶּאֱמַר עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הַרוּצָה לְטַהֵר וְכוּ', (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן ו), וְכֵן נֶאֱמַר עַל הַצְּדִיק הָעוֹסֵק לְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל וְכוּ'.

וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מְרֵאֲשׁוֹתָיו - שֶׁלְקַח וּבְרַר מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם, בְּחִינַת בְּרוּר אוֹתִיּוֹת וְנִיּוּצוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת אַבְנֵי קֹדֶשׁ שֶׁנִּפְלוּ לְהִיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁהֵם אַבְנֵי נֶגֶף, בְּבְחִינַת (אִיכָה ד, א): "תִּשְׁתַּפְּכֶנָּה אַבְנֵי קֹדֶשׁ" וְכוּ', וְהַצְּדִיק מְבַרֵר הָאַבְנִים טוֹבוֹת, שֶׁהֵם אַבְנֵי קֹדֶשׁ שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מֵהִיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת. וַיִּשֶׂם מְרֵאֲשׁוֹתָיו - שֶׁמְקַשְׂרֵם לְתוֹךְ הָרֵאשׁ וְהַשְּׂכָל.

וַיִּשְׁכַּב בְּמָקוֹם הַהוּא - שֶׁיִּשְׁן מִתּוֹךְ דְּבָרֵי תּוֹרָה, וְזֶה מְרַמֵּז עַל כָּל אָדָם, שֶׁכְּשֶׁרוּאָה שְׁמוֹנְעֵין אוֹתוֹ כְּמוֹ שְׁמוֹנְעֵין - צָרִיף לְקַשֵּׁר בְּמַחְשַׁבְתּוֹ דְּבָרֵי תּוֹרָה

וְלַהּוֹצִיא מִחֻשְׁבָּתוֹ מֵרַעֲיוֹנִים רָעִים, וְלְקַשֵּׁר בְּמַחְשַׁבְתּוֹ דְּבוּרֵי תּוֹרָה עַד שֶׁיִּשְׁן מִתּוֹךְ דְּבוּרֵי תּוֹרָה, שֶׁזֶהוּ עֵקֶר בְּחִינַת הַבְּרוּר מֵהִיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת. כִּי זֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמְשָׁקָל, שֶׁהוּא עֵקֶר תְּקוּנָה פְּגָם הַבְּרִית שֶׁהוּא פְּגָם הַמַּחְשָׁבָה, שֶׁכָּל תְּקוּנוֹ עַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא, כְּמוֹ שֶׁמְבֹאֵר עַל מֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ ו"ל 'בְּהֵינּוּ דְעָל' (בְּהַתּוֹרָה "רַעֲיוֹנָא" עֵין שֵׁם).

וְזֶהוּ וַיִּשְׁכַּב בְּמָקוֹם הַהוּא - 'בְּמָקוֹם הַהוּא' דִּיקָא, שֶׁהוּא הַמָּקוֹם שֶׁפָּגַע בּוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְעַכְבּ וְכוּ' כַּנ"ל, כִּי דִיקָא לְשֵׁם קֶשֶׁר מִחֻשְׁבָּתוֹ בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ עַד שֶׁיִּשְׁן, כִּי כֵן צָרִיף כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַתוֹ, כִּי אֶף-עַל-פִּי שְׂרוּאָה שֶׁמְעַכְבִּין אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ כְּמוֹ שֶׁמְעַכְבִּין, הוּא צָרִיף לַעֲשׂוֹת אֶת שְׁלוֹ לְבָרַח מֵהַמַּחְשָׁבוֹת רָעוֹת, וְלְקַשֵּׁר מִחֻשְׁבָּתוֹ לְבְּחִינַת מְקוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹם הַהוּא שֶׁפָּגַע בּוֹ יַעֲקֹב, וְאֶף-עַל-פִּי שְׂאִינּוֹ יְכוּל עֲדִין לְהַשִּׁיג וְלְהִבִּין מִשֵּׁם כָּלֵל, אֶף-עַל-פִּי-כֵן תַּהֲיֶה מִחֻשְׁבָּתוֹ קְשׁוּרָה שֵׁם עַל-יְדֵי אַבְנֵי הַמָּקוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה עַד שֶׁיִּשְׁן מִתּוֹךְ דְּבָרֵי תּוֹרָה, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת 'וַיִּשְׁכַּב בְּמָקוֹם הַהוּא', כַּנ"ל.

וַיַּחֲלֵם וְהִנֵּה סֵלָם מִצַּב אַרְצָה וְרֵאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשְּׁמַיְמָה וְכוּ' - שְׂרָאָה שֶׁזֶה כָּלֵל עֲבוֹדַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁצָּרִיף לִירֵד אֶל הָאָרֶץ הַגְּשָׁמִי הַזֶּה, שֶׁשֵּׁם אַחִיזַת הִיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וְלְבַרֵר מִשֵּׁם וְכוּ', וְלַעֲלוֹת בְּכָל הָעֲלִיּוֹת הַנ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה הַסֵּלָם שֶׁרֵאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשְּׁמַיְמָה - שֶׁהֵם בְּחִינַת הַפְּרִיסָה הָעֲלִיּוֹנָה וְכוּ' כַּנ"ל (אוֹת כג), בְּחִינַת כְּתָר, שֶׁדָּרָךְ שֵׁם כָּל הַשְּׂגַת הַתְּשׁוּעָה הִיכְלִין וְכוּ' כַּנ"ל.

וְזֶה מְרַמֵּז סֵלָם, כִּי 'סוּלָם' בְּגִימְטְרִיא 'קוּל', כְּמוֹבָא (הַשְּׁמֻטוֹת הַזֶּהר רסו;:: בַּעַל הַטּוֹרִים שֵׁם), שֶׁזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כו, כב): "הַקָּל קוּל יַעֲקֹב", שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַתְּגַבְּרוֹתָיו שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי נִגְדָה כָּל הַסְטֵרָא

אָחַרָּא וְהִיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שְׁכָלָם כְּלוּלִים בְּבַחֲיִנַת עֲשׂוֹ, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּרַאשִׁית רַבָּה סה, כ): 'בְּזִמְנָן שֶׁהַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב אֵין הִידִים יְדֵי עֲשׂוֹ, שְׁאִין לוֹ שׁוּם כַּח. וְזֵהוּ: 'הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב' - שְׁנֵי קוּלוֹת, כִּי עֵקֶר הַשְּׁלֵמוֹת הוּא בְּחִינַת שְׂמֻחָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַשְּׁגָת אֹר הָאֵין סוּף וְכוּ' כַּנ"ל, וְעֵקֶר הַשְּׂמֻחָה הוּא בְּחִינַת קוּלוֹת, בְּחִינַת חֲמֻשָּׁה קוּלוֹת הַנ"ל, שְׁהֵם: "קוֹל שְׁשׁוֹן וְקוֹל שְׂמֻחָה" וְכוּ', בְּחִינַת: "חֲדוֹת ה' הִיא מְעֻזָּכֶם" (נִחְמֵיהָ ח, י) שֶׁהוּא בְּחִינַת: (תְּהִלִּים סח, לד): "הֵן יִתֵּן בְּקִלּוֹ קוֹל עֲז" וְכוּ', כְּמוֹ שְׂמוּבָא בְּמָקוֹם אַחַר (לְקוּטֵי מוהר"ן סִימָן כב), אֲבָל מַחֲמַת הַתְּגַבְרוּת הַגְּלוּת שְׁעֵקְרוּ גְלוּת הַנְּפֶשׁ, שֶׁהֵעֵקֶר עַל-יְדֵי הַתְּגַבְרוּת הַעֲצָבוֹת הַנ"ל, שְׂמֻשָּׁם כָּל הַצָּרוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, עַל-כֵּן צָרִיכִין לְצַעֵק בְּכָל יוֹם הַרְּבֵה. וְעֵקֶר קוֹל הַצְּעָקָה הוּא לְזִכּוֹת לְצִאת מִהַעֲצָבוֹת מִיְגוֹן לְשְׂמֻחָה, כַּנ"ל (אוֹת יג), שְׁזֵהוּ "וַיִּצְעֲקוּ וְכוּ', וַיִּשְׂמַחוּ כִּי יִשְׁתַּקּוּ" וְכוּ' שְׁנֹאֲמַר בְּמִזְמוֹר 'הוֹדוּ הַנ"ל. כִּי צָרִיכִין לְצַעֵק הַרְּבֵה כְּדֵי לְזִכּוֹת לְשְׂמֻחָה, שֶׁהוּא הֵעֵקֶר, כַּנ"ל.

וְזֵה בְּחִינַת "הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב" (בְּרַאשִׁית כז, כב) - שְׁנֵי קוּלוֹת, בְּחִינַת קוֹל שֶׁל שְׂמֻחָה, וְקוֹל צְעָקָה וְאַנְחָה, כְּדֵי לְזִכּוֹת לְשְׂמֻחָה. וְעַל-כֵּן קוֹל אֶחָד חָסֵר וְאֶחָד מְלֵא, כְּמוּבָא (סֵפֶר הַלְקוּטִים בְּרַאשִׁית ג), כִּי קוֹל צְעָקָה הוּא חָסֵר, כִּי אֵין זֶה שְׁלֵמוֹת, כִּי עֵקֶר הַשְּׁלֵמוֹת הוּא קוֹל שְׂמֻחָה, רַק שְׁצָרִיכִין לְצַעֵק קוֹל צְעָקָה עַל צָרוֹתָיו, שְׁהֵם בְּחִינַת חֲסֵרוֹנוֹת שְׁעֵקְרָם מַחֲסֵרוֹן הַשְּׂמֻחָה. וְעַל-כֵּן "הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב" אֶחָד חָסֵר וְאֶחָד מְלֵא, וְכַנ"ל. וְכָל זֶה מְרַמֵּז בְּבַחֲיִנַת הַסּוּלָם שְׂרָאָה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיא קוֹל, הֵינּוּ בְּחִינַת קוּלוֹת שְׁעֵקְרָם קוֹל שְׂמֻחָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עֵקֶר הַעֲלִיָּה מֵאָרֶץ לְשָׁמַיִם, בְּחִינַת סְלָם מְצַב אֶרֶצָה וְרֵאשׁוּ מְגִיעַ הַשְּׂמֻיָּמָה, וְכַנ"ל.

וְהֵנָּה מְלֵאכֵי אֱלֹהִים - שְׁהֵם הַצְּדִיקִים בְּחִינַת (תְּהִלִּים קד, כ): "בְּרָכוּ ה' כָּל מְלֵאכָיו" וְכוּ' כְּמוֹ שְׁכָתוּב בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ (לֶךְ לֶךְ צ). עֲלִים וַיְרִדִים בּוֹ - כִּי צָרִיכִין כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים לְעֲלוֹת וְלִירֵד, שְׁזֵהוּ בְּחִינַת עֵיל וְנִפְיָק רְצוּא וְשׁוּב וְכוּ', כִּי הַמְּלֵאכָה לֹא לְיוֹם אֶחָד וְלֹא לְשָׁנָה אַחַת, וְכַמְבָּאָר לְעֵיל, שְׁצָרִיכִין כְּמָה פְּעָמִים לְעֲלוֹת וְלִירֵד וְכוּ' - כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַתּוֹ, עַד שְׁיִזְכֶּה לְבַחֲיִנַת הַשְּׁגָת הַתְּשׁוּעָה הַיְכָלִין הַנ"ל. וְעַל-כֵּן צָרִיכִין בְּכָל יוֹם הַתְּבוּדוֹת וְשִׁיחָה וְצְעָקוֹת הַרְּבֵה וְכוּ'. וְהֵעֵקֶר לְהַתְּגַבֵּר בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת בְּשְׂמֻחָה וְכוּ', וְכַמּוֹ שְׂמֻבָּאָר הַרְּבֵה בְּדְבָרֵינוּ בְּזֵה, וְכַמְבָּאָר בְּמָקוֹמוֹ (בְּסִימָן כה בְּלְקוּטֵי תַנְיָנָא, וּבְמָקוֹם אַחַר) - מְעֲלַת הַתְּבוּדוֹת, וְסִיִּים: 'וּשְׂאֵר כָּל הַיּוֹם יִהְיֶה בְּשְׂמֻחָה', הֵינּוּ כַּנ"ל.

וְהֵנָּה ה' נֹצֵב עָלָיו וְכוּ' - כִּי רַק עַל-יְדֵי-זֶה מְשִׁיג אֱלֹהוֹתוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֹר הָאֵין סוּף, שְׂמֻשִׁיג עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּשׁוּעָה הַיְכָלִין, שְׁזוֹכָה עַל-יְדֵי הַשְּׂמֻחָה וְכוּ' כַּנ"ל. וַיֹּאמֶר אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְכוּ' הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ - שֶׁהִיא אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. לֶךְ אֲתַנְנָה וְלִזְרַעָךְ - כִּי עֵקֶר כָּל זֶה זוֹכִין רַק בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שְׂשָׁם עֵקֶר הַמָּקוֹם שֶׁהוּא הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, שְׁכָלוֹל מְכָל הָעֵשֶׂר קְדָשׁוֹת, שְׁהֵם בְּחִינַת הַתְּשׁוּעָה הַיְכָלִין, שְׁהֵם כָּלֵל הַמַּחֲיִין עִם הַכֶּתֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדָשָׁה הַעֲשִׂירִית, בְּחִינַת יוֹם הַכַּפּוּרִים, בְּחִינַת קְדָשׁ קְדָשִׁים וְכוּ', כַּנ"ל.

וְהִיא זֵרַעָךְ כַּעֲפַר הָאָרֶץ - 'עֲפַר הָאָרֶץ' הוּא בְּחִינַת כָּלֵל הַמָּקוֹם הַגִּשְׁמִי בְּתַכְלִית הַגִּשְׁמִיּוֹת, וְשִׁרְשׁוֹ הוּא מָקוֹם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּעַכָּב שֶׁהוּא בְּחִינַת מָקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שְׂשָׁם שְׂרֵשׁ מָקוֹם הַגִּשְׁמִי הַזֶּה, שְׂשָׁם כָּל הַנְּסִיּוֹן וְהַבְּחִירָה, וּמַחֲמַת הַקְּלָקוּלִים נֶאֱחָזוּ בְּחִינַת הַיְכָלִי הַתְּמוּרוֹת בְּבַחֲיִנַת הַמָּקוֹם הַגִּשְׁמִי, שְׂשָׁם כָּל אַחֲזוֹתָם, כִּידוּעַ, וְכַנ"ל,

וְשֵׁם כָּל אֲחִיזַת הָעֶצְבוֹת בְּחִינַת (פְּרָאשִׁית ג, יז) :
 "אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרָךְ בְּעֶצְבוֹן תֵּאֲכָלְנָהּ". וְכָל
 הָאֲבוֹת עָסְקוּ בְּתַקּוּן זֶה, כִּי־דוּעַ (תַּקּוּנֵי זֵהר תַּקּוּן סט, קב).
 אֲבָל אֲבָרְהָם וַיִּצְחָק לֹא הֵיטֵה מִטַּתָּם שְׁלֵמָה, כִּי
 יָצָא מֵהֶם עֲשׂוֹ וַיִּשְׁמַעְאֵל, שְׁמֵהֶם כָּל הַגְּלִיּוֹת,
 בְּחִינַת עֶצְבוֹת, וְעַל־כֵּן לֹא נִתְבָּרְרָה וְנִזְדַּכְּכָה
 הָאֲדָמָה עַד־כֵּן. אֲבָל יַעֲקֹב הָיָה מִטַּתוֹ שְׁלֵמָה (וַיִּקְרָא
 רַבֵּה לוֹ, ה), וְעַל־כֵּן נִתְבָּרְרָה וְהָיָה זֶרַעַךְ כַּעֲפַר הָאָרֶץ,
 דִּיקָא.

וּפְרֻצַּת יָמָה וְקִדְמָה צְפֻנָה וְנִגְבָּה - שֶׁהוּא נִחְלָה בְּלִי
 מְצָרִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (שְׁבֵת קיח), כִּי הוּא
 זָכָה לְתַקֵּן חֲטָא אָדָם הָרָאוּשׁוֹן בְּיוֹתֵר, עַד שֶׁסּוּף כָּל
 סוּף יִגְמַר אֶת שְׁלוֹ, כִּי בֵּית הָאֲחֵרוֹן יִהְיֶה בְּבְחִינַת
 יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (פְּסָחִים פח), כִּי הוּא
 מַעֲלָה עֲפַר הָאָרֶץ, שֶׁהוּא תְּכָלִית הַמָּקוֹם הַגְּשָׁמִי,
 עַד שֶׁרֵשׁ הַמָּקוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם
 וְכוּ' כַּנ"ל, וְעַל־כֵּן נִתְבָּשֵׁר וְהָיָה זֶרַעַךְ כַּעֲפַר הָאָרֶץ
 וּפְרֻצַּת יָמָה וְקִדְמָה וְכוּ'. שְׁבָכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁיִּרְדּוּ
 יִשְׂרָאֵל יִבְרַר וַיַּעֲלֶה אוֹתָם מִשֵּׁם, בְּבְחִינַת "אִם יִהְיֶה
 גִּדְחָךְ בַּקְּצָה הַשָּׁמַיִם מִשֵּׁם יִקְבְּצֶךָ" וְכוּ' (דְּבָרִים ל, ד),
 כִּי כָּל זֶה מְרַמֵּז עַל הַגּוֹאֵל צֶדֶק שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא
 מֵאִיר בְּכָל דּוֹר וְדוֹר בְּכָל זֶרַע יִשְׂרָאֵל - לְשִׁמְחָה
 וְלִחְזֻקָם בְּכַחוֹ הַגְּדוֹל וּבְעֶצְוֹתָיו הָעֲמֻקּוֹת, עַד
 שֶׁיַּעֲלֶה אוֹתָם מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת הָרָעִים שֶׁבְּעוֹלָם
 שֶׁנִּדְחוּ לְשֵׁם, שֵׁשׁ הַתְּגַבְּרוֹת הַיְכָלִי הַתְּמוֹרוֹת
 מְאֹד, וּמִכָּלֵם יִקְבְּצֵם וַיַּעֲלֶה אוֹתָם וַיִּתְקַנֵּם, בְּבְחִינַת
 וּפְרֻצַּת יָמָה וְקִדְמָה וְכוּ', שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת (תְּהִלִּים קז, ב) :
 "יֵאמְרוּ גְּאוּלַי ה' וְכוּ' וּמֵאֲרָצוֹת קִבְּצָם מִמִּזְרַח
 וּמִמְעַרְב" וְכוּ', וְכוּ' ל'.

וְזֶה וְנִבְרָכוּ בְּךָ כָּל מִשְׁפַּחַת הָאֲדָמָה וּבְזֶרַעֶךָ - בְּחִינַת
 הַבְּרָכוֹת הַנ"ל, שֶׁמִּקְבָּלִין עַל־יְדֵי שְׁמִבְרָרִין מֵהַיְכָלִי
 הַתְּמוֹרוֹת עַל־יְדֵי הַשְּׁמִחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל

בְּחִינַת סֵלֶם הַנ"ל כַּנ"ל. וְהִנֵּה אֲנֹכִי עִמָּךְ - בְּחִינַת
 עֲלִיַת הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא שְׂכִינַת אֱלֹהוֹתוֹ שֶׁהִיא
 בְּבְחִינַת גְּלוּת בְּהַיְכָלִי הַתְּמוֹרוֹת, וְעַל־יְדֵי עֲבוּדָתוֹ
 כַּנ"ל - בְּרָרָה מִשֵּׁם, וּבְשֵׁרוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהִנֵּה אֲנֹכִי
 עִמָּךְ - שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ תָּמִיד בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא,
 שְׁעַל־יְדֵי־זֶה עֵקֶר הַכַּח לְבַרֵּר וּלְהַעֲלוֹת מַלְכוּתוֹ
 יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי שִׁיּוּדְעִין שְׁבָכָל מְקוֹמוֹת מִמְּשַׁלְתּוֹ
 וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ תָּמִיד, אֲפֵלוּ בְּמְקוֹמוֹת
 הַחִיצוֹנִים, חֶסֶד וְשְׁלוֹם, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת (שָׁם כג, ד) : "גַּם
 כִּי אֵלֶיךָ בָּגִיא צִלְמוֹת לֹא אִירָא רַע כִּי אַתָּה עִמָּדִי".
 וּשְׁמֵרְתִיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֶךְ - בְּחִינַת שְׁמִירַת הַרְגְּלִין
 שֶׁהֵם כְּלֵי הַהֲלִיכָה, וְכוּ' ל'. וְהַשִּׁיבְתִיךָ אֶל הָאָרֶץ
 הַזֹּאת - שְׁמַכָּל הַיְרִידוֹת וְהַעֲלִיּוֹת תָּשׁוּב אֶל הָאָרֶץ
 הַזֹּאת, שֶׁהוּא אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֵׁשׁ הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ,
 שֵׁשׁ עֵקֶר הַשִּׁגָּת הַתְּשַׁעָה הַיְכָלִין הַנ"ל כַּנ"ל. כִּי
 לֹא אֶעֱזָבְךָ וְכוּ' - וְדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁהַבְּטִיחוּ עַל
 הַפְּרֻנְסָה, בְּחִינַת (שָׁם לו, כה) : "לֹא רָאִיתִי צְדִיק נֶעְזָב"
 וְכוּ' (פְּרָאשִׁית רַבֵּה סט, ו), הֵינּוּ שֶׁהַבְּטִיחוּ שֶׁיִּקְבַּל בְּרַכַּת
 הַיְדִים הַנ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרַכַּת הַפְּרֻנְסָה שֶׁקְבַּל
 יַעֲקֹב מִיִּצְחָק אָבִיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (פְּרָאשִׁית כז, כח) :
 "וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם" וְכוּ'. כִּי אֶף־עַל־
 פִּי שְׁמִבְאָר שֵׁם שֶׁעֵקֶר הוּא בְּרַכַּת הַשֶּׁכֶל, אֲבָל אֲצֵל
 הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים הַכֹּל אֶחָד. כִּי עַל־יְדֵי בְּרַכַּת
 הַפְּרֻנְסָה מִקְבָּלִין בְּרַכַּת הַשֶּׁכֶל, כִּי אֲכִילְתֶּם
 וּפְרֻנְסַתְּם הִיא בְּקִדְשָׁה גְּדוּלָה, עַד שֶׁאֲכִילְתֶּם
 וּפְרֻנְסַתְּם בְּעֶצְמוֹ הוּא בְּחִינַת בְּרַכַּת הַשֶּׁכֶל, כִּי
 מִקְבָּלִין הַמַּח וְהַשֶּׁכֶל עַל־יְדֵי אֲכִילְתֶּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
 בְּמְקוֹם אַחֵר (סִימָן יז).

וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲכֵן יֵשׁ ה' בְּמְקוֹם הַזֶּה
 וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי - וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי - זֶה בְּחִינַת
 תְּכָלִית הַיְדִיעָה דְּלֹא נָדַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּקוֹם,
 בְּחִינַת כְּתָר, בְּחִינַת הַמְּסֻדָּר וְהַמִּשְׁבָּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת

המעכב כנ"ל. ועל-ידי-זה דיקא עקר השגת אלהותו על-ידי הכאת הרדיפה בהמעכב כנ"ל. וזהו שאמר יעקב: אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי - שדיקא על-ידי ואנכי לא ידעתי - בחינת המעכב הנ"ל, על-ידי-זה דיקא השגתי עתה אלהותו כי יש ה' במקום הזה - כי דיקא על-ידי המעכב בחינת מניעת הידיעה עד שיתישב, על-ידי-זה משיגין אור האין סוף וכו', כנ"ל.

וזה בחינת מה שאמרו רבותינו ז"ל (סוטה כא): 'אין התורה מתקיימת אלא במי שמשים את עצמו כאינו יודע'; כי דיקא על-ידי העדר הידיעה, שהוא בחינת המעכב הנ"ל, על-ידי-זה דיקא זוכה להשגת התורה שהוא השגת המחין. וזה בחינת מה שמובא בדברינו בהלכות תפלין הלכה ה', ובמקום אחר (הלכות בית הכנסת, הלכה ה, אות יט), שדרכו ז"ל היה לומר בכל פעם, שעתה אינו יודע כלל, ואחר-כך באיזה זמן השיג השגות נוראות, וכן כמה פעמים, כל ימי חייו. כי אצל כל ידיעה והשגה יש בחינת תכלית הידיעה דלא גרע וכו', ועין מזה במקום אחר (שיחות הר"ן סימן ג), ואחר-כך זוכין על-ידי-זה דיקא - שבטל עצמו וידע שאינו יודע כלל, על-ידי-זה דיקא זוכה אחר-כך להשיג מה שמשיג מהעדר הידיעה אל הידיעה, שזהו בחינת (איוב כח, יב): "והחכמה מאין תמצא" - 'מאין' דיקא, והכל על-ידי שמחת המצוה, וכנ"ל.

ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה - כי שם בבחינת פגיעת הרדיפה בהמעכב, שהוא בחינת ויפגע במקום, כנ"ל, שם עקר היראה עלאה, בחינת (שמות ג, ו): "ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהים", שכשהמח רודף לראות ולהשיג - נופל עליו יראו מבחינת המעכב והמסדר הנ"ל. וזה בחינת (משלי א, ו): "יראת ה' ראשית דעת", בחינת

(תהלים קיא, ו): "ראשית חכמה יראת ה'", זה בחינת פתר, בחינת המעכב, שהוא ראשית הדעת והחכמה, כי הוא למעלה מהמחין שמעכב המחין, שזה בחינת יראו, בחינת "כי ירא מהביט" וכו'. ועל-ידי-זה עקר השגת החכמה, בחינת "ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב" וכו', כי דיקא על-ידי היראה בחינת "ירא מהביט" הנ"ל - על-ידי-זה משיגין שכל טוב וכו', כנ"ל.

וזהו אין זה פי אם בית אלהים - שהוא הבית-המקדש, שראו והכין, שאי אפשר להשלים תקון השגות אלו בשלמות, כי אם כשיבנה בית אלהים, שהוא הבית-המקדש האחרון שיבנה בזכותו, כמו שדרשו רבותינו ז"ל (פסחים פח). כי שם כל השגת התשעה היכלין כנ"ל. ועל-כן אמר בלשון 'אין זה' - שמרמז על כל החרבנות, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה סט, ו), הינו שאף-על-פי שהוא משיג עתה מה שמשיג, ורואה מה שרואה, אבל עדין אין זה תכלית ההשגה כי אם בית אלהים - שהוא הבית האחרון, שאז דיקא יתתקן הכל, ויתבררו היכלי התמורות, ונופה כלנו לשמחה עצומה בחינת "כי בשמחה תצאו" (ישעיה נה, יב), ואז דיקא יתתקן כל הנ"ל בשלמות.

וישפם יעקב בבקר - כאור היום, שאז נעשין כל העליות הנ"ל על-ידי תקון התפלה, כנ"ל (אות כ). ויקח את האבן וכו', ויצק שמן על ראשה - זה בחינת (שמות ל, כה): "שמן משחת קדש", שהם בחינת המחין, כידוע, שמשם נמשך שמן המנורה, שהוא בחינת שמן של נר חנכה (משנת חסידים, כסלו, פרק ב, א). כי כל האורות וההשגות שהם בחינת (משלי כ, כז): "נר ה' נשמת אדם" - נמשכין רק על-ידי הרדיפה והמעכב הנ"ל, והמעכב הוא בחינת 'אבן' - שנראה שמעכב כאבן ומונע האור, אבל באמת

על ידו עקר האור כנ"ל, שזוהו בחינת (תהלים יח, יב):
 "ישת חשך סתרו" וכו', שהוא בחינת פתר, כידוע
 (זהר פנחס רכה), בחינת המעכב הנ"ל, ודרשו רבותינו
 ז"ל (רש"י תהלים יח, יב): ושמא תאמר לפנים אין אור?
 תלמוד לומר (שם יח, יג): "מנגה נגדו עביו עברו בך
 וגחלי אש" וכו'. ועל-כן גם בגשמיות, כל התהוות
 אור האש הוא על-ידי הפאה דיקא, על-ידי שנתן
 השם-יתברך בינה לאדם הראשון במוצאי שבת
 לקח שני אבנים וכו'. וזה בחינת (זהר שלח קסח):
 'אעא דלא סליק ביה נורא מבטשין ליה' וכו' (עז
 שלא עולה בו האש - מבטשים אותו), שכל זה נמשך בשרשו
 מבחינת הפאת הרדיפה בהמעכב, שממש נתהוין
 תשעה היכלין וכו' דלאו אנון נהורין וכו', כי הם
 גבוהים מכל האורות, ומשם דיקא המשכת כל
 האורות שבעולם. ועל-כן עקר הדלקת הנרות הוא
 בעת הקטרת, בחינת 'שמן וקטרת ישמח לב',
 וכנ"ל.

וזה אם יהיה אלהים עמדי - בחינת מלכות, בחינת
 (תהלים עד, יב): "אלהים מלכי מקדם", שזה בחינת
 עלית המלכות הנ"ל. ושמרני בדרך הזה אשר אנכי
 הולך - בחינת שמירת ותקון נצח הוד יסוד שהם
 כלי ההליכה וכנ"ל. ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבש
 - בחינת ברפת הידים, שהוא ברפת השכל
 שמתלבש בפרנסה וכו', כנ"ל. ועל-כן באמת
 'לחם' מרמז לחמא דאורייתא, ובגד ללבש בחינת
 חלוקא דרבנן, לבושין דנשמטא, כי הכל אחד אצל
 הצדיקים כנ"ל.

ושבתי בשלום אל בית אבי - 'אב' בחכמה.
 'ושבתי' דיקא. שמכל מקום שיהיה שם - ישוב
 בשלום אל השכל והחכמה, שהוא בחינת 'בית
 אבי' כנ"ל, הן כשיכרח לירד למטה לבחינת היכלי
 התמורות יברר משם וכו', עד שיעלה וישוב אל

השכל בשלום, והן כשירדף השכל בבחינת רדיפא
 הנ"ל, לא יהרס, חס ושלום, רק ישוב על-ידי תקון
 המסדר והמישב בשלום אל השכל, עד שישגיג אור
 האין סוף בבחינת מטי ולא מטי וכו' כנ"ל. וזה
 והיה ה' לי לאלהים - כי אלו ההשגות הם עקר
 המשכת אלהותו עליו.

והאבן הזאת וכו' יהיה בית אלהים - שכלול מכל
 התשעה היכלין עם הפריסא הנ"ל, ששם השראת
 אלהותו יתברך, שהם בכלליות בחינת עשר
 קדשות, שהם שרש העשרה מאמרות שבהם נברא
 העולם, שהם בחינת עשרת הדברות. וזה וכל אשר
 תתן לי עשר אעשרנו לך - סוד מעשר ומעשר מן
 המעשר, שהכל בשביל ברכת השכל, שמכל
 ההשפעות שמקבלין ישראל צריכין לתן מעשר
 ומעשר מן המעשר אל הכהנים והלוויים, כי
 הכהנים אצלם כל הברכות כנ"ל על-ידי עבודתם
 בבית-המקדש בשמחה, שמעוררים הלוויים
 העוסקים בשיר בכל כלי שיר, שהוא בחינת עשרה
 מיני נגינה להמשיך שמחה, שעל-ידי-זה עקר כל
 התקונים הנ"ל, ועל-כן צריכין לתן להם מעשרות
 הנ"ל - כדי שיהיה נמשך הברכה על ידם לכל
 ישראל, שעקר הברכה הוא ברפת השכל שכלול
 מעשר כנ"ל. וזה בחינת וכל אשר תתן לי עשר
 אעשרנו לך. וזה שאיתא במדרש הנעלם (זהר חדש
 כח): 'עלים וירדים בו' - כמה דאת אמר (תהלים קיח,
 כד): 'נגילה ונשמחה בו', הינו כנ"ל, כי העליה
 והירידה היא כפי השמחה בו יתברך, שעל-ידי-זה
 עקר כל התקונים הנ"ל, כנ"ל:

[כה] וזה בחינת מלחמת יעקב עם שרו של עשו
 בחינת (בראשית לב, כד): "ויאבק איש עמו" וכו' -
 ואמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה עז, ג) שהוא שרו של
 עשו, כי זה ידוע, שכל מלחמתם היתה בענין

הגליות שהאיש הנ"ל רצה להתגבר להאריך הגליות, ורצונו היה להגביר כל כף, עד שחס ושלוש - לא יוכלו לצאת משם, כי מחמת שרואין שקץ הגאלה סתום ונעלם מאד מאד, על-כן הם אומרים שיתגברו, חס ושלוש, עד שחס ושלוש, אפס תקנה, ועקר התגברותם - הוא גלות הנפש - מה שמתגברים בכל פעם על כל נפש ונפש של ישראל, כמו שמתגברים, שמזה עקר אריכת הגלות הכללי, כידוע.

וכבר מבאר, שעקר התגברות הקלפות הוא על ידי העצבות כנ"ל, ולא היה אפשר להתגבר עליהם מחמת הענין שכתבנו לעיל (אות ח), שהא בהא תליא, כל מה שמתגברין בעצבות מתגברין התאוות משגל וממון וכעס וכו', וכן להפך, כל מה שהתאוות מתגברין העצבות מתגבר. וכפי התגברותם - אי אפשר לעלות ולעסק בתפלה ותקוניה כראוי לעלות למקום שצריכין לעלות ששם מקור השמחה וכו'. על-כן כמעט אבדנו בענינו, לולא ה' עזרתה לנו, ששולח לנו בכל דור צדיקי אמת שהם עוסקים בתקוננו ולוחמים עבורנו.

וזה בחינת מלחמת יעקב הנ"ל, שממנו עקר התחלת קדשת ישראל, והוא עקר שמחת ישראל, בחינת (תהלים יד, ז): "יגל יעקב ישמח ישראל", כי יעקב בחינת אמת, כמו שכתוב (מיקה ז, כ): "תתן אמת ליעקב" וכו', ואמת הוא אור הפנים, שהוא בחינת חיים, בחינת שמחה, כמו שכתוב בהתורה "צוית צדק" (בסימן כג ליקוטי חלק א), כי עקר השמחה שהוא החיות, הוא על-ידי נקדת האמת שבלב איש הישראלי, שנפשו יודעת מאד קדשת אמונת ישראל, שזה כל שמחתנו, בחינת (תהלים קד, לד): "אנכי אשמח בה", בחינת (שם לג, כא): "כי בו ישמח

לבנו", וכמו שכתוב (שם מג, ד): "ואבואה וכו' אל אל שמחת גילי" וכו', בחינת (שם קמט, ב): "ישמח ישראל בעושיו". וכל אדם כפי מה שהוא, אם יזכר את עצמו, שאף-על-פי-כן הוא מזרע ישראל והבדילנו מן התועים בכמה בחינות וכו' - יכול לשמח את עצמו בכל מקום שהוא על-ידי-זה. ועל-כן עקר השמחה הוא בחינת קדשת יעקב, שהוא בחינת אמת שנשרש בנו בכל אחד מישראל. אבל הבעל דבר והסטרא אחרא מתגרה באיש הישראלי מאד, על זה ביותר, ובתחלה מסיתו ומחטיאו, חס ושלוש, ומונע אותו מעבודת השם-יתברך, ומטרידו בטרדת הממון והפרנסה וכו', ואחר-כך הוא מוסיף להתגבר עליו במרה שחורה ועצבות מאד, ובפרט כשמתעורר באיזה התעוררות לעשות איזה דבר שבקדשה בכונה, ולשוב להשם-יתברך, שאז הוא מתגבר עליו בעצבות יותר, שזה מזיק מאד, כמוכא בספרים הרבה מזה, ובפרט בדברי אדמו"ר ז"ל, וכמו שמבאר בליקוטי תניינא סימן מ"ח, שתכף כשהאדם רוצה להתקרב להשם-יתברך הוא עברה גדולה כשיש לו עצבות וכו'. וכן דבר עמנו הרבה הרבה בזה, וכמבאר מזה בספריו הקדושים, וכמוכא בהתורה הזאת 'אמצעותא', שעקר גלות ישראל, גלות השכינה, הוא העצבות. וזה היה כל מלחמתו של יעקב עם האיש שנאבק עמו, שרצה להגביר הגלות ולהאריכו מאד שעקר הגלות הוא העצבות, כנ"ל.

וירא כי לא יכל לו (בראשית לב, כו) - כי כנגד יעקב בעצמו אין לו שום כח, כי היה קדוש וטהור מאד בקדשת הברית, ולא היה לו שום פגם בזה שמשם כל העצבות, כידוע. ועל-כן באמת זכה שהוא עצם השמחה עצם האמת, כנ"ל.

מישראל מתגבר לחטף הציצית והתפלין בזריות בשמחה, ואומרים פסוקי דזמרה ושירות ותשבחות הרבה בשמחה, שבוזה מעלין בכח הצדיקים את ניצוצות הקדושים מהיכלי התמורות, עד שעולים בכל העליות הנ"ל.

על-כן אמר ליעקב שלחני פי עלה השחר - שהגיע זמני לומר שירה, כי כל המלאכים למעלה אומרים שירה בשמחה, כי זה כל חיותם וקיומם, וכמו שכתב אדמו"ר ז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב סימן ה) שנקרא מדור המלאכים 'שחקים' על שם השחוק והשמחה וכו'. אבל כל קטרוגם של כמה מלאכים הוא על האדם שבעולם הזה שאומרים (תהלים ח, ה): "מה אנוש" וכו', כי אין ראוי לו לומר שירה בשמחה מחמת שמשקע בזה העולם שמלא תאוות שהם עצבות וכו' והם מתגרים בו. אבל אינם יודעים שאדרבא זה עקר השיר והשבח והשמחה של השם-יתברך, כשעולה השמחה מזה העולם העשיה שמלא עצבות יגון ואנחה, כשמתגברים בכח הצדיקים ומהפכים יגון ואנחה דיקא לששון ושמחה וכו', כנ"ל.

ועל-כן אמר לו יעקב: לא אשלחך וכו', כי אתה רוצה לעלות למעלה ולומר שם שירה, שהוא בחינת שמחה, ובכאן בזה העולם אתה רוצה להפיל את בני בעצבות, ובראותך שעלה השחר, והם מתגברים בשמחת המצוות אתה רוצה לילך מהם, לא כן הדבר, כי אני תופסך בעל כרחך, ואיני מניחך פי אם ברכתני - שהוא בחינת שמחה, כי כל הברכות הם בחינת "ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה" וכו' (משלי י, כב), כי אני רוצה לתפס אותך בעל כרחך, להפך אותך לשמחה בחינת ברכה, שאתה בעצמך תשמחני, שזהו בחינת "ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה" כנ"ל.

אבל בעונותינו הרבים התגבר ויגע בכף ירכו - ואיתא (בראשית רבה עז, ג), שנגע בכניו ובדורות האחרונים, שהם בחינת רגלין, בחינת עקבות משיחא שבהם נגע, פי עקר התגברותם הוא בבחינת רגלין, ששם אחיזת הקלפות שהם העצבות בחינת סטרא דמותא, בחינת (משלי ה, ה): "רגליה ירדות" וכו', ועל-ידי-זה ותקע כף ירך יעקב וכו', שמה נמשך על-כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, ואיתא (זהר וישלח קע:), שזה בחינת תשעה באב, שבו נחרב הבית המקדש שפא על-ידי התגברות הבכיה והעצבות בחנם, בבחינת (במדבר יד, א): "ויכבו העם בלילה ההוא" - אתם בכיתם בכיה של חנם אני אקבע לכם בכיה לדורות' (מענית כט:). כי עתה צריכין לבכות בתשעה באב ובחצות לילה על חרבן בית-המקדש כדי להמתיק הדין בשרשו, לתקן הבכיה והעצבות הנ"ל, ובשביל אלו הנפשות שהם יוצאי ירכו של יעקב לחם עמו יעקב הרבה.

וזה ויאמר שלחני פי עלה השחר ויאמר לא אשלחך פי אם ברכתני - הינו שהאיש הנ"ל סבר מאחר שנגע בכף ירך יעקב, בבחינת רגלין להגביר שם העצבות, חס ושלום - יניחו יעקב לצאת ממנו ולפטר, אבל יעקב בעצם כחו אמר לא אשלחך פי אם ברכתני - זה בחינת מה שכתב רבנו ז"ל (סימן כג תנינא) על פסוק (ישעיה לה, י): "ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה", ומובא לעיל מזה, שהיגון ואנחה רוצים לברח ולנוס כשמתגברים בשמחה, אבל צריכין לחטף את היגון ואנחה - להכניסו בעל כרחו לתוך השמחה וכו'.

וזהו בחינה הנ"ל, שהשר של עשו שמשם כל הגליות, כי ממנו כל העצבות והיגון ואנחה, רצה לילך מיעקב כשעלה השחר, כי ראה, שאז כל אחד

שְׁזָהוּ בְּחִינַת (שם טו, ז) : "בְּרָצוֹת ה' דְּרָכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלִים אֹתוֹ", שְׁזָהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְבַאֵר שָׁם עַל 'אֵינוֹ אֲשֶׁלִי וּמוֹשְׁחוֹ', שְׁאֵתָם בְּעֶצְמָכֶם עַל כְּרַחֲמֵי וְכוּ', בְּבְחִינַת (שְׁעִיָּה סו, כ) : "וְהֵבִיאוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְחָה לָּהּ" וְכוּ', הֵינּוּ שֶׁהֵעֵכוּ"ם בְּעֶצְמָם יִתְהַפְּכוּ לְשִׂמְחַת אֶת יִשְׂרָאֵל, וּבְכַח הַשְׂמִיחָה הַזֹּאת מְמַשִּׁיכִין גַּם עִתָּה, עַד שְׁחֻטְפִין אֶת הַיְגוֹן וְאֲנַחָה שִׁיתְהַפֵּךְ לְשִׂמְחָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרָכָה, שְׁזָהוּ בְּחִינַת 'לֹא אֲשַׁלְּחֶךָ כִּי אִם בְּרַכְתִּי' וְכוּ'. וְזֶה שְׁמוּבָא, שְׁאָמַר לוֹ, שְׁעִתָּה אִי אֶפְשָׁר לָךְ לֹמַר שִׁירָה עַד שִׁישְׂרָאֵל יֹאמְרוּ תַחֲלֵה שִׁירָה, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (אִיּוֹב לח, ז) : "בְּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי בָקָר" וְהָדָר "וַיְרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים", הֵינּוּ שְׁאָמַר לוֹ שְׁעִתָּה מִתְחִיל קִדְשֵׁי שֶׁהִיא קִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל שִׁיצְאוּ מִמֶּנִּי, שְׁמַעְתָּה אֵין לָכֶם רְשׁוֹת לֹמַר שִׁירָה עַד שְׁבְנֵי יֹאמְרוּ תַחֲלֵה, וְעַל-כֵּן אֲנִי תּוֹפְסֶךָ עַד שְׁתַּבְּרַכְנִי וְתַתְּהַפֵּךְ מִיְגוֹן וְאֲנַחָה לְשִׂשׁוֹן וְשִׂמְחָה - לְשִׂמְחַת אֶת בְּנֵי עַד שְׁיִזְכּוּ לְבָרֵךְ מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת.

כִּי זֶה עֵקֶר הַבְּרוּר בְּשִׁלְמוֹת כְּשִׁמְמִירִין וּמְחַלְפִין מֵרַע לְטוֹב, שְׁמַהֲפִכִין מִיְגוֹן וְאֲנַחָה לְשִׂשׁוֹן וְשִׂמְחָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִילָךְ וְלִהְיוֹדִיעַ אֱלֹהוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, שְׁזָהוּ בְּחִינַת תְּקוּן נֶצַח הוֹד יְסוֹד כְּלֵי הַהֲלִיכָה, שְׁזָהוּ בְּחִינַת הַשִּׁירוֹת וְהַתְּשַׁבְּחוֹת שְׁאוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל, עַד שְׁעוֹלִין עַד הַכֶּתֶר, שֶׁהוּא הַמְּסֻדָּר, שְׁשָׁם עֲלִית יַעֲקֹב, כְּמוּבָא (פְּרִי עֵץ חַיִּים, עֲמִידָה, פָּרָק יז) : שְׁקִדְשַׁת יַעֲקֹב עוֹלָה עַד הַכֶּתֶר וְכוּ'. וְאִזּוֹ דִּיקָא כְּשִׁישְׂרָאֵל יֹאמְרוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה - אִזּוֹ דִּיקָא תּוֹכֵל לְעֵלוֹת וְלֹמַר שִׁירָה גַּם כֵּן, כִּי עִתָּה שְׁכַבְּרַת הַתְּחִיל מִמֶּנִּי קִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל, עִתָּה אִי אֶפְשָׁר לָכֶם לֹמַר שִׁירָה עַד שִׁיאמְרוּ בְּנֵי תַחֲלֵה. וְזֶה דִּיקָא עַל-יְדֵי שְׁמַהֲפִכִין הַיְגוֹן וְאֲנַחָה לְשִׂמְחָה שְׁזָהוּ בְּחִינַת: לֹא אֲשַׁלְּחֶךָ כִּי אִם בְּרַכְתִּי -

שְׁאֵתָה בְּעֶצְמָךְ דִּיקָא תַתְּהַפֵּךְ לְבְּרַכְנֵי וְלְשִׂמְחַת אֶת בְּנֵי, כְּנ"ל :

[כּו] וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֹאמַר עוֹד שְׁמַךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, כִּי שְׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעַם אֲנָשִׁים וְתוֹכֵל - שְׁהוּדָה לוֹ עַל כָּל זֶה, וְאָמַר לוֹ: לֹא יַעֲקֹב יֹאמַר עוֹד שְׁמַךְ - שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁישׁ לָךְ עוֹד מְלַחְמָה עִם בְּחִינַת הַרְגְּלִין, בְּבְחִינַת (בְּרַאשִׁית כה, כו) : "וַיָּדוּ אַחְזָת בְּעַקֵּב עֵשׂוֹ" וְכוּ', כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמַךְ - שְׁמוּרָה שְׁכַבְּרַת נֶצַחַת הַמְּלַחְמָה. כִּי שְׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעַם אֲנָשִׁים וְתוֹכֵל - זֶה בְּחִינַת מַה שְׁכַתוּב לְמַעְלָה, שְׁעַל-יְדֵי שְׂמִיחַת הַמְּצוּה עוֹלִין עַד הַכֶּתֶר שֶׁהוּא הַמְּסֻדָּר, וְאִזּוֹ הַמְּחִין מִכֵּין בְּהַפְּרִיסָא וּמְשִׁיגִין הַתְּשַׁעָה הַיְכָלִין וְכוּ'. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְפַעַל כָּל זֶה כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת 'מִי יִמַר', שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שְׁיִוְרָדִין לְהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת וּמַעְלִין הַקִּדְשָׁה מִשָּׁם וְכוּ', כְּנ"ל.

וְזָהוּ בְּחִינַת כִּי שְׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים - שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמֻצוּם הָעֲלִיּוֹן בְּחִינַת הַמְּעַכָּב הַנ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר שְׁנֹקְרָא גַּם כֵּן 'אֱלֹהִים', כְּמוּבָא בְּכַתְבֵי הָאֲר"י ז"ל, הֵינּוּ כִּי כְּשֶׁהֲרִדִיפָה מִכָּה בְּהַמְּעַכָּב וְהַמְּסֻדָּר, וְהַמְּעַכָּב מוֹנֵעַ וְכוּ', וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מְתַגְבֵּר וּמְמַשִּׁיךְ מִשָּׁם הַשְּׂגַת הַתְּשַׁעָה הַיְכָלִין - זֶהוּ כְּמוֹ מְלַחְמָה, בְּחִינַת כִּי שְׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים - עִם הַמְּסֻדָּר וְהַמְּיֻשָּׁב וְכוּ'. וְזֶה וְעַם אֲנָשִׁים - שְׁהֵם עֵשׂוֹ וְלָבָן, שְׁהֵם בְּחִינַת הַיְכָלֵי הַתְּמוּרוֹת. וְתוֹכֵל - שְׁנִצְחָתָה כָּלֵם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁתַּרֵּר עִם אֱלֹהִים, עִם בְּחִינַת הַמְּעַכָּב וְלִקְבֵל וְלְהַשִּׁיג מִשָּׁם מַה שִׁישִׁיג, כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁהַשְׁתַּרֵּר עִם אֲנָשִׁים, שְׁהֵם בְּחִינַת הַיְכָלֵי הַתְּמוּרוֹת, עַל-יְדֵי שְׁהַתְּגַבֵּר לְבָרֵךְ וְלְהַעֲלוֹת הַקִּדְשָׁה מִשָּׁם, כְּנ"ל. וְזֶה שְׁכַבְּרַת הַמְּלֶאךָ שִׁיְהִיָּה שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל - כִּי שְׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים - בְּחִינַת הַמְּעַכָּב וְכוּ', וְזֶה עַל-יְדֵי שְׂשִׁרִיתָ עִם אֲנָשִׁים בְּחִינַת הַיְכָלֵי

התמורות ותוכל - לכלם, ועל-כן שמוך ישראל וכנ"ל. וזהו שמוכא (תקוני זהר ג.): ששם 'ישראל' הוא בחינת 'שיר אל', הינו בחינת שיר ושמחה, כי עקר ההתגברות בחינת פי שרית וכו' - הוא על-ידי השמחה, וכנ"ל.

[כז] וזה (בראשית לב, לב): ויזרח לו השמש - לרפאותו מצלעתו (בראשית רבה עח, ה), ואמרו רבותינו ז"ל, שהאיר לו אור השמש שיאיר לעתיד, כמו שכתוב (מלאכי ג, כ): "וזרח לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא" וכו', שהוא בחינת אור הגנוז לעתיד, כמוכא בזהר הקדוש (מקץ רג:), הינו בחינת אור הנ"ל, שמשגיגין על-ידי שמחת המצוה, שהוא בחינת קדשת יעקב כנ"ל, שעל-ידי-זה עולה עד הכתר, שהוא המסדר ומשיג האור בבחינת מטי ולא מטי וכו', שזה האור הוא בחינת אור הגנוז, וכל אורות השכליים שמקבלין עתה כלם נמשכין משם, כמוכא בזהר הקדוש, כמו שכתוב במקום אחר.

אבל גדולי הצדיקים זוכין גם עתה להשיג זה האור על-ידי כל הנ"ל, שזה בחינת השמש שיתגלה לעתיד, שעל-ידי-זה נתרפא מצלעתו, הינו כי כבר מבאר, שהא ביה תליא, כל מה שמתגברין יותר בשמחת המצוה - זוכין להשגת אורות הנ"ל, וכל מה שמשגיגין ביותר אורות הנ"ל - כמו כן זוכין לשמחת המצוה ביותר וכו' כנ"ל.

וזהו בחינת ויזרח לו השמש הנ"ל, שיעקב בגדל כחו זכה, שהאיר לו השמש בתקפה, שהוא בחינת אור הגנוז, בחינת אורות הנ"ל, שזכה אז שיאיר לו באור נפלא שיתגלה לעתיד, עד שעל-ידי-זה נתרפא מצלעתו, שהוא מה שנגע בכף ירכו, דהינו ביוצאי ירכו, בפרט בדורות האחרונים - להגביר עליהם העצבות וכו', כנ"ל.

כי על-ידי תקף השגת אור הנ"ל שזכה יעקב אז, שהוא בחינת ויזרח לו השמש וכו' כנ"ל, על-ידי-זה זכה לרפאות צלעתו, שהוא לרפאות יוצאי ירכו, שרפואתם על-ידי השמחה שממשיך עליהם ממקור השמחה שהוא אור הנ"ל, שהוא בחינת (ישעיה לה, י): "ושמחת עולם על ראשם". כי באמת, כל כחנו וחיותנו עתה בעמק הגלות הזה, שמתגבר העצבות וכו' כנ"ל, הוא רק על-ידי נקדת השמחה, שממשיכין עלינו גדולי הצדיקים בחינת יעקב בהשגתם העצומה, שזהו בחינת ויזרח לו השמש - לרפאות צלעתו מה שנגע בכף ירכו וכנ"ל. וזהו בחינת 'איתו אשלי ומושחו' הנ"ל, שממשיכין השמחה ממקור השמחה שיתגלה לעתיד שאז יאיר אור הגנוז וכנ"ל. וזה בחינת מה שמוכא לעיל (אות כ): שהתפאר שיכול לרפאות הבת מלך שרפואתה על-ידי שמחה וכו', וכנ"ל.

וזה שאמרו רבותינו ז"ל (חלין צא:): שחזר יעקב על פכים קטנים. ואיתא (ספר הלקוטים, ויצא סימן לב), שהם בחינת ניצוצות קטנים שרצה להגביה ולברר אותם גם כן. הינו כנ"ל, שעקר השגת אור הנ"ל, הוא על-ידי בחינת 'מי ימר', על-ידי שמבררים ניצוצות מהיכלי התמורות וכו', כנ"ל:

[כח] גם איתא (ליקוט ראובני, וישלח), שפך - מרמז על פך השמן, בחינת (בראשית כח, יח): "ויצק שמן על ראשה"; שהוא בחינת (מלכים-א יז, יד): "צפחת השמן לא תחסר", בחינת שמן המשחה שהיה בו ברכה (הוריות יא:), כי ממנו נמשחו כהנים ומלכים וכלי שרת, וכלו קים לעתיד לבוא, כי כל זה בחינת שמן של נר חנכה הנ"ל, שהיה הנס נפלא על-ידי בחינה זאת, שדלק שמן מעט שמונה ימים, כי היה בו בחינת ברכה הנ"ל, שבשביל זה טרח יעקב אז להמשיך על ישראל, בחינת ברכת השמן הנ"ל,

שהוא ברכת השכל וכו', ואז נתקנא בו המלאך, והתגרה בו, עד שיעקב בעצם כחו נצחו עד שהכרח לברכו, דהינו שהוא בעצמו יתהפך לברכה, בחינת שמחה כנ"ל, עד שהאיר אור הנ"ל, שהוא בחינת אור הגנוז וכו', כנ"ל:

[כט] וזה בחינת מה שאיתא בכונות חנכה (פרי עין חיים, חנכה, פרק ד), לכוון בכל לילה שם 'אהיה' פעמים 'אהיה' שעולה אמת, ולעורר בכל לילה מדה אחת מי"ג מכילין דרחמי (מדות הרחמים) עד 'נוצר', ששם כלול עד 'ונקה' וכו', ושם 'אהיה' הנ"ל יכוון בכל לילה בצרוף מיוחד וכו', שכללותם הם שלשה 'אהיה', ביודין בהה"ן באלפין וכו', עין שם. הינו כי עקר כלל הכוונה הוא - להמשיך בחינת שמחת המצוה מעולם הבא לעולם הזה, שזה העקר - שנתגבר לזכר בכל עת תכלית העולם הבא, שאז לא ישאר מן האדם ולא מן תאוותיו והבליו וכספו וזהבו שום דבר, כי אם נקדת המצות שזכה לסגל בחייו.

ועל-כן כשבא לעשות איזה מצוה, צריך להתגבר לעשותה בשמחה עצומה עד אין סוף, כי רק זה חיותו וקיומו לנצח, ואפלו אם עשה מה שעשה ועכשו נעשה עמו מה שנעשה אף-על-פי-כן ישמח ביותר. כי אדרבא! הוא צריך לשמח ביותר שהוא גם הוא בעצם שפלותו וגריעותו וכו' - זוכה לעשות מצוה להתעטף בציצית ולהניח תפלין ולתן איזה צדקה וכו', שזהו בחינת "ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה" - שחוטטפין היגון ואנחה ומכניסין אותו לתוך השמחה וכו', כנ"ל (ובמו שכתבנו מזה בהלכות פריה ורביה הלכה ד עין שם).

וכל זה ממשיכין עתה על-ידי מצות הדלקת נר חנכה, שהוא להמשיך קדשת השמחה של שבת לששת ימי החל, כמו שכתוב בהתורה 'ימי חנכה

הם ימי הודאה' (סימן ב בליקוטי תנינא) עין שם, וכל זה זוכין על-ידי בחינת אמת, שהוא בחינת יעקב, שהוא עצם השמחה שבלב כנ"ל (אות כ"ה), כי לפי נקדת האמת שבלב, בודאי ראוי לו לשמח מאד בשעת עשית איזה מצוה, כי האמת שבלב יודע שלא ישאר להאדם שום דבר כי אם נקדת המצוה וכו' כנ"ל. וזה בחינת שם 'אהיה', בחינת 'אהיה' פעמים 'אהיה' שעולה אמת. כי 'אהיה' בחינת פתח שהוא בחינת כח המסדר והמישב את המחין כמו שכתוב שם על פסוק (בראשית כו, ג): ואהיה עמך ואברכה.

ושם מקור השמחה, בחינת (ישעיה לה, ט): "ושמחת עולם על ראשם", ושם שרש בחינת אור השמן, בחינת שמן המשחה, שהוא בחינת פתח בחינת "נזר אלהיו על ראשו" (במדבר ו, ט), שממנו נמשכין כל אורות השמנים כנ"ל, שזהו בחינת אורו של משיח שנקרא על שם שנמשח בשמן המשחה, כי מחמת שהוא יזכה לזה בתכלית השלמות יותר מהכל, על-כן נקרא בשם משיח על שם שמן המשחה, והוא שמחת ישראל, שמאיר בהעלם בישראל גם עתה, על-ידי גדולי הצדיקים, להכניס בנו נקדת האמת שנוזכה לשמח בעשית המצוות גם עתה בעמק הגלות, שרק זה הוא קיומנו וחיותנו כנ"ל. ומשם ממשיכין אור נר שמן של חנכה שנעשה על-ידי הכהן הגדול שנמשח בשמן המשחה [כי אף-על-פי שאז בימי בית שני כבר נגנו שמן המשחה (יזמא נב, ט), אף-על-פי-כן כל קדשת הכהן הגדול נמשך משם, מאהרן הכהן, הראש שנמשח שעל-ידי-זה קבל קדשתו לדורות].

וזה שמבקשים (תהלים מג, ג): שלח אורך ואמתך המה ינחוני ביאונני אל הר קדשך ואל משפנתך - שהוא הבית המקדש שהוא בחינת התשעה היכלין הנ"ל.

וְאִבּוֹאָה אֶל מִזְבַּח אֱלֹהִים אֶל אֵל שְׂמַחַת גִּילִי – שְׂיִזְכָּה לְשִׂמְחָה. וְכָל זֶה עַל-יְדֵי שְׁלַח אֹרֶךְ וְאַמְתָּךְ – שֶׁהוּא אֹר שִׂמְחָה, שֶׁהוּא אֹר שֶׁל מְשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל (מדרש תהלים מב) עַל פְּסוּק זֶה, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת אֹר שְׂמֵן שֶׁל חֲנֻכָּה, שֶׁעָקְרוּ לְהָאִיר נִקְדַּת הָאֱמֶת שְׁבַלְב, עַד שְׂיִזְכָּה לְהַמְשִׁיךְ קִדְשַׁת הַבַּיִת-הַמְקֻדָּשׁ – קִדְשַׁת הַתְּשֻׁעָה הַיְכָלִין שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשְּׂמֻחָה, בְּחִינַת וְאִבּוֹאָה אֶל מִזְבַּח אֱלֹהִים אֶל אֵל שְׂמַחַת גִּילִי וְכַנ"ל. וְאוֹרֶךְ – בְּחִינַת הוֹדָאָה, וְכַנ"ל.

וְשֵׁם אֱהִיָּה הַנ"ל בְּשִׁלְשָׁה צְרוּפִין, שְׁכֻלָם עוֹלָיִם בְּגִימָטְרִיא 'חֹתָם', כְּפִדּוּעַ בְּכַתְּבִים (עץ חיים, שער לט, דרוש יא), הֵינּוּ בְּחִינַת 'חֹתָם' שֶׁל הַשְּׂמֵן שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁהִיָּה חֲתוּם בְּחֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל. וְעַקְר הַחֹתָם הוּא אֱמֶת, כִּי 'חֹתָמוֹ' שֶׁל הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא אֱמֶת (שְׁבַת נה), כִּי אֱמֶת בְּחִינַת אֱהִיָּה פְּעָמִים אֱהִיָּה כַנ"ל, כִּי אֱהִיָּה בְּחִינַת כְּתָר, בְּחִינַת הַמְּסֻדָּר וְהַמְּיֻשָּׁב בְּחִינַת הַפְּרִיסָא וְהַמְּעַכָּב וְכו', כַנ"ל, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת חֹתָם שְׁחֹתָם בְּעַד הַמְּחִין וּמְעַכְכָּם שְׂיִמְתִּינוּ עַד שְׂיִתְּשָׁבוּ, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא עַקְר הַשְּׂגַת הַמְּחִין.

וְעַקְר כָּלֵל כָּל הַשְּׂגוֹת הוּא אֱמֶת, כְּמַבָּאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת (סימן נג תנינא, הלכות פסח, הלכה ז, אות ה), שֶׁעַקְר הַחֲכָמָה הוּא אֱמֶת, וְכַמוֹ שֶׁכָּתְבוּ גַם כָּל חֲכָמֵי הַמְּחַקְרִים, שֶׁעַקְר הַחֲכָמָה הוּא אֱמֶת, בְּפָרֻט בְּהַשְּׂגַת אֱלֹהוּת. וְעַקְר כָּלֵל הַשְּׂגָה שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא בְּחִינַת תְּכֵלִית הַיְדִיעָה דְּלֹא נִדְעָה, רַק לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ אֲמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמֶת, עַל-יְדֵי שְׂרוּאִין הַשְּׂגַת הַצְּדִיקִים, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַזַּק הָאֱמֶת וְהָאֲמוּנָה בְּלֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל – מִי שֶׁמְשִׁים לְבוֹ אֶל דְּבָרֵיהֶם בְּאֱמֶת. נִמְצָא, שֶׁעַקְר הָאוֹר בְּחִינַת שְׂמֵן הַמְּנוֹרָה שָׁבוּ נַעֲשֶׂה הַנֶּס שֶׁל חֲנֻכָּה, נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַחֹתָם שֶׁהוּא הַמְּעַכָּב

וְכו', כַנ"ל. וְעַל-כֵּן הִיָּה הַנֶּס עַל-יְדֵי שֶׁהִיָּה חֲתוּם בְּחֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, וְכַנ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת 'אֱהִיָּה' שֶׁהוּא בְּחִינַת 'אֲנָא זְמִין לְמַהוּי', כְּמוֹ שֶׁמוּבָא בְּהַתּוֹרָה "קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ" (סימן ו), הֵינּוּ שְׂזָה בְּחִינַת הַשְּׂמֻחָה שְׁבַלְב שְׂסוּף כָּל סוּף 'אֲנָא זְמִין לְמַהוּי', שְׁבוּדָאֵי יְתֵהוּהּ מְמַנֵּי אִיזָה הַוָּיָה. כִּי כָּל הַהִתְהַוּוּת שֶׁל הָאָדָם עֵתָה בְּזֶה הָעוֹלָם – הַכֹּל הֶבֶל וְרִיק, אֶפְלוּ בְּחַיָּיו, כְּפִדּוּעַ לְכָל, מְכָל שְׂכָן שֶׁמְכָרַח לְמוֹת וְלָשׁוּב לְעַפְר וְיִתְבַּלֶּה הַכֹּל, וְעַל-כֵּן אֵין זֶה שׁוּם הַוָּיָה כָּלֵל, רַק 'אֲנָא זְמִין לְמַהוּי' – שְׁבוּדָאֵי אֲנִי מוּכָן וּמְזָמָן שְׂיִהִיָּה מְמַנֵּי אִיזָה הַוָּיָה לְעֵתִיד לְנֻצַח, כִּי בּוּדָאֵי יִשְׂאָר מְמַנֵּי אֲזִי מַה שְׂיִשְׂאָר, וְכַמוֹ שֶׁשְּׂמַעְתִּי מִפִּיו הַקְּדוּשׁ ז"ל עֲנִין זֶה לְעֲנִין הַתְּחִינּוֹת בְּשִׂמְחָה וְכו'. וְכָל הַהִשְׂאָרָה הוּא נִקְדַּת הַמְּצוּוֹת כַנ"ל. וְזֶה בְּחִינַת 'אֱהִיָּה אֲנָא זְמִין לְמַהוּי' – שְׂזָה עַקְר הַשְּׂמֻחָה כַנ"ל. וְזֶה בְּחִינַת 'מָה אֲנִי מִה חַיָּינוּ וְכו', כִּי הַכֹּל הֶבֶל לְבַד' וְכו', הֵינּוּ כַנ"ל, שְׂאִין לְהָאָדָם שׁוּם הַוָּיָה כָּלֵל רַק מַה שְׂיִשְׂאָר מְמַנֵּי נִקְדַּת הַתּוֹרָה וְהַמְּצוּוֹת וְכַנ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים תְּכַף אַחֲרֵיכֶם 'אֲשֶׁרִינוּ' וְכו' וְכַנ"ל, כִּי הַכֹּל הֶבֶל וְאֵין הַוָּיָה בְּעוֹלָם כִּי אִם 'אֲשֶׁרִינוּ' וְכו'. דְּהֵינּוּ שְׂמַחַת קִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל שְׂמִיחָדִין שְׂמוּ יִתְבַּרֵךְ בְּכָל יוֹם וְכו', שְׂזָה בְּחִינַת שְׂמַחַת הַמְּצוּוֹת כִּי "כָּל מְצוֹתֶיךָ אֲמוּנָה", וְכַנ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת מַה שְׂצָרִיכִין לְכוּן בְּכָל לַיְלָה בְּצִרוּף אַחַר, כְּמוֹ שְׂאִיתָא בְּכּוֹנּוֹת (פְּרִי עֵץ חַיִּים שְׁעַר רֵאשׁ חֲדָשׁ חֲנֻכָּה וּפְרוּרִים פָּרָק ד) – כָּל זֶה לְתַקֵּן וּלְבַרֵךְ בְּחִינַת הַיְכָלִי הַתְּמוּרוֹת שְׂמַתְגַּבְרִין בְּכָל פַּעַם בְּשִׁקְרִים וְחִלְפִין וְתְמוּרוֹת שׁוֹנוֹת, שֶׁהֵם הַרְעִיוּנִים רְעִים וְהַבְּלוּלִים וְכו', שְׁכֻלָם בְּחִינַת שְׁנוּיִים וְחִלּוּפִים וְתְמוּרוֹת. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְתַקֵּן בְּכָל פַּעַם עַל-יְדֵי שֵׁם 'אֱהִיָּה' פְּעָמִים אֱהִיָּה בְּצִרוּף מְיָחָד, וְכָל צִרוּף עוֹלָה

'אמת', כמו שכתוב שם, כי כפי התגברות השנויים של התמורות שלהם - פן צריכין להתגבר לברח מהם על-ידי שימשיך על עצמו אמתת האמת על-ידי עצות טובות שיש בהם וכו' כמה שנויים לטובה, לפעמים על-ידי תורה ומצוות, לפעמים על-ידי תפלה, לפעמים על-ידי שיחה וכו', שכל זה נמשך מבחינת צרופים שונים של שם אהיה הנ"ל שהוא בחינת אמת כנ"ל, כי צריכין להפך הכל לטובה, שזהו בחינת "ששון ושמחה ושיגור" הנ"ל. וכפי התגברות העצבות של היכלי התמורות - פן צריכין להפך הכל לששון ולשמחה, שזהו בחינת עוונות נהפכין לזכיות (עין יומא פו:), בחינת (ירמיה נ, כ): "ביום ההוא יבקש עון ישראל ואיננו", כנ"ל.

ועל-פן בכל יום ממשיכין צרופים מיוחדים של שם אהיה, שהוא בחינת אמת, כפי התקון והברור שצריכין לברר משנוי התמורות, וכנ"ל, כי האמת הוא אחד, אבל מצד המקבלים יש בו כמה שנויים לטובה (כמו שכתוב במקום אחר בסימן רנא לקוטי חלק א), כפי הברור שצריכין, שהעקר על-ידי האמת שמבטל כל השקרים והשנויים הנמשכין מהיכלי התמורות. ועל-פן הדלקת נר חנכה שהוא בחינת אור האמת, צריך לכונן צרוף מיוחד בכל יום של שם אהיה פעמים אהיה, שהוא עולה אמת, כנ"ל. וזה בחינת מה שצריכין לכונן להמשיך תליסר מכילין דרחמי שהם "אל רחום וחנון", כי על-ידי אלו השלש עשרה מדות של רחמים העוונות נהפכין לזכיות, שהם בחינת שמחה, שזהו בחינת "ששון ושמחה ושיגור ונסו יגון ואנחה", שזה בחינת הנס של חנכה, שהצדיקים בגדל כחם - מהפכין הכל לטובה לששון ושמחה, עד שכל אחד יכול להמשיך על עצמו אור השמחה הזאת; שזהו בחינת הדלקת נר חנכה, וכנ"ל:

[ל] וזה בחינת מה שמצות הדלקת נר חנכה היא מעת יציאת הכוכבים עד שתכלה רגל מן השוק (שבת כא:), כי עקר העצבות שהיא עקר גלות השכינה נמשך מבחינת פגימת הלבנה. כי המאורות הם בחינת שמחה כנ"ל (אות יט), ובתחלה היו שניהם גדולים ועל-ידי קטרוג הירח נתמעטה (חלין ס:), שזהו בחינת "יהי מארת" - 'חסר' (זהר בראשית יט:), ומזה החסרון הוא יניקת העצבות, בבחינת מה שאמרו רבותינו ז"ל (זהר פנחס רלד:): "מארת חסר דא לילית", שמשם כל היללה והעצבות והמרה שחורה שהיא בחינת חשך. וישראל עם קדוש עוסקים בזה בעבודתם למלאות פגימת הלבנה, כידוע, שהעקר על-ידי עשית המצוות בשמחה, כי דיקא על-ידי שמחת המצוה מתקנים פגימת הלבנה שהיא בחינת עצבות, כנ"ל.

ועל-פן קדוש הלבנה נוהגין ישראל לקדשה בשמחה רבה, וכמו שכתוב בשלחן ערוך (ארח חיים סימן תכו סעיף ב) שנוהגין לעשות רקודין ומחולות בשעת קדוש לבנה, וכמו שמזכירין בברכת הקדוש: 'ששים ושמחים לעשות וכו' (סנהדרין מב), כי קדוש הלבנה הוא תקון ומלוי פגימת הלבנה, וכמו שאומרים אז: למלאות פגימת הלבנה וכו'. ועל-פן מקדשין אותה בשמחה, כי עקר תקון מלוי פגימת הלבנה הוא על-ידי שמחה, כנ"ל.

ועל-פן ישראל מונין ללבנה דיקא (ספ"ה כט:), שהיא בחינת מאור הקטן, כי בשבח ישראל נאמר (דברים ז, ז): "כי אתם המעט מכל העמים", ודרשו רבותינו ז"ל (חלין פט:): 'שאתם ממעיטין עצמכם כשאני משפיע לכם טובה' וכו', שזהו בחינת שבח הצדיקים הגדולים שנקרא כל אחד 'קטן' כמו הלבנה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (שם ס:): 'צדיקים יקראו על שמך, יעקב הקטן, דוד הקטן' וכו'. כי

עקר שלמות השמחה משיגין הצדיקים והם ממשיכין השמחה עלינו, וכל שמחתם של הצדיקים הוא על-ידי קטנות ושפלות וענוה דיקא, בבחינת (ישעיה כט, יט): "ויספו ענוים בה' שמחה ואביוני אדם בקדוש ישראל יגילו".

כי העכו"ם והרשעים הכרוכים אחר העולם הזה, כל שמחתם היא רק על-ידי גאווה וגדלות, דהינו כשמשיגין איזה עשירות או כבוד וגדלה - הם מתנשאים בעצמן ושמחים בזה. ועל-כן באמת אין שמחתם שמחה כלל, כי שמחתם מערבבת תמיד, בבחינת (קהלת ב, ב): "לשחק אמרתי מהולל ולשמחה מה זו עושה", כי באמת בעסקי עולם הזה - אין שום שמחה כלל, ועל-כן נקרא כל שמחתם (שם ז, ו): "שחוק הכסיל", שהוא עצבות ומרה שחורה, כמו שאיתא בזהר (תקנני זהר קמ), ומוכא בהתורה "צוית צדק" (בסימן כג), כי "אחרית שמחה תוגה" (משלי יד, יג), כי מאחר שכל שמחתו הוא תאוות עולם הזה שמתגאה בעשרו וכיוצא, בודאי אין זה שמחה כלל.

כי זה ידוע לכל, שאין שום אדם ממלא תאוותו בעשרו, כי אין אדם מת וחצי תאוותו בידו (קהלת רבה א, לב). וכל מה שיש לו יותר - חסר לו יותר, בפרט שעל-פי רב מתנהג בגדולות, עד שעתה חסר לו יותר באמת - מבתחלה - לפי הנהגתו עתה. וכן בכל התאוות, בפרט שמכרח למות ולא במותו יקח הכל. וכן כל מה שיש לו גדלה וכבוד יותר - הוא מתגאה בעצמו, עד שחסר לו כל הכבוד וההתנשאות של כל העולם, ומתקנא באחרים שיש לו גדלה וכבוד וכו' כידוע כל זה.

ועל-כן על-ידי גדלות וגאווה - אין שום שמחה כלל, רק שנדמה שהם שמחים, אבל באמת כל שמחתם נהפכת לגון, בבחינת "ואחרית שמחה

תוגה" וכנ"ל. אבל שמחת הצדיקים, שהיא שמחת ישראל, היא על-ידי הקטנות דיקא, שהם קטנים בעיניהם כל כך, שכל מה שמקבלים מהשם-יתברך הם שמחים בו, ואפלו כשיש להם יסורים ועניות, חס ושלום, הם שמחים ביסורים, ומכל שכן כשמשיע להם איזה טובה - הם מקבלים בשמחה, ומודים להשם-יתברך בין בטיבו בין בעקו, חס ושלום, כמו שכתוב (תהלים נו, יא): "בה' אהלל דבר באלהים אהלל דבר", ואינם מתגאים להתאוות בכל פעם יותר, רק הם שמחים בחלקם, כי יודעים שגם זה המעט הוא חסד חנם מאתו יתברך, וכל שמחתם היא שמחה נצחית - שממשיכין על עצמם שמחת המצוות, שהיא שמחה אמתיית הקימת לנצח, וכל מה שהם קטנים בעיניהם יותר ויודעים שפלותם ביותר כמה וכמה פגמו וכו' - הם מתגברים על-ידי-זה יותר לשמח בשמחת המצווה, על שאף-על-פי-כן הוא זוכה לעשות מצווה, שזהו בחינת "ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה" הנ"ל, וכמבאר מזה לעיל ובמקום אחר.

ועל-כן כשנחם השם-יתברך את הלבנה מפגימתה, אמר לה 'צדיקים יקראו על שמך יעקב וכו', כי כל נחמתה היא שמחה, שהיא תקון פגימת הלבנה. על-כן אמר לה שצדיקים יקראו קטנים על שמך, שעל-ידי-זה כל שמחתם על-ידי קטנות ושפלות, שזאת השמחה קימת לנצח בחינת שמחת המצווה, שזהו עקר תקון פגימת הלבנה, כנ"ל.

וזהו בחינת מה שנתן להלבנה את הכוכבים להפיס דעתה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה ו, ד), זה בחינת (דניאל יב, ג): "ומצדיקי הרבים פכוכבים לעולם ועד", שהם הצדיקים המצדיקים את הרבים, שהם מצדיקים ומזכים את הרבים -

שְׁמֹכְנִיסִים בָּהֶם שְׂמֵחָה, שְׂזָה עֵקֶר הַתְּקוּן עַל-יְדֵי שְׁמוּצָאִים בָּהֶם נִקְדוֹת טוֹבוֹת שֶׁל הַמְצוּוֹת בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד אֶפְלוּ בַּהֲגֻרוֹעַ שְׁבַגְרוּעִים, וְכַמְבָּאֵר בְּדַבְּרֵינוּ בְּזֵה הַרְבֵּה. וְכַמוֹ שְׁמַבְאָר (בליקוטי מוהר"ן סימן רפב) עַל פְּסוּק "וְעוֹד מְעַט וְאִין רְשַׁע" וְכוּ' שְׂזָה בְּחִינַת "אַזְמַרָּה לְאֱלֹהֵי בְּעוּדֵי" וְכוּ', שְׂזָהוּ בְּחִינַת "וּמְצַדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכֹכְבִים", שֶׁהֵם בְּחִינַת נִקְדוֹת הַמְּאִירִים וּמְשַׁמְחִים לֵב יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מְפִיסִין דַּעְתָּה שֶׁל הַלְּבָנָה עַל פְּגִימָתָהּ, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲצָבוֹת וּמְרָה שְׁחוּרָה, כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת 'וּמְצַדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכֹכְבִים' - נִתְמַלֵּא אוֹרָה, כִּי הֵם מְשַׁמְחִים נַפְשוֹת יִשְׂרָאֵל, שְׂזָה עֵקֶר תְּקוּן פְּגִימָתָה כַּנ"ל.

וְזֵה בְּחִינַת מַה שֶׁהַדְּלֶקֶת נִרְ חֲנֻכָּה - שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמְּשַׁכֵּת שְׂמֵחַת הַמְצוּוֹת כַּנ"ל - הוּא מַעַת יְצִיאַת הַכֹּכְבִים (ארח חיים, סימן תרעב, סעיף א) - בְּחִינַת "וּמְצַדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכֹכְבִים", שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים הַמְּשַׁמְחִים לֵב יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי נִקְדַּת הַמְצוּוֹת כַּנ"ל. עַד שֶׁתְּכַלֶּה רַגְלֵ מִן הַשּׁוּק (שם) - שְׂזָה עֵקֶר הַתְּקוּן הַנֶּעֱשֶׂה עַל-יְדֵי שְׂמֵחַת הַמְצוּוֹה, שֶׁהִיא לְהַעֲלוֹת הַרְגְּלִין, שְׁמֵשׁ עֵקֶר יְנִיקַת הַסְטְרָא אַחֲרָא שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲצָבוֹת כַּנ"ל, כִּי עַל-יְדֵי שְׂמֵחַת הַמְצוּוֹה מַעֲלִין הַמְּלָכוֹת וְכוּ', עַד שֶׁהַמְצוּוֹה הוֹלֶכֶת לְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָמוֹת לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ, שְׂזָה בְּחִינַת עֲלִית הַרְגְּלִין - שְׁמַעֲלִין הַרְגְּלִין מִיְנִיקַת הַסְטְרָא אַחֲרָא, עַד שֶׁיִּלְכוּ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת לְעוֹרְרֵם לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ. וְזֵהוּ בְּחִינַת עַד שֶׁתְּכַלֶּה רַגְלֵ מִן הַשּׁוּק - שֶׁהוּא מְקוֹם אַחִיזַת הַחִיצוֹנִים, לְהַעֲלוֹת הַרְגְּלִין מִשֵּׁם עַל-יְדֵי הַדְּלֶקֶת נִרְ חֲנֻכָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׂמֵחַת הַמְצוּוֹה שְׂזוֹכִין עַל-יְדֵי 'מְצַדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכֹכְבִים', וְכַנ"ל:

[לא] וְזֵה שֶׁהַשֵּׁיב דָּוִד לְמִיכָל כְּשֶׁאֲמַרָּה לוֹ "מַה נִּכְבַּד הַיּוֹם מִלְּךָ יִשְׂרָאֵל" וְכוּ' (שמואל ב' ו', כ), עַל

שְׂבֻזָּה עֲצָמוֹ וְהַקְטִין עֲצָמוֹ כָּל כָּךְ, כְּשֶׁהַעֲלָה הָאָרוֹן שֶׁהָיָה מְפִזָּז וּמְכַרְכֵּר בְּשְׂמֵחָה עֲצוּמָה וְכוּ'. וְהַשֵּׁיב לָהּ "לְפָנַי ה' אֲשֶׁר בָּחַר בִּי מֵאֲבִיךָ וְכוּ' וְנִקְלַתִּי עוֹד מִזֹּאת" וְכוּ'. הִינּוּ שֶׁהַשֵּׁיב לָהּ, שְׂאֲדַרְבָּא, זֵהוּ כָּל תְּקֵף שְׂמֵחַתִּי מִחֲמַת שְׂאֲנִי קָטָן בְּעֵינַי בְּאַמַּת כָּל כָּךְ, שְׂעַל-יְדֵי-זֵה דִּיקָא בָּחַר בִּי ה' מֵאֲבִיךָ לְהִיּוֹת מְלִךְ וְנִתְקַיְמָה מְלָכוּתִי, וְכַמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (יומא כב:): 'אִין מְמַנִּין פְּרָנְסַ עַל הַצְּבוּר, אֲלֵא אִם כֵּן קָפָה שֶׁל שְׂרָצִים תְּלוּיָה מֵאֲחֲרֵיו שְׂאִם תְּזוּחַ דַּעְתּוֹ עָלָיו וְכוּ'. וּבְשִׁבִיל זֵה לֹא נִתְקַיְמָה מְלָכוּתוֹ שֶׁל שְׂאוּל, שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ שׁוֹם דְּפִי וְכוּ', כִּי עֵקֶר עֲלִית הַמְּלָכוֹת דִּקְדָּשָׁה הוּא עַל-יְדֵי שְׂמֵחָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַנ"ל, וְעֵקֶר הַשְּׂמֵחָה הוּא עַל-יְדֵי עֲנוּה וְקִטְנוּת דִּיקָא, שֶׁהִיא לְהִיּוֹת קָטָן בְּעֵינַי בְּאַמַּת, כְּמוֹ דָּוִד, שְׂאָמַר (תהלים כב, ז): "וְאֲנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ חֲרֻפַּת אָדָם וְכוּזִי עִם" וְכוּ', וּבְזֵה בְּעֲצָמוֹ הָיָה מְשַׁמַּח אֶת עֲצָמוֹ, שְׂאֲף-עַל-פִּי-כֵן גָּמַל הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ עִמּוֹ חֲסָדִים כְּאַלְהָה. וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם לְפִי מְדַרְגָּתוֹ.

וְעַל-כֵּן הַשֵּׁיב לָהּ כְּרָאוּי, כִּי זֵה עֵקֶר שְׂמֵחַתִּי מַה שְׂאֲנִי מְבֻזָּה עֲצָמִי וּמְקַטִּין עֲצָמִי כָּל כָּךְ בְּשִׁבִיל לְשַׁמַּח בְּשְׂמֵחַת הָאָרוֹן עִם הַלוּחוֹת, שֶׁהֵם כָּלֵל הַתּוֹרָה כָּלֵל שְׂמֵחַת יִשְׂרָאֵל, כִּי אֲנִי שְׂמַח לְפָנַי ה' אֲשֶׁר בָּחַר בִּי לְמִלְכָּךְ מֵאֲבִיךָ עַל-יְדֵי-זֵה דִּיקָא, "וְנִקְלַתִּי עוֹד מִזֹּאת וְהִיּוֹתִי שְׂפָל בְּעֵינַי" וְכוּ' (שמואל ב' ה"ל), כִּי אֲנִי בְּעֵינַי נִקְלָ וְנִבְזָה עוֹד יוֹתֵר מִזֵּה, וְזֵה דִּיקָא הוּא תְּקֵף שְׂמֵחַתִּי שְׂאֲף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי זוֹכֵה עִם יִשְׂרָאֵל לְהַעֲלוֹת הָאָרוֹן לְמְקוֹמוֹ. וְכֵן הוּא בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שְׂאֲדַרְבָּא כָּל מַה שְׂרוּצִים לְהַרְחִיקוֹ מִשְׂמֵחָה מִחֲמַת שְׂפָלוֹתוֹ וּפְגָמֵיו הַמְּרַבִּים מְאֹד - צָרִיךְ לְהַתְּחַזֵּק לְהִיּוֹת שְׂמַח בְּכָל כַּחוֹ עַל-יְדֵי-זֵה דִּיקָא, וְלְהַפְּךָ הַיְגוֹן וְאֲנַחָה לְשְׂמֵחָה, כִּי אֲף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי מְלַבֵּשׁ בְּצִיצִית וְאוֹמֵר קְרִיאַת שְׂמַע וְכוּ' בְּכָל

יום, וכיוצא בשארי נקודות המצות וכנ"ל, שזהו בחינת מלוי פגימת הלבנה שהוא בחינת מלכות דוד שתתקיים לנצח על-ידי-זה כנ"ל.

ועל-כן אומרים בשמחה בשעת קדוש הלבנה: 'דוד מלך ישראל חי וקיים', כי עקר החיות והקיום לנצח הוא בחינת שמחה - שיזכה כל אחד על-ידי התקרבותו לצדיקים, שמרימין נקודות המצוות של כל אחד למקומו, בבחינת (תהלים טז, יא): "תודיעני ארח חיים שבע שמחות את פניך" וכו', שעקר חיי עולם הבא הוא בחינת שמחה, שזהו בחינת 'דוד מלך ישראל חי וקיים', כי דוד הוא בחינת כלל שמחת ישראל, כי הוא בחינת 'בדחא דמלכא', כמו שאיתא בזהר הקדוש (משפטים קז), כי זכה לעשרה מיני נגינה שהם כלל השמחה. ועל-כן מזכירין זאת בשעת קדוש הלבנה, וצועקין בשמחה גדולה 'דוד מלך ישראל חי וקיים', כי עקר תקון פגימת הלבנה הוא על-ידי שמחה, שהיא בחינת דוד שזכה למלכות דקדשה על-ידי-זה לנצח, כנ"ל.

ועל-כן באמת אמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין מב.) "אלמלא לא זכו ישראל להקביל פני אביהם שבשמים אלא פעם אחת בחדש דים". וכמו שאומרים זאת בברכת קדוש הלבנה בשמחה, כי זה עקר קדשת וזכות ישראל שזוכין בזה העולם הכלה והנפסד וכו', לשמח בשמחת האמונה הקדושה שזהו בחינת קדוש הלבנה שהוא מלוי הלבנה מפגימתה על-ידי-זה כנ"ל. ועל-כן בודאי אלמלא לא זכינו בזה העולם אלא להקביל פני אבינו שבשמים פעם אחת בחדש על-ידי קדוש הלבנה דינו, כי כל זכיותינו וחיותנו הוא שמחת המצוה שזהו בחינת קדוש הלבנה וכנ"ל, מפל שכן וכל שכן שאנו עושים כמה מצוות בכל יום ומיחדין שמו יתברך פעמים בכל יום:

[לב] וזה (בראשית לו, א): וישב יעקב בארץ מגורי אביו וכו', אלה תלדות יעקב יוסף וכו'. ודרשו רבותינו ז"ל במדרש רבה (בראשית רבה פד, ד): 'מגורי אביו - לשון גרים, שהיה יעקב מגיר גרים'. ואיתא בדבריו ז"ל בסימן רכח, שזהו בחינת מה שאמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה פד, ג): 'בקש יעקב לישוב בשלוה קפץ עליו רגזו של יוסף'. כי זה שעוסק לגיר גרים - בהכרח שיהיו לו יסורים ומחלקת וכו'. וכן הוא בכל אדם, שאלו הגרים ובעלי תשובה הרוצים לשוב אל ה' על-ידי הצדיק - בהכרח שיהיה עליהם גם כן כמה מיני מחלקת ויסורים והתגרות וכו' בכל פעם, כי אי אפשר להתקרב באמת להשם-יתברך כי אם על-ידי-זה, כמבאר בדברינו הרבה בזה. וכמו שמבאר בסימן ע"ב, שהוא - להתחזק בכל פעם כנגד היצירה הרע וכו', עין שם.

ועל-כן על כל אחד ואחד מישראל הרוצה לשוב להשם-יתברך נאמר 'בקש יעקב לישוב בשלוה קפץ עליו' וכו'. והתקון לכל זה הוא בחינת יוסף בעצמו, בחינת "אלה תלדות יעקב יוסף" - ופרש רש"י: 'הפשתני הזה נכנסו גמליו טעונים פשתן, הפחמי תמה, אנה יכנס כל הפשתן הזה, היה פקח אחד השיב לו: ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך ששורף כל הפשתן כף וכו', והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש (עובדיה א, יח), ניצוץ יוצא מיוסף שמכלה ושורף הכל. כי יעקב ראה כל האלופים הכתובים למעלה תמה וכו', מה כתיב למטה 'אלה תלדות יעקב יוסף' וכו' 'ניצוץ אחד' וכו'. וכן פרש רש"י בפסוק (בראשית לו, כה): "ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף ויאמר שלחני" וכו', ופרש רש"י, משנולד שטנו של עשו וכו', אש בלא להבה אינו שולט וכו', הינו כי יוסף הוא בחינת

הצדיק האמת שיכול לשמח את לב כל אחד מישראל, ולהפך היגון ואנחה לשמחה, שעל-ידי זה מלהיב את לב ישראל להשם-יתברך, וכמו שכתוב בסימן ט' בליקוטי תניינא, כי הצדיק הוא בחינת (במדבר כו, יח): "איש אשר רוח בו" – שמנשב העפוריות שהיא בחינת עצבות מלב איש הישראלי, כדי שיוכל להתלהב להשם-יתברך וכו', עיין שם.

וזה בחינת יוסף שנאמר בו (שם מא, לח): "הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו", כי יוסף הוא בחינת הצדיק, שיכול לירד לתוך כל היכלי התמורות ולהוציא כל הנפשות משם, כל אחד ואחד מעמק נפילתו, כל מי שרוצה להתאחו בו, כי בודאי מי שאינו רוצה כלל, מכל שכן כשחולק וכו' – בודאי אי אפשר לעזר לו ועליו נאמר (משלי כג, ט): "באזני כסיל אל תדבר כי יבוז לשכל מליך", אבל כל מי שחס על נפשו עדין וחפץ בחיים אף-על-פי שנפל כמו שנפל יכול הצדיק, בחינת יוסף להוציאו משם, כי יוסף ירד לכל היכלי התמורות בבחינת (תהלים קה, יז): "לעבד נמכר יוסף", עבדות בחינת עצבות, כמובא במקום אחר (סימן ב' תניינא) שנמשך מזהמת הנחש, שהוא בחינת חס, שממנו יצא מצרים שנתקלל (בראשית ט, כה): "עבד עבדים יהיה" וכו', כמובא (תקוני זהר, תקון ח, לו), ויוסף עבר בכל זה, והיה לו נסיונות עצומים בתאוה זאת שנמשך מעצבות, והיה בבית האסורים כמה שנים, ועל-ידי זה עבר בכל בחינות היכלי התמורות ויצא מהם בשלום, אף גם זכה לתוספות קדשה עצומה על-ידי זה – שזהו בחינת יוסף, בחינת (משלי א, ה): "ישמע חכם ויוסף לקח". ועל-כן יש לו כח להפך הכל לטובה להפך היגון ואנחה לשמחה, שזהו בחינת מה שהתנבאה רחל, כאשר נולד יוסף

ואמרה (בראשית ל, כג): "אסף אלהים את חרפתי", כי על-ידי בחינת יוסף הצדיק שיכול לעבר בכל היכלי התמורות ולצאת משם בשלום, על-ידי זה יתבטלו כל החרפות הבאין משם.

ואחר-כך קראה שמו יוסף לאמר "יוסף ה' לי בן אחר", הינו שאמרה שלא די שעל ידו יתבטלו החרפות, בחינת "אסף אלהים את חרפתי", אף גם יהיה לו כח להפך החרפות לכבוד להפך היגון ואנחה לשמחה, שזהו בחינת "יוסף ה' לי בן אחר", בחינת מעשים טובים המשמחים הלב בחינת (משלי י"א): "בן חכם ישמח אב", כי עקר תולדותיהן של צדיקים הם מעשים טובים, הינו שדיקא על-ידי החרפות וכו' – "יוסף בן אחר", שהוא הולדה דקדשה, להוסיף להוליד על-ידי זה דיקא שמחה וטוב, בבחינת התהפכות היגון ואנחה לשמחה, שכל זה בחינת יוסף, כמו שכתוב (בראשית מה, ה): "למחיה שלחני אלהים לפניכם" וכו', וכמו שכתוב (שם נ, כ): "ואתם חשבתם לרעה אלהים חשבה לטובה למען עשה פיום הזה להחיות עם רב". ואיתא בספרים על זה (ליקוט ראובני ויגש): אשריהם בעלי תשובה כי למחיה שלחם אלהים וכו', ולטהר המקומות אשר נפצו שם לקרב ניצוצי קדשה למקומם וכו', שכל זה בחינת ירידה תכלית העליה, בחינת הנ"ל, שנתהפך הכל לטוב לששון ושמחה, וכנ"ל. ועל-כן דיקא בחינת יוסף יכול להלהיב את הלב להשם-יתברך, ועל-ידי זה ישרף את כל בחינת אלופי עשו ויהפך הכל לשמחה ולטובה.

וזהו: וישב יעקב – וישב דיקא, בחינת כח המסדר והמישב שזכה יעקב, בחינת השכל הקדוש שרודף תמיד להשיג האור אין סוף וכו', כנ"ל, כי השכל נקרא יעקב, כמו שכתוב כמה פעמים. וזהו וישב

יעקב - שזכה לבחינת המסדר והמישב. וזהו בארץ מגורי אביו - על ידי שהיה מגיר גרים, שזהו בחינת 'מי יימר' הנ"ל שיכול לירד להיכלי התמורות וכו'. אך בכל פעם מתגרים בו ובהנלוים אליו מאד מאד ואין מניחים אותו וכו' - לישב בשלוה כלל.

והתקון לזה הוא אלה תלדות יעקב יוסף וכו' - שהצדיק בחינת יעקב, בחינת השכל הקדוש מוליד בקדשתו בחינת יוסף, שהוא בחינת תוספת קדשה בכל פעם, כי אינו נופל לזקנה דסטרא אחרא בשום אופן, רק הוא מוסיף קדשה ודעת בכל פעם, עד שיכול להפוך כל היגון ואנחה לשמחה, בבחינת (ישעיה כט, יט): "ויספו ענוים בה' שמחה" וכו', ועל ידי זה נעשה בחינת "בית יוסף להבה" - שמלהיב אש הקדשה של יעקב, כי הוא "איש אשר רוח אלהים בו" - שמנשב העפרורית מכל אחד מישראל כנ"ל, ועל ידי זה ניצוץ אחד יוצא מבחינת יוסף ששורף את כל אלופי עשו, שהם כלל כל המניעות והסטריין אחרנין, שמהם כל העצבות והחלישות הדעת וההתגרות וכו' וכו' שמתגריין בכל אחד ואחד, כי על ידי ניצוץ אחד של אור האמת שמכניס בלב איש הישראלי עד שמלהיב את לבו להשם יתברך - על ידי זה מכלה ושורף את כל המונעים וכו', כנ"ל:

[לג] וזה וישראל אהב את יוסף מפל בניו כי בן זקנים הוא לו (בראשית לו, ג). 'זקנים' לשון רבים, כי הוא עוסק תמיד להגביר בכל פעם הזקנה דקדשה על בחינת הזקנה דסטרא אחרא, כי יש זקן דסטרא אחרא שעסקו תמיד להפיל את האדם לידי זקנה, דהינו להחליש את דעתו כאלו הוא זקן במעשיו וכו', שעל זה הזהיר אדמו"ר ז"ל (שיחות הר"ן סימן נא), וכן שמענו מכמה צדיקים, שאסור להיות זקן וכו', והכנעתו על ידי זקן דקדשה, שהוא בחינת (יומא

כח): 'זקן וישוב בישיבה' האמתי, בחינת (קדושין לב): 'זקן - זה קנה חכמה', שהוא בחינת יוסף, שהוא מוסיף קדשה וחיות בכל פעם וכו', וכמבאר מזה בדברינו הרבה (ועין בהלכות תפלין הלכה ה).

וזהו בחינת פי בן זקנים הוא לו - לשון רבים, שבכל פעם מוסיף זקנה דקדשה על זקנה דקדשה, שהוא בחינת "יראת ה' תוסיף ימים" (משלי י, כז): להכניע ולבטל בחינת זקנה דסטרא אחרא, שעל זה התפלל דוד (תהלים עא, ט): "אל תשליכני לעת זקנה" וכו', כי צריכין להתחדש בכל פעם מחדש, בבחינת (ישעיה מ, לא): "יקוי ה' יחליפו כח" וכו', שזהו עקר בחינת זקנה דקדשה, שזהו בחינת יוסף הצדיק שנקרא על שם זה 'יוסף' - על שם שהוא מוסיף קדשה ודעת שהוא עקר החיות בכל פעם, וכנ"ל:

[לד] ודע, כי מוכן בפתכים (לקוטי הש"ס, סנהדרין), שיעקב ויוסף יחד עולים שלש עשרה פעמים שם הויה ברוך הוא. וכבר הובא לעיל (באות כ"ט), שפונות חנפה הם להמשיך שלש עשרה תקוני דקנא, שהם בחינת שלש עשרה מדות של רחמים, ושצריך לכוון בשמונת ימי חנפה בכל לילה שם 'אהיה' פעמים 'אהיה' שעולה אמת וכו', ועקר שרש השלשה יחודים שעולים נר עקרם הוא יחוד העליון שהוא 'הויה אהיה'. עין בפרי עץ חיים בכונות חנפה ותבין כל זה. רק זה שכתבנו בכאן מענין יעקב ויוסף שעולים שלש עשרה פעמים שם 'הויה' - זה אינו מבאר שם בכונות חנפה, כי אם במקום אחר.

ועל פי דברינו הנ"ל לעבדא ולעצות טובות מבאר הכל על נכון, כי זה ידוע, שעקר ויסוד כל השמות הוא שם הויה ברוך הוא (זהר בראשית יט), הוא בחינת עצם האמת, בחינת (תהלים קיז, ט): "ואמת ה'

לעולם", וכל היחודים שעוסקים הצדיקים וכל ישראל ליחד השמות על-ידי מצוות ומעשים טובים - הכל הוא כפי הברור שמבררים ניצוצות הקדושים מעמקי הקלפות, שזהו בחינת מה שכתוב בהתורה הזאת "אמצעייתא דעלמא" וכו', שזהו בחינת 'מי יימר' וכו' וכנ"ל. והעקר על-ידי שמחזקים עצמן באמת ובאמונה בהשם-יתברך ובתורתו וצדיקיו האמתיים, שמודיעים לנו עצם נוראות נפלאות קדשת כל מצוה ומצוה, אשר הם חיינו, וכל קיומנו לנצח, עד שזוכים לעשות המצוה בשמחה, שעל-ידי-זה עקר עלית השכינה בחינת מלכות מן הגלות, עד שעולה בכל העליות הנ"ל, עד שנעשין בחינת תשעה היכלין הנ"ל, דלא מתדבקין ולא מתידעין וכו', שמשם שרש כל היחודים וכל השגת אלהות של צדיקי אמת, כמוכן למשכיל בספרי אמת. והעקר הוא נקדת האמת כנ"ל, שזהו בחינת אהיה פעמים אהיה שעולשלתה אמת שצריכין לכוון בכל לילה וכו', אבל זה מוכן שם, שלהמשיך האמת הזה אי אפשר, כי אם על-ידי שם העצם שהוא שם הויה ברוך הוא, שצריכין ליחדו עם שם אהיה וכו' כנ"ל.

וכל זה נעשה על-ידי צדיקי אמת, שהם בחינת יעקב ויוסף, שהם מאירין האמת בלב כל אחד מישראל, על-ידי שמנשבין ומנפחין העפרורית, שהיא העצבות, מלב איש הישראלי, עד שהלב בוער להשם-יתברך במדה פראוי. ושרש זה האש הקדושה הוא בחינת יעקב, בחינת 'בית יעקב לאש'. אבל עקר התלהבות האש פראוי הוא על-ידי בחינת יוסף, בחינת 'בית יוסף להבה' וכו', ועל-ידי-זה בוער האש פראוי להשם-יתברך, בבחינת (שיר השירים ת, 1): "רשפיה רשפי אש שלהבת יה" עד אשר "מים רבים" שהם הסטרא אחרא

המתגרים להגביר העצבות והמניעות וכו', "לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה אשר אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה" שירצה להסית ולהדיח אחד מישראל מן האמת על-ידי הון ביתו, על-ידי עשירותו הגדולה, ששם עקר אחיזת העצבות והדאגות, בחינת 'בעצבון תאכלנה', בחינת (אבות ב, ז): 'מרבה נכסים מרבה דאגה' (וכמו שמבאר בהתורה "צוית צדק" וכו', סימן כג, עין שם), "בוז יבוזו לו", כי כבר זכה לטעם נעימת האמת על-ידי הצדיקי אמת שהם בחינת יעקב ויוסף, כנ"ל.

וכל זה מרמז בשמונת ימי חנכה, שצריכין להדליק בכל לילה נר חנכה, להמשיך האש והלהבה דקדשה מבחינת יעקב ויוסף, כי יעקב התחיל לעסק בזה - להמשיך השמן משחת קדש על-ידי בחינת 'ויצק שמן על ראשה' וכו' וכנ"ל (באות כד וכה), ויוסף הוא בחינת משיח בן יוסף שהוא עוסק בזה ביותר - לירד לתוך כל עמקי עמקי הקלפות, שהם היכלי התמורות לברר הקדשה משם וכו', עד שיזכה לבחינת התשעה היכלין, ששם שרש השמן וכו' כנ"ל. ועל-כן יעקב ויוסף הם עולים שלש עשרה פעמים שם הויה, שהוא עקר כח הרחמים הגדולים של שלש עשרה תקוני דקנא, כי שם הויה - עצם הרחמים בחינת 'ה' ה' אל רחום וחנון' וכו' [וכמוכן בפנונת (פרי עץ חיים, סליחות, פרק א), שעקר שלש עשרה תקוני דקנא, שהם בחינת שלש עשרה מדות של רחמים - שרשם הוא שם הויה ברוך הוא עין שם]. אך עקר המשכתם עלינו הוא על-ידי צדיקי אמת שהם בחינת יעקב ויוסף שעולים שלש עשרה פעמים הויה ברוך הוא כנ"ל, והם מאירים האמת בישראל, שהוא בחינת אהיה פעמים אהיה, שצריכין לכוון בכל לילה שעולה אמת כנ"ל.

"אמצעותא" בענין כח המסדר והמישב וכו' וכנ"ל, על-כן כשמגיעין בלילה השמיני להתחלת התקון של יוסף שעולה ששה פעמים שם הויה ברוך הוא, וממשיכים שם אחד בלילה השמיני, אחר שכבר נמשכו כל השבע פעמים הויה שעולה יעקב, בשבע לילות הראשונים שהם שבעה תקוני דיקנא עד 'ואמת', אזי אי אפשר להאיר יותר כנ"ל. רק שאר תקוני דיקנא שהם בחינת שמות הויה ואהיה כלולים שם בהעלם, כי אי אפשר לגלות ולהאיר עתה יותר, כנ"ל:

[לן] כי כל חיותנו וקיומנו הוא על-ידי עצם הרחמים הגדולים שממשיכין הצדיקי אמת עלינו, שנמשכין על-ידי שלש עשרה מדות של רחמים שהם בחינת שלשה עשר תקוני דיקנא, שעל-ידי-זה הם מרחמין עלינו, ומאירין בלבנו נקדת האמת בלב כל אחד ואחד בכל מקום שהוא, באפן שהוא גם הוא יוכל להתעורר ולהתלהב להשם-יתברך ברשפי שלהבת יה וכו', עד שגם הוא ישמח נפשו כנ"ל, שעל-ידי-זה עקר עליתו וכו', שכל זה הוא בחינת חנכה, כנ"ל:

ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

[לן] ו'נוצר' הוא אותיות 'רצון', כי עקר הוא הרצון, כמבאר בדברינו הרבה בזה (שיחות הר"ן סימן נא; הלכות ברכת השחר הלכה ה, ועוד). וזה עקר הארת התלהבות האמת שבלב, שהאמת יאיר ויליהב בלבו תמיד בהדרגה ובמדה, עד שרצונו יהיה חזק תמיד להשם-יתברך ותורתו וצדיקיו האמתיים, שזה העקר, כנ"ל. ועל-כן כשמגיעים לבחינת נוצר חסד' - אין מדליקין עוד יותר באתגליא כנ"ל, כי אי אפשר להאיר באתגליא יותר, רק עקר התקון על-ידי הרצון החזק שמאיר ביותר על-ידי התלהבות האמת, שהוא בחינת יוסף, וכנ"ל:

ומבאר שם בכונות חנכה, שפכל לילה יכון אהיה אחד ומדה אחת משלש עשרה תקוני דקנא הנ"ל, עד לילה השמיני שהוא בחינת 'נוצר' שהוא אחר תקון 'ואמת', ואז במדה השמינית נכללין שאר התקונים עד 'ונקה' וגו' עין שם. ולפי דרכנו הנ"ל יבא הפל על נכון בעזר השם-יתברך, כי עצם האמת הוא בחינת יעקב בחינת (מיכה ז, כ): "תתן אמת ליעקב", ויעקב עולה שבע פעמים הויה, כמובא (ספר הליקוטים, כי תצא), שזהו בחינת שבעה תקוני דקנא עד 'ואמת', שהוא תקון השביעי (עין חיים, שער כה, דרוש ב), שהוא עקר בחינת יעקב שעולה שבע פעמים הויה, שהם בחינת שבעה תקונין עד תקון השביעי שהוא 'ואמת' כנ"ל. ואחר-כך תקון השמיני 'נוצר' הוא בחינת יוסף המלהיב האמת וכו', כנ"ל.

ועל-כן תכף שמגיעין בלילה השמיני להתקון של יוסף שהוא התלהבות האמת - נכללין בו כל השארי תקונים עד 'ונקה', ואין צריכין עוד להדליק נר חנכה יותר, כי עקר עסקנו בהדלקת נר חנכה היה להמשיך אור האמת של יעקב עד שיגיע לבחינת יוסף שהוא מלהיב האמת, ואז אין צריכין וגם אי אפשר להדליק יותר באתגליא רק שארי התקונים נכללין בו, כנ"ל:

[לה] כי יוסף הוא בחינת משיח, שהוא יגמר הגאולה, שהיא בחינת אמת, כמו שכתוב (תהלים מג, א): "שלח אורך ואמתך" וכו', אבל גמר הגאולה שהוא גמר התגלות האמת - אי אפשר עתה להאיר באתגליא, כמובן בכל דברי רבותינו ז"ל, כי לבא לפומא לא גלי (קהלת רבה יב, ט), וגם שלא יתלהב האור יותר מדאי, שזהו בחינת (שמות יט, כא): "פן יִהָרְסוּ", כמבאר (בסימן ט ליקוטי תניינא) על 'איש אשר רכב על סוסי אש בסערה', וכמבאר בזאת התורה

[לח] ועל-כן הִיה זוכה יוסף הצדיק לחלומות צודקים ואמתיים, וגם הִיה יודע לפשר חלמין שבשנה של אחרים, כי השנה היא אחד מששים במיתה (ברכות נז:), ועצבות היא סטרא דמותא, כי עקר השנה הוא מחמת שנתִיגעו המחין. ושרש השנה בקדשה שהיא שנת הצדיקים נמשך מבחינת הרדיפה והמעכב הנ"ל, שעל-ידי־זה שהמחין רודפין להשיג, והמעכב מעכבם עד שיתִישב וכו', ועל-ידי־זה נעשין תשעה היכלין הנ"ל, ועל-ידי־זה משיגין אור אין סוף וכו', ואף-על-פי שאלו התשעה היכלין לא מתדבקין ולא מתידעין וכו', אף-על-פי-כן משם נמשכין כל המחין דקדשה של צדיקי אמת, כי הם אורות הצחצחות, שהם שרש כל המדות, שמשם השתלשלות כל המחין על-ידי הצמצומים והפלים שעושין הצדיקים במעשיהם הטובים. אבל מחמת יגיעת המחין על-ידי הרדיפה והמעכב, על-ידי־זה מִכְרַחֵן לישן לתת נִיחָא למחין, ואז דיקא בשעת השנה, הצדיק מברר ביותר מהיכלי התמורות ועולה נשמתו, שהיא המחין, למקום שעולין ומשיגין אז דיקא מה שמשיגין, שזהו בחינת מה שמבאר לעיל (באות כד), בפרשת 'ויצא' ויפגע במקום וילן שם וכו' ויחלם וכו', עין שם.

ועל-כן צריכין לזהר לישן מתוך דברי תורה, כדי לישן מתוך שמחה, שלא יטעם טעמא דמותא. וזה שבקש דוד (תהלים יג, ד): "האירה עיני פן אישן המות", וכן נתתקן לכל אחד לומר קדם השנה בברכת 'המפיל' 'והאר עיני פן אישן המות' הינו כנ"ל. וזה שנִסְמָךְ לַפְסוּק "עד אנה אשית עצות בנפשי יגון בלבבי יומם עד אנה ירום אויבי עלי", שנִסְמָךְ לָזֶה "הביטה וכו' האירה עיני פן אישן המות", כי צעק מאחר שהגלות מתגבר כל כך,

שעקרו הוא יגון ועצבות בחינת יגון בלבבי יומם, על-כן אני מבקש 'האירה עיני פן אישן המות', שהשם-יתברך יאיר עיניו, שיוכל לשמח נפשו שלא יישן המות, שלא תהיה השנה בבחינת סטרא דמותא, חס ושלום, שהיא בחינת יגון ועצבות, כי אלו הארבע פעמים 'עד אנה', שצעק דוד במזמור זה הם כנגד הארבע גליות, כמו שפרש רש"י שם, ועקר כל הגליות הוא עצבות.

ועל זה צעק דוד והתפלל שיהיו ישראל נצולין מהיגון והעצבות שלא ירום אויביהם עליהם על-ידי־זה, חס ושלום, שלא יישנו המות על-ידי־זה כנ"ל, כי כל מה שצעק דוד והתפלל הִיה הכל עבור כלל נפשות ישראל, והעקר על גלות הנפש שמתפשט ומתגבר מאד על כל אחד ואחד, שעקר הגלות היא העצבות כנ"ל. ועל-כן נסמך מיד לזה "ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה לה" וכו', שחזק את עצמו ואת כל נפשות ישראל הכלולים בו, ואמר, שבטוח בחסדו יתברך, ועל-ידי־זה משמח את עצמו בחינת "יגל לבי בישועתך" וכו', כי זה עקר התקון של כל אחד ואחד שיתחזק לבו בכחון גדול בחסדי השם-יתברך, שבודאי לא יעזב אותו עד שישמח ויגיל נפשו בחינת 'יגל לבי בישועתך' וכו'.

אבל אלו שאינם זוכים לזה, אזי השנה שלהם נאחז בהסטרא דמותא כפי הפגם שלהם בהמחין, ועל-ידי־זה חלומות שלהם מערבבים וכו', כמו שאיתא בזהר הקדוש (מקצ"ר). כי כל פגם המחין והדעת של כל אחד הוא מחמת פגם המסדר והמישב, שאינו זוכה לכח המסדר והמישב את המחין כראוי, כי אם הִיה לו ישוב הדעת כראוי, בודאי לא הִיה כרוף אחר שטותים ומעשים שאינם הגונים כאלה. וכמו שכתוב במקום אחר (בסימן י" תנינא): שעקר

ההתרחקות מהשם-יתברך הוא מחמת שאין לו ישוב הדעת. ומבאר שם, שעקר ישוב הדעת הוא על-ידי שמחה וכו', עין שם. הינו כנ"ל, כי הא בהא תליא, מחמת שאינו מתגבר בשמחה מה שעל כל פנים נצל שלא עשני גוי והבדילנו מן התועים בכמה בחינות וכו', על-ידי-זה מחו בגלות וכו', וכל מה שגלות הדעת מתגבר - יותר מתגבר העצבות יותר, וכן להלן, ומחמת זה כל ההתרחקות מהשם-יתברך.

והתקון לכל זה הוא הצדיק האמת, בחינת יוסף, שידוע בעמקות חכמתו לשמח נפשות ישראל בכל מקום שהם, כנ"ל (אות לב), ועל-כן היה יודע לפשר חלמין, כי היה יכל לידע לברר הטוב מן הרע שבהיכלי התמורות, שעל-ידי-זה ידע פתרון החלום, אפלו של ההמון שכל ערבובו הוא על-ידי בלבול היכלי התמורות. כי הוא ידע לברר כל זה, כנ"ל:

[לט] ועל-כן ידע יוסף לפתר חלום פרעה, שעל-ידי-זה יצא מגלות ועבדות. כי פרעה שהוא מלך מצרים שהוא גלות הראשון שנמשך מחטא אדם הראשון, שאז נמשך עצבות סטרא דמותא, בחינת "בעצבון תאכלנה וכו' עד שובך אל האדמה" וכו'. ועל-כן ראה פרעה ששבע פרות הרעות בולעים שבע פרות הטובות, וכן שבע שבלים וכו', עד כי באו אל קרבנה, ולא נודע כי באו אל קרבנה (בראשית מא, כא), שמתגבר העצבות והיגון על הטוב שהוא בחינת שביעה וברכה, בחינת שמחה, כמו שפרש רש"י בפסוק (תהלים סה, יד): "לבשו כרים הצאן ועמקים יעטפו בר יתרועעו אף ישירו" - תרועת שמחה, וכן פרש במקום אחר (ישעיה טז, י). אבל בחינת שבע שני הרעב, שהוא ההפך בחינת יללה ועצבות, כמו שכתוב ביואל בגזרת הרעב (יואל א, ה

(יא): "בכו והלילו וכו' הלילו על חטא ועל שעורה" וכו', מתגבר כל כך עד אשר הם רוצים להבליע ולהעלים שמחת ישראל לגמרי, בבחינת (בראשית מא, כא): "ותבאנה אל קרבנה, ולא נודע כי באו אל קרבנה", שזה עקר אריכת הגלות כנ"ל. ועקר העצבות ביותר הוא בענין הממון, והפרנסה והעשירות ששם עקר העצבות בחינת 'בעצבון תאכלנה', שאפלו מי שיש לו ממון ועשירות הרבה - חסר לו בכל פעם יותר ודואג יותר מן העניינים, בחינת "מרבה נכסים מרבה דאגה" (אבות ב, ז) שזה בחינת ולא נודע כי באו אל קרבנה - כי מצרים בחינת תאות ממון, כמו שכתוב במקום אחר (הלכות תפלה, הלכה ד', אות יז).

והתקון לכל זה הוא בחינת יוסף הצדיק, שהוא יודע להמשיך שמחה גם בעמק הגלות, ולפשר החלום באפן שיהיה לנו קיום, בחינת "כי למחיה שלחני אלהים לפניכם לשום לכם שארית בארץ" וכו', כי כל אלו המעשיות שעברו בין יוסף ופרעה ובין יוסף ואחיו וכו' - הכל מרמז על אריכת הגלות הנה עד קץ הפלאות, כידוע (של"ה, פרשת וישב יא).

ועל-כן נאמר ביוסף הצדיק (בראשית מא, לח): הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו - שידוע לנשב ולנפח העפרורית מלב ישראל וכו' כנ"ל. וזהו אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת אין נבון וחקם כמוך - כי מאחר שאתה יודע לפתר חלום כזה ולתקנו, שזהו מחמת שאתה יכול לברר היכלי התמורות על-ידי התגברות השמחה בעצותיה העמקות, וכמו שאיתא במדרש (בראשית רבה פו, ד) על פסוק (בראשית לט, ב): "ויהי איש מצליח" שהוא לשון מפיו ומרקד, שגם בעבדותו בבית הסהר, היה מפיו ומצליח לשמח נפשו. כי עקר העצה לשמח נפשו במלי דשטותא, כמו שכתוב בדברינו הרבה

בְּזֶה (סימנים כד, מח תנינא ועוד). על-פּן אָמר לוֹ אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתָךְ אֵת כָּל זֹאת – בְּוֹדָאִי – אֵין נִבּוֹן וְחָכְם כְּמוֹךְ, כִּי בְּוֹדָאִי אַתָּה זֹכֵה לְבִרְכַת הַשָּׁכֵל, שְׂזוֹכִין עַל-יְדֵי שְׂמֻבְרִין הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת עַל-יְדֵי הַתְּגַבְרוֹת הַשְּׂמֻחָה, וְכַנ"ל:

[מ] וְזֶהוּ אַתָּה תִּהְיֶה עַל בֵּיתִי וְעַל פִּיךָ יִשָּׁק כָּל עַמִּי רַק הַכֶּסֶּא אֲגַדֵּל מִמֶּךָ – כִּי הַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף, שְׂזוֹכֵה לְעֵלוֹת מֵהֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, עַד שְׁעוֹלָה בְּכָל הָעֲלִיּוֹת הַנ"ל, הוּא זֹכֵה לְכָל הַבְּרָכוֹת כַּנ"ל, וְהוּא מִמְשִׁיךְ כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַהִשְׁפָּעוֹת בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחָנִיּוֹת לְכָל הָעוֹלָם, בְּחִינַת אַתָּה תִּהְיֶה עַל בֵּיתִי וְעַל פִּיךָ יִשָּׁק כָּל עַמִּי – שְׁכָל הַהִשְׁפָּעוֹת יִהְיוּ נִמְשָׁכִין עַל יְדֶךָ. רַק הַכֶּסֶּא אֲגַדֵּל מִמֶּךָ – זֶה בְּחִינַת כֶּסֶּא דְמִתְכַסְיָא, בְּחִינַת כְּתֹר הַנ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּעֲכָב וְכוּ', אֲגַדֵּל מִמֶּךָ – שְׁלֵא יְרַדְךָ מִחֻשְׁבְּתְךָ יוֹתֵר מִדָּאִי, רַק תִּזְכֶּה לְבְּחִינַת הַמִּישָׁב וְהַמְסֻדָּר, שֶׁהוּא מַעֲכָב הַמַּחֲזִין שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתֹר, בְּחִינַת כֶּסֶּא דְמִתְכַסְיָא, כְּמוֹ שְׂכָתוּב בְּסִימָן ו' (לְקוּטֵי חֵלֶק א).

וְזֶהוּ גַם כֵּן בְּחִינַת אֲנִי פְרַעַה וּבִלְעֲדִיךָ לֹא יָרִים אִישׁ אֶת יָדוֹ וְאֶת רַגְלוֹ וְכוּ', הִרְמַת הַיָּדִים וְהַרְגָלִים, זֶה בְּחִינַת כָּלֵל כָּל הַתְּקוּנִים הַנ"ל, שֶׁעַקְרָם לְהַרִים הַרְגָלִין שְׁיִלְכוּ לְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָמוֹת לְהִשְׁמִיתָבְרַךְ, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ בְּרָכָה וְכוּ', שְׂזֶהוּ בְּחִינַת יָדִים וְכוּ', אֲבָל אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי פְרַעַה. וְזֶה דְגַמַּת רַק הַכֶּסֶּא אֲגַדֵּל מִמֶּךָ, כְּמוֹ שֶׁפִּרְשׁ רַש"י שָׁם. וְכָל זֶה מְרַמֵּז עַל כָּל הַמְבָאָר בַּתּוֹרָה הַנ"ל, שְׂמִי שְׂזוֹכֵה לְבָרֵךְ הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, עַד שְׂזוֹכֵה לְעֵלוֹת וְכוּ' כַּנ"ל, עַד שְׂזוֹכֵה לְבִרְכַת הַשָּׁכֵל וְהַשָּׁכֵל רוֹדֵף לְהַשִּׁיג וְכוּ', אֲזִי עָקַר הַתְּקוּן עַל-יְדֵי הַמַּעֲכָב שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתֹר כַּנ"ל, שְׂזֶהוּ בְּחִינַת רַק הַכֶּסֶּא אֲגַדֵּל מִמֶּךָ, וְזֶהוּ בְּעֶצְמוֹ בְּחִינַת אֲנִי פְרַעַה וְכוּ' וְכַנ"ל, וְכַמּוֹ שֶׁפִּרְשׁ רַש"י שָׁם לְעֵנִין פְּשׁוּטוֹ. וְכֵן הוּא מְרַמֵּז

לְעֵנִין הַשְּׂגַת אֱלֹהוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֵת בְּחִינַת יוֹסֵף, וְכַנ"ל.

וְכֵן מְבָאָר בַּמְדָּרָשׁ בְּפִרְשָׁה זֹאת (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ז, ב), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: שְׂתִי פְרָשִׁיּוֹת הַכְּתִיב לָנוּ מִשָּׁה בַּתּוֹרָה, וְאָנוּ לְמִדִּים מִפְּרָשַׁת פְּרַעַה הַרְשָׁע, כְּתוּב אַחַד אוֹמֵר (דְּבָרִים כח, יג): "וְהֵייתָ רַק לְמַעְלָה", יְכוּל כְּמוֹנִי, אַתְּמָהּ. תִּלְמוּד לוֹמֵר 'רַק' – גְּדַלְתִּי לְמַעְלָה מִגְּדַלְתְּכֶם, וְאָנוּ לְמִדִּים אוֹתָהּ מִפְּרַעַה הַרְשָׁע 'אַתָּה תִּהְיֶה וְגו', יְכוּל כְּמוֹנִי תִלְמוּד לוֹמֵר 'רַק', גְּדַלְתִּי לְמַעְלָה מִגְּדַלְתְּךָ. וְהֵדִין (וַיִּקְרָא יט, ב): "דְּבַר וְכוּ' קִדְשִׁים תִּהְיוּ", יְכוּל כְּמוֹנִי, תִלְמוּד לוֹמֵר "כִּי קִדּוֹשׁ אָנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם", קִדְשִׁי לְמַעְלָה מִקְדְּשִׁתְּכֶם, וְאָנוּ לְמִדִּים אוֹתָהּ מִפְּרַעַה הַרְשָׁע 'אֲנִי פְרַעַה' וְגו' יְכוּל כְּמוֹנִי תִלְמוּד לוֹמֵר 'אֲנִי פְרַעַה' גְּדַלְתִּי לְמַעְלָה מִגְּדַלְתְּךָ; עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמְדָּרָשׁ. הִנֵּה מְבָאָר לְמַבִּין וּמַעֲיִן בְּהַתּוֹרָה הַנ"ל – כָּל דְּבָרֵינוּ הַנ"ל, שְׁכָל זֶה מְרַמֵּז, שְׂאֵף-עַל-פִּי שֶׁהַצַּדִּיק בְּחִינַת יוֹסֵף זָכָה לְבָרֵךְ כְּמוֹ שְׂזָכָה, עַד שְׂזָכָה לְבִרְכַת הַמַּחֲזִין כְּרֵאוֹי וְהַמַּחֲזִין רוֹדְפִין וְכוּ', אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֲסוּר לוֹ לְהִרְס אֶל ה', וְכָל תְּקוּנוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַמַּעֲכָב וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת רַק הַכֶּסֶּא וְכוּ', שְׁכָל זֶה בְּחִינַת 'אֲנִי ה' קִדְשִׁי לְמַעְלָה וְכוּ' וְאֲסוּר לְהִרְס' וְכוּ'. כִּי מְלַכּוּתָא דְאַרְעָא כְּעִין מְלַכּוּתָא דְרַקִּיעַ (בְּרֵכוֹת נח.), וְכַמּוֹ שְׂאִיתָא בַּמְדָּרָשׁ הַנ"ל, שְׂאָנוּ לְמִדִּים מִפְּרָשַׁת פְּרַעַה הַרְשָׁע לְעֵנִין נוֹרְאוֹת קִדְשַׁת הַמְּקוֹם בְּרוּךְ הוּא, וְכַנ"ל:

[מא] וְזֶהוּ וַיִּקְרָאוּ לְפָנָיו אַבְרָהָם – 'אַבְרָהָם' מְרַמֵּז עַל הַתְּקוּנִים הַנ"ל. 'אַבְרָהָם' – דִּין אַבָּא לְמַלְכָּא (תְּרַגּוּם שֶׁ), בְּחִינַת תְּקוּן הַמְּלַכּוֹת כַּנ"ל. 'אַבְרָהָם' לְשׁוֹן בְּרָכִים, כְּמוֹ שֶׁפִּרְשׁ רַש"י שָׁם, בְּחִינַת תְּקוּן הַרְגָלִין. 'אַבְרָהָם' לְשׁוֹן בְּרָכָה בְּחִינַת בְּרַכַּת הַיָּדִים. 'אַבְרָהָם' אַב בְּחֻכְמָה וְכוּ', בְּחִינַת בְּרַכַּת הַשָּׁכֵל וְהַחֻכְמָה. וְזֶה

בחינת "צפנת פענח" - מגלה נסתרות, פי זוכה לתשעה היכלין הנ"ל, דלא מתדבקין ולא ידעין, שמשם כל השגת הרזין והסודות הנראות הצפונים ונסתרים:

[מב] וזה ועתה אל תעצבו (מה, ה) - שמאחר שזוכים להתקבץ יחד אל הצדיק האמת בחינת יוסף, בודאי אין להתעצב עוד, רק צריכין לשמח הרבה, בבחינת (משלי כט, ב): "ברבות צדיקים ישמח העם". כי כל מי שבא אל הצדיק בתוך כלל הקבוץ הוא בכלל צדיק, כי "עמך כלם צדיקים" (ישעיה ס, כא) - שאצלם מקור השמחה בחינת (תהלים צז, יב): "שמחו צדיקים בה", "רננו צדיקים בה" (שם לג, א), רק מחמת מרירות הגלות בכלל ובפרט - נעלם בחינת צדיק שיש אצל כל אחד. אבל תכף כשמתקבצים אל הצדיק שהוא איש אשר רוח בו, מאיר בחינת נקודת צדיק שיש אצל כל אחד.

ועל-ידי-זה נתרבה השמחה בבחינת (משלי יג, ט): "אור צדיקים ישמח" (וכמו שמבאר בהתורה "חדי רבי שמעון" בסימן סא על פסוק זה), ועל-כן אז "ותחי רוח יעקב אביהם" (בראשית מה, כז), בחינת חיות ושמחה, וכמו שכתוב שם: "רב עוד יוסף בני חי", ופרש רש"י: "רב לי עוד שמחה וחדוה וכו'", כי עקר השמחה שהיא האמת והאמונה הקדושה, שזה כל החיות והשמחה וכו' כנ"ל, עקרו הוא על-ידי הבנים שמולידים, שעל-ידי-זה נתרבין בני ישראל, בחינת (משלי י, א): "בין חכם ישמח אב" וכו', וכמו שמבכרים: "ישמח האב ביוצאי חלציו וכו', ונאמר (משלי כג, כה): "ישמח אביו ואמו", כי האמונה הקדושה צריכין לגלות מדור לדור, שזהו עקר השמחה. וזהו "עבדו את ה' בשמחה וכו' דעו כי ה' הוא האלהים" (תהלים ק, ב), שזה עקר השמחה וכו', וסיים "ועד דר ודר אמונתו", וכתיב: "חסדי

ה' עולם אשירה לדור ודור אודיע אמונתך בפי" וכו' (שם פט, ב).

ועל-כן עקר השמחה בו יתברך שהתחיל מאברהם, שהוא התחיל לגלות אמונתו בעולם, עקרה נתגלה על-ידי יעקב שהיתה מטתו שלמה, שהוליד שנים עשר שבטים כלם צדיקים. וכל מה שנולד שבט - נמשך שמחה כנ"ל. אך עקר התלהבות אור השמחה היתה על-ידי הולדת יוסף כנ"ל. אבל הבעל דבר התגרה מאד בהם, ועשה ביניהם מחלקת שהוא פגם השמחה מאד, כי עקר השמחה על-ידי האהבה והשלום, בחינת (ישעיה נה, יב): "כי בשמחה תצאו ובשלום תוכלון", כי העקר שיתקבצו ישראל יחד אל הצדיק, בחינת יוסף, כנ"ל, שעל-ידי-זה עקר השמחה, וכנ"ל:

[מג] ועל-כן בסוף ה'ה כל הרעש על-ידי בנימין, כי בנימין, ה'ה הבית-המקדש בחלקו (מגלה ט), שהוא המקום הקדוש והנורא, ששם יכולין לקבל אור השמחה הקדושה הזאת. כי באמת עקר שלמות השמחה הוא על-ידי כל התקונים הנ"ל, שנמשכין על-ידי הצדיק האמת, שמשמח נפשות ישראל, עד שמבררין מהיכלי התמורות ועולין וכו', עד שהמחין רודפין להשיג וכו', והמסדר והמישב מעכבים וכו', ומשם נעשין התשעה היכלין על-ידי הרדיפה והמעכב, שהוא בחינת פתר ששם מקור השמחה, בחינת (ישעיה לה, י): "ושמחת עולם על ראשם" כנ"ל. אבל זאת השמחה קשה מאד לסבל בזה העולם, כי היא למעלה מנפש רוח נשמה וכו', וצריכין המקום הנורא שהוא מקום בית-המקדש, שהוא נמשך בשרשו ממקום ההוא, שהוא בחינת פתר שנקרא 'מקום', בחינת (יחזקאל ג, יב): 'ברוך כבוד ה' ממקומו', שזהו בחינת "ויפגע במקום" הנאמר

בַּיַעֲקֹב (כמו שכתוב לעיל באות כד). וְזֶה הַמָּקוֹם זָכָה
בְּנִימִין הַצַּדִּיק שֶׁהָיָה בְּחֶלְקוֹ.

וְעַל-כֵּן אֶף-עַל-פִּי שְׁנוּלַד יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁיִּכּוֹל
לְשַׁמַּח אֶת יִשְׂרָאֵל, כַּנִּל - לֹא נִשְׁלַם הַמַּטָּה
הַקְּדוּשָׁה עַד שְׁנוּלַד בְּנִימִין בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי אֵין
מָקוֹם בְּעוֹלָם שְׁיִכּוֹל לְסַבֵּל אוֹר הַשְּׂמֵחָה הַזֹּאת,
שֶׁהוּא לְשַׁמַּח בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, שְׂזָה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר
וּלְסַפֵּר, כִּי הוּא לְכָל חַד כְּפּוּם מַה דְּמַשְׁעַר בְּלִבִּיהָ.
עַל-כֵּן אֵין מָקוֹם בְּעוֹלָם לְזָה, כִּי אִם מָקוֹם בֵּית-
הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשְּׂמֵחָה, בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים א,
ד): "הִבִּיאֵנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נְגִילָה וְנִשְׂמֵחָה בְךָ",
וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַשְּׂמֵחָה לְכָל יִשְׂרָאֵל, לְכָל אֶחָד וְאֶחָד
בְּלִבּוֹ כְּפּוּם מַה דְּמַשְׁעַר בְּלִבִּיהָ (כְּפִי שְׁמַשְׁעַר בְּלִבּוֹ), כְּפִי
מַעֲשֵׂיו הַטּוֹבִים. וְהַעֲקָר כְּפִי הַתְּקַרְבוֹתוֹ לְצַדִּיקֵי
אַמֶּת, שֶׁהֵם יְכוּלִים לְשַׁמַּח הַכֹּל אֶפְלוּ הַגְּרוּעִים
מְאֹד, כִּי הֵם יְכוּלִים לְהַפְּךָ יְגוֹן וְאַנְחָה לְשְׂמֵחָה
וְכוֹ, כַּנִּל:

[מד] וְעַל-כֵּן בְּאַמֶּת עֵתָהּ בְּגָלוֹת, שֶׁנִּחְרַב הַבַּיִת-
הַמִּקְדָּשׁ - קָשָׁה מְאֹד לְשַׁמַּח כִּי אִם בְּכַח הַצַּדִּיקִים,
שֶׁיֵּשׁ לָהֶם דַּעַת גְּדוֹל וְנִפְלָא, שֶׁנִּחְשָׁב כְּבִנְיַן בֵּית-
הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּרִכּוֹת לג): 'כָּל
מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעְהָ וְכוֹ', שֶׁהֵם מִמְּשִׁיכִים עֲלֵינוּ
שְׂמֵחָה בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ כְּדִי שְׁנוּכַל לְהַתְקִים בְּגָלוֹת הַמֶּר
הַזֶּה. וְעַל-כֵּן קָרָאָה לוֹ אִמּוֹ 'בֶּן אוֹנִי' (בְּרֵאשִׁית לה, יח),
כִּי רָחַל מֵתָה אָז, וְנִקְבְּרָה בְּפִרְשַׁת דְּרָכִים, כְּדִי
שְׁיִכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְבַכּוֹת עַל קִבְרָהּ בַּעַת הַחֲרָבָה, כְּמוֹ
שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פב, ט).

וְעַל-כֵּן מַחֲמַת שְׂרַחֵל אִמְנוּ רְאֵתָהּ גְּדַל הַחֲרָבָה
שֶׁהָיָה קָדָם שֶׁנִּזְכָּה לְקֶץ הָאֲחֵרוֹן, עַל-כֵּן קָרָאָה
שְׁמוֹ 'בֶּן אוֹנִי' - עַל שֶׁם גְּדַל הָאֲנִינּוֹת וְהַבְּכִיָּה
שֶׁצָּרִיכִין בְּכָל לַיְלָה לְבַכּוֹת עַל חֲרָבָה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ.
וְכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְצַעֵק וּלְבַכּוֹת הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם עַל

פְּגָמָיו שֶׁמַּעֲכָבִין בְּנִינַת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, שְׂזָה בְּחִינַת
"קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים רָחַל מְבַכָּה
עַל בְּנִיָּהּ" וְכוֹ' (בְּרֵאשִׁית לא, יד). אֲבָל אָבִיו קָרָא לוֹ
בְּנִימִין, עַל שֶׁם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי יַעֲקֹב קָרָא אוֹתוֹ בֶּן
יִמִּין עַל שֶׁם הַסּוּף שֶׁנִּחְזַר לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וַיִּבְנֶה
בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בְּנִימִין שֶׁשָּׁם מְקוֹר
הַשְּׂמֵחָה. הֵינּוּ שֶׁיַּעֲקֹב אָמַר, שֶׁגַּם עֵתָהּ צָרִיכִין
לְקָרוֹתוֹ בְּנִימִין עַל שֶׁם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת
שְׂמֵחָה, כִּי גַם עֵתָהּ בְּגָלוֹת אֲסוּר לְהִיּוֹת בְּעַצְבוֹת,
רַק צָרִיכִין לְצַעֵק וּלְבַכּוֹת וּלְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ אִיזָה שְׂעָה
בְּיוֹם, אֲבָל בְּכָל הַיּוֹם צָרִיכִין לְהִיּוֹת בְּשְׂמֵחָה לְשַׁמַּח
נַפְשׁוֹ בְּכָל דְּרָכֵי הָעֲצוֹת. כִּי עַל-יַדֵּי שְׂמֵחָה עֲקָר
הַבְּרוּר מֵהִיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שְׂעַל-יַדֵּי-זֶה דִּיקָא
יוֹצֵאֵין מִן הַגָּלוֹת כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַתוֹ, בְּבְחִינַת 'כִּי
בְּשְׂמֵחָה תִּצְאוּ', וְכוֹנֵן:

[מה] וְזֶה בְּחִינַת גְּדַל מְרִירַת הַצַּעַר שֶׁהָיָה לָהֶם עַל-
יַדֵּי הַגְּבִיעַ שֶׁמַּצְאוּ בְּאַמֶּתַחַת בְּנִימִין, וְאַחֲרֵי-כֵן עַל-
יַדֵּי-זֶה דִּיקָא נִתְגַּלָּה יוֹסֵף לָהֶם וְנִתְקַבְּצוּ יַחַד,
בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית מה, א): "וְלֹא יָכַל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק",
שְׂעַל-יַדֵּי-זֶה נִתְרַבָּה הַשְּׂמֵחָה כַּנִּל, זֶה רִמְזוֹ, לִידַע
וְלַהוֹדִיעַ, שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם בָּצַעַר גְּדוֹל וּמַר מְאֹד עַד
שֶׁמַּעֲקָם אֶת לִבּוֹ מְאֹד מְאֹד, יַדַּע וַיֵּאֱמִין שֶׁגַּם זֶה
לְטוֹבָה וּבּוֹדָאֵי נַעֲלָמִין רַחֲמִים נִפְלְאִים בְּמְרִירַת
הַצַּעַר הַזֶּה, רַק שֶׁצָּרִיכִין לְצַעֵק וּלְהַתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם-
יִתְבַּרֵּךְ וּלְחַכּוֹת לְרַחֲמָיו יִתְבַּרֵּךְ. כִּי אֵיתָא (מַחֲבֵרַת
הַקְּדוּשׁ פּוּרִים), שֶׁגְּבִיעַ בְּגִימַטְרִיא י"ג ע"ב שֶׁהֵם בְּחִינַת
תְּלִיסַר מְכִילִין דְּרַחֲמֵי, שֶׁהֵם כָּלֵל כָּל הַרַחֲמָנוּת
וְהַחֲסָדִים הַגְּדוֹלִים, כִּידוּעַ (וְהַר הָאֲזִינוּ רַפְחֵ:). וְזֶהוּ
בְּחִינַת הַנִּל, שֶׁדִּיקָא עַל-יַדֵּי הַגְּבִיעַ שֶׁהָיָה
בְּאַמֶּתַחַת בְּנִימִין - שֶׁגַּרְם לָהֶם צַעַר קָשָׁה וּמַר כְּזֶה,
עַל-יַדֵּי-זֶה דִּיקָא נִתְקַבְּצוּ יַחַד, וְנִתְגַּלָּה שֶׁהַגְּבִיעַ
שֶׁהָיָה נַעֲלָם - הוּא בְּחִינַת רַחֲמִים נִפְלְאִים, כִּי הוּא

בחינת י"ג ע"ב תליסר מכילין דרחמי שהם כלל כל הרחמנות וכו', כנ"ל:

[מו] וזה (תהלים קכב, א): שְׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית ה' גֵּלְךָ - כי עקר השמחה הוא בבית ה', שהוא מקום בית-המקדש שִׁנְמָשָׁךְ מִבְּחִינַת מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּחִינַת 'בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ' וכו' כנ"ל. וזהו עמדות היו רגלינו בשערין ירושלם - ששם עקר העמידה והקיום של הרגלין, שהעקר לברר בחינת רגלין כנ"ל, אבל שלמות ברום הוא, כשבאין ברגליו אל בית-המקדש, וכן אל צדיקי אמת, שהם בבחינת בית-המקדש, ששם עקר שלמות השמחה וכו' כנ"ל. וזהו ירושלם הבנויה כעיר שחברה לה יחדו ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להדות לשם ה' - הינו כי ירושלם של מטה מכון כנגד ירושלם של מעלה שהוא המקום העליון הנ"ל, בחינת 'ויפגע במקום' הנ"ל, ששם עלו שבטים וכו' להדות וכו', כי לשם כל העליות, כי עקר כל העליות על-ידי התקונים הנ"ל הוא - לעלות לשם למקום העליון, ששם עקר התורה וההודאה בשמחה בחינת 'להודות לשם ה''. וזהו שאלו שלום ירושלם וכו', יהי שלום בחילך וכו' למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך וכו'. כי העקר תלוי בשלום כנ"ל.

כי המחלקת הוא בחינת שנאה וכעס, בחינת עצבות שבא מהיכלי התמורות, שממירין ומחליפין הכל, ומכניסין סברות של שקר בלב לשנא את חברו בחנם, עד שאפלו בין צדיקים וכשרים מרבים מחלקת על-ידי סברותיהם המהפכות מן האמת, שזהו בחינת המחלקת של השבטים על יוסף הצדיק, עד שמכרוהו לעבד וכו'. אבל סוף כל סוף נתהפך הכל לטובה בכח הצדיקים הגדולים, שיודעים להמשיך שמחה גם

במרירות הגלות, שעל-ידי-זה מוציאין מן הגלות מהיכלי התמורות וכו', כנ"ל:

[מז] וזה בחינת (בראשית מד, יח): ויגש אליו יהודה - שעקר התקון על-ידי שנתקבץ יהודה ויוסף שהם העקר, בחינת משיח בן דוד, שבא מיהודה ומשיח בן יוסף. כי דוד בחינת תהלים, שנאמר בעשרה מיני נגינה, שהם בחינת שמחה, כי הוא (שמואל ב' כג, א): "נעים זמרות ישראל", כי התלהבות השמחה שבלב שזה בחינת יוסף, בחינת (עובדיה א, יח): "בית יוסף להבה", עקר התגלותו הוא על-ידי דבורי תודה והודאה, שזה בחינת דוד שרונה להקדוש-ברוך-הוא בשירות ותשבחות (ברכות ז:), כי הדבור יש לו כח גדול, ועל-ידי-זה עקר התגלות השמחה, בחינת (משלי טו, כג): "שמחה לאיש במענה פיו", וכתוב (שם יב, כה): "דאגה בלב איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה". וזה בחינת (תהלים סג, ו): "ושפתי רננות יהלל פי" דיקא, שכל זה בחינת דוד שיצא מיהודה - שנקרא על שם הודאה, כמו שכתוב (בראשית כט, לה): "הפעם אודה את ה'".

וזה שאמר יהודה ליוסף: ידבר נא עבדך דבר באזני אדני - 'אזנים' הם כלי השמיעה, ושמיעה בלבא תליא (שמיעה תלויה בלב), ששם שרש השמחה, בחינת (תהלים ד, ח): "נתת שמחה בלבי", שזאת השמחה מעורר בחינת יוסף, שמלהיב הלב על-ידי שמנפח ממנו העפרורית (סימן ט תנינא). אבל אף-על-פי-כן, עקר התגלות וקיום השמחה הוא על-ידי הדבור, שהוא בחינת דוד שיצא מיהודה, כנ"ל. ועל-כן אמר יהודה ליוסף: ידבר נא עבדך דבר דיקא, בחינת דבורים קדושים של שמחת האמונה הקדושה, כמו שאנו מתפארין בכל יום ואומרים בפה מלא: 'אשרינו מה טוב חלקנו' וכו'. באזני אדני - שהוא בחינת שמיעה בלבא תליא, ופרש

רש"י: 'יכנסו דברי באזניך', כי על-ידי הדבור יכנסו הדברים באזניו ובלבו עד שתאיר השמחה בשלמות, ויתבטל העצבות שהיא בחינת חרון אף ודינים. וזהו ואל יחר אפך בעבדך - שיתבטל החרון אף, על-ידי תקף השמחה שתאיר על-ידי הדבור, כנ"ל:

[מח] ועל-כן נזהר יעקב מאד שלא תהיה נשלמת המטה הקדושה בחוץ-לארץ, כמו שאיתא בזהר הקדוש, שעל-כן אמר כשנולד יוסף 'שלחני', כי אם היה נולד בנימין בחוץ-לארץ לא היה יכול לצאת משם, כמו שאיתא שם בזהר הקדוש (ויצא קנח:), כי בנימין שהוא שלמות המטה הקדושה גמר שלמות השמחה, כי על ידו נמשך השמחה ממקומו של עולם למקום זה העולם, שעקר המקום הקדוש הוא המקום הנורא של בית-המקדש, וכנ"ל (אות מ"ג). אבל אם היה נולד, חס ושלום במקום הטמא שהוא חוץ-לארץ בבית לבן, היה, חס ושלום, נמשך השמחה להסטרוא אחרא, כי כל התגברותם הוא על-ידי שהם רוצים להמשיך השמחה להם, שזהו בחינת כל מיני שמחות של הבלי העולם הזה, שהם בחינת שחוק הכסיל, שעליהם נאמר (קהלת ב, ב): "ולשמחה מה זה עשה". ועל זה אנו מבקשים (תהלים לה, יט): "אל ישמחו אויבי לי", "אל יעלצו אויבי לי" (שם כה, ב), וכן הרבה. ועל-כן נזהר שיהיה נשלם המטה הקדושה על-ידי הולדת בנימין, כדי שתהיה נמשכת השמחה למקומה לארץ-ישראל ובית-המקדש, ששם השמחה הקדושה בו יתברך כנ"ל.

ומשם אנו יכולין להמשיך השמחה הקדושה גם עתה בגלות לחוץ-לארץ. כי בכל מקום שישראל גולין לשם - הם ממשיכין קדשת ארץ-ישראל על-ידי בתי כנסיות ובתי מדרשות שהם בחינת מקדש

מעט (מגלה כט.), והעקר על-ידי כח הצדיקי אמת, וכנ"ל:

[מט] ועל-כן עקר מציאת המקום הנורא שהוא היה על-ידי דוד דיקא - שיגע וטרח מאד מאד למצא המקום הזה, כמו שכתוב (שם קלב, א-ה): "זכור ה' לדוד את כל ענותו וכו', אם אבוא באהל ביתי וכו', אם אתן שנת לעיני וכו', עד אמצא מקום לה" וכו'. כי הוא נעים זמירות ישראל שעסק בדבורי שירות ותשבחות תמיד, שעל-ידי-זה עקר התגלות מקום הנורא ההוא, ששם התגלות אלהותו יתברך, שזה כל שמחותינו וכנ"ל. ועל-כן עקר הגאולה תהיה על-ידי משיח בן דוד, שיהיה כלול משניהם מדוד ויוסף, כמובא. וכן כל אחד מישראל צריך להמשיך על עצמו בכל עת קדשת השמחה בו יתברך על-ידי דבורים קדושים, וכנ"ל (אות מ"ז):

[נ] וזה בחינת ברכת הנסים שמברכין כשמגיעים למקום שנעשה לו נס או שנעשו שם נסים לאבותינו, כמו שמובא בשלחן ערוך (ארח חיים) סימן ריח: 'הרואה מקום שנעשו נסים לאבותינו, מברך: ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה. וכשמגיע למקום שנעשה לו נס, מברך: ברוך שעשה לי נס במקום הזה'. ודקדקו רבותינו ז"ל להזכיר המקום בברכת הנס, שמחייבים לומר: 'שעשה לי או לאבותינו נס במקום הזה' - 'במקום הזה' דיקא.

כי עקר כל הנסים נמשכין מן המקום ההוא, שהוא מקום הבית-המקדש, שנוראות קדשתו נמשך מבחינת המקום העליון הנ"ל, שהוא בחינת כתר הנ"ל, שעליו נאמר: 'ברוך כבוד ה' ממקומו', כנ"ל (אותיות כד, מג). כי משם מבחינת המעכב וכו' הנ"ל, שנקרא 'מקום' כנ"ל, שזהו בחינת צמצום, משם נשתלשלו כמה צמצומים עד שנתהוה המקום

הגשמי הזה, שהוא עפר הארץ שאנו עומדים עליו בזה העולם העשוי, שבכאן היא כל הבחירה שלנו בני אדם, שבשביל זה נברא הכל, כידוע.

ובשביל כח הבחירה נאחז בזה המקום הגשמי אחיזת הסטרא אחרא, שהם בחינת היכלי התמורות, שהם רוצים להחליף ולהמיר הכל מטוב לרע מאמת לשקר וכו', שזה עקר עבודת האדם שיעמד בנסיון ולא ילך בעצת רשעים וכו' - שממירין הכל בעצתם המהפכות מן האמת, רק ידבק עצמו לצדיקי אמת וילך בדרך עצתם וכו', עד שיזכה למה שיזכה לתכליתו הנצחי. ועקר הכח של היכלי התמורות להטעות את האדם, הוא כפי הפגם שנפגם אצלו בחינת כח המסדר והמישב את השכל, שהיא בחינת המעכב הנ"ל, שהוא בחינת מקום וכו' כנ"ל, שמחמת זה אין לו ישוב הדעת להתגבר כראוי להסתכל על האמת לאמתו ולילך בדרך האמת. וכל זה נמשך בשרשו מחמת שלא זכה עדין לתקון המסדר והמישב העליון הנ"ל.

פי בענין הרדיפה והמעכב הנ"ל, שמשם משיגין מה שמשיגין - בזה תלוי הכל, פי יש גם כמה צדיקים נוראים גדולים שפגמו בזה, על-ידי שלא תקנו המסדר והמישב כראוי, שעל-ידי-זה רדפו מחם ביותר, עד שהרסו לעלות אל ה', שזה בחינת פגם נדב ואביהוא בחינת (ויקרא טז, א): "בקרבתם לפני ה' וימתו" וכנ"ל. וזהו בחינת 'הציץ ונפגע, הציץ ומת' (תגינה יד:). וזה עקר חטא אדם הראשון, כמו שאיתא בזהר הקדוש (יתרו טז): 'דאסתכל במה דלא הוי ליה רשוי וכו', והוא פגם בזה ביותר, פי הלך אחר עצת הנחש, ונמשך אחר תאוות אכילת עץ הדעת, ששם עקר אחיזת היכלי התמורות, בחינת (בראשית ג, כד): "להט החרב המתהפכת", ולא די בזה, כי אם הסתכלו למעלה במה דלא הוי ליה

רשוי, שזהו "כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל" (בראשית ג, ו), שהייתם הנחש להיות כרוך אחר תאוותם, ולהסתכל בחכמות והשגות עליונות שאין להם רשות להסתכל בהם. בפרט אחרי פגמים כאלה, שזהו בחינת פגם כל המחקרים והחכמים להרע של עכשו, שכרוכים אחר כל התאוות, אכילה שתיה ונאוף וממון וכבוד וכעס ונצחון וכו', ובכל זאת רוצים להבין ולהתחכם ולהסתכל בהשגת אלוהותו יתברך ובדרכי הנהגתו וכו', עד שנתעו כמו שנתעו. וכל זה הוא בחינת פגם המסדר והמישב את המחין.

ומשם כל הצרות והיסורים שיש להאדם, חס ושלום, כי על-ידי-זה מתגברים היכלי התמורות כנ"ל, שמשם כל הסכנות והצרות, חס ושלום. וכשהשם-יתברך מרחם ועושה נס להאדם, עקר הנס נמשך בכח הצדיקים הגדולים מן המקום ההוא, שמשם משיגין התשעה היכלין הנ"ל דלא מתדבקין ולא ידעין וכו', פי הם למעלה מהשכל, ומשם כל הנסים שהם למעלה מהשכל, כי השכל מחיב שיהיה כן, שיתנהג כפי דרך הטבע, שיהיה הים - ים ויבשה - יבשה, אבל כשהשם-יתברך עושה נס ומתהפך ים ליבשה - זהו למעלה מהשכל. ועל-כן באמת המחקרים שאינם מבטלים דעתם - אינם מאמינים בנסים, כידוע, וחותרים ומתיגעים להכחיש הנסים, חס ושלום, מה שכבר ראינו בעינינו נסים ונפלאות עד אין מספר. ועל-כן כל הנסים נמשכים מבחינת תשעה היכלין הנ"ל שנמשכין מבחינת כתר, מבחינת תקון המסדר וכו' הנ"ל, שהוא בחינת מקום כנ"ל. פי אלו התשעה היכלין הם למעלה מהשכל, כי לא מתדבקין ולא ידעין, כנ"ל.

התמורות הנ"ל, שהוא על-ידי שמחה כנ"ל, והעקר על-ידי שמחליפין ומהפכין היגון ואנחה לשמחה כנ"ל.

וכלל הדבר, פי כל עבודת האבות הנה, לגלות ולהודיע אלהותו בעולם, שרק בשביל זה בא האדם לעולם, וזה כל השמחה והחיות, כי זה ידוע לכל, שהעולם הזה מלא כעס ומכאובות ויגון ואנחה וסופו למות, וימי חיינו הבל וכו', ואין שום שמחה וחיות בעולם כי אם על-ידי התנוצצות האמת והאמונה, כי 'אמת סמא דחיי', כמו שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין צז), ועקר האמת הוא השם-יתברך בחינת (תהלים קיז, ב): 'ואמת ה' לעלם', שהוא להאמין באמתת מציאותו יתברך, ולחתור ולהתיגע כל ימיו להתקרב ולהתדבק בו יתברך, בחינת (דברים י, כ): 'ובו תדבק', שזה כל החיות, כמו שכתוב (שם ל, יט): 'ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך לאהבה את ה' אלהיך ולדבקה בו כי הוא חייך' וכו'. אבל זה הדבקות בשלמות אי אפשר לזכות, כי אם כשמשרין כל תאוות הגוף לגמרי, כמו אבות העולם, עד שזכו להמשיך האמונה הקדושה על עצמן בכל פעם, עד שבאו לשמחה גדולה על-ידי-זה. ועל-ידי-זה ברוו בכל פעם מהיכלי התמורות, עד שעלו בכל פעם בכל העליות הנ"ל, עד שזכו להשגת אור האין סוף בבחינת מטי ולא מטי הנ"ל, כל אחד כפי עבודתו. כי יש בענין זה מדרגות רבות, וכל סדר העבודה של כלל ישראל בכל יום ויום, בפרט סדר התפלה בטלית ותפלין וכו', הכל הוא בחינת עליות הנ"ל המבארין בהתורה "אמצעותא" הנ"ל, שאנו עוסקין בה כמובן שם, שמבאר שם כל כלל כונת התפלה - להעלות המלכות מן הקלפות, ונצח הוד יסוד ילביש חסד גבורה תפארת, וחסד גבורה

ועל-כן באמת עקר כל הנסים נמשכין מבית-המקדש, שהיה שם עשרה נסים, שעקר קדשת הבית-המקדש הוא קדשה העשירית, שהיא בחינת כתר בחינת מקום הנ"ל, ומשם נמשכין כל הנסים שבעולם. ועל-כן כשיצאו מצרים בנסים נפלאים, וקרע להם את הים בנס נפלא ונורא, אמרו בהשירה (שמות טו, יז): 'תבאמו ותטעמו בהר נחלתך', שהוא הבית-המקדש, שמשם עקר הנסים של יציאת מצרים וקריעת ים-סוף, שהעקר היה כדי לבוא לשם, כמו שכתוב (דברים ו, כג): 'ואותנו הוציא משם להביא אותנו' כו', וכמו שמבאר במקום אחר (הלכות חול המועד, הלכה ד). ועל-כן כשנעשה להאדם נס - צריך לברך 'שעשה לי נס במקום הזה'; שצריך להזכיר המקום דיקא. כי עקר הנס שבמקום הזה הוא - על-ידי שנמשך למקום הזה מנוראות קדשת שרש המקום, שהוא בחינת המסדר הנ"ל, שמשם התשעה היכלין דלא מתדבקין וכו', שמשם כל הנסים, וכנ"ל:

[נא] וזה בחינת (בראשית מז, כח): ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה, ומבאר בדברי רבותינו ז"ל במדרש רבה (צו, ה) ובפרט בזהר הקדוש בפרשה זאת (רטו), שאותן שבע עשרה שנה היו עקר ימי חייו, שחי בשמחה ונחת, כמו שאיתא שם בזהר הקדוש (ויחי רטו). ולכאורה תמוה הדבר, שכשהיה יושב בארץ-ישראל - לא ישב בשלוה, ובארץ מצרים שהיא מקום טמא, שאז התחיל גלות מצרים שמררו את חייהם - שם דיקא ישב בשלוה?

אך כל זה הוא ענין "ששון ושמחה ישיגו" וכו' הנ"ל, שעקר שלמות השמחה בו יתברך שזה עקר החיות, הוא כשמתגברין לחטף את היגון ואנחה להפכו לשמחה כנ"ל, שזהו עקר הברור מהיכלי

תפארת חכמה בינה דעת וכו' וכו', וכן מעולם לעולם וכו'. עין היטב בפונות ובהתורה הנ"ל ויתנוצץ לה מעט וכו'.

אבל אף-על-פי שהאבות וגדולי הצדיקים שברו הגוף לגמרי, עד שזכו למה שזכו - לעקר שלמות השמחה הזאת בו יתברך, בחינת (תהלים צו, יב): "שמחו צדיקים בה", וכתיב (שם סח, ד): "וצדיקים ישמחו ויעלצו לפני אלהים וישישו בשמחה", וכן הרבה. אבל כל גיעתם היתה לתקן כל העולם - להמשיך השמחה והחיות הקדוש הזה בלב כל אחד ואחד מזרע בית ישראל, שאפלו מי שלא שבר תאוות גופו לגמרי - יזכה גם כן להתקרב אליו יתברך על-ידי שמירת התורה והמצוות. ואפלו מי שפגם כמו שפגם, בכל עת שחפץ וחותר להתקרב להשם-יתברך - יוכל לשמח ולהחיות נפשו בגדל כחם של הצדיקים, על-ידי שיאמין, שכל נקדה ונקדה טובה שזוכה על-ידי כל מצוה ומצוה שעושה - אין ערך לזה, ואפלו נקדות טובות של עשית המצוות של פושעי ישראל - עולים על כל התענוגים של הבל ועל כל מיני עשירות וכו' של כל העולם כלו, עד שישמחו את נפשם ביותר, על שהם גם הם זוכים לטוב אמתי ונצחי כזה - לעסק בעשית המצוות, שעל-ידיה מתדבקין בו יתברך, שהוא חי החיים מקור השמחה של כל השמחות, כמו שכתוב (שם מג, ד): "ואבואה אל אל שמחת גילי" וכו', וכתיב (שם טז, יא): "תודיעני ארח חיים שבע שמחות את פניך נעמות" וכו', שכל זה הוא בחינת 'ששון ושמחה ישיגו' הנ"ל - שחוטפין היגון ואנחה ומהפכין אותו לשמחה, וכנ"ל.

וזה בחינת כל הגליות שעוברין על ישראל, שעקרם הוא גלות הנפש שהיא רחוקה מאביה שבשמים, שעקר הגלות הוא העצבות כנ"ל, כי

מחמת חטא אדם הראשון וקלקולים של כל אחד ואחד בכל דור ודור, על-פן בהכרח להיות בגלות, עד שבכח הצדיקים הגדולים יבררו על-ידיה דיקא מהיכלי התמורות, ועקר הברור על-ידי השמחה בבחינה הנ"ל, על-ידי שיהפכו היגון ואנחה לשמחה וכנ"ל, שזהו בחינת מכירת יוסף למצרים, שעל-ידיה דיקא היו יכולים להתקיים במצרים, כמו שכתוב (בראשית מה, ה): "כי למחיה שלחני אלהים לפניכם" וכו', וכנ"ל.

כי יוסף הוא בחינת התלהבות השמחה על-ידי בחינה הנ"ל כנ"ל, עד שהכרח גם יעקב אבינו ובניו הקדושים - כלל קדשת ישראל, שירדו כלם למצרים, ושם דיקא חי יעקב בשמחה ושלחה, כי אז השיג בשלמות, שגמר הגאלה האחרונה יהיה על-ידיה דיקא, על-ידי שירדין הצדיקים לעמקי עמקי היכלי התמורות, שהם בחינת מצרים, וכל הגליות שנקראים על שם מצרים, כמוכא (בראשית רבה טז, ד), ומבררים הקדשה משם דיקא, והכל על-ידי בחינה הנ"ל, על-ידי שבכחם הגדול מהפכין היגון ואנחה לשמחה כנ"ל, שזה עקר בחינת הברור מהיכלי התמורות.

כי היכלי התמורות רוצים בהפך - להמיר ולהחליף הכל, חס ושלום, עד שאי אפשר לבאר ולספר סברותיהם המהפכות מן האמת, כי "אין קץ לדברי רוח" (איוב טז, ג), ולא יוכל הפה לדבר ולא תמלא און משמע (קהלת א, ח). אבל נקדת של גדולי הצדיקים האמתיים עולה על הכל, והם ממירין ומחליפין לטובה עד שמהפכין היגון ואנחה לשמחה, כנ"ל: [נב] ועל-פן השביע יעקב את יוסף לקברו בארץ-ישראל, כי שם עקר המקום הקדוש הנ"ל, שנמשך ממקום העליון מבחינת המסדר וכו', שנקרא 'מקום', שמשם כל השגות התשעה היכלין הנ"ל,

שְׁהֵם בְּחִינַת אֲוֵרוֹת הַצְּחָצְחוֹת, שְׁזֵה עֵקֶר הַשְּׁגַת הַצְּדִיקִים שְׁזוֹכִין לָזֶה בְּשִׁלְמוֹת אַחַר הַסְּתַלְקוֹתָם, בְּבְחִינַת "וְהַשְּׁבִיעַ בְּצַחְצְחוֹת נַפְשָׁךְ" וְכוּ' (ישעיה נח, יא), כִּי עֵקֶר הַמִּיתָה נִגְזַר בְּשִׁבִיל זֶה, מִחֻמַּת שְׂאֵדָם הָרֵאשׁוֹן פָּגַם בְּהַמְסָדֵר וְהַמֵּיִשֵּׁב כַּנ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִגְזַר עָלָיו מִיתָה לְדוֹרוֹת. כִּי עֵתָה אֵי אֶפְשָׁר לְשׁוּם אָדָם, אֲפִלּוּ לְצְדִיקִים גְּמוּרִים - לְבֹא לְאוֹרוֹת הַצְּחָצְחוֹת הַנ"ל בְּחֵייהֶם בְּשִׁלְמוֹת, רַק כָּל אֶחָד כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ זוֹכֶה לְהַשִּׁיג בְּחֵייו מֶה שֶׁמְשִׁיג בְּזֶה, עַד אֲשֶׁר בְּסוּף מְכָרַח לָמוֹת וְלָשׁוּב אֶל הָעֶפֶר, בְּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג, ט): "וְאֵל הָעֶפֶר תָּשׁוּב". וְשֵׁם דִּיקָא יִתְבַּלֶּה הַגּוֹף וְיִזְדַּכֵּךְ וְיִתְהַפֵּךְ לְעֶפֶר קָדֵשׁ, לְבְחִינַת אֲדַמַּת קָדֵשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקוֹם הַנּוֹרָא הַנ"ל, שְׁזֵהוּ בְּחִינַת שְׁנֵתֶהֱפֹךְ מֵעֲצָבוֹת מִיַּגּוֹן וְאַנְחָה לְחֵיּוֹת וְשִׁמְחָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יָקוּם בְּתַחִית הַמֵּתִים, שְׂאֵז יִהְיֶה עֵקֶר הַשְּׁמִחָה בְּשִׁלְמוֹת בְּחִינַת "אֵז יִמְלֵא שְׁחוֹק פִּינוֹ" וְכוּ' (תהלים קכו, ב), בְּחִינַת 'עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְעֲשׂוֹת מְחוּל לְצְדִיקִים לְעֵתִיד לְבֹא, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵרְאֵה בְּאַצְבָּעוֹ וְכוּ' (תענית לא). עַד "נִגְיֵלָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ" וְכוּ' (ישעיה כה, ט).

וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי אָדָם הַזּוֹכֶה לְהַקְבֵּר בְּאַרְץ-יִשְׂרָאֵל, שְׁשֵׁם הַמְּקוֹם הַקְּדוֹשׁ הַנ"ל, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָלִין בְּבְחִינַת מְקוֹם הַנ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ', שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מְשִׁיגִין אֲוֵרוֹת הַצְּחָצְחוֹת שְׁהֵם בְּחִינַת תְּשֻׁעָה הַיְכָלִין. אֲשֶׁרִי הַזּוֹכֶה לָזֶה:

[נִג] וְזֵה (בְּרֵאשִׁית מ, ט, א): "וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו" וְכוּ', שְׁבִקֵשׁ לְגַלוֹת קֶץ הַגְּאֻלָּה וְנִסְתַּלְקָה הַשְּׁכִינָה מִמֶּנּוּ (פסחים נ,). כִּי עֵקֶר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי הַשְּׁמִחָה הַנ"ל, בְּחִינַת "כִּי בְשִׁמְחָה תֵצֵאוּ" כַּנ"ל. וּבְתַחֲלָה סָבַר יַעֲקֹב שֶׁכָּבֵר נִתְבָּרַר מֵהֵיכָלִי הַתְּמוּרוֹת לְגַמְרִי, עַד שִׁיּוּכַל לְגַלוֹת קֶץ הַגְּאֻלָּה, וְנִסְתַּלְקָה הַיְמָנוּ שְׁכִינָה, זֶה בְּחִינַת 'בְּמַפְלָא מַמְדָּא אֶל תְּדְרוּשׁ' (חגיגה יג),

שְׁנִמְשָׁךְ מִכַּח הַמְּעַכָּב הַנ"ל - שְׁמִכָּה בְּהַמְחִין הַרְדֵּפִין לְהַשִּׁיג וְאֵינוּ מְנִיחִם לְרַדְף יוֹתֵר מִדָּאֵי, בְּפֶרֶט בְּעַנְיֵן זֶה שֶׁל קֶץ הַגְּאֻלָּה שֶׁהוּא קֶץ הַפְּלָאוֹת שְׁלִבִיָּה לְפּוֹמִיָּה לָא גָּלִי. וְעַל-כֵּן הַתְּחִיל לְדַבֵּר דְּבָרִים אַחֲרִים וְאָמַר "הַקְּבִצוּ" וְכוּ', שְׁעֵקֶר הַתְּקוּן עַל-יְדֵי הַקְּבוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁזֵהוּ בְּחִינַת שְׁלוֹם הַנ"ל (אוֹת מ, ב), שִׁיתְקַבְצוּ וְיִשְׁמְעוּ אֶל בְּחִינַת יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל שְׁהֵם בְּחִינַת הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה סוּף כָּל סוּף תְּבֹא הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה עַל-יְדֵי עֲצָם כְּחֵם עַל-יְדֵי שְׁמֵהֶפְכִין הַיַּגּוֹן וְאַנְחָה לְשִׁמְחָה, כַּנ"ל:

[נִד] וְזֵה שֶׁהוֹכִיחַ שְׁלִשָּׁה שְׁכֻטִים הָרֵאשׁוֹנִים, וְעֵקֶר תּוֹכַחְתּוֹ אוֹתָם הֵיְתָה עַל שְׁפָגְמוֹ בְּבְחִינַת תְּקוּן הַמְּסָדֵר וְהַמֵּיִשֵּׁב הַנ"ל, שְׁמִשְׁם נִמְשָׁךְ טְעוֹתָם וְשִׁגְיָאוֹתָם שֶׁל גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים, כַּנ"ל (אוֹת נ). וְזֵהוּ רְאוּבֵן בְּכָרִי אֲתָה כַּחֲזִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי - שֶׁהוּא תְּקוּן הַבְּרִית, כְּמוֹ שְׁדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (יְבָמוֹת עו, ב; בְּרֵאשִׁית רַבָּה צח, ד), שְׁשֵׁם עֵקֶר הַשְּׁמִחָה, בְּחִינַת (דְּבָרֵי הַיָּמִים א טז, כז): "עַז וְחֲדָוָה בְּמִקְמוֹ", הַפֶּךְ פָּגַם הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִלְלָה וְעֲצָבוֹת, כְּפִדּוּעַ (סִימָן קסט). וּמֵאַחַר שְׁנוּלְדָתָּ בְּקָדְשָׁה כְּזֹאת - רְאוּי הָיָה לָךְ: יִתֵּר שְׂאֵת וְיִתֵּר עַז - שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּהֵנָה וּמְלָכוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּקוּנֵים הַנ"ל. עַל-יְדֵי הַשְּׁמִחָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מְעַלִּין הַמְּלָכוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַז, בְּחִינַת "ה' בְּעֶזְךָ יִשְׁמַח מְלֶךְךָ" (תהלים כא, ב), וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְכָל הַבְּרָכוֹת הַנ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'יִתֵּר שְׂאֵת' בְּחִינַת (וַיִּקְרָא ט, כב): "וַיִּשָּׂא אֶהָרֶן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם", וְכַנ"ל.

אֲבָל פַּחַז כְּמִים אֵל תּוֹתֵר - שְׁמֵהֲרַת לְהֵרָאוֹת כְּעֶסֶף, הֵינוּ בְּחִינַת פָּגַם הַנ"ל, שְׁרַדְף מַחוּ יוֹתֵר מִדָּאֵי, עַד שְׁבָא לְיָדֵי כְּעַס עַל-יְדֵי-זֶה, עַל-יְדֵי שְׁרָצָה לְסַתֵּר דַּעַת הַקְּדוֹשׁ שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוּ שְׁנָתָן מִטָּתוֹ בְּאֵהָל בְּלָהָה. כִּי זֶה פָּגַם הַנ"ל שֶׁל רְדִיפַת הַמְּחִין יוֹתֵר

מדאי, על-ידי פגם המסדר והמישב, כי אז חללת יצועי עלה - שהוא השגת אור אין סוף, שזכה על ערש יצועו בקדשה נוראה כזאת, על-ידי שהוא זכה לתקון המסדר והמישב כראוי, על-ידי שברר השמחה מהיכלי התמורות, שזה סוד שהכרח להעמיד שבטים קדושים גם מהשפחות כנ"ל. כי עקר השגות הנ"ל זוכין הצדיקים על-ידי קדשת זיוגם בתכלית הקדשה כראוי (ועין מזה בהלכות פריה ורביה הלכה ד על-פי התורה "ששון ושמחה ושיגור". ועל-פי התורה הזאת "אמצעותא" וכו' עין שם היטב). ועל-כן פגם בזה ראובן הרבה, שרצה להתחכם נגד דעת יעקב, ובזה פגם בהמסדר והמישב, ועל-כן אבד הכהנה והמלכות שהם בחינת תקונים הנ"ל, שעל ידם עקר תקון המסדר וכו' כנ"ל.

וכן שמעון ולוי אחים כלי חמס מכרתיהם. כי כשרוצין לחטף ידיעות והשגות שאינם ראויים לו - זה בחינת חמס וגזלה וחרון אף, כמוכן במקום אחר. וזהו בחינת בסדם אל תבא נפשי - 'בסדם' דיקא, שנדמה להם שהשיגו כבר כל הסודות וההשגות, עד שהעמידו על דעתם למכר את יוסף הצדיק, שנדמה להם לפי דעתם שנוטה מדרך האמת. ועל-כן אמר יעקב: בסדם אל תבא נפשי - כי איני רוצה סודות כאלו.

וכן בקהלם - של קרח וזמרי - אל תחד כבדי וכו', כי הם פגמו הרבה יותר ויותר שנמשכו אחר תאוותם, זמרי רצה לנאף, וטען עם משה כמו חכם ולמדן מפלג (סנהדרין פב): 'אם תאמר זו אסורה' וכו', וכל בר דעת אמתי יודע החלוק שבין כונת משה רבנו ובין זמרי, כי משה רבנו היה פרוש גדול ונשא בת יתרו על-פי הדבור, וזה יצא מדעתו ורצה להתיר נאוף בפרהסיא, והעז פניו כל כך לטען עם משה בעזות כזה.

וכן קרח שרצה בכבוד עצמו, כמפרסם, וטען כאלו מתקנא בשביל ישראל ואמר (במדבר טז, ג): "כי כל העדה כלם קדשים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה'". וכל זה נמשך מפגם המסדר והמישב את המחין, שגם גדולי הצדיקים כמו שמעון ולוי פגמו בזה בדקות, לא מחמת תאוות, חס ושלום, רק מרב התלהבותם להשם-יתברך יותר מדאי, שזהו בחינת פגם המסדר והמישב וכו' כנ"ל, על-ידי-זה טעו ביוסף וכו' כנ"ל. אבל זמרי וקרח פגמו בזה בגשמיות שפגמו בהמישב כל כך, עד שיצאו מן הבושה והעזו פניהם כל כך, כנ"ל.

ועל-כן בקש יעקב: בקהלם אל תחד כבדי. כי יעקב שרש קדשת ישראל, שהם עקר הכבוד של השם-יתברך שעוסקים בסדר עבודת התפלה בשירות ותשבחות וכו', ומעלין כבודו יתברך על-ידי שמחת המצוה כנ"ל, עד שזוכין לבחינת תקון הרדיפה והמעכב הנ"ל כראוי, שזהו 'ברוך כבוד ה' ממקומו', כמו שכתוב שם בהתורה הנ"ל, שזהו בחינת תכלית שלמות היחוד, כי כלל כל היחודים נמשכין מבחינה זאת, כשנכלל בחינת הרדיפה בהמעכב, בבחינת מטי ולא מטי כראוי, שעל-ידי-זה מולידין השגות אלהות כראוי.

ועל-כן אמר יעקב בקהלם אל תחד כבדי, 'אל תחד כבדי' דיקא, כי על-ידי קהלם לא יתיחד כבודי במקום שצריך להתיחד, שזהו בחינת 'ברוך כבוד ה' ממקומו', כי זה היחוד אינו נעשה כי אם על-ידי הצדיקים הגדולים, ועל-ידי הקבוץ הקדוש הנלוים אליהם המבטלים דעתם נגדם, אבל לא על-ידי החולקים על משה ואהרן, שהם בחינת הצדיקי אמת. כי קרח וזמרי הם פגמו מאד בהמסדר והמישב הנ"ל, שמשם כל היחודים הקדושים כנ"ל.

וְזֶה יְהוּדָה אֲתָה יוֹדוּךָ אַחֲיָךְ - כִּי מִמֶּנּוּ יֵצֵא דָוִד וּמְשִׁיחַ, שֶׁהֵם יִזְכּוּ לְזֶה בְּשִׁלְמוֹת, שֶׁהֵם יִתְקַנּוּ הַכֹּל, בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אֲמֵן. כִּי דָוִד עָשָׂה עֲצָמוֹ כֹּל יָמָיו כְּעַנִּי וְאֲבִיוֹן, וְאָמַר (תְּהִלִּים כב, ז): "וְאֲנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ" וְכוּ', וְאָמַר (שִׁם קלא, א-ג): "ה' לֹא גָבַהּ לְבִי וְלֹא רָמוּ עֵינָי וְלֹא הִלְכֹתִי בְּגִדּוֹלוֹת וּנְפִלְאוֹת מִמְּנִי" וְכוּ', וְסִיִּם "יִחַל יִשְׂרָאֵל אֵל ה' מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם", שְׁזֶה הָעֵקֶר, לַעֲשׂוֹת עֲצָמוֹ כְּגַמְלָה עָלֵי אָמוֹ וְכוּ' (תְּהִלִּים קלא, ב), וְלִיחַל לִישׁוּעַת ה', וְלְהַרְבּוֹת בְּשִׁירוֹת וּתְשׁוּבוֹת וּתְפִלוֹת וְהוֹדָאוֹת, כְּמוֹ דָוִד שֶׁעָסַק בְּזֶה כֹּל יָמָיו, עַד שֶׁזָּכָה לְחַבֵּר סֵפֶר תְּהִלִּים, שֶׁכָּלוּל מִכָּל עֲשָׂרָה מִיָּנֵי נְגִינָה, שֶׁהֵם כָּלֵל הַשְּׂמִחָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, שְׁזֶה עֵקֶר הַתְּקוּן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תִּבְּרָא הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ שְׂיֵצֵא מִזְרַעוֹ וְכִנְ"ל, שֶׁעֵקֶר הַגְּאֻלָּה עַל-יְדֵי שְׂמִחָה כִנְ"ל. וְעַל-כֵּן יִגַּע מְאֹד לְמַצֵּא מְקוֹם הַבֵּית-הַמְּקֻדָּשׁ, שֶׁשֵּׁם מְקַבְּלִין אֹרֹחַ הַשְּׂמִחָה הַקְּדוּשָׁה לְשִׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, בְּחִינַת (שִׁם קד, לד) "אֲנֹכִי אֶשְׂמַח בֶּה", בְּחִינַת "כִּי בּוֹ יִשְׂמַח לְבַבְנוּ" וְכוּ' (שִׁם לג, כא):

[נה] וְזֶה בְּחִינַת שְׁנַיִם עֲשָׂר שְׁבָטִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁהוֹלִיד יַעֲקֹב אֲבִינוּ, שֶׁהֵם כָּלֵל קְדָשׁ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם כָּלֵל הַשְּׂמִחָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-כֵּן הֵם שְׁנַיִם עֲשָׂר שְׁבָטִים, כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עֲשָׂר חֻדְשִׁים, כְּמוֹכָא (בַּמְדָּבָר רַבָּה יד, יח), כִּי שְׁנַיִם עֲשָׂר חֻדְשִׁים הֵם בְּחִינַת תְּקוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה - תְּקוּן מְאֹרֶת חֶסֶד, שְׁזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַשְּׂמִחָה הַקְּדוּשָׁה, כִנְ"ל (אוֹת ל):

[נו] וְכָל לִדְתָם הִיְתָה בְּקְדָשָׁה נוֹרָאָה בְּבְחִינַת שְׂמִחָה דְקְדָשָׁה, שְׁזֶהוּ עֵקֶר תְּקוּן הַבְּרִית - עֵקֶר תְּקוּן הַזְּוֹג דְקְדָשָׁה (וְכַמְבָּאָר מִזֶּה בְּהַלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הַלְּכָה ג, ע"ג שִׁם), וְעַל-כֵּן כָּל שְׂמוֹתֵם הַקְּדוּשִׁים נִקְרְאוּ עַל שֵׁם הַתְּקוּנִים הַנִּלְהַנְעָשִׂים עַל-יְדֵי עֲשִׂיַת הַמִּצְוָה בְּשְׂמִחָה.

כִּי רְאוּבֵן נִקְרָא עַל שֵׁם - רְאוּ מָה בֵּין בְּנֵי לְבָן חָמִי' (בְּרִכּוֹת ז:), שֶׁהוּא עָשׂוּ שְׂמִמְנוֹ כָּל הַגְּלִיּוֹת שְׂבָאִין עַל-יְדֵי עֲצָבוֹת, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כז, מ): "וְהָיָה כִּאֲשֶׁר תִּרְדוּ" (כִנְ"ל בְּאוֹת יח), וְעָשׂוּ מְכַר הַבְּכוֹרָה לְיַעֲקֹב - שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמִחָה דְקְדָשָׁה שֶׁל עֲבוֹדַת הַקְּרִבְנוֹת, כִּי לֹא חָפֵץ בְּבְרָכָה וּתְרֻחָה מִמֶּנּוּ (תְּהִלִּים קט, יז), וְאַחֲרֵי-כֵן נִתְקַנָּא בּוֹ וּרְדָפוּ כָּל כָּף, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּל הַגְּלִיּוֹת. וְרְאוּבֵן הוּא הַהֶפֶךְ, כִּי לֹא מְכַר הַבְּכוֹרָה לְיוֹסֵף, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הֲצִילוֹ, כִּי מְחַל כְּבוֹדוֹ וּבִטֵּל עֲצָמוֹ כְּנֶגֶד יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא עֵקֶר שְׂמִחַת יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן רְאוּבֵן הוּא בְּחִינַת הַבְּרוּר מֵהִיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, בְּחִינַת רְאוּ מָה בֵּין בְּנֵי לְבָן חָמִי' - שְׂנֵתְבָרַר בְּחִינַת קְדָשׁ רְאוּבֵן, הָרֵאשׁוֹן לְזֶרַע יִשְׂרָאֵל, מִתּוֹךְ קְלַפַּת עֵשׂוֹ, שְׁזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַשְּׂמִחָה שְׂנוּלָד מִיַּעֲקֹב בְּקְדָשָׁה כְּזֹאת. כִּי הוּא רֵאשִׁית אוֹנוֹ, שֶׁעֵקֶר הַקְּדָשָׁה שֶׁל הַהוֹלְדָה הוּא עַל-יְדֵי הַשְּׂמִחָה, וְכִנְ"ל. וְעַל-כֵּן רְאוּבֵן הוּא הָרֵאשׁוֹן שֶׁפָּתַח בְּתִשׁוּבָה, כְּמוֹ שְׂאִיתָא בַּמְדָּרָשׁ, שְׂמִמְנוֹ יֵצֵא הוֹשַׁע הַנְּבִיא וְכוּ' (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פד, יט), כִּי עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת בְּרוּר מֵהִיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת - לְהַפְּךָ עֲוֹנוֹת לְזִכִּיּוֹת, בְּחִינַת הַתְּהַפְּכוֹת יָגוֹן וְאַנְחָה לְשְׂמִחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הַנִּלְהַנְעָשִׂים (הַלְּכָה ג אוֹת יג).

'שְׂמִעוֹן' - בְּחִינַת הַמוֹכִיחַ הָרְאוּי, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כט, לג): "כִּי שָׁמַע ה' כִּי שָׁנוּאָה אֲנֹכִי", כִּי הַמוֹכִיחַ הוּא שְׂנוּאָה (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים" סִימָן יוֹד לְקוּטֵי חֵלֶק א), וְזֶה בְּחִינַת הַלִּיכַת הַמִּצְוָה לְעוֹרֵר הַכֹּל לְהַשְׂמִיחַ-יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שֵׁם, שְׁזֶה בְּחִינַת הַמוֹכִיחַ הָרְאוּי שֶׁהוֹלֵךְ לְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָם לְהַשְׂמִיחַ-יִתְבָּרֵךְ.

'לוֹי' - מִמֶּנּוּ יֵצֵאוּ הַכֹּהֲנִים, שְׂאֲצֵלָם כָּל הַבְּרִכוֹת, בְּחִינַת (וַיִּקְרָא יט, כב): "וַיִּשָּׂא אֶהֱרָן אֶת יָדוֹ אֶל הָעָם

וַיְבָרְכֵם", שְׁהוּא בְּחִינַת תְּקוּן הַיָּדִים, בְּחִינַת חֶסֶד גְּבוּרָה תְּפָאֶרֶת, כְּמוֹ שְׁכָתוּב שָׁם.

'יהודה' – "הפעם אודה את ה'" (שם כט, לה), בְּחִינַת גְּמַר תְּקוּן הַתּוֹדָה וְהוֹדָאָה הַנִּלְלָה, שְׁזֵה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַשְּׂמִיחָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹלִין עַד הַמְּסֻדָּר וְכוּ'. וְאֵז "וְתַעֲמֵד מְלֻדָּת", כִּי צָרִיכִין לְהַמְתִּין וְכוּ' כַּנִּלְלָה, כִּי אַף-עַל-פִּי שְׁעֵדִין צָרִיכִין לְהוֹלִיד הַשְּׂגַת הַמַּחִין, שְׁמִשָּׁם כָּל הוֹלְדוֹת דְּקֻדְשָׁה, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְרַדֵּף יוֹתֵר מִדְּאִי, כַּנִּלְלָה.

וְאֵז וְתִקְנָא רַחֵל בְּאַחַתְהָ וְתֹאמַר לִיעֲקֹב הֵבֵה לִי בָנִים וְאִם אֵין מִתָּה אֲנֹכִי (שם ל, א), כִּי רֵאֲתָה וְהִבִּינָה, שְׁעֵדִין צָרִיכִין לְהוֹלִיד הוֹלְדוֹת קְדוּשׁוֹת שֶׁל זֶרַע יִשְׂרָאֵל, שְׁהֵם כָּלֵל הַשְּׂמִיחָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן אֲמָרָה אִם אֵין מִתָּה אֲנֹכִי, כִּי כְּשֵׁלָא תוֹלִיד בָּנִים שְׁהֵם עֵקֶר הַשְּׂמִיחָה, כַּנִּלְלָה (אות מד), בְּחִינַת (משלי כג, כח): "יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמְךָ" כַּנִּלְלָה, בְּוֹדָאִי הִיא מִתָּה, כִּי עֲצוּבוֹת סְטָרָא דְמוֹתָא כַּנִּלְלָה. וַיַּחֲר אַף יַעֲקֹב בְּרַחֵל וַיֹּאמֶר הַתַּחַת אֱלֹהִים אֲנֹכִי וְכוּ', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַחֵק אֶת הַשְּׁעָה כַּנִּלְלָה. וְתֹאמַר הִנֵּה אֲמַתִּי בִלְהָה – כִּי הִבִּינָה בְרוּחַ קְדוּשָׁה, שְׁאִי אֶפְשָׁר לְהוֹלִיד עוֹד הוֹלְדוֹת קְדוּשׁוֹת הַנִּלְלָה, כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁיַחְזוֹר וַיִּרַד לְבַחֲינַת הִיכְלִי הַתְּמוּרוֹת, וַיְבָרַר מִשָּׁם הַקְּדוּשָׁה כְּרָאוּי, שְׁזֵהוּ בְּחִינַת מַה שְׁהַשְּׁיִגָּה שָׁרָה אֲמֵנוּ, שְׁאִי אֶפְשָׁר לְאַבְרָהָם לְהוֹלִיד אֶת יִצְחָק, כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁיִשָּׂא אֶת הַשְּׂפָחָה שְׁהִיא הַגֵּר.

אֲבָל אֵז יֵצֵא מֵהוֹלְדָה זֹאת יִשְׁמַעְעָל, שְׁמִמְנוּ הַגְּלוּת, בְּחִינַת עֲצוּבוֹת, שְׁעֵלִיו נֹאמַר (משלי י, א): "בֵּין כֶּסֶל תּוֹגַת אֲמוֹ", כִּי אֲמוֹ נִתְגַּרְשָׁה עַל יְדוֹ, כְּמוֹבָא בְּמִדְרָשׁ (בְּרַאשִׁית רַבָּה נג, יא), אֲבָל יַעֲקֹב הִיָּתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה, וְזָכָה לִירַד וְלַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת, כִּי זָכָה לְהַעֲמִיד גַּם מֵהַשְּׂפָחוֹת שְׁבָטִים קְדוּשִׁים שְׁהֵם

בְּחִינַת שְׂמִיחָה, כִּי בָרַר בְּשְׁלֵמוֹת מֵהִיכְלִי הַתְּמוּרוֹת שְׁאַחֲזִיזְתֶּם בְּבַחֲינַת הַשְּׂפָחוֹת.

וְעַל-כֵּן כְּשֵׁיִלְדָה בִלְהָה שְׂפָחָתָה בֵּין קְרָאָה שְׁמוֹ 'דָּן', עַל שֵׁם "דַּנְנִי אֱלֹהִים וְגַם שָׁמַע בְּקִלְיִ" (בְּרַאשִׁית ל, ו). כִּי הַתְּפָאֶרָה שְׁזָכְתָה שְׁנִתְבָּרַר בֵּין קְדוּשׁ כְּזֵה מִתְקַפָּא דְדִינָא, שְׁנִתְהַפֵּךְ הַעֲצוּבוֹת שְׁהוּא תְּקַפָּא דְדִינָא, לְבַחֲינַת שְׂמִיחָה כְּזֹאת שְׁנוֹלַד שְׁבָט קְדוּשׁ, שְׁכָל אֶחָד מֵהַשְּׁבָטִים בְּחִינַת (משלי י, א): "בֵּין חָכָם יִשְׂמַח אָב", וְזֵה עַל-יְדֵי רַבּוּי תְּפִלוּתֶיהָ, בְּחִינַת "וְגַם שָׁמַע בְּקִלְיִ", וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבָּרַר בְּחִינַת מַלְכוּת מִן הַקְּלָפוֹת, שְׁזֵהוּ בְּחִינַת דָּן, בְּחִינַת 'דִּינָא דְמַלְכוּתָא דִּינָא' (גִּטִּין י, א) כְּמוֹ שְׁכָתוּב בְּמִקּוּם אַחַר (סִימָן נו).

'נִפְתָּלִי' – בְּחִינַת תְּקוּן הַרְגְּלִים, בְּחִינַת "נִפְתָּלִי אֵילָה שְׁלוּחָה" (בְּרַאשִׁית מט, כא), "בְּעֵמֶק שְׁלַח בְּרַגְלִיו" (שׁוֹפְטִים ה, טו).

'גָּד' – בְּחִינַת תְּקוּן הַיָּדִים, בְּחִינַת "וְטָרַף זְרוּעַ אַף קְדָקֵד" (דְּבָרִים לג, כ) שֶׁל הַסְּטָרָא אַחֲרָא, עַל-יְדֵי שְׁעַל יְדוֹ נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת הַיָּדִים, שְׁבָהֶם מְקַבְּלִים בְּרַכַּת הַשְּׁכָל, שְׁהוּא בְּחִינַת רֵאשׁ וְקְדָקֵד בְּחִינַת (תְּהִלִּים קלד, ב): "שָׂאוּ יְדֵיכֶם קְדָשׁ", בְּחִינַת וַיִּשָּׂא אֶהָרֶן אֶת יְדָיו. שְׁצָרִיכִין לְנַשְּׂאֵם עַד הָרֵאשׁ לְהַמְשִׁיךְ בְּרַכַּת הַשְּׁכָל.

וְעַל-יְדֵי-זֶה טָרַף זְרוּעַ אַף קְדָקֵד שֶׁל הַחוֹלְקִים וְהַעֲכוּ"ם. וְזֵה שְׁאַמְרָה לְאָה בְּגָד, וּפְרַשׁ רַשׁ"י: 'כְּשִׁבָאֵת אֶל שְׂפָחָתִי כְּאִישׁ שְׁבָגַד בְּאַשְׁתִּי נְעוּרִים', הִינּוּ שְׁנִרְאָה כְּבוֹגַד וְכוּ', כִּי יִרַד לְהִיכְלִי הַתְּמוּרוֹת שְׁהֵם בְּחִינַת שְׂפָחוֹת. אֲבָל לְאָה הַתְּפָאֶרָה כְּזֵה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה עֵקֶר הַתְּקוּן וְכוּ' כַּנִּלְלָה, וְזֵה "בָּא גָד" – 'מִזֵּל טוֹב' (רַשׁ"י שָׁם), כִּי עֵקֶר בְּרַכַּת מִזֵּל טוֹב

שְׁמֵכֵיךְ בְּשִׁמְחָה כְּשֶׁנֹּלַד בֶּן הוּא עַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא, עַל-יְדֵי שְׁמֵכֵיךְ וְכוּ', כַּנ"ל.

'אֲשֶׁר' – "בְּאֲשֶׁר כִּי אֲשֶׁרֵנִי בְּנוֹת" (בְּרַאשִׁית ל, יג), בְּחִינַת שְׁלֵמוֹת הַשְּׁמֵחָה, בְּחִינַת "אֲשֶׁרֵי הָאִישׁ" שְׁבֻזָּה הַתְּחִיל דְּוֹד סֶפֶר תְּהִלִּים. בְּחִינַת 'אֲשֶׁרֵנוּ מֵה טוֹב חֲלָקֵנוּ', שְׁאֵנוּ מִתְּפָאֲרִים בְּכָל יוֹם, שְׁבֻזָּה בְּחִינַת 'אֲשֶׁרֵיךְ יִשְׂרָאֵל', שְׁסִים בְּזֶה מִשֶּׁה בְּרֻכּוֹתֵינוּ אֲצֶל אֲשֶׁר, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב שֵׁם בְּפִרְשֵׁת 'וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה', שְׁכָל בְּרֻכּוֹתֵינוּ הֵיוּ מֵעֵין הַבְּרֻכּוֹת שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוּ, כְּמוֹ שְׁפָרַשׁ רַש"י שֵׁם.

וְאִז מְצָא רַאובֵן הַדּוֹדָאִים בְּשֻׁדָּה, שְׁהֵם בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ז, יד): "הַדּוֹדָאִים נִתְּנוּ רֵיחַ" – שְׁשָׁנֵי הַדּוֹדָאִים הַטּוֹבִים וְהָרְעִים, שְׁנִיָּהֵם נִתְּנוּ רֵיחַ, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (עֲרוּבִין כ"א:), שְׁבֻזָּה בְּחִינַת גְּדֹל כַּח הַצְּדִיקִים שְׁמֵשְׁמֵחִין הַכֹּל וּמֵהַפְּכִין הַיְגוֹן וְאֲנַחָה לְשִׁמְחָה כַּנ"ל, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עֵקֶר הַהוֹלְדָה כַּנ"ל. וְעַל-כֵּן בִּקְשָׁה רַחֵל אוֹתָם – "וְתֹאמַר לָאָה הַמְּעַט קַחְתָּךְ אֶת אִישִׁי", כִּי אֲנִי רוֹאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שְׁעַדִּין אֲנִי צְרִיכָה לְהוֹלִיד הוֹלְדוֹת קְדוּשׁוֹת וְכוּ'.

וְאִז יֵצֵא 'יִשְׁשַׁכָּר' שְׁהֵם גְּדוּלֵי הַתּוֹרָה, שְׁזֶה עֵקֶר הַשְּׁמֵחָה בְּחִינַת (תְּהִלִּים יט, ט): "פִּקּוּדֵי ה' יִשְׂרִים מִשְׁמַחֵי לֵב", בְּחִינַת שְׁמַחַת הַמְּצוּה הַנ"ל. כִּי "מִבְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר יוֹדְעֵי בִּינָה לְעֵתִים" (דְּבָרֵי הַיָּמִים א יב, לג) – לְעֵבֶר שָׁנִים וְלִקְבַע חֲדָשִׁים (מִגְלָה יב:), שֶׁהוּא עֵקֶר תְּקוּנָה פְּגִימַת הַלְּבָנָה לְתַקֵּן מְאֵרֶת חֶסֶד, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי הַשְּׁמֵחָה, כַּנ"ל (אוֹת ל), וְזֶהוּ "לְדַעַת מֵה יַעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל", שְׁהֵם יוֹדְעִים אֵיךְ לְשַׂמַּח אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד, לְהוֹדִיעוּ מֵה יַעֲשֶׂה בְּכָל עֵת וְעַת אֵיךְ לְהַנְצִיל מִמְּרִירַת הַגְּלוּת שֶׁהוּא הַעֲצָבוֹת, וְלִזְכוּת לְשַׂמַּחַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא כָּלֵל הַקֹּדֶשׁ.

'זְבוּלוֹן' – בְּחִינַת (דְּבָרִים לג, יח): "שְׁמַח זְבוּלוֹן בְּצִאתְךָ", כִּי זְבוּלוֹן עֶסֶק בְּפִרְקַמְטִיא לְפָרְנֵס אַחֵיו

יִשְׁשַׁכָּר הַתְּלִמִּיד חָכֵם, שְׁזֶהוּ עֵקֶר תְּקוּנָה הַעֲשִׁירוֹת וְהַמְּמוֹן שְׁשֵׁם עֵקֶר אַחִיזַת הַעֲצָבוֹת, בְּחִינַת 'בְּעֲצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה', וְעֵקֶר הַתְּקוּנָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת זְבוּלוֹן שְׁמַחֲזִיק לְיִשְׁשַׁכָּר בְּחִינַת 'שְׁמַח זְבוּלוֹן'.

וְאִז (בְּרַאשִׁית ל, כב): "וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל" וְכוּ', כִּי אֶף-עַל-פִּי שְׁכָבֵר נוֹלְדוּ עֲשָׂרָה שְׁבָטִים קְדוּשִׁים כְּאֵלוּ, שְׁהֵם מְגַלִּים אֱלֹהוֹתוֹ בְּעוֹלָם – לְשַׂמַּח בּוֹ יִתְבָּרַךְ תְּמִיד, אֲבָל אֶף-עַל-פִּי-כֵן עַדִּין צְרִיכִין שְׁיִהְיֶה נוֹלְד יוֹסֵף, שְׁעַל יְדוֹ עֵקֶר הַתְּלִהּבוֹת הַשְּׁמֵחָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא "אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ" – לְנַפֵּחַ הַעֲפֻרוּרִית בְּכָל פַּעַם מִלֵּב יִשְׂרָאֵל וְכוּ', כַּנ"ל (אוֹת לב), וְעַל-כֵּן נִתְּעוֹרְרוּ רַחֲמֵיו יִתְבָּרַךְ וַיִּזְכֹּר אֶת רַחֵל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְנוֹלְד יוֹסֵף הַצְּדִיק שְׁעַל יְדוֹ שְׁלֵמוֹת הַשְּׁמֵחָה, כַּנ"ל.

וְאִז תִּכְף אָמַר יַעֲקֹב (שֵׁם ל, כה): "שְׁלַחֲנִי" וְכוּ', שְׁלֹא תִהְיֶה נִשְׁלַמַת הַמְּטָה בְּחוּץ-לְאָרֶץ, כַּנ"ל (אוֹת מה). וְזִכָּה אַחֲרֵי-כֵן שְׁנוֹלְד בְּנֵימִין בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שְׁבִית-הַמִּקְדָּשׁ בְּחֵלְקוֹ. כִּי אַחֲרַי שְׁכָבֵר נִשְׁלַם הַשְּׁמֵחָה עַל-יְדֵי הוֹלְדַת הַשְּׁבָטִים, עַדִּין צְרִיכִין מְקוֹם לְה', שְׁנוֹכַל לְקַבֵּל מִשָּׁם אוֹר הַשְּׁמֵחָה הַזֹּאת כַּנ"ל (אוֹת מג), שְׁזֶהוּ בְּחִינַת בְּנֵימִין שְׁנוֹלְד בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שְׁבִית-הַמִּקְדָּשׁ בְּחֵלְקוֹ, שְׁשֵׁם הַמְּקוֹם הַנּוֹרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּקוֹם הַעֲלִיּוֹן הַנ"ל, בְּחִינַת 'בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ', בְּחִינַת מְקוֹר הַשְּׁמֵחָה, בְּחִינַת "וְשַׂמַּחַת עוֹלָם עַל רֹאשׁוֹ" וְכוּ', כַּנ"ל.

וְעַל-כֵּן נִפְקְדָה רַחֵל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שָׁרָה אֲמֵנוּ שְׁנִפְקְדָה בְּלִדַת יִצְחָק בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה (רֹאשׁ הַשָּׁנָה י:), כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָעוֹלָם (שֵׁם) – בְּשִׁבִיל לְגִלוּת אֱלֹהוֹתוֹ בְּעוֹלָם, שְׁזֶה כָּל הַשְּׁמֵחָה שֶׁהוּא חִיוֹת וְקִיּוֹם הָעוֹלָם, בְּחִינַת (תְּהִלִּים קד, לא): "יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׁיו", וְעַל-כֵּן נִפְקְדָה שָׁרָה וְנוֹלְד יִצְחָק, שֶׁהוּא הוֹלְדָה הַרֹאשׁוֹנָה דְּקִדְשָׁה שְׁנִקְרָא עַל שֵׁם הַשְּׁמֵחָה

כנ"ל (אות יז). אבל עקר הולדת המטה שלמה שהם כלל ישראל, היה על-ידי יעקב שהוליד שנים עשר שבטי יה שהם כלל השמחה, בחינת (תהלים קמט, ב): "ישמח ישראל בעשיו"; ששלמות המטה היה על-ידי רחל שהולידה יוסף ובנימין. על-כן נפקדה גם כן בראש השנה, שאז צריכין לתקן הבריאה, לתקן חטא אדם הראשון שגזרם 'בעצבון תאכלנה', שמשם כל העצבות שמהם כל הגליות.

ובראש השנה עוסקים בתקון זה, וקורין אז (שם כא, א): "וה' פקד את שרה" שנוולד יצחק שנקרא על שם השמחה כנ"ל, וזהו בחינת פקידת רחל, כי על-ידי לדתה את יוסף ובנימין הוא שלמות השמחה שהתחיל מיצחק, כי בראש השנה תוקעין בשופר, שכלול מעשרה מיני נגינה, שהם כלל השמחה, בחינת "אשרי העם ידעי תרועה וכו', בשמך יגילון כל היום" וכו' (תהלים פט, טז), בחינת "כי חדות ה' היא מעזכם" (נחמיה ח, י) הנאמר על ראש השנה וכו"ל. וכן חנה נפקדה בראש השנה והולידה את שמואל הנביא (ראש השנה י), כי שמואל משח את שאול ודוד שהוא תקון המלכות, שעל-ידי-זה יצא משיח, שיגאל את ישראל שאז כל גמר השמחה בשלמות, במהרה בימינו, אמן.

וזה בחינת 'מנשה ואפרים', מנשה - בחינת "כי נשני אלהים את כל עמלי" (בראשית מא, נא), בחינת העמל והיגון וכו'. אפרים - "כי הפרני אלהים בארץ ענני" (שם נב), שלא די שזכה לצאת מהעבדות שהוא בחינת עצבון עמל ויגון, ובחסדו יתברך "נשני ה' את כל עמלי", כנ"ל, אף גם "הפרני אלהים בארץ ענני" - זהו בחינת התהפכות העניות והעצבות לשמחה.

[נז] וזה ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב וכו' (שמות א, א), שפשהתחיל לספר גלות

מצרים וגאלתם - התחיל משמות בני ישראל שבאים לשם, להורות, שכל עקר קיומם בגלות וגאלתם משם - הכל היה בכח שמות בני ישראל שהם ראובן שמעון ולוי וכו', שכל שמותם נקראו על שם שמחת ישראל, שעל-ידי-זה מבררין מהיכלי התמורות עד שמשגיגין אור האין סוף וכו', שזה עקר תכלית הגאלה, לדעת ולהכיר אותו יתברך, כמו שכתוב (שם ו, ז): "וידעתם כי אני ה' המוציא אתכם" וכו'. כי בשביל זה הקדים השם-יתברך שירדו יעקב ובניו הצדיקים בעצמן מצרימה, כי על-ידי קדשתם העצומה שהיה מטה שלמה שהם גלו אלהותו בעולם, שזהו עקר השמחה והחיות כנ"ל, על-ידי-זה היה להם כח לסבל מרירות הגלות ולבלי להשתקע שם. כי עקר מרירות הגלות הוא העצבות כנ"ל, וכל מה שמכבידין הגלות - מתגבר העצבות יותר, וכן כל מה שמתגבר העצבות שהוא גלות השכינה - מתגבר גלות והעבדות הגשמי יותר, ואם כן, מאין יבוא עזרנו?

אך כל הקיום בגלות והתקנה לצאת משם הוא על-ידי הצדיקים - יעקב ובניו שירדו מצרימה שהם שמות בני ישראל הנ"ל, שבכחם הגדול יכולים להמשיך אלהותו יתברך ולהחיות ולשמח נפשות כל ישראל בכחם ועצותם העמקות, שעל-ידי-זה מעלין המלכות בכל פעם עד שזוכין לכל הנ"ל, שזהו עקר בחינת הגאלה בחינת 'כי בשמחה תצאו' וכו', כנ"ל.

וזהו ויוסף היה במצרים (שם א, ה), כי עקר הקיום והתקנה הוא על-ידי בחינת יוסף הצדיק, שהוא בחינת (במדבר כז, יח): "איש אשר רוח בו" - שיודע בכל פעם לנשב על לב בני ישראל, ולנפח העפרורית שהוא בחינת עצבות מלבם, ולהלהיב

לפס להשם-יתברך בהדרגה ובמדה וכו', כי הוא יודע להפך כל היגון ואנחה לששון ושמחה וכו', כנ"ל.

וזה ויהי כל יצאי ירך יעקב שבעים נפש - בחינת שבעים פנים לתורה, שהם שבעים אנפין נהורין, שזה בחינת שמחה, בחינת (תהלים כד, ו): "מבקשי פניך יעקב" וכו' (כמו שכתוב בהתורה "צוית צדק", סימן כג, עין שם). וזה ויוסף היה במצרים, כי העקר על-ידי ויוסף היה במצרים - שהקדים השם-יתברך רפואה למכה לשלח מקדם את יוסף למצרים, ונמכר לעבד, שהוא בחינת מרירת העצבות שהוא בחינת עבדות וכו', ועמד בנסיון והתחזק גם שם בשמחה, כמו שכתוב (בראשית לט, ב): "ויהי יוסף איש מצליח", כמו שכתוב במדרש הנ"ל - שהיה מפוז ומרקד. כי במרירת הגלות כשמתגבר העצבות ביותר זהו עקר העצה לעשות מלי דשטותא כדי לשמח את נפשו במרירות כזה.

וכמו שכתוב בדוד, שהיה משנה טעמו לפני אבימלך, שהיה שם בסכנה גדולה בגלות גדול, ועל-כן עשה שם מעשה שטות - "ויתו על דלתות השער וירד רירו על זקנו" וכו' (שמואל א כא, יד). ועל-כן עקר קיומם במצרים ויצאתם משם היתה על-ידי ויוסף היה במצרים - שהקדים לשלח את יוסף הצדיק לשם וכו"ל.

וזה (שמות א, יד): וימררו את חייהם בעבדה קשה בחמר ובבלבנים וכו', כי עקר מרירת הגלות הוא בחינת עבדות, שנמשך מזהמת הנחש מבחינת (בראשית ג, יז): "בעצבון תאכלנה", בחינת התגברות העצבות כנ"ל, שהוא בחינת טיט היון, שעל זה צעק דוד (תהלים סט, ג-טו): "טבעתי ביון מצולה ואין מעמד וכו' הצילני מטיט ואל אטבעה" וכו'. וזה שכתוב בזהר הקדוש (בראשית כז): "בעבדה קשה" -

'בקשיא'. "בחמר" - 'בחמרא דשמעתתא'. "ובלבנים" - 'בלבון הלכתא', כי זה עקר מרירת הגלות שמבלבל השמחה בו יתברך, שהוא בחינת אמונה הקדושה אנפין נהורין כנ"ל על-ידי הקשיות והבלבולים וכו', שזהו בחינת חמרא דשמעתתא ולבון דהלכתא.

כי עקר בחינת אסוקא שמעתתא אלבא דהלכתא הוא - לברר וללבן עצות אמתיות לעבודת הבורא יתברך - לצאת מזהמא דהאי עלמא שפלה ולהתקרב אליו יתברך, כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה (אבות א, יז). ובשביל זה עקר ההתקרבות לתלמידי חכמים ולצדיקים אמתיים, כדי שהם יורו לנו את הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר נעשה בכל עת, באפן שיזכה כל אחד לצאת ממה שצריך לצאת ולהתקרב ולשוב להשם-יתברך.

אבל הסטרא אחרא בחינת מרירת הגלות, שהיא העצבות מתגבר כל כך וממרר את חיי ישראל בקשיות ובלבולי האמונה ובלבולי עצות, עד שאינם יודעים ללבן ההלכה והדרך וההלוח לשוב להשם-יתברך. וזה: ובכל עבדה בשדה - שהוא תאות ממון וטרדת הפינסה, שמכרחין לצאת מאהל תורה לצאת מבית המדרש אל השדה לעסק בפינסה, עד שמטרידו בכל עבודה בשדה, ומסיתו ומדיחו מלקבע עתים לתורה על כל פנים.

וזה (שמות א, יד): את כל עבדתם אשר עבדו בהם בפרך; ודרשו רבותינו ז"ל (סוטה יא, ב): "בפה רך", שבתחלה נכנס עמו הבעל דבר והסטרא אחרא בפה רך ומתלבש במצוות. ואומר לו: 'הלא אי אפשר לישיב בבית המדרש כל יום, וההכרח לצאת אל השדה לעסק במלאכה ומשא ומתן, וכי אתה רוצה למות או להיות עני ומקבל' וכו', עד

שמשליכו בתוך עמק טיט הינו, שהוא אנפין חשוכין מרירת העצבות של הממון, בחינת "בעצבון תאכלנה", עד שאפלו כשמרויח ממון - אינו מספיק לו כל ימיו, כי משתוקק בכל פעם יותר, וכל מה שמרבה נכסים מרבה דאגה, כי מסיתו לבנות פתם ורעמסס שהם בנינים גדולים וגבוהים שבונים לעצמם, כמו שכתוב (איוב ג, יד): "הבנים חרבות למו" וכתוב (תהלים מט, יב) "קרבים בתימו לעולם" וכו'.

[נח] וזה בחינת מה שגזר פרעה: כל הבן הילוד וכו', אם בן הוא והמתן אתו ואם בת היא וחתיה (שמות א, טז-כב). כי בן סטרא דדכורא בחינת שמחה, בחינת (משלי י, א): "בן חכם ישמח אב". ובת סטרא דנוקבא, ששם עקר אחיזת העצבות בחינת רגליה יורדת מות' וכו'. כי רצה להגביר סטרא דנוקבא, בחינת עצבות, שזה עקר תקף הגלות, כנ"ל.

וזה ותיראן המילדת את האלהים ולא עשו כאשר דבר אליהן פרעה מלך מצרים ותחיינ את הילדים - המילדות הם בחינת צדיקי הדור שהם מילדות, שהם מולדין תלמידים הגונים בישראל שנחשבו כאלו ילדם, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין יט): שהם עשו בהפך מדעת הסטרא אחרא, שהיא בחינת פרעה ומצרים, שכל עסקיהם להגביר העצבות בכמה נכלים וערמומיות, העקר על-ידי טרדת הממון והפרנסה, ולפעמים על-ידי סכרות ההפוכות שלהם שנמשכין מהיכלי התמורות, שמשליכין את האדם על-ידי התוכחה שאינה כראוי שלהם וכו' (ואין כאן מקומו להאריך בזה ועין במקום אחר מזה). אבל המילדות הנ"ל, בחינת צדיקי אמת הם עושים בהפך, שלא די שאינם משליכין את האדם בדבריהם כרצון הסטרא אחרא, חס ושלום, אף גם ותחיינ את הילדים, שהם מחיינ את הילדים שהם

תלמידיהם הנלויים אליהם שמחיינ אותם בדבריהם האמתיים ומשיבין את נפשם בשבעה משיבי טעם, ומשמחים אותם בכחם ובדרכי עצותיהם העמקות וכו', וכנ"ל.

ועל-כן נקראו המילדות 'שפחה ופועה', 'שפחה' - על שם שמשפרת את הילד, ו'פועה' - על שם שפועה לילד וכו', כמו שאמרו רבותינו ז"ל (סוטה יא:), כי כן נוהגין הצדיקים אמתיים עם נפשות ישראל הנלויים אליהם, שמשפרין אותם ומיפין אותם בכל מיני עצות - להחיותם ולחזקם בכל נקדה ונקדה טובה שמוצאין בהם וכו', וכן פועין אליהם כמו לילד ממש, ששורקין ופועין להם לבל יניחו להפיל עצמן בשום אופן, רק יבטחו בחסדי ה' כי לא תמנו וכו'. ובגדל כח הצדיקים, כי לא יעזב אותם לעולם ולא כחטאינו יעשה לנו, כי לעולם יש תקנה וכו' [כמבאר הרבה מזה בספרים קדושים ובפרט בדברינו, עין שם היטב]:

[נט] וזה בחינת מראה הסנה, ומה שמאן משה כל כך בשליחותו לגאלם, שהעקר היה מחמת שראה ברוח קדשו אריכת מרירת הגלות של עכשו, שאי אפשר לעמד על קצו כי הוא קץ הפלאות, על-כן לא רצה להתחיל לילך בשליחותו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל, ומוכא בפרוש רש"י על פסוק (שמות ד, יא): "שלח נא ביד תשלח", כי יודע אני שאיני מכניסם לארץ-ישראל ואיני גואלם לעתיד וכו'. וכל זה מחמת רבוי המחלקת שבין ישראל, עד שאין יודעין היכן הם הצדיקי אמת שזה עקר אריכת הגלות, כידוע.

וזה וירא והנה הסנה בער באש והסנה איננו אפל (שם ג, ב), והתפלא מאד - מדוע לא יבער הסנה, כי הסנה מרמז על הגלות, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (שמות רבה ב, ה), שראה התגלות אלהות בלבת אש

מתוך הסנה, שהוא התלהבות האש של לב איש הישראלי שבוער להשם-יתברך על-ידי כח הצדיקי אמת, בחינת 'איש אשר רוח בו' הנ"ל, שבוער להשם-יתברך מתוך הסנה מתוך מרירת הגלות, ואף-על-פי-כן והסנה איננו אפל, שאף-על-פי-כן מתגבר הגלות שהוא מרירת העצבות שזה בחינת והסנה איננו אפל - שהסנה, שהם החוחים והקוצים הסוככים את השושנה, שעקרם הוא העצבות שהיא גלות השכינה - איננו אפל, כי מתגבר בכל פעם. והתפלא משה על זה מאד ואמר: אסרה נא ואראה את המראה הגדל הזה מדוע לא יבער הסנה, כי רצה להגיע עד סוף הקץ האחרון, איך יזכו ישראל לגאולה שלמה שאין אחריה גלות - לבער ולכלות הסנה שהם החוחים והקוצים לגמרי.

ואז וירא ה' פי סר לראות ויקרא אליו ה' וכו' אל תקרב הלם וכו' - זה בחינת כח המסדר והמישב הנ"ל, שהוא בחינת המעכב את רדיפת המחין, שלא ירדף מחו להרס לעלות אל ה' כנ"ל. הינו כי משה שהוא הגואל צדק הראשון ראה שיגאל את ישראל, כי יוכל לשמח את ישראל מתוך מרירת הגלות, להאיר בהם התנוצצות אלהותו יתברך שזה עקר השמחה, שזה בחינת לבת אש בחינת (שיר השירים ח, ו): "רשפיה רשפי אש שלהבת יה", שנתגלה מתוך הסנה מתוך מרירת הגלות, כי יכול להפך יגון ואנחה לשמחה כנ"ל.

אבל אף-על-פי-כן והסנה איננו אפל - שאף-על-פי-כן אינו נכלה הסנה, שהוא הקוץ המכאיב, כי אף-על-פי-כן הם מתגברים בכל פעם בכמה נכלים וערמומיות בלי שעור, עד שהחטיאם חטאה גדולה תכף אחר מתן תורה וכו'. וכן כל העשרה נסיונות וכו', שעל-ידי-זה נגזרו כל הגליות עד

הגלות הארץ המר הזה, כמו שכתוב (שמות לב, לד): "וכיום פקדיי וכו', ורצה משה לעמד על הדבר, שזהו בחינת השגת קץ הפלאות. ואז אמר לו השם-יתברך: אל תקרב הלם - זה בחינת המעכב שהוא המסדר והמישב הנ"ל, כי משה זכה אז לבחינת השגת התשעה היכלין הנ"ל, שזוכין על-ידי שמחת המצוה, שהיא בחינת התנוצצות קבלת התורה שהתחיל אז, עד שהשיג וראה מה שהשיג וכו'.

אבל אף-על-פי-כן ראה שעדין הסנה איננו אפל, ואמר אסרה נא ואראה את המראה הגדל הזה וכו', איך משיגין התגלות אלהות בשמחה כזאת עד שיוכל לכלות הסנה לגמרי? כי כבר מבאר קצת לעיל (אות כא), שהא בהא תליא, כל מה שמתגברין לעשות מצוה בשמחה - זוכין לאיזה בחינת צמיחת קרן ישועה, להוציא השכינה מהגלות ולעלות בכל העליות הנ"ל עד התשעה היכלין הנ"ל, ששם מקור השמחה בחינת 'ושמחת עולם על ראשם' כנ"ל. ואז ממשיכין שמחה יתרה ממקור השמחה, ואז יכולין לברר ביותר מהיכלי התמורות כנ"ל. ואז עולין יותר ויותר בעליות הנ"ל, עד שמשגיגין מה שמשגיגין מבחינת תשעה היכלין הנ"ל בהשגה יתרה, ואז מתגדל השמחה יותר, ואז יכולין לברר מהיכלי התמורות יותר ויותר וכן להלן. ואם היה הולך כל זה כסדר בודאי כבר היה קץ הגאולה, שהוא על-ידי שמחה כנ"ל, אבל עוונותינו הטו אלה, שבכל פעם מתגבר הבעל דבר ומחטיא את ישראל ומגביר העצבות, בחינת (תהלים עח, מ): "יעציבוהו בישיומו", בחינת בלבולי האמונה, שהוא בחינת עבודה-זרה וכפירות שנקראים 'עצבים' על שם העצבות, כמו שכתוב (תהלים קטו, ד): "עצביהם כסף וזהב" וכו'.

ועל-ידי-זה אריכת הגלות, כי לא גלו ישראל אלא על שפסקו מהם אנשי אמונה וכו' (שבת קיט:), שזהו בעצמו בחינת עצבות כנ"ל. אבל גדולי הצדיקים שבכל דור מתיגעים בגדל כחם בכל דור לעסק בתקון זה לשמח את ישראל על-ידי הארת האמונה הקדושה בלבם בכל פעם וכו'. אבל עקר אריכת הגלות הוא על-ידי המחלקת, שחותרים להרחיק לב בני ישראל מצדיקי אמת, ועל-ידי-זה אי אפשר לעמד על קץ האחרון, עד שאפלו משה רבנו לא יכל לעמד על הדבר, כי אמר לו השם-יתברך: אל תקרב הלם, הינו שעדין לא נתבררו היכלי התמורות כל כך בשלמות, עד שתוכל לעלות להשיג יותר, כי כל השגת אור האין סוף הוא כפי הברור מהיכלי התמורות, בבחינת 'מי ימר' הנ"ל.

וזה של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא, הינו שלכאן נמשך קדשת המקום העליון הנ"ל, שהוא בחינת כח המעכב וכו' הנ"ל, שהוא בחינת 'ברוך כבוד ה' ממקומו' כנ"ל. וצריכין לזה המקום חליצת המנעלים בחינת של נעליך - שהוא להפשיט עצמו לגמרי מהגוף של עולם הזה, כמו שאיתא בזהר הקדוש. אבל לילך עוד יותר להשיג יותר איך לכלות ולבער הסנה לגמרי - זה אי אפשר עתה, כי זהו גם כן בחינת המתן הנ"ל, שצריך להמתין הרבה עד שנזכה לברור מהיכלי התמורות כזה, עד שיזכו הצדיקים להשיג איך לכלות הסנה לגמרי וכו', ועל-כן באמת מאן משה בשליחותו שבעה ימים, ואמר שלח נא ביד תשלח וכו', וכנ"ל:

[ס] עד שבסוף ויחר אף ה' במשה ויאמר לו הלא אהרן אחיך הלוי וכו', הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמח בלב וכו' (שמות ד, יד), וראך ושמח בלב ודיקא, שעל-ידי-זה עקר תקון הגאולה, על-ידי גדל

השלום שיהיה לו עמך ולא יתקנא בך כלל, אדרבא! ושמח בלב. כי עקר התקון על-ידי השמחה, שעל-ידי-זה מעלין המלכות מהיכלי התמורות וכו', עד שזוכין לברכות הנ"ל שזהו בחינת קדשת הכהנה, בחינת "וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם" וכו' כמו שכתוב שם. ועל-כן באמת זכה אהרן על-ידי ושמח בלב, לקדשת הכהנה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (שבת קלט:), הינו כנ"ל. ועל-ידי-זה היתה גאלת מצרים, כי עקר הגאולה על-ידי השמחה כנ"ל, ועקר שלמות השמחה הוא על-ידי השלום, בחינת (ישעיה נה, יב): "כי בשמחה תצאו ובשלום תוכלון" וכנ"ל (אות מה). הינו שגלה לו השם-יתברך, כי ההכרח שילך בשליחותו לגאל את ישראל ולתן לנו את התורה, כי אם הוא לא ילך בשליחותו עתה - לא יגאלו ישראל לעולם, כמו שכתוב במדרש (שמות רבה ג, ג): 'אם אין אתה גאלם - אין אחר גואלם', הינו שגלה לו, שאדרבא! מחמת אריכת הגלות של עכשו - מכרח אתה לילך בשליחותך, כדי לתן את התורה על-ידי-זה, כי אם לא היינו מקבלים את התורה על-ידי משה רבנו - לא היה אפשר עתה להתקיים בגלות המר הארוך הזה כלל.

וכמו שאיתא בזהר הקדוש, שעקר התקנה עתה הוא על-ידי שפכר הקדים לנו השם-יתברך רפואה למכה, שפכר קבלנו את התורה והמצוות על-ידי משה רבנו, שעל-ידי-זה אנו יכולים לשמח את עצמנו בכל פעם על-ידי רבוי המצוות שאנו זוכין לעשות בכל יום, אפלו הקל שבקלים, והעקר על-ידי גדולי הצדיקים שבכל דור, שמכניסין בנו לשמח נפשנו בנקדת המצוות וכו' כנ"ל, שעל-ידי-זה מעלין השכינה בכל פעם וכו', עד שזוכין לכל הנ"ל עד שנזכה לגאולה שלמה.

אבל אם לא היה משה מקבל את התורה - לא היה אפשר לשמח נפשנו עתה, ולא היה אפשר לצאת מהגלות כלל, כי במצרים שלא התגבר עדין גלות אדום כל כך - היה מספיק קדשת הצדיקים יעקב ובניו, ובפרט קדשת יוסף הצדיק כנ"ל, שיהיה להם כח להחיות נפשם לסבל הגלות. אבל עתה בדוחקא דגלותא בתרא (בדחק של הגלות האחרונה), לא היה אפשר להחיות נפשנו ולצאת מהגלות, לולא שהקדים לנו התורה והמצוות אשר הם חיינו ושמחתנו, כמו שאומרים: ונשמח בדברי תורתך ובמצוותיך לעולם ועד כי הם חיינו וכו', וכמו שכתוב (תהלים קיט, צב): "לולא תורתך שעשעי אז אבדתי בעניי". אבל כל כח הגאולה ממצרים אז היה על-ידי וראף ושמח בלבו של אהרן, שזכה לקדשת הפהנה על-ידי-זה כנ"ל, שהוא בחינת ברכת הידים וכו', שעל-ידי-זה זוכין להשגת הטית היכלין, שמשם כל ידיעת והשגת אלהות שזה עקר תכלית הגאולה כנ"ל.

כי עקר עכוב הגאולה אז היה על-ידי דתן ואבירם, שהם ראשי החולקים והכרוכים אחריהם, שמהם באו כל הקלקולים והנסיונות, שעל-ידי-זה נתגלגלו כל החרבנות, חרבן בית ראשון ובית שני וכל הצרות, רחמנא לצלן, עד הגלות האחרון הזה, שעקר אריכת הגלות על-ידי המחלקת כנ"ל. כי בכל המחלקות יש ניצוצי דתן ואבירם, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (תנא דבי אליהו רבה פרק יח, ילקוט ראובני שמות). אבל אף-על-פי-כן אתה מרום לעולם ה', כי אז נמצא אהרן הכהן שלא התקנא בגדלת משה אחיו, הקטן ממנו בשנים, אדרבא, יצא לקראתו בשמחה, שעל-ידי-זה היתה הגאולה הראשונה, ואז נמשכה קדשת הפהנה. ובכח זה, בכח משה ואהרן הכהן, נמצאים עתה גם כן בכל

דור ודור צדיקים וכשרים אמתיים שהם נלוים אל גדולי הצדיקים המבחרים, ושמחים לקראתם ושומעין לעצתם, ומשמחים נפשם בעשית כל מצוה ומצוה, שעל-ידי-זה תבוא הגאולה השלמה, בחינת 'כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון' וכו', כנ"ל:

[סא] וזה בחינת ברכת 'שהחיינו', שפשהוא רואה את חברו שחביב עליו ושמח בראיתו מברך 'שהחיינו' וכו' (ארח חיים, סימן רכה, סעיף א). כי זה עקר החיות והקיום כשמחים בראית חברו איש הישראלי, שעקר השמחה מה שזכו שני ישראלים האוהבים זה את זה, להתועד יחד בשלום, שעל-ידי-זה עקר הגדלת שמחת ישראל. כי בכל אחד מישראל יש חלק אלוה ממעל שהוא מקור השמחה, בחינת (תהלים קמט, ב): "ישמח ישראל בעשיו". אף הקלפה הקודמת לפרי, שהיא בחינת עצבות חופה עליו, וצריך התגברות גדול להגביר השמחה על העצבות והיא מלחמה גדולה, על-פני צריכין לזה - שיתחברו ויתקבצו כמה נפשות ישראל, כי כל מה שמתקבצין ומתחברין באהבה נפשות החברים ביותר - מתגדל השמחה ביותר. כי מתקבצין ומתחברין חלקי השמחה יחד ומאירין באור גדול ביותר, שזה בחינת (משלי יג, ט): "אור צדיקים ישמח", המובא לעיל (באות מב), בחינת (שם כט, ב): "ברכות צדיקים ישמח העם", וכנ"ל.

ועל-פני מברכין על ראית ישראל חברו החביב עליו 'שהחיינו' וקיימו וכו', כי זהו עקר החיות והקיום, שהוא על-ידי השמחה והשלום וכנ"ל. וזה בחינת וראף ושמח בלבו הנ"ל, שעל-ידי-זה היתה עקר גאלת מצרים, על-ידי שאהרן לא התקנא בגדלת משה אחיו הקטן ממנו, הינו כנ"ל. כי עקר הגאולה על-ידי שמחה כנ"ל, שעקרה על-ידי אהבת חברים

העוסקים להתקרב אל ה' באמת לאמתו וכו', שזה
בחינת וראף ושמח בלבו, כנ"ל:

[סב] וזה שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה;
שמברכין על כל דבר שמחה הבא מזמן לזמן, ועקר
ברכת 'שהחינו' הוא בימים טובים (ערוכין מ:), כי
עקר התהוות הזמן נמשך בשרשו מבחינת המתן
עד שאתישב הנ"ל, כי באמת אין שום זמן כלל
(כמו שכתוב על פסוק "אני היום ילדתיך" בליקוטי תניינא סימן סא), רק
כל הזמן הוא בשביל הבחירה - שהאדם צריך
לעבר בזה העולם מספר ימי חייו כדי שיקשר הזמן
למעלה מהזמן, כי זה העולם הוא במקום ובזמן,
וצריך האדם לעבר בו כדי שיקשר בחינת הזמן
והמקום לבחינת למעלה מהזמן (ועין מזה בדברינו במקום
אחר בהלכות מילה הלכה ד על-פי התורה "אני היום ילדתיך" הנ"ל).

ועקר הזמן נמשך מבחינת המתן הנ"ל, שהוא
בחינת כח המסדר והמישב את המחין, שהוא
המעכב הנ"ל, שעקר התקון על-ידי שמחת המצוה
וכו' על-ידי בחינת מי ימר' הנ"ל. הינו שאדם בא
רק בשביל זה להעולם כדי שיכיר את השם יתברך,
על-ידי בחינת השגת התשעה היכלין הנ"ל, שעל
ידם משיגין אור אין סוף בבחינת מטי ולא מטי
וכו', שאי אפשר להשיג כל זה כי אם על-ידי כח
המסדר והמישב וכו', שהוא בחינת המתן עד
שאתישב וכו'.

כי כל ימי חיי האדם הם רק בבחינת המתנה, כדי
שיתישב היטב בבחינת ישוב הדעת אמתית, שעל-
ידי-זה דיקא ישיג מה ששישיג כפי עבודתו באמת
מה שאין המלאכים זוכים להשיג. כי המלאכים
אינם יכולים להשיג אורו האין סוף בבחינה הנ"ל
כמו האדם, מחמת שלא תקנו פראוי כח המסדר
והמישב שאינו נתתקן כי אם על-ידי כח הבחירה

שיש רק להאדם (ועין מזה בהלכות נפילת אפים על-פי התורה
"אמצעותא דעלמא הנ"ל).

ועל-כן הם בוערים ורועשים להשיגו, ואף-על-פי
שגם השגתם גבוהה מאד, אבל אין ערך להשגתם
נגד השגת האדם הצדיק שהיה בזה העולם,
ונתנסה במה שהתנסה על-ידי כח הבחירה, שעל-
ידי-זה זכה לתקן המחין. ועקר התקון שזכה לתקן
כח המסדר והמישב כנ"ל, שהוא בחינת המתן
וכו', שמשם כל הזמן כנ"ל. כי כל הזמן של האדם
שהם כל ימי חייו - הם בחינת המתן, שאומרים לו
שימתין הזמן של ימי חייו, שיתישב בו בכל יום
ובכל עת, שעל-ידי-זה יזכה להשיג בכל עת מה
שישיג, עד שיזכה ביום קצו וסופו לעלות עם כל
הימים והזמן של ימי חייו ששהה בזה העולם,
לעלות למקום שיעלה, להשיג מה ששישיג, שהם
בחינת אורות הצחצחות שזוכין הצדיקים, בחינת
(ישעיה נח, יא): "והשביע בצחצחות נפשך", אשרי
להם.

ועקר כל זה זוכין על-ידי עשיית המצוה בשמחה
כנ"ל, כי שמחה היא החיות והקיום של כל ימי
האדם, כי באמת אין שום זמן כלל כנ"ל. וכמו
שרואין גם בגשמיות, שאינן כלום כי הזמן פורח
מאד מאד כצל עובר וכאבק פורח וכענן כלה וכו',
כי העבר אין, והעתיד עדין, וההנה כהרף עין,
וכמובא בספרים הרבה מזה (פלא יועץ, דאגה). וימי
חינו הכל, הכל הכלים, הכל הכלים (כמו שאיתא
במדרש קהלת פרשה א, ב), כהכל של הכלי השביעית וכו'
שאין בו שום ממשות וכו', ואין נשאר מכל הזמן
העבר וההנה והעתיד, כי אם מה שחוטפין ממנו
איזה טוב, תורה ותפלה וצדקה ומעשים טובים
ורצון והשתוקקות נמרץ להשם יתברך והתקרבות
לצדיקים וחסדים אמתיים וכו', והעקר הוא

השמחה שהיא נקדת כל המצוות, שהיא עקר החיות והקיום וכנ"ל. ועל-כן עקר החיות שהוא בזמן ובמקום, הוא על-ידי-זה היום והזמן שזוכין בו לשמחה של מצוה לשמח בו יתברך, בבחינת (תהלים קיח, כד): "זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו", שרק זה היום עשה ה' כשזוכין לגיל ולשמח בו, כי משם כל החיות וקיום הימים והזמנים שהם ימי חיי האדם.

כי הרשעים שאינם זוכים לשמחת המצוה, באמת אין להם שום חיות, ועל-כן אמרו רבותינו ז"ל (ברכות יח:): 'הרשעים בחייהם קרויים מתים', מאחר שאינם זוכין לקשר הזמן למעלה מהזמן - לקבל חיות ממקור החיים על-ידי שמחת המצוה כנ"ל. וכן להפך, אפלו הצדיקים הגדולים, כשאינם נזהרים להמתין עד שיתישבו כראוי, ומחם רודפים ביותר מדאי להשיג - אינם יכולים לחיות בזה העולם כלל, כי זה בחינת (ויקרא טז, א): "בקרבתם לפני ה' וימתו", בחינת (תהלים יד:): 'הציץ ומת'. על-כן עקר החיות של הימים והזמנים שחי האדם בזה העולם, הוא על-ידי בחינה הנ"ל, על-ידי שזוכה לתקן המישב והמסדר כראוי, על-ידי עשיית המצוה בשמחה וכו' כנ"ל. ואז זוכה לבוא ולעלות עם כל ימיו ועתותיו למקום שיעלה, בבחינת "ואברהם זקן בא בימים" - 'דסיב ועאל ביומין' וכו', כמו שאיתא בזהר הקדוש (חיי שרה קכט).

ועל-כן בכל עת שמחה מברכין: 'שהחיינו וקימנו והגיינו לזמן הזה', כי עקר החיות והקיום של כל ימינו - הוא על-ידי שהגיע לזמן הזה של שמחה, שהוא בחינת 'זה היום עשה ה' וכו' כנ"ל, שהוא זמנים המקדשים של הימים טובים, שבהם נתגלה אלהותו יתברך על-ידי גדל הנסים והנפלאות שעשה בהם, שזה עקר השמחה, או כשרואה את

חברו ששמח בו, שהוא בחינת שמחה של מצוה כנ"ל:

[סג] וכן אפלו על פרי חדש מברכין 'שהחיינו', כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ערוכין מ:): 'אנא, אקרא חדתא נמי אמינא זמן' (אני על דלעת חדשה - גם מברך ברכת שהחיינו), כי כל גדול וצמיחת הפרות הם על-ידי שמחת המצוות שמקים כל העולם שנברא בשביל התורה. וכמו שמבאר בהתורה 'אריכת אפים' בסימן קנה, שכל כח הגדול והצומח הוא על-ידי אמונה, שהיא בחינת שמחה כנ"ל. וכמו שכתוב (תהלים סה, יד): "לבשו כרים הצאן ועמקים יעטפו בר יתרועעו אף ישירו". וכן בפסוקים הרבה מבאר גדל השמחה, על-ידי שצומחים הפרות, כמו שכתוב (שיר השירים ב, יב): "הנצנצים נראו בארץ עת הזמיר הגיע" וכו'. כי כל גדול וצמיחת הפרות בכל שנה הוא על-ידי נקדת המצוות שהיא השמחה בו יתברך. כי הפרות והתבואה הם להחיות בהם נפש כל חי, שעקר הוא האדם, ועקר החיות - הוא הדעת הקדוש, להפיר אותו יתברך, שהוא על-ידי עשיית המצוות בשמחה כנ"ל, ועל-כן מברכין עליהם 'שהחיינו וכו', כנ"ל:

[סד] ועל-כן עקר ברכת הזמן הוא כשרואין הדבר אחר שלשים יום לפחות, כי תענוג תמידי אינו תענוג, כמוכא, כי עקר החיות על-ידי בחינת 'המתן הנ"ל, שהוא שרש השמחה כנ"ל, ועל-כן השעור שלשים יום, שהוא חדש, שהוא בחינת מלוי פגימת הלבנה, שאז עקר תקון השמחה, על-ידי שמתקנים בחינת מארת חסר, שמשם כל העצבות כנ"ל (באות ל) - שמהפכים אותו לשמחה, כנ"ל:

[סה] כי צריכין להחיות ולשמח את נפשו בחסדי ה' וטובו שעשה עמנו בעבר והוה, ושיעשה עמנו

להבא, בבחינת 'הוא הטיב הוא מטיב הוא ייטיב לנו' וכו'. וזה כל החיות והקיום של הזמן, שהם ימי חיי האדם, שהעקר לקשרם לבחינת למעלה מהזמן כנ"ל, הינו שכל אחד צריך לחפש ולבקש למצא בעצמו נקודות טובות מהמצוות שזכה לעשות בכל יום מעודו. פי כבר זכינו לקבל את התורה והמצוות על ידי משה רבנו, אשר הם חיינו וארך ימינו וכו'. וכמבאר הרבה מזה בדברינו בפרט על פסוק "אזמרה לאלהי בעודי" וכו', וכן גם עתה, איך שהוא, על כל פנים הוא חוטף איזה מצוות בכל יום ויום, פי אפלו פושעי ישראל מלאים מצוות כרמון (ברכות נו.). והעקר הוא לשמח בזה, ולידע ולהשכיל ולהבין האמת - שאין שום חיות בעולם חוץ מזה, וכנ"ל.

והעקר מה שאנו מצפים לישועה ומקנים לאחרית טוב בכח הצדיקי אמת, כאשר חזקונו כל הנביאים והצדיקים אמתיים, ראשונים ואחרונים, פי כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא (סנהדרין ז.), ואפלו אם הוא כמו שהוא, כל זמן שמאמין שאין שום חיות בעולם פי אם תורה ומצוות, וחותר ומשתוקק להתכלית הנצחי, ומקרב עצמו לצדיקים וחברים אמתיים, ומתחזק לשמח נפשו בכל עת בנקודת המצוות, בודאי יזכה לאחרית טוב.

ועל-כן הקדשה משלשת בכל הבחינות, בחינת קדשה משלשת 'קדוש קדוש קדוש' וכו', בחינת 'אורן תליתאה בזמן תליתאה' וכו' (שבת פח.), פי עקר הקדשה היא שמחה, שהיא על-ידי שלש בחינות הנ"ל, שהם כלל הזמן שהם עבר והווה ועתיד, שכל חיותם וקדשתם היא שמחת המצוה, שעל-ידי-זה מקשרין הזמן למעלה מהזמן שבשכיל זה בא האדם לעולם וכו', כנ"ל:

[סו] וזה שהזהיר שלמה המלך, עליו השלום, בספרו קהלת, מאד - על השמחה של מצוה, כמו שכתוב (קהלת ח, טו) "אין טוב להאדם כי אם לאכל ולשתות ולשמח", שפרשו רבותינו ז"ל (קהלת רבה ח, יז; זהר פקודי רנה.) על אכילה ושתיה של תורה ומצוות, ולשמח בשבתות וימים טובים וכו', פי זה העקר כנ"ל. פי שלמה מרבה מאד מאד לדבר בספר קהלת מהבל העולם, וחוזר כמה וכמה פעמים גדל הכל העולם - שלא יטעה האדם את עצמו וכו', על-כן אמר שעקר התקון שמחה של מצוה, בחינת אין טוב באדם וכו' כנ"ל. וכן אמר גם כל האדם אשר יתן לו אלהים וכו' ולשמח בעמלו וכו' (קהלת ה, יח). וזה פי לא הרבה יזכר את ימי חייו פי האלהים מענה בשמחת לבו (שם ה, יט), ופרש רש"י, שהשם-יתברך מעיד על שמחת לבו ששמח לעשות טוב, עין שם. ונסמך זה להתחלת הפסוק: פי לא הרבה יזכר את ימי חייו. נמצא, שהפסוק מחזק ומזהיר את האדם מאד - שיזהר מאד להתחזק בשמחה כל ימי חייו, פי מאחר שימי חייו מעטים ופורחים מאד מאד, כמו שכתוב: פי לא הרבה, וכן מקדם, ואחר-כך מרבה קהלת לדבר מהבל העולם, על-כן אמר פי לא הרבה - שימיו מעטים מאד, על-כן יזכר את ימי חייו, הינו שיזכר להחיותם - שיהיה להם חיות אמתית וקיום, שיהיו ראויים לקרותם בשם ימי חייו. וזה על-ידי שמחה דקדשה, שהיא כל החיות כנ"ל. וזהו פי האלהים מענה בשמחת לבו - שהשם-יתברך מעיד על שמחת לבו, ששמח בלבו לעשות הטוב, דהינו שהיה מישב דעתו בזה העולם, וידע האמת, שאין שום חיות אמתית פי אם תורה ומצוות, פי הם חיינו וכו', ועל-כן היה לבו שמח לעשות טוב, וזה כל תכלית וקיום אמתית של כל ימי חייו, וכנ"ל:

[סז] הפלל, שהאדם צריך לישוב דעתו היטב היטב בכל עת, מה הוא עושה בזה העולם העובר, ומה יהיה סופו, ומה התכלית מפל עסקי העולם הזה ומפל תאוותיו וכו' (כמו שכתוב בסימן י בליקוטי תניינא), ועקר המניעה מזה היא העצבות, שמחמת שפלאדם מלא עצבות ודאגות ויגון ואנחה, הן מהפרנסה ומצער גדול בנים וכו', ובפרט מרבו עוונותיו כי 'אוי לי מיצרי אוי לי מיצרי' (ברכות סא), ואף-על-פי שכתוב בספרי מוסר, שעצבות על העוונות הוא טוב, אבל הבעל דבר והיכלי התמורות מתגברים בעצבות כזה, עד שמרחיקו על-ידי-זה מהשם-יתברך ביותר. כי הדאגה על העוונות היא טוב - אם היה חוזר בתשובה על-ידי-זה, שמרבו הפחד מהעוונות ישליך כל עסקי עולם הזה לגמרי, וישוב בתשובה שלמה להשם-יתברך, כאשר כבר נמצאו כמה בעלי תשובה, על-ידי ששמו אל לבם מרירת פחד ענשי העברות ושבו בתשובה. אבל רב העולם, בפרט בדורות אלו, מתרחקים ביותר על-ידי רבוי העצבות אפלו של עוונות.

כי בחינת היכלי התמורות מחליפין האמת, ומערבין דעתו מאד, שמכניס, חס ושלום, בחינת יאוש בלבו, כאלו אין לו עוד תקנה להתחדש כנפשו ימיו, ומגביר עליו עצבות הפרנסה בחינת "בעצבון תאכלנה", ורבו תאות ממון, ולהנהיג ביתו בגדולות בדירות נאות ובכלי בית וכלי כסף וזהב ותכשיטין - הכל יותר מכחו הרבה, עד שפלא מה שהשם-יתברך משפיע לו - אינו מספיק לו, כמו שכתוב (אבות ב, ז) "מרבה נכסים מרבה דאגה". ובפרט שהרבה פרנסתם דחוקה וכו', ויש בזה חלוקים רבים בין בני אדם, אבל רבם ככלם מלאים עצבות ודאגות ויגונות בלי שעור וזה מזיק ביותר,

כי על-ידי-זה אין יכולים לישוב דעתם מה הם עושים בזה העולם וכו'ל. על-פן צריכין להתחזק מאד מאד - לשמח את נפשו בכל מיני עצות ודרכים שגלה לנו רבנו ז"ל, וכמבאר בספרים הקדושים ובדברינו הרבה מזה. על-פן צריכין להזכיר את עצמם בכל עת את כל החסדים והטובות והנפלאות שכבר עשה השם-יתברך עמנו בכלל ובפרט, כמו שכתוב (תהלים קג, ב): "ברכי נפשי את ה' ואל תשכחי כל גמוליו" וכו'.

וזה בחינת מצות זכירת יציאת מצרים בכל יום, כמו שכתוב (דברים טז, א): "למען תזכור את יום יציאתך מארץ מצרים כל ימי חייך", וכתוב (שמות יג, א): "זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים" וכו', וכן בפסוקים הרבה. ועל זה נקבעו כל המועדים הקדושים - לשוב ולשמח בהם, כמו שכתוב (דברים טז, יד): "ושמחת בחגך" - שכלם הם זכר ליציאת מצרים. כי צריכין לשום אל לבו, להזכיר עצמו היטב את כל החסדים והנפלאות שעשה עמנו בהוציאנו ממצרים, ונתן לנו את תורתו, שעל-ידי-זה יש לנו תקנה לנצח, כל אחד ואחד. כי בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים' (פסחים קטז, א), כי בודאי לא על חנם גמל עלינו חסד כזה בנסים ונפלאות ונוראות כאלה - שהוציאנו ממצרים ונתן לנו את התורה וכו' וקרבו לצדיקי אמת בכל דור דור ודור, שזה החסד בודאי ישאר קים לנצח כי דבר אלהינו יקום לעולם. וגם עתה הוא עושה עמנו נסים ונפלאות בכל יום ויום, מה שאנו זוכים לחטף בכל יום כמה מצוות, ציצית ותפלין וקריאת שמע ותפלה וכו' ולמוד תורה וכו'. ואנו בטוחים ומחכים ומצפים לישועה בכל עת, שסוף כל סוף בא יבוא לא יאחר, ויש תקנה לאחרינתנו וכו'.

[סח] וְזֶה (תהלים סח, יז): "לְמַה תִּרְצְדוּן הָרִים גְּבוּנוֹנִים הָהָר חָמַד אֱלֹהִים לְשִׁבְתוֹ אִף ה' יִשְׁכֵּן לְנֹצַח", כִּי הַסְטָרָא אַחֲרָא, שְׁהֵם הַעֲפוּ"ם וְהַרְשָׁעִים הַמִּתְנַגְּדִים אֶל הַקְדָּשָׁה, מִתְעוֹרְרִים בְּכָל פֶּעַם, לַעֲקֹר, חֵס וְשָׁלוֹם אֶת הַכֹּל – שְׁרוּצִים לְהֵרֵס עַד הַיְסוּד, חֵס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (שם קלז, ז): "זְכוֹר ה' לְבָנֵי אָדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַיִם הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ", וְכְמוֹ שְׁכָתוֹב (שם פג, ד): "עַל עַמְךָ יַעֲרִימוּ סוּד וַיִּתְיַעֲצוּ עַל צְפוּנֶיךָ אָמְרוּ לָכוּ וְנִכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא יִזְכֹּר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד". וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, וְכְמוֹ שְׁכָתוֹב (שם לז, לב): "צוּפָה רָשָׁע לְצַדִּיק וּמִבְקֵשׁ לְהַמִּיתוֹ" וְכוּ', כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (ספ"ה נב): 'בְּכָל יוֹם יֵצְרוּ שֶׁל אָדָם מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו וְרוֹצֵה לְהַמִּיתוֹ לְגַמְרֵי וְכוּ', אִךְ ה' לֹא יַעֲזֹבֵנוּ בְיָדוֹ'. כִּי כָּבֵד יֵשׁ לָנוּ יְסוּד חֲזָק, שְׁאֲנוּ בְּנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, וּכְבֹד קִבְּלָנוּ אֶת הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, וְאָנוּ חֲזָקִים בְּאִמוּנָתָנוּ הַקְדוּשָׁה, וּמִתְפָּאֲרִים בָּזֶה וְאוֹמְרִים: 'אֲשֶׁרֵינוּ מַה טוֹב חֲלַקְנוּ וְכוּ' שְׁאֲנוּ מְשִׁימִים וּמַעֲרִיבִים וּמִיחֲדִים שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ פְּעַמִּים בְּכָל יוֹם' וְכוּ'. עַל-כֵּן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ עַל-יְדֵי יְסוּד הָאִמוּנָה שֵׁישׁ בּוֹ, שְׁזֶה עֵקֶר הַיְסוּד שֶׁעַל זֶה עוֹמֵד הַכֹּל, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב: 'בָּא חִבְקוּק וְהַעֲמִידֵן עַל אַחַת' – שֶׁהִיא הָאִמוּנָה הַקְדוּשָׁה, בְּחִינַת "וְצַדִּיק בְּאִמוּנָתוֹ יַחֲיֶה" (חִבְקוּק ב, ד), כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (מכות כד).

וְעַל-כֵּן צָרִיכִין לְזַכֵּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם, שְׁאֲזוּ רְאִינוּ הַתְּגַלּוֹת אֱלֹהוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עֵין בְּעֵינָיו, עַל-יְדֵי כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמוֹפְתִים הַנּוֹרְאִים שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ וְכוּ', כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (תהלים קה, ה): "זְכֹרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה". וְכֵן בְּכָל דּוֹר וְדוֹר בָּאִים צַדִּיקִים גְּדוֹלִים, וּמִיִּסְדִּים יְסוּדוֹת חֲזָקִים, שְׁאֵי אֶפְשָׁר לְהֵרֵסֵם בְּשׁוֹם אֶפֶן, כִּי "צַדִּיק יְסוּד עוֹלָם" (משלי י, כה), שְׁזֶהוּ בְּחִינַת

הַיְסוּד שֶׁל הַבַּיִת-הַמְּקֻדָּשׁ שֶׁהִתְיַגַּע דָּוִד עָלָיו מֵאֵד כָּל יָמָיו, עַד שֶׁמָּצָא הַמָּקוֹם וְהַיְסוּד שֶׁל הַבַּיִת-הַמְּקֻדָּשׁ, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (שם קלב, א-ה): "זְכוֹר ה' לְדָוִד אֶת כָּל עֲנוֹתָיו אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לֵה' נָדָר לְאָבִיר יַעֲקֹב אִם אֶתֵּן שָׁנַת לְעֵינַי וְכוּ' עַד אֲמָצָא מָקוֹם לֵה' וְכוּ'.

כִּי הָעֵקֶר הוּא הַיְסוּד שֶׁל הַקְדָּשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמָּקוֹם וְהַיְסוּד שֶׁל הַבַּיִת-הַמְּקֻדָּשׁ שֶׁמָּצָא דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְשִׁיחַ, שֶׁעַל הַיְסוּד הַזֶּה נִבְּנָה הַבַּיִת-הַמְּקֻדָּשׁ פְּעַמִּים, וְאִף-עַל-פִּי שְׁבַע עוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים הַתְּגַבְּרָה הַסְטָרָא אַחֲרָא וְהִיכְלִי הַתְּמוֹרוֹת שֶׁהִחֲרִיבוּ אֶת הַבַּיִת-הַמְּקֻדָּשׁ שְׁתֵּי פְּעַמִּים, אִף-עַל-פִּי-כֵן לְשׂוֹא עֲמָלָם, כִּי הַיְסוּד לֹא יֵהָרֵסוּ בְּשׁוֹם אֶפֶן בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (שם יד): "זֹאת מְנוּחָתִי עַדִּי עַד פֶּה אֲשֵׁב כִּי אוֹיְתִיהָ". וְאִף-עַל-פִּי שְׁבּוּדָאֵי הִיא צָרָה גְּדוּלָּה וּמְרָה מֵהַשְׁחָרִיבוּ אֶת הַבַּיִת-הַמְּקֻדָּשׁ, וְצָרִיכִין לְהַתְּאַבֵּל וּלְקוֹנֵן עַל זֶה בְּכָל לַיְלָה בְּחִצּוֹת, אַבְּל אִף-עַל-פִּי-כֵן אֵי אֶפְשָׁר לְקוֹנֵן כָּל הַיּוֹם, רַק צָרִיכִין לְנַחֵם עַצְמָנוּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְתַּקֵּן בְּתַקְוֵן חִצּוֹת וּבְכָל הַקִּינּוֹת לְסִיִּם בְּדַבְרֵי נַחֲמָה. כִּי עַל-יְדֵי עַצְבוֹת וְקִינּוֹת לְבַד אֵי אֶפְשָׁר לְחַיּוֹת, כִּי עֵקֶר הַחַיּוֹת הוּא שְׂמֵחָה, כַּנִּ"ל.

עַל-כֵּן מִי שְׁרוּצָה לְהַשְׁתַּדֵּל בְּתַקְוֵן אַחֲרִיתוֹ, צָרִיךְ לַצַּעֵק בְּכָל יוֹם בְּפֶרֶט בְּחִצּוֹת לַיְלָה עַל עוֹנוֹתָיו שֶׁמַּעֲכָבִין בְּנֵין בֵּית-הַמְּקֻדָּשׁ, וְעֵקֶר הַצַּעֲקָה וְהַבְּכִיָּה עַל עֲכוּב וּמְנִיעַת הַשְׂמֵחָה, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (איכה ה, טו): "שָׁבַת מְשׁוֹשׁ לְבָנוּ" וְכוּ'. וְצָרִיכִין לַצַּעֵק וְלְהַתְּפַלֵּל, עַד שֶׁיִּרְחַם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ וַיִּנְחַמְנוּ מִעַצְבוֹן לְבָנוּ, וַיִּשְׁמַחְנוּ בִּישׁוּעָתוֹ בְּמַה שֶׁכָּבֵד זָכִינוּ לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וְלְהַתְּקַרֵּב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, וְלִשְׂמַח בְּכָל נִקְדוּת הַתּוֹרָה וְהַמְּצוּוֹת שֶׁזָּכִינוּ כָּבֵד בְּחִסְדּוֹ וּנְפִלְאוֹתָיו הַרְבִּים, וְהָעֵקֶר בִּיְסוּד הָאִמוּנָה, שֶׁהִיא

בְּחִינַת יְסוּד הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ שְׁמָצָא דָּוִד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְשִׁיחַ, שְׁזָה אֵי אֶפְשָׁר לְהָרֵס לְעוֹלָם.

כִּי לֹא הִחְרִיבוּ רַק הַבְּנִינִין שְׁעַל הַיְסוּד שֶׁהֵם בְּחִינַת 'גג', כִּי כָּלֵל הַבְּנִינִין נִגְדַּ הַיְסוּד הוּא בְּחִינַת 'גג'. וְזֶה בְּחִינַת (ישעיה כב, א): "מִה לָּךְ אֶפּוֹא כִּי עֲלִית כָּלֶךְ לַגָּוֹת", שֶׁהַפְּסוּק אֹמֵר 'מִה לָּךְ אֶפּוֹא', וּמֵה אֶתָּה מִתְּפָאֵר כָּל כֶּךְ 'כִּי עֲלִית כָּלֶךְ לַגָּוֹת', שְׁכָּל הַחֲרָבִין הוּא רַק שְׁעֲלִית כָּלֶךְ לַגָּוֹת לְהַחְרִיב הַבְּנִינִין שְׁעַל הַיְסוּד שֶׁהוּא בְּחִינַת 'גג'. אֲבָל יְסוּד הַבְּנִינִין שֶׁהוּא עָקֵר הַבְּנִינִין אֵי אֶפְשָׁר לָךְ לְהָרֵס לְעוֹלָם, כִּנ"ל.

וְזֶה "לְמָה תִּרְצְדוּן הָרִים גְּבֻנוֹנִים". גְּבֻנוֹנִים דִּיקָא, לְשׁוֹן גִּב, שֶׁהוּא בְּחִינַת גִּג וְעֲלִיָּה, הֵינּוּ שְׁדוּד אֹמֵר לְהַמְחִירִיבִים: "לְמָה תִּרְצְדוּן הָרִים גְּבֻנוֹנִים", מֵה אֶתָּם מְרַצְדִּין וּמְרַקְדִּים וְלוֹעֲגִים הָרִים גְּבֻנוֹנִים, שְׁכָּל גְּבוּרָתָם הִיא רַק בְּבְחִינַת גְּבֻנוֹנִים שֶׁהַחֲרָבָתָם הַגִּב וְהַגָּג, שֶׁהוּא הַבְּנִינִין שְׁעַל הַיְסוּד, אֲבָל הַיְסוּד עֲצָמוֹ שֶׁל הַקְּדוּשָׁה שֶׁהוּא יְסוּד הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ אֵי אֶפְשָׁר לָכֶם לְהַחְרִיבוּ בְּשׁוּם אֶפֶן, כִּי 'הָהָר חָמַד אֱלֹהִים לְשִׁבְתוֹ אֶפֶן ה' יִשְׁכֵּן לְנִצְחָה'. כִּי יְסוּד הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ שְׁמָצָא דָּוִד מְשִׁיחַ - זֶה יִהְיֶה נִשְׁאָר לְעוֹלָם, עַד שִׁיבְנֶה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ בְּנִינִין עוֹלָם, שְׁלֹא יִהְרֵס לְעוֹלָם.

וְזֶה בְּחִינַת "כִּי תִבְנֶה בֵּית חֲדָשׁ" (דְּבָרִים כב, ח), מְרַמֵּז עַל בֵּית הַשְּׁלִישִׁי שְׁאֵז יֵאִיר אֹר חֲדָשׁ עַל צִיּוֹן, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (ישעיה מג, ט): "הִנְנִי עוֹשֶׂה חֲדָשָׁה עִתָּה תִצְמַח". וְעַל־כֵּן הַבֵּית הַשְּׁלִישִׁי שֶׁל לְעִתִּיד נִקְרָא בֵּית חֲדָשׁ, וְאֵז "וְעֲשִׂיתָ מַעֲקֵה לַגָּגָה" וְכוּ', שְׁצָרִיכִין לְזַהֵר מֵעִתָּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְעַסֵּק בְּבְנִינִין הַבֵּית חֲדָשׁ שְׁלְעִתִּיד, וְהָעָקֵר לְעֲשׂוֹת מַעֲקֵה לְהַגָּג - שְׁלֹא יִפֹּל הַנוֹפֵל מִמֶּנּוּ, דִּהְיִינוּ שְׁיִהְיוּ נִזְהָרִים שְׁיִהְיֶה הַגָּג שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּלֵל הַבְּנִינִין שְׁעַל הַיְסוּד כִּנ"ל, כְּנוֹי וּמִשְׁכָּלֵל הֵיטֵב הֵיטֵב - שְׁלֹא יִחַרֵּב הַבְּנִינִין עוֹד, חֵס

וְשָׁלוֹם, שְׁזָהוּ בְּחִינַת "וְלֹא תִשִּׂים דְּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנוֹפֵל מִמֶּנּוּ", כִּי כָּל הָעֲבֻרוֹת הֵם בְּחִינַת דְּמִים, כִּי בָּאִין עַל־יְדֵי תַּגְּבֻרַת הַדְּמִים שֶׁל הַשֵּׁס"ה גִּידִין, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַשֵּׁס"ה לֹא־תַעֲשֶׂה (זֶהר וַיִּשְׁלַח קַעֵ:), שְׁעַל־יְדֵי־זֶה נִפְלוּ הַנוֹפְלִים, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה נִחְרַב הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ. עַל־כֵּן צָרִיכִין לְתַקֵּן הַבְּנִינִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת "וְעֲשִׂיתָ מַעֲקֵה לַגָּגָה", לְבָנוֹת הַבֵּית חֲדָשׁ בְּתַקוּנִים כְּאֵלֶּה, שְׁלֹא תִשִּׂים עוֹד דְּמִים בְּבֵיתֶךָ, שְׁלֹא יוֹסִיפוּ לְחַטֵּא עוֹד שְׁלֹא יִפֹּל הַנוֹפֵל, רַק הַכֹּל יִתְחַזְּקוּ לְשָׂאֵר עַל עַמְדָּם קְיָמִים בְּאַמוּנָתָם, כְּדִי שְׁיִתְקִים הַבֵּית לְנִצְחָה:

[ס"ט] וּבְשִׁבִיל זֶה הוּא אֲרִיכַת הַגְּלוּת כָּל כֶּךְ, מִחֲמַת שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מַצְפֵּה לְבָנוֹת בְּנִינִין עוֹלָם, וְשִׁתְּהִיָּה גְּאֵלָה שְׁלֵמָה שְׁאִין אַחֲרֶיהָ גְּלוּת, שְׁזָה עָקֵר, עַל־יְדֵי שֶׁהַצְּדִיקִי אָמַת שְׁבְכָל דוֹר יַעֲשׂוּ תַקוּנִים כְּאֵלֶּה - שְׁלֹא יִפֹּלוּ עוֹד יִשְׂרָאֵל מִקְדָּשָׁתָם לְעוֹלָם, וְלֹא יִשׁוּבוּ לְכִסְלָה עוֹד, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (יחזקאל לו, כ"ד): "וַיְהִי־לִי לֵב הָאֲבָן מִבְּשָׂרְכֶם וְכוּ' וְעֲשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקֵי תִלְכוּ" וְכוּ', עַל־כֵּן אֵי אֶפְשָׁר לְעַמֵּד עַל קֶץ הַפְּלָאוֹת, כִּי לְבַעַל בְּחִירָה קָשָׁה מְאֹד לְעֶזֶר. אֶךְ אֶפֶן עַל־פִּי־כֵן עֲצַת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֵד (תהלים לג, יא), וְהוּא בְּרַחֲמֵי מִנְחָם וּמִשְׁמַח אוֹתָנוּ בְּהַיְסוּדוֹת הַקְּדוּשִׁים שְׁכָפָר זְכִינוּ עַל־יְדֵי שְׁיִצְאָנוּ מִמִּצְרַיִם וּקְבַלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל חוּטֵף כְּמָה מַצּוֹת בְּכָל יוֹם כִּנ"ל. וּכְבָר מַצָּא דָּוִד אֶת מְקוֹם הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וּכְבָר נִבְנָה פְּעַמִּים וְהַקְּרִיבוּ שֵׁם קְטֹרֶת וְקָרְבָּנוֹת, וּבְרָרוּ לָנוּ שֵׁם כָּל הַלְכוֹת הַתּוֹרָה בְּלִשְׁכַת הַגְּזִית וְכוּ'. שְׁעַל־יְדֵי כָּל זֶה כְּבָר יִסְדּוּ לָנוּ הַצְּדִיקִים יְסוּדוֹת תְּזַקִּים לְעוֹלָם וָעַד, שְׁאֶפְלוּ בְּחֻרְבָּנוֹ אֵי אֶפְשָׁר לְהָרֵס הַיְסוּדוֹת הַקְּדוּשִׁים הָאֵלֶּה. וְכֵן אַחֲרֵי־כֶךְ אַחַר הַחֲרָבִין לֹא עֲזַבְנוּ אֱלֹהֵינוּ וְעַמְדוֹ צְדִיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים בְּכָל דוֹר כִּי אֵין דוֹר יִתּוֹם,

עד שגם עתה בדורותינו היו צדיקים נוראים שישדו לנו יסודות חזקים שאי אפשר להרסם בשום אופן בעולם, שזהו בחינת (שם יא, טז): "כי הפיצותים בגוים וכי זריתים בארצות ואהי להם למקדש מעט", ודרשו רבותינו ז"ל (מגלה כט): 'אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות'. ועל-ידי-זה אנו מצפים ומחכים לבנין הבית חדש שלא יהרס בנינו לעולם.

על-כן כל אדם צריך לשמח עצמו בכל יום בזה, בהנסים והישועות של עבר והווה ועתיד, שהוא בחינת יסוד הבית-המקדש, שכבר נתיסד מימי אברהם יצחק ויעקב שהתפללו שם, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (פסחים פח. וברש"י שם), ומשה רבנו הזהיר על זה המקום כמה פעמים כמו שכתוב (דברים יב, יא): "והיה המקום אשר יבחר ה' וכו'. ודוד משיח זכה למצא אותו ביגיעות עצומות.

וזה בחינת השמחה של הנסים והישועות שבעבר, וכן הישועות והנסים של ההנהגה, שהם בחינת הבתי כנסיות ובתי מדרשות שעוסקים בהם בתורה ותפלה בכל יום, שהם בחינת מקדש מעט. ועקר השמחה על-ידי התקנה שאנו מקוים על הבנין בית השלישי שלעתיד שיתקים לעולם, שאז תגדל השמחה עד אין קץ, כמו שכתוב (תהלים קכו, ב): "אז ימלא שחוק פינו וכו'. וכן כל אדם צריך לשמח את נפשו בכל הנקודות טובות שכבר זכה מעודו, בפרט מה שלא עשני גוי והבדילנו מן התועים וכו', ובמה שזוכה עדין לחטף בכל יום נקודות טובות וכו'. ועל-ידי התקנה שלעתיד, כי סוף כל סוף בודאי יתתקן כל אחד מישראל, "כי לא יטש ה' את עמו" וכו' (שמואל א' יב, כב), "ולא דבר ה' למחות שם ישראל" (מלכים ב' יד, כז), שנאמר זה הפסוק אפלו על הדורות שעבדו עבודה-זרה, כמבאר בספר מלכים-ב (יד, כז), והכל בכח הצדיקי

אמת שאנו חוסים בצלם, שעל-ידי-זה יתתקן הכל, והם כל שמחתנו וחיותנו וקיומנו לנצח:

[ע] וזה בחינת שלש פדיות ושלש הפוכות ושלש שלומות (ברכות נה.), כי הם בחינת פדיון והמתקת הדינים, לבטל העצבות שהוא תקפא דינא, שמשם כל הגליות בגוף ונפש וכל הצרות, רחמנא לצלן, ולהמשיך שמחה ושלוש, שהוא בחינת גאולה וחרות ובטול כל הצרות. ועל-כן אומרים אותם במוצאי שבת, כדי שלא יתגבר העצבות והדינים שמתעוררים בימי החל, שבשביל זה נוהגין לומר פסוקי ויתן לך וכו', שהם פסוקים הרבה של שמחה וברכה ושלוש, כדי להמשיך השמחה של שבת לימי החל - לבטל העצבות הרוצה להתאחז בימי החל. ועל-כן אומרים שלש הנ"ל שלש פדיות וכו', הכל בשביל בטול העצבות וכו' וכו"ל. ועל-כן הם שלש שלש כנגד שלש בחינות הנ"ל, שהם עבר והווה ועתיד שצריכין לשמח עצמו בהעבר, דהינו בהטוב האמתי שכבר עשה השם-יתברך בהתגלות אלהותו יתברך על-ידי יציאת מצרים ומתן תורה וכו' פנ"ל. וכן בהנהגה והעתיד וכו' פנ"ל. וכן הוא מרמז בכל הפסוקים האלו שבשלש שלש אלו.

כי שלש פדיות מתחילין: פדה בשלום נפשי (תהלים נה, יט) - לשון עבר שכבר פדה נפשי מבאר שחת, על-ידי שפחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו והבדילנו מן התועים וכו' פנ"ל.

ויאמר העם אל שאול היונתן ימות אשר עשה הישועה הגדולה הזאת בישראל וכו', ויפדו העם את יונתן ולא מת (שמואל-א יד, מה) - זה מרמז על כל אדם על כל הסכנות והקטרוגים, רחמנא לצלן, העוברים עליו, והשם-יתברך עושה עמו נסים ופודהו ומצילהו מהם, כי ברחמיו שולח בלב

הצדיקים ללמד עליו זכות, כמו שלמדו אז זכות על יונתן וכו'. וזהו בחינת החסדים והטובות שבהוה, מה שהשם יתברך גומל לחיבים טובות בכל עת על-ידי גדל כח הצדיקים שמקימין העולם ומלמדין זכות על הכל וכו'.

ופדוויי ה' ישבון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם וכו' (ישעיה לה, י) - זה בחינת עצם התקוה והשמחה שלעתיד כשנשוב לציון, שאז נזכה לשמחת עולם לנצח. וזהו ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה, כי זה העקר - להפך כל היגון ואנחה לשמחה וכו', וכנ"ל.

וכן השלש הפוכות: הפכת מספדי למחול לי פתחת שקי ותאזרני שמחה (תהלים ל, יב) - הכל לשון עבר, בחינת החסדים והטובות שלעבר, שפכר עשה עמנו השם יתברך נסים ונפלאות עד אין מספר, והפך מספדי למחול לי, כי הפך מצרה לרוחה פעמים אין מספר.

פסוק ב: ולא אבה ה' אלהיך לשמע אל בלעם ויהפך ה' לך את הקללה לברכה וכו' (דברים כג, ו) - זה בחינת הנסים והישועות נפלאות הנעשים עם האדם בהוה, בכל עת שמתעוררים עליו בכל פעם קטרוגים עצומים, רחמנא לצלן, על-ידי הסטרא אחרא שהם מסטרא דבלעם הרשע, שרוצה לעקר את ישראל, חס ושלום, כמוכן בספרים, ובדברי אדמו"ר ז"ל (ליקוטי מוהר"ן סימן לו). והשם יתברך בעצם רחמיו אינו רוצה לשמע להם, ומהפך הקללה לברכה בגדל כחו של משה רבנו, שהוא בחינת צדיקי אמת שבכל דור.

פסוק ג: אז תשמח בתולה במחול וכו' והפכתי אבלם לששון וכו' (ירמיה לא, יב) - זה בחינת השמחה שלעתיד, הינו כנ"ל.

וכן השלש שלומות: בורא ניב שפתים שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו (ישעיה נו, ט) - לשון עבר, כי כבר הקדים רפואה, שהיא בחינת שלום לרחוק ולקרוב - על-ידי צדיקי אמת שהכינו לנו כבר סמים של חיים ורפואות קדושות יקרות כאלה - בספריהם ודבריהם הקדושים המשיבים את הנפש בשבעה משיבי טעם, כמוכן לכל מי שטועם דבריהם באמת. כמו שכתוב "טעמו וראו כי טוב ה'" (תהלים לד, ט).

פסוק ב: ורוח לבשה את עמשי וכו' לך דויד ועמך בן ישי שלום שלום לך ושלום לעזרף וכו' (דברי הימים א יב, ט) - זה מרמז על המלחמה שיש בכל דור ודור על הצדיקי אמת, כמפרסם מה שנעשה בזה בדורותינו ובדורות הקודמים. והשם יתברך ברחמיו שולח בכל פעם בלב כמה נפשות מישראל להסתכל על האמת, ובאים אל הצדיקי אמת והנלוים אליהם ומתקרבים אליהם באמת, ואומרים להם: שלום לך ושלום לעזרף וכו'.

פסוק ג: ואמרתם כה לחי ואתה שלום וכו' (שמואל א כה, ו) - מרמז על חיים נצחיים שלעתיד, שאז יהיה השלום המפלא, כמבאר בפסוקים רבים. וזהו ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום (תהלים כט, יא), כי עקר שלמות השמחה והברכה הוא השלום, שהוא כלי מחזיק ברכה, כי על-ידי השלום שמתקבצין הרבה נפשות מישראל יחד, על-ידי-זה מתגדל אור השמחה כנ"ל (אותיות מב, סא). ועל-ידי-זה יכולין לקבל אור התשעה היכלין הנ"ל - להשיג אור האין סוף בבחינת מטי ולא מטי. כי מרבוי האור הזה - אי אפשר לקבלו כי אם על-ידי הרבה כלים של כמה וכמה נפשות ישראל, שמתקבצין יחד באהבה ושלום לצדיקי אמת שזוכין לאורות אלו, שהם אורות הצחצחות שהם מרפאין

ומשמחין את כל החולים בחלי הנפש, אפלו החולים מאד מאד. כי כל מה שהם חולים ביותר – צריכים לרפאם על-ידי רפואות יקרות יותר, שאין מי שיודע להמשיכם ולרפאות בהם כי אם הצדיק הגדול ביותר (כמו שכתוב בהתורה "מישראל" בסימן ל עין שם), והעקר על-ידי השלום וכנ"ל. וכמו שכתוב (ישעיה נה, יב): **כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון' וכו', וכנ"ל:**

[עא] וזה בחינת השלש קולות של השופר, שעקרום הם תקיעה תרועה תקיעה, רק שרבותינו ז"ל נסתפקו בקול התרועה וכו' ועל-כן תקנו לתקע תרועה ושברים, כמבאר בגמרא (ראש השנה לד.). כי תקיעה שלפניו זה בחינת קול פשוט, וכן תקיעה שלאחריה הוא קול פשוט, זה בחינת הטוב והחסד שכבר עשה עמנו במתן תורה שנתנה בקול שופר, שזהו בחינת קול פשוט, כי אז נפשט עקמומיות שבלב לגמרי. כי זכו אז לחרות גדול כמו שאמרו רבותינו ז"ל (שמות רבה לב, א; זהר משפטים קיג:): 'חרות מיצר-הרע וממלאך המות ומשעבוד מלכות' וכו', וכן לעתיד יקיים (ישעיה כז, יג): **"והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האבדים" וכו', שאז יהיה בחינת קול פשוט כי יקיים (ירמיה לא, לג): "כי כלם ידעו אתי למקטנם ועד גדולם", ויתבטלו לגמרי כל הצרות והעצבות וכו' הבאים מעקמומיות שבלב וכו'. ובאמצע תוקעין תרועה שהיא תרועה ושברים, שהם גנוחי גנח וילולי יליל, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ראש השנה לד.), זה בחינת מה שצריך עתה האדם בהווה כל ימי חייו להתגבר להפך כל מיני עצבות, שהם בחינת גנוחי גנח וילולי יליל, להפכם כלם לשמחה כנ"ל, שעל-ידי זה עקר התשובה שבאה על-ידי ישוב הדעת שהוא על-ידי שמחה. והעקר, שעל-ידי כח מצות שופר**

נזכה להתעורר באמת ולהכניס האמונה הקדושה בלבנו, שזה כל שמחתנו, בבחינת "אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניו יהלכון" (תהלים פט, טז) – להשיג בחינת אור הפנים, שמשם כל השגת הדעת הקדוש, לידע כי ה' הוא האלהים, שזהו בחינת "בשמך יגילון כל היום" וכו'. עד שנוזכה לחטף כל היגון ואנחה, שמשם כל העוונות – להפכו לשמחה, שזה עקר התשובה, בחינת עוונות נתהפכין לזכיות וכנ"ל, שזה בחינת קול התרועה שהוא העקר, וכנ"ל:

[עב] וזה בחינת כל מזמור 'הודו לה' שאומרים קדם התפלה בהתחלת הפסוקי דזמרה, שמדבר בעבר והיה ועתיד, כמו שאומרים שם: זכרו נפלאותיו אשר עשה וכו', זכרו לעולם בריתו דבר צנה לאלף דור אשר כרת את אברהם וכו' – שנתן לנו את התורה והכניסנו לארץ-ישראל חבל נחלתנו וכו', שכל זה מדבר בגדל הנסים שלעבר. ואחר-כך אומר: שירו לה' שיר חדש בשרו מיום אל יום ישועתו, שגם בכל יום ויום הוא עושה עמנו ישועות נפלאות ונוראות, וכנ"ל. ואחר-כך מזכיר על העתיד, כמו שכתוב: ישמחו השמים ותגל הארץ ירעם הים ומלואו וכו', אז ירגנו כל עצי יער לפני ה', שכל זה נאמר על לעתיד, כי בכל זה אנו צריכים לשמח עצמנו בכל עת בפרט קדם התפלה, ולהודות לשמו יתברך על הנסים שכבר עשה עמנו ואשר הוא עושה עמנו עתה בכל עת ובצר הוא מרחיב לנו וכו', כמבאר מזה הרבה לעיל ובמקום אחר, ואשר הוא עתיד להיטיב עמנו לנצח בכח הצדיקי אמת שאנו חוסים בהם.

וכל זה המזמור 'הודו' אמר דוד לפני הארון כשנכנס למקומו וכו', כמבאר בדברי הימים (א טז, לה), כי עקר השמחה כשבא הארון על מקומו,

שְׁנַמְשֵׁךְ מִבְּחִינַת (יחזקאל ג, יב): "בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ" כַּנ"ל (אותיות כד, מג), שְׁמֵשׁ מְקוֹר הַשְּׁמֵחָה, כִּי עֵקֶר הַשְּׁמֵחָה הִיא הַתּוֹרָה שְׁנַמְשָׁכָה מֵשֵׁם וְכַנ"ל. וְכֵן בְּכָל הַשִּׁירוֹת וְהַתְּשַׁבְּחוֹת - רַבָּם מְדַבְּרִים בְּעֵבֶר וְהוּא וְעֵתִיד כַּנ"ל. הַכֹּל כְּדִי לְשַׁמַּח נַפְשֵׁנוּ בְּעֵצָם גְּלוּתֵנוּ הָאָרֶץ בְּגוּף וְנַפֶּשׁ, כְּדִי שְׂנוּכָה לְשׁוּב עַל-יְדֵי-זֶה וְלִהְתְּקַרֵּב וְלִהְתְּדַבֵּק לְהֵשֵׁם-יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהָעֵקֶר עַל-יְדֵי שְׁמֵחָה, וְכַנ"ל:

[עג] וְזֶה שְׂאִיתָא בְּאוֹתִיּוֹת דְּרַבִּי עֲקִיבָא (אותיות ה, ו), מוֹבָא בְּלִיקוּט רְאוּבֵנִי פְּרֻשַׁת שְׁמוֹת, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: 'דְּבַר אַחַר, אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, בְּמַדַּת הֶרְחָמִים בְּרֵאתִי הָעוֹלָם וּבְמַדַּת הֶרְחָמִים אֲנִי מְנַהֲיָגוּ, וּבְמַדַּת הֶרְחָמִים אֲנִי מְחַדְּשׁוֹ. דְּבַר אַחַר, אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, בְּמַדַּת טוֹב בְּרֵאתִי הָעוֹלָם וּבְמַדַּת טוֹב אֲנִי מְנַהֲיָגוּ וְאֲנִי עֵתִיד לְחַדְּשׁוֹ; עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ. הֵינּוּ כַּנ"ל בְּחִינַת 'הוּא הֵטִיב הוּא מְטִיב הוּא יֵיטִיב', שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עֵקֶר הַשְּׁמֵחָה וְהַדְּבָקוֹת בּוֹ יִתְבָּרֵךְ שֶׁהוּא הַחִיּוֹת וְהַקִּיּוּם וְכוּ' כַּנ"ל. וְזֶה בְּחִינַת אֶהְיֶה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתוֹר, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב שָׁם עַל פְּסוּק: 'וְאֶהְיֶה עִמָּךְ וְאַבְרַכְךָ', כִּי כְּתוֹר בְּחִינַת מְקוֹם הַנ"ל בְּחִינַת הַמְּסֻדָּר וְכוּ' הוּא מְקוֹר הַשְּׁמֵחָה שְׁמֵשׁ הַגְּאֻלָּה שֶׁל מְצָרִים וְשֶׁל כָּל הַגְּלוּיּוֹת וְכוּ' כַּנ"ל. וְזֶה שְׁפִיטָה שָׁם: 'דְּבַר אַחַר בְּמַדַּת אֱמוּנָה בְּרֵאתִי הָעוֹלָם', כִּי אֱמוּנָה בְּחִינַת שְׁמֵחָה כַּנ"ל, שְׁזֶה יְסוּד הַכֹּל כַּנ"ל:

[עד] וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אֵלּוּ הַשְּׁלֵשׁ פְּדִיּוֹת וְכוּ' בְּהִטְבַּת חֵלוּם, כִּי עֵקֶר תְּקוּנַת חֵלוּם הוּא עַל-יְדֵי שְׁמֵחָה, כְּמוֹ שְׁמֵסִימִין בְּהִטְבַּת חֵלוּם (קִהְלַת ט, ז): "לֵךְ אֲכַל בְּשֵׁמֵחָה לַחֲמֶךָ וְשִׁתֵּה בְּלֶב טוֹב יִינְךָ" וְכוּ', כִּי כְּבָר מְבֹאָר, שֶׁהַשְּׂנֵה נִמְשָׁכַת בְּשִׁרְשָׁהּ מִיַּגִּיעַת הַמַּחְזִין עַל-יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב וְכוּ' כַּנ"ל (בְּאוֹת לח), וְכִפִּי תְּקוּנַת הַמַּחְזִין - כֵּן הַשְּׂנֵה וְכֵן

הַחֵלוּמוֹת. וְעַל-כֵּן עֵקֶר תְּקוּנַת חֵלוּם שְׂאִינוּ טוֹב הוּא עַל-יְדֵי הַמְשָׁכַת הַשְּׁמֵחָה שֶׁל שְׁלֹשַׁת הַמְּטִיבִין, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עֵקֶר תְּקוּנַת הַמַּחְזִין כַּנ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אֲזִי הַשְּׁלֵשׁ פְּדִיּוֹת וְשֶׁלֹּשׁ הַפּוֹכוֹת וְכוּ', כִּי עַל יָדָם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת שְׁמֵחָה וְשֵׁלוּם, שְׁזֶה עֵקֶר בְּחִינַת הַפְּדִיּוֹן מִכָּל הַצָּרוֹת שְׁמֵתִבְטָלִים עַל-יְדֵי הַשְּׁמֵחָה, כַּנ"ל:

[עה] וְעַיִן בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ פְּרֻשַׁת פִּינְחָס (דָּף רלו:)- מַה שְׂאִיתָא עַל פְּסוּק 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ', וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אָמַר רַב הַמְּנוּנָא סְבָא, כָּל מָאן דְּמִיחַד יַחּוּדָא דָּא בְּכָל יוֹמָא, חֲדוּא זְמִינָא עֲלֵיהּ מְלַעֲלָא מְרָזָא דְּאִתְּוִן אֲלֵין - ש"מ מֵהָאֵי סְטָרָא וְא"ח מֵהָאֵי סְטָרָא וְכוּ'. וְסִימְנָךְ 'אַשְׁמַח', דְּכָתִיב (תְּהִלִּים קד, לד): "אֲנֹכִי אֲשַׁמַּח בְּה' - בְּה' מִמֶּשׁ, דָּא יַחּוּדָא קְדִישָׁא וְשִׁפּוּר; עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ. וְזֶה כָּל קִטְבַּת דְּבְרֵינוּ הַנ"ל בְּכָל הַדְּרוֹשׁ הַזֶּה, שֶׁעֵקֶר פְּנִימִיּוֹת דְּבְרֵינוּ הוּא, שְׁפָל אַחַד מִיִּשְׂרָאֵל צְרִיךְ לְשַׁמַּח בְּה', בְּחִינַת 'אֲנֹכִי אֲשַׁמַּח בְּה' הַנ"ל, שְׁזֶה עֵקֶר הַגְּאֻלָּה וְהִישׁוּעָה שֶׁל כָּל אַחַד מִיִּשְׂרָאֵל וְכוּ'.

וְהָעֵקֶר, שְׁכָל אַחַד מִיִּשְׂרָאֵל אֵיךְ שֶׁהוּא צְרִיךְ לְשַׁמַּח בְּמָה שֶׁהוּא זוֹכֵה עַל כָּל פְּנִיּוֹת לומר 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל' פְּעֻמִּים בְּכָל יוֹם, וְכְמוֹ שְׂאֵנוּ מִתְּפַאֲרִין בְּזֵה אֲשִׁרֵינוּ מַה טוֹב חֲלָקְנוּ וְכוּ', כִּי זֶה כָּל חִיּוּתֵנוּ וְתְּקוּוֹתֵנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא לְנִצְחָה. כִּי לֹא יִשְׂאָר מֵהָאָדָם וּמֵהַזְּמַן הַפּוֹרֵחַ כְּלוּם, כִּי אִם שְׁמֵחַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב לְעִיל. וְזֶה מְבֹאָר בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ הַנ"ל, שֶׁגְּלָה לָנוּ, שֶׁצְרוּף תַּבַּת 'אַשְׁמַח' מְרָמֵז בְּאוֹתִיּוֹת ש"מ מ'שְׁמַע' וְאוֹתִיּוֹת א"ח שֶׁל 'אַחַד' וְכוּ', כִּי צְרִיכִין לְשַׁמַּח בְּזֵה מְאֹד מְאֹד, מַה שְׂאֵנוּ זוֹכִינַן לִיחַד שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּכָל יוֹם בְּבְחִינַת 'אֲנֹכִי אֲשַׁמַּח בְּה'', וְכַנ"ל.

לקוטי הלכות

הלכות אשות - הלכה ד'

כהנים ולויים וישראל מתרים לבוא זה בזה והולד הולך אחר הזכר. ודין זה הוא מהמשנה קדושין פרק ג', וזה לשון המשנה: כל מקום שיש קדושין ואין עברה, הולד הולך אחר הזכר. ואיזה זו? כהנת, לוייה וישראלית וכו', וכל מקום שיש קדושין ויש עברה, הולד הולך אחר הפגום וכו'.

[א] על-פי התורה "אמצעייתא דעלמא" בסימן כ"ד, עין שם. והכלל, שעל-ידי עשית המצוה בשמחה, מעלין הקדשה מהקלפות בבחינת קטרת, ועל-ידי-זה זוכין לעלות מעלה מעלה עד שממשיכין ברכות השכל ומתקנין המסדר והמישב של השכל, שהוא בחינת פתח וכו', ועל-ידי-זה זוכין להשגת תשעה היכלין שהם למעלה מנפשין רוחין ונשמתין, שהם בחינת השגת אור האין סוף, בבחינת מטי ולא מטי, שעקר ההשגה על-ידי הרדיפה דמחשבה ועל-ידי המעכב, שהוא המסדר והמישב, שהוא בחינת פתח, שכל זה נתתקן על-ידי עשית המצוה בשמחה, עין שם כל זה היטב.

[ב] וזה עקר התכלית של האדם שבא לעולם הזה בשביל זה כדי להכיר אותו יתברך, שהוא על-ידי בחינה הנ"ל, על-ידי שיעשה המצוות בשמחה, עד שיזכה שתדריך מחשבתו להשיג האור אין סוף עד שישגיגו בבחינה הנ"ל, על-ידי הרדיפה והמעכב, שעל-ידי-זה עקר השגת אורות הצחצחות הנ"ל, שהם תכלית הידיעה, תכלית הטוב הנצחי, אשרי הזוכה לזה! וזה עקר המצוה להעמיד בנים בעולם

כדי להמשיך המחין מדור לדור, כי מח הבן ממח האב, כדי שיזכה שירדף מחו להשיג אורות הצחצחות הנ"ל. ומחמת שאי אפשר להשיג אורות הנ"ל כי אם על-ידי הרדיפה והמעכב, על-כן אי אפשר להמשיך ההולדה כי אם על-ידי חבור איש ואשה כמו שכתוב (בראשית ב, יח): "לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו". כי איש ואשה נמשכין בשרשן העליון משני הבחינות הנ"ל, שהם בחינת הרדיפה והמעכב, כי האיש הוא בבחינת המחין, והאשה נמשכת מבחינת צמצום ודין, כידוע, שזה נמשך בשרשו מבחינת המעכב הנ"ל, שאף-על-פי שלמעלה בשרשו זה המעכב הוא אור צח, כי הוא המסדר והמישב את המחין, אף-על-פי-כן מאחר שהוא בחינת מעכב את המחין, משתלשל ממנו בחינת צמצום שממש אחיזת האשה, כידוע. ועל-כן למטה נאחזין בה הדינים ביותר ומשם נשתלשל אחיזת הקלפות והסטרא אחרא שנאחז בה ביותר, מחמת שנמשכת מבחינת צמצום המחין שממש אחיזת הדינים, כידוע, אבל למעלה בשרשה נמשכת מבחינה גבה מאד, שהיא בחינת המסדר והמישב את המחין, שהוא בחינת פתח. וזה בחינת "אשת חיל עטרת בעלה" (משלי יב, ד), 'עטרת' דיקא, בחינת פתח הנ"ל, כי אי אפשר להשיג שום השגה, ובפרט להוליד המחין כי אם על-ידי תקון המסדר והמישב כנ"ל.

ומחמת שאי אפשר להשיג אורות הנ"ל כי אם על-

שְׁהִיו עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בְּשַׁעַת הָעֲבוּדָה, כִּי הַתּוֹרָה בְּחִינַת שְׂמֵחָה, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (תהלים יט, ט): "פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרָיִם מְשֻׁמְחֵי לֵב". שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עֵקֶר עֲלִית הַקְּדֻשָּׁה מִהַקְּלָפוֹת, שְׁזֶה עֵקֶר תְּקוּנָה עֲבוּדַת הַקְּרַבְנוֹת שְׁהִיָּה עוֹסֵק בָּהֶם הַכֵּהֶן, וְכַנ"ל.

[ד] וְעַל-כֵּן כִּהְנִיִם, לוֹיִים, וְיִשְׂרָאֵלִים, כְּלוּלִים וּמְקַשְׂרִים זֶה בְּזֶה, וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לַחְבְּרוֹ, כִּי דִיקָא עַל-יְדֵי שְׁלֻשָׁתָם נִשְׁלָם חֻבֵּל הַקְּדֻשָּׁה וְזוֹכִיךְ לְהַשְׁגַּת אִוֵּרוֹת הַנ"ל וְכַנ"ל. וְעַל-כֵּן כִּהְנִיִם וְלוֹיִים וְיִשְׂרָאֵלִים מְתָרִים לְבּוֹא זֶה בְּזֶה, כִּי חֲבוּר הַקְּדוּשָׁה שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה, שֶׁהוּא בְּשָׂרָשׁוֹ בְּחִינַת כְּלָלִיּוֹת הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב לְהַשִּׁיג אִוֵּר הָאֵין סוּף כַּנ"ל, שְׁזֶה זוֹכִיךְ עַל-יְדֵי שְׂמֵחָה דְקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת שְׂמֵחַת חֲתָן וְכֵלָה כַּנ"ל, זֶהוּ בְּעֲצֻמוֹ בְּחִינַת כְּלָלִיּוֹת כֵּהֶן, לִוי וְיִשְׂרָאֵל, כִּי כֵהֶן בְּבְחִינַת הַרְדִּיפָה שֶׁל הַמַּחֲזִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרַכַּת הַשֶּׁכֶל, וְהַלּוֹי בְּבְחִינַת הַמְעַכֵּב, וְהַיִּשְׂרָאֵל בְּבְחִינַת הַשְׂמֵחָה שֶׁל הַתּוֹרָה וְהַמְצוּוֹת וְכַנ"ל. וְהַכֵּל נִכְלָל יַחַד בְּשַׁעַת הָעֲבוּדָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הַשְּׁגַת הָאִוֵּר אֵין סוּף שְׂמֵשׁ הוֹלְדוֹת הַמַּחֲזִין, שְׂמֵשׁ כָּל הַהוֹלְדוֹת דְקְדֻשָּׁה וְכַנ"ל. וְעַל-כֵּן הוֹלֵד הוֹלֵךְ אַחַר הַזְּכָר, כִּי אֶף-עַל-פִּי שֶׁהָאִשָּׁה יֵרָאֵת ה' גְּבוּהָה בְּשָׂרָשָׁה מְאֹד, כִּי נִמְשַׁכֵּת מִבְּחִינַת כְּתָר, בְּבְחִינַת "אִשָּׁת חַיִל עֲטָרַת בַּעֲלָה" כַּנ"ל, אֶף-עַל-פִּי-כֵן עֵקֶר הַהוֹלְדָה הוּא הוֹלְדַת הַמַּחֲזִין לְגִלוּת יְדִיעַת אֱלֻקוֹתוֹ בְּעוֹלָם, שְׁזֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי הַזְּכָר דִּיקָא, שֶׁהוּא בְּבְחִינַת רְדִיפַת הַמַּחֲזִין הַנ"ל, וְעַל-כֵּן הוֹלֵד הוֹלֵךְ אַחֲרָיו. וְכָל זֶה בְּמִקְוִם שֵׁישׁ קְדוּשִׁין וְאֵין עֲבָרָה, כִּי כְּשֵׁאֵין עֲבָרָה בְּהַזְנוּג, אֶף-עַל-פִּי שְׁלָאוּ כָּל אֶחָד זוֹכֶה שֵׁיְקַדֵּשׁ אֶת עֲצֻמוֹ כָּל כָּךְ עַד שֵׁיזְכֶּה עַל-יְדֵי זְנוּגוֹ לְהַשְׁגַּת אִוֵּרוֹת הַנ"ל, אֶף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֵׁאֵין עַל כָּל פְּנִיִם עֲבָרָה בְּזוּגוֹ - יוֹכֵל לְהַתְתַּקֵּן הַכֵּל עַל-יְדֵי הַהוֹלְדָה שֵׁיּוֹלִיד בָּנִים, וּמְקַיֵּם

יְדֵי שֵׁיכְנֵס בְּהִיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת לְמִקְוִם הַקְּלָפוֹת לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם הַקְּדֻשָּׁה בְּבְחִינַת קְטָרֶת וְכוּ', כְּמוֹ שְׂמֵבְאָר בְּהַתּוֹרָה הַנ"ל עַל מֵאֵמֶר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, 'אָמְרוּ לִיה: מִי יִימַר' עֵינִי שָׁם. עַל-כֵּן שָׁם עֵקֶר הַמְּלַחְמָה וְהַנְּסִיּוֹן בְּתַאֲוָה זֹאת. וְזֶה בְּחִינַת גְּדֵל הַחַיּוֹב לְשִׂמְחַת חֲתָן וְכֵלָה, כְּמוֹ שְׂאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּרֻכּוֹת ו:). וְזֶה בְּחִינַת מֵה שְׂאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּבָא בְּתָרָא ו:): 'מִי שֵׁאֵין לוֹ בָּנִים יִשְׂמַח אִשְׁתּוֹ בְּדַבַּר מִצְוָה'. כִּי עֵקֶר עֲלִית הַקְּדֻשָּׁה מִהַקְּלָפוֹת הוּא עַל-יְדֵי הַשְׂמֵחָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְהַשִּׁיג אִוֵּרוֹת הַנ"ל, עַל-יְדֵי הַתְּקוּנָה הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב שְׂמֵשׁ שֶׁרַשׁ אִישׁ וְאִשָּׁה כַּנ"ל.

[ג] וְזֶה בְּחִינַת כֵּהֶן, לוֹי, וְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם חֻבֵּל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הָעֵקֶר הוּא הַכֵּהֶן שֶׁהוּא מְקַדֵּשׁ מִכָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי הַכֵּהֶן הִיָּה עוֹסֵק בְּעֲבוּדַת הַקְּרַבְנוֹת וּקְטָרֶת, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבָרִיךְ הַקְּדֻשָּׁה מִהַקְּלָפוֹת, וְעוֹלִין מַעֲלָה מַעֲלָה עַד שְׁזוֹכִיךְ לְבְחִינַת בְּרֻכּוֹת הַמְּבָאֲרִין שָׁם, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרַכַּת כִּהְנִיִם, בְּחִינַת (וַיִּקְרָא ט, כב): "וַיִּשָּׂא אֶהָרָן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם", כְּמוֹ שְׂכָתוֹב שָׁם. דְּהֵינּוּ בְּרַכַּת הַשֶּׁכֶל, וְאִזּוֹ רוֹדְפִין הַמַּחֲזִין לְהַשִּׁיג אִוֵּר הָאֵין סוּף.

אֲבָל צְרִיכִין שְׁגֵם הַלּוֹי יִהְיֶה נִלְוֶה אֵלָיו לְשָׂרְתּוֹ, כִּי עֵקֶר תְּקוּנָה הַמְעַכֵּב הַנ"ל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַלּוֹי, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְמֻצוּם וְדִין, כִּידוּעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְעַכֵּב כַּנ"ל. וְעַל-כֵּן הִיָּה הַלּוֹי עוֹסֵק בְּשִׂיר בְּשַׁעַת הָעֲבוּדָה, כִּי שִׂיר מְשֻׁמְאֵלָא, כְּמוֹ שֵׁאִיתָא בְּזִהַר הַקְּדוּשָׁה (תְּקוּנַי זֶהֱר ג:), שְׂמֵאֵל הוּא בְּחִינַת צְמֻצוּם, בְּחִינַת הַמְעַכֵּב הַנ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (בְּמִדְבָר יח, כג): "וְעַבְד הַלּוֹי הוּא", שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתָר, כְּמוֹכֵן בְּזִהַר הַקְּדוּשָׁה (קֶרַח קעח:), כִּי הַלּוֹי בְּבְחִינַת הַמְעַכֵּב הַנ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתָר. וּמִחֲמַת שֶׁעֵקֶר הַתְּקוּנָה הַנ"ל הוּא עַל-יְדֵי שְׂמֵחַת הַמְצוּוֹת, עַל-כֵּן הִיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן

בזה מצוות התורה, כי על-ידי הולדת הבנים מדור לדור נמשכין המחין בכל דור ודור, עד שיכולין הבנים לזכות להשגת אורות הנ"ל.

[ה] אבל פשיש עברה אז הולד הולך אחר הפגום - כי תכף פשיש עברה גמורה בהזווג, אזי מתגברין היכלי התמורות שממשם התעוררות הזווג, מחמת שצריכין לירד לשם לברר הקדשה משם, שמחמת זה יש מלחמה גדולה בענין זה, וכשאין עברה, על כל פנים, אזי מתגברת כח המצוה שצוה השם יתברך להוליד בנים, ונמשכין מחין קדושים על-ידי ההולדה, ואז הולד הולך אחר הזכר, שממנו עקר המשכת המחין כנ"ל, אבל פשיש עברה - אזי מתגברין היכלי התמורות וממשיכין הולד אחר הפגום, כי הם אורכין תמיד על זה להמשיך הפגום, חס ושלום, השם יתברך יצילנו.

הלכות קדושין

[ו] וזה בחינת קדושי פסח שהאשה מתקדשת בכסף, כי הממון והעשירות בשרשו גבה מאד, כמוכן בדברי אדמו"ר ז"ל (סימן כג), כי הוא נמשך בשרשו מבחינה הנ"ל, מבחינת התשעה היכלין הנ"ל שנעשו על-ידי הרדיפה והמעכב כנ"ל, כי כל מה שנאמר בהתורה הזאת, שעולין והולכין מעלה מעלה עד שזוכין להשיג התשעה היכלין הנ"ל, כל זה הוא סוד פונות התפלה. שכלל הפונות הוא עלית העולמות, שמלכות תעלה מן הקלפות ותלביש את נצח-הוד-יסוד. ונצח-הוד-יסוד תעלה לתסוד-גבורה-תפארת וכו', כמבאר בפונות (פרי-עץ חיים שער התפלה פרק ה). ומי שזוכה לעסק בתקון זה, עקר השלמות הוא כשעולה מעלה מעלה, עד שמחשבתו רודפת להשיג אור האין סוף, שתהיה הרדיפה בבחינת רצוא ושוב. ועל-פן עקר התקון

על-ידי המסדר והמישב, שהוא המעכב את המחין מרדיפתם, שהוא בחינת פתר, כי בלא תקון זה היתה הרדיפה בלי מעכב, והיה נשאר שם, והיה מתבטל במציאות. והשם יתברך חפץ בקיום העולם, על-פן עקר השלמות על-ידי הרדיפה והמעכב וכו"ל.

ועקר שלמות התקון הוא כשזוכה לחזר ולהמשיך משם כל ההשפעות טובות, שזהו בחינת ירידת השפע שממשיכין אחר התפלה בשעת אמירת 'אשרי וכו' לציון', כי בשעת תפלת שמונה עשרה זוכין לבחינת השגת אור הנ"ל, אבל צריך להיות בבחינת רצוא ושוב כנ"ל, ואזי כשהוא בבחינת ושוב, הוא ממשיך משם כל ההשפעות טובות, שממשם כל הממון והעשירות. ועקר צנור השפע שתוכל לירד למטה הוא על-ידי בחינת המעכב, על-פן שם מתחיל האור להצטיר. ואף-על-פי ששם אין שייך ציור כלל, אף-על-פי-כן מאחר שהוא בבחינת מעכב מתחיל האור להצטמצם קצת, עד שעל-ידי-זה יש כח למטה שיצטיר בבחינת שפע ממש, עד שנמשך משם הממון והעשירות. וזה בחינת "עטרת חכמים עשרם" (משלי יד, כד), כי העשירות נמשך מבחינת עטרה, בחינת פתר שהוא בחינת המסדר והמישב והמעכב את המחין בשעת רדיפתם וכו"ל. וזה 'עטרת חכמים' דיקא, כי דיקא החכמים אמתיים שזוכין למחין הנ"ל, שהם עקר החכמה האמתית, עד שמחם רודף אחר השגות הנ"ל, אצלם דיקא העשירות מבחינת פתר ועטרה, כי הם ממשיכין העשירות משם, מבחינת פתר, שהוא המעכב, שעל-ידי-זה עקר תקון המחין כנ"ל, אבל אצל אחרים יש שהעשירות שלו נמשך מהיכלי התמורות שהם ממשיכין לפעמים השפע אצלם

כְּשֵׁאִין זֹכִים לְתַקֵּן תְּקוּנִים הַנִּלְכָּדִים כְּרָאוּי.

וְעַל-כֵּן הָאִשָּׁה מִתְקַדְּשֶׁת בְּכֶסֶף - כִּי הַכֶּסֶף, שֶׁהוּא שֹׁפֵעַ הַעֲשִׂירוֹת - נִמְשָׁךְ בְּשִׂרְשׁוֹ מִשָּׁם, מִבְּחִינַת כֶּתֶר, שֶׁמִּשָּׁם שָׂרְשָׁה כַּנִּלְכָּד. וְזֶה שֶׁכָּתַב אַדְמוֹר"ר ז"ל, שֶׁהַעֲשִׂירוֹת הוּא בְּחִינַת אַחַת עִם הָאִשָּׁה וְהוּא חֵיוֹתָהּ, וְכוּ תְלוּיִים הַבְּנִיִם, כְּמִבְּאֵר בְּהַתּוֹרָה שֶׁל אֶסְרוֹר גְּזֻלָּה, עֵינַי שָׁם הֵיטֵב כַּנִּלְכָּד. כִּי הַעֲשִׂירוֹת, שֶׁהוּא יְרִידַת הַשֹּׁפֵעַ, נִמְשָׁךְ לְמִטָּה עַל-יַדֵי בְּחִינַת הַמְּסֻדָּר וְהַמֵּיֻשָּׁב, שֶׁעַל-יַדֵי-זֶה רְדִיפוֹת הַמַּחֲזִין הוּא בְּבְחִינַת רְצוּא וְשׁוֹב, וְעַל-יַדֵי-זֶה מִמְשִׁיךְ שֹׁפֵעַ מִשָּׁם וּמְצַטִּירַת שְׁתוּכָל לִירֹד לְמִטָּה כַּנִּלְכָּד, וְשָׁם שָׂרְשׁ חֵיוֹת הָאִשָּׁה שֶׁנִּמְשָׁכֶת מִבְּחִינַת צְמֻצוּם שֶׁשִּׂרְשׁוֹ מִבְּחִינַת הַמְּעַכָּב כַּנִּלְכָּד, וְעַל-יַדֵי-זֶה עֶקֶר הוֹלְדֵת הַבְּנִיִם, שֶׁהֵם הוֹלְדוֹת הַמַּחֲזִין, שֶׁצְרִיכִין כְּשֶׁנִּכְלָלִין שָׁם שִׁיחָה בְּבְחִינַת רְצוּא וְשׁוֹב, עַד שִׁיחֹזֵר וְיִמְשִׁיךְ הַמַּחֲזִין לְמִטָּה שֶׁמִּשָּׁם הוֹלְדוֹת הַבְּנִיִם שֶׁנִּמְשָׁכִין מִמַּח הָאֵב כְּדִי שִׁיגְלוּ אֱלֻקוֹתוֹ בְּעוֹלָם מְדוּר לְדוּר, בְּבְחִינַת 'דוּר לְדוּר יִשְׁבַח מְעַשִּׂיךְ'. כִּי מִחֲמַת שֶׁבְּשִׂרְשׁוֹ נִמְשָׁכִין מִמְּקוֹם גְּבוּה מְאֹד מְאֹד מִבְּחִינַת תְּשׁוּעָה הֵיכְלִין הַנִּלְכָּד, עַל-כֵּן הֵם דִּיקָא יְכוּלִין לְהוֹדִיעַ וּלְגַלוֹת אֱלֻקוֹתוֹ בְּעוֹלָם.

וְזֶה "וּגְבוּרַתִּיךָ יִגִּידוּ", וּגְבוּרַתִּיךָ דִּיקָא, דִּהֵינּוּ בְּחִינַת הַמְּעַכָּב וְהַמְּסֻדָּר שֶׁהוּא שִׂרְשׁ הַגְּבוּרוֹת הַקְּדוּשׁוֹת, שֶׁעַל-יַדֵי-זֶה דִּיקָא יִשְׁבַח - לְהַגִּיד וּלְפָרְסֵם אֱלֻקוֹתוֹ לְמִטָּה לְכָל בְּאֵי עוֹלָם. וְעַל-כֵּן קִטְרַת מְעַשְׂרֵת (יוֹמָא כו.), כִּי עֶקֶר עֲלִיַת הָעוֹלָמוֹת בְּבְחִינַת הַנִּלְכָּד הוּא עַל-יַדֵי בְּחִינַת "קִטְרַת יִשְׁמַח לֵב" כַּנִּלְכָּד, וְעַל-כֵּן מְעַשְׂרֵת, כִּי מִשָּׁם כָּל הַעֲשִׂירוֹת שֶׁהִיא בְּחִינַת יְרִידַת הַשֹּׁפֵעַ אַחַר תְּפִלַּת שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה וְכַנִּלְכָּד.

[ז] וְזֶה שֶׁנִּצְטוּר עַל מְלֹאכֶת הַמְּשָׁכֵן אַחַר מְעַשְׂהָ הָעֵגֶל, וְכָל מְעַשְׂהָ הַמְּשָׁכֵן הָיָה עַל-יַדֵי הַעֲשִׂירוֹת,

שֶׁהֵם, זָהָב וְכֶסֶף וְנִחְשֶׁת וְכוּ', כִּי עֶקֶר חֲטָא הָעֵגֶל הָיָה עַל-יַדֵי הַתְּגַבְרוֹת הֵיכְלִי הַתְּמוּרוֹת שֶׁהַתְּגַבְרוֹת עַל-יַדֵי שִׁינְקוּ מִהַעֲשִׂירוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים א, א): "וְדִי זָהָב" - בְּשִׁבִיל זָהָב שֶׁהַשֹּׁפֵעַ לָהֶם (בְּרִכּוֹת לב.), וְהַתְּגַבְרוֹת כָּל כָּף עַד שֶׁבָּאוּ לְיַדֵי עֲבוּדָה זָרָה מִמֶּשׁ, שִׁשָּׁם עֶקֶר הַהִמְרָה, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, בְּחִינַת "הַהִימִיר גּוֹי אֱלֻקִּים" וְכוּ' (יִרְמִיָּה ב, יא). וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִחֲמַת שֶׁהַשֹּׁטֵן הַתְּגַרָּה בָּהֶם וְהַכְּנִיס בְּדַעְתָּם לְחַקֵּר בְּעֵינַי הַשְּׂגוֹת הַנִּלְכָּד וְלַעֲמֹד עֲלֵיהֶם לְהַבִּינֵם בְּדַעְתָּם, וּבְזֶה פָּגְמוֹ מְאֹד עַד שֶׁבָּאוּ לְיַדֵי עֲבוּדָה זָרָה, כִּי בְּאֵמַת אֶסְרוֹר לְחַקֵּר שָׁם כָּלֵל, כִּי לֹא מִתְדַבְּקִין וְלֹא יִדְעִין וְכוּ', וְזֶה שֶׁדִּקְדַּק אַדְמוֹר"ר ז"ל, בְּהַתּוֹרָה הַנִּלְכָּד שֶׁגָּם שָׁם צְרִיכִין אֲמוּנָה הֵן בְּבְחִינַת בְּרִפְתַּת הַשֶּׁכֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְדִיפוֹת הַמַּחֲזִין, הֵן בְּבְחִינַת הַמְּסֻדָּר וְהַמֵּיֻשָּׁב שֶׁגָּם שָׁם צְרִיכִין אֲמוּנָה בְּבְחִינַת אֲמוּנָה מְפֹלָא, כְּמוֹ שֶׁמִּבְּאֵר שָׁם, כִּי אִוֵּרוֹת אֵלּוּ אֵי אֲפָשָׁר לְהַשִּׁיג כִּי אִם כְּשֶׁמְצַרֵּף אֲמוּנָה לְהַשֶּׁכֶל, וְאִז דִּיקָא יְכוּל לְהַשִּׁיגֵם בְּבְחִינַת מְטִי וְלֹא מְטִי, אֲבָל אֶסְרוֹר לַעֲמֹד וְלְחַקֵּר שָׁם, כִּי בְּמְפֹלָא מִמֶּךָ אֵל תְּדַרּוּשׁ וְכוּ', כִּי לֹא מִתְדַבְּקִין וְלֹא יִדְעִין וְלִית מָאן דִּקְיָמָא בְּהוּ, כְּמִבְּאֵר הֵיטֵב בְּלִשׁוֹן הַזֶּהָר הַקְּדוּשׁ. (נח סה.) שְׁמַבִּיא שָׁם.

וְזֶה בְּחִינַת הַפָּגֵם שֶׁפָּגְמוּ יִשְׂרָאֵל בְּתַחֲלָה קִדְּם מִתַּן תּוֹרָה כְּשֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם מִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם (שְׁמוֹת יז, ט): "וְעַל נִסְתָּם אֶת ה' לֵאמֹר הִישׁ ה' בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין". וְאִתָּא בְּזֶהָר הַקְּדוּשׁ (בְּשִׁלַּח סד): שֶׁהַפָּגֵם שֶׁלָּהֶם הָיָה שֶׁחֲקְרוּ אִם בְּחִינַת יֵשׁ הוּא בְּקִרְבָּם, אִם בְּחִינַת אֵין, עֵינַי שָׁם. הֵינּוּ כַּנִּלְכָּד, שֶׁעֶקֶר הַפָּגֵם שֶׁלָּהֶם הָיָה מִה שֶׁרְצוּ לַעֲמֹד וְלְהַבִּין הַשְּׂגוֹת הַנִּלְכָּד שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִיֵּשׁ וְאֵין יַחַד, אֲבָל אֵי אֲפָשָׁר לַעֲמֹד עֲלֵיהֶם, כִּי מִשִּׁיגִין תְּשׁוּעָה הֵיכְלִין שֶׁנִּרְאָה כְּאֵלּוּ הוּא בְּחִינַת יֵשׁ מֵאַחַר שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּשׁוּעָה הֵיכְלִין, וְאִף-עַל-פִּי-כֵן לֹא מִתְדַבְּקִין וְלֹא יִדְעִין, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת אֵין. וּמִי שִׁישׁ

לו אמונה חזקה ואינו נכנס לחקר בזה כלל, הוא זוכה להתענג על ה' ולחזות בנעם זיוו דיקא על-ידי-זה, על-ידי רדיפת המחשבה והמעכב, אשרי לו! אבל תכף כשרוצה לחקר בזה - נכשל בזה מאד, כי יוכל לבוא לידי פרווד, חס ושלום, שבא על-ידי היכלי התמורות, שהם הסטרא אחרא דשריא בחבורא וסיים בפרודא (זהר משפטים צה.), דהינו שמפריד בין יש ואין עד שנסתפקו (שמות יז, ט): "היש ה' בקרבנו אם אין", כי באמת הכל אחד, רק שאי אפשר להבין ולחקר בזה כלל כנ"ל. ועל-כן באו לזה בעת שהיו צריכין למים, שהוא המשכת השפע שנמשך מבחינת השגות הנ"ל, ומחמת שראו שנתעכב השפע מליד להם, על-ידי-זה התחילו לכנס בנסיון הנ"ל בחינת "על נסתם את ה' היש וכו' אם אין", וכנ"ל.

וזה בחינת חטא העגל שאמרו (שמות לב, א): "כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו". שטעו ואמרו שמושה נסתלק ונשאר למעלה, כי נכלל באין. ועל-כן אמרו - "קום עשה לנו אלהים" - מזהב ועשירות, כי רצו להמשיך בחינת המעכב בעצמו עליהם, מאחר שכל ההשפעות נמשך על ידו, על-כן פגמו ועשו פרווד בין בחינת המעכב, שמשם כל העשירות, ובין בחינת הרדיפה, ולא רצו שתדוף מחשבתם למעלה למעלה להשיג השגות הנ"ל בבחינת 'מטי ולא מטי', רק רצו שימשיכו עליהם אלקותו בבחינת ישות ממש, שזהו הטעות כל העובדי עבודה זרה שבדורות הקודמים.

וכל זה מחמת תאוות עולם הזה, כי לעלות ולהכלל שם בבחינת התשעה היכלין הנ"ל צריכין לשבר כל התאוות ולהעלות הקדשה מהיכלי התמורות, והם רצו לילך אחר תאוותיהם, ורצו להפריד שפע העשירות שנמשך על-ידי המעכב הנ"ל ולעשות

ממנו אלקות ממש, חס ושלום, ועל-כן באו אל אהרן, מחמת שאהרן היה מסגל לכהנה שכל עבודת הקרבנות וקטרת על ידו, שעל-ידי-זה דיקא זוכין להשגת תשעה היכלין הנ"ל, שמשם ממשיכין כל ההשפעות על-ידי שגטירה בבחינת המעכב הנ"ל, והם פגמו ורצו לעשות הפרוד על ידו דיקא, חס ושלום.

ועל-כן היה עקר התקון על-ידי מעשה המשכן שבא מהעשירות של ישראל, ואז דיקא נתכהן אהרן בכהנה ונצטוה על מעשה הקרבנות וקטרת שעל-ידי-זה נתתקן הכל על-ידי שהחזירו העשירות אל הקדשה לשרשו למעלה, ועשו ממנו משכן ששם עסק אהרן במעשה הקרבנות וקטרת, שעל-ידי-זה העלה הקדשה מהיכלי התמורות, עד שעלה מעלה מעלה, עד שזכה להשגות אורות הנ"ל כתקונה בבחינת מטי ולא מטי, שעל-ידי-זה נתתקן כל הפגמים הנ"ל שהיו בהפך מזה.

[ח] ונדב ואביהוא שהיו צדיקים נוראים, אבל הם פגמו להפך, שרצו רק לעלות למעלה למעלה בלי מעכב כלל, ועל-כן הקריבו קטרת שלא בזמנו ונכנסו בלי רשות. וכל הפגם שלהם היה שלא תקנו המעכב, שהוא המסדר והמישב, שזהו בחינת "בקרבכם לפני ה' וימתו" (ויקרא טז, א), שנתקרו יותר מהראוי, מחמת שלא תקנו המסדר והמישב, ועל-כן הזהר אהרן (שם פסוק ב): "ואל יבא בכל עת אל הקדש" וכו'. ועל-כן היה הפגם שלהם 'בגין דלא אנסיבו', כמו שאיתא בזהר הקדוש (צו לג). כי האשה נמשכת מבחינת המסדר והמישב הנ"ל. ועל-כן צריך הכהן שיהיה נשוי, כמו שאיתא בזהר (שמיני לו), ובפרט הכהן הגדול ביום-הכפורים, שהיה אסור לעסק בעבודה כשלא היה נשוי (יומא ב), כי אי אפשר לתקן המסדר והמישב כי אם

כִּשְׁהוּא נְשׁוּי אִשָּׁה, שְׁהִיא נִמְשַׁכַת מִשָּׁם, כַּנ"ל.

[ט] וְזֶה בְּחִינַת 'אֵיזֶהוּ עֲשִׂיר הַשְּׂמֵחַ בְּחֻלְקוֹ' (אבות ד, א), כִּי עֵקֶר תְּקוּנָה הַעֲשִׂירוֹת בְּקִדְשָׁהּ הוּא עַל-יְדֵי הַשְּׂמֵחָה דִּיקָא, כִּי דִיקָא עַל-יְדֵי הַשְּׂמֵחָה מַעֲלִין הַקִּדְשָׁה מֵהַקְּלֹפֹת עַד שְׂזוּכִין לַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן כָּל הַתְּקוּנִים הַנ"ל, עַד שְׂמִשְׁיגִין אִוְרוֹת הַנ"ל עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַרְדִּיפָה וְהַמַּעֲכָב, שְׂמִשָּׁם הוּא יְרִידַת הַשְּׁפַע, שְׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂירוֹת כַּנ"ל.

הַלְכוֹת כְּתוּבוֹת

[י] וְזֶה בְּחִינַת מַה שְּׂחִיב לְתַן לְאִשְׁתּוֹ כְּתֻבָּה, וְאִסוּר לְדוֹר עִם אִשְׁתּוֹ בְּלֹא כְּתֻבָּה (אָבוֹן הַעֲזָר סִימָן טו). כִּי מִכְרַח לְהַמְשִׁיךְ לָהּ שְׁפַע הַעֲשִׂירוֹת, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עֵקֶר הַקֶּשֶׁר וְהַחֲבוּר בֵּינֵיהֶם, כִּי צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ מֵהֵיכְלִי הַתְּמוּרוֹת שְׁנֶאֱחָזִין בָּהּ בְּיוֹתֵר בְּבְחִינַת (מְשַׁלִּי ה, ה): "רְגֵלֶיהָ יִרְדוֹת מוֹת", וְלְהַעֲלוֹתָהּ עַל-יְדֵי הַשְּׂמֵחָה בְּבְחִינַת הַנ"ל, עַד שְׂתַעֲלֶה לְבְּחִינַת כְּתָר, בְּבְחִינַת 'אִשָּׁה עוֹלָה עִמוֹ' וְכוּ' (כְּתוּבוֹת סא), כְּדִי שְׁיִהְיֶה נִמְשָׁךְ הַחֲבוּר מִבְּחִינַת יְחוּד וְחֲבוּר וְכִלְלִיּוֹת הַרְדִּיפָה עִם הַמַּעֲכָב וְכוּ' כַּנ"ל. וְעֵקֶר הַשְּׁלֵמוֹת הוּא כְּשִׂזוּכָה לַעֲלוֹת לְשָׁם בְּבְחִינַת רְצוּא וְשׁוּב, עַד שְׁיִזְכָּה לְהַמְשִׁיךְ מִשָּׁם שְׁפַע, שְׁזֶהוּ בְּחִינַת יְרִידַת הַשְּׁפַע אַחַר הַתְּפִלָּה כַּנ"ל. כִּי יֵשׁ לְפַעֲמִים שְׂאֲחָד עוֹלָה וְנִכְלָל שָׁם לְפִי שְׁעָה קִלְהָ, וְתַכְף וּמִיד מְגַרְשִׁין אוֹתוֹ מִשָּׁם וְאִינוּ מְקַבְּלִים מִשָּׁם כְּלוּם, וְלְפַעֲמִים מִתְּגַרִּין בּוֹ אַחֲר־כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה הֵיכְלִי הַתְּמוּרוֹת בְּיוֹתֵר, כִּי הֵם אוֹרְבִין עָלָיו תְּמִיד, וְכִשְׂרוּאִין שְׂרוּצָה לְבָרַח מֵהֶם וְלַעֲלוֹת לְמָקוֹם גְּבוּהַ הַנ"ל, הֵם מִתְּגַרִּין בּוֹ יוֹתֵר כְּשִׂאִינוּ מִמְשִׁיךְ מִשָּׁם בְּחִזְרָה רְשִׁימוֹ טוֹבָה וְחִזְקָה שְׂיֻכַל עַל יְדֵיהָ לַעֲמֹד כְּנִגְדָם, וְכַמּוּבָן מִזֶּה בְּהַתּוֹרָה וְיֵאמָר בְּעֵז אֵל רוֹת', עֵינִ שָׁם (סִימָן סה). כִּי בְּחִינַת הַנ"ל מַעֲנִין הַשְּׂגַת הַתְּשׁוּבָה הֵיכְלִין וְכוּ', אַף-עַל-פִּי

שְׁהִיא מְדַרְגָּה גְבוּהַ מְאֹד מְאֹד, שְׂאִין זוֹכִין אֵלָיו כִּי אִם גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים הַמְּבַחְרִים הַקְּדוּשִׁים מְאֹד, אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם בְּאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים הַמוֹשְׁכִים עֲצָמָם אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ לְעַבְדוֹ בְּאֵמֶת, גַּם אֲצֵלָם נִמְצָא לְפַעֲמִים שְׂמִיגִיעַ אֵלֵיהֶם אֵיזֶה הָאָרֶה וְהַתְּנוּצָצוֹת אֵלְקוֹת הַנְּמִשָּׁךְ מִשָּׁם מִבְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה הֵיכְלִין הַנ"ל, וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה "אֲנֹכִי" (בְּסִימָן ד בְּלִקוּטֵי חֻלְקָא א) וְכוּ', שְׁגַם לְאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים נִפְתַּח לָהֶם אוֹר לְפַעֲמִים בְּתַפְלָתָם אוֹר הָאִין סוּף, עֵינִ שָׁם. אַךְ לְכָל אֶחָד מִגִּיעַ לְפִי הָעוֹלָם וְהַמְדַרְגָּה שְׁהוּא בּוֹ, כִּי גַם בְּעוֹלָם הַעֲשִׂיָה יֵשׁ בְּחִינַת הַתְּנוּצָצוֹת מֵהַתְּשׁוּבָה הֵיכְלִין הַנ"ל, וְאַף-עַל-פִּי שְׁגַם הַתְּנוּצָצוֹת בְּעֵלְמָא הוּא זְכִיָּה גְדוּלָה מְאֹד בְּאֵיזֶה מְדַרְגָּה שְׁהוּא, אַף-עַל-פִּי-כֵן הָעֵקֶר הוּא כְּשִׂזוּכָה לְהַמְשִׁיךְ חִיּוֹת וְשְׁפַע קִדְשָׁהּ מִשָּׁם, שְׁיִהְיֶה לוֹ כַּח עַל-יְדֵי-זֶה לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמוֹ אַחֲר־כֵּן בְּכָל מַה שְׂיַעֲבֹר עָלָיו וְלַעֲמֹד בְּמִלְחָמָה, כִּי בּוֹדָאִי אַחֲר־כֵּן כְּשִׂחֲזוֹר מִשָּׁם - מִתְּגַרִּין בּוֹ יוֹתֵר הֵיכְלִי תְּמוּרוֹת כְּדִרְךְ שְׁנֵי בְּנֵי-אָדָם שְׁנִלְחָמִים זֶה בְּזֶה וְכוּ', כְּמַבְאָר בְּמָקוֹם אַחֲרֵי (סִימָן סה). וְצָרִיךְ לְהַתְּגַבֵּר נִגְדָם עַל-יְדֵי הַרְשִׁימוֹ טוֹבָה שְׁנִשְׂאָר מֵהַתְּנוּצָצוֹת הַנ"ל, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכָה תְּמִיד בְּיְחֻדוֹ וְאִחְדוּתוֹ וְנִעַם דְּבִקּוּתוֹ, וְיֻכַל לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ יִרְאָה עַל-יְדֵי-זֶה לַעֲמֹד נִגְדֵי הַמִּתְּגַרִּים בּוֹ, אִם יִשְׁמַר אֶת הַזְּכָרוֹן הַיָּטִב לְזִכֹּר בּוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּכָל פַּעַם, אַחֲרֵי אֲשֶׁר כָּבַר חָמַל עָלָיו הַשָּׁם יִתְבַּרֵךְ וְהָאִיר לוֹ אֵיזֶה הַתְּנוּצָצוֹת, וְכַמּוּבָר בְּדִבְרָיו ז"ל שְׂמִי שָׂרָק מִתְּנוּצֵץ לוֹ הַשָּׁם יִתְבַּרֵךְ, עֵינִ שָׁם (בְּסִימָן רַכֵּב בְּלִקוּטֵי א).

[יא] וְנִחְזֹר לְעֵינֵינוּ, וְעַל-כֵּן אִסוּר לְדוֹר עִם אִשְׁתּוֹ בְּלֹא כְּתֻבָּה (אָבוֹן הַעֲזָר סִימָן טו). וְהַכְּתֻבָּה לֹא נִתְּנָה לְגַבּוֹת מַחֲיִים (שָׁם סִימָן צג, א) וְלֹא כָּל זְמַן שְׁהִיא עִמוֹ, רַק לְאַחַר מוֹתוֹ אוֹ לְאַחַר גְּרוּשִׁין, כִּי צָרִיךְ שְׁלֹא יִהְיֶה

החבור, חס ושלום, כמו בעילת זנות, שהוא רק לפי שעה למלאות תאוותו, חס ושלום, רק שיהיה החבור קשר גמור וקיים, כי אין שום זיווג לבטלה, חס ושלום, כי אפלו כשאינו בא לידי הולדה ממש נמשכין ממנו איזה נשמות, בחינת נשמת גרים, כמוכא בזהר הקדוש (שלח קסח). על-כן צריך לתן לה כתבה שיחייב את עצמו לתן לה שפע עשירות כשתצא ממנו שלא תשוב ממנו ריקם, להורות שנשאר רשימו מהחבור, כי המשיך שפע העשירות משם, שעקר המשכת השפע על ידה, על-ידי שנצטיר האור בחזרתו בבחינת המעכב, הנ"ל.

וזה סוד מה שאמרו רבותינו ז"ל (כתבות יא.) שטעם הכתבה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציא, הינו כנ"ל, כי צריך שיהיה הקשר קיים וחזק, וזה נעשה על-ידי הכתבה שמחייב עצמו שאפלו כשתצא ממנו לא תצא ריקם, רק שמחייב לתן לה שפע העשירות הנמשך מכלליות הרדיפה והמעכב ברצוא ושוב, ששפע הזאת נמשך על ידה דיקא. ועל-כן אם יוציאנה, ריקם, חס ושלום - אזי בעילתו בעילת זנות, כי מראה שלא המשיך על ידה שפע מלמעלה, על-כן חייב לתן לה כתבה כשיוציאנה - שיהיה נשאר לה ממנו שפע העשירות שנמשך מהרשימו שנשאר מהחבור שעקר צנור השפע על ידה וכנ"ל, כדי שעל-ידי זה תוכל להנצל מבחינת היכלי התמורות הרוצים להתאחז בה ביותר, בפרט בעת שנפרדת מבעלה על-ידי מיתה וגרושין ונשארת לבדה, כי עקר חיותה וכחה נגדם הוא על-ידי שפע העשירות, שהוא בחינת הכתבה שמקבלת מבעלה שנמשך מבחינת הרשימו, וכנ"ל.

[יב] ועל-כן שעור כתבה דאורייתא הוא חמשים

שקל כסף, שנלמד מפסוק (דברים כב, כט): "ונתן לאבי הנערה חמשים שקל כסף" (כתבות י). כי כל ההשגות וכל ההתבוננות נמשך משם, מבחינת הרשימו הנשאר מהבטול והכלליות בבחינת התשעה היכלין הנ"ל. וזה בחינת חמשים שערי בינה, כי שער החמשים אי אפשר להשיג, וצריכין להמשיכו דרך חמשים שערים עד שיהיה נתפס במח איזה רשימו משם.

וזה בחינת תרומה שהוא 'תרי מה' - תרי ממאה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (זהר ויקהל ר), הינו אחד מחמשים, כי כל העשירות הנ"ל, העקר הוא על-ידי הכהן שהמשיך ברפת השכל וכנ"ל, ועל-כן מגיע לו תרומה אחד מחמשים, כי הוא ממשיך משם בחינת חמשים שערי בינה, ועל-ידי שנותנין לכהן משפע התבואה אחד מחמשים - מתברכת כל התבואה ונמשך אליו קדשה דרך החמשים שערים הנ"ל, שעל-ידי זה ראוי התבואה לאכילת ישראל, שיוכל להכיר אותו יתברך על-ידי אכילת התבואה הזאת, שזה עקר כל המצוות התלויות באכילה, בפרט בלחם, כדי שיתקדש המאכל, כדי שיוכל על-ידי האכילה הזאת להמשיך חיות ודעת דקדשה להכיר אותו יתברך [וכמבאר מזה כמה פעמים (נטילת ידים לסעודה הלכה ו, יב)]. וזה בחינת "אחוז אחד מן החמשים" (במדבר לא, מז), שכשעובר האור דרך החמשים שערים, אז אחוז ונתפס במח איזה רשימו מהתנוצצות הנ"ל.

וזה בחינת חמשים קרסי זהב, שהיו מחברים יריעות הפנימיות שעל בית קדשי קדשים על יריעות החיצוניות (שמות כו, ו). כי עקר השגת התשעה היכלין הנ"ל היא בבית קדשי קדשים ששם נכנס הכהן הגדול לפני ולפנים ביום-הכפורים, ושם נכנס למקום שנכנס ועלה למקום

שְׁעָלָה בְּתַכְלִית הַבְּטוּל אֶל הָאוּר הָאֵין סוּף, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְּׂגָת הַתְּשׁוּעָה הַיְכָלִין הַנִּלְ, שְׁזוּכָה לָהֶם בַּיּוֹם הָעֲשִׂירִי, שֶׁהוּא יוֹם־הַכַּפּוּרִים אַחֲרֵי אֲשֶׁר כָּבַר נִתְקַדְּשׁוּ יִשְׂרָאֵל וְזָכוּ לַתְּשׁוּבָה בַּתְּשׁוּעָה יָמִים הַקּוֹדְמִים מֵרֵאש־הַשָּׁנָה עַד יוֹם־הַכַּפּוּרִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַתְּשׁוּעָה הַיְכָלִין הַנִּלְ שְׁזוּכָה לָהֶם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְפָנָי וְלְפָנִים בַּיּוֹם הָעֲשִׂירִי שֶׁהוּא יוֹם־הַכַּפּוּרִים. וְעַל־כֵּן הָיוּ חֲמֻשִׁים קָרְסִים מִחֲבָרִים יָרִיעוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת עִם יָרִיעוֹת הַפְּנִימִיּוֹת, כִּי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר הָרְשִׁימוֹ מֵהִירִיעוֹת הַפְּנִימִיּוֹת שְׁעַל גַּג בֵּית קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים שְׁשֵׁם עֶקֶר הַבְּטוּל אֶל הָאוּר אֵין סוּף - צָרִיךְ לִילֵךְ וְלַעֲבֹר דֶּרֶךְ חֲמֻשִׁים שְׁעָרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמֻשִׁים שְׁעָרֵי בֵּינָה, שְׁכַנְגָד זֶה הֵם בְּחִינַת חֲמֻשִׁים קָרְסִים הַמְּחַבְּרִים יַחַד שְׁנֵי הִירִיעוֹת הַנִּלְ. כִּי צָרִיכִין כַּמָּה קְשָׁרִים לְחַבֵּר וּלְיַחַד וּלְקַשֵּׁר אוֹר הָרְשִׁימוֹ אֶל הַמַּח כְּדֵי שֶׁתְּהִיָּה נִשְׁאָרֶת קְשׁוּרָה וְדְבוּקָה בְּהָאָדָם שִׁיּוּכָל לְזַכֵּר אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל עֵת בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְכִמוֹ שְׁאִיתָא בְּתַקּוּנֵי זֶהר (ג.) בְּשִׁמְעַע יִשְׂרָאֵל קָרְאִין לֵיהּ וְכוּ', כְּדִין קְשָׁרִין לֵיהּ בְּכַמָּה קְשָׁרִין דְּצִיצִית וְתַפְלִין וְכוּ', עֵינֵי שָׁם, הֵינּוּ כַּנִּלְ וְהֵבִן הַיֵּטֵב.

וְזֶה בְּחִינַת חֲמֻשִׁים יוֹם שֶׁל מִתֵּן תּוֹרָה, בְּחִינַת חֲמֻשִׁים שָׁנָה שֶׁל יוֹבֵל, כִּי עֶקֶר מִתֵּן תּוֹרָה שְׁאֵז זָכוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְהַשְּׁגָת אֱלָקוֹת לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (דְּבָרִים ה, ד): "פָּנִים בְּפָנִים דָּבַר ה' עִמָּכֶם", עֶקֶר הַהַשְּׁגָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בְּטוּל הַנִּלְ. עַל־כֵּן צָרִיכִין לְהַכִּין אֶת עֲצָמוֹ אַרְבָּעִים וְתְשׁוּעָה יָמֵי הַסְּפִירָה כְּדֵי שֶׁנוּכַל לְקַבֵּל אוֹר הָרְשִׁימוֹ בַּיּוֹם הַחֲמֻשִׁים דִּיקָא, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְקַבֵּלוֹ כִּי אִם דֶּרֶךְ חֲמֻשִׁים שְׁעָרִים, שְׁכַנְגָד זֶה הֵם חֲמֻשִׁים יוֹם וְכַנִּלְ, וְזֶהוּ בְּעֲצָמוֹ בְּחִינַת חֲמֻשִׁים שָׁנָה שֶׁל יוֹבֵל, כִּי שְׁנַת הַיּוֹבֵל מְקַדְּשֶׁת מְאֹד מְאֹד, וְעֶקֶר קֹדְשֶׁתָּהּ בַּיּוֹם־

הַכַּפּוּרִים שְׁאֵז עֶקֶר הַבְּטוּל אֶל הָאוּר אֵין סוּף כַּנִּלְ, עַל־כֵּן צָרִיכִין לְסַפֵּר עַד שְׁנַת הַחֲמֻשִׁים וְכַנִּלְ.

[יג] וְזֶה בְּחִינַת "וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם" (שָׁם יג, יח), כִּי אֶרֶץ מִצְרַיִם הוּא בְּחִינַת מְקוֹם הַסְּטָרָא אַחֲרָא, בְּחִינַת הַיְכָלִי הַתְּמוּרוֹת שִׁישְׁרָאֵל הָיוּ צָרִיכִין לְהִיּוֹת שָׁם בְּגָלוּת, כְּדֵי לְבַרֵר הַקְּדוּשָׁה מִשָּׁם בְּכַח הַצְּדִיקִים הַגָּדוֹלִים, שְׁדִיקָא עַל־יַדֵּי שְׁיִרְדּוּ לְשָׁם וְעָמְדוּ בְּמִלְחָמָה וּבְבִרְוֵי הַקְּדוּשָׁה מִשָּׁם - עָלוּ בְּעֲלִיּוֹת גְּדוּלוֹת, בְּעֲלִיָּה אַחֵר עֲלִיָּה, עַד שְׁזָכוּ לְהַשְּׁגָת הַתְּשׁוּעָה הַיְכָלִין הַנִּלְ, שְׁמֻשָׁם נִמְשָׁךְ קְבֻלַּת הַתּוֹרָה, שְׁזֶה בְּחִינַת מַה שְׁאָמַר לִיעֶקֶב (בְּרֵאשִׁית מו, ד): "אֲנֹכִי אֲרַד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַּם עֲלַי". הֵינּוּ שְׁדִיקָא עַל־יַדֵּי שְׁתֵּרַד לְמִצְרַיִם מְקוֹם הַקְּלָפוֹת בְּחִינַת הַיְכָלִי הַתְּמוּרוֹת, וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַּם עֲלַי, שְׁאֶעֱלֶךָ בְּעֲלִיָּה אַחֵר עֲלִיָּה, עַד שֶׁתְּזַכֶּה לְהַשְּׁגָת הַנִּלְ וְכַנִּלְ, שְׁזֶהוּ בְּחִינַת מַה שְׁמִבְּאֵר בְּהַתּוֹרָה הַנִּלְ עַל מֵאֵמֶר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, מִי יִימַר, עֵינֵי שָׁם. וְזֶהוּ "וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם", כִּי כְּשֶׁעוֹלִין מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִבְּחִינַת הַיְכָלִי הַתְּמוּרוֹת וְאֵזִי זוֹכִין לְהַשְּׁגָת הַנִּלְ, אֵז מְקַבְּלִין אוֹר הָרְשִׁימוֹ דֶּרֶךְ חֲמֻשִׁים שְׁעָרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲמֻשִׁים שְׁעָרֵי בֵּינָה וְכַנִּלְ.

וְזֶה וַיְהִי בְּשִׁלַּח פָּרְעָה אֶת הָעָם וְלֹא נָחַם אֱלֹקִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא וְכוּ' (שְׁמוֹת יג, יז), הֵינּוּ כְּשִׁיְצָאוּ יִשְׂרָאֵל מֵהַיְכָלִי הַתְּמוּרוֹת וְהַסְּטָרָא אַחֲרָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת פָּרְעָה וּמִצְרַיִם, וְאֵז זוֹכִין לְעֲלוֹת לְהַשְּׁגָת הַתְּשׁוּעָה הַיְכָלִין הַנִּלְ, אֵז וְלֹא נָחַם אֱלֹקִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא - שְׁלֹא הִנִּיחָם לְעֲלוֹת וּלְהַכְלִיל שָׁם תַּכְּף וּמִיָּד קָדָם שִׁיתַּתְּקֵן בְּחִינַת הַמַּעֲכָב הַנִּלְ, כִּי אֵז לֹא הָיָה נִשְׁאָר לָהֶם רְשִׁימוֹ טוֹבָה וְלֹא הָיָה בָּהֶם כַּח לְעַמֵּד בְּמִלְחָמָה שְׁמַתְגָּרָה בְּיוֹתֵר בְּעֵת שְׁשָׁבִין מֵהַבְּטוּל וְכַנִּלְ. וְלֹא נָחַם

לפעמו להתנוצץ אליו אלקותו יתברך, וכנ"ל.

[טו] וכל זה מרמז היטב בפסוקי שיר השירים שכלו מדבר מנעם דבקות אלקותו יתברך. וזהו קול דודי דופק פתחי לי וכו' (שיר השירים ה, ב). שמגיע אליו איזה התנוצצות, וכשאינו מתעורר להתקרב אליו יתברך כראוי, שזהו בחינת פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה וכו' - שמתרשל ומתעצל להתעורר באמת לעבודתו יתברך, אז דודי שלח ידו מן החור - שמרמז שהשם יתברך מתחיל לעוררו על-ידי יסורים, חס ושלום, כמו שפרש רש"י שם ענין כלל ישראל ששלח עליהם העכו"ם פלשתים וכו', ואז פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר וכו' - זהו בחינה הנ"ל, שלפעמים כשאין האדם מתגבר כראוי אזי הוא בחינת ודודי חמק עבר בקשתיהו ולא מצאתיהו - כי נסתר ממנו אורו יתברך ואינו יכול למצא אותו יתברך אף-על-פי שבמים הקודמים התנוצץ אליו אורו יתברך. ואז נאמר מצאני השמרים הסבכים בעיר - שהם הנטורי תרעא שהם נמשכין מבחינת היכלי התמורות הנ"ל. הפוני פצעוני וכו' - כי אז מתגרים בו ביותר וכנ"ל. על-כן צריך כל אדם להתגבר מאד שיאחז עצמו בהתנוצצות הנ"ל, ויקשר אותו במחו ומחשבתו בקשרים חזקים, כדי שלא יהיה נשכח ממנו, עד שיזכה לבוא על-ידי-זה לתכלית הטוב, בבחינת אחזתיו ולא ארפנו עד שהביאתיו וכו' - שיאחז בו בלי רפיון עד שיבוא עמו לבחינת הבית-המקדש, שהיא בחינת 'בית אמי', כמו שפרש רש"י שם, הינו בחינת השגת הדעת האמתי שנקרא בית-המקדש, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות לג.): 'כל מי שיש בו דעה כאלו נבנה בית-המקדש בימיו'. כמובא בדברי רבנו ז"ל כמה פעמים (סימנים ו, יג ועוד), אמן בן יהי רצון.

אלקים דרך ארץ פלשתים - לשון מפלש, הינו שלא רצה להניחם דרך מפלש שיתגלה להם האור מיד בלי סבובים ועכובים הרבה, פי קרוב הוא - וכשיתגלה להם מיד האור לא יהיה נשאר ממנו רשימו, ולא יוכלו לעמד במלחמה כנ"ל. וזה פי אמר אלקים פן ינחם העם בראתם מלחמה ושבו מצרימה - הינו כנ"ל. ועל-כן ויסב אלקים את העם וכו' - שהסבם ועכבם בכמה סבובים ועכובים כדי שעל-ידי-זה יתקן בחינת המעכב הנ"ל, שאז יוכלו לקבל אור הרשימו על-ידי בחינת חמשים שערים, שזהו בחינת וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים, וכנ"ל.

[יד] וכל זה עובר על כל אדם הרוצה להתקרב אליו יתברך, שהעקר והיסוד שצריך להתגבר מאד מאד להיות בשמחה תמיד ולעשות המצוות בשמחה גדולה, וכל מה שיודע רחוקו יותר צריך להתגבר יותר ויותר להיות בשמחה, בפרט בשעת עשית איזה מצוה אשר הוא גם הוא זכה לעשות מצוותיו יתברך, אשר אור כל מצוה ומצוה אין כל העולמות יכולין לקבל פי אם ישראל עם קדוש שזוכין לעשותם בזה העולם, ואז יזכה לעלות מעלה מעלה עד שבחמלת ה' יזכה להכלל בבחינת התשעה היכלין הנ"ל כפי בחינתו, שזהו בחינת מה שנמשך עליו לפעמים איזה התנוצצות אלקות, כל אחד כפי מה שיודע בנפשו שאי אפשר לדבר בזה כלל. ואזי העקר שיתגבר שלא יעבר ממנו ההתנוצצות לגמרי, ח"ו, רק שישאר ממנו רשימו טובה, ויראה לקשר הרשימו אליו בכמה וכמה קשרים קימים וחזקים, דהינו שלא יניח שיעבר ממחשבתו זכרון ההתנוצצות, ועל-ידי-זה יזכר את עצמו בכל פעם בו יתברך, כדי שיוכל לעמד במלחמה שמתגברת בו ביותר כשמתחיל רוח ה'

היו החמשים קרסי זהב שהיו מכוננין על הפרכת שהיה נתון תחתם, כי משם נמשך הרשימו על-ידי בחינת חמשים שערים, כנ"ל.

[יט] וזה וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום (בראשית יח, א). וירא אליו ה' - זה בחינת התגלות אלקות שזוכין על-ידי השגות התשעה היכלין הנ"ל שמשם כל ההשגות וכל ההתגלות כנ"ל, וזה אי אפשר לזכות כי אם על-ידי שנכנסין בהיכלי התמורות ומבררין הקדשה משם, כמבאר בהתורה הנ"ל על 'מי ימר', עין שם. וזה בחינת באלני ממרא - 'ממרא' לשון תמורה, לשון "ואם המר ימירנו" (ויקרא כז, לג). וזה באלני ממרא - בחינת השני אילנות, שהם, אילנא דחיי ואילנא דמותא, ששם אחיזת ההיכלי התמורות שרוצים להחליף ולהמיר אותם לרחק את האדם, חס ושלוש, מאילנא דחיי אל ההפך, חס ושלוש, ועל ידם דיקא נגלה אליו ה' על ידי שזכה לברר אותם, לברר הטוב מהרע ולהעלות הקדשה משם בבחינות הנ"ל, עד שזכה להתגלות אלקות, בחינת וירא אליו ה' - כי זכה לעלות בעליות הנ"ל עד שזכה להשגת התשעה היכלין שמשם כל ההתגלות הנ"ל.

וזה שאמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה מב, ח) הוא שנתן לו עצה על המילה, זה בחינת "ופרעה הקריב" (שמות יד, י) - שהקריב את ישראל לאביהם שבשמים (שמות רבה כא, ה), כי מי שחס על חייו האמתיים הנצחיים, כל מה שרואה שהסטרא אחרא, שהם בחינת היכלי התמורות, מתגברים ומשתטחים ומתפשטים יותר ויותר - כמו כן הוא מתגבר ומתאמץ ומזדרז יותר להתקרב להשם יתברך, מחמת שרואה שרוצים, חס ושלוש, לדחותו לגמרי, חס ושלוש. וזה בחינת התרחקות תכלית

[טז] ועל-כן יצאו ממצרים בעשירות גדול כמו שהבטיח לאברהם אבינו, עליו השלום (בראשית טו, יד): "ואחרי כן יצאו ברכש גדול". כי זכו להמשיך שפע העשירות מבחינת השגת הנ"ל, שזכו להם על-ידי שבררו הקדשה מהיכלי התמורות, שזהו בחינת יציאת מצרים, כנ"ל.

[יז] וזהו בחינת "ויפן כה וכה וירא כי אין איש" וכו' (שמות ב, יב). "ויפן כה וכה". איתא בתקוני זהר (כא, אס): שהם בחינת חמשים אתון של קריאת שמע, הינו בחינה הנ"ל, כשנכללין באחדותו יתברך בשמע ישראל - צריכין להמשיך אור הרשימו משם דרך חמשים שערים, בחינת חמשים אותיות של קריאת שמע. וזהו: "וירא כי אין איש", כי מי שזוכה להתבטל ולהכלל שם בבחינת התשעה היכלין הנ"ל, אז צריך להתבטל בתכלית הבטול כאלו אינו בעולם, בבחינת "וירא כי אין איש", כי נתבטל לגמרי, בבחינת "וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו" וכו' (ויקרא טז, יז). ואז "ויפן את המצרי" - שהוא הסטרא אחרא, בחינת היכלי התמורות הנ"ל, אז זכה להכות ולהכניע ולשבר לגמרי את הסטרא אחרא, מאחר שכבר נתבטל בתכלית הבטול, וזכה להמשיך האור משם בבחינת חמשים שערי בינה שהם חמשים אותיות של קריאת שמע, וכנ"ל.

שיך לעיל לענין חמשים קרסי זהב וכו'

[יח] וזה: "ונתת את הפרכת תחת הקרסים" וכו' (שמות כו, לג). כי הפרכת שפין בית קדש הקדשים לאהל מועד, זה בחינת הפריסא הנזכרת במאמר הזהר הקדוש המוכא בהתורה הנ"ל, עין שם, שהוא בחינת המישב והמסדר, בחינת המעכב הנ"ל שעל-ידי-זה עקר השגת התשעה היכלין שמשגיגין בבית קדש הקדשים כנ"ל. ועל-כן שם

התקרבנות, ירידה תכלית העליה. וזה בחינת 'הוא שנתן לו עצה על המילה', דהינו למול ערלת לבבו, כי דיקא על-ידי בחינת ממרא, בחינת היכלי התמורות שהתגברו והשתטחו עליו כל כך, על-ידי-זה דיקא נתייעץ למול את לבבו בבחינת ופרעה הקריב, וכנ"ל.

וזה והוא ישב פתח האהל פחם היום - 'ישיבה' לשון עכבה זמן רב, כמו (דברים א, מו): "ותשבו בקדש ימים רבים" (עין מגלה כא.), הינו שזכה לזה שיתגלה אליו ה' על-ידי שישב ונתעכב ימים רבים אצל פתח האהל, שהוא פתח הקדשה, שהוא בחינת מלכות, שהיא מדרגה הראשונה שצריכין לעלות דרך שם עד שיבוא להשגת הנ"ל, שהיא נקראת פתח ושער כידוע, בחינת (תהלים קיח, כ): זה השער לה' וכו' (זהר ויקרא יד.), אבל כשרוצין לכנס לשם - מתגברין ומתפשטין כנגדו הסטרא אחרא שהם היכלי התמורות מאד, וכל מה שהוא סמוך יותר אל הפתח - מתגברין ומתפשטין כנגדו מאד מאד, עד שיש הרבה שכבר היו אצל הפתח וחרו, רחמנא לצלן, מחמת שלא ידעו שכבר הם אצל הפתח, או שמתטחין כנגדו מאד מאד, עד שקשה לו לשברם, כמבאר מזה בדבריו הקדושים (בליקוטי תנינא בסיומן נא), אבל הוא ישב ונתעכב פתח האהל.

פחם היום - זה בחינת התגברות חמימות היצר הרע, שעל זה נאמר (שיר השירים א, ו): "איכה תרעה איכה תרביץ בצהררים". שאז זמן רע למרעה הצאן, כמו שפרש רש"י שם, כי צהררים בחינת חם היום, זה בחינת חמימות היצר, שאז זמן רע לצאן קדשים, שהצדיק רועה אותם הרוצים לגשת אל הקדש, ורבים נתרחקו על-ידי-זה, רחמנא לצלן, כמו שכתוב: "עד שיפוח היום" וכו'. כמו שפרש

רש"י שם, עין שם, שהיו ישראל מקרבין להשם יתברך בגדלה וכבוד עד 'שיפוח היום', שהתגבר חמימות היום וכו', ועל-ידי-זה נחרב הבית, אבל מי שאינו רוצה להטעות את עצמו וחושב על תכליתו הנצחי באמת - אינו שב לאחור בשום אופן בעולם יהיה איך שיהיה, רק הוא יושב וממתין ומתעכב אצל הפתח ימים רבים כמה שיהיה, ואף-על-פי שאין מניחין אותו לכנס לתוך הפתח, וחם היום לוחט אותו מאד אף-על-פי-כן אינו מניח את מקומו ויושב ומתעכב אצל הפתח האהל של הצדיקים והכשרים עד שירחם מן השמים, בבחינת והוא ישב פתח האהל פחם היום; כנ"ל.

וזהו בחינת "ויהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל" (שמות לג יא), יהושע הוא בחינת התלמיד של הצדיק האמת שנקרא משה, כמו שכתב אדמו"ר ז"ל (תני מוהר"ן סיומן ב) שבכל מקום שיש רבי ותלמיד הם בחינת משה ויהושע ואהל מועד, ועל שם זה נקרא התלמיד יהושע, על שם 'יה יושיעך', כמו שדרשו רבותינו ז"ל (סוטה לד:), הינו שכל חיותו ותקנתו הוא על כחו של רבו הצדיק שמתפלל עליו תמיד: 'יה יושיעך', שהשם יתברך יושיעו מעצת הסטרא אחרא המתגברין ומשתטחין עליו בכל עת. וזה "ויהושע בן נון נער", שאפלו כשהיה בבחינת נער, בבחינת מעשי נערו, אף-על-פי-כן "לא ימיש מתוך האהל", כי אף-על-פי-כן עמד אצל הפתח הרבה עד שדחק את עצמו לתוך האהל ולא מש מתוכו וכנ"ל.

וזהו וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו - 'שלשה' זה בחינת עלית הקדשה הנ"ל, שהוא תמיד בבחינת שלשה, כי מלכות מלביש נצח-הוד-יסוד, שהם שלשה מדות. וכן נצח-הוד-יסוד מלביש חסד-גבורה-תפארת, וחסד-גבורה-

תפארת - חכמה בינה דעת וכו', כמבאר בהתורה הנ"ל. וזה בחינת שלשה אנשים הנצבים עליו - כי הם עומדים עליו ולמעלה ממנו, כי צריך לעלות אליהם, כי בכל מדרגה שהוא - עומדים עליו שלשה בחינות, שהם בחינת שלשה אנשים של מדרגה הגבוהה יותר, שכלם כלולים משלשה שלשה כנ"ל. וזה בחינת קדשה משלשת, כי כל עלית הקדשה הוא בבחינת שלש שלש כנ"ל. וזה 'ברוך רחמנא דיהיב לן אורייתא תליתאה על יד תליתאה ביום תליתאי' וכו' (שבת פח.), מחמת שכל בחינת עלית הקדשה שזוכין על ידי התורה הם בבחינת משלש כנ"ל.

וזה וירא וירץ לקראתם - 'וירץ' זה בחינת זריזות ושמחה, כי זריזות הוא בחינת שמחה, כמובן בהתורה 'אריכת אפים' (בסימן קנה בליקוטי א), וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות ו): 'מצוה לרוץ לבית הכנסת ולדבר מצוה', כמו שכתוב (תהלים קכב, א): "שמחתי באמרים לי בית ה' גלך".

כי מי שמסתכל על תכליתו באמת, בודאי כשמגיע לילך לבית הכנסת או לדבר מצוה - הוא רץ בשמחה גדולה ובזריזות גדול, כי רק זה הוא חיותו ותקנתו לנצח, וחוצץ מזה הכל הבלים, כי לא ישאר כלום משום דבר, לא מעשירות ולא מצער העניות והדלות, ולא משום דבר תאוה וכבוד וקנאה וסנאה וקפידא, כמו שכתוב (שם מט, יח): "כי לא במותו יקח הכל" וכו' וכו'. וכתיב (קהלת ט, ו): "גם אהבתם גם קנאתם גם שנאתם כבר אבדה". ולא ישאר רק מה שיחטף בכל פעם איזה טוב לילך לבית הכנסת ולבית המדרש, ולעשות איזה מצוה. ועל כן בודאי מחיב כל אחד לרוץ בזריזות ושמחה גדולה לדבר מצוה, וכל מה שיודע שרחוק יותר מהשם יתברך - הוא מחיב לשמח יותר ויותר

בעשית המצוה, מחמת שהוא גם הוא - שרחוק כל כך - זוכה גם כן לעשות מצוה.

וזהו בחינת וירא - פרש רש"י, והבין, שהבין היטב והסתכל על התכלית באמת, ועל ידי זה וירץ לקראתם - זה בחינת שמחת המצוה, שעל ידי זה עקר עלית הקדשה מן הקלפות עד שזוכין לעלות בעליות הנ"ל, עד שבאין לבחינת השגת הנ"ל. וזהו וירץ לקראתם מפתח האהל - זה בחינת התחלת עלית הקדשה שהוא בחינת פתח, בחינת מלכות כנ"ל. וישתחו ארצה - זה בחינת בטול וכלליות באור האין סוף, כי כל ההשתחויות הם בחינת בטול שנופל לארץ, ומשתחוה ופושט ידיו ורגליו בבטול כל ההרגשות מחמת גדל אור הצח שנגלה אליו, שזהו בחינת השגת התשעה היכלין, שהם בחינת השגת אור האין סוף, בבחינת מטי ולא מטי, ששם עקר ההשתחויה בבחינת בטול כנ"ל, הינו שעל ידי השמחה, שהוא בחינת וירץ לקראתם - על ידי זה זכה לבחינת השגת אורות הצחצחות הנ"ל, ששם בחינת ההשתחויה, כנ"ל.

וזהו ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך - שבקש מהשם יתברך שלא יעבר ממנו, הינו שלא יעבר ההתגלות הזאת, עד שישאר אצלו ממנו רשימה טובה וכנ"ל (אות טו), שצריכין להשתדל מאד שלא יעבר ממנו ההתגלות מהרה, עד שישאר לו רשימה טובה שיוכל להחיות את עצמו תמיד, וזה שבקש אברהם מהשם יתברך שנתגלה אליו אז - אל נא תעבר מעל עבדך. וזה יקח נא מעט מים - זה רמז על המשכת השפע, שבקש שלא יעבר ממנו ההתגלות עד שימשיך משם שפע כנ"ל, שזה בחינת ירידת השפע אחר התפלה, כנ"ל:

פרפראות לחכמה

סימן כ"ד - אמצעותא דעלמא

(א) מבואר לעיל (אצל מאמר ר"י משתעי סי' ט"ז) שנאמר בקיץ תקס"ג בסעודת ליל שבת ושמעתי מפי הר"ר נתן ז"ל שאמרו רבינו ז"ל ביראה גדולה ובהתלהבות גדול עצום ונפלא מאוד עד שלא היו השומעים יכולין להבין כלל מה הוא אומר וכו' :

(ב) במאמר זה הנ"ל סוף אות ב', מלכות דעשיה היינו בחינת קדושת השכינה המלוכש בעשיית המצוות העולה מהקליפות על ידי שעושיין את המצוה בשמחה כנ"ל :

(ג) שם אות ג', תורת אלקיו בלבו, בחינת המצוה שהוא בחינת השכינה שהיא בחינת לב כנ"ל :

(ד) שם לא תמעד אשוריו שהיא הולכת לעורר, שזה בחינת מלבשת את נה"י שהם כלי ההליכה בחינת הליכות אלי וכו' :

(ה) שם אות ה', מקדש ה', היינו השכל, כמאמר רז"ל כל שיש בו דעה כאילו נבנה ביהמ"ק וכו', כוננו ידיך, בחינת הידים שהם כלי הברכה :

(ו) שם אות ו', וקמה בידך ממלכת ישראל וכו' כי האמונה היא בחינת מלכות כידוע, וכמו שכתוב (שמואל א' ב) ובניתי לו בית נאמן, שפירושו על קיום ההתמנות והגדולה והכבוד :

(ז) שם, מלכות דיצירה נעשה ממנה חב"ד דעשיה כי האמונה שממשיך לתוך ברכת השכל הוא מבחינת עולם ומדריגה הגבוהה מבחינת ומדריגת השכל הזה, שזה בחינת מה שמלכות בחינת אמונה שבעולם היצירה נעשה ממנה חב"ד דעשיה :

(ח) שם אות ז', ואהיה עמך ואברכך כי שם אהיה הוא בכתר כידוע (עיין פרדס שער כ"ג פרק י"ז) :

(ט) שם, וגם שם צריך אמונה בבחינת אמון מופלא כי כתר הוא בחינת פלא כידוע :

(י) שם, מפנימיות חג"ת רוצה לומר פנימיות הברכות שהוא חב"ד, כי חג"ת מלביש את חב"ד כנ"ל, ומפנימיות מלכות דיצירה שהיא בחינת האמונה הנ"ל נעשה כתר דעשיה ועיין בפרי עץ חיים שער התפלה ובהג"ה שם, ובמשנת חסידים ובסידור קול יעקב :

(יא) שם, ברוך זה בחינת ידים, כי הם כלי הברכה כנ"ל כבוד ה', בחינת מלכות בחינת אמונה כידוע ועיין בפרדס שער ערכי הכינויים, ובכוונות האריז"ל על ממקומו הוא יפן ברחמים :

(יב) שם בסוף המאמר אייתו אשלי ומשחו וכו' רוצה לומר שהשיב להם שאין צורך לירד כלל להיכלי התמורות להעלות משם

הקדושה כמו שמצינו שלעתיד בעת הגאולה האחרונה שתוגדל השמחה מאד עד שיצאו ישראל מהגלות בגשמיות גם כן כמו שכתוב (ישעיה נ"ה) כי בשמחה תצאו, אז לא יצטרכו ישראל לירד לבין העכו"ם, ולחפש שם אחר איזה איש ישראל שנטמע בין העכו"ם, רק העכו"ם בעצמם יביאו אותם מנחה לה', וכמו שכתוב (ישעיה ס"ו) והביאו את כל אחיכם וכו', עיין פירש"י שם, והקליפות יתבטלו אז ממילא על ידי גודל ריבוי השמחה כמו כן גם עכשיו על ידי עשיית המצוות בשמחה, עולה הקדושה מאליה מבין היכלי התמורות, כי הם בעצמם מוכרחים להוציא ולהחזיר ולהעלות למקומם כל הניצוצות הקדושה שביניהם, והם נתבטלין וכליין לגמרי על ידי השמחה.

וזה אייתי אשלי שלא יצטרכו לירד אליכם, רק אתם בעצמיכם ובעל כרחכם תקימו את בית ישראל שנקראים חבל נחלתו, וזה ומשחו היינו שיתבטלו ויכלו, בבחינת (שמואל ב ח) וימדדם בחבל השכב אותם ארצה וכו' ואפשר דרוצה לומר כי שם כתיב ויך את מואב וימדדם בחבל השכב אותם ארצה, וימדד שני חבלים להמית ומלא החבל להחיות ותהי מואב לדוד לעבדים נושאי מנחה והנה רבותינו ז"ל דרשו על זה (סנהדרין לט) היינו דאמרי אינשי מניה וביה אבא ליזל ביה נרגא, היינו שדוד שבא ממואב הוא עצמו דייקא נוקם בהם והרג אותם הרי מצינו ענינינו מבואר שאף על פי שבימי משה כתיב (דברים כ) אל תצר את מואב, זה היה בשביל הפרידות טובות שהיו עתידין לצאת מהם, כמו שאמרו רבותינו ז"ל ואחר כך יצאה רות מהם ובאה מעצמה

ונתגיירה, שזה בחינת שעלתה הקדושה (שהיתה כבושה בתוכם) מאליה בלי שום תחבולה ומלחמה, וממנה יצא דוד שנקם בהם והרג אותם והנה הענין שמדדום והניח חבל אחד להחיות, כי מסתמא הבין אותם שיצאו כבר כל ניצוצות הקדושה מביניהם הרג אותם לגמרי, ואותם שהיה עדיין איזה ניצוצות ביניהם מבחינת המלכות דקדושה, הניח אותם להחיות והיו נושאי מנחה לדוד שזכה לבחינת מלכות, ועל ידי זה נתבררו ועלו הניצוצות הקדושות שביניהם ועל כן היו נושאי מנחה דייקא, בבחינת (ישעיה ס"ו) והביאו את כל אחיכם מנחה לה' כאשר יביאו בני ישראל את המנחה וכו'

(יג) וזהו שרימו רבינו ז"ל בלשונו הקדוש ולעתיד בצאת ישראל מהגלות בשמחה וכו' ואז יתבטלו הקליפות לגמרי וכו' ועל ידי השמחה יתבטלו הקליפות בבחינת וימדדם בחבל וכו', היינו כי לעתיד תגדל השמחה והקדושה כל כך עד שהקליפות יחזירו מעצמם כל הניצוצות הקדושות שביניהם והם יתבטלו לגמרי אך גם עכשיו יכולין להמשיך בחינה זו כל אחד כפי קדושת עבודתו, והעיקר על ידי עשיית המצוה בשמחה, שעל ידי זה עולין ניצוצות הקדושות מאליהם מבין הקליפות והם כליין ואובדין, רק שאינם כליין ואובדין כל הקליפות לגמרי ממש, כי זה יהיה רק לעתיד ועכשיו נמשך גם כן בחינת ביטול הקליפות כפי בחינת בירור ועליית הניצוצות הקדושות שנמשך בכל פעם, כמו כן הקליפות כליין והולכין, שזה בחינת וימדדם איזה להמית ואיזה להחיות, מחמת שיש עדיין איזה ניצוצות הקדושות מבחינת

המלכות דקדושה ביניהם, רק שזו המדידה גופא נעשה גם כן ממילא, כאילו הם בעצמם מודדין איזה מהם לכלות ולהמית לגמרי, שזה בחינת ומשחו היינו המדידה לכלות אותם.

ועיין בזוהר בלק ק"צ וימדדם בחבל וכו' מה כתיב (דברים ל"ב) ישראל חבל נחלתו דכירנא מה דעבדו מואב בחבל נחלת ה' וכו', וימדדו בחבל כל אינון דהוה מההוא זרעא האי חבל אחיד בהו וכו', מהו מלא החבל אלא ההוא דכתיב ביה (ישעיה ו) מלא כל הארץ כבודו, והוה אמר דא הוא לאחייה ודא הוא לקטלא וכו' (ועי' מקדש מלך שפירש שחבל הוא מלכות וכו'), וזה בחינת אייתי אשלי ומשחו המבואר במאמר זה:

(יד) והנה רבינו ז"ל פירש אייתי אשלי ומשחו, היינו עיקר עליית הקדושה על ידי שמחה וכו' וענין זה אינו מבואר כלל בתשובתו, כי הוא השיב להם רק על זה שאין צורך כלל לכנוס בין הקליפות להעלות הקדושה משם רק הם בעצמם מחזירים את הניצוצות הקדושה שביניהם ומביאין אותם למקומם כמו שיהיה לעתיד וכו', אבל מה שענין זה נעשה על ידי שמחה זה אינו מבואר כלל אך באמת זה פשוט ואין צריכין לבאר ומקרא מלא דיבר הכתוב (ישעיה נ"ה) כי בשמחה תצאו, כי מאחר שהקליפות הן בחינת עצבות והקדושה הוא בחינת שמחה, ממילא מובן כי עיקר עליית הקדושה מביניהם הוא על ידי שמחה ועיין זוהר בלק רי"ב כד יפקון ישראל מן גלותא שכינתא

נפקא עמהון ועמה יפקון הדא הוא דכתיב כי בשמחה תצאו וכו':

טו) ועיין בליקוטי הלכות, הלכות הודאה הלכה ה' אות י' שכתב שם, הנה כלל דברי רבינו ז"ל בזה שלעתיד בצאת ישראל מהגלות תוגדל השמחה מאוד ועל ידי זה יתבטלו הקליפות וכו', אבל עדיין אין אנו מבינים מה נעשה עתה בעומק הגלות הזה שעיקר הגלות הוא עצבות וכו', ובמה נזכה עתה לזה לשמח נפשינו להכניע הקליפות והיכלי התמורות ולצאת מגלות הנפש בפרטיות וכו' אך עיקר הענין הוא על פי מה שכתב רבינו ז"ל לקמן בסימן ר"נ שכשהקדוש ברוך הוא רוצה להושיע את ישראל הוא ממשיך השגחה מקץ האחרון, וכמו כן גם כאן שהשיב להם שבסוף האחרון בצאת ישראל מהגלות תוגדל השמחה מאוד וכו' שזה בחינת אייתי אשלי ומשחו, ורומז בזה שבזה עצמו מוציאיין כל נפש ונפש מישראל מגלותו גם עתה שעיקר הגלות הוא העצבות וכו', ועל כן העצה הוא שיזכור את עצמו בכל פעם בסוף האחרון סוף כל סוף יושיע ה' את ישראל בוודאי בכלל ובפרט, ושלעתיד תוגדל השמחה מאוד והקליפות שהם בחינת עצבות יתבטלו לגמרי וכנ"ל, ועל ידי זה בעצמו יוכל לשמח את עצמו גם עתה עד שעל ידי זה יצא מגלותו מבחינת היכלי התמורות ויברר הקדושה משם עד שיזכה להשיג אור האין סוף כנ"ל, וע"ש עוד שהאריך שם בדברים נפלאים מאד בענין המאמר הזה:

מי הנחל

אמצעותא דעלמא - כ"ד

אות ג' בנערינו ובזקינינו נלך בבקרינו ובצאנינו נלך. היינו שמשה אמר לפרעה שעל ידי מצות הקרבן פסח שמקריב בשמחה נעורר כל העולמות וכל אשר בהם לעבודת השם יתברך. וימשיכו ברכה ושכל ואמונה לתוך ברכת ישראל.

שם וזה בחינת ויברך השם אותך לרגלי. היינו כי זה הפסוק אמר יעקב ללבן כי יעקב זכה לעשות המצוה בשמחה כי עליו נאמר יגל יעקב ישמח ישראל ועל ידי זה זכה לילך ולעורר כל העולמות לעבודת השם יתברך ועל ידי זה נמשך ברכה לכל העולמות וכל אשר בהם וזה ויברך השם אותך היינו שבירך השם את לבן לרגלי בשביל רגלי היינו בשביל הכח שנתתי בהרגלין שילכו לעבודת השם יתברך.

שם אות ד' בבחינת ותלך יד בני ישראל. היינו כי זה הפסוק נאמר בעת שכבשו ישראל את סיסרא ויעל הרגה אותו שזה היה מחמת שישראל עשו תשובה ועשו המצוה בשמחה על ידי זה שיעלו הרגלין בבחינת ידים בבחינת ותלך יד וכו'.

שם אות ה' ועיקר הברכה הם שכל. עיין חסד לאברהם מעיין שני נהר ס"ג סוד ברכת כהנים ומה שמבואר שם בשם ספר הקנה אין ברכה אלא חכמה שנאמר והשם בירך את שלמה ונאמר והשם נתן חכמה לשלמה.

שם. וכשבאים למטה נעשים לכל אחד כפי רצונו. היינו אחד רוצה ברכות בגשמיות בחינת הנאמר אצל לבן ויברך השם אותך בברכה גשמיות ואחד רוצה ברכת שכל שיהיו לו שכל וידיעה בהשגת האור האין סוף.

שם בכך מי שהוא בעל נפש צריך לכוון רצונו שימשיך ברכת שכל בבחינת שיכל את ידיו. היינו כי יעקב על ידי שמחת מצותו כנ"ל זכה שימשיך בברכתו בידיו ברכת שכל למנשה ואפרים כי הם כווננו רצונם לעיקר הברכה ברכת שכל.

שם אות ו' ויהי ידיו אמונה ובחינת וקמה בידך ממלכת ישראל. היינו כי מביא ראיה מהגואל הראשון משה רבינו שזכה להמשיך אמונה לידיו ברכת השכל ושכל ישראל יזכו לזה וגם משיח שיצא מזרע דוד אמר לו שאול קמה בידך היינו לברכת שכל בידיו ימשיך אמונה שהוא בחינת ממלכת ישראל בחינת מלכות אמונה ועל כל ישראל ימשיך אז הדרך הזה על ידי השמחה בחינת כי בשמחה תצאו ויזכו לילך לעורר כל העולמות בחינת ואהי עמך ואברכך כי זה אמר השם יתברך ליצחק שנקרא על שם הצחוק והשמחה שיזכה לבחינת אהיה בחינת כתר כי שם אהיה הוא בכתר בחינת מסדר ומיישב את השכל ושזוכין לכתר אז זוכין לשמחה

בשלימות כי כתר הוא בחינת ושמחת עולם על ראשם שדרשו רבותינו זכרונם לברכה על הכתרים מנעשה ונשמע שעתיד להחזירם לנו ואז עולה המלכות מעולם הגבורה מיצירה ומלביש נה"י וחג"ת וחב"ד כפי המבואר במאמר זה עד שזוכה לכתר מעולם היצירה ואז זוכה לשמחה ביותר שלימות ואז עולה המלכות מעולם הבריאה ומלביש נה"י וחג"ת אח"כ עד שזוכה לכתר מעולם היצירה ואז זוכה לשמחה בשלימות נפלא מאוד אז עולה המלכות מעולם האצילות ומלביש נה"י וחג"ת וחב"ד עד שזוכה לכתר מעולם האצילות וזה שסיים בפנים וכן עולין העולמות וכו' עד אצילות למעלה למעלה.

שם אות ז' וזה ברוך כבוד ה' ממקומו. היינו כי צריך אמונה שהוא בחינת כבוד השם בחינת מלך הכבוד ומלכות הוא אמונה וזה שיסד הפייטן בשחרית ראש השנה וכבודו הוא אמונתי וצריך האמונה בין בברכת השכל שהוא בחינת ברוך השם ובין בכח המסדר שהוא בחינת כתר בחינת ממקומו וזה שמביא למעלה הפסוק אמונתך בקהל קדושים קודש זה בחינת מוחין צריך שימשיך לשם אמונה ומקודם כתב וידו פלאך השם שגם בבחינת פלא בחינת כתר שעליו נאמר במופלא ממך גם שם צריך אמונה.

שם אות ח' איך משיגין אור אין סוף שהוא בחינת אמצעותא דעלמא. היינו כי כבר מבואר שהשכל משיגין על ידו אור אין סוף הוא בחינת מקדש השם כוננו ידיך והמקדש הוא באמצע העולם כידוע עיין לק"א.

שם ונעשה תשעה היכלין לאור אין סוף. היינו כי ההיכל הוא בית המקדש שהוא בחינת השכל של השגת אור האין סוף בחינת מקדש השם כוננו ידיך המבואר בפנים.

שייך לעיל:

ועל כן השכל משיגין על ידו האור אין סוף הוא בחינת מקדש השם שהוא בחינת אמצעותא דעלמא שהוא בחינת אור אין סוף שממנו הכל שואבין חיות ושפע כי כבר אמר החכם אילו ידעתיו הייתיו נמצא שעל ידי הדעת אותו יתברך נכללין בו יתברך שהוא בחינת אמצעותא דעלמא שממנו הכל שואבין חיות ושפע ועל כן המקדש שהוא הדעת אותו יתברך הוא גם כן בחינת אמצעותא דעלמא בחינת האבן שתיה שממנו נשתת העולם שממנו יוצא גידין לכל העולם כידוע והכל שואבין על ידו חיות ושפע.

שם. וזה בחינת ובנית לו בית נאמן. עיין בפרפראות שמפרש שזה ראייה שממלכת ישראל הוא בחינת אמונה כי בית נאמן קאי על הגדולה וההתמנות ולי נראה לפרש כי זה הפסוק ובניתי לו בית נאמן הוא ראייה בפני עצמו שצריכין להמשיך לתוך ברכת השכל האמונה כי כבר מבואר בפנים ומובן שם שהכהן בברכתו ממשך ברכת השכל בבחינת וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם ועיקר הברכה הוא שכל כמבואר בפנים וזה הפסוק ובניתי לו בית נאמן קאי על צדוק הכהן היינו שצדוק הכהן ימשיך לברכת השכל שלו בית נאמן היינו אמונה ועל ממלכת ישראל שהוא בחינת אמונה איו צריך ראייה כי זה ידוע שמלכות הוא אמונה.

יקרא דשבתא

סימן כ"ד - אמציעותא דעלמא

המלכות שהיא השכינה בחינת המצוה אל שרשה העליון שהוא בחינת שמחה, וזה בחינת מלכות דעשיה העולה מן הקליפות ומן הגלות בבחינת (ישעיה נה):

"כי בשמחה תצאו" כמבואר בפנים. ועל כן הגאולה תלוי בשמירת שבת כמאמר רז"ל 'אלמלא שמרו ישראל שני שבתות מיד נגאלין' ויש לומר כי שתי שבתות מרמז גם כן על עליית הקדושה על ידי עשיית המצוה בשמחה דייקא, כי המצוה בעצמה היא בחינת מלכות כידוע והיא בחינת שבת מלכתא. והעיקר הוא כשעושים אותה בשמחה וכן כשמקבלין קדושת שבת בשמחה.

והשמחה נמשכת מלב העליון בבחינת (תהלים ד): "נתת שמחה בלבי" בחינת בינה לבא (כמבואר במאמר תהלה לדוד סימן י"ב), שהוא בחינת שבת הגדול כידוע. ועיין זוהר הקדוש בראשית דף קס"ג שפירש "עבדו את ה' בשמחה" לקבל עלמא עילאה וכו'. ובזוהר ויקרא דף רי"ב, 'כד יפקון ישראל מן גלותא שכינתא נפקא עמהון וכו' הדא הוא דכתיב כי בשמחה תצאו וכו'". ועיין בפרדס בשער ערכי הכינויים שכשהמלכות מקבלת השמחה מבינה נקראת גם היא שמחה היינו כנ"ל. וזהו שאומרים בכל התפלות של שבת 'ישמחו

מבואר בליקוטי תנינא סימן ב' במאמר ימי חנוכה. שבימי החול יש אחיזה להעצבות בהמצות אבל בשבת נמשך מנוחה ושמחה ואז עולין כל המצות שעושים גם בימי החול וכו'. וזה בחינת מה שמבואר בכתבי האריז"ל על ענין "אם תשוב משבת רגליך" שאז עולין הרגלין מבחינת "רגליה יורדות מות", היינו שעולין מבחינת אחיזת הקליפות שהם בחינת עצבות מרה שחורה בחינת סטרא דמותא. וזה בחינת "כי חלצת נפשי ממות את עיני מן דמעה" (בחינת עצבות ומרה שחורה שמשם נמשכין הדמעות כמבואר לקמן בפנים בסימן לו) "את רגלי מדחי אתהלך לפני ה' בארצות החיים", בחינת שמחה שהוא עיקר החיות כמו שכתוב (בראשית מה): "ותחי רוח יעקב", וכתוב (תהלים טז): "תודיעני אורח חיים שובע שמחות" וכו'.

ועל כן מאריך בזוהר הקדוש בגודל השמחה שצריך האדם לשמוח בשבת בפרט כי שקולה שבת ככל התורה וככל המצות. וצריכין לקבל קדושת שבת בשמחה גדולה, ובזה עולין כל המצות מבחינת אחיזת העצבות לבחינת שמחה, וזה שמבואר בכתבים "אם תשוב משבת רגליך" אל תקרי אַם בחיריק אלא אַם בצירי בחינת אמא תתאה שהיא המלכות" וכו'. כי אז עולה

במלכותך שומרי שבת' וכו'. 'במלכותך' דייקא כנ"ל וזהו שמתפללין 'ושמח נפשנו בישועתך וטהר לבנו' וכו' ועיין בכוונות.

וקדושת שבת הולכת ומעוררת כל העולמות לעבודת השם יתברך כמובן בזוהר הקדוש בכמה מקומות (ועיין זוהר תרומה דף קל"ה: 'ועל דא ברכה דא אצטריכו כל עמא לברכא ובמעלי שבתא ברעוא דלבא ובחדוה וכו'. קלא אזלא בכלהו רקיעין דמתקדשי בקדושה דמעלי שבתא זכאין אתון עמא קדישא דאתון מברכין ומקדשין לתתא בגין דיתברכון ויתקדשון לעילא כמה משריין עילאין קדישין' וכו'. ושם בדף קל"ו: 'כד נהיר יממא ביומא דשבתא סליקו דחדוה סליק בכלהו עלמין בנייחא בחדוה כדין השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע' וכו' עיין שם עוד, ובשאר מקומות (בזוהר הקדוש) וזה בחינת מלכות מלביש את נה"י כמבואר בפנים. ועל ידי קדושת שבת נמשך ברכה לכל העולמות בבחינת 'כי היא מקור הברכה' כמבואר בזוהר הקדוש יתרו דף פ"ח 'כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין' וכו'. ונאמר "ויברך את יום השביעי" וכן "על כן ברך ה' את יום השבת" וכו' וזה בחינת נה"י מלבישין את חג"ת וכו' כמבואר בפנים.

ועיקר הברכה הוא שכל וכו', וזה בחינת חג"ת מלבישין את חב"ד כמבואר בפנים. וזה בחינת המוחין הקדושים הנשפעין בשבת בחינת "לדעת כי אני ה' מקדשכם" לדעת דייקא כנ"ל כמה פעמים. וזה "ושמרתם את השבת כי קודש הוא" קודש הוא בחינת המוחין כידוע. וזה שמובא

בכתבי האריז"ל מענין חקל תפוחין קדישין שמרמז על ג' מיני עליות שיש להמלכות. היינו בתחילה כנגד נה"י ואחר כך כנגד חג"ת ואחר כך כנגד חב"ד וכו', היינו כנ"ל, וצריך להמשיך אמונה לתוך ברכת הידים שהוא ברכת השכל, כי אין לסמוך על השכל בעצמו וכו' כמבואר בפנים. וזה בחינת שב"ת אותיות 'שי"ן ב"ת' שי"ן מרמז על תלת אבהן שהם בחינת חג"ת, בחינת ברכת הידים הנ"ל, וגם שי"ן מרמז על תלת מוחין כידוע, ב"ת היא בחינת מלכות בחינת אמונה כידוע וכמבואר לקמן בפנים סימן נ"ז. וממילא מובן כי האמונה הזאת צריכין להמשיך מבחינת עולם כזה שמדריגת אמונה בחינת מלכות שבו-הוא גבוה ולמעלה מבחינת המוחין והשכל של עולם זה שהוא בו עכשיו. וזה בחינת מלכות דיצירה נעשה ממנה חב"ד דעשיה (וצריכין לבאר עוד בזה).

ובפנימיות הברכאן שהוא דקות הברכאן. נתברך מהם המיישב והמסדר את השכל שהוא בחינת כתר בחינת (בראשית כו): "ואהיה עמך ואברכך" וכו'.

וגם שם צריך אמונה בחינת 'אמון מופלא'. וזה בחינת שמפנימיות חג"ת ומפנימיות מלכות דיצירה נעשה כתר דעשיה וכו' כמבואר בפנים, וזה בחינת "וידו שמים פלאך ה'" (בחינת כתר בחינת פלא) "אף אמונתך בקהל קדושים". היינו על ידי בחינת אמונה ומוחין כמבואר בפנים, וזה בחינת פנימיית קדושת שבת שהוא בחינת השם אהיה (כנ"ל בסימן ו' בשם ספר ברית מנוחה) בחינת כתר, שזה בחינת קדושת כתר

שאומרים בשבת כמבואר בכתבי האריז"ל, והוא בחינת המיישב והמסדר את השכל, שזה בחינת קדושת שבת שהוא בחינת שובה ונחת ומנוחה וישוב הדעת וגם שם צריך אמונה.

וזה בחינת שמפנימיית חג"ת ומפנימיות מלכות דיצירה נעשה כתר דעשיה. וזה בחינת פנימיית קדושת שבת שהוא שי"ן ב"ת שמרמז על בחינת חג"ת ובחינת מלכות כנ"ל. ועל כן אמרו רז"ל 'אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות' דייקא 'מיד נגאלין' כי על הגלות של עכשיו נאמר (איכה א): 'ותרד פלאים'. וכן קץ הגאולה נקרא (דניאל יב): 'קץ הפלאות', על כן צריכין לזה בחינת שתי שבתות היינו להמשיך בחינת הברכאן, ובחינת אמונה שזה בחינת שבת אחת. ולהמשיך גם כן בחינת פנימיית הברכאן ופנימיית האמונה שנעשה מזה בחינת כתר, שהוא בחינת פלא, והוא בחינת פנימיית קדושת שבת כנ"ל. וזה בחינת עליית העולמות שעולין בשבת עד למעלה למעלה כמבואר בפנים. ומחמת שבחינת כתר הוא בחינת "ממקומו" כמבואר בפנים. על כן כתיב (שמות טז) "אל יצא איש ממקומו ביום השביעי". ועל ידי הרדיפה שהמוחין והמחשבה רודפין להשיג האור אין סוף, והמסדר והמיישב שהוא בחינת כתר מעכב את השכל, כדי ליישב את השכל. על ידי זה נעשין היכלין להשיג אור האין סוף בבחינת מטי ולא מטי.

ואף על פי כן לא ידיע ולא איתידע. וזה דייקא תכלית הידיעה, כי תכלית הידיעה אשר לא נדע. וזה בחינת (ישעיה נח):

"והשביע בצחצחות נפשך" כי אורות אלו הם הצחצחות וכו' כמבואר בפנים.

ועל כן נסמך פסוק זה לענין "אם תשוב משבת רגלך" וכו'. כי כל זה זוכין על ידי קדושת שבת. וזה בחינת "את שבתותי תשמורו כי אות הוא ביני וביניכם לדורותיכם לדעת כי אני ה' מקדשכם". כי עיקר הדביקות שזוכין ישראל לידע מהשם יתברך ולדבק בו זוכין על ידי קדושת שבת. ועל כן אמרו רז"ל 'מתן שכרה לא עבידא לאגלויי'. כי הוא בבחינת 'לא ידיע ולא אתידע' שזה בחינת קדושת שבת שהוא בחינת 'תכלית הידיעה אשר לא נדע' כמבואר לקמן בפנים בליקוטי תנינא סימן פ"ג. ועל כן שבת הוא בחינת הנקודה הפנימיית והאמצעיית של כל הבריאה שהיה בששת ימי המעשה כמבואר בזוהר הקדוש. כי על ידי קדושת שבת זוכין להשיג האור אין סוף שהוא בחינת אמצעיתא דעלמא, כי ממנו הכל שואבין חיות ושפע כמבואר בפנים.

וזה "מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה' ולזמר לשמך עליון". היינו על התגלות אורות הצחצחות הנ"ל שהם בחינת עליונים על הכל כמבואר בפנים.

"להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות". היינו כי המשכת בחינת התגלות אורות הנ"ל שהוא על ידי הברכאן הנשפעין מחג"ת, שהראשון שבהם הוא חסד שהוא בחינת יום כמו שכתוב "יוםם יצוה ה' חסדו".

"ואמונתך בלילות" הוא מה שצריך להמשיך אמונה לתוך הברכאן. ואמונה הוא בחינת מלכות בחינת לילה. "כי שמחתני ה' בפעלך

במעשי ידך ארנן". היינו כל זה נמשך על ידי השמחה של מצוה שהוא בחינת מלכות דעשיה, שזה גם כן בחינת יומם ולילה, בחינת שמחה בצפרא ורננה ברמשא (זוהר הקדוש בראשית דף כ"ט): "מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך".

היינו בחינת פנימיות ודקות הברכאן, שהם בחינת מחשבה ושכל בחינת חב"ד. "איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת בפרוח רשעים וכו' להשמדם עדי עד ואתה מרום לעולם ה'". כי הכסילות שהיא היפך חב"ד דקדושה אינו יכול להבין כלל, איך יכולין להכניע הקליפות והעכו"ם הרשעים ולהעלות מהם ניצוצי הקדושה מאחר שלעת עתה גדלה הצלחתם כל כך.

שזה בחינת מה ששאלו סבי דבי אתונא (בכורות ח:) שהם בחינת הכסילים הנ"ל לר' יהושע בן חנניא 'מי יימיר'. הינו מי הוא זה שיוכל ליכנוס לתוך היכלי התמורות ולהעלות משם הקדושה וכו' כמבואר בפנים.

אבל באמת אין זה שאלה כלל. כי כפי גודל הצלחתם כך הוא גודל מפלתם ועליית הקדושה מהם, בבחינת "להשמדם עדי עד. ואתה מרום לעולם ה'". כי הנה אויביך ה' כי הנה אויביך יאבדו וכו' ותרום כראם קרני וכו' צדיק כתמר יפרח" וכו'. כי על ידי השמחה דקדושה הקליפות כלין ואובדין מאליהם ובעל כרחם יחזירו מעצמן ניצוצי הקדושה שבהם וכמבואר בפנים.

וכמו כן גם על ידי קדושת שבת כנ"ל. כי שבת הוא מעין עולם הבא שאז יהיה

השבתת וביטול הקליפות לגמרי ועליית הקדושה בשלימות.

וזה (ישעיה נח): "אם תשוב משבת רגלך" בחינת עליית המלכות ומלכות מלביש את נה"י כנ"ל. "עשות חפצך ביום קדשי", זה בחינת מה שנה"י מלבישין את חג"ת שהם הידים שהם כלי המעשה ומהם כל הברכות כמו שכתוב (דברים ב): "כי ה' אלקיך ברוך בכל מעשה ידיך". וכתוב (דברים כח): "ולברך את כל מעשי ידך". וכתוב (איוב א): "מעשה ידיו ברכת" (והברכה הוא בחינת החפץ כמו שכתוב (תהלים קט):

"ולא חפץ בברכה" וכו') "וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכובד" זה בחינת מה שחג"ת מלבישין את חב"ד ששם עיקר העונג והכבוד, וכמו שכתוב "ותתענג בדשן נפשיכם" (ישעיה נ"ה) דשן הוא בחינת המוחין, כמו שכתוב (תהלים כג): "דשנת בשמן ראשי" וכמבואר במקום אחר. וכתוב (משלי ג): "כבוד חכמים ינחלו" וכן להיפך אצל הכסיל נאמר "לא נאווה לכסיל תענוג" (משלי יט) וכתוב "לא נאווה לכסיל כבוד" (שם כו) "וכבדתו מעשות דרכיך", היינו שלא יסמוך על שכלו לבד, רק ימשיך אמונה לתוך ברכת השכל שהוא חב"ד, שהוא בחינת דרך, כמו שכתוב "בדרך חכמה הוריתיך" וכו' (משלי ד') וכתוב "ראה דרכיה וחכם" (שם ו') וכתוב "ואשרו בדרך בינה" (שם ט) וכתוב "חכמת ערום הבין דרכו" (שם יד) וכתוב "ודרך תבונות יודיענו" (ישעיה מ) וכתוב "בכל דרכך דעהו" (משלי ג') וכן "דרכך הודיעני" (תהלים כה). נמצא שחכמה בינה דעת הם

בחינת דרך. וזה בחינת (ישעיה נה): "כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי". וכן אמונה ותמימות נקראים דרך כמו שכתוב (תהלים קיט) "דרך אמונה בחרתי". וכתוב "אשרי תמימי דרך". וזה "וכבדתו מעשות דרכיך" היינו שימשיך אמונה שהיא בחינת מלכות, בחינת כבוד ה', כמבואר בפנים, לתוך ברכת השכל שהוא בחינת דרכים כנ"ל. ורבותינו ז"ל דרשו (ישעיה נח): "מעשות דרכיך" שלא ירוץ ולא יפסיע פסיעה גסה'. היינו שיתקן בחינת המסדר והמיישב את השכל שהוא מעכב את המוחין ממרוצתם ורדיפתם. והוא בחינת כתר שהוא בחינת כבוד כמבואר בפנים סימן ו' במאמר 'קרא את יהושע'. "ממצוא חפצך ודבר דבר" – שיהיה נזהר בדיבורו עד שיתיישב היטב שהוא צורך מצוה וכבוד שבת, שזה נמשך גם כן מבחינת כתר שהוא בחינת כבוד כמבואר בפנים סימן ו' כמבואר במאמר 'קרא את יהושע' הנ"ל. "אז תתענג על ה'", היינו שיזכה להשיג אורות הצחצחות שהם כביכול בבחינת על ה' כידוע. ועיין זוהר ויקהל דף ר"ט. "והרכבתיך על במותי ארץ" ודרשו ז"ל שניצול משעבוד מלכיות, היינו בחינת ביטול הקליפות והיכלי התמורות הנ"ל. או אפשר דר"ל שיזכה להשיג על ידי זה השגות כאלו שהם למעלה מכל המדריגות הגבוהות כמבואר בזוהר נח דף ס"ה בדרוש הט' היכלין ועיין שם במקדש מלך ותבין. "והאכלתיך נחלת יעקב אביך".

ודרשו רז"ל שיזכה לנחלה בלי מצרים. היינו השגות אור אין סוף כביכול שהוא בלי מצרים מאחר שהוא באמת אין סוף. ואור

הזה הוא בחינת אמצעותא דעלמא שזה בחינת ארץ ישראל, שהיא אמצעותא דעלמא וגבוה מכל הארצות כמו שאמרו רז"ל והיא נקראת "במתי ארץ" ו"נחלת יעקב" כמו שפירשו המפרשים ז"ל.

וזה "כי פי ה' דבר". היינו כל זה נעשה על ידי עליית המלכות שהוא בחינת מלכות פה, בחינת "פי ה'" על ידי עשיית המצוה בשמחה, שזה בחינת "שמחה לאיש במענה פיו" (משלי טו) וכמו שדרשו רז"ל פסוק זה על השם יתברך (בראשית רבה פרשה ג') ונאמר "דאגה בלב איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה" (משלי יב).

או יש לפרש "אם תשוב משבת רגלך" וכו'. היינו שישמור עצמו מכל עובדין דחול שיש בהם אחיזת העצבות בחינת "בעצבון תאכלנה", "וכבדתו מעשות דרכיך" שלא יפסיע בו פסיעה גסה שהוא בחינת רוגז ועצבות. כמו שדרשו רז"ל 'אל תרגזו בדרך שלא תפסיעו פסיעה גסה'. "ממצוא חפץ ודבר דבר" שלא ידבר דיבור של חול מענייני חפצו בכדי שלא יבא לעצבות. ורז"ל דרשו מזה בפירוש שלא יבקש על חפציו בכדי שלא יהיה נזכר שיש לו חולה בתוך ביתו ויצטער. "אז תתענג על ה'" דא סעודתא דעתיקא, שמשם שרש השמחה דקדושה כמבואר בזוהר ויקרא דף קל"ג "שוש איש בה" (ישעיה סא) בעתיק יומין אתמר דהא הוא חדוותא דכולא. "והרכבתיך על במתי ארץ" דא סעודתא דחקל תפוחין קדישין היינו בחינת עליית המלכות בגימל בחינות הנ"ל. והיא גם כן נקראת שמחה כנ"ל. "והאכלתיך נחלת יעקב אביך" דא סעודתא

דזעיר אנפין, שהוא בחינת (בראשית ב):
 "נהר היוצא מעדן להשקות את הגן". כי
 עולה עד למעלה למעלה. וממשיך משם
 שמחה על בחינת המלכות, עד שעל ידי זה
 נתבטלין הקליפות, ועולה הקדושה משם
 בשלימות. וזה בחינת (תהלים יד): "יגל
 יעקב ישמח ישראל" וכתוב (ירמיה לא):
 "רנו ליעקב שמחה".

ועיין בזוהר תרומה דף קס"ה מאן דעייל
 לקמי דהאי רקיע (עיין מקדש מלך) אצטרך
 למיעל בחדווא ולא בעציבא וכו'. דהא תמן
 כולא הוא בחדווא ועל דא כתיב (תהלים ק):
 "עבדו את ה' בשמחה" ועיין זוהר ויקרא דף
 ח' "שמחה" דא כנסת ישראל וכו' "בואו
 לפניו ברננה" דא שלימו דילה. דשמחה בלב

ורננה בפה ודא הוא שלימו יתיר וכו' (ועיין
 מקדש מלך שם) וזהו שסיים "כי פי ה' דיבר"
 בחינת התגלות השמחה בשלימות כנ"ל.

ועיין זוהר נח דף ע"ב: 'כד אתער חדווא דכל
 חדוון וכו'" ועיין מקדש מלך שם. ועיין שם
 דף ע"ד כד סלקא ברעותא דקודשא בריך
 הוא למעבד יקרא ליקריה סלקא מגו
 מחשבה רעותא לאתפשטא וכו'. ועוד בעא
 לאתפשטא וכו' ונפיק יעקב גבר שלים וכו'.
 עוד אתפשטת האי מחשבה וכו' וכדין נפקא
 דיבור דאשלים כולא וגלי כלא וכו' וכדין כד
 איהי ינקא כלהו קיימא בחדוותא וכו'
 וממילא מובן כי אי אפשר לבאר כל כך
 בדברים כאלו בפרט אחר אשר ידיעתינו
 קצרה בהם מאד:

זמרת הארץ

סימן כ"ד - אמצעייתא

ל"א. ועיקר הברכה הוא השכל שזה בחי' מקדש ד' כוננו ידיך. וע"כ אורא דא"י מחכים.

ושם ג"כ בחינת אמונה שצריכים להמשיך לתוך ברכת השכל שזה בחי' שכן ארץ ורעה אמונה. ובפנימיות הברכאן נתברך המסדר והמיישב וכו' שהיא בחי' כתר בחינת אהי' בחי' ואהי' עמך ואברכך. ומקרא זה נאמר לענין ירושת א"י כמו שנאמר ליצחק גור בארץ הזאת ואהי' אמך ואברכך כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל. וכס שם צריך אמונה וכו'. וזה ג"כ בחי' שכן ארץ (בחינת שכון בארץ אשר אומר אליך הנאמר שם ביצחק) ורעה אמונה. וע"י כל זה זוכה להשיג האור אין סוף שהוא בחי' אמצעייתא דעלמא. על כן עיקר השגת אלקותו ית' הוא בארץ ישראל כמובן בזוה"ק.

וזה בחי' מה שאמרו רז"ל כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוך היינו כנ"ל. וע"כ דקדקו לומר דומה דייקא כמי שיש לו. כי באמת אעפ"כ לא ידיע ולא אתיידע. וזה בעצמו תכלית הידיעה כמבואר בפנים ועל כן א"י בפרט ירושלים היא באמצע העולם כמו שאמרו רז"ל כי שם עיקר הארת האור אין סוף ית' שהוא בחינת אמצעייתא דעלמא כנ"ל:

עשיית המצוה בשמחה זוכין בא"י שזה בחינת מה שנאמר בה כמה פעמים ושמחתם (או ושמחת) לפני ד' אלקיך ובפרשת תוכחה כתיב תחת אשר לא עבדת את ד' אלקיך בשמחה. כי בחו"ל שם שליטת הקליפות שהם בחינת עצבות שזה בחי' עפר חוץ לארץ שהוא טמא כי הוא מבחי' הסט"א בחינת עצבות ועצלות כידוע. אבל עפר א"י הוא בחינת ענוה ושפלות שעל ידי זה זוכין לשמחה. כמו שכתוב ויספו ענוים בד' שמחה וכתיב ישמעו ענוים וישמחו. כי א"י היא בחי' לבא דעלמא ששם מקור השמחה. כמו שכתוב נתת שמחה בלבי. והיא בעצמה בחינת השכינה שהיא בחי' לב בחי' שמחתן של ישראל. וזה בחי' שתעלנו בשמחה לארצנו.

ושם עיקר מקום הקרבת הקטורת בחי' קטורת ישמח לב. והיא בחי' מלכות דעשי' כנודע. ומלכות מלביש נה"י שהם כלי ההליכה. וזה בחי' עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים. וזה בחי' מעלת המהלך ד' אמות בא"י המהלך דייקא. בחי' ורוח להולכים בה כמו שדרשו רז"ל.

ושם עיקר מקור הברכה הנמשכת מהידים בחינת בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתך. וכמבואר עוד לקמן בסי'

כד

אָמְרוּ לֵה אֲמָצְעוֹתָא דְעֵלְמָא הֵיכָא, זְקָפָא לְאַצְבָּעֵתָהּ,
אָמַר לְהוּ הָכָא. אָמְרוּ לֵה, מִי יִימַר. אָמַר, אֵיתוּ אֲשֵׁלוּ
וּמוֹשְׁחוּ:

(לְשׁוֹן רַבְנֵי, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה)

דַּע, שְׂיֵישׁ אֹר, שְׁהוּא לְמַעְלָה מִנְפְּשֵׁין וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין, וְהוּא
אֹר אֵינְסוּף.

[א] תורה כד - "אמצעותא דעלמא". תורה זו נאמרה בליל שבת, במהלך קיץ תקס"ג. באותה שבת הגיעו אל רבנו חסידים רבים באופן בלתי צפוי. בחיי־מוהר"ן (קמד) מובא: "מאמר אמצעותא דעלמא... אמר אותו ביראה גדולה ובהתלהבות עצום ונשגב כליכך עד שלא יכלו השומעים להבין כלל מה הוא אומר, רק נכתב אחר־כך בכתובת ידו ובלשונו הקדושה". כה רבה הייתה התלהבותו של רבנו בשעת אמירת התורה, עד שהיה עליו לכסות את פניו בצעיף. אלו שהצליחו בכל זאת להציץ בפניו, ראו שהן לוהטות כאש בוערת ממש (שיה שרפי קודש ח"ב א'דעו). תורה זו היא "לשון רבנו", ויצאה מתחת ידו כפי שהיא כתובה כאן (ראה תורה כ הערה א).

המושגים העיקריים בתורה זו הם: שמחה, קיום מצוות בשמחה, אמונה וחכמה. התורה מדברת גם על ספירת הכתר ועל מושגים עמוקים נוספים מתורת הנסתר, חלקם קשורים לארבעת העולמות או לעשר הספירות וחלקם למדרגות גבוהות עוד יותר. מטעמים מובנים יתבאר כל מושג רק בהקשר המסוים שבו הוא מובא בתורה שלנו, ולא באופן מעמיק יותר. אחד מן הדרושים הארוכים בליקוטי־הלכות מצוי בהלכות ברכת הודאה ו, והוא מבוסס על תורה זו. ר' נתן אומר שם בפתח דבריו: "וצריך אתה המעיין שתדע ותאמין שכל מה שנאמר שם [בליקוטי־מוהר"ן], נעשה עליידי כל אחד מישראל כשזוכה להתגבר לעשות המצווה בשמחה, כי לא בשמים היא, שלא נאמרה התורה לעולי שמים וכו', כי קרוב אלינו הדבר מאוד וכו'..." ובהמשך דבריו הוא אומר (ו: ט): "כי זה הענין נעשה בכל יום עליידי סדר התפילה והעבודה של כל יום ויום וכן בכל שבוע ובכל חודש ובכל שנה ושנה ובכל אדם ואדם לפי מדרגתו ולפי העת והזמן... ובכלל ובפרט, בכלליות ישראל ובפרטיות עם כל אחד ואחד".

אָמְרוּ לֵה: אֲמָצְעוֹתָא דְעֵלְמָא הֵיכָא. זְקָפָא לְאַצְבָּעֵתָהּ, אָמַר לְהוּ: הָכָא.
אָמְרוּ לֵה: מִי יִימַר. אָמַר: אֵיתוּ אֲשֵׁלוּ וּמוֹשְׁחוּ (בכּוּרוֹת ח, ב, ע"פִי גִירֶסֶת הַעֵינִי־יַעֲקֹב):

תרגום: אמרו לו: אמצע העולם היכן הוא? זקף את אצבעו ואמר להם: כאן. אמרו לו: מי יאמר? אמר: הביאו חבלים ומידוד.

וְאֶף-עַל-פִּי שְׂאִין הַשֶּׁכֶל מְשִׁיג אוֹתוֹ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן רְדִיפָה
דְּמַחְשָׁבָה לְמַרְדָּף אֲבַתְרָה. וְעַל יְדֵי הֶרְדִּיפָה, אִזּוּ הַשֶּׁכֶל מְשִׁיג
אוֹתוֹ בְּבַחֲיַנַּת מְטִי וְלֹא מְטִי. כִּי בְּאַמַּת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ,
כִּי הוּא לְמַעְלָה מִנְפֶּשׁ רוּחַ נְשָׁמָה.

ב וְדַע שְׂאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ אֶפְלוּ בְּבַחֲיַנַּת מְטִי וְלֹא מְטִי.
אֲלֹא עַל יְדֵי עֲשִׂיַת הַמְצִוּוֹת בְּשִׂמְחָה. כִּי עַל יְדֵי שִׂמְחַת הַמְצִוָּה,

(לְשׁוֹן רַבֵּנוּ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה)

א דַּע, שְׂיֵשׁ אוֹר, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִנְפֶּשִׁין וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין, וְהוּא אוֹר אֵיין-סוּף.

[ב] הנשמה מתחלקת לחמש מדרגות: נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. חמש אלו חלוקות בעצמן לשתי קבוצות: שלוש המדרגות התחתונות (נר"ן) מכונות 'פנימיים', כיוון שלאדם נתונה היכולת לגעת במדרגות אלו ולהכילן בקיומו הארצי. שתי המדרגות העליונות (ח"י) מכונות 'מקיפים', כיוון שהן מקיפות את הקיום האנושי וכוללות אותו בתוכן, מבלי שיוכל האדם להשיגן השגה אמיתית (ראה תורה כא הערה כו).

המקובלים מלמדים שחמש מדרגות הנשמה מקבילות לעולמות העליונים ולממדים הפנימיים של כל אחד מן העולמות הללו, ונובעות מהם.

רבנו פותח תורה זו במושג 'אור-אין-סוף'. כפי שיתבאר להלן (סעיפים ז-ח), אור זה גבוה יותר מן האורות ה'פנימיים', והוא מקביל למדרגת האורות ה'מקיפים'. עם זאת, במהלך התורה נלמד כיצד אפילו מדרגה נשגבה זו ניתנת להשגה מסוימת.

וְאֶף-עַל-פִּי שְׂאִין הַשֶּׁכֶל מְשִׁיג אוֹתוֹ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן רְדִיפָה דְּמַחְשָׁבָה לְמַרְדָּף
אֲבַתְרָה. וְעַל יְדֵי הֶרְדִּיפָה, אִזּוּ הַשֶּׁכֶל מְשִׁיג אוֹתוֹ בְּבַחֲיַנַּת מְטִי וְלֹא מְטִי. כִּי בְּאַמַּת
אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ, כִּי הוּא לְמַעְלָה מִנְפֶּשׁ רוּחַ נְשָׁמָה.

[ג] מטי ולא מטי פירושו 'מגיע ואינו מגיע'. מושג זה ומושג ה'אור-אין-סוף' שהוזכר בהערה הקודמת יתבארו להלן בסעיף ה, שם יקשור אותם רבנו עם ספירת הכתר ועם עניינים נוספים שיוזכרו לאורך התורה.

ב וְדַע שְׂאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ אֶפְלוּ בְּבַחֲיַנַּת מְטִי וְלֹא מְטִי. אֲלֹא עַל יְדֵי עֲשִׂיַת
הַמְצִוּוֹת בְּשִׂמְחָה.

[ד] מסופר שהאר"י הקדוש אמר פעם שהמעלה העליונה שהשיג "באה לו על-ידי שהיה משמח בכל עוז בשמחה של מצווה" (מובא במשנה ברורה תרסט: יא). בתורה זו עיקר המכוון הוא לשמחה של מצווה, אולם במקומות אחרים מייחס רבנו מעלות דומות גם למידת השמחה בכלל (ראה ליקוטי-מוהר"ן ח"ב י).

נְשָׁלֵם הַקְּדוּשָׁה. וּמַעֲלָה הַחַיּוֹת וְהַקְּדוּשָׁה שֶׁבְּקְלִיפוֹת, בְּבַחֲיַנֵּת אַחֲרֵי־עֶשֶׂר סְמָנֵי הַקְּטָרֶת.

השמחה מגבירה את המוחין של האדם (ליקוטי-הלכות נפילת אפים ד: ב; ראה להלן סעיפים ה-ח), ומהווה עבורו עוגן הצלה בכל מצב ובכל זמן. תמיד יש במה לשמוח, תמיד יש על מה להודות לה, ומשום כך תמיד ישנה האפשרות לצאת מגלות הנפש ולהעלות גם את ניצוצות השכינה מגלותם, וכפי שיתבאר בשורות הבאות (וראה עוד להלן, הערה עח).

כִּי עַל יְדֵי שְׂמֵחַת הַמְצֻוָּה, נְשָׁלֵם הַקְּדוּשָׁה.

^(ה) העולם שאנו חיים בו הוא עולם 'שבור', והקדושה אינה מופיעה בו בשלמותה. שורשי השבר המהותי הזה נעוצים בשלבים הראשוניים של בריאת העולם, כשאידיעה התרחשות מופלאה המכונה בקבלה 'שבירת הכלים'. הכלים הן הספירות המקוריות של הבריאה, שנוצרו כישויות נבדלות זו מזו ולא פעלו כגוף אחד (שלא כספירות של עולם התיקון, שנבנה לאחר שבירת הכלים, המתכללות זו בזו ופועלות יחדיו), ומשום כך לא היו מסוגלות לעמוד בשפע האור האלוקי שהאיר בהן. הן קרסו והתנפצו, וניצוצות הקדושה שלהן התפזרו בכל רבדי המציאות.

תהליך זה לא היה מקרי, חס ושלום. ניצוצות הקדושה שירדו לגלות, למדרגות נמוכות בהרבה ממדרגתם המקורית, הביאו להיווצרותם של העולמות התחתונים שבהם נוכחות ה' עמומה ואף נסתרת. עולמות אלה הם מקום משכנן של הקליפות, והמקום היחיד שבו תיתכן אפשרות הבחירה החופשית, שהיא תכלית הכוונה של בריאת העולם.

משימת חייו של האדם בעולם-הזה היא להעלות את ניצוצות הקדושה מן הקליפות ולבנות שוב את הכלים השבורים - לא כשחזור של מצבם הקודם בלבד, אלא באופן מתוקן. הדבר ניתן להשגה באמצעות קיום המצוות. כל מצווה שמקיים האדם מעלה ניצוץ ומהווה נדבך בכניינה השלם של הקדושה. בדומה לכך, כל דור גואל ניצוצות נוספים וחדשים, ועלייתם אל הקדושה נמשכת ללא הרף. זהו תהליך ארוך ומתמשך, שיסתיים רק עם ביאת המשיח. המשיח יגאל את כל הניצוצות הנוותרים ויתקן את העולם כולו (עץ חיים שער הכללים עמ' ב). את התהליך הזה מכנה רבנו כאן: 'השלמת הקדושה'. ככל שאדם מקיים מצווה בשמחה רבה יותר, כך נעשית הקדושה מתוקנת ושלמה יותר.

וּמַעֲלָה הַחַיּוֹת וְהַקְּדוּשָׁה שֶׁבְּקְלִיפוֹת, בְּבַחֲיַנֵּת אַחֲרֵי־עֶשֶׂר סְמָנֵי הַקְּטָרֶת.

^(ו) ה' ציווה את ישראל להקטיר קטורת במקדש (שמות ל לד). הקטורת מורכבת מאחד-עשר סממנים, המנויים בכרייתא (כריתות ו, א). האר"י הקדוש מבאר שכשם שישנן עשר ספירות של קדושה, כך ישנן גם עשר ספירות של הסיטרא-אחרא. בעוד ספירות הקדושה מקבלות את חיותן היישר מן העולמות העליונים, הספירות של הסיטרא-אחרא מוכרחות לקבל את חיותן באופן עקיף, על-ידי יניקתן מעולמות הקדושה. לכן, אף-על-פי שישנן עשר ספירות בלבד, עולמות הסיטרא-אחרא מורכבים מ"אחד עשר ניצוצות" - עשר ספירות ועוד אחד: ניצוץ הקדושה המעניק להם חיים. הקטורת, העשויה מאחד-עשר סממנים, נועדה לעמוד כנגד אחד-עשר הכוחות של הרע, ולהעלות את ניצוצות הקדושה המצויים בידו (שער

כִּי הַקְּלִיפּוֹת הֵם בְּחִינַת מוֹתְרוֹת, וְהֵם בְּחִינַת עֲצָבוֹת, בְּבְחִינַת: "בְּכָל עֶצֶב יְהִיָּה מוֹתֵר". וְהֵם תְּקַפָּא דְדִינָא, בְּבְחִינַת: "וַיִּתְעַצֵּב אֶל לְבוֹ". וְעֵקֶר הַשְּׂמָחָה הִיא בְּלֵב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "נִתְתָּה שְׂמָחָה

הכוונות, דרושי תפילת הבוקר עמ' פה).

רבנו מבאר כעת את הקשר שבין הקטורת וקיום המצוות בשמחה לעניין העלאת ניצוצות הקדושה מן הקליפות.

כִּי הַקְּלִיפּוֹת הֵם בְּחִינַת מוֹתְרוֹת,

[ז] הקליפה היא החלק המיותר בפרי, כמו קליפת האגוז או הביצה, שאין בה כל שימוש. אמנם הן מסייעות להגן על מה שנתון בתוכן, אך להן כשלעצמן אין כל ערך, ולכן הן מוסרות ונזרקות לאשפה.

וְהֵם בְּחִינַת עֲצָבוֹת, בְּבְחִינַת: "בְּכָל עֶצֶב יְהִיָּה מוֹתֵר".

[ח] מפסוק זה במשלי (יד כג) אנו למדים שהעצבות וה"מותר" - הקליפות - מקבילים זה לזה. הגמרא מספרת שרבי ירמיה ישב לפני רבי זירא והיה נראה כשמח יותר מדי, כמעט כפורק עול. שאלו רבי זירא: הרי כתוב "בכל עצב יהיה מותר"? (כלומר, כפי שמפרש רש"י: "כשאדם מראה את עצמו עצב - יהיה לו שכר") השיב לו רבי ירמיה: אני מניח תפילין! (ברכות ל, ב) על-פי מה שלמדנו כעת נוכל לומר שרבי זירא הזהיר את רבי ירמיה מפני המיותר שבהנאות העולם-הזהה (שכן כאן הקליפות שולטות, וה"מותר" אינו אלא עצב). רבי ירמיה השיב שהוא שאב את שמחתו מקיום מצוות תפילין ולא מהנאות העולם-הזהה, ומשום כך אין בה כל פגם. ר' נתן מציין שחשיבותה של השמחה כה גדולה, עד שאמוראים רבים נהגו לפתוח את שיעוריהם במילי דבדיחותא על מנת לשמח את תלמידיהם. היו גם צדיקים שלא היססו לעשות 'מילי דשטותא' [מעשים של שחוק והיתול] על מנת לשמוח ולשמח. זאת משום שהעצבות היא העומדת ביסוד הגלות (ראה הערה יב), והצדיקים הללו רצו לעורר בעצמם ובתלמידיהם שמחה שתביא לידי גאולה (ליקוטי-הלכות נפילת אפיים ד: ה).

וְהֵם תְּקַפָּא דְדִינָא, בְּבְחִינַת: "וַיִּתְעַצֵּב אֶל לְבוֹ".

[ט] פסוק זה (בראשית ו) מדבר על צערן של ה' לנוכח קלקלתם של דור המבול, דורו של נח. העצב, הנגרם משלטון הקליפות ומהשפעתן על מעשיהם של בני הדור ההוא, נכנס כביכול אל לבו של ה'. הדבר גרם למידת הדין להתגבר על מידת הרחמים, עד שהביא לדין הקשה של גזירת המבול. מכאן רואים שהקליפות מביאות את העצב וגורמות לדינים הקשים. המקום שבו אדם חש עצב זה, המעיד על התגברות הקליפות, הוא הלב.

ר' נתן מוסיף (ליקוטי-הלכות ברכת ההודאה ו: ב) שהעצבות היא המקור לכל צרותיו של האדם. כאשר נופל אדם לעצבות הוא צפוי להיכנע לתאוותיו, ובפרט לשתי התאוות העיקריות: תאוות ממון ותאוות ניאוף (וראה תורה כג: ג). הדבר מתקשר לדור המבול, שחטאו העיקריים היו גזל והפקרות מוסרית.

בְּלִבִּי. וְגַלּוּת הַשְּׂכִינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵב שֶׁהוּא שִׁמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עֶקֶר גְּלוּתָהּ – כְּשֶׁעֲצָבוֹת שֶׁהֵם הַקְּלָפוֹת גּוֹבְרִים עָלֶיהָ, בְּבְחִינַת: "וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ". וְזֶה הוּא כְּשִׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מֵהַגְּלוּת, כְּתִיב: "כִּי בְשִׁמְחָה תֵצֵאוּ".

וּבְשִׁבִיל זֶה, שְׁעַל־יְדֵי הַקְּטָרֶת מְעַלִּין מֵהַקְּלָפוֹת הַיּוֹתֵם, כְּתִיב בָּהֶם: "קְטָרֶת יִשְׁמַח לֵב". נִמְצָא כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַמְצִיָּה בְשִׁמְחָה, אֵינוֹ

וְעֶקֶר הַשִּׁמְחָה הִיא בְּלֵב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים ד ח): "נִתְתָּה שִׁמְחָה בְּלִבִּי".

[י] גם מקומה של השמחה הוא בלב. אולם כאשר הקליפות שולטות, הן מתגברות על השמחה. רבנו מבאר כעת את טבעו של לב זה.

וְגַלּוּת הַשְּׂכִינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵב שֶׁהוּא שִׁמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל,

[יא] בתיקוני זוהר (תיקון כא, דף מט, ב) מבואר שהשכינה מקבילה ללב, מקומם של כוחות הרגש כגון שמחה ועצבות.

עֶקֶר גְּלוּתָהּ – כְּשֶׁעֲצָבוֹת שֶׁהֵם הַקְּלָפוֹת גּוֹבְרִים עָלֶיהָ, בְּבְחִינַת: "וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ".

[יב] כאשר הצער מתגבר על הלב, השמחה, השכינה – זהו סימן מובהק לכך שהקליפות שולטות. כתוצאה מכך נגרמים דינים קשים – דהיינו גלות, הלא היא "גלות השכינה". כך יש להבין גם את הפסוק (ישעיה סג ט) "בכל צרתם לו צר", המלמד על כך שהקדוש-ברוך הוא מצטער אף הוא בכאבם ובצערם של בניו הגולים. אין כאן רק הזדהות, אלא כאבו של כל לב יהודי הוא חלק קטן מן הגלות הכללית של השכינה, שורש נשמות ישראל. משום כך, מחדד ר' נתן, גלות הנשמה היא הביטוי העיקרי לגלות בכלל. כאשר הנשמה – מקום משכנה של הנוכחות האלוקית באדם – שרויה בעצבות ומתרחקת ממקור החיות והעונג הרוחניים שלה, אין צער או גלות גדולים מזה.

וְזֶה הוּא כְּשִׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מֵהַגְּלוּת, כְּתִיב: "כִּי בְשִׁמְחָה תֵצֵאוּ".

[יג] השמחה מוציאה את ישראל מן הגלות, משום שהיא גוברת על העצבות שהיתה סיבת הגלות. בדרך אחרת אפשר לפרש שהיציאה מן הגלות עתידה להיות בשמחה – דהיינו: יחד עם השכינה, הקרויה שמחה (זוהר ח"ג קיח, א; פרפראות-לחכמה).

וּבְשִׁבִיל זֶה, שְׁעַל־יְדֵי הַקְּטָרֶת מְעַלִּין מֵהַקְּלָפוֹת הַיּוֹתֵם, כְּתִיב בָּהֶם: "קְטָרֶת יִשְׁמַח לֵב".

[יד] ראה לעיל, הערות ה, ו. כיוון שהקטורת מעלה את ניצוצות הקדושה מן הקליפות, היא מביאה לאותה שמחה של היציאה מן הגלות. לכן "קטורת ישמח לב" (משלי כו ט).

מַעֲלָה הַשְּׂכִינָה, שְׁהִיא הַמְצוּוֹה, שְׁהִיא שְׂמֻחַת הַלֵּב, מִבֵּין
הַקְּלִפּוֹת.

וְזֶהוּ בְּחִינַת 'מְלָכוֹת דְּעֵשִׂיָּה הָעוֹלָה מִן הַקְּלִפּוֹת'.

נִמְצָא כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַמְצוּוֹה בְּשֻׂמְחָה, אֵיזוֹ מַעֲלָה הַשְּׂכִינָה, שְׁהִיא הַמְצוּוֹה,

השכינה היא בחינת מצוות. האר"י הקדוש מבאר שהמצוות מקבילות למדרגת נפש, שהיא מדרגתה התחתונה של הנשמה, המקבילה למלכות (שער הגלגלים יא). לכן, כפי שמציין רבנו, השכינה (המכונה גם מלכות; ראה עץ חיים היכל אדם קדמון א: ב) מקבילה למצווה (ראה ליקוטי מוהר"ן ח"א יד: ה הערה מט). מצווה היא מלשון 'צוותא', היא מחברת בין הקדוש־ברוך־הוא לאדם המקיים אותה, ובין ניצוץ הקדושה למקורו. משום כך מקבילה המצווה לשכינה, שהיא התגלות ה' בתוך העולמות, "ושכנתי בתוכם" (שמות כה ח).

שְׁהִיא שְׂמֻחַת הַלֵּב, מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת.

נמצא שלשמחה, כמו לקטורת, ישנו הכוח להעלות את ניצוצות הקדושה משכי הקליפות. יש להעיר כאן הערה חשובה, הנוגעת לדרכו של רבנו גם בתורות אחרות: נאמר כאן שהשכינה היא שמחת הלב, אך הדבר מעורר בעייה: אם השמחה היא השכינה עצמה, והיא שרויה בין הקליפות, מניין ניקח שמחה שעל ידה נוכל להעלותה משם? האם לא על זה נאמר (ברכות ה, ב) "אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים"!

אלא שבאמת הא בהא תליא. אי־אפשר להעלות את הקדושה מבין הקליפות ללא שמחה, ואי־אפשר לשמוח אם לא מעלים את הקדושה־השמחה מבין הקליפות. ובכל זאת, את המעגל הסגור הזה אפשר לפרוץ בכוחה של שמחה חיצונית - כאשר אדם משמח את עצמו ככל שיוכל גם במצבו הנוכחי, כיוון שתמיד יש בו נקודה טובה כלשהי שראוי לשמוח עליה (ראה ליקוטי־מוהר"ן ח"א רפב; להלן הערה עח). גם אם השכינה גלתה ממקומה, לעולם אין היא משאירה אחריה חלל ריק.

ישוב אחר הציע בעל הפרפראות־לחכמה, כשדן בדברי רבנו בעניינה של ארץ־ישראל: שאי־אפשר להגיע אל הארץ אלא על־ידי מידת 'ארץ אפיים', אולם למידה זו עצמה אי־אפשר לזכות אלא בארץ־ישראל (ליקוטי־מוהר"ן ח"א קנח). על כך כתב, שהכיסופים לבוא אל ארץ־ישראל ממשכיכים על האדם הארה מקדושתה, ורק מתוך כך הוא יכול להתחיל במסע אליה.

מכאן אפשר ללמוד לכל מצווה או מידה טובה שהאדם נכסף לקיימה, שבאמת עצם קיום המצווה תלוי בשפע הנשפע מן המצווה עצמה, ומשום כך תחילת הדרך היא תמיד בכיסופים המזכים את האדם בהארה מקדושת המצווה ובסגולות הדרושות לשם קיומה (ראה תורה כ: י הערה קיב).

וְזֶהוּ בְּחִינַת 'מְלָכוֹת דְּעֵשִׂיָּה הָעוֹלָה מִן הַקְּלִפּוֹת'.

כדי להבין משפט זה, נבהיר תחילה כמה מושגים:

ה' יתברך מכונה אין סוף ומציאותו נעדרת כל הגדרה או גבול. מציאות זו חובקת כל, ואינה מניחה למציאות אחרת - בעלת ישות עצמית וגבולות מוגדרים - להתקיים בתוכה. לכן, כשברא ה' יתברך את עולמו, הוצרך קודם כל 'לצמצם' את עצמו, כביכול, על מנת לאפשר את קיומו של 'החלל הפנוי' שבמרחביו נבראו העולמות כולם (שער ההקדמות עמ' יז).

העולמות - לשון העלם - פועלים כ'מסכים' המסתירים את אורו האינסופי של ה' יתברך, וכך מאפשרים את קיומם של נבראים בדרגות נמוכות יותר ויותר. בכללות, ישנם ארבעה עולמות: אצילות, בריאה, יצירה ועשייה (עץ חיים חיים היכל אבי"ע מג: א; ראה נספח: מדרגות ההוויה). ישנו גם עולם חמישי גבוה יותר, עולם אדם קדמון (או בראשי תבות: א"ק). עולם זה משמש כ'מתווך' בין הבורא האינסופי ובין הבריאה המוגבלת, אולם בשל מדרגתו הנשגבה הוא נחשב לאחד עם אור האינסוף השופע בתוכו, ואינו בגדר עולם ממש.

גילוי האור בתוך העולמות נעשה באמצעות עשר הספירות: כתר, חכמה, בינה, תט, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות. הספירות קובעות את סדר הגילוי הן בכלל והן בפרט.

בכלל - כל העולמות בנויים על-פי סדרם: חכמה מקבילה לאצילות; בינה מקבילה לבריאה, שש הספירות מחסד ועד יסוד (המכונות גם זעיר-אנפין) מקבילות ליצירה; מלכות מקבילה לעשייה. ספירת הכתר, שלעתים נכללת בין יתר הספירות ולעתים איננה (כדלהלן), מזוהה לפעמים עם קדקרו של עולם האצילות (ראה נספח: הפרצופים) ולפעמים עם א"ק.

בפרט - בכל עולם בפני עצמו מופיע מבנה שלם של עשר הספירות. כך ישנה חכמה דאצילות, חכמה דבריאה, חכמה דיצירה וחכמה דעשייה, וכן הלאה.

ספירת המלכות דעשייה, בה עוסק רבנו בשורה זו, היא למעשה המדרגה התחתונה ביותר של הקדושה. מתחת לה מצויים עולמות הקליפות. בשל קרבתה אל הקליפות, ממלאת מלכות זו תפקיד חשוב ביותר: מלכות זו היא השכינה העליונה השרויה בגלות בין הקליפות, וממנה גם מקור הכוח לקיים מצוות בשמחה ולהעלות את ניצוצות הקדושה משם (כדלעיל).

בשורות הבאות מתאר רבנו כיצד מתרחש תהליך התעלות העולמות, בו עולים ניצוצות הקדושה של מלכות דעשייה מבין הקליפות, ושבים למקורם שבראש האצילות. דבריו מיוסדים על המבואר בכתבי האר"י בעניין תפילת שחרית, שבה אנו מעלים את העולמות התחתונים ומביאים לייחודם עם העולמות העליונים (שער הכוונות דרושי תפילת הבוקר א עמ' עח; ראה ליקוטי-מהר"ן ח"א יד: ח).

האר"י מלמד שתפילה זו מתחלקת לארבעה חלקים: ברכות השחר, פיטום הקטורת והקרבנות; פסוקי דזמרא; קריאת שמע וברכותיה; ותפילת העמידה. ארבעת החלקים הללו מקבילים לארבעת העולמות, בסדר עולה. כאמור, ספירת המלכות היא הקצה הנמוך ביותר של הקדושה, ומשום כך היא הראשונה לעלות. זה הטעם לאמירת פיטום הקטורת בראש התפילה, וכמבואר לעיל - שעל-ידי הקטורת מעלים את הקדושה מן הקליפות.

וּכְשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אֵיזָה מִצְוָה, יֵשׁ כַּחַ בְּהַמְצָוָה, לִילָךְ וּלְעוֹרֵר

בתהליך ההתעלות ישנן שלוש מדרגות משולשות: חב"ד (חכמה, בינה, דעת), חג"ת (חסד, גבורה, תפארת), נה"י (נצח, הוד, יסוד). ספירת הכתר נעלמת ואינה מתגלה עד סופו של התהליך, ובמקומה מופיעה ספירת הדעת - המשמשת לה כביטוי חיצוני (ראה עץ חיים כג: ח). כאשר הספירות ערוכות כך, שלוש הראשונות (חב"ד) מהוות את המוחין, החלק השכלי שבקומת האדם, השלישייה הבאה מקבילה לגו ולידיים, זו שלאחריה מקבילה לרגליים ולאיבר הברית וספירת המלכות מקבילה לכפות הרגליים (ראה נספח: הספירות ואברי הגוף). החלוקה המשולשת מעידה על כך שלכל שלישייה יש מהות משותפת, למרות שוודאי כל אחת מהספירות שונה מחברתה.

כל מדרגה מתחלקת ל'חיצוני' ו'פנימי'. הפנימי הוא הגבוה יותר, ומכונה גם 'אור'; החיצוני הוא הנמוך, והוא ה'כלי' המיועד לקבל את האור. החיצוני פועל כמסווה העושה את הפנימי, ובלשון הקבלה: 'מלביש' אותו (יש לשים לב: מושגים אלה אינם זהים ל'אור מקיף' ו'אור פנימי' המוזכרים בתורה כא: ד הערה כו. וראה תורה כה: ג והערה כו).

כאשר חטיבת ספירות מתעלה, מתחולל הדבר בחלקה הפנימי - הגבוה יותר. אמנם גם החלק הזה נמוך ביחס למדרגה שמעליו, ומשום כך אינו יכול לעלות אלא אל מדרגת החלק החיצוני שבה ולהלבישה. דוגמה: כאשר המלכות עולה למדרגת נה"י, פירוש הדבר הוא שפנימיות המלכות מלבישה את חיצוניות נה"י (סעיף ג). באותו אופן מלבישה פנימיות נה"י את חיצוניות חג"ת (סעיף ד), ופנימיות חג"ת את חיצוניות חב"ד (סעיף ה).

עד כאן הייתה ההתרחשות כולה בתוך גבולות עולם העשייה. כעת, כאשר הגיע זמנן של ספירות החב"ד לעלות למעלה ממדרגתן, הרי הן עולות להלביש את חיצוניות המלכות של העולם העליון יותר - עולם היצירה. כך, מדרגה לדרגה, נמשך תהליך ההתעלות בכל העולמות כולם. לבסוף מתאחדת הבריאה בנקודה העליונה ביותר שבאצילות (שער הכוונות דרושי תפילת הבוקר א עמ' עט).

כשאנו לומדים עד היכן הדברים מגיעים, ראוי לחזור ולהזכיר את דבריו של ר' נתן שהובאו בראש התורה (הערה א): "וצריך אתה המעיין שתדע ותאמין שכל מה שנאמר שם [בליקוטי מוהר"ן], נעשה עליידי כל אחד מישראל כשזוכה להתגבר לעשות המצווה בשמחה!"

ר' נתן מציין גם שכל התהליך המפורט בדברי רבנו נדרש לשם השגת אור אין-סוף בימות החול. אולם ישנו זמן שהוא שעת כושר מיוחדת במינה, והוא זמן כניסת השבת. בשעה זו אין כל שלטון לכוחות הרע (ראה שער הכוונות דרושי שבת), והשמחה העצומה המתעוררת מביאה ממילא להשגת אור אין-סוף ללא צורך בתהליך הבריור הממושך (ליקוטי-הלכות שם ד: ג).

עד כאן: שכלו של אדם חותר תמיד להשיג אור אין-סוף, אך אור זה אינו ניתן להשגה אלא באופן של "מגיע ואינו מגיע" (סעיף א). לשם השגה זו, על האדם לקיים את המצוות בשמחה. קיום המצוות בשמחה מעלה את המלכות - השכינה - מן הקליפות (סעיף ב).

כָּל הָעוֹלָמוֹת לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ. בְּבַחֲיִנַת: "בְּנַעֲרֵינוּ וּבְזַקְנֵינוּ נִלְךְ, בְּצֹאנֵנוּ וּבְבָקָרֵנוּ נִלְךְ". וְזֶה בְּחִינַת 'מַלְכוּת מַלְבִּישׁ נֶצַח הוֹד יְסוֹד', שֶׁהֵם כְּלֵי הַהֲלִיכָה.

וְזֶה בְּחִינַת: "תּוֹרַת אֱלֹקָיו בְּלָבוּ לֹא תִמְעַד אֲשֶׁרְיוֹ", שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת לְעוֹרֵר. וְזֶה בְּחִינַת: "הֲלִיכוֹת אֵלֵי מַלְכִי בְּקֹדֶשׁ" –

ג

וּכְשֶׁאֲדָם עוֹשֶׂה אֵיזָה מִצְוָה, יֵשׁ כַּח בְּהַמְצָוָה, לִילְךְ וּלְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָמוֹת לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ. בְּבַחֲיִנַת: "בְּנַעֲרֵינוּ וּבְזַקְנֵינוּ נִלְךְ, בְּצֹאנֵנוּ וּבְבָקָרֵנוּ נִלְךְ".

(יח) "צאננו ובקרנו" רומזים לניצוצות שיש להעלות מן המדרגות התחתונות. כך יש לקרוא את הפסוק על-פי התורה שלנו: **בנערינו ובזקנינו נלך** – אימתי עולים העולמות העליונים? כאשר **בצאננו ובבקרנו נלך** – כאשר העולמות התחתונים מתעלים. דוגמה לכך הוא סדר הקרבנות הנאמר בתחילת תפילת שחרית, המכוון כנגד עולם העשייה (ראה הערה קודמת). תחילת התעלות העולמות מדי יום ביומו היא בהזכרת הצאן והבקר העולים על מזבח ה', כאשר רק מתוך כך באים להתעוררות המדרגות העליונות יותר.

יש לציין כי בהקשרו המקורי, נכלל הפסוק הזה בתגובתו של משה רבנו להצעה שהציע לו פרעה. זה היה בשעה שמשו הוזהיר אותו מפני מכת הארבה, שתבוא עליו אם לא יאפשר לבני-ישראל לעבוד את ה' במדבר. למשמע הדברים החל פרעה להתרכך, וניסה לגבש מעין פשרה – חלק מסוים מעם-ישראל יהיה רשאי לעזוב את מצרים למשך מספר ימים. ברוח זו פנה אל משה רבנו בשאלה (שמות י: ח): "מי ומי ההלכים?" משה רבנו גילה תקיפות, והשיב: "בנערינו ובזקנינו נלך, בצאננו ובבקרנו נלך..." כולם יוצאים לעבוד את ה', מטף ועד זקן, מן הנמוך במדרגתו ועד הנעלה ביותר.

בהקשר שלנו, תשובתו של משה לדברי פרעה היתה שכל הניצוצות עתידים לעלות מן הקליפות, "ולא ידח ממנו נדח". עלייה זו נגרמה על-ידי הקרבת קרבן הפסח, שהייתה "בצאננו ובבקרנו". בני-ישראל הקריבו את הפסח מתוך שמחה עצומה, וכך זכו להעלות את כל הניצוצות ולצאת מן הגלות (מיי-הנחל; מכועי הנחל).

וְזֶה בְּחִינַת 'מַלְכוּת מַלְבִּישׁ נֶצַח הוֹד יְסוֹד', שֶׁהֵם כְּלֵי הַהֲלִיכָה.

(יט) כפי שהוסבר לעיל (הערה יז), כאשר המלכות עולה היא הופכת לחיצונית – ל'מלבוש' – של נה"י. הלבשה היא ייחוד, מפגש מהותי היוצר השפעה הדדית. רבנו מבאר את המשמעות הפנימית של התהליך הזה בהקשר שלנו: המלכות מלבישה את הרגליים (נה"י), ובכך היא גורמת להם לנוע ממקומם, ללכת ולעורר גם את העולמות העליונים יותר לעבודת ה' יתברך.

וְזֶה בְּחִינַת (תהלים לו: א): "תּוֹרַת אֱלֹקָיו בְּלָבוּ לֹא תִמְעַד אֲשֶׁרְיוֹ", שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת לְעוֹרֵר.

(כ) כאשר תורת אלהיו בלבו של האדם, כאשר הוא מקיים מצווה (תורה) בשמחה (לב) ואין שם כל צער (קליפות), אזי **לא תמעד אשריו** – צעדיו יהיו יציבים והליכתו איתנה.

כְּשֶׁמַּעֲלִין מַלְכוּת לְתוֹךְ הַקְּדוּשָׁה, הִיא מְלַבֶּשֶׁת אֶת הַהִלְכוּת
אֵלֵי, אֶת 'נִצְחַת הוֹד יְסוּד', לִילֵךְ וּלְעוֹרֵר כָּל הַדְּבָרִים לְעִבּוּדַת
הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.

ד וְעַל-יְדֵי הַהֲתַעֲוֹרְרוֹת, הֵינּוּ עַל-יְדֵי הַהִלְכָה, נִמְשָׁךְ בְּרַכָּה לְכָל
הָעוֹלָמוֹת. וְזֶה בְּחִינַת: 'נִצְחַת הוֹד יְסוּד מְלַבֵּשִׁין אֶת הַסֵּד גְּבוּרָה

המצווה, השכינה, עולה מן הקליפות ומלבישה את אברי ההליכה, וכך היא מניעה אותם
"ללכת" (פרפראות-לחכמה).

וְזֶה בְּחִינַת: "הַהִלְכוּת אֵלֵי מְלָכִי בְּקִדְשׁ" - כְּשֶׁמַּעֲלִין מַלְכוּת לְתוֹךְ הַקְּדוּשָׁה, הִיא
מְלַבֶּשֶׁת אֶת הַהִלְכוּת אֵלֵי, אֶת 'נִצְחַת הוֹד יְסוּד',

(א) מהפסוק הקודם למדנו שכאשר מקיימים מצוות בשמחה מתחיל תהליך ההתעלות. הפסוק
הנוכחי (תהלים סח כה) מצרף במפורש את המלכות לתהליך. כאשר מלכי בקודש - כאשר
המלכות עולה מן הקליפות אל הקודש, אזי מתחוללות הליכות - היא מלבישה את
הרגליים, נה"י, ומעוררת אותן "ללכת" ולעלות למדרגות גבוהות יותר בעבודת ה' יתברך.

לִילֵךְ וּלְעוֹרֵר כָּל הַדְּבָרִים לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.

(ב) רבנו פתח פסקה זו ב"לילך ולעורר כל העולמות", ואילו כאן הוא מדבר על "לילך ולעורר
כל הדברים לעבודת השם יתברך". כלומר, מצווה המתקיימת בשמחה אינה מעלה את
העולמות הרוחניים בלבד לעבודת ה', אלא אפילו הנבראים התחתונים של העולם-הזה
מתעוררים לעבוד את ה' (מבועי הנחל).

עד כאן: שכלו של אדם חותר תמיד להשיג אור אין-סוף, אך אור זה אינו ניתן
להשגה אלא באופן של "מגיע ואינו מגיע" (סעיף א). לשם השגה זו, על
האדם לקיים את המצוות בשמחה. קיום המצוות בשמחה מעלה את
המלכות - השכינה - מן הקליפות (סעיף ב). כאשר עולה המלכות, היא
מעוררת את ספירות הנה"י שמעליה לעבודת ה' יתברך. ספירות אלו
מקבילות לרגליים, ובהתעוררותן הן 'הולכות' ומעוררות גם את
הספירות שמעליהן (סעיף ג).

ד וְעַל-יְדֵי הַהֲתַעֲוֹרְרוֹת, הֵינּוּ עַל-יְדֵי הַהִלְכָה, נִמְשָׁךְ בְּרַכָּה לְכָל הָעוֹלָמוֹת.

(ג) יש לחזור ולהזכיר שלהתעוררות זו, הפוקדת את כל העולמות העליונים, גורם כל אדם
מישראל בשעה שהוא מקיים מצוות בשמחה. הגמרא רומזת לכך במאמרה (קידושין מ, ב):
"עשה מצווה אחת - אשריו, שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות". אכן, כדבריו של
ר' נתן שהובאו לעיל (הערה א), כל הנאמר בתורה זו שייך לכל יהודי ויהודי.

תפארת, שהם הידים, שמשם כל הברכות.

וזה בחינת: "ויברך ה' אתך לרגלי". נמצא שעולין הרגלין בברכת ידים, בברכה: "ותלך יד בני ישראל הלוך וקשה". ועקר הברכות מידים, בברכה: "וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם", וכמו שכתוב: "מידי אביר יעקב משם רעה אכן ישראל".

וזה בחינת: נצח הוד יסוד מלבישין את חסד גבורה תפארת, שהם הידים, שמשם כל הברכות.

(כד) הידיים הם האבר העוסק בנתינה לזולת, וכלשון הכתוב (תהלים קמה טז): "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון". משום כך הם מקור הברכות, השפע האלוקי הניתן לנבראים.

וזה בחינת: "ויברך ה' אתך לרגלי".

(כה) בפסוק זה טוען יעקב באוזני לבן, שהברכה לא שרתה בנכסיו עד אשר הגיע הוא - יעקב - לביתו (בראשית ל כז ורש"י שם). הכתוב מציין את מדרגתו הגבוהה של יעקב בקיום המצוות בשמחה - "יגל יעקב ישמח ישראל" (תהלים יד ז) - שבזכותו היה למקור של ברכה לעצמו ולכל סביביו (מיינהחל). זהו פירוש הביטוי "ויברך ה' אתך לרגלי" - התברכת אך ורק בזכות ההתעוררות שגרמתי בכל העולמות, בזכות הרגליים שעלו אל הידיים והמשיכו את ברכתך (כפי שנראה מהפסוק הבא שמביא רבנו).

נמצא שעולין הרגלין בברכה ידים, בברכה: "ותלך יד בני ישראל הלוך וקשה".

(כו) המילה "ותלך" מתאימה בדרך-כלל לרגליים, אך כיוון שהרגליים (נה"י) עלו למדרגת הידיים (חג"ת), נאמר דווקא על היד (שופטים ד כד) "ותלך יד בני ישראל הלוך וקשה". כתוצאה מכך נמשכים השפע והברכה.

מיינהחל מציין שפסוק זה מתאר את אשר התרחש כשחזרו בני ישראל בתשובה, לאחר שכרעו תחת לחצו של יבין מלך כנען וסיסרא שר צבאו. התשובה הביאה אותם אל מדרגה גבוהה יותר בקיום המצוות בשמחה, ומכאן נבע הכוח המיוחד שזכו לו באותה שעה.

ועקר הברכות מידים, בברכה: "וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם",

(כז) הגמרא (סוטה לח, א) לומדת מפסוק זה (ויקרא ט כב) שכאשר הכוהנים מברכים את העם, עליהם לשאת את כפיהם למעלה. מכאן שהידיים הן מרכיב הכרחי בהשפעת הברכה והורדתה לעולם.

וכמו שכתוב: "מידי אביר יעקב משם רעה אכן ישראל".

(כח) פסוק זה (בראשית מט כד) הגו חלק מברכת יעקב ליוסף, ואנו למדים שברכה זו ניתנה לו באמצעות הידיים.

ה וְעַקֵּר הַבְּרָכָה שֶׁנִּשְׁפָּעִין מֵהֵיָדִים, הֵם שֶׁכֵּל. וְכִשְׁבָּאִים לְמַטָּה, נַעֲשִׂים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "פּוֹתַח אֶת יַדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן".

כִּבְּן מִי שֶׁהוּא בְּעַל נַפְשׁ, צָרִיךְ לְכוֹן רְצוֹנוֹ, שִׁימְשִׁיךְ בְּרַבֶּת

רש"י מפרש שהביטוי "אבן ישראל" רומז לכך שיוסף זכה למעמד המשנה-למלך במצרים, מה שמשייך אותו לספירת המלכות. לאור זאת, אפשר לראות ביוסף דוגמה מובהקת לתהליך המתואר כאן, שבו מתעלה המלכות מן הקליפות ושבה אל הקדושה. למרות שיוסף היה נתון במצרים בין הקליפות, הצליח לשמור על קדושתו ולהתעלות. התעלות זו התבטאה במדרגת הרגליים שלו, כפי שנאמר עליו (בראשית מא מו): "וַיַּעֲבֹד בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם", והביאה אותו בסופו של דבר אל ברכת הידיים - "מידי אביר יעקב". כוחו של יוסף היה בכך שלא נפל מעולם לייאוש, כפי שמתארו הכתוב (בראשית לט ב): "וַיְהִי אִישׁ מְצַלִּיחַ". הצלחה זו, על-פי דברי המדרש, היתה השמחה שהצטיין בה (בראשית רבה פו: ד - "גבר קפוז", וראה מתנות-כהונה שם).

עד כאן: שכלו של אדם חותר תמיד להשיג אור אין-סוף, אך אור זה אינו ניתן להשגה אלא באופן של "מגיע ואינו מגיע" (סעיף א). לשם השגה זו, על האדם לקיים את המצוות בשמחה. קיום המצוות בשמחה מעלה את המלכות - השכינה - מן הקליפות (סעיף ב). כאשר עולה המלכות, היא מעוררת את ספירות הנה"י שמעליה לעבודת ה' יתברך. ספירות אלו מקבילות לרגליים, ובהתעוררותן הן 'הולכות' ומעוררות גם את הספירות שמעליהן (סעיף ג). העלאת העולמות כולם לעבודת ה' משפיעה ברכה לכל הבריאה (סעיף ד).

ה וְעַקֵּר הַבְּרָכָה שֶׁנִּשְׁפָּעִין מֵהֵיָדִים, הֵם שֶׁכֵּל.

[כט] חז"ל אומרים (ויקרא רבה א: 1) "דעת קנית, מה חסרת? דעת חסרת, מה קנית?" במילים אחרות, כשלאדם יש דעת קדושה, יש לו הכול; בלעדיה, אין לו דבר. הדעת היא עיקר הברכה, ובעקבותיה זוכה אדם גם לכל שאר הברכות הנחוצות לו.

וְכִשְׁבָּאִים לְמַטָּה, נַעֲשִׂים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קמה טז): "פּוֹתַח אֶת יַדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן".

[ל] כאשר ה' פותח את ידיו והשפע יורד למטה, מקבל כל אדם על-פי רצונו. אם אדם חפץ בעניינים חומריים, השפע המיועד לו - שהוא שכלי במקורו - ילבש צורת עושר חומרי, כמו אצל לבן (לעיל הערה כה). מנגד, אדם שחפצו ורצונו להשיג אור אין סוף, יזכה לברכת הדעת ובה יתמלאו כל חסרונותיו (מ"הנחל).

שָׁכַל. בְּבַחֲיַיִת: "שָׁכַל אֶת יָדָיו", וּבְבַחֲיַיִת: "מִקֵּדֵשׁ ה' בּוֹנְנוּ יָדָיו".

וְזֶה בְּחֵינַת 'חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאָרֶת שְׁמֵלֵבִישׁוֹן אֶת חֻכְמָה בִּינָה דַעַת'.

בְּכֵן מִי שֶׁהוּא בֶּעַל נֶפֶשׁ, צָרִיךְ לִכְוֹן רְצוֹנוֹ, שִׁימְשִׁיךְ בְּרִכַּת שָׁכַל.

[לא] רבנו מייעץ ל'בעל נפש', בעל השאיפות הרוחניות, לבקש את ברכת הדעת ולא את ברכת השפע החומרי. הוא מייעץ לאדם כזה "לכוון רצונו" - דהיינו: לתור ולבקש אחר שכל ודעת אלוקים.

בְּבַחֲיַיִת (בראשית מח יד): "שָׁכַל אֶת יָדָיו",

[לב] הלשון המיוחדת הזו, שנאמרה בברכתו של יעקב לנכדיו - מנשה ואפרים, מורה על רצונו להמשיך להם את עיקר הברכה המצויה בידיים - היא ברכת השכל.

וּבְבַחֲיַיִת (שמות טו יז): "מִקֵּדֵשׁ ה' בּוֹנְנוּ יָדָיו".

[לג] הגמרא מלמדת (ברכות לג, א): "כל אדם שיש בו דעה - כאילו נבנה בית-המקדש בימיו". המקדש מקביל אם כן לברכת הדעת והשכל. הפסוק מלמד שעל-מנת להשיג שכל אלוקי צריך תחילה לכוון את הידיים, כיוון שהן הצינור שדרכו זורמת ברכת השכל (פרפראות-לחכמה).

וְזֶה בְּחֵינַת 'חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאָרֶת שְׁמֵלֵבִישׁוֹן אֶת חֻכְמָה בִּינָה דַעַת'.

[לד] כפי שלמדנו, חג"ת מקבילות ליריים. חב"ד, שלוש הספירות שמעליהן, מקבילות למוחין - כוחות השכל וההשגה (ראה הערה יז). כאשר חג"ת עולות להלביש את חב"ד, הן מקבלות את ברכת השכל.

עד כאן: שכלו של אדם חותר תמיד להשיג אור אין-סוף, אך אור זה אינו ניתן להשגה אלא באופן של "מגיע ואינו מגיע" (סעיף א). לשם השגה זו, על האדם לקיים את המצוות בשמחה. קיום המצוות בשמחה מעלה את המלכות - השכינה - מן הקליפות (סעיף ב). כאשר עולה המלכות, היא מעוררת את ספירות הנה"י שמעליה לעבודת ה' יתברך. ספירות אלו מקבילות לרגליים, ובהתעוררותן הן 'הולכות' ומעוררות גם את הספירות שמעליהן (סעיף ג). העלאת העולמות כולם לעבודת ה' משפיעה ברכה לכל הבריאה (סעיף ד). הברכה העליונה מכול היא ברכת השכל, ותנאי להשגתה הוא הכוונת הרצון לשאיפות רוחניות (סעיף ה).

ו וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ אַמוּנָה לְתוֹךְ בְּרַכַּת הַשֶּׁכֶל, כִּי אֵין לְסַמְךָ עַל הַשֶּׁכֶל בְּעֵצְמוֹ כִּדְוַע.

וְזֶה בְּחִינַת: "אִישׁ אַמוּנוֹת רַב בְּרַכּוֹת", וּבְחִינַת: "וַיְהִי יָדָיו אַמוּנָה", וּבְחִינַת: "וְקָמָה בְּיָדָהּ מִמְּלַכַת יִשְׂרָאֵל", הֵינּוּ שְׂיַמְשִׁיךְ

ו וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ אַמוּנָה לְתוֹךְ בְּרַכַּת הַשֶּׁכֶל, כִּי אֵין לְסַמְךָ עַל הַשֶּׁכֶל בְּעֵצְמוֹ כִּדְוַע.

רבונו מלמד (ליקוטי מוהר"ן ח"ב יב): "כשאדם הולך אחר שכלו וחכמתו, יוכל ליפול בטעותים ומכשולות רבים, ולבוא לידי רעות גדולות, חס ושלום... ועיקר היהדות הוא רק לילך בתמימות ובפשטות, בלי שום חכמות, ולהסתכל בכל דבר שעושה שיהיה שם השם יתברך..." זהו אחד מעיקרי תורתו של רבנו. הוא דרש מחסידיו לצעוד בדרך הישרות והפשטות. עיסוק בלוליינות שכלית או בעיונים פילוסופיים עלול להוביל את האדם לכפירה, חס ושלום.

לעומת זאת, במקום אחר מעודד רבנו מפורשות את פיתוח השכל, באומרו (ליקוטי מוהר"ן ח"א סב: ב): "מה שהגביל השם יתברך לשכל האנושי שיוכל להבין, הוא מצווה גדולה לחדר השכל, להבין הדבר על בוריו".

אין סתירה בין שתי ההדרכות: על האדם מוטל להשתמש בשכלו כדי לבקש את ה' ככל יכולתו, אך בה בעת עליו להכיר בכך שישנם דברים המצויים מעבר להשגתו. בתחומים אלה הוא זקוק לאמונה - הבאה ממדרגות שהן מעל ומעבר לכוח התפיסה השכלית. אמונה זו תוכל לתמוך בשכל ולאפשר לו להתפתח עוד ועוד, ללא סכנת סטייה מדרך הישר (ראה ליקוטי הלכות גילוח ד: יא; תורה כא הערה כח).

ר' נתן כותב שאילו היה האדם מסוגל לראות את האור העצום והנפלא שיש בכל מצווה בשורשה, היה מוותר בחפץ לב על כל קשריו עם העולם הזה. העונג הטמון במצווה אחת גדול יותר ממה שהאדם מסוגל לדמיין. אולם ישנם המבקשים להבין את מצוות ה' בשכלם כתנאי לקיומן. שכל הפועל כך הנו שכל הרסני, שאינו נעזר באמונה המעדנת ומרככת. מנגד, בעלי האמונה הנם בני מזל באמת. הם מקיימים את המצוות, אפילו כאשר אינם מבינים את משמעותן, ושכרם עתיד להיות גדול מאוד (ליקוטי הלכות נפילת אפיים ד: יד; הספרון 'איה' בהוצאת מכון נחלת צבי דן בנושא זה לעומק).

לכן, לאחר שהדגיש רבנו את הצורך לכוון את הרצון להשיג את ברכת השכל, הוא פותח סעיף זה במילים "וצריך להמשיך אמונה לתוך ברכת השכל".

וְזֶה בְּחִינַת (משלי כח כ): "אִישׁ אַמוּנוֹת רַב בְּרַכּוֹת",

ולו) הדיינו, ריבוי הברכה - שהיא ברכת השכל (חב"ד) - תלוי במציאותה של האמונה.

וּבְחִינַת: "וַיְהִי יָדָיו אַמוּנָה",

ולו) בשעה שלחם יהושע בעמלק, ישב משה כל היום כולו כשידיו נשואות כלפי מעלה בתפילה.

התורה מתארת זאת במילים (שמות יז יב) "ויהי ידיו אמונה", כלומר: הן היו איתנות ויציבות.

אמונה לתוך ברכת הידים.

וזהו בחינת: "ובניתי לו בית נאמן", וזה בחינת: "אמונתך בקהל קדושים", קדש זה בחינת מחין.

בהקשר שלנו הדבר מתייחס להמשכת האמונה לתוך ברכת השכל. כיוון שחג"ת מלבישות את חב"ד, הרי שכאשר נמשכת האמונה אל תוך השכל (חב"ד) היא יורדת ממילא גם לידיים (חג"ת).

במקום אחר רבנו מלמד שעמלק מייצג חכמות זרות (ליקוטי-מוהר"ן ח"ב יט). משום כך בחר משה להתמודד עמו על-ידי המשכת אמונה לתוך השכל, מה שעשוי להגן עליו מפני החכמות העמלקיות הזרות והכוזבות.

ובחינת: "וקמה בידך ממלכת ישראל", הינו שימשיך אמונה לתוך ברכת הידים.

כמו שאומר רבנו בסוף הסעיף, האמונה נמשכת אל השכל כאשר חב"ד מלבישות את המלכות של העולם שמעליהן (הערה מב). זאת מכיוון שהמלכות מקבילה לאמונה (פרפראות-לחכמה; ראה ליקוטי-מוהר"ן ח"א לה: ז). רמז לנחיצות הדבר, מוצא רבנו בפסוק המצוטט למעלה (שמואל א' כד כ): "וקמה בידך ממלכת ישראל" – אל הברכה שבידיך תתווסף גם המלכות, האמונה. מיהנחל מוסיף שהפסוק שהובא קודם, "ויהי ידיו אמונה", מדבר על משה רבנו – מנהיגו הראשון של עם-ישראל, ואילו הפסוק המובא כאן, "וקמה בידך ממלכת ישראל", נאמר על דוד המלך וממילא הוא רומז גם למשיח, שהוא מזרע דוד. תפקידם של שני מנהיגים אלה הוא להחדיר אמונה בעם. משה החל בכך ומשיח עתיד להשלים את פעולתו. יתר על כן, כשם שבימי משה יצאו בני-ישראל מן הגלות בשמחה, וכך העלו את המלכות והמשיכו שפע עצום, כך גם בימות המשיח יצאו היהודים מן הגלות בשמחה, וימשיכו שפע רב לעולם כולו.

וזהו בחינת (שמואל א' ב לה): "ובניתי לו בית נאמן",

פסוק זה מתייחס לצדוק, שהיה הכוהן הגדול בימי מלכות דוד. על-פי הפרפראות-לחכמה הפסוק מובא כהשלמה לקביעתו של רבנו לעיל, לפיה "צריך להמשיך אמונה לתוך ברכת השכל". רבנו הביא ראיה לדבריו מן הפסוק "וקמה בידך ממלכת ישראל", וכעת הוא מוסיף להבהיר מניין למד שהמלכות היא האמונה: שהרי הבית המובטח לצדוק הוא הגדולה והכבוד שבמינויו לכוהן גדול, בחינה של מלכות, וקיומו נשען על האמונה – "בית נאמן". מיהנחל, לעומתו, הבין שיש כאן הוכחה נוספת לצורך בהמשכת האמונה אל תוך ברכת השכל, שכן ה' יתברך מבטיח לכוהן הגדול – מקור ברכת השכל, המברך את העם בנשיאת ידיו כלפי מעלה (ראה לעיל, סעיף ד) – שימשיך אמונה אל תוך ברכת השכל, וכך תהיה ברכתו שלמה.

וזה בחינת (תהלים פט ו): "אמונתך בקהל קדושים", קדש זה בחינת מחין.

רבנו קבע לעיל שצריך להמשיך אמונה לתוך ברכת השכל, אך הפסוקים שהובאו עד כה מהווים ראיה רק לקשר שבין האמונה ובין ברכת הידיים (חג"ת). באמצעות הפסוק הזה,

וְזֶה בְּחִינַת: 'מַלְכוּת דִּיצִירָה נַעֲשֶׂה מִמְּנָה חֻכְמָה בִּינָה דַעַת דַּעֲשִׂיהַּ'.

קושר רבנו את האמונה ישירות ל"קהל קדושים" - למוחין (חב"ד), המכונים 'קודש' (וזהו ח"ג סא, א; וראה תורה כא: ג).

וְזֶה בְּחִינַת: 'מַלְכוּת דִּיצִירָה נַעֲשֶׂה מִמְּנָה חֻכְמָה בִּינָה דַעַת דַּעֲשִׂיהַּ'.

[אמ] כפי שביארנו (הערה יז), כאשר הספירות עולות למעלה, הן משמשות כלבוש לספירות שמעליהן. כך קורה גם בכיוון ההפוך: כאשר המלכות נמשכת מעולם היצירה אל החב"ד של עולם העשייה, הן למעשה מלבישות אותה. זהו פירוש דבריו של רבנו, ש"מלכות דיצירה נעשה ממנה חב"ד דעשייה" (לביאור מדוע נה"י וחג"ת מתוארות כעולות, ואילו המשך התהליך מתואר כירידת המלכות דיצירה והמשכתה מטה - ראה דבריו של האר"י, שער הכוונות דרושי תפילת השחר ג עמ' פה).

יש לציין שכעת, משנמשכה המלכות דיצירה אל עולם העשייה, פועלות בעולם זה אחת-עשרה ספירות: עשר הספירות של עולם העשייה, והמלכות דיצירה שנוספה לו. אחת-עשרה אלה מקבילות לאחד-עשר סממני הקטורת, והן מכניעות את אחד-עשר הניצוצות של הסיטרא-אחרא (ראה לעיל הערה ו; עץ חיים כג: ח).

במונחי התורה שלנו, אחת-עשרה ספירות אלה הן: קיום מצוות בשמחה (מלכות); הנעת העולמות "ללכת" ולעבוד את ה' (נה"י); המשכת הברכה (חג"ת) של השכל (חב"ד); עידון השכל והגנה עליו באמצעות אמונה (מלכות דיצירה).

הפרפראות-לחכמה מעיר שהמשכת המלכות מן העולם הגבוה לעולם הנמוך ממנו, מקבילה לאופן שבו יש להמשיך את האמונה אל תוך ברכת השכל. תמיד יש להמשיך אמונה ממדרגה שהיא למעלה מהשגתו השכלית הנוכחית של האדם, וכך להגן עליו מפני השפעתן של חכמות זרות וכזובות (ראה לעיל, הערה לה).

עד כאן: שכלו של אדם חותר תמיד להשיג אור אין-סוף, אך אור זה אינו ניתן להשגה אלא באופן של "מגיע ואינו מגיע" (סעיף א). לשם השגה זו, על האדם לקיים את המצוות בשמחה. קיום המצוות בשמחה מעלה את המלכות - השכינה - מן הקליפות (סעיף ב). כאשר עולה המלכות, היא מעוררת את ספירות הנה"י שמעליה לעבודת ה' יתברך. ספירות אלו מקבילות לרגליים, ובהתעוררותן הן 'הולכות' ומעוררות גם את הספירות שמעליהן (סעיף ג). העלאת העולמות כולם לעבודת ה' משפיעה ברכה לכל הבריאה (סעיף ד). הברכה העליונה מכול היא ברכת השכל, ותנאי להשגתה הוא הכוונת הרצון לשאיפות רוחניות (סעיף ה). שכלו של אדם מוגבל, ולפיכך הכרחי להמשיך אל תוכו גם אמונה הנובעת מעולם שהוא למעלה ממדרגתו (סעיף ו).

ז **וּבְפְנֵימִיּוֹת בְּרִכָּאָן, שֶׁהוּא דְקוֹת הַבְּרִכָּאָן, נִתְבָּרַךְ מֵהֶם הַמְסֻדָּר וְהַמְיֻשָּׁב אֶת הַשֶּׁכֶל, שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּתָר. בְּחִינַת:**

ז **וּבְפְנֵימִיּוֹת בְּרִכָּאָן, שֶׁהוּא דְקוֹת הַבְּרִכָּאָן,**

[מב] הפנימיות שעליה מדובר כאן היא תוכו של הזיווג שבין מלכות דיצירה וחב"ד דעשייה. האמונה והשכל פועלים זה על זו, ומולידיים את הברכה היורדת דרך הידיים (חג"ת). כך, גרעינה הפנימי ביותר של הברכה נולד במקום שבו חב"ד פוגשות את המלכות של העולם הגבוה יותר. אז, בשעה ששניים אלה פוגשים זה את זה, ולצורך הצלחת ההתקשרות בין המדרגות השייכות לעולם תחתון ובין השפע הנובע מעולם עליון, נוצר הכתר - "המסדר והמיישב את השכל" (כמבואר בשורה הבאה).

נִתְבָּרַךְ מֵהֶם הַמְסֻדָּר וְהַמְיֻשָּׁב אֶת הַשֶּׁכֶל,

[מג] רבנו שב כעת אל הדברים שבהם פתח את התורה, בדבר אור אין-סוף שהשכל רודף אחריו מבלי שיוכל להשיגו ממש. בנקודה זו נדרשת הקדמה נוספת: רבנו מדבר על "המסדר והמיישב את השכל". ה'מסדר' תפקידו לכוון ולנתב את המידע המתקבל במוח, ואילו ה'מיישב' מופקד על הפנמתו. שני הסעיפים הבאים עוסקים במושגים עמוקים מתורת הנסתר, ובשל כך מומלץ ללומד לקרוא את סעיפים ז-ח ללא ההערות, ואז לקרוא בעיון את סעיף ט, שנכתב על-ידי ר' נתן כחזרה על סעיפים אלה, במטרה להבהיר את הרעיונות הקשים שמציג רבנו. לאחר לימוד סעיף ט, יהיה קל יותר להבין את סעיפים ז-ח עם ההערות המצורפות כאן.

שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּתָר.

[מד] כפי שביארנו (הערה יז), בראשית הבריאה ה' יצר את 'החלל הפנוי' ובתוכו ברא את כל העולמות. נמצא שישנו מעין "קו עגול" התוחם את הנבראים כולם, ומבדיל אותם מן האין-סוף. קו זה הוא למעשה הספירה העליונה ביותר, והוא קרוי כתר (שער ההקדמות עמ' יז).

לכינוי זה נתנו כמה טעמים, השייכים כולם לענייננו. בפשטות, ספירת כתר דומה לכתר המונח על הראש, גבוה מעל כל הספירות האחרות. בניקוד אחר נכלל בכינוי זה גם מובן של המתנה, כלשון הפסוק: "כְּתָר לִי זַעִיר וְאַחֲנֵךְ" (איוב לו ב). משמעות שלישית היא 'לְכַתֵּר', להקיף, שהרי ספירת הכתר מקיפה את הבריאה כולה (פרדס רימונים שער ערכי הכינויים כ).

המשותף לכל המשמעויות הללו היא ההבנה שספירת הכתר משמשת מעין קו גבול, מחיצה או 'מסך' - כזו הניצבת בראש מעל הכול, כזו המכתרת את הכול ומציינת את גבולות כל המצוי, או כזו היוצרת גבול שלפניו יש להמתין מתוך איפוק והגבלה עצמית.

הכתר, בכל משמעות, מבדיל בין הגבוה לנמוך, בין האין-סוף לברואיו. הדבר חוזר על עצמו בכל עולם, כיון שהעולם העליון הוא תמיד בגדר אין-סוף ביחס לעולם שלמטה ממנו. כך כתר דעשייה מבדיל בין עולם העשייה לבין עולם היצירה, הנחשב לעומתו כאין-סוף. כתר דיצירה מבדיל בין עולם היצירה לבין עולם הבריאה, וכן הלאה עד למדרגות הגבוהות ביותר, עד לאין-סוף ממש (ראה שער ההקדמות דרושי אבי"ע יא).

”וְאֵהִיָּה עִמָּךְ וְאֶבְרַכְךָ”, בְּתֵר, הוּא לְשׁוֹן הַמִּתְנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

בשל טבעו הסתום והנעלם, אין הכתר ניתן להשגה על-ידי הספירה שלמטה ממנו. משום כך הוא מכונה 'מוחין דמוחין', כלומר: מוחין שהם מעבר לכל השגה (עץ חיים כג: ה; ראה תורה כא: ד הערה כו). השאלה המתעוררת היא: אם אפילו הכתר - המשמש כמחיצה בין עולם לעולם - אינו ניתן להשגה, כיצד בכלל יכול עולם כלשהו לעלות אל העולם שמעליו? כיצד ניתן להשיג את מה שאינו ברה"שגה, כל עוד המחיצה עומדת בתווך?

אלא שגם אם הכתר אינו ניתן להשגה, שהרי אי-אפשר לתפוס בו או לכלול אותו, ניתן בכל זאת לקיים עמו מגע כלשהו. את אופיו של המגע הזה מתאר המושג מטי ולא מטי - מגיע ואינו מגיע. לעיל (סעיף ו) ראינו שהמלכות דיצירה יורדת והופכת לפנימיות חב"ד דעשייה. במקרה כזה, גם הכתר העומד בתווך מושג על-ידי ספירות החב"ד דעשייה. הצורה שבה הוא מושג היא, כאמור, מטי ולא מטי.

זהו האופן שבו הכתר מסדר ומיישב את השכל: מחד גיסא, הוא מאפשר לאדם לספוג חכמה עליונה יותר, אור גבוה יותר, קודם שיעלה אל מדרגה גבוהה יותר מיכולתו הנוכחית. מאידך גיסא, הוא בולם ומעכב את האדם מלפרוץ את גבולות יכולת השגתו, וכפי שיתבאר בהמשך הסעיף (ולהלן בסעיף ט).

ר' נתן מוסיף (ליקוטי-הלכות נפילת אפיים ד: ט) שהכתר יוצר את ההבדל המהותי בין צדיקים למלאכים. חז"ל מלמדים שלעתיד לבוא עתיד הקב"ה לעשות מחיצתן של צדיקים לפנים ממחיצתן של מלאכי השרת (ירושלמי שבת ו: ט) - כלומר: הם יהיו קרובים יותר אל האין-סוף. זאת משום שהצדיקים זוכים להשיג את אור אין-סוף עוד בהיותם בעולם-הזה, בזכות ספירת הכתר המגבילה אותם וכך מסייעת להם להשיגו. על המלאכים, לעומת זאת, לא חלות המגבלות הללו. הם מתעלים אל מעבר לגבולותיהם, ושם הם נשרפים בלהט האור העליון מבלי שיזכו להשיגו.

בְּחִינַת: ”וְאֵהִיָּה עִמָּךְ וְאֶבְרַכְךָ”

(מה) לכל ספירה יש שם ה' המקביל לה (ראה נספח: הספירות ושמות ה'). שם אהיה מקביל לספירת כתר. על-פי זה, משמעות הפסוק (בראשית כו ג) היא שאור ה' המופיע בספירת הכתר הוא שיהיה עם יצחק וישפיע לו ברכה. בהקשר שלנו יש להסביר שעיקר הברכה היא ברכת האמונה (מלכות דיצירה) הנמשכת אל השכל (חב"ד) ויורדת אל הידיים (חג"ת), ובתמצית ניתן לומר שהיא ברכת הכתר - הנוצר מן הזיווג בין האמונה והשכל. לכן דווקא אהיה הוא מקור הברכה.

מיהנחל מוסיף: פסוק זה הנו חלק מברכת ה' ליצחק, שנקרא כך משום שלידתו הביאה רוב שחוק לעולם (רש"י לבראשית כא ו). השמחה בקיום מצוות היא המרוממת את האדם ואת העולמות כולם עד למדרגת הכתר, ומשם למדרגות עליונות יותר ויותר - עד עולם האצילות ממש (כמובא להלן בסוף הסעיף).

ר' נתן כותב (ליקוטי-הלכות ברכת ההודאה ו: יז) כי יצחק היה הראשון שנולד בקדושה, ומשום כך נקרא 'יצחק' - כיוון שהקדושה קשורה קשר הדוק ומהותי לשמחה. בשל כך, לא יכול היה יצחק להיוולד קודם שנוספה האות ה"א לשמו של אברהם, שהפך ל'אברהם', כיוון שאות

"כִּתְרֵי לִי זְעִיר", כִּי פִּשְׁוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם אֵיזְהוּ שְׁכָל, אֹמְרִי: הִמְתֵּן עַד שְׁאֲתִישֵׁב, וְגַם שָׁם צָרִיךְ אֲמוּנָה, בְּבַחֲיַנַּת אָמוֹן מִפְּלֵא.

זו רומזת לחמישה קולות של שמחה הנשמעים בעת שמחת נישואין (ברכות ו, ב) - שמהם מקור קדושת ישראל.

כִּתְרֵי, הוּא לְשׁוֹן הִמְתָּנָה, כְּמוֹ שִׁכְתּוֹב: "כִּתְרֵי לִי זְעִיר",

^(מז) רבנו מבאר קצת כיצד משמשת ספירת הכתר כ"מסדר ומיישב" של השכל. כפי שלמדנו (הערה מד), כתר מזכירה את המילה 'כתר' שפירושה 'המתן'. המקור לכך מצוי בספר איוב (לו ב), כאשר אחד מרעיו של איוב, אליהוא, אמר לו: "כתר לי זעיר ואחוך" - שפירושו: המתן לי מעט, תן לי להסדיר את מחשבתי קודם שאומר לך מה דעתי על סבלך וייסוריך. אם נחבר זאת לנלמד כאן, הרי שכוחו של הכתר הוא ביכולתו לבלום את המוחין ולעכב אותם במרוצתם החפוזת כלפי מעלה. נכון אמנם שהתעלות המוחין מתחילתה הנועה בכוח קיום המצוות בשמחה (לעיל סעיפים ג-ו), אך יחד עם זאת אין מנוס עבורם מפני העיכוב שכופה עליהם הכתר. רגעי המתנה אלו הם שלב הכרחי בתהליך, המכוון להמשיך אמונה אל תוך השכל. מאוחר יותר, כאשר ישוּבו המוחין ויחדשו את נסיונותיהם להעפיל מעלה, הם עתידים להצליח בכך (ראה להלן הערה מט).

כאשר באה שעתו של יעקב לברך את בניו, קודם פטירתו מן העולם, נתן ביטוי לחוסר שביעות רצונו משלושת בניו הגדולים - ראובן, שמעון ולוי (בראשית מט ג-ח, ראה רש"י). ר' נתן מבאר שלכל אחד מהם היה אירוע בעברו שבו נהג בפזיזות, וכך פגם במדרגת הכתר. משום כך לא זכו לברכת יעקב, שהרי הברכה נמשכת רק על-ידי ספירת הכתר - המסדרת ומיישבת את המוחין. מכאן אפשר ללמוד, אומר ר' נתן, כמה חשוב שהאדם יתאפק וישקול היטב את צעדיו קודם שיגיב לשאלות, בקשות וכל-שכן התגרריות מצד זולתו (ליקוטי-הלכות ברכת ההודאה ו: נד).

כִּי פִּשְׁוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם אֵיזְהוּ שְׁכָל, אֹמְרִי: הִמְתֵּן עַד שְׁאֲתִישֵׁב, וְגַם שָׁם צָרִיךְ אֲמוּנָה, בְּבַחֲיַנַּת אָמוֹן מִפְּלֵא

^(מז) למדנו כבר ש"צריך להמשיך אמונה לתוך ברכת השכל" (סעיף ו), שכן סוף סוף אין האדם מסוגל להשיג באמת את אור אינ-סוף, ותמיד יהיה תחום נרחב של שאלות שעליהן לא יוכל לקבל מענה שבשכל.

כעת מלמד רבנו שגם במדרגת הכתר, שעל ידו נמשך אל השכל האור העליון ביותר, יש להיסמך על כוחה של האמונה. כך הוא לומד מן התיקוני זוהר (תיקון נב דף פז, א): "כתר איהו אמון מופלא", 'כתר הוא האמונה המופלאה'. גם כשמשיגים את האור העליון מכול, יש לשוב ולשנן שבאמת אין אנו משיגים ולא כלום. ובאמת כך הדבר, שהרי ההשגה אינה שלמה אלא רק 'מטי ולא מטי'.

וְזֶה בְּחִינַת 'שְׂמֹפְנִימִיּוֹת חֶסֶד גְּבוּרָה תַּפְאֶרֶת, וּמִפְּנִימִיּוֹת מַלְכוּת דִּיצִירָה, נַעֲשֶׂה כְּתָר דְּעֵשִׂיָּה. וְכֵן עוֹלָיִן הָעוֹלָמוֹת עַד לְמַעְלָה, עַד אֲצִילוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה'.

וְזֶה: בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. בְּרוּךְ, זֶה בְּחִינַת יָדַיִם; כְּבוֹד ה', זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה; מִמְּקוֹמוֹ, זֶה בְּחִינַת כְּתָר.

וְזֶה בְּחִינַת 'שְׂמֹפְנִימִיּוֹת חֶסֶד גְּבוּרָה תַּפְאֶרֶת, וּמִפְּנִימִיּוֹת מַלְכוּת דִּיצִירָה, נַעֲשֶׂה כְּתָר דְּעֵשִׂיָּה.

[מח] כפי שלמדנו, כאשר חג"ת עולות, הן מלבישות את חב"ד והופכות לחיצוניות שלהן. המוחין, אם כן, הם מה שרבנו מכנה כאן "פנימיות חג"ת" (שלא כמו בשלבי ההתעלות הקודמים, כאן אין מדובר על כך שחב"ד מלבישות את מלכות דיצירה, אלא על הזיווג שבין פנימיות חג"ת לבין מלכות דיצירה. זאת מכיוון שחב"ד דעשייה אינן יכולות לעלות אל מעבר לעולם שאליו הן שייכות. ספירות החג"ת מרוממות אותן אל השיא, כאשר השלב הבא יכול להיות רק על-ידי ירדת מלכות דיצירה מלמעלה). על-ידי זיווג המלכות של העולם הגבוה יותר עם המוחין של העולם שמתחתיו, נוצר הכתר - פנימיות הברכה.

וְכֵן עוֹלָיִן הָעוֹלָמוֹת עַד לְמַעְלָה, עַד אֲצִילוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה'.

[מט] בכך רבנו השלים למעשה את תיאור התהליך המתחולל כתוצאה מקיום המצוות בשמחה (ראה הערה יז), שבו מתעלים העולמות כולם מתחתית עולם העשייה ועד רום עולם האצילות. ר' נתן כותב (ליקוטי-הלכות נפילת אפיים ד: ט) שמדברי רבנו אנו למדים שעיקר שלמות השמחה היא זו המתלווה לקיום המצוות. שמחה זו מקנה לאדם את הכוח להתעלות למעלה מעלה, עד לכתר עצמו.

מִי־הִנְחַל מוֹסִיף וּמְבַאֵר שֶׁהַכְּתָר הוּא שְׁלֵמוֹת מְדֻרְגֶת הַשְּׂמֵחָה שֶׁבְּכָל עוֹלָם, כַּמֵּאֵמֶר הַכְּתוּב (ישעיה לה י): "וּשְׂמַחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים", הַשְּׂמֵחָה נִמְשָׁלָה לְכַתֵּר הַמוֹנֵחַ עַל הָרֵאשִׁים (ראה שבת פת, א; תורה כב: ט). שִׂמְחָתוֹ שֶׁל אָדָם נוֹשֵׂאת אוֹתוֹ עַד לְמִדְרַגַּת הַכְּתָר שְׁבָאוֹתוֹ עוֹלָם, וְשֵׁם הוּא זוֹכֵה לְשִׂמְחָה עֲלִיוֹנָה - הַבָּאָה אֵלָיו מֵעוֹלָם עֲלִיוֹן וּפּוֹתַחַת בְּפָנָיו אֶת הַדֶּרֶךְ לְהַשְׁגַּת חֲדָשׁוֹת וְלְהַתְעַלּוֹת נוֹסֶפֶת מֵעוֹלָם לְעוֹלָם לֹא גָבוּל.

וְזֶה (יחזקאל ג יב): בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. בְּרוּךְ, זֶה בְּחִינַת יָדַיִם;

[נ] מִי־הִנְחַל מְבַאֵר שֶׁרַבְּנוּ מְבִיא אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה כְּדִי לְבַסֵּס אֶת קְבִיעֵתוֹ: "וְגַם שֵׁם צִיָּךְ אֱמוּנָה". הַמִּילָה "בְּרוּךְ" רוֹמֵזת לְבִרְכַת הַשֶּׁכֶל הַמִּתְקַבֵּל בִּידֵיִים, סְפִירוֹת הַחֲג"ת (ראה סוף סעיף ד ובהערות)

כְּבוֹד ה', זֶה בְּחִינַת אֱמוּנָה;

[נא] כפי שנתבאר (סעיף ו והערה לח), מלכות היא אמונה. מלכות היא גם כבוד, ועל כך מעיד הביטוי (תהלים כד י) "מלך הכבוד".

ח וְכַשְׁעוֹשֶׂה וּמִתְקַן אֶת הַמֵּיֶשֶׁב וְהַמְסֹדֵר, שֶׁהוּא הַכֶּתֶר כְּרָאוּי, וְהַמְחִין רוֹדְפֵין לְהַשִּׁיג הָאוֹר אֵינְ-סוֹף. וְהַכֶּתֶר מְעַכֵּב אֶת הַשֶּׁכֶל, כְּדֵי לְיֵשֵׁב אֶת הַשֶּׁכֶל. וְעַל־יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב, אֲזִי

מְמַקְוֵמו, זֶה בְּחִינַת כֶּתֶר.

(נב) מלאכי השרת שואלים "איה מקום כבודו", ונענים: "ברוך כבוד ה' ממקומו". הביטוי "מקומו", בהקשר זה, מציין את המקום הטמיר והנעלם של ספירת הכתר - שם עולה ביד הנבראים להשיג שמץ מאור אין-סוף, בדרך של 'מטי ולא מטי'. נמצא שהאמונה ("כבוד ה'") נסמכה בפסוק זה הן לברכת השכל ("ברוך") והן למדרגת הכתר ("מקומו"). מִי־הנחל מוסיף: לעיל (סעיף ו) ציטט רבנו את הפסוק "אמונתך בקהל קדושים", ביחס לזיווג האמונה עם המוחין. אמנם הפסוק המלא הוא "ויוודו שמים פלאך ה', אף אמונתך בקהל קדושים", ורמזים בו גם דברי רבנו כאן: "וגם שם צריך אמונה". האמונה הנמשכת אל הקהל הקדוש - המוחין, נצרכת גם במדרגת הפלא - 'אמון מופלא', כתר (ראה הערה מז).

עד כאן: שכלו של אדם חותר תמיד להשיג אור אין-סוף, אך אור זה אינו ניתן להשגה אלא באופן של "מגיע ואינו מגיע" (סעיף א). לשם השגה זו, על האדם לקיים את המצוות בשמחה. קיום המצוות בשמחה מעלה את המלכות - השכינה - מן הקליפות (סעיף ב). כאשר עולה המלכות, היא מעוררת את ספירות הנה"י שמעליה לעבודת ה' יתברך. ספירות אלו מקבילות לרגליים, ובהתעוררותן הן 'הולכות' ומעוררות גם את הספירות שמעליהן (סעיף ג). העלאת העולמות כולם לעבודת ה' משפיעה ברכה לכל הבריאה (סעיף ד). הברכה העליונה מכול היא ברכת השכל, ותנאי להשגתה הוא הכוונת הרצון לשאיפות רוחניות (סעיף ה). שכלו של אדם מוגבל, ולפיכך הכרחי להמשיך אל תוכו גם אמונה הנובעת מעולם שהוא למעלה ממדרגתו (סעיף ו). מזיווג השכל והאמונה נוצר הכתר, המסדר ומיישב את השכל, ומביא את האדם אל מדרגות של אמונה ושל השגה שהיו עד כה למעלה מהשגתו (סעיף ז).

ח וְכַשְׁעוֹשֶׂה וּמִתְקַן אֶת הַמֵּיֶשֶׁב וְהַמְסֹדֵר, שֶׁהוּא הַכֶּתֶר כְּרָאוּי,

(נג) כפי שהתבאר, תיקון זה מתקיים על-ידי המשכת אמונה אל המוחין, השכל.

וְהַמְחִין רוֹדְפֵין לְהַשִּׁיג הָאוֹר אֵינְ-סוֹף. וְהַכֶּתֶר מְעַכֵּב אֶת הַשֶּׁכֶל, כְּדֵי לְיֵשֵׁב אֶת הַשֶּׁכֶל.

(נד) ה' הוא מקור הכול, ואליו שואפים כל הנבראים לשוב. הספירות, שדרכן מגלה ה' את אורו לעולם, הן צמצום מסוים של אור אין-סוף. ככל שהאור הזה הולך ומשתלשל מטה, מדרגה

מִכָּה הַמִּחִין בְּהַמְיֵשֵׁב וְהַמְסַדֵּר, וְנַעֲשִׂין הַיְכָלִין לְאֹר אֵין־סוּף.
וְאָף־עַל־פִּי־כֵן לָא יְדִיעַ וְלָא אֶתִידַע, כְּמוּבָא בְּזוּהַר פְּרָשְׁתַּת נַח:

אחר מדרגה, כך הוא הולך ונעשה עמוס. התהליך הזה הוא המאפשר לאדם לקלוט ולו משהו מן האור, מבלי שיצא מגדרו ותתבטל מציאותו.

אולם, הספירות עצמן מבקשות כל העת לשוב ולהתאחד עם מקורן העליון, לעלות אל האין־סוף (ראה עץ חיים שער העקודים ו עמ' פה). כאשר אדם מקיים מצווה בשמחה, הוא מניע את התהליך המאפשר לספירות להתחיל בהתעלותן. משעה שהתרחש הדבר, הן מנסות להגיע עד למדרגה הגבוהה ביותר. זהו פירוש הביטוי "המוחין רודפין".

אולם, כיוון שכל ספירה שייכת למדרגה מסוימת, ולא נועדה לעלות לגובה רב כל־כך, יש צורך לבלום את תנועת הרדיפה הזו. זהו תפקידו של הכתר, המרסן את אורם של המוחין ומוודא שלא יעלו למעלה ממדרגתם (ר' נתן יחזור ויבאר נקודה זו ביתר פירוט בסעיף ט).

וְעַל־יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב, אֲזִי מִכָּה הַמִּחִין בְּהַמְיֵשֵׁב וְהַמְסַדֵּר, וְנַעֲשִׂין הַיְכָלִין
לְאֹר אֵין־סוּף.

(גה) בלשון הקבלה קרוי התהליך הזה 'התהוות הכלים' (ראה עץ חיים שער העקודים ו: א עמ' עה; פרס רימונים שער הצחצחות ו). כאשר אור גבוה בא במגע עם אור נמוך ממנו, נוצר 'כלי', או 'היכל' (ראה עץ חיים שער און חטם פה ד: ג עמ' נו). בהקשר שלנו, כאשר המוחין מכים ברדיפתם את הכתר המעכב אותם, נוצרים ההיכלות המקבלים בתוכם גילוי אור אין־סוף.

מִי־הנחל מבאר שהמונח 'היכלות' רומז להיכל בית־המקדש. המקדש, כפי שציין רבנו לעיל, זהה לדעת (ראה לעיל הערה לג). על־ידי המשכת הברכה מתוך השתוקקות לרוחניות, יכול האדם לבנות את ההיכלות הנצרכים לקבלת אור אין־סוף.

וְאָף־עַל־פִּי־כֵן לָא יְדִיעַ וְלָא אֶתִידַע,

(גו) למרות ההיכלות, האור הזה נותר תמיד בלתי נודע. אין זה רק מחמת קוצר המשיג - "לא ידע", אלא גם ובעיקר מחמת עומק המושג - "לא אתידע". האור הזה כלל אינו ניתן לדיעה.

משמעות הדברים היא, שגם לתהליך המתחולל בעקבות קיום המצוות בשמחה יש גבול מסוים. המדרגה העליונה ביותר של משכן הנשמות היא בעולם הבריאה, 'עולם הכסא'. ההתעלות אל מעבר לגבול הזה, אל מדרגת עולם האצילות, היא נחלתם של גדולי הצדיקים בלבד. זאת ועוד: כאשר רבנו מדבר על התהוות ההיכלות לקבלת אור אין־סוף, הוא מתייחס למדרגות שהן למעלה גם מעולם האצילות - לכתר דאצילות או לאדם קדמון.

קודם שנמשיך, ראוי להזכיר כאן את פסקו של הגאון רבי יצחק דילטש (המובא לפני הקדמת הזוהר ברפוסים הישנים): "שאין לנו עסק בספירה העליונה כתר עליון". הדברים חזרו ונישנו בפיו של האר"י הקדוש, שאמר: "אל יעלה בדעתך כי העשר ספירות... הם יותר ראשונים וגבוהים מכל מה שנאצלו, כי כמה עולמות קדמו עליהם ולרוב העלמם לא שלחו בהם יד להזכירם בספרים הקדושים אלא ברמז נפלא... ואם תשים עיניי שכלך... תפליא

**וּמְגוֹ הַאי פְּרִיָסָא בְּרִדְיָפָה דְהַאי מַחְשָׁבָה, מְטִי וְלֹא מְטִי.
וּפְרִיָסָא, זֶה הַמְסָדֵר וְהַמְיָשֵׁב, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתָר, שֶׁהוּא פְּרוּס
בֵּין הַנְּאֻצְלִים לְבֵין הַמְּאֻצִּיל. וְאַתְעֵבִידוּ תִשַׁע הַיְכָלָיִן, דְּלֹאוּ**

ותשתומם בראותך כמה מדרגות על מדרגות לאין קץ ומספר קדמו להעשר ספירות... והנה הגאונים הסתירו במתק לשונם וקראום עשר צחצחות על (גבין) כתר עליון וכיוצא בדברים אלו... (עץ חיים היכל אדם קדמון שער עיגולים ויושר א: ד) לאורות אלה מכוונת המשנה באזהרתה (חגיגה ב: א): "כל המסתכל בארבעה דברים ראוי לו כאילו לא בא לעולם: מה למעלה, מה למטה, מה לפניו, ומה לאחור" (וראה עץ חיים שם א: א). וכפי שהסביר רבנו (חיימוה"ר"ן תקס): "כל אחד יש לו בחינת מה לפניו ומה לאחור לפי מדרגתו", ולכן לכל אחד - תהיה מדרגתו אשר תהיה - ישנם דברים שאל לו לנסות ולהשיגם בשכלו.

בתורה שלנו מתייחס רבנו לצדיק שזכה להתעלות בעבודתו לפסגת עולם האצילות ולמעלה מזה. צדיק זה השיג את מדרגת הכתר, המסדר והמיישב של השכל, והיא יוצרת עבורו כלים-היכולות איתנים די הצורך לשם השגת אור אין-סוף. אך כיצד ישיג את האור הזה, שהוא למעלה גם מעולם האצילות? רבנו ממשיך -

כְּמוֹכָא בְּזִהָר פְּרָשֶׁת נַח (סו, א): 'וּמְגוֹ הַאי פְּרִיָסָא בְּרִדְיָפָה דְהַאי מַחְשָׁבָה, מְטִי וְלֹא מְטִי.'

[נח] תרגום: 'ומתוך המסך הזה, על-ידי רדיפת המחשבה הזו, מגיע ואינו מגיע'. ה'מסך' שעליו מדבר הזוהר הוא ספירת הכתר, שממנה מתהווים ההיכלות (לעיל הערה נח). עתה, משיצר הצדיק היכולות אלה - דהיינו, השיג מדרגות עליונות אלה - הוא יכול להשיג גם את המדרגות שלמעלה מן הכתר.

אולם השגה זו אינה מוחלטת, אלא כמי שמגיע ואינו מגיע, משיג ואינו משיג - 'מטי ולא מטי'. אפשר לדמות את ההשגה הזו לאדם המתמתח עד קצה גבול היכולת במאמץ לגעת בדבר-מה, והדבר עולה בידו - הוא נוגע בו בראשי אצבעותיו. אדם כזה אינו אוזח במושא חפצו, אלא לכל היותר נוגע בו. החפץ עצמו מצוי עדיין מעבר ליכולת השגתו הממשית (להלן בסעיף ט יבאר ר' נתן עניין זה ביתר פירוט).

בהקשר שלנו 'מטי' - 'מגיע' - מתייחס למוחין העולים למדרגה גבוהה יותר של ידיעה והבנה, כאשר 'לא מטי' - 'אינו מגיע' - מתייחס לאמונה, הבאה ממקום גבוה יותר, ומגלה לאדם שלאמיתו של דבר עדיין אין ביכולתו להבין את המדרגות הרוחניות שאותן השיג (ראה הערה לה).

וּפְרִיָסָא, זֶה הַמְסָדֵר וְהַמְיָשֵׁב, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתָר, שֶׁהוּא פְּרוּס בֵּין הַנְּאֻצְלִים לְבֵין הַמְּאֻצִּיל.

[נח] ראה לעיל, הערה מד, שם הוסברה פעולתה של ספירת כתר כמסך בין האין-סוף וברואיו.

אֲנוּן נְהוּרִין, וְלֹא רוּחִין, וְלֹא נְשָׁמְתִין, וְלִית מָאן דְּקִימָא בְּהוּ, וְלֹא מִתְדַבְּקִין, וְלֹא מִתְיַדְעִין.

וְדַע, שְׁזַה תְּכָלִית הַיְדִיעָה, כִּי תְכָלִית הַיְדִיעָה – דְּלֹא יַדַּע.

וְזַה בְּחִינַת: "וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשָׁךְ"; כִּי אִוְרוֹת אֱלֹהִים הֵם הַצַּחְצָחוֹת, שֶׁהֵם לְמַעַלָּה מֵהַסְּפִירוֹת, אֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוּכָה שְׂיִרְדֶּף מִחֲשַׁבְתּוֹ לְהַשִּׁיג הַשְּׁגוֹת אֱלֹהִים, אֲפִי-עַל-פִּי שְׂאִין יִכְלַת בְּיַד הַשֶּׁכֶל לְהַשִּׁיג אוֹתָם, כִּי לֹא מִתְדַבְּקִין וְלֹא יְדִיעִין.

וְאִתְעַבְדוּ תְּשַׁע הִיכָלִין, דְּלֹאוּ אֲנוּן נְהוּרִין, וְלֹא רוּחִין, וְלֹא נְשָׁמְתִין, וְלִית מָאן דְּקִימָא בְּהוּ, וְלֹא מִתְדַבְּקִין, וְלֹא מִתְיַדְעִין.

תרגום: 'נעשו ונתקנו תשעה היכלות, (ואלו ההיכלות) שאינם (במדרגת) אורות, ואינם רוחות, ואינם נשמות, ואין מי שעומד עליהם [לדעת מה הם]... ואינם מושגים ואינם נודעים...' קטע זה מהמשך דברי זוהר דלעיל מתייחס למדרגות העליונות והנסתרות ביותר בספירת הכתר, המבקשות לעלות אל עולם אדם קדמון הגבוה מהן (מתוק מדבש על אתר). להלן (הערה סב) יבואר מדוע ישנם דווקא תשעה היכלות.

בהקשר שלנו הדברים אמורים כלפי הצדיק אשר השיג מדרגות נעלות מאוד אך הוא ממשיך לחתור להגיע גבוה יותר. מאחר שהשיג כבר את המדרגות הנחשבות כאורות הספירות והמקבילות למדרגת רוחין ונשמתין, הוא מכוון את עצמו לקבל את אור איין-סוף כפי שהוא מתגלה במדרגה העליונה ביותר, אדם קדמון.

אור זה לאור שרכנו הזכיר בתחילת התורה, אור שהוא "למעלה מנפשין, רוחין ונשמתין" ואינו מושג אלא בדרך של מטי ולא מטי, כמבואר כאן. הנפש, הרוח והנשמה הן כולן מדרגות שיש לאדם אפשרות להכילן ולהשיגן, כל אחד על-פי מדרגתו וזכותו (ראה זוהר ח"ב דר, ג). אולם אור איין-סוף שעליו מדבר רבנו מקביל למדרגות החיה והיחידה, מדרגות שהן לעולם בגדר אור מקיף - אין לאדם אפשרות להכילו, אלא רק לגעת בו מפעם לפעם.

וְדַע, שְׁזַה תְּכָלִית הַיְדִיעָה, כִּי תְכָלִית הַיְדִיעָה – דְּלֹא יַדַּע.

מקורה של אמרה מפורסמת זו בספר בחינות עולם (לג: יג; ראה חיי-מוהר"ן רפב). בהקשר שלנו, פירושה הוא: תכלית הידיעה - על-ידי השגת המדרגה הגבוהה ביותר של המוחין, אפילו למעלה מכתר, אדם מכיר בכך שאחרי ככלות הכול - דלא ידע - שאין לו אפשרות להשיג את המדרגות הללו באמת (כאמור, הוא עשוי להגיע עד אליהן, אך לא להשיג אותן).

וְזַה בְּחִינַת: "וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשָׁךְ"; כִּי אִוְרוֹת אֱלֹהִים הֵם הַצַּחְצָחוֹת, שֶׁהֵם לְמַעַלָּה מֵהַסְּפִירוֹת, אֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוּכָה שְׂיִרְדֶּף מִחֲשַׁבְתּוֹ לְהַשִּׁיג הַשְּׁגוֹת אֱלֹהִים, אֲפִי-

וְתַשְׁעָה הַיְכָלִין אֵלָיו, נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַבְּטִישָׁה, שְׁמַבְטִישִׁין הַמִּזְחִין בְּפֶתֶר בְּשַׁעַת רְדִיפָה. וְהַמִּזְחִין הֵם תְּלַת, וְכָל אֶחָד כָּלֹל מִתְּלַת, כִּי נִכְלָלִין בְּשַׁעַת רְדִיפָה. וְשִׁלְשׁ פְּעָמִים שָׁלֵשׁ, הֵם תַּשְׁעָה, וְזֶהוּ תַשְׁעָה הַיְכָלִין.

עַל-פִּי שְׂאִין יְכַלֵּת בְּיַד הַשֶּׁכֶל לְהַשִּׁיג אוֹתָם, כִּי לֹא מִתְדַבְּקִין וְלֹא יִדְעוּן.

[אס] כינוי נוסף לעולם אדם קדמון הוא 'עולם הצחצחות'. האור שבמדרגה עליונה זו הוא אור עליון, בוהק וזך עוד יותר מאורותיהן של עשר הספירות. יחד עם זאת, דווקא משום ריבוי האור, אין הצחצחות ניתנת להשגה בשכל אנושי.

אור הצחצחות הוא הגמול העליון שלו זוכה האדם. זהו אורו של העולם-הבא, שעליו נאמר (ישעיה נח יא): "והשביע בצחצחות נפשך". רבנו מוסיף ואומר: "אשרי מי שזוכה שירדוף מחשבתי להשיג השגות אלו", משום שאדם כזה זכה להשיג את הצחצחות בעודו מלוכש בגשמיות העולם-הזהה.

אף-על-פי שרבנו מתייחס כמובן לגדולי הצדיקים, הרי הדבר שייך בכל זאת לכל אדם ואדם. ראשית, מכיוון שמעין אור הצחצחות קיים בכל אחד ואחד לפי מדרגתו (ראה לעיל, הערות א, יז), ושנית מכיוון שכל אחד יכול להתקשר אל צדיקי האמת, לשאוב ממעיינות חכמתם וללכת לאור הדרכותיהם, וכך ליטול חלק בעונג הצחצחות המאיר בהם (ליקוטי-הלכות ברכת ההודאה ו: כ).

ר' נתן מוסיף: צדיקי הדורות עמלו רבות לתקן את עצמם עד שזכו לבסוף למדרגות עליונות, אך מטרתם מעולם לא הייתה להשיג הישגים אישיים. להפך: הם רצו להביא שמחה ללבבות אחיהם היהודים.

משום כך, אפילו אלו שלא שברו את תאוותיהם והם נמצאים בשפל המדרגה, יכולים עדיין להפיק תועלת מן האורות העליונים הללו. ידם של הצדיקים מושטת גם אליהם, וכל שנדרש מהם הוא לעשות את המעט שביכולתם: להאמין באמת שכל תענוגות העולם-הזהה אינם שווים אפילו כקליפת השום ביחס לשכר הממתין להם עבור נקודה טובה אחת בלבד שיש בהם, עבור מצווה אחת או מעשה טוב אחד.

להאמין שכל התהליך העצום הזה של התעלות העולמות עד לאור אין-סוף "נעשה על-ידי כל אחד מישראל כשזוכה להתגבר לעשות המצווה בשמחה" (ראה הערה א), וגם החוטאים הגרועים ביותר בכלל זה. על-ידי אמונה זו יוכלו להביא את עצמם לשמחה, ועל-ידי השמחה יוכלו לקשר את עצמם לאלוקות ולהסתייע בזכותם של הצדיקים (ליקוטי-הלכות ברכת ההודאה ו: נא).

וְתַשְׁעָה הַיְכָלִין אֵלָיו, נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי הַבְּטִישָׁה, שְׁמַבְטִישִׁין הַמִּזְחִין בְּפֶתֶר בְּשַׁעַת רְדִיפָה. וְהַמִּזְחִין הֵם תְּלַת, וְכָל אֶחָד כָּלֹל מִתְּלַת, כִּי נִכְלָלִין בְּשַׁעַת רְדִיפָה. וְשִׁלְשׁ פְּעָמִים שָׁלֵשׁ, הֵם תַּשְׁעָה, וְזֶהוּ תַשְׁעָה הַיְכָלִין.

[סב] ישנו כלל בקבלה שבכל פעם ששתי ספירות פועלות ביחד, הן במובן מסוים מתכללות זו

ט

[זֶה הָעֲנִין עֵמֶק עֵמֶק מִי יִמְצְאוּנוּ, כְּמוֹכֵן לְמִשְׁכִּיל. וְכֹאֲשֶׁר רָמַז לִי רַבְּנֵנוּ, וְזָרְנוּ לְבִרְכָה, בְּעֵצְמוֹ, גִּדְל עִמְקוֹת הַסּוּד הַנּוֹרָא הַזֶּה שְׁמִגִּיעַ לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְכוּ', וְכִמְבָאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת לְמַעֲיָן, וְהַהֲכָרַח לְבֵאֵר הַדְּבָר קִצָּת.]

בזו. התכללות זו היא למעשה הכפלה, שכן אם קודם היו חכמה וכינה, למשל, הרי כעת ישנן ארבע ספירות: חכמה כשלעצמה (חכמה שבחכמה), בינה שבחכמה, בינה כשלעצמה (בינה שבכינה) וחכמה שבכינה.

בתורה שלנו דובר על שלושת המוחין - חב"ד - העולים אל הכתר ומבקשים להוסיף ולהתעלות עוד יותר. כתוצאה מכך הם "מתנגשים" ("מבטשין") בכתר, שתפקידו לגרום להן להמתין. במהלך תקופת ההמתנה הזו, "רדיפתן" של ספירות המוחין גורמת להן לפעול זו על זו ולהתכלל זו בזה, כך שנוצרים תשעה היכלות.

עד כאן: שכלו של אדם חותר תמיד להשיג אור אין-סוף, אך אור זה אינו ניתן להשגה אלא באופן של "מגיע ואינו מגיע" (סעיף א). לשם השגה זו, על האדם לקיים את המצוות בשמחה. קיום המצוות בשמחה מעלה את המלכות - השכינה - מן הקליפות (סעיף ב). כאשר עולה המלכות, היא מעוררת את ספירות הנה"י שמעליה לעבודת ה' יתברך. ספירות אלו מקבילות לרגליים, ובהתעוררותן הן 'הולכות' ומעוררות גם את הספירות שמעליהן (סעיף ג). העלאת העולמות כולם לעבודת ה' משפיעה ברכה לכל הבריאה (סעיף ד). הברכה העליונה מכול היא ברכת השכל, ותנאי להשגתה הוא הכוונת הרצון לשאיפות רוחניות (סעיף ה). שכלו של אדם מוגבל, ולפיכך הכרחי להמשיך אל תוכו גם אמונה הנובעת מעולם שהוא למעלה ממדרגתו (סעיף ו). מזיווג השכל והאמונה נוצר הכתר, המסדר ומיישב את השכל, ומביא את האדם אל מדרגות של אמונה ושל השגה שהיו עד כה למעלה מהשגתו (סעיף ז). על-ידי תיקונה של ספירת כתר כראוי, האדם יוצר היכלות (כלים) שדרכם הוא מסוגל לקבל את האורות הרוחניים העליונים ביותר. כך, בשיא ההתעלות המתוארת לעיל, עשוי אדם לזכות להשגה מסוימת באור אין-סוף עצמו, אור ה'צחצחות', באופן של 'מטי ולא מטי' (סעיף ח).

ט

[זֶה הָעֲנִין עֵמֶק עֵמֶק מִי יִמְצְאוּנוּ, כְּמוֹכֵן לְמִשְׁכִּיל. וְכֹאֲשֶׁר רָמַז לִי רַבְּנֵנוּ, וְזָרְנוּ לְבִרְכָה, בְּעֵצְמוֹ, גִּדְל עִמְקוֹת הַסּוּד הַנּוֹרָא הַזֶּה שְׁמִגִּיעַ לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְכוּ', וְכִמְבָאָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת לְמַעֲיָן, וְהַהֲכָרַח לְבֵאֵר הַדְּבָר קִצָּת.]

[סג] כעת חוזר ר' נתן על דברי רבנו בשני הסעיפים האחרונים ומבארם.

וְהוּא, כִּי הִכְתֵּר הוּא הַמְיֻשָּׁב וְהַמְסֻדָּר אֶת הַמַּחֲזִין, דִּהְיִינוּ הַכֹּחַ שֵׁישׁ בְּהַשְׁכָּל שֶׁל אָדָם לְיֹשֵׁב וּלְסֻדָּר אֶת הַמַּחַ וְהַדַּעַת לְבַל יִהְרָס לְצֵאת חוּץ מִן הַגְּבוּל, זֶה הַכֹּחַ הוּא בְּחִינַת כְּתֵר כַּנ"ל. וְזֶה הַכֹּחַ הוּא כְּמוֹ מַחְצָה הַמְפַסְקֶת בֵּין הַמַּחֲזִין וּבֵין הָאֹר אֵין־סוּף, כִּי זֶה הַכֹּחַ שֶׁהוּא הַמְיֻשָּׁב וְהַמְסֻדָּר, הוּא מַעַכֵּב אֶת הַמַּחֲזִין בְּעַת מְרוּצָתָם וְרַדִּיפָתָם לְבַל יִהְרָסוּ לְעֹלוֹת אֶל ה' לְמַעַלָּה מִמַּחְצָתָם, כִּי הַמַּחֲזִין רוֹדְפִין לְהַשִּׁיג הָאֹר אֵין־סוּף. וְזֶה הַכֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁל הַשְׁכָּל שֶׁהוּא הַמְיֻשָּׁב וְהַמְסֻדָּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתֵר - הוּא עוֹמֵד בְּפָנֵיהֶם כְּמוֹ מַחְצָה, וּמַעַכֵּב אוֹתָם מִרַדִּיפָתָם כַּנ"ל.

וְעַל־יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמַּעַכֵּב, הִינּוּ עַל־יְדֵי הַרְדִּיפָה שֶׁהַמַּחֲזִין רוֹדְפִין לְהַשִּׁיג אֹר הָאֵין־סוּף, וְעַל־יְדֵי כַח הַמַּעַכֵּב, שֶׁהוּא כַח הַמְיֻשָּׁב וְהַמְסֻדָּר, בְּחִינַת כְּתֵר כַּנ"ל, עַל־יְדֵי שְׁנֵי בְּחִינּוֹת אֱלוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה מְבַטְשִׁין וּמַכִּין הַמַּחֲזִין בְּבְחִינַת הַמַּחְצָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַמְיֻשָּׁב וְהַמְסֻדָּר, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂין הִכְלִין לְאֹר אֵין סוּף,

וְהוּא, כִּי הִכְתֵּר הוּא הַמְיֻשָּׁב וְהַמְסֻדָּר אֶת הַמַּחֲזִין, דִּהְיִינוּ הַכֹּחַ שֵׁישׁ בְּהַשְׁכָּל שֶׁל אָדָם לְיֹשֵׁב וּלְסֻדָּר אֶת הַמַּחַ וְהַדַּעַת לְבַל יִהְרָס לְצֵאת חוּץ מִן הַגְּבוּל, זֶה הַכֹּחַ הוּא בְּחִינַת כְּתֵר כַּנ"ל.

[סד] נתבאר לעיל, בסעיף ז (ראה הערות מד, מו).

וְזֶה הַכֹּחַ הוּא כְּמוֹ מַחְצָה הַמְפַסְקֶת בֵּין הַמַּחֲזִין וּבֵין הָאֹר אֵין־סוּף, כִּי זֶה הַכֹּחַ שֶׁהוּא הַמְיֻשָּׁב וְהַמְסֻדָּר, הוּא מַעַכֵּב אֶת הַמַּחֲזִין בְּעַת מְרוּצָתָם וְרַדִּיפָתָם לְבַל יִהְרָסוּ לְעֹלוֹת אֶל ה' לְמַעַלָּה מִמַּחְצָתָם, כִּי הַמַּחֲזִין רוֹדְפִין לְהַשִּׁיג הָאֹר אֵין־סוּף. וְזֶה הַכֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁל הַשְׁכָּל שֶׁהוּא הַמְיֻשָּׁב וְהַמְסֻדָּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתֵר - הוּא עוֹמֵד בְּפָנֵיהֶם כְּמוֹ מַחְצָה, וּמַעַכֵּב אוֹתָם מִרַדִּיפָתָם כַּנ"ל. וְעַל־יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמַּעַכֵּב, הִינּוּ עַל־יְדֵי הַרְדִּיפָה שֶׁהַמַּחֲזִין רוֹדְפִין לְהַשִּׁיג אֹר הָאֵין־סוּף, וְעַל־יְדֵי כַח הַמַּעַכֵּב, שֶׁהוּא כַח הַמְיֻשָּׁב וְהַמְסֻדָּר, בְּחִינַת כְּתֵר כַּנ"ל, עַל־יְדֵי שְׁנֵי בְּחִינּוֹת אֱלוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה מְבַטְשִׁין וּמַכִּין הַמַּחֲזִין בְּבְחִינַת הַמַּחְצָה הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַמְיֻשָּׁב וְהַמְסֻדָּר, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂין

דְּהִינּוּ שְׁנַעֲשִׂין בְּחִינַת כְּלִים וְהִיכְלוּת בְּרוּחַנִיּוֹת עֲלִיּוֹן, לְהַשִּׁיג
עַל יָדָם בְּבְחִינַת מְטִי וְלֹא מְטִי אֹר הָאֵין־סוּף בְּרוּךְ הוּא. כִּי אִם
לֹא הָיָה הַמַּעֲכָב הַנִּלְכָּל, וְלֹא הָיָה מִי שְׁיַעֲכֵב אֶת הַמַּחֲזִין
מִרְדִּיפָתָם וּמְרוּצָתָם, הָיָו מִתְבַּטְּלִין הַמַּחֲזִין לְגַמְרִי. כִּי הָיָה
הָאָדָם מִתְבַּטֵּל בְּמַצִּיאוֹת, כִּי אֹר הָאֵין־סוּף אֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג.
אָךְ עַל־יְדֵי שְׁנֵי הַבְּחִינּוֹת, שֶׁהֵם הֶרְדִּיפָה וְהַמַּעֲכָב, עַל־יְדֵי־זֶה
נַעֲשִׂין בְּחִינַת מְחֻצוֹת וְהִיכְלִין הַנִּלְכָּל שְׁעַל יָדָם מְשִׁיגִים אֹר הָאֵין
סוּף רַק בְּבְחִינַת מְטִי וְלֹא מְטִי.

הִיכְלִין לְאֹר אֵין סוּף, דְּהִינּוּ שְׁנַעֲשִׂין בְּחִינַת כְּלִים וְהִיכְלוּת בְּרוּחַנִיּוֹת עֲלִיּוֹן,
לְהַשִּׁיג עַל יָדָם בְּבְחִינַת מְטִי וְלֹא מְטִי אֹר הָאֵין־סוּף בְּרוּךְ הוּא.

[סו] ראה הערות נד, נה, נו.

כִּי אִם לֹא הָיָה הַמַּעֲכָב הַנִּלְכָּל, וְלֹא הָיָה מִי שְׁיַעֲכֵב אֶת הַמַּחֲזִין מִרְדִּיפָתָם
וּמְרוּצָתָם, הָיָו מִתְבַּטְּלִין הַמַּחֲזִין לְגַמְרִי. כִּי הָיָה הָאָדָם מִתְבַּטֵּל בְּמַצִּיאוֹת, כִּי אֹר
הָאֵין־סוּף אֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג.

[סו] ה"מציאות" שעליה מדבר ר' נתן היא המציאות המוחלטת, המציאות האלוקית, שבתוכה
עלול הקיום האנושי להתבטל ולחזור לאין. נכון אמנם שהתבטלות זו היא החזרה למקור
הכול, שאליה משתוקקים הנבראים כולם, אך יש בה גם ממד הרסני, כפי שנראה בהערה
הבאה.

אָךְ עַל־יְדֵי שְׁנֵי הַבְּחִינּוֹת, שֶׁהֵם הֶרְדִּיפָה וְהַמַּעֲכָב, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂין בְּחִינַת מְחֻצוֹת
וְהִיכְלִין הַנִּלְכָּל שְׁעַל יָדָם מְשִׁיגִים אֹר הָאֵין סוּף רַק בְּבְחִינַת מְטִי וְלֹא מְטִי.

[סו] ר' נתן מוסיף ממד חדש להבנת התורה שלנו. עד עתה דובר על ספירת כתר כמחיצה
הכולמת את המוחין למעלות למעלה ממדרגתם, ר' נתן מסביר כעת את הטעם לכך:

התורה שלנו נפתחת במילים "רע, שיש אור שהוא למעלה מנפשין ורוחין ונשמתין, והוא
אור אין־סוף, ואף־על־פי שאין השכל משיג אותו, אף־על־פי־כן רדיפה דמחשבה למדרף
אבתריה [=רודפת המחשבה לרדוף אחריו]...". המוחין, הנובעים בשורשם מן האין־סוף,
חותרים כל העת לשוב אליו (כדלעיל הערה נד). אילולא היה הכתר עוצר אותם, היו המוחין
רצים אל אור האין־סוף ללא מעצור. אך הדבר היה הרה אסון עבורם, שהרי הנבראים אינן
יכולים להתקיים במדרגה כה עליונה.

בנוסף, ר' נתן מלמד במקום אחר שלולא היו מעצורים אלה בנמצא, היה האדם עולה אך
לעולם לא יורד, ולא הייתה כל דרך להוריד שפע של ברכה לעולם. כתוצאה מכך, היה

וּפְרוּשׁ מְטִי וְלֹא מְטִי, יְדוּעַ לְמַבְיָנִים. דְּהֵינּוּ 'שְׁמַגִּיעַ וְאִינוּ מְגִיעַ, שְׂרֹדֶף וּמְגִיעַ לְהַשִּׁיג וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן אִינוּ מְגִיעַ וּמַשִּׁיג, שְׂזָה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הֶרְדִּיפָה וְהַמְעַכָּב בְּנ"ל. וְאֶף-עַל-פִּי שְׁנַעֲשִׂין אֵלּוּ הַהִיכָלִין הַנ"ל, אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יָדִיעַ וְלֹא אֶתִּידַע וְלִית מָאן דְּקִימָא בְּהוּ וְלֹא מִתְדַבְּקִין וְלֹא יִדְעִין וְכוּ' בְּנ"ל. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְצִיר בְּשִׁכְלַת הַשְּׂגוּת אֵלּוּ הַהִיכָלוֹת הַנ"ל, כִּי הֵם לְמַעְלָה מִנְפְּשֵׁין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, לְמַעְלָה מִכָּל הַשְּׁכָלִיּוֹת, כִּי הֵם לְמַעְלָה מִהַסְפִּירוֹת וְכוּ'. כְּמַבְאָר לְעֵיל בְּלִשׁוֹן רַבְּנּוּ, זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָה.

העולם נחרב חס ושלום, בדומה למה שאירע בשבירת הכלים, כאשר הכלים לא יכלו לקבל את השפע והתנפצו לרסיסים (ליקוטי-הלכות נפילת אפיים ד: כה). אולם, בזכות הכתר, אדם יכול לעלות ולהגיע למדרגות עליונות מבלי לחצות את הגבול ולנתק את החוט הקושר אותו אל העולם-הזה. כך, בכל עליותיו הוא משמש כצינור המעביר שפע עליון מלמעלה למטה.

וּפְרוּשׁ מְטִי וְלֹא מְטִי, יְדוּעַ לְמַבְיָנִים. דְּהֵינּוּ 'שְׁמַגִּיעַ וְאִינוּ מְגִיעַ, שְׂרֹדֶף וּמְגִיעַ לְהַשִּׁיג וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן אִינוּ מְגִיעַ וּמַשִּׁיג, שְׂזָה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הֶרְדִּיפָה וְהַמְעַכָּב בְּנ"ל.

[סח] ראה לעיל, סעיף ח והערה נז.

וְאֶף-עַל-פִּי שְׁנַעֲשִׂין אֵלּוּ הַהִיכָלִין הַנ"ל, אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יָדִיעַ וְלֹא אֶתִּידַע וְלִית מָאן דְּקִימָא בְּהוּ וְלֹא מִתְדַבְּקִין וְלֹא יִדְעִין וְכוּ' בְּנ"ל.

[סט] הדברים נתבארו בסעיף ט ובהערה נו.

כִּי אִי אֶפְשָׁר לְצִיר בְּשִׁכְלַת הַשְּׂגוּת אֵלּוּ הַהִיכָלוֹת הַנ"ל, כִּי הֵם לְמַעְלָה מִנְפְּשֵׁין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, לְמַעְלָה מִכָּל הַשְּׁכָלִיּוֹת, כִּי הֵם לְמַעְלָה מִהַסְפִּירוֹת וְכוּ'. כְּמַבְאָר לְעֵיל בְּלִשׁוֹן רַבְּנּוּ, זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָה.

[עו] אין תיאור או היגד שיש בו כדי לשפוך אור על מהותן של המדרגות שלמעלה מכתר דאצילות - כמו מדרגת אדם קדמון. האר"י הקדוש מלמד שמדרגה זו היא שורש לכל המדרגות שמתחתיה - כלומר, כל מדרגות הנפש, הרוח והנשמה וכו' (ראה עץ חיים היכל אבי"ע מב: ב עמ' ש והלאה). מדרגה זו קשורה כל-כך אל האין-סוף, עד שהיא נותרת תמיד בהעלמה ואינה מושגת אפילו ברבדים הגבוהים ביותר של השכל (ראה פרסד רימונים שער הצנחחות ו).

עֵינֵי שָׁם הֵיטֵב וְתִבִּין שְׁלֵא הוֹסַפְתִּי שׁוּם דְּבַר כָּלֵל, כִּי בְּכֹל דְּבָרָיו וְדְבָרֵי. רַק חֲזַרְתִּי וּבִאֲרַתִּי הַדְּבָרִים קֶצֶת, לְגִדּוֹל עֵצִים עִמְקוֹתָם עַד אֵין־סוּף.

וּבְשִׁבִיל זֶה נַעֲשִׂין תַּשְׁעָה הֵיכְלִין דִּיקָא, כִּי הַמַּחֲזִין הֵם שְׁלֵשׁ, וּמַחֲמַת רְדִיפְתָּם וְהַפְּאָתָם בְּהַמְעַכֵּב הַנִּ"ל, הֵם נִכְלָלִין זֶה בְּזֶה, וְנַעֲשֶׂה כָּל אֶחָד כָּלּוּל מִשְׁלֵשׁ, וְשְׁלֵשׁ פְּעָמִים שְׁלֵשׁ הֵם תַּשְׁעָה, וְזֶהוּ בְּחִינַת תַּשְׁעָה הֵיכְלִין הַנִּ"ל.

אֲשָׁרֵי מִי שִׁיזְכָּה לִילְךָ וְלַעֲלוֹת בְּדֶרֶךְ הַקִּדְּשׁ הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת עַד שִׁיזְכָּה לְהַשְׁגוֹת אֱלוֹן.

וְזֶה שְׁשָׂאֵלוֹ סְבִי דְבִי אֲתוֹנָא:

אֲמַצְעוֹתָא דְעֵלְמָא הֵיכָא. וְקָפָא אֲצַבְעָתָא, אָמַר הֵכָא. אָמְרוּ לָהּ מִי יֵימַר, אָמַר לָהּ אֵיתוּ אֲשִׁלִּי וּמוֹשְׁחוּ.

שְׁשָׂאֵלוֹ אוֹתוֹ: אֵיךְ מְשִׁיגִין אוֹר אֵין סוּף, שְׁהוּא אֲמַצְעָא

עֵינֵי שָׁם הֵיטֵב וְתִבִּין שְׁלֵא הוֹסַפְתִּי שׁוּם דְּבַר כָּלֵל, כִּי בְּכֹל דְּבָרָיו וְדְבָרֵי. רַק חֲזַרְתִּי וּבִאֲרַתִּי הַדְּבָרִים קֶצֶת, לְגִדּוֹל עֵצִים עִמְקוֹתָם עַד אֵין־סוּף. וּבְשִׁבִיל זֶה נַעֲשִׂין תַּשְׁעָה הֵיכְלִין דִּיקָא, כִּי הַמַּחֲזִין הֵם שְׁלֵשׁ, וּמַחֲמַת רְדִיפְתָּם וְהַפְּאָתָם בְּהַמְעַכֵּב הַנִּ"ל, הֵם נִכְלָלִין זֶה בְּזֶה, וְנַעֲשֶׂה כָּל אֶחָד כָּלּוּל מִשְׁלֵשׁ, וְשְׁלֵשׁ פְּעָמִים שְׁלֵשׁ הֵם תַּשְׁעָה, וְזֶהוּ בְּחִינַת תַּשְׁעָה הֵיכְלִין הַנִּ"ל.

[עא] נתבאר לעיל, סעיף ח הערה סב.

אֲשָׁרֵי מִי שִׁיזְכָּה לִילְךָ וְלַעֲלוֹת בְּדֶרֶךְ הַקִּדְּשׁ הַנֶּאֱמָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת עַד שִׁיזְכָּה לְהַשְׁגוֹת אֱלוֹן.

וְזֶה שְׁשָׂאֵלוֹ סְבִי דְבִי אֲתוֹנָא:

[עב] רבנו מבאר כעת את חילופי הדברים בין רבי יהושע וחכמי אתונה על-פי דבריו בתורה שלנו.

דְּעֵלְמָא, שְׁמַמְנוּ הַכֹּל שׁוֹאֲבֵין חַיִּית וְשִׁפְעָה.

זְקָפָא אֶצְבָּעָתָא, זֶה בְּחִינַת בְּרָכוֹת כַּנ"ל, בְּחִינַת: "וַיֵּשֶׂא אֶהָרָן אֶת יָדָיו וַיְבָרֵכֶם" כַּנ"ל. הֵינּוּ שְׁעַל־יְדֵי הַבְּרָכוֹת מְבַטְשִׁין הַמַּחֲזִין בְּכַתֵּר, וְנֶעֱשִׂין הַיְכָלִין כַּנ"ל.

וְאָמְרוּ יְהִי מִי יַיִמֵר – מִי הוּא זֶה שְׂיִכְנַס בְּהִיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת

אָמְרוּ לָהּ: אֲמַצְעוֹתָא דְּעֵלְמָא הֵיכָא. זְקָפָא לְאֶצְבָּעָתָהּ, אָמַר לָהּ: הֵכָא. אָמְרוּ לָהּ: מִי יַיִמֵר. אָמַר: אֵיתוּ אֲשֵׁלִי וּמוֹשָׁחוֹ:

תרגום: אמצע העולם היכן הוא? זקף את אצבעו ואמר להם: כאן. אמרו לו: מי יאמר? אמר: הביאו חבלים ומידודו.

שְׁשָׂאֵלוּ אוֹתוֹ: אֵיךְ מְשִׁיגִין אֹרֵךְ אֵין סוּף, שֶׁהוּא אֲמַצְעָא דְּעֵלְמָא, שְׁמַמְנוּ הַכֹּל שׁוֹאֲבֵין חַיִּית וְשִׁפְעָה.

[עג] למדנו כבר שהשכל שדרכו משיג אדם את שפע הברכה - דהיינו, אור אין סוף - מקביל לבית־המקדש (ראה סעיף ה והערה לג). חז"ל מלמדים (תנחומא קדושים י): "ארץ־ישראל יושבת באמצעיתו של עולם, וירושלים באמצעיתה של ארץ־ישראל, ובית־המקדש באמצע ירושלים, וההיכל באמצע בית־המקדש, והארון באמצע ההיכל". בהיכל הייתה גם אבן השתייה, שנקראת כך משום שממנה הושתת העולם כולו. היא נבראה תחילה, וממנה המשיך ה' יתברך וברא את שאר הנבראים. ראויה האבן הזו שייאמר עליה שממנה "הכול שואבין חיות ושפע". בהקשר של התורה שלנו, "אמצע העולם" פירושו האין־סוף, המדרגה העליונה של חכמה ושפע (מִי־הנחל).

זְקָפָא אֶצְבָּעָתָא, זֶה בְּחִינַת בְּרָכוֹת כַּנ"ל, בְּחִינַת: "וַיֵּשֶׂא אֶהָרָן אֶת יָדָיו וַיְבָרֵכֶם" כַּנ"ל. הֵינּוּ שְׁעַל־יְדֵי הַבְּרָכוֹת מְבַטְשִׁין הַמַּחֲזִין בְּכַתֵּר, וְנֶעֱשִׂין הַיְכָלִין כַּנ"ל.

[עד] כפי שהתבאר לעיל (סעיף ד), הברכות נמשכות לעולם דרך הידיים. כאשר אדם מקיים מצווה בשמחה הוא מעלה את המלכות (סעיף ב), וזו גורמת לנה"י לעלות (סעיף ג). כתוצאה מכך עולות חג"ת ומביאות לזיווג החב"ד עם המלכות דיצירה ולהמשכת שפע אור אין־סוף לעולם (סעיף ד).

אצבעו של רבי יהושע היא רמז לירדיים, וזקיפתה מוסיפה לרמוז לחכמי אתונה שברכה מופלאה כזו היא עניין נעלה, ויש להתעלות כדי להשיגה.

וְאָמְרוּ יְהִי מִי יַיִמֵר – מִי הוּא זֶה שְׂיִכְנַס בְּהִיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת

[עה] היכלי התמורות הם הקליפות, הגורמות צער לשכינה הקדושה (לעיל סעיף ב). ר' נתן מבאר שהן נקראות כך על שם יכולתן הנוראה להחליף ולהמיר (ישעיה ב: כ): "הוי האמרים לרע טוב

לְמָקוֹם הַקְּלָפוֹת, לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם הַקְּדוּשָׁה בְּבַחֲיִינַת קְטָרֶת כַּנֶּ"ל,
וְשַׁעֲלֵי־יָדַי עֲלִיתוּ יַתְעֲלֶה הַבְּרָכוֹת כַּנֶּ"ל.

וְזֶה מִי יִימַר, לְשׁוֹן תְּמוּנָה, לְשׁוֹן: "אִם הָמַר יִמְרְנוּ".

ולטוב רע, שמים חשך לאור ואור לחשך, שמים מר למתוק ומתוק למר". כל התאוות והיצרים הרעים, הכוזב והמחלוקת, נובעים מתוך הכוח הזה, המסית את האדם מדרך האמת (ליקוטי-הלכות ברכת ההודאה ו: יב, מו).

במקום אחר מקשר ר' נתן את היכלי התמורות לאלו המתפתים ללכת אחר חכמות זרות. אנשים אלה חסרים אמונה וחייהם מלאים בספקות ובצער (ליקוטי-הלכות נפילת אפיים ד: ד).

לְמָקוֹם הַקְּלָפוֹת, לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם הַקְּדוּשָׁה בְּבַחֲיִינַת קְטָרֶת כַּנֶּ"ל, וְשַׁעֲלֵי־יָדַי עֲלִיתוּ
יַתְעֲלֶה הַבְּרָכוֹת כַּנֶּ"ל.

עו) כפי שהתבאר לעיל בסעיף ב, לאחד-עשר סממני הקטורת ישנו הכוח להכניע את הקליפות (ראה הערות ה, ו) בשל השמחה שהם מעוררים, כאמור: "קטרת ישמח לב". קיום המצוות בשמחה, המקביל לסממני הקטורת, הוא המניע את תהליך ההתעלות הממשיך את הברכה מאור-אין-סוף.

נמצא ששאלתם של חכמי אתונה הייתה: "מי הוא הראוי והמסוגל לרדת להיכלי התמורות על מנת להעלות מתוכם את הקדושה, וכך לגרום להמשכת הברכה מאמצע העולם, מן האין סוף?"

וְזֶה מִי יִימַר, לְשׁוֹן תְּמוּנָה, לְשׁוֹן: "אִם הָמַר יִמְרְנוּ".

עז) חכמי אתונה שאלו "מי יימר" - 'מי יאמר', ביטוי המזכיר את לשון הכתוב (ויקרא כו ג): "ואם המר יימרנו והיה הוא ותמורתו יהיה קדש".

פסוק זה מדבר על אדם אשר הקדיש בהמה לקרבן באומרו "בהמה זו קודש", ובכך התחייב להביא בהמה זו עצמה למקדש ולהקריבה על גבי המזבח. גם במקרה שבו נתגלה בקרבן מום כלשהו הפוסל אותו להקרבה, הרי הוא נותר רכוש ההקדש. האדם אינו רשאי להמיר את הבהמה בבהמה אחרת, ולהפקיע בכך את קדושתה של הראשונה. אם הוא מנסה בכל זאת לבצע המרה שכזאת, חלה קדושה על שתי הבהמות (ראה רש"י שם).

בפשטות, רבנו מסביר כאן ששאלתם של חכמי אתונה היא - מי יוכל להמיר בחזרה את ניצוצות הקדושה שחוללו בידי הקליפות.

על כך יש להוסיף שכל המנסה לעשות זאת, צריך להישמר שלא 'להמיר' - דהיינו: שלא ייפול בעצמו אל היכלי התמורות. אולם גם אם כבר שגה ונפל לשם, אל לו לאבד תקווה. קדושתם של הניצוצות שהוריד אל היכלי התמורות שרירה וקיימת, ממש כקדושת הקרבן החודרת אל הבהמה השנייה. משום כך הם יכולים עדיין לשמש עבורו כמקור של כוח, שבעזרתו יוכל להיחלץ מן הגלות ששקע בה.

וְהָשִׁיב לָהֶם, אֵינֹו אֲשֶׁלִי וּמוֹשָׁחוֹ, הֵינֹו עֶקֶר עֶקֶר עֲלִית הַקְּדוּשָׁה, עַל־יְדֵי הַשְּׂמָחָה. וְלַעֲתִיד בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִהַנְּלוֹת

וְהָשִׁיב לָהֶם, אֵינֹו אֲשֶׁלִי וּמוֹשָׁחוֹ, הֵינֹו עֶקֶר עֶקֶר עֲלִית הַקְּדוּשָׁה, עַל־יְדֵי הַשְּׂמָחָה.

[עח] רבי יהושע השיב שבאמת אין כל צורך להיכנס אל היכלי התמורות על מנת לחלץ את ניצוצות הקדושה שנפלו לשם. כאשר אדם מקיים מצוות בשמחה ובחדווה, ממילא עולה הקדושה מתוך הקליפות ושבה אל מקורה (ראה פרפראות-לחכמה).

ר' נתן מבאר כי כוחה של השמחה גדול עד כדי כך, שאפשר להשיגה גם במצבים הקשים ביותר של עצבות וריחוק מה' יתברך. לאמיתו של דבר, כל הצרות המעיקות על הנשמה מקורן בהיכלי התמורות. ה' יתברך גומל אך טוב וחסד עם האדם, אך היכלי התמורות גורמים לנופל בתוכם להמיר את הטוב הזה ברע מדומה.

השמחה נולדת כאשר ממירים בחזרה את הרע בטוב, כאשר מתוך קושי המצב מוצאים את נקודת הטוב שעליה אפשר להודות ולהלל לה' יתברך - אמנם אני רחוק כל-כך מה' יתברך, אך דוקא משום כך כמה עלי לשמוח שרחוק כמוני זוכה לקיים כמה וכמה מצוות, ללמוד תורה ולהתפלל! (וראה לעיל הערה טז)

השמחה וההודאה על נקודת הטוב האמיתי הזו, עשויה להפוך את הרע המדומה כולו לטוב ולקרוא דרור לכל ניצוצות הקדושה המשוקעים בהיכלי התמורות (ליקוטי-הלכות הוראה ו: יב). במקום אחר מבאר ר' נתן את שאלתם של חכמי אתונה בדרך שונה במקצת: לעיל (הערה טז) התבאר שהשכינה עולה מבין הקליפות על-ידי שמחה של מצווה, אולם אליה וקוץ בה - שכן השמחה היא היא השכינה השרויה בגלות בעצבות הלב. משום כך, תחילת הדרך היא בשמחה "חיצונית" יחסית, כשאדם משמח את עצמו "בכל זאת", או על-פי פירוש אחר שהוזכר לעיל - בהארה שמאירה על האדם מאותה שמחה שלמה שתתגלה כשיעלה בידו להגיע אל מחוז חפצו.

ר' נתן מבאר ששמחה ראשונית זו יש בה הכוח לחולל את עליית העולמות ולהביא את האדם אל השגת המוחין, שבעזרתם יוכל לרדוף אחר השגת אור אין-סוף עצמו - 'אמצעותא דעלמא'. בסדר התפילה, מקביל התהליך הזה לתפילות הנאמרות מראשית התפילה ועד סוף תפילת שמונה-עשרה.

אולם כאשר אנו זוכים להשיג את המוחין, את ברכת השכל, אנו מגלים שאותה שמחה "חיצונית" אין בידה להביא אותנו אל שלמות תיקון הקדושה. כדי לזכות להשגת אור אין-סוף עצמו, אנו מוכרחים להשלים את תיקונו של הכוח המסדר והמיישב את המוחין. לשם כך עלינו להעלות את כל ניצוצות הקדושה מגלותם, כדי שתהיה השמחה שלמה וחזקה.

זו משמעותה הפנימית של 'נפילת אפיים', השלב הבא בתפילה. במילות הווידוי - אשמנו, בגדנו וכו' - אנו קוראים לניצוצות הקדושה שנפלו על-ידי חטאינו לשוב ולעלות, ובנפילה עצמה אנו "מפילין את עצמנו למטה למטה לסטרא דמותא, כדי להעלות הקדושה משם".

על השלב הזה שאלו חכמי אתונה: "מי יימר?" מי יוכל לרדת אל עמקי הקליפות, לומר את מילות הווידוי ולצאת בשלום כשניצוצות הקדושה בידו? ועל כך משיב להם רבי יהושע:

בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב: "כִּי בְשִׂמְחָה תֵצְאוּ", וְאִזּוּ יִכְלוּ הַקְּלָפוֹת
לְגַמְרֵי. וְזֶה: 'אֵיתוֹ אֲשֶׁלִי', הֵינּוּ עַל יְדֵיכֶם וְעַל כְּרַחֲמֵי יְתִבְטְלוּ
הַקְּלָפוֹת. כִּי אַתֶּם בְּעֵצְמֵכֶם תָּבִיאוּ אֶת בֵּית־יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוּת,
הַנִּקְרָאִים אֲשֶׁלִי, הֵינּוּ חֶבֶל נִחְלָתוֹ.

כְּמוֹ שְׂפָתוֹב: "וְהֵבִיאוּ אֶת אַחֲיֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל", שְׂכָל אֶחָד

"אֵיתוֹ אֲשֶׁלִי וּמוֹשָׁחוֹ". כַּעַת אֲנִי אֲכַן מוֹגְבֵלִים בִּיכּוֹלְתֵנוּ לְהֵבִיא לְתִיקוֹן גָּמוּר וּשְׂמִחָתֵנוּ
אֵינָה שְׂמֵחָה, אֲךָ לְעֵתִיד לְבֹא יִתְחַלֵּל בּוֹדָאֵי תִיקוֹן שְׁלָם מְכִיוּן שֶׁהַקְּלִיפוֹת עֲצָמוֹן יִדְרֹשׁוּ
אוֹתוֹ (לִיקוּטֵי־הַלְכוֹת נְפִילַת אֲפִיִים ד: ב. וְרָאָה לְהֵלֵךְ סוּף הָעֵרָה פד).

וְלְעֵתִיד בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוּת בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב: "כִּי בְשִׂמְחָה תֵצְאוּ", וְאִזּוּ
יִכְלוּ הַקְּלָפוֹת לְגַמְרֵי.

[ט] לְמַדְנָה כִּבְר שְׁעֵשֶׁר הַסְּפִירוֹת שֶׁל הַסִּיטְרָא־אֲחָרָא יוֹנְקוֹת אֶת חַיּוֹתֵן מְנִיצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה. כֹּאֲשֶׁר
נִיצוּצוֹת אֵלֶּה נִחְלָצִים מִשְׁבִּיִים, אֵינן לְסִיטְרָא־אֲחָרָא כֹּל דְּרַךְ לְקִיָּים אֶת עֲצָמָה. בְּרַגְעַ
שֶׁהֵעֵלְאֵת הַנִּיצוּצוֹת תּוֹשְׁלֵם, הָרַע פְּשוֹט יִחְדַּל מִלְהַתְקִיָּים (רָאָה הָעֵרָה ה).

הַפְּרַפְרָאוֹת־לְחֻכְמָה שׁוֹאֵל: הֵיכֵן רְמוּזִים דְּבָרֵי רַבְנּוּ, שֶׁהַשְּׂמִחָה מְכַלָּה אֶת הַקְּלִיפוֹת, בְּתִשׁוּבַת
רַבֵי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה? הֲרֵי כֹל שְׁעֵנָה לְשֵׁאלַת חֻכְמֵי אֲתוֹנָה הִיא שְׁלֵא יִהְיֶה צוּרֵךְ לְרֹדֵת אֶל
הַקְּלִיפוֹת, מְכִיוּן שֶׁהֵן יַעֲלוּ אֶת נִיצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה בְּעֲצָמוֹן, וּמְדוּעַ תּוֹלָה זֹאת רַבְנּוּ בְּשִׂמְחָה?
הַתְּשׁוּבָה לְכֹךְ הִיא שְׂכִיוּן שֶׁהַקְּלִיפוֹת מֵיִיצָגוֹת עֲצָבוֹת, וְהַקְּדוּשָׁה - שְׂמִחָה, מוֹבֵן מֵאֲלִיו
שְׂכִלְיוֹן הַקְּלִיפוֹת מִתְחַלֵּל אֲךָ וְרַק בְּאֲמִצְעוֹת שְׂמִחָה.

וְזֶה: 'אֵיתוֹ אֲשֶׁלִי', הֵינּוּ עַל יְדֵיכֶם וְעַל כְּרַחֲמֵי יְתִבְטְלוּ הַקְּלָפוֹת. כִּי אַתֶּם
בְּעֵצְמֵכֶם תָּבִיאוּ אֶת בֵּית־יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוּת, הַנִּקְרָאִים אֲשֶׁלִי, הֵינּוּ חֶבֶל נִחְלָתוֹ.

[פ] רַבְנּוּ רוֹמְזוּ לְפִסּוּק (דְּבָרִים לֵב ט) "כִּי חֵלֶק ה' עִמּוֹ, יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוֹ". רַש"י מְפָרֵשׁ שְׂשׁוֹשֶׁת
הָאֲבוֹת הֵם כְּחֶבֶל הַשּׁוֹרֵר מִשְׁלוֹשָׁה גְדִילִים. הַגְּדִיל הָרֵאשׁוֹן הִיא אֲבֵרָה, הַשְּׁנִי - יִצְחָק. רַק
אֲצֵל יַעֲקֹב נִשְׁזַר הַחֶבֶל בְּשִׁלְמוֹת. הוּא וּבְנָיו, בֵּית יִשְׂרָאֵל, נִבְחָרוּ לְהִיּוֹת "חֵלֶק ה'".

כְּמוֹ שְׂפָתוֹב: "וְהֵבִיאוּ אֶת אַחֲיֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל",

[פא] הַכְּתוּב אֹמֵר (יִשְׁעִיָּה סו כ): "וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אַחֲיֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לְה'... עַל הַר קְדֻשָּׁה
יְרוּשָׁלַם..." הַדְּבָרִים אֲמוּרִים בִּיחַס לִימּוֹת הַמְּשִׁיחָה. כֹּאֲשֶׁר יִיגָאֵלוּ הַיְהוּדִים מִן הַגְּלוּת
הָאֲחֵרוֹנָה, לֹא זֶה בְּלַבַּד שֶׁהֵם יַעֲלוּ לְאַרְץ־יִשְׂרָאֵל אֲלֵא שֶׁהֵם יִנְשְׂאוּ לְשֵׁם כְּמִנְחָה עַל כְּפֵי
הַגּוֹיִים. רַש"י מוֹסִיף שְׂכָל זֶה יִתְחַלֵּל מִתּוֹךְ שְׂמִחָה, מַחֲלוֹת וְכָלִי זִמְרָה.

בְּהַקְּשֵׁר שְׁלֵנוּ הַדְּבָרִים אֲמוּרִים בִּיחַס לְצוּרֵךְ לְהִיכַנֵס אֶל הַיְכָלִי הַתְּמוּרוֹת עַל־מִנַּת לְחַלֵּץ
מִשֵּׁם אֶת נִיצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה. כִּיוּן שֶׁהֵעֵלְאֵת הַנִּיצוּצוֹת הֵלְלוּ מִתְחַלֵּלַת בְּאֲמִצְעוֹת שְׂמִחָה,
וְכִיוּן שֶׁעַם בֵּיאַת הַמְּשִׁיחָה תִּתְפָּרֵץ הַשְּׂמִחָה בְּמִלּוֹא עוֹזָה, הֲרֵי שֶׁהַקְּלִיפוֹת - הַנִּמְשָׁלוֹת

וְאַחַד מֵהֶעֱבֹרִים יָבִיאוּ בְיָדָם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵהַגְּלוּת, עַל־יְדֵי רַבּוּי הַשְּׂמֵחָה שִׁיְהִיָּה בְּעַת הַזֹּאת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אָז יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי זָכוֹר, הֵינּוּ שְׂמֵחִים".

וְעַל־יְדֵי הַשְּׂמֵחָה יִתְבַּטְּלוּ הַקְּלִפּוֹת, בְּבַחֲיַנְתּוֹ: "וַיִּמְדְּדוּם בַּחֲבֵל הַשֵּׁכֶב אוֹתָם אֶרְצָה". וְזֶה: 'מוֹשְׁחוֹ', הֵינּוּ הַמְּדִידָה לְכָלֹת אוֹתָם:

לאומות העולם - יביאו את היהודים כמו ידיהן אל "הר קדשי" - אל תוך תחום הקדושה. כשיסיימו הקליפות להשיב את כל היהודים השרויים תחת שלטונן אל תחום הקדושה, יאברו את מקור יניקתן וייכלו (כמבואר לעיל, הערה עט).

שְׂפָל אַחַד וְאַחַד מֵהֶעֱבֹרִים יָבִיאוּ בְיָדָם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵהַגְּלוּת, עַל־יְדֵי רַבּוּי הַשְּׂמֵחָה שִׁיְהִיָּה בְּעַת הַזֹּאת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אָז יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי זָכוֹר, הֵינּוּ שְׂמֵחִים".

[פב] בשעת הגאולה השלמה תתעורר שמחה עצומה בעולם - "בשוב ה' את שיבת ציון... היינו שמחים" (תהלים קכו א-ג). הקליפות, שער עתה לא הרפו מניצוצות הקדושה, יעלו אותם כעת מן הגלות כמו ידיהן.

רבנו הוכיח, אם־כן, שאין כל צורך לרדת להיכלי התמורות על־מנת להעלות משם את ניצוצות הקדושה. היכן שישנה שמחה, הקליפות עצמן מעלות אותם. הפרפראות־לחכמה מוסיף שכך הוא גם בזמן הגלות, שעל־ידי קיום מצוות בשמחה מעלות הקליפות עצמן את ניצוצות הקדושה השבויים בידיהן, מבלי שנצטרך אנו לרדת אל היכלי התמורות על מנת לבררם.

המצודת־דוד מפרש את המילים "היינו שמחים" כמתייחסות לזמן הגלות: אפילו בעומק הגלות היינו שמחים בשל בטחוננו הוודאי בישועה העתידה לבוא. במילים אחרות, בזמן הגלות 'משכנו' את השמחה מן השמחה הגדולה העתידה להופיע באחרית הימים (ראה סוף הערה פד).

וְעַל־יְדֵי הַשְּׂמֵחָה יִתְבַּטְּלוּ הַקְּלִפּוֹת, בְּבַחֲיַנְתּוֹ: "וַיִּמְדְּדוּם בַּחֲבֵל הַשֵּׁכֶב אוֹתָם אֶרְצָה". [פג] כשברח דוד מפני שאול המלך, הפקיד את חיי אביו ואחיו בידי אנשי מואב. אולם הם בגדו בו, והרגו את בני משפחתו. הפסוק המצוטט כאן מתאר את נקמת דוד כאנשי מואב, לאחר שכבש את ארצם: "וימדדם בחבל השכב אותם ארצה, וימדד שני חבלים להמית ומלא חבל להחיות, ותהי מואב לדוד לעבדים נשְׂאִי מנחה" (שמואל ב' ח ב). ה'חבל' הוא מידת אורך מטוימת, ודוד מדד בה את אנשי מואב - שתי "מידות" הוצאו להורג, ועל המידה הנותרת הוטל מס שנתי (ראה מצודת־דוד על אתר).

גם בהקשר שלנו, בבוא הגאולה העתידה עתידים היהודים לבוא חשבון עם הקליפות, עד שיקויים בהן "השכב אותם ארצה" והן ייכלו לגמרי. כל זאת, באמצעות ה"חבל" - מתוך כך

שהקליפות יוציאו מתוכן את ניצוצות הקדושה שהן יונקות מהם את חיותן, אלו השייכים ל"יעקב חבל נחלתו".

הפרפראות-לחכמה מבאר זאת ביתר העמקה. ישנה מימרא בחז"ל (סנהדרין לט, ב): "מינייה וביה אבא ניזיל ביה נרגא", קת הגרון הכורת את העיץ עשויה ממנו עצמו. כך היה אצל דוד, נינה של רות המואבייה, שדווקא הוא כבש את מואב והחריב אותה. בימי משה אסר ה' על ישראל לפתוח במלחמה כנגד מואב (דברים ט ב). זאת, משום שרות הייתה עתידה עוד לצאת מהם (רש"י במדבר לא ב). אולם בימיו של דוד, עלה כבר ניצוץ הקדושה שהיה במואב - רות התגיירה - והם לא היו זכאים עוד להגנה.

כשנפלו לפני דוד, הוצאו מתוכם שני חבלים להורג, כפי הנראה משום שדוד ראה שלא נותרה בהם כל חיות של קדושה (לעיל הערה ה). אולם היה גם מלוא החבל להחיות, מואבים שבהם זיהה דוד מידה מסוימת של קדושה, ואותם הותיר בחיים. המס השנתי שהביאו המואבים הללו לדוד מקביל למנחה שעתידיים הגויים להביא לעתיד לבוא, וכשתכלה גם המנחה מידן - יבוא קיצן (לעיל הערה פא).

וְזֶה: 'מוֹשְׁחוֹ', הִנְנוּ הַמְדִידָה לְכָלוֹת אוֹתָם:

(פר) לעתיד לבוא, השמחה תהיה כה גדולה עד שהקליפות ישיבו מעצמן את ניצוצות הקדושה למקומם, ובכך ייכלו.

תהליך זה מתחולל במידה מסוימת אפילו עתה. אף-על-פי שלא ניתן עדיין לכלות את הקליפות כולן, כל אדם - כמידת דבקותו בה' ובייחוד כמידת שמחתו בקיום המצוות - יכול להעלות את הניצוצות מן הקליפות.

קיום המצוות בשמחה הוא ה"מדידה" עצמה, כאשר הוא מביא לעשיית דין בקליפות: אלו הנעדרות קדושה לחלוטין - כלות, ואלו שעוד נותר בהם ניצוץ של קדושה - מוסיפות להתקיים כשהן מקבלות עליהן את ממשלתם של ישראל, ונכללות בעולמות הקדושה (פרפראות-לחכמה).

נשוב ונקרא כעת את חילופי הדברים בין רבי יהושע בן חנניה וחכמי אתונה, כפי שהם מתבארים בתורה שלנו:

אמצעותא דעלמא היכא? [אמצע העולם היכן הוא?] - חכמי אתונה שאלו: "איך אפשר להשיג את האיין-סוף?" (סעיף ח)

זקפא לאצבעתיה, אמר להו: הכא! [זקף אצבעו ואמר להם: כאן!] - רבי יהושע זקף את אצבעו כדי לרמוז שעל-ידי המשכת הברכה (המתקיימת באמצעות הידיים) עולים המוחין למדרגה גבוהה יותר, וממשיכים את ברכת השכל הנובעת מאור-איין-סוף (סעיפים ג-ז).

אמרו ליה: מי יימר? [אמרו לו: מי יאמר?] - כלומר, מי יעז להיכנס להיכלי התמורות ולהעלות משם את ניצוצות הקדושה? (סעיף ב)

אמר: אייתו אשלי ומושחו [אמר: הביאו חבלים ומידדו] - אין צורך לרדת אל היכלי התמורות, הקליפות עצמן יעלו את ניצוצות הקדושה. אז, ברגע בו הניצוצות לא יהיו עוד בתחומן, יכלו הקליפות לגמרי (סעיף ב).

ר' נתן כותב:

מדבריו של רבנו אנו למדים שלעתיד לבוא, כאשר יצאו היהודים מן הגלות, שמחתם תרקיע שחקים ותכלה את כל כוחות הרע שבעולם. נשאלת השאלה, איזו משמעות יש לכך עבורנו בגלות הארוכה שאנו שרויים בה, שבה הצער מצוי כל-כך ואף גדל מדי יום? מה יש בידינו לעשות כעת על מנת להתגבר על צרותינו ולשים קץ לשקיעה הרוחנית שלנו?

ר' נתן עונה על-פי דברי רבנו במקום אחר (ליקוטי-מוהר"ן ח"א רנ): כאשר ה' מבקש להביא ישועה לעם היהודי בהווה, הוא "ממשיך עליהם השגחה מקץ האחרון" - מאיר עליהם מן העתיד, מאור הגאולה האחרונה.

מסר זה רמוז גם בדברי רבנו כאן: "אייתו אשלי ומושחו". השמחה העצומה שתהיה לעתיד לבוא, בעת כליון הקליפות, יכולה להוות מקור כוח עבורנו גם בזמן הזה. אם נקשר את נפשנו באמונה שלמה לקץ המיוחל הזה, ונדע נאמנה שסוף כל סוף עתידים אנו לצאת מן הגלות וכל היגון יהפך לשמחה, נוכל להפיח בתוכנו רוח של שמחה כבר כעת, בתוקף הגלות. בכוח גרעין השמחה הזה נוכל להוסיף אומץ ולהתחיל בתהליך המופלא של התעלות העולמות כבר עתה, וכך נקרב את הגאולה (ליקוטי-הלכות הודאה ו: ז).

כעת יכולים אנו להבין את הכוונה האמיתית שברקע שאלתם של חכמי אתונה: "מי יימר?" חכמי אתונה מייצגים חכמות זרות ונעדרות אמונה, ודרכם היא דרכו של הספק התמידי. הם שותלים במוחו של אדם את המחשבה המתריסה - "מי אמר?" כך, הם גורמים לו לאבד כל נקודה של וודאות ולפקפק בעצם יכולתו להיחלץ מן הקליפות.

כל אחד מאתנו תוהה האם הוא יכול לעלות למדרגה רוחנית כלשהי, וודאי ביחס למדרגות העליונות המוזכרות בתורה זו. ספקות אלה אינם מובילים אלא לייאוש, מוסיפים צער על צערנו וגלות על גלותנו. אין הדבר תורם אלא לחיזוק כוחן של הקליפות, השואבות חיות מן העצבות והייאוש שלנו.

אולם רבי יהושע, המשמש כאן כדוגמה לצדיק המבקש תמיד לעודד כל יהודי להשתחרר מכבלי גלותו, עומד בפרץ. הוא מודיע קבל עם ועדה שהגאולה האלוקית בוא תבוא! בסופו של דבר יופיעו שמחה גדולה ואושר נפלא, ומשום כך אסור להתייאש לעולם! (ראה ליקוטי-מוהר"ן ח"ב עח) גם כעת אנו יכולים לשאוב שמחה מן הגאולה העתידה, וכך לחלץ את עצמנו מן הייאוש האוחז אותנו בזמן הזה (מבועי הנחל כד; ראה ליקוטי-הלכות הודאה ו: ז).

ברוח הדברים הללו, מספרים בברסלב מעשה שהיה: יהודי אחד שמע כיצד מפליג ר' נתן במעלת השמחה וחיוכה, ושאל אותו: ומה אעשה שאין לי ממה לשמוח לרוב צרותי ויגוני? אמר לו ר' נתן: אם כן תלווה ותשאל לעצמך עתה שמחה מהישועות שעוד יושיע אותך הקב"ה. הלא אז תצטרך לשמוח על הטובה, אם כן שמח בזה כבר כעת! (שיח שרפי קודש ח"ב א: תשלז)

מן התורה שלנו אנו יכולים להבין שדברי ר' נתן אמורים בין בפרט ובין בכלל, כיוון שבאמת שרויים אנו בגלות ושמחת הלב - שהיא השכינה - נתונה בין הקליפות. אולם דווקא במצב כזה עלינו לקיים את עצת רבנו, ולמשוך לעצמנו שמחה מן הגאולה העתידה שתבוא במהרה בימינו, אמן!

א עליו חוקים המכונים של אמונה את ר' יהושע בן חננייה, היכן הוא אמר על העולם זקף את אצבעו ואמר להם, כלן אמרו לו, מי ואמר שזה נכון, אמר להם, קציתו מכלים וממדת את העולם ומיכוחו שזה נכון.

אמר ר' ליה אמצעותא דעלמא היבא מאמר זה הינו חלק מר"ק המאמרים (כג-לא) המכונים מאמרי הסני דבי אמונא, בהם דרש רבינו את שלותיהם של הסני דבי אמונא לרבי יהושע בן חננייה בהתנחלותם עימו ואת מה שענה להם, כמובא במסכת בכורות (ט ע"ג). ועיין ב'מבוא למאמרי הסני דבי אמונא', המובא בנספחים שבסוף הכרך, שם הכחנו בהרחבה את כלל האגדה, והביאורים השייכים לה.

רדיפה דמחשבה למירדף אבתריה ליעוט זה לקוח מתוך קטע זהר יסודי עליו מיוסדת תורה זו. זהר זה חוזר להלן ב'זאת ה', ושם הכחנו אותו בהרחבה, על ד"ה 'ואעפ"כ לא ידע ולא אחידע, כמובא בזוהר פרשת נח, ע"ש.

בבחי' מטי ולא מטי וכו' כי הוא למעשה מנר"ג ולהצנת הדברים ראה במבוא הקבלי לתורה זו, שהכחנו להלן במילוא"ם על ח'ז' ו', ד"ה 'וכן עולין העולמות עד למעלה וכו'.

דמחשבה למירדף אבתריה. וע"י הרדיפה, אז השכל משיג אותו בבחינת מטי ולא מטי. כי באמת אי אפשר להשיג אותו, כי הוא למעלה מנפש רוח נשמה:

ב ודע, שאי אפשר להשיג אותו אפילו בבחינת מטי ולא מטי, אלא ע"י קודם החטא היה יכול לזכות לזה בחיים חיומו, ובשזיל זה הושיבו השי"ת שם לעבודתו, בפיקודין דעשה' (זהר בראשית דף כו), דהיינו שהיה לר"ק לקיים ולשמור את המורה, שע"י היה יכול להיכלל באין סוף ולהמשיך האור משם צלי התעבות הלבושים, רק בצחינת 'כמות אור' כנ"ל, אך ע"י החטא, 'אדם זיקר כל לין' (תהלים מט), ונתגרש מגן עדן, 'ויסם ה' את הכרוצים ואת להטו המהפכת לשמור את דרך עץ החיים' (בראשית א), שהם צחינת נטורי תרעול (שומרי השער), שאין מניחין לכולל בקלות צאור האין סוף, ששם עיקר החיים הנחייים, כי מנצלנין המחשבה כזמה מיני הסתות וצלזולים שנמשכין מצחינת ה'להטו המהפכת', ואז לריכין יגיעה גדולה קודם שנכללין שם.

להשיג אותו וכו' וכמנ צליקו"ה (אה"ע א'שזט ד, ז) שהשגה זו היא חכלית ציאת האדם לעולם ו"ל: וזה עיקר החכלית של האדם שצא לעולם הזה בשזיל זה, כדי להכיר אותו יתברך, שהוא ע"י צחינה הנ"ל, ע"י שיעשה המצוות בשמחה, עד שזוכה שמרדוף מחשבתו להשיג האור אין סוף, עד ששיגו צחינה הנ"ל ע"י הרדיפה והמעבד (בחי' מטי ולא מטי), שע"י עיקר השגת אורות הנחלות הנ"ל, שהם חכלית הידיעה, חכלית הטוב הנחץ, אשרי הוזהר לה.

דע שיש אור וכו' והוא אור א"ס. ומנצח צאורה ממשור (כד): ולהלן מבואר שהוא אור הנחלות שהוא למעלה מהספירות, והוא מדריגה עליונה ועליונה מאוד, וא"כ לכוונה נראה שכל המאמר מדבר ליסודי הדורות, יש להם שייכות עם מדרגות מופלאות כאלו, ולא לאנשים פשוטים כמונו, שאפילו את המדרגות הפשוטות עדיין לא השיגו. ויתכן לצאר כוונתו זוה, ע"פ הכלל שכל צחינה כלולה מכל החיניות, וכלל מדרגיה נמצא צחינת אור אין סוף, שעצור מי שאותו בצורתה המדרגיה, הוא אור גדול מאוד למעלה מנפש רוח נשמה שלו.

דע שיש אור וכו' והוא אור א"ס

ומנצח צאורה ממשור (כד): ולהלן מבואר שהוא אור הנחלות שהוא למעלה מהספירות, והוא מדריגה עליונה ועליונה מאוד, וא"כ לכוונה נראה שכל המאמר מדבר ליסודי הדורות, יש להם שייכות עם מדרגות מופלאות כאלו, ולא לאנשים פשוטים כמונו, שאפילו את המדרגות הפשוטות עדיין לא השיגו. ויתכן לצאר כוונתו זוה, ע"פ הכלל שכל צחינה כלולה מכל החיניות, וכלל מדרגיה נמצא צחינת אור אין סוף, שעצור מי שאותו בצורתה המדרגיה, הוא אור גדול מאוד למעלה מנפש רוח נשמה שלו.

דע שיש אור וכו' והוא אור א"ס

ומנצח צאורה ממשור (כד): ולהלן מבואר שהוא אור הנחלות שהוא למעלה מהספירות, והוא מדריגה עליונה ועליונה מאוד, וא"כ לכוונה נראה שכל המאמר מדבר ליסודי הדורות, יש להם שייכות עם מדרגות מופלאות כאלו, ולא לאנשים פשוטים כמונו, שאפילו את המדרגות הפשוטות עדיין לא השיגו. ויתכן לצאר כוונתו זוה, ע"פ הכלל שכל צחינה כלולה מכל החיניות, וכלל מדרגיה נמצא צחינת אור אין סוף, שעצור מי שאותו בצורתה המדרגיה, הוא אור גדול מאוד למעלה מנפש רוח נשמה שלו.

דלא מטי האור בספירות רוח הוא אחר, ו"ס' כי רגע באפו חיים ברצונו. כי הסתלקות האור, שהוא 'לא מטי', הוא מחמת העוים והא, מחמת התחוננים שאין בהם כח, אך בחינת 'מטי', שהוא חזרת האור לטטה להחיות העולמות, אין בהם שיעור, כי כפי מעשה התחוננים כד יחיה. והוא 'חיים ברצונו', כפי רצונו שיהיה אור, ו"ל כפי מעשה באפו אדם, כך ימשך זמן החיים ועץ חיים ז'. א. אור האין סוף גדול מאוד כדי שממנו יוכלו האותיות להצטייר, לפיכך ניתק לאט לאט מן הנקודה אל חוצה לה. וכל ניתוק בבחינת מטי ולא מטי, רצוא ושוב, מתנוצץ וחוזר ומתנוצץ אחרי סילוקו. וכל סילוק וניתוק דבחינת לא מטי משאר אחריו שישו, וכל רשימו בסוד נקודה קטנה תוך הנקודה הגדולה של כדור הסחירו. הרי נתחוו נקודות קטנות אין מספר והצטרפו אחת לאחת, וע"י הצטיירו האותיות (מבוא לחכמת הקבלה ח"ב ב. א. א. פרש"ש 'מטי ולא מטי' ידוע למבנינים, דהיינו שמגיע ואינו מגיע, שרדף ומגיע להשיג ואעפ"כ אינו מגיע ומשיג (מנהגות בסוף תורה דידן). שבוזרה להיות נכלל באור האין סוף בבחינת מטי ולא מטי, והו בחינת חכלית הייחוד והיוויו של עלמות עליונים וליקו"ה נפ"א ד. א. א. ראוי לעבוד להשיג' בהתלהבות הלב, והו הדביקות גמור לו יתברך שמו. והו אפשר להיות תמיד, רק מטי ולא מטי, כדרך אש. כמו באש אם מנפחין אותו, תחילה הוא מכבה ואח"כ נתגדל האש, והאש גופא עולה ויורד תמיד מעלה ומטה ומתנועע, כן ההתלהבות הוא במטי ולא מטי. כי תענוג תמיד אינו תענוג בעיני' עקב, סט.

נצח ותושיה * יש אור שהוא למעלה מנפש רוחין ונשמתין, והוא אור אין סוף ברוך הוא וכו', וע"י עשיית המצוות בשמחה וזכין להשיג אותו וכו'. אשרי מי שזוכה שירדף מחשבתו להשיג השגות אלו אע"פ שאין יכולת ביד השכל להשיג אותם, כי לא מתרדקין לא ידעוין. והושגה זאת היא חכלית הכל (קצור פיקו"ה כה, א).

על תורה זה ייסק מוהר"ם את ההלכות הבאות: נפילת אפיס ד', הודאה ו', א'שזט ד'. **אז השכל משיג אותו בבחי' מטי ולא מטי** והדגיש מוהר"ם צליקו"ה (א"ר"ם הודאה ו, א) שההשגות המובאות במאמר, על אף עומקם, שייכות לכל אחד מישראל, ו"ל: **עולם המעלה של עשיית המצוות בשמחה**, שע"י וזכין להעלות השכינה מנלותה וכו', עד שעולין מעלה מעלה, עד שזוכין להשיג אור האין סוף בצחינת מטי ולא מטי, שזה האור הוא למעלה מנפש רוח נשמה וכו', לר"ק אתה המעיין שמדע ותאמין, שכל מה שנאמר שם נעשה ע"י כל אחד מישראל, כשזוכה להתגבר לעשות המצוות בשמחה, כי לא צשמים היא, שלא נאמרה התורה לעולי שמים וכו', כי קרוב אלינו הדבר מאוד וכו'.

תורה כד אמצעותא דעלמא

(לשון רבינו ז"ל)

אמר ר' ליה, אמצעותא דעלמא היבא, זקפא לאצבעתיה, אמר להו, הבא. אמרו ליה, מי יימר. אמר, אייתו אשלו ומושחו:

א דע, שיש אור, שהוא למעלה מנפשין ורוחין ונשמתין, והוא אור אין סוף. ואע"פ שאין השכל משיג אותו, אעפ"כ רדיפה

א דע, שיש אור, שהוא למעלה מנפשין ורוחין ונשמתין, והוא אור אין סוף. ואע"פ שאין השכל משיג אותו, אעפ"כ רדיפה

א דע, שיש אור, שהוא למעלה מנפשין ורוחין ונשמתין, והוא אור אין סוף. ואע"פ שאין השכל משיג אותו, אעפ"כ רדיפה

קודם החטא היה יכול לזכות לזה בחיים חיומו, ובשזיל זה הושיבו השי"ת שם לעבודתו, בפיקודין דעשה' (זהר בראשית דף כו), דהיינו שהיה לר"ק לקיים ולשמור את המורה, שע"י היה יכול להיכלל באין סוף ולהמשיך האור משם צלי התעבות הלבושים, רק בצחינת 'כמות אור' כנ"ל, אך ע"י החטא, 'אדם זיקר כל לין' (תהלים מט), ונתגרש מגן עדן, 'ויסם ה' את הכרוצים ואת להטו המהפכת לשמור את דרך עץ החיים' (בראשית א), שהם צחינת נטורי תרעול (שומרי השער), שאין מניחין לכולל בקלות צאור האין סוף, ששם עיקר החיים הנחייים, כי מנצלנין המחשבה כזמה מיני הסתות וצלזולים שנמשכין מצחינת ה'להטו המהפכת', ואז לריכין יגיעה גדולה קודם שנכללין שם.

להשיג אותו וכו' וכמנ צליקו"ה (אה"ע א'שזט ד, ז) שהשגה זו היא חכלית ציאת האדם לעולם ו"ל: וזה עיקר החכלית של האדם שצא לעולם הזה בשזיל זה, כדי להכיר אותו יתברך, שהוא ע"י צחינה הנ"ל, ע"י שיעשה המצוות בשמחה, עד שזוכה שמרדוף מחשבתו להשיג האור אין סוף, עד ששיגו צחינה הנ"ל ע"י הרדיפה והמעבד (בחי' מטי ולא מטי), שע"י עיקר השגת אורות הנחלות הנ"ל, שהם חכלית הידיעה, חכלית הטוב הנחץ, אשרי הוזהר לה.

דע שיש אור וכו' והוא אור א"ס

ומנצח צאורה ממשור (כד): ולהלן מבואר שהוא אור הנחלות שהוא למעלה מהספירות, והוא מדריגה עליונה ועליונה מאוד, וא"כ לכוונה נראה שכל המאמר מדבר ליסודי הדורות, יש להם שייכות עם מדרגות מופלאות כאלו, ולא לאנשים פשוטים כמונו, שאפילו את המדרגות הפשוטות עדיין לא השיגו. ויתכן לצאר כוונתו זוה, ע"פ הכלל שכל צחינה כלולה מכל החיניות, וכלל מדרגיה נמצא צחינת אור אין סוף, שעצור מי שאותו בצורתה המדרגיה, הוא אור גדול מאוד למעלה מנפש רוח נשמה שלו.

דע שיש אור וכו' והוא אור א"ס

ומנצח צאורה ממשור (כד): ולהלן מבואר שהוא אור הנחלות שהוא למעלה מהספירות, והוא מדריגה עליונה ועליונה מאוד, וא"כ לכוונה נראה שכל המאמר מדבר ליסודי הדורות, יש להם שייכות עם מדרגות מופלאות כאלו, ולא לאנשים פשוטים כמונו, שאפילו את המדרגות הפשוטות עדיין לא השיגו. ויתכן לצאר כוונתו זוה, ע"פ הכלל שכל צחינה כלולה מכל החיניות, וכלל מדרגיה נמצא צחינת אור אין סוף, שעצור מי שאותו בצורתה המדרגיה, הוא אור גדול מאוד למעלה מנפש רוח נשמה שלו.

דלא מטי האור בספירות רוח הוא אחר, ו"ס' כי רגע באפו חיים ברצונו. כי הסתלקות האור, שהוא 'לא מטי', הוא מחמת העוים והא, מחמת התחוננים שאין בהם כח, אך בחינת 'מטי', שהוא חזרת האור לטטה להחיות העולמות, אין בהם שיעור, כי כפי מעשה התחוננים כד יחיה. והוא 'חיים ברצונו', כפי רצונו שיהיה אור, ו"ל כפי מעשה באפו אדם, כך ימשך זמן החיים ועץ חיים ז'. א. אור האין סוף גדול מאוד כדי שממנו יוכלו האותיות להצטייר, לפיכך ניתק לאט לאט מן הנקודה אל חוצה לה. וכל ניתוק בבחינת מטי ולא מטי, רצוא ושוב, מתנוצץ וחוזר ומתנוצץ אחרי סילוקו. וכל סילוק וניתוק דבחינת לא מטי משאר אחריו שישו, וכל רשימו בסוד נקודה קטנה תוך הנקודה הגדולה של כדור הסחירו. הרי נתחוו נקודות קטנות אין מספר והצטרפו אחת לאחת, וע"י הצטיירו האותיות (מבוא לחכמת הקבלה ח"ב ב. א. א. פרש"ש 'מטי ולא מטי' ידוע למבנינים, דהיינו שמגיע ואינו מגיע, שרדף ומגיע להשיג ואעפ"כ אינו מגיע ומשיג (מנהגות בסוף תורה דידן). שבוזרה להיות נכלל באור האין סוף בבחינת מטי ולא מטי, והו בחינת חכלית הייחוד והיוויו של עלמות עליונים וליקו"ה נפ"א ד. א. א. ראוי לעבוד להשיג' בהתלהבות הלב, והו הדביקות גמור לו יתברך שמו. והו אפשר להיות תמיד, רק מטי ולא מטי, כדרך אש. כמו באש אם מנפחין אותו, תחילה הוא מכבה ואח"כ נתגדל האש, והאש גופא עולה ויורד תמיד מעלה ומטה ומתנועע, כן ההתלהבות הוא במטי ולא מטי. כי תענוג תמיד אינו תענוג בעיני' עקב, סט.

נצח ותושיה * יש אור שהוא למעלה מנפש רוחין ונשמתין, והוא אור אין סוף ברוך הוא וכו', וע"י עשיית המצוות בשמחה וזכין להשיג אותו וכו'. אשרי מי שזוכה שירדף מחשבתו להשיג השגות אלו אע"פ שאין יכולת ביד השכל להשיג אותם, כי לא מתרדקין לא ידעוין. והושגה זאת היא חכלית הכל (קצור פיקו"ה כה, א).

המשנה נפשוין ורוחין ונשמתין ה' שמות נקראו לה, נפש, רוח, נשמה, יחידה, חיה. נפש זה הרוח, שנאמר כי הרוח הוא הנפש. רוח, שהיא עולה ויורדת (שכאדם ישן עולה וכשמעורר יורדת). נשמה זו האופיה, דברייא אמרו, האופייאט טבא האופי, כמו שבריות אומרים, שיש לו אופי טוב. שכל האיברים מתיים והיא חיה בגוף. יחידה, שכל האיברים משתנים שנים, והיא יחידה בגוף ובד"ה יו. ס.

נפש ורוח, הרוח מדריגה יותר גדולה מן הנפש, וע"פ מייחסוהו להאדם נגד נפש הבמהנה (מלבי"ם א"ב יב, י).

נפש רוח נשמה. נפש, הא אוקמה דאורי תחאה מכולא, רוח איהו קיומא דשלתא על נפש, ואיהו דרגא עילאה עלה, לקיימא עלה בכולא כדקא חזי, נשמה איהו קיומא דשלתא על כולא ושלטא על כולא, דרגא קדישא עילאה על כולו ויהו ויג'ט.

תלת דרגין כלילן בהו בני נשא, לאינו זוכא לפולחנא דטאריהו. בקדמיא אית ביה נפש, ואיהו תיקונא קדישא לאתקנא בה בר נש. כיון דאחי' בר נש לאתכאה, באי דרגא אתקנו לאתעטרא ברוח, דאיהו דרגא קדישא דשריא על נפש, לאתעטרא ביה בר נש והוא דוכי. כיון דאתקל בהו בנפש ורוח, נעאל ואתקל בפולחנא דטארי' כדקא יאות, כיון שריא עליה נשמה, דרגא עילאה קדישא דשלתא על כולא, וכדון איהו שליטא דכולא, שלים בכל סטרו, למוכי לעלמא דאחי, ואיהו רחמנא דקב"ה ויהו ויג'ט ד.

אבר הכבר הוא משכן הנפש, והלב משכן הרוח, והמוח משכן הנשמה (עץ חיים ב. א).

דע, כשהתינוק יוצא לאור העולם יש לו רק בדינת נפש בלבד בפועל, ורוח ונשמה בכה, וע"י עסקו בתורה ונמששים טובים אז מתלבשים רוח ונשמה ומתגלים בפועל (עץ חיים לפ"ח).

בגלות אין לנו אלא נפש רוח ונשמה, ולא יותר (קה"ה, ס"א).

מטי ולא מטי

מטי ולא מטי, פירושו, גילוי ולא גלוי בערך החכמה וכ"ש שאר הנאצלים (פר"ד יא, ו).

תחילה מטי האור תוך הכלי של הכתר ואח"כ מטי האור ממנו, ואח"כ מטי האור בכלי של חכמה וחזק אח"כ להסתלק, וכן עשה בכלי' כלים, והו נקרא 'מטי' ולא מטי' הנוכר בוהר תמיד, ולעולם יש בטבע האור ההוא לבוא ולהאיר ואח"כ מסתלק, כמו שיש בטבע שלחבת הנו שהיא מתנועעת (עץ חיים ז, א).

מטי ולא מטי, שיעור הזמן כפי מעשה התחוננים כד יחיה. והוא 'חיים ברצונו', כפי רצונו שיהיה אור, ו"ל כפי מעשה באפו אדם, כך ימשך זמן החיים ועץ חיים ז'. א. אור האין סוף גדול מאוד כדי שממנו יוכלו האותיות להצטייר, לפיכך ניתק לאט לאט מן הנקודה אל חוצה לה. וכל ניתוק בבחינת מטי ולא מטי, רצוא ושוב, מתנוצץ וחוזר ומתנוצץ אחרי סילוקו. וכל סילוק וניתוק דבחינת לא מטי משאר אחריו שישו, וכל רשימו בסוד נקודה קטנה תוך הנקודה הגדולה של כדור הסחירו. הרי נתחוו נקודות קטנות אין מספר והצטרפו אחת לאחת, וע"י הצטיירו האותיות (מבוא לחכמת הקבלה ח"ב ב. א. א. פרש"ש 'מטי ולא מטי' ידוע למבנינים, דהיינו שמגיע ואינו מגיע, שרדף ומגיע להשיג ואעפ"כ אינו מגיע ומשיג (מנהגות בסוף תורה דידן). שבוזרה להיות נכלל באור האין סוף בבחינת מטי ולא מטי, והו בחינת חכלית הייחוד והיוויו של עלמות עליונים וליקו"ה נפ"א ד. א. א. ראוי לעבוד להשיג' בהתלהבות הלב, והו הדביקות גמור לו יתברך שמו. והו אפשר להיות תמיד, רק מטי ולא מטי, כדרך אש. כמו באש אם מנפחין אותו, תחילה הוא מכבה ואח"כ נתגדל האש, והאש גופא עולה ויורד תמיד מעלה ומטה ומתנועע, כן ההתלהבות הוא במטי ולא מטי. כי תענוג תמיד אינו תענוג בעיני' עקב, סט.

נצח ותושיה * יש אור שהוא למעלה מנפש רוחין ונשמתין, והוא אור אין סוף ברוך הוא וכו', וע"י עשיית המצוות בשמחה וזכין להשיג אותו וכו'. אשרי מי שזוכה שירדף מחשבתו להשיג השגות אלו אע"פ שאין יכולת ביד השכל להשיג אותם, כי לא מתרדקין לא ידעוין. והושגה זאת היא חכלית הכל (קצור פיקו"ה כה, א).

שמחת המצוות

אדם גדול הוא מי ששמח במצוות (ע"פ ברכות סו).

וישבתתי אני את שמחתך/ וזו שמחתה של מצוה ושבתי לו.

חייב האדם על השמחה בהתעסקו במצוות, והשמחה במעשה המצוה היא מצוה בפני עצמה. מלבד השמחה שיש לו על המצוה יש לו שמחה על השמחה (רבינו בחיי דברים כה, מז).

עבודת ה' ביראה ובשמחה, וכן תהי' ריעות דלא מתפרש, ויראה בלא שמחה לזה מזה שחורה, ולא יאות לצעיר על עבודת הש"ת אך לעבוד, וכן תמיד יהיה בשמחה, ואפילו באותו שעה צריך ג"כ לעבוד אותו, ואין פנאי ליישב אך ומה וצוואת הריב"ש טו.

השמחה שאדם שמח שלא לשם מצוה לא נקרא כלל שמחה, רק שחוק או הוללות וכדו', אבל לשון שמחה הוא שבת ה"א ה"ב.

ע"י שמחת המצוה נשלם הקדושה. וזליקו"ה (או"ח נפילת אפיס ד, ז) הרכיב מוהר"ם לזכר את ענין השמחה במצוות, ומדוע רק זו השמחה האמתית שיש בעולם, וכן מצאנו בדבריו ששכונתים למצוות טעמים של שטות (שהם נשזיל עסקי העולם ונשזיל נימוסים בלזכר), זה גורם להסתלקות השמחה מן המצוות, וז"ל:

עיקר הקדושה היא שמחה, דהיינו לשמחות בהש"ת. כי מי שיש לו אמונה שלימה בהש"ת, צודאלי ראו

לו לשמחות תמיד בהש"ת. וזה הדבר אי אפשר לזכר ככתב, כי הוא לכל חד כפוס מה דמשער בליציה, וכבר מצאנו בדבריו מזה כמה פעמים וכו'. כי עיקר השמחה היא שמחת המצוות, בחינת (הגלים יט) 'פיקודי ה' ישרים משמחי לב', ומי שמאמין בהש"ת ובתורתו הקדושה בתמימות ובפשיטות כמו שכל ישראל מאמינים, צודאלי אין שמחה בעולם כמו שמחת עשיית המצוות, שאז זוכין לעשות נחת רוח ליוצרו וצוראנו יתברך, ואזו קונים לנו חיי עולם לעולמי עד ולנצח ננחיס ע"י חוטי הליצית שקונים אותנו בעד מטעם גדול אחר, ואזו נכללים ע"י צבור האין סוף, היש שמחה גדולה מזה. כי זה כל אדם יכול להצין, שבעולם הזה אין שום שמחה בעולם, כי מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש, ואם יצבור כעפר כסף וזהב, סוף כל סוף מה יתרון לו בכל זה, כי לא צמוחו יקח הכל, והכל יודעין שסוף אדם למות וימינו כלל עובר, ומי שיש רק אהיה רעימה בעלמא של שכל אמתית, אפילו נכרי, יכול להצין שאין שום שמחה צוה העולם כלל. כי 'אחרית שמחה טובה', ועל זה נאמר 'ולשמחה מה זה עושה' (קהלת ג). ועל כן אלו המחקרים והכופרים אין להם שום שמחה אמתית כלל, והכרת פניהם ענתה בהם, שע"פ רוב הם מלאים עצבות יגון ואכזבה. כי מהיכן יקבלו חיות ושמחה אמתיות, מאחר שכופרים בתורתו הקדושה ובעשיית מצוותיו יתברך, וזודים מליצם טעמים של הצל ושטות על עשיית המצוות הקדושים, ויפלאו על ה' ועל תורת משה דברים אשר לא כן, אשר צדו מליצם, כאילו ח"ו כל טעמי המצוות הקדושים הם נימוסיות ח"ו נשזיל תיקון העולם, תיקון המדינה ח"ו. אוי להם ואוי לנפשם, תיפח רוחם ונשמחם, כי אין כפירה גדולה מזה. ולדבריהם הרעים והזרים והמטופשים, צודאלי אין לשמחה בשום מצוה ח"ו, מאחר שחלית המצוה הוא נשזיל תיקון זה העולם, ואם בגוף העשירות והממון ושאר חפצי העולם אין שום שמחה אמתית, כי אחריתו מרה כלענה כנ"ל, מכל שכן אין ישמח בהמצוה, שהיא רק נשזיל קיום נימוס המדינה ח"ו לפי

דעתם הרעה והמשושבת. ואין ישמח במצוות סוכה, מאחר שאומרו עליו טעם של שטות כזה, שאז טוב לישב בצלוי כזה, והוא בעצמו יודע שזה שטות. כי ע"פ פשוטו צודאלי אז טוב יותר לשבת בציונו מליצם צבוכה, ואם ירצה לישב בצל יעשה לו אוהל של פשתן כדכר השרים, ולא סוכה העשויה כדונו שסככה מפסולת גורן ויקב דייקא. וכן בשאר המצוות. ואין צריך לחזור לטמור שטותים ושקרים ודברים צדויים כאלה, שהם הם עיקר האפיקורסות והכפירות, שכופרים בתורת משה לגמרי ומחפין השקר שלהם נשטותים כאלה, כאילו הם מתעלים את דברי משה רבינו ע"ה ונותנים טעם לדבריו, טעמים מרים וקרוחים שכאלה, אם יש טעם צריך פלגמות ושטותים כאלה, דפרט עמה שכבר זכינו לספרי הזהר הקדוש וכתבי האר"ל, שמצאנו בהם שכל מצוה ומצוה מרמז לדברים גבוהים ועליונים מאוד מאוד עד אין סוף ואין חלית, כי הם חיינו ואורך ימינו צוה וצבא לעולמי עד ולנצח ננחיס, ואזו בני ישראל, אשר הש"ת הדבילנו ברחמי מן התעוים והכופרים האלה שהם צודאלי מן הערב רב, מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו וכו'. כמה וכמה יש לנו לשמחה בכל עת, ודפרט כשאלו מגיעים לעשות אהיה מצוה, אשר לנו זוכים דרגע קלה של עשיית המצוה להיות נכללים בהש"ת, צבור האין סוף צרוך הוא.

ע"י שמחת המצוה נשלם הקדושה. וכמוצא בליקו"ה (יו"ד תלה ג, ז): עיקר קיום התורה והמצוות בשלימות היא השמחה של המצוה, כמוצא בכתבי האר"י וז"ל שיעיקר השלימות היא השמחה של המצוה, וכמ"ש 'תחת אשר לא עזבת את ה' אלקיך בשמחה וצטוב לבב'. וכך מוצא גם בעצומ"ה (תפלה י): מצבור בליקוטי הלכות, שהשמחה ששמחים במצוה, גדולה יותר מן המצוה עצמה.

ליקוטי הנחל

עשיית המצוות בשמחה. ומוצא בשש"ק (ו, תיח): היה אומר (הה"ח רלו"ו ז"ל), כמו שזכר המצוות והמעשים טובים עיקר שלימותם תלוי כפי השמחה של זה המקיימם, כן הדבר בכל עולמות של רבינו, שעיקר מעלתם תלוי כפי השמחה וההודיה שיש לה המקיימם, ולפי שמחתו בהם כן מעלתו על ידם.

ע"י שמחת המצוה נשלם הקדושה. מוצא בני הגמל (ה): שמי אומיות הראשונות מתיבת מצוה, היינו מ"ה, הם צב"ת צ"ש אומיות ע"ה, והשי אומיות האחרונות מתיבת מצוה, היינו ו"ה, שכלל השם הו"ה. וע"כ כשהצב"ה הוא אחריות פשוט עם המצוות, כשעושי אהיה מצוה נכלל בו ית'. שמחת המצוה. ומוצא בליקו"ה (או"ח תפלה ד, ט): שמחה דקדושה הוא הנקודה הקדושה של כל המצוות, כמ"ש 'פיקודי ה' ישרים משמחי לב'. כי העיקר הוא לזכות לשמחה בה, בחינת 'אכתי אשמח בה', וכמ"ש 'כי בו ישמח ליבנו וכו'. כי צבאת מי שהוא בכלל האמונה הקדושה האלמיתית יש לו לשמחות כל ימיו בכל עת וזכר רגע, כשיזכור את עמלו הטובה והחסד הפלפל שעשה הש"ת עימנו ע"י משרע"ה אשר פתח את עינינו והמשך עלינו את האמונה הקדושה להאמין בה' ובשמה עבדו, לקיים תורתו ומלכותו הקדושים וכו'. ואי אפשר לזכר ככתב ובעל פה עולם השמחה הוא, כי לגדולתו אין חקר. כי השמחה האמתית הוא

עשיית המצוות בשמחה. וראינו להרכיב ולהציא צוה את לשה"כ דצדדים (כה, מה-מו) הנאלמ דפרשת התוכחה: וצ"ח ע"לך פל הקללות האלה וקדפוך והשיגוף וגו'. תחת אשר לא עזבת את ה' אלקיך בשמחה וצטוב לבב מרצ פל: ויצא רבינו בחיי (סו): תחת אשר לא עזבת את ה' אלקיך בשמחה.

בשמחה. כי ע"י יאשימנו הכחוש בעצדו הש"ת ולא נשלם הקדושה, הייתה העבודה בשמחה, לפי שחייב האדם על השמחה בהתעסקו

במצוות, והשמחה במעשה המצוה, מצוה בפני עצמו, מלבד השכר שיש לו על המצוה יש לו שכר על השמחה, ועל כן יעניש צבאן למי שעובד עבודת המצוה כשלא עשהה בשמחה, ולכך צריך שיעשה אדם המצוות בשמחה וצכוונה שלימה. ועוד כתב צוה רבינו בחיי (הקד' לפ' נשא): יתחייב האדם להיותו שמת במצוות, כשיעשה אותן או יראה אחרים עושין וכו'. וידוע כי השמחה במעשה המצוות מצוה בפני עצמה, וכשם שהמצוה עבודה להש"ת, כך השמחה על המצוה נקראת עבודה, וכן כתיב (דברים כה) 'תחת אשר לא עזבת את ה' אלקיך בשמחה', והוא שכתוב (הגלים ק) 'עבדו את ה' בשמחה', ציאר כי השמחה שלימות העבודה. ועל כן היה ענין השרי צמקדש וצמסכן צשיר הפה והכל, שהוא מציא נפש האדם לדרך השמחה, ומכאן אמר הכחוש צלויים לעבוד עבודת עבודה, ודרשו חז"ל (ערכין יא) 'אי זו עבודה לעבודה, הוי אומר זה השרי'. כי היו הלוויים מוהרין ומתוויים לשורר ולעורר השמחה על מצות הקרבן, כדי להיות מעשה המצוה בשמחה. ובשער רות"ק (עם פי' יוס"ד, ט ע"ה) להאר"ל, מוצא עוד צוה: לרין האדם צעמ קיומו כל מצוה ומצוה, או בהתעסקו בתורה, או כשמחפלה התפלה, להיותו שמת וטוב לב, יותר מכאשר מרויח או מוצא חלק אלפים דינרי זהב, וכמו שמלינו (ברכות ל ע"ב) על החכם הוא צבי ע"ה, דהוה קאים קמיה דרבה והוא קא דצח טובא, ואמר תפילין קא מנחנח וכו'. וזה פירוש הפסוק 'תחת אשר לא עזבת את ה' אלקיך בשמחה וצטוב לבב מרוב כל' (דברים כה), פירוש, תשמח יותר מכאשר תרויח רוב כל ממון שבעולם, וזה צעממה היא מידה מגונה מאוד, וצפרט הרעה להשיג חכמה ורוח הקודש. ואין דבר גורם מניעת ההשגה, אפילו אם יהיה ראוץ אליה, כמו (שיש צו) מידה של העצבות. והעד צוה, מה שאמר הכחוש 'עמתי קחו לי מנגן, והיה כנגן המנגן' (מ"ב א).

עליו טעם של שטות כזה, שאז טוב לישב בצלוי כזה, והוא בעצמו יודע שזה שטות. כי ע"פ פשוטו צודאלי אז טוב יותר לשבת בציונו מליצם צבוכה, ואם ירצה לישב בצל יעשה לו אוהל של פשתן כדכר השרים, ולא סוכה העשויה כדונו שסככה מפסולת גורן ויקב דייקא. וכן בשאר המצוות. ואין צריך לחזור לטמור שטותים ושקרים ודברים צדויים כאלה, שהם הם עיקר האפיקורסות והכפירות, שכופרים בתורת משה לגמרי ומחפין השקר שלהם נשטותים כאלה, כאילו הם מתעלים את דברי משה רבינו ע"ה ונותנים טעם לדבריו, טעמים מרים וקרוחים שכאלה, אם יש טעם צריך פלגמות ושטותים כאלה, דפרט עמה שכבר זכינו לספרי הזהר הקדוש וכתבי האר"ל, שמצאנו בהם שכל מצוה ומצוה מרמז לדברים גבוהים ועליונים מאוד מאוד עד אין סוף ואין חלית, כי הם חיינו ואורך ימינו צוה וצבא לעולמי עד ולנצח ננחיס, ואזו בני ישראל, אשר הש"ת הדבילנו ברחמי מן התעוים והכופרים האלה שהם צודאלי מן הערב רב, מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו וכו'. כמה וכמה יש לנו לשמחה בכל עת, ודפרט כשאלו מגיעים לעשות אהיה מצוה, אשר לנו זוכים דרגע קלה של עשיית המצוה להיות נכללים בהש"ת, צבור האין סוף צרוך הוא.

ע"י שמחת המצוה נשלם הקדושה. וכמוצא בליקו"ה (יו"ד תלה ג, ז): עיקר קיום התורה והמצוות בשלימות היא השמחה של המצוה, כמוצא בכתבי האר"י וז"ל שיעיקר השלימות היא השמחה של המצוה, וכמ"ש 'תחת אשר לא עזבת את ה' אלקיך בשמחה וצטוב לבב'. וכך מוצא גם בעצומ"ה (תפלה י): מצבור בליקוטי הלכות, שהשמחה ששמחים במצוה, גדולה יותר מן המצוה עצמה.

מילואי חכמה

עשיית המצוות בשמחה. הנה כתב מוהר"ם בהלכה המיוסדת על תורה זו (נפילת אפיס ד, ז) שעשיית המצוות בשמחה היא צבחינה אחת עם סדר עליית העולמות שנתפלה. וע"פ דבריו ראינו לניין את דברי האר"ל בשער הכוונות (הקדמה לדרושי ברכת השחר) אודות חיוז התפלה בשמחה, וז"ל: חסור לאדם להתחלל תפלתו בעצבון, ואם נעשה כך, אין נפשו יכול לקבל האור העליון הנמשך עליו צעמ התפלה. אמנם צעמ שמתודה היודי ומפרט חטאיו אז טוב להתעבז בלזכר, אבל צבאר התפלה נמשך לו נוק נפלא גדול ע"י עצבותו, אבל צריך להרחות לפניו ית' הכנעה גדולה צלמיים ויראה, אמנם תהיה בשמחה יתירה וגדולה בכל האפשר, כדמיון העבד המשמש את רבו בשמחה יתירה, ואם משמשו צבצות עבודתו נמאסת לפניו. וכמעט שעיקר המעלה והשלימות והשגת רוח הקודש תלויה בדבר זה, צין צעמ תפלתו וצין כשעושה אהיה מצוה משאר המצוות, וכמו שאמרנו בגמרא מההוא דהוה קבצמ טובא כו' ואמר תפילין קא מנחנח. ואל תצו לעיני זה כי שכרו גדול מאוד. וכתב צוה הש"ה (פ' עשרה מאמרות, מאמר ג-ז): העידו תלמידי האלקי האר"י הנ"ל שאמר, מה שזכה לרוח הקודש היה צבציל שהיה שמת מאוד שמחה גדולה בקיום המצוות.

לכל חד כפוס מה דמשער בליציה, צבחינה 'ודע צשערים צעלה וכו'.

עצה ותשיבה

ע"י שמחת המצוות נשלם הקדושה ומעלה החיות והקדושה שבקליפות. ועל כן כשעושי המצוות בשמחה מעלה השכינה מבין הקליפות (קצויר יקרי"ב כה, ב).

ואני תפלה

אשר ירגו, מה טוב תקלנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו. אשרינו שזכנו ברחמיך הרבים וחסדיך הירבים לקבל תורתך הקדושה ולקיים מצותיך הקרות, הדין קדים מידה ומפיו רב. ובכן באתי לשחרר פניי יי אלהי ואלהי אבותי, שתחננו ברחמיך הרבים, ובחסדיך הגדולים, ותובלנו ששעשה כל המצוות בשמחה גדולה וצטובמה מאד, באשר ראוי לשמח וקשורש ולצ"ב בך יי אלהי, בכל עת שאנו זוכים לקיים ולעשות אהיה מצוה, אשר כל מצוה ומצוה היא אחריתך, ואנו זוכים להתדבק בך ולהציל בך יי אלהינו על ידי עשיית כל מצוה ומצוה. מה רב טובך אשר עשית עמי, אשר וכתית דהיות מידע ישראל ורא עשני גוי, ואהיה מקים מצעך דלי, מאשפות תרים אביון פמוני, ואהיה מוציא אותי בכל יום ויבך עת אקשור מצות ה' וקירותי וקירותי עורני ברחמיך הרבים שימשך עלינו שמחה גדולה ממי שהשמחה במקונו, שנוקה לשמח מאד באמת בעת שאנו זוכים לעשות מצוה, עד שנוקה תמיד לעשות מצות רבות בכל יום בשמחה גדולה וקירותי וקירותי וקירותי מאד (ליקו"ה כה, ב).

ומעלה החיות והקדושה שבקליפות, בבחי' אחד עשר סמני הקטורת. כתב מוהר"ם זליקין^(א) (פילת אפיס ד, א, המוצאת להלן אות ח' בנח"ד ד' אזי מכה המוחין וכו'), שרבינו ז"ל גילה ויצא שכל סוד עליית העולמות הנעשה בכל צוקר ע"פ סדר התפלה, נעשה גם ע"י עשיית המלות בשמחה, ע"ש.

ומצאנו בבחי' האר"ל שהתפלה נחלקת לד' חלקים (כנגד ד' עולמות אר"ל), ועולם העשיה מתחמון שוררות גם הקליפות, והן יונקות מיוני הקדושה. ומצאנו האר"ל ע"י אמירת פרכת הקטורת, מוילי' מהקליפות את החיות שהם ינקו, ונשלמת הקדושה, וע"י הולכים העולמות ומתעלים ומתקשרים לשרשם. ויצא בשער הכוונות (דרושי תפלת השחר ג) מדוע דייקא בכח י"א סמני הקטורת, לסלק את הקדושה מתוך קליפות העשיה, וז"ל: החיות אשר בתוך הקליפה היא צחינת הקדושה המחיה הקליפה, והוא סוד י"א סמני הקטורת. ולכן תיכף אחר פרכת התמיד אנו אומרים סדר פיתוס הקטורת וכו', וע"י פיתוס הקטורת הזה שאנו אומרים, גורמים לסלק חיות הקדושה אשר בתוך הקליפות העשיה, שהם י"א יריעות עיזים, ואנו מסלקים אותם ע"י י"א סמני הקטורת וכו'. כי י"א סמני הקטורת וכו'. וע"י אלו ה"א סמנים, הרי הם י"א. וע"י אלו ה"א סמנים, שהם ה"ס סמנים, שהם ה"ס דעשיה ועוד אותה נקודה קדושה העליונה המחיה את כולם, ואז ע"י כך נדחין הקליפות, ואנו מסלקים משם אותה הנקודה אשר היתה מחיה אותה, ואח"כ אנו ממיין את העשר קליפות. ולכן כיון שהקדושה והחיות שבהם מסתלק מהם, אז נשארים הם מתיים. וז"ל למה הקטורת נכפר על הגוף קטורת, כמ"ש 'וינתן את הקטורת ויכפר על העם', והטעם שהקטורת ממיית מלאך המוות, וע"י כך אין צורך להמית^(ב). וכמד ע"י שם חיים (שער יא, יג) בני המספר י"א שבסמני הקטורת, שהוא זע"א וז"ל: ענין י"א סמני הקטורת וענין י"א יריעות עיזים וי"א ארורים צפרשם כי תצוא הם י' קליפות דגונה, ויש בהם חיות נבלע בתוכם, כי אין קודש מתערב בחול, אך עומד על ראשם ומשם מאיר להם, בתוכם, ונחשצין ל' צלצד, אצל צקליפה אין החיות נבלע בתוכם, ואז הם נחשצין ל"א. והוא 'כל המוסף גורע'^(ג).

אחד עשר סמני הקטורת. ויצא ענין זה זליקין^(א) (יו"ד עולה ג, ה): וזה צחינת אחד עשר סמני הקטורת, שעל יסוד מצרין כל הניצויות הקדושה מן הקליפות. כי צירור הקדושה מן הקליפות ע"י אחד עשר סמני הקטורת זה צחינת ה"ל, מה שמוילי' החיות מן הקליפה וכו'. כי הקדושה היא לעולם צחינת עשרה, כי אין דבר שצדקושה צפחות מעשרה, אצל חיות הקליפות הוא צחינת עשתי עשרה כידוע, שהיו צחינת אחד עשר אלופי עשו, צחינת עשתי עשר יריעות עיזים וכו' כמובא. והיו צחינת אחד עשר סמני הקטורת, היינו כי מחמת שע"י הקטורת היו צריכין לצרר הקדושה מעמקי הקליפות, על כן היה צדקושה אחד עשר סמנים דייקא, כדי להכניע ולהמתיק הדין בצורשו, היינו שהקליפות שהם צחינת חוקף הדינים, שייקדם וחיזם צחינת עשתי עשרה, הם נכנעים בצורשם דייקא, דהיינו ע"י אחד עשר סמני הקטורת וכו', וע"י דייקא מוילי' מהם חיותם.

י"א אלופי עשו, וי"א ארורים שבפ"י תבוא, וי"א סמנים של הקטורת, וי"א ימים מחורב דרך הר שעיר, וי"א יריעות עיזים, וישעור ולא אחת עשרה' שבספר צידה, הכל סוד אחד להם, וכל המוסף מקשר גורע, ובעוונות, ה"א יריעות עיזים על המשכן, והם סוד שרפים עומדים ממעל לו, ולכן 'אבות ייבאל עשן, וסוד יבואו בני האלהים להתייבב על ה', וסוד י"א יום מחורב, ר"ל מחורבה, כי הם 'דרך הר שעיר, עד קדש', הם ימי הקדושה (ס' הליקוטיהו, האותו).

י"א פעמים אר"י עולה קטורת, וזהו תמפר ועולה מתחתיות עד למעלה, וז"ל צחה הרוח את עמוד העשן (אבות פ"ה), אפילו רוח סערה, כי היה חש כוחו בסוד הקטורת, ומיוחד העולמות מלמטה למעלה ומלמעלה למטה בסוד הפנימיות, ולכן היה נעשה במחבא הפנימי, שה"ס מלות בינה. והיו קטורת, שפירושו קשר בלשון תרגום, שעיקרו העלאת הניצוץ מקליפת גוה שהוא סוד התרגום וכו' על הוה, קרית קצו"ג.

וי"ד א"י גיטוריא סמא"ל, וה"ס י"א סמני הקטורת, והוא ענין שמו"ס רמ"ו על הוה, בא ז"ל.

י"א סמני הקטורת הן עשר בח' דקדושה, אור פנים, ואחר בח' דקדושה, אור מקיף, המתחיל את הקליפות, וע"י הקטורת אנו מעלין אותם משם (קדש יקדש).

עיקר בירור הניצויות הקדושות מתוך הקליפות היה ע"י אחד עשר סמני הקטורת כידוע, שזהו בחינת גרים שמוציאין אותם מתוך עמקי הקליפות ומקריבין אותן אל הקדושה (ליקוטי גרים ז, טו).

קטורת היא עיקר בחינת תשובה כידוע, כי י"א סמני הקטורת מביעין סטרא דמותא כל הסטרוין אחרנין ומעלין הקדושה מעמקי עמקי הקליפות כידוע, וכמ"ש בבחי' האר"ל שידור לומר קטורת בכוונה גדולה וייעיל ל' לחיות בתשובה (ליקוטי ק"ש ת, טו).

חובב מוטל על כל בני אדם לומר סמני הקטורת אדם איתו מוטל, בכדי שימתיק ב"א סמני הקטורת את י"א בחות הדרינים של הסט"א וישים אלישילך, תצחוו.

מיילוי הכמה

אחד עשר סמני הקטורת. ומצאנו בספר זרע קודש (פ' מולדות, ד"ה וימרונו הנינים): הנה בקדושה כחצו בספר יצירה (פ"א מ"ד) 'עשר ספירות ולא אחד עשר', וצקליפה כחצו בספרים שהם אחד עשר, ולכן יש י"א סמני הקטורת, להמיש כוחם של הקליפות שהם אחד עשר, ע"י י"א סמני הקטורת. כי הנה בקדושה מחמת פחדו יתברך ויראחו הגדולה אי אפשר להתפשט על כן, מחמת שה' אדון ימיד אל מלך נאמן מושל בכלם ממעון קדשו, ולפני כסאו המה משתחוים, ולכן מחמת פחד ויראה הם נלמטם כביכול עשר ולא אחד עשר, מה שאין כן הקליפה מחפשטת עלמה והם אחד עשר כו', שלכן סמני הקטורת הם י"א נצטל כוחם. גם ע"י שאנו אומרים יי אלקינו יי אחד שהר"ת מכל צ' חיבות הם אותיות י"א, ע"י אנו מצטלין ה"א כוחות הקליפה, וז' פעמים י"א מד' חיבות י"א אלקינו יי אחד' הם גימטריא צ"ה וצוה אהנו עטושים שנצטל כוחם, ואהנו נגילה ושמחה שישועמו יתברך. וזוה (ההל"ס קמג) 'כי צך נצטחי', צ"ה היא כ"ב, הגימטריא מהר"ת מד' חיבות ה"ל, ו"ח (שה"ש ח) נגילה ושמחה צך, ואיחא צמדש (שה"ש ח) צך, צ"ה צ"ב אותיות התורה, צך, צמורת'.

הקטורת. ומצאנו בספר סדר היום (סדר אין כאלקינו ופיטוס הקטורת) לרבי משה בן מכיה, אודות מוקף סגולה אמירתה, וז"ל: ענין הקטורת הוא ענין גדול, והוא אשר מקשר העולמות כולם בשמו. כי 'קשר' הוא צלשון הקדוש, ו'קטורת' צלשון תרגום, והוא מצטל המוות ועוזר המגיפה ומסלק רוח רעה וכל המקטרגים מכל העולם, כאשר כתבנו צוהר מתקומות רבים. ולכן ראו לכל צעל נפש להשתדל בכל עוז לאומרה בכל יום פעמיים, בצוקר ובערב, ולכוון צו מלה במלה, ועמלה שית שפתוחינו במקום קרבנותינו. וגורם לנו צרכה והצלתה בכל מעשה ומשלח ידינו, ומעשיר ואינו צל לידי עניות הוהיר צו, כאשר מצינו בכהנים המקטירים אותו, שכל כהן שזכה צו פעם אחת לא הוצרך להקטיר צו פעם אחרת, מפני שמתצרך צמעשה ידיו. והיו הכהנים שלא זכו צו מעולם מפיקים צו כדי לזכות בהקטרתו להסתרך בהרווחת מוונותיהם. וכן יהיה הענין למי שמדקדק בקריאתו בכל יום כראוי בצוקר ובערב, וזכה להרווחת מוונותיו צלי ספק.

ואני תפלה

היום חתמתי על פליטת עמך בית ישראל, ומהר בקאלנו גאלת עמך, בקלך ובפרט, בגשמיית וברוחניות, ותביא לנו את משיח צדקנו, בן דוד ובוא ויגאלנו, ותבנה חרבות ירושלים, עיר הצדק קריה נאמנה, ותאיר עלינו כבוד פניך ותמחה ותחיש לבנות בית קדשנו ותפארתנו, וישם נקריב קריה נאמנה, וקרבנות חובותינו ונפח קהקריב קרבן התמיד כמו עזו ובמקומו בקהקריב, ויהקטיר קמרת במונה, ועל ידי זה ננפה הקהקריב ונעו שש עמך, קצות ויקבע הקוצים מן הפרס, הקהקריב ויעקב ויבטל ק' החושים, ויהקטיר הסוככים את השושנה העליונה, ויהקטיר ק' ניצוץ הקדש מבוין הקליפות והעבדים, ויבלם יתקבץ ויתאחזו ב'אמונה הקדושה (ליקוטי ח).

מסירת הקשרים

(א) ודו"ק וראה, שפעולת הקטורת גורמת גם לכלות את הקליפות, שהיו לאחד שמוציאים מן הקליפות את נקודת החיות והקדושה שחיייתה אותם, הם נשארים מתיים, כמובא בסוף המאמר 'ועי' השמחה יתבטלו הקליפות'. (ב) ויתכן לקשר זאת עם בחי' המותוה' המבואר בסמוך.

אין השכינה שורה מתוך עצבות ושכל לז'.

ויתעצב אל ליבוי, ואין עציבה אלא אבילות (כ"ד ל"ו).

מידת העצבות בעצמה היא מידה מנונה מאוד, ובפרט לרובה להשיג חכמה ורוח, ואין דבר גורם מניעת הושגה כמו העצבות ושעיר רוחק חז'.

עצבון מקרא המלכות, כשחסר ממנו אור העליון, והקליפות יונקים ממנה (ק"ה), עצבות.

עצבות בא מסיגי הגבורות, כי הגבורות הטובות נתעלו ובהן מהו שמחה, משא"כ הסיגים שאין יכולים להתעלות ונשארים בנפשם ומטעים אור ומעציבים אותו (ק"ה), עצבות.

הקליפה שמתגברת כפנים הברית נקראת לילית, על שם הלילה והעצבות (ע"י ליקוט קסט), ועל כן תיקון רביע ז'ל עשרה מומרי תולדות לתיקון הברית, שהם בחינת עשרה מיני נגינה, בחינת שמחה וליקויה תולדות ב'.

א"י דבר בדקדוקים יתרים בכל דבר שעושה, שהו נותנת היצר לעשות לאדם מורא שמו יצא ידו בברו זה, כדי להביא אותו לעצבות ועצבות היא מניעת גדולה לעבודת הבורא יתברך, ואפילו נכשל בעבירה לא ירבה בעצבות שיכולת העבודה, רק שיעצב על העבירה ויחזור לשמחה בבורא (נפוחת הריב"ט סו).

העצבות היא הקליפה היותר קשה מכולם, שהיא ע"ז נקראת על שמה, 'עצבים כסף הלב' (פירי הארץ, מסות מסעי).

עצה ותושיה

צריך להרחיק מעצבות מאוד מאור, כי הקליפות הם בחינת עצבות, והם תקופא רדיגא. וכשהעצבות מתגברת היא בחינת גלות השכינה וכו'. ועיקר כוונת הקליפות ועצבות היא הקדושה היא על ידי שמחה (צפור יקו"מ כ"ד).

הקליפות הם בחיי מותרות. ואיתא בליקו"מ (סג, ה): כל התאוות הם בחינת קליפות. כי התאוות הם מותרות, כי צלל התאוות יכול הגוף להתקיים, נמצא שהם מותרות לקיום הגוף, כמו הקליפות הם מותרות, כי עיקר אינו אלא הפך, והקליפות הם מותרות. וכשמתגברים התאוות על האדם, הוא התגברות הקליפות על הקדושה. מותרות, והם הקליפות הם בחיי מותרות

והם בחיי עצבות. ויצ"ל בליקו"מ (א"מ הודאה ג, ח) שהעצבות גורמת להתגברות התאוות שהן המותרות, וז"ל: עיקר גלות הנפש הוא העצבות, כמוכח בהמורה האחת ע"ש, וכל מה שהעצבות מתגבר יומה מתגברין יותר התאוות, בפרט שגנוח התאוה הכללית, וכן חוזר חלילה ח"ו, ומאורף לזה תאוצה ממון וטרדת הפרנסה, בחינת 'צעבון תאכלנה וכו'', וכמו שמוצא בהמורה 'צוים הביכורים' (בסימן טו) בענין עזבון ידיים וכו', עד שכמעט תלך נפשו ח"ו, לולא ה' עזרתה לנו שמאיר עלינו מרחוק צכה הדליקי אמת לשמח נפשתינו ע"פ

ליקוט הנחצ'

הקליפות הם בחיי מותרות, והם בחיי עצבות. ולעזבול ולמעשה מוצא בליקו"מ (אה"ע פ"ד ואישות ג, לד) גבי ענין המותרות ומידת ההסתפקות, וז"ל: צלמת מי שיש לו מוח צדקדוק וצקי צהם וצדרכיהם (של המחקרים, והרודפים אחר מותרות העוה"ל), הוא יודע מעט מרירות שיהיה, שהם מלאים כעם ומכאובות, יגון ואכזבה כל ימיהם, וחורקים שינים בכל עת על החסידים התמימים והכשרים על ששמחים שמחה אמיתית בזה"ש, ויש להם נחת רוח ושמחה גדולה בשבתות וימים טובים וכיוצא בזה, ככל עת שאלו זוכים לזכור אשר היטיב עימנו השי"ת, שהצדילנו מן הטובים האלה, ושם תלקנו בחיים להאמין בה' ובמשה עבדו, במושב"כ ותושב"ע ובספרי הזהר והאר"י ז"ל והצנע"ט ז"ל וכו'.

כי הם כל ימיהם אין להם שום שמחה אמיתית שהיה מגיע לתלך מאלף ממעט השמחה שיש לפחות שציראל כניסת שבת וכיוצא, רק להיפך, כל ימיהם כעם ומכאובות ותמיד חסר להם ריבוי תאוותיהם לאין קץ, כי הם רוצים שיהיה הכל צלמימות אצלם, שיהיה המלצוש חסור כראונו דייקא בכל הדקדוקים והפרטים הרבים שהוא רוצה, ושהיה לו כמה מלצושים שונים המוכרחים לו לפי דעתו, כי זה המלצוש כריך צבוקר כשקם ממיטתו, וזה לריך צנע יאחשו לשון, וזה נלהרים (ומלצוש לתוך הקצר אינו חושב כלל וכו'), וכן בענין המנעלים ומשיחתו והכלי עץ, שהם הדפוסים שעליהם מושחין אותן, וכיוצא בזה ריבוי צרכיהם המוכרחים להם, ולא לנו, המטרדיים את ימיהם וכו'. וצלמת גם אנשי בני ישראל הכשרים רכריים מלחמה גדולה עם יצרים לצלי לרדוף אחר מותרות ולהסתפק צמועט בכל מה דאפשר, כי כל מה שרוצה להשלים חסרונו יותר מזה העולם, חסר לו עוד הרבה יותר ויותר כנראה צמוש, כי גם הבריות של האדם המוכרחים ביותר רבים גם כן מאוד, ורכייהם לנפש מאלו מהשי"ת שאלו עטרידותו ההכרחיות מעצבות השי"ת, מכל שכן וכל שכן שאין רכיבין לרדוף אחר מותרות, ומכל שכן וכל שכן כמה רע ומר עד הנפש דרכי אלו הפורשים מדרכי ישראל, ההולכים בכל מנהגיהם דרכי העוה"ס דייקא, שעוקרים אותם מן העולם הצד צודלתי, כי 'לל צהיה לא יצונן ולא ישיגו אורחות חיים', וגם בעולם הזה הם מלאים דלגות ויגונות רבות מאוד מאוד עלמנו מפסר, וכל ימיהם כעם ומכאובות הרבה, ואין להם צמה לנחם את עצמם, מאחר שרחוקים מהשי"ת ומקדושת תורתו ומאורותיו ושמחת שבת ויום טוב. כי אנשי ישראל הפשוטים, אפילו אותן שרודפין אחר משא ומתן ולהוטים אחר העושר ולא שיצרו תאוות עולם הזה והצלו, אע"פ מאחר שיש להם אמונה על כל פנים, ומתנהגים דרכי אבותינו אשר מעולם, ואינם הולכים דרכי מלצושיהם וצמנהגיהם ואינם מתחכים צניהם צלימוד ספריהם ולשונותם וכו', אלו האנשים אע"פ שגם הם יש להם הרבה דלגות מריבוי הצרכות שלהם מחמת שאין להם מידת ההסתפקות כראוי, אע"פ כי יש להם חיות ושמחה קלת בשבתות וימים טובים וכיוצא בזה, ומקווים לה' שייטיב עמם להבא ומוצפים על אחריתם קלת, ומתנחמים צמה שנותנים את צניהם לתלמוד תורה, ומשתדלים שילכו צניהם צדך הישר, צדך התורה, צדך אבותינו מעולם, מכל שכן היראים והכשרים המסתפקים צמועט כדי חיוני צלמצום, מכל שכן וכל שכן הצדיקים אמיתיים אשר פנו ערפם לגמרי מתאוות עולם הזה והצלו ומקשרים עצמם על ימי חיים לחי חיים, הם זוכים לעיקר החיים צלמת, חיים אמיתיים שאין צהם שום חסרון.

הקליפות הם בחיי מותרות, והם בחיי עצבות. ומוצא בקונן יד הגמל (כד): ובקשרי המאמר יתכן לצבאר, שרביה"ק רוצה לזכותנו לטעום טעם של אור א"ס, ש'שממנו הכל שואצין חיות ושפע' (כמוצא בסוף המאמר), שבלעדיו אין לאדם חיות אמיתית. ואדם שאינו זוכה לכך, מפשש חיות אחרת, שהיא תמורה של החיות האמיתית, ונפול צלחאות, היינו צקליפות שהם 'מותרות', שצלמת הגוף יכול להתקיים צלעדיהם, כי הם מותרות לקיום הגוף (ליקוט"מ סג, ה). החיות והאור שהוא מקבל מהמותרות הוא תמיד חסר, וזה מה שגורם להם לנחש לעצבות. עצבות מנשון עינות (ו' ו') מתחלפות), כי החיות האמיתית לא שם, והאדם אינו טועם אותה צמעשו. ויתכן לקשר זאת גם עם דברי הארז"ל 'אם המבצר מדוע הקליפות הם צמספר י"א, לעומת הקדושה שהיא צמספר עשר. שהרי, כפי דברי הארז"ל, צניהם יש עשר ספירות, רק צקדושה השכינה ונקודת החיות האמיתית נטמעת צחון העשר ספירות ולכן הם נשארות צמספר עשר, אך צקליפה, נקודת החיות אינה נטמעת צהם, אלא מחיה אותם מצחון, ולכן הם י"א דייקא. ועל זה יתכן לומר, שהחיות צקליפות תמיד נשארת צחון, צצחינת עצבות ועצבות הני"ל, ואינה מחיה צלמת, לעומת הקדושה ששם החיות נטמעת, צצחינת שמחה וסמיכות לנקודת החיות האמיתית. ועוד יתכן לקשר זאת עם המוצא להלן צמאמר גבי כח המעכב. שהיו"ד ספירות צקדושה, הם הזדות לכח המסדר והמיישב, לעומת דרך הקליפה שאין לה את כח המעכב, ועל כן היא רוצה להתפשט חוץ לתחומה וגבולה, צצחינת י"א, שעל זה נאמר 'כל המוסף גורע'.

דרכי העצות העמוקות של הצדיקי אמת. וצריך כל אדם להכריח את עצמו מאוד צכל הכוחות להמשיך על עצמו השמחה. והם בחיי עצבות. וכמו בליקו"מ (א"מ הודאה ג, ח): ועיקר כל הגלויות היא עצבות, ועל זה לעק דוד והתפלל, שהיה ישראל ניטולין מיהיון והעצבות, שלא ירום ארביצהם עליהם עי"ז ח"ו. כי בחינת עצבות, כל מה שלעק דוד והתפלל, היה הכל עצור צכל נפשות ישראל, והעיקר על גלות הנפש, שמתפשט ומתגבר מאוד על כל אחד ואחד, שעיקר הגלות היא העצבות כנ"ל. ועל כן נסמך מיד לזה 'ואני צחסקך צצמחי יגל ליצי צישועתך אשירה לה' וכו', שחזק את עצמו ואת כל נפשות ישראל הכלולים צו, ואמר שצמוט צחסקך יתצרך ועי"ז משמח את עצמו, בחינת 'יגל ליצי צישועתך וכו'. כי זה עיקר התיקון של כל אחד ואחד, שחזק ליצו צצטחון גדול צחסדי השי"ת שצודלתי לא יעוזב אותי, עד שישמח ויגיל נפשו, בחינת 'יגל ליצי צישועתך וכו'.

מילואי חכמה

הקליפות הם בחיי מותרות. ומוצא בשל"ה (תולדות אדם, צית ישראל תלמיאת יד) שהקליפות נהוו ממתרות הקדושה, והן צנצלו לנודך שמירת והסמרת הקדושה, אלא שגם החטא ומהפכו לרע, וז"ל: אם תשאל מנין יאלו הקליפות ומי נתן טהור מטמא, כבר כתב הפרסם הצפונה, כי האמת הוא כי למעלה צמקום האלילות 'אין דבר רע יורד מהשמים' (צ"ד נח), כי למעלה הדברים דקים תכלית הדקות, אמנם הצעבות הצדדים וירידתם צצטר מדריגות הגאולות, הוכרת היות הדבר נפרד לכול מתוך האוכל ויהאווה שם פסולת וכו'. ודע, אף שהאדם צללס ודמות עליון, מאחר שמתלבש מוזהמת הנחש לרעט טוב רע, אם צוחר צרע משנה פניו ומשגל צכהמות נדמה ונעשה כקוף. ואמרו ר"ל (צמ קג"ח ע"ג) 'אין חיה שולטת צלדס אלא כשנדמה צכהמה'. החיה הרעה הטורפת היא הקליפה, על כן צחון מעלת ורוממות האדם מרומות המורה, כי על כל דבר פנים טהור, צמחורמו פנים טמא. והנה כתיב 'ויהי האדם לנפש חיה', שהוא רוממות המעלה, הנה צצנותו את טעמו אז 'ויהי האדם לנפש חיה', שהחיה רעה שולטת צו צר מיין. וזהו ענין שני יצרים צלדס, י"ט וי"ז, מאלו שיהיה לרעט טוב רע, ועל כן היא"ה"ר צל אדם קודם י"ה"ט (ק"ה"ר ט), כי כן קליפת הפרי קודם לגידול הפרי וכו'. והנה הקליפה, קליפת הפרי נקרא צלשון ר"ל (צכמת לו ע"ג) 'שומר', והוא ענין גדול. כבר כתבתי ענין הקליפות הוא ממתרות הקדושות, והנה אם לא חטא אדם לא היה הקליפה מתנגד, רק שומר לפרי, כמו המלך שהוא יושב פנימי והעבדים שומרים אותו, אצל מצד החטא תחשור המרירות צהם ונעשים מורדים וכו'. וכן יהיה לעתיד, הקליפות שהם רעים יחזרו להיות טובים, צכוד 'מלאך רע עונה אמן'. ורמז ע"ז הנציאים צכמה פסוקים, ישעיה אמר (יא) 'אגור זאב עם כבש, ומרר עם גדי ירכך, ועגל וכפיר ומריא יחדיו וגו', לא יצאו ולא ישחתו וגו'. כל זה מורה על כוחותיהם למעלה, כי יכרע כל צדק, ואז הקליפות נקראים שומר, כי הם שומר לפרי.

הקליפות הם בחיי מותרות, והם בחיי עצבות. ומוצא בקונן יד הגמל (כד): ובקשרי המאמר יתכן לצבאר, שרביה"ק רוצה לזכותנו לטעום טעם של אור א"ס, ש'שממנו הכל שואצין חיות ושפע' (כמוצא בסוף המאמר), שבלעדיו אין לאדם חיות אמיתית. ואדם שאינו זוכה לכך, מפשש חיות אחרת, שהיא תמורה של החיות האמיתית, ונפול צלחאות, היינו צקליפות שהם 'מותרות', שצלמת הגוף יכול להתקיים צלעדיהם, כי הם מותרות לקיום הגוף (ליקוט"מ סג, ה). החיות והאור שהוא מקבל מהמותרות הוא תמיד חסר, וזה מה שגורם להם לנחש לעצבות. עצבות מנשון עינות (ו' ו') מתחלפות), כי החיות האמיתית לא שם, והאדם אינו טועם אותה צמעשו. ויתכן לקשר זאת גם עם דברי הארז"ל 'אם המבצר מדוע הקליפות הם צמספר י"א, לעומת הקדושה שהיא צמספר עשר. שהרי, כפי דברי הארז"ל, צניהם יש עשר ספירות, רק צקדושה השכינה ונקודת החיות האמיתית נטמעת צחון העשר ספירות ולכן הם נשארות צמספר עשר, אך צקליפה, נקודת החיות אינה נטמעת צהם, אלא מחיה אותם מצחון, ולכן הם י"א דייקא. ועל זה יתכן לומר, שהחיות צקליפות תמיד נשארת צחון, צצחינת עצבות ועצבות הני"ל, ואינה מחיה צלמת, לעומת הקדושה ששם החיות נטמעת, צצחינת שמחה וסמיכות לנקודת החיות האמיתית. ועוד יתכן לקשר זאת עם המוצא להלן צמאמר גבי כח המעכב. שהיו"ד ספירות צקדושה, הם הזדות לכח המסדר והמיישב, לעומת דרך הקליפה שאין לה את כח המעכב, ועל כן היא רוצה להתפשט חוץ לתחומה וגבולה, צצחינת י"א, שעל זה נאמר 'כל המוסף גורע'.

הקליפות הם בחיי מותרות, והם בחיי עצבות. ומוצא בקונן יד הגמל (כד): ובקשרי המאמר יתכן לצבאר, שרביה"ק רוצה לזכותנו לטעום טעם של אור א"ס, ש'שממנו הכל שואצין חיות ושפע' (כמוצא בסוף המאמר), שבלעדיו אין לאדם חיות אמיתית. ואדם שאינו זוכה לכך, מפשש חיות אחרת, שהיא תמורה של החיות האמיתית, ונפול צלחאות, היינו צקליפות שהם 'מותרות', שצלמת הגוף יכול להתקיים צלעדיהם, כי הם מותרות לקיום הגוף (ליקוט"מ סג, ה). החיות והאור שהוא מקבל מהמותרות הוא תמיד חסר, וזה מה שגורם להם לנחש לעצבות. עצבות מנשון עינות (ו' ו') מתחלפות), כי החיות האמיתית לא שם, והאדם אינו טועם אותה צמעשו. ויתכן לקשר זאת גם עם דברי הארז"ל 'אם המבצר מדוע הקליפות הם צמספר י"א, לעומת הקדושה שהיא צמספר עשר. שהרי, כפי דברי הארז"ל, צניהם יש עשר ספירות, רק צקדושה השכינה ונקודת החיות האמיתית נטמעת צחון העשר ספירות ולכן הם נשארות צמספר עשר, אך צקליפה, נקודת החיות אינה נטמעת צהם, אלא מחיה אותם מצחון, ולכן הם י"א דייקא. ועל זה יתכן לומר, שהחיות צקליפות תמיד נשארת צחון, צצחינת עצבות ועצבות הני"ל, ואינה מחיה צלמת, לעומת הקדושה ששם החיות נטמעת, צצחינת שמחה וסמיכות לנקודת החיות האמיתית. ועוד יתכן לקשר זאת עם המוצא להלן צמאמר גבי כח המעכב. שהיו"ד ספירות צקדושה, הם הזדות לכח המסדר והמיישב, לעומת דרך הקליפה שאין לה את כח המעכב, ועל כן היא רוצה להתפשט חוץ לתחומה וגבולה, צצחינת י"א, שעל זה נאמר 'כל המוסף גורע'.

ואני תפילה

וְאֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים וּבְחַסְדֶיךָ הַעֲצוּמִים, וְתִשְׁמְרֵנוּ וְתִצְּלָנוּ מִעַצְבוֹת וּמְרָה שְׁחוּרָה, שֶׁאֵל יִצְּלֵה יוֹם יָבֵא וְיָא יִצְּעֵה לְדַבְּרֵי שֵׁם עֲצָבוֹת וּמְרָה שְׁחוּרָה כְּפָלֶה, וְהַסֵּר מִפָּנֵינוּ יְגוֹן וְאִנְיָה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים, וְתַתִּיב בְּעִזְרֵי וְחַיִּישׁוּעֵינוּ, וְתַנְפִּי כְּפָרֵשׁ שִׁיחֵתִי כְּפָנֶיךָ בְּכֵל יוֹם יוֹם, וְאֵת כֹּל אֲשֶׁר עָלָי אֲשִׁיחָה לְפָנֶיךָ, וְאֹזְבֵה לְהַתְרוֹת בְּכֵל יוֹם עַל כֹּל מַמְאֵתִי וְעוֹנֹתַי וּפְשָׁעֵי שְׁחַטְאֵתִי וְשָׁפוּתֵי וְשִׁשְׁעֵתִי וְשָׁשׁוּב עֲלֵיָהֶם כְּאִמָּת בְּכֵל לֵב וְנִפְשׁ בְּתַשְׁבּוּהַ שְׁלֵמָה, וְלִבְּךָ יִתְחַנֵּן מִלְּפָנֶיךָ מְחִילָה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה בְּכֵל נִשְׁבַּר וְנִדְרָה בְּאִמָּת עֲלֵי קִפְלָה תִּזְקַךְ וְנִבְוֶה בְּאִמָּת שְׁלֵמָה אֲחַטָּא עוֹד וְיָא אֲשׁוּב לְאִתְּךָ. "אָם אֲנִי פְּעַלְתִּי לֹא אוֹסִיף" וְאֵתָה תַעֲרֵר חֲסִדֶיךָ וְהַפְּלֵא עֲלֵי רַחֲמִים, וְתַחְבֵּל וְתִסְלַח לִי עַל כֹּל חַטָּאֵי וְעוֹנֹתַי וּפְשָׁעֵי וְחַטֵּי הַעֲצָבוֹת וְהַדְּאִגוֹת וְהַמְרָה שְׁחוּרָה מִפָּנֵי (ליקו"מ כ"ד).

כ' אצוי היה יושב לפני רבה, ראהו שהוא עליו יותר מדי אמר לו, הכי כבוד וגילו ברעדה? אמר לו, אני מניח תפילין. ר' ירמיה היה יושב לפני ר' זירא, ראהו שהוא עליו יותר מדי אמר לו, הכי כבוד? ככל עבד יהיה מותר. אמר לו, אני מניח תפילין (המשך בתק"ס).

בבל עבד יהיה מותר. רבינו דרש פסוק זה דרכו הפנימית כראיה לקשר שבין מידת העצבות ובין בחינת המותרות והקליפות. ע"ד הפשט, 'ככל עבד', פירושו ככל עמל ויגיעה (בלשה"כ 'בעצבון תאכלנה'), 'יהיה מותר', מלשון יתרון ורווח. חלשה"כ במשלי (יד, כג): **כָּכָל עֶבֶד יִהְיֶה מוֹתֵר וְדָבָר שְׂפָפִים לֶאֱרֹךְ לְמַחְסוֹר:** ופירש"י (סג): **צַל עַבְד. כָּכָל יִגִיעַ מַלְאכָה יִהְיֶה רוּחַ, וְאֵל דַּבְרֵי הַצַּל לְמַחְסוֹר.** ומנינו שבמסכת ברכות (ל ע"ג), כסוגיא העוסקת בהכנת הלצה לפילה, דרשו את הפסוק 'ככל עבד יהיה מותר', לענין זמנא דהשמה כשאניה שמחה של מזה, מחשש להוללות, וז"ל: **משה**. אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש. חסידים הראשונים היו שהיו שעה אחת ומתפללין, כדי שיזכונו ליבס לאציהם שבשמים. **גמרא.** מנא הני מילי וכו'. אמר רב נחמן בר יצחק, מהכא 'עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה'. מאי 'וגילו ברעדה'? אמר רב אדא בר מתנא אמר רבה, במקום גילה שם תהא רעדה. באצוי הוא יתיב קמיה דרבה, חזייה דהוא קא דח טובא, אמר, 'וגילו ברעדה' כתיב. אמר ליה, אנה תפילין מנחנא. רבי ירמיה הוא יתיב קמיה דרבי זירא, חזייה דהוא קא דח טובא, אמר ליה, 'ככל עבד יהיה מותר' כתיב. אמר ליה, אנה תפילין מנחנא וכו'. אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, אקור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה, שחוק פיו יימלא שחוק עס אלה. אמרו עליו על ריש לקיש, שמימי לא מלא שחוק פיו בעולם הזה, מני שמימי לא מלא שחוק פיו בעולם הזה, שחוק פיו יימלא שחוק עס אלה. אמרו עליו על ריש לקיש, שמימי לא מלא שחוק פיו בעולם הזה, מני שמימי לא מלא שחוק פיו בעולם הזה, שחוק פיו יימלא שחוק עס אלה. אמרו עליו על ריש לקיש, שמימי לא מלא שחוק פיו בעולם הזה, מני שמימי לא מלא שחוק פיו בעולם הזה, שחוק פיו יימלא שחוק עס אלה.

והם תוקפא דדינא בבחי' ויתעבב אל לבו. וכמד נליקו"ה (א"ח) נפילת אפיס ד, צ) שהעצבות ותוקף הדין הם העצבות והקליפות מגבירות על מי שחטא, כדי לייאשו מלתקן את מעשיו, וז"ל: **אִי אִפְשָׁר לְהַשִּׁיג זֶה הָאוֹר, בְּחִינַת אוֹר אֵין סוּף, כִּי אִם ע"י שְׁמַעְלִין כָּל נִילוּאוֹת הַקְּדוּשָׁה מֵעַמְקֵי הַקְּלִיפּוֹת, שְׁזֵהוּ בְּחִינַת עֲלִיית הַשְּׂכִינָה מֵהַגְּלוּת וְכו'.** כי ע"י כל החטאים נופלין נילווי הקדושה צין הקליפות, שהו עיקר פגם של כל החטאים שבעולם כידוע. ועיקר הפגם הוא מה שמתגבר ח"ו העצבות ע"י החטאים, בבחינת (מהלים לח) **'אדאג מחטאחי'**, בבחינת (בראשית ו) **'ויתעבב אל לבו'**. כי השכינה, שהיא כלליות הקדושה, היא שמחתן של ישראל, והקליפות שנגדו הקדושה הם בבחינת עצבות, תוקפא דדינא, כמבואר בהמורה הנ"ל. וע"י החטאים גורמים ח"ו שנילווי הקדושה, בבחינת נילווי השמחה לשמות בהש"ת, לשמוח בשמחת אחדותו יתברך, אלו נילוואות השמחה הם בבחינת נילווי הקדושה שנופלים צין הקליפות, שהם בבחינת עצבות. כי השמחה היא הקדושה כנ"ל. ואזי העצבות והמרה שחורה מתגבר ח"ו, ואינם מניחים לישראל לשמוח, וזה עיקר גלות השכינה, עיקר פגם כל החטאים שבעולם.

עיקר פגם של כל החטאים שבעולם כידוע. ועיקר הפגם הוא מה שמתגבר ח"ו העצבות ע"י החטאים, בבחינת (מהלים לח) **'אדאג מחטאחי'**, בבחינת (בראשית ו) **'ויתעבב אל לבו'**. כי השכינה, שהיא כלליות הקדושה, היא שמחתן של ישראל, והקליפות שנגדו הקדושה הם בבחינת עצבות, תוקפא דדינא, כמבואר בהמורה הנ"ל. וע"י החטאים גורמים ח"ו שנילווי הקדושה, בבחינת נילווי השמחה לשמות בהש"ת, לשמוח בשמחת אחדותו יתברך, אלו נילוואות השמחה הם בבחינת נילווי הקדושה שנופלים צין הקליפות, שהם בבחינת עצבות. כי השמחה היא הקדושה כנ"ל. ואזי העצבות והמרה שחורה מתגבר ח"ו, ואינם מניחים לישראל לשמוח, וזה עיקר גלות השכינה, עיקר פגם כל החטאים שבעולם.

עיקר פגם של כל החטאים שבעולם כידוע. ועיקר הפגם הוא מה שמתגבר ח"ו העצבות ע"י החטאים, בבחינת (מהלים לח) **'אדאג מחטאחי'**, בבחינת (בראשית ו) **'ויתעבב אל לבו'**. כי השכינה, שהיא כלליות הקדושה, היא שמחתן של ישראל, והקליפות שנגדו הקדושה הם בבחינת עצבות, תוקפא דדינא, כמבואר בהמורה הנ"ל. וע"י החטאים גורמים ח"ו שנילווי הקדושה, בבחינת נילווי השמחה לשמות בהש"ת, לשמוח בשמחת אחדותו יתברך, אלו נילוואות השמחה הם בבחינת נילווי הקדושה שנופלים צין הקליפות, שהם בבחינת עצבות. כי השמחה היא הקדושה כנ"ל. ואזי העצבות והמרה שחורה מתגבר ח"ו, ואינם מניחים לישראל לשמוח, וזה עיקר גלות השכינה, עיקר פגם כל החטאים שבעולם.

עיקר פגם של כל החטאים שבעולם כידוע. ועיקר הפגם הוא מה שמתגבר ח"ו העצבות ע"י החטאים, בבחינת (מהלים לח) **'אדאג מחטאחי'**, בבחינת (בראשית ו) **'ויתעבב אל לבו'**. כי השכינה, שהיא כלליות הקדושה, היא שמחתן של ישראל, והקליפות שנגדו הקדושה הם בבחינת עצבות, תוקפא דדינא, כמבואר בהמורה הנ"ל. וע"י החטאים גורמים ח"ו שנילווי הקדושה, בבחינת נילווי השמחה לשמות בהש"ת, לשמוח בשמחת אחדותו יתברך, אלו נילוואות השמחה הם בבחינת נילווי הקדושה שנופלים צין הקליפות, שהם בבחינת עצבות. כי השמחה היא הקדושה כנ"ל. ואזי העצבות והמרה שחורה מתגבר ח"ו, ואינם מניחים לישראל לשמוח, וזה עיקר גלות השכינה, עיקר פגם כל החטאים שבעולם.

יִלְקוּבַּ הַנְּחֵל

בבל עבד יהיה מותר. ומונא זיה בבחי' הרה"ת ר' שלמה וקסלר ז"ל בהערותיו על הגיליון (תורה כד): ועיין בזה לקמן סימן ס"ב אות ה', כי 'כל התאוות הם קליפות, כי התאוות הם מותרות, כי בלא התאוות יוכל הגוף להתקיים, מנאל שהם מותרות לקיום הגוף, כמו הקליפות שהם מותרות, כי עיקר אינו אלא הפרג, והקליפות הם מותרות כו', ועיין סימן ס"ד בתחילתו 'כי מחמת ריבוי האור נשתברו הכלים, ומשם נהוו הקליפות כידוע', דהיינו מותרות, בבחינת שבידת הכלים, שפגשם באים חכמות חילוניות, היינו משבירת כלים, מותרות פסולת קדושה כו', כן כל חכמה חילונית צא ממותרות ופסולת ידועה של פסולת קדושה כו', ומונא מותר מותר ומונא צוקין יד הנחל (כד) על דברי הגמרא המובאת במקו"ם להלן בסוף המאמר. היינו שזה שמתחילתה יתירה צנונות שנודמנו להם (ע"ש) צפרשני הגמרא, לא רק שלא חששו מאחיות הקליפות והמותרות שמתחתם, בבחינת 'ככל עבד יהיה מותר', אלא מיניה וביה, צוה גופא הוילאו מהקליפות את הנילוץ שהחיה אותם, היינו שכלל 'עבד' וקליפה מתגלה ויואל ה' מותר' והיתרון שהיה כלוא בה. וצוה יתכן ליישב את פירוש פשט הגמרא לפסוק 'ככל עבד יהיה מותר', ולראות כיצד הוא עולה בקנה אחד עם פירושו הפנימי של רבינו, ע"פ כלל י"א מח"י כללי העיון. אך כל זה רק בכח ה'תפילין קא מנחנא' שלראשם, בבחינת ה'כתר' כידוע, שהוא בבחינת המעבד (הנוכח להלן במאמר באות ח), שצוהו וכו' למידת היראה והזמנאם שלא ירסו לעלות אל ה' גם צענין השמחה, ודו"ק.

בבל עבד יהיה מותר. ומונא זיה בבחי' הרה"ת ר' שלמה וקסלר ז"ל בהערותיו על הגיליון (תורה כד): ועיין בזה לקמן סימן ס"ב אות ה', כי 'כל התאוות הם קליפות, כי התאוות הם מותרות, כי בלא התאוות יוכל הגוף להתקיים, מנאל שהם מותרות לקיום הגוף, כמו הקליפות שהם מותרות, כי עיקר אינו אלא הפרג, והקליפות הם מותרות כו', ועיין סימן ס"ד בתחילתו 'כי מחמת ריבוי האור נשתברו הכלים, ומשם נהוו הקליפות כידוע', דהיינו מותרות, בבחינת שבידת הכלים, שפגשם באים חכמות חילוניות, היינו משבירת כלים, מותרות פסולת קדושה כו', כן כל חכמה חילונית צא ממותרות ופסולת ידועה של פסולת קדושה כו', ומונא מותר מותר ומונא צוקין יד הנחל (כד) על דברי הגמרא המובאת במקו"ם להלן בסוף המאמר. היינו שזה שמתחילתה יתירה צנונות שנודמנו להם (ע"ש) צפרשני הגמרא, לא רק שלא חששו מאחיות הקליפות והמותרות שמתחתם, בבחינת 'ככל עבד יהיה מותר', אלא מיניה וביה, צוה גופא הוילאו מהקליפות את הנילוץ שהחיה אותם, היינו שכלל 'עבד' וקליפה מתגלה ויואל ה' מותר' והיתרון שהיה כלוא בה. וצוה יתכן ליישב את פירוש פשט הגמרא לפסוק 'ככל עבד יהיה מותר', ולראות כיצד הוא עולה בקנה אחד עם פירושו הפנימי של רבינו, ע"פ כלל י"א מח"י כללי העיון. אך כל זה רק בכח ה'תפילין קא מנחנא' שלראשם, בבחינת ה'כתר' כידוע, שהוא בבחינת המעבד (הנוכח להלן במאמר באות ח), שצוהו וכו' למידת היראה והזמנאם שלא ירסו לעלות אל ה' גם צענין השמחה, ודו"ק.

מסירת הקשרים

ג) ודו"ק וראה שמלבד שהפסוק 'ככל עבד יהיה מותר' הובא כראיה לכך שהקליפות והמותרות הם בחי' עצבות, הנה מסוגיא זו אנו למדים גם לענין השמחה במצוות ('תפילין קא מנחנא'), ושהיא מגינה מן הקליפות.

ואני תפילה

ר' בוןו שר עולם, אהרן יודע כמה וכןה מוסיף קני העצבות הם וישלום, אגף מה נעשה וק' עצבות וזה פרה שחורה מתגברים עלינו בקל פעם בהתגברות גדול בדי שעות, עד אשר בשל בוח הפסח, ומה נעשה ופגותינו עשו, אך כבר הוהתנו שאף על פי כן צריכין להתחוק להיות בשמחה תמיד, וק' אדם כמו שהוא צריך להתגבר ולהתחוק העצבות והתורה שחורה, ובהתחילתו עצמו בקל תבחות להיות בשמחה תמיד (ויק"ח ח"ב, ו).

מילואי הכמה

בבל עבד. ומונא כספרי שערי קדושה (ח"ג, ע"ד): שהעצבות גורמת מניעת העבודה וקיום המנוחה, וציתול עסק המורה וכוונת התפילה, ומבטל מחשבה טובה לעבוד את ה', והיא שער התחלת גירוי הסמת היטה"ה, אפילו אם הוא לדיק, בהראותו כי אין לו תועלת בעבודה ציונת ייסורים עליו וכו'. וגם כי צא עליו דרך חסידות, צאמר לו, אין יעלה צדמתך עפר רימה ותולעה, להתקרב להתקדש בקדושת מלכו של עולם, וכמ"ש (משלי כה) **'צ'אמות לאויל חכמות וגו', וכמ"ש (איוב לה) 'אם יצקך מה תתן לו'.**

הקדושה כו', ועל כן האפיקורסית הזאת יש עליה תשובה וכו'. **בבל עבד יהיה מותר.** ומונא זיה בבחי' הרה"ת ר' שלמה וקסלר ז"ל בהערותיו על הגיליון (תורה כד): ועיין בזה לקמן סימן ס"ב אות ה', כי 'כל התאוות הם קליפות, כי התאוות הם מותרות, כי בלא התאוות יוכל הגוף להתקיים, מנאל שהם מותרות לקיום הגוף, כמו הקליפות שהם מותרות, כי עיקר אינו אלא הפרג, והקליפות הם מותרות כו', ועיין סימן ס"ד בתחילתו 'כי מחמת ריבוי האור נשתברו הכלים, ומשם נהוו הקליפות כידוע', דהיינו מותרות, בבחינת שבידת הכלים, שפגשם באים חכמות חילוניות, היינו משבירת כלים, מותרות פסולת קדושה כו', כן כל חכמה חילונית צא ממותרות ופסולת ידועה של פסולת קדושה כו', ומונא מותר מותר ומונא צוקין יד הנחל (כד) על דברי הגמרא המובאת במקו"ם להלן בסוף המאמר. היינו שזה שמתחילתה יתירה צנונות שנודמנו להם (ע"ש) צפרשני הגמרא, לא רק שלא חששו מאחיות הקליפות והמותרות שמתחתם, בבחינת 'ככל עבד יהיה מותר', אלא מיניה וביה, צוה גופא הוילאו מהקליפות את הנילוץ שהחיה אותם, היינו שכלל 'עבד' וקליפה מתגלה ויואל ה' מותר' והיתרון שהיה כלוא בה. וצוה יתכן ליישב את פירוש פשט הגמרא לפסוק 'ככל עבד יהיה מותר', ולראות כיצד הוא עולה בקנה אחד עם פירושו הפנימי של רבינו, ע"פ כלל י"א מח"י כללי העיון. אך כל זה רק בכח ה'תפילין קא מנחנא' שלראשם, בבחינת ה'כתר' כידוע, שהוא בבחינת המעבד (הנוכח להלן במאמר באות ח), שצוהו וכו' למידת היראה והזמנאם שלא ירסו לעלות אל ה' גם צענין השמחה, ודו"ק.

מסירת הקשרים

ג) ודו"ק וראה שמלבד שהפסוק 'ככל עבד יהיה מותר' הובא כראיה לכך שהקליפות והמותרות הם בחי' עצבות, הנה מסוגיא זו אנו למדים גם לענין השמחה במצוות ('תפילין קא מנחנא'), ושהיא מגינה מן הקליפות.

תוקפא דדינא
 'נינו יצא מתוך וכו' אלמלא תוקפא דדינא קשיא, לא נפקא דבש והרי ויתו רבו.
 עמ"ק תוקפא דדינא קשיא, דהא איתו הוה בר בריה דקשה, ואיתו אתתקף לאטלא זוזמא בבגט"י (מגיד משרים, בשלח).

בענין הדין ג' בחינות. הא' הוא הדין הרע, 'תוקף הקליפה', שאינו מקבל התרע"ה הרחמים, מפני קשיותו ותוקפו. בחינת ב' / והיא התקף בהכרעה הנוטה אל החסד. ויש דין שלישי, והוא ממצעץ בין הדין המוכרע לצד החסד בין הדין הנבדל (פד"ר י"ו, ו).

הם (עשו וישמעאל) בחי' הסיגים והתפלות, בחי' תוקפא דדינא קשיא, בחי' מוץ ותבן, שמשם הקשיות החופין על החלכה, שאינם מיוחין לבור החלכה (ויק"ח כלאי בהמה ד, ב).

אלה"ה במילוי הדין מספר 'צוה', מורה על תוקף הדין, משא"כ במילוי אלפי"ן או יוד"ן מורה על קצת מתוק (באר מים חיים, פקד).

כ"ז מנחת אברהם לברך נצוצי הקדושה מתוך הקליפות, וידוע דפלושתיהו הו מסוד תוקף הדין, וצוה בישא הקליפה, על כן פלושתיהו בגימט"ו פעמים אלה"ה, ושם הוצרך אברהם בקדושה לברך ולאסף תנודים לתעלותם אל הקדושה (אגרא דכלה, וירא).

בית שרוצין לוכך נפש רוח ונשמת של ישראל נתעורר עליו תוקף הדין. כמו כשרוצין לניקוט כסף מוסיף עליו בדיל לשאוב הוהמא. ובעת התעורר עליו הדין מתגברין עליו מחשבות זרות ופיתויים (היכל הברכה, בראשית).

סוד חלגה מ"א סממני קטורת הכולל בולם, וכן בהצטרפות כל עשר כוחות מבטלין ריחו תוקפא דדינא קשיא, והוא סוד איהו דקליפה (אוצר חיים, כ' תשא).

ה' היא השכינה, שהיא הלב, שהוא העיקר מכל יצירי הגוף.

כאשר השכינה בגלות נחמך זה 'אני ישנה' וליצי ער'. כאשר היא ישנה אין זה דופק, משום שהקב"ה הוא קול הדופק שלה, המתקן ממנה. ובגלות שפקקה רוח"ק שנחמך עליה 'אנה עליו רוח ה', אין דופק כלל שהוא השכינה, ומשום כך נחמך זה 'אני ישנה וליצי ער'.

למדנו, מזה האם יולאים שומרי החוקים, שהם קליפות, ואחריהם את מקל הגבורה, ושוטלים על מידת הרחמים, כמו שנחמך 'הנועדים על הוי"ה', שנועדים על מידת הרחמים הנקראת הוי"ה. ואם נחמך העולמות חסרים, שאינם שלמים, ומעוררת כוונת קטטה, וכשני האדם מתקנים מעשיהם למטה, או מתקנים הדינים ומתעוררים, ומתעוררים רחמים בעולם, ושוטלים על אותו הענין שמתעורר מן הדין הקשה. ולמדנו, כי שבעה שדורים מתקנים והרחמים שולטים, כל כמה וכמה שז' ליקוטי, וכולם מתבררים יחד. וכששנים כל אחד ואחד יתקומו ויולס מתבררים יחד, והאם מתקנסות צמתחות הקליפות ושבים לנייה, או נקראת משונה שלימה, ומתכפר לעולם, ששני האם יסבת שמתה שלימה, כמו שכמו 'אם הנניים שמתה'.

נתתה שמחה בלבי הנה עיקר השמחה היא כלל, שהוא מקום הבינה, ובעת שהיא על תיקונה, נמשך ממנה כל מיני שמחה וחדוה. ובלש"כ צהלים (ד, ו-ז): **רַבִּים אֲמַרְיִם מִי יִבְרָאוּ טוֹב נֶפֶשׁ עֲלֵינוּ אִלּוּ אִתְּךָ ה' נִתְּתָה שְׂמֵחָה בְּלִבִּי מֵעַתָּה דָּגַנְסָה וְתִירְשָׁסָה רְבוּ: שְׂשֹׁלוֹס יִחְדוּ אֲשֶׁרְפָּצָה וְאִישָׁן פִּי אֶתְּךָ ה' לְבָבְךָ לְבָבְךָ מֵאִשְׁרֵינוּ: ופירש"י (המל"ס ד) נתתה שמחה בלבי, ובלש"כ (המל"ס ד) נתתה שמחה בלבי, שהוא בחינת לב, שהוא שמחתן של ישראל, וליצי ער'. ופירש הממוק מדגש (סג):**

ובשלוה, ואומרים 'מי ירלנו טוב' להיות עשירים ומשיגי תאוה כללו. ומה עלינו. הרם עלינו לנס את אור פניך, לשון 'הרימו נס' וכו'. אבל אני איני מתקן צהם, כי שמחה נחווה בליצי 'מעט דגנס ומירושם רבו', בטוח אני, אם למכעיסים כך, לעושי רלונו על אחת כמה וכמה לעמיד לזוה, שהוא יוס קיבול שפרס'. ועוד אימא בחדש שח"ט תהלים (ק"ט): הלז הוא שמדייש את האדם. למה, שידוע מה עשה ומתדייש מעלמו. לכך נחמך (משלי יד) 'לז יודע מרת נפשו ובשמחתו לא יתערב זו'. והלז הוא ששמת, וכן הוא אומר 'נתתה שמחה בליצי'. **השכינה שהוא בחי' גב**. אימא בתיקון (תיקון יג, כט ע"ב): 'איחיה שכינתא, ליבא, דליהו עיקרא דכל איבריך

מילואי הכמה

נתתה שמחה בלבי ומנא בחדש שח"ט תהלים (ל): אמר לו הקב"ה לזוד, אם תראה שאני עושה טובה לרשעים, אל יבט לך כל כך, חוסף ועשה טוב וכו'. ולמה היה דוד דומה, לפועל שהיה עושה כל ימיו אלל המלך, ולא נתן לו שכרו, והיה אותו הפועל מילך ואומר, שמח לא אוליא בידי כלום. אמר זמן, שכר המלך פועל אחר, ולא עשה יעמו אלל יוס אחד, האכיליהו והשקהו ונתן לו שכרו מושלם. אמר אותו הפועל, ומה זה שאל עשה אלל יוס אחד כך, אני שעשיתי יעמו כל ימי כל אחת כמה וכמה. התחיל שמה בליצי. כך אמר דוד (תהלים ד) 'נתתה שמחה בליצי מעט דגנס ומירושם רבו'. אימתי 'שמתה בליצי', כשראינו אותך מה עשית לרשעים. 'מעט דגנס ומירושם רבו', רבי אלעזר אומר, מתוך שלותן של רשעים בעולם הזה, תדע מהו מתן שכרם של לדיקים בעולם הבא. מה אם הרשעים כך, הלדיקים על אחת כמה וכמה. הדל הוא דכתיב 'נתתה שמחה בליצי'.

השכינה וכו' שהוא שמחתן של ישראל. הנה בקיור ליקו"מ (ס"ב ד) זיי צוה"ל 'השכינה היא שמחתן של ישראל, כמ"ש אם הנניים שמתה', וע"פ דבריו רלנו להרחיב ולהניח את לשה"כ צהלים (ק"ג, ו-ז): **מְקַיְמֵי מַעֲשֵׂי דְלִי מִתְּפִלַּת רַבִּים אֲרִיזִין: לְהוֹשִׁיבֵי עַם קְדִימֵי עַם קְדִימֵי: עַמּוֹ: מוֹשִׁיבֵי עֲקֻלַּת הַבַּיִת אִם הַבְּנִיִם אֲמָתָה הַלְלוּיָהּ: וְאִתָּא צוּהַר וְיִקְרָא, טו ע"ב**, שמלך הבינה, שהיא השכינה, אימא עלאה, מתעורר חוקף הגבורות, ומאריך כשמתקן הדין בשורשו (כחות מעשיהם הטובים של בני האדם), או דייקא מן הבינה נמשך כל מיני הודו ושמה, בנח"א אם הנניים שמתה, ו"ל: 'אלאנה, מסתרא דלימא נפקין גרדיינין ניומוסין קליפין, ואחדון בקולפוי גבורה, ושלטין על רחמי, כמה דלח אמר (במדבר טו) 'הנועדים על יו"ה', על יו"ה ממש, וכדין אשתכחו עלמין חסרין, דלח שלמין, וקטטומוא אימער ככולהו. וכד בני עלמא מכשרין עובדיהון לתתא, מתכסמן דינין ומתעברין, ומתערי רחמי, ושלטן על ההוא בישא דלימער מן דינא קשיא וכו'. תלנא, בשעתא דמתכסמן דינין ושלטין רחמי, כל כתרל וכתרל תז בקיומיה, ומתברכאן כולהו כחדא, וכד תיביין כל חד וחד לתתיה ונתברכאן כולהו כחדא, ומתכסמא אימא בקלידטי גליפין, ומיביין לטטרסה, כדין איקרי משונה שלימה, ואתכפר עלמא, דהא אימא צחדותא שלימתא יתבא, דכתבי 'אם הנניים שמתה'. ופירש הממוק מדגש (סג): **מַסְתַּרָה דְלִימָא**. מלך היסוד דלימא ששם שורש הדינים, משתלשלים הדינים עד שמגיעים אל המלכות, וממנה יולאים בעלי הדינים, שהם קליפות וניקות ממנה, ואחריהם את מקל הגבורה בידי לפועל דין בעולם. ואם הם שולטים על מידת הרחמים. **וידין אשתכחו עלמין חסרין**. ואם עולמות בני"ע חסרים משפע הראוי להם, ומתחלקת וקטטה מתעוררת בכל העולמות, שכן הם מטבעם עלמין דפידודא, ואין צהם ייחוד אלל כשאר האלילות מתפשט צהם, ואם הוא חסר אז הגבורות חוקות שם מאוה, והפירוד הוא כמו שהיה צמתילת הבריאה. **ושלטן על כלל בישא**. דהיינו על החינוים שנתעוררו מלך דין הקשה דקדושה. **הוא כתרל ומתא פז בקיומיה**. כל פרטוף ופרטוף חוחר לקיומו ולמנוהו הראוי להאיר לפרטוף שמתתיו, דהיינו אלל מאיר לאבא, ואבא לאימא, ואימא לו"א, ו"ל למלכות. **ומתברכאן כולהו כחדא**. ואם מתברכים כל הפרטופים יחד. **ומתכסמא אימא**. ומתחלקת הה"ג בצימוד דלימא ששם שורשם. **כדין איקרי משונה שלימה ואתכפר עלמא**. אז אימא נקראת משונה שלימה, להורות שצבו בני ישראל צתוזה שלימה, ונתכפרו עוונותם. **אם הנניים שמתה**. היינו אימא עלילה.

דגופא. וכן אימא בתיקון (תיקון סט, קה ע"ב): 'כד שכינתא איחיה צגלותא אימתר צה (שה"ש ה) 'אני ישנה וליצי ער'. כד איחיה ישנה לית צה דפיקו, בגין דקצ"ה דליהו קול דפיקו דילה אמתק מיינה וכו', ובגלותא דאסתלק רוח דקדושה, דלימתר ציה (ישעיה ה) 'ונחה עליו רוח ה' וגו', לית דפיקו בליציא דליחיה שכינתא, ובגין דל אימתר צה 'אני ישנה וליצי ער'. ופירש הממוק מדגש (סג):

אני ישנה וכו'. ובשזיל זה אומר המלכות 'אני ישנה' בגלות, כשאין צי הארות המוחין, ועם כל זה 'וליצי ער', כי אני מתנתח ומנפלה על גאולתי בצקלת הארות המוחין. וכן כמז גרלשית חכמה (שער הקדושה, ז): לז היא שכינה, כדפירשו בתיקונים (מט ע"ב), דקאמר 'לז מצינ', לז יודע, לז רואה, איחיה שכינתא וכו', וכן צתיקונים כתיבת יד צענין 'עשה אדם' מנו ט' איברים, ואמרו שם 'עשה אדם, הל ליבא דיהא שלימו דכולל' (זה הלז שהוא יהיה שלימו הכל), הכוונה שהיא צמינה עשירית כנגד שכינה, כדכרש שם לגבי שאר האיברים, ואמרו 'הלז מצינ', הכוונה כי שכינה עילאה משפיע צה כח ההצנה להיות הלז מצינ'.

ליקוטי הנח"א

וגלות השכינה וכו' כשעצבות שהם הקליפות גוברים עליה. ומנא בתיקון (א"ח פנילת אפיס ד, ו): וזה צמינת (תהלים לד) 'לזוד צשנוה את טעמו לפני אבימלך ויגרסהו וינ'. כי דוד המלך הוא צמינת מלכות דקדושה, שהוא צמינת השכינה, שהוא צמינת מלכות דוד משית כידוע, שהוא צמינת שמחה כנ"ל. ועיקר המלחמה של דוד עם הסט"א והקליפות היה רק לשבר העצבות ולזכות לשמחה, שהו צמינת עשרה מיני נגינה שהמשיך דוד בעולם ע"י ספר תהלים, שכלול מכל העשרה מיני נגינה, שהם צמינת שמחה, כמ"ש (שם ט) 'עלי עשור ועלי נבל וכו' כי שמחתה ה' בפעול וכו', כמו שכתב רבינו ז"ל במקום אחר. וכן מצויר צוהר הקדוש (משפטים קו ע"א) שדוד המלך ע"ה הוא צדחא דמלכא, שאפילו צעת שהתוודה על חטאו בצמינת לז לא עוז את דרכי צדימתא, כמצויר שם צוהר ע"ש. כי דוד הוא צמינת מלכות דקדושה, שהיא צמינת השכינה, שהיא שמחתן של ישראל כנ"ל. ועל כן צעת שבא דוד ציד הפלשתיים בגלות, ותפסו אותו והביאוהו לפני אבימלך ורלו נקוסו שם, ורחה דוד שאי אפשר להתגבר עליהם ולנלח מהם כי אם ע"י צמחה, וע"י חוקף ההתגברות על הקליפות והסט"א שהם צמינת עצבות כנ"ל, אבל צעת עיקר הגלות שמתגברין צמירות השעבוד ואינם מניחים לשמות, ואם כן מאין יצוה עורנו כי אי אפשר להימלט מהסט"א כי אם ע"י שמחה, ולשמחה אי אפשר לזכות מתחת חוקף התגברות בגלות כנ"ל, על כן דוד המלך שהיה שמחתן של ישראל, כשנפל בגלות ציד הסט"א שהם הפלשתיים, חנן ה' אותו בענה הואת שעשה עלמו כשטוה ממש, ועשה מעשה שטות ושגוון ממש, והוריד רירו על זקני ויקפו על לזחות השער וכו' (שמו"א כל) וע"י נמלט מידם. כי ע"י מילי דשטותא דייקא צהים לתוך שמחה, שער"י ניולין מהם. כי עיקר ההתגברות עליהם הוא ע"י שמחה, ואי אפשר בגלות לשמות כי אם ע"י מילי דשטותא דייקא כנ"ל.

השכינה שהוא בחי' גב שהוא שמחתן של ישראל. ומנא צביאר האורם מישור (כד) מדוע השכינה נקראת שמחתן של ישראל, ו"ל: כי נפשות ישראל נוולו ויולאו ממידת מלכות דקדושה, הוא השכינה, ולכן הם קשורים צה, שצמון שיורד שפע חיות לעולם, הוא מנגיע לשכינה, שהשכינה מתלקת אותו לנפשות ישראל, הם צניה. ולכן השכינה נקראת הלז של ישראל, כי כמו שהלז הוא משכן החיות וממנו מתפשט הרוח חיים לכל אברי הגוף, כך השכינה הוא צמינת לז, ששם משכן החיות דקדושה, ומשם מתפשט הרוח חיים לנפשות ישראל. והחיות הזה הוא צמינת שמחה, וכשנשפע השפע לשכינה, זה צמינת 'תתה שמחה בליצי', וממנה מתפשט החיות והשמחה לנפשות ישראל, וע"י נתעוררים ישראל לקיים המצוות צשמתה. כי ע"י עוונות ישראל נרשם פגם צשכינה, ואם הקליפות גוברים עליה וטוטלים את השפע והחיות והשמחה לעצמם, (ומשאיירם את המתור ישראל), וע"י פוגמים את השפע והמפכים אותו לעצבות, ועל זה נחמך 'יתעצבו אל ליבא', כלומר שהעצבות השלטת על הלז.

עיקר גלות השכינה, שנתעלם מלכותו יתב' כביכול, מתחת התגברות הקליפות והסט"א בעוה"ל וליקרי' שילוח חתן ב.

גלות השכינה
תניא, רשב"י אומר, בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה, שבכל שגלו, שכינה עמיהן, גלו למצרים שכינה עמיהן, גלו לבבל שכינה עמיהן, ואף כשגון עתידין ליבאל שכינה עמיהן, שנאמר 'שב ה' אליק את שבותך', 'והשבים' לא נאמר אלא 'ושב', מלמד שהקב"ה שב עמיהן מבין הגלויות (מגילה כט).

גלות השכינה (והר"ן ח"א נו"ג, בשביל עיונות שעושים בפרסיא וינתיב דבש ח"ב ח).

בדו"ח מתלבש ניצוץ הקדושה בתוך השר של אותה אומה להשגיח על ישראל, וה"ס גלות שכינה כנדוע (משכיל לזוד דברים ה).

אל גלו ישראל בין המצויים וכשרים אלא שיתוספו עליהם גרים (פסחים טו), וזה מטעם גלות השכינה להוציא ניצוץ קדושה, כי טבע כל דבר להתדבק בשורשו, ולעיתים בגמר הברירה, או יקו גויים רבים אל ה' (והר"ש יצ"ח לא ה).

ע"י חטא אדה"ר נפלו כל הניצוצין של נשמות הקדושות לקליפות, ואין בהם כח לצאת לולי רחמי השי"ת שגלתה שכינה עימיהן, ע"י המנסתה תוך הקליפות, היא מלקטת אותן (פס"ח ק"ש ט).

בענין גלות השכינה, לא השכינה ממש גלה אלא ניצוץ ממנה (ש"ת תולדות אדם, שער הגדולה ט).

ג' גלויות זה קשה מזה. הא' גלות מצרים, שאז הנשמות הקדושים, שהם ע' נפש דירשאל, לא פגמו כלל ח"ו, וארבות השכינה ירדה עמיהם לתיקון העולם, וגלותה היה כענין ייסורין של אהבה, ואו סכפה היא מצטערות, והטובה הנמשך להמצאים אינו בשלימות, אחר שהיא בצער עם ישראל, אבל עם כל זה השפע היה נשפע לכל הנמצאים. הב' גלות בבל, ואז פגמו הנשמות, אמנם פגם ההוא לא גרם רק גלות לעצמן וכו', ולה השכינה שם עמיהם בגלות לשפרם, והיא עצמה אינה בגלות, שהוא השפע הניתן לה לקיומה ולקיים כל הנמצאים כולם. הג' הוא גלות השכינה גלתה וסתלק ממנה השפע מכל הבחינות, והוה גלות השכינה החמטית, ולא צער לבד שתצטער מצותות ישראל, אלא צרת עצמה הנעוה למידתה כביכול (חסד לאברהם א, כד).

גלות שכינה, הוא דוד מלכות של עולם לעולם התחתון ממנה, עדי דודת מלכות דעשיה לעולם הקליפות שתחתיה, והו עיקר גלות השכינה (פאורי אור, גלות השכינה).

ע"י חטא היברו ולכדים בעוון גאוה. והו גלות השכינה, היינו הגדולה, שהוא בחינת מלכות, בחינת שכינה, נפגם ועשה גאוה וליקרי' פ' חז, י).

עיקר גלות השכינה, שנתעלם מלכותו יתב' כביכול, מתחת התגברות הקליפות והסט"א בעוה"ל וליקרי' שילוח חתן ב.

בדו"ח האדם בצער, יידע בזמן בהימ"ק היה שכינת כבודו בקי"ק, אם היה אדם רוצה לשאול רוח"ק היה צריך עבודה גדולה. אבל עתה בגלות, השכינה קדושה גלתה עימיהן, ובעוה"ל היא ע"י חו, ותשוקתה מאוד מצוה מן דירה לשכון בה. ואם מצוה מנחה, שהיא אדם נקי מעבירות וחטאים, אם שוה היא דירתה נועם אלימך, וישב. סוד 'אתה מוהיה את כולם', שאפילו כשארם עושה עבירה חו, או ג"כ השכינה מתלבש בו, כי בלא היא לא היה בו כח להניע שום איבר, כי היא צומת בו כל חיות, והו כביכול גלות השכינה (וגל מנה אפריים, כי תנאי). ע"י שמחה שיש לאדם הוא מנעט גלות השכינה (מאור ושש"י ושב, כולם).

מסילת הקשרים (ד ורו"ק וראה שבלבד שבא ללמדנו שיעיקר השמחה היא בלב, וראים אנו בפסוקים אלו כיצד השמחה של דע"ה אינה תלויה במראה עיני בשר ודם, אלא באמונתו השלימה בהשי"ת ללא דופק.

ב

הלב הוא המקור השורש של כל העולמות, מורה על זה מה שהוא באמצעותו, כי כל דבר שהוא באמצעותו הוא שורש ההחלה אל הכל, היינו אל כל כוחות האדם (דברי יחזקאל אבות ב. טו).

אין די לארון ב"ה במעשים שהיו מעשי מצוה, אלא העיקר שהלב יהיה טהור, לכות לעבודה אמיתית. והנה הלב הוא המלך לכל חלקי הגוף וטובו גבוה, ואם אינו מביא עצמו אל עבודתו יתברך, אין עבודתו שאר האברים כלום, כי אל אשר יהיה שמה רוח הלב ללכת ילכו ומי"ט טו).

וישראל מתנהגו כשאר עמין כמנוח דליבא גו שיפין. ליבא איורי רכין וחלש, ואיהו קוונא דכל שיפין, לא ידע מנעיר, וקאא וימנא כלל אלא ליבא. דביה קוונא, דביה סוכלתו (תורה פירוש וברא).

לב הוא המלכות. וזה שכתוב 'ולשירי לב', שהם הנמשכים מהגבורות שבלב, 'שחמח' מנשר להם מאימא, ושמה היא הגבורות, שאין שמה אלא בבשר ודם, שהם גבורות (פירוש תוכיח ופירוש ג).

נקראת השכינה, שהיא כבוד מ"ב, בשם 'לב', כי היא כולה מל"ב תבניות, והלב נטה בעד צפון, כי משם עיקר קבלתו (וקאנאטי, בראשית).

כל דבר יש לו לב, וגם העולם בכללו יש לו לב. וזה הלב של העולם הוא קומה שלימה, עם פנים ודברים והגלים וכו'. אבל העיפרון של הקבל של אותו הלב של העולם, הוא מלוכב (בלשון השנוה הארציקוקי יתיר מלב של אור ופי"ט טו).

כשישראל מיישרים מעשיהם והלב שלהם הוא מלך, וממילא כל האברים מתנהגים על פיו, בזה גורמים שומע מלכותו של הקב"ה שנקרא גם כן לב, על כל העולם, והשירים והמלכים כולם בידו להות לבב לכל אשר יחפוץ (ויגל מפתח אפרים, בא).

מלכות

העם ממליכין את המלך, ואין המלך ממליך את עצמו אלא העם ממליכין אותו (פיר"א יא).

אמר הקב"ה, אתם בגלות כמו חולה, בביתו אין מלכותו מלכות קיימת. אימתי אני מלך, כשתעבורו הגלות והמלכות שלה שולח אתם (אח"כ מן העולם ושוח"ט כבא).

מידה זאת היא מושלת את כל הגבראים בעולם, והוא הפרנס הגדול שכל היצורים צריכים לו. ונקראת בתורה בלשון מלכות, לפי שכל עיניו התקין ה' ומעשיו, כולן נעשין ע"י מידה זו (שערי ארה"א).

במה שמות שנקרא המלכות וכולם אמת, כי יש לה כמה שרשים אל המלכות, כפי השתנות הזמן וע"י חיים לה, א.

המלכות היא מנהיגה העולמות מבח הספירות מבח אין סוף המפשיעים בה, על כן נקרא

מלכות עולם. והעמוד שבו קיום המלכות, הוא עמוד הצדיק יסוד, כלומר, הצינור שהולך מיסוד אל המלכות (שלה"ה פירוש יושב מקץ יגיש). המידה העשירית נקראת המלכות. והטעם, כי היא מלכותו של מלך. ושם מלכות כולל כל פמליא של מעלה. כי כמה פנים לפנים הנראים, וכמה אחריים לאחוריים דלאו נראין, ובהיות הכל כלול נקרא מלכות, כי שם זה כולל כל המלכות קטנים וגדולים (פיר"א כג. מלכות). עיקר בחינת מלכות זוכין ע"י תפלה, שהיא בחינת מלכות כידוע, כי ע"י תפלה מושלח בכל העולמות ומנהיגין כל העולמות כרצונו (ליקוטי ברי השחר ג. טו). כל העשיריות והחפצים של האדם הם בחינת מלכות, בחינת כבוד, כמ"ש 'והעושר והכבוד מלפניו' (ליקוטי אפרתורפוס ג. יג). מידת המלכות נשתלשה מראשית המחשבה בכל העולמות עד העולם העשירי, והוא באמצעותם כל כך, עד שגם הסט"א ינתקם מהמלכות. וע"י שנתצמצם כל כך, יש מקום לנשות ימים ושמואל, בכדי שהיה הבחירה חופשית (מאור ושפ"ט, צבחים). שבעתו מחשבותיו, שעיקר בריאת העולם היתה בשביל בחינת מלכות, יירוש, שישאל יקבלו עול מלכותו שמים בשלימות. והוא דוקא שיתבונן האדם איך שמואל כל הארץ כבודו וליה אור פניו מיניה כלל, וכן יעיקם מחשבתו תמיד ולא יסית דעתו כלל מזה (בת ע"ו, ע"ו, ע"ו). מלכות שמים נקרא

השכינה, שהיא המצוה, שהיא שמחת הלב. ולכאורה יש ליישב, כיצד השכינה שהיא צמיח מלכות, נקראת 'שמחת הלב', שהרי הלב הוא צנינה. ויצטרך הרה"ק מטעמיהו דכספר יקרא דשמח (כד), שע"י קיום המצוות בשמחה, נמשכת למלכות הארת הבינה, ואזי אף המלכות עצמה (צמיח שכינה) נקראת בשם 'שמחה', וי"ל: המצוה עצמה היא צמיחת מלכות כידוע, והיא צמיחת שבת מלכתא, והעיקר הוא כשעשין אותה בשמחה, וכן כשמקבלין

קדושת שבת בשמחה. והשמחה נמשכת מלב העליון, בצמיחת (מהלי"ט ד) 'נתתה שמחה לצדיק', צמיחת 'צנינה', ליבא' (כמבואר במאמר 'היכלה לוד' סימן יט), שהוא צמיחת שבת הגדול כידוע. ועיין זהר הקדוש בראשית דף קס"ג, שפירש 'עבדו את ה' בשמחה', לְקַבֵּל (כנגד) עלמא עילאה וכו', וצוהר ויקרא (פ' בלק) דף ר"ב 'כד יפקון ישראל מן הגלות, שכינתא נפקא עימיהו וכו', הדל הוא דכתיב 'כי בשמחה תלאו' וכו'. ועיין פפרדס שער ערכי הכינויים, שכשמהמלכות מקבלת השמחה מצינה, נקראת גם היא שמחה, היינו ככ"ל.

* הפסוק מוהר"ן: לו ע"א

וְזָהָר בַּחַיִּי מַלְכוּת דַּעֲשִׂיהָ הַעֲוֵלָה מִן הַקְּלִיפּוֹת. וזהו בחינת מלכות, שהיא שמחת הלב, מביין הקליפות. ועוהו בחינת מלכות דעשייה העולה מן הקליפות:

הוא השם הוי"ה ממונה על כל מצוה ומצוה. דניס מצוה

צ"ל הוא המלכות. וזה שכתוב 'ולשירי לב', שהם הנמשכים מהגבורות שבלב, 'שחמח' מנשר להם מאימא, ושמה היא הגבורות, שאין שמה אלא בבשר ודם, שהם גבורות (פירוש תוכיח ופירוש ג).

נקראת השכינה, שהיא כבוד מ"ב, בשם 'לב', כי היא כולה מל"ב תבניות, והלב נטה בעד צפון, כי משם עיקר קבלתו (וקאנאטי, בראשית).

כל דבר יש לו לב, וגם העולם בכללו יש לו לב. וזה הלב של העולם הוא קומה שלימה, עם פנים ודברים והגלים וכו'. אבל העיפרון של הקבל של אותו הלב של העולם, הוא מלוכב (בלשון השנוה הארציקוקי יתיר מלב של אור ופי"ט טו).

כשישראל מיישרים מעשיהם והלב שלהם הוא מלך, וממילא כל האברים מתנהגים על פיו, בזה גורמים שומע מלכותו של הקב"ה שנקרא גם כן לב, על כל העולם, והשירים והמלכים כולם בידו להות לבב לכל אשר יחפוץ (ויגל מפתח אפרים, בא).

מידה זאת היא מושלת את כל הגבראים בעולם, והוא הפרנס הגדול שכל היצורים צריכים לו. ונקראת בתורה בלשון מלכות, לפי שכל עיניו התקין ה' ומעשיו, כולן נעשין ע"י מידה זו (שערי ארה"א).

במה שמות שנקרא המלכות וכולם אמת, כי יש לה כמה שרשים אל המלכות, כפי השתנות הזמן וע"י חיים לה, א.

המלכות היא מנהיגה העולמות מבח הספירות מבח אין סוף המפשיעים בה, על כן נקרא

מלכות עולם. והעמוד שבו קיום המלכות, הוא עמוד הצדיק יסוד, כלומר, הצינור שהולך מיסוד אל המלכות (שלה"ה פירוש יושב מקץ יגיש). המידה העשירית נקראת המלכות. והטעם, כי היא מלכותו של מלך. ושם מלכות כולל כל פמליא של מעלה. כי כמה פנים לפנים הנראים, וכמה אחריים לאחוריים דלאו נראין, ובהיות הכל כלול נקרא מלכות, כי שם זה כולל כל המלכות קטנים וגדולים (פיר"א כג. מלכות). עיקר בחינת מלכות זוכין ע"י תפלה, שהיא בחינת מלכות כידוע, כי ע"י תפלה מושלח בכל העולמות ומנהיגין כל העולמות כרצונו (ליקוטי ברי השחר ג. טו). כל העשיריות והחפצים של האדם הם בחינת מלכות, בחינת כבוד, כמ"ש 'והעושר והכבוד מלפניו' (ליקוטי אפרתורפוס ג. יג). מידת המלכות נשתלשה מראשית המחשבה בכל העולמות עד העולם העשירי, והוא באמצעותם כל כך, עד שגם הסט"א ינתקם מהמלכות. וע"י שנתצמצם כל כך, יש מקום לנשות ימים ושמואל, בכדי שהיה הבחירה חופשית (מאור ושפ"ט, צבחים). שבעתו מחשבותיו, שעיקר בריאת העולם היתה בשביל בחינת מלכות, יירוש, שישאל יקבלו עול מלכותו שמים בשלימות. והוא דוקא שיתבונן האדם איך שמואל כל הארץ כבודו וליה אור פניו מיניה כלל, וכן יעיקם מחשבתו תמיד ולא יסית דעתו כלל מזה (בת ע"ו, ע"ו, ע"ו). מלכות שמים נקרא

מלכות עולם. והעמוד שבו קיום המלכות, הוא עמוד הצדיק יסוד, כלומר, הצינור שהולך מיסוד אל המלכות (שלה"ה פירוש יושב מקץ יגיש). המידה העשירית נקראת המלכות. והטעם, כי היא מלכותו של מלך. ושם מלכות כולל כל פמליא של מעלה. כי כמה פנים לפנים הנראים, וכמה אחריים לאחוריים דלאו נראין, ובהיות הכל כלול נקרא מלכות, כי שם זה כולל כל המלכות קטנים וגדולים (פיר"א כג. מלכות). עיקר בחינת מלכות זוכין ע"י תפלה, שהיא בחינת מלכות כידוע, כי ע"י תפלה מושלח בכל העולמות ומנהיגין כל העולמות כרצונו (ליקוטי ברי השחר ג. טו). כל העשיריות והחפצים של האדם הם בחינת מלכות, בחינת כבוד, כמ"ש 'והעושר והכבוד מלפניו' (ליקוטי אפרתורפוס ג. יג). מידת המלכות נשתלשה מראשית המחשבה בכל העולמות עד העולם העשירי, והוא באמצעותם כל כך, עד שגם הסט"א ינתקם מהמלכות. וע"י שנתצמצם כל כך, יש מקום לנשות ימים ושמואל, בכדי שהיה הבחירה חופשית (מאור ושפ"ט, צבחים). שבעתו מחשבותיו, שעיקר בריאת העולם היתה בשביל בחינת מלכות, יירוש, שישאל יקבלו עול מלכותו שמים בשלימות. והוא דוקא שיתבונן האדם איך שמואל כל הארץ כבודו וליה אור פניו מיניה כלל, וכן יעיקם מחשבתו תמיד ולא יסית דעתו כלל מזה (בת ע"ו, ע"ו, ע"ו). מלכות שמים נקרא

מלכות עולם. והעמוד שבו קיום המלכות, הוא עמוד הצדיק יסוד, כלומר, הצינור שהולך מיסוד אל המלכות (שלה"ה פירוש יושב מקץ יגיש). המידה העשירית נקראת המלכות. והטעם, כי היא מלכותו של מלך. ושם מלכות כולל כל פמליא של מעלה. כי כמה פנים לפנים הנראים, וכמה אחריים לאחוריים דלאו נראין, ובהיות הכל כלול נקרא מלכות, כי שם זה כולל כל המלכות קטנים וגדולים (פיר"א כג. מלכות). עיקר בחינת מלכות זוכין ע"י תפלה, שהיא בחינת מלכות כידוע, כי ע"י תפלה מושלח בכל העולמות ומנהיגין כל העולמות כרצונו (ליקוטי ברי השחר ג. טו). כל העשיריות והחפצים של האדם הם בחינת מלכות, בחינת כבוד, כמ"ש 'והעושר והכבוד מלפניו' (ליקוטי אפרתורפוס ג. יג). מידת המלכות נשתלשה מראשית המחשבה בכל העולמות עד העולם העשירי, והוא באמצעותם כל כך, עד שגם הסט"א ינתקם מהמלכות. וע"י שנתצמצם כל כך, יש מקום לנשות ימים ושמואל, בכדי שהיה הבחירה חופשית (מאור ושפ"ט, צבחים). שבעתו מחשבותיו, שעיקר בריאת העולם היתה בשביל בחינת מלכות, יירוש, שישאל יקבלו עול מלכותו שמים בשלימות. והוא דוקא שיתבונן האדם איך שמואל כל הארץ כבודו וליה אור פניו מיניה כלל, וכן יעיקם מחשבתו תמיד ולא יסית דעתו כלל מזה (בת ע"ו, ע"ו, ע"ו). מלכות שמים נקרא

השכינה שהיא המצוה. ואימא צמיח"ו (פיקון ע, קלא ע"ב): "מצוה לכל פיקודא, ציה שריא יו"ה, הוא אשמתה כלל אבר ואבר וכו'. וכלל אבר ואבר דגופא איהו יו"ה, ממנא על כל מצוה ומצוה, דביה מצוה צ"מ צ"ש, מ"ס י"ה, פ"ץ ו"ה, הא מצוה יו"ה, מלפ"ץ, יו"ה צ"מ צ"ש מלפ"ץ. ופירש הממוק מדגש (סג): **כלל אבר ואבר דגופא איהו יו"ה וכו'.** כלל אבר ואבר של הגוף שמקיים צו מצוה, שורה צו השם הוי"ה, כי השם הוי"ה ממונה על כל מצוה ומצוה. דניס מצוה צ"מ צ"ש וכו'. בשם הוי"ה מרומות אומיות מצוה צ"מ צ"ש, כי מ"ס צ"מ צ"ש הם אומיות י"ה, ואומיות פ"ץ צ"מ צ"ש הם אומיות ו"ה. הא מצוה יו"ה וכו'. הרי אומיות מצוה הם אומיות הוי"ה צמילוף אומיות מ' ל' צ"מ צ"ש, והם אומיות מלפ"ץ, כי יו"ה צ"מ צ"ש הוא מלפ"ץ.

השכינה, שהיא המצוה, שהיא שמחת הלב, מביין הקליפות. וזהו בחינת מלכות דעשייה העולה מן הקליפות:

הוא השם הוי"ה ממונה על כל מצוה ומצוה. דניס מצוה צ"מ צ"ש וכו'. בשם הוי"ה מרומות אומיות מצוה צ"מ צ"ש, כי מ"ס צ"מ צ"ש הם אומיות י"ה, ואומיות פ"ץ צ"מ צ"ש הם אומיות ו"ה. הא מצוה יו"ה וכו'. הרי אומיות מצוה הם אומיות הוי"ה צמילוף אומיות מ' ל' צ"מ צ"ש, והם אומיות מלפ"ץ, כי יו"ה צ"מ צ"ש הוא מלפ"ץ.

וְזָהָר בַּחַיִּי מַלְכוּת דַּעֲשִׂיהָ הַעֲוֵלָה מִן הַקְּלִיפּוֹת. והנהגת הדברים ראה צמזא הקצלי לתורה זו, שהצטו להלן צמילוף"ם על אות ו', ד"ה 'ז'כן עולין העולמות עד למעלה וכו'.

דשמתא (כד) ע"פ כחצי האר"י, שענין עליית מלכות דעשייה מן הקליפות נעשה מידי כניסת שבת, ומוסיף שע"י השמחה בשבת, גם כל המצוות שנעשו בימי החול עולים לשורש ומתעלים, וכו'. צימי החול יש אחרים להעצבות בהמצוות, אבל בשבת נמשך מנוחה ושמחה, ואז עולין כל המצוות שעושין גם צימי החול וכו'. וזה צמיחת מה שמצוה צמחית האר"י על ענין א"ס משבת רגלך, שאז עולין הרגלין מצמיחת רגליה יודות מוות, היינו שעולין מצמיחת אחרים הקליפות שהם צמיחת עצבות, מרה שחורה, צמיחת סטרא דמותא וכו'. ועל כן מאריך צוהר הקדוש בגודל השמחה שצריך האדם לשמוח בשבת צפורה, כי שקולה שבת ככל המורה וכלל המצוות. וזריכין לקבל קדושת שבת בשמחה גדולה, וצוה עולין כל המצוות מצמיחת אחרים העצבות לצמיחת שמחה. וזה שמצוה צמחית א"ס משבת רגלך, אל תקרי א"ס צמחית אלף א"ס צמחית, כי אלו עולה המלכות שהיא השכינה, צמיחת המצוה, אל שורשה העליון, שהוא צמיחת שמחה. וזה צמיחת מלכות דעשייה העולה מן הקליפות ומן הגלות, בצמיחת (ישעיה נה) 'כי בשמחה תלאו', כמבואר בפנים.

מיצוי חכמה

המצוה שהיא שמחת הלב. ומונח צוה צמילוף ישרים (פ"ט): השמחה היא עיקר גדול צעצועה, והוא מה שדוד מוהיר ואומר (מהלי"ט ק) 'עבדו את ה' בשמחה צוהו לפניו ברננה, ואומר (שם סח) 'ולדיקים ישמחו ויעלו לפני אלוקים וישמחו בשמחה', ואמר ר"ל (שבת ט) 'אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה'. ועל הפסוק שזכרנו למעלה 'ולדבר טוב ה' בשמחה', אמרו במדרש (לקו"ט פהלי"ט חתמה) 'א"ר אייבו, כשתהיה עומד להתפלל, יהא ליכך שמח עליך, שאתה מתפלל לאלוקים שאין כיוצא בך'. כי זאת היא השמחה האמיתית, שהיה ליבו של אדם עלו על שהוא זוכה לעבוד לפני אדון יתברך שאין כמוהו, ולעסוק בצורתו ובמנוחותיו, שהם השלימות האמיתית והיקר הנלחץ. ואמר שלמה במשל החכמה (שה"ש א) 'משכני אחרך נרואה הביאיני המלך מדרי נגינה ושמחה צד', כי כל מה שזוכה האדם ליכנס יותר לפנים שדרי ידעית גדולתו יתברך, יותר תגדל צו השמחה, והיה ליבו שש צקרצו, ואומר (מהלי"ט קטט) 'שמח ישראל צעשו בני ציון יגילו במלכס'. ודוד שכבר הגיע אל המעלה הזאת שיעור גדול, אמר (שם קד) 'יערב עליו שיחי אנכי אשמח בזה' וכו', ואמר (שם עא) 'מרגנא שפתי כי אומרנה לך ונפשי אשר פדית'. והיינו כי כל כך היתה מתגברת צקרצו השמחה, שכבר השפיעים היו מתענענות מאליהם ומרגנות צהימו עוסק בתהלותיו ית', וכל זה מגודל התלעטות נפשו שהיתה מתלעטת בשמחה לפניו, הוא מה שסיים 'ונפשי אשר פדית'.

בשעושה המצוה בשמחה, אזי מעלה השכינה וכו' מבין הקליפות. ויצטרך השל"ה הקדוש (פ' בשלת, מורה אור ד) שמה יש צ' צמיחת כהנעת הקליפות, הצמיחה האחת ע"י מריכות ודמעות, והצמיחה השנייה ע"י שמחה צעצועה הצורה, וי"ל: צפרשת 'כי תלא למלחמה' (דברים כא) 'צמלחמת רשות הכתוב מדבר' (ספרי), אבל צמלחמת מוכנה כתיב (שם ט) 'אל תחיה כל נשמה', וענין 'וראית נשציה אשת יפת תואר', וענין סמיכת הפרשה 'כי תהיין לאיש שמי נשים אחת אהובה ואחת שנואה'. השנואה רומזת לליני"ת המייללת, והאהובה היא מחל"ת המחוללת, והיא היפת תואר. ואמר צמלחמת הרשות, שהיא ארץ העמים, ושם ינוחו ציומר הקליפות, אמר 'וראית נשציה אשת יפת תואר'. הענין, כי מיקון להכניע הקליפות ההם, הוא מצד עשות הטוב רומז לפעולתם, דהיינו להכניע לליני"ת הוא צביאופים ותעניתים ועבר צלב וההכנעה, וצתפלה שערי דמעות, ואז נכנעת לליני"ת, ולהכניע את מחל"ת הוא צמחה של מצוה, לצמח צמנות ולשמות בצמנות וימים טובים, ולשמח עניים וחסן וכלה, ולשמוח ידידות הצורה וצבשגת קאת מסודותיו, וידיעת שמותיו צרוך הוא צתפלה. וכשאין אנתמה צאלנו אז, ערבה כל שמחה, 'ומדשיס ומועדיס וגו', ושלטות הקליפות ציומר, אזי קשה צמאלד להכניע קליפות מחל"ת. וזהו סוד 'וראית נשציה אשת יפת תואר', כי היא קיימת, רק קליפת לליני"ת אשר הכנעתה צעצרי דמעות כמו שכתבתי, וצדמעות מכניעים אותה, על כן כל השערים נעללו מן משערי דמעות (צרכות ג). ועל אלו שני עינייסי, 'עבדו את ה' ביראה' לנצל לליני"ת, 'ועבדו את ה' בשמחה' לנצל מחל"ת.

המידה העשירית נקראת המלכות. והטעם, כי היא מלכותו של מלך. ושם מלכות כולל כל פמליא של מעלה. כי כמה פנים לפנים הנראים, וכמה אחריים לאחוריים דלאו נראין, ובהיות הכל כלול נקרא מלכות, כי שם זה כולל כל המלכות קטנים וגדולים (פיר"א כג. מלכות). עיקר בחינת מלכות זוכין ע"י תפלה, שהיא בחינת מלכות כידוע, כי ע"י תפלה מושלח בכל העולמות ומנהיגין כל העולמות כרצונו (ליקוטי ברי השחר ג. טו). כל העשיריות והחפצים של האדם הם בחינת מלכות, בחינת כבוד, כמ"ש 'והעושר והכבוד מלפניו' (ליקוטי אפרתורפוס ג. יג). מידת המלכות נשתלשה מראשית המחשבה בכל העולמות עד העולם העשירי, והוא באמצעותם כל כך, עד שגם הסט"א ינתקם מהמלכות. וע"י שנתצמצם כל כך, יש מקום לנשות ימים ושמואל, בכדי שהיה הבחירה חופשית (מאור ושפ"ט, צבחים). שבעתו מחשבותיו, שעיקר בריאת העולם היתה בשביל בחינת מלכות, יירוש, שישאל יקבלו עול מלכותו שמים בשלימות. והוא דוקא שיתבונן האדם איך שמואל כל הארץ כבודו וליה אור פניו מיניה כלל, וכן יעיקם מחשבתו תמיד ולא יסית דעתו כלל מזה (בת ע"ו, ע"ו, ע"ו). מלכות שמים נקרא

המקיים איו מצוה מכל המצוות, שורה צו שם הוי"ה, כי שם זה נמנא כלל אבר ואבר של מי שמקיים בהם מצוות. וכלל אבר ואבר מאיזברי הגוף יש את שם הוי"ה, שהוא ממונה על כל מצוה ומצוה, שבו המלך מצוה צ"מ צ"ש, מ"ס י"ה, פ"ץ ו"ה, הרי מצוה יו"ה, מלפ"ץ, יו"ה צ"מ צ"ש מלפ"ץ.

הוא השם הוי"ה ממונה על כל מצוה ומצוה. דניס מצוה צ"מ צ"ש וכו'. בשם הוי"ה מרומות אומיות מצוה צ"מ צ"ש, כי מ"ס צ"מ צ"ש הם אומיות י"ה, ואומיות פ"ץ צ"מ צ"ש הם אומיות ו"ה. הא מצוה יו"ה וכו'. הרי אומיות מצוה הם אומיות הוי"ה צמילוף אומיות מ' ל' צ"מ צ"ש, והם אומיות מלפ"ץ, כי יו"ה צ"מ צ"ש הוא מלפ"ץ.

וְזָהָר בַּחַיִּי מַלְכוּת דַּעֲשִׂיהָ הַעֲוֵלָה מִן הַקְּלִיפּוֹת. והנהגת הדברים ראה צמזא הקצלי לתורה זו, שהצטו להלן צמילוף"ם על אות ו', ד"ה 'ז'כן עולין העולמות עד למעלה וכו'.

ברסלב נייט

ואני תפלה

יְנַדְּבָהּ הַחַיִּים מִן הַקְּלִיפּוֹת, עַד שִׁתְּבַלְּטוּ בְּלִפְנֵי הַמְּבַרְכִּים וְיִהְיֶה כְּאִין וְכַאֲפֵן וְנִפְתָּה הַקְּלִיפּוֹת כִּלְ נִיצוּצוֹת הַקָּדוֹשׁ לְשֵׁם הַשְּׁמַיִם עַל יְדֵם קוֹמַת הַשְּׁמַיִם וְתִרְחַם עֲלֵינוּ, וְיִתְחַיֶּה בְּעֶזְרְךָ שְׂנוּבָה לְהַעֲלוֹת הַשְּׁכִינָה מִהַקְּלִיפּוֹת עַל יְדֵי עֲשִׂית הַמַּצְוֹת בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה, וְיִתְחַיֶּה מִלְּכוּתְךָ עַל כָּל פְּאֵי עוֹלָם, וְיִקְבְּלוּ בְּלִפְנֵי אֵת עַל מַלְכוּתְךָ וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מִיָּמֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד (פיקו"ת כד).

י"ד וכל מרי"ג מלואת המורה הן תלויות בזאתם הארבעים של גוף המלך. יש מלואות המלויות בראש המלך, ויש בעיניים, ויש בזאוויות וכו'. ולכל מלוא ששרה על כל אבר ואבר יש לה שם ידוע, ולפיכך ממנו הוא שם הו"ה. שהוא הנשמה של אומה אבר (המקור במלוא"ס).

ואני תפלה

וּבְכֵן תְּרַחֵם עֲלֵינוּ, אֲבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ וְתִמְשָׁךְ עָלֵינוּ קְדוּשָׁה וְיִתְקַדְּךָ, וְתִתֵּן בְּנוּ וּבְבִרְתְּךָ בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה שְׁאֵנוּ יוֹכֵינִי לְעֵשׂוֹת, שֶׁתְּעֹרֶר הַמִּצְוָה וְתִתֵּן בְּכָל הַעֲוִנוֹת בְּפִי, וְתִעֲוֶר אֶת בְּרַעַי לְעִבּוֹדְךָ וְיִרְאָתְךָ עַד שֶׁתְּעֹרֶר בְּכָל הַעֲוִנוֹת בְּפִי וְכָל אֲשֶׁר בְּהֵם לְעִבּוֹדְךָ בְּאֶמְתִּי, דְּמוּם זִמְזִמָּה כִּי מְדַבֵּר אֶשׁ רֹחַ מִמֶּנִּי עִפְרָה, מִן הָאָרֶץ אֲשֶׁר בְּכַבְּנוּ עַד הָאָזוּב אֲשֶׁר בְּקִרְיַת מִשְׁלֹשֵׁי קָפוּן שְׂבִיבִים עַד קְרִיַת רְאֵמִים, "מִלְכֵי אֶרֶץ וְכָל רְאֵמִים, שְׂרָפִים וְכָל שׂוֹפְטֵי אֶרֶץ", גְּדוּלִים וְקַטְנִים, גְּבִים וְגַבּוּת, וְקִנְיִם וְעֲקָרִים, "הָאֶרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ, הַיַּמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם", הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַיִ הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאֵם, עוֹלָם הַעֲשִׂיָה וְהַיְצִיָּה וְהַבְּרִיאָה וְהַאֲצִיּוּת וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם, שְׂפָלִים גְּלָעִיִּים מִלְּאֲכִים וְיָקִים חַשְׁמַלִּים שֶׁךְ פִּים וְאִפְסִים וְחֵיּוֹת הַקִּדְּשֵׁי, מִן תְּכֵלֶת נִקְדַּת הַקְּרִי וְשֵׁי עוֹלָם הַעֲשִׂיָה, עַד רְאֵשִׁית נִקְדַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהִיא תְּחִלַּת הַאֲצִיּוּת, בְּכָל שֶׁתֵּן הַמִּצְוָה שְׁאֵנוּ יוֹכֵינִי לְעֵשׂוֹת בְּכָל עַתָּה, וְתִעֲוֶר וְתִקְוֶינִי בְּכָל הַעֲוִנוֹת בְּאֶמְתִּי, וְיִשׁוּבוּ בְּכָל הַעֲוִנוֹת וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם אֵלֶיךָ בְּאֶמְתִּי (ויקרא' כד).

וכש'אדם עושה איזה מצוה. וכמד בליקו"ה (א"ח הודאה ג, יד): וכבר כתבנו שכונתו הקדושה היתה על כל אחד מישראל, אפילו על הגרוע שבגרושים וכו'. כי כל אחד בכל מקום שהוא, כל זמן ששם ישראל נקרא עליו ועוסק באיזה מצוה, כגון צדקה שמתעטף בציצית, יש בכוחו לשמח נפשו מתוך עולם ריחוקו וכו' כי שער עליו עד אותה השעה, כי הלא אחר כל אלה, אעפ"כ אני זוכה עתה ברגע זאת להתעטף בציצית, שוקף כל סוף לא יאשר ממני כי אם זאת התורה והמצוות שאני חוטף בכל יום. וכל אחד מישראל, צפרט מי שיש לו ריח מורה ומסתכל בספרים קדושים, יכול להצין מרחוק עולם נוראות נפלאות קדושות של כל מצוה, כגון ציצית, כמה וכמה הפלינו ר"ל בזכות

מילואי חכמה

וכש'אדם עושה איזה מצוה. ומוצא בספר הגדים (ח"ג, מאמר יד, יט) בשם קיום המצוות: לרי"ך אמה שמתעטף ותפנק ותשמח בכל מצוה ומצוה, באשר כי המה תלויים ועומדים באיברים דמלכא קדישא, כמו שאמרו בתקונים (תיקון יח ותיקון ט) ז"ל "ד'וכל מרי"ג פיקודין דאורייתא אינון תליין בהני איברים דגופא דמלכא. אית פיקודין דתליין ברישא דמלכא, ואית בעינין כו'. ואית פיקודין דשריח על כל אבר ואבר אית ליה שם ידוע, ולגוף מיניה איהו שמה דהוי"ה, דאיהו נשמתא דהוא אבר", עכ"ל וכו'. וכל מצוה מן המצוות או מידה מן המידות שזכה אותך ה' בה ונתן לך כח וחיל לעשותה, תשמח בה עד מאוד שזיכה אותך במתנה טובה הזאת, תגיל ותפנק בה ותשמח שמחה רבה, כי אלה המצוות והמידות הן הן הדודים שאתה מקבל ממנו יתברך, ועל ידם ובהם תתענג על ה', ואת עריבתם תיקח לענג בהם כדבש לפה, והן הן בעצמם הדודים אשר ה' אלקיך שאל מעימך, ועליך תשוקמו בעצורם להשתעשע בה, ועל ידם תהיה ידך ה'. כי אי אפשר להשיג קרבנו יתברך ולדבק בו כי אם דווקא על ידם לא בזולתם, על כי המה עצמות אהבה שלו, והמה אמצעים המניעים והמגיעים את האדם אל אהבתו יתברך, והמה חבלי הדקיקות. לכן אם האדם על ידם ובהם על שדי יתענג, יפה דודו חף נעים, אבל אם בזולת אלה המצוות והמידות מתברך בלבד לאמה, אינו אוכיר בזכוניו את שמו תמיד באהבה, צו יצונו לו, אין זה מועיל כלל וכו', ואי אפשר להשיג קרבן אלקים בזולתם, אף כי נפתולי אלקים ודביקותו עימו יתברך.

יש כח בהמצוה לייצר ולעורר כל העולמות העבודות השייכות. וכעין זה מוצא בפרי הארץ (פ' אמוה, ד"ה אמור אל הכהנים): כשהאדם עושה מצוה לשם שמים, שהיא לשמה, שהוא מפני שאמר ונעשה לזונו, מעורר כל העולמות, מן השפלים התחתונים המורכבים שבעשיה, וכל עשיה יצירה בריאה אצילות, ועולמות אין מספר, עד הרצון העליון, שעלה ברצונו הפשוט לברוא העולמות בשביל ישראל שנקראו 'ראשית', שיקבלו התורה ועול מלכותו (עיין ב"ר א, ה), והוא השתלשלות העולמות הנ"ל עד שהגיע למצוות מעשיות. והנה, בעשותו אחת מכל מצוות ה' בכל כוחו ומידותיו עד ההתעוררות השמחה של המצוה, מעורר כל העולמות בשמחתו, ומוסיף כח צפמליא של מעלה כזיכור, ועליות כל העולמות אל הרצון העליון, והוא עצמו צמוכס, ומשם מחזיר ומוריד שפע מעולם אל עולם עד השפלים התחתונים. וזהו (ברכות לא ע"א) 'אין עומדין להתפלל וכו' אלא מתוך שמחה של מצוה', שבכל מידות האדם, היומר עליון מכל הוא השמחה, ואם היא של מצוה היא הייחוד העליון מכל.

מצוות ציצית, כמו שמוצא בגמרא ומדרשים וכו', וכן בכל המצוות. ועל כן לרי"ך להזכיר את עצמו עולם מעלת המצוה שעולה עד אין סוף, ולשמח נפשו בה הרבה, עד שכל מה שיראו הסט"א והבעל דבר לבלבלו בעצמות הרבה מריבוי פגמיו וריבוי דאגותיו וכו', אדרבא, ע"י כל זה ישמח נפשו ביותר ויותר, כי אעפ"כ אני מתעטף בציצית, וכמה גבר עליו חסדו שגם אנכי, אחר כל מה שעשיתי, עתה אני מתעטף בציצית, וכן 'מתעטף נפשי ורוחי ונשמתי באור הציצית וכו'. ואי אפשר לנאר לכל אחד ואחד עד היכן הוא לרי"ך להתחזק בשמחה בכל עת מחדש בכל מקום שהוא, והחכם עיניו בראשו להצין דברים הרבה מתוך דבריו אלה, ומה שכתבנו במקום אחר זה כולם נכוחים למצין וכו'.

ליקוטי הנחל

ע"י קשה מאוד להזכיר את עצמו בכל זה ולהחיות את עצמו ולשמח את עצמו, ומחמת זה לפעמים רוצים להפילו בדעתו לגמרי, שזוכרין אותו ריבוי עונותיו ופגמיו העצומים, ואיך הוא מלא פגמים וקלקולים בכל עת וכו', עד שנדמה לו שאפס תקוה ח"ו. וכל זה מעשי הבעל דבר, כי אין זה דרך ענוה כלל, רק הבעל דבר מתנכל עליו להפילו לגמרי ח"ו, ומגדול החושך קשה לו מאוד לשום אל ליו להזכיר את עצמו בהנקודות הטובות שבו, לולא ה' עזרתה לנו בכל יום ובכל עת, שמסבב בנפלאותיו העצומים שנוכל להזכיר עצמנו לילך עם הדרך הקודש של 'אומרה לאלקי צדוד' תהילה לאל, ע"ש היטב היטב וחיל להחיות את נפשך תמיד כל ימי חיך. אבל כל זה הדרך הקודש אין נמשך על האדם, כי אם בכח קדושת שבת וכו'. כי אי בשבת נתעוררין חסדים גדולים ורחמים רבים צלי שיעור, ואז נתגלגל דרכי ה' וחסדיו האמיתיים ומאירין בכל העולמות, אשר דרכו יתברך הוא לצלי להסתכל על הרע של האדם, רק להציע ולהסתכל על הטוב שבו, כמ"ש 'אוון אס ראימי בליצי לא ישמע ה', אכן שמע אלקים וכו', וכמ"ש 'לא הביט אוון זיעקב ולא ראה וכו', (וכמו שמצואר בסימן י"ז בליקוטי תניינא 'דרך השי"ת וכו') שמדבר שם מקדושת שבת, ע"ש. ועל כן אז בשבת מתחילין כל המצוות של ישראל לילך ולהתפאר לפני השי"ת, כי נתבטל מהם אחיות הקליפות, שהם העצבות, הנאחזין ברגלי המצוה, ואז נתגלה יקרת קדושת הנקודות טובות של המצוות, עד שהולכין ומתפארין לפני השי"ת, ועושין דרך כבושה לכל, שיוכל כל אדם להתקרב להשי"ת.

לייך ולעורר. ומוצא בקוץ יד הנחל (כד): בדרך אפשר יתכן לנאר את לשון רבינו 'לייך ולעורר' המופיעה כמה פעמים באתו זו, ש'לייך' מרמז על נח וזהו, שהם כלי ההליכה כידוע, ו'לעורר' מרמז על היסוד, שאחד מכוונותיו הוא לגרום להתעוררות, כמוצא בספר הליקוטים (כי תאז, פרק נא) 'כי בנח היסוד יש צ' כוחות, האחד כח המעורר עד למעלה עד הראש, ומעורר כל כוחות הגוף וכו' וממשיך שפע במקומו, ודו"ק.

אחת מכל מצוות ה' בכל כוחו ומידותיו עד ההתעוררות השמחה של המצוה, מעורר כל העולמות בשמחתו, ומוסיף כח צפמליא של מעלה כזיכור, ועליות כל העולמות אל הרצון העליון, והוא עצמו צמוכס, ומשם מחזיר ומוריד שפע מעולם אל עולם עד השפלים התחתונים. וזהו (ברכות לא ע"א) 'אין עומדין להתפלל וכו' אלא מתוך שמחה של מצוה', שבכל מידות האדם, היומר עליון מכל הוא השמחה, ואם היא של מצוה היא הייחוד העליון מכל.

מלכות מלביש נה"י, שהם כלי ההליכה. ולהצגת הדברים ראה במנחת הקבלי לתורה זו, שהבאנו להלן במילוא"ם על אות ו', ד"ה 'וכן עולין העולמות עד למעלה וכו'.

תורת אלקיו בלבו וכו'. פסוק זה מובא במאמר לענין המלכות, היינו המצוה, שמלבישה את

נה"י, שעי"ז יש כח במצוה לילך ולעורר כל העולמות וכו'. ויתכן לומר שרבינו דורש את הפסוק באופן הבא, ש'מורה' אלקיו בלבו' רומז לקיום המצוות בשמחה,

כי 'עיקר השמחה היא בלב', ועי"ז 'לא תמעד אשוריו' (היינו רגליו, שהם כלי ההליכה, שהם ספירות נה"י), היינו שעי"ז יש כח במצוה ללכת ברגליה לעורר וכו'. והנה ע"ד הפשט פסוק זה נאמר במזמור צו הולך דוד ומחוק את ישראל לבל יקנאו צהללתי הרשעים צעוה"ו, כי בודאי שלבסוף ייכרתו ויאבדו, ואדרבא עיקר משועתם של ישראל מצוה דווקא ע"י הממדתם בקיום המורה והמצוות. ודו"ק וראה, שמלכת הרמיה שלשמה הביא רבינו פסוק זה, אף כלל המזמור מוקשר למאמר, ובפרט לענין הולאת ניוצאות הקדושה מבין הקליפות והכנעתם (כמוצא לעיל באות ב', וכן בסוף המאמר). וזהו"כ במהלים (לו, ל-לד): **פִּי יִדְבֹק יְהוָה וְלִשׁוֹנִי מִדְּבַר מִשְׁפָּט: תּוֹרַת אֱלֹקִיו צִלְצֹו לֹא תִמְעַד לְשִׁפְטָיו: (...)** קנה חל ה' ושמר דרכו וירוממוך לרשת חרץ צהקרת רשעים תראה: ופירש"י (סג): **לא תמעד אשוריו**. לא יחליקו לעדיו. וביאר המלבי"ם באופן אחר: **מורה אלקיו בלבו** שמחמין בתורה ה' ושמור אותה. **לא תמעד אשוריו**. שלא ימעד

נה"י שהם כלי ההליכה. וכמו בליקו"ה (א"ח הודאה א, ד) שעיקר אחריות הקליפות הן ברגליו, וזהו שהלדיקים מקיימים מצוות בשמחה, הם יתקומו ויכניעו, וכו': **בחינת תיקון נחל הוד יסוד**, רגליו, להכניע הקליפות שאחיותן ברגליו, **בחינת 'עוון עקבי יסודני וכו'**, שריוץ להתגבר ח"ו, **בבחינת (דניאל ז) 'אכלה ומדקה, ופְּתָאָרְחָא ברגלה רפסה'** (פסוק זה נאמר גבי החיה הרביעית מ' החיות שזוה דניאל, שלאחר שהיא אכלה בשיניה, היא

גם רוממת ברגליה את מה שגשאר). **אבל הלדיקים** שהם בחינת משיח, **שעוין המצוות בשמחה ומזכין את ישראל לזה**, יכניעו ויהדקו, **בבחינת (שם צ) 'פֶּדָק וְתִסָּקֵף כָּל אֲלֵיָן וכו'** והיא תקום לעלמיה' (היינו שמלכות ה' שהיא מלכות משיח מדק ומכלה את כל אלו המלכויות) וכו', לרמוז על בחינת משיח, שהוא יהדק את הקליפות שרוצים להדק הכל, שאחיותם ברגליו כנ"ל. כי עיקר מלחמת משיח בבחינת רגליו כמוצא, כמ"ש 'ועמדו רגליו ביום ההוא וכו'.

תורת אלקיו בלבו. וביאר הפל"ח (כד, א) דהמציאות 'מורה אלקיו' מרמזות לבחינת המצוה שעושה, וכו': **מורה אלקיו בלבו**. בחינת המצוה, שהוא בחינת השכינה, שהיא בחינת לב כנ"ל. **לא תמעד אשוריו**. שהיא הולכת לעורר, שזה בחינת מלשפת את נה"י שהם כלי ההליכה, בחינת 'הליכות חלי וכו'.

ממרכי האושר, שכל מעשהו ומהלכו הוא לאושר הנפש. ועי' פסוק"ד (שער כג, א) שכתב 'לא תמעד אשוריו וכו' מנאל חגב חדל מרה, לשון הליכה ולשון אושר ממש"י. וכמו הרמ"ד וחלי (בביאורו לפסוק זה): **לא תמעד אשוריו**. שלא יטו אשוריו מן הדרך הטובה והישרה, כי 'מורה אלקיו בלבו', שהוא האור העליון של המורה הקדושה המאיר בלבו, והוא מלמדו להועיל ומדריכו בדרך ילך וכו', שלא ימעד מדציקותו, אע"פ שיש לו רדיפה חזקה ועלומה מן הכח החיון שאורצ תמיד אל הלדיקים, לפי שמתעסקים לעשות תיקון אל הקדושה, שהוא קלוקל אל הקליפה. ואימא במדרש שו"ט מהלים (קט): **אין יאה"ר שולט על המורה**, ומי שהמורה בלבו אין יאה"ר שולט בו, ולא נוגע בו וכו'. וכן הוא אומר 'מורה אלקיו בלבו לא תמעד אשוריו'.

מילואי הכמה

תורת אלקיו בלבו. הנה מוצא להלן במאמר (אות ו) ש'אין לסמוך על השכל בעצמו. וכן כתב מוהר"ם (בהל' נפילת אפים ד, ד) ששמחת המצוות תלויה בהשגחת החכמות והגלי טעמי המצוות שבדדים האפיקורסים מליבם. וראינו להציג בזה את המוצא בספר אור החיים למסד יענן (פ"ח), שדמה את ההיקש שבכלי האנושי שהוא היפך דעת המורה האמתית, לומר המתאמה לעצמות. וע"פ זה ביאר את הפסוק 'מורה אלקיו בלבו וגו', שעי"ש שהאדם מרגיל עצמו בזכירת המצוות ומהרהר תמיד במורה האלקית, עי"ז יינצל ממארכ השכל האנושי. וכו': דע בני, כי כמו שנלמדנו לבלתי לכת אחרי תאוות יצרנו, כי הוא כלל גדול לעשויות מצוות אלקיות יתבאר, כך נלמדנו לבלתי לכת אחרי הדרכים ההקשיים אשר יעשה שכלנו (פי', להקיש ולדמות דבר לדבר ע"ד ההגיון). כי כמו שהיאר בטבע אוהב עשיית העצירות ומואס מצוות לא תעשה, כאומרם ז"ל (שבת קל). 'זוכה למשפחותיו, על עסקי משפחותיו', כי היו מטעמים על העריות שנאסרו להם, כך שכל האנושי מטעה את האדם בטבע אוהב המושכלות אשר יתבארו אליו, ומואס דעות המורה האמתית, להאמין שזכר ועוגש תורה מן השמים ותחיית הממים ויום הדין הגדול, אשר הם היפך ההיקש השכלי. על כן צריך האדם להרגיל עצמו בזכירת המצוות אשר הם המושכלות האלקיות, כדי להינצל ממארכ השכל האנושי האורצ לאדם בכל עת, וזהו היצר אשר אמר שזופה לנדיק להמיתו, כאומרם (מהלים לו) 'זופה רשע לנדיק ומבקש להמיתו, ה' לא יעוזנו צידו'. וכבר הקדים המשורר רפואתו והשמירה ממנו בפסוק הקודם לזה 'מורה אלקיו בלבו', לא תמעד אשוריו'. הרי ביאר, כי בחינת הלדיק מהרהר תמיד במורה האלקית, לא יהיה פגאי לשכלו להפרידו ממשפחותיו אשר אין להם תכלית.

מסירת הקשרים

(ח) ויתכן לרמוז ע"פ קשרי המאמר, שעי"ש השמחה והאושר שבעשיית המצוות, מקבלים אשוריו כח לילך ולעורר וכו' את כל העולמות. (ט) וע"פ זה יתכן לבאר בקשרי המאמר, שענין ההליכה לעורר את כל העולמות לעבודת ה' (היינו 'מלכות מלביש נה"י'), הוא המשך ישיר של היציאה מגלות הקליפות והרע.

ואני תפלה

יְהוָה לְשִׁיר וְיָרֵן וְיִגְנֹן
לְפָנֶיךָ נְגוּנִים וְיִשְׁרֹת
וְתִשְׁבְּחֹת לְשִׁמְךָ
וְלְעֲבוֹדְתֶךָ בְּאַמֶּת
תְּמִיד וְכו', עַד שְׁנוּכָה
לְעוֹרֵר בְּהַעֲרֹם בְּאוֹ
לְעֲבוֹדְתֶךָ בְּאַמֶּת,
וְיִשׁוּבוּ בְרָם אֲדִיר,
וְיַעֲבֹדוך בְּאַמֶּת וּבְרִיאָה
וּבְאַהֲבָה. חוּם וְתִמְלֹ
עֲלֵינוּ, וְיִמְלֹא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ
בְּרַחֲמִים. בְּרַכְנוּ בְּשֵׁלֶם
אֵל רָם וְנִשְׂא, יי עו
לְעַמּוֹ יִתְּן, יי וְיִבְרַךְ אֶת
עַמּוֹ בְּשֵׁלֶם. וְקִיָּם
לְנוּ מִקְרָא שְׂקִיתוֹב
"כִּי בְשִׁמְחָה תִצְאֹו
וּבְשֵׁלֶם תִּבְוֵלֵן, הַחֲרִים
וְהַנְּבִעוֹת יִפְצְחוּ לְפָנֶיכֶם
רְנָה, וְכָל עַצְוֵי הַשְּׂדֵה
יִקְחֵאוּ קָה (יִקְרִית וכו).

הליכות א"י מלבי בקודש. הנה ע"ד הפשט פסוק זה מדבר על ישראל צעת עלייתם ויציאתם מגלות מצרים, שראו בקריעת ים סוף את השכינה הולכת לפנייהם, ואת מצרים טובעים בים והחלו לומר שירה. ורבינו דרכו הפנימי לומר את הפסוק מהסיפא לרישא, שע"י מלבי בקודש' שהמלכות עולה לתוך הקדושה, אזי 'הליכות א"י', שהמלכות מלבישה את נה"י שהם כלי ההליכה, ללכת ולעורר כל העולמות לעבודת השי"ת^ה. והנה מלבד שפסוק זה הוצא כראיה לענין הלבשה המלכות את נה"י, דו"ק וראה שבמזמור זה מזכירים עניינים נוספים הקשורים

למאמרו, הן ענין תקומת המלכות וכליון הקליפות, הן ענין השמחה דה' וקידון נחמי ישראל, והן ענין התעוררות כל העולם לעבודת ה' (פסוקים לב-נג). וחסה"כ בתהלים (סח, כה-ג): **קָחוּ הַלְיכוֹתַי אֲלֵיכֶם הַלְיכות אֲלֵי מַלְכֵי בְּקֹדֶשׁ: קָדְמוּ עָרִים חֹמֵי נְגִינִים בְּתוֹךְ עֲלְמוֹת תּוֹפְפוֹת: בְּמַקְהֵלוֹת בְּרָכוּ אֲלֵיכֶם ה' מִמְּקוֹר יְעֲקֹבֹ: (...)** יִתְחַיֶּי טַמְּיָיִם מִנֵּי מַמְרָיִם פֹּשֵׁ שְׂרִיץ יִדְּו לְאֵלֵיכֶם: מִמְּלִכּוֹת הַאֲרָץ שִׁירֵי לְאֵלֵיכֶם וְיִמְרוּ ה' סְלָה: ופירש"י (סח): **ולאו הליכותי אלקים**.

זוה בחינת (שס סח) הליכות אלי מלבי בקודש. כשמעלין מלכות לתוך הקדושה, היא מלבשת את הליכות אלי, את נה"י, לילך ולעורר כל הדברים לעבודת השי"ת:

על החילונים להומם ולאבדם וכו', וכאשר תחזור היא לזית מנוחתה, תחזיר גם בנייה עימה וכו'. ואע"פ שחמה נילוותה של קדושה נפלו בתוך הקליפה מפני עוונותיהם של ישראל, מכל מקום עתיד הקב"ה להוציאם ממנה ולהחזירם אל הקדושה עצמה, שהם שלה ואינו רוצה לאבדם. **ולאו הליכותי אלקים הליכות אלי מלבי בקודש.** ואמר 'אלי' כנגד היסוד, ו'מלבי' כנגד המלכות, דלתקשרו תרוייהו ועלו עד הקודש העליון.

יִלְקוּט הַנְּהַלָּה

כשמעלין מלכות לתוך הקדושה. ראינו להקדים ולציין שבהלכה זו בולג פירוש הפשט לדברי רבינו עם הדרוש, ולכן הבאנו אותם יחד. והנה מוצא בליקוטי (אור"ח הודאה ג, ה) שארבעת התיקונים שבמאמר (שסח), עליית המלכות מן הקליפות כמבואר בלכות ז, מלכות מלביש נה"י כמבואר בלכות ג, נה"י מלבישין את אה"ת כמבואר בלכות ד, אה"ת מלבישין את חב"ד כמבואר בלכות ה). הם כנגד הארבעה שרידין להודות (הולכי מדבריות, חבוש שיער מצית האסורים, חולה שמתפאד יורדי הים). וביאר מוהר"ם, שעל אף שגראה ללאורה בפשט המאמר שיקר העבודה נעשית רק ע"י קיום המלוות בשמחה, ואח"כ עולה המצוה מאליה למעלה לעורר כל העולמות וכו', מבואר כאן שאף בכל עלייה ועלייה (נה"י, אה"ת, חב"ד) יש אחיות הקליפות, עד שיתקן בשלימות את בחינת המסדר והמיישב, שק ע"י תעלה המצוה בשלימות, ח"י: הארבעה לריכין להודות המבוארין במזמור 'הודו' וכו' מרמזין על כל אדם, בפרט בגלות הים, שבוצרין על כל אדם בכל עת בחינת כל הארבעה הנ"ל וכו'. וזה בחינת הולכי מדבריות, כי יש שהוא בבחינת הולכי מדבריות, וכשיואלף משם לריך להודות בשמחה, ועי"ז מעלה המלכות מצדן הקליפות, שהוא תיקון ראשון הנ"ל. כי בתחילה היה בבחינת הולך במדבר ממש, בחינת 'מעו במדבר בשימון דרך עיר מושב לא מלאו, רעבים גם למאכלים נפשם צהם תתעטף, וע"י שזעק אל ה' ה'גילו, וריך להודות בשמחה. וזה בחינת מלכות עולה מן הקליפות, שהם בחינת מדבר שמש ושימון דרך, וע"י ההודאה בשמחה יזכה ללכת מהם לגמרי, שזה בחינת עליית המלכות מצדן הקליפות הנ"ל. ויש שהוא בבחינת יואל מצית האסורים, שהוא כנגד בחינת תיקון שני, שהוא תיקון הרגלין, ע"י ששמחת המצוה הולכת לעורר הכל להשי"ת וכו' כמו שבבואר שם. ואת זה לעומת זה, יש שהם מתגברין ותופסין בחינת רגלין בבחינת צית האסורים, שהוא בחינת פגם הרגלין, שאין מניחין אותו ללכת, בבחינת 'צדד בעדי ולא אלא', בחינת 'אסירי עוני וצרו', בחינת 'וישם בצד רגלי', שזהו בחינה שאפילו כשיואלף מהמדבר שהוא שמש לגמרי, והוא בתוך הישוב, אעפ"כ מתגברין עליו ואין מניחין אותו לילך כראוי דרכי הקדושה, כאילו הוא צבית האסורים ממש, בבחינת 'משבתי עם יורדי צור הייתי כגזר אין אייל' וכו'. וכל אחד כפי מה שפוגם בבחינת התיקונים המבוארין בתורה הנ"ל, כמו כן עוברין עליו לרות ח"ו בבחינת הארבעה הנ"ל, שהם הולכי מדבריות ויושבים צבית האסורים וכו'. כי בזלו הארבעה כלולים ומרומזים כל הצרות ח"ו, כי הם מרמזים על כל הארבע גלויות, שבהם כלולים כל הצרות ח"ו כמבואר. ועל כן יש שלפי בחינתו כבר יאל מהמדבר שמש והגיע לבחינת ישוב, דהיינו שנתקרב לנדיקי אמת וכשרי הדור המדריכים אותו דרך ישרה וכו', בבחינת 'יודיכים דרך ישרה ללכת אל עיר מושב', אבל כשרוצה להרים בחינת הרגלין לילך דרכי ה', (שזהו בחינת תיקון נה"י הנ"ל שהם כלי ההליכה), אזי מתגברין כנגדו הסט"א, שהם כנגד הרגלין קדושה, שרוצים לחפסו כמו צבית הסוהר ממש, לזלי להניחו ללכת ממש וליך אל צחי כנסיות וצחי מדרשות להתפלל וללמוד, מכל שכן לילך ברוחניות דרכי ה' ולעורר אתריס לעבודתו יתברך, שזהו בחינת 'יושבי חושך וצלמוות אסירי עוני וצרו', בחינת 'יושבי צבית האסורים, וכשניטול משם לריך להודות בשמחה, ועי"ז נמשך בחינת תיקון הרגלין הנ"ל (שהוא בחינת מלכות שמלביש את נה"י כמו שבבואר שם). ויש בחינת חולה ונתרפא, שהוא תיקון הידיים (שהם בחינת אה"ת), כי עיקר הכח הוא צדיים, ושם הדופק, שבו תלויים כל מיני חולאות ורפואתם, כי ע"י ידיים נמשך ברכת השכל כמו שבבואר שם, שמשך כל החיות, בחינת 'החכמה תְּחִיָּה', וכשפוגמין בזה עי"ז צדין חולאות ח"ו, שהוא קלקול החיות, שהוא בחינת פגם הידיים הנ"ל, וכשנתרפא לריך להודות בשמחה, שזהו בחינת תיקון הידיים, שעל ידם נמשך ברכת השכל כנ"ל. 'יורדי הים צבניות' זהו בחינת תיקון המוחין בשלימות, ע"י שנתקן גם המסדר והמיישב וכו', שע"ז עיקר תיקון המוחין. כי כל זמן שלא תיקן בחינת המסדר והמיישב, אזי אי אפשר להשיג שום השגה מתמת ריבוי אור, ואזי הוא בבחינת 'יורדי הים', שהרוח סערה מתגבר עליהם וכו'. כי אלו הדקיקים והכשרים הוכיח ע"י עשיית המצוה בשמחה לכל בחינות התיקונים הנ"ל, עד שהמוחין שלהם רודפין להשיג אור האין סוף וכו', הם בבחינת 'יורדי הים' החכמה 'צבניות', עושי מלאכה במים רבים, שהם מימי הדעת, ורק הם רואים יודעים כמה גדולים מעשי ה' ונפלאותיו, בבחינת 'המה' דייקא 'אלו מעשי ה' ונפלאותיו במולוה'. וראה המשך דברי, להלן נחמ"ג אות ח' ד"ה 'וכשעשה ומתקן את המיישב והמסדר וכו' כלאו'.

מסילת הקשרים

(*) וראינו לעורר לב הלומדים, שהנה רבינו אמר 'כשמעלין מלכות וכו' היא מלבשת את הליכות אלי, את נצח הוד יסוד לילך ולעורר כל הדברים'. ויתכן לומר ש'הליכות' מרמז דייקא על נצח הודו, ו'אלי' מרמז ליסוד, כי 'אלי' הוא אחד מכינויי היסוד, כנ"ל ברמ"ד וואלי (וכן מובא בקה"י, ערך אל, ע"ש).

ברסלב ניו יורק

י"ח כל כהן שלא יודע לייחד את השם הקדוש כלאוי בהקדמת הקדשות, אין עבודתו עבודה, כי הכל תלוי בזה, העבודה העליונה של ייחוד השם הקדוש והעבודה המתחנה של הקדמת הקדשות, וצריך לכוון את לבו ולעורר את שיתכונן העליונים והמתחמנים. זאת וראה מימינו של הקד"ה מתעוררים כל האורות, כל הברכות וכל השמחות, צימין ללל השמאל, כמו שיש בכל האדם ימין ושמאל, והשמאל נכלל צימין, והימין הוא כולל הכל, וכאשר מתעורר הימין, השמאל מתעורר עימו, כי זו הוא אחוה וכלל. וזוהו וראה, בשעה שהאדם מרים ידיו בתפלה, הוא מכוון באצבעותיו כנגד מעלה, כמו שכתוב 'וזהו כאשר ירים משה ידיו וגבר ישראל', כי הכל תלוי צימין, וכמו 'וישא אהרן את ידיו' כמיון חסד ורחמים מתחמין הכהן להשפיק ברכות למעלה.

וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם. עתה מביא רבינו ז' ראיות לכן שצ"ק הברכות מדיים, וע"פ כלל ט"ז (מח"י כללי העיון לראב"ד), יראה הלומד לחפש מה צ"ל להדיגש ולבאר בכל אחת מהראיות. ראה ראשונה לקומה מצד הברכה והנה נתברכו ישראל באותו מעמד בשמי ברכות, האחת ברכת אהרן, כמ"ש 'וישא אהרן וגו', והשנית כשיצאו משה ואהרן מאהל מועד צירכוס במשוק, וכן נראה בויקרא (ט, כז-כד): **וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם ויגיד מעשת הסעודה והעולה וההשלימים: ויצא משה ואהרן אל האהל מועד ויצאו ויצרכו את העם ויגדו כבוד ה' אל כל העם: ויצא משה ומלפני ה' ויחבר על המזבח את העולה ואת הפלגים ויצא אל העם ויצאו ויצרכו את העם על פני העם:** והנה יש מביאנו שפירשו אהרן צירכוס בברכה שלא נודעה מהי (ספרא פ' שמיני), ויש שפירשו שצירכוס בברכה כהנים, וכן פירש"י (שם): **ויצרכוס.** (סוטה לו) ברכת כהנים, 'צירכין', 'אשר', 'ישא'. **ויצא משה ואהרן וגו'.** למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטורת. **ויצאו ויצרכו את העם.** אמרו 'וזהו נועם ה' אלוקינו עלינו' (תהלים ט), יהי רצון שתשרה שכינה בצענך ידיכם. לפי שכל ז' ימי המילואים שהעמידו משה למשכן ושימש בו ופרקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים וצורמים למשה, משה רבינו, כל הטורח שרתמו ששראל שכינה צימין ונדע שנתכפר לנו עוון העגל. לכן אמר להם וכו', אהרן אחי כלאי ותשוב ממני, שש"י קרבנותיו ועבודתו ששרה שכינה בכם ותדעו שהמקום צר בו. ויצונו. כתרומתו 'ושבחו'. ועוד צירכוס רבינו צמ"י (שם): **וישא אהרן.** אמר 'ישא', להורות כי היו ידיו זקופות למעלה. **ויצאו ויצרכו את העם.** סמך להקטרת הקטורת מיד, שבאותה שעה התפלה מקובלת יותר. וכן מנהגו של כהן גדול ביום הכיפורים, היה נכנס לפני ולפניו להקטיר הקטורת, ומניח המתחה בפנים, ויוצא ומתפלל על צרכי העם וכו'. וזוהו אמר דוד

ע"ה 'תכון תפילתי קטורת לפניך'. הזכיר הקטורת יותר משאר הקרבנות, לפי שהוא קרבן הנבחר והנרצה יותר, וגם התפלה באותה שעה יותר מקובלת. ואיתא בזהר (בשלת, טו ע"א) שצפוק זה מרומנו סוד כוונת הכהן בצרכת כהנים, וז"ל: **יחל כהן דלל ידע לייחד את שמה קדישא דקדשא יארוה, לאו פולחניה פולחנה, דהא כולל ביה תליא, פולחנה עילאה ופולחנה תתאה, וצבי לכוונה ליצא ורעותא** בגין דיתברכו עילאי ותתאי"ו. וכו'. תא חזי, ויינא דקדושא בריך הוא מיניה מתערין כל נהירו, כל צרכאן וכל חדו, ביה כליל שמאלא, כמה דלית צבר נש ימינא ושמאלא, ושמאלא אחכליל צימינא, ויימינא הוא כליל כולה, וכד אתער ימינא, שמאלא אתער עימינא, דהא ביה אחיד ואחכליל. ותא חזי, בשעתא דאריס צר נש ידיה בללותא, מכוון באצבעו דליה לעילא, כמה דכתיב (שמות יז) 'וזהו כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל', דהא צימינא תליא כולה, וכתיב (ויקרא ט) 'וישא אהרן את ידיו' כתיב חסד, וכדין אתכוון לצרכא לעילא. ופירש המחקר מדגש (שם): **וצבי לכוונה ליצא ורעותא.** כי אין העיקר הקטרת האומרים וכוונת, אלא העיקר הוא מתעורר וכוונת הכהן לייחד הפרלופים העליונים. **מיניה מתערין כל נהירו.** מימינו של הקצ"ה, דהיינו מכת הסקדים, מתעוררים כל האורות מן מוח החכמה. כל צרכאן. כל הברכות ממוח הבינה. וכל חדו. וכל שמחות ממוח הדעת. ושמאלא אפילו צימינא. וכן עיקר כח האדם נכלל צדי ימינו, וכשהימין מתעורר השמאל מתעורר עימו ונכלל בו, וכן הוא למעלה, כי כשהסמך מתעורר אז הגבורה מתעוררת עימו. **מכוון באצבעו.** צריך לכוון באצבעותיו שהם ממש כנגד עשר ספירות של מעלה. **יריס משה ידו.** וידו היינו יד ימינו. **אם ידו כפי חסד.** מלת 'ידיו' כתובה חסד אות י', המורה רק על יד אחת, הגם שנשאית כפיים היא צד' ידיים, אבל הימין היא העיקר, לכן צריך להרימה קצת למעלה מן יד השמאל.

י"ח רבי חזקיה (נ"א רבי אלעזר) פתח ואמר, 'וישא אהרן את ידיו', כמו 'דוד', משמע יד אחת, משום שצריך להרים את יד ימין על יד שמאל, וכבר העמדנו את סוד הענין זה. ומלאכי נספרי של שלמה המלך, שכל מי שמרים ידיו למעלה שלקח לצורך תפלות וצדקה, אומר אדם מתקבל מעשרה שלשונים ממונים, והם 'עשרה שליטים אשר היו צעיר', אלו הם עשרה מלאכים הממונים על פרישת הידיים למעלה, לקבל את התפלה היא או הברכה היא, והם נותנים בו כח לבד את השם הקדוש והוא מתברך מלמטה. כיון שהוא מתברך מכת פרישת הידיים למעלה, אז הוא מתברך גם מלמעלה ומתברך מכל האדמים. ואלו העשרה ממונים מומונים לקבל מאותן הברכות של מעלה ולהשפיעם למטה לעוה"ו, ולבקר את האדם הזה שמברך לקב"ה, כמו שכתוב 'ואני אברכם'.

מילואי הכמה

ועיקר הברכות מידים. ומבאר נספרי שפע על (הקדמה צן מלה שנה) שהברכות נמשכות דווקא ע"י הידיים, והן הכלי להופעת אור הברכה, וז"ל: סוד הענין הוא, כי כל הנותן מתנה בידו הוא נותן, כמאמר דוד המלך ע"ה 'הנה כעניי עדים אל יד אדוני' וכוני שפחה אל יד אדוני, וכו' כמו שהעבד נושא עיניו ורואה תמיד אל יד אדוני, אם יתן לו איזה מתנת חיים מלד חגיגה וחסד, וכן השפחה רואה תמיד אל יד אדוני, שחיתן לה איזה מתנת חיים מלד חגיגה וחסד, כן עיניו אל ה' אלוקינו עד שיתנו, ר"ל כן אנתנו נושאים עינינו אל יד השגחתו צ"ה, שיתנו צמתת חיים דרך חגיגה וחסד. וכמו שהנותן מתנה הוא נותן ביד, כן המקבל מתנה הוא מקבל ביד. ומפני כן הכהנים נושאים ידיהם כלפי מעלה וכו', ומידיהם ואיצרי אצבעותיהן של כהנים יחולו הברכות על ראש העם המתברכים. ועוד כתב נספרי הקנה (ד"ה ענין יחא המוקם): דעו לכם, שכל איצרי של אדם יש כנגד רוחניותו, ועשר אצבעות שיש באדם הם כנגד עשר מאמרות וכו', והכהן הוא נאחז מחסד, ועל כן הוא המברך, ונושא את כפיו למעלה ומדביק נפשו למעלה, ומיידה ה' בליבו וצפיו, וכשנושא את כפיו, הם עשר אצבעות, אז מיידה ומתברך ומודה כי צעיר ספירות נבראו עליונים ותחתונים, ומברך את ישראל, והקצ"ה מברך באותן הברכות, שהכהן עושה התעוררות והקצ"ה פועל.

ועיקר הברכות מידים, בבחי' וישא אהרן את ידיו. ואיתא בזהר (יתרו, סו ע"א) צענין התוספת והמעלה שיש בגישת הידיים בתפלה וצרכה, וז"ל: 'צדי חזקיה (נ"א רבי אלעזר) פתח ואמר, 'וישא אהרן את ידיו', כתיב 'דוד', חד, בגין דצבי לארמא ימינא על שמאלא, והא אוקימנא רזא. אשכחנא בספרא דשלמה מלכא, דכל מאן דאריס ידיו לעילא ולא איוון בללותין וצעותין, האי איהו צר נש דלחלטיא מעשרה שולטין ממנו, ואיוון (קבלה ו) 'עשרה שליטים אשר היו צעיר', אלין איוון עשרה די ממנו על פרישו דידין לעילא, לנטלא מהוא ללותא או יהיא צרכא, ויהי ציה חילא לאחתיקרא שנת קדישא ואתברך מתתא. כיון דמתתא אתברך מהוא פרישו דידין לעילא, כדן אתברכא מעילא ואתיקרין מכל סטרין, ואלין עשרה ממנו וזמין לנטלא מאיוון צרכאן דלעילא ולאקרא לתתא, ולברכא להוא דמברך ליה, דכתיב 'ואני אברכם'. ופירש המחקר מדגש (שם): **לאחתיקרא שנת קדישא.** והם נותנים כח באדם המתפלל בהרמת ידיים, לכבד את שם הקדוש דאנ"י שהוא במלכות, ע"י תפלתו, כי כשהאדם מתפלל בהרמת ידיים צעיר אצבעות וקופות למעלה, הרי הוא מעורר ה' שפירות דמלכות, להשפיע כח וזשפע עליו שיהיה תפלתו שלימה. **ואתברך מתתא.** והמלכות מתברכת מלמטה מכת תפלתו וברכתו שעלו אליה בצדו מ"ו, מקושטות משפע עשר ספירות. **דיעברך שנת קדישא בכל סטרין וכו'.** כי עשר אצבעותיו נעשות עשר מקורות מנטה למעלה, ועשר הספירות נעשות עשר מקורות מלמעלה למטה, ונמצא שכל העולמות כולם נקשרים זה בזה ע"י זקיפת ידי האדם למעלה. ויבאר עוד בזה האור החמה (שם): התפלה שיש בה נשיאות כפיים, יש לה יותר כח משאר התפלות. כי הנשיאות כפיים גורם שיימשך על התפלה קודם ליימיה כח וזשפע מהעשר מידות, מפני שנתוסף בצוונתה עוד כוונת נשיאות כפיים, שהם רמזות קשר והשפעת עשר ספירות, נוסף על קשר ויחוד הרמז בצרכה עזמה או בתפלה. כיון חילא לאחתיקרא שנת קדישא, וזה כי ע"י נשיאות כפיים יש ייחוד נעשה בגשמי, והיינו הייחוד מלמטה, והייחוד הנעשה בצדונו הוא ע"י מלות התפלה בצוונתו.

מסירת הקשרים

טו) וראינו לציין שבפסוקים אלו נזכרו גם ענין הקטורת וגם ענין הברכות, ובהמשך הפסוקים נזכר גם חטא ההריסה של נדב ואביהוא, ודו"ק. טז) בבחי' מה שמובא להלן באות הבאה שצריך לכוון רצונו שימשיך ברכת שכל'.

כ"ב פתח רבי חייא ואמר, 'אכלת ושבעת וזכרת' את ה' אלקיך וגו'. וכן עד שהאדם לא אכל לבדו ויחמלה כריסו לא יצרך לקב"ה, אין נפרש 'אכלת ושבעת' ורק א"כ 'זכרת'. אלא אפילו לא יאכל אדם אלא חיית, ורעו עליו, ויחשיב את אהו מאלל לעיקר מאללו, זה הקרא שבע, כמו שכתוב 'שמת' את ידך ומשביע לכל מי רצון. לא כחוב 'משביע' לכל מי רצון, אלא שמת' אהו מאלל, נקרא שבע, ואפילו שאין לפי האדם אלא שיעור קטן של סוּת ולא יותר, הרי את הרצון של השבע הוא שם עליו, ומשום כך 'משביע' לכל מי רצון, כחוב 'רצון' ולא 'משביע' לכל מי רצון, ודאי, והתחייב האדם לנצח לקב"ה, בשביל למה שמתה למעלה.

פּוֹתַח אֶת יָדְךָ וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי רִצּוֹן. פסוק זה הוצא במלואו כדלוי לנך שהצרכה השפעת מידה, נעשית בהשתלשלותה מטה לכל אחד כפי כוונת רצונו, ועל כן רבינו מורה למי שהוא בעל נפש, לכוון רצונו להמשין מיהדיים צרכת שכל דייקא. והנה פסוק זה נאמר במזמור 'מהלה לדוד', אהו אנו אומרים בתפלות הסדורות שלש פעמים ביום, משום שצפוק אה אנו נומים שבת לקב"ה שמשגיח על צרימיו ומפרנסן. וזלשה"כ בתהלים (קמה, טו-טז): **עֲיִי כָל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְאִתְּהּ נִתְּנָה לְהָאֵת אֵת חֲקֻלָּהּ צְעִמָּהּ פּוֹתַח אֵת יָדְךָ וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי רִצּוֹן.** ופירש המגו"ד (סס): **אֵת חֲקֻלָּהּ צְעִמָּהּ** יקוּן למלאות די מתקורס. **עֲמָה** לכל אחד צבת הנרין לו. **פּוֹתַח** אהת פותח את ידך, ומשביע לכל מי לפי רצונו ותאוותו. וביאר המגו"ד (סס) שהרצון הוא המפעיל את השפע לרדת מידה ה': הרצון הוא הפותח את ידי ה', ש"י הרצון יפתח ידיהם לתת ולהשפיע צדיים פתוחות מלאות טוב, ואז ישביע לכל מי צביעה יתירה. וצדוממות אל להאליך (סס) ביאר ש"י הרצון להיות צדיק בהש"ת (ולא בגשמיות), וזכיס לצרכה רוחנית, הגבוהה מטוב העוה"ה, וז"ל: **עֵינֵי כָל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל** שלל יהיו עיניהם כי אה אלריך יתצרך, להיות צדיק צך ולא על כללם, אז כאלר הם עושים את שלהם, אהת עושה את שלך, כי אהת נותן להם את כללם צבתו וכו'. ועל אשר ישברו להיות אלריך לידצך צך, תעשה פריציו (כלומר שפע גדול), כי אהת **פּוֹתַח אֶת יָדְךָ וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי רִצּוֹן**, שרעה לידצך את, וזוה יצק אומר 'משביע' שאלס הוא על טוב העולם הזה, אפילו בעלי הון לא ישבעו. וכן איהא בשמו"ד (כה, ג) שביאר פסוק זה על השפע היורד כפי רצון האדם, וז"ל: **פּוֹתַח אֶת יָדְךָ וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי רִצּוֹן**. 'לכל מי מוון' אין כחיו כאן אלא 'רצון', שהוא נותן לכל אחד רצונו מה שהוא מבקש. וכן לעמיד

לצוא נותן הקב"ה לכל אחד ואחד כל מה שהוא מבקש. ואס תמה אהת על הדבר, ראה מה עשה לישראל צעוה"ה, שהוריד להם המן שהיה צו מכל מיני מטעמים, והיה כל אחד מישראל טועם כל מה שהיה רואה, שכן כחיו 'זה ארבעים שנה ה' אלקיך עימך, לא חסרת דבר'. מהו 'דבר' וכו', דבר היו אומרים והקב"ה עושה רצונם. אמר ר' אבא, אף דבר לא היה אומר צפיו, אלא חושב צליצו לומר מה שנפשו מתאוה, היה הקב"ה עושה רצונו, והיה טועם טעם מה שהיה מתאוה. וכחז העור (א"ח נה) ע"פ דברי הגמרא בצרכות, וז"ל: **לְרִיךְ לְכוּן צ'תהלה לדוד', דא"ר אלעזר, כל האומר 'תהלה לדוד' בכל יום ג"פ, מוצטע לו שהוא צן העוה"ה**. ויותר יכוון צפוק 'פּוֹתַח אֶת יָדְךָ' שעיקר מה שקבעוהו לומר בכל יום הוא צבזיל אהו פסוק, שמוזכר צו שצמו של הקב"ה, שמשגיח על צרימיו ומפרנסן.

כְּמוֹ ש' (תהלים קמה) פּוֹתַח אֶת יָדְךָ וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי רִצּוֹן. בְּכֵן מִי שְׁהוּא בְּעַל נַפְשׁוֹ, צָרִיךְ לְכוּן רִצּוֹנוֹ שִׁימְשִׁיךְ בְּרַכַּת שְׁכַל, מה שנפשו מתאוה, היה הקב"ה עושה רצונו, והיה טועם טעם מה שהיה מתאוה. וכחז העור (א"ח נה) ע"פ דברי הגמרא בצרכות, וז"ל: **לְרִיךְ לְכוּן צ'תהלה לדוד', דא"ר אלעזר, כל האומר 'תהלה לדוד' בכל יום ג"פ, מוצטע לו שהוא צן העוה"ה**. ויותר יכוון צפוק 'פּוֹתַח אֶת יָדְךָ' שעיקר מה שקבעוהו לומר בכל יום הוא צבזיל אהו פסוק, שמוזכר צו שצמו של הקב"ה, שמשגיח על צרימיו ומפרנסן.

כִּי שְׁהוּא בְּעַל נַפְשׁוֹ, צָרִיךְ לְכוּן רִצּוֹנוֹ. ורצונו להעיר לצד הולומים, ולכאורה המיבות 'מי שהוא בעל נפש וכו', אין אלא לשון שבת (ודפרי"ש) בחולין (ו ע"ה) 'בעל נפש, איש כשר', וכן פירש צנדה (פו ע"ב) 'חסיד', ואלס ע"פ כלל צ' (מח"י כללי העיון), נדרשים אנו לעיין מה צא רבינו להדגיש ולצאר בהוספת מיבות אלו. ולכן רצונו להרחיב צביאר הלשון 'בעל נפש', ומיניו שהיו נוכרת צספר משלי, צמשל המהויר שלל להתפחות אהר חיוניות הצדיים, אלא להשכיל ולהצטון צלמימות כהוייתם, וע"פ זה לכוון את הרצון, ולשה"כ שם (כב, א-ב): **כִּי פִתְּחֵם לְלַחֵס אֵת מוֹשֶׁלְךָ בְּיַד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵת אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ. וְשִׁמְשֵׁךָ שְׂפִיךָ בְּלֶעָד. אֵת צְעֵל נֶפֶשׁ אִתְּהּ: אֵל תִּתְּחַלְּוּ לְמַטְעוֹמָיו וְהוּא לָקַח לָקַח קְצִיצֵים: ופירש המגו"ד (סס): **אֵת צְעֵל נַפְשׁ אִתְּהּ**. אה יך נפש משכלת למלאום ברע. והמגו"ד (סס) ביאר משה זה צוה"ל: **כִּי פִתְּחֵם לְלַחֵס אֵת מוֹשֶׁלְךָ**. כשתצב ללכוול להם עם מושל,**

שְׁכַל
השכ"ב מצד טבעו אהוב השי"ת והכנס למצוות וירושות ה"ר יו.
השכ"ב האליך הוא בהשגת השי"ת והשגת התורה, אבל לא נקרא בשם שכל הדבר אשר למד אופנות והגהרות, שאין זה שכל גמור, ונקרא שכל גופני וחי' אגרות למהר"ל שכל קוד"ה.
השכ"ב הוא אכל לכל כוחות הנפש והוא מנהיג אותם, כמו האב שנגדל את הבנים, וכאשר מסולק מן האדם השכל, נעשו כוחות הנפש כמו יתומים שאין להם אב, ומתביית עליהם, נתיב התורה ג.
שכ"ב של אדם תועה ויסבל בכמה דברים, אבל התורה הוא דרך השכל שלא ייכשל בו (מהר"ש"א ב"ב ע"ב).
השכ"ב הוא החכמה החד אשר באדם להבין דברים שאין הבנה שולטת, כמו בעיניי האלקות ונפלאותיה, ויש שכל טוב שהוא רחוק (מלבי"ם משלי כא, טו).
השכ"ב הוא ממש קרוב אל שכלו ומחשבתו, אך לא ממש החכמה הוא השכל. כי השכל יותר מתאחד בעצמותו, יען השכל דק מהותה. ומאדאם אנו יכולים לדעת הענין הזה, כי השכל הוא ממש האדם, והחכמה הוא דבר חוץ ממנו (פרי"ד ח, טו).

יש יתרון בשכל העיוני מבח המדמה, כי המדמה לא ישיג אלא בחומר, וכל ציוריו ודמיוניו יהיה בחומר, אך השכל ישיג בבורה צעמה. וכן כח המדמה יזמה לפעמים שקר שהוא מה שאינו כן, והשכל יוכל להשיג עם בחומר צעמו אף הוא מהותו באמת (נצי חיים ג, א).
עיקר האדם הוא השכל, ועל כן במקום שחושב השכל, שם כל האדם (ליקו"מ כא, סכסוף).
כ"ז זמן שלא הוציא שכלו אל הפועל, שלא השתמש בשכלו עדיין, או אצלו השכל בכח וכו', ואח"כ כשחוקר בשכלו ומשתמש בו, ואין קוים בפועל וכו'. ועיקר קיומו של אדם לאהר מיתתו אינו אלא שכל הנקיטה, וזה השאריות לאחר המיתה (ליקו"מ כא, א).
השכ"ב הוא הנשמה (ליקו"מ לה, ב).
בשזובין שיהיה נמשך איזה דעת והשגה, אלא פסל לקבל הדעת כי אם דרך האמונה הקדושה, כי אכור לשמוך על השכל לבד, ואין קוים להשכל בלא האמונה (ליקו"מ נדה ב, ג).
אחר עשיית המצוות השכל עולה למעלה (קדושת לוי, פירוש).
בשארם משכיל איזה שכל חדש ופלא, באותו רגע נולד לו תענוג נפלא בשכלו, מכלל שתענוג הוא למעלה מעלה מבחי' השכל והחכמה, רק שמושלב בבחי' שכל וחכמה, וכשארם מנהיג השכל והחכמה, דהיינו שמישה ומביעה היטב, אוי מנהיג בחי' התענוג המושלב בחכמה ונתיא אהר"ק, כט).

יש יתרון בשכל העיוני מבח המדמה, כי המדמה לא ישיג אלא בחומר, וכל ציוריו ודמיוניו יהיה בחומר, אך השכל ישיג בבורה צעמה. וכן כח המדמה יזמה לפעמים שקר שהוא מה שאינו כן, והשכל יוכל להשיג עם בחומר צעמו אף הוא מהותו באמת (נצי חיים ג, א).

עיקר האדם הוא השכל, ועל כן במקום שחושב השכל, שם כל האדם (ליקו"מ כא, סכסוף).
כ"ז זמן שלא הוציא שכלו אל הפועל, שלא השתמש בשכלו עדיין, או אצלו השכל בכח וכו', ואח"כ כשחוקר בשכלו ומשתמש בו, ואין קוים בפועל וכו'. ועיקר קיומו של אדם לאהר מיתתו אינו אלא שכל הנקיטה, וזה השאריות לאחר המיתה (ליקו"מ כא, א).

השכ"ב הוא הנשמה (ליקו"מ לה, ב).
בשזובין שיהיה נמשך איזה דעת והשגה, אלא פסל לקבל הדעת כי אם דרך האמונה הקדושה, כי אכור לשמוך על השכל לבד, ואין קוים להשכל בלא האמונה (ליקו"מ נדה ב, ג).

אחר עשיית המצוות השכל עולה למעלה (קדושת לוי, פירוש).
בשארם משכיל איזה שכל חדש ופלא, באותו רגע נולד לו תענוג נפלא בשכלו, מכלל שתענוג הוא למעלה מעלה מבחי' השכל והחכמה, רק שמושלב בבחי' שכל וחכמה, וכשארם מנהיג השכל והחכמה, דהיינו שמישה ומביעה היטב, אוי מנהיג בחי' התענוג המושלב בחכמה ונתיא אהר"ק, כט).

תבלי' התהנות עבודת האדם, מתחילה צריך לשעבד כל חלקי הגוף הנפש וכל התאוות והחיצוניות שלו אל השכל שהוא במוח הראש, והשכל ימשול על כל האהוב ישראל, שבתל).

ואיזה עשיר, השמת צחלקו' (אבות פ"ד), ואין לך מידה טובה כמידת חנינה צני, וחנינה צני די לו צקצ תרובין וכו'. דוק בצדיקה, שלל אמרו לו צוה די הוחר, וקיצול זה צרצון כאלס שיש לו די כל לרכו. וזהו שרמו שמתן לו צדעמו שיטמת צחלקו, ויהיה זה כאלו תמלל כל רצונו.

מִיֵּאוּי חֲכָמָה

פּוֹתַח אֶת יָדְךָ וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי רִצּוֹן. וביאר המהר"ל (נצח ישראל פ"א) מדוע דווקא ע"י אמירת 'מהלה לדוד' מוצטע לו שהוא צן העוה"ה, וכילד פסוק זה מעיד על דביקות האדם בחיי עוה"ה, ולא צעוה"ה, וז"ל הפרנסה נקראת 'חיים', שהרי הפרנסה חיים של הצריות וכו', והפרנסה היא צוה ממקור החיים. ולפיכך, כל אשר משצת הקב"ה בשצת הזה, שהוא 'פּוֹתַח אֶת יָדְךָ וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי רִצּוֹן', הוא דצק בחיים הצאים מן השי"ת, וזוה הוא דצק צעולם הצא, אשר שם החיים צלמת. כי העולם הזה יש לו חיבור ודביקות צעולם הצא מצד החיים. כי עולם הצא שם החיים הגמורים, שאין להם מיתה כלל, ולא חיים גשמיים וכו'. ולכן ראוי שהיה צן עולם הצא, מצד הדביקות שיש לחיים שלו בחיי עולם הצא. והבן, כי כאן נאמר 'פּוֹתַח אֶת יָדְךָ וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי רִצּוֹן', וצמקוס אחר כחיו (תהלים קלה) 'נותן להם לכל צבר כי לעולם סודו'. כי הלחם והבשר הגשמיים, ואין הרצון גשמי והבן, כי הוא עמוק מאוד מאוד.

וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי רִצּוֹן. איהא צוחר (תמונה, קנג ע"ב) שש עיקר מונו וזכו של האדם תלוי כפי שמכוון רצונו, ועל כן אה האדם יסתפק צמאלו הדל, היינו שרעה לצעו ממנו, אזי הוא צלמת ישבע ממנו, וז"ל צפפת רבי חייא ואמר, (דברים ח) 'אכלת ושבעת וזכרת את ה' אלקיך וגו'. וכי עד לא אכיל צר נש לצבעא ויתמלי כריסיה לא יצרך ליה לקדושא צריך הוא, צלמי נוקיס 'אכלת ושבעת' וצחר 'זכרת'. אלא אפילו לא יכיל צר נש אלא כזית, ורעותיה איהו עליה, וישוי ליה להווא מוכלל עיקרל דלמיכליה, צבעא אירקי, דחביז 'פּוֹתַח אֶת יָדְךָ וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי רִצּוֹן', 'לכל מי אכילה' לא כחיו, אלא 'רצון', הווא רעותל דשויו על הווא מיכלל, צבעא אירקי, ואפילו דלית קמיה דצר נש אלא הווא זעיר צכזית ולא יתיר, הו רעותל דצבעא שווי עליה, וצגין כך 'משביע לכל מי רצון', 'רצון' כחיו ולא 'אכילה', ועל דא 'זכרת' ודאי, ואתחייב צר נש לצרכל ליה לקדושא צריך הוא, צגין למייב מדוה לעילל. וביאר המתוק מדב (סס): **מִי מֵאֵי נוקיס וְאִכְלַת וְשָׂבַע וְזָכַר**. שמשמע רק אחר השביעה יצרך.

וְעוֹמֵה אִיּוֹה עֵלִיּוֹ וכו'. ר"ל שקצב סעודתו עליו וסעד את ליבו ונתייבצ דעתו צו, ומחשיב את המאכל הווא לעיקר מאכלו. **שַׂעֲתָ אִיקְרִי** וכו' נארה צביעה, כי 'שבעת' פירושו אה המשצת אהו האכילה לצביעה. **אֵלַל נִתְּנָה מִי רִצּוֹן**. אהו הרצון ששם על המאכל הווא שהשיבו לסעודתו, נקרא צביעה. **וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי רִצּוֹן, רָצוֹן כְּמִי.** כי הכל תלוי בצרצו. **צָגִין לְמִיבַד מְדוּה לְעִילָה**. כדי לתת שמתה למעלה, ר"ל כמו שהוא שמת ושצב צלחיתו והיטיב את ליבו, כן ראוי שיגרום שמתה למעלה צלימל עיללה, להמשין ממנה דרך המהריבות שפע למלכות. והג"ח (צרכות ד ע"ב) ביאר את הפסוק צלפון נוסף, וז"ל: פסוק 'פּוֹתַח אֶת יָדְךָ וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי רִצּוֹן' יש לנו צו דקדוק, דהוה לו למימר 'משביע לכל מי מוון', או 'שבע' מהו לשון 'משביע רצון'. ואמר איני, שדבר זה אמר דוד כלפי מי שמזומתיו מנומלמים צדוקת וצנוי, שהקב"ה נותן ומוון לו דעה לשמות צחלקו, ההסתפקות. ולקמן סוף פרק שני (ו ע"ב) אמרו 'כל העולם ניוון צבזיל 'אמינל אין לו אלא קצ תרובין', אצל אמרו 'די לו צקצ תרובין', שהיה צפוק זה 'פּוֹתַח אֶת יָדְךָ וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי רִצּוֹן', שישביעו צמה

ואני תפלה

וּתְפִלַּתִּי מִן הַשְּׁמַיִם, וְתִתֵּן לִּי כְּלֵי שְׂאֵבֶךָ אֶת לְבַי וְדַעְתִּי וְרִצּוֹנִי וְהַקְּשִׁיךְ עָלַי בְּרַחֲמֵיךָ שֶׁכֶּן מֵאֲתָתֶךָ שְׁמִשְׁפִּיעַ עָלַי קְדֻשָּׁתְךָ יְהִינִי מֵאֲתָתֶךָ דְּעֵינָה בְּיָגָה וְהַשְׁפֵּל, וְתוֹכְנֵי קְדֻשָּׁתְךָ וְקִבְּלֵם מִמֶּנִּי כִּי מִינִי וְעֲרִיבֵם הַדְּעָה, רַק אֲזַכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים וְהַקְּדוֹשׁ הַעֲצוּמִים לְשִׁבְךָ דְּקִדְשָׁה, בְּרַחֲמֶיךָ הַטּוֹב (פ"ק"ה דב).

תצין מי היושב לפניך, וכל תשכח כי עם מושל אתה יושב. ושמע סבין זלועך. מלווהו כל יאכל הרבה. אם צעל נפש. ובעל תאווה אתה. אל תחלו לטעמוסיו. כי המושל אינו נותן לך בעבורך, לא להנאתך ולכלכלך ולא לכבודך, רק להנאתו, ואינו לחם אמימי, רק היא הכנה אל מה שיגולל עליך ויבקש ממך.

וכל זה הוא משל, אל המושל אשר בבחינת (בראשית מט) זאדס, שהוא יצרו המתאוה וכו',

והוא המזמין את האדם האמימי, שהם כוחות שכלו, לאכול זלחמו, וזריך לדעת מי היושב לפניו, ולהשמר מפיתויו, שלא להרחיב את נפשו המתאוה, לפרוך גבול וכו'. ובספר זינה לעינים (דבש יא) מובא: המתגבר על עצמו וכובש מידותיו זלחמי התפעל ממנה שלא יאוו, הנה זה הוא אדון וגביר על נפשו, והיא מסורה זידו, וקרא 'צעל נפש', כאומרו 'שמע סבין זלועך, אם צעל נפש אתה', כי הוא מונע אותה ומכריחה כפי רצונו הטוב. אבל זלחמי זכוש, שהוא נשמע ונכנע אל ההתפעלות, הוא אינו השליט על נפשו והרי הוא זיד זולתו. ועוד מצינו שביאר רבינו זחיי (ויקרא טו, א) שפסוק זה מרמז על חובת האדם לכוון ולתמסם השגמו, לזל הירוס להשיג מעבר למדריגתו (וכמבואר להלן במאמר מאות ז' ואילך), וז"ל: אם אתה צעל נפש שכלית, יש לך להימנע מההשגה למעלה מן המושג. וזה 'שמע סבין זלועך אם צעל נפש אתה' וכו', כענין שכתוב (קהלת ז) 'אל תתחכם יותר למה תשאוים', שכן מצינו זכני אהרן, שנעשו לפי שהשדלנו צעמדה הר סני להשיג למעלה מן המושג, ו'חזו את האלקים' והרסו לעלות אל ה'.

שיבל את ידיו. עמה מציא רבינו ז' ראיות לענין הכוונה הרצון להמשיך את זכרת השכל זידיים^(ט). ראיה א' מזכרת יעקב זכני יוסף, כדכתיב זכרשית (מט, יג-טו): **ויקח יוסף את זגניס את אפריס זימינו משמאל ישראל ואת מנשה זגמאלו מימין ישראל ויגש אליו: וישלח ישראל את ימינו שיבל את ידיו, וישת על ראש אפריס והוא הזעיר ואת גמאלו על ראש מנשה זגל את ידיו פי מנשה הזכור: ויברך את יוסף ויאמר האלקים אשר התהלכו זכתי לפניו זכרקה ויזחק האלקים הרעה אתי מעודי עד היום הזה: המלאך הגאל אתי מפל רע זכרך את הזעירים ויקרא זקם זמי וזם זכתי זכרקה ויזחק וידגו לזכ זכרז הארץ: וישיש^(ס) שיעל את ידיו. כתרגומו זאוקוס 'אחכמינו', זשהכל וחכמה השכל את ידיו לך, ומדעת, כי יודע היה כי מנשה הזכור ואעפ"כ לא שם ימינו עליו^(ט). וביאר הרמ"ד וואלי (סס) שכוונה הכתוב 'שיבל את ידיו' היא שנתפסט השכל זידו להפעילם בזכר המכוון, וז"ל: **וישלח ישראל את ימינו וגו' והוא הזעיר.** אע"פ שהיה הזעיר זעירי זכיו לפי סדר תולדתו, היה יותר חשוב זעירי הזקן לפי שורשו, כי רוח הקודש גילה לו שהיה משורש הימין, וראוי להיות מיומן אל הזכרה, ומדעתו של הזקן נתפסט השכל זידו, לנענעם בזכר הראוי והמכוון אל האמת, וז"ש 'שיבל את ידיו' וכו'. ורבינו זחיי (סס) זיאר ש'שיכל את ידיו' הוא מלשון שכל וחכמה שהמשיך זידו ממקור החכמה, וז"ל: וזה זיאר 'שיכל את ידיו', כלומר מידו של יוסף, כי לא הגישם לפניו כק, רק מנשה לימין**

והוא המזמין את האדם האמימי, שהם כוחות שכלו, לאכול זלחמו, וזריך לדעת מי היושב לפניו, ולהשמר מפיתויו, שלא להרחיב את נפשו המתאוה, לפרוך גבול וכו'. ובספר זינה לעינים (דבש יא) מובא: המתגבר על עצמו וכובש מידותיו זלחמי התפעל ממנה שלא יאוו, הנה זה הוא אדון וגביר על נפשו, והיא מסורה זידו, וקרא 'צעל נפש', כאומרו 'שמע סבין זלועך, אם צעל נפש אתה', כי הוא מונע אותה ומכריחה כפי רצונו הטוב. אבל זלחמי זכוש, שהוא נשמע ונכנע אל ההתפעלות, הוא אינו השליט על נפשו והרי הוא זיד זולתו. ועוד מצינו שביאר רבינו זחיי (ויקרא טו, א) שפסוק זה מרמז על חובת האדם לכוון ולתמסם השגמו, לזל הירוס להשיג מעבר למדריגתו (וכמבואר להלן במאמר מאות ז' ואילך), וז"ל: אם אתה צעל נפש שכלית, יש לך להימנע מההשגה למעלה מן המושג. וזה 'שמע סבין זלועך אם צעל נפש אתה' וכו', כענין שכתוב (קהלת ז) 'אל תתחכם יותר למה תשאוים', שכן מצינו זכני אהרן, שנעשו לפי שהשדלנו צעמדה הר סני להשיג למעלה מן המושג, ו'חזו את האלקים' והרסו לעלות אל ה'.

מיואוי חכמה

שיבל את ידיו. ובספר נועם אלימלך (פ' ויחי, ד"ה ויקח יוסף) זיאר מה היא נקודת המלוקת זין יעקב ליוסף זענין הזכרות למנשה ואפרים, וז"ל: נראה שיעקר מתשבת יעקב זכיו עליו השלום היה להמשיך לישראל אתרו כל הימים השפעות והזכרות כולם להיותם קיימים זמיר, וזכה להמשיך ע"ז ז' זדיקים הללו אפרים ומנשה, כאומרו זכ' יזכך ישראל כו' אפרים וכמנשה. והטעם למה דווקא ע"ז' אלו הזדיקים, היות שהעולם זריך תמיד לז' מיני זדיקים, האחד הוא שיתשוב תמיד זעולמות העלויים זייחודים, להוסף אור תמיד למעלה למעלה, ואחד לחשוב זורכי עולם, מה שעולם זריכין פרנסה וזכרה וזייס ושאר הזכרותם, וזכ' מיני זדיקים הללו הוא קיום העולם. וזה רצה להמשיך ולפעול זאת על ידס, כי מנשה הזכור היה זמדריגתו לעלות תמיד ממדריגה למדריגה ולא לחשוב זעניני העולם הזה כלל, ואפרים היה זעיר ממנו זעבודה, שלא היה כל כך הולך כי אם שהיה חושב תמיד המשכת השפעה על ישראל. וזה היה חשוב זעירי ישראל זכיו יותר, כי עיקר מגמתו היה למשוך טוב על ישראל. וכוונה יוסף היה היפך שזכר שזנשה חשוב מתמת רוב כוונתו ועלייתו, ועיקר היה אללו מנשה, לפי שהיה עובד זמדריגות גדולות, ולכן העמידו לימין זכיו. ולא כן היה דעת יעקב זכיו עליו השלום, אדרבה להיפך, לפי שהיה אפרים הזעיר לכן שיכל את ידיו לזכרו זימין, כי זה היה עיקר פעולת יעקב להיטיב אתרו לדורותיו, שהיו מזומנים כל טוב השפעה ורחמים, וזה היה מדריגת אפרים. וזהו שאמר יעקב 'ידעתי זני ידעתי', פיזש, שאמר ליוסף, הידיעה של זני ידעתי מזה גס כן, שזנשה הוא יותר גדול זמדריגתו, ואולם 'אתי הקטון' זמדריגתו 'גדל ממנו וזרעו יהיה מלל הגויים', שהיה כל העולם מלל מהשפעותיו וטובו, ולכן הוא זכיו זעירי יותר. לזה 'זישם את אפרים לפני מנשה'.

ליקוט הנחל

וכמדומה לי שהלכו לו שמישה רוצל כסף. עד היום הוא דרך הערלים היה לעמוד זקרקעטשמע שעל יד הדרך, ומן היום הוא והלחה התחילו לעמוד אללו, וקנו ממנו כל מה שהיו זריכים, והתחילו להיות זעל שפע, וגם זכרו לו כל מה שהיה להם, הן מן השדה, קטניות ותזוזה פשקן, והן עורות חיות וגם עופות וכדומה, והוא זכרם זעיר והרוויח אחד על אחד, והתחילו לעלות למעלה, וכשהתחילו להשיג מעט כסף קנה ארזו זעהמות, ועשה חמאה וגזינה, והתחילו להזיל לעיר גס חלב זכור. וזכרו לעיר למכור כל הג"ל וגם לקנות כל הדברים הנזרכים לו, אגב זא אל רבינו ז"ל לקבל שלום. וכעבור איזה זמן זכר היה זכור זבהול, שזכר לא היה לו פנאי לזנוס אל רבינו ז"ל, מתמת שהיה זריך למכור הסחורה וגם לקנות ולעשות זשזנות, ומתוך כך מנע את עצמו מלזנוס אל רבינו ז"ל, כי נתיירא שלא יתחיל לדבר עימו ויזטל זמנו, או אולי אחד מאנשי שלומנו יתחיל לדבר עימו וזכ"ל. פעם אחת זשהיה יריד זכרלכז ורך זמהירות אל השוק לקנות ולזכור, ותלונוט רבינו ז"ל היו יזאליס לשוק זשהכרת לעבור דרך שם, וזתוך כך זכר ורצה לעבור לשוק ושלא ירזוהו, דפק רבינו ז"ל זחלון וקרא אותו. ומסתמל הזכרת לזנוס, כי אין הדרך ארך שלא לזנוס אם זכר קרא אותו. וכשזא אל רבינו ז"ל אמר לו רבינו ז"ל, ההסתכלת היום אל השמים. ויאמר, לא. קרא אותו רבינו ז"ל אל החלון ויאמר לו, הזע זחלון ותאמר לי מה אתה רזאה. ויאמר, אני רזאה עגלות וקוסים ואנשים רזיס הנה והנה. ענה רבינו ז"ל ואמר לו, אחר חמישים שנה יהיה יריד אחר לגמרי, זה הכל שאתה רזאה לא יהיה עוד, רק קוסים אתרים ועגלות וסחורות ואנשים אתרים, וגם אני לא אהיה וגם אתה לא תהיה. כהיום אני שזאל אותך, מה אתה כל כך זזול ומזטרד שאין לך אפילו זמן להסתכל על השמים. ויקרא את רבי חייקיל שהיה זכרד אחר ויאמר לו, תראה חייקיל מה שעשית עם השפע שלך, עד שאין לו אפילו זמן להסתכל על השמים.

שיבל את ידיו. ובספר מעדני מלך (כד, נט) זייק מדוע הוצלו זאן ז' ראיות (ע"פ כלל ט"ז מ"ז מ"ח" כללי העיון לראזר"ט), וז"ל: זעניית שיכל את ידיו וזעניית מקדש ה' כונו ידיו. יש לפרש זכוונתו שחזילה זיאל רזאה לקשר זחינת השכל עם הידיים, והיינו 'שיכל את ידיו', ואזכ"כ זיאל זכתוב 'מקדש ה' לומר ולהורות שיעקר שימוש זגל זה שזכה לו האדם, הוא זיכוון רזונו זעניית זיזאה מן הגלות, זגלשם זריך לכוון רזונו, ולהשתמש עם זכרת השכל למטרה קדושה זו. וגם שלפעמים זעזיל לזכות זעניית 'מקדש ה'', פעמים זריך לזגל את ידיו, ולעשות אף זכרים שזראים כמשויסם, מאחר שזכוונתו לזאמת, וכמו שיעקב שזיכל את ידיו זמכוון גדול, אע"פ שגס יוסף לא זכיו כוונתו, עד שאמר והודיע לו 'ידעתי גס ידעתי וכו' אולם וכו'.

מסירת הקשרים

(יח) וע"פ כלל ט"ז (מ"ח כללי העיון) נדרשים אנו לעיין, מה בא ללמדנו בכל אחת מראיותיו. (ט) וע"פ הכלל ש'כל זחינה כלולה מכל הזחינות', יתכן לקשר את ענין שיכול הידיים והמרת זכרת הבכור לזעירה, עם ענין התמורות המובא לקמן בסוף המאמר, שיעקר עליית הקדושה והתעלות הזכרות זעשה ע"י תמורות וחילופין, ע"ש.

ברסלר נייטס

ישראל ואפרים לשמאלו, והיתה הזכרה חלה עליהם צמיתה זו, כאשר כחוד ציהושע (במדבר כו) 'ויסמוך את ידיו עליו', כדי שאלל רוח הקודש על הנסמך, ומה הענין היתה הצמיתה זמן החכמים. גם זכרה כהנים צנשיאת כפיים, כי לא יתכן להן הושא את כפיו שיסמוך את ידיו על כל אחד ואחד מישראל, ועל זה היה פורש כפיו למעלה, כדי להאילל כח הזכרה למטה, ממקור הזכרה העליונה. והוא 'שיכל את ידיו', מלשון שכל וחכמה, כי נתכוון צעור אלצעות ידיו להמשיך הזכרה ממקור החכמה והשכל, וכן אמר התרגום 'אחכמינון לידוהי', כענין (תהלים קלד) 'שאו ידכס קודש וזכרו את ה', 'קודש' היא החכמה, שהיא מקור הזכרה^א. וביאר בתורה משה להאלישיך (שם) שבכדי להמשיך צרכמו כליו, הקדים יעקב לזוהו על יוסף בלשון 'קחם נח אלי ואצרכם', שעי"ו תמוין אליהם הזכרה, ו"ל: ראה להכניס צשני דצריס. א. שיקחם אליו יוסף בידיו צאשר ה' איתו, וצקיחתו יושפעו להיות מוכניס לקבל צרכה מיעקב. צ. שכאשר יצרכם, יכוון להריק צרכה אליהם הצשתלשלות יוסף צציהס. והוא, כי למה שמדריגת יעקב גדולה מאוד ממדריגתם, ואיזה הדרך יוכנו לקבל ממנו, על כן התחכם להריק להם צרכה הצשתלשלות יוסף צציהס, כמריק דרך לינור. ועוד מצינו צזה בצסיקתא רצמי (א): **שיכל את ידיו**. מהו 'שכל', אמר רבי, שכל [ודאין]. אמר רבי יהודה, שכל ידיו של יעקב צצבורתו של מנשה. ורבי נחמיה אמר, 'שכל', השכלו ידיו של יעקב לרוח הקודש, כמה שכתב 'משכיל לאיתן האזרחי' (תהלים פט). ופירש צציאור זרע אפרים (שם): **אמר רבי שכל ודאי**. פירושו מלשון חכמה ושכל, שמתרגם 'אחכומינין לידוהי'. א"ר יהודה **שכל ידיו**. שעי"ו ידיו שכל והשליך זה מנשה הצבור (לשון 'משכלה ועקרה', 'דוב שכול', ע"י מהר"ו (שם). ר' נחמיה אמר **שיכל השכלו ידיו**. כיוון ידי יעקב לרוה"ק הנקרא 'משכיל'^א.

מקדש ה' כוננו ידיו. עתה מביא רבינו ראה נוספת לענין הכוונה הרגון להמשיך את צרכה השכל צידיים, והיא מהפסוק 'מקדש ה' כוננו ידיו' הגאמר צצירת היס. 'מקדש' הוא צציהת מוחין ושכל (כמוצא להלן צצות ו' 'קודש זה צצמי מוחין, וכדציאר הפל"ת, ע"פ דצרי הגמ' צצרכות לג), שנמשך ע"י ש'כוננו ידיו', היינו ע"י הידים. וחלשה"כ צצמות (טו, יז-יח): **תְּצַאֲמוּ וְתַטְעֲמוּ צָהָר נִחְלָתָךְ מִכּוֹן לְשַׂבְּתָךְ פְּעוּלַת ה' מִקְדָּשׁ ה' כּוֹנְנוּ יָדָיו**. ה' יִמְלֶךְ לְעַלְמֵי וְעַד: ופירש"י (שם): **מִכּוֹן לְשַׂבְּתָךְ**. מקדש של מטה מכוון כנגד כסא של מעלה. 'כוננו ידיו ה', חציב צציהמ"ק, שהעולם צצרא ציד צצת, שנאמר (ישעיהו מת) **אף ידי יסדה ארץ**, ומקדש צצמי ידיים. ואימתי ייבנה צצמי ידיים, צצמן ש'ה' ימלוך לעולם ועד, לעתיד לצוא שכל המלוכה שלו. ובצפתי חכמים צציר צצרי רש"י, שהלשונות 'מכוון' ו'כוננו', פירושם 'מכוון', ו"ל: **מִכּוֹן לְשַׂבְּתָךְ**. מדכתיב 'מכוון' ולא כתיב 'מקוס' וכו'. ולא כל ההר מכוון, אלא המקדש אשר כוננו ידיו הוא מכוון, ר"ל מכוון^ב. וזיין הפל"ת ש'מקדש' הוא צציהת שכל ודעת, מדאיחא צצמסכת צצרכות (ג ע"א): **ואמר רב אמר**, גדולה דעה, שניתנה צין שמי אומיות, שנאמר 'כי אל דעות ה' וכו'. אמר רבי אלעזר, גדול מקדש, שניתן צין שמי אומיות (שמות ה'), שנאמר 'פעלת ה', מקדש ה'. ואמר רבי אלעזר, כל אדם שיש צו דעה, כאילו צצנה צציהמ"ק צציימו. דעה ניתנה צין שמי אומיות, מקדש ניתן צין שמי אומיות. וציאר מההרש"א (שם) שהדעת (שהיא צצמי צציהמ"ק) היא המידה העליונה של החכ"ה, ו"ל: **גדולה דעה כו'**. מצואר כי הדעת היא המידה העליונה שבג' מידות, שהם חכמה וצינה ודעת, כפירש"י צצומש פרשת כי תשא (שמות לא) ע"י"ש, והיא רוח"ק. ו"ל רש"י שם 'אכמה, מה שאדם שומע צצרים מאחרים ולמד. חכמה, מצין דבר מליצו ממון צצרים שלמד. דעת, רוח הקודש'. וציאר הנתיבות עולם (נתיב התורה ט) על גמרא זו, שכמו שיש למקדש צציקות עם השי"ת, כך גם השכל של האדם הוא רוחני וצצול מן הגשמיות, ורק צצוכמו יכול האדם לזכות להידבק צו ית'^ב, ו"ל: **כל מי שיש צו דעה נאלו צצנה צציהמ"ק**. מפני שיש צאדם השכל, שהוא צצול וצינה מן הגוף, לכן יש לו לאדם צציקות עם השי"ת, כמו שיש למקדש, שצו השכינה שורה, צציקות עם השי"ת. ולכן דעה ניתנה צין שמי אומיות השם, שזה מורה על הצציקות הגמור שיש לו צו יתצרך. **בבחי' חג"ת שמלבישין את חב"ד**. ולהצנת הצצרים ראה צצמוצ הקבלי לתורה זו, שהצאנו להלן צצילוח"ת על חזו"ו, ד"ה 'וכן עולין העולמות עד למעלה וכו'.

מסירת הקשרים

(א) והדברים מקושרים עם המובא לעיל (אות ד) גבי 'וישא אהרן את ידיו'. (בא) וראינו לציין, דמלבד שבא ללמדנו בזה ש'צריך לכוון רצונו שימשיך ברכת שכל, יתכן לומר שראיה זו מוסיפה ומבארת גם שחג"ת מלבישין את חב"ד, שהרי שתי הבחינות הללו נכללות ביעקב, שהוא גם כלליות החג"ת כידוע (ונקרא 'בחירי שבאבות', ע"י ב"ר עו) וגם זכה גם לברכת השכל (בחינת חב"ד), כמבואר כאן שיעקב שיכל את ידיו והמשיך להם ברכת שכל (וכן מובא בליקו"ה (הודאה ו, ת, המיוסדת על המאמר), שיעקב לקח מעשו את הבכורה והברכה, שזה ברכת השכל). (בב) וע"פ דבריו יתכן לומר, שרבינו דרש את המלה 'כוננו', לענין זה שצריך לכוון רצונו להמשיך ברכת שכל. (בג) בבחינת 'רדיפת המוחין להשיג אור האין סוף', כמבואר להלן באות ח'.

ברסלב ניוס

איש אמונות רב ברכות. פסוק זה הובא כראיה לכן שר"ך להמשיך אמונה לתוך צרכת השכל, וימכן לצאר שרצונו דרש את הפסוק, שע"י איש אמונות, אוי רב ברכות, היינו שהצרכה (שהיא צרכת השכל כפי שביאר לעיל) מתרבה, וחלשה"כ במשלי (כח, ט): **איש אמונות רב צרכות ואף להעשיר לא יינקה**; ופירש המג"ד (סע):

איש אמונות. המתעסק באמונה ולא ירמה את הצרכות, מעותד הוא לרב

צרכות, אבל הממנה להעשיר את עצמו לא יחדל מלרמות, לא יהיה נקי מהגמול הראוי. ורצו פנינים להאגלין (סע) ביאר צוה: **איש אמונות**. שאינו צוטם שבעבודת האדמה אשר יעשה כראוי, תוציא צמחה כראוי צריביו ע"י השתדלותו, רק שם כל בטוחו צקונו

יתצרך, ואומר צליבו שכל חריוותו כאין, רק שמאמין צה' ישלח צרכה צמעשה ידיו, שזהו ענין 'אמונות', על דרך מה שקראו ח"ל לסדר זרעים 'אמונת' מטעם זה, והוא לא צלצד ישצב להם, כי אם גם יהיה רב צרכות. והנה מוצא לעיל צדברי רבינו, שצרכות הידיים מקושרות צכמה אופינים לצח" יעקב (ויצרך ה' אותך לגלי', מירי אציר יעקב, 'יכול את ידיו'), ומנינו צב"ד (פב, צ) שהפסוק 'איש אמונות רב צרכות' גופא, נדרש על יעקב צבינו, ח"ל: כתיב (משלי כח) **איש אמונות רב צרכות**, זה יעקב, (דכתיב 'צרכת ה' היא תעשיר'), 'ואף להעשיר לא יינקה' זה עשו. ועוד מוצא (סע) צהמשך המדרש: 'צרוך אתה צצורך וצרוך אתה צצלחך'. צצווא לצית חמיו נטען צרכות 'ואל שדי יצרך אותך', וצלאתו צצית חמיו נטען צרכות 'ואף להעשיר לא יינקה' זה יעקב. והוא דוגמת יעקב, שכן כתיב 'ויצרך אותו שם', לפי שנתמעט מעשירו צנתן וחיו 'רב צרכות', וכמ"ס 'צרכת ה' היא תעשיר'. וסיים 'ואף להעשיר' צלל אמונה, ואף אם יעשיר, יוסף עצו ולא יינקה לעולם, שלא ילליח. ועוד ביאר צאשד הנחלים (סע): **איש אמונות רב צרכות**. הוא דוגמת יעקב, שכן כתיב 'ויצרך אותו שם', לפי שנתמעט מעשירו צנתן לעשו. עם כל זה אחר שהוא איש אמונות צה', חיכך צרכהו ה' להצרות לו כל טוב. **רב צרכות זה יעקב דכתיב צרכת ה' היא תעשיר**. כי רק צרכת ה', מה שהוא צצרך, ילליח לצדס. (או צצורו 'צרכת ה', צרכה אלקים נפשו, והוא השרחת הנצולה, כי זה העושר האמיתי)^(כז).

ואני תפלה

(המשך)
 תקעני, ואף תתן צמוט רגלי, כ"ס מצותיך אמונה, שקר רבפוני צירני, צירני וצירני וצני צלמיטת ופשטת צאמת ובאמונה שלמה ובלבב שלם, כפי שום צכמות וחקירות וצרימיות צלי. עירני שאוקה ה' השקיד את צכמתי ושבלי צענינים ה' צנמרי, רק אסמך על אמונה צבד. ויא אשתמש עם שקלי, רק בעסק תורתך תקדושה, ויא אתחיל צכנס בשקלי בשום תקורה צלי, כמה שאין צי רשות צכנס. ובמקלא מוני לא אדרש ובמקסה מוני לא אחקר, רק כמה שהרשתי אתבונן צאמת ובתמימות ובאמונה שקלי

מילואי הכמה

איש אמונות. וכמו צספר זרע קודש (פ' כי צווא, ד"ה ויקרא משה): אנו מאמינים בני מאמינים, כמו שנאמר צצברהם אצינו ע"ה 'ואהמין צה' ויחשצה לו צדקה'. כי צתחילה היה הילוכו ודרכו צקדושה ע"י צלנגנינות גדול שצליבו, כמו שאמרו חז"ל, שמתחילה היה צבור שהתמה יש צה ממש, והיה משתחוה לה, ואח"כ לירח וכו', עד שידע שאלקותו ית"ש אין להשיג. וזהו עיקר הצכמה להשיג זה, שאין להשיגו ית"ש צבוט צכמה, רק צאמונה, ואמונה גדולה מצכמה, שכל זמן שהוא הולך צתכמה, אין יכול לילך רק עד מקום שהשגתו וצכמתו מצעת שם, משא"כ כשהולך צאמונה מניע עד מקום גבוה עליון, שמכחיר אותו ית"ש.

איש אמונות. ומוצא צספר הצניח (מ"א, מאמר כ, ג): השתדל להיות איש אמונות רב צרכות וקבל האמת ממי שאמרו, ואל דרך הגויים אל תלמד, ואל תקרב אל פתח ציתה, כי 'כל צביה לא יצונון ולא ישיגו אורחות חיים, והשמר לך פן תעבור צלאו ד'לא תמורו אחרי צלצנס', רק יהיה צמונתך מולד הקצלה מהצרות והמורה, כאשר כתב צדיק קדמון יקר רוח איש צמונה מצין וסופר, הוא הצצר למלך אלכחרי צסוף ספרו, וזה לשונו, 'על צברי הפילוסופים זה כולו צקדוק יקנה חידוד לא אמת, והנפעה לו על כל פנים אפיקורס, ועצוב ראיית הקראים צמונת דוד לצנו 'ואתה שלמה בני דע את אלקי אצין ועצדוה', וראיתם מזה שר"ך לדעת את האלקים צדיעה צצורה ואח"כ התחייב עבודתו, אצל הוציר לצמוך על אציו וחקינו, להאמין צאלקי אצרהם יתקו יעקב, שקיים להם יעדיו צצרות וזעם והנחילם ארך כנען וזמנו צכנימו צצוכס', עכ"ל וכו'. וממיו מהיה עם אלקי צצותך הוא ה' אלקיך, כאשר אמר שלמה 'מתהלך צצומו צדיק' (משלי ט), ואמר דוד 'אשרי ממני דרך ההולכים צצורת ה', ולל צצורת אריסטו, ומצדה המקירה צצמי ידיים, ומיחד על דרך המקובלות צכל יום פעמיים, וצצות אמונה נגאלו צצותיו מצצריס, וצצות זה ג"כ מצנה ציון ומכוון ירושלים.

איש אמונות רב ברכות. ומוצא צציהר"ן (קסא): האמונה יסוד וסודת כל המורה והעבודה, ולר"ך ציהיה האמונה צצורה וכה צלי שום ערצוב וכו'. ואמונה הוא לינור כל ההשפעות וכל הצרכות, כמ"ס (משלי כח) 'איש אמונות רב צרכות'. וע"י הצפירות, אצי הקליפות הם נוטלין ח"ו 'איש אמונות רב ברכות', ההשפעות והצרכות, כי (תהלים צ) 'קציב רשעים יתהלכו', שזהו הכפירות שמצצין את הקדושה, דהיינו האמונה. ועל כן כשמניחין ח"ו הכפירות לכנוס צצמות, אצי נפגם האמונה ח"ו, ואזי הם נוטלין ההשפעות והצרכות ח"ו.

הנה מוצא לעיל צדברי רבינו, שצרכות הידיים מקושרות צכמה אופינים לצח" יעקב (ויצרך ה' אותך לגלי', מירי אציר יעקב, 'יכול את ידיו'), ומנינו צב"ד (פב, צ) שהפסוק 'איש אמונות רב צרכות' גופא, נדרש על יעקב צבינו, ח"ל: כתיב (משלי כח) **איש אמונות רב צרכות**, זה יעקב, (דכתיב 'צרכת ה' היא תעשיר'), 'ואף להעשיר לא יינקה' זה עשו. ועוד מוצא (סע) צהמשך המדרש: 'צרוך אתה צצורך וצרוך אתה צצלחך'. צצווא לצית חמיו נטען צרכות 'ואל שדי יצרך אותך', וצלאתו צצית חמיו נטען צרכות 'ואף להעשיר לא יינקה' זה יעקב. והוא דוגמת יעקב, שכן כתיב 'ויצרך אותו שם', לפי שנתמעט מעשירו צנתן וחיו 'רב צרכות', וכמ"ס 'צרכת ה' היא תעשיר'. וסיים 'ואף להעשיר' צלל אמונה, ואף אם יעשיר, יוסף עצו ולא יינקה לעולם, שלא ילליח. ועוד ביאר צאשד הנחלים (סע): **איש אמונות רב צרכות**. הוא דוגמת יעקב, שכן כתיב 'ויצרך אותו שם', לפי שנתמעט מעשירו צנתן לעשו. עם כל זה אחר שהוא איש אמונות צה', חיכך צרכהו ה' להצרות לו כל טוב. **רב צרכות זה יעקב דכתיב צרכת ה' היא תעשיר**. כי רק צרכת ה', מה שהוא צצרך, ילליח לצדס. (או צצורו 'צרכת ה', צרכה אלקים נפשו, והוא השרחת הנצולה, כי זה העושר האמיתי)^(כז).

ילקומו הנחצ

'העיקר והיסוד שהכל תלוי בו, לקשר עצמו להצדיק צצורה ולקבל צצונו על כל אשר יאמר כי הוא זה, דבר קטון ודבר גדול, ולצלי לנטות ח"ו מצדדיו ימין ושמאל, כמו שאמרו חז"ל (ספרי פרשה שופטים) 'אפילו אומר לך על ימין שמאל וכו', ולהשליך מאיתו כל הצכמות ולסלק דעתו, כאילו אין לו שום שכל צלעדי אשר יקבל מהצדיק והרב צצדור', עכ"ד. וע"פ זה יוצן, שצכמסלקו כולו ומקיים 'ואמינו צה' וצמשה צצדו', אצי ממשיך לעצמו הצרה נפלאה צלמעלה מצעתו, ויוכל לצווא למצדיגות מצדות ונפלאות, ולתקן המלכות צצלימות.

במה שהשכל מבין אין שייך אמונה, ועיקר אמונה היא רק במקום שהשכל נפסק ואינו מבין הדבר בשכלו, שם צצרכין אמונה, אחר כל השגות שהשגתי למעלה בשורשי התורה והמצוות, ואחר כל התענוג מהשגותי, אני מצני כל ההשגות ומחזיק באמונה פשוטה בעש"ס. **אמונה** הם שני בחינות. אחד, צצריך להאמין באמונה שלימה שהבורא יתברך קדמון לכל, וכל העולמות מחודשים ונבראים ממנו, ועוד צריך להאמין שאנחנו עמו ישראל קרובים אליו לפעול כל מה שירצה איש ישראל נאות הבורא ב"ה בתפלתו (קריאת לוי, בא). העיקר להרגיל דעתו להיות קבוע בליבו ומחוץ תמיד, אשר כל מה שרואה, השמים והארץ ומלואה, הכל לובשים חיצונים של המלך הקב"ה, וע"י זכור תמיד עניויותם וחיותם. וכל ג"כ בלשון אמונה, שהוא לשון רגילות, שמרגיל האדם עצמו, כמו אומן המאמן ידיו (נתיב צב). ע"י האמונה וזל האדם להחיות מותם ולהספיק ליהב ולשנות כל דרכי הטבע. ומי שיש לו אמונה האמיתית, אינו מתיירא משום דבר ולא ייקנו שום דבר. ואמונה הוא לשון אמן, כמו 'ואהיה אצלו אמן', שהוא לשון המשכה, שע"י האמונה האדם ממשך עליו נועם אור אלקותו יתברך (נאור ושמש, האינו).

כ" עיקרי עניני התורה הם בבה"ש שהשכל מבין אין שייך אמונה, ועיקר אמונה היא רק במקום שהשכל נפסק ואינו מבין הדבר בשכלו, שם צצרכין אמונה, אחר כל השגות שהשגתי למעלה בשורשי התורה והמצוות, ואחר כל התענוג מהשגותי, אני מצני כל ההשגות ומחזיק באמונה פשוטה בעש"ס. **אמונה** הם שני בחינות. אחד, צצריך להאמין באמונה שלימה שהבורא יתברך קדמון לכל, וכל העולמות מחודשים ונבראים ממנו, ועוד צריך להאמין שאנחנו עמו ישראל קרובים אליו לפעול כל מה שירצה איש ישראל נאות הבורא ב"ה בתפלתו (קריאת לוי, בא). העיקר להרגיל דעתו להיות קבוע בליבו ומחוץ תמיד, אשר כל מה שרואה, השמים והארץ ומלואה, הכל לובשים חיצונים של המלך הקב"ה, וע"י זכור תמיד עניויותם וחיותם. וכל ג"כ בלשון אמונה, שהוא לשון רגילות, שמרגיל האדם עצמו, כמו אומן המאמן ידיו (נתיב צב). ע"י האמונה וזל האדם להחיות מותם ולהספיק ליהב ולשנות כל דרכי הטבע. ומי שיש לו אמונה האמיתית, אינו מתיירא משום דבר ולא ייקנו שום דבר. ואמונה הוא לשון אמן, כמו 'ואהיה אצלו אמן', שהוא לשון המשכה, שע"י האמונה האדם ממשך עליו נועם אור אלקותו יתברך (נאור ושמש, האינו).

מפילת הקשרים ❁ (כד) ומלבד שפסוק זה הובא כראיה לענין המשכת האמונה לתוך ברכת השכל, דו"ק וראה שגם כלליות הפסוק מקושרת לעניני המאמר, שהרי 'איש האמונות' זה בחי' הכתר וההמתנה, היפך אץ' להעשיר', שזה בחי' הרדיפה וההריסה לצאת חוץ לגבול (כנכור להלן באות ח').

אמונה
 'אמונה נאור', אמונה זו תורה, שהיא גדולה, שבה ברא הקב"ה את עולמו ובה נשבע, שאמר 'איה חסדי האשונים ה' נשבעת לדור באמונת' (שמות קט).

ומהו גדר האמונה, ואיזה דבר מביא אדם לידי אמונה שלמה? הוא שלא יתנועע מדבר רע, ושיקבל כל הבא עליו בשמחה (אורחות צדיקים, שער ט).

ביאור מלת אמונה הוא מה שהאדם מסכים בליבו ומצידו בדמינו דבר אשר ישנו כן במציאות באמת, והוא דבר אשר לא ידע אותו במופת ולא בחוש מחושיו, כי הוא ידועה, לא אמונה, כאשר לא יאמר האדם, אני מאמין שזה השולחן הוא של עץ, אבל יאמר, אני יודע שהוא של עץ. אבל הוא דבר אשר יידע אותו מצד המסורה ומקובל הוא בידו מאבותיו או רבותיו שיש במציאות נמצא באופן כד וכו', וחלב מקבולו להאמין כן וספר הכרית ח"א, כ, טו.

צמות עשה להאמין שיש אלוהים נמצא, שנאמר 'אני ה' אלקיך, והוא יתעלה מצביא כל הנמצאים וכל העולמות מצווה וחפצו, הוא המעשית על כל דבר. ומי שלא יאמין זה הוא סופר עיקר, ואין לו חלק וזכות בישראל. וחייבים למסור נפשנו ומאודנו על אמונה זו. והעיקר, שיקבע בנפשו שהאמת כן הוא, ואי אפשר בחילוקי מהו ה' הצמות הקצר א.

ידוע שיש חילוק בין אמונה מצד הקבלה, נמשכת לו מצד קבלת אבותיו, איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה, וזה חלק ההמונים, ובין אמונה מוכרחת ג"כ מצד השגה, שהשיגה שכלו ביתר שאת על הקבלה, וזה חלק יחידי סגולה שלי"ה אותיות, קדושה.

האיש הישראלי באמונה לבד שיש צלמותו וחסד לאברהם, התדמה.

כ" עיקרי עניני התורה הם בבה"ש שהשכל מבין אין שייך אמונה, ועיקר אמונה היא רק במקום שהשכל נפסק ואינו מבין הדבר בשכלו, שם צצרכין אמונה, אחר כל השגות שהשגתי למעלה בשורשי התורה והמצוות, ואחר כל התענוג מהשגותי, אני מצני כל ההשגות ומחזיק באמונה פשוטה בעש"ס. **אמונה** הם שני בחינות. אחד, צצריך להאמין באמונה שלימה שהבורא יתברך קדמון לכל, וכל העולמות מחודשים ונבראים ממנו, ועוד צריך להאמין שאנחנו עמו ישראל קרובים אליו לפעול כל מה שירצה איש ישראל נאות הבורא ב"ה בתפלתו (קריאת לוי, בא). העיקר להרגיל דעתו להיות קבוע בליבו ומחוץ תמיד, אשר כל מה שרואה, השמים והארץ ומלואה, הכל לובשים חיצונים של המלך הקב"ה, וע"י זכור תמיד עניויותם וחיותם. וכל ג"כ בלשון אמונה, שהוא לשון רגילות, שמרגיל האדם עצמו, כמו אומן המאמן ידיו (נתיב צב). ע"י האמונה וזל האדם להחיות מותם ולהספיק ליהב ולשנות כל דרכי הטבע. ומי שיש לו אמונה האמיתית, אינו מתיירא משום דבר ולא ייקנו שום דבר. ואמונה הוא לשון אמן, כמו 'ואהיה אצלו אמן', שהוא לשון המשכה, שע"י האמונה האדם ממשך עליו נועם אור אלקותו יתברך (נאור ושמש, האינו).

ויהי ידיו אמונה. הנה זכרת השכל נמשכת ע"י הידיים, כמבואר בצאת הקודמת, ואולם מוסף רבינו שאף לזכרת השכל צריך להמשיך האמונה ומתמתן זכרת השכל וכללת צדיים, על כן מקשר רבינו בפסוק זה, בין הידיים לבין האמונה. והנה פסוק זה נאמר במלחמה בעמלק, בשעה שנשא משרע"ה את ידיו כדי להמשיך

לישראל אמונה שלימה בהש"ת, וולשה"כ **ובחינת** (שמות יו) **ויהי** בשמות (י, ח-ג): **וַיִּצַח עַמְלֵק וַיִּלָּחֶם**

עם יִשְׂרָאֵל בְּרִפְיֹדָם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה צַחֵר לְגוֹ אֲנָשִׁים וְלֹא הַלָּחֵם בְּעַמְלֵק מִמֶּנּוּ אֲנֹכִי נֹגֵף עַל רֹאשׁ הַגְּזֵעָה וַיִּמְטֶה הַאֱלֹהִים צִדִּי: וַיַּעַשׂ יְהוָה כְּכָל אֲשֶׁר אָמַר לוֹ מֹשֶׁה לְהִלָּחֵם בְּעַמְלֵק וַיִּמְטֶה אֶהָרֹן וְאוֹר עֵלָיו רֹאשׁ הַגְּזֵעָה: וְהָיָה כְּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וַיִּגְבַּר יִשְׂרָאֵל וַיִּכְאַשֶּׁר יָמָיו יְדוֹ וַיִּגְבַּר עַמְלֵק: וַיְדִי מֹשֶׁה קְצָדִים וַיִּקְחוּ אֶתְּנֵן וַיִּשְׁמְרוּ סָתְקִים וַיִּשָּׂע עֲלֵיהֶן וְאֶהָרֹן וְאוֹר קָמְכוּ בְּיָדָיו מִן־הָאֵת וַיִּמְטֶה אֶתְּנֵן וַיְהִי יָדָיו אֲמוּנָה עַד צַח הַשָּׁמַיִם: וַיִּבְלַשׁ יְהוָה אֶת עַמְלֵק וְאֵת עַמּוֹן לְפִי קָצָב: וּפִירַשׁ"ס (סג): **ויהי ידיו אמונה.** ויהי משה ידיו באמונה, פרושות השמים בתפלה נאמנה ונכונה. **עד צוח השמים.** שהיו עמלקים מתשבין את השעות באכטרוולוגיא"ה בארץ שעה הם נואחים, והעמיד להם משה חמה וערבב את השעות. ועוד פירש הרמב"ן (סג): **ואם הילחם בעמלק.** הטעם שזיווה משה את יהושע להילחם בעמלק (ולא הוא עצמו יאל למלחמה), בעבור שיתפלל הוא בנשיאות כפיים על ראש הגזעיה, ועלה שם כדי שיראה את ישראל הנלחמים וישם עינו עליהם לטובה, וגם הם יראו אותו פורש כפיו השמימה ומרבה בתפלה ויבטחו בו ויוסיפו אומן וגבורה. וצפרקי ר' אליעזר (פרק מד) עוד, 'כל ישראל יאלו חוק לאהליהם, וראו את משה כורע על צרכיו והם כורעים על צרכיהם, ונפל פניו ארצה והם נופלים על פניהם ארצה, פורש את ידיו לשמים והם פורקים את ידיהם לשמים, כשם ששליח ליצור מתפלל כך כל העם עונין אחריו, והפיל הקב"ה את עמלק ואת עמו ביד יהושע. **ויהי ידיו אמונה.** על דרך האמת, נשא עשר אכזעות לרום השמים לרמוז על עשר ספירות לזכרה באמונה הנלחם לישראל, ובכחן נבחר ענין נשיאות כפיים בזכרת הכניס (סודו¹²). ואיחא זזה עוד במסכת ראש השנה (כט ע"ב): 'והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וגו'. וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שזכות מלחמה, אלא לומר לך, כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את ליבם לאזיהם שבשמים היו מתגבירים, ואם לאו היו נופלים. ופירש המהרש"א (סג) שעיקר הפסג של ישראל שעורר את ביאת עמלק, היה על פגם האמונה וכוונת הלב לשמים, ולכן אף נחמנוס היה תלוי בזכות הלב והרצון, וז"ל: **והיה כאשר ירים וגו'.** דכפרשיות הקודמות במורה הווכר שלא היה ליבם לשמים.

זמן כתיב 'עד אנה מאנחם', וצפרשת מי מריבה 'על נקוחם את ה' לאמר היש ה' בקרבנו', ובחטאם זאת 'ויבוא עמלק וגו', כדלמרינן (שבת קיח) דלוי חטאם דלעיל לא שלטה בהן כל אומה ולשון. ולזה הראה להם הש"ת בתפלת משה זאת אשר ידיו פרושות לשמים, שבכוונת ליבם תליא

ידיו אמונה, ובחינת מילתא, שאם מסתכלין למעלה לכוון ליבם לשמים כמו שהרים משה ידיו,

הם מתגבירים, ואם לאו, דאין כוונתן לשמים למעלה, גם ידי משה נתשלנו, ונופלים ישראל ח"ו. ואיחא צוהר (בשלה, סו ע"א) שעיקר המלחמה בעמלק היתה על שטימאם בגגם הצרית (וכפי שצירא מוהר"ם דהלכות נפילת אפים ד, ד), ומשה צנשיאת כפיו להם כנגד הקליפות שלמעלה, ואולם רק לאחר שישראל נשאו עיניהם באמונה ותפלה כלפי שמיא, יכל משה לנחם, וז"ל: **כתיב** 'ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב', לפי חרב' ודא, ולא לפוס רומחין וחינין, אלא חרב ודא, האי היא דאיקרי 'חרב נוקמת נקם צרית', ומשה אסתתקן לקרבא דלעילא וכו'. 'ואהרן וסור תמכו בידי מזה אחד ומזה אחד, ויהי ידיו אמונה וגו'. מאי 'תמכו בידי', אמונה. וכי על דאהרן וסור תמיכו לידי הוו ידיו אמונה, אלא משה כולא בחמתא עבד מה דעבד, אהרן וסור דא מסטרא דיליה ודא מסטרא דיליה, ויהי צלמנשיאתא, ועל דא 'ויהי ידיו אמונה', מהימנותא, אהרן צנין דיתער סטרא דיליה, וסור צנין דיתער סטרא דיליה, והוו אחידן בידי מכהן לאשתכחה סיועא דלעילא וכו'. 'וכאשר יניח ידו וגבר עמלק', בשעתא דישראל לתתא משתכחין מלכותא, לא יכלין ידי משה למיקם צוקיפו, 'וגבר עמלק'. מכהן אוליפנא, אף על גב דכהנא פריש ידיו בקרבנא לתקנא גרמיה בצולא, ישראל צעיין לאשתכחה צללותהון עימיה. ופירש המחוק מדגש (סג): **משה כולא צממחא עבד.** משה צסוד החכמה עשה כל מה שעשה להעמיד אהרן מצד ימינו כנגד החקד, וסור מצד שמאלו כנגד הגבורה, וידיו צממחא כנגד קו אמנעי שהוא צת"ת הכלול מחו"ג. **וכאשר יניח ידו וגבר עמלק.** פירוש, בשעה שישראל לטמה נשקטים ושותקים מלהתפלל, אז לא היו יכולות ידי משה לעמוד זקופות, יען כי משה היה שורש נשמותיהם של ישראל, וכשישראל שותקים מתפלתם הם מחלישים שורשם שהוא משה, לכן 'וגבר עמלק'. **דכהנא פריש ידיו בקרבנא.** אע"פ שהכהן פורש ידיו ומתפלל צמת הקרבת הקרבן שיתקבל צריון, כדי לתקן עצמו בכל דבר שיוכל לכוון לקרב המידות העליונות ולייחדם, עכ"ו גם ישראל צריכים להימנא עימו ולעזור לו בתפלותיהם, היינו המעמדות שהיו מתקצרים צני המעמד צעריהם צצתי כנסיות, והיו מתענים ומתפללים שהקרבנות יתקבלו צצרו¹³.

ביולואי חכמה

ויהי ידיו אמונה. וביאר הקנאטי (שמות יו, יא): **והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל.** נשא משה עשר אכזעותיו לרום השמים, לרמוז לעשר ספירות בלימה ולייחדם ייחוד שלם, וישפיעו כל הכוחות באמונה, שהיא הנלחמת לישראל, כדי שלא יהיה כח לעמלק ממידת הדין הקשה. וידעת כי עשר אכזעות רומז לעשר ספירות, כדלמרינן בספר יצירה (פ"א מ"ג) 'עשר ספירות בלימה, כמספר עשר אכזעות, חמש כנגד חמש'. **וכאשר יניח ידו וגבר עמלק.** וכי משה היה עושה שיגבר עמלק, אלא אסור לו לאדם לשהות שלוש שעות כפיו פרושות השמים. טעם האיסור, שלא יטריח יותר מדי וכו'. ענין אחר, מפני שאסור לבטל מנהגו של עולם, כלומר לבטל צינורי הכוחות המשפיעים לאמונה, סימן לדבר (ויקרא כג) 'ושור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד', ר"ל לעקור ולמנוע התפשטות הכוחות העליונות, רק מעט מעט צצרון ובחטאונים ובתפלה וצנתת ושמתה, כמה דלת אמר (דברים כה) 'לא תחטום שור צדישו'. וידעת כי השור הוא מהשמאל, שנאמר (יחזקאל ה) 'ופני שור מהשמאל', ואמר שלא לחסמו, שלא יקטרג כשהוא דש ומכלה העולם, רק 'שלא

תשלח את האם' בתפלה שלא תחריצ העולם, 'והינים תקח לך וגו'. ועל כן כאשר הניח ידו צא כח לעמלק וגבר, וכאשר ירים ידו לדבקה באמונה, גבר כוחן של ישראל, שהוא השם הנכבד וכו'¹⁴.

ויהי ידיו אמונה. ומוצא צמאור ושמש (פ' בשלה, ד"ה ידי משה): אצל נראה לומר דהנה איחא צוהר הקדוש שמלחמת עמלק היה למעלה ולמטה, על כן היתה כזיזה כל כך. ויראה לפרש הדבר, דהנה קליפת עמלק היה לעקור ישראל מאמונה שלימה בהש"ת, ומצבלל מחשבתם באמונות רעות ח"ו, כמו שצמניו צוהר הקדוש (בשלה, סה ע"א) שמיד שאמרו ישראל היש ה' בקרבנו אם אין, מיד 'ויבוא עמלק'. הגם שצברי הבהר הקדוש הם עמוק עמוק מאוד ע"ש. על כל פנים ע"פ פשוטו מרמוזים הפסוקים, כשבאו ישראל לאיזה ספק בהאמונה אזי בא עמלק לנתק אותם יותר ויותר מאמונת אלקי עולם לגמרי ח"ו. וזה ידוע שכוחו של משה רבינו ע"ה להכניס צצצ ישראל אמונת אלקי עולם צצרוך הוא וצצרון שמו, וזהו שושצינא דמלכא, שהיה משתלל בכל כוחו להכניס צצצ ישראל אמונת אלקי עולם צצרוך הוא וצצרון שמו. על כן כשראה

מסירת הקשרים

(כה) וע"ע במילוא"ח בדברי הקנאטי, המרחיב לבאר ענין זה, והדברים מקושרים עם המובא לעיל (אות ד) 'זישא אהרן את ידיו וגו'. (כו) ובקשרי המאמר יתכן לומר, שבעמד נשיאת ידי משה בעזרת אהרן וחור, הוא בבחי' ברכת השכל (חג"ת שמולבישים את חב"ד), שלשם צריך להמשיך את האמונה, עד ש'ויהי ידיו אמונה'. (כז) וע"פ דבריו ובקשרי המאמר, ד"ק וראה שהטעם שהוריד משה ידיו מפעם לפעם הוא ע"מ שלא לדחוק את השעה ולהרוס לעלות אל ה', כי 'מלחמה לה' בעמלק מדור דור', ורק לעתיד יוכרתו כל הקליפות (כמובא בסוף המאמר). וע"ע בדברי רבינו בחיי (בפירושו לתורה שם) שעל כן כתיב 'ויחלוש יהושע את עמלק', ולא כתוב שהכריתם לגמרי כמו שיהיה לעת"ל, כי עדיין ישנם ניצוצות קדושים שענינם לתת חיות וכוחות לכוחות הטבעיים, ולקליפות, ודו"ק.

וקמה בידך ממלכת ישראל. עתה מביא רבינו ראייה נוספת לענין המשכת האמונה לידיים שזהו צרכת השכל (ע"פ זיארור מי הנחל), ודורש את הפסוק 'ממלכת ישראל, שזה בחי' אמונה (כידוע שמלכות זו בחי' אמונה), 'קמה בידך', היינו שתקום ותקיים בידיים, היינו צרכת השכל. והנה פסוק זה נאמר ע"י שאל מלך ישראל, כשרדף אחר דוד להורגו, וסיבב הש"ת שזדמן שאלו גפפו למערה בה הסתתר דוד, ועל אף שדוד יכל אז להרוג את שאלו, נסמך בכריתת כנף מעילו, וכשיאל שאלו מן המערה ונתחבק, שאף דוד קולו וסיפר לשאלו את שאירע, ואזי נענה שאלו והודה כי אכן ראוי הוא למלוכה. וחסה"כ בשמואל א (כד, טז-טז): וַיְהִי כְּכַלּוֹת דָּוִד לְבַר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל שָׁאוּל וַיֹּאמֶר שָׁאוּל הַקֶּלֶךְ זֶה בְּנֵי דָוִד וַיֵּשֶׁב שָׁאוּל קִלּוֹ וַיִּבְרָךְ: וַיֹּאמֶר אֶל דָּוִד לְדָבָר אֲשֶׁר מָנְנִי בִּי אֲשֶׁר אֶמְלִטֶנִּי הַטּוֹבָה וַאֲנִי אֶמְלִטֶיךָ הַרְעָה: (... וְעַתָּה הֲגֵה דְעַפְי בִּי מִלֶּךְ תְּמַלִּיךְ וְקָמָה בְּיָדְךָ מִמְּלֶכֶת יִשְׂרָאֵל: ותרגם וימת (ס): ותתקיים צידך מלכותא ד'ישראל. ופירש"י (ס): ידעתי כי מלך ממלך. שרואה אני שהקב"ה מציילך מידי. ומדרש אגדה (ילקוט"ש קלד), סימן זה מסר לו שמואל, שהקורע מעילו ימלך תחתיו. וזיאר הרמ"ד וואלי (ס): ידוע שהמלכות קומתה וצניינה הכל ע"י החסד (ע"י פ"ח שער העמידה ד), וז"ל לו שאלו 'עתה הנה ידעתי כי מלך ממלך וקמה בידך ממלכת ישראל, כי מאחר שהיה מתנהג צמידת החסד, לפיכך היה מתעורר חסד עליון לעומת החסד שלו, להכין את ממלכתו על ישראל, דהא צאיחערותא דלתתא איתער לעילא. ועוד פירש המלבי"ם (ס): ועתה. אחר שכבשת את ירכן עד המדרגה הזאת, ידעתי א', כי מלך ממלך. כי המלך על יצרו הוא הראוי למלוכה, ב', וקמה צידך ממלכת ישראל. לא כמוני שניטלה המלכות ממני. והנה גבי המלה 'קמה' ראינו להסיף ולהציא צוה את דברי רבינו בסוף חורה רל"ד, שכחצ 'ודע שיש פס כשערויין לעשות מלך משמשין צוה השם, והשם הוא קמה. והרב מטעשהרין זיין שם מ"מ המפנה לספר 'זיקה למשה' (פסק קמח) לרבי משה ז"ר מנחם מפראג, וז"ל: 'הק"ם עם הכולל הוא מספך סו"ף. זה השם 'ממלך מלכים', זה השם הוא מספך המלכים. לכן כשאמר יוסף לאחיו 'הנה קמה אלומתי', אמרו אחיו 'המלך ממלך עלינו', מפני שיוסף הזכיר השם קמ"ה. גם שאלו אמר לדוד 'ידעתי כי מלך ממלך וקמה בידך ממלכת ישראל, גם דיאלל אמר לנבוכנצר 'הקם מלכין ומהעדין מלכין' (מעמיד מלכים ומסיר מלכים), ממילא זה השם מרומן למלת מלכות צית דודי"ם).

וקמה בידך ממלכת ישראל (שמואל א כד), ישראל, צחינת מלכות אמונה, ועל היינו שימושך אמונה לתוך ברכת הורים. כל ישראל ימשך אז הדרך הזה ע"י השמחה, צחינת 'כי בשמחה תלאו, ויזכו לילך לעורר כל העולמות. **וקמה בידך וכו'.** וזיאר הפל"ח (כד, ו) דראיית רבינו נלמדת מזירוף פסוק זה, עם הפסוק הסמוך 'וצניתי לו בית נאמן, וז"ל: וקמה צידך ממלכת ישראל. כי האמונה היא צחינת מלכות כידוע, וכמ"ש 'וצניתי לו בית נאמן', שפירושו על קיום ההתמנות והגדולה והכבוד.

וקמה בידך ממלכת ישראל. ופירש"י (ס): ידעתי כי מלך ממלך. שרואה אני שהקב"ה מציילך מידי. ומדרש אגדה (ילקוט"ש קלד), סימן זה מסר לו שמואל, שהקורע מעילו ימלך תחתיו. וזיאר הרמ"ד וואלי (ס): ידוע שהמלכות קומתה וצניינה הכל ע"י החסד (ע"י פ"ח שער העמידה ד), וז"ל לו שאלו 'עתה הנה ידעתי כי מלך ממלך וקמה בידך ממלכת ישראל, כי מאחר שהיה מתנהג צמידת החסד, לפיכך היה מתעורר חסד עליון לעומת החסד שלו, להכין את ממלכתו על ישראל, דהא צאיחערותא דלתתא איתער לעילא. ועוד פירש המלבי"ם (ס): ועתה. אחר שכבשת את ירכן עד המדרגה הזאת, ידעתי א', כי מלך ממלך. כי המלך על יצרו הוא הראוי למלוכה, ב', וקמה צידך ממלכת ישראל. לא כמוני שניטלה המלכות ממני. והנה גבי המלה 'קמה' ראינו להסיף ולהציא צוה את דברי רבינו בסוף חורה רל"ד, שכחצ 'ודע שיש פס כשערויין לעשות מלך משמשין צוה השם, והשם הוא קמה. והרב מטעשהרין זיין שם מ"מ המפנה לספר 'זיקה למשה' (פסק קמח) לרבי משה ז"ר מנחם מפראג, וז"ל: 'הק"ם עם הכולל הוא מספך סו"ף. זה השם 'ממלך מלכים', זה השם הוא מספך המלכים. לכן כשאמר יוסף לאחיו 'הנה קמה אלומתי', אמרו אחיו 'המלך ממלך עלינו', מפני שיוסף הזכיר השם קמ"ה. גם שאלו אמר לדוד 'ידעתי כי מלך ממלך וקמה בידך ממלכת ישראל, גם דיאלל אמר לנבוכנצר 'הקם מלכין ומהעדין מלכין' (מעמיד מלכים ומסיר מלכים), ממילא זה השם מרומן למלת מלכות צית דודי"ם).

מיאורי הכמה

משה רבינו ע"ה שצא עמלק הרשע וצלב את ישראל מאמונתם, חגר מתניו כנגדו, ואמר ליהושע שהוא ילך כנגדו עם אנשים זדירים בהתגלות, והוא אזר מתניו כנגדו להחזיק את ישראל באמונה יחירה. זה פירוש 'כאשר ירים משה את ידו, רצה לומר 'כוחו', כי 'יד' נקרא כח, כידוע מרש"י ותרומם, רצה לומר, כוחו של משה היה להגביר אמונה בלב ישראל, כשאמר ידו והחזיקו באמונה, 'וגבר ישראל'. 'וכאשר יית ידו וכו', רצה לומר, כשלא היה יכול לקבוע בליבם שורש האמונה, אזי גבר עמלק. וזה שאמרו בגמרא (ר"ה טז) 'שעשה שהיו משעבדים את ליבם לאציהם שבשמים', דהיינו בסוד אמונה שלימה, 'וגבר ישראל', וכאשר נתבלבל מחשבתם, רצה לומר, שעשתה פעולת עמלק רשע בליבם לצוא לקפיקות ח"ו, אזי 'וגבר עמלק'. וזהו 'ידי משה כבדים', רצה לומר, כוחו של משה היה כבד עליו להחזיקם באמונה, 'זיקחו אבן', רצה לומר, אבן שטיה, שהיא אמונת ישראל, דהיינו מלכות שמים, 'זשימו תחתיו ותמכו בידי', רצה לומר, לתחוק שיהיה כח בידי לשרוש בלב בני ישראל אמונה שלימה, וזהו 'זיהי ידיו אמונה עד צוא השמש', רצה לומר שגבר ידו והתחזק את כל ישראל באמונה שלימה, ואז 'זיחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרבו'. והנה, בעוונותינו הרבים עדיין מרקד צנינו ואת הקליפה של עמלק, לבטל מישראל אמונת אלקי עולם בכל דור ודור, וזהו 'מלחמה לה' בעמלק מדור דור', שאין השם שלם וכסא שלם עד שיחברו כל הצירורים ויחזיקו ישראל באמונה שלימה בהש"ת, ויהיה ה' אחד ושמו אחד, במהרה צימנו.

מסיאת הקשרים

בח) וע"פ זה יתכן לומר שאף התיבות 'וקמה בידך' כשלעצמן מורות על המשכת המלכות (היינו האמונה) לידיים, היינו להמשיך את בחינת ה'קמה', ל'בידך', ודו"ק.

ברסלב ניוס

קודש זה בחינת מוחין

אמר הקב"ה, המי שכן הוא דוגמת האדם, במשכן יש קודש הקדושים, ובאדם יש המוח שבו נהיה שמת לו לכו. ידוע ששתי בחינות הן טהור וקדוש, טהור מצד הגבורות שמהן ניקת החיצונים ואדם הבורל מהם להודק בגבורות של מעלה נקרא טהור, אבל קודש הוא מצד המשכת השפע של המוחין שהיו תלויה בחסידים כבודו (פתיח שער הק"ש ח).

קודש היא חכמה וזהו חיי שרה קב"ה. גם בינה נקרא קודש, בסוד 'ובל היא קודש'. גם המוחין דועיר נקרא קודש (קב"ה קדש).

הרד"ק נקרא על שם החכמה, שהיא רוח חכמה הבא מקודש כידוע (ליקוטי סא, ג).

קודש הוא חכמה, שהוא המוחין, והלשון הוא הדיבור, כשקושר אל המוח אוי הוא בחינת שלימות לשה"ק, שהוא בחינת תיקון הברית (ליקוטי חלה א).

איתא בזהר ששבת נקרא 'קודש' ויר"ש נקרא 'מקראי קודש', כי שבת מתגלה מוח החכמה, וחכמה נקרא 'קודש', ובי"ש מתגלה מוח בינה, ולכן נקרא 'מקראי קודש', ולא 'קודש' בעצמו (מאור ושמש, כי תשא).

ובניתי לו בית נאמן. וביאר בני הנחל (כד): נראה לפרש, כי זה הפסוק 'ובניתי לו בית נאמן', הוא ראה צפני עלמנו שזריכין להמשיך למוך צרכת השכל האמונה. כי כבר מצואר צפנים ומונן שם שהכהן צזרכמו ממשיך צרכת השכל, צזחינת 'וישא אהרן את ידיו אל העם ויצרכס', ועיקר הצרכה הוא שכל כמצואר צפנים, וזה הפסוק 'ובניתי לו בית נאמן' קאי על זדוק הכהן, היינו שזדוק הכהן ימשיך לצרכת השכל שלו בית נאמן, היינו אמונה.

קודש זה בחי' מוחין. ומצואר צליק"מ (פ): עיקר הקדושה הוא חכמה ומוחין דקדושה, כי חכמה נקרא קודש כידוע. כי קודש הוא צזחינת ראשית, כמ"ש (ירמיה צ) 'קודש ישראל לה' ראשית תצואתה', כי כל 'ראשית' הוא קודש צכל מקום, וראשית הוא צזחינת חכמה, כמ"ש (מחלים קיא) 'ראשית חכמה'.

ציאר המלצ"ס (שס): והקיימוטי לי כהן נאמן. הוא זדוק הכהן שהיה נאמן לאלקיו, ונפשתי יעשה. מעשיו ועבודתו לא יהיו כפי הליטוי החילוני לצד, רק יהיו כפי הכוונה האלקית ומחשבותיו. שכוונה המלוות הוא להרצות כבוד ה' ולהתקדש צקדושתו, והיא נפש המלוות ונשמתו הפנימית, כי המעשה לצדה היא גוויה חומרית הוצאת, שהיא הכוונה המתשצזית. וצניתי לו. וכמו שהוא יהיה נאמן לאלקיו כן צצנה לו צימ נאמן. וזה יהיה צעת יימשח מלך ישראל צימי דוד, ו"ו והסהלך לפני משיחי.

אמונתך בקהל קדושים. עתה מציא רבינו ראה נוספת להכרת המשכת האמונה למוך צרכת השכל הנקרא קודש. פסוק זה נאמר צפרק צו דע"ה מהלל ומשכת את הש"ת על הצקדים עשועה עימנו, וצפרע על זה שהש"ת מקיים את הצטמתו לדוד, שזרעו ימלך עד עולם, ועל כן אף כשתצטבל המלוכה צעקצות הגלות, היא תשוב צימי מלך המשיח להיות מורע דוד, ולא מופסק לעד, וחלשה"כ צצהלים (פג, א-ו): מַשְׁפִּיל לְאִתָּן הַאֲזֻקְתִּי: סְקִי ה' עוֹלָם אֲשִׁיכֶה לְדָר וְלָר אֲדִיעֶה אֲמוֹנֶתְךָ צָפִי: פִּי אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִצְנֶה שָׁמַיִם פֶּן אֲמוֹנֶתְךָ צָהָס: פְּרָתִי צָרִית לְצַחֲרִי לְשַׁבְעִמִּי לְדָוֶד עֶצְדִּי: עד עוֹלָם אֲחִין יִרְעֶךָ וְצִנִּיתִי לְדָר וְדָוֶד כְּסִלְחֶךָ סְלֶה: יוֹדוּ שָׁמַיִם פִּלְלֶךָ ה' אֵלף אֲמוֹנֶתְךָ צָקֶל קְדָשִׁים: ופירש המל"ד (שס): מסדי ה'. החסד שעה ה' עימנו, ואשירה לעולם, ולכל דור אודיע צפי מה שְׁפָתַיִמְתָּךְ את דבריך. כי אמרתי. אומר אני, חסד אל יהיה צניו ומתוקן עד עולם. שמים. כימי עמידת השמים תהיה נכון אמונתך. נתיי. וזהו החסד, שאמר 'כרתי צרית לצחירי', וחוזר ומפרש 'שצבעתי לדוד עבדך'. אכין וצער. להיות נכונים למלוכה. כסוף סלה. כסא המלכות הנתון לך לרשת, לזרעך יהיה עד עולם. כי אף שצטובל צימי הגולה, הנה תשוב צימי המשיח ולא תופסק עוד. ויודו. אז לצא השמים יודו על הפלאים שתעשה צימי המשיח, ואף אמונת הצטמתך יסופר צקהל קדושים, המה צני ישראל. וכחז השל"ה (מסכת תמיד, נר מצוה צה) שכלל מומור זה מרמז על עליית המלכות מהקליפות דרך הספירות, ו"ו: ויודו שמים פלאך ה'. כבר נודע הכתר נקרא פלא, 'אמונו מופלא' (וכן מוצא להלן צצמאמר צצאות ו'), וגם פל"ח צקוד אל"ף, שהוא הכתר כנודע. וזהו 'יודו שמים פלאך ה', 'שמים' תפארת (עי' וזה מרומה, קעה ע"צ), 'אף אמונתך' מלכות, שיצתמשו צצתר אחד ד"ו פרוצים, ורואה לומר 'אמונתך' שהיא עתה צ'אף', כי 'צצבי רשעים יתהלכו', תחזור 'צקהל קדושים' וכו'. וסוד ה'קדושים' הם חכמה וצנייה^(א).

קודש זה בחינת מוחין. איתא צזהר (אחרי מות, סא ע"א) שספירת החכמה נקראת 'קודש', ואף כלל המוחין (צב"ג) נקראים 'קודש', מפני שכללים זה צוה ומקבלים ממנה, ו"ו: דימאי 'קודש', שלימותא דכולא דליקרי חכמה עילאה, ומנהאי אחר נגיד משח רבות קדישא צצצילין ידיען, לאחר דליקרי צינה עילאה, ומתמן נפקין מצועין ונחלין לכל עיבר. וכן כחז צצפר עולת תמיד (שער הצינים): כל צזחינת קדושה היא צמוחין כנודע, וצפרט צמוחין של צד צצא הנקרא 'קודש', כנודע שכל 'קודש' הוא צצחכמה. וציאר צצפר ד"ר (שער כג, קדש) שאמנס 'קודש' סתם הוא צצחכמה, אך גם הצינה נקראת 'קודש', משום שנמשכת מן החכמה, מן הקודש, ו"ו: עיקר 'קודש' סתם הוא צצחכמה. וכן נצצאר צזהר פירש ויקרא (יג ע"א) ו"ל דימיה 'קודש', אחר עילאה דמצועא דנחלא עימקא נפיק מיניה, דכתיב 'ונהר יוצא מעדן להשקות', ועדן הוא דליקרי קודש עילאה' עכ"ל. וכיון לומר, יען כי הצינה ג"כ נקרא 'קודש', ולזה האריך 'אחר עילאה דמצועא כו', פירוש, חכמה שהוא ה'עדן' שממנו יוצא ה'נהר' שהוא הצינה, וכיון שיוצא מן הקודש ראוי שנקראת ג"כ קודש. ברחי' מלכות דיצירה נעשה ממנה חב"ד דעשייה. ולהנגת הדברים ראה צצמוצ הקצלי למורה זו, שהצאנו להלן צצמילוא"ח על אות ו', ד"ה 'וכן עולין העולמות עד למעלה וכו'.

ילקוטי הנחל

בית נאמן. ומוצא צקובין יד הגחל (כד): וצדך אפסר ראיוו לרמו, דמוצא צצפר הבהיר (אות ג) 'כל מקום שנאמר צ' הוא לשון צרכה וכו', ואין חכמה אלא צרכה' ע"ש. וכידוע דאות צ"ת רומזת על צזחינת 'צית' (עי' תיקו"ח, תיקונא קמא על לשה"כ 'לגינה צרכה אל ציתך, ע"ש), ואם כן עולה דהצירוף 'צית נאמן' עלמנו רומז שיש להמשיך למוך צזחינת הצ"ת, היינו צזחינת הצרכה והצחכמה, היינו צרכת השכל, את האמונה, צזחינת 'נאמן', ודו"ק.

מפילת הקשרים

נט) שהם בבחי' זלע"ז של עבודת הכהנים בברכתם, שעניינה להמשיך ברכה לכל העולמות (כדאיתא בכתובות י', 'אר"א מוצח מויה ומוין וכו', ופירש"י 'מוין, צזכות הקרבנות העולם ניוון, שבאין מן המזון וגורמין לו ברכה'). ב) בחינת המובא לעיל (אות ה) 'בעל נפש צריך לכוון רצונו'. (לא) וע"פ דבריו ובקשרי המאמר יתכן לרמוז בדרך אפשר ולדרוש את כלל הפסוק, שבכדי שבחינת 'יודו שמים' יקבלו את בחינת 'פלאך', צריכים להמשיך את בחינת 'אמונתך', ל'קהל קדושים'. דהיינו שלאחר שבחינת 'יודו', בחינת הוד, השייכת למדרגת הרגלין והנה"י כידוע, עולים לבחינת 'שמים', בחי' תפארת וחג"ת, אוי על מנת שיוכלו לזכות לקבל את הארת בחינת 'פלאך', היינו את אור הכתר הנקרא 'פלא', צריכים קודם להמשיך את בחינת 'אמונתך' אל 'קהל קדושים', היינו להמשיך את האמונה לתוך ברכת השכל, ודו"ק.

ובניתי לו בית נאמן. עתה מציא רבינו ראה נוספת לכוך שצריכין להמשיך אמונה (צחי' 'נאמן') למוך צרכת השכל (כדפירש מי הגחל), והיא מדברי איש האלקים (אלקנה) לעלי הכהן על נטילת הכהונה מורעו, עקב חטאי צניו צצצודת המקדש^(ב), וצחינתה לכהן נאמן מהם (וכך הוא צימי שלמה, שגירש את צציתר הכהן שהיה מצית עלי, ותחמיו כיהן זדוק שהיה מורע פינתם צן אלצער הכהן), וחלשה"כ צצמואל א (צ, לה): וְהַקִּימְתִּי לִי פֶהָן נְאֻמְן פֶּאֶרְךָ צָלְצִצִּי וְצָנְפָשִׁי יַעֲשֶׂה וְצִנִּיתִי לוֹ צִית נְאֻמְן וְהַתְהַלֵּךְ לִפְנֵי מְשִׁיחִי כֵל הַיָּמִים: וצתרגוס יונתן (שס) ציאר את המילים 'צית נאמן', 'מלכו קיימא', ו"ו: ואקיס קדמי כהין מהימני דכמימרי וצכרעותי יעבד, ואקיס ליה מלכו קיימא, וישמש קדס משיחי כל יומיא. ופירש המל"ד (שס): כהן נאמן. זה זדוק, והוא יעשה כאשר צלצבי, כתורה וכמלוה. צימ נאמן. צית קצוע לו ולזרעו אחריו. והסהלך. יטייל לפני המלך לשעשע עימו, ועלת שלום תהיה ציניהס. ועוד

ציאר המלצ"ס (שס): והקיימוטי לי כהן נאמן. הוא זדוק הכהן שהיה נאמן לאלקיו, ונפשתי יעשה. מעשיו ועבודתו לא יהיו כפי הליטוי החילוני לצד, רק יהיו כפי הכוונה האלקית ומחשבותיו. שכוונה המלוות הוא להרצות כבוד ה' ולהתקדש צקדושתו, והיא נפש המלוות ונשמתו הפנימית, כי המעשה לצדה היא גוויה חומרית הוצאת, שהיא הכוונה המתשצזית. וצניתי לו. וכמו שהוא יהיה נאמן לאלקיו כן צצנה לו צימ נאמן. וזה יהיה צעת יימשח מלך ישראל צימי דוד, ו"ו והסהלך לפני משיחי.

אמונתך בקהל קדושים. עתה מציא רבינו ראה נוספת להכרת המשכת האמונה למוך צרכת השכל הנקרא קודש. פסוק זה נאמר צפרק צו דע"ה מהלל ומשכת את הש"ת על הצקדים עשועה עימנו, וצפרע על זה שהש"ת מקיים את הצטמתו לדוד, שזרעו ימלך עד עולם, ועל כן אף כשתצטבל המלוכה צעקצות הגלות, היא תשוב צימי מלך המשיח להיות מורע דוד, ולא מופסק לעד, וחלשה"כ צצהלים (פג, א-ו): מַשְׁפִּיל לְאִתָּן הַאֲזֻקְתִּי: סְקִי ה' עוֹלָם אֲשִׁיכֶה לְדָר וְלָר אֲדִיעֶה אֲמוֹנֶתְךָ צָפִי: פִּי אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִצְנֶה שָׁמַיִם פֶּן אֲמוֹנֶתְךָ צָהָס: פְּרָתִי צָרִית לְצַחֲרִי לְשַׁבְעִמִּי לְדָוֶד עֶצְדִּי: עד עוֹלָם אֲחִין יִרְעֶךָ וְצִנִּיתִי לְדָר וְדָוֶד כְּסִלְחֶךָ סְלֶה: יוֹדוּ שָׁמַיִם פִּלְלֶךָ ה' אֵלף אֲמוֹנֶתְךָ צָקֶל קְדָשִׁים: ופירש המל"ד (שס): מסדי ה'. החסד שעה ה' עימנו, ואשירה לעולם, ולכל דור אודיע צפי מה שְׁפָתַיִמְתָּךְ את דבריך. כי אמרתי. אומר אני, חסד אל יהיה צניו ומתוקן עד עולם. שמים. כימי עמידת השמים תהיה נכון אמונתך. נתיי. וזהו החסד, שאמר 'כרתי צרית לצחירי', וחוזר ומפרש 'שצבעתי לדוד עבדך'. אכין וצער. להיות נכונים למלוכה. כסוף סלה. כסא המלכות הנתון לך לרשת, לזרעך יהיה עד עולם. כי אף שצטובל צימי הגולה, הנה תשוב צימי המשיח ולא תופסק עוד. ויודו. אז לצא השמים יודו על הפלאים שתעשה צימי המשיח, ואף אמונת הצטמתך יסופר צקהל קדושים, המה צני ישראל. וכחז השל"ה (מסכת תמיד, נר מצוה צה) שכלל מומור זה מרמז על עליית המלכות מהקליפות דרך הספירות, ו"ו: ויודו שמים פלאך ה'. כבר נודע הכתר נקרא פלא, 'אמונו מופלא' (וכן מוצא להלן צצמאמר צצאות ו'), וגם פל"ח צקוד אל"ף, שהוא הכתר כנודע. וזהו 'יודו שמים פלאך ה', 'שמים' תפארת (עי' וזה מרומה, קעה ע"צ), 'אף אמונתך' מלכות, שיצתמשו צצתר אחד ד"ו פרוצים, ורואה לומר 'אמונתך' שהיא עתה צ'אף', כי 'צצבי רשעים יתהלכו', תחזור 'צקהל קדושים' וכו'. וסוד ה'קדושים' הם חכמה וצנייה^(א).

קודש זה בחינת מוחין. איתא צזהר (אחרי מות, סא ע"א) שספירת החכמה נקראת 'קודש', ואף כלל המוחין (צב"ג) נקראים 'קודש', מפני שכללים זה צוה ומקבלים ממנה, ו"ו: דימאי 'קודש', שלימותא דכולא דליקרי חכמה עילאה, ומנהאי אחר נגיד משח רבות קדישא צצצילין ידיען, לאחר דליקרי צינה עילאה, ומתמן נפקין מצועין ונחלין לכל עיבר. וכן כחז צצפר עולת תמיד (שער הצינים): כל צזחינת קדושה היא צמוחין כנודע, וצפרט צמוחין של צד צצא הנקרא 'קודש', כנודע שכל 'קודש' הוא צצחכמה. וציאר צצפר ד"ר (שער כג, קדש) שאמנס 'קודש' סתם הוא צצחכמה, אך גם הצינה נקראת 'קודש', משום שנמשכת מן החכמה, מן הקודש, ו"ו: עיקר 'קודש' סתם הוא צצחכמה. וכן נצצאר צזהר פירש ויקרא (יג ע"א) ו"ל דימיה 'קודש', אחר עילאה דמצועא דנחלא עימקא נפיק מיניה, דכתיב 'ונהר יוצא מעדן להשקות', ועדן הוא דליקרי קודש עילאה' עכ"ל. וכיון לומר, יען כי הצינה ג"כ נקרא 'קודש', ולזה האריך 'אחר עילאה דמצועא כו', פירוש, חכמה שהוא ה'עדן' שממנו יוצא ה'נהר' שהוא הצינה, וכיון שיוצא מן הקודש ראוי שנקראת ג"כ קודש. ברחי' מלכות דיצירה נעשה ממנה חב"ד דעשייה. ולהנגת הדברים ראה צצמוצ הקצלי למורה זו, שהצאנו להלן צצמילוא"ח על אות ו', ד"ה 'וכן עולין העולמות עד למעלה וכו'.

בית נאמן. ומוצא צקובין יד הגחל (כד): וצדך אפסר ראיוו לרמו, דמוצא צצפר הבהיר (אות ג) 'כל מקום שנאמר צ' הוא לשון צרכה וכו', ואין חכמה אלא צרכה' ע"ש. וכידוע דאות צ"ת רומזת על צזחינת 'צית' (עי' תיקו"ח, תיקונא קמא על לשה"כ 'לגינה צרכה אל ציתך, ע"ש), ואם כן עולה דהצירוף 'צית נאמן' עלמנו רומז שיש להמשיך למוך צזחינת הצ"ת, היינו צזחינת הצרכה והצחכמה, היינו צרכת השכל, את האמונה, צזחינת 'נאמן', ודו"ק.

נט) שהם בבחי' זלע"ז של עבודת הכהנים בברכתם, שעניינה להמשיך ברכה לכל העולמות (כדאיתא בכתובות י', 'אר"א מוצח מויה ומוין וכו', ופירש"י 'מוין, צזכות הקרבנות העולם ניוון, שבאין מן המזון וגורמין לו ברכה'). ב) בחינת המובא לעיל (אות ה) 'בעל נפש צריך לכוון רצונו'. (לא) וע"פ דבריו ובקשרי המאמר יתכן לרמוז בדרך אפשר ולדרוש את כלל הפסוק, שבכדי שבחינת 'יודו שמים' יקבלו את בחינת 'פלאך', צריכים להמשיך את בחינת 'אמונתך', ל'קהל קדושים'. דהיינו שלאחר שבחינת 'יודו', בחינת הוד, השייכת למדרגת הרגלין והנה"י כידוע, עולים לבחינת 'שמים', בחי' תפארת וחג"ת, אוי על מנת שיוכלו לזכות לקבל את הארת בחינת 'פלאך', היינו את אור הכתר הנקרא 'פלא', צריכים קודם להמשיך את בחינת 'אמונתך' אל 'קהל קדושים', היינו להמשיך את האמונה לתוך ברכת השכל, ודו"ק.

כ"ד מהו 'קודש', שלימות הכל הנקראת חכמה עליונה, וממקום זה נמשך שמון משמת קודש צצצילים ידועים, למקום הנקרא צינה עליונה, ומשם יוצאים מצועים ומחלים לכל עבר.

כ"ה מהו 'קודש', מקום עליון שצמוצ הנחל העמוק יוצא ממנו, כמו שצמנו 'ונהר יוצא מעדן להשקות', והעדן הוא הנקרא קודש עליון (הספר צצח"ק).

המתנה

אז אפשר שיקנה השכל, רק ע"י עיבוד המתנה נתיבות עולם, נתיב הדין א.

אם יסתפק לו ענין בחכמה האמת, יתחין, כי במשך הימים יתגלה לו הענין, ועיקר שכל חכמה זאת היא המתנת הסודות שיתגלו לו במשך הזמן ואור נעיר ח"ג.

כ"א אכילת ישראל הוא ע"י המתנה הרה, כי ע"י משיכון על עצמן קדושת שבת, שהוא שביטה וביטול, ומכניעין בחינת עשו וליקרה שבת ה.

למהרה צריך המתנה שבעה ימים, ובפרט שיעבור השבת, וכל זה הוא תיקון אדה"ר, כי חטאו היה שלא המתין שתחול עליו ועל כל הנבאיים קדושת שבת, וא לא היה מוסיף לו אכילת העין, ורחיק את השעה (באר מים חיים, ח).

מיו שרופה לשקול בפלס רגליו ולבקש דרך ה, ועומד ומצפה מתי יהיה לו התעוררות דבר ה, אז בוודאי ישמע הבת קול, שהם הרוחרי תשובה וכו' הבאים לאדם בכל יום ויום מתנה אפיים, ראה.

ואהיה עמך ואברכה. בהצננת כוונת רבינו נדרשת פסוק זה, עליו ללכת בעקבות כלל י"ח מכללי העיון, שדברים הנוגעים בספרי הקבלה, רבינו סומך על המעיין שהוא יידע מהם או ידרוש אתריהם. והנה ידוע שכלל שם משמות ה' ישנה ספירה השייכת לו, וגבי שם 'אהיה' מוצא

בזהר (ויקרא, יא ע"א) ש"שם אהיה' וכו' הוא כמרא עילאה, ע"ש. וע"פ זה מונן שרבינו דורש את הפסוק נקשר שצין הכתר ('ואהיה'), וצין הכרסה ('ואצרכך'). וולשה"כ נדרשה"ת (כו, ג-א): ויגאל אליו ה' ויאמר אל

תפד מלךימה שכן פֶּאֶרְךָ אֶשֶׁר אָמַר אֱלֹהֶיךָ: גור פֶּאֶרְךָ הַזֹּאת וְאֶהְיֶה עִמָּךְ וְאֶצְרְכֶךָ כִּי לֹךְ וְלֹאֲרַעְךָ אֶפְסוֹן אֶת כָּל הַתְּלַמֵּת הָאֵל וְהַקַּמְתִּי אֶת הַשָּׁעָרָה אֲשֶׁר נִשְׁפָּעוּ לְאֶצְרְכֶם אֲצִיד: ופירש"י (סג): אל מרד מנרימה. שהיה דעתו לרדת למצרים כמו שירד אצוי זימי הרעב, אמר לו, אל מרד מנרימה^(ט), שאתה עולה תמימה ואין חוליה לחרך כדאי לך. והנה גבי ע"ש הנכרה 'ואהיה עימך' ביאר נמורת משה להאלשיך (סג): ואהיה עימך ואצרכך. כי לא תחזרך בהשתלשלות מלאך, כי אם 'ואצרכך' בעצמי. וע"פ דרכו רמז לו, שלא יסמוך על אצמלך שהלך אליו גררה לאמר, כי בשלומו יהיה לו שלום שישפע ע"י שרו, כי אם אדרכה, אני אהיה עימך ואצרכך, מה שאין כן הוא (אצמלך) רק ע"י שרו. והתפארת יונתן (סג) ביאר עוד: ליווהו הקצ"ה לגור בארץ כדי שיגיייר גרים בארץ מגוריו אציו, אבל במצרים לא היה לו לגיייר גרים^(ט).

המסדר והמיישב את השכל. וביאר בליקו"ה (א"ח) נפילת אפיס 7, 3) שהשמה (הנוכרת לעיל בלות 3) היא בעצמה מרצנת את המוחין וזונה את הכתר, שהוא מקור השמחה, וז"ל: עיקר תיקון המסדר והמיישב הוא ע"י השמחה. כי המסדר והמיישב הוא

ז ובפנימיות ברכאן, שהוא דקות הברכאן, נתברך מהם המסדר והמיישב את השכל, שהיא בחינת כתר, בחינת את ואהיה עמך ואברכה. כתר הוא לשון המתנה,

צחינת כתר, ששם מקור השמחה, צחינת (שעיה לה) 'ושמחת עולם על ראשם', 'על ראשם' דייקא, זה צחינת כתר שהוא למעלה מהראש, שהוא צחינת המוחין. כי השמחה מרצנת המוחין, ואז יש להם כח

לסבול מה שמשגיגין מאור האין סוף, ולבלי להרוס את הגבול. אבל העצבות מ"ו ממנאם את הדעת, עד שהוא קטן מהכיל את האור, ואז אינו יכול לסבול אפילו מעט ניוזי האור שמאירין לו, ויכול להרוס את הגבול ח"ו. ועל כן עיקר ההשגה ע"י השמחה, בצחינת (שג) 'אין השכינה שורה מתוך עצבות אלף מתוך שמחה'. בחי' כתר, בחי' ואהיה עמך ואברכה. וביאר זמני הנחל (כד): כי זה אמר השי"ת ליצחק, שנקרא על שם הנחוק והשמחה, שיזכה לצחינת אהיה, צחינת כתר. כי שם אהיה הוא כתר, צחינת מסדר ומיישב את השכל, ושזוכין לכתר אז זוכין לשמחה בשלימות. כי כתר הוא צחינת 'ושמחת עולם על ראשם', שדרשו רז"ל על הכתרים הגבוה, מיליירה, ומלביש נה"י וחג"מ וחצ"ד כפי המבואר במאמר זה, עד שזוכה לכתר מעולם היליירה, ואז זוכה לשמחה ציבור שלימות, ואז עולה המלכות מעולם הבריאה ומלביש

נה"י וחג"מ אח"כ, עד שזוכה לכתר מעולם האלימות. ואז זוכה לשמחה בשלימות נפלא מאוד, ואז עולה המלכות מעולם האלימות ומלביש נה"י וחג"מ וחצ"ד, עד שזוכה לכתר מעולם האלימות. וכו' עד אלימות למעלה למעלה.

ואהיה עמך. וצליקו"ה (א"ח) הודאה 1, 1) ביאר ענין זה של שם אהיה, וז"ל: זה צחינת אהיה, שהוא צחינת 'אנא זמין למהו' כמו שמוצא בהמורה 'קרא את יהושע', היינו שזה צחינת השמחה שצלב, שסוף כל סוף אנא זמין למהו, שבוודאי יתהווה ממני איזה הוויה. כי כל ההתהוות של האדם עתה בזה העולם, הכל הבל וריק, אפילו בחייו כידוע לכל, מכל שכן שמוכרח למות ולשוב לעפר ויתבלה הכל, ועל כן אין זה שום הוויה כלל, רק אנא זמין למהו, שבוודאי אני מוכן ומזומן שיהיה ממני איזה הוויה לעמיד לנצח, כי בוודאי ישאר ממני אז מה שישאר, וכמו ששמעתי מפיו הקדוש ז"ל ענין זה לענין התחזקות בשמחה וכו'. וכל ההשארה הוא נקודת המלכות כנ"ל. זה צחינת אהיה, אנא זמין למהו, שזה עיקר השמחה כנ"ל. זה צחינת 'מה אנו מה חיינו וכו', כי הכל הבל, לזכר וכו', היינו כנ"ל, שאין להאדם שום הוויה כלל, רק מה שישאר ממנו נקודת התורה והמצוות וכנ"ל. ועל כן אומרים חכמי א"כ 'אשרינו וכו' וכנ"ל, כי הכל הבל ואין הוויה בעולם, כי אם 'אשרינו וכו', דהיינו שמחת קדושת ישראל שמיידתן שמו יצרך כלל יוס וכו', שזה צחינת שמחת המצוות, כי 'כל מצותיך אמונה' וכנ"ל.

מילואי הכמה

כתר הוא לשון המתנה. ומוצא נחמה המגיד (פ' קדושים, ד"ה והדעת פני וק): הנה כתיב (איוב לו) 'כתר לי ועיר ואחרון', והוא לשון המתנה, דהיינו כשאלם רוצה לומר לחזירו דבר, אומר לו, המתן ואומר לך דבר. לפי שמשמטנו של אדם הוא מחשבת תמיד צלי הפסק בהתפשטות, וכשהוא רוצה שיפנה חזירו מחשבתו, כדי שישמענו מה שאומר לו ויצין הדבר ההוא, רוצה שימנעם חזירו מחשבתו והתפשטותה עד שיאמר לו דבריו. הנה כשענין היכן היא המחשבה צעת היא קודם שאמר לו דבריו, נדע בוודאי שהיא באותו רגע למעלה ממקומה, כי היא אינה מחשבת כלום צעת היא, והיא מנומנמת מאוד למעלה במקום הנקרא אפס, עד שיאמר לו דבריו, ואז מתפשטת באותיות שאמר לו. וכן באדם כשרוצה לפנות מחשבתו שהיא בהתפשטות דבר מה, ורוצה לפנותה מדבר זה מכל וכל, עד מקום הנקרא אפס וכו', וצו ללול הכל בתחילה, וממנו בא לחכמה וצנינה כדודע. והנה מקובל בידיו (פד"ר ש"פ"ג) שיש באפס הזה תר"ך אורות, כמנין 'כתר', ואח"כ ממנו בא אל חכמה וצנינה, וכל אחד נוטל חזי מן האורות הנזכרים, על כן נקראים חכמה וצנינה שניהם 'יש', דהיינו 'להנחיל אזהבי יש' (משל ס), שהוא חזי תר"ך אורות הנזכר.

מסירת הקשרים

לב) וראינו לציין שפרשה זו מקושרת לענייני המאמר, שהרי בה יצחק נצטווה להתעכב בא"י (בחינת כתר), ולהמתין שם באמונה לברכת ה' ולקיום ההבטחות שהובטחו לו, על אף הרעב הכבד ששרר בארץ. לג) ועי' בליקו"ה (הודאה 1, לב) שביאר שעשיית הגרים זהו בעצמו ענין הירידה להיכלי התמורות להעלות המלכות (בנזכר בסוף המאמר), שע"י זוכים לבחי' המסדר והמיישב. וע"פ זה יתכן לדרוש בדרך אפשר, שע"י בחינת 'גור בארץ הזאת', היינו שיגיייר גרים, יזכה ל'ואהיה עימך', היינו להשגת הכתר.

ואני תפלה

ובגן תרחם עלינו ברחמים רבים, ברחמים גדולים, ותנפני לישב ולסדר את דעתי היטב, ותשפיע עלי קרשך וטהרה ושפע עליונה כמדתך עליון, למען אונת על ידי זה להמשיך עלי כח המסדר והמיישב את המחין בקרשך. ואנא תמיד קיישוב הדעת היטב, באמת ובאמונה ששקיה, בקרשך ובטהרה, בקרונך הטוב, בלא רחמים, קוהה בעונותי והושיעני שלא תרדף מן שבתות חם ושלום אחר תאות והרהורים ופחשבות ורות והקבמות חיצוניות, רק אנא תפלה את חכמתי ובינתי ודעתי, לבלי לתני את המח' לקשם כלל שום מחשבה חיצונית כלל, וידרה מחי נקי ונד נצח בקרשך וטהרה תמיד (פ"ק"ת כד).

המתן עד שאתיישב. וכמז בליקו"ה (א"ח הודאה ג, ה): תיקון המסדר והמיישב, שהוא צחינת כתר, ע"ס סוד השתיקה, צחינת 'סייג' לתכמה שתיקה, שהוא צחינת כתר, כמו שמבואר במקום אחר (במורה ו', 'זה צחינת 'סייג' לתכמה שתיקה, 'סייג' דייקא, זה צחינת כתר, שהוא צחינת סייג וגדר סביב סביב, שמסבב ומכתיב ומעטיר את החכמה. וזה הכמה, שהוא צחינת סייג, נעשה מהשתיקה כנ"ל). כי הפריסקא,

שהיא צחינת כתר שמעבב את המוחין, בצחינת 'המתן עד שאתיישב', זה צחינת שתיקה, שמרמזין לו, שמוק ואל תהיה נבהל להשיב, רק שמוק צמחשפתך עד שאתיישב, שע"ז עיקר ההשגה כראוי, אשרי הזוכה לזה.

המתן עד שאתיישב. וביאר בליקו"ה (א"ח הודאה ג, סג): עיקר ההווה הזמן נמשך צשורשו מצחינת 'המתן עד שאתיישב' הנ"ל. כי צחינת אין שום זמן כלל, (כמו שמבואר על פסוק 'אני היום ילדתיך' בליקוטי תניינא סימן סא), רק כל הזמן הוא צביל הבחירה, שהאדם נר"ך לעבור בזה העולם מספר ימי חייו כדי שיקשר הזמן למעלה מהזמן. כי זה העולם הוא במקום וזמן, ונר"ך האדם לעבור בו כדי שיקשר צחינת הזמן והמקום, לצחינת למעלה מהזמן, (ועיין מזה בדברינו במקום אחר, בהלכות מילה ה"ג, ע"פ התורה 'אני היום ילדתיך' הנ"ל). ועיקר הזמן נמשך מצחינת 'המתן' הנ"ל, שהוא צחינת כח המסדר והמיישב את המוחין, שהוא המעבב הנ"ל, שעיקר התיקון ע"י שמחת המלואה וכו', ע"י צחינת 'מי יימר' הנ"ל. היינו שאדם צא רק צביל זה להעולם, כדי שיכיר את השי"ת ע"י צחינת השגת המשעה היכלין הנ"ל, שעל ידם משיגין אור אין סוף בצחינת 'מטי ולא מטי' וכו', שאי אפשר להשיג כל זה כי אם ע"י כח המסדר והמיישב וכו', שהוא צחינת 'המתן עד שאתיישב וכו'. כי כל ימי חיי האדם הם רק בצחינת המתנה, כדי שיתיישב היטב בצחינת יישוב הדעת אמיתי, שע"ז דייקא ישיג מה ששיג כפי

בתר לי זעיר. פסוק זה זה נאמר אחר שהטיח איוב דברים כלפי מידת הדין של מעלה, ונלאו מצריו מלהשיבו, ונתעורר אליהוא להוכיחו. ונלשה"כ בספר איוב (לו, א-ג): ויִסַּף אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר: פֶּסַח לִי זְעִיר וַיִּתְנַן כִּי עוֹד לֵאלֹהִים מְלִים: אֲשַׁח דְּעֵי לְמַרְחֹק וְלִפְעֻלֵי אֶפְסֹן זָדָק: וביאר התרגום (ס): **כמר לי אמתן לי.** ופירש"י (ס): **כמר לי זעיר ואחוור.** כולו לשון ארמי הוא, הוקל לי מעט ואגידך. 'כתר' לשון הוקל. וביאר

בחלקת מחוקק להאליף (ס): ויוסף כו', **כמר לי זעיר ואחוור כו'.** עד כה דיברתי בטענות שכליות והנחות מקובלות, המתן מעט ואחוור, כי עוד לא חוק מליס, שהוא מדבריו יתברך מהמורה, טענות על דבר זדיק ורע לו רשע וטוב לו. והנה הפעם אשא דעי, שכלי למרחוק, שאשא ואפריש מה שהוא לפי השכל, ואקח דברי פועלי הוא יתברך, ולו אמן זקק ואומר כי דבריו זקק, ואניח טענות שלפי השכלי"ת. ובפרד"ר (שער ב, א) ביאר את ענין ההמתנה שכתב, וז"ל: מטעם העלם הכתר, אינו מתגלה בו ע"ס כלל, המגביל ומגדיר רוחניותו בהגיונו, כשם בן ד' (הוי"ה) ושאר השמות, אבל שם אה"ה הגיונו מורה העלם, שפירושו הא אנה קאים למהוי (ולהתגלות) וכו'. כי פירוש 'כתר' לשון המתן, מלשון (איוב לו) 'כתר לי זעיר ואחוור'. והכוונה, אל תעמיק בו שאין בו השגה, והשגתו הוא צביל הספירות, ואם כן נמלא כי הגיונו הוא סביב רוממותו והעלמו. ועוד איתא גבי ענין זה בעבודת ישראל (פ' ראה, ד"ה הטו אוכס) בזה"ל: הרצון מכונה בשם נפש כמבואר בפירוש מקרא, ועוד כי נפש הוא מלשון המתנה ושזיתה, כמ"ש (שמות לא) 'שבת וינפש'. והמתנה מורה על הרצון שכלל צכתה, שדרשוהו מעיין 'כתר לי זעיר' (איוב לו), כי ע"י המתנה והשתלשלות מכת בלי גבול, צא לגבול. ועוד נוכל לומר טעם, הגם שהכתר הוא צחינת גבוה מאוד, והנפש עניינה צחינה נמוכה, עם כל זה ידוע כי כל רצון וכתר של כל העולם, הוא צחינת מלכות שלמעלה ממנו.

עבודתו צחינת, מה שאין המלאכים זוכים להשיג. כי המלאכים אינם יכולים להשיג אורו האין סוף בצחינה הנ"ל כמו האדם, מחמת שלא תיקנו כראוי כח המסדר והמיישב, שאינו נתתן כי אם ע"י כח הבחירה, שיש רק להאדם, (ועיין מזה בהלכות נפילת אפים ע"פ התורה 'אמצעותא דעלמא' הנ"ל), ועל כן הם צוערים ורועשים להשיגו. ואע"פ שגם השגתם גבוהה מאוד, אבל אין ערך להשגתם נגד השגת האדם הנדיק שהיה בזה העולם, ונתנסה בזה שהתנסה ע"י כח הבחירה, שע"ז זכה לתקן המוחין, ועיקר התיקון, שזכה לתקן כח המסדר והמיישב כנ"ל, שהוא צחינת 'המתן וכו', שמעם כל הזמן כנ"ל. כי כל הזמן של האדם, שהם כל ימי חייו, הם צחינת 'המתן', שאומרים לו שימתין הזמן של ימי חייו, שיתיישב בו בכל יום ובכל עת, שע"י יזכה להשיג בכל עת מה ששיג, עד שיזכה ביום קיוו וסופו לעלות עם כל הימים והזמן של ימי חייו ששהה בזה העולם, לעלות למקום שיעלה להשיג מה ששיג, שהם צחינת אורות החלמות שזוכין הנדיקים, צחינת 'השביע צלחמות נפשך', אשרי להם. ועיקר כל זה זוכין ע"י עשיית המלואה בשמחה כנ"ל, כי שמחה היא החיות והקיום של כל ימי האדם. כי צחינת אין שום זמן כלל כנ"ל, וכמו שרואין גם בצחינת שאינן כלום, כי הזמן פורח מאוד מאוד כלל עובר וצאק פורח וכענן כלה וכו', כי העבר אין והעתיד עדיין וההווה כהרף עין, וכמוצא צספרים הרבה מזה, וימי חייו הבל, הבל הצלים, 'הבל הצלים', (כמו שאיתא במדרש קהלת פרשה א) כהבל של הפלי השביעיית וכו' שאין בו שום ממשות וכו', ואין נשאר מכל הזמן העבר וההווה והעתיד כי אם מה שחוטטין ממנו איזה טוב, תורה ותפלה וזדקה ומעשים טובים ורצון והשתוקקות נמרץ להשי"ת והתקצרות לנדיקים ותצרים אמיתיים וכו', והעיקר הוא השמחה שהיא נקודת כל המצוות, שהוא עיקר החיות והקיום וכו'. ועל כן עיקר החיות, שהוא זמן וצמקום, הוא ע"י זה היום והזמן שזוכין בו לשמחה של מלואה לשמותו בו יתברך, בצחינת 'זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו', שרק זה היום עשה ה', כשזוכין לגיל ולשמחה בו, כי משם כל החיות וקיום הימים והזמנים שהם ימי חיי האדם. כי הרשעים שאינם זוכים לשמחת המלואה, צחינת אין להם שום חיות, ועל כן אמרו רז"ל 'הרשעים צחייתם קרויים מתיס', מאחר שאינם זוכין לקשר הזמן למעלה מהזמן, לקבל חיות ממקור החיים ע"י שמחת המלואה כנ"ל. וכן להיפך, אפילו הנדיקים הגדולים כשאינם מזהרים להמתין עד שיתיישבו כראוי, ומוחס רודפס ביותר מדי להשיג, אינם יכולים לחיות בזה העולם כלל, כי זה צחינת 'צקרצתם לפני ה' וימותו', צחינת 'הניך ומת'. על כן עיקר החיות של הימים והזמנים שחי האדם בזה העולם, הוא ע"י צחינת הנ"ל, ע"י שזכה לתקן המיישב והמסדר כראוי ע"י עשיית המלואה בשמחה וכו' כנ"ל, ואז זוכה לצוא ולעלות עם כל ימיו ועיתותיו למקום שיעלה, בצחינת 'אצברהם זקן צא צימים', דסיב ועאל ציומין וכו', כמו שאיתא בזהר הקדוש.

מילואי חכמה

הדעת הוא המיושב צמות, והוא יסוד לכל הדברים. והרובה להשיג מעלת הדעת, שתתישב עליו צמות ויהיה נכונה, נר"ך שלא יהי מצוה ונחפו ואין ומקצר בענייניו, שאם הוא כן לא ישיגו, אלא נר"ך שיהיה בו נפש ויישוב וכח בלב וכו', וזהו הדעת המיושבת צאדם צמות, ואז ישיג לזוהר המעלות האחרות, כי זהו יסוד הכל.

מסילת הקשרים

(לד) והנה מלבד שבא ללמדנו ש'כתר' הוא לשון המתנה, דו"ק וראה, שדבריו אליהוא בכלליות הפרק טובבים על כך שלא יתכן לחקור ולהבין את דרכי הבורא והנהגתו עם בני האדם ע"פ כלי השכל, אלא רק ע"י אמונה שלימה.

המתן עד שאתיישב. ומצא בספר אור זרוע לרבי משה די ליאון (פלק תמישי), על הכרת המתנה ויישוב הדעת, ככדי להשיג את אור השכל והתכונה, וז"ל: כבר ידעת והתבוננת, כי כל האדם הרובה לעלות למדרגת החכמה נר"ך בתחילה שיהיה בו דעת מיושבת, כדי שיוכל לכוון ליבו לכל דבר, ואם אין בו דעת אינו יכול להשיג שום דבר. כי

אמונ' מופלא' זיטוי זה הוצא כראיה לכן שגם בכתר צריך אמונה. והנה, 'אמונ' זה בחינת אמונה, וכדפי' (דברים לב, ט) את לשה"כ לא אמונ כס': 'אמונ' לשון אמונה. ו'מופלא' זה בחינת כתר, כמוצא בפדר"ר (שער כג, מופלא): מופלא הוא הכתר, ונקרא מופלא מלשון העלם, שהוא נסגב ונפלא מכל רעיון. ומקור הביטוי הוא בצ"ר (א, ח) על הפסוק במשלי (ת, ט) 'ואהיה אצלו אמונ' ואהיה ששועים יום יום משחקת לפניו בכל עת', שמדבר בשבט המורה, שהקב"ה היה משתעשע עימה קודם גריאת שמים וארץ, והמדרש מבאר את המילה 'אמונ' כגמה אופנים, ובהם גם 'מכוסה' ו'מונע', היינו שהקב"ה הסמיר את המורה אצלו והשתעשע בה לבדו. וכמו על זה בפדר"ר (כג, אמונ) צביאור המלה 'אמונ', ח"ל: צבראשית רבה פירשו בו ד' פירושים ח"ל, 'אמונ' פדגוג, אמונ מכוסה, אמונ מונע, אמונ רבתי. אמונ מכוסה הוא בכתר, וכן פירש הרשב"י ע"ה במקומות רבים, שאמונ מופלא ומכוסה הוא בכתר, לפי שהוא נעלם. והפלא"ם במדאי מקומותיו למאמר זיין בזה את המוצא בתיקון"ו (תיקון ע, ק כ"ט), וציאור מחילה את דברי המתוק מדבש בהקדמתו לדרוש זה: עתה מתחיל רבי שמעון לדבר במקום עליון נורא וקדוש, והוא אור הראשון שהאיר האין סוף ז"ה הנקרא אדם קדמון, אשר מרוב גדולו ומעלתו הראשונים לא שלחו בו יד להתעסק בו בגלוי, כי אם בהעלם נמחק (שעת רגון, מע"מ ט"ז), ולא הוזכרו אלא בדרך רמז והעלם גדול. ח"ל המיקו": איהו כתר אמונ מופלא ומכוסה וכו', אמונ מופלא, רקיס וזייר ציורא בהיכלא דאדם קדמאה דכל קדומים וכו' עילאה דכולהו, כתר עליון, סמים וטמיה, סמים דכל סמימין, עילת העילות, קדמון לכל קדומים, בגין האי אדם קדמון איתמר בעילת העילות (משלי ח) 'ואהיה אצלו אמונ'. וציאור המתוק מדבש (ס:ס) אמונ. היא סוד הכתר רומזת על 'אמונ' שהוא הא"ק, שהוא הכתר של כללות העולמות, שהיה האומן לתיקון עתיק ואריך. מופלא. הוא נעלם ונחלש במרכס. רקיס וזייר ציורא. הא"ק רקס וזייר ציורי הספירות של עתיק ואריך, בהיכל של אדם קדמון לכל הקדומים. עילאה דמלואו. אדם קדמון הוא פרוף העליון והראשון שצרא האין סוף ז"ה, והוא כתר עליון של כללות כל העולמות, הרמז בקוף ה' של השם הוי"ה, סמוס מכל הסומים, והוא נקרא עילת העילות של כללות העולמות, שעל ידו פעל האין סוף ז"ה את כל פעולותיו, והוא קדמון לכל קדומים, דהיינו לכל פרופי האצילות. בגין האי אדם קדמון איתמר בעילת העילות. בשביל אדם קדמון הזה נאמר בעילת העילות שהוא אריך, הנקרא עילת העילות של אצו ואימא. ואהיה אצלו אמונ. שנתגדלתי אצל א"ק, והוא היה האומן והמגדל שלי.

וגם שם צריך אמונה. ומוצא בליקו"ה (יו"ד גילוח ג, י"א): עיקר הוא האמונה, כי האמונה הוא ההתחלה והפתח והשער לכוונם בעצמות ה' ובהשגת אלקות, והיא הסוף והתכלית של כל הידיעות וההשגות, בבחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע, שזהו בחינת אמונה. כי זהו התכלית של כל הידיעות וההשגות שיודעין ומשיגין, שאי אפשר לידע כלל, רק להאמין בו יתברך. וזהו בחינת 'אני ראשון ואני אחרון ומצנעדי אין אלקים'. 'אני' הוא בחינת מלכות, בחינת אמונה כידוע, וזהו 'אני ראשון ואני אחרון', כי ההתחלה היא מהאמונה והסוף הוא האמונה כנ"ל, וכל מה שיודעין ומשיגין יותר בהשגת אלקותו יתברך, נתחזק האמונה יותר ויותר, וזהו עיקר התכלית של כל ההשגות והידיעות כנ"ל. ועל כן צריכין רבי גדול ביותר, שיכול להכניס השגות אלקות אפילו בהפתחות והשפלים מאוד מאוד, כי כל ההשגות והידיעות הם רק בחינת 'מטי ולא מטי', בגין דלית מחשבה תפיסא ביה כלל.

אמונ' מופלא' וכמו בליקו"ה (א"ח"ס הודאה ו, ו) גבי הכתר המכונה פלא, ח"ל: זהו 'יודו לה' חסדו ונפלאותיו לפני אדם'. 'חסדו', זה בחינת הארת המוחין, שהם ע"י זכרת הידיים, שהם בחינת חסד גבורה תפארת, שעיקר הוא החסד, כי 'א"ל נהירו דמכתמא', והוא 'יומא דלזול עם כוליהו ומיין', בחינת 'יומא יוה' ה' חסדו', כמו שמוצא בכתבים ומוצא בדברינו. 'נפלאותיו', זה בחינת כתר שהוא המסדר והמיישב, כי כתר נקרא פלא כידוע, כי על זה נאמר עיקר ההודאה, שהשי"ת עזר לו לנאמ מכל אלו הצרות של הארבעה הנ"ל, שהוא ע"י תיקונים הנ"ל, עד שזכה לתיקון המוחין שהם בחינת חסד ותיקון הכתר שהוא בחינת פלא. וזהו 'יודו לה' חסדו', שאצל 'חסד' אמר 'לה', ואצל 'נפלאותיו' אמר 'לפני אדם', זה בחינת תיקון הרדיפה והמעכב הנ"ל. כי המוחין רודפין להשיג אור האין סוף ורוזין לעלות אל ה', וכפי רדיפתם היה נכלל שם ומתבטל במציאות והיה בטל העולם, ולא היו בני אדם יודעין גדולתו ונפלאותיו יתברך, שבשביל זה צרא הכל. על כן צריכין תיקון המעכב הנ"ל, שהוא בחינת פלא, בחינת כתר, שמעכב את המוחין מרדיפתו, ועי"ז נעשין תשעה היכלין הנ"ל, שע"ז משיגין אור אין סוף בבחינת 'מטי ולא מטי', שמשם כל ההשגות והידיעות של הצדיקי אמת, שע"ז יודעים ללמס אור השגתם עד שיכולים להודיע לנו נפלאותיו הנוראים. וזהו 'יודו לה' חסדו ונפלאותיו לפני אדם', שהחסד, בחינת רדיפת המוחין, רודף לה' להשיג אורו יתברך, אבל אין זה שלימות, כי אם כן יתבטל במציאות כנ"ל, ולא יידעו גדולתו בני אדם, אבל ע"י בחינת פלא הנ"ל, עי"ז יכול להודיע נפלאות גדולתו לפני אדם, וזהו 'נפלאותיו לפני אדם כנ"ל' וכו'. ועל כן מוזכר בכל פעם בלשון 'נפלאות', כי עיקר מה שיכולין לדבר ולשמו ולספר גדולתו לפני אדם, הוא ע"י בחינת פלא עליון, שהוא בחינת כתר.

שמופנימיות חג"ת וכו'. וציאור בזה הפלא"ם (כד, י): שפנימיות חג"ת, רוצה לומר פנימיות הזכרות שהוא חב"ד, כי חג"ת מלביש את חב"ד כנ"ל, ומפנימיות מלכות דיצירה, שהיא בחינת האמונה הנ"ל, נעשה כתר דעשיה. ועיין בפרי עץ חיים שער התפלה וצה"ה שם, ובמשנת חסידים ובסידור קול יעקב.

ליקוטי הנחץ

זוה בחי' שמופנימיות חג"ת ומפנימיות מלכות דיצירה נעשה כתר דעשיה. ומוצא בזה צביאור האורח מישור (כד): והנה אף שכל זה דברי קבלה, כמה הלכתא גבורתא איכא למשמע מינה. א. שעיקר תיקון הדעת והמוחין תלוי באמונה שהאדם ממשין על עצמו. כי הכתר הוא המיישב את הדעת ומסדר את המוחין, ובלעדיו כל המוחין שמשגי האדם הם בלבוש בעלמא, מרוב מרוצתם ורדיפתם. ויכוד בגין הכתר הוא ע"י אמונה פשוטה שממשין האדם על עצמו, שמתחזק באמונה פשוטה בשעי"ת, שאע"פ שזכה להשיג בשכלו גדולת השי"ת, אינו נשאר עם השכל ששהיג, ואינו סומך עליו, אלא מאמין ששהי"ת מרומם ונצוה יותר ויותר, ועיקר מצוות שכלו הוא להגדיל האמונה בשעי"ת ובמאמנותו וצדיקו האמיתיים, באמונה חזקה ומוחשית ביותר, בתמימות ובפשיטות. ב. ומתחת שהכל תלוי באמונה, לכן הקב"ה מסייע לאדם ומאיר לו אמונה מלמעלה, בחינת אמונ מופלא, מעולם היצירה. ובשביל זה מהפך קדרי עליות הספירות, שבמקום שמלכות דיצירה תעלה ותלביש את נה"י דיצירה, היא יורדת כולה למטה, לעולם העשיה, ומתלבשת בחב"ד וחג"ת. כי צירייה זו תלייה כל עליית העולמות. כי אף שכבר קדמו ועלו מלכות דעשיה מבין הקליפות, ונה"י דעשיה עלה לחג"ת, וחג"ת לחב"ד, אין ליה שלימות וקיום, רק בשעת שנתמקן הכמה שהוא המיישב והמסדר את המוחין, וע"י תיקון הכתר וזכיס לקיים מצוות בשמחה, ובתמימות ופשיטות, ובלא תיקון הכתר עלול הכל להתפורר וליפול לקליפות וכו'. וכל זה כולו בטעם שכתב הפע"מ הנ"ל, שצריך שהמלכות של עולם היצירה שמהיה למטה בעולם העשיה בעצמו, והבן.

אמונ' מופלא' עי' במקו"מ ד"ה 'אמונ' מופלא', שיסוד הדברים לכן מוצא במדרש ובתיקון"ו, על הפסוק 'ואהיה אצלו אמונ'. והנה אף המלה 'אהיה' והמלה 'אצלו' שצפוסה זה שייכים ומקושרים לענייננו. 'אהיה' הוא הכתר (כמוצא לעיל בתמארת) כדכתב בספר עבודת הקודש (ח"ג, ל): הקב"ה נקרא 'אהיה', כלומר אני כלל הכל ואני הוא הכל סמוס ותמוס, כלומר שכל האצילות שהוא סוד השם הגדול, היה גנוז ונסתר בחכמה העליונה שהיא כלל הכל, ועל זה אמר אהיה, שהוא כלל כל האצילות. והסוד 'ואהיה אצלו אמונ', ואמר במדרש 'אמונ' מכוסה, אמונ מונע, שהכוונה על חכמת אלקים שכל היה סמוס כה, והיא כלל הכל, וכאילו היה הכל עדיין בחציון רוב מעלה ועדיין אין היכר בכבודו, עד שנמשך המעין עוד ונתגלה גילוי דק פנימי נעלם, ועדיין היה הכל נעלם, עם שהיה מוזמן יותר להיגלות ולהימשך מצראשונה. וגי המלה 'אצלו' שצפוסה, מוצא בספר שפע טל (תק טל, שער ג, א), ח"ל: ענין האצילות הוא שכוחו מתפשט ומתגלה, ואינו דבר אחר חוץ לעצמותו ח"ו, רק הוא כח עצמותו ברוך הוא שמתפשט ומתגלה, וזהו לשון 'אצילות' נגזר מלשון 'אצל', שפירושו לשון סמוך אצלו וקרוב לו, כמו 'ואהיה אצלו אמונ'. ולהיותם כוחותיו ברוך הוא המתפשטים והמתגלים ממנו, והמה מדובקים ומקושרים עימו ואצלו בעצמותו ברוך הוא הטהרה הקשורה בגחלת, וכמו כוחות הנשמה האדוקים בנשמה, מפני כן לגודל קורבתם ואדיקותם במקורם אין סוף ז"ה נקראו "ספירות דאצילות, שהוא לשון אצל וקרוב. כמו שאומרים בדרך משל 'אדם קרוב לעצמו', שאותו קרוב הוא לעצמותו, כמו כן הוא באצילות, שהוא לשון אצל וקרוב הוא לעצמותו ברוך הוא.

ואני תפלה

רבונו של עולם, חום וחסד עלינו, ונפנו באמונה ששמה באמת, שצוקה להאמין בך ובצדיקך האמתיים באמת ובלב שלם, ולא נבדל לבבנו לשום קשוא וישום מבוקה בעולם קב"ה, ולא יעזבו ולא ינכחו בלבנו ובדעתנו קב"ה, רק נשליך שכלנו הנבדל והמבדל, ונסבך רק על אמונה אברה, כי בשר ודם אנהנו, נוש עפר קרובי מחמה מיקחמים בחמא מקבצים בעון, ואדי אפשר ליודר אשה טפה קרונה להשיג ויהיין דבר מאורחותיך ונהנהגותיך, ונבקה שיא נשתמש עם שכלנו כי אם לעבודתך ויתורתך ויתורתך באמת, ולא יתורתך באמת, ולא יתורתך לחקר בדעתנו שום חקירה בעולם קב"ה, ונדע ונאמין באמת ובאמונה ששמה כי בדיק וישר אתה, כמו שכתוב 'הצור תמים פעלו כי בך ידרכו משפט, אל אמונה ואין עור צדיק וישר הוא', ונאמר 'להגיד כי ישר יי צורי ולא ערפתה בו' (תק"ת כא).

עצה ותושיה
בפנימיות הברכות שנמשכין ע"י המצוות בתברך מהם כח המיישב והמסדר את המוחין, היינו בחינת כתר, לשון המתנה וכו', וגם שם צריך אמונה (צירוף ליקו"ה כד, ו).

עליית העולמות

עליית העולמות, אינם עולים רק בחינת הנשמות והרוחות והנשמות אשר בהם בלבד, אבל העולמות עצמן אינו עולים (שערי תפלת השחר א.א.)

אז (קודם חטא האד"ר) היו עולים שתי בחינות פנימיות והיצונית העולמות לגמרי, אבל עתה במוסר שבת עולה רק פנימיות העולמות בלבד, אבל היצונית העולמות נשארה במקומו ואין לה עלייה כלל. כי אם היצונית עולה, הרינו רואים בעינינו עליית העולמות, אך עולים ממה שהיו בחול, אבל עליית פנימיות העולמות אינו ניכר ונראה לעין א"פ שעולה (שער מאמר רש"י, קדושים).

עליית העולמות והנשמות, כתב הרב ז"ל (פ"ח) שער הברכות (ערו) שכל העולמות הוא ע"י שם מ"ב (קמ"י, עליית העולמות).

עליית אל עולם המחשבה, שזה נקרא עליית העולמות (ליקוטי רד"ו).

העלייה מדרגה לדרגה ומעולם לעולם, ותיקון הוא ע"י שלימות הרצון, כשיוני לבטל הכל עד שבאים לשלימות הרצון, בחינת רצון שברצונות, או עולים לעולם גבוה יותר (ליקוטי קדושים א.ח).

כ"ז עבודת האדם בארץ, היות הוא להגביה אתה וכל אשר בה למעלה למעלה, שזהו בחינת עליית העולמות, שנעשה ע"י עבודת האדם (ליקוטי ת"פ ד.ו).

בערב שבת בנחמה וקבלת שבת, מעליף כל אות הדיבורים והמחשבות של כל השבוע, שאז הוא עליית העולמות ובש"ט, יתרו. כא.

כ"ז בדיק לפי מדרגתו משגי בעת תפלתו ומרגיש בפרטות לפי בחינתו עליית העולמות באיזה עולם הוא, עד שעולה לבחינת עתיק עתיק ומקשר עצמו סוף סוף ב"ה, ומשיג ע"י"ו רק השורה מצדאיותו (יתברך מאור יושבי, כי תבוא).

אפרו בוהר, שהנשמות שבגן עדן מקשיבים לקול הנוקם בתורה, וכן המלאכים וכל העולמות צייתין לקולו, והענין כי באמת הם בחיל עומדים, להיותם תמיד בנדרה אמת, שאין להם בחירה שעל ידה יתעלו ממו האדם, רק שעל ידינו יכולים גם הם להתעלות, וזה נקרא עליית העולמות (מנחת ציון, בהעלותו).

ובן עולין העולמות עד למעלה. וכמד בליקו"ה (א"ר"ח הודאה ג, טו): כל מה שמתגברין לעשות מזה בשמחה, וזכין לאיזה בחינת מתיחת קרן ישועה, להוציא השכינה מהגלות ולעלות כלל העוליות הנ"ל עד התשעה היכלין הנ"ל, ששם מקור השמחה, בחינת 'שמחת עולם על ראש' כנ"ל, ואז ממשכין שמחה ימירה ממקור השמחה, ואז יכולין לצרר ביותר מהיכלי התמורות כנ"ל, ואז עולין יותר ויותר בעוליות הנ"ל, עד שמשגיגין מה שמשגיגין מנחמית תשעה היכלין הנ"ל בהשגה ימירה, ואז מתגדל השמחה יותר, ואז יכולין לצרר מהיכלי התמורות יותר ויותר, וכן להלן. ואם

מילואי הכמה

ובן עולין העולמות עד למעלה וכו'. ולמעלה הולמ, לאינו להציא כזה מנח קבלה, שצערנו יוכל להציא את יסודות הקבלה הנזכרים בתורה זו, ו"ל: השי"ת ברא את ארבעת העולמות, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. עולם האצילות נחשב כאלקות ממש, ועל כן הוא נקרא אצילות, מלשון 'אלוף', ומלשון (קהלת ג) 'לא אללתי', שפירושו לא הבדלתי עצמי בין עולם האצילות לשאר העולמות עשה הוא ימנך כעין הפקד, הנקרא פססה, שמגדיל בין האצילות שכולו אלקות לשאר ג' העולמות, שהם מלשון העלם, מפני שהם כליס לאורו יתברך המלוש בהם. כל עולם נבדל בקומה שלימה של עשר ספירות, שהם שלוש המוחין, כתר, חכמה, בינה, אשר לפעמים אין הכתר נמנה ביניהם אלא הדעת, שהיא חיוניות הכתר, ואז הם ג' המוחין חכ"ד. והטעם לכן, מפני שכתר אינו נחשב חלק מה'קומה', אלא הוא כעין הכתר הנמנע על גבי מעל המוחין, כמבואר בעץ חיים (שער מצ פ"א).

משלוש המוחין משתלשלים שבע המידות, חסד, גבורה, תפארת, נחם, הוד, יסוד, ומלכות. שבע המידות נחלקות באופן כללי לשתיים: א. ועיר אנפין, הכולל את שש הספירות, חסד, גבורה, תפארת, נחם, הוד, יסוד. ב. הנוקבא, ספירת המלכות. בנוסף לחלוקה זו נחלקים גם שש הספירות לשני חלקים, שכל אחד מהם מורכב משלוש ספירות: א. גמ"ת, גה"י. חלוקת הספירות באופן זה נמשכת משרש המידות, שהם ג' המוחין חכ"ד, שהם כלולים משלושה 'קוים', שהם ההנהגה המושלמת הכוללת את כל האופנים, סדר החלוקה הוא, קו ימין 'חכמה', קו שמאל 'בינה', והקו האמצעי 'דעת'. חלוקה זו היא גם הסיבה לחלוקת הספירות לשתיים, חכ"ת ונה"י. חכ"ת הם ג' קוים, 'חסד' קו ימין, 'גבורה' קו שמאל, 'תפארת' קו אמצעי, וכן נה"י, 'נחם' קו ימין, 'הוד' קו שמאל, 'יסוד' קו אמצעי. סדר ההשתלשלות בכל עולם הוא מלמעלה למטה, חכמה בינה דעת שהם שלוש המוחין, ומשכיכים את השפע לתוך גבורה תפארת לפי סדר הקוים הנ"ל, ומשם נמשך השפע דרך הספירות נחם הוד אל מידת היסוד, הכוללת את השפע של חמש הספירות, חסד, גבורה, תפארת, נחם והוד. ומידת היסוד משפיעה את השפע למידת המלכות. דבר זה קיים בכל עולם מהעולמות הנ"ל, ועל כן נמנע שיש חכמה לאצילות, חכמה דבריה וכו'.

בנוסף לכל מה שנתבאר, כל ספירה כלולה גם היא מעשר ספירות, כלומר החכמה כלולת חכמה בינה דעת, חסד גבורה תפארת, נחם הוד יסוד ומלכות. ולכן יש אפשרות לומר שיש 'בינה דחכמה', או 'מלכות דחכמה'. דבר זה נעשה גם צפטריות, שכל ספירה מהנ"ל כלולה גם היא מעשר ספירות, כלומר דחכמה דחכמה יש גם עשר ספירות, ועל כן יתכן שנאמר שיש 'חסד דחכמה דכתר', או 'דחכמה'.

מידת המלכות של עולם העשיה היא הנמוכה מצדן כל הספירות, ועליה נאמר 'גליה יורדות מוות', כלומר המדיניות הנמוכות שבמלכות דעשיה, יורדות לצדן המוות, דהיינו הקליפות והחילונים, וכפי שנאמר 'זאת ירושלים', המלכות, השכינה, 'בחור הגויים עֲקָפְיָה', נמנעת בין החילונים, שזה גם הענין הנקרא בלשון הוה"ק 'שכינתא בגלותא'. הענין

שהמלכות נמנעת במקום זה, הוא בכדי שתצטרך את יגו"י ותלכי הקדושה הגבוהות להגיע לשם, וללקט את יגו"י הקדושה שנפלו לשם. דבר זה, הנקרא 'עבודת הצירורים' (ובן 'העלאת מ"ן'), הוא בכדי לצרר את יגו"י הקדושה שנפלו לצדן הקליפות זומן 'שבירת הכלים' שקדמה לצריחת העולם, שאז הכלים שצדא השי"ת לא יכלו להמוק ולהכיל את האורות, והם נשברו וירדו ממדרגתם, ואף מהעולם שבו היו, ויגו"י הקדושה שבהם נתפורו במקומות הנמוכים. עבודת הצירורים הנ"ל כוללת גם את צירור ומציאת והעלאת יגו"י הקדושה שנפלו ע"י חטא אדם הראשון, שגבנו נתקלקלה הצריחה כולה ונפלו יגו"י הקדושה לצדן הסט"א.

במהלך תורה זו, עוסק רבינו בהעלאת המלכות דעשיה מצדן הקליפות עד לכתר של עולם העשיה, ומשם למעלה, למלכות של עולם היצירה, כפי הסדר שיתבאר לקמן, וכן הלאה מעולם לעולם, עד הכתר של עולם האצילות הגבוה והעליון מארבעת העולמות. וכשזוכים להשגה זו, אזי אפשר להשיג את אורות הנחמדות, שהם למעלה מעולם האצילות, כפי שמתבאר במהלך התורה. המהלך והסדר של עליית העולמות שבו עוסק רבינו, נזוי ומשחת את המבואר כחצי הארז"ל צספר פרי עץ חיים (ובן בשער הכוונות), המבאר את סדר עליית העולמות לפי סדר התפלה. בתחילה צרכות השחר, ולאחר מכן קטורת וקרבנות המעלים את מלכות דעשיה מצדן הקליפות, לאחר מכן פסוקי דזמרה הממתיימים בצרבת ישיבת, שבהם עולים לעולם היצירה, לאחריהם קריאת שמע וצרכותיה שהם עולם הצריחה, ומתפלל העמידה שזה עולים לעולם האצילות, ומשם עולים לעמיק לאצילות הנקרא אין סוף (פ"ט) שער התפילה פדקים ה-ו ושה"כ דרשי תפלת השחר דרוש א).

היה הולך כל זה כסדר צודלתי כזר היה קן הגאולה, שהוא ע"י שמחה כנ"ל, אצל עוונותינו היטו אלה, שכל פעם מתגבר הבעל דבר ומתעלה את ישראל ומגביר העצבות, בחינת 'עשיהוה וישימונו', בחינת כלכלי האמונה, שהוא בחינת עבודה זרה וכפירות, שנקראים עֲבָרִים ע"ש העצבות, כמ"ש 'עֲבָרֵיהֶם כספ וזהו וכו'', ועי"ז אריכת הגלות, כי 'לא גלו ישראל אלא על שפסקו מהם אנשי האמונה וכו'', שזהו עצמנו בחינת עצבות כנ"ל. אצל גדולי הדריקים שכל דור מתייגעים בגדל כוחם בכל דור לעמוק בחינתן זה, לשמח את ישראל ע"י הארת האמונה הקדושה בליבם בכל פעם.

ילקוט הנחז'

ובן עולין העולמות עד למעלה, עד אצילות למעלה למעלה. ורש"י בספר יקרא דשבתא (כד), כילד ענין זה נעשה חף מדי שבת בשבת, ו"ל: קדושת שבת הולכת ומעוררת כל העולמות לעבודת השי"ת, כמוהו צוהר הקדוש צמח מקומות (ועיין זהר תרומה דף קל"ה) "ועל דא צרכה דא אנטריכו כל עמא לצרכא ובמעלי שבתא צרעוה דליצא ובחדוה וכו', קלא אולא ככולהו קרעין דמתקדשי בקדושה דמעלי שבתא, וזכין אהון עמא קדישא, דאהון מצרכין ומקדשין לתמא, בגין דיתברכין ויתקדשון לעילא כמה משריין עילאין קדישין' (וכו'). **זהו בחינת מלכות מלגיש את נה"י, כמבואר בפנים.** וע"י קדושת שבת נמשך צרכה לכל העולמות, בחינת 'כי היא מקור הצרכה', כמבואר צוהר הקדוש יתרו דף פ"ח "כל צרכאן דלעילא ותמא ציומא שביעאה מליין וכו', ונאמר 'צירך את יום השביעי', וכן 'על כן צירך ה' את יום השבת וכו'. **זהו בחינת נה"י מלגיש את חכ"ת וכו', כמבואר בפנים.** ותיקור הצרכה הוא של וכו', זהו בחינת חכ"ת מלגיש את חכ"ת, כמבואר בפנים. זהו בחינת המוחין הקדושים השפיעין בשבת, בחינת 'לדעת כי אתי ה' מתקדש', 'לדעת' דייקא, כנ"ל כמה פעמים. זהו 'שמחתם את השבת כי קודש היא', קודש' הוא בחינת המוחין כידוע וכו'. **ורצין להמשיך אמונה למוך צרכת הידיים צרכת השכל, כי אין לשמור על השכל עצמו וכו',** כמבואר בפנים. זהו בחינת שבת, 'אוחיות ש' צ"ת. מרמו על תלת אצהן, שהם בחינת חכ"ת, בחינת צרכת הידיים הנ"ל, וגם ש"י מרמו על תלת מוחין כידוע, צ"ת היא בחינת מלכות, בחינת אמונה כידוע, וממילא מוצן כי האמונה הולכת לריכין להמשיך מנחמית עולם כזה, שמדריגת אמונה, בחינת מלכות שבו, הוא גבוה ולמעלה מנחמית המוחין והשכל של עולם זה שהוא צו עשוי. זהו בחינת מלכות דיצירה נעשה ממנה חכ"ד דעשיה (ורצין לבאר עוד צוה). **וגם שם רצין אמונה צניע' אמון מופלא.** זהו בחינת שפנימיות חכ"ת ומפנימיות מלכות דיצירה נעשה כמר דעשיה וכו'. זהו בחינת 'יורדו שמים פלאך ה' (בחינת כתר, בחינת פלא) חף אמונתך בקהל קדושים', היינו ע"י בחינת אמונה ומוחין כמבואר בפנים. זהו בחינת פנימיות קדושת שבת, שהוא בחינת השם אה"י (כנ"ל צמיון ו' צסס ספר צריח מנוחה), בחינת כתר, שזהו בחינת קדושת כתר שאומרים בשבת כמבואר בכתבי הארז"ל, והוא בחינת המיישז והמסדר את השכל, שזהו בחינת קדושת שבת, שהוא בחינת שובה ונחת ומנוחה וישוה הדעת, וגם שם רצין אמונה. זהו בחינת שפנימיות חכ"ת ומפנימיות מלכות דיצירה נעשה כמר דעשיה. זהו בחינת פנימיות קדושת שבת שהוא ש' צ"ת, שמרמו על בחינת חכ"ת ובחינת מלכות כנ"ל וכו'. ומתמנת שבויות כמר הוא בחינת 'ממקומו' כמבואר בפנים, על כן חכ"ד 'אל ייאל ארש ממקומו ציוס השביעי'. וע"י הרדיפה שהמוחין והמתחבבה ורודפין להשיג האור אין סוף, והמסדר והמיישז שהוא בחינת כתר מעכב את השכל, כדי ליישז את השכל, עי"ז נעשין היכלין להשיג אור האין סוף בבחינת מטי ולא מטי. **ואשפ"כ לא ידע ולא תשידע, זהו דייקא פלגית יחידה, כי מלגיש היצירה אשר לא נדע.** זהו בחינת 'שהשבע צמחמות נפשו', כי אורות אלו הם הצמחמות וכו', כמבואר בפנים.

במקום שאין אפשרות לאחת מהספירות להשיג את אורות הנחמדות, שזהו עולם האצילות הגבוה והעליון מארבעת העולמות. וכשזוכים להשגה זו, אזי אפשר להשיג את אורות הנחמדות, שהם למעלה מעולם האצילות, כפי שמתבאר במהלך התורה. המהלך והסדר של עליית העולמות שבו עוסק רבינו, נזוי ומשחת את המבואר כחצי הארז"ל צספר פרי עץ חיים (ובן בשער הכוונות), המבאר את סדר עליית העולמות לפי סדר התפלה. בתחילה צרכות השחר, ולאחר מכן קטורת וקרבנות המעלים את מלכות דעשיה מצדן הקליפות, לאחר מכן פסוקי דזמרה הממתיימים בצרבת ישיבת, שבהם עולים לעולם היצירה, לאחריהם קריאת שמע וצרכותיה שהם עולם הצריחה, ומתפלל העמידה שזה עולים לעולם האצילות, ומשם עולים לעמיק לאצילות הנקרא אין סוף (פ"ט) שער התפילה פדקים ה-ו ושה"כ דרשי תפלת השחר דרוש א).

במקום שאין אפשרות לאחת מהספירות להשיג את אורות הנחמדות, שזהו עולם האצילות הגבוה והעליון מארבעת העולמות. וכשזוכים להשגה זו, אזי אפשר להשיג את אורות הנחמדות, שהם למעלה מעולם האצילות, כפי שמתבאר במהלך התורה. המהלך והסדר של עליית העולמות שבו עוסק רבינו, נזוי ומשחת את המבואר כחצי הארז"ל צספר פרי עץ חיים (ובן בשער הכוונות), המבאר את סדר עליית העולמות לפי סדר התפלה. בתחילה צרכות השחר, ולאחר מכן קטורת וקרבנות המעלים את מלכות דעשיה מצדן הקליפות, לאחר מכן פסוקי דזמרה הממתיימים בצרבת ישיבת, שבהם עולים לעולם היצירה, לאחריהם קריאת שמע וצרכותיה שהם עולם הצריחה, ומתפלל העמידה שזה עולים לעולם האצילות, ומשם עולים לעמיק לאצילות הנקרא אין סוף (פ"ט) שער התפילה פדקים ה-ו ושה"כ דרשי תפלת השחר דרוש א).

במקום שאין אפשרות לאחת מהספירות להשיג את אורות הנחמדות, שזהו עולם האצילות הגבוה והעליון מארבעת העולמות. וכשזוכים להשגה זו, אזי אפשר להשיג את אורות הנחמדות, שהם למעלה מעולם האצילות, כפי שמתבאר במהלך התורה. המהלך והסדר של עליית העולמות שבו עוסק רבינו, נזוי ומשחת את המבואר כחצי הארז"ל צספר פרי עץ חיים (ובן בשער הכוונות), המבאר את סדר עליית העולמות לפי סדר התפלה. בתחילה צרכות השחר, ולאחר מכן קטורת וקרבנות המעלים את מלכות דעשיה מצדן הקליפות, לאחר מכן פסוקי דזמרה הממתיימים בצרבת ישיבת, שבהם עולים לעולם היצירה, לאחריהם קריאת שמע וצרכותיה שהם עולם הצריחה, ומתפלל העמידה שזה עולים לעולם האצילות, ומשם עולים לעמיק לאצילות הנקרא אין סוף (פ"ט) שער התפילה פדקים ה-ו ושה"כ דרשי תפלת השחר דרוש א).

כי ולכן צרכה זו על 'צרכו את ה' המצורף' צרכים כל העם לצדן כליל שבת צדון הלז ומכריו בכל הקישים שמתקדשו בקדושת ליל שבת, אשריכם העם הקדוש, שאתם מצרכים ומקדשים למטה, כדי שתצרכו ויתקדשו למעלה כמה ממות מלאכים עליונים קדושים (הפסן בליקו"ה).

כי כל הצרכות של מעלה ושל למטה תלויות ציוס השביעי (הפסן בליקו"ה).

כ"ה קול רעש גדול שמשבחים, ברוך כבוד ה' ממקום בית שכינה (המשך ממקור ט).

ברוך כבוד ה' ממקומו. עתה מלגיש רבינו את השגתו בפסוק זה, 'שפנימיות חג' (בחינת 'ברוך', בחינת זכרת הידיים) ומפנימיות מלכות ד'יורה (בחינת 'כבוד ה', בחינת אמונה ומלכות כידוע), נעשה כמר דעשיה' (בחינת 'ממקומו'). והנה פסוק זה נאמר בקיום נבואתו הראשונה של יחזקאל (קודם החורבן), בה נטווה ללכת ולהוכיח את ישראל לאחר שגלו בגלות יהויכין, ואז באה רוח וגשמה אורו למקומו, ושמע אחרייו את קול המלאכים

ברוך כבוד ה' ממקומו. והנה ביאר רבינו לעיל אות ו', שצריך להמשיך אמונה לתוך זכרת השכל, ועתה (באותו ז') מוסיף אסף זכרונות הכתר לרין אמונה, וביאר זמני הנחל (כד), שז' זכרונות אלו רמוזות הן בפסוק 'ברוך כבוד ה' ממקומו', והן בפסוק שהוכר לעיל 'אמונתך בקהל קדושים', וז"ל: היינו כי לרין אמונה **למעלה למעלה.** שהוא בחינת כבוד ה', בחינת מלך **ברוך כבוד ה'** הכבוד, ומלכות הוא אמונה. וזה שיסד הפייטן בשחרית ראש השנה

שמשבחים ואומרים 'ברוך כבוד ה', ונש"כ ב' יחזקאל ג, י-יג): ויאמר אלי פן אדם את פל דברי חסר תדבר אליך קח בלבבך ובאזניך שמע: ונך בא אל הוזהר אל בני עמך ודברת אליהם ותמנע אליהם פה אמר ה' תלקים אם יאמרו ואלו יאמרו: ופשיאני רוח ואשמע תאברי קול רעש גדול ברוך כבוד ה' מקומו: ופירש המגיד (ס:): **ושאני רוח.** הרוח נשא אורו ממקום מעמדו, ושמעתי מאחורי קול דרעש גדול אומר 'ברוך כבוד ה' ממקומו', כאומר אל הנביא, אל תחשוב

(בפיוטי יוגר אור) 'מלכותו בקהל דעת, וכבודו הוא אמונתו'. וצריך האמונה בין זכרונות השכל שהוא בחינת 'ברוך ה', ובין זכרונות המסדר שהוא בחינת כתר, בחינת 'ממקומו'. וזה שמיניא למעלה הפסוק 'אמונתך בקהל קדושים', קודש זה בחינת מוחין, לרין שימשיך לשם אמונה, ומקודם כתיב 'ויודו פלאך ה', שגם זכרונות פלא בחינת כתר, שעליו נאמר 'במופלא מנך', גם שם לרין אמונה.

בזכור השכינה ממקומו מבית קה"ק לא יהיה ברוך ומהולל כבוד ה' כמו שהיה זכרונות ממקומו זכרונות קה"ק, כי אע"פ שסר ממקומו הוא ברוך ומהולל, אבל ישראל הם החסרים זכרונות השכינה מזיניהם, אבל כבוד ה' הוא תמיד ברוך ומהולל. וביאר הרמ"ד וואלי (ס:): **קול רעש גדול ברוך כבוד ה' ממקומו.** תרגם יונתן ב"קל זיע סגיה דמשבחין בריך יקרא דה' מאתרי בית שכינתיה, לפי שהמלאכים עלמם אינם יודעים את מקומו, כי הוא נעלה ומרוחק מכל השגת הנבחרים. ובענין העלמת מקומו איתא במסכת חגיגה (יג ע"ג): כתיב 'ברוך כבוד

מילואי הכמה

והוא היא ספירת הכתר של עולם האצילות, וממנו השתלשלו שלוש העולמות זריאה יצירה עשיה. חלוקת עשר הספירות היא כדלהלן:
א. שלוש המוחין, חכמה בינה דעת. ג. ועיר אנפין, הכולל את הספירות חסד גבורה תפארת נחם הוד יסוד. ג. ספירת המלכות.
מעל כולם הוא הכתר, הנקרא 'ארין אנפין', שהוא השורש של שלוש המוחין. לפעמים נחשב הכתר לחלק מעשר הספירות, ואז המוחין נחשבים לכתר חכמה בינה, ולפעמים הוא נחשב כספירה שהיא מעל למוחין, כעין הכתר הנמצא על גבי מעל לראש, למוחין של הלבוש אורו, כמבואר בע"ח (שער ז). מעל לכתר הנקרא 'ארין אנפין' וכולל גם הוא עשר ספירות, נמצא כאמור 'עמיק' הכולל עשר ספירות, אשר שלוש המוחין שבו נקראים 'רישא דלא אחידע', מפני הספיקות המהותיות שיש בו, מאחיה שמות והארות הוא נבנה. האור של 'עמיק' מכוונה אור הנחמדות, כמבואר בע"ח (שער יב פ"ה) ובמבואר שער יג ח"א פ"ד) ובשער מאמרי רש"י (אידרא וטא פ"ה האוניו), וזאת משום שיש ספק האם יש בו רק ז"ח אורות, שהם הארת שם מ"ה וז"ן שעולים למנין ז"ח, או שמי פעמים ז"ח, ולכן מפאת הספק קראו הנביא ישעיה 'נחמדות', כמ"ש (ישעיה נח) 'והשביע זכרונות נפשי'. ה'עמיק' נחשב לגבי כל העולמות שמתחתיו ל'אין סוף' (כמבואר בשער מאמרי רש"י ה"ל ובע"ח שער התפילה פרקים ה-ו ובע"ח כ"ד דרוש' פתח השער ג, העוסקים בענין העלאת המלכות מעולם לעולם עד עמיק שהוא אין סוף, שזה הנושא שבו עוסק רבינו במאמר זה).

למקום פנימיות דנה"י. וכן עולה חג"ת לחב"ד, שהם שלוש המוחין. וכל העלייה נעשית כששרת העולה מתחיל לעילא. כי כל זמן שנה"י לא עלו לחג"ת, אין המלכות יכולה לעלות ולהיות חיוניות לפנימיות דנה"י, וכמו כן כל זמן שחג"ת לא עלו לחב"ד, אין נה"י יכולים לעלות ולהישעו חיוניות לפנימיות דחג"ת. ואז עולים חב"ד דעשיה אל מלכות של העולם הגבוה מהם, שהוא עולם היצירה.
אך במאמר זה כתב רבינו את השלב הזה באופן שהעליון נעשה לבוש לעולם הנמשך ממנו, וז"ל 'מלכות ד'יורה נעשה ממנה חב"ד דעשיה'. והטעם לכך, מפני שהעולמות נחלקין גם הם לזכרונות עשר ספירות. עולם האצילות נחשב 'חכמה', הזריאה 'בינה', היצירה 'ועיר אנפין' הכולל את חג"ת נה"י, והעשיה בחינת 'מלכות'. וכדי להחיות את עולם העשיה, שלל הספירות שבו אינם נחשבים (לגבי כלל העולמות) אלא בחינת מלכות, לכן המלכות של עולם היצירה נשארת ומתלבשת בחב"ד דעשיה, בזונה משאר העולמות שהמלכות נשארת ממקומה, בעולם שאליו היא שייכת, וחב"ד של העולם הנמוך עולה ונהיה לבוש למלכות ונה"י (פע"ח ס פ"ה וטע"כ שם פ"ה).

והנה כשהמוחין של הכתר רוצים לעלות לעמיק, לרישא דלא אחידע, הם נפגשים במחיה הפרוסה בפניהם, והם מוחין כך נכללים זה בזה, ועשה מהם משעה נהורין, דלאו אינון נהורין ולא אינון רוחין ולא נשמתיין. כלומר, הם אינם אורות הנפש הנקראים 'נהורין', ולא אורות הרוח הנקראים 'רוחין', ולא אורות הגשמה הנקראים 'שמתיין'. וכפי המבואר בזוה"ק הם גם לא בחינת 'מיה', אלא בחינת המוקף הנקרא 'מחידה'. ובעלות המוחין דכמר (של ארין אנפין כנ"ל) למעלה, לרד"ל"א (רישא דלא אחידע) דעמיק, הם אינם יכולים להשיג אותם, רק בחינת 'מטי' ולא מטי', כלומר הם אינם יכולים להשיג את המוחין באופן שיחידעו עמיהם ויקבלו מהם את השפע האלקי אשר בם, שזה בחינת זטישה, שהוא הייחוד (כמבואר בספרי אמת), אלא רק כמו שטובעים, מגיעים, 'מטי', ועי"ז 'נהיר מאי דנהיר' כלשון הזהר, דהיינו מקבלים הארה מועטת, כי באמת זל"א מטי', הם אינם יכולים להגיע ממש ולהיכלל שם. וזה מה שכתב רבינו שיש אור שהוא למעלה מנפשין רוחין ושמתיין, ואי אפשר להשיגו רק בחינת מטי ולא מטי, והוא אור הנחמדות. בכל מה שכתבנו יש פירושים אחרים, שהכוונה לאדם קדמון, והמוחין הרודפים להשיגו הם מוחין דעמיק, ואזו פירשונו כדעת המפרשים הנ"ל. עד כאן הביאור ל'יש אור שהוא למעלה וכו' אור הנחמדות'.

חלק עיקרי בעליית מלכות דעשיה, השכינה, מבין הקליפות, נעשה ע"י אחד עשר סממני הקטורת, וכפי המבואר בע"ח (שער המלכים פ"י ועוד). והענין הוא, שזמן השבירה הנקראת 'מיתת המלכים', נפלו שבע הספירות ושברו. אמנם ז'באז ואימא', דהיינו בחכמה ובינה, לא היטה שבירה, רק בחינת האחוריים שלהם ואל הנמשכים מהם, שהם 'ישראל סבא' הנמשך מחכמה, ו'תבונה' הנמשכת מזינה, שהם בסך הכל ארבע אחוריים. ושבע הספירות שנשברו, בצירוף ארבעת האחוריים הנ"ל, הם י"א. ששצדו זו ועשו הקיגים והקליפות הנחשבים למנין י"א, (כמבואר בע"ח שער שבירת הכלים פ"ב), וכנגדם, כדי להעלות ניצוטי הקדושה שנפלו אליהם, אנו מצויים על י"א סממני הקטורת, שבכוחם להעלות את החיות דקדושה, את ניצוטי הקדושה הנמנעים בין הקליפות. ועיקר הברכה ששפעתן מהידיים הם שני ס' פירוש, הברכה הנשפעת מהידיים היא מה שנמשך מהספירות חסד גבורה תפארת, כי יד ימין היא חסד, יד שמאל גבורה, וכלותם היא התפארת. הברכה הנשפעת מהם היא הארת המוחין חב"ד, שהם מקור השפע, שהכלים להמשך אורו ולהשפיעו הם חג"ת, באופן של שלוש ה'קוים' הנ"ל, (חכמה-חסד' קו ימין, בינה-גבורה' קו שמאל, דעת-תפארת' קו אמצע). וכתב ה'מי הנחל' שהמקור לדברי רבינו הוא ספר הקנה שהוצא בספר חסד לאברהם (מעין ג, נה סג), ואלו דבריו 'אין זכרה אלא חכמה, שנאמר 'ויברך אלקים את שלמה', וכתב 'זה' נתן חכמה לשלמה', וכן כתב בספר הבהיר סימן ד' 'אין חכמה אלא זכרה', עכ"ד.

ברוך כבוד ה' ממקומו. ומוצא משל זה בספר הבהיר (אות קג), ומוצא זוהר גדושים, נח ע"א, השמטות: מאי דכתיב 'ממקומו', מכלל דליכא דידע את מקומו. משל למטרותיהם שבהם ממקום רחוק ולא ידעו מאין באה, עד שראו שהיא אשת חיל, נאה והגונה בכל מעשיה. אמרו, זאת ודאי מן האור נלקחה, כך זמנעיה האירה את העולם שאלו אותה, מאין את. אמרה להם, ממקומי. אמרו, אם כן גדולים אנשי מקומך, בזוכה תהיי ומבוך מקומך.

יש אור שהוא למעלה מנ"י וכו'. כתב האריז"ל, שכשעלה צרואו לצרוא העולמות זמנעו הבורא יתברך את אור אין סוף לזדיים, עד שנתהווה בעול 'חלל', ששם כזכור נסתלק אור אין סוף, ואח"כ המשך לתוך החלל היה אור מאור אין סוף בצורה של קו דק, ומקו זה נשתלשלו עשר ספירות בחינת עיגולים, וכן בחינת ישר, כדמות אדם שיש בו איברים עליונים ותחתונים, חיוניים ופנימיים, וכולם קשורים ומחוזרים זה לזה. והשתלשלות הראשונה שאותה מצא האריז"ל היא אותו 'אדם' הנקרא 'אדם קדמון' הכולל עשרה חלקים, עשר ספירות. מאדם קדמון השתלשל בחינת 'עמיק', ו'עמיק' השתלשלה ספירת הכתר הכוללת עשר ספירות,

ברסלב ניו יורק

ה' ממקומו, מכלל ד'מקומו' ליכא ידיעה ליה. ופירש המהרש"א (סג): **מכלל דמקומו ליכא נר'** גם שאמרנו 'הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, היינו מלד פעולותיו, והיינו מלא כל הארץ כבוד' מלד פעולותיו, מ"מ גילוי שכינתו יתברך הוא במקום מיוחד, כדכתיב 'ממקומו, ומשמעו דליכא ידיעה אותו מקום. ועוד מובא בזה **ממקומו. ברוך זה בחינות ידים, כבוד ה'** ישכחנו, וממקומו זה הוא יפן בשערי אורה (הקדמה): **כלל גדול, דע** כי אמיתת עמם הצורה יתברך איננה מושגת לזולתו, ואין בכל המוני מעלה יודע מקומו, כל שכן עמם אמיתתו. הלא תראה מלאכי מעלה מה הם אומרים, 'ברוך כבוד ה' ממקומו' (יחזקאל ג), **בכל מקום שהוא. ואם עליונים כן, תחתונים על אחת כמה וכמה.** ובפ"מ ל"ן בזה את המובא בשער הכוונות (דרושי ר"ת), שמבאר שאמירת 'איה מקום כבודו' וממקומו הוא יפן ברחמי' בשבת, מרמזת למלכות (בחינת 'כבוד ה') שעולה בשבת ועלמא בכתר עד שלא נודע

התשעה היכלין וכו' כנ"ל. זה מרמז סולם, כי 'סולם' בגימטריא 'קול' כמובא, שזה בחינת 'הקול קול יעקב', שעי"ו כל התגברותו של איש הישראלי נגד כל הסט"א והיכלי התמורות, שכולם לוליס בחינת עשו, כמו שאמרנו ר"ל 'זמן שהקול קול יעקב אין הידיים ידי עשו', שאין לו שום כח. והוא 'הקול קול יעקב', שני קולות, כי עיקר השלימות הוא בחינת שמחה, שעי"ו כל השגת אור האין סוף וכו' כנ"ל, ועיקר השמחה הוא בחינת קולות וכו'. אבל מחמת התגברות הגלות שיעקרו גלות הנפש, שהעיקר ע"י התגברות העצבות הנ"ל, שמשם כל הצרות רחמנא ליגלן, מהעצבות, מיגון לשמחה כנ"ל, שזהו 'זיעקו וכו' וישמחו כי ישחוקו וכו' שגאמר בזמור 'הודו'. כי צריכין לעקוב הרבה כדי לזכות לשמחה, שהוא העיקר כנ"ל. זה בחינת 'הקול קול יעקב', שני קולות, בחינת קול של שמחה, וקול נעקה ואנחה כדי לזכות לשמחה. ועל כן 'קול' אחד חסר ואחד מלא כמובא, כי קול נעקה הוא חסר, כי אין זה שלימות, כי עיקר השלימות הוא קול שמחה, רק שצריכין לעקוב קול נעקה על רוחו, שהם בחינת חסרונות, שעיקרם מחסרון השמחה, ועל כן 'הקול קול יעקב', אחד חסר ואחד מלא וכו'. וכל זה מרמז בחינת סולם שראה יעקב, שהוא בגימטריא קול, היינו בחינת קולות שעיקרם קול שמחה, שעי"ו עיקר העלייה מארץ לשמים, בחינת 'סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה' וכו'. 'והנה מלאכי אלקים', שהם הדקיקים, בחינת 'ברכו ה' כל מלאכיו וכו' כמו שמבאר בזהר הקדוש, 'עוליס ויורדים נר'. כי צריכין כמה וכמה פעמים לעלות ולירד, שזו בחינת עייל ופיק, רצוף ושוב וכו', כי המלאכה לא ליום אחד ולא לשנה אחת, וכמבאר לעיל שצריכין כמה פעמים לעלות ולירד וכו', כל אחד לפי בחינתו, עד שיזכה לבחינת השגת התשעה היכלין הנ"ל. ועל כן צריכין בכל יום ויום התגברות ושיחה ועקבות הרבה וכו', והעיקר להתגבר בכל יום ובכל עת בשמחה וכו', וכמו שמבאר הרבה בדברינו בזה, וכמבאר במקומו בסיומן כ"ה בליקוטי תניינא ובמקום אחר מעלת ההתגברות, וסיים 'אשר כל היום יהיה בשמחה', היינו כנ"ל. 'והנה ה' נצח עליו וכו', כי רק עי"ו משיג אלקות, שהוא בחינת אור האין סוף שמשגי ע"י בחינת התשעה היכלין, שזוכה ע"י השמחה וכו'. 'והנה זרעך כעפר הארץ', עפר הארץ הוא בחינת כלל המקום הגשמי תכלית הגשמיים, ושורשו הוא מקום העליון, שהוא בחינת המעבד, שהוא בחינת מקומו של עולם, שמשם שורש מקום הגשמי הזה, ששם כל הנסיון והבחינה, ומחמת הקלקוליס נאחזו בחינת היכלי התמורות בחינת המקום הגשמי, ששם כל אחיזתם כידוע וכו', ושם כל אחיזת העצבות, בחינת 'ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה'. וכל האצות עסקו בחינתו זה כידוע, אבל אצרותם ויחזק לא היתה מיטמס שלימה, כי יאל מהם עשו וישמעאל, שמהם כל הגלויות, בחינת עצבות, ועל כן לא תבצרה וזדככה האדמה עדיין, אבל יעקב היה מיטמו שלימה, ועל כן תבצר 'והנה זרעך כעפר הארץ' דייקא, 'ופרלת ימה וקדמה לפונה וגגה', שהוא נחלה בלי מזרים כמו שאמרנו ר"ל, כי הוא וזה לתקן חטא אדם הראשון ביותר, עד שסוף כל סוף יגמור את שלו, כי בית האחרון יהיה בחינת יעקב כמו שאמרנו ר"ל, כי הוא מעלה עפר הארץ, שהוא תכלית המקום הגשמי, עד שורש המקום, שהוא בחינת מקומו של עולם וכו' כנ"ל. ועל כן תבצר 'והנה זרעך כעפר הארץ ופרלת ימה וקדמה וכו', שכל המקומות שירדו ישראל יציר ויעלה אותם משם, בחינת 'אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וכו', כי כל זה מרמז על הגואל דק שייאל ממנו, שהוא מאיר בכל דור ודור בכל זרע ישראל, לשמחה ולחוסר צרכו הגדול ובעצמותיו העמוקות, עד שיעלה אותם מכל

ילקוט הנחל

ממקומו. וזקוקה (א"ת הודאה ו, כד) דגש את פסוקי סולם יעקב ע"פ תורה זו, וז"ל זהו 'זיפגע במקום', בחינת פגיעת והכאת הרדיפה בהמעבד, שהוא בחינת כתר, שנקרא מקום, כמו שמבאר בהמורה הנ"ל על פסוק 'ברוך כבוד ה' ממקומו'. כי משם עיקר שורש כל המקומות שבעולם, שנמשכו ונתהוו ע"י כמה למנומים שצברו עי"ו (וד"ק וראה שדצרינו אלו מבאר מדוע נקרא הכתר 'מקום'). זה בחינת מה שמבאר בליקוטי תניינא סיומן פ"ג שחכמים הידיעה ללא נדע זה בחינת מקומו של עולם וכו' ע"ש. 'וילן שם כי בא השמש', ביאת השמש זה בחינת הסתלקות ומניעות האור שבה ע"י בחינת המעבד, כי משם בחינת אור השכל שרודף להשיג האור אך המעבד מונע אותו וכו' כנ"ל. ועל כן 'וילן שם', כי עיקר השינה הוא בחינה זאת, כי ציוס ע"י עבודת התפלה ותורה ומצוות בשמחה נמשכין המוחין ע"י בחינה זאת של הכאת הרדיפה בהמעבד וכו' כנ"ל, אבל מחמת היגיעה של הכאת הרדיפה בהמעבד הם מוכרחים להסתלק אחר התפלה, רק שנשאר רשימו וכו', אבל אח"כ לעת ערב מסתלקין לגמרי, כמבאר בכוונות האר"י ז"ל. זה בחינת 'וילן שם כי בא השמש', שראה יעקב שאי אפשר עתה להשיג המוחין בשלימות, כי עדיין לא נשלם הצירוף מהיכלי התמורות, שאי אפשר להשיג ברכת המוחין כי אם עי"ו כנ"ל, ועל כן 'וילן שם' כנ"ל. גם 'וילן שם' מרמז על הגלויות כמו שאמרנו ר"ל, כי משם כל הגלויות, שצאים ע"י קלקולי הדורות שאינם מצריים כראוי מהיכלי התמורות, והרבה מקלקלים רחמנא ליגלן, עד שמחמת זה גם גדולי הדקיקים אצות העולם אינם יכולים להשיג כרונם כמובא, ועל כן הוכרח ללון שם, בחינת שינה וציטול, עד שיצטר כראוי ויבוא למבוקשו. זה בחינת 'הבא ליטור מסייעין לו, אומרים לו המתן', שנאמר על כל אחד מירשאל הרונה ליטור וכו', כמו שמבאר בסיומן ו', וכן נאמר על הדקיק העוסק לעתה את ישראל וכו'. 'זיקת מאנני המקום וישם מראשותיו', שלקח וצירד מאנני המקום, בחינת צירוף אוחיות וניגולות, שהם בחינת אבני קודש שנפלו להיכלי התמורות, שהם אבני נגף, בחינת 'תשפכנה אבני קודש וכו', והדקיק מצרר האבנים טובות, שהם אבני קודש, שהם אוחיות המורה, מהיכלי התמורות, 'וישם מראשותיו', שמקשר לתוך הראש והשכל. 'וישכב במקום ההוא', שישן מתוך דברי תורה. זה מרמז על כל אדם, שכשרואה שמונעין אותו כמו שמונעין, צריך לקשר במחשבתו דברי תורה, ולהוילא מחשבתו מרעיונים רעים, ולקשר במחשבתו דיבורי תורה, עד שישן מתוך דיבורי תורה, שזהו עיקר בחינת הצירוף מהיכלי התמורות. כי זה בחינת תשובת המשקל, שהוא עיקר תיקון פגם הברית שהוא פגם המחשבה, שכל תיקונו עי"ו דייקא, כמו שמובא על מאמר רז"ל 'בהיינו דעל' (בסיומן כו בהמורה 'זיאל' ע"ש). זהו 'וישכב במקום ההוא', 'במקום ההוא' דייקא, שהוא המקום שפגע בו, שהוא בחינת המעבד וכו' כנ"ל, כי דייקא לשם קשר מחשבתו בקשר אמיץ עד שישן. כי כך צריך כל אחד לפי בחינתו, כי אע"פ שראה שמעבדין את מחשבתו כמו שמעבדין, הוא צריך לעשות את שלו לצרות מהמחשבות רעות, ולקשר מחשבתו לבחינת מקומו של עולם, שהוא בחינת 'מקום ההוא' שפגע בו יעקב, ואע"פ שאינו יכול עדיין להשיג ולהביין משם כלל, אע"פ כתיב תהיה מחשבתו קשורה שם ע"י אבני המקום, שהם בחינת אוחיות המורה, עד שישן מתוך דברי תורה, שזהו בחינת 'וישכב במקום ההוא' כנ"ל. 'ויחלוס והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וכו', שראה שזה כלל עבודת האדם בזה העולם, שצריך לירד אל הארץ הגשמי הזה, ששם אחיזת היכלי התמורות, ולצטר משם וכו', ולעלות בכל העליות הנ"ל ע"י זה הסולם שראשו מגיע השמימה, שהם בחינת הפריקא העליונה וכו' כנ"ל, בחינת כתר, שדרך שם כל השגת

התשעה היכלין וכו' כנ"ל. זה מרמז סולם, כי 'סולם' בגימטריא 'קול' כמובא, שזה בחינת 'הקול קול יעקב', שעי"ו כל התגברותו של איש הישראלי נגד כל הסט"א והיכלי התמורות, שכולם לוליס בחינת עשו, כמו שאמרנו ר"ל 'זמן שהקול קול יעקב אין הידיים ידי עשו', שאין לו שום כח. והוא 'הקול קול יעקב', שני קולות, כי עיקר השלימות הוא בחינת שמחה, שעי"ו כל השגת אור האין סוף וכו' כנ"ל, ועיקר השמחה הוא בחינת קולות וכו'. אבל מחמת התגברות הגלות שיעקרו גלות הנפש, שהעיקר ע"י התגברות העצבות הנ"ל, שמשם כל הצרות רחמנא ליגלן, מהעצבות, מיגון לשמחה כנ"ל, שזהו 'זיעקו וכו' וישמחו כי ישחוקו וכו' שגאמר בזמור 'הודו'. כי צריכין לעקוב הרבה כדי לזכות לשמחה, שהוא העיקר כנ"ל. זה בחינת 'הקול קול יעקב', שני קולות, בחינת קול של שמחה, וקול נעקה ואנחה כדי לזכות לשמחה. ועל כן 'קול' אחד חסר ואחד מלא כמובא, כי קול נעקה הוא חסר, כי אין זה שלימות, כי עיקר השלימות הוא קול שמחה, רק שצריכין לעקוב קול נעקה על רוחו, שהם בחינת חסרונות, שעיקרם מחסרון השמחה, ועל כן 'הקול קול יעקב', אחד חסר ואחד מלא וכו'. וכל זה מרמז בחינת סולם שראה יעקב, שהוא בגימטריא קול, היינו בחינת קולות שעיקרם קול שמחה, שעי"ו עיקר העלייה מארץ לשמים, בחינת 'סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה' וכו'. 'והנה מלאכי אלקים', שהם הדקיקים, בחינת 'ברכו ה' כל מלאכיו וכו' כמו שמבאר בזהר הקדוש, 'עוליס ויורדים נר'. כי צריכין כמה וכמה פעמים לעלות ולירד, שזו בחינת עייל ופיק, רצוף ושוב וכו', כי המלאכה לא ליום אחד ולא לשנה אחת, וכמבאר לעיל שצריכין כמה פעמים לעלות ולירד וכו', כל אחד לפי בחינתו, עד שיזכה לבחינת השגת התשעה היכלין הנ"ל. ועל כן צריכין בכל יום ויום התגברות ושיחה ועקבות הרבה וכו', והעיקר להתגבר בכל יום ובכל עת בשמחה וכו', וכמו שמבאר הרבה בדברינו בזה, וכמבאר במקומו בסיומן כ"ה בליקוטי תניינא ובמקום אחר מעלת ההתגברות, וסיים 'אשר כל היום יהיה בשמחה', היינו כנ"ל. 'והנה ה' נצח עליו וכו', כי רק עי"ו משיג אלקות, שהוא בחינת אור האין סוף שמשגי ע"י בחינת התשעה היכלין, שזוכה ע"י השמחה וכו'. 'והנה זרעך כעפר הארץ', עפר הארץ הוא בחינת כלל המקום הגשמי תכלית הגשמיים, ושורשו הוא מקום העליון, שהוא בחינת המעבד, שהוא בחינת מקומו של עולם, שמשם שורש מקום הגשמי הזה, ששם כל הנסיון והבחינה, ומחמת הקלקוליס נאחזו בחינת היכלי התמורות בחינת המקום הגשמי, ששם כל אחיזתם כידוע וכו', ושם כל אחיזת העצבות, בחינת 'ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה'. וכל האצות עסקו בחינתו זה כידוע, אבל אצרותם ויחזק לא היתה מיטמס שלימה, כי יאל מהם עשו וישמעאל, שמהם כל הגלויות, בחינת עצבות, ועל כן לא תבצרה וזדככה האדמה עדיין, אבל יעקב היה מיטמו שלימה, ועל כן תבצר 'והנה זרעך כעפר הארץ' דייקא, 'ופרלת ימה וקדמה לפונה וגגה', שהוא נחלה בלי מזרים כמו שאמרנו ר"ל, כי הוא וזה לתקן חטא אדם הראשון ביותר, עד שסוף כל סוף יגמור את שלו, כי בית האחרון יהיה בחינת יעקב כמו שאמרנו ר"ל, כי הוא מעלה עפר הארץ, שהוא תכלית המקום הגשמי, עד שורש המקום, שהוא בחינת מקומו של עולם וכו' כנ"ל. ועל כן תבצר 'והנה זרעך כעפר הארץ ופרלת ימה וקדמה וכו', שכל המקומות שירדו ישראל יציר ויעלה אותם משם, בחינת 'אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וכו', כי כל זה מרמז על הגואל דק שייאל ממנו, שהוא מאיר בכל דור ודור בכל זרע ישראל, לשמחה ולחוסר צרכו הגדול ובעצמותיו העמוקות, עד שיעלה אותם מכל

כתר

ר"ש אומר, שלושה כתרים הם, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, וכתר שם טוב עולה על גביהן ואבות ד. יו.

שם כתר מורה שהוא ית' נבדל מכל הנמצאים ואין משתתף עם הנמצאים, כי המלך ע"י שהוא מלך ויש לו כתר הוא נבדל מן שאר העם (באר הגולה ד).

כתר כמשמעו, העטעם, כמו שהכתיר ראש לכל לבוש הגוף, כן מדידה זו ראש לכל האצילות (פרי"ד כג. כתר).

כתר, לשון כותרת וסובבת, כמו העטרה המקפת ומסבבת ומלבושת ראש האדם, והוא דבר זולתו, כנראה בחוש הראות שהעטרה דבר הנבדל מן גוף האדם וע"י חושים כג.

מלת 'כתר' לשון המתנה, כמו 'צמר לי וצמר' רצה לונו המותן עד שיתפשט ותוכל להשיגו. ועיקר שם הכתר הוא צד הנקבות שמקבל מעצמו, וכנ"ש ברמ"מ סטטרא דימיא עילאה אוקרי' כתר' (קה"י, כתר).

פניית הכתר הוא סדר אור מקיף, הופרט עלינו כותב שלום להצילנו מאומות העולם ונמייקום וקה"י, כתר).

האדם הצדיק הוא גבוה הרבה מן המלאך, ועיקר החילוק הוא בבחינת השגת הכתר, כי לבחינת השגת הכתר אין זוכין כי אם ע"י מעשה התחנותים ודייקא, בעבודות ובמעשים טובים ודייקא וליקוטי פ"א ד. טו.

האדם שהוא עוה ממבחינת כתר, ובכשרו אין דינין שורין, כי לא היה בו שבירת הכלים ואמרי פתח, שער ו. צו.

כתר הוא ממוצע בין המצאיל לנאצלים, ויש בו בחי' האחרונה של הא"ס, ולכן נקרא כתר מלכות, כי אין כתר אלא למלך (ותי' אהיק, כ).

עליונות שאין להם רשות להסתכל בהם, צפרט אחרי פגמים כאלה, שזהו צחינת פגם כל המחקרים והחכמים להרע של עכשיו שכרוכים אחר כל התאוות, אכילה שמה וניאוף וממון וכבוד וכעס ונחמון וכו', וזכל זאת רוצים להצין ולהתחכם ולהסתכל בהשגת אלקותו יתצרך וצדרכי המסדר והמיישב את המוחין, ומשם כל הטרות והייסורים שי' להאדם ח"ו, כי ע"י מתגברים היכלי התמורות כנ"ל, שמשם כל הסכנות והטרות ח"ו. וכשהשי"ת מרחם ועושה נס להאדם, עיקר הנס נמשך צכח האדיקים הגדולים, מן המקום שהוא שמשם משיגין התשעה היכלין הנ"ל דלח מתדבקין ולא ידעין וכו', כי הם למעלה מהשכל, ומשם כל הניסים שהם למעלה מהשכל, כי השכל מחייב שיהיה כך, שיתנהג כפי דרך הטבע שיהיה הם ים ויבשה יבשה, אצל כשהשי"ת עושה נס ומהפך ים ליבשה זהו למעלה מהשכל. ועל כן צלחת המחקרים שאינם מצטלים דעתם, אינם מאמינים בניסים כידוע, וחותרים ומתייגעים להכחיש הניסים ח"ו, מה שכבר ראינו צעיניו ניסים ונפלאות עד אין מספר. ועל כן כל הניסים נמשכים מצחינת תשעה היכלין הנ"ל, שנמשכין מצחינת כתר, מצחינת תיקון המסדר וכו' הנ"ל, שהוא צחינת מקום כנ"ל, כי אלו התשעה היכלין הם למעלה מהשכל, כי לא מתדבקין ולא ידעין כנ"ל. ועל כן צלחת עיקר כל הניסים נמשכין מצחינת ק"ש שהיא שם עשרה ניסים, שעיקר קדושת הציהמ"ק הוא קדושה העשירית שהיא צחינת כתר, צחינת מקום הנ"ל, ומשם נמשכין כל הניסים שבעולם. ועל כן כשיאלו ממלרים בניסים נפלאים וקרב להם את הים צנס נפלא ונורא, אמרו בהשירה 'מציאמו ותטעמו צהר נחלתך', שהוא הציהמ"ק, שמשם עיקר הניסים של יציאת מצרים וקריעת ים סוף, שהעיקר היה כדי לצוא לשם, כמ"ש 'ואתונו הוויא משם להציא אתונו כו', וכמו שמבואר במקום אחר. ועל כן כשנעשה להאדם נס צריך לצרך 'עשה לי נס במקום הזה', שצריך להזכיר המקום דייקא. כי עיקר הנס שצמקום הזה, הוא ע"י שנמשך למקום הזה מנוראות קדושת שורש המקום, שהוא צחינת המסדר הנ"ל, שמשם התשעה היכלין דלח מתדבקין וכו', שמשם כל הניסים וכנ"ל.

ממקורו זה בחי' כתר. וכמז בליקו"ה (א"ח ה הודאה ו, ט): עיקר כל הניסים נמשכין מן המקום שהוא המקום הציהמ"ק, שנוראות קדושתו נמשך מצחינת המקום העליון הנ"ל שהוא צחינת כתר הנ"ל, שעליו נאמר 'צרוך כבוד ה' ממקומו' כנ"ל. כי משם, מצחינת המעכב וכו' הנ"ל, שנקרא מקום כנ"ל, זהו בחינת אמונה, ממקומו זה הוא צחינת אמונה, משם נשתלשלו כנה למאומים עד שנתהווה המקום הגשמי הזה, שהוא עפר הארץ שאנו עומדים עליו צזה העולם העשיה, שצכאן היא כל הצחירה שלנו צני אדם, שצצביל זה נצרא הכל כידוע. וצצביל כח הצחירה נלחו צזה המקום הגשמי אחיות הסט"א, שהם צחינת היכלי התמורות (הנוצרים להן צסוף המאמר), שהם רוצים להחליף ולהמיר הכל מטוב לרע, מאמת לשקר וכו', שזה עיקר עבודת האדם, שיעמוד צנסיון ולא ילך צעלם רשעים וכו', שממירין הכל צעלם המהופכות מן האמת, רק יצדק עצמו לצדיקי אמת וילך צדרך עצמם וכו', עד שיוכה למה שיוכה לתליתו הנלחי. ועיקר הכח של היכלי התמורות להטעות את האדם, הוא כפי הפגם שנפגם אללו צחינת כח המסדר והמיישב את השכל, שהיא צחינת המעכב הנ"ל, שהוא צחינת מקום וכו' כנ"ל, שמחמת זה אין לו יישוב האמת להתגבר כראוי להסתכל על האמת לאמיתו ולילך צדרך האמת, וכל זה נמשך צשורשו מחמת שלא זכה עדיין למקומו המסדר והמיישב העליון הנ"ל. כי צעינן הרדיפה והמעכב הנ"ל, שמשם משגיגין מה שמשיגין, צזה תלוי הכל. כי יש גם כמה צדיקים ונוראים גדולים שפגמו צזה ע"י שלא תיקנו המסדר והמיישב כראוי, שע"ז רפרו מוחם ציותר עד שהרסו לעלות אל ה', שזה צחינת פגם נדצ ואציהוא, צחינת 'צקצצתם לפני ה' וימותו' וכנ"ל, וזהו צחינת 'הצין ונפגע, הצין ומת', וזה עיקר חטא אדם הראשון, כמו שאמת צזהר הקדוש 'דאסתכל צמה דלח הוי ליה רשו וכו', והוא פגם צזה ציותר, כי הלך אחר עצת הנחש ונמשך אחר תאוות אכילה ען הדעת, ששם עיקר אחיות היכלי התמורות, צחינת 'להט חרצ הממהפכת', ולא די צזה כי אם הסתכלו למעלה צמה דלח הוי ליה רשו, שזה 'כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעיניים ונחמד העץ להשכיל', שהסיים הנחש להיות כרוך אחר תאוותם, ולהסתכל צחכמות והשגות

ליקוטי הנחצ'ל

המקומות הרעים שבעולם שנדחו לשם, ששם התגברות היכלי התמורות מאד, ומכולם יקצצם ויעלה אותם ויתקנס, צצחינת 'צפרלת ימה וקדמה' וכו', שזהו צחינת 'אמרו גאולי ה' וכו' ומאצרות קיצצם ממורה וממעצב' וכו'. 'אונה ואנכי עימך', צחינת עליית המלכות שהיא צחינת אלקותו, שהיא צצחינת גלות צצחינת התמורות, וע"י עבודתו כנ"ל צירר משם, וצצצרו השי"ת 'אונה ואנכי עימך', שהוא יתצרך עימו צמדי צכל מקום שהוא, שע"ז עיקר הכח לצרר ולהעלות מלכותו יתצרך ע"י שידועין צצכל מקומות ממשלתו והשי"ת עימו צמדי, אפילו צמקומות החיצונים ח"ו, שזהו צחינת 'אם כי אלך צגיא צלמוות לא אירא רע כי אתה עימדי'. 'אשמרתך צכל אשר תלך', צחינת שמירת הרגלין, שהם כלי ההליכה וכנ"ל. 'אשיצותיך אל הארץ הזאת', שמכל הירידות והעלויות תשוב אל הארץ הזאת, שהוא ארץ ישראל, ששם הציהמ"ק, ששם עיקר השגת התשעה היכלין הנ"ל כנ"ל וכו'. 'אייקן יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' צמקום הזה ואנכי לא ידעתי'. 'ואנכי לא ידעתי' זה צחינת תכלית הידיעה דלח נדע, שהוא צחינת המקום, צחינת כתר, צחינת המסדר והמיישב, שהוא צחינת המעכב כנ"ל, וע"ז דייקא עיקר השגת אלקותו, ע"י הכאת הרדיפה צהמעכב כנ"ל. וזהו שאמר יעקב 'אכן יש ה' צמקום הזה ואנכי לא ידעתי', שדייקא ע"י 'ואנכי לא ידעתי', צחינת המעכב הנ"ל, ע"ז דייקא השגתי עתה אלקותו כי יש ה' צמקום הזה, כי דייקא ע"י המעכב, צחינת מניעת הידיעה עד שתיישב, ע"ז משיגין אור האין סוף וכו' כנ"ל. וזה צחינת מה שאמרו רז"ל 'אין התורה מתקיימת אלא צמי שמיים את עצמו כאינו יודע', כי דייקא ע"י העדר הידיעה, שהוא צחינת המעכב הנ"ל, ע"ז דייקא וכה להשגת המורה, שהוא השגת המוחין. (וזה צחינת מה שמוצא צצצרינו צצכלות תפילין הלכה ה' וצמקום אחר, שדרכו ו"ל היה לומר צכל פעם שעתה אינו יודע כלל,

ואח"כ צצחיה זמן השיג השגות נוראות, וכן כמה פעמים כל ימי חייו). כי אלל כל ידיעה והשגה יש צצחינת תכלית הידיעה דלח נדע וכו', ועיין מזה צמקום אחר. ואח"כ זוכין ע"ז דייקא שצטל עצמו ידע שאינו יודע כלל, ע"ז דייקא וכה אחר' להשיג מנה שמשג, משהעד הידיעה אל הידיעה, שזהו צחינת 'ההכמה מאין תמנא', 'מאין דייקא, והכל ע"י שמתח המצוה וכנ"ל. 'אירא ויאמר מה נורא המקום הזה, כי שם צצחינת פגיעת הרדיפה צהמעכב, שהוא צחינת 'אפגע צמקום כנ"ל, שם עיקר היראה עילאה, צחינת 'אוסתר משה פניו כי ירא מהצט אל האלקים', כשהממות רודף לראות ולהשיג, נופל עליו יראה מצחינת המעכב והמסדר הנ"ל. וזה צחינת 'יראת ה' ראשית דעת', צחינת 'ראשית חכמה יראת ה'', זה צחינת כתר, צחינת המעכב, שהוא ראשית הדעת וההכמה, כי הוא למעלה מהמוחין, שמעכב המוחין, שזה צחינת יראה, צחינת 'כי ירא מהצט וכו', וע"ז עיקר השגת החכמה, צחינת 'ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב וכו', כי דייקא ע"י היראה, צחינת 'רא מהצט' הנ"ל, ע"ז משיגין שכל טוב וכו' כנ"ל וכו'. 'אצצתי צשלוס אל צית אצ', אצ צחכמה, 'אצצתי דייקא, שמכל מקום שיהיה שם, ישוב צשלוס אל השכל וההכמה, שהוא צחינת 'צית אצ' כנ"ל, הן כשיוכרח לירד לטעה לצחינת היכלי התמורות, יצבר משם וכו' עד שיעלה וישב אל השכל צשלוס, והן כשירדוף השכל צצחינת רדיפת הנ"ל, לא יהרס ח"ו, רק ישוב ע"י תיקון המסדר והמיישב צשלוס אל השכל, עד שישג אור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי וכו' כנ"ל. וזה 'איה ה' לי לאלקים', כי אלו ההשגות הם עיקר המשכת אלקותו עליו. 'אחצן הזאת וכו' יהיה צית אלקים', שכלול מכל התשעה היכלין עם הפריסת הנ"ל, ששם השראת אלקותו יתצרך, שהם צכלליות צצחינת עשר קדושות, שהם שורש העשרה מאמרות שבהם נצרא העולם, שהם צצחינת עשרת הדברות.

ובשעושה ומתקן את המיישב והמסדר. ובתב צליקו"ה (א"ח) הודאה ו, נח: כל פגם המוחין והדעת של כל אחד הוא מחמת פגם המסדר והמיישב, שאינו זוכה לכה המסדר והמיישב את המוחין כראוי, כי אם היה לו ייסוב הדעת כראוי, צודאי לא היה כרוך אחר שטותים ומעשים שאינם הגונים כאלה, וכמו שמצואר במקום אחר (ליקו"מ ח"ב סימן י) שיעקר ההתרחקות מהש"ת הוא מחמת שאין לו ייסוב הדעת, ומצואר שם שיעקר ייסוב הדעת הוא ע"י שמחה וכו', ע"ש, היינו כנ"ל, כי הא צהא חליא, מחמת שאינו מתגבר בשמחה, מה שעל כל פנים יציל שלא עשני גוי, והצדילנו מן התועים בצמה צחינות וכו', ע"ז מוחו בגלות וכו', וכל מה שגלות הדעת מתגבר יותר, מתגבר העלצות יותר, וכן להלן, ומחמת זה כל ההתרחקות מהש"ת. והתיקון לכל זה הוא הנדיק האמת, צחינת יוסף, שידוע צעמקות חכמתו לשמח נפשות ישראל בכל מקום שהם.

ובשעושה ומתקן את המיישב והמסדר שהוא הכתר כראוי, והמוחין רודפין להשיג האור א"ס, והכתר מעכב המסדר והמיישב, זה אי אפשר כי אם ע"י צחינת 'מי יימר' הנ"ל (המצואר להלן בסוף המאמר), שהוא ע"י שירדין למקום הקליפות, להיכלי התמורות, לצרר הקדושה משם וכו' כנ"ל. ועל כן צהכרח לכל הרואה לגשת אל הקודש ולזכות לכל הנ"ל, שיהיה צחינת עייל ונפיק, וצריך שיהיה הירידה קודם העלייה, שזהו צחינת כל מה שעובר על כל אדם מתקן ועד גדול. כי אפילו הקטנים צמעלה מאוד, ואפילו קטנים ונערים, כל מה שעובר עליהם שדעתם ומוחם קטן, צצחינת מוחין דקטנות, ומתגברים עליהם כל התאוות ומעשה נערום, הכל נמשך מצחינה זאת שהוא צחינת 'מי יימר' הנ"ל, שהם צחינת היכלי התמורות, שהם צחינת הקליפה הקודמת לפני, שעובר על כל אדם שצעולם, ומשם כל הירידות שקודם העלויות של כל אדם. וכל מה שחותרין ומשיג לעלות איוה עלייה אל הקדושה, מתגברין היכלי התמורות מאוד צתאוות וההקדוה וצבלולים וצצרות הפוכות וכו', וצריכין יגיעה גדולה והתקדוה לצדיקים עד שיזכה לצרר הקדושה משם ועלוות משם בשלום, והעיקר ע"י עשיית המצוות בשמחה גדולה כנ"ל, שע"ז מעלה הקדושה מהיכלי התמורות, עד שעולה בכל העלויות הנ"ל, עד שמתקן המסדר והמיישב שזה העיקר, ואז זוכה ע"י הרדיפה של המוחין והמעכב, לצחינת תשעה היכלין הנ"ל עד ששיג וכו'.

י"קו"ב הנח"ל

ובשעושה ומתקן את המיישב והמסדר שהוא הכתר כראוי. וצ"ח צליקו"ה (א"ח) נפילת אפיס ד, י) שענין זה נובע לחטא אדה"ה, שלא זכה לצנות את הכתר כראוי, מחמת שלא היה לו צחינת אצערותא דלתתא, שעל ידה נצנה הכתר כראוי, וצ"ל אדם הראשון היתה השגתו עלומה מאוד מאוד כמובא צצדי רז"ל, עד שכל המלאכים היו מקנחין אותו וכו' כמובא, אבל כל השגתו היתה עדיין צצחינת אצערותא דלעילא לצד, צלי אצערותא דלתתא כלל. כי לא זכה להשגתו ע"י תפלה ומעשים טובים שהקדים מקודם, רק הש"ת צרלו צעלמו צהשגה עלומה האמת, וכל עיקר צריחתו והשגתו הכל היו ע"י אצערותא דלעילא לצד. כי צשעת צריאת העולם והאדם, לא היה עדיין מי שיעורר אצערותא דלתתא, כמובא צספרים. ועל כן מחמת שהשגת אדם הראשון היה צצחינת אצערותא דלעילא לצד צלי אצערותא דלתתא כלל, על כן עדיין היה צצריך תיקון האדם, עם כל העולמות התלויים בו, וכמובא צספרים שכל העולמות היו תלויים ועומדים אז עד שיחפצל חפצלו וימחין צציוווג עד צצת, ולא יעבור על חטא עץ הדעת, שאז היה זוכה לתקן כל העולמות והיה הכל מתוקן אז כמו שיהיה לעמיד. ולכאורה הדבר תמוה, איוה תיקון היו צצריכין העולמות, מאחר שעדיין לא היה שום חטא ופגם כלל, וגם מה ענין עץ הדעת טוב ורע. אך כל עיקר התיקון שהיו צצריכין להאדם והעולמות אז, הכל היה צצוד צצירת כלים ומיתת המלאכים כידוע צצחי האר"צ, וכל עיקר התיקון שהיו צצריכין, הכל היה מחמת שכל העולמות נצראו צלי אצערותא דלתתא, וע"ז נגע איוה פגם דק מן הדק צצחינת כתר, ומשם נמשך ונשתלשל צצחינת צצירת כלים וכו' כמובא צצתבים, שהכתר אצ"פ שלא היה בו צצירה, נגע בו איוה צצחינת פגם, צצחינת ציטול, ועיקר הפגם היה מחמת שלא היה עדיין אצערותא דלתתא. כי הכתר, שהוא צצחינת המסדר והמיישב וכו', אינו נתתקן צצלימות כי אם כשמצצדין את הי"ה"ר והמניעות, שאז מהפצין הי"ה"ר והמניעות לצחינת טוב ופלא, כי נעשין מהמניעות צצחינת כח המסדר, שהיא מעכב ומונע את המוחין מלצאת חוץ לגבול, שזהו צצחינת כתר, שהוא עיקר התיקון כנ"ל. ומחמת שאדם הראשון נצראו צלי אצערותא דלתתא, וכן היתה כל השגתו כנ"ל, על כן עדיין לא היה לו שלמות. ועיקר שלימותו היה נגמר אם היה עומד צצסיון של אכילת עץ הדעת טוב ורע. ועיקר אצסור עץ הדעת טוב ורע הוא צצחינה זאת, שאסר עליו הש"ת, שלא יאכל אכילה כזאת שעל ידה יכנוס מוחו לדעת ולחקור צצחינת טוב ורע, מהיכן נמשך הטוב והרע, היינו צצחינת חקירות ודיעות צצדרכי הנהגות יצצרך, שאסר עליו לכנוס בוה, מאחר שלא זכה עדיין לתקן צצחינת הכתר ע"י מעשים הטובים. ואם היה זוכה לעמוד צצסיון זה והיה מתפלל חפצלו, היה זוכה ע"ז לתקן את צצחינת הכתר, והיה משיג

צצחינת הע' היכלין הנ"ל צצלימות ע"י אצערותא דלתתא, ואז היה מתצטל אצחיות עץ הדעת לגמרי. כי עיקר אצחיות אז לא היתה כי אם מצצחינת השצביה, שהיתה מחמת שצצראו העולמות צלי אצערותא דלתתא כנ"ל.

ובשעושה ומתקן את המיישב והמסדר וכו' בראוי. וצליקו"ה (א"ח) הודאה ו, נח: דרש מוה"ר"ת את צצרות יעקב לצניו ע"פ קשרי המאמר, ובתב צציה גצי הצרכה לצשמען וליו צציה צ"ל 'שמעון וליו אצחיס כלי חמם קצצרותיהם'. כי כצרוצין לחטוף ידיעות והשגות שאינם צראינים לו, זהו צצחינת חמם וגזילה וחרון אף. והוה צצחינת 'צקודס אל תצוא נפשי', 'צקודס' דייקא, שצדמה להם שהשיגו כצד כל הסודות וההשגות, עד שהעמידו על דעתם למכור את יוסף הצדיק, שצדמה להם לפי דעתם שנוטה מדרך האמת. ועל כן אמר יעקב 'צקודס אל תצוא נפשי', כי איוי רואה סודות כאלו, וכן 'צקהלס' של קורח וחמרי אל תצוד כצודי וכו', כי הם פגמו הצצה יותר ויותר, שנמשכו אחר תאוותם. ומרי רצה לגאוף, וטען עם משה כמו חכם ולמדין מופלג. א"ס תאמר זו אצורה וכו', וכל צד דעת אצמיית יודע החילוק צצין כוונת משה צצניו וצין ומרי, כי משה צצניו היה פרוש גדול ונשא צת יצרו ע"פ הדיבור, והוה יצא מדעתו ורצה להחיר ניאוף צצרהסאי, והעו פניו כל כך לעטון עם משה צצוות כוה. וכן קורח שרצה צצודו עלמו כמפורסם, וטען כאלו מתקנא צצביל ישראל, ואמר 'כי כל העדה כולם קדושים וצתוכס ה' ומדוע תנשאו על קהל ה'". וכל זה נמשך מפגם המסדר והמיישב את המוחין, שגם גדולי הצדיקים כמו שמעון וליו פגמו צציה צצקות, לא מחמת תאוות ח"ו, רק מרוב התלהבות להש"ת יותר מדי, שזהו צצחינת פגם המסדר והמיישב וכו' כנ"ל, ע"ז טעו צציוס וכו' כנ"ל. אבל זמרי וקורח פגמו צציה צצמיות, שפגמו צצמיות כל כך, עד שיצאו מן הצובה והעזו פניהם כל כך כנ"ל. ועל כן ציקש יעקב 'צקהלס אל תחד כצוד', כי יעקב שורש קדושה ישראל, שהם עיקר הכבוד של הש"ת, שעוסקים צצוד עבודת התפלה צצירות ותצצחות וכו', ומעלין כצודו יצצרך ע"י שמחת המצוה כנ"ל, עד שצוכין לצצחינת תיקון הרדיפה והמעכב הנ"ל כראוי, שזהו 'צרוך כצוד ה' ממקומו, כמו שמצואר שם צצחורה הנ"ל, שזהו צצחינת תכלית שלימות הייחוד, כי כלל כל הייחודים נמשכין מצחינה זאת, כשנכלל צצחינת הרדיפה צצמעכב, צצחינת מטי ולא מטי כראוי, שע"ז מולדין השגות אלקות כראוי, ועל כן אמר יעקב 'צקהלס אל תחד כצודי', אל תחד כצודי דייקא, כי ע"י קהלס לא יתייחד כצודי צצקודס לצריך להתייחד, שזהו צצחינת 'צרוך כצוד ה' ממקומו'. כי זה היה הייחוד אינו נעשה כי אם ע"י הצדיקים הגדולים, וע"י הקיצוץ הקדוש הנלווים אליהם המצטלים דעתם נגדם, אבל לא ע"י החולקים על משה ואהרן שהם צצחינת הצדיקי אמת.

זע"י הרדיפה והמעבב. וכמז בליקו"ה (או"ח נפילת אפיס ד, יג-יד) שענין זה יסודו צדוק הנעשה ונשמע, שעל ידו זכו בני לקבלת המורה, ואז הכתיבו כל אחד מישראל בשני כתרים שהם בחי' שמחה, וז"ל: וזהו החילוק שבין ישראל לעובדי כוכבים. כי בישראל נאמר (דברים יז) 'כי אתם המעט מכל העמים', שאתם ממעטין עלמכם כשאני משפיע לכם טובה (כמוצא צפירוש רש"י), שכשהשי"ת מאיר עליהם הארת התנוונות אלקותו יתצדק, אינם רודפים להקור אחר תקירות וידעויות ותכונות, רק הם מתחזקים בצמונה ורודפים אחריו מיד, בצחינת (שה"ש א) 'משכני' האחרין נרצה', שתיכף כשהשי"ת מתחיל למושכם אליו, אזי תיכף הם רצים אחריו, וכמו שפירש"י שם 'אני שמעתי משלוהיך שאתה רוצה למשכני אליך, ואני תיכף רחמי אחרין וכו''. ותיכף כשישראל מתחילין לרדוף אחריו יתצדק, אזי השי"ת עושה עלמנו כמו מי שצורה ומסתיר ומעלים עלמנו, בצחינת (שם ט) 'צרח דודי וכו'', בצחינת (שם ה) 'פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר וכו'', ואח"כ נריכין להתחיל בהדרגה כסדר לרדוף אחריו ולצקשו לעבדו בעובדות ובעמשים טובים בשמחה, עד שמוכה למואלו בהתגלות נפלא יותר ויותר. כי ע"י מעשיהם הטובים בשמחה זוכין לתקן המסדר והמיישב, ואזי זוכין למה שזוכין, היינו צחינת השגת הט' היכלין וכו' ה"ל. וזהו צחינת (שמות כד) 'כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע', שהקדימו נעשה לנשמע. ולכאורה אי אפשר להבין הדבר כולו, איך אפשר לעשות קודם שישמעו, האמת שהמורה שיצבה אותם על זה, שמוגדל משוקתם להשי"ת הקדימו 'נעשה' ל'נשמע' כמוצא דבדרי רז"ל (שבת פ"ח) גודל שצמ ישראל צוה, אבל אעפ"כ קשה הדבר מאוד, איך יזייר ענין זה, ואיך עולה על הדעת לעשות קודם שישמע. אך צאמת בהמורה גופה מבוחר הענין היטב, כי מבוחר צפוק ששצובתם היתה כך 'כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע', נמלא שאמרו מה שידבר ה' יעשו וכו'. נמלא שצאמת הם עושין אחר שישמעו דברי ה', כמוצא צפוק 'כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע'. אך לפי זה קשה, אם כן מה מעלתם שהקדימו 'נעשה' ל'נשמע', הלא כבר הקדימו לומר שיעשו מה שידבר ה' כ"ל. אך צאמת הענין מבוחר היטב ע"פ ה"ל. כי זה עיקר מעלת קדושת ישראל בצחינת ה"ל, דהיינו שישאל אמרו שהם אינם רוצים להקור שום תקירה צטעמי המלוות וצדרכי השגתו והנהגותיו יתצדק, רק 'כל אשר ידבר ה' נעשה' מיד תיכף, צלי שום שאלה ותקירה כולו, ואח"כ 'ונשמע', כי 'נשמע' לשון הצנה בלב, כמוצא צפירוש רש"י וצדדרי רז"ל כזמה מקומות, היינו שישאל אמרו, שכל אשר ידבר ה' יעשו מיד כפי אשר יאלל מפי משה רבינו, צלי שום תקירה ושאלה אחר שום טעם כולו, ואח"כ עי"ו 'ונשמע'. כי ע"י עשיית המצוות צאמת צתמימות בשמחה, זוכין אח"כ להשיג מה שמשגיגין, ע"י שזוכין לתקן צחינת הכח המסדר שהוא צחינת כתר וכו' כ"ל, ששם מקור השמחה כידוע, וזה גודל מעלת ישראל. ועל כן צאמת זכו עי"ו לשני כתרים, שהם צחינת שמחה, כמו שאמרו רז"ל (שם) שצשעה שאמרו ישראל 'נעשה ונשמע', ירדו מלאכים ונתנו שני כתרים צראש כל אחד וכו', שנאמר 'שמחת עולם על ראשם'. כי צחינת שמחה, היינו שזכו ע"י 'נעשה ונשמע' הם צחינת כתרים, צחינת שמחה, צחינת 'שמחת עולם על ראשם', כי זכו לצחינת כתר, שהוא צחינת המסדר והמיישב כ"ל. אבל העובדי כוכבים האפיפורקים הם מוזהמת הנחש, מפגם עך הדעת טוב ורע, שאינם צני אמונה, וקודם שעושים שום עובדל טובה הם

משוקעים עדיין צתלוותיהן הרעות, הם רוצים תיכף להשיג צשכלל המנושם צתלוות, להשיג תקירות צדיעת אלקותו יתצדק, והם רוצים להקדים ה'נשמע' ל'נעשה', שצתחילה יגלה להם השי"ת כל סודותיו, ויגלה להם כל דרכי הנהגותיו וטעמי כל המצוות, ואז אפשר היו מרוצים לעשות איזה מצוה. כי צודלתי אם היו רוצים אור המצוה צשורשה, שהיא מצוה צכל העולמות, והיא תכלית כל התענוגים שצעולם ולמעלה מכל התענוגים, למעלה מכל הטובות וההצלחות וכו' וכו', צודלתי מי פתי יסור הנה שלא ירצה לקבל טוב נפלא ונלמי כזה וכו'. וזה עיקר הנסיון של ישראל שזכו עי"ו לקבלת המורה, ע"י שהקדימו עשיה לשמיעה, דהיינו לעשות ככל אשר ידבר ה' צלי שום שאלה ותקירה כולו, ואח"כ יזכו להבין כפי מה שיזכו ע"י עובדתם כ"ל. ועל כן עי"ו זכו לכתרים ה"ל, צחינת 'שמחת עולם', כי עי"ו זוכין לצחינת כתר, שהוא מקור השמחה כ"ל.

זע"י הרדיפה והמעבב. וכמז בליקו"ה (או"ח נפילת אפיס ד, יז): צשרין לעמוד על המשקל תמיד. כי אם ירדוף להשיג יותר מהראוי לפי צחינתו, צתצטל ההשגה לגמרי, כי ריבוי השמן גורם ריבוי הנה, ואם יעכז וימנע ההשגה לגמרי, גם כן לא ישיג כלל וכו'. וצריך תמיד להכריע המשקל למעלה, ללכלל צתצדויות יצדק תמיד צצולו ושזו, שאשר הווכה לוה.

אזי מכה המוחין בהמיישב והמסדר, ונעשין היכלין לאור א"ם. וכמז בליקו"ה (או"ח נפילת אפיס ד, א): כל הצחינות ה"ל המצורין צהמורה ה"ל, דהיינו שמלכות עולה מן הקליפות, ומלכות מלביש ועולה לצחינת נה"י, ונה"י לנה"מ, ונה"מ לנה"צ וכו', כל זה הוא כוונת סדר התפלה, שאומרים מתחילה קרבנות וקטורת, ואח"כ פסוקי דזמרה, ואח"כ צרכת קריאת שמע, ואח"כ התפלה שמונה עשרה וכו', שע"י כל זה עולין העולמות צצחינות המצורין צמורה ה"ל, שמלכות עולה מן הקליפות, ומלכות מלביש נה"י וכו' וכו', כמוצא היטב צכוונות, ורבינו ז"ל גילה וציאר שכל סוד עליית העולמות צצחינת ה"ל, נעשין ע"י עשיית המצוה צשמחה כ"ל. נמלא שעשיית המצוה צשמחה וצחינת סדר התפלה הם צחינת אחת, שעל ידם עולין העולמות צצחינת ה"ל המצורין צמורה ה"ל, שהם סוד כוונות סדר התפלה כ"ל, עד שזוכין עי"ו לעלות עד הכתר, לצדק ולתקן צחינת המסדר והמיישב את המוחין, שע"י זוכין להשיג אור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, שע"י נעשין צחינת הט' היכלין ה"ל כ"ל. וזהו צחינת נפילת אפיס אחר גמר התפלה. כי אחר גמר התפלה אז כבר נגמרו עליית כל העולמות למעלה עד אלילות למעלה למעלה, כמוצא צכוונות, ואז נריכין להיכלל צצור האין סוף, שזהו עיקר סוד הייחוד והזיווג שנעשה צגמר התפלה. כי עיקר צחינת הייחוד והזיווג הוא התצבדות עלמא תתאה צעילאה, כמוצא צזהר צכמה מקומות, וצפרט צפרשת ויגש על פסוק 'כי הנה המלאכים נועדו וכו' עי"ש. היינו כשהנפש מישאל, שהיא צחינת עלמא תתאה נגד אור אין סוף צרוך הוא, כשזוכה להיות כולל צצור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, וזהו צחינת הייחוד והזיווג של עולמות עליונים, וזה אי אפשר כי אם ע"י תיקון המסדר והמיישב את המוחין, שהוא צחינת כתר כ"ל, שע"י צחינת זו נמשך צחינת מעבד אל המוחין לצל יהרסו הגבול. וע"י שני צחינות אלו דייקא, דהיינו הרדיפה והמעבב, עי"ו דייקא נעשין ההיכלין ה"ל, שעל ידם משיגין אור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, שזהו עיקר צחינת הייחוד כ"ל.

אזי מכה המוחין בהמיישב והמסדר, ונעשין היכלין לאור א"ם. וכמז בליקו"ה (או"ח נפילת אפיס ד, א): כל הצחינות

ה"ל המצורין צהמורה ה"ל, דהיינו שמלכות עולה מן הקליפות, ומלכות מלביש ועולה לצחינת נה"י, ונה"י לנה"מ, ונה"מ לנה"צ וכו', כל זה הוא כוונת סדר התפלה, שאומרים מתחילה קרבנות וקטורת, ואח"כ פסוקי דזמרה, ואח"כ צרכת קריאת שמע, ואח"כ התפלה שמונה עשרה וכו', שע"י כל זה עולין העולמות צצחינות המצורין צמורה ה"ל, שמלכות עולה מן הקליפות, ומלכות מלביש נה"י וכו' וכו', כמוצא היטב צכוונות, ורבינו ז"ל גילה וציאר שכל סוד עליית העולמות צצחינת ה"ל, נעשין ע"י עשיית המצוה צשמחה כ"ל. נמלא שעשיית המצוה צשמחה וצחינת סדר התפלה הם צחינת אחת, שעל ידם עולין העולמות צצחינת ה"ל המצורין צמורה ה"ל, שהם סוד כוונות סדר התפלה כ"ל, עד שזוכין עי"ו לעלות עד הכתר, לצדק ולתקן צחינת המסדר והמיישב את המוחין, שע"י זוכין להשיג אור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, שע"י נעשין צחינת הט' היכלין ה"ל כ"ל. וזהו צחינת נפילת אפיס אחר גמר התפלה. כי אחר גמר התפלה אז כבר נגמרו עליית כל העולמות למעלה עד אלילות למעלה למעלה, כמוצא צכוונות, ואז נריכין להיכלל צצור האין סוף, שזהו עיקר סוד הייחוד והזיווג שנעשה צגמר התפלה. כי עיקר צחינת הייחוד והזיווג הוא התצבדות עלמא תתאה צעילאה, כמוצא צזהר צכמה מקומות, וצפרט צפרשת ויגש על פסוק 'כי הנה המלאכים נועדו וכו' עי"ש. היינו כשהנפש מישאל, שהיא צחינת עלמא תתאה נגד אור אין סוף צרוך הוא, כשזוכה להיות כולל צצור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, וזהו צחינת הייחוד והזיווג של עולמות עליונים, וזה אי אפשר כי אם ע"י תיקון המסדר והמיישב את המוחין, שהוא צחינת כתר כ"ל, שע"י צחינת זו נמשך צחינת מעבד אל המוחין לצל יהרסו הגבול. וע"י שני צחינות אלו דייקא, דהיינו הרדיפה והמעבב, עי"ו דייקא נעשין ההיכלין ה"ל, שעל ידם משיגין אור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, שזהו עיקר צחינת הייחוד כ"ל.

אזי מכה המוחין בהמיישב והמסדר, ונעשין היכלין לאור א"ם. וכמז בליקו"ה (או"ח נפילת אפיס ד, א): כל הצחינות ה"ל המצורין צהמורה ה"ל, דהיינו שמלכות עולה מן הקליפות, ומלכות מלביש ועולה לצחינת נה"י, ונה"י לנה"מ, ונה"מ לנה"צ וכו', כל זה הוא כוונת סדר התפלה, שאומרים מתחילה קרבנות וקטורת, ואח"כ פסוקי דזמרה, ואח"כ צרכת קריאת שמע, ואח"כ התפלה שמונה עשרה וכו', שע"י כל זה עולין העולמות צצחינות המצורין צמורה ה"ל, שמלכות עולה מן הקליפות, ומלכות מלביש נה"י וכו' וכו', כמוצא היטב צכוונות, ורבינו ז"ל גילה וציאר שכל סוד עליית העולמות צצחינת ה"ל, נעשין ע"י עשיית המצוה צשמחה כ"ל. נמלא שעשיית המצוה צשמחה וצחינת סדר התפלה הם צחינת אחת, שעל ידם עולין העולמות צצחינת ה"ל המצורין צמורה ה"ל, שהם סוד כוונות סדר התפלה כ"ל, עד שזוכין עי"ו לעלות עד הכתר, לצדק ולתקן צחינת המסדר והמיישב את המוחין, שע"י זוכין להשיג אור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, שע"י נעשין צחינת הט' היכלין ה"ל כ"ל. וזהו צחינת נפילת אפיס אחר גמר התפלה. כי אחר גמר התפלה אז כבר נגמרו עליית כל העולמות למעלה עד אלילות למעלה למעלה, כמוצא צכוונות, ואז נריכין להיכלל צצור האין סוף, שזהו עיקר סוד הייחוד והזיווג שנעשה צגמר התפלה. כי עיקר צחינת הייחוד והזיווג הוא התצבדות עלמא תתאה צעילאה, כמוצא צזהר צכמה מקומות, וצפרט צפרשת ויגש על פסוק 'כי הנה המלאכים נועדו וכו' עי"ש. היינו כשהנפש מישאל, שהיא צחינת עלמא תתאה נגד אור אין סוף צרוך הוא, כשזוכה להיות כולל צצור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, וזהו צחינת הייחוד והזיווג של עולמות עליונים, וזה אי אפשר כי אם ע"י תיקון המסדר והמיישב את המוחין, שהוא צחינת כתר כ"ל, שע"י צחינת זו נמשך צחינת מעבד אל המוחין לצל יהרסו הגבול. וע"י שני צחינות אלו דייקא, דהיינו הרדיפה והמעבב, עי"ו דייקא נעשין ההיכלין ה"ל, שעל ידם משיגין אור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, שזהו עיקר צחינת הייחוד כ"ל.

אזי מכה המוחין בהמיישב והמסדר, ונעשין היכלין לאור א"ם. וכמז בליקו"ה (או"ח נפילת אפיס ד, א): כל הצחינות ה"ל המצורין צהמורה ה"ל, דהיינו שמלכות עולה מן הקליפות, ומלכות מלביש ועולה לצחינת נה"י, ונה"י לנה"מ, ונה"מ לנה"צ וכו', כל זה הוא כוונת סדר התפלה, שאומרים מתחילה קרבנות וקטורת, ואח"כ פסוקי דזמרה, ואח"כ צרכת קריאת שמע, ואח"כ התפלה שמונה עשרה וכו', שע"י כל זה עולין העולמות צצחינות המצורין צמורה ה"ל, שמלכות עולה מן הקליפות, ומלכות מלביש נה"י וכו' וכו', כמוצא היטב צכוונות, ורבינו ז"ל גילה וציאר שכל סוד עליית העולמות צצחינת ה"ל, נעשין ע"י עשיית המצוה צשמחה כ"ל. נמלא שעשיית המצוה צשמחה וצחינת סדר התפלה הם צחינת אחת, שעל ידם עולין העולמות צצחינת ה"ל המצורין צמורה ה"ל, שהם סוד כוונות סדר התפלה כ"ל, עד שזוכין עי"ו לעלות עד הכתר, לצדק ולתקן צחינת המסדר והמיישב את המוחין, שע"י זוכין להשיג אור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, שע"י נעשין צחינת הט' היכלין ה"ל כ"ל. וזהו צחינת נפילת אפיס אחר גמר התפלה. כי אחר גמר התפלה אז כבר נגמרו עליית כל העולמות למעלה עד אלילות למעלה למעלה, כמוצא צכוונות, ואז נריכין להיכלל צצור האין סוף, שזהו עיקר סוד הייחוד והזיווג שנעשה צגמר התפלה. כי עיקר צחינת הייחוד והזיווג הוא התצבדות עלמא תתאה צעילאה, כמוצא צזהר צכמה מקומות, וצפרט צפרשת ויגש על פסוק 'כי הנה המלאכים נועדו וכו' עי"ש. היינו כשהנפש מישאל, שהיא צחינת עלמא תתאה נגד אור אין סוף צרוך הוא, כשזוכה להיות כולל צצור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, וזהו צחינת הייחוד והזיווג של עולמות עליונים, וזה אי אפשר כי אם ע"י תיקון המסדר והמיישב את המוחין, שהוא צחינת כתר כ"ל, שע"י צחינת זו נמשך צחינת מעבד אל המוחין לצל יהרסו הגבול. וע"י שני צחינות אלו דייקא, דהיינו הרדיפה והמעבב, עי"ו דייקא נעשין ההיכלין ה"ל, שעל ידם משיגין אור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, שזהו עיקר צחינת הייחוד כ"ל.

אזי מכה המוחין בהמיישב והמסדר, ונעשין היכלין לאור א"ם. וכמז בליקו"ה (או"ח נפילת אפיס ד, א): כל הצחינות ה"ל המצורין צהמורה ה"ל, דהיינו שמלכות עולה מן הקליפות, ומלכות מלביש ועולה לצחינת נה"י, ונה"י לנה"מ, ונה"מ לנה"צ וכו', כל זה הוא כוונת סדר התפלה, שאומרים מתחילה קרבנות וקטורת, ואח"כ פסוקי דזמרה, ואח"כ צרכת קריאת שמע, ואח"כ התפלה שמונה עשרה וכו', שע"י כל זה עולין העולמות צצחינות המצורין צמורה ה"ל, שמלכות עולה מן הקליפות, ומלכות מלביש נה"י וכו' וכו', כמוצא היטב צכוונות, ורבינו ז"ל גילה וציאר שכל סוד עליית העולמות צצחינת ה"ל, נעשין ע"י עשיית המצוה צשמחה כ"ל. נמלא שעשיית המצוה צשמחה וצחינת סדר התפלה הם צחינת אחת, שעל ידם עולין העולמות צצחינת ה"ל המצורין צמורה ה"ל, שהם סוד כוונות סדר התפלה כ"ל, עד שזוכין עי"ו לעלות עד הכתר, לצדק ולתקן צחינת המסדר והמיישב את המוחין, שע"י זוכין להשיג אור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, שע"י נעשין צחינת הט' היכלין ה"ל כ"ל. וזהו צחינת נפילת אפיס אחר גמר התפלה. כי אחר גמר התפלה אז כבר נגמרו עליית כל העולמות למעלה עד אלילות למעלה למעלה, כמוצא צכוונות, ואז נריכין להיכלל צצור האין סוף, שזהו עיקר סוד הייחוד והזיווג שנעשה צגמר התפלה. כי עיקר צחינת הייחוד והזיווג הוא התצבדות עלמא תתאה צעילאה, כמוצא צזהר צכמה מקומות, וצפרט צפרשת ויגש על פסוק 'כי הנה המלאכים נועדו וכו' עי"ש. היינו כשהנפש מישאל, שהיא צחינת עלמא תתאה נגד אור אין סוף צרוך הוא, כשזוכה להיות כולל צצור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, וזהו צחינת הייחוד והזיווג של עולמות עליונים, וזה אי אפשר כי אם ע"י תיקון המסדר והמיישב את המוחין, שהוא צחינת כתר כ"ל, שע"י צחינת זו נמשך צחינת מעבד אל המוחין לצל יהרסו הגבול. וע"י שני צחינות אלו דייקא, דהיינו הרדיפה והמעבב, עי"ו דייקא נעשין ההיכלין ה"ל, שעל ידם משיגין אור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, שזהו עיקר צחינת הייחוד כ"ל.

אזי מכה המוחין בהמיישב והמסדר, ונעשין היכלין לאור א"ם. וכמז בליקו"ה (או"ח נפילת אפיס ד, א): כל הצחינות ה"ל המצורין צהמורה ה"ל, דהיינו שמלכות עולה מן הקליפות, ומלכות מלביש ועולה לצחינת נה"י, ונה"י לנה"מ, ונה"מ לנה"צ וכו', כל זה הוא כוונת סדר התפלה, שאומרים מתחילה קרבנות וקטורת, ואח"כ פסוקי דזמרה, ואח"כ צרכת קריאת שמע, ואח"כ התפלה שמונה עשרה וכו', שע"י כל זה עולין העולמות צצחינות המצורין צמורה ה"ל, שמלכות עולה מן הקליפות, ומלכות מלביש נה"י וכו' וכו', כמוצא היטב צכוונות, ורבינו ז"ל גילה וציאר שכל סוד עליית העולמות צצחינת ה"ל, נעשין ע"י עשיית המצוה צשמחה כ"ל. נמלא שעשיית המצוה צשמחה וצחינת סדר התפלה הם צחינת אחת, שעל ידם עולין העולמות צצחינת ה"ל המצורין צמורה ה"ל, שהם סוד כוונות סדר התפלה כ"ל, עד שזוכין עי"ו לעלות עד הכתר, לצדק ולתקן צחינת המסדר והמיישב את המוחין, שע"י זוכין להשיג אור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, שע"י נעשין צחינת הט' היכלין ה"ל כ"ל. וזהו צחינת נפילת אפיס אחר גמר התפלה. כי אחר גמר התפלה אז כבר נגמרו עליית כל העולמות למעלה עד אלילות למעלה למעלה, כמוצא צכוונות, ואז נריכין להיכלל צצור האין סוף, שזהו עיקר סוד הייחוד והזיווג שנעשה צגמר התפלה. כי עיקר צחינת הייחוד והזיווג הוא התצבדות עלמא תתאה צעילאה, כמוצא צזהר צכמה מקומות, וצפרט צפרשת ויגש על פסוק 'כי הנה המלאכים נועדו וכו' עי"ש. היינו כשהנפש מישאל, שהיא צחינת עלמא תתאה נגד אור אין סוף צרוך הוא, כשזוכה להיות כולל צצור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, וזהו צחינת הייחוד והזיווג של עולמות עליונים, וזה אי אפשר כי אם ע"י תיקון המסדר והמיישב את המוחין, שהוא צחינת כתר כ"ל, שע"י צחינת זו נמשך צחינת מעבד אל המוחין לצל יהרסו הגבול. וע"י שני צחינות אלו דייקא, דהיינו הרדיפה והמעבב, עי"ו דייקא נעשין ההיכלין ה"ל, שעל ידם משיגין אור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, שזהו עיקר צחינת הייחוד כ"ל.

אזי מכה המוחין בהמיישב והמסדר, ונעשין היכלין לאור א"ם. וכמז בליקו"ה (או"ח נפילת אפיס ד, א): כל הצחינות ה"ל המצורין צהמורה ה"ל, דהיינו שמלכות עולה מן הקליפות, ומלכות מלביש ועולה לצחינת נה"י, ונה"י לנה"מ, ונה"מ לנה"צ וכו', כל זה הוא כוונת סדר התפלה, שאומרים מתחילה קרבנות וקטורת, ואח"כ פסוקי דזמרה, ואח"כ צרכת קריאת שמע, ואח"כ התפלה שמונה עשרה וכו', שע"י כל זה עולין העולמות צצחינות המצורין צמורה ה"ל, שמלכות עולה מן הקליפות, ומלכות מלביש נה"י וכו' וכו', כמוצא היטב צכוונות, ורבינו ז"ל גילה וציאר שכל סוד עליית העולמות צצחינת ה"ל, נעשין ע"י עשיית המצוה צשמחה כ"ל. נמלא שעשיית המצוה צשמחה וצחינת סדר התפלה הם צחינת אחת, שעל ידם עולין העולמות צצחינת ה"ל המצורין צמורה ה"ל, שהם סוד כוונות סדר התפלה כ"ל, עד שזוכין עי"ו לעלות עד הכתר, לצדק ולתקן צחינת המסדר והמיישב את המוחין, שע"י זוכין להשיג אור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, שע"י נעשין צחינת הט' היכלין ה"ל כ"ל. וזהו צחינת נפילת אפיס אחר גמר התפלה. כי אחר גמר התפלה אז כבר נגמרו עליית כל העולמות למעלה עד אלילות למעלה למעלה, כמוצא צכוונות, ואז נריכין להיכלל צצור האין סוף, שזהו עיקר סוד הייחוד והזיווג שנעשה צגמר התפלה. כי עיקר צחינת הייחוד והזיווג הוא התצבדות עלמא תתאה צעילאה, כמוצא צזהר צכמה מקומות, וצפרט צפרשת ויגש על פסוק 'כי הנה המלאכים נועדו וכו' עי"ש. היינו כשהנפש מישאל, שהיא צחינת עלמא תתאה נגד אור אין סוף צרוך הוא, כשזוכה להיות כולל צצור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, וזהו צחינת הייחוד והזיווג של עולמות עליונים, וזה אי אפשר כי אם ע"י תיקון המסדר והמיישב את המוחין, שהוא צחינת כתר כ"ל, שע"י צחינת זו נמשך צחינת מעבד אל המוחין לצל יהרסו הגבול. וע"י שני צחינות אלו דייקא, דהיינו הרדיפה והמעבב, עי"ו דייקא נעשין ההיכלין ה"ל, שעל ידם משיגין אור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, שזהו עיקר צחינת הייחוד כ"ל.

ליקוטי הנחצ'

אזי מכה המוחין בהמיישב והמסדר, ונעשין היכלין לאור א"ם. וכמז בליקו"ה (או"ח נפילת אפיס ד, א): כל הצחינות ה"ל המצורין צהמורה ה"ל, דהיינו שמלכות עולה מן הקליפות, ומלכות מלביש ועולה לצחינת נה"י, ונה"י לנה"מ, ונה"מ לנה"צ וכו', כל זה הוא כוונת סדר התפלה, שאומרים מתחילה קרבנות וקטורת, ואח"כ פסוקי דזמרה, ואח"כ צרכת קריאת שמע, ואח"כ התפלה שמונה עשרה וכו', שע"י כל זה עולין העולמות צצחינות המצורין צמורה ה"ל, שמלכות עולה מן הקליפות, ומלכות מלביש נה"י וכו' וכו', כמוצא היטב צכוונות, ורבינו ז"ל גילה וציאר שכל סוד עליית העולמות צצחינת ה"ל, נעשין ע"י עשיית המצוה צשמחה כ"ל. נמלא שעשיית המצוה צשמחה וצחינת סדר התפלה הם צחינת אחת, שעל ידם עולין העולמות צצחינת ה"ל המצורין צמורה ה"ל, שהם סוד כוונות סדר התפלה כ"ל, עד שזוכין עי"ו לעלות עד הכתר, לצדק ולתקן צחינת המסדר והמיישב את המוחין, שע"י זוכין להשיג אור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, שע"י נעשין צחינת הט' היכלין ה"ל כ"ל. וזהו צחינת נפילת אפיס אחר גמר התפלה. כי אחר גמר התפלה אז כבר נגמרו עליית כל העולמות למעלה עד אלילות למעלה למעלה, כמוצא צכוונות, ואז נריכין להיכלל צצור האין סוף, שזהו עיקר סוד הייחוד והזיווג שנעשה צגמר התפלה. כי עיקר צחינת הייחוד והזיווג הוא התצבדות עלמא תתאה צעילאה, כמוצא צזהר צכמה מקומות, וצפרט צפרשת ויגש על פסוק 'כי הנה המלאכים נועדו וכו' עי"ש. היינו כשהנפש מישאל, שהיא צחינת עלמא תתאה נגד אור אין סוף צרוך הוא, כשזוכה להיות כולל צצור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, וזהו צחינת הייחוד והזיווג של עולמות עליונים, וזה אי אפשר כי אם ע"י תיקון המסדר והמיישב את המוחין, שהוא צחינת כתר כ"ל, שע"י צחינת זו נמשך צחינת מעבד אל המוחין לצל יהרסו הגבול. וע"י שני צחינות אלו דייקא, דהיינו הרדיפה והמעבב, עי"ו דייקא נעשין ההיכלין ה"ל, שעל ידם משיגין אור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי, שזהו עיקר צחינת הייחוד כ"ל.

המחשבה, ועסק הייחודים גדול הרבה מעסק התורה, כי ממש משיך אור אין סוף ומחיה כל העולמות, ועושה נחת רוח ליוצרו לשכינה הקדושה לסעדה בגלות, אבל אין זה אלא לקדושי עליונים (בעש"ט, נח, ט). **קבלתי** מוריו שיעקב עסק תורה ותפלה, שדיביק את עצמו אל פנימיות רוחניות אור אין סוף שבתוך האותיות, שהוא נקרא לימוד לשמה, שבו אמר ר"מ 'כל העוסק בתורה לשמה וזכה לדברים הרבה, ומגלין לו דוי תורה', ר"ל שידע עתידותיו וכל מאורעותיו מתוך התורה, ויידע איך יתנהג בתורה ועבודת השי"ת, ומלמד מה שרואה עולמות של מעלה (בעש"ט, ואתחנן, לו). **האותיות** נקראו כלים, ובו מתלבש רוחניות הספירות, ובו אור אין סוף, כסוד 'אתמה מחיה את כולם', שהוא המייחוד ומחבר השמות ואותיות (תו"י, ואתחנן, ו). **דבר** יש לו סוף יתכן חילוק בין גדול לקטן, אבל באין סוף הוא שווה ומשווה בין קטן לגדול והכל כאין גדרו (פנים יפות בראשית ב, כח). **לימוד** התורה הוא בחי' נשיקון, שהוא אתדבקות רוחא ברוחא, כי בכל פה היוצא מפי האדם, שהוא נפשו ממש, מתייחד ומתדבק עם אור אין סוף הנעלם בתורתו, כי התורה כולה הוא רצונו, שיעשו ישראל מצוותיה, והוא ושמו אחד, והוא רצונו אחד (באר ימים חיים בראשית ג, כא).

המחשבה, ועסק הייחודים גדול הרבה מעסק התורה, כי ממש משיך אור אין סוף ומחיה כל העולמות, ועושה נחת רוח ליוצרו לשכינה הקדושה לסעדה בגלות, אבל אין זה אלא לקדושי עליונים (בעש"ט, נח, ט). **קבלתי** מוריו שיעקב עסק תורה ותפלה, שדיביק את עצמו אל פנימיות רוחניות אור אין סוף שבתוך האותיות, שהוא נקרא לימוד לשמה, שבו אמר ר"מ 'כל העוסק בתורה לשמה וזכה לדברים הרבה, ומגלין לו דוי תורה', ר"ל שידע עתידותיו וכל מאורעותיו מתוך התורה, ויידע איך יתנהג בתורה ועבודת השי"ת, ומלמד מה שרואה עולמות של מעלה (בעש"ט, ואתחנן, לו). **האותיות** נקראו כלים, ובו מתלבש רוחניות הספירות, ובו אור אין סוף, כסוד 'אתמה מחיה את כולם', שהוא המייחוד ומחבר השמות ואותיות (תו"י, ואתחנן, ו). **דבר** יש לו סוף יתכן חילוק בין גדול לקטן, אבל באין סוף הוא שווה ומשווה בין קטן לגדול והכל כאין גדרו (פנים יפות בראשית ב, כח). **לימוד** התורה הוא בחי' נשיקון, שהוא אתדבקות רוחא ברוחא, כי בכל פה היוצא מפי האדם, שהוא נפשו ממש, מתייחד ומתדבק עם אור אין סוף הנעלם בתורתו, כי התורה כולה הוא רצונו, שיעשו ישראל מצוותיה, והוא ושמו אחד, והוא רצונו אחד (באר ימים חיים בראשית ג, כא).

המחשבה, ועסק הייחודים גדול הרבה מעסק התורה, כי ממש משיך אור אין סוף ומחיה כל העולמות, ועושה נחת רוח ליוצרו לשכינה הקדושה לסעדה בגלות, אבל אין זה אלא לקדושי עליונים (בעש"ט, נח, ט). **קבלתי** מוריו שיעקב עסק תורה ותפלה, שדיביק את עצמו אל פנימיות רוחניות אור אין סוף שבתוך האותיות, שהוא נקרא לימוד לשמה, שבו אמר ר"מ 'כל העוסק בתורה לשמה וזכה לדברים הרבה, ומגלין לו דוי תורה', ר"ל שידע עתידותיו וכל מאורעותיו מתוך התורה, ויידע איך יתנהג בתורה ועבודת השי"ת, ומלמד מה שרואה עולמות של מעלה (בעש"ט, ואתחנן, לו). **האותיות** נקראו כלים, ובו מתלבש רוחניות הספירות, ובו אור אין סוף, כסוד 'אתמה מחיה את כולם', שהוא המייחוד ומחבר השמות ואותיות (תו"י, ואתחנן, ו). **דבר** יש לו סוף יתכן חילוק בין גדול לקטן, אבל באין סוף הוא שווה ומשווה בין קטן לגדול והכל כאין גדרו (פנים יפות בראשית ב, כח). **לימוד** התורה הוא בחי' נשיקון, שהוא אתדבקות רוחא ברוחא, כי בכל פה היוצא מפי האדם, שהוא נפשו ממש, מתייחד ומתדבק עם אור אין סוף הנעלם בתורתו, כי התורה כולה הוא רצונו, שיעשו ישראל מצוותיה, והוא ושמו אחד, והוא רצונו אחד (באר ימים חיים בראשית ג, כא).

אין סוף / אור אין סוף
אין סוף נקרא סתימא דכל סתימון, ונעלם בתכלית העולם, כי הספירות סתומים ונעלמים, אבל הם גלות כל אות למידה שחתתיה, אך א"ס נעלם תכלית העולם, אפי' בעד הדקים והנעלמים הקרובים אליו הוא נעלם (פד"ר כ, ח).

נודע כי האור העליון נקרא אין סוף, ושמו מוכיח עליו שאין בו תפיסה לא במחשבה ולא בהרהור כלל, והוא מופשט ובלתי מושג מכל המחשבות העליונות, והוא קדם אל כל האצילים והנביאים והנביאים הנעשים, והוא אשר המציאם והאצילם, ולא היה בו התחלה וראשית, כי תמיד היה נמצא וקיים לעד ולנצח בצדדים (שער התקוות ג, א).

המבא"ל העליון אשר האציל כל העולמות נקרא אין סוף, ואין בו שום תמונה, לא בשם ולא באות ואפי' בקוצי האותיות כלל, ולכן אפי' ההרהור אסור בו (שערי קדושה ג, א).

אין סוף נקרא בשם אור, ואי אפשר לכוונו בשם אחר ועסק במקור, שער א, וז.

באין סוף ב"ה אין שייך לומר חילוקי בחינות, וזאת הבחי' נקרא כתר וזאת חכמה וזאת בינה, כי כולם הם באין סוף ב"ה, שאין בו שום השגה ודעישה (שפ"ק טל, ו, ג).

אין סוף הארה מועטת או מרובה, או פועלה קטנה או גדולה, שלא תהיה מן הארת האין סוף המתפשטת למעלה עד סוף כל המדרגות, מפני שוליות אין שום תועה קלה או גדולה, וכל חיות כל הנמצאים אינם אלא מאיתו תועה, והוא מאיר בהם (חסד לאברהם א, ב).

אין סוף נקרא גם כן בחינת כתר בהשאלה (קרי"י, אין סוף).

אור האין סוף אינו

ואעפ"כ לא ידע ולא אתידע, כמובא בזהר פרשת נח.
 אחר שביאר רבינו באותיות ז' ו' שצמחמך את סדר עליית המלכות עד חיקון כתר דעשיה כראוי, וכמו ז' ו' עולין העולמות עד למעלה, עד אצילות למעלה למעלה, שב עמה רבינו לצאר את דבריו בפתיחת המאמר בענין השגת אור האין סוף ב'מטי ולא מטי', המיוסדים על דברי הזהר (נת, סה ע"א; פקודי, רסח ע"ב). מאמר זהר זה עוסק בדיוש אודות סוד הקרבן, וכיול

על ידו מתחילות הפסיונות לעלות מתחילת עולם העשיה עד סוף עולם האצילות ולמעלה מעלה. בתוך דברי זהר אלו, מגלה רבי שמעון את סוד ראשית הנבואה אף במדריגות שקודם האצילות ולמעלה, ולגודל מעלת מאמר זהר זה ראוי להקדים כמה מובאות, בעצם נביא את דברי הזהר בעצם. כתב בספר כחם פז, למקובל האלקי רבי שמעון נביא (ס"ט): 'הקרבנות הם לקרב המדריגות בסוד התחלת הנבואה, והבין זה מאוד ודעוהו אם בעל נפש אחת, כי הוא סוד גדול מספרי מורה וכו', ואלו זה הענין אמר רש"י מה שיבוא אחר זה, להודיע סוד התחלת הנבואה'. וכן מובא בספר עטרת דביר שמאמר זהר זה אין זידינו לפרשו כראוי, אמנם איש הירא וחדל לשמוע ולהבין לדבר ה' יוכל להבין דברי המאמר הזה מעט מן המעט אפס קאהו כחוט דק מן הדק באזכנתא לביא, אם לימוד מתחילת ע"ח עד סוף היכלות דא"ל, להתבונן בענין המדריגות הקודמות לאצילות אשר ביאר לנו רבינו האר"ל. משם יכול כל אחד המעיין בלב ונפש לתפוס ולהבין איוו בחינת צמחמך זה, אחד מריבוא רבנות מדריגות הנרמוות צמחמך הזה, עכ"ד. והרמח"ל, בספר אדיר צמחמך בפירושו למאמר, כתב: 'א"ר שמעון ארימת ידו בללוחין וכו'. הנה מרוב העלם הסוד השגב הזה לא אמרו אלא כמו בדרך תפלה גדולה, שכיין בגלותו אוחו להמשיך אורות מוקים ומיקוים גדולים מאוד, כי הוא צמחמך מרוב כל הסודות הגדולים מאוד מאוד, סוד ה' ליראיו וצריחו להודיע', עכ"ד. ועי' במצוא הקבלי למורה זו שהצאנו לעיל במילוא"ח ע' אוח ז', ד"ה ז' ו' עולין העולמות עד למעלה וכו', שם הוצא הקדמות וביאורים חשובים לנאמר כאן, ועל כן הסתפקנו כאן להביא את דברי הזהר כלשונם, וכל לומד כפי בחינתו, יוכל לעיין בגוף הדברים במקומם, לרבות ביאוריהם. וז"ל הזהר (נת, סה ע"א): **במאמר רבי**

שמעון, ארימת ידאי בללוחין לעילא, דכד רעותא עילאה לעילא לעילא קיימא על ההוא רעותא דלא אחיידע ולא אחפס כלל לעלמין, רישא דסמים יתיר לעילא, וההוא רישא אפיק מאי דאפיק ולא ידע, ונהיר מאי דנהיר, כולא בפתחיו. רעו דמחשבה עילאה למדקף אצמריה **כמובא** ולאמנהרס מינייה, חד פריסון צרדיפו דההיא מחשבה עילאה, מטי ולא מטי עד ההוא פריסא, נהיר מאי דנהיר, וכדין איהו מחשבה עילאה, נהיר צנהירו, סמים דלא ידע, וההוא מחשבה לא ידע. כדין בטש האי נהירו דמחשבה דלא אחיידע, צנהירו דפרסא דקיימא, דנהיר ממה דלא ידע ולא אחיידע ולא אצמריה, וכדין דא נהירו דמחשבה דלא אחיידע, בטש צנהירו דפריסא ונהרין כחדא. ואחשבידו תשע היכלין, והיכלין לאו אינון נהורין, ולא אינון רוחין, ולא אינון נשמתין, ולא אית מאן דקיימא בהו, רעותא דכל תשע נהורין דקיימי כולהו במחשבה, דליהו חד מינייהו צמושנא, כולהו למדקף צמרייהו. בשעתא דקיימי במחשבה ולא מתדבקן ולא אחיידעו, ואלין לא קיימי לא צרעותא, ולא במחשבה עילאה, תפסין בה ולא תפסין, באלין קיימי כל רוי דמהימנותא, וכל אינון נהורין מרוא דמחשבה עילאה ולתתא, כולהו איקרון אין סוף. עד הכא מוטו נהורין, ולא נטון ולא אחיידעו, לאו הכא רעותא ולא מחשבה. כד נהיר מחשבה, ולא אחיידע ממאן דנהיר, כדין אלתבש וחסמים גו צינה, ונהיר למאן דנהיר, ואעיל דא צדא, עד דאחכלילו כולהו כחדא. וצרוז דקרננא כד סליק, כולא אחקשר דא צדא ונהיר דא צדא, כדין קיימי כולהו בסליק, ומחשבה אחטער באין סוף. ההוא נהירו דאחנהיר מינייה מחשבה עילאה, (דלא אחיידע בה כלל), איקרי אין סוף, ומינייה אשחכה וקיימא ונהיר למאן דנהיר, ועל דא כולא קאים. וזכא חולקיהון לדקיאקא בעלמא דין ובעלמא דאתי. וכדי לא להעמיס על הלוומים הבאנו מטה במילוא"ח א' פירוש הממוק מדבש בשלימומו לקטע הנ"ל, ע"ש.

ביאור חכמה

כמובא בזהר פרשת נח. עי' מעלה בדברי הזהר (נת, סה ע"א), וכן הבאנו את פירוש הממוק מדבש לומר זה בשלימומו, וז"ל אמר רבי שמעון, ארימת ידאי בללוחין לעילא. הרימומי ידי למעלה בתפלה, רבי שהתפלל שגילו הסודות הללו דלקמן יהיו לרצון לפני הקב"ה. ואמר רבי רעותא עילאה לעילא לעילא. שכאשר רצון העליון למעלה למעלה, ר"ל רצון של הא"ס ב"ה שהוא עליון על גבי הא"ק, והוא למעלה על גבי עתיק, והוא למעלה על גבי א"ל, שאלו הג' פרטופים א"ק ועתיק וא"ל, הם פרטופים הנעלמים, ונקראים לפעמים בשם א"ס, ואור א"ס ב"ה הוא נעלם ועליון על כולם. קיימא על ההוא רעותא דלא אחיידע ולא אחפס כלל לעלמין. הוא עומד על אוחו הרצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולם, ר"ל הא"ס ב"ה האצילי את א"ק, הנקרא ג"כ רצון שלא נודע ואינו מושג ע"י עתיק, ואינו נתפס ע"י א"ל כלל לעולם, והוא רישא דסמים יתיר לעילא. וא"ק הוא הראש של כל האצילות וסמוס ביותר למעלה, והוא רישא אפיק מאי דאפיק ולא ידע. וזה הא"ק הויא והאציל מה שהאציל, ולא נודע מהו, ר"ל שהאציל את הרישא דלא אחיידע, שהוא הג"ר דעתיק שאיין מושגות, וגם הו"ת שלו נכללות עם הג"ר, רק שאיין נחשבות בערכם. והסי מאי דנהיר, וגם הסי הא"ק מה שהאיר, והיינו שהאציל גם את פראקף א"ל. כולא בפתחיו. א"ק ועתיק וא"ל כולם הם סתומים, כי אע"פ שא"ק האציל וגילה את פראופי עתיק וא"ל, עם כל זה נאשרו עדיין סתומים (מק"מ בשם הגהות מהרש"ו). ואמר אחר שנאלל עתיק רעו דמחשבה עילאה למדקף אצמריה ולאמנהרס מינייה. או היה הרצון של מחשבה העליונה של הרדל"א דעתיק לרדוף אחרי א"ק כדי לקבל הארה ממנו, ומפרש אף קיבל עתיק הארה מא"ק, כי חד פריסון אצמריה. כעין מסך אחד נפרס בצמנע גופו, דהיינו במקום טבורו של א"ק, ומתחת מסך הזה מתחיל הרישא דלא אחיידע. ומגו הסוד פריסא. ומתוך מסך הזה של הא"ק, צרדיפו דההיא מחשבה עילאה. ע"י רדיפת מחשבה זו העליונה של הרדל"א הוצא להשיג ולקבל הארה מא"ק, עי"ו מטי ולא מטי עד ההוא פריסא. מגיע ולא מגיע עד אוחו המסך, ר"ל שרצה לעלות ולקבל הארה עילאה מא"ק, ע"י כל זה נהיר מאי דנהיר. האיר מתוך המסך מה שהאיר, פי' שמקבל הארה אבל רק מועטת כמה שראוי לקבל, וכדין ההוא מחשבה עילאה. ואו כשקיבלה אוחה המחשבה העליונה של העתיק הארה מועטת מא"ק, נהיר צמחמך סמים דלא ידע. היה עתיק מאיר בצור סתום שאינו ידוע, ר"ל עתיק האיר לנוקביה ע"י הארת יסוד ועטרה דא"ק הסתומים בו שלא נודע גודל אורו, וההוא מחשבה לא ידע. וזו המחשבה בעצמה שהיא עתיק, לא ידוע ואינו משיג גודל אור של היסוד ועטרה דא"ק הסתומים בו (מק"מ). וממשיך לפרש את סדר המדריגות, ואמר כי אחר שנתקנו עתיק וקובייה כדין בטש האי נהירו דמחשבה דלא אחיידע, אז היכה אור ההוא של א"ל שנתקן מהארת הרדל"א, שהוא סוד התחלת רישין דא"ל,

שלא נודע מהותו, נהירו דפרסא דקיימא. היכה צהארת המסך שעומד בצמנע גופו של עתיק, ועי"ו קיבל הארה גדולה מעתיק, וזכ"כ דנהיר ממה דלא ידע. והאיר ממה שאינו ידוע ומושג, ור"ל שהמחשבה סתומה דלא ידע א"ל קיבל ג' הארות, הארה א' קיבל מא"ק שאינו ידוע מהותו כלל, ולא אחיידע. הארה ב' קיבל ממה שלא נודע, והיינו מהרדל"א, ולא אצמריה. והארה ג' קיבל ממה שלא נתגלה, והיינו מהכתר דא"ל. וכדין האי נהירו דמחשבה דלא אחיידע. ואז זה האור של א"ל התקן מהארת רדל"א, הנקרא מחשבה שלא נודע מהותו, בטש צמחמך דפרסא. היכה פעם שניה צהארת המסך שעומד בצמנע גופו של עתיק, והסי כחדא. ועי"ו האירו יחד כללות פראופי עתיק וא"ל, כי הו"ת דעתיק נתלבשו בכללות א"ל (מק"מ), וע"י התלבשות זה בכללות כל ההארות של א"ק ועתיק צא"ל ואחשבידו תשע היכלין. נעשו ונתקנו התשע ספירות דא"ל, הנקראות היכלות, לפי שהם היכלות להארות ז"ת של עתיק המתלבשות בהם, ומפרש והיכלין לאו אינון נהורין. ואלו היכלות לא נקראים אורות בצחינת נפש, ולא אינון רוחין. ולא נקראים רוחות בצחינת רוח, ולא אינון נשמתין. ולא נקראים נשמות בצחינת נשמה, ולא אית מאן דקיימא בהו. ואין מי שעומד עליהם לרעם מה הם בצחינת חיה, לפי שהם בחינת יחידה כתר דכל כללות דאצילות. ואחר שנתקן א"ל רעותא דכל תשע נהורין. הרצון של כל התשע אורות שהם ה'ט' ספירות של כללות האצילות, דקיימי כולהו במחשבה. שכולם קיימים בזה המחשבה שהיא תכמה דאצילות, (מק"מ) בע"ח שער מ"ב בסוד 'כולם בחכמה עשית', שכל פראופי האצילות כלולים בחכמה), דליהו חד מינייהו צמושנא. שחכמה בעצמה היא אחת מה'ט' ספירות דאצילות, כולהו למדקף צמרייהו. כולם רוצים לרדוף אחר ה'ט' ספירות דא"ל כדי לקבל הארה והשפעה מהם (שע"ו). וזה שאמר בשעתא דקיימי במחשבה. בשעת הייחוד של א"ל שהם בסוד מוחין הנקראים מחשבה, שאז נמשכים אליהם מוחין חדשים, ולא ממדקפן. אז אין א"ל משיגים את הג' רישין דא"ל שמהם נמשכים המוחין, ולא אחיידעו. ולא נודע להם כלל מהותם, כי לא מקבלים המוחין מהם עצמם אלא ע"י המולות, ומפרש ואלין לא קיימי ואלו הג' דא"ל שהם נמשכים המוחין לא"ל, לא קיימים ולא מושגים, לא צרעותא. לא צרעון שהוא אימא, ולא במחשבה עילאה. ולא במחשבה העליונה שהיא אבא, לפי שא"ל תפסין בה. הם תופסים רק קלת צהג"ר דא"ל, כי לפי האמת הם מקבלים המוחין מהם, ולא תפסין. אבל לא נקראת תפיסה, לפי שאינם מקבלים מהם עצמם אלא ע"י ב' המולות. באלין צהג"ר דא"ל קיימי כל רוי דמהימנותא. קיימים כל המוחין של כל פראופי האצילות, וכל אטון נהורין. וכל אותם האורות המתיים את כל העולמות, וממשיך לפרש כי מרוא מחשבה עילאה ולתתא. מסוד המחשבה עליונה שהיא הרדל"א, שהוא העליון בכל עולם האצילות. משם ולמטה, היינו עד התלת רישין דא"ל,

ברסלב ניו יורק

זה המניעה והמעכב הוא עיקר התכלית שלימות התיקון כנ"ל, כי אי אפשר להשיג השגת אור האין סוף כי אם עי"ו דייקא. נמצא שמבחינת עשיה גשמיות, שהוא עיקר המניעה והמעכב והמסך המבדיל והמונע מהשגת אלקותו יתברך, כשזוכה לטהר ולקדש את העשיה ע"י עשיית המצוות בשמחה, אז מזה דייקא עיקר התיקון. כי עולה עי"ו למעלה למעלה, עד שנעשה עי"ו דייקא בחינת כתר, שהוא גם כן בחינת מונע ומעכב,

שהו המונע והמעכב הוא עיקר תכלית שלימות התיקון כנ"ל. והו בחינת 'סוף מעשה במחשבה תחילה'. כי סוף מעשה שהוא תכלית גשמיות העשיה, הוא במחשבה תחילה, שהוא בחינת כתר, שהוא בחינת תחילת המחשבה. כי הכתר הוא שורש כל המוחין, שהם המחשבות כידוע, והו עיקר התכלית והתיקון, כשזוכין להשלים כוונת הצריחה, להעלות סוף המעשה לתחילת המחשבה, היינו שמגשמיית העשיה, שהוא בחינת סוף מעשה, מזה דייקא יוכו להשיג תחילת המחשבה, שהוא בחינת כתר, שנעשה ע"י תיקון העשיה דייקא, דהיינו ע"י עשיית המצוות מעשיות דייקא כנ"ל, שע"י עיקר השגת אלקות כנ"ל. ועל כן אמרו ר"ל (שגם פ"ב צירושלמי) 'עתידין לדיקים שיהיה מחילתן לפניו ממלאכי השרת, שנאמר (במדבר ג) 'כעת ייאמר ליעקב וישאל מה פעת אל', 'מחילת' דייקא, שהוא בחינת כתר, שהוא בחינת מחילה, כי הוא פרום בין הנאללים לבין המאללים כנ"ל, וישאל ישיגו השגות אלקותו יתברך עי"ו דייקא, וצוה יהיו גבוהים מן המלאכים. כי המלאכים הם עומדים, ולא עומדו צנסיון של זה העולם המגושם, על כן אין זוכין לבחינת כתר כנ"ל, ועל כן אי אפשר להם להשיג אלקותו יתברך כמו הנדיקים. כי לא יוכלו לקבל ריבוי האור, מחמת שאין להם כלים ומחיות דעתם לעכב ההשגה אלס. ועל כן נקראים 'שרפים', כי הם נשרפים ונתלהבים מאור השגתם העזומה, מחמת שאין להם מחיות לעכב, מחמת שאין להם מצוות מעשיות וכו' כנ"ל.

ליקוטי הנחצ'

מנטי ויא מנטי וביאר בספר שערי נדיק (ח"א, מהצג א), שעל אף שניתן להסיק כי 'מנטי ולא מנטי' הן שתי בחינות נפרדות, עם כל זה ראוי לדעת שהן בחינה אחת ממש, ועל כן אין לנו צו שום תפיסה כלל, וז"ל בחינת מנטי ולא מנטי, דע כי היא בחינה אחת לצד, מקשה אחת ששמה 'מנטי ולא מנטי', אע"פ שהיא סובלת ב' משמעויות, אבל כללותם היא התאחדותם לא ייפרדו לנצח, כמבואר להדיא בליקו"א בהמורה 'אמנעו את דעלמא' סימן כ"ד אות ח', והיא נקראת 'משע היכלין', עי"ש, וביומר מבואר שם צביאור מוהר"ם ז"ל, ממה שכבר שם שע"י הרדיפה שהמוחין רודפין להשיג אור האין סוף ברוך הוא, וע"י כח המעכב, שהוא כח המיישב והמסדר, שהוא בחינת כתר, בחינת מחילה, המעכב את רדיפת המוחין, עי"ו מכן המוחין צבחינת המחילה הנ"ל, ועי"ו נעשין היכלין לאור אין סוף, דהיינו שנעשין כלים והיכלות צרותניות עליון להשיג על ידם צבחינת מנטי ולא מנטי אור האין סוף וכו', עד כאן. הרי מבואר להדיא שהיא בחינה צפני עזמה, הנעשית מרדיפת המוחין וצטייפתם צבחינת הכתר, והיא סוד משע היכלין, ומקומה בין הכתר ובין המוחין, ואין לומר צו פירוד ח"ו. ומבואר גם כן ממה שכבר בליקוטי הלכות חלק א"ו הלכות חפילין הלכה ה' אות ל"ב, וזה לשונו 'וכשהוא חזק צאמונתו ימים ושנים הרבה ועוד את ה' צאמונה לצד, וזכה אח"כ לדעת ולהשיג אותו יתברך צדיעה נפלאה הבאה ע"י אמונה, צבחינת מנטי ולא מנטי, שזהו בחינת 'למות צנועם ה' ולצקר צהיכלו' שציקש דוד המלך ע"ה כל ימיו, כמ"ש 'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש וכו'". הרי פפנה השגת אלקות צבחינת מנטי ולא מנטי, צשם 'אחת שאלתי', והבן וכן מבואר להדיא שם בחלק אה"ע הלכות אישות הלכה ד' אות ו',

וא"ק קיים ומאיר למי שמאיר, והיינו לעתיק, וממנו מאירים כל הפרלופים שחתיו. ומסיים ר' שמעון דבריו ואמר ועל דא כולא קאים. ועל סוד הקרבנות עומדים כל העולמות, כמאמר חז"ל 'על שלושה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה', דפירושו עבודת הקרבנות. וזאת מוחקיון דצדיקו צעלמא דין וצעלמא דלמי: אשרי חלקם של הנדיקים צבוה"ו וצבוה"צ. ועוד מונח צוה בספר אור החמה (ס): 'אר"ש ארימאת ידל צלמוין. צענין נשיאות ידיים פי' הרשע" צפ' יתרו (ריש הפרשה) על פסוק 'ישא אהרן את ידו, ידו' כתיב, דהיינו לתת נשיאות לימין על השמאל. לכן 'ארימאת ידל', דהיינו הימין על השמאל, ולהיות העסק כן צגילוי הדברים העלמים מא"ס ועד התפשטות עשר ספירות, לכך היו ידיו אמונה עד מוס החפץ, צדרוש הנזכר(ח).

מסירת הקשרים

לה) וד"ק וראה שע"פ ביאורו עולה, שדברי הוהר מקושרים גם עם המובא לעיל באות ד' גבי 'ישא אהרן את ידיו', וכן עם המובא לעיל באות ו' גבי 'יהי ידיו אמונה'.

כתר, שהוא פרום בין הנאצלים לבין המאציל. וכמד בליקו"ה (א"ו"ח נפילת אפיס ד, ט) שכמו צברוחניות עליון יש מסך המבדיל שהוא הכתר, כך גם עולם העשיה התחתון הוא מסך המבדיל צפני השגת אלקותו. וע"י שזוכה מתוך עולם העשיה דייקא לעבוד את ה' ולעשות מצוות בשמחה, עי"ו עושה ומתקן את הכתר העליון, שעל ידו יוכל להשיג א"ס צבחי' מנטי ולא מנטי, וז"ל: כל צרואי מעלה ומטה הכל רועשין וצוערים ומתלהבים ורודפים מחשבתם להשיג.

השגת אלקותו יתברך, אבל אי אפשר להשיג השגת אלקותו יתברך כי אם צבחינת מנטי ולא מנטי כנ"ל, והו אי אפשר להשיג צבתלית השלימות כי אם ע"י העבודה של מעשה התחמונים דייקא. כי עיקר מניעת ההשגה הוא מחמת ריבוי אור שאי אפשר לקבל כידוע, ועיקר הכלים וההיכלות לקבל האור צהדרגה וצמידה צבחינת מנטי ולא מנטי, הם נעשין ע"י תיקון הכתר דייקא, שהוא המסדר והמיישב את המוחין, שהוא כמו מעכב ומונע את המוחין מרדיפתם, שע"י עיקר ההשגה כנ"ל, והו אין זוכין כי אם ע"י מצוות מעשיות דייקא, וכמו שאמרו רז"ל (שגם פ"ח) 'צבעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע ירדו שישים ריבוא מלאכים ונתנו שני כתרים על ראשם וכו', שנאמר 'שמחת עולם על ראשם'. נמצא שע"י קבלת התורה, צבחינת 'נעשה ונשמע', וכו' לבחינת כתר, שע"י עיקר ההשגה. כי זה העולם העשיה הוא תכלית הגשמיות, והוא עיקר מסך המבדיל צפני השגת אלקותו יתברך, אבל כשזוכין לעבוד את ה' צוה העולם העשיה, ולעשות מצוות מעשיות צשמחה, אזי זה עיקר התיקון. כי זוכה ע"י המצוות מעשיות צשמחה, שמצד ומתקן ומעלה את צבחינת העשיה, שהוא תכלית המסך המבדיל, הוא מעלה אותו לבחינת כתר, ואז נהפך ונעשה מצבחינת העשיה, מצבחינת מסך המבדיל, נעשה ממנו צבחינת כתר, שהוא גם כן צבחינת המבדיל צברוחניות עליון. כי הכתר פרום בין הנאללים לבין המאללים, כמ"ש בהמורה הנ"ל. כי הכתר הוא כמו מונע ומעכב את המוחין מרדיפתם להשיג אור האין סוף, אבל

מסירת הכמה

כולו איתקון אין סוף. כולם נקראים צהשאלה א"ס כלפי שאר פרלופי האצילות. עד הכא מנו נהרין. כי עד הג"ר דא"ח מגיעים האורות של א"ס צהעלם גדול. ולא מנון. אבל לא נקראים מגיעים, כי אין צהם תפיסה כלל. ולא אטייעו. ולא נודעים צשום אות כלל, כי אפילו א"ח צכללותו רמוח רק צבזוף של י'. ומפרש עוד, כי לאו הכא רעווא ולא מחשבה. ר"ל כשעולים אר"א צבוד מ"ן לא"א, אינם עולים צחלת רישין, לא חימא שהיא צחי' רצון ולא אצא שהוא צחי' מחשבה, כי אינם עולים אלל צב' המולות. ואמר כי כד נטיי מחשבה. כשמאיר אצא ע"י קבלת המוחין, ולא אטייעו מנאן דהי. ולא נודע לו ממני מאיר, דהיינו שאינו משיג את הג"ר דא"ח, שמהם מקבל את המוחין. כדן אלנצט ואסתים ו צינה. או המוחין דאצא מתלצבים צחון הנה"י שלו, והנה"י דאצא עם המוחין צצחוכס נקמתים תוך נה"י דאימא. ונהי למאן דהי. אח"כ המוחין דאו"א מאירים לו"א. ואעיל דא צדא. ואז נכנס ומתייחד ז"א צמלכות צכח המוחין שקיבל. עד דאחלילנו כולה כדא. עד שנכללים אר"א חו"ן כאחד (שע"ר). וצרוח דקרינא. וצבוד הקרבן. כד סליק. כשעולה עשן הקטרת הקרבן צבוד מ"ן. כולה אטקשר דא צדא. כל הפרלופים מתקשרים זה צוה. ונהי דא צדא. ומאירים זה צוה. כדן קיימי כולה צבליקו. אז כולם קיימים צעליה, כי ע"י הקרבנות מתחילות מדריגות הספירות לעלות מסוף עולם העשיה עד סוף עולם האצילות. ואמר עוד כי סוד המ"ן של הקרבנות עולים עד א"ס, והוא משפיע שפע העליון למטה, והו שאמר ומחשבה. ועתיק דאצילות הקרא מחשבה עליונה. אטעטר צאין סוף. מתעטר ומקבל תחילה השפע מא"ק הנקרא א"ס, והיינו הוה נטייו דאמתיי מיניה מחשבה עללה. זה האור שמאירה ממנו מחשבה עליונה שהיא עתיק. איתרי אין סוף. הוה הא"ק ולא הא"ס ממש, ונקרא א"ס לפי שאור א"ס צ"ה מתלצב צו. ומיניה אטמכס. ומא"ק נמצא ונאלל עתיק. וקיימא ונהי למאן דהי. וא"ק קיים ומאיר למי שמאיר, והיינו לעתיק, וממנו מאירים כל הפרלופים שחתיו. ומסיים ר' שמעון דבריו ואמר ועל דא כולא קאים. ועל סוד הקרבנות עומדים כל העולמות, כמאמר חז"ל 'על שלושה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה', דפירושו עבודת הקרבנות. וזאת מוחקיון דצדיקו דצעלמא דין וצעלמא דלמי: אשרי חלקם של הנדיקים צבוה"ו וצבוה"צ. ועוד מונח צוה בספר אור החמה (ס): 'אר"ש ארימאת ידל צלמוין. צענין נשיאות ידיים פי' הרשע" צפ' יתרו (ריש הפרשה) על פסוק 'ישא אהרן את ידו, ידו' כתיב, דהיינו לתת נשיאות לימין על השמאל. לכן 'ארימאת ידל', דהיינו הימין על השמאל, ולהיות העסק כן צגילוי הדברים העלמים מא"ס ועד התפשטות עשר ספירות, לכך היו ידיו אמונה עד מוס החפץ, צדרוש הנזכר(ח).

ואיתעבידו תשע היכלין. וכחצ' זליקו"ה (או"ח הודאה ו, ט) שש מקור השמחה ומשם גדולי הדקיקים ממשיכים עזות לשמח את כל החלושי כח שזישראל, הוסיף להתקרב אליהם, וז"ל: כי זה הענין נעשה בכל יום ע"י סדר התפלה והעבודה של כל יום ויום, וכן בכל שזוע ובכל חודש ובכל שנה ושנה, ובכל אדם ואדם לפי מדריגתו ולפי העת והזמן, וכפי קדושת הזמנים, כגון שבת ויום טוב ויום הכיפורים וכו',

כמוכן בהתורה הנ"ל שמבואר בהסדר כל העליות של התפלה, ע"ש וזבין, ובכלל וצפרט בכלליות ישראל וצפרטיות עם כל אחד ואחד, והעיקר ע"י גודל כח הדקיקים בחינת משיח, שמאירין כוחם נקודת השמחה בכל הירודים והשפלים מאוד, שזהו סוד מה שהתפאר זה שהיה בלא ידיים, שיכול לנגן כל העשרה מיני גגינה, שהם בחינת שמחה, שהם רפואת הצב מלך וכו', ועל כן התפאר בזה זה שהיה לו כח גדול וגורל צידיו (כמוצא בספרו"מ בהמעשה של השבעה בעטילים). כי עיקר הצרכה צידיים, שהוא צרכת השכל וכו', שע"י משיגין התשעה היכלין וכו', ששם מקור

השמחה, בחינת 'שמחת עולם על ראשם וכו', ומשם ממשיכין צעולם כוחם חכמה ועזות נוראות כלל כל החלושי כח מאוד מאוד, לשמח נפשם גם כן. וכל אחד ואחד כפי מה שממגבר להתקרב לאלו הדקיקים, ולהטות אזנו וליצו לדבריהם היטב ולהאמין בהם, עד שמכניס השמחה

צליבו, כמו כן יוצא בכל פעם מהיכלי התמורות צבחה הדקיק הנ"ל. כי זה כלל גדול, שכל המיקונים שצעולם נעשין רק ע"י גדולי הדקיקים שהם בחינת משיח, אבל אעפ"כ הם צענמם אינם יכולים לעשות חפצם להיטיב עם כל אחד מישראל, כי אם כפי התקצרותו אליהם, כי בהכרח שיהיה אציה אחרותא דלתמחא כידוע.

ואיתעבידו תשע היכלין. וכחצ' זליקו"ה (או"ח הודאה ו, ט): אע"פ שאלו התשעה היכלין לא מתדבקין ולא מתידעין וכו', אעפ"כ משם נמשכין כל המוחין דקדושה של דיקי אמת, כי הם אורות התלמחות שהם שורש כל המידות, שמשם השתלשלות כל המוחין ע"י התלמחות והכלים שעושין הדקיקים צמעשהם הטובים.

ואיתעבידו תשע היכלין. וכחצ' זליקו"ה (או"ח הודאה ו, ט): אע"פ שאלו התשעה היכלין לא מתדבקין ולא מתידעין וכו', אעפ"כ משם נמשכין כל המוחין דקדושה של דיקי אמת, כי הם אורות התלמחות שהם שורש כל המידות, שמשם השתלשלות כל המוחין ע"י התלמחות והכלים שעושין הדקיקים צמעשהם הטובים.

מילואי חכמה

ולית מאן דקיימא בהו וכו' ולא מתידעין. וכחצ' זליקו"ה (או"ח הודאה ו, ט) שש מקור השמחה ומשם גדולי הדקיקים ממשיכים עזות לשמח את כל החלושי כח שזישראל, הוסיף להתקרב אליהם, וז"ל: כי זה הענין נעשה בכל יום ע"י סדר התפלה והעבודה של כל יום ויום, וכן בכל שזוע ובכל חודש ובכל שנה ושנה, ובכל אדם ואדם לפי מדריגתו ולפי העת והזמן, וכפי קדושת הזמנים, כגון שבת ויום טוב ויום הכיפורים וכו',

ליקוטי הנחצ'

שכתב זה לשונו 'כי אורות אלו אי אפשר להשיג כי אם כשמגדל אמונה להשכל, ואז דייקא יכול להשיגם בחינת מטי ולא מטי וכו', שהם כלולים מיש ואין יחד, אבל אי אפשר לעמוד עליהם, כי משיגין ט' היכלין, שגדלה כאלו הוא בחינת יש, מאחר שהם בחינת ט' היכלין, ואעפ"כ לא מתדבקין ולא ידעין, שזהו בחינת אין וכו'. (ואולי זהו סוד החלל הפנוי שיש בו ב' הפכיים ואסור לחקור שם, כמבואר בהתורה 'בוא אל פרעה' זליקו"ה סימן ס"ד ע"ש, ואין כאן מקום להאריך בזה). וגם מה שמוצא בספר חיי מוהר"ן בחלק עבודת ה' סימן מה"ו (ח"ב: 'המעשה של מטי ולא מטי, שהיה רבינו מרדכי וכו' מנגן, והרגיש אז את רבי שמעון בר יוחאי. בשעה שהיה בחינת 'מטי' לא שמע כלל את ה' מנגן, ואח"כ כשחזר בחינת 'לא מטי' או שמע קצת, ע"ש), יש לבאר כך, שהיה צמת וצנועה אמת, (כ"ל שהדקיקים הגדולים צמעלה, שמשגיגים גדולת הבורא בכל עת ורגע בהשגות גבוהות וגדולות, ועולים בכל פעם מדרגא לדרגא בהשגות אלקות, הנה מה שנחשב צמחילה אלו בחינת 'מטי', נחשב אח"כ אלו כשצח להשגה גבוהה ביותר, בחינת 'לא מטי', ולכן צמת בחינת 'המטי' בודאי לא שמע וכו', אבל בצומת בחינת עזמה השיג כן שהגיע למדריגה גבוהה יותר, והבן). וכן הוא לענין הוקן הבעטליר העיוור, שהוא בחינת אמת לבד, אע"פ שיש בו ב' מוננים, וכמבואר להדיא בזליקוטי הלכות תפילין הלכה ה' הנ"ל, המיוסדת על המעשה זו, בצומת ה', שכתב זה לשונו 'שזכה לחיים ארוכים, ששם נכלל הזקנה והינקות יחד וכו', וחזר וכפל דברים אלו בסוף אות הנ"ל ע"ש וכו', והדברים צדורים בעזרת השי"ת.

ואיתעבידו תשע היכלין. ומוצא זליקו"ה (או"ח שמוחין ג, ב): מחמת שנתהווה מיכך אחר הצריחה כח הצחירה, מחמת זה מתקיים העולם ואינו חוזר מיד לשורשו, ע"י שיש בחינת מסך המדיל בין העולם וצין שורשו, שהוא הסמרת הידיעה, מה שאין הכל יודעין האמת מיד, שזהו בחינת כח הצחירה. והסמרת הידיעה הזאת הוא בחינת מחילת המצוות של החלל הפנוי, וכמוכן במקום אחר בדברי רבינו ז"ל (סימן סד), שע"י עיקר קיום העולם. כי עכשיו כשיש למצות והסמרת הידיעה, עד שאפשר לטעות למי שירצה, שזהו בחינת מסך המדיל, שזהו בחינת כח הצחירה, אזי מתקיים העולם ואינו חוזר לשורשו, מחמת מסך המדיל הנ"ל. אבל אם כן יבטל העולם ממדת העדר החיות, כי אם כן מאחר שיש מסך המדיל, מהיכן יקבל העולם ומלואו חיות ממקור החיים, שהוא האחד יתברך הממחה את כולם. על כן הדקיקים הם מקיימין את העולם, כי הדקיקים הצחורים בחיים ומאמינים שכל הבריאה נמשך ונברא מאחדותו יתברך, ע"י"ה הם כוללין אחר הבריאה בקודם הצחירה. כי ע"י ידיעה שהכל ממנו יתברך נכלל הכל באחד כנ"ל, ואז נכלל העולם באחד, ואעפ"כ יש קיום להעולם, כי נכלל באחד בחינת רצון ושוב, בחינת מטי ולא מטי, מאחר שכבר משברין הכפירות, ומאמינים שגם מסך המדיל צענמו והצחירה צענמו הכל ממנו יתברך, ואזי נכלל הכל באחדותו יתברך בחינת רצון ושוב, בחינת רדיפה ומעכב המבואר במקום אחר (סימן סד), שע"י נעשין כלים והיכלין לקבל אור אחדותו, ולהתענג על ה' לחוות בנועם ה' ולצבך בהיכלו, ואעפ"כ לא יבטל לגמרי, שכל אלו היכלין הוכיח והרוחניים נעשים ע"י שזכה לשבר המסך המדיל ע"י שחבר בחיים, עד שע"י נמתקף המסך המדיל, ונעשה ממנו היכלין עילאין לקבל האור על ידו לכלול באחדותו יתברך ברצון ושוב, באופן שיוכלל בו צמתת בתכלית האחדות ואעפ"כ לא יבטל צמחיותו, רק יוכה לידע אמתו יתברך, שזהו עיקר התכלית האמתית, אשרי מי שיזכה לזה.

בגדל נפלאותיה הנוראות, ותוצאותי ותעלמי מופלאות ים, ותשוב ותתקן את שכלי, ותרחם עלי ותצילני מעתה מפני מיני מחשבות חיצוניות ומוכף מיני הרחוקים רעים ומוכף מיני רדיפת המחשבה אחר תאות ועסקי העולם תהו חם ושלום. ותפטרני ויקדשני בקדשך העליונה, ותסיר ממני יגון ואנחה, ותבטל העצבות ממני בבטול גבור, ותוכנין לשמחה לשלמה, שאופה לעשות מצותיך בשמחה רבה ותהיה גדולה ועצומה. ותשוב ותבנה חרבותי, ותחיר ותבנה היכלי שכלי על מבוני, וארמוני דעתי על משפטי ישוב, בקדשך ובטהרה גדולה, באמת ובאמונה לשלמה (יקו"ח כד).

ואני תפלה

ותפשיך עלי אור קדשת כח המסדר והמישב את המחין, שהוא פתח עליון, ואופה על ידי זה לכלי לצאת חוץ מן הבטול חם ושלום, רק אופה שתדוף מחשבותי להשיג אור האין סוף ברצון ושוב, בבחינת 'מטי ולא מטי', בבחינת רדיפה ומעכב, על ידי כח המסדר והמישב את המחין, באמת ובאמונה לשלמה, עד שאופה שיצלה ויכבד שכלי בפתח 'משפחה היכלין עילאין, דלא אינו נהורין ולא רחוק ולא נשמתין, ולית מאן דקיימא בהו, ולא מתדבקין ולא מתידעין, כי אמת יי לבד ודעת עצם רדיפת השתוקקות נפשי ורחמי ונשמתו בשרשם העליון להשיג השגות אלה אשר נקב בוצרתי. צמחה נפשי לאלהים לאף ה', מתי אבוא ואראה פני אלהים, מה ידירות משגותיך יי צבאות. ובקפה וגם פקחה נפשי בחצרותי, לבי וישרי ורגני אף אל ה' אלהי עונותי הפנו אלה, ותנאמי הסתירו פניך ממני, כי מחשבותי היתה רודפת אחר תאות רעות והרהורים רעים ומחשבות חיצוניות, עד שפגמתי בקדש חרבי השכל ובקדש יתיבות ושכלי הרע, עד שהתרחבתי את בית הקמחה, ופרצתי נדרי התבונה, והרסתי את היכלי הדעת, ופגמתי הרבה בהקמתי ובזנה ודעת, ובכח המעכב והמסדר והמישב את השכל, שהוא פתח עליון, ככלים פגמתי הרבה מאד על ידי חטאי ועונותי ופשעי המרבים, שהקמתי ושפשיפתי לפניך יי אלהי. על פני הנני מפיח תחנותי לפניך, ארון הרחמים והסליחות, שתמחה ותסלח ותכפר לי על פני חטאי ועונותי ופשעי המרבים, ותעשה עמי

ברסלר נייטעס

תכלית הידיעה דלא ידע. אמרה זו מופיעה צדקמונים בספר
 צחינות עולם (ח"ט, ז), שכתב מעט לאחר שנת ה' אלפים,
 ח"ל: האמת שאמה הוא לצדך אלקיני, והאמת הוא אמה. **התקדע**
 למושג לנים, התקדע לפני בני עוולה. הנה המלאכים לא עמדו
 על סוד מכתבך האמיתי החרות
 צלוחותיהם, ואין נעמוד אנחנו וכו'.
 תכלית מה שנדע בך, שלא נדעך.

ואולם נדע היותך נמלא, זה חלקנו מכל עמל ההשכלות. וידיעות
 ההשקפה לצד בהשגת קצת שוליות ילבוש נדקה מנצק צהיכלך,
 ובהגנת ההרחקות יקרב איש להשתחוות לך. וכן מוצא צוה בשל"ה
 (פ' עקב, מורה אור א): מי שמבין ומשיג ביותר מגדולת השי"ת, או
 הוא יותר ירא ה', ואין להשגה זו סוף ותכלית, מי שרוצה להשיג
 גדולת השתלשלות מלאות תחמונים ועליונים, וגבוה מעל גבוה
 וכולם כלא חשיבין נגדו, והוא יתברך שורש ומקור כולן. ועל כן
 אמר הכתוב 'עקב ענוה יראת ה'', כי ביותר שהוא ירא ה' הוא
 ביותר ענו, כלומר ביותר שמיג מגדולתו יתברך, או ביותר יודע
 שפלותו כי צמה הוא נחשב. לכן סיבת הענוה היא ידיעת יראת
 ה', וביותר שהאדם הוא גדול והוא חכם ומבין, ביותר הוא ענו.
 ולפי גדולתו ענותנותו, כי ביותר שהאדם משיג, הוא משיג שליטו
 יכול להשיג, כמו שאמר 'תכלית מה שנדע, הוא שלא נדעך'. כמו

תכלית הידיעה דלא ידע. וביאר ענין זה בליקו"ה (או"ח נפילת
 אפיס 7, טו), וכתב גם שזה היה מטאו של אד"ה" שהפריד
 את הכתר מן המוחין, ח"ל: אע"פ שהכל אומרים שתכלית הידיעה
 אשר לא נדע, אבל אין מי שיידע פירוש דבר זה בשלימות כי אם
 מי שאוחז צוה, דהיינו שזוכה לזה
 ע"י מעשיו הטובים, כאשר הצנתי
 מפי רבינו ז"ל כמבואר בשו"ת

הקדושים. ואז כשזוכה לזה, אז הידיעה והעדד הידיעה הכל אחד,
 כי ע"י שניהם דייקא נגמר הידיעה וההשגה. כי שניהם אחד,
 בצחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע, שהלא נדע' בעצמו, שהוא
 העדר הידיעה, הוא בעצמו הידיעה. ובאמת אין מי שיבין ענין
 זה בשלימות כי אם הזוכין לזה, אשרי להם. כי הידיעה והעדד
 הידיעה הם צחינת הרדיפה והמעבד, שבאמת שניהם אחד. כי
 ע"י שניהם דייקא נמשך ההשגה בצחינת מטי ולא מטי. ועל כן
 באמת ההשגה הזאת הוא צחינת השגת ה' היכלין הנ"ל, דלית
 מאן דקיימא צהו ולא מתדבקין ולא ידעין וכו', שזהו צחינת
 תכלית הידיעה אשר לא נדע כנ"ל. ומי שזוכה להשגה זאת הוא
 מתקן חטא אדם הראשון, ומבטל סטרא דמוחא שהוא הסט"א,
 שהוא צחינת הכפירות, שהם 'ציקשו קשבונו רבים', שנמשכין
 מפגם עך הדעת, שעיקר הפגם היה בצחינת 'ציקשו חשבונו
 רבים', כמו שפירש"י על פסוק (קהלת ו) 'עשה האלקים את האדם
 ע"ש. כי עיקר חטא אדם הראשון הי"ש. על כן היה צריך לצלי להחמיץ
 מוחו בהשגתו, ולצלי לרדוף כלל להשיג ולחקור צמה שאין לו רשות, רק להאמין בהשי"ת לקיים המצוה שצ"וה עליו, לצלי לאכול מעך
 הדעת, והוא עבר על זה והרהר אחר השי"ת ואחר מצוותיו ואכל מעך הדעת, והסתכל צמה דלית ליה רשו לאסתכלא, ועי"ז נגזר עליו
 מיתה לדורות. כי ע"י שאלכ מעך הדעת טוב ורע, ורעה לידע שורש הטוב והרע קודם שתיקן את הכח המסדר וכו', עי"ז נפל לכפירות
 כמו שאמר רז"ל. כי היה צחינת 'נרגן מפריד אלוף', שהפריד אלופו של עולם, הוא צחינת כתר, שנקרא פלא, צחינת אלף כידוע, דהיינו
 שעשה פירוד בין צחינת הדעת ובין צחינת הכתר, שהפריד הרדיפה מהמעבד, ועי"ז נפל לגמרי, ונשבר ומבטל הדעת וההשגה לגמרי,
 עד שאי אפשר להבין שום השגה שלימה בצחינת מטי ולא מטי הנ"ל, כי אם ממעט דמעט הנדיקים הגדולים שזכו לזכך עצמן מזהומת
 הנחש לגמרי, שהם מתקנין חטא אדם הראשון. כי זוכין לעשות מצוות בשמחה באמונה לצד כנ"ל, עד שזוכין עי"ז להשיג השגת הכתר,
 לתקן צחינת המסדר והמיישב הנ"ל, שע"ז נעשין ה' היכלין הנ"ל, שע"ז משיגין אור האין סוף בצחינת מטי ולא מטי וכו' כנ"ל.

תכלית הידיעה דלא ידע. ומוצא צהי"ר"ן (א): הפליג מאד בגדולת הצורה יתברך שמו, ואי אפשר לצאר זאת צכת. ואמר, כי
 לגדולת הצורה יתברך אין שיעור, כי נעשים דברים נוראים בעולם, נפלאים ונוראים מאד, ואין יודעים כלל. היינו שעדיין
 אין יודעים שום ידיעה, כלל כלל לא. וגם מה שמוצא כי 'תכלית הידיעה אשר לא נדע', היינו גם כן אלל כל ידיעה וידיעה, היינו
 שאפילו כשמגיעין להתכלית של הידיעה, דהיינו לא נדע, אעפ"כ עדיין אין זה התכלית. כי זה התכלית הוא רק צאותה הידיעה, אבל
 צהידיעה הבצוה ממנה, עדיין לא התחיל צה כלל, וכן למעלה מעלה. נמלא שלעולם אין יודעין, כלל כלל לא, ואעפ"כ אין זה התכלית,
 כי עדיין לא התחיל כלל לידע צידיעות שלמעלה מואת הידיעה שהגיע צה אל התכלית שלא נדע וכו'.

ליקוטי הנח"צ

מילואי הכמה

תכלית הידיעה דלא ידע. מוצא צכ"ר ח"ט, א) גבי מאמר חו"ל
 'מילואי אותי עזבו וחרתי שמרו', ח"ל: תכלית הידיעה שלא נדע.
 אמנם יש צ' סוגי 'שלא נדע', א' מיד, שאינו נכנס לתקור וילדע מאחר
 דאי אפשר לידע, צ' שמוקר ודורש עד שיידע שאי אפשר לידע. וההפך
 בין זה לזה משל למה הדבר דומה, שגים שרוצים לידע את המלך, ואחד
 נכנס בכל חדרי המלך והנה מאוזרי והיכלי המלך, ואח"כ לא יוכל לידע
 המלך, והשני אמה, מאחר שאי אפשר לידע המלך, לא ייכנס כלל לחדרי
 המלך ולא נדע מיד. וצוה יוצן ודאי בשני סוגים הנ"ל, 'אותי עזבו'
 מלידע, שאי אפשר, מכל מקום 'מילואי אותי עזבו' מתוך החקירה
 והידיעה, אחר שחרתי שמרו, ודפח"מ. וכן מוצא צוה בספר רבי נחל (פ'
 משה, ד"ה ואלה תורה): תכלית הידיעה בחלקות, שנדע שלא נדעך. נמצא
 ידיעה זו ונוגעת כציכול צביצה ראשונה. כי כמו שבעולמות תכלית
 הידיעה שמיג צרות קדשו השמות והצירופים, אשר קם זה נחשב לו
 לתכונה וידיעה, כך בחלקות נחשב הידיעה מי אשר משיג היטב צרות
 קדשו דלית מתעבה תפיסת ציה, ויודע ומשיג כי למלך מלכי המלכים
 כוה אי אפשר כלל ללאת ידי חובתו, ואילו יתקבלו כל מעשי צאי עולם
 וצדקותיהם צלדס אחד עדיין לא התחיל לעבוד אליו, כי אין סוף הוא,
 ומוה נמשך תכלית ענוה, וידיעה זו ונוגעת צו ית"ש, ולזה אמרו רז"ל
 (סוטה ה ע"א) 'איתי קפא', ר"ל שמי אשר צו תכלית ענוה הוא איתי, כי
 ידיעה זו היא למעלה מכל העולמות ונוגעת צביצה ראשונה, כאומרים
 'תכלית הידיעה שנדע שלא נדעך', והבין היטב מאד.

תכלית הידיעה דלא ידע. ומוצא צהי"ר"ן (הפג): אחר זמר רב, צקין
 חק"ע. צעת שנסע לאומין, חזר וספר קצת מענין הנ"ל
 ואמר, שאין יודעים כלום, היינו שאין יודעים, כלל כלל לא. והפליג
 מאד בגדולת הצורה יתברך, אשר אי אפשר לצאר, ואמר שאין יודעים
 כנ"ל. ושאלתי אותו, הלא כבר אמרתם זאת וסיפרתם מזה, מענין תכלית
 הידיעה אשר לא נדע, וכבר ציאתם כל זה, שאע"פ שזוכין לזה הידיעה
 אשר לא נדע, אעפ"כ עדיין אין יודעים כלום, כי כבר דמנה לכם שזכיתם
 לזה התכלית וכו' וכנ"ל. ענה ואמר, מי יודע צזאיה ידיעה היה זה
 התכלית, היינו כי גם אז צעת שסיפר זאת אחר פסח (תקס"ה, כחמש שנים
 קודם לכן) לא זכה לצחינת 'לא נדע' ממש, כי אם צזאיה ידיעה, היינו
 צצזאיה הידיעה וזה להתכלית אשר לא נדע. וכוונתו, כי יש ידיעה
 למעלה מידיעה, השגה למעלה מהשגה, גבוה מעל גבוה, ואלל כל ידיעה
 והשגה עד למעלה למעלה, התכלית היא אשר לא נדע. ואמר אז, גם מעת
 שיצא מצרסלב עד עכשיו, (שהיה צזאיה היום ולא שיה רק צערך איה
 שעות, כי אז לא נסע עדיין רק צערך שלוש פרסאות), שצו אינו יודע,
 היינו שגם צאלו השעות וזה לצחינת אינו יודע. והבן דברים אלו, כי הם
 דברים עמוקים ועליונים וגבוהים מאד, אשרי ילוד אשה שזכה להשגת
 כאלו תכלית האמת. ועיין לעיל (סימן רטו) מזה, שבענין זה, צצחינת 'איני
 יודע', היה חידוש מופלג מאד, כאשר נשמע מפיו וחקונו, כי יש שאין
 מי שיבין ענין זה, כי עולה למעלה למעלה, אעפ"כ לא מנעתי לכתבו,
 שאם יזכה יבין ויצחין קצת כל חד וחד לפוס מה דמשער צליצה, ויוכל
 להבין עי"ז מעט דמעט גדולת הצורה יתברך שמו.

תכלית הידיעה דלא ידע. ומוצא בליקו"ה (ח"מ שופים צקרק"ה, טו):
 צצמת כבר מורגל זה הלשון 'תכלית הידיעה וכו' צפי רוב
 בני אדם יודעי ספר, ואעפ"כ כל אחד חכם צענינו, כאילו כבר השיג
 הכל עד שהגיע אל התכלית של הידיעה, שהוא דלל נדע, ובאמת
 זהו הכל התכלית אשר לא נדע, אין מי שמישיגו כי אי האזיק החכם
 רבו, עד שהגיע אל התכלית אשר לא נדע, אבל שאר בני אדם, אפילו
 החכמים הגדולים, אינם יודעים כלל צפשיטות, מכל שכן סתם בני
 אדם שאינם יודעים כלל, צוודאי הם רחוקים מאד מהתכלית הידיעה
 הזאת, רק צריכים לידע שעדיין אינם יודעים צפשיטות שום דבר.

ואני תפלה
 ועתה פאתי צפניך יי
 אליה ואליה אבותי,
 "גדל העצה ורב
 העלייה", צמדני
 והורני, באיות דרך
 באיזה אופן באיזה זכות
 באיזה עצה ותחבולה,
 אצק אגבי גם כן
 צהשיג השגת אלהיתך,
 אשר צקך נוצרתני,
 פאשר אתה ידעת כי
 לא נבראתי בעולם
 השפלה הנה אלא כדרי
 צדרך אחר התכלית
 הטוב הנה, צהשיג
 השגת אלהיתך יתברך
 (ציק"ה ע).

ההכרעה בהזרחה אור ישועה. וסוף המקום ינהג אותך תמיד בדרך הטובה לך. והשביע צלחנות נפשך. צעת יהיה צעולם למאון ויוצא, ישביע את נפשך, ולא תהיה חסר מכל טובה. ועצמותיך יחליץ. יצריח ויחזיק את עצמותיך. והיית. תהיה שבע מטובה כגן השביע מן המים. וצנו ממך. רצה לומר, המעשים

הטובים היוצאים ממך יצנו את חורבות העולם. מוסדי דור ודור.

היסקות שנפלו צימי הדורות אתה תקומם אותם צמעשיך הטובים. וקולו לך. כל בני העולם יקראו אותך גודר פרך, שהרי צוכות מעשיך גדרת פרצות העולם. משועב. אתה הוא המשיב את הנתיבות להיות מיושבות באנשים, כי צהיות הערים חרבים גשמו הנתיבות, וצוכותך נצנו הערים ונתישצו הנתיבות. וכן מוצא בספר כד הקמח (ערך אורחים): והשביע צלחנות נפשך. מלת 'צלחנות' כוללת שתי לשונות, הלמח והלחמות. הלמח, מלשון (ישעיה ה) 'לָקַח לְמַח', ותרגום המלה 'ויצמח', 'לחם'. הלחמות, מלשון (שה"ש ה) 'דודי לחם ואדום'. וציאור הכתוב 'השביע צלחנות נפשך', והשביע ציויי הלמח נפשך, כי מי שהוא למח ומרוה למח, והוא מתענג בתכלית התענוג וריווי למח הנפש, הוא תענוג האור העליון הלח, ואם כן שתי הלשונות, הלמח והלחמות, חוזרין ועולין בקנה אחד, כי ישביע הקצ"ה ויריה למח נפשו מן האור העליון הלח והצהיר, ויתן לו מהלכים צין לעמיד נפשו מן הקיימים הנלחיים. ואיתא צוהר מדרש נעלם (וירא, קיג ע"ג) שבתחיימת המהים יאיר צוהר אור הצלחנות שזה דעת הצורא יתברך בעצמו, וז"ל: אמר רבי לוי, הנשמה וכו' כשתיכנס לגוף לעמיד לבוא בתחיימת המהים וכו', אזי הגוף יאיר כזוהר הרקיע, וה"ד 'המשכילים יזיירו כזוהר הרקיע'. וישגיגו בני אדם דעה שלימה, שנאמר 'כי מלאה הארץ דעה את ה'". מנח לן הא, ממה דכתיב 'ונתך ה' תמיד והשביע צלחנות נפשך', זה אור של מעלה, 'ועצמותיך יחליץ', זה פקידת הגוף, 'והיית כגן רוח וכמואל מים אשר לא יכזבו מימיו', זהו דעת הצורא יתברך.

מילואי חכמה

באמונתו יחיה, כי האמונה עיקר חיות החכמה, כמו שאמרו רז"ל (מדרש ר"מ דדשא, מקץ מא ע"א) כי חכמה היא מה ששומע מפי הרב, וצינה היא מה שמצין דבר מתוך דבר, שהחכמה גדול אללו כל כך עד שהחכמה מתגלה בצינה, להיות שקל המוליד דבר מתוך דבר, וצוודאי שהמוליד גדול מהמוליד שהוא זעיר, והוא כנגס על גבי ענק, אבל עיקר הגדלות היא החכמה הראשונה, האמונה שמקבל מפי הרב, וזהו שהתורה נקנית באמונת חכמים, כמאמר הלל (שבת לא ע"א) לאותו שבא להתגיייר ע"מ ללמוד דברי תושב"כ ולא שבע"פ, גייריה ואגמריה א"צ כסדר, למחר אפיך ליה וכו', ואמר סמוך אדידי. וכן ארז"ל (בבב"ל ע"ו יע ע"א) 'הני מילי סברא אבל גמרא מרב אחד עדיף', ע"ש.

וכנ"ל, וכמ"ש 'כי בשמחה תלכו ובשלום תובלון וכו' וכנ"ל.

שיתצאר לקמן בענין 'האל הגדול הגבור והגורא', שאין דרך להשיגו רק מלד פעולותיו. על כן המשיג ביותר הוא ביותר משיג שאין להשיגו, ואז יתמלא עונה הצחצוחנו צדוממותו. על כן משה רבינו ע"ה שהיה רבן של כל הנביאים ולא קם כמוהו, היה ענו יותר מכל האדם. והעונה שצאדם

היא סימן לגדולה, כלומר שיש לו 'זוה בחי' (ישעיה נח) והשביע בצחצחות נפשך.

השגה גדולה צהצורא יתברך, והגאווה מורה היפוך. וכן כתב הכלי יקר (שמות כה, י): עיקר החכמה 'מאין תימצא' (איוב כח), ממי שחושב את עצמו לאין חסר, אבל לא צמי שהוא חכם צעיניו, העושה בעצמו לאמר שכבר הגיע אל תכליתה, כי 'איזהו חכם, הלומד מכל אדם' (אבות פ"ד), החושב שהוא חסר מן החכמה והוא נריך עוד להתלמד, וכן צידיעת מציאות הש"ת אמרו (בחינת עולם) 'תכלית הידיעה, שנדע שלא נדעך'. וכן ציאר המלבי"ם צפירושו לפסוק 'נדעה נרדפה לדעת את ה' (הושע ג, ג), וז"ל: ונדעה נרדפה לדעת. ידיעת ה' עד תכליתו הוא צלתי אפשה, ותכלית הידיעה שלא נדע, ושיצקש דרך ההשגה, וכל שיידיע יותר ירדוף יותר לדעת.

והשביע בצחצחות נפשך. פסוק זה נאמר צנבואה צה קורא ישעיה לעמ"י לשוב אל ה' ולשפר דרכיהם, ומעודד שצוכות

עשיית דקה וחסד, אזי גם צימי 'צלחנות', שהם זמני לחימות, יוצג ורעב, הש"ת ישביעם כל טוב. וצספרי הקבלה דרשו פס' זה על אורות הצלחנות שהם למעלה מהספירות. וזלשה"כ בישעיה (נח, ז-ז): הלא פרס לקרעב לקמך ועניינים מרודים צצירא צצית וכו': ותפק לקרעב נפשך ונפש נענה ששביע וזרח צצקשך אורך ואלפלתך פללך: ונתך ה' תמיד והשביע צצלחנות נפשך ועצמותיך יחליץ והיית כגן רוח וצמואל מים אשר לא יכזבו מימיו: וצנו ממך קרבות עולם מוסדי דור ודור תקומם וקלח לך גדר פךך משועב קתיבות לשצת: וציאר המנ"ד (סא): ונפש נענה. נפש המעונה צרעב תתן לה די שבעה.

וחם צמוטך אורך. צהיות בעולם חשכת הצרות, ירח אורך, ולא תהיה ככלל עמהם. ואפילתך. אם תהיה לך אפילת צרה, תשוב כמו

ילקומו הנח"ל

והשביע בצחצחות נפשך. וכתב צליקו"ה (א"ח הודאה ג, ט): עיקר שלימות השמחה והצרכה הוא השלום, שהוא כלי מחזיק צרכה, כי ע"י השלום שמתקצין הרבה נפשות מישראל יחד, ע"ז מתגדל אור השמחה כנ"ל, וע"ז יוכלין לקבל אור התשעה היכלין הנ"ל, להשיג אור האין סוף צצחינת מטי ולא מטי. כי מריצווי האור הזה אי אפשר לקבלו, כי אם ע"י הרבה כלים של כמה וכמה נפשות ישראל שמתקצין יחד צצהבה ושלום לצדיקי אמת שזוכין לאורות אל, שהם אורות הצלחנות, שהם מרפאין ומשמחין את כל החולים בצולי הנפש, אפילו החולים מאוד מאוד. כי כל מה שהם חולים ביותר צריכים לרפאם ע"י רפואות יקרות יותר, שאין מי שיודע להמשיכם ולרפאות צהם כי אם הצדיק הגדול ביותר (כמו שצמורר צצחורה 'מישראל' צציתן ל, ע"ש), והעיקר ע"י השלום

כי אורות אלו הם הצחצחות שהם למעלה מהספירות. ראה במצוא הקבלי למורה זו שהצננו לעיל במילוא"ם על אות ז', ד"ה ז' וכן עולין העולמות עד למעלה וכו'. והנה גבי אורות הצחצחות ראינו להקדים צוה תחילה את המוצא בשערי קדושה (ח"ג, שער ה), וז"ל: הנה המלאכיל העליון אשר האציל כל העולמות נקרא אין סוף, ואין בו שום תמונה, לא צבטם ולא צבואתם ואפילו בקושי האותיות כלל, ולכן אפילו ההרהור חסור צו. והאציל חמישה עולמות, זה נשמה לזה זה לזה, והן, 'אדם הקדמון' הנזכר בספר המיקונים (במיקון י"ט ובריש מיקון ע' ובמה מקומות) וצלאון הגאונים נקרא 'צחצחות', השני עולם האצילות, השלישי עולם הצריחה, הרביעי עולם היצירה, החמישי עולם העשיה. ועוד מוצא צוה בפרד"ר בתחילת שער הצחצחות (שער יא): ענין הצחצחות, הם הספירות הנעלמות שצורם כל השורשים, כפי המקובל צפי כל המקובלים והרשב"י ע"ה. ועוד מוצא בפרד"ר (שער ה, ד): קודם אצילות הנאלכים, היה הא"ס הפשוט בתכלית הפשיטות נעלם תכלית ההעלם, ולא היה אלוקותו מתגלה אל זולתו, להעדר ההוויות אשר על ידם קצת גילוי רוממות אחדותו, והיו הספירות צבוחם נעלמים צו צבוחו במליאות דק ונעלם, כאשר ראו אל אחדותו וכו'. ונמשל משל נאה אל צבן החלמיש, שמוציאין ממנו האש ע"י הכאת הצב, ומן האש יוצא צבוק וכו', והאש הוא נעלם צבוק האצן, ומיוחד צו ייחוד אמתיו וחוק, בצופן שאין בין האצן והאש שצבוחה חילוק פירוד כלל. כן הדבר צענם האלקות הפשוט. קודם התפשטות לנהל המחתומים, היו הספירות מתייחדים צענמותו וקשורים צו קשר אמין וחוק, עד שכמעט לא יודק צו שם מליאות הספירות כלל, אלא ייחוד האמת. והייחוד הזה והדקות הנזכר הוא מקור הספירות הנעלמים צבוחו, הנקראות צחצחות עליונות, אשר מהן נאלכו עוד צחצחות אחרות, שלא ידק צבן עדיין אפילו לשון צחצחות.

כי אורות אלו הם הצחצחות, שהם למעלה מהספירות. אשרי מי שזוכה שירדוף מחשבתו להשיג השגות אלו, אע"פ שאין יכולת ביד השכל להשיג אותם, כי לא מתדבקין ולא ידיעין, ותשעה היכלין אלו נעשין ע"י הבטישה, שמבטשין המוחין הקצ"ה לעשות מחול לנדיקים לעמיד לצוה, וכל אחד ואחד מראה צאצצבו וכו' עד 'נגילה ונשמחה בישועתו' וכו', שעי"ו משיגין אורות הצחצחות שהם צחצחות היכלין, אשרי הוזהר לזה.

ואני תפלה

אחת שאפתי מאת יי אותה אבקש, שבת יי כפי ימי תני, צחצחות נענם יי וצבוק בהיקצו"ו וכו'. ואזכרה צעלות חיש קל מורה ממעלה למעלה ויודקא צדקא, עד שאזכרה ברחמיך צחצחות היכלין עלאין האלו שהוצפתי לפניה, ואזכרה גם בעולם הזה צדעת ולתפיר אותך באמת, ואזכרה צעלות צבוק הפדרות העליונות של הקציות, עד תכלית מדרגה העליונה, צו מה שאפשר לאיש ישראל צעלות וצחצחות בעולם הזה, אשר צבוק וידך הנשמה צוה העולם מרוב הפעולות, כדי שתזכה על ידי מעשיך המובים לשוב צעלות למקור הצבוק, למעלה למעלה, צוה שאת ויתר עני חוב וחסד על צבוק האב ע"ה הן, וצבוק אצדך הדרוץ באמת. כי אמת טוב וטובי בצל, ואמת חפץ צחצחות צבוק וצחצחות צחצחות, אשר זאת היא תכלית הטובה שבקבל הטובות. חוב וצבוק, וכן צבוק וצבוקי לשוב אצדך באמת, באופן שאזכרה צבוק ממובך האמת, שאזכרה צדעת וצחצחות אותך באמת, וירדיפת מחשבתו תהיה תמיד צחצחות אור האין סוף, בקדשה וצבוקה גרולה, באמת ובאמתה שלמה, בתכלית מדרגה העליונה דקדשה שבקבל הפדרות (מיקו"ת דר).

מילואי הכמה

אורות אלו הם הצחצחות. ומוצא בקדושת לוי (פ' בראשית, ד"ה בראשית צוה אלוקים את) גבי העולמות המצחצחים שנבראו קודם צריחת העולם שלנו, כדי שדרכם טוב לקבל את אור הא"ס צבוחם הראוי לנו, וז"ל: הנה כל העולמות וכל המלאכים והעולם התחתון מקבלים שפע מהצבוק יצבוק, וכל היותם של העולמות רק ממנו יצבוק, כמאמר אליהו ז"ל 'וכד אנת תסתלק מניייהו וכו' וצחצחות הוא נציעו דכולא'. והנה העולמות אינם יכולים לקבל השפע ממנו יצבוק, כי אש ע"י לבושין וע"י כמה צמחומים כנודע מדברי האר"י ז"ל, כי כל העולמות הם מוגשמים ועצים לנגד השפע היוצא ממנו יצבוק, אפילו המחשבה טהורה שהיא דקה מן הדקה, הוא עצ ומוגשם להחיות הנמשך ממנו יצבוק. ולכן קודם צבוק את העולם, צוה עולמות שיתלבש צבן הצבוק צרוך הוא, שעי"ו יוכלו לקבל העולמות השפע הנמשך מליאות יצבוק. ואלו העולמות מצחצחים, ועליהם נאמר (שעיה נח) 'השיע צחצחות נפשך, ואילו לא זאת לא היו כל העולמות יוכלין לטבול אור שפעו יצבוק ומימותו הנמשך. ונמצא, קודם הכל צוה לצבוק מצחצחים ועולמות מצחצחים ומימות מצחצחים, שיוכלו העולמות שלמטה מהן לטבול חיות הנמשך ממנו. וזהו פירוש הפסוק צפשוטו, 'צחצחות' הכל 'צוה אלוקים את השמים כו', מיצת 'את' כמו 'אתה', ו'אתה' פירוש, 'צחצחות' הכל, 'צוה את', שהם העולמות המצחצחים שנבראו קודם צריחת העולמות, שיוכלו לצוה מהם שמים וארץ. 'את', הוא כמו לשון צוה, שמעולמות המצחצחים העליונים יוכלו לצוה שמים וארץ.

כי אורות אלו וכו' למעלה מהספירות. ומוצא בשיה"ר (רכה) גבי העולמות שנעלמה מהספירות: שמעתי מפיו הקדוש לענין השגותיו הנוראים שדיבר כמה פעמים מזה ואמר, הלא אצל המתקרים מסתיימת ידיעתם בגלגלים, ונדמה להם שמשם ולמעלה הוא רק ענש האלקות יצבוק, וצחצחות כל לימוד הקבלה הוא צעולמות ומדריגות שמשם ולמעלה. כמו כן אפילו מי שהשיג חכמת הקבלה היטב, שהוא חכמת האמת, אעפ"כ אין חקר לצבוחו, כי עדיין יש צבוק מעל צבוק וכו'. וכן פעם אחת ראה ספר אחד שמלוקטו מכתבי האר"י ז"ל שאינם מצינים, שמדבר מהשתלשלות והמדריגות שקודם האצילות, שהוא עולם המצבוק וכו' (ע' פרד"ר שער יא, ע"ה שער ה, ושער ההקדמות א) כמ"ש בספר 'ויקחל משה' וכו', ודיבר עימי מזה, ונפלאחי מאוד על זה, מה שיש לימוד צבוקה גם למעלה מאצילות, ונדמה לי שאין צבוקה יותר. ושחק, ואמר אז גם כן, הלא אצל המתקרים נדמה שמסתיים הידיעה בגלגלים וכו', כנ"ל. וכוונתו היה כמו כן אפילו צדיעת האמת למעלה למעלה יש עוד צבוק מעל צבוק בלי שיעור וערך וכו', כי לגדולתו אין חקר. וענין זה אי אפשר לבאר צבוקה. **ותשעה היכלין אלו נעשין ע"י הבטישה.** וענין זה סובב גם על הביניים והתארים שנהם אלו פונים להשי"ת, על אף שלמעשה אין לנו צו יצבוק חפיקה כלל, כדרכו מוהר"ם צליק"ו (א"ח הודאה ג, כג) על לשה"כ אין כאל ישורון וגו', שנאמר צבוקה משה לישראל קודם הסתלקותו, וז"ל: זה 'אין כאל ישורון', שזהו צחצחות ענש העלמת השגתו, כי לית מחשבה חפיקה צוה כלל, שזהו צחצחות 'אין כאל ישורון', שאין שום דבר ולא שום שם וכינוי לכותו ולדמותו צו, צחצחות 'אלא מי דמיינוי ואשוק'. כי כל השמות הם רק לאחר הצמחום, שנמשכין ע"י הרדיפה והמעכב, שאז משיגין התשעה היכלין צחצחות מטי ולא מטי, וגם הם לא ידיעין ולא מתדבקין וכו', אך אש"כ ממשיכין משם שמוחו הקדושים ותארו וכו'. וזהו 'אין כאל ישורון', שאע"פ שאין כאל, ואי אפשר לתפסו צבוק מחשבה, אעפ"כ 'רובץ שמים צעורך'. כי השי"ת נקרא 'רובץ שמים', על שם שהוא למעלה מהשמים, שהם צחצחות רקיע המבדיל צין מים למים, צין מימי הדעת העליון שאין לנו שום חפיקה צו, למים התחתונים וכו', והשי"ת נתן צנו כח להמשיך השגת הדעת דייקא ע"י, ע"י הכאת הרדיפה צהמעכב שהוא צחצחות פריסא, צחצחות רקיע המבדיל צינו וצניינו, והוא צחצחותו שהוא 'רובץ שמים', כי הוא למעלה מהפריסא שהוא צחצחות רקיע העליון, למעלה מראשי החיות, שמשם כל צחצחות רקיע ושמים ושמי השמים, שכולם הם צחצחות פריסא הי"ל, שהוא צין כל דרגא ודרגא וצין כל עולם ועולם עד לעילא ולעילא וכו', והוא יצבוק למעלה מכולם, צחצחות 'רובץ שמים', הוא צעורנו להאיר לנו משם אורו האין סוף צחצחות מטי ולא מטי, ע"י הכאת הרדיפה צהמעכב, שהוא צחצחות שמים כנ"ל.

ל צארתו היום (שמעוני)
 מלימים נשלמו העולמות
 והתחמושים, ונמלא שלום
 בכל העולמות, בשמחה
 של מעלה ומטה, ואם לא
 הייתה מתעוררת השמחה
 ע"י מיתת בני אהרן
 ביום ההוא, מהיום שעלו
 ישראל מן הים לא הייתה
 נמלאת שמחה צליליונית
 ובתחמושים כמו צארתו
 היום. ביום ההוא עבר
 ומצטל מטא העגל מן
 העולם, ומלאו הכהנים
 ישראל מטוהרים ממנו.
 ביום ההוא עברו ומצטלו
 כל אותם המקטרגים
 של מעלה, והיו הולכים
 ומשטטים מסביב למטה
 ישראל, ולא נמלאו
 לקטרג צמת ההיא. עד
 שגרמה השעה, וקמו
 נדב ואביהוא וערכבו
 את שמחת כל העולמות,
 ומלאו ונתעוררו רוגז
 בעולם, וזה שמחו יורא
 כבוד ה' אל כל העם,
 מיד יקמו שני בני אהרן
 נדב ואביהוא איש מחתמו
 וגו'. למדת, צארתו היום
 הימה שמחמה של כנסת
 ישראל להתקשר ולהתייחד
 בקשר יאמן בכל הקשרים
 והייחודים הקדושים,
 שהרי קטורת קשרת
 את הכל כאחד, ומשום
 כך נקראת קטורת.
 והם נדב ואביהוא, חלו
 וקשרו וחיברו את כל
 אותם האחרים כאחד,
 והשליחו את כנסת ישראל
 בחוק, שלא קשרו אותה
 עימם, וקשרו דבר אחר
 במקומה, ומשום כך
 הויהו אח"כ את הכהנים,
 כמו שכתוב 'בזאת
 יבוא אהרן אל הקודש'
 ובכחה חופנים ערכבו
 את שמחמה של כנסת
 ישראל, חלה, שלא נשאו
 אשה, ולא היו רלוים
 להקריב את הקטורת
 ויחברו העולמות על
 ידם, ואחד, שלא הייתה
 השעה הראויה להקרב
 הקטורת, ואחד, שחברי
 את השעה, ואחד, שהרי
 מקודש לכן יא' גור
 דים.

תשעה היבצין. וכבד בליקו"ה (אה"ע אישות ד, ו): כי כל מה
 שנאמר בהתורה הזאת, שעולין והולכין מעלה מעלה
 עד שזוכין להשיג הט' היכלין הנ"ל, כל זה הוא סוד כוונות
 התפלה, שכלל הכוונות הוא עליית העולמות, שמלכות מעלה מן
 הקליפות ותלביש את נה"י, ונה"י
 מעלה לחג"ת וכו' כמבואר בכוונות.
 ומי שזוכה לעסוק בתיוקן זה, עיקר
 השלימות הוא כשעולה מעלה מעלה
 עד שמתחברו רודפה להשיג אור
 האין סוף, שהייתה הרדיפה בצחינת
 רלוא ושו. ועל כן עיקר התיוקן
 ע"י המסדר והמיישב, שהוא המעבד
 את המוחין מרדיפתם, שהוא צחינת
 כתר, כי צלל תיוקן זה הייתה
 הרדיפה צלי מעבד, והיה נשאר שם,
 והיה מתצטל במליאות, והשי"ת חפץ
 צקיום העולם, על כן עיקר
 השלימות ע"י הרדיפה והמעבד
 וכנ"ל. ועיקר שלימות התיוקן הוא
 כשזוכה לחזור ולהמשיך משם כל
 ההשפעות טובות, שזהו צחינת

בכתר בשעת רדיפה. והמוחין הם תלת,
וכל אחד כלול מתלת, כי נכללין בשעת
רדיפה, ושלוש פעמים שלוש הם תשעה,
וזהו תשעה היבצין:

וזה הענין עמוק עמוק מי ימצאנו כמובן
למשכיל, וכאשר רמז לי רבינו ז"ל בעצמו גודל
עמקות הסוד הנורא הזה, שמוגיע למעלה
למעלה וכו', וכמבואר בהתורה הזאת למעייין,
וההכרח לבאר הדבר קצת. והוא, כי הכתר
הוא המיישב והמסדר את המוחין, דהיינו
הכח שיש בהשכל של אדם ליישב ולסדר את
המוח והרעת לבל יהרום לצאת חוץ מן הגבול,

ירידת השפע ממשיכין את התפלה בשעת אמירת 'אשרי' וצא
 לניין. כי בשעת תפלת י"ח זוכין לצחינת השגת אור הנ"ל, אבל
 צריך להיות בצחינת רלוא ושוב כנ"ל, ואזי כשהוא בצחינת ושוב
 הוא ממשיך משם כל ההשפעות טובות, שמשם כל הממון
 והעשירות. ועיקר צינור השפע שחולל לירד למטה הוא ע"י צחינת
 המעבד, על כן שם מתחיל האור להצטייר. ואע"פ ששם אין שייך
 ציור כלל, אעפ"כ מאחר שהוא בצחינת מעבד, מתחיל האור
 להצטמצם קצת, עד שעי"ז יש כח למטה שיצטייר בצחינת שפע
 ממש, עד שנמשך משם הממון והעשירות. וזה צחינת 'עטרת
 חכמים עשרס', כי העשירות נמשך מצחינת עטרה, צחינת כתר,
 שהוא צחינת המסדר והמיישב והמעבד את המוחין בשעת
 רדיפתם וכנ"ל. וזה 'עטרת חכמים' דייקא, כי דייקא החכמים
 אמיתיים שזוכין למוחין הנ"ל, שהם עיקר החכמה האמיתית,
 עד שמוסר רודף אחר השגות הנ"ל, אצלם דייקא העשירות
 מצחינת כתר ועטרה, כי הם ממשיכין העשירות משם מצחינת
 כתר שהוא המעבד, שעי"ז עיקר תיוקן המוחין כנ"ל, אבל אצל
 האחרים יש שהעשירות שלו נמשך מהיכלי התמורות, שהם ממשיכין

שנמשכת מצחינת למנוס המוחין, שמשם אחיות הדינים כידוע.
 אבל למעלה בשורשה נמשכת מצחינה גבוה מאד, שהיא צחינת
 המסדר והמיישב את המוחין, שהוא צחינת כתר. וזה צחינת 'אשם
 חיל עטרת צעלה', 'עטרת' דייקא, צחינת כתר הנ"ל.

לבל יהרום לצאת חוץ מן הגבול. ומוצא בליקו"ה (י"ד ריבית ה,
 לח): וזהו צחינת 'פן יהרסו אל ה' לראות וכו' ועלית
 אתה ואהרן וכו', ופירש"י 'אתה מחינה לענמך, ואהרן מחינה
 לענמו, והעם אל יהרסו כלל לעלות וכו', היינו כנ"ל. כי בודאי
 אי אפשר לקרב למחינת השגת הנדיק, ואי אפשר להצין ולהשיג
 דעתו, ועל כן אסור להרהר אחריו. וזה צחינת איסור הורים
 לגשת אל הקודש צביהמ"ק ובמשכן. כי עיקר הקדושה הוא האמת
 כנ"ל, וכל מקום שמאיר צו אמיתותו יתברך יותר, יש צו קדושה
 יתירה, אבל לאו כל אדם יכול להתקרב ולגשת אל קדושת האמת
 הזה, כי עמם האמת, שהוא השגת אמיתותו יתברך, אי אפשר
 להשיג, רק כל אחד צריך לעמוד על עומדו ומחלתו, לאחוז בדרך
 האמת כפי מדריגתו, וזה עיקר האמת שלו, לבל יהרום לגשת
 למת שאינו ראוי, כי 'במפולא ממך אל תדרוש וכו'.

מילואי חכמה

לבל יהרום לצאת חוץ מן הגבול. הנה קשר מוהר"ם בליקו"ה (הוא"ה ו,
 טו) את פנס ההרס, עם עניינת דקטורת המצולח לעיל במאמר (אות ז),
 וכבד 'הכהן הדולל ציוס כיפור, ע"י הקטורת המשמנת לב וכו', מתקן בחי' הכהן,
 צחינת המסדר והמיישב וכו'. וזה היה פנס נדב ואביהוא 'בדפנתם לפני ה' וימחו',
 כי נכנסו צלל תיוקן המסדר וכו', שזהו צחינת ריבוי האור וכו', שזהו צחינת 'פן
 יהרסו לעלות אל ה' וכו'. וראינו להבין צוה את דברי הכהן (שמעוני, לו ע"ג) בני
 מטאם של נדב ואביהוא, וכו': 'בההוא יומא אשתלמו עילאין ותמחין,
 ואשתכח שלמא כבולא, כדדוחא דלעילא ותחא, ואלמלא דאשתכח ערבוציא
 דבני אהרן כההוא יומא, מן יומא דאשתלקו ישראל מן ימא, לא אשתכח
 מדוחא דעילאי ותחאי כההוא יומא. כההוא יומא אשתכח ערבוציא מן
 עלמא, ואשתכחו כהני ישראל מתדכאן מנייה, ההוא יומא אשתכחו כל
 אינון מקטרגין דלעילא, והוון אלוין ושטאן כסתרייהו דישראל, ולא
 אשתכחו כההוא עידנא. עד דגריס שעתא וקמו נדב ואביהוא וערכבו
 מדוחא דכולא, ואשתכח רוגזא בעלמא. הדא הוא דכתיב 'יורא כבוד ה'
 אל כל העם', מיד 'ויקמו שני בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתמו וגו'.
 מן, כההוא יומא מדוחא דכנסת ישראל הוות, לאתקטרה דקטורתא
 דמיהימנותא, כבולא קשרין קדישין, דהא קטורת קשרי כולא כחדא, ובגין
 כך דיקרי קטורת, ואינון אחו וקשריו כל אינון אחרין כחדא, ושרו לה
 לצר, דלא קשרו לה כדדייהו, וקשריו מלה אחרא, ובגין כך דאזיר לון
 לכהני לבתר, דכתיב (ויקרא טו) 'בזאת יבוא אהרן אל הקודש'. ובכמה
 גוויין ערכבו מדוחא דכנסת ישראל, חד דלא אשתכחו ולא אשתיוין
 לקרבא ולתצרכא עלמין על ידייהו, וחד דלא הוה שעתא כדקא יאות,
 וחד דדקאו שעתא, וחד דהא מתקדמת דנא נפק נימוסא דילהון.

ליקוט הנחצ'

לבל יהרום לצאת חוץ מן הגבול. ומוצא בליקו"ה (ח"מ שפטים בקרקע ה,
 יד-טו) שענין הירסיקה חוץ לגבול שייכת אף בצין אדם לחצירו, ובפרט
 כשדוה לקרב את זולתו ולהכניסו ציראת שמים, וכו': כל אחד מישראל יש לו
 גבול וגדר בפני עצמו דעתו, להשיג ולהצין עד הגבול דייקא מה
 שאפשר לו להצין, ואסור לו להרום את הגבול, בצחינת 'במפולא ממך
 אל תדרוש וכו', ומתחמת זה יש שינוי דעות הרבה מאד בין כל אדם
 לחצירו, כמ"ש ר"ל שאמר משה להשי"ת 'גלוי וידוע לפניך שאין דעתו
 של כל אחד שיה לחצירו, תן להם מנהיג שידע להלך כנגד רוח של כל
 אחד ואחד וכו'. ועל כן צריך כל אדם ליזהר מאד שלא יסתכל הרבה
 בחצירו, כי אע"פ שהוא מנהיג גדולה לדבר עם חצירו בכל פעם ציראת
 שמים, ולרמס עליו להיחלף מעוונות ופגמים וקלקולים שלו, כי זה עיקר
 ישוה העולם וכו' וכמ"ש בהתורה הנ"ל (ליקו"מ ח"צ סי' ו), אעפ"כ צריך
 ליזהר מאד שיהיה העסק לטובה ולא לרעה, לתקן ולא לקלקל יותר ח"ו,
 שלא יתגלגל מזה מתלוות או שנאה ח"ו. כי רוב המריצות והקטנות
 והשנאת חיים נמשך מזה, מה שכל אחד מסתכל שלא צעין יפה בחצירו,
 ורואה צו פגמים ומידות רעות הרבה, עד שנדמה לו שאי אפשר
 לסובלם, וכמו כן מסתכל צו חצירו להיפך, כי כמים הפנים לפנים, עד
 שנמתורע שגאת חיים וקטנות ציניהם. וזה הגעג מעוי הרבה מאד,
 והיא שהחייבה את צינתו, כמ"ש ר"ל (יומא פ' שבעה ימים) שאורחין צינת
 שני היה רק ע"י שנאת חיים, שצא ע"י הנ"ל, ע"י שמסתכל צינתו
 בחצירו. כי צאמת צריכין לדון את כל אדם לכף זכות, וכמ"ש ר"ל 'אל
 תדין את חצירך עד שתיגע למקומו, ומי הוא זה שידוע להגיע למקום
 חצירו כפי גבול הדעת של חצירו, שמשם נמשכו ומתגלגלו כל מידותיו
 ופעולותיו ומעשיו וכו'. על כן אע"פ שמנה גדולה לדבר עם חצירו
 צדעת הקדוש לידע ולהכיר אותו יתברך, אעפ"כ צריך להיות בצחינת רלוא ושוב,
 שעי"ז מתחן האמונה הקדושה וכו', ובפרט מה שעשה עימנו נפלאות ונוראות ציניהם מנרים ומתן תורה צאמות נוראות ע"י משה רבינו, וכן
 בדורות שאחריו, ונפלאות נתימות חידושי תורה שגילה לנו בכל דור ע"י צדיקי אמת, שעל ידם רוחין ומצינים כל מד כפום מה דמשער בליציה
 המתוללות אלקותו יתברך, ועי"ז יכול כל אחד להכניס אמונה שלימה בצב חצירו, וכן לקבל מחצירו. אבל עמם המתוללות אי אפשר לדבר ולגלות
 לחצירו, ועל זה נאמר 'הי לך לצדק ואין לזרים איתך' (משלי ה). ועל כן צריכין לקיים 'סייג לחכמה שתיקה' הנ"ל, שלא להרום הגבול ח"ו, וכמו
 שהויה קודם מתן תורה 'ועלית אתה ואהרן, והכהנים והעם אל יהרסו לעלות אל ה' וכו', ופירש"י שם 'אתה מחינה לענמך, ואהרן מחינה לענמו,
 והעם כל עיקר אל יהרסו וכו', וכמו כן יש לכל אחד ואחד גבול מיוחד דעתו שאסור להרום הגבול וכנ"ל.

ברסלב ניו יורק

הריסה
 סודות התורה אין אור
 להשתדל בהם כי אם החסידים
 המופלגים, כי הם בני שנתחבר
 אל המלך ונכנס בחדו, שאם
 לא יהיה ראוי דמו בראשו,
 כמו שאמר 'פן יורסו אל ה'
 לראות ונפלו ממנו רב' ואוה"ח
 לר"י יעב"ץ א.
 'פן יורסו אל ה' לראות ונפלו
 ממנו רב'. מאי 'נפלו ממנו
 רב', האי דאורי שמו קודשא
 לכולא, הוא נפיל ונתפס
 בהואו חובב יתיר מידיהו,
 דכתיב 'נפלו ממנו רב', הרב
 נפלו ונתפס באותו עון וי"ח
 בראשית ד:ד.

לפנינו יש משמש בהאדם
 בחינת רוח סתרה, ומביעו
 ביותר חוץ מן המידה, שזה
 בחינת הריסה, בחינת 'פן יורסו
 לעלות אל ה' וכו', כי 'במפלא
 מנע אל תודשו' (ליקוטי ח"ב טו).
מחמת שהאדם בוטח חוץ
 מהמידות, כשאינו זוכה לרוח
 חמיונותו ע"י התורה הקדושה,
 אזי יוכל ח"ו ליפול ע"י
 לאהוות רעות ולהכיל מאור,
 שהוא בחינת 'עלו עמם יורדו
 תהומות', שמחמת שהעלייה
 הוא שלא כסדר עד לשמים, גם
 הידידה ח"ו עד תהום, בחינת
 'עפני וענף וקצפני כי נשאתני
 ותשליכני', כי זהו בחינת
 הריסה (ליקוטי ח"ב טו, ד).

אי אפשר לדחוק את השעה
 כלל, כי תיכף כשרוצין
 להתקרב להש"ת באמת אז
 צריכין לזיזר מאד מהריסה,
 שלא לדחוק את השעה ח"ו, כי
 רוב ההרפתקאות הוא רק ע"י
 והסתמכות הנפש צד.

אמר 'פן יורסו ונפלו ממנו רב',
 שיפלו להתקשר במדריגות
 משה רבם. כי ע"י כח משה
 רבם יוכלו לעלות, ולזה אמר
 לו הקב"ה 'לך רד ועלית אתה
 ואהרן עימך, והכוננים והעם',
 כולם יעלו עימך, רק אל
 יורסו' בהריסה לעלות אל ה'
 בלתי כח משה רבם, 'פן יפוצו'
 והיכל הברכה יתרו.

לבל יורסו לעלות אל ה' ה'מעלה מוחיצתם. והנה ראוי לייין,
 שצביאור דברי מוהר"ם לדברי רבינו, צנאו לצאר את ענין הרדיפה,
 שזר ורימו צלשונו, שיסוד זה נאמר כבר בעת שההיר הש"ת את משה קודם
 מעמד הר סיני, שיגביל את העם מחמת מוקף התפעלותם לכל יורסו לעלות
 אל ה', בהן במשור הגשמי לכל יעלו צהר,
 והן במשור הרוחני שיתקדשו כראוי
 מפאת גודל ההתגלות. ועוד ציווה
 שהגבלתם מהיה כפי מדריגתם ומחילתם,
 משה מחילה לעלמו, אהרן מחילה לעלמו
 וכו'. וזוה"כ בשמות (יע, י-יג, כ-כד):
 ויאמר ה' אל משה לך אל העם

וקצפתם היום ומקרו וקצסו שאלתם: והיו נכנים ליום השלישי פי
 ציוס השלישי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני: והגבלת את
 העם סביב לאמר השמרו לכם עלות צהר ונגע צקנהו כל הנגע
 צהר מות יומת: (...) וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר ויקרא
 ה' למשה אל ראש ההר ויעל משה: ויאמר ה' אל משה רד העד
 צעס פן ירסו אל ה' לראות ונפלו ממנו רב: וגם הפהנים
 הנגפים אל ה' יקצפו פן יפוצו צהס ה': ויאמר משה אל ה' לא
 יוכל העם לעלת אל הר סיני פי אפה העלמה צנו לאמר הגבל
 את ההר וקצפתו: ויאמר אלי ה' לך רד ועלית אפה ואהרן עמך
 והפהנים אל העם אל ירסו לעלת אל ה' פן יקצו צס: ופירש"י (סג):
 והנגלים. קבע להם תחומין לסימן, שלא יקרו מן הגבול והלאה.
 ונגעו נקטה. אפילו צקנהו. **עוד צס.** התרה צהס שלא לעלות צהר.
פן ירסו וגו'. שלא ירסו את מצבם ע"י שמתאותם אל ה' לראות
 ויקרבו לצד ההר. **ירסו.** כל הריסה מפרדת אסיפת הצנין, אף
 הנפרדין ממצב אנשים הורסים את המצב. וגם הפהנים. אף
 הצבורות שהעבודה צהס. **הניגשים אל ה'.** להקריב קרבנות, אף הם
 אל יסמכו על חשיבותם לעלות. **ימקדשו.** יהיו מומנים להתייב על
 עומדם. **פן יפוצו.** לשון פרעה, ירוגו צהס ויעשה צהס פרעה. לא
יוכל העם. איני צריך להעיד צהס, שהרי מוקרין ועומדין הם היום
 שלושת ימים, ולא יוכלו לעלות, שאין להם רשות. **לך רד.** והעד
 צהס שנית, שמורזין את האדם קודם מעשה, ומחורין ומחורין אותו
 צשעת מעשה. **ועלית אתה ואהרן עימך והכניסו.** יכול אף הם עימך,
 מחילה לעלמו, והם מחילה לעלמו. משה ניגש יותר מאהרן, ואהרן יומר
 מן הכהנים, והעם כל עיקר אל ירסו את מצבם לעלות אל
 ה'. ויציר רבינו צמי (סג): **והכניסו והעם אל ירסו לעלות אל ה'.**
 ושלא יתקדשו אל הגבול המסומן לראות צחוש העין, והשיב משה,

ואני תפלה

והרחם עלינו ותעזרנו
 לצמצם את מחנו
 ושבצנו בצמצום
 דקדושה, ונעשר את
 מחנו מאד קבץ צא
 חוץ מן הגבול חס
 ושלום, ואפילו בקדושה
 לא ירסו מחנו לצאת
 חוץ מהגבול שיש
 לנו, ובמפלא אתנו
 לא נדרש ובמקרה
 מננו לא נחקר, רק
 במה שתרשינו נתבונן,
 בשבץ אמת, בשבץ
 חרין ומחיה, בשבץ דין
 וצדק, בשבץ נבון ואמת
 וצדק וקום וישר ואמת,
 כצונד הבור. ותעור
 לנו וקבץ עמך ישראל,
 ותמשיך על קבץ אחד
 ותחד קדשת הצמצום
 השך ששקל, קבל היום
 מחוץ הגבול מן הגבול
 שיש לו, כי אתה אל
 שדי, שיש די באהותך
 קבץ בריה, שקבץ בריה
 ובריה מראש ועד סוף
 יש לו די ונביל וצמצום
 באהותך, שאסור לו
 לצאת בשבץ חוץ
 מהגבול שיש לו, אל
 שדי תן לנו רחמים,
 ותשפיע עלינו קדשת
 התפלה משרשם,
 שהם התפלה משרשם
 המחין הקדושים עם
 הצמצום הקדוש של כל
 המחין, קבל אהרן אהרן
 כפי ערכו ומדרגתו
 (ליקוטי ח"ב טו).

הוא מעכב את המוחין וכו' לבל יורסו לעלות אל ה'. וכמנ
 צליקה"ה (א"ח נפילת אפיס ד, י) שהמיקון למי שלא זכה לתקן את
 הכתר שלו כראוי, הוא רק לילך צלמונה לצד צעקות הצדיקים האמיתיים,
 וי"ל: כל זמן שאינו מתקן את כח המסדר הזה, אינו ראוי לנוסם
 לשום השגה ולא לשום חקירה
 צידיעתו יתצדק, כי עליו נאמר 'וכל
 זר לא יוכל קודש'. רק צריך לסמוך
 על אמונה לצד, לילך צעקות
 הצדיקים האמיתיים, צעקות
 צחוטיו הקדושים, שהם זכו לזה
 ע"י מעשיהם הטובים, ואנו

זה הכח הוא בחינת כתר כנ"ל. וזה הכח הוא כמו מחיצה המפסקת בין המוחין ובין האור א"ם, כי זה הכח שהוא המיישב והמסדר, הוא מעכב את המוחין בעת מרצתם ורדיפתם לבל יורסו לעלות אל ה'

מחוייבים לילך צדריהם צלמונה לצד, צלי שום חקירה כלל. ומי
 שמקדים ח"ו חכמתו ליראת חטאו, וחכמתו מרובה ממעשיו, מכל
 שכן וכל שכן כשאין לו מעשים טובים ויראת חטאו כלל ח"ו, ורואה
 להתחכם צחכמת ידיעת חלקותו יתצדק ודרכיו הנפלאים, הוא
 מקלקל ופוגם הרבה, וראוי לו שלא צל לעולם. כי צודאלי יוכל
 צחין סומך צכפירות ואפיקורסות גדול, ויעקור עלמו משני
 עולמות, ועליו נאמר (ישעיה מו) 'חכמתך ודעתך הוא שבצתך'. כי
 מאחר שלא זכה למעשים טובים ולא תיקן עדיין המסדר והמיישב,
 על כן אין לו שום כלי לקבל את הדעת קדושה, וצודאלי יקלקל
 הרבה ע"י דעתו וחכמתו, כי ינסם צמופלא ממנו. כי הכל מופלא
 ורחוק ממנו, וכל ההשגות הם כנגדו צחינת 'מה למעלה מה
 למטה וכו', מאחר שלא עדיין כלי המוחין, שעיקר תיקונם
 נמשך מצחינת הכח המסדר והמיישב הנ"ל, שמשם נמשך תיקון
 כל המוחין, כי הכתר הוא שורש תיקון כל המוחין. וזה צחינת מה
 שכתוב צזהר הקדוש לענין תיקון צחינת צצירת כלים ומימת
 המלכים (איד"ר קלה) 'כל ירשא דעמא דלא אתמתק בקדמיתא, לית
 עמא מתתקנא (כל ראש ומנהיג העם שלא נתקן מחילה, העם אינם
 יכולים להיתקן) וכו' ע"ש, שעיקר התיקון הוא ע"י תיקון הכתר,
 שהוא צחינת עמיד, שהוא ראש כל המוחין והמידות וכו'. וזה
 הכתר אין זוכין לתקן כי אם ע"י מעשה התחמונים דייקא כנ"ל.

תלמוד לומר 'ועלית אתה'. אמור מעתה, אתה מחילה לעלמו, ואהרן
 יומר מן הכהנים, והעם כל עיקר אל ירסו את מצבם לעלות אל
 ה'. ויציר רבינו צמי (סג): **והכניסו והעם אל ירסו לעלות אל ה'.**
 ושלא יתקדשו אל הגבול המסומן לראות צחוש העין, והשיב משה,

ליקוטי הנחל

לבל יורסו לעלות אל ה'. ומנצח צליקה"ה (יו"ד שילוח הקן ד, יד) גבי סכנת
 ההריסה הקיימת צתיקונים הנעשים ע"י הקטורת, וי"ל: קטורת גבוה
 מאד מאד והוא מצטל מותנא, כי קטורת ממתיק כל הדינים מראש
 ועד סוף, כי שילוקא דקטורת עד אין סוף וכמוצא צזהר הקדוש. אבל
 לפי עולם קדושתו של קטורת אין מי שראוי שיעסוק צו כי אם הכהן
 הראוי לכך, אבל 'הור הקרב יומת', כי אדרבא, מתגרה צו הדין יומר. כי
 כל הדינים יש להם שורש, וזה השורש יש לו עוד שורש למעלה גבוה
 ממנו, וכן למעלה מעלה וכו', וכל מה שמעלין הדין שלמטה לשרש
 הגבוה ממנו, נקלט ונמתק הדין, צצחינת המתק הדין צשורשו, אבל
 עדיין גם שם יש איה דין, ואריכין להעלותו יותר עד תכלית השורש שסם
 נמתק לגמרי, אבל מי שאין ראוי לכך אזי לא די שאינו ממתיק הדין
 צשורשו, אדרבא, על ידו יונק יותר ויותר משורשו, מחמת שרצה זה ליגע
 בקדושה גבוה כל כך שאינו ראוי לה, ואזי ח"ו נתעורר ציותר הדין שיש
 שם, ויונקים הדינים שלמטה יותר ויותר ח"ו. וזהו צצחינת גודל האיסור
 על הזרים להתקרב לצברים המקדושים, כגון לאכול תרומה וקודש או
 לישא חרזון וכלי הקודש וכו' וכו', כמבואר צתורה צכמה אזהרות.

השכינה לשרות על האדם, נעשה האדם כסא לצחמו יתצדק, ואף שהשכינה שורה על האדם ונראה כנושא אותה, צאמת נושא את נושאיו וכו'.
 וזה שאמר 'המגידיה לשבת', שהוא מגידיה את המקום שיושב ושורה עליו, וזהו כשמתקבל עול מלכותו ואימת השכינה עליו. אבל אם ח"ו עולה
 צדעתו לראות ולהסתכל צויו השכינה, והוא פחמיות, מוראו מסתלק ממנו ומשפיל אומת, וזהו 'המשפילי לראות'. ודבר זה הוא בין צשמים,
 כמו שמצינו גבי מלאכים כנ"ל, וצין צארך, כשמשרה שכינתו על האדם צארך, והיינו 'צשמים וצארך'. והעטם הוא, כי השי"ת הוא אהדות
 האמיתי, ואין צדצר המורכב מחומר וצורה להשיג ראיית אהדות האמיתית וכו'. וזה שאמר הקב"ה למרע"ה, כי אין הכוונה צבתקרבנות הגוף,
 אלא 'פן ירסו אל ה' לראות', על כן הוהיר אותם שלא ירסו אל ה' לראות, אלא יהיה מוראו עליהם, ואז יוכל לקבל כל אחד כפי מעלתו.
 והיינו דלמר וגם הכהנים הניגשים וגו', דאף שמתן להם רשות להתקרב, יתקדשו שלא ירסו לראות.

וע"י הרדיפה והמעכב. וכמז בליקו"ה (אה"ע אישות ד, ז) שיעקר האמונה הגדושה, הן במוחין הרדופים והן בכתר המעכב (כמוצא לעיל באותיות ו-1), היא כדי שלא יצאו לחקור האם משיג או אינו משיג את האור הנ"ל, וכדי שלא יפריד בין הרדיפה למעכב, ו"ל: עיקר חטא העגל היה ע"י התגברות היכלי התמורות, שהתגברו וכו' עד שבאו לידי עבודה זרה ממש, ששם עיקר ההמרה רחמנא ליללן, בחינת ה'הימיר גוי אלהים וכו'. וכל זה נמשך ממחמת שהשטן התגרה בהם, והכניס בדעתם לתקור בענין השגות הנ"ל ולעמוד עליהם להציגם בדעתם, וזוהי פגמו מאוד עד שבאו לידי עבודה זרה. כי באמת אסור לחקור שם כלל, כי לא מתדבקין ולא ידעין וכו'. וזה שדקדק ארמו"ר ז"ל בהתורה הנ"ל שגם שם

הנערב בהדרגה וצמידה, שאי אפשר לקבלו כי אם ע"י כלים, והם נעשין זוה העולם דייקא ע"י שצירת המניעות, כמוצן דצדיו ז"ל במקום אחר. כי הכלים הם בחינת למזמוים, שהם מונעים ומעכבים האור שלא יתפשט יותר מדי, כדי שיוכל לקבלו, וזה זוכה כפי מה שזוכה לצד מניעות זוה העולם, שאז נעשין מהמניעות כלים זכים ופלאים לקבל האור בהדרגה וצמידה, שזוה בחינת ט' היכלין וכו', שהם נעשין ע"י הרדיפה והמעכב וכו'.

להשיג ע"י ידם בבחי' מטי ולא מטי אור הא"ם ב"ה.

וכמז בליקו"ה (אה"ע אישות ד, ז): עיקר השלימות הוא כשזוכה לעלות לשם (לכתר) בצחינת רצון ושוב, עד שיזכה להמשיך משם שפע, שזוה

מרדיפתם כנ"ל וע"י הרדיפה והמעכב, היינו ע"י הרדיפה שהמוחין רודפין להשיג אור הא"ם, וע"י כח המעכב, שהוא כח המיישב והמסדר, בחי' כתר כנ"ל, ע"י שני בחינות אלו, ע"י מבטשין ומכין המוחין בבחי' המחיצה הנ"ל, שהוא המיישב והמסדר, וע"י נעשין היכלין לאור א"ם, דהיינו שנעשין על כלים והיכלות ברוחניות עליון, להשיג על ידם בבחי' מטי ולא מטי אור הא"ם ב"ה.

לריכין אמונה, הן בצחינת צרכת השכל שהוא צחינת רדיפות המוחין, הן בצחינת המסדר והמיישב, שגם שם לריכין אמונה בצחינת אמון מופלא כמ"ש שם, כי אורות אלו אי אפשר להשיג כי אם כשמתרין אמונה להשכל, ואז דייקא יכול להשיגם בצחינת מטי ולא מטי. אבל אסור לעמוד ולחקור שם, כי 'צמופלא מנן אלו תדרוש וכו', כי 'לא מתדבקין ולא ידעין ולית מאן דקיימא בה', כמוצא ביעזב בלשון הוהר הקדוש המציא שם. וזה בחינת הפגם שפגמו ישראל בתחילה קודם מתן תורה כשלא היה להם מים, כמ"ש שם 'ועל נסותם את ה' לאמר היש ה' בקרבנו אם אין', ואיתא בזהר הקדוש שהפגם שלהם היה שחקרו את צחינת 'יש' הוא בקרבם, את צחינת 'אין', ע"ש, היינו כנ"ל, שיעקר הפגם שלהם היה מה שרצו לעמוד ולהצין השגות הנ"ל, שהם כלולים מיש ואין יחד, אבל אי אפשר לעמוד עליהם, כי משיגין ט' היכלין, שנראה כאילו הוא צחינת יש, מאחר שהם צחינת ט' היכלין, ואעפ"כ לא מתדבקין ולא ידעין, שזוה צחינת אין. ומי שיש לו אמונה חזקה ואינו נכנס לחקור זוה כלל, הוא זוכה להתענג על ה' ולחיות בנועם וזיו דייקא ע"י, ע"י רדיפת המחשבה והמעכב, אשרי לו. אבל מיכך כשרוצה לחקור זוה, נכשל זוה מאוד, כי יוכל לבוא לידי פירוד ח"ו, שזא ע"י היכלי התמורות, שהם הסט"א, דשריא בחיבורא וסיים צפירודא, דהיינו שמפריד בין יש ואין, עד שסתפקו 'היש ה' בקרבנו אם אין'. כי באמת הכל אחד, רק שאי אפשר להצין ולחקור זוה כלל כנ"ל. ועל כן באו לזה צעת שהיה לריכין למים, שהוא המשנת השפע שנמשך מבחינת השגות הנ"ל, ומחמת שראו שנתעכב השפע מליד להם, ע"י התחילו לכווס צנשין הנ"ל, צחינת 'על נסותם את ה' היש וכו' אם אין' וכנ"ל.

שנעשין בחי' כלים ומוצא בליקו"ה (יו"ד הכשר כלים ד, יח): ע"י שצירת המניעות נעשין אחר"כ כלים לקבל האור

צחינת ירידת השפע אחר התפלה כנ"ל. כי יש לפעמים שאחד עולה ונכלל שם לפי שעה קלה, ומיכך ומיד מרגשין אותו משם ואינו מקבל משם כלום, ולפעמים מתגרין זו אחר"כ ע"י היכלי התמורות ביותר, כי הם אורצין עליו תמיד, וכשרוצין שרוצה לצרות מהם ולעלות למקום גבוה הנ"ל, הם מתגרין בו יותר כשאינו ממשך משם בחזרה רשימו טובה וזוקה שיוכל על ידה לעמוד כנגדם, וכמוצן מזה בהתורה 'ואמר צונו אל רות' ע"י (פימן סה). כי בחינה הנ"ל מענין השגת הט' היכלין וכו', אע"פ שהיא מדריגה גבוה מאוד מאוד, שאין זוכין אליו כי אם גדולי הדריקים המוציאים הקדושים מאוד, אעפ"כ גם באנשים פשוטים המושכים עצמם אליו יתברך לעצדו באמת, גם אללם נמצא לפעמים שמגיע אליהם איזה הארה והתנוצצות אלקות הנמשך משם, מבחינת הט' היכלין הנ"ל, וכמוצן בהתורה 'אנכי' צימין ד' בליקוטי חלק א' וכו', שגם לאנשים פשוטים נפתח להם אור לפעמים בתפלתם, אור האין סוף, ע"ש, אך לכל אחד מגיע לפי העולם והמדריגה שהוא בו. כי גם בעולם העשיה יש צחינת התנוצצות מהט' היכלין הנ"ל, ואע"פ שגם התנוצצות בעלמא הוא זכיה גדולה מאוד באיזה מדריגה שהוא, אעפ"כ העיקר הוא כשזוכה להמשיך חיות ושפע קדושה משם, שיהיה לו כח ע"י להחיות את עצמו אחר"כ בכל מה שיעבור עליו, ולעמוד במלחמה. כי בודאי אחר"כ כשחוזר משם מתגרין בו יותר היכלי תמורות, כדרך שני בני אדם שנלחמים זה בזה וכו' כמוצא במדרש אגדה, ורין להתגבר נגדם ע"י הרשימו טובה שנשאר מהתנוצצות הנ"ל, שע"י זוכה תמיד בייחודו ואחדותו ונועם דביקותו, ויכול להמשיך על עצמו יראה ע"י לעמוד נגד המתגרים בו, אם ישמור את הזכרון היטב לזכור בו יתברך בכל פפע, אחרי אשר כבר חמל עליו השי"ת והאיר לו איזה התנוצצות.

ליקוטי הנחל

מילואי חכמה

מטי ולא מטי: ומוצא בזהר מים חיים (פ' ואל, כה, י): גודע ליודעי רזי אלקיני יתברך שמו בצדוד 'מטי ולא מטי', המצואר דצדרי איש אלקים האר"י ז"ל בספר עץ החיים (שער העקודים פ"ה) 'והוא מטי בחכמה ולא מטי בכתר' וכן בכל הספירות, ואמנם צעת שפנה אור הכתר עלות למעלה הניח רועם במקום שיאל משם, והיא הרשימה מאור הישר שהוא בתקומו, וגם צעת עלייתו אינו נמוע אור אין סוף ברין הוא מלהשפיע על ידו לתחומים, רק שנקרא אור חוה, והוא צחינת הדין וזכר קיום העולם הוא, ע"י שני אורות האלו נהוו הכלים כנודע, ואי וכשלא מטי בכתר עליון אזי מטי בחכמה, וכן בכל הספירות.

וע"י הרדיפה והמעכב. ומוצא בליקו"ה (א"ח ספירת העומר א, ב): כי יש שני מיני שתיקות. יש שתיקה מחמת שאינו יכול לדבר, דהיינו מחמת צושה מתטאזי שאין לו פה לדבר כנ"ל, ואף שזוה תיקונו כנ"ל, עם כל זה עיקר תיקונו הוא הדיבור, דהיינו שע"י זוכה שיהיה לו פה לדבר כנ"ל. כי בודאי אינו מעלה שישאר האדם בשתיקה ח"ו, רק עיקר תיקונו שיזכה לדבר בתורה ותפלה, כמ"ש 'קחו עימכם דברים ושובו אל ה'.' אבל אחר"כ כשזוכה לשלימות הדיבור, אזי תכלית השלימות, תכלית ההשגה, הוא צחינת שתיקה שהוא למעלה מן הדיבור, שזוה צחינת כתר, צחינת 'כח לי ועיר', ששם נאמר 'צמופלא מנן אל תדרוש וכו', והוא תכלית ההשגה, שהיא צחינת 'המתן ואל תסתכל לפנים ממחילתך', שהוא צחינת כתר, שהוא האי פריא, צחינת המסדר והמיישב של המוחין, ע"י עיקר ההשגה, צחינת 'אחיות רצון ושוב' (כמוצא במאמר 'אמצעותא דעלמא' סימן כ"ה, והבן).

וע"י בח המעכב. ומוצא בליקו"ה (א"ח ספירת העומר א, ב): כי יש שני מיני שתיקות. יש שתיקה מחמת שאינו יכול לדבר, דהיינו מחמת צושה מתטאזי שאין לו פה לדבר כנ"ל, ואף שזוה תיקונו כנ"ל, עם כל זה עיקר תיקונו הוא הדיבור, דהיינו שע"י זוכה שיהיה לו פה לדבר כנ"ל. כי בודאי אינו מעלה שישאר האדם בשתיקה ח"ו, רק עיקר תיקונו שיזכה לדבר בתורה ותפלה, כמ"ש 'קחו עימכם דברים ושובו אל ה'.' אבל אחר"כ כשזוכה לשלימות הדיבור, אזי תכלית השלימות, תכלית ההשגה, הוא צחינת שתיקה שהוא למעלה מן הדיבור, שזוה צחינת כתר, צחינת 'כח לי ועיר', ששם נאמר 'צמופלא מנן אל תדרוש וכו', והוא תכלית ההשגה, שהיא צחינת 'המתן ואל תסתכל לפנים ממחילתך', שהוא צחינת כתר, שהוא האי פריא, צחינת המסדר והמיישב של המוחין, ע"י עיקר ההשגה, צחינת 'אחיות רצון ושוב' (כמוצא במאמר 'אמצעותא דעלמא' סימן כ"ה, והבן).

מטי ולא מטי: ומוצא בספר אורח נחיים (פ' וירא, ד"ה וירא אליו): ידוע שהשפע הבא מלמעלה הוא בצדוד 'מטי ולא מטי', כי אם יבוא השפעה בפעם אחת בלתי חזרת חזרה, היה צעל במציאות, והו' 'כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף' (דברים לט), ופירש"י ז"ל וזה לשונו 'אינו מוכזב ועמום עליהם אלא מחופף, נוגע ואינו נוגע' עכ"ל. ראה לומר, לפי שהנשר גדול האצה, אם יכזב ועמום עליהם ימיתם, על כן הוא מחופף עליהם, נוגע ואינו נוגע, כך השפע שזא מהשי"ת הוא בצדוד 'מטי ולא מטי'. וכן מוצא בזה בספר אגדה דלכל (פ' וירא, ק"ב ע"ה) שזא הפסוק 'וי ילך ה' כאשר ללה לדבר אל אברהם ואברהם שז למקומו' (בראשית יח), ו"ל: ונראה לפרש, שזוה מענין הטובה שפועה השי"ת לנדיקים מה שנופלים לפעמים ממדריגתם, כדי שיתחוקו כליהם ולא יתצטלו ממליאותם, כהליכתם מדרגא לדרגא בלי הפסק, מגודל תשוקתם להבורא יתברך, 'בקרבתם לפני ה' וכו', על כן מתנהג עמם השי"ת בצחינת 'רצון ושוב' (יחזקאל א), בצדוד 'מטי ולא מטי' (והר ח"א טו ע"ב), וע"י כך מתחזקים כליהם, ויכולו אחר"כ לקבל מדרגיה יותר גדולה בגוף ונפש. ו"ל: כנאן גם כן 'וי ילך ה'.' שנסתלק ממנו שפע יתברך, 'כאשר פלה לדבר אל אברהם', 'כלה' מלשון תשוקה, שהיה השי"ת משתוקק עוד לדבר אל אברהם, ואילו לא נסתלק כעת ממנו, כבר הגיע לתכלית הנקודה האחרונה שהיה אפשרות הכלי שלו לצבול, והיה מתצטל מגודל המדריגה, ואם כן לא היה שוב מדבר עימו השי"ת בגוף ונפש, על כן נסתלק השי"ת ממנו, ושז אברהם צמטע בשמיות וחומרות הגוף ונתחוקו כליו, והו' 'אברהם שז למקומו', והבן.

ואני תפלה

ותציתניו ותשמרנו
 ברחמיך הרבים מרחם
 סעקרה, שיאל יבער
 ולא יתלהב לבנו חוין
 מהמדה חם ופלאים
 הנקרא הריסה, ולא
 נהרם לעלות אף יי וכו'
 פי אין איתנו יודע עד
 מה, אך להתנהג בענין
 זה של התנוצצות
 והתקוותה, כי אין
 אנו יודעים לכוון המדה
 בק"י, לפעמים תלב
 אטום ומתקיים לגמרי,
 ולפעמים בושר חוין
 מהמדה, ואין לנו על מי
 להשען כי אם על אבנו
 שבשמים, וע"י זכות
 ובה הצדיקים אמתים
 (פירית ח"ב, ט).

כי אם לא היה מעכב וכו' היה האדם מתבטל במציאות.
 ויאר זליקו"ה (או"ח נפילת אפיס ד, כה) שזרש ענין זה עמוך בסוד מיתת המלכים (המבואר בחכמי האר"ז), וז"ל: עיקר המשכת השפע למטה, ע"י כח המסדר את המוחין, שהוא כח המעכב את המוחין מרדיפתן. כי לפי הדיעה ורדיפת המוחין למעלה למעלה להשיג אור האין סוף, אם לא היה כח המעכב הנ"ל, היו המוחין עולים למעלה, והיו יוצאים מכלייהם והיו מתבטלים לגמרי, ואז בודאי לא היה שום שפע יורדת למטה, מאחר שהיו המוחין עולים ולא חוזרים כלל, והיה צאמת ח"ו נחרד העולם. כי זהו צחינת מיתת המלכים, מחמת שלא היו הכלים יכולים לקבל האור, ומזו האורות, שהם המוחין, למעלה לשורשם. אבל ע"י כח המסדר שנמשך מצחינת הכתר, שעל ידיו עיקר תיקון כל העולמות כנ"ל, ע"י כשהמוחין רודפין למעלה, אזי זה הכח המסדר שהוא כח המעכב, הוא מעכב אותם מרדיפתם, ואז מחמת מהירות רדיפת המוחין והמעכב מעכב אותם, אזי מכה הרדיפה בהמעכב, עד שנעשין ע"י זה ט' היכלין 'דלחו אינון נהרין וכו'', שעל ידם משיגין אור האין סוף ברצוא ושוב בצחינת מטי ולא מטי כנ"ל.

ועל כן ע"י ממשיכין ומורדין השפע למטה. כי ע"י הרדיפה נכללין המוחין למעלה בצחינת רצוא, וע"י המעכב הם חוזרין בצחינת שוב, וצחינתם נמשך כל ההשפעות והזכרות למטה. כי עיקר כל הזכרות נמשכין משם, מאור האין סוף יתבדך שמו, שהוא מחיה את כולם, והוא שורש כל הזכרות וההשפעות שבעולם, ואז אפשר לקבל השפע כי אם ע"י הכלים שנעשין ע"י צחינת הט' היכלין, שנעשין ע"י הרדיפה והמעכב כנ"ל.

כי אם לא היה מעכב הנ"ל כלל, ולא היה מי שיעכב את המוחין מרדיפתם ומרוצתם, היו מתבטלין המוחין לגמרי. כי היה האדם מתבטל במציאות, כי אור הא"ס אי אפשר להשיג. אך ע"י שני הבחינות, שהם הרדיפה והמעכב, ע"י נעשין בחי' מחיצות והיכלין

ע"י שני הבחינות. ומבואר זליקו"ה (או"ח נפילת אפיס ד, כד): משיח יהיה כלול משניהם ממש ודוד, שהם צחינת חמה ולבנה, רדיפה ומעכב, שהם צחינת דעת ואמונה. כי המעכב הוא צחינת אמונה, שהוא צחינת מלכות דוד, דהיינו שמעכב המוחין מרדיפתם רק למנוח על אמונה, וכשזוכין שיהיו נכללין שניהם יחד, אז עיקר השגת אלקותו יתבדך, שאז יהיה צימי המשיח, שיהיה כלול משניהם ממש ודוד כנ"ל, ואז יתקן חטא אדם הראשון שזלמו. וכל זה נוכח ע"י עשיית המלאות בשמחה, שע"י זה עיקר הגאולה, צחינת 'כי בשמחה תלאו', וע"י נוכח להשגה הנ"ל, כנ"ל בהסמך הנ"ל. אשרי מי שזוכה לזה, במהרה צימיו אמן.

ליקוטי הנחצ

כי אם לא היה מעכב הנ"ל כ"ל. ומבואר זליקו"ה (או"ח נפילת אפיס ד, כה): עיקר השגת האור שהוא אור האין סוף, הוא ע"י המסדר והמיישב, שהוא צחינת המעכב הנ"ל, שהוא צחינת חושך, צחינת (הכלים יח) ישת חושך סתרו, שזה החושך הוא למעלה מכל האורות, כי ע"י משיגין אור האין סוף כנ"ל. וזהו 'זיהיה לעת ערב יהיה אור', כי עיקר השגת האור אין סוף הוא ע"י המעכב, שהוא המסדר והמיישב, שהוא צחינת חושך העליון כנ"ל. ועל כן גם בצדק הנריאה קודם החושך לאור, כמ"ס 'זיהיה ערב ויהי צוקר וכו'', 'צרישא חשוכא והדר נהורא' (שם עו). כי אי אפשר להשיג האור כי אם ע"י החושך, צחינת (קהלת ז) 'כיחורין האור מן החושך'. כי כל האורות נמשכין מאור האין סוף, שאז אפשר להשיגו אלף ע"י צחינת החושך, שהוא צחינת המעכב, צחינת העדר הידיעה, דהיינו כשיש לו זה הכח במוחו שיועד בעצמו שאינו יודע כלל. כי אי אפשר להשיג זה האור כי אם כשיש לו כח המסדר, שהוא כח המעכב, כדי שיעכב מוחו בשעת רדיפה, שלא יכנס במה שאין לו רשות, אז דייקא יכול להשיג מה שישג, צחינת מטי ולא מטי וכו' כנ"ל. וזה צחינת חיות, שהנקודה האמיתית של חיות לילה קשה להשיג, עד שאמרו ז"ל (ברכות א) שאפילו משה לא ידע חיות אימת וכו'. כי בחיות הלילה אז מתחיל להתנוץ אור היום, היינו שאז נמשך התגלות אלקותו יתבדך, שהוא צחינת אור האין סוף, שהוא שורש של כל המאורות שנתגלה בחיות דייקא. כי אז נכללין לילה ויום יחד, שהם צחינת הרדיפה והמעכב, שניהן נכללין יחד, שע"י דייקא משיגין אורו יתבדך. ועל כן אז הוא זמן יציאת מנרים, שאז נתגלה אלקותו יתבדך, צחינת 'חיות הלילה אני יוצא בחור מנרים', דהיינו שאז בחיות כביכול השי"ת בעצמו יוצא ומגלה עצמו, שע"י יוצאין ממנרים, שהם כלל כל הגלויות. כי הקליפות, שהם הכפירות, שהם עיקר הגלות, נתבטלין ונכנעין ע"י התגלות אלקותו שנתגלה בחיות דייקא, שאז צעת הנקודה של חיות לילה אז נכללין החושך והאור יום ולילה יחד, שהם צחינת הרדיפה והמעכב שנכללין יחד, שע"י נתגלה השגת אלקותו כנ"ל. וזאת הנקודה אי אפשר להשיג, ועל כן אמרו רז"ל (שם) שגם משה לא ידע חיות אימת, כי זהו צחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע, שזה אי אפשר להשיג אין נכללין הידיעה והעדר הידיעה יחד, ואז אפשר לכוון הרגע והנקודה ששם נכללין שניהם יחד, שזהו צחינת חיות כנ"ל.

זהו זוכה למלאות פגימת לבנה, שהוא צחינת קידוש החדש כנ"ל. כי חמה ולבנה אורם נמשך מצחינת האין סוף, שהוא למעלה מנפש רוח נשמה וכו' כנ"ל בהסמך הנ"ל, כי משם עיקר האור של כל המאורות שצבל העולמות, ומחמת שזה האור אי אפשר להשיג כי אם ע"י שני צחינות הנ"ל, שהם הרדיפה והמעכב כנ"ל, על כן משני צחינות אלו נמשך ונמשלשל צחינת 'שני המאורות הגדולים' שהם חמה ולבנה, שהם נמשכין משני צחינות אלו שהם צחינת הרדיפה והמעכב, שניהם נכללין יחד, וע"י שניהם דייקא משיגין אור האין סוף צחינת מטי ולא מטי וכו' כנ"ל. כי חמה הוא צחינת ידיעה, שהוא צחינת רדיפה הנ"ל, היינו רדיפת המוחין כנ"ל, ולבנה הוא צחינת העדר הידיעה, שהוא צחינת המעכב הנ"ל. כי 'שמש ידע מצואו', אבל 'לבנה לא ידע מצואו' כמו שאמרו רז"ל (ר"ה כה). נמצא כי חמה הוא צחינת ידיעה, צחינת 'שמש ידע מצואו', אבל 'לבנה לא ידע מצואו' זה צחינת העדר הידיעה, שהוא צחינת המעכב הנ"ל. וצאמת שניהם שווין, צחינת 'שני המאורות הגדולים', כי בשורשם הכל אחד, כי נכללין ציחד הרדיפה והמעכב, שהם צחינת ידיעה והעדר הידיעה, כי דייקא ע"י שניהם יחד משיגין אור האין סוף כנ"ל. ועל כן החמה ולבנה הנמשכין משני צחינות אלו כנ"ל, נבראו שניהם שווין והיו שניהם גדולים, כי צאמת שניהם שווין, מאחר שע"י שניהם יחד דווקא משיגין אור האין סוף כנ"ל. אך ע"י קטרוג הירח שאמרה 'אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד', כי נתקאה בחמה ופגמה הפגם שפגם אדם הראשון, שלא רצה להמתין שעה אחת עד שיהיה ראוי להשיג מה שישג, ורצה לידע ולהסתכל חייף במה שאין לו רשות, וע"י נתמעטה השגתו לגמרי, וזהו בעצמו צחינת פגם הירח שנתקאה בהחמה, שנמשכת אורה מצחינת הידיעה, ואורה של הלבנה נמשכת מצחינת המעכב הנ"ל, על כן לא רצתה להמתין ולהאמין שיהיו שניהם שווין, ואמרה 'אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד'. כי לא רצתה להאמין שהרדיפה והמעכב נכללין שניהם יחד, וע"י שניהם יחד דייקא משיגין השגת אלקותו יתבדך, וע"י נתמעטה. ועל כן עיקר תיקון הלבנה למלאות אותה מפגימתה הוא ע"י צחינת הנ"ל, דהיינו ע"י השמחה של מזה, שע"י זוכין להשיג אור האין סוף ע"י הרדיפה והמעכב, ע"י שניהם יחד דייקא כנ"ל, ואז נכללין החמה ולבנה ביחד, ונמשך עליהם אורם בשוה, צחינת 'אז שני המאורות הגדולים' וכו'. וזהו צחינת סוד העיצור, שלא נמסר כי אם לגדולי ישראל. כי זה הסוד נמשך מסוד השגת הט' היכלין הנ"ל ע"י הרדיפה והמעכב כנ"ל, שאין מי שזוכה לזה כי אם גדולי גדולי הדור. ועל כן נהגין לשמות מאוד בשעת קידוש הלבנה, כמ"ס שבוטחן ערוך שניהגין לעשות ריקודין ומחולות וכו', כי עיקר תיקון פגימת הלבנה הוא ע"י שמחת המנוח וכו' כנ"ל.

ברסלב ניו יורק

וזהו בחיי תשעה היבלין. וכמד בליקו"ה (א"ח נפילת אפיס ד, טו) הקדמה יסודית להבנת מהות המנין והמספר, וכילד כלולים צו בחינות טוב ורע, ומוסיף ומבאר בדבריו את ענין התשעה היבלין, וכילד נעשה בהם תיקון המספר בשלימות, וז"ל: עיקר אחיות הסט"א, הוא סטרא

ואלו הט' היבלין שורש כל הספירות, שהם שורש המספר והמנין. כי אלו הט' היבלין הם אורות האלמנטות, שהם שורש הספירות כידוע, שממש נמשכין כל המספרים שבעולם, שהם בחינות כליות הצריחה כנ"ל. ועל כן הם במספר ט' היבלין, ט' דייקא. כי מספר תשעה הוא שורש כל המספרים שבעולם, כידוע צחות שהמספר כלה אל תשעה, כי אחר תשעה חוזר המספר למקור האחדות שהוא עשרה, שהוא בחינת אחד. כי עשרה הוא עשירית אחד, וכן הולך המספר עד תשעה עשיריות, ואח"כ חוזר ונכלל באחד שהוא מאה אחת, וכן לעולם כידוע. נמצא שיקר שורש המספר הוא תשעה, ואח"כ חוזר ונכלל באחדות. כי כן הדבר באמת, שהמספר והמנין חוזר ונכלל תמיד באחדותו יתברך, שזה עיקר תיקון כל העולמות. כי באמת שורש המספר נמשך מאחדותו יתברך ע"י בחינת ט' היבלין הנ"ל, שנעשין ע"י הרדיפה והמעכב הנ"ל, שהם בחינת מטי ולא מטי, רלוא ושוב, רלוא ושוב, שהם שצים וליים תמיד ונכללין באחדותו יתברך, ואינם נפרדים לעולם ממקור האחדות יתברך. ועל כן הם רק ט' היבלין, כי אחר שמגיעין לבחינת ט' היבלין הנ"ל, אזי אל מקום שהם הולכים שם הם שצים ללכת בלוא ושוב, בחינת מטי ולא מטי, וחוזרים ונכללים באחדותו יתברך. נמצא שאלו הט' היבלין, שהם שורש כל המספרים שבעולם, הם מקושרים ומיוחדים באחדותו יתברך. ומי שזוכה להשגה זאת, אזי נתבטלין כל הכפירות ונתבטל סטרא דמותא שהוא בחינת ציקשו שצבונות רביס, שהם החקירות והכפירות הנמשכין מהריבוי. כי זה הנדק שזוכה להשגה זאת, זוכה לכלול כל המספרים והמנין שהם בליים אחר הצריחה, לכלול הכל במקור האחדות ע"י השגת הט' היבלין הנ"ל כנ"ל.

דמותא, הוא מבחינת מנין. כי הסט"א הוא בחינת ציקשו שצבונות רביס כנ"ל. כי זה ידוע שהס"ת הוא למעלה מהמנין והמספר, בחינת (ספר יירה פ"ה) לפני אחד מה אהה סופר, וכל עיקר המנין והמספר, שהוא בחינת ריבוי, מתחיל אחר הצריחה. כי אחר הצריחה יש כמה גוויין ופרטים, ושם שייך מנין, שהוא רק במקום הריבוי. וזה הדבר אי אפשר להשיג שום דעת אנושי, איך נמשך הריבוי שהוא בחינת מנין ומספר, ממקור האחדות, דהיינו בחינת פעולות משתנות שנמשכין מאחד הפשוט יתברך. כי זה אי אפשר להשיג עכשיו שדעת, כי אם באומרו לדבר, שמתשיכין לנו הנדקיים הגדולים הנ"ל, שזוכין להשגת הט' היבלין הנ"ל. כי אלו הנדקיים הזוכין להשגה זאת, הם כוללין ומייחדין כליות הצריחה, שהוא בחינת מספר ומנין, שהוא בחינת אחר הצריחה כנ"ל, הם כוללין הכל בקודם הצריחה, ששורש האחדות. כי הם משיגין השגת אלקותו ואחדותו יתברך ויתעלה בחינת מטי ולא מטי, בחינת רדיפה ומעכב, עד שנעשין אלן ט' היבלין הנ"ל. ואלו הט' היבלין ששורשם למעלה הם גבוהים

הנ"ל, שעל ידם משיגין אור הא"ס רק בבחינת מטי ולא מטי. ופירוש מטי ולא מטי ידוע למבינים, דהיינו שמוגיע ואינו מגיע, שרודף ומגיע להשיג ואעפ"כ אינו מגיע ומשיג, שזה נעשה ע"י הרדיפה והמעכב כנ"ל. ואעפ"כ שנעשין אלו היבלין הנ"ל, אעפ"כ לא ידוע ולא אתידע ולית מאן דקיימא בהו ולא מתדבקין ולא ידעין וכו' כנ"ל. כי אי אפשר לצייר בשכל השגות אלו היבילות הנ"ל, כי הם למעלה מנפשין רוחין ונשמתין, למעלה מכל השכליות, כי הם למעלה מהספירות וכו', כמבואר לעיל בלשון רבינו ז"ל. ע"ש היטב ותבין שלא הוספתי שום דבר כלל, כי בכלל דבריו דברי, רק חזרתי וביארתי הדברים קצת לגודל עוצם עמקותם עד א"ס. ובשביל זה נעשין תשעה היבלין דייקא, כי המוחין הם שלוש, ומחמת רדיפתם והכאתם בהמעכב הנ"ל הם נכללין זה בזה, ונעשה כל אחד בלול משלוש, ושלוש פעמים שלוש הם תשעה, וזהו בחינת תשעה היבלין הנ"ל. אשרי מי שיוזכה לילך ולעלות בדרך הקודש הנאמר בהתורה הזאת עד שיוזכה להשגות אלו:

(*) הפסוק מוהר"ן: א"ע"ב

ונעלמים מאוד מאוד בתכלית ההעלם, כי הם בחינת אורות האלמנטות שהם למעלה מהספירות, כי לית מאן דקיימא בהו ולא מתדבקין ולא ידעין וכו' כנ"ל. אל אעפ"כ מחמת הרדיפה והמעכב הנ"ל, ע"י מכה הרדיפה בהמעכב, עד שנעשין כביכול בחינת היבילות בהשגה בחינת מספר ומנין, כי הם ט' היבלין,

ילקוטי הנחל

ושלוש פעמים שלוש הם תשעה. ומוצא בציבור נעיונות נח (כד, סג): ישנו כלל צבולה, שכלל פעם ששתי ספירות פועלות ביחד, הן ממכללות זו בזו. התכללות זאת גורמת להכפלה, שכן אם קודם היו חכמה וזינה למשל, הרי כעת ישנן ארבע ספירות, חכמה כשלעצמה (חכמה שבתכמה), זינה שבתכמה, זינה כשלעצמה (זינה שבזינה), וחכמה שבזינה. אללנו במאמר, שלוש המוחין של חצ"ד עולים עד הכתר ומנשטין צו יחד, זה גורם להם להתכלל זה בזה, כך שגורמים תשעה היבילות.

אשרי מי שיוזכה. ומוצא נעלים לתופה (מכתב טטו, יוס ד' חיי שרה תר"ד): והנה עתה כל משצבותי צענין שמחה ע"פ התורה ששון ושמחה ישינו וכו', להפוך כל היגון ואנחה לשמחה וכו', וגם ע"פ התורה 'אלמנעיתא דעלמא' צסימן כ"ד, שמדברת שם מהתשעה היבלין דלוא אינון נהורין וכו', ובשבת העבר והקודם לו דיברנו בזה, מהילה לאל שהחיה נפשות רבות, מהילה לאל. מי יתן שזוכה לדבר בזה הרבה צופן שזוכה להיושע, לקיים ככל הכתוב שם, לעשות כל מזה בשמחה גדולה, עד שזוכה לכל הנאמר שם, אשרי מי שירדוף מתשצבו להשיג השגות אלו וכו', כמ"ש שם. יתר מזה איך פנאי להאריך, כי זמן תפלת השחר ממשמש לזוא, 'ומם יאה ה' חסדו וכו', 'שצבנו צבוק חסדך ונרננה ונשמחה כל ימינו', אמן כן יהי רלון. וכן מוצא נעלים לתרופה (יב

כסלו תר"ד): והנה עתה כל עסקי הצחורה תשעה היבלין דלוא אינון נהורין וכו', והעיקר שאזכה אני וכולנו לקיים מה שכתוב שם, שהעיקר הוא שמחת המנוח, שעל ידה מצרין מיהילי הממורות וכו', והולכין ועלין ומקבלין זכרת השכל והמסדר והמיישצ עם המשכת האמונה להמוחין ולהמסדר, עד שהמוחין מכין הצפירסא ונעשין תשעה היבלין, אשרי מי שירדוף מתשצבו להשיג השגות אלו וכו'. אשרי מי אשרי מי אלפי אלפים ורבי רבבות פעמים, בכל עת ורגע שזכינו לשמוע ולראות בספר דברים כאלו, וכמה וכמה היה העולם מתמוטט וכו', עד שבתמלתו עיר וקדיש מן שמיא נחית לגלות נקדושתו דברים האלו, אעפ"כ שאין מציינים אותם, אעפ"כ הוא זמיחת קרן ישועה מה שגילה התנא האלקי רש"י ז"ל דברים האלו, שלא נתגלו מיימות משרע"ה, כמ"ש בזה הקדוש, ואח"כ עוד כמה וכמה היה העולם מתמוטט, עד שזכינו דבור הזה לשמוע מפי הננמ"ח העזות הקדושות והנוראות, לזכות לזה ע"י עשיית המנוח בשמחה. ומהילה לאל בחסדו הנפלא כבר עורנו השי"ת לבאר ולחדש בזה נפלא צבוכו של זקן דקדושה וכו', איך עדיין צריכין ישועה ורחמים רבים לקיימים ולעשות המנוחות בשמחה לזכות לכל מה שכתוב שם, איך זאת נחמתי צעניי שאני ידוע עכ"פ מזה, ואיני חולק ח"ו על אמת נורא ונפלא כזה.

ואני תפלה

ונזקה קהבין ויהשבייל עמקין סודותיך ותעורני שצוקה בקל פעם לקדשה יתרה וכו', קהבין ויהשיג בקל פעם הקנות והשגות תרשות דקדשה, מה שלא היינו יודעים קהבין ויהשיג מקדם. ונזקה קהבין אותך גם בעולם הזה, ויהשיג דקדשה ורוממותך קל מה שאפשר קהשיג בעולם הזה, כי קדך נוצרני, ידע ויהשיג אותך. ואתה קתיד קבל דין וחסדו מאתנו על זה, על מי שלא השתדל קדש עצמו באמת בזה העולם, עד שישגי השגת אלקותך ויריעת רובמותך יתברך ותעלה שמך יענה חום וקמל נא עלינו, ונורני בקדושתך קהשיג עם, בקדשה ובהתורה באמת ובאמונה שלמה. האמת ידעתי רבוננו דקדמא כפא, כי אני רחוק עקשני מזה כל קדך, עד שאני יכול עתה אפלו קבשך ויהעיתר ויהפציר אותך על זה, אבק מה אעשה ואבי שבשמים נזה, כי אתה בעצמך נרת עלינו בתורתך על ידי צדיקך האמתיים, שנשמתך ונחמתי תמיד קהבין ויהשיג ויריעת אותך באמת ובלב ששם (יק"ח כא).

איך משיגין אור א"ם שהוא אמצעא דעלמא. וזכר צמי הנחל (כד): היינו כי כבר מבואר שהשכל שמשגיגין על ידו אור אין סוף הוא בחינת 'מקדש ה' כווננו ידך', והמקדש הוא צלמנע העולם כידוע. וכן כתב לעיל 'ונעשה תשעה היכלין לאור אין סוף', היינו כי ההיכל הוא ציהמ"ק.

שהוא בחינת השכל של השגת אור האין סוף. ועל כן השכל שמשגיגין על ידו האור אין סוף הוא בחינת 'מקדש ה', שהוא בחינת אמצעותא דעלמא, שהוא בחינת אור אין סוף, שממנו הכל שואבין חיות ושפע, כי כבר אמר החכם 'אילו ידעמיו הייתי'. נמלא שע"י הדעת אוחו

יתצרך נללנן צו יתצרך, שהוא בחינת אמצעותא דעלמא, שממנו הכל שואבין חיות ושפע, ועל כן המקדש שהוא הדעת אוחו יתצרך, הוא גם כן בחינת אמצעותא דעלמא, בחינת האבן שחיה שממנו נשתת העולם, שממנו יולא גידין לכל העולם כידוע, והכל שואבין על ידו חיות ושפע.

איך משיגין אור א"ם שהוא אמצעא דעלמא. וכתב בליקו"ה (א"ח הודאה ג, מג-מד) שכשעולים העולמות עד למעלה למעלה, מתגלה שמהם יתירה, עד שאינה יכולה להתגלות כלל בזה העולם (בבחי' 'לא ידע ולא אחידע' כ"ל במאמר בלות ח), אלא במקום ציהמ"ק כשעמד על תילו, ובחורבנו עיקר השגת השמחה היא רק צכח הצדיקים, שנמשלו לציהמ"ק, ו"ל: בחינת עיקר שלימות השמחה הוא ע"י כל התיקונים הנזכרים לעיל ולקמן במאמר, שנמשכין ע"י הצדיק האמת שמשתמח נפשות ישראל, עד שמצברין מהיכלי התמורות ועולין וכו', עד שהמוחין רודפין להשיג וכו', והמסדר והמיישב מעבדים וכו', ומשם נעשין התשעה היכלין ע"י הרדיפה והמעבד, שהוא בחינת כתר, ששם מקור השמחה, בחינת 'שמתח עולם על ראש' כ"ל. אבל זאת השמחה קשה מאוד לקבול בזה העולם, כי היא למעלה מנפש רוח נשמה וכו', וצריכין המקום הנורא שהוא מקום ציהמ"ק, שהוא נמשך בשורשו ממקום שהוא בחינת 'כתר', שנקרא 'מקום', בחינת 'צדק כבוד ה' ממקומו' (כ"ל במאמר אות ו), שהוא בחינת 'איפגע במקום' הנאמר ביעקב. וזה המקום זכה צנימין הצדיק שהיה בחלקו. ועל כן אע"פ שגולד יוסף הצדיק שיכול לשמח את ישראל כ"ל, לא נשלם המיטה הקדושה עד שגולד צנימין צאריך ישראל. כי אין מקום צעול שיוכל לקבול אור השמחה הזאת, שהוא לשמות צו יתצרך, שזה אי אפשר לבאר ולספר, כי הוא לכל חד כפוס מה דמשער בליביה, על כן אין מקום צעול לזה, כי אם מקום ציהמ"ק, ששם מקור השמחה, בחינת 'הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה צך', ומשם נמשך השמחה לכל ישראל, לכל אחד ואחד צליבו כפוס מה דמשער בליביה, כפי מעשיו הטובים, והעיקר כפי התקרבותו לצדיקי

אמת, שהם יכולים לשמח הכל אפילו הגרועים מאוד, כי הם יכולים להפוך יגון ואנחה לשמחה וכו' כ"ל. ועל כן בחינת עתה צגלות שנחשב ציהמ"ק, קשה מאוד לשמות, כי אם צכח הצדיקים שיש להם דעת גדול ונפלא שנחשב צנימין ציהמ"ק, כמו שאמרו ר"ל 'כל מי שיש צו דעה וכו' (ועי' לעיל במאמר אות ה', צד"ה 'מקדש ה' כווננו ידך'), שהם ממשכיבים עלינו שמחה צו יתצרך, כדי שנוכל להתקיים צגלות המר הזה. ועל כן קראה לו אימנו 'צן אוני', כי רחל מתה אז ונקברה בפרשת דרכים, כדי שיוכלו ישראל לזכות על קברה צעת החורבן, כמו שאמרו ר"ל, ועל כן

וזה ששאלו סבי דבי אתונא, אמצעותא דעלמא היבא. זקפא אצבעתא, אמר, הכא. אמרו ליה, מי יימר. אמר להו, איתו אשלי ומושחו. ששאלו אותו, איך משיגין אור אין סוף, שהוא אמצעא דעלמא,

מתחמת שרחל אימנו ראתה גדול החורבן שיהיה קודם שמוכה לקך האחרון, על כן קראה שמו 'צן אוני', על שם גדול האנינות והצביה שצריכין צכל לילה לזכות על חורבן ציהמ"ק, וכן צריך כל אחד לצעוק ולזכות הרבה צכל יום על פגמיו שמעבדין צנימין ציהמ"ק, שזה בחינת 'קול צרמה נשמע נהי צכי תמוריס רחל מצכה על צניה וכו''. אבל צציו קרא לו צנימין, על שם ארך ישראל, כי יעקב קרא אותו צן ימין על שם הסיף, שנקור לארך ישראל, וייצנה ציהמ"ק בחלקו של צנימין, ששם מקור השמחה. היינו שיעקב אמר, שגם עתה צריכין לקרותו צנימין על שם ארך ישראל, שהוא בחינת שמחה, כי גם עתה צגלות אסור להיות צעצבות, רק צריכין לצעוק ולזכות ולפרש שיחתו איזה שעה ציום, אבל צכל היום צריכין להיות צשמחה, לשמח נפשו צכל דרכי העצות. כי ע"י שמחה עיקר הבידור מהיכלי התמורות, שע"י דייקא יולאין מן הגלות כל אחד לפי צחינתו, צצחינת 'כי צשמחה תלאו' וכו"ל.

אך א"ם שהוא אמצעא דעלמא. ומוצא בפרש ומרת הארץ (כד), שמצד קדושת המקום 'אמצעא דעלמא' מרמזו על ציהמ"ק, ששם עיקר הארת אור הא"ס צדוך הוא, ו"ל: עיקר השגת אלקותו יתצרך הוא צאריך ישראל, כמוצו צוה"ק. וזה בחינת מה שאמרו ר"ל 'כל הדר צאריך ישראל דומה כמי שיש לו אלוק', היינו כ"ל. ועל כן דקדקו לומר 'דומה' דייקא 'כמי שיש לו', כי בחינת אע"פ"כ לא ידע ולא אחידע. וזה צעלמו תכלית הידיעה כמוצאר צפנים (במאמר בלות ח). ועל כן א"ל, צפרט ירושלים, היא צלמנע העולם, כמו שאמרו ר"ל (יומא נד ע"ב), כי שם עיקר הארת האור אין סוף יתצרך, שהוא בחינת אמצעותא דעלמא כ"ל. וצדיקא דשבתא (כד) עוד מוצא, שגולד קדושת אומן כל העולם שואב חיות ושפע רק מקדושת שבת, ו"ל: שבת הוא בחינת הנקודה הפנימית והאמצעית של כל הצריאה שהיה צשבת ימי המעשה, כמוצאר צוהר הקדוש. כי ע"י קדושת שבת וצדיק להשיג האור אין סוף, שהוא בחינת אמצעותא דעלמא, כי ממנו הכל שואבין חיות ושפע כמוצאר צפנים.

ביאוראי חכמה

וזה ששאלו סבי דבי אתונא וכו'. וזכר צחידושי אגדות להמבר"ל (צבורות ח ע"ב) שצבי דבי אתונא הקשו לר' יהושע, שכיון שאומר שנפש האדם היא אלוקית, אם כן איך שייך שיש השגות שאי אפשר להשיג אותן בשלימות, וענה להם ר' יהושע שאין זה נחשב לחסרון, כיון שכבר הגישו לגבול יכולת הידיעה צני האדם יכולים להשיג: **מלעיל דעלמא היכן הוא.** כלומר, כי לפי דבריו שנפש האדם אלולה מן העליונים ונפשו היא אלוקית, הנה לא יידע האדם כמה צברים, שלא יידע מלעיל דעלמא. ודבר זה לא יקשה למי שאמר שאין נפש האדם אלוקית, כי לפי פחיתות מדריגתו אין צריך שידע דבר זה, ואין שאלה זאת על דבר זה צלצה, רק כמה וכמה צברים שלא יוכל האדם לעמוד עליהם ולדעת אותם כמו זה. ועל זה הראה צאצבע, צמקום פלוני הוא אמצעית העולם, כלומר, אף שגור אצמייתת ההשגה הוא כאשר צשכלו הדבר על אצמייתתו, ומשיג צשכלו כמו שהוא נמלא צנמיאת חוץ לשכל, מ"מ לא נחשב חסרון השגה רק כאשר אחד יכחיש השגתו, ודבר זה נקרא צוודאי חסרון השגה, שהרי היה מחוסר צהשגה ששיג אחר. אבל כאשר אין אחד מכחיש השגתו, מפני שאותה השגה אין מדברו שיושב, דבר זה לא נקרא חסר. ודבר זה מבואר למי שצו חכמה, כי אפשר לומר לך על האדם שהוא חסר ראות, מפני שדרך שיימלא צאדם הראות, ואי אפשר לומר שהוא חסר העפיה, מפני שאין מדרך שיימלא צו העפיה. ומה שיכול האדם לדעת מן השאלה של מלעיל שמים היכן הוא, ודבר זה יכול לדעת ולא יומר, ולכן אמר כי מלעיל שמים צמקום זה, ואין צזה הכחשה לו, כמו שאמר שאם אין אתה מאמין לי הצי חבל ומדוד להכחיש אותי, לך לא נחשב חסרון זה לאדם, ולפיכך אם נמנע לנו לדעת צברים כמו אלו ויש לנו ידיעה צזה על מקום זה שהוא אמצע העולם, כאשר אין לעולם מקום אמצעי מיוחד.

ילקוטי הנחג

וזה ששאלו סבי דבי אתונא. הנה מאמר זה הינו אחד מן מאמרי ה'סבי דבי אתונא' העוסקים בהתנחמותו של רבי יהושע צן חנינה עם חכמי אתונא, ששם חכמי הטבע והמחקרים הכופרים צאמונה (במבואר בליקו"ה שבת ו). ומוצא צזה צציהר"ן (ק): אמר שהמחקרים, גם חיייהם אינם חיים כלל אפילו צעולם הזה, כי חייך כשיש להם איזה דבר שאינו כרוגום, מכל שכן כשיש להם איזה צרה, אזי אין להם למי לפנות, מאחר שחולין צטבע ח"ו רחמנא ליצלן, ואין להם צמה להחיות את עצמם כלל. אבל איש אמונות המאמין בה, חיי צובים מאוד. כי אפילו כשעובר עליו ח"ו איזה צרה רחמנא ליצלן, אזי הוא גם כן יכול להחיות את עצמו צציה"ת, כי צוטת בה' כי הכל לטובה, או שע"י ייסורין אלו ינכו לו מעוונותיו, או שע"י יזכה לחיה טובה גדולה צסוף וכיוצא צזה, כי כוונת השי"ת היא צוודאי לטובה. על כן איש אמונות הוא חי חיים טובים תמיד, וטוב לו צעולם היה וצעולם הצי. אבל המחקרים אין להם שום חיות, לא צעולם היה ולא צעולם הצי. וזה מבואר מאוד למי שצקי צזה, כי הם מלאים ייסורים תמיד, כנראה צבוש. כי אי אפשר שיתנהג להם כרוגום, ומאחר ששם צוחרים רק צעולם הזה, שהוא כולו מלא ייסורים ויגונות רחמנא ליצלן, על כן צכל עת וצכל שעה יש להם צער ויגונות ודאגות מענייני העולם הזה, שאין מתנהג להם כרוגום, וכל ימיהם כעם ומכאצבות, כי אי אפשר שיתנהג להאדם צעולם הזה שום דבר שיהיה הכל כרוגום, ומאחר שאין מסתכלין על התכלית האצמית והנצחית, רק על תאוות עולם הזה, על כן צוודאי הם מלאים ייסורים תמיד כ"ל. וע"פ קשרי המאמר יתכן לומר ששם אינם יודעים מהיכן נלעזב חיות ושפע, ודו"ק.

שראוי לאדם צמה שהוא אדם, די צזה. ולעיל ציארנו כי יוכל האדם לומר

לא כאשר הקב"ה ברא את העולם הוא חילק את הארץ, וישבו הוא לאז אחד והחורבה היא לזא אחד. חילק את הישבו והקיף את העולם סביב נקודה אחת, ומי היא, זו הארץ הקדושה. הארץ הקדושה היא מרכז העולם, ובאמצע הארץ הקדושה היא ירושלים, אמצע ירושלים הוא בית קודש הקדושים, וכל שפע הטוב וכל המזון של כל הישבו יורד לשם ומלמעלה, ואין לך מקום בכל הישבו שלא יזון משם. ולמרות שעשויי ביהמ"ק חרב ואינו נקיטו, בזכותו יזון כל העולם, ומזון וסיפוק יוראים משם לכולם בכל מקום של ד' הישבו.

לב מלאו זו לנכר הכסן את העם בכל יום ויום ויום האלצנות, ולנכר ברכת הכניסה בכל יום, כדי שיהיו מלאות הברכות למעלה ולמטה, שהרי האלצנות עומדת בסוד עליון, חמש חן חמש, חמש של ד' ימין וחמש של ד' שמאל. לחמש של הימין יש מעלה ימורה על אלו של השמאל, משום שכל מקום לימין יש שם יתר על שמאל, ולכן ברכת שמנך הכסן את העם, כריך להרים את ד' ימין יותר מיד שמאל ולעין שהברכה מהיה בעין טובה, וכאשר פורש הכסן את ידיו, השכינה שורה על אופן האלצנות, שהרי הקב"ה הסכים עם הכסן על אלו הברכות, וישאל מתמרים משני לדים, מלמעלה ומלמטה, מהשכינה שורה על אופן האלצנות, ומלמטה, הכסן שמנך, בוא ויבא, המעשים שעושים כאן למטה מעוררים דברים למעלה, כמו כן בפרישת אלצנות הכסן למטה, מתעוררת השכינה לנזף ולשגות עליו.

ואני תפלה

ותקושיך עיניו כרבה ממקור הברכות וכו', וימשך עיניו שפע טובה וברכה ורחמים ודעת וחיים ושלום וקץ טוב, עיניו ועל פי עיןך ישפך תמיהה ותמיין קנו פרנסותינו בהרבה ודוה קדם שבצורך קהם, בנתח ולא בצעה, בהתר ויא באשור, בקבוב ולא בזבוי, מתחת ודך הרבה ובהללאה, ואל תצרינו, לא ידוי מתנת בשר ודם ולא לדי הקואתם (פיק"ח דא).

שבמנו הכל שואבין חיות ושפע. עי' צמי הגחל שכתב האמצעותא דעלמא מרמו לביהמ"ק, שכידוע נמלא באמצע העולם, והוא צמי' ברכת השכל (כנ"ל באות ה' על הפסוק 'מקדם ה' כונו ידך') הנלך להשגת אור הא"ס, ובאמצעו נמלאים הארון ואבן השתיה, שעל ידה שואבים הכל חיות ושפע. וזיין בדבריו את המוצא בתחומא (קדושים, י): **ארץ ישראל יושבת באמצעותו של עולם, וירושלים באמצע ארץ ישראל, וביהמ"ק באמצע ירושלים, וההיכל באמצע ביהמ"ק, והארון באמצע**

ההיכל, ואבן שתייה לפני הארון, שממנה נשמת העולם. ושמה שהיה חכם עמד על השרשין (גידין) היוצאין ממנה לכל העולם, ונטע בהם כל מיני חילנות ועשה פירות. ועוד אימא בזה בתחומא (פקודי, ג): האדם הוא עולם קטן. כילד, כשברא הקב"ה את עולמו כילוד אשה בראו. מה ילוד אשה מתחיל בטבורו ומתחיל לכהן ולכאן לארבעה לדין, כך התחיל הקב"ה לברוא את עולמו מאבן שתייה תחילה, וממנה הושחת העולם. ולמה נקרא שמה 'אבן שתייה' מפני שממנה התחיל הקב"ה לברוא את עולמו, וברא ב"ה למעלה, שנאמר (שמות טו) 'מכון לשבתך פעלת ה'.' אל תקרא 'מכון' אלא 'מכון לשבתך', כנגד כסא הכבוד'.⁽¹⁾ ואימא בזה (תרומו, קנו ע"א) שכל השפע של כל העולם, אפילו של אומות העולם, מגיע ממקורא המרכז, שהיא אבן שתייה, וז"ל 'אבן שתייה' כד ברא עולמא פליג ארעא, ישובא איהו לנטר חד וחורבא איהו לנטר אחרא. פליג ישובא ואספיק עולמא סתריה דנקודת תדא, ומאן איהו, דא ארעא קדישא. ארעא קדישא אמצעותא דעלמא, ובאמצעותא דארעא קדישא איהו ירושלים, אמצעותא דירושלים איהו בית קודש הקדושים, וכל טיבו וכל מונח דכל ישובא תמן נחית מלעילא, ולית לך אחר בכל ישובא דלא חזון מתמן וכו'. ואף על גב דהשתא לאו איהו בקיומא, בזכותיה כל עולמא חזון, ומונח וסיפוקא מתמן נפקא לכולא בכל

מילואי הכמה

זקפא אצבעתא, זה בחינת ברכות כנ"ל, בחינת וישא אהרן את ידיו ויברכם. ואימא בזה רע"מ (נשא, קמה ע"א) שדייקא ע"י וקופת אלצנות הכניסה נשפעת הברכה לכל העולמות, כי וקופת 'ה אלצנות מרמות להשפעה משער הספירות, וז"ל 'בפיקודא דא לברכה הכנה ית עמא בכל יומא בזקופו דלצנעו, ולברכה ברכתא בכל יומא, לאשתכחא ברכתא בעילא ותתא, דהא אלצנעאן קיימן בראו עילאה, חמש גו חמש, חמש דימינא וחמש דשמאלא. חמש דימינא אינון שבתא יתירא על אינון דשמאלא, בגין דהא ימינא אית ליה שבתא יתירא על שמאלא, ועל דא בברכתא דקא ברין כהנא ית עמא איצטרין לוקפא ימינא על שמאלא ולעיינא בעינא טבא. וכד פריש ידוי כהנא, שכינתא שריא על אינון אלצנעו, דהא קב"ה אסתכס עימיה דכהנא באינון ברכתא, ישראל מתברכין מתרין סטרין, מעילא ותתא. מעילא שכינתא דשריא על אינון אלצנעו, כהנא דקא מנכר. תא חזו, מילין דקא עבדי מתערין מילין לעילא, כוונתא דא בפרישו דלצנעו דכהנא לתתא, איתערט שכינתא למיחא ולשריא עלן.

וע"כ בזה (ויקהל, רח ע"א) המבאר שנין המשכת הברכות ע"י וקופת האלצנות נלך גם בשאר הברכות, ולא רק בברכת הכניסה, ע"כ. ופירש המחוק מדגש: **זקופו דלצנעו.** בזהרמת האלצנות הברכה מקוגלת יותר. **דא אלצנעו קיימן בראו עילאה וכו'.** הטעם שהברכות הם בזהרמת האלצנות, כי האלצנות עומדות בסוד עליון, כי העשר אלצנות הם כנגד עשר ספירות. **איתערין לוקפא ימינא על שמאלא.** כריך להרים את יד ימין יותר מיד השמאל, כדי להגביר את החסדים על הגבורות. **וכד פריש ידוי כהנא שכינתא שריא על אינון אלצנעו.** וכאשר הכהן פורש את ידיו לברך את העם, השכינה בעשר ספירותיה שורה על עשר אלצנות הכהן. **וישראל מתברכין מתרין סטרין מעילא ותתא.** ישראל מתברכין משני לדים, מלמעלה ומלמטה, דהיינו מלמעלה, מהשכינה שורה על אלו האלצנות, ומלמטה, מה שהכהן מברך טובים שישראל עושים למטה, מעוררים את שורש הדברים למעלה, כעין זה בפרישת האלצנות של הכהן למטה, מתעוררת השכינה לנזף ולשגות עליו.

זקפא אצבעתא, זה בחינת ברכות כנ"ל, בחינת וישא אהרן את ידיו ויברכם כנ"ל. רבינו ביאלי שוקיפת האלצנות זה צמי' ברכות, ועי' בזהר המוצא במילוא"ח לעיל בסמוך, המדגש מעלת וקופת האלצנות צנת הברכות. ורואינו להיאזר בזה את דברי קב הישר (פס"ג) המוהיר מלהרים ידיו ואלצנעויו בחיים, וז"ל: מאזד יקח לפני הקב"ה להגזיה ידיו עם אלצנעויו כשהוא מתפלל מעומק הלבו, כדאימא בזהר פ' יתרו, דיש עשרה מלאכים ממונים זו זה כשאר מרים את ידיו ואלצנעויו בתפלה או בברכת נטילת ידיים. אבל אסור להרים את ידיו ואלצנעויו בחיים, ועל זה הזכיר האורח 'אלא ייראו פני ריקס', וכל מאן דמרים ידיו ואלצנעויו בחיים, אזי אופן עשרה מלאכים הנוכחים מקללין אותו בזמ"ח קללות רחמנא ליגלן, ומיד רוח הטומאה שריא על אלו הידיים, וברכתא לא אשתכח בהון. ובזמ"ח צאר שזע (ס' ע"א) ביאר מדוע אין וקופת הידיים צמינת צענת התפלה, וז"ל: מנעורי תמהתי למה אין אנו נוהגים להתפלל בזקופת ידיים למעלה כמו שנהגו אבותינו מעולם וכו'. ושמה "ל, מאחר שנמלאו נוהגים אומות העולם עכו"ם להתפלל כך בזקופת ידיים למעלה כמפורסם, לכן אין אנו נוהגים עכשיו להתפלל כך.

אתר סטרא דישובא. ופירש המחוק מדגש (סס): **ישובא איהו לנטר חד וכו'.** לישבו בני אדם, והחורבה למדור הסט"א. פליג ישובא ואספיק וכו'. ואחר שחלקו לחלאים, חלק גם את הישבו וסיבב את העולם, דהיינו ארצות של השבועים אומות, סביב נקודה אחת. **וכל טיבו וכל מונח וכו'.** כל שפע הטוב וכל המזון של כל הישבו, אפילו השפע של שרי האומות, יורד לשם מלמעלה. **צויותיה כל עולמא חזון.** ואע"פ שעשויי אינו בקיומו כי נחרב הביהמ"ק, מוזן והספקה משם יורא לכל בני אדם הנמלאים בכל מקום של ד' הישבו, אפילו בחוץ לארץ.

ובדרך אפשר ראינו לזיין בזה את דברי הארז"ל בשער ההקדמות (ו ע"א), המבאר שחילתה הצריאה הייתה ע"י נקודה האמצעית שנשארה מהמאזנס, ומשם נאלצה כל הצריאה, וז"ל: טרם אשר נאלכו הנאלכים כולם, היה אז אור העליון פשוט, ממלא כל המציאות כולה, ולא היה שום מקום פנוי, בצחינת אור ריקני חלל כלל, אלא הכל היה ממולא מן אור האין סוף הפשוט האור, ולא היה בו לא צחינת ראש ולא צחינת סוף, אלא הכל היה אור אחד פשוט שזה בהשוואה אחת, והוא הנקרא אין סוף. וכאשר עלה צרוננו הפשוט לצריחת עולמו וכו', אז נמנע האין סוף את עצמו, בנקודה האמצעית אשר צו ממש, באמצע אורו, ונחרתק האור האור אשר צנקות אמצעותו אל דדי נקודת האמצע, ואז נשאר מקום פנוי, ואור ריקני חלל, צנקות אמצעותו וכו'. והנה אחר היות ענין הצמינת הזה, אשר נשאר אותו החלל והאור הפנוי וריקני באמצע אור האין סוף ממש כנ"ל, הנה כבר נעשה מקום, לכשיכול להיות עומדים שם הנאלכים והצנצנים וכל העולמות כולם כאחד, ואז המשך האין סוף את אורו, בצחינת קו אחד ישר וכו'. ודרך הקו הזה, היה נמשך ומתפשט אור האין סוף, למטה במקום האור החלל, ואז האזיל וצרא ויאר ועשה כל בצמחה, כל העולמות כולם.

ילקוטא הנח"א

שבמנו הכל שואבין חיות ושפע. ויבאר בזהר מישור (נד): ונראה לנבא, שסביב דבי אמונא מתוכחו עם רבי יהושע בן חנניא אלל מי נמלא האמצעותא דעלמא, מקור השפע, אם אלל הקדושה או אלל הסט"א. כי לעיל נתבאר שעיקר החיות הוא אלל הקדושה, ואילו הסט"א יוקים רק מן המותרות, ולכן הם בצחינת עצמות, כי גם השמחה שלהם הוא חוגה כנ"ל. ולעומת זה הסט"א טוען ומדמה לאדם, שהם מרכז העולם ואינם מותרות, והשמחה שלהם מתאווה עוה"ו היא אמתית, והיא עיקר השמחה. כי בזמן הגלות נראה לעין כאילו עיקר הכח והממשלה הוא אללם, ואילו מלכות דקדושה ויגוילי הקדושה הם כנועים וכפופים בגלות תחתם, והסט"א נוטלים הכח והגבורה (תקופא דדינא) לעצמם, ומשליכים מעט לישראל. וכל זה מומתת התגברות היכלי התמורות, שממיר טוב דער, ומחליף את בן המלך צנן השפחה, ושפחה מירש גבירתה ומעמידה עצמה באמצעות ומרכז העולם. ועל זה השיב להם ר' יהושע בן חנניא, שבאמת גם עתה נמלא מרכז העולם אלל ישראל. כי אף שעתה מתגברים היכלי התמורות ומטעים את העולם, אלל ע"י וקופת הידיים מעלים את הברכות, וחוכים לברכת השכל, ורודפים המוחין ומכים בכתה, ונעשים ע' היכלין. ומשם נתהפך הכל לעוובה, כי מכל המחיות והמעבדים והירידות והנסיונות של היכלי התמורות, נתחנק הפריסא של הכהן, וממנו נבנים ע' היכלין דקדושה, שמהם מתגלה האין סוף, כמו שיבאר בסמוך, ושם רוצים צעילי שכל הירידות והייסורים והצרות שעוברים ישראל, הם לעומת ישראל, וכמ"ל רבינו בצורה כ"א שלעמיד יצינו גם הגויים שכל הגדולה שהיה להם, והשפלות שהיה לנו בזמן הגלות, כל זאת הגדולה היה לנו, ולהם השפלות.

את העם. **מילין דקא עבדי מתערין מילין לעילא וכו'.** כי כל המצוות והמעשים טובים שישראל עושים למטה, מעוררים את שורש הדברים למעלה, כעין זה בפרישת האלצנות של הכהן למטה, מתעוררת השכינה לנזף ולשגות עליו. **זקפא אצבעתא, זה בחינת ברכות כנ"ל, בחינת וישא אהרן את ידיו ויברכם כנ"ל.** רבינו ביאלי שוקיפת האלצנות זה צמי' ברכות, ועי' בזהר המוצא במילוא"ח לעיל בסמוך, המדגש מעלת וקופת האלצנות צנת הברכות. ורואינו להיאזר בזה את דברי קב הישר (פס"ג) המוהיר מלהרים ידיו ואלצנעויו בחיים, וז"ל: מאזד יקח לפני הקב"ה להגזיה ידיו עם אלצנעויו כשהוא מתפלל מעומק הלבו, כדאימא בזהר פ' יתרו, דיש עשרה מלאכים ממונים זו זה כשאר מרים את ידיו ואלצנעויו בתפלה או בברכת נטילת ידיים. אבל אסור להרים את ידיו ואלצנעויו בחיים, ועל זה הזכיר האורח 'אלא ייראו פני ריקס', וכל מאן דמרים ידיו ואלצנעויו בחיים, אזי אופן עשרה מלאכים הנוכחים מקללין אותו בזמ"ח קללות רחמנא ליגלן, ומיד רוח הטומאה שריא על אלו הידיים, וברכתא לא אשתכח בהון. ובזמ"ח צאר שזע (ס' ע"א) ביאר מדוע אין וקופת הידיים צמינת צענת התפלה, וז"ל: מנעורי תמהתי למה אין אנו נוהגים להתפלל בזקופת ידיים למעלה כמו שנהגו אבותינו מעולם וכו'. ושמה "ל, מאחר שנמלאו נוהגים אומות העולם עכו"ם להתפלל כך בזקופת ידיים למעלה כמפורסם, לכן אין אנו נוהגים עכשיו להתפלל כך.

בני יימור ויציר בליקו"ה (או"ח נפילת אפים ה' ד) שענין זה נעשה נפילת אפיים שלאחר גמר תפלת העמידה, קודם שזוכים לתכלית הייחוד וכו', וז"ל: וזהו צעמנו בחינת נפילת אפיים, שמבואר בזוונות שאו מפילין את עצמם למטה למטה לסטרא דמותא, כדי להעלות הקדושה משם, ואז נעשה תכלית הייחוד, ע"ש, היינו כנ"ל, כי הא צהא תליא, כי אי אפשר להשיג ולהגיע לבחינת תכלית הייחוד, שהוא בחינת השגת אור

הקדושה מעמקי הקליפות, שזהו בחינת וידוי דברים, בחינת נפילת אפיים כנ"ל. כי מתחילה ציררנו הקדושה והשמחה בשביל עליית העולמות, כדי שנוכל לעלות מעולם לעולם, כדי שזוכה להשיג המוחין הקדושים, כדי שזוכה לרדוף להשיג אור האין סוף, שכל זה אנו עוסקין לעשות ע"י עבודתנו מתחילת סדר התפלה עד סוף, שע"י שעולין מעשיה לייצירה ומייצירה לבריאה וכו', ומלכות מלציש נה"י ונה"י מלציש

האין סוף בבחינת הנ"ל, כי אם ע"י שמחה, שזוכין ע"י שירדן לעמקי הקליפות להעלות הקדושה שהוא השמחה משם כנ"ל, שזהו בחינת מי יימר' הנאמר בהתורה הנ"ל. ואע"פ שכבר העלינו וציררנו את הקדושה מעמקי הקליפות ע"י אמירת קטורת וקרצנות, בבחינת (משלי כו) 'קטורת ישמח לב', כי ע"י קטורת עולה הקדושה שהיא השמחה מהקליפות, כמבואר בהתורה הנ"ל, אע"פ עתה אחר גמר התפלה, קודם שזוכין לתכלית הייחוד להשיג אור האין סוף בבחינת הנ"ל, לריכין לחזור ולירד להעלות

חג"ת וכו' וכו', אבל עכשיו שכבר זכינו להמוחין, אבל העיקר מה שצריך עכשיו הוא לתקן בתכלית השלימות את המסדר והמיישצ את המוחין, דהיינו בחינת המעבד הנ"ל. ובשביל זה לריכין שמחה יתירה, ולריכין לחזור ולירד לעמקי הקליפות, לצרר הקדושה מעמקי הקליפות ע"י וידוי דברים ונפילת אפיים, שמפילין עצמן למטה, כדי שזוכה להעלות השמחה מעמקי עמקי הקליפות, כדי שיתצרך ויושלם בתכלית השלימות המסדר והמיישצ, כדי שזוכה להשיג אור האין סוף בבחינת מטי ולא מטי.

מילואי הכמה

ליקוטי הנחץ

בנתי בחייריים צמעשיהם, היה העולם בנתי נשכר על פעולתם, מפני שהם מוכרחים צפעולתם כמלאכים. וזהו הוכרח להיות האדם צעל צמירה, והיותו מוכרח מיה"ר ומיה"ט, שאם יראה צצטצו להטות אל הטוב יהיה יפה"ר על שמאלו לטנו להטותו אל הרע, וכשירצה להטות אחרי הרע יהיה יפה"ט על ימיו לייסרהו ולהזכירו צצברי צורא, בצאופן שיצבל שגר על הנטייה אל אחת מהקצוות, אם טוב ואם רע, ולתת לאיש כדרכו וכפרי מעליו, הורך להיות הצד הטמא העבד המורד בצדונו, לייסר הרשע צבדי רשעתו צמספר רוע צדרוש רשעו, וידבק צלד הראוי ושם יקבל עונשו.

להעלות משם הקדושה בבחי' קטורת. ובחיי"מ (חיל) מוצאת שיחה כנגד הנוחנים טעמי הצל למוות, ומדבר שם מגודל מעלת אמירת הקטורת, וז"ל: אמר, איך יעלה על הדעת לומר טעמי הצל כאלו על קרצנות וקטורת, הלא כמה חיקויים נוראים עומים נעשים בכל העולמות למעלה למעלה עד אין סוף ע"י אמירת הקטורת לצד, (היינו שאם ח"ו כדבריהם המוטעים, מה היה מועיל אמירת הקטורת והקרצנות), ואיך יבוא אחד לומר שטות כזה על טעם הקטורת, שמגיעים עד מקום שמגיעים, שאפילו האמירה לצד פועל מה שפועל למעלה למעלה, כמבואר צובר הקדוש וצמחצי האר"י ז"ל. אך צחמת טעם הקטורת והקרצנות אי אפשר להשיג כלל, רק אנו מאמינים לצברי משה רבינו

ע"ה, ובזולתי יש צוה טעמים נוראים שאי אפשר להשיג צשום שכל אנושי כלל, ומעטם גדולתם גם אמירת פרשיות הקרצנות והקטורת מסוגל מאד, ונעשה מזה חיקויים נוראים בכל העולמות. **להעלות משם הקדושה בבחי' קטורת.** והקשה ותיך מוהר"ם בליקו"ה (ח"מ חלקו שופים ה, ה-ו), מדוע מקיימים את אמירת פרשת התמיד לאמירת הקטורת צבדר התפלה, (שהוא ע"ד סדר עליית העולמות), וז"ל: ע"פ מה שמוצא בזוונות פרשת התמיד וקטורת, מבואר שם ע"י התמיד מעלין חיות הקדושה ממתה למעלה, ועושין מחיטויות פנימיות, ומעלין מעשיה לייצירה, ונעשה חיתויות חג"ת לייצירה, פנימיות לפנימיות חצ"ד דעשיה וכו' ע"ש, ואח"כ אומרים קטורת, וצוה מעלין יוציא הקדושה מעמקי הקליפות, ומלצישין מדריגות התחתונות של עשיה, ואז עולין העולמות כסדר, ע"ש. ולכאורה קשה, כי לפי זה נראה הסדר מהופך, כי היה ראוי שיאמרו קטורת קודם פרשת התמיד, כדי לצרר תחילה הניצויות מעמקי הקליפות ע"י הקטורת, ולהלציש בחינת רגלי העשיה שהוא מלכות דעשיה, ואח"כ יעלו כסדר, שמלכות ילציש נה"י ונה"י חג"ת וכו', עד שיעלה ראש העשיה לייצירה ע"י פרשת התמיד, ומדוע אנו עושין להיפך, צצחחילה אומרים פרשת התמיד, שע"י צריכין לעלות ראש העשיה לייצירה, ואח"כ קודם שעולה צצלימות, אומרים קטורת להעלות הניצויות מהקליפות להלציש רגלי העשיה, ואז דייקא עיקר עליית העולמות כסדר, והיה ראוי להתחיל מזה. אך אם אמנם יסוד פנימיות הכוונות שצצו מאיתנו מאד, ונעלם מאיתנו דרכיהם הנפלאים, עם כל זה מה שאפשר למצוא צהם רמוזים לצררי עבודתו יתברך ע"פ הקדמות אמיתיות, אנו מחוייבים למצוא כפי שכלנו אשר חגנו הש"ת שמו לעד. והענין הוא לפי עניות דעתי כמו שכתבנו למעלה, כי יש חצר וצית, שהם בחינת החצר שלפני המשכן, ואח"כ המשכן שהיה מכוסה ציריעות, שהוא בחינת צית. וכן צציהמ"ק היתה תחילה העזרה, שהוא בחינת חצר, כי לא היה עליה חקרה, ואח"כ ההיכל וצית קודם קדשים, שהם עיקר הציהמ"ק, שהם בחינת צית, כי היה עליהם חקרה. והסתכל וראה שקרצן התמיד וכן כל הקרצנות היה עיקר מעשיהם בתוך החצר, שהוא העזרה, שם היה עומד מוצת החילון, אבל קטורת היתה נעשית צפנים בתוך הבית, שהוא ההיכל, ובשביל זה היה התמיד קודם לקטורת. וכן מנחה. עם כל אדם צצבזודת ה', כי צצחילה כשאלם רוצה לכוון צצבזודת ה', אזי הש"ת צצחחיות חומל עליו ומקל עליו ומניח אותו ליכנס אל הקדושה, כי הבא ליטור מסייעין לו, ואזי הולך לו קצת כסדר, ואזי ע"י עבודתו הוא מתחיל לעלות מדרגא לדרגא, ומתחיל לכוון קצת מחוך לפנים, אבל אע"פ שנוכח לפנים לא נכנס כי אם לבחינת חצר, ועדיין הוא עומד מחוך לבית, וכשרוצה ליכנס לתוך הבית, שהוא העיקר, אין מניחים אותו השומרים, שהם נטורי תרעה, ואז אי אפשר לו ליכנס לתוך הבית, עד שיחזור ויילך לתוך לצרר ניצויות קדושים מעמקי הקליפות, ויתקן מהם חיקויים גדולים בבחינת קטורת, ואז דייקא ייכנס לפנים לתוך הבית. כי לכוון לפנים לתוך הבית אין מניחין אותו, עד שיחזור ויבצר ויעלה ויתקן מה שצגס, דהיינו שיעלה הניצויות מעמקי הקליפות שהורידם לשם צעוונתו. אבל זהו מתמלת ה' מה שלא גזר עליו מתחילה שיצבר ויתקן תחילה לגמרי מה שצגס, ואח"כ יתחיל לכוון לצרות הקדושה, כי אם כן היה קשה מאד לכל אדם להתקרב, כי צצחילה צודלתי אין צו שום כח להתחיל לחנוס מלחמה כזאת, לצרר הניצויות העשוקות צעמקי הקליפות, וצפרט צעדיין לא ראה מאורות מימיו ואין צו שום תשוקה עדיין לעבודת ה' צצחמת כראוי, על כן מתמלת ה' שנתנה אותו תחילה לכוון לעבודת ה', אע"פ שלא חיקן עדיין מה שצקלקל, עד שמתנאים קצתם שנוכחים בתוך שערי הקדושה עד צצאים לתוך בחינת החצר, ואז כבר ראו קצת יפי ונועם ויקרת קדושתו, וצפאים ומשחקקים לכוון לבית, שזהו עיקר התכלית, אבל אין מניחין אותם לכוון לבית, עד שיחזור ויילך לתוך לצרר הניצויות מעמקי הקליפות, ואז דייקא ייכנס לתוך הבית לפנים אי אפשר לכוון, כי אם כשמעלין הניצויות ממרחקים מעמקי הקליפות. וזה בחינת פרשת התמיד וקטורת, מה צצחחילה מקריצין התמיד לעלות מדרגא לדרגא, ואח"כ הקטורת שהוא להעלות הניצויות מעמקי הקליפות, שהיה ראוי לכאורה להיות צציהפך כנ"ל, אך ע"פ הנ"ל מיושב העיב. כי קודם הקרצנת התמיד לא היה לנו שום כח עדיין להתחיל לצרר הניצויות מעמקי הקליפות, על כן חמל עליו הש"ת וצויונו תחילה להקריב קרבן התמיד, ונתן לנו כח להתחיל לעלות מדרגא לדרגא ע"י התמיד, אע"פ צעדיין לא ציררנו הניצויות מהקליפות, אבל כשרוצין לגמור העלייה צצלימות ולכנס לפנים לתוך הבית, אז אי אפשר כי אם ע"י קטורת, שצריכין לחזור ולצרר הניצויות מעמקי הקליפות ע"י הקטורת. וגם הכח של התמיד שהקרבנו קודם מסייע לוה, כמובן בזוונות ובסדר המערכה שהם תלויים זה בזה. ואז דייקא ע"י הקטורת שהוא הצירור מעמקי הקליפות, ע"י דייקא נכנסין לפנים לתוך הבית, שהוא עיקר השלימות, ואז עולין העולמות כסדר צצלימות. וכן הוא צצבזודת האדם בכל אדם וצכל זמן וכל.

בני יימור יצרון תבורד. וראינו להחייב והציא צוה את דברי מוהר"ם בליקו"ה (או"ח צרת השחר ג, ג-ג), וז"ל: והנה ענין המעשה נוראה הנ"ל של הצן מלך שנתקף (סיפור מעשיהם, מעשה יא), שע"י נדמה להעולם שהוא צן השפחה, ועי"י התבצר עליו האכור הצן השפחה צחמת וגירשו ממקומו, ועי"י נפל צן המלך החמת צדעתו עד צצא ליד רעות וכו' וכו', כל ענין הזה מוצר ומובן היעב למצין מעט, שזה סוד כל ענין גלות ישראל שהם מגורשים מארצם וממקומם, והם כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו ומפחירי צין הגויים, והמלכות והממשלה היא אללם, וישראל נחשבים צעוונותו הרבים כעבדים ושפחות, שכל זה נמשך מבחינת החליפין הנ"ל של הצן מלך שנתקף וכו', שזה סוד בחינת היכלי התמורות, ששם נתלפין לפעמים הנשמות, כאשר שמענו מפיו הקדוש צצירוש קודם שסיפר המעשה הנ"ל וכו'. וזהו גם כן בחינת יעקב ועשו, כי שם היה בחינת אחיית החליפין של היכלי התמורות צצטן אחת, בחינת 'שני גויים צצטן וצני לאומים ממעיין יפירו ולאום מלאום יאמך ורע יעבור עיני'. כי החליפין של היכלי התמורות משתנים בכל פעם צכמה בחינות שונות צלי שיעור, וגם אלל כל אדם צצפרטיות צפני עצמו נחריים השייכים והתמורות צלי שיעור וערך ומספר, שזהו בחינת כל העלויות והירידות העוזרים על כל אדם כל ימי חייו, מיום היותו עד יום מותו, וכל הגלגולים שמתגלגלת נשמתו צצמקום שמתגלגלת מדור לדור עד הסוף, שהכל נמשך מסוד היכלי התמורות, שמשם נמשך סוד גלגול הנשמות, שמטריח הקב"ה את עצמו לגלגל הנשמות צכמה וכמה גלגולים שונים, כדי לצררם מבחינת היכלי התמורות מהטא אדם הראשון, שמשם כל החטאים ח"ו וכנ"ל. כי מבואר

אייתו אשלי ומושחו. ובפ"ח (כד, יד) הקשה ומיין בזה: הנה רבינו ז"ל פירש 'אייתי אשלי ומושחו', היינו עיקר עליית הקדושה ע"י שמחה וכו'. וענין זה אינו מבואר כלל בתשובתו, כי הוא השיב להם רק על זה שאין צורך כלל לכונס ציץ הקליפות להעלות הקדושה משם, רק הם צעמם מחזירים את הנילוות הקדושה שציניהם ומציאין אותם למקומם כמו שיהיה לעתיד וכו',

אם המר ימירנו. רבינו מביא ראיה ש"ימיר" הוא לשון תמורה והחלפה, מפרשת מעשר בהמה ואיסור המרתה. ופשוט הדברים הם, שיש מזה להפריש את העשירי מתוך הבהמות שנולדו בשנה זו לקרבן מעשר בהמה, והמורה אורסת לכתחילה להמיר ולהחליף בהמת מעשר טובה זרעה ולהפיק, ואם עבר ועשה כן, אזי חלה התמורה ושמהין יהיו קדושות ועליו לקרבן. וזלשה"כ בויקרא (כו, ג-ג): וְקָלַ מְעַשֵּׂר צֶבֶד וְלֹאֵן פֶּלַח אֲשֶׁר יַעֲבֹר פֶּסַח הַשָּׁבֵט הַעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לָהּ: לֹא יִצְבֹּר בָּהּ עוֹבֵד לְעֵבֶל וְלֹא יִמְיָרוּ וְלֹאֵם הִמְרָ יִמְיָרוּ וְהָיָה הוּא וְתַמְוִרְתּוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לָהּ יִגְאָל: וְיִפְרֹשׁ"י (שם): מִמֶּה הַשָּׁבֵט כִּשְׂבֹּעַ לְעֵשֶׂר מוֹלִיטִין בַּפֶּתַח זֶה אַחֲרֵי זֶה, וְהַעֲשִׂירִי מִכָּה שָׂבֵט כָּזֶבֶע בְּסִיקְרָא (צטע אדום), לְהוֹיֵת נִיכָר שְׁהוּא מַעֲשֵׂר. כֵּן עוֹשֶׂה [לגדיים] לְטַלְאִים וְלַעֲגָלִים שֶׁל כָּל שָׁנָה וְשָׁנָה. לֹא יִצְבֹּר וְגו'. לְפִי שְׁנֵאמַר 'וְכָל מִצְבַּח נְדָרִיכֶם', יִכּוֹל יֵהָ צוֹרֵר וּמוֹלִיט אֶת הַיֶּהָ, תַלְמוּד לומר 'לֹא יִצְבֹּר בָּהּ עוֹבֵד לְעֵבֶל'. צִיץ חַס צִיץ זַעַל מוֹס חֲלָה עֲלֵיו קְדוּשָׁה, וְלֹא יִשְׁקָרֵב זַעַל מוֹס, אֲלֵא יֵאָכֵל בְּחֹרֵת

לשון (ויקרא כז) אם המר ימירנו. והשיב להם, אייתו אשלי ומושחו, היינו וכתב רבינו בחיי (שם) צביאור סוד העשירי, ח"ו: ע"ד הקבלה 'העשירי יהיה קודש לה', העשירי כנגד העשירי שהוא 'קודש לה' ראשית, כי הצבור והמעשר עיקרם אחד, וזהו 'עוין סופן בתחלתן', לחצר ולייחד הסוף עם הראש (היינו חכמה עם מלכות). ועוד מובא ברמ"ד וואלי (שם), גבי הטעם מדוע אסור להמיר לכתחילה, ח"ו: לֹא יִצְבֹּר בָּהּ עוֹבֵד לְעֵבֶל וְלֹא יִמְיָרוּ וְהָיָה הוּא וְתַמְוִרְתּוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לָהּ יִגְאָל: המעשה אפילו מרע לטוב, כי המלכות עומת הרבה מאוד יותר ממנו (היינו השגחת השי"ת המהגת את העולם) מה שהוא יפה לחיקוניה, וכן היא יודעת ולא היא, באיזה בהמה יש הנפש המגולגלת שאריכה תיקון, ומעצירתה למנין העשירי כדי להשלים את תיקוניה, ואם המר ימירנה, נמצא זה מצטל את תיקוניה ורואי לעונש במקום שכל. והשלמת דבריו ע"י במסכת בכורות (נה ע"ג), שם מובא בזה"ל 'כיצד מעשה, כונסן לדייר ועושה להם פתח קטן, כדי שלא יהיו יבולים לנאת כלאה, ומעמיד ארמוניהן במחוק והן גועות, כדי שיטעמו העלאים קולם ויילאו מן הדיר לקראתם מעמם ולא מכה אתם.

ליקוט הנחץ

כתבי הארז"ל צענין שראין שלפעמים דייק גדול ועוד ה' נופל מעבודתו. ולפעמים נופל לעצירת גמורות רחמנא לילן, עד שיש שנפלו מאוד שנעשו רשעים גדולים מאוד רחמנא לילן, שהחטיאו את הרבים, ומתחילה היו דייקים גדולים כמו ירבעם בן נבט ואחר, וכיוצא בזה בשאר הדורות, וכל זה נמשך מלד גלגולי השמות, שלפעמים מתעבר בחדש נשמת אדם ביעל וכו', וע"ז יכול פתאום ח"ו להתהפך לאיש אחר ח"ו, וכן להפיק, שלפעמים מתעבר ברשע נשמה קדושה, שע"ז מתעורר בתשובה, שזה סוד בחינת (קהלת ה) 'יש הבד אשר נעשה על הארץ אשר יש דייקים שמגיע אליהם כמעשי הרשעים ויש רשעים שמגיע עליהם כמעשה הדייקים', וכמוצא מזה בדברי רבינו ז"ל בהתורה של 'כיסופין' (סימן לא). ובאמת האדם צעל בחירה, והכל כפי בחירתו וכפי כיסופיו וכפי אמתת התחוקות ואמונתו בהש"ת וכו', כמו כן השי"ת מתגלגל עימו ברחמיו, כי דייק ה' ישר משפטיו.

אייתו אשלי ומושחו. וצ"ל: ופ"ח (כד, יד) הקשה ומיין בזה: הנה רבינו ז"ל פירש 'אייתי אשלי ומושחו', היינו עיקר עליית הקדושה ע"י שמחה וכו'. וענין זה אינו מבואר כלל בתשובתו, כי הוא השיב להם רק על זה שאין צורך כלל לכונס ציץ הקליפות להעלות הקדושה משם, רק הם צעמם מחזירים את הנילוות הקדושה שציניהם ומציאין אותם למקומם כמו שיהיה לעתיד וכו',

מילואי חכמה

אם המר ימירנו. ומוצא בספר תורת המגיד (פ' בתקוה) שתיקון התמורות הוא ע"י שממיר את הקליפות ומעלה אותן לטוהר, ח"ו: **ואם המר ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קודש, לא יגאל.** פירוש, אם יש לאדם אהבות גרועות, היינו תאוות רעות, שהתאוות רעות הם מאותן אהבות שנפלו בשבירה בבוד שבירת הכלים, אך האדם נלכד ורואה בתקנתו מתחרט מאוד על זה שעשה ואהב מעשים רעים, ומוצא התאוות רעות, ומהאהבה שיש לו הוא עובד את ה' באהבה, זה שמציאין את האהבה לעולם התמורה, היינו שמעלה האהבה שהיה לצושה בדברים גשמיים כרוחיים, עד מעלה העליונה, לעבוד את הבורא, וזה כמו תמורה הנאמרת בתורה, שעושין מחולין קודש, וגם כאן כן עושה מתחלה רעה אהבת הבורא ב"ה כנ"ל. וזה פירוש הפסוק 'והיה', שהוא לשון שמחה, ש'הוא ותמורתו יהיה קודש' כנ"ל, 'לא יגאל', פירוש, שעד עתה היה הזירוף של 'לא', היינו לא תעשה האהבה היא, ועכשיו שעובד הבורא מאהבה, נעשה הזירוף 'לא', שהוא 'אסד אל כל היום' (תהלים נז), וז"ל 'לא יגאל', שעשה מה'לא' אל.

אם המר ימירנו. ומוצא בספר שפתי דייקים (פ' דברים, ד"ה בפקוק צעבר) שע"י השם העולה מהפקוק 'המר ימירנו והיה הוא', נפעלים הדיבורים והעלאת הנילוות מהקליפות, ח"ו: מתיירא היה משה רבינו ע"ה, אולי ח"ו ע"י שפירש להם את המורה בתמורות אחריות, שלא יהא ח"ו ע"ז שום אחיזה ויניקה להחיינוס מאור תורתנו הקדושה, לכן כיון שמתחברת הקדושה את שם הוי"ה ב"ה היוצא מן ר"ת של 'ואם המר ימירנו' והיה ה'וא', שיהא השם הזה לכתחילה ולנכסתר שלא יצא שום ניצוץ מהקדושה לחוץ ח"ו, רק אדרבה להוציא מהם כל ניצוץין קדישין, כמשמעות הכתוב 'והיה הוא ותמורתו יהיה קודש', היינו שיצוא הכל אל הקדושה. ומוזה הטעם נקבע לדורות הזירוף של ראש חודש שבט השם של הוי"ה, שהוא הר"ת של 'ואם המר ימירנו' והיה ה'וא' כמבואר בכתבי האר"י ז"ל (משנת חסידים, מס' טבת ושנת פ"ז), והיינו מטעם הנ"ל, לפי שצדאש חודש שבט 'הואיל משה צבר את התורה' שבטעים לשון של תמורות האחריות כנ"ל.

נפש הישראלי הצורכר לו סוף סוף צוודאי דידן נח, ותגדל השמחה לעתיד מאוד, ונוכה לכלות כל הקליפות, שבכה זה מתגבר האיש הישראלי להיות גם עתה בשמחה, עד שזוכה ע"ז להתגבר ולנאת מגלותו, גלות הנפש, וגם הנילוות הקדושים מתבררים מאלהים ע"י חוקף השמחה, ונחלש ע"ז כח הסק"א, כי כל כוחם הוא מנפילת השמחה כנ"ל, וכן חוזר תלילה, וזהו שהשיב להם 'אייתו אשלי ומושחו וכו', היינו על ידיים ועל כרחם יצטעלו הקליפות, כי אחת צעמם תציאו את ציץ ישראל מהגלות, הנקראים אשלי, היינו חבל נחלתו, שענה להם בלשון תקיף, שהוא בחינת חוקף ועוה דקדושה של נפש הישראלי, שהוא מצוה אותם בכל חוקף ואינו מתיירא מפניהם, עד שאומר להם בלשון נוכח 'אייתו אשלי וכו' כי אחת צעמם וכו'. כי העוה דקדושה הוא צאה מעוהם השמחה של האיש הישראלי (עיין ליקו"מ ח"א סימן כ"ג), שצ"ע שנוכר בשמחה שלעתיד, וע"ז מחליש דעתם ומוליא מהם את נילוות השמחה שנפל אלם, עד שהם נכנעים לגמרי.

מסירת הקשרים

לזו והעולה מדבריו שהמעשר הוא בסוד המלכות וכן מובא בקה"י, ערך 'מעשר' בשם התיקו"ז, ובקשרי המאמר יתכן לומר, שמלבד שהביא רבינו פסוק זה כראיה לכך שהלשון 'מי ימיר' זה בחינת תמורה, עוד אנו למדים מכאן, שכמו שבדיני התמורה, אם נעשתה בדיעבד אזי הוא ותמורתו יהיו קודש, היינו שכעת הקדושה הכפילה את עצמה, וגם בהמה שלא היתה עשירית התקדשה, כך גם לגבי התמורה בחלקי המלכות (בחי' העשירי), שניצוצי המלכות ירדו אל גלות הקליפות והיכלי התמורות, ורבינו מגלה להלן שע"י שמחת ישראל, אזי 'אתם בעצמכם תביאו את בית ישראל מהגלות וכו'', שכל אחד ואחד מהעכ"ל יביאו בידם את בית ישראל מהגלות, והקדושה תכפיל את עצמה, ודו"ק.

ולעתיד בצאת ישראל מהגלות בשמחה. ויצא ענין זה בליקו"ה (א"ח הודאה ו, י), ואף הולא מכלן ענה למעשה, וז"ל: וקשה לכאורה, כי כלל דברי רבינו שם הוא, שהשיב להם שלעמיד בלאת מהגלות חוגלל השמחה מאד, ועי"ז יבטלנו הקליפות וכו' ע"ש, ואם כן קשה, כי עדיין אין לנו מציינים מה נעשה אנחנו עתה בעומק הגלות הזה, שעיקר הגלות הוא העלצות וכו', וצמח נוכח עתה לזה לשמח נפשו, להכניע הקליפות, ללאת מגלות הנפש שהוא העלצות שמתגבר בכל יום. כי זה ידוע שהעיקר להמשיך עלינו גם עתה צחינת הגאולה, בצחינת 'קרבה אל נפשי גאולה', כמו שאומרים בשם הבעש"ט ז"ל, וכל דברי הנדיקים, צפרט דברי אדמו"ר ז"ל, כולם הם עלות להחיות נפשותינו עתה גם עתה, כל אחד ואחד בכל מקום שהוא. ואם כן לריכין להתצונן בצדדיו הג"ל מה נעשה עתה, איך יוצאין מהיכלי התמורות שהוא ע"י שמחה, איך נוכח לשמחה עתה בגלות המר הזה, שמתגבר העלצות בכלליות וצפרטיות על כל נפש ונפש מישאל. אך הוא ע"פ הג"ל, כי מצוה דצדדיו ז"ל במקום אחר (בסימן רנ ליקוטי ח"ה) שכשהקב"ה

רוצה להושיע את ישראל הוא ממשיך השמחה מקד האחרון וכו' ע"ש. וכן הוא כאן, שרבי יהושע בן חנניה השיב להם, שבסוף האחרון בלאת ישראל מהגלות חוגלל השמחה מאד, שזהו צחינת 'איינו אשלי ומושאו וכו'' כמו שמצוה שם, ורמז צוה, שזהו צמח נפשו מויליין כל נפש ונפש מישאל מגלותו גם עתה, שעיקר הגלות הוא העלצות כנ"ל, והעלה היא שזיכיר את עצמו בסוף האחרון, סוף כל סוף ישיע ה' את ישראל צודאי בכלל וצפרט כנ"ל, ועי"ז יוכל לשמח את עצמו גם עתה, ועי"ז יצא מגלותו, מצחינת היכלי התמורות, ויצרר הקדושה משם, עד שיוכח להשיג אור האין סוף וכו' כנ"ל.

ואני תפלה

ותעורר רחמיך עלינו ותפטר ותחיש לצאתנו נאצת עולם, ותשוב ותבנה תרבותינו ותרבותינו, ותבנה בית קדשנו ותפארתינו, ותחזיר ותבנה ותתקן כל הפגמים וההיכלות שיש הקדשה בגשמיות וברוחניות. ותמשיך עלינו שמחה גדולה תמיד, ותקים ותעשה את השכינה בגשמיות מבין הקלפות והספרא אחרת, ותוציא כל מינינו, ותשפיר ותבטיח, ותבטיח ותבטיח כל הקלפות וספרין אותנו, בלם יכרעו ויפלו ויכבוד שמך וקר ותנה ונאצת לצאת מהנה מן הגלות בשמחה גדולה, מגלות הגשמי ומגלות הרוחני, וכל העבדים יתבטלו אף ישראל, ויכירו בלם מעלת וקדש שמך, עמו ישראל הקדושים אשר בהם בחרת, ויקים מקרא שקתוב "ותבאו את כל אהיכם מקד הגוים מנה ליי בפסחים וקרבב ובצבים ובקדרים ובקדרות על הר קדשי ירושלים אמר יי, כאשר יבאו בני ישראל את המנחה בקדוה טהור בית יי". ותתגדל השמחה בקד העולם, כמו שקתוב "אז יאמרו בגוים הגדלי יי לעשות עם אלה, הגדלי יי לעשות עמנו היינו שמחים", ויקים מקרא שקתוב "כי בשמחה תצאו ובשמחה תבטלו, הקרים והגבועות יפצחו לפניכם רנה, וכל עצי השדה יתחאו כף", ויאמר "כי נחם יי ציון נחם כל תרבותיה, וישם מדרגה בעדן וערבקה כגן יי, ששון ושמחה ימצא בה, חודך וקול וקמה" (מקו"ה ב).

אם ישראל צודאי בכלל וצפרט כנ"ל, ועי"ז יוכל לשמח את עצמו גם עתה, ועי"ז יצא מגלותו, מצחינת היכלי התמורות, ויצרר הקדושה משם, עד שיוכח להשיג אור האין סוף וכו' כנ"ל.

ליקוטי הנחץ

בי בשמחה תצאו. ומוצא צלילים למרפס (מכתב שג, יוס ב' תרומה ט"ז): כבר דיברנו הרבה, ואנו רואין זאת בכל יום, כמה וכמה לריכין להתחזק בכל יום לשמח את עצמו בכל מה שעובר עליו. כי השמחה הוא יסוד כל הקדושה, כמצוה בהתורה 'אמצעותא דעלמא' שעיקר גלות השכינה הוא כשהעלצות מתגבר ח"ו על לב ישראל וכו' ע"ש (בסימן כד ליקוטי ח"ה), וכן בשאר מקומות מהספר, שמרבה לדבר ולהסיר להתחזק בשמחה תמיד בכמה מיני עלות תמימות מאד. ומה מאד הומה עלי ליצי בשמעני מאיש אחד קודם שנת קודש, שאמרנו לו שלא כחצת לי אז אגרת מחמת המרה שחורה וכו', וכן אני מצין ממכתבך שקיבלתי אתמול. אך אשפ"ח אני משמח עצמי, מה שאתה חפץ ומתענג על כל פנים לשמח ולסלק המרה שחורה מעליך, כי גם זה טוב מה שחפצים צוה, כאשר שמעתי מפיו הקדוש. והנה עתה קודם תפלת שרית שריתי להתחיל לומר ברצת השמח, שלח ה' צמחצמי שריתי אתמול כך בשנים שוסע לטולטשין, אולי אוכל היום לשלח לך מכתב זה, על כן ירחתי את עצמי לכתוב לך מעט דברי אלה, אולי אולי אוכל להחיותך ולשמחך ולהזכירך שאנו מברכין בכל יום 'שלח עשני גוי', וללם חלקים עליך ועל כלנו בני ישראל ההולכים בוקן ופיאות, שהם עיקר ההידור של ישראל. ואתמול דיברתי צוה עם איש אחד שפול צעניו מאד מאד, והוכרתיו שפגעים הללו מה שנעשה בעולם, שהרבה פורקים עול רחמנא לילנן עד שמגלחים וכו' רחמנא לילנן, ראוי לאיש ישראל לשמח בוקנו ופיאותיו הקדושים, ולהתחזק עי"ז לידע שעדיין ה' עימו, והוא בכלל הקיצוץ הקדוש של ישראל שאומרים בכל יום 'אשרינו וכו' אשרינו וכו', ואם כי הרבה הרבה דיברנו צוה, אבל בלשון זה איני ידע אם דיברתי והוא אללי הדעות, ויש לי תהילה לאל הרבה הרבה צוה לדבר אך אין הפנאי מסכים. והנה עתה מתחיל אלך חדשות לגמרי, שצחסקדי ה' מיסע לאומאן להיות על ציון הקדוש, מה שזה כמה שנים לא זכית לזה להיות בצמחע השנה שם. חכם בני ושמח ליצי, והעיקר להיות בשמחה ולשכוח לגמרי כל מה שעבר עליך עד הנה, עד שמתוך השמחה חוכה לפרש שיחתך היטב, לשפוך ליצר כמים נוכח פני ה', ה' ישמע שועתך ויקבל תפלתך, שמוכח להיושע בכל העיניים צוף ונפש וממון, בגשמיות ורוחניות.

בצאת ישראל מהגלות בשמחה. ומוצא בליקו"ה (א"ח הודאה ו, נ): וזה צחינת מה שגור פרעה 'כל הכן היילוד וכו' אם כן הוא והמיתן אותו ואם צח היא ויהי'. כי בן סטרא דכורא, צחינת שמחה, צחינת 'בן חכם ישמח אב', ונת סטרא דנוקבא, ששם עיקר אחיזת העלצות, צחינת 'רגליה יורדות מוות וכו'', כי רצה להגביר סטרא דנוקבא, צחינת עלצות, שזה עיקר חוקק הגלות כנ"ל. וזה 'ומיאלן המיילדות את האלקים, ולא עשו כאשר דיבר אליהן פרעה מלך מצרים, ומחין את הילדים'. המיילדות הם צחינת לדיקי הדור, שהם מיילדות, שהם מולידין תלמידים הגונים צישראל, שנחשבו כאילו ילדו כמו שאמרו רז"ל, שהם עשו בהיפך מדעת הסט"א, שהיא צחינת פרעה ומלרים, שכל עסקיהם להגביר העלצות בכמה נבלים וערמומיות, העיקר ע"י טרדת הממון והפרנסה, ולפעמים ע"י סברות ההפוכות שלהם שנמשכין מהיכלי התמורות, שמשליכין את האדם ע"י החוכמה שאינה כראוי שלהם וכו', (ואין כאן מקומו להאריך צוה, ועיין במקום אחר מזה), אבל המיילדות הג"ל, צחינת לדיקי אמת, הם עושים צהיפק, שלא די שאינם משליכין את האדם בצדדיהם כרצון הסט"א ח"ו, אף גם 'ומחין את הילדים', שהם מחין את הילדים שהם תלמידיהם הלוויים אליהם, שמחין אותם בצדדיהם האמיתיים ומשיבין את נפשם בצדעה משיבי טעם, ומשמחים אותם בצוחם ובדרכי עלותיהם העמוקות וכו' וכנ"ל. ועל כן נקראו המיילדות שפרה ופועה, שפרה על שם שמשפרת את הולד, ופועה על שם שפועה לולד וכו' כמו שאמרו רז"ל, כי כן נוהגין הנדיקים אמיתיים עם נפשות ישראל הנלווים אליהם, שמשפרין אותם ומייפין אותם בכל מיני עלות, להחיותם ולחזקם בכל נקודה ונקודה טובה שמוצאין בהם וכו', וכן פועין אליהם כמו לילד ממש, ששורקין ופועין להם לבל יניחו להפיל עצמן בשום אופן, רק יבטחו בצחסקדי ה' כי לא תמנו וכו' ובגודל כח הנדיקים, כי לא יעוזו אותם לעולם ולא כחטאינו יעשה לנו, כי לעולם יש תקוה וכו', (כמצוה הרבה מזה בספרים קדושים וצפרט בצדדיו, ע"ש היטב).

ברסלב ניו יורק

ארצה, וימדד שני חצלים להמית ומלא החבל להחיות, ויהי מואב לדוד לעבדים נושאי מנחה, והנה רז"ל דרשו על זה (פסחדין ט) 'היינו דאמרי אינשי, מיניה וזיה אבא ליזיל זיה נרגא' (והו שאומרים אנשים, מהיער עלמו תבוא הידים לגרון שיקפוץ אותם), היינו שדוד שבא ממואב, הוא עלמו דייקא נוקס צהם והרג אותם, הרי מלינו עניינו מואב, שאע"פ שצמי משה כתיב (דברים ט) 'אל תר את מואב, זה היה שבציל הפרידות עובות שהיו עמדין ללאת מהם, כמו שאמרו רז"ל, ואח"כ יראה רות מהם וצאה מעממה ומתגיירה, שזה בחינת שעלתה הקדושה (שהיתה כבושה בתוכם) מאליה בלי שום תחבולה ומלחמה, וממנה ילא דוד שנקס צהם והרג אותם. והנה הענין שמדדס והניח חבל אחד להחיות, כי מסתמא הבין, אותם שיאלו כבר כל ניאוצות הקדושה מציניהם הרג אותם לגמרי, ואותם שהיה עדיין חיזה ניאוצות ציניהם מצחינת המלכות דקדושה, הניח אותם להחיות, והיו נושאי מנחה לדוד שזכה לבחינת מלכות, ועי"ו נתצרו ועלו הניאוצות הקדושות שציניהם. ועל כן היו נושאי מנחה דייקא, בצחינת 'והביאו את כל אחיכם מנחה לה', כאשר יביאו בני ישראל את המנחה וכו'.

אייתו אשלי, היינו על ידיכם ועל ברחבם וכו'. וביאר הפל"ם (כד, יג): רואה לומר, שהשיב להם שאין צורך לירד כלל להיכלי התמורות להעלות משם הקדושה, כמו שמלינו שלעמיד צעת הגאולה האחרונה, שמוגדל השמחה מאוד עד שייאלו ישראל מהגלות בגשמיות גם כן, כמ"ש (שעיה נה) 'כי בשמחה תלאו, או לא יטורכו ישראל לירד לצין העכו"ם, ולחפש שם אחר חיזה איש ישראל שנעמע בין העכו"ם, רק העכו"ם צעמס יביאו אותם מנחה לה, וכמ"ש (שעיה סו) 'והביאו את כל אחיכם וכו'', עיין פירש"י שם, והקליפות יתצטלו או ממילא ע"י גודל ריבוי השמחה, כמו כן גם עכשיו, ע"י עשיית המצוות בשמחה, עולה הקדושה מאליה מבין היכלי התמורות, כי הם צעמס מוכרחים להוציא ולהחזיר ולהעלות למקומם כל הניאוצות הקדושה שציניהם, והם נתצטלין וכלין לגמרי ע"י השמחה. וזה 'אייתי אשלי', שלא יטורכו לירד אליכם, רק אתם צעמסם ובעל כרחם תקימו את בית ישראל שנקראים 'חבל נחלתו'. וזה 'ומושחו', היינו שיתצטלו ויכלו, בצחינת (שמו"ב ח) 'וימדדס בחבל השכב אותם ארצה וכו'. ואפשר דרואה לומר, כי שם כתיב 'ויך את מואב וימדדס בחבל השכב אותם

ליקוטי הנחל

שמשוקע זה העולם שמלא תאוות שהם עצבות וכו', והם מתגרים בו. אבל אינם יודעים שאדרבא, זה עיקר השיר והשגח והשמחה של השי"ת, כשעולה השמחה מזה העולם העשיה שמלא עצבות יגון ואנחה, כשמתגברים בכח הדריקים ומהפכים יגון ואנחה דייקא לשגון ושמחה וכו' כנ"ל. ועל כן אמר לו יעקב לא אשלחך וכו', כי אתה רואה לעלות מעלה ולומר שם שירה שהוא בחינת שמחה, וכאן זה העולם אתה רואה להפיל את גבני צעמס, ובראותך שעלה השחר והם מתגברים בשמחת המצוות אתה רואה לילך מזהם, לא כן הדבר, כי אני חופשך בעל כרחך ואיני מניחך כי אם ברכתי, שהוא בחינת שמחה, כי כל הברכות הם בחינת 'ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסף עכ"ז עימה וכו', כי אני רואה להפוס אותך בעל כרחך, להפוך אותך לשמחה, בחינת ברכה, שאתה בעמך תשמחנה, שזהו בחינת 'שגון ושמחה ישיגו וספי יגון ואנחה וכו' כנ"ל, שזהו בחינת 'צרות ה' דרכי איש גם איביו יגלים איתו', שזהו בחינת מה שמצואר שם על 'אייתו אשלי ומושחו', שאחם צעמסם על כרחם וכו', בצחינת 'והביאו את כל אחיכם את בני ישראל מנחה לה' וכו', היינו שהעבדי כוכבים צעמסם יתהפכו לשמחה את ישראל, וזכח השמחה האחת ממשיכין גם עתה, עד שחוטפין את היגון ואנחה שיתהפך לשמחה שהוא בחינת ברכה, שזהו בחינת 'לא אשלחך כי אם ברכתי וכו'. וזה שמוצא שאמר לו שעתה אי אפשר לך לומר שירה עד שישאל יאמרו תחילה שירה, כמ"ש 'בין יחד כוכבי צוקר' והדר 'וישיגו כל בני אלקים', היינו שאמר לו שעתה מתחיל קדושתו, שהוא קדושת ישראל שייאלו ממני, שמעתה אין לכם רשות לומר שירה עד שצני יאמרו תחילה, ועל כן אני חופשך עד שתברכני ותתהפך מיגון ואנחה לשגון ושמחה, לשמחה את בני עד שיזכו לצר מהיכלי התמורות. כי זה עיקר הציור בשלימות, כשממירין ומחליפין מרע לטוב, שמהפכין מיגון ואנחה לשגון ושמחה, שעי"ו זוכין לילך ולהודיע אלקותו יתברך בכל העולמות, שזהו בחינת תיקון נה"י כלי הליכה, שזהו בחינת השירות והתשבות שאומרים ישראל, עד שעולין עד הכתר, שהוא המסדה, ששם עליית יעקב, כמוצא שקדושת יעקב עולה עד הכתר וכו'. וזו דייקא כשישראל יאמרו שירה בשמחה, אז דייקא תוכל לעלות ולומר שירה גם כן, כי עתה שכבר התחיל ממני קדושת ישראל, עתה אי אפשר לכם לומר שירה עד שיאמרו בני תחילה. וזה דייקא ע"י שמהפכין היגון ואנחה לשמחה, שזה בחינת 'לא אשלחך כי אם ברכתי', שאתה צעמך דייקא תתהפך לברכני ולשמח את בני כנ"ל.

אייתו אשלי וצליקו"ה (א"ח ה' הולאה ג, כה) דרש את פסוקי מלחמת יעקב עם שרו של עשו, ע"פ מאמר זה, ודו"ק וראה שנסוף דבריו מואב ע"פ פשט את ענין 'אייתו אשלי ומושחו', שהעבדי כוכבים צעמסם יתהפכו לשמחה את ישראל, וכו'. וזה בחינת מלחמת יעקב עם שרו של עשו, בחינת 'ויאצק איש עימו וכו', ואמרו רז"ל שהוא שרו של עשו. כי זה ידוע שכל מלחמתם הייתה בענין הגלויות, שהאיש הג"ל ראה להתגבר להאריך בגלויות, ורואנו זהו להגביר כל כך עד שח"ל לא יוכלו ללאת משם. כי ממת שראין שקך הגאולה סתום ונעלם מאוד מאוד, על כן הם אומרים שיתגברו ח"ו, עד שח"ו אפס תקוה, ועיקר התגברותם הוא גלות הנפש, מה שמתגברים בכל פעם על כל נפש ונפש של ישראל כמו שמתגברים, שמה עיקר אריכת הגלות הכללי כידוע. וכבר מואב שייקך התגברות הקליפות הוא ע"י העצבות כנ"ל, ולא היה אפשר להתגבר עליהם מחמת הענין שכתבנו לעיל שהא צהא תליא, כל מה שמתגברין בעצבות מתגברין התאוות משגל וממון וכעס וכו', וכן להיפך, כל מה שהתאוות מתגברין העצבות מתגבר, וכפי התגברותם אי אפשר לעלות ולעסוק תפלה ומיקוניה כראוי, לעלות למקום שצריכין לעלות, ששם מקור השמחה וכו'. על כן כמעט אבדנו בעניינו, לולא ה' עזרתה לנו ששולח לנו בכל דור צדיקי אמת, שהם עוסקים במיקונו ולוחמים עבורנו. וזה בחינת מלחמת יעקב הג"ל, שממנו עיקר התחלת קדושת ישראל וכו'. אבל העל דבר והספ"א מתגברת באיש הישראלי מאוד על זה ביותה, ובתחילה מסימו ומחטיאו ח"ו ומונע אותו מעבודת השי"ת ומטרידו בטרדת הממון והפרנסה וכו', ואח"כ הוא מוסיק להתגבר עליו צמרה שחורה ועצבות מאוד, וצפרט כשמתעורר באיזה התעוררות לעשות איזה דבר שנקדושה בכונה ולשוב להשי"ת, שאז הוא מתגבר עליו בעצבות יותר, שזה מוזיק מאוד וכו'. וזה היה כל מלחמתו של יעקב עם האיש שנאצק עימו, שרצה להגביר הגלות ולהאריך מאוד, שעיקר הגלות הוא העצבות כנ"ל, 'ויקח כי לא יוכל לו', כי כנגד יעקב צעמנו אין לו שום כח, כי היה קדוש וטהור מאוד בקדושת הצרית, ולא היה לו שום פגם בזה, שמשם כל העצבות כידוע, ועל כן באמת זכח שהוא עכ"ש השמחה, עכ"ש האמת כנ"ל. אבל בעוונותינו הרבים התגבר, 'ויקח צכף ירכו', ואיתא שנגע צביון ובדורות האחרונים שהם בחינת רגלין, בחינת עקבות שמתאחז, שבהם נגע, כי עיקר התגברותם הוא בחינת רגלין, ששם אחיות הקליפות, שהם העצבות, בחינת סטרא דמותא, בחינת 'רגליה ירודת וכו', ועי"ו 'ויקח כף ירך יעקב' וכו'. וזה 'ויאמר שלחני כי עלה השחר, ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתי', היינו שהאיש הג"ל סבר, מאחר שנגע צכף ירך יעקב, בצחינת רגלין, להגביר שם העצבות ח"ו, ייחז יעקב ללאת ממנו ולפוטרו. אבל יעקב צעמס כוחו אמר 'לא אשלחך כי אם ברכתי', זה בחינת מה שכתב רבינו ז"ל על פסוק 'שגון ושמחה ישיגו וספי יגון ואנחה' ומוצא לעיל מזה, שהיגון ואנחה רואים לצרות ולגוס כשמתגברים בשמחה, אבל צריכין לחטוף את היגון ואנחה להכניסו בעל כרחו לתוך השמחה וכו'. וזהו בחינת הג"ל, שהשחר של עשו, שמשם כל הגלויות, כי ממנו כל העצבות והיגון ואנחה, ראה לילך מיעקב כשעלה השחר, כי ראה שאז כל אחד מישראל מתגבר לחטוף הצליית והתפילין צוריות בשמחה, ואומרים פסוקי דמרה ושירות ומשחות הרבה בשמחה, שבה מעלין בכח הדריקים את ניאוצות הקדושים מהיכלי התמורות, עד שעולים בכל העולמות הג"ל, על כן אמר ליעקב 'שלחני כי עלה השחר', שהגיע זמני לומר שירה, כי כל המלאכים למעלה אומרים שירה בשמחה, כי זה כל חיותם וקיומם, וכמו שכתב ארמו"ר ז"ל שנקרא מדרו המלאכים 'שחקים' על שם השחק והשמחה וכו'. אבל כל קטרוסם של כמה מלאכים הוא על האדם שבעולם הזה, שאומרים 'מה אנוש וכו', כי אין ראוי לו לומר שירה בשמחה, מחמת

על ידיכם ועל ברחבם יתבטלו הקליפות. ודרש בספר יקרא דשחא (כד) שענין זה נרמז גם בפסוקי 'מומר שיר ליום השבת' הנאמר בקבלת שבת, שאז עולים ניאוצות הקדושה לטורסם, ח"ו: 'איש עבר לא יידע וכסיל לא יצין את זאת, צפרות רשעים וכו' להשדמס עדי עד, ואתה מרוס לעולם ה"ו. כי הכסילות, שהיא היפך חב"ד דקדושה, אינו יכול להבין כלל איך יכולין להכניע הקליפות והעכו"ם הרשעים ולהעלות מהם ניאוצי הקדושה, מאחר שלעת עתה גדלה הללחתם כל כך, שזהו בחינת מה ששאלו צני דבי אמונא (צבורות ח) שהם בחינת הכסילים הג"ל לר' יהושע בן חנייא 'מי יימיר', היינו מי הוא זה שיוכל לנטוס לתוך היכלי התמורות ולהעלות משם הקדושה וכו' כמבואר בפנים. אבל באמת אין זה שאלה כלל, כי כפי גודל הללחתם כך הוא גודל מפלתם ועליית הקדושה מהם, בצחינת 'להשדמס עדי עד, ואתה מרוס לעולם ה', כי הנה אויביך ה' כי הנה אויביך יאבדו וכו', ותרס פקאים קרני וכו', צדיק כתמר יפרח וכו'. כי ע"י השמחה דקדושה, הקליפות כלין ואוצרין מאליהם, ובעל כרחם יחזירו מעמלן מדרו הקדושה שבהם, וכמבואר בפנים. וכמו כן על כן ע"י קדושת שבת כנ"ל, כי שבת הוא מעין עולם הבא, שאז יהיה השבת וציתול הקליפות לגמרי ועליית הקדושה בשלימות.

ברסלב ניו יורק

היינו שמחים. וכחצ בליקו"ה (או"ח הודאה ו, ט): כל אדם לרין לשמח עצמו בכל יום ויום, זהו הניסיון והישועות של עבר והווה ועתיד, שהוא בחינת יסוד הציבור, שכבר נתייחד מימי אברהם יצחק ויעקב שהתפללו שם כמו שאמרו רז"ל, ומשה רבינו היהיר על זה המקום כמה פעמים, כמ"ש 'והיה המקום אשר יבחר ה' וכו', ודוד משיח וזה למנוח אותו ביגיעות עלומות. וזה בחינת השמחה של הניסיון והישועות שצבעה, וכן הישועות והניסיון של ההווה, שהם בחינת הצמי כנסיות וצמי מדרשות שעוסקים בהם בתורה ומפלה בכל יום, שהם בחינת מקדש מעט. ועיקר השמחה ע"י התקוה שאנו מקווים על הצנין בית השלישי שלעתיד, שיתקיים לעולם, שאז תגדל השמחה עד אין קץ, כמ"ש 'אז יימלא שחוק פיני וכו'.

אז יאמרו בגויים וכו'. רבינו מביא מפסוק זה ראייה לכך שהליאה מהגלות תלויה ברביעי השמחה, וחסה"כ בתהלים (קמ, א-ב): שיר המעלות צפנ"ה ה' את שיבת ציון היינו פתלמים: אז יימלא שחוק פיני ויאמרו רננה אז יאמרו בגויים הגדיל ה' לעשות עמינו הגדיל ה' לעשות עמינו פתלמים: ופירש המגיד"ד (סג): צננו. לעמיד כאשר ישיב ה' מן הגלות את השבויים מצני ציון, יאמרו אז, הנה כל הנרות שעברו הרי הם כאילו חלמנו חלום, ר"ל לרוב הטובה שיהיה להם אז, ידמה להם שלא היו הנרות צלמית כי אם צלום ראו כאילו מנרים להם. הגדיל ה' ר"ל הגדלות האלה הם מה' ולא צאו בזמניה. הגדיל ה' לעשות עמינו. כאילו ישיבו ישראל לומר, הן אמת שה' הגדיל לעשות עמינו, וצבור בטחון הישועה ההיא היינו שמחים מאז עוד היינו בגולה. וכן ביאר המגיד"ד (סג): אז יאמרו בגויים וכו'. ר"ל אלל הגויים יהיה זה דבר חדש והם יאמרו אז, הגדיל ה' לעשות עם אלה, כאילו הדבר התחדש אז, אלל אללנו אינו דבר חדש, כי כבר היינו שמחים. הגדיל ה' לעשות עמינו. כבר שמחנו על זה צבעה, צעת היינו כחולמים, ראינו ושמחנו צעת החזיון על שהגדיל ה' לעשות עמינו, והיא אללנו שמחה ישנה ששמחנו בה מראשית קדומים, כי היא הדבר צרור אללנו כאילו כבר יאל אל המצילות צעת ראינוהו צמחה^(א). והרמ"ד וחלי (סג) ביאר שהשמחה המדוברת בפסוק זה, היא מחמת שיתצטלו הקליפות, וז"ל: אז יימלא שחוק פיני ולשונו רינה. לפי שלא יהיה עוד רע ומוות בישראל, שהם הגורמים את הצביה, ולכן תהיה תמיד השחוק והרינה וכו', מאחר שאין עוד אחיות החילונים הגזולת השפעותיהם והמערכבת שלוותם, ואדרבה יבוא השפע ברביעי אל הייחוד הקדוש, דאחיון דיליה כמנין א"ל, וז"ל 'אז יימלא שחוק פיני ולשונו רינה', והייחוד הקדוש שישרה על ישראל יהיה גלוי ומפורסם לכל האומות^(א).

וע"י השמחה יתבטלו הקליפות. וכחצ בליקו"ה (או"ח הודאה ו, יב) כמה עזות לשמחה בתוקף הגלות, וז"ל: על כן לרבינו להתקרב ליראים צלמית, ולהמשיך על עצמו שמחה בכל הכוחות ע"י כל הנקודות טובות שמוצא עדיין בעלמו וכו', כמו שמוצא על פסוק 'אומרה לאלקי צעודי' ומוצא בדברינו כמה פעמים, וע"י שיצקש ויימלא הרחבות רבות בתוך הנרות בעלמו, צבחינת 'צל הרחבת לי', כמו שמוצא צוה הרבה בהלכות כלאי צהמה ה"ל, וע"י שיתמכל על הסוף האחרון וכו' כ"ל, שזהו בחינת 'איתו אשלי ומושחו וכו' כ"ל, עד שיהפוך וימיר הכל לטובה, צבחינת מה שמוצא על פסוק 'ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה' (בסימן כג בליקוטי מתייאל), שצריכין דייקא לחטוף היגון ואנחה להפכו לשמחה, שכל מה שרואים צבחינת היכלי התמורות להשליכו ולרחקו ח"ו ע"י צבחינת המהופכות והמוציאות כ"ל, יהפוך הכל לטובה, כי אדרבה זהו מוקף שמחתי, שחוק כמוני כל כך כל כך כמו שידוע בנפשו, אעפ"כ אני מתלבש צבחינת כל יום והולך למקוה וכו' ונותן דקה וכו', אשר אין כל העולם כולו

כדאי נגד אור נקודה אחת של חייה מלוה, צפרט מה שזכה להתקרב לצדיקי אמת וכו' כמבואר בדברינו הרבה מזה (וצפרט בהלכות פריה ורביה הלה א), עד שימשיך שמחה על עצמו ויעשה המצוות בשמחה, שע"ז דייקא יעלה מהיכלי התמורות וכו', עד שזכה לבחינת תיקון המסדר וכו' שהוא צבחינת כתר, ששם מקור השמחה, שתיקונו דייקא ע"י צבחינת 'מי יימר' ה"ל, שהוא ע"י שירד להיכלי התמורות ועלה משם צבת הצדיקים, ע"י שהתגבר לחטוף היגון ואנחה להפכו לשמחה כ"ל, שע"ז עיקר הגאולה והפדות של לעמיד, שע"ז יפדה נפשו מגלותה גם עתה וכו'. וזהו צבחינת 'ופדויי ה' יצונו וכו' ושמחת עולם על ראשם', זה צבחינת כתר שהוא על הראש, ששם מקור השמחה כ"ל, ונסמך לזה מיד 'ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה', שהוא צבחינת מה שחוטפין היגון ואנחה ומהפכין אותו לשמחה כ"ל. כי דייקא ע"ז יואחז מהיכלי התמורות, ועלין בכל העליות ה"ל עד שזוכין לבחינת כתר, שהוא צבחינת 'שמחת עולם על ראשם', ששם עיקר הפדות והגאולה, צבחינת 'ופדויי ה' יצונו וכו'.

ילקוט הגה"ל

מילואי חכמה

וע"י השמחה יתבטלו הקליפות. ומוצא בשי"ק (ב, נה): פעם כשדובר רבינו מהחלומה הרוקית אמר 'הם אנשים שמחים, ומשום כך מנאחים הם צמלחמותיהם'. וכן מסופר בשי"ק (ה, נח): לרבי מאיר טעפליקער תלמיד מוהר"מ ז"ל היה תלמיד, שהיה דר בצפר רחוק. והנה היו אנשי שלומנו צבטעפליק נוהגים להתאסף ביום הפורים צבית רבי מאיר, שהיה נוהג להכין את הסעודה תיכף אחר תלות היום, כשהוא מגיף את תריסי הבית ומדליק נרות כנהוג, וכדי להגביר היטב השמחה. והנה צעת הריקודים שרקדו שם אנשי שלומנו, הצמין רבי מאיר שהכפרי הזה, שגם הוא צל לשהות אללו ביום הפורים, אינו רוקד ושמח כאשר אנשי שלומנו, עד שניגש אליו רבי מאיר ושאלו לפשר הדבר. ענה לו היהודי ה"ל, אהם אין לכם סיבה מיוחדת שלא לשמות, אלל אני ישש לי כמה צנות שצגרו ואין לי צמה להשיאם ולתת עבורם נדן כנהוג, צפרט צמי צביה הצוגרת מכולם, ואיך אשמח. אמר לו רבי מאיר צמתייה, וכי אם כן לא מנאח לך ענה אחרת לנאח מסבך לרותיך אלל צזאת שתייה צמרה שחורה. ותפסו ותיצקו ואמר לו חזור והגד אלס כל כך רע אזי פונים וזועקים עוד ועוד אל השי"ת, צרות לצבי הרחיבו, ממנוקותי הוליאני, וכך הכניסו צמעגל הרוקדים המצוסמים. והתחיל הכפרי ה"ל לצעוק ולשלוף בקולי קולות עימו יחד 'צרות לצבי הרחיבו, ממנוקותי הוליאני', כשרבי מאיר מעודדו בכל פעם 'ואם אכן כל כך רע אזי זועקים צרות לצבי וכו'. והנה אחר כמה ימים לאחר הפורים, עבר אחד מאנשי שלומנו צנסיעמו דרך הכפר של הכפרי ה"ל, והיה מוכרח לצבות שם, וכששהה שם ביום השבת נחודע מפתו הננועה, ואמר לו, ראה נא, יש לי צמור צביל צתך, אולי נעשה שידוך. ענה לו הכפרי ה"ל, ראה, לקצר זה מוכרח אני לשאלו את פי רבי. שאלו זה מאנשי שלומנו, מי הוא רבך. ענה ואמר לו, הוא רבי מאיר טעפליקער ז"ל. ענה ואמר לו האורח, רבי מאיר אלל הוא ידיד נפשי ומכירני היטב, וצוודאי יסכים לשידוך זה. וכן היה והשתדלו צבייהם. וראה צמוש צזכות הפורים היא שעמדה לו.

אז יאמרו בגויים. ומוצא בקדושת לוי (ליקוטיס, ד"ה אז יאמרו) שיקר השמחה המדוברת בפסוק זה פהיה צעבור שיתגדל שמו יתברך, ולא צגלל הטובות שיומשכו לנו, וז"ל: הנה צבצית משיח דקנו אז ישיגו הכנסת ישראל כל הטובות והצרכות, ויהיה להם ששון ושמחה, אך אע"פ שיהיו שמחים מחמת כל טוב ורוב חדוה, עיקר השמחה אשר ישמחו יהיה על אשר על ידם יתגדל ויתקדש שמו של הצורא צרוך הוא צבצבים, שכל האומות יכירו כה ה' ואהבת הכנסת ישראל, וע"ז ישמחו בשמחת ה' שגשגם התענוג העליון. וזה שכתוב 'אז יאמרו בגויים הגדיל ה' לעשות עם אלה'. 'הגדיל ה', רואה לומר מה שיתגדל ה', וע"ז מה נתגדל ויתקדש ה', וזה שאמר 'לעשות עמינו', רואה לומר ע"ז ששעה עימנו כל הצרכות וכל הטובות ע"ז נתגדל שמו, ועל זה אנו שמחים, רואה לומר עיקר השמחה הוא עבור שגשגם תענוג הצורא ושמח צמעשו.

מפילת הקשרים

(מב) ודו"ק וראה שהעולה מפירושים אלו, ש'היינו שמחים' משמע שעוד כשהיינו בגלות היינו שמחים בישועה העתידה. וע"פ זה, וכן ע"פ דברי מוהר"ת (בהלכות הודאה ו), המבואר בנח"ל ד"ה 'ולעיתים בצאת ישראל מהגלות בשמחה', יתכן לפרש את דברי רבינו ש'ע"י ריבוי השמחה שיהיה בעת הוצאת, הכוונה לשמחה ששמחים עוד בהיותנו בגלות, ובטוטים בישועה העתידה, ע"ז בעצמו ניושע. (מג) וע"י לעיל (אות ב) שמהות הקליפות הוא עצבות, ולכן ביטול הקליפות הוא הגורם לשמחה שתהיה לעתיד.

לד' הקב"ה אמר למשה
 יקום נקמת בני ישראל
 מאלה המצרים, אך לאו
 וכן נאה. את מואב אני
 עובד כעת, ואמרי שייאלו
 מהם שמי מרגלים, הרי
 יבוא חזן דן שני, שהוא
 יקום נקמות מואב,
 וירחק את הקדיה המלאה
 טיגופת פעור. וזה
 שכתוב 'מואב סיר רחמי',
 ובוודאי שאשעטס. וכל
 עוד אומן שמי מרגלים
 לא יאלו, לא נענשו,
 כיון שילאו, נא דוד
 ורמז הקדיה מהטיגופת
 שלהם, ולא שמה רוח
 הקודש על דוד. אמר לו
 הקב"ה, דוד, כשמדדתי
 את כל העולם והפלתי
 גורלות, ישראל היו חבל
 נחלמי, לכן זכרתי מה
 שעשו מואב חבל נחלמי.
 מה כתוב על מואב,
 'וימדדס חבלו', בגלל
 אותו חבל נחלמי, שכל
 אותם שהיו מאחור ורע,
 אותו חבל אחו צהם.
 כתוב 'מלוא החבל', מה
 זו הלשון 'מלוא החבל',
 אלף זה שכתוב בו 'מלוא'
 כל הארץ כבודו, והיא
 אמר ללוד, וזה להחיות
 וזהו להחיות, ואותו חבל
 אחו צהם שהיו ראוים
 להיכבד, ולכן אתו צהם
 חבלו, ופשוט את החבל
 על מה שעשו באחור חבל
 נחלמי.

וימדדס בחבל השכב אותם ארצה. רבינו מביא ראיה מפסוק
 זה לכן ש'מושחו', היינו מדידה בחבל, מרמז לזיטול
 הקליפות. והנה פסוק זה נאמר אחר שהודיע הש"ת ללוד כי זיהמ"ק טרם
 יכול להיבנות באשר טרם נכרתו אויביו, ועל כן הלך דוד אל ארצם
 להכניעם^מ. ולאחר שהכניע דוד את

בבחינת (שמואל ב ט) וימדדס בחבל השכב אותם ארצה. וזה מושחו, היינו המדידה לכלות אותם:

קדושת עבודתו, והעיקר ע"י עשיית המלוה בשמחה, ע"י עולין
 נילוצות הקדושות מאליהם מניין הקליפות והם כלין ואובדין, רק
 שאינם כלין ואובדין כל הקליפות לגמרי ממש, כי זה יהיה רק
 לעתיד, ועכשיו נמשך גם כן בחינת זיטול הקליפות, כפי בחינת
 זיטור ועליית הנילוצות הקדושות שנמשך בכל פעם, כמו כן
 הקליפות כלין והולכין, שזה בחינת 'וימדדס' איהו להחיות ואיהו
 להחיות, מחמת שיש עדיין איהו נילוצות הקדושות מבחינת המלכות
 דקדושה זיניהם, רק שזו המדידה גופא נעשה גם כן ממילא,
 כאלו הם צענמס מודדין איהו מהם לבלות ולהחיות לגמרי, שזה
 בחינת 'מושחו', היינו המדידה לבלות אותם. ועיין צהר בלק דף
 ק"ט ע"א (המוצא במק"ס חאריכות) 'וימדדס חבלו וכו', מה כתיב
 (דברים לב) 'ישראל חבל נחלמי', דכירנא מה דעבדו מואב חבל
 נחלמי ה' וכו', 'וימדדס חבלו', כל אינון דהוה מההוא זרעא, הא
 חבל אחיד צהו וכו'. מהו 'מלוא החבל', אלף מההוא דכתיב זיה
 (ישעיה ו) 'מלא כל הארץ כבודו', והוה אמר דא הוא לאחיהי ודא
 הוא לקטלא וכו', (ועי' מקדש מלך שפירש שחבל הוא מלכות
 וכו'), וזה בחינת 'איימי אשלי ומושחו' המבואר במאמר זה.

מלוא החבל חבל נחלמי, מואב מה כתיב, (שמו"ב ט) 'וימדדס חבלו',
 זרעא מההוא חבל אחיד צהו. מהו 'מלוא החבל', אלף מההוא דכתיב זיה (ישעיה ו) 'מלוא כל הארץ כבודו', והוה אמר דא הוא לאחיהי ודא הוא לקטלא וכו'. והוא חבל אחיד ודא הוא לקטלא. והוא חבל אחיד באינון דלחחון לקטלא, בגין כך אחיד חבלו, ופשיט חבל על מה דעבדו
 צההוא חבל נחלמי ה'. ופירש הממוק מדבש (סג) **לנמר דיפקון מרין מרגלנן מינייהו.** ואחר שייאלו מהם שמי מרגלים, שהם רוח המואבית
 ונעמה העמונית, שמהם יראה שלשלת מלכות בית דוד. **כיון דנפקו אמת דוד ואסמי וכו'.** כיון שייאלו מהם רוח ונעמה, נא דוד ורמז את
 הקדירה מטיגופת שלהם. **שראת רוח קודשא וכו'.** אז שרמה רוח"ק על דוד, אמר הקב"ה ללוד, **כד כל עלמא מדידנא ואפילנא עדדין,** ישראל חבל נחלמי
 את כל העולם, והפלתי גורלות על כל האומות, כמ"ס 'צהנחל עליון גויים וגו'. **ישראל חבל נחלמי הו.** בחרתי בישראל להיות חבל נחלמי,
 כמ"ס 'כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלמי'. **מה דעבדו מואב חבל נחלמי.** שהכשילו אותם לזנות אל צנות מואב, לכן אפרע מהם ע"י דוד.
וימדדס חבלו. השכיב אותם לארץ ומדד אותם בחבל ארוך, דרך זיוון ונקמה. **צההוא חבל נחלמי ה'.** ששכיל שהחטיאו את ישראל שהם חבל
 נחלמי ה'. **מההוא זרעא.** מאחורו הזרעו שהרעו לישראל צמדבר בשטיים צבעל פעור. **ההוא חבל אחיד צהו.** אותו חבל אחו צהם וקלטו אותם.
מלוא כל הארץ כבודו. היינו השכינה, ונקראת גם כן חבל, לפי שהיא קשר כל האלילות. **והוה אמר, דא הוא לאחיהי ודא הוא לקטלא.** והוא אמרה
 ללוד צרום הקודש, זה הוא להחיות וזה הוא להחיות. ועי' לעיל במק"ס חא"ב, ד"ה 'מעלה הקדושה והחיות שנקליפות וכו', צדריה האר"ל

ואני תפלה

והעורר רחמיך הרבים
 עליו ותמחה ותחיש
 דְּיָגְאָלְנִי, וְתִשְׁלַח לְנִי
 מִהַר אֶת מְשִׁיחִינִי,
 מְשִׁיחִי בְּן דָּוִד וְיִשְׁמַח בְּךָ
 יוֹסֵף, וְיִשְׁנֵיבֶה וְיִתְחַבְּרֵה
 וְיִבְרָךְ יְהוָה, וְיִבְנֵינוּ
 וְיִשְׁפִּילֵנוּ אֶת כָּל הַשְּׂבָעִין
 עֲבֹדָה וְכָל הַסְּבָרָה
 אֲחֵרָה עַד עַפְרָה, וְיִגְלוּ
 הַקְּבָרִים בְּעוֹלָם, וְיִפְעֻנוּ
 מִעֲבֹדוֹתֵיהֶם הַחַיִּים,
 וְתִפְלֵא הָאָרֶץ בְּעֵה
 דְּעֵת אֲתִי יִפְעִים לִי
 מִקְּבָרִים, וְיִדַע כִּי פְעוּל
 כִּי אֶתָּה פְּעוּלָהּ, וְיִבִין
 כִּי צִוֵּר בִּי אֶתָּה וְצִוֵּרְתִּי,
 וְיִשְׂבֹּבוּ כִּי הַעֲמִים עַל
 יְדֵי הַקְּבָרִים שֶׁל הַתְּרִין
 מְשִׁיחִי, וְיִבְרָךְ הַדָּן
 וְיִבְרָךְ אֶתְּךָ, וְיִקְרֵם מִקְּרֵא
 שְׂבָחוֹת בְּיָ אֱלֹהֵיךָ
 אֵל כִּי הַעֲמִים שֶׁפִּה
 בְּרוּהֶם, לְקָרָא בְּשֵׁם בְּשֵׁם
 יִי עֲבָדוֹ שְׂבָח אֱלֹהֵי
 וְהַעֲבִיר מִפְּשִׁלְתֵי יְדוֹן פֶּן
 הָאָרֶץ, וְיִפְלְחוּ הַרְשָׁעָה
 מִהַרְהָ תִּעְקַר וְתִשְׁבַּר
 וְתִמְצַר וְתִכְלֵם וְתִכְנִיעַם
 וְתִשְׁפִּילֵם בְּמִתְרָה
 בְּיָמֵינוּ (פיקו"ס).

קדירה מטיגופא דליהון וכו'. כדן שראת רוח קודשא על דוד. אמר ליה, דוד, כד כל עלמא מדידנא ואפילנא עדדין, ישראל חבל נחלמי הו, דכירנא מה דעבדו מואב חבל נחלמי. מואב מה כתיב, (שמו"ב ט) 'וימדדס חבלו', צההוא חבל נחלמי ה', כל אינון דהוה מההוא זרעא מההוא חבל אחיד צהו. מהו 'מלוא החבל', אלף מההוא דכתיב זיה (ישעיה ו) 'מלוא כל הארץ כבודו', והוה אמר דא הוא לאחיהי ודא הוא לקטלא. והוא חבל אחיד באינון דלחחון לקטלא, בגין כך אחיד חבלו, ופשיט חבל על מה דעבדו צההוא חבל נחלמי ה'. ופירש הממוק מדבש (סג) **לנמר דיפקון מרין מרגלנן מינייהו.** ואחר שייאלו מהם שמי מרגלים, שהם רוח המואבית ונעמה העמונית, שמהם יראה שלשלת מלכות בית דוד. **כיון דנפקו אמת דוד ואסמי וכו'.** כיון שייאלו מהם רוח ונעמה, נא דוד ורמז את הקדירה מטיגופת שלהם. **שראת רוח קודשא וכו'.** אז שרמה רוח"ק על דוד, אמר הקב"ה ללוד, **כד כל עלמא מדידנא ואפילנא עדדין,** כשמדדתי את כל העולם, והפלתי גורלות על כל האומות, כמ"ס 'צהנחל עליון גויים וגו'. **ישראל חבל נחלמי הו.** בחרתי בישראל להיות חבל נחלמי, כמ"ס 'כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלמי'. **מה דעבדו מואב חבל נחלמי.** שהכשילו אותם לזנות אל צנות מואב, לכן אפרע מהם ע"י דוד. **וימדדס חבלו.** השכיב אותם לארץ ומדד אותם בחבל ארוך, דרך זיוון ונקמה. **צההוא חבל נחלמי ה'.** ששכיל שהחטיאו את ישראל שהם חבל נחלמי ה'. **מההוא זרעא.** מאחורו הזרעו שהרעו לישראל צמדבר בשטיים צבעל פעור. **ההוא חבל אחיד צהו.** אותו חבל אחו צהם וקלטו אותם. **מלוא כל הארץ כבודו.** היינו השכינה, ונקראת גם כן חבל, לפי שהיא קשר כל האלילות. **והוה אמר, דא הוא לאחיהי ודא הוא לקטלא.** והוא אמרה ללוד צרום הקודש, זה הוא להחיות וזה הוא להחיות. ועי' לעיל במק"ס חא"ב, ד"ה 'מעלה הקדושה והחיות שנקליפות וכו', צדריה האר"ל

המבאר ש"כיון שהקדושה והחיות שבהם מסתלק מהם, אז נשארים הם ממים'.

מילואי הכמה

וימדדס בחבל השכב אותם ארצה. וביאר הרמ"ד וואלי (שמו"ב ט, ז)
 ששני השלש שהיג דוד הם הקליפות שאין להם צדור, והשלש הוא
 הנילוצות הקדושים שבמין הקליפות שהחיה אותם, שאותם יכל דוד לצר באמצעות
 החבל שמדד, שהוא צבחי' החבל' דקדושה הניג', היינו 'יעקב חבל נחלמי, ח"ו: **ויך את מואב.** אח"כ היכה והכניע את קליפת מואב שהוא יאל ממנה, אך
 אמנם לפי שבסגינים שלהם נשאר עדיין איהו דבר טוב ולא ידע
 ערכו, אלף החבל' הקודש שהוא כוד הת"ת נופא דלינלנא, 'יעקב חבל
 נחלמי', לפיכך **וימדדס חבלו השכב אותם ארצה.** להכניעם תחת המלכות.
 נשאר לחיים, יען 'מלא צו דבר טוב'^מ.

וימדדס בחבל השכב אותם ארצה. ומוצא צעריני נחל (פ' קרת, ד"ה
 ויקח קורח): והנה דוד המלך ע"ה התגבר על אויביו מסביב,
 וצעמון ומואב עשה שפטים צחף וצחימה יותר מכל האומות, 'וימדדס
 חבלו' שני חבלים להחיות ומלוא החבל להחיות' (שמו"ב ט), ויגרס
 'מחרי' הצבול וצמגרות' (שם יב), והטעם מבואר בקרנה צהר הקדוש.
 והענין, כי אמרו חז"ל (צ"ר מא) 'מלאכי את דוד עבדי, היכן מלאכיו,
 צדוס', כי נשלח לוט מתוך ההפיכה עבור שייאל ממנו דוד המלך ע"ה
 מרות המואבית. וביארנו במקום אחר כי צטטו אדם הראשון שפלו
 השמות צעמון הקליפות, אזי כל עוד שהיה הששמה יותר קדושה וגבוהה
 הוכחה להיות נשנה מוך קליפות עצמות, לבלי מוכל להסגבר צעמס
 קדושתה לצטל ולכלות הקליפה היא. לזאת נשמת דוד המלך ע"ה שהיתה

מביאת הקשרים

(מד) בבחי' הירידה אל הקליפות והכנתם, שבוה תלויה המשכת ברכת השכל, היינו בנין ביהמ"ק, כמבואר לעיל. (מה) ומשמע מדברי הרמ"ד שהחבל אינו רק כלי מדידה, אלא הוא הקשר לקדושה העליונה, בבחי' 'חבל נחלתו' הנוכר לעיל במאמר (ובדברי הרמ"ד), שמכוחו היה יכול לוד להעלות את הטוב שהיה בעומק הקליפות.

כד

אָמרוּ לָהּ, אָמְצָעוּתָא דְעֵלְמָא הִיא. זְקָפָא לְאַצְפָּעְתָּהּ, אָמַר לָהּ הָבָא. אָמרוּ לָהּ, מִי יֵימַר. אָמַר, אֵיתוּ אֲשֶׁלוּ וּמוֹשְׁחוּ:

לְשׁוֹן רַבְּנֵי זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּהּ

א דַּע, שְׁיֵשׁ אֹר, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִנְפְּשֵׁי וְרוּחֵי וְנִשְׁמָתֵי, וְהוּא אֹר אֵין סוּף, וְאֵף עַל פִּי שְׂאִין הַשְּׁכָל מְשִׁיג אוֹתוֹ, אֵף עַל פִּי כֵן רְדִיפָה דְמַחְשָׁבָה לְמַרְדָּף אֲבַתְרָה, וְעַל יְדֵי הָרְדִיפָה, אֵז הַשְּׁכָל מְשִׁיג אוֹתוֹ, בְּבַחֲנֵינָת מְטִי וְלֹא מְטִי. כִּי בְּאֵמַת אֵי אֲפֹשֶׁר לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ, כִּי הוּא לְמַעְלָה מִנְפֶּשׁ רוּחַ נְשָׁמָה:

אורח מישור

דַּע, שְׁיֵשׁ אֹר, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִנְפְּשֵׁי וְרוּחֵי וְנִשְׁמָתֵי, וְע"כ אֵי אֲפֹשֶׁר לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ בְּכָלִים שֶׁל עוה"ז, בְּרוּחֵי בְנִפְשֵׁי וְנִשְׁמָתֵי: וְהוּא אֹר אֵין סוּף. וְהַכוּוּנָה לְאוֹר הַצַּחְצוּחוֹת, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַסְפִירוֹת (לְהֵלֵן): וְאֵף עַל פִּי שְׂאִין הַשְּׁכָל מְשִׁיג אוֹתוֹ, בְּדֶרֶךְ הַבְּנָה: אֵף עַל פִּי כֵן, רְדִיפָה דְמַחְשָׁבָה לְמַרְדָּף אֲבַתְרָה. כִּי הַשְּׁכָל רֹאֵה אוֹתוֹ מֵרְחוֹק, וְיֵשׁ לוֹ הַרְגֵשׁ גָּדוֹל בְּאוֹר הַזֶּה. וְלִכֵּן הוּא רוֹדֵף אַחֲרָיו לְהַשִּׁיגוֹ: וְעַל יְדֵי הָרְדִיפָה, אֵז הַשְּׁכָל מְשִׁיג אוֹתוֹ, כִּי ע"י הַרְדִיפָה וְהַשְׁתַּקְקוּת לְהַשִּׁיג אֵת הַיְדִיעָה, נִבְנִים כָּלִים גְּדוּלִים וְנוֹרְאִים, שֶׁעַל יָדָם זֹכָה הַשְּׁכָל לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ מֵעַט, בְּבַחֲנֵינָת מְטִי וְלֹא מְטִי. פִּי שְׁמַגִּיעַ וְאֵינוֹ מַגִּיעַ. וְהֵינּוּ שְׁזוּכָה לְהַגִּיעַ וְלְהַשִּׁיג מִשֶּׁהוּ, אֲבָל בְּאֵמַת לֹא הַגִּיעַ וְלֹא הַשִּׁיג: כִּי בְּאֵמַת אֵי אֲפֹשֶׁר לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ, כִּי הוּא לְמַעְלָה מִנְפֶּשׁ רוּחַ נְשָׁמָה:

ביאורים

שיש אור שהוא למעלה מנפשין ורוחין ונשמתין וכו' וע"י הרדיפה אז השכל משיג אותו וכו'. ולהלן מבואר שהוא אור הצחצחות, שהוא מדרגה עליונה ועצומה מאד, למעלה מן הספירות. וא"כ לכאורה נראה שכל המאמר מדבר ליחיד הדורות, שיש להם שייכות עם מדרגות מופלאות כאלו, ולא לאנשים פשוטים כמונו, שאפילו את המדרגות הפשוטות עדיין לא השיגו. אמנם כתב בליקו"ה הודאה ו' סעיף א'

בזה"ל, וצריך אתה המעיין שתדע ותאמין, שכל מה שנאמר שם, נעשה ע"י כל אחד מישראל, כשזוכה להתגבר לעשות המצוה בשמחה. כי לא בשמים היא, שלא נאמרה התורה לעולי שמים וכו', כי קרוב אלינו הדבר מאד וכו', ואין כאן מקומו להרחיב הדיבור בזה ע"כ. וגם בהלכות נפילת אפים ד' סעיף א' כתב, שענין זה נעשה על ידי כל אדם בסדר התפלה ע"ש. וכוונתו בזה עפ"י הכלל, שכל בחינה כלולה מכל הבחינות, ולכן

ב וְדַע, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ אֶפְלוּ בְּבַחֲיַנַּת מְטִי וְלֹא מְטִי, אֲלֵא עַל יְדֵי עֲשִׂית הַמְצוּוֹת בְּשִׂמְחָה, כִּי עַל יְדֵי שִׂמְחַת הַמְצוּנָה נִשְׁלַם הַקְּדוּשָׁה, וּמַעֲלָה הַחַיִּית וְהַקְּדוּשָׁה שֶׁבְּקִלְפוֹת, בְּבַחֲיַנַּת אֶחָד עֶשֶׂר סְמָנֵי הַקְּטָרֶת. כִּי הַקְּלָפוֹת הֵם

אורח מיישור

וְדַע, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ, אֶפְלוּ בְּבַחֲיַנַּת מְטִי וְלֹא מְטִי, אֲלֵא עַל יְדֵי עֲשִׂית הַמְצוּוֹת בְּשִׂמְחָה. כִּי עַל יְדֵי שִׂמְחַת הַמְצוּנָה נִשְׁלַם הַקְּדוּשָׁה, וּמַעֲלָה הַחַיִּית וְהַקְּדוּשָׁה שֶׁבְּקִלְפוֹת, בְּבַחֲיַנַּת אֶחָד עֶשֶׂר סְמָנֵי הַקְּטָרֶת. וכמובא באריז"ל שע"י הקטורת מוציאים מן הקלי' את הניצוץ האלקי שכבוש אצלם ונותן להם חיות. ועי"ז נשלם הקדושה, כי כל זמן שהניצוץ הקדוש נמצא אצל הקלי', כביכול יש חסרון בקדושה, ובזמן שמוציאים אותו מהם, נשלם הקדושה. ואז הוא מתחיל לעלות בעליות גדולות מאד כמשי"ת, ועי"ז זוכה האדם להשיג את האור הגדול כמו שיתבאר: **פִּי הַקְּלָפוֹת הֵם בְּחִינַת מוֹתָרוֹת.** פי' פסולת מיותרת שנדחית לחוץ, כמו צואה שנדחה חוץ לגוף. - כי כל הדברים שבעולם דומים למאכל,

ביאורים

לתקן כלים קדושים ונוראים, שעל ידם זוכה להשיג דעת גדול, בחי' אי"ס, לפי בחינתו, בבחי' מטי ולא מטי.

ומעלה החיות והקדושה שבקליפות, בבחי' אחד עשר סמני הקטורת. ענין זה מבואר באריז"ל, כי יש י' ספירות בקדושה, וזלע"ז עשה אלקים, שתחתם נמצאים י' ספירות בקליפה. ויש ניצוץ אחד של קדושה, שעומד ביניהם, למעלה מי' ספירות דקליפה. והוא מחיה את הי' ספירות דקליפה מרחוק, ויחד הם י"א בקליפה. ובזה יש חילוק בין הקדושה לקליפה, כי בי' ספירות של הקדושה, האור העליון שמחיה אותם, הוא מובלע ונתעלם בתוכם, ולכן מספרם עשרה בלבד. אבל העשר קליפות, אין חיות הקדושה מובלע בתוכם, כי אין הקודש מתערב בחול, אלא עומד למעלה על ראשם, ומשם מאיר להם. וע"כ מספרם

בכל מדרגה שאדם אוהו בה, יש בה נפש רוח נשמה, ובחי' אי"ס, שהוא למעלה מאותו נר"ן. כי יש נר"ן דנפש, ונר"ן דרוח, ונר"ן דנשמה. וכלפי כל מדרגת נר"ן ישנם השגות גבוהות, שהם נחשבות עבורם בחי' אור אין סוף. והאדם מרגיש שהוא מנוע מהם, ואינו מסוגל להשיגם. וע"י שמתחזק לעשות מצוות בשמחה, זוכה לפרוץ את המחיצה המפסקת, ולעלות לידיעות הגבוהות יותר, שלא האמין שמסוגל להגיע אליהם. כי להלן מבואר, שע"י השמחה נבנים ט' היכלין דקדושה, ואלו הט' היכלין, הם שורש כל הכלים דקדושה, שעל ידם זוכים להתקרב להשי"ת, ולהשיג כל השגות אלוקות (ליקו"ה נפילת אפים ד' סעיף י"ז), ולכן כל אחד לפי מדרגתו, וכפי מה שזוכה לקיים מצוות בשמחה, כך זוכה

בְּחִינַת מוֹתְרוֹת, וְהֵם בְּחִינַת עֲצָבוֹת, בְּבְחִינַת (משלי יד) בְּכָל עֲצָב יִהְיֶה מוֹתֵר.

אורח מישור

שהוא מעורב חיות אלוקי, עם גשמיות. וכשאדם אוכל את המאכל, הגוף מברר אותו. שנוטל את החיות שבמאכל, ואילו החלק הגשמי שאין בו חיות, נעשה מותר וצואה ונדחה לחוץ. ואף הקלי' הם בחי' מותרות. כי הם מסתירים ומעלימים את האור האלקי שנותן חיות ושמחה, ומשאירים רק את החיצוניות הגשמית. ומזה נעשה הדבר, פסולת גשמי בלי שום חיות אמיתית. וזהו מותר: וְהֵם בְּחִינַת עֲצָבוֹת. שכיון שאין אצלם חיות אלקי, אין להם חיים אמיתיים, של שמחה, אלא חיים של עצבות. וע"ז נאמר (ברכות י"ח) רשעים בחייהם קרויים מתים: בְּבְחִינַת בְּכָל עֲצָב יִהְיֶה מוֹתֵר. כלומר שהסיבה לכל עצב הוא מחמת

ביאורים

הקב"ה את מדת הגבורה, ונתן בה כח של צמצום, והוא מסדר ומיישב לאדם את האור האלוקי, באופן שיוכל להבין אותו בשכלו. אלא שהכלל שבכל מקום שיש צמצום, יש אחיזה לקלי'. כי מחמת שהצמצום ממעט כביכול את האור האלוקי, יש לקלי' אחיזה בכח הצמצום הקדוש הזה. ובזמן שישראל חוטאים, מתגברים הקלי' ופוגמים את כח הצמצום, ומהפכים אותו למכסה גמור, שמשתיר לגמרי את האור האלוקי מן האדם, עד שאין האדם רואה את האמונה כלל. וזהו תוקפא דדינא. כי מדת הדין היא כח הצמצום, והקלי' מגבירים את הדין בתוקף גדול יותר מדאי, עד שנעשה ממנו, מכסה והסתרה גמורה. ולכן הם נקראים קליפות, כי הם הופכים את הצמצום לקליפה, שמכסה ומסתיר את האור האלוקי לגמרי, כמו קליפה שמכסה את הפרי, עד שאין רואים רק את הקליפה, הוא הגשמיות והטבע בלבד. ועי"ז נעשה מן השפע שלהם, פסולת ומותרות, בחי' צואה. כי כל הדברים

י"א. וי"א סממני הקטורת, הם כנגד י' ספירות דקדושה, עם הניצוץ ההוא. ועי"ז שהיו מקטירים אותם, כוללים את הניצוץ הזה עם הי"ס דקדושה, ומפרידים אותו מן הקלי', ואז היו נשארים הי' ספירות דקליפה, מתים ללא חיות. ועי"ז ניתן להוציא מהם את שאר ניצוצות הקדושה, שכבושים תחת ידם. ולכן נקרא קטורת, מלשון קשר, כי הוא מקשר את הניצוץ שירד לסט"א, עם הי' ספירות דקדושה. ומזה נשלם הקדושה, כי בזמן שהניצוץ הקדוש צריך לרדת לתוך הקלי' כדי להחיותם, זהו פגם לקדושה, וכשמעלים אותו מן הקליפות, נשלמת הקדושה. וכך נעשה גם ע"י שעושים מצוות בשמחה.

כי הקליפות הם בחי' מותרות, והם בחי' עצבות. ראה מ"ש באורח מישור, ויסוד הענין הוא מ"ש בהמשך התו', שהקב"ה ברא כח של צמצום, שמיישב ומסדר את השכל, כדי שעל ידו יוכלו בני אדם לידע ולהכיר אותו בעולם. כי השכל הגשמי של האדם, אין לו השגה בענינים אלוקיים גבוהים, ולכן ברא

וְהֵם תְּקַפְּא דְדִינָא, בְּבַחֲיַנְתָּ (בראשית ו) וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ. וְעַקֵּר הַשְּׂמִמָּה הִיא בְּלֵב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים ד) נִתְתָּה שְׂמִמָּה בְּלֵבִי. וְגַלּוּת הַשְּׂכִינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת

אורח מיישור

שנעדר החיות האלוקי, ונשאר רק מותר: וְהֵם תְּקַפְּא דְדִינָא. שמחמת שהם בחי' מותר ועצבות, לכן הם מתנהגים בדרך של דין קשה. כי השמחה ממתיקה את הדינים. אבל הקלי' שהם שרוים בעצבות, אין להם המתקה. ולכן הם מתנהגים בדרך של דין קשה. - וע"י הדין הקשה שלהם, הם מפילים גם אחרים לעצבות. שבזמן שהם מתגברים על איזה נפש מישראל, הם מתנהגים עמו בתוקפא דדינא, ומזה גם הוא נופל לעצבות. ומרוב התוקף וההתגברות שלהם, אי אפשר לצאת מתחת ידם, ולהתחזק בשמחה (ביאור הליקוטים, מובא בביאורים בסוף התו'). וכך הם מתגברים גם על השכינה, ומפילים גם אותה לעצבות: בְּבַחֲיַנְתָּ וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ. שע"י העוונות (שעשו אנשי דור המבול), נתגברו הקליפות בתוקף גדול, עד שהשתלטו על הלב, הוא השכינה. והפילו אותה לעצבות: וְעַקֵּר הַשְּׂמִמָּה הִיא בְּלֵב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב נִתְתָּה שְׂמִמָּה בְּלֵבִי. והכוונה בזה למדת הבינה שנקראת 'לב', כמ"ש בפתח אליהו, בינה לבא. ושם מאיר האור האלקי בלי הסתרות, ואין שם

ביאורים

אותו לשמחה, אלא אדרבא הם מפילים אותו לעצבות. וז"פ בכל עצב יהיה מותר. שכל עצב שיש לאדם, זה מחמת שהוא נדבק בצד המותר. ובתו' ס"א מוסיף רבינו שבזמן שאדם ניזון מן התאוות והגשמיות, שהם בחי' מותר, מזה נפגמים לבו ומוחו. כי מן המאכלים המגושמים עולים עשנים סרוחים אל המוח, ומבלבלים את הדעת. ואז כל המשפטים שלו עקומים ומעוקלים. וגם לבו מתטמטם, ועי"ז אין לו עצה שלמה, אלא בכל דבר הוא מסופק, ואפילו אם כבר החליט לעצמו איזה עצה, כל עצותיו הם עצות נבערות עי"ש.

ועיקר השמחה היא בלב. ראה מ"ש באורח מיישור, ונרחיב יותר. דהנה יש עשר ספירות שבהם השפע משתלשל מאיתו ית' עד שמגיע לעולם הגשמי.

שבעולם הם כדמיון המאכל, שנמצא בו כח אלקי, שהוא מחיה ומזין את הגוף, כמ"ש (דברים ח') כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. ובזמן האכילה, הגוף קולט את הכח הרוחני שבמאכל, ואילו את גשמיות המאכל הוא דוחה לחוץ, ונעשה ממנו פסולת ומותר וצואה (ליקו"ה השכמת הבוקר ד' אות ט'). וכך בכל הדברים והמאורעות שבעולם, מלובש בתוכם שפע אלקי שמחיה אותם, והאור האלוקי הזה משפיע שמחה וחיות לאדם. ואילו בזמן שהשפע נופל אל הקלי', הם מסתירים את האור האלקי שמלובש בו, עד שאין האדם רואה בדבר רק גשמיות וטבע ותאוות עוה"ז. ועי"ז הם הופכים את כל הדברים למותרות וצואה. ואז אין הדברים יכולים להשביע ולהזין את נפש האדם, ולהביא

הם מקלקלים את השמחה שלה. ומפילים אותה לעצבות, וזהו עיקר גלות השכינה. אבל למעלה בשורש הצמצומים, במדת הבינה, שם אין לקלי' שום אחיזה, ולכן שם שורה השמחה בשלמות.

והתיקון של השכינה הוא ע"י שממשיכים ומביאים לה את השמחה מן הבינה. כי בספירת הבינה נמצא כח הרפואה של כל הפגמים והחולאים, כמ"ש (ישעיה ו') ולבבו יבי"ן ושב ורפא לו. ועיקר הרפואה הוא לאותם צמצומים שנאחזו בהם הקלי', ופגמו בהם, והפכו אותם להסתרה גמורה כנ"ל. שהבינה מרפאת אותם ומחזירה אותם לקדושתם. להיות צמצומים קדושים שמסייעים לגלות את אור השי"ת בעולם, במדה הראויה כנ"ל. ועי"ז חוזרת השמחה, ומזה מתבטלים הקלי', כי בזמן שאין להם אחיזה בצמצומים, הם נשארים בלי חיות, ונופלים פגרים מתים. ולכן הבינה נקראת עולם החרות, כי על ידה מתבטלים הקלי' והיצה"ר, ואין להם כח לשלוט על האדם. ובשביל לפעול דבר זה, צריך להעלות את מדת המלכות אל הבינה, ואז היא מקבלת ממנה אור גדול של שמחה, ומזה בורחים ומתבטלים כל הקלי', ומתרפאים כל הצמצומים, וחוזרים למעמדם הראשון, לשמש צמצומים קדושים שמגלים לאדם את גדולת השי"ת.

וזה נעשה ע"י עשיית המצות בשמחה. ונראה לבאר ענין זה, עפ"י מ"ש רבינו בתו' ל', שבג' רגלים מתגלית בעולם מדת הבינה. והיא מקבצת אליה את כל המצות שעשו ישראל בשמחה במשך השנה, ואח"כ היא מעלה אותם יחד עם השכינה לאור הפנים. ומזה מתרבה השמחה מאד

ובין הספירות העליונות נמצאת ספירת הבינה, והיא שורש הגבורות והדינים, כמ"ש בזוה"ק (ויקרא י') מינה דינין מתערין. והנה נתבאר לעיל שהדינים בשורשם הם צמצומים קדושים, שמסייעים לאדם להשיג את האור האלוקי בהדרגה ובמדה. ומחמת זה הבינה היא שורש השמחה. כי עיקר השמחה הוא בזמן שהאדם זוכה להשיג את גדולת השי"ת בדעתו, ע"י הצמצומים, כי כשאדם משיג דעת בלא צמצום הראוי לו, הוא בשבילו בלבול וריבוי אור, אבל בזמן שזוכה לקבל את האור האלקי ע"י כלים מתוקנים, זה נותן לו שמחה גדולה.

והנה נתבאר בדברינו לעיל, שבזמן שישראל חוטאים, מתגברים הקלי' ונאחזים בדינים ובצמצומים האלו, ופוגמים בהם והופכים את הצמצום למכסה, שמסתיר את האור האלקי לגמרי, וזהו תוקפא דינא, ומזה נעשה בבחי' מותרות. ומזה מתבטל השמחה ונהפך לעצבות. והנה כל הפגם הזה נעשה רק במדרגות התחתונות, ובעיקר במדת המלכות, שהיא הספירה האחרונה, שמוציאה את כל ההשפעות לעולם הגשמי. ולכן שם הצמצום גדול וחזק ביותר. ועוד שבזמן שישראל חוטאים, עיקר הפגם הוא במדת המלכות, כי ע"י החטא האדם כביכול מורד במלכות שמים, ועי"ז הוא פוגם בעיקר בספירת המלכות. ומזה מתגברים הקלי' ונאחזים בעיקר בצמצומים הגדולים של מדת המלכות, והופכים אותם להסתרה גמורה, עד שאין מתגלה בה האור האלקי שקבלה מן הספירות העליונות. ועי"ז נהפך כל השפע שקבלה מלמעלה למותרות. ועי"ז

לָב, שֶׁהוּא שְׁמֵחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עֶקֶר גְּלוּתָהּ, כְּשֶׁעֲצָבוֹת שָׁהִם הִקְלָפוֹת, גּוֹבְרִים

אורח מישור

שמץ של מותרות. ולכן שם הוא עיקר השמחה. וה'לב' הזה משפיע שמחה לשכינה, והשכינה מעבירה אותו ללבבות ישראל. ולכן השכינה נקראת 'בחינת לב', כי היא מעבירה את השמחה מן הלב העליון ללבבות ישראל: וְגִלוּת הַשְּׂכִינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לָב, שֶׁהוּא שְׁמֵחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עֶקֶר גְּלוּתָהּ, כְּשֶׁעֲצָבוֹת שָׁהִם הִקְלָפוֹת, גּוֹבְרִים עָלֶיהָ, וּמֵהַפְּכִים

ביאורים

ע"ז יכולים לעורר את אור הפנים. ולפי"ז מיושב פירושו של רבינו על הפסוק 'בכל ערב יהיה מותר', שמפרש 'מותר' מלשון 'מותרות וקליפות'. ולכאורה קשה שזהו הפוך לגמרי מן הפשט, כי לפי הפירוש הפשוט 'מותר', הוא מלשון 'יתרון' ומעלה. ורוצה לומר שמכל יגיעה שהאדם יגע בעבודת ה', זוכה ליתרון ומעלה (כ"כ רש"י ושאר מפרשים). אך עתה לפי הנ"ל יל"ב היטב, כי באמת אלו המותרות, הם ניצוצות של קדושה ושמחה שנפלו בגלות אצל הקל"י, אלא שמחמת התגברות הקל"י, הם נפגמו ונתהפכו משמחה לעצבות. עד שנשתנה שמם למותרות. אבל ע"י היגיעה וההתחזקות של נפשות ישראל לשמוח במצות, הם מוציאים את ניצוצות השמחה מן הקליפות, ומקשרים אותם חזרה אל הקדושה, ועי"ז אותם ניצוה"ק חוזרים ושבים למקורם אל השמחה. ואף יתר על כן, שע"י השמחה נתעלים מאד, ביתרון מעלה, ועולים בתכלית העליה עד לאור הפנים. ואז נתהפך ממותר ליתרון נפלא, שלא היה קודם לכן (גליון מימי הנחל).

עיקר גלותה כשעצבות שהם הקל"י גוברים עליה. ובליקו"ה (נפילת אפים ד')

בשכינה ובנפשות ישראל, ועל כן הרגלים הם ימי שמחה. ובזמן שבית המקדש היה קיים היה נעשה דבר זה, ע"י שהיו ישראל עולים ברגלים לבית המקדש. ששם היו זוכים לאור הפנים. כמ"ש (שמות כ"ג) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה'. ועתה שאין לנו בית המקדש, נעשה דבר זה ע"י הצדיקים, כמ"ש בזוה"ק (שמות לח). מאי את פני האדון דא רבי שמעון בר יוחאי. ולכן אמרו בגמ' שחייב אדם להקביל פני רבו ברגל, כדי לקבל ממנו את אור הפנים.

והנה מבואר מכאן שכדי לזכות לתיקון הגדול, לעלות לאור הפנים. אין הבינה יכולה לזכות בכח עצמה, רק ע"י שמקבצת את המצות של ישראל, שנתיגעו בהם בעוה"ז, במקום שליטת הקל"י והעצבות, והתחזקו לעשות אותם בשמחה, ועי"ז הוציאו את השכינה והמצות והצמזומים מן הקל"י. כי דייקא מזה יש להשי"ת נחת רוח, ולכן הם יכולים לעלות לאור הפנים. וזה עיקר תכלית התגברות העצבות בזמן הגלות, שע"י שזוכים ישראל להתגבר לעשות אז מצות בשמחה, עי"ז הם מתקנים ומעלים את הצמזומים באופן נפלא מאד, ודווקא

עֲלֶיהָ, בְּבַחֲיַנַּת וַיִּתְעַצֵּב אֶל לְבוֹ. וְזֶה הוּא כְּשֵׁיִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוּת כְּתִיב (ישעי') עֲלֶיהָ, בְּבַחֲיַנַּת וַיִּתְעַצֵּב אֶל לְבוֹ. וְזֶה הוּא כְּשֵׁיִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוּת כְּתִיב (ישעי') נַח כִּי בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ. וּבְשִׁבִיל זֶה, שְׁעַל יְדֵי הַקְּטָרֶת מְעַלִּין מִהַקְּלָפוֹת חַיּוֹתֶם,

אורח מישור

את שמחת הלב לעצבות. בְּבַחֲיַנַּת וַיִּתְעַצֵּב אֶל לְבוֹ. כי בזמן שישראל חוטאים, מתגברים הקלי' בתוקף גדול, בבחי' תוקפא דדינא. וגוברים על השכינה, וגוזלים ממנה את השפע שמקבלת מלמעלה, ואז השכינה צריכה לקבל את השפע שלה מהם בצמצום גדול. ואצל הקלי' נהפך השפע הקדוש למותרות ועצבות. ומזה נופלת השכינה (יחד עם נפשות ישראל) לעצבות. וזהו עיקר גלותה. - וכך גם בפרטיות, בזמן שאדם נופל לתוך הקלי', הם מפילים אותו לתוקפא דדינא ועצבות, ומזה באים הצרות ויסורי הגלות: וְזֶה הוּא כְּשֵׁיִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוּת, כְּתִיב כִּי בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ. כי כמו שגלות השכינה, הוא מנפילתה לעצבות. כך לעומת זה גאולת השכינה, תהיה ע"י שתחזור לשמחה, שתחזור לקבל את השמחה מן הלב העליון, וז"פ כי בשמחה תצאו, ע"י אור השמחה, יצאו השכינה ונפשות ישראל מן הגלות. - וכאן מוסיף רבינו, שבזמן שהאדם מתחזק לעשות מצוות בשמחה, הוא משפיע לשכינה שמחה מן הבינה, ועי"ז הוא גואל את השכינה, ומוציא אותה מן הקלי'. ואע"פ שנתבאר שמרוב תוקף הדין, אי אפשר לצאת מהם. אבל ע"י השמחה, הם מעצמם פולטים את הקדושה מתוכם (להלן). ובביאורים בסוף התו' נביא כמה עצות איך ניתן לבוא לשמחה גם בעיתים הללו: וּבְשִׁבִיל זֶה, שְׁעַל יְדֵי הַקְּטָרֶת, מְעַלִּין מִהַקְּלָפוֹת חַיּוֹתֶם, הוא השפע הקדוש שהפכו משמחה לעצבות כנ"ל. ועי"י הקטורת הוא

ביאורים

סעיף ד') ביאר בזה, כי הקלי' מתקנאים מאד בישראל על שמחתם במצות, כי על גוף המצוה אינם מתקנאים כל כך, כי יכולים לומר שהוא נימוס, כמו שאר נימוסי הגוים ח"ו, אבל בזמן שרואים שישראל קדושים שמחים במצות, ואף מוסרים נפשם על קידוש ה', בשמחה גדולה, בשביל עשיית המצוות, בזה מתקנא הסט"א מאד. ולכן הם רודפים אחר נפשות ישראל, ולהוטים להחטיאם ולבטל אותם מן המצוות. ועי"ז הם כובשים מהם ניצוצות קדושים, ניצוצי

אור ואלקות, ניצוצות של חיות ושמחה. כדי להחיות ולשמח בהם את עצמם. אלא שתיכף כשהם כובשים את הניצוצות דקדושה תחתם, נהפכים הניצוצות אצלם לעצבות. כי הסט"א חפצה בשמחה בלי חיבור להשי"ת, ללא עשיית מצות, אלא לשמוח בתאוותיהם הרעות, וזה לא יתכן. ולכן אין אצלם שמחה אמיתית, אלא שמחה מדומה, בבחי' (קהלת ב') ולשחוק אמרתי מהולל (מעורב בככי ואנחה - רש"י) ולשמחה מה זו עושה. ולסוף נהפך להם לתוגה,

כְּתִיב בָּהֶם (משלי כז) קִטְרֵת יִשְׂמַח לֵב. נִמְצָא, כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַמְצָוָה בְּשִׂמְחָה, אֲזִי מַעֲלָה הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא הַמְצָוָה, שֶׁהִיא שִׂמְחַת הַלֵּב, מִבֵּין הַקְּלָפוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת מַלְכוּת דְּעֵשִׂיָּה, הָעוֹלָה מִן הַקְּלָפוֹת:

אורה מישור

נתתקן, וחוזר אל השמחה. לכן כְּתִיב בָּהֶם קִטְרֵת יִשְׂמַח לֵב. היינו שמשמח את השכינה שנקראת לב. כי מקודם נתגברו עליה הקלי', עד שנפלה לעצבות כנ"ל. והקטורת משמח אותה, ועי"ז מעלה אותה, יחד עם נפשות ישראל. - וע"כ צריך לומר פרשת הקטורת בכונה גדולה, כי עיקר עליית ניצוצי הקדושה מעמקי הקליפות, הוא ע"י קטורת, ועי"ז זוכים לשמחה (קיצור ליקו"מ): נִמְצָא, כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַמְצָוָה בְּשִׂמְחָה, אֲזִי מַעֲלָה הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא הַמְצָוָה, שֶׁהִיא שִׂמְחַת הַלֵּב, מִבֵּין הַקְּלָפוֹת. כי השכינה קשורה עם המצוות. לפי שתפקיד השכינה הוא גלות מלכות שמים בעולם, והמצוות הם עצם ציווי המלכות. ובזמן שאדם מקיים את המצוה, הוא מקבל עליו עול מלכות שמים, ועי"ז מתקן את השכינה, ומשפיע לה חיות ואור אלקי. ובפרט כשעושה המצוות בשמחה, עי"ז הוא משפיע שמחה בשכינה, ובזמן שהשכינה שרויה בגלות העצבות, הוא משמח ומתקן אותה, ועי"ז מוציא אותה מגלות הקלי', כמ"ש כי בשמחה תצאו כנ"ל: וְזֶהוּ בְּחִינַת מַלְכוּת דְּעֵשִׂיָּה, הָעוֹלָה מִן הַקְּלָפוֹת. כי יש ד' עולמות: אצילות בריאה יצירה עשיה. ובכל עולם ועולם יש ' ספירות: כתר, חכמה, בינה, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות. ואור השי"ת משתלשל מלמעלה דרך כל העולמות וספירותיהם, עד מלכות דעשיה, ומשם השפע מגיע לעולם הגשמי. ובכל מדרגה ועולם מצטמצם אור השי"ת יותר ויותר, עד שבמלכות דעשיה מתמעט האור כ"כ, עד שיכול להתלבש ולשכון בעולם הגשמי. ומדרגה זו נקראת שכינה, מלשון ושכנתי בתוכם, כי באמצעות מדרגה זו שוכן השי"ת בעולם. ולפי שמלכות דעשיה הוא תוקף הצמצום, וסוף מדרגות הקדושה. וגם הוא סמוך למדרגות הקלי'. לכן הסט"א מנסה להתגבר לעלות לשם, ולאחוז במלכות דעשיה, כדי ליטול ממנה את השפע, ולהפוך אותו למותר ועצבות, ועי"ז להפיל את השכינה בגלות. ובזמן שישראל חוטאים, ומורדים במלכות שמים, מזה נפגמת כביכול מלכות דעשיה, ואז יש כח לסט"א לעלות אליה ולאחוז בה, וליטול ממנה את השפע לעצמם, ולהפוך אותו לעצבות ומותר כנ"ל. ובזמן שישראל עושים תשובה, ובפרט בזמן שמתחזקים לעשות מצוות בשמחה. עי"ז חוזרת ויוצאת מהם מלכות דעשיה, ועולה אל הקדושה, אל השמחה:

ביאורים

כמ"ש (משלי י"ד) ואחרית שמחה תוגה. אור וחיות. ואז השפע הזה מפיל אותה ולאחר שהקלי' גזלו את האור האלוקי, לעצבות, יחד עם נפשות ישראל. בבחי' ונהפך אצלם לעצבות, נאלצת השכינה לקבל את השפע שלה מן הקלי', בלי השכינה.

ג **וּכְשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אֵיזָה מְצוּהָ, יֵשׁ כַּחַ בְּהַמְצָוָה לִילָף וּלְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָמוֹת לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. בְּבַחֲנֵינָת (שְׁמוֹת י) בְּנַעֲרֵינוּ וּבְזַקְנֵינוּ נִלְךְ, בְּצִאֲנָנוּ וּבְבִקְרָנוּ נִלְךְ. וְזֶה בְּחֵינַת מַלְכוּת מְלָבִישׁ נֶצַח הוּד יְסוּד, שֶׁהֵם כְּלֵי הַהֲלִיכָה.**

אורח מישור

וּכְשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אֵיזָה מְצוּהָ. אפילו מצוה קלה, ואפילו שאינה בשלמות, רק בבחי' נקודה טובה, וז"פ 'איזה' מצוה. - אך עושה אותה בחיות דקדושה ובשמחה: **יֵשׁ כַּחַ בְּהַמְצָוָה, לִילָף וּלְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָמוֹת לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. בְּבַחֲנֵינָת וּבְזַקְנֵינוּ וּבְצִאֲנָנוּ וּבְבִקְרָנוּ נִלְךְ.** היינו שהתעוררות שהאדם השקיע במעשה המצוה, זה נותן התעוררות וחיות גדול ועצום בשכינה. והיא חוזרת ומשפיעה אותו בכל העולמות: אצילות בריאה יצירה עשיה. ובכל אשר בהם, דומם צומח חי מדבר. ועי"ז כלם 'הולכים' ועולים מדרגה לדרגה, להתקרב יותר להשי"ת [ענין ההליכה בדומם וצומח וחי, הוא מה שמתעוררים לומר שירה להשי"ת, בהשתוקקות ושמחה גדולה, ליקו"ה הודאה ו' סעיף כ"ה]. - וזהו בצאננו ובבקרנו נלך. שמדבר מנפשות ישראל, וצאנם ובקדם, שהיו כבושים בגלות מצרים. ועי" מצות קרבן פסח, שיקריבו בקדושה ובשמחה, בבחי' כי חג ה' לנו, יקבלו כלם כח וחיות והתעוררות, 'ללכת' לעבוד את השי"ת (לקבל התורה): **וְזֶה בְּחֵינַת מַלְכוּת מְלָבִישׁ נֶצַח הוּד יְסוּד, שֶׁהֵם כְּלֵי הַהֲלִיכָה.** דהנה מלבד מה שביארנו קודם, שהספירות הם צמצומים שהשפע משתלשל דרכם למטה. עוד יש לכל ספירה כח מיוחד, שמסייע לאדם לעבוד את השי"ת באופן מיוחד. והספירות נה"י מכונים רגליו, כמבואר בפתח אליהו, שנצח והוד, הם תרין שוקין, ויסוד הוא ברית קודש שאצלם. והכח שלהם הוא 'הליכה', דהיינו שנותנים לאדם כח והתעוררות 'ללכת' לכל דבר שבקדושה, וכן לעלות מדרגה לדרגה. ובזמן שספירת המלכות עולה מן הקליפות, עי" שמחת המצות, היא עולה תחילה אל מקום הספירות, נצח הוד יסוד, כיון שהם סמוכים לה. ושם היא מלבישה אותם, כמו גוף שמלביש את הנשמה. ומזה נעשים הנה"י כעין נשמה לספירת המלכות, ועי"ז הם נותנים לספירת המלכות, כח והתעוררות ללכת ולעלות למעלה. - ואז המלכות, היא השכינה, משפיעה את כח ההליכה לכל נפשות ישראל, כי השכינה היא הלב של ישראל

ביאורים

<p>מלכות מלביש נה"י. ראה מ"ש באורח מישור ענין הלבוש, ונבאר יותר. כי השפע האלוקי משתלשל מלמעלה עד לעולם הגשמי עי"י ספירות, וכל ספירה מצמצמת את האור האלוקי באופן מסוים. והנה יש שני אופנים בצורת השתלשלות</p>	<p>השפע דרך הספירות. (א) שיש אופן שהספירות עומדות כל אחת במקומה, ספירה תחת חברתה, והשפע יורד ומשתלשל מספירה לחברתה, עד שמגיע למטה לעולם הגשמי. ובאופן זה השפע מתמעט ומצטמצם בכל ספירה, כלומר</p>
--	--

וְזֶה בְּחִינַת (תהלים לו) תּוֹרַת אֱלֹקִיו בְּלִבּוֹ, לֹא תִמְעַד אֲשׁוּרָיו, שֶׁהִיא הוֹלְכַת לְעוֹרָר. וְזֶה בְּחִינַת (שם סח) הֶלִיכוֹת אֵלַי מִלְכֵי בְּקֻדָּשׁ, כְּשֶׁמַּעֲלִין מַלְכוֹת לְתוֹךְ הַקְּדוּשָׁה, הִיא מְלַבֶּשֶׁת אֶת הֶלִיכוֹת אֵלַי, אֶת נֶצַח הוֹד יְסוּד, לִילֵךְ וּלְעוֹרָר כָּל הַדְּבָרִים לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ:

אורח מישור

כנ"ל. ועי"ז נתעוררים כלם ללכת לעבוד את השי"ת, בבחי' בנערינו ובזקננו נלך וכו': וְזֶה בְּחִינַת תּוֹרַת אֱלֹקִיו בְּלִבּוֹ, לֹא תִמְעַד אֲשׁוּרָיו. שֶׁהִיא הוֹלְכַת לְעוֹרָר. תּוֹרַת אֱלֹקִיו בְּלִבּוֹ, הוּא מֵה שֶׁהַשְּׂכִינָה נוֹתֵנָת בְּלִב הָאָדָם חַיּוֹת וְהַתְּעוֹרְרוֹת דְּקְדוּשָׁה לְקִיּוּם אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה בְּשִׂמְחָה כנ"ל, בְּבַחֲיוֹ נִתְּנָה שִׂמְחָה בְּלִבִּי. וְעִי"ז לֹא תִמְעַד אֲשׁוּרָיו, וּפְרָשׁ"י לֹא יִחְלִיקוּ צַעֲדָיו. כִּי מִקְּבֵל כַּח הַלִּיכָה מִבַּחֲיוֹ רַגְלֵי ה' (נח"י), וְזֶה מוֹלִיךְ אוֹתוֹ בְּהַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוֹל מֵעֵלָה מֵעֵלָה, וְעִי"ז אֵינוֹ מוֹעֵד וְנוֹפֵל: וְזֶה בְּחִינַת הֶלִיכוֹת אֵלַי מִלְכֵי בְּקֻדָּשׁ. פִּירוּשׁ, כְּשֶׁמַּעֲלִין מַלְכוֹת מִן הַקְּלִיפּוֹת, וּמַחְזִירִים אוֹתָהּ לְתוֹךְ הַקְּדוּשָׁה. וְזֶהוּ 'מַלְכֵי בְּקוּדָשׁ'. אִזִּי הִיא מְלַבֶּשֶׁת אֶת הֶלִיכוֹת אֵלַי, אֶת נֶצַח הוֹד יְסוּד. כִּי הַסְּפִירוֹת נֶצַח הוֹד יְסוּד, הֵם כְּבִיכּוֹל הַרְגֵלִין שֶׁל הַקַּב"ה, וְלִכֵּן נִקְרָאִים 'הֶלִיכוֹת אֵלַי'. וְעִי"י שֶׁהַמַּלְכוֹת מְלַבִּישָׁה אוֹתָם, כְּמוֹ גּוֹף שְׂמַלְבִּישׁ אֶת הַנֶּשְׁמָה, הִיא מִקְּבֵלַת מֵהֵם כַּח לִילֵךְ וּלְעוֹרָר כָּל הַדְּבָרִים, הֵינּוּ אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְכֵל אֲשֶׁר בָּהֶם, דּוֹמֵם צוֹמַח חַי מְדַבֵּר כנ"ל: לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ:

ביאורים

העליונה. ואז אין האור מתמעט ברדתו, כי אינו יורד למטה, אלא אדרבא המדרגה התחתונה עלתה למעלה. וזה ענין האמור כאן שמלכות מלביש את נה"י, ונה"י מלביש את חג"ת, וכן כלם. שבזה עולה המדרגה התחתונה ממקומה, אל המדרגה העליונה, ונעשית התחתונה כמין לבוש לעליונה, כעין הגוף שמלביש את הנשמה, ועי"ז נכללת הספירה התחתונה בעליונה, כדמיון הגוף והנשמה. ועי"ז מדת המלכות ושאר המדות התחתונות מקבלים את אור המדות העליונות בשלמות ללא מיעוט, ובהמשך יתבאר עוד בזה.

לילך ולעורר כל הדברים לעבודת השי"ת. ובליקוטי הלכות (הודאה הלכה ו')

שבכל פעם שהשפע יורד ומשתלשל לספירה נמוכה, נעלם ונתמעט ממנו יותר אור השי"ת. ובפרט כשמגיע השפע לספירה התחתונה, היא ספירת המלכות דעשיה, שם נעלם האור כמעט לגמרי, כי שם עיקר הצמצום וההעלמה כנ"ל. ומחמת תוקף ההסתרה וההעלמה שיש שם, יש כח לסט"א לאחוז במלכות דעשיה, ולינק ממנה את השפע לעצמו, ולהפוך אותו לעצבות כנ"ל. (ב) ומאידך גיסא יש אופן אחר, שבו הספירות התחתונות נעתקות ממקומן, ועולות אל מקום הספירות העליונות. ואז הספירה התחתונה מקבלת את השפע שלה למעלה, כשהיא עולה אל המדרגה

ד וְעַל יְדֵי הַהֲתַעֲוָרוֹת, הֵינּוּ עַל יְדֵי הַלִּיכָה, נִמְשָׁךְ בְּרַכָּה לְכָל הָעוֹלָמוֹת. וְזֶה בְּחִינַת נֶצַח הוֹד יְסוֹד מְלִבְיָשִׁין אֶת חֶסֶד גְּבוּרָה תַּפְאֲרָת, שֶׁהֵם הַיְדִים, שְׂמִשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת. וְזֶה בְּחִינַת (בראשית ל) וַיְבָרֶךְ ה' אֶתְךָ לְרַגְלֵי. נִמְצָא,

אורח מישור

וְעַל יְדֵי הַהֲתַעֲוָרוֹת, הֵינּוּ עַל יְדֵי הַלִּיכָה, נִמְשָׁךְ בְּרַכָּה לְכָל הָעוֹלָמוֹת. ומברכה זו נתרפאים כל החולאים והפגמים שהטיל הסט"א במלכות דקדושה ובנפשות ישראל (ליקו"ה הודאה ו' סעיף ה', וע"ע תפלה ד' סעיף כ"ד): וְזֶה בְּחִינַת נֶצַח הוֹד יְסוֹד מְלִבְיָשִׁין אֶת חֶסֶד גְּבוּרָה תַּפְאֲרָת. היינו שהמלכות עם הנה"י, הולכים ועולים עוד מדרגה, לחג"ת. ושם הם נעשים לבוש לחג"ת: שֶׁהֵם הַיְדִים. כמ"ש בפתח אליהו, שספירת החסד הוא יד ימין, וספירת הגבורה הוא יד שמאל, וספירת התפארת הוא הגוף שבאמצע, שמחבר וכולל את שני הידים: שְׂמִשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת. כמשי"ת בסמוך. - וע"י ההתלבשות נעשה החג"ת כעין נשמה לנה"י כנ"ל, ועי"ז החג"ת משפיעים לנה"י ברכות. ואלו הברכות נמשכים גם למלכות ולנפשות ישראל ולכל הדברים (כנ"ל), כי הם נכללו בנה"י כנ"ל: וְזֶה בְּחִינַת וַיְבָרֶךְ ה' אֶתְךָ לְרַגְלֵי. היינו שזכה לברכת ה' בגלל רגלי, היינו בשביל הכח שנתתי ברגלין שילכו לעבודת ה', כי ע"י תיקון ההליכה מקבלים ישראל ברכה מן הידים. - ופסוק זה אמר יעקב ללבן, כי יעקב היה מקיים המצוות בשמחה, כמ"ש (תהלים י"ד, נ"ג) יגל יעקב ישמח ישראל (ראה ליקו"ה הודאה ו'), ועי"ז זכה לילך ולעורר את כל העולמות לעבודת השי"ת, ועי"ז

ביאורים

סעיף ה') ביאר הענין בדרך עבודה, שיש מי ששקוע בתוך המדות והתאוות רעות, והם מטריפים ומבלבלים את דעתו, בדאגות ובעצבות ומרה שחורה, ותועה בעולם כמו במדבר שמם. זה בחי' שמלכות דעשיה שלו נמצא בתוך הקליפות. ויש אדם שלפי בחינתו כבר זכה לצאת מהמדבר השמם הנ"ל, והגיע לבחינת ישוב, דהיינו שנתקרב לצדיקי אמת וכשרי הדור, שמדריכים אותו בדרך ישרה בעבודת ה'. אבל כשרוצה להרים רגליו, וללכת לבתי כנסיות ובתי מדרשות להתפלל וללמוד, ומכ"ש כשרוצה לילך ברוחניות בדרכי ה', ולעורר אחרים לעבודתו ית'. אזי מתגבר כנגדו היצה"ר, ומטיל עליו כבדות ועצלות, ואינו מניח לו לזוז ממקומו לשום דבר שבקדושה, וכ"ש שאינו מניח לו להתקדם ולעלות למדרגה גבוהה יותר. וזה בחי' שמלכות דעשיה יצאה מהגלות, אבל עדיין לא נתעלתה להלביש את נה"י. ולתקן את זה, זוכים ע"י ריבוי והפלגת השמחה בעשיית המצוות, בבחי' בנערינו ובזקנינו נלך כי חג ה' לנו. כי כך היה גם עם ישראל במצרים. כי שם היו בחי' הרגלין כבושים בתוך קלי' מצרים, ומחמת זה מעולם לא ברח עבד מצרים, וכ"ש שלא היו מסוגלים להתקדם ולעלות במעלות

שְׁעוּלֵין הַרְגְלֵין בְּבַחֲיַנַת יְדִים, בְּבַחֲיַנַת (שופטים ד) וַתִּלְךְ יָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַלֹּךְ וְקָשָׁה. וְעַקַר הַבְּרָכּוֹת מִיְדִים, בְּבַחֲיַנַת (ויקרא ט) וַיִּשָּׂא אֶהָרֶן אֶת יָדוֹ אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם, וְכִמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית מט) מִיַּדִּי אֲבִיר יַעֲקֹב, מִשָּׁם רָעָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל: הַ הַ וְעַקַר הַבְּרָכּוֹת שֶׁנִּשְׁפָּעִין מִהֵיְדִים, הֵם שְׂכָל. וְכִשְׁבָּאִים לְמַטָּה, נֶעֱשִׂים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קמה) פֹּתַח אֶת יָדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל

אורח מישור

נמשך ברכות לכל העולמות (מי הנחל): נמצא, שְׁעוּלֵין הַרְגְלֵין ונכללים בְּבַחֲיַנַת יְדִים, ועי"ז גם הידים מקבלים את כח ההליכה מן הרגליו, ועי"ז הם עולים ומתחזקים נגד הקלי', בתוקף דקדושה נגד התוקפא דדינא שלהם. בְּבַחֲיַנַת וַתִּלְךְ יָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַלֹּךְ וְקָשָׁה. וְעַקַר הַבְּרָכּוֹת מִיְדִים, בְּבַחֲיַנַת וַיִּשָּׂא אֶהָרֶן אֶת יָדוֹ אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם. וְכִמוֹ שֶׁכָּתוּב מִיַּדִּי אֲבִיר יַעֲקֹב, מִשָּׁם רָעָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל כִּי אֲבִיר יַעֲקֹב, הוּא הַקַּב"ה שֶׁמִּגֵּן עַל יַעֲקֹב (רש"י). וידי אביר יעקב, הם ידי ה', בחי' הספירות חג"ת. ומאותם ידים קבל יוסף הצדיק (הוא בחי' נה"י), ברכה להשפיע לשכינה. לרעות ולגדל את 'אבן ישראל' (הוא כינוי לשכינה), וממנה מתברכים כל העולמות:

וְעַקַר הַבְּרָכּוֹת שֶׁנִּשְׁפָּעִין מִהֵיְדִים, הֵם שְׂכָל. וְכִשְׁבָּאִים לְמַטָּה, נֶעֱשִׂים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב פֹּתַח אֶת יָדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן. היינו שאחד רוצה להמשיך עי"ז שמחת המצוות, ברכות בגשמיות. כמו שנאמר בלבן, ויברך אותך ה', בברכה גשמית. ואילו אפרים ומנשה כוונו ברצונם לעיקר הברכה, ולכן נמשך להם עי"ז יעקב ברכת השכל,

ביאורים

הקדושה. וזה שטען פרעה כנגד משה רבינו, מי ומי ההולכיים, ונתכוין לומר בזה, שאין לך מי שירצה ללכת ממצרים, כיון שבחי' הרגליו של ישראל כבושים אצלנו. והשיב לו על זה משה רבינו, שע"י קיום מצות קרבן פסח בשמחה, יצאו הרגליו מהגלות, ועי"ז כלם ילכו משם בשמחה. וכן עיקר מלחמת משיח יהיה על בחי' הרגליו כמובא, כמ"ש (זכריה י"ד) ועמדו 'רגליו' ביום ההוא וכו' (ליקו"ה שם סעיף ז').

שְׁעוּלֵין הַרְגְלֵין בְּבַחֲיַנַת יְדִים, בְּבַחֲיַנַת וַתִּלְךְ יָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַלֹּךְ וְקָשָׁה, ראה מ"ש באורח מישור, והיינו שבעת שנכללים הרגליו בידיים, נה"י בחג"ת, אזי מקבלת המלכות כח משניהם, את כח ההליכה מהרגליו, ואת כח הברכה מהידיים, ועי"ז היא מוסיפה 'ללכת' ולהתברך יותר ויותר, וזה בחי' ותל"ך י"ד בני ישראל. והנה נתבאר לעיל, שתיקוני השכינה מתפשטים בנפשות ישראל, ולכן בעת שמלכות דקדושה, מקבלת את כח הרגלים והידיים יחד, כנגד זה מתחזקים ישראל נגד הגויים להכניעם, וזהו ותל"ך י"ד בני ישראל הלוך וקשה על יבין מלך כנען.

ברסלב ניו יורק

חי רצון. בְּכֵן מִי שֶׁהוּא בְּעַל נַפְשׁ, צָרִיךְ לְכוֹן רְצוֹנוֹ, שְׂיִמְשִׁיךְ בְּרַכַּת שְׂכָל, בְּבַחֲיַנַּת (בראשית מח) שְׂכָל אֶת יְדִיו, וּבְבַחֲיַנַּת (שמות טו) מְקַדֵּשׁ ה' כּוֹנְנוֹ יְדִיךְ. וְזֶה בְּחִינַת חֶסֶד גְּבוּרָה תַּפְאֲרָת, שְׂמַלְבִּישִׁין אֶת חֲכָמָה בִּינָה דְּעַת:

וּ **וְצָרִיךְ לְהִמְשִׁיךְ אֱמוּנָה לְתוֹךְ בְּרַכַּת הַשְּׂכָל, כִּי אֵין לְסִמְךָ עַל הַשְּׂכָל בְּעֲצָמוֹ, כִּי דוּעָה. וְזֶה בְּחִינַת (משלי כח) אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת, וּבְחִינַת (שמות יז) וַיְהִי יְדִיו אֱמוּנָה, וּבְחִינַת (שמואל א-כד) וְקָמָה בְּיַדְךָ מִמְּלַכֶּת**

אורח מיישור

בבחי' שכל את ידיו (מי הנחל): בְּכֵן מִי שֶׁהוּא בְּעַל נַפְשׁ, צָרִיךְ לְכוֹן רְצוֹנוֹ, שְׂיִמְשִׁיךְ בְּרַכַּת שְׂכָל. שִׁירְצָה לְקַבֵּל שְׂכָל וְיַדִיעָה, לְהַשִּׁיג אֶת הָאוֹר אֵין סוּף: בְּבַחֲיַנַּת שְׂכָל אֶת יְדִיו. שִׁיכַל מִלְשׁוֹן שְׂכָל (עיין תרגום). וּרְמוּז בְּזֶה שִׁיעֻקֵּב אֲבִינוּ הַמְשִׁיךְ מִבַּחֲיַת הַיָּדִים, בְּרַכַּת הַשְּׂכָל, לְמַנְשָׁה וְאֲפָרִים: וּבְבַחֲיַנַּת מְקַדֵּשׁ ה' כּוֹנְנוֹ יְדִיךְ. כִּי 'מְקַדֵּשׁ' רֹמֵז עַל הַשְּׂכָל, כַּמֵּ"ש חו"ל (בברכות ל"ג): עַל פְּסוּק זֶה, שְׂמִי שִׁישׁ בּוֹ דַּעָה כִּאִילוֹ נִבְנָה בֵּיהֶמ"ק בִּימִיו. וְאוֹמֵר 'כוֹנְנוֹ יְדִיךְ', שֶׁהַשְּׂכָל נִתְכוּנֵן וְנִבְנָה ע"י בְּרַכַּת הַיָּדִים (פרפראות לחכמה): וְזֶה בְּחִינַת חֶסֶד גְּבוּרָה תַּפְאֲרָת, שְׂמַלְבִּישִׁין אֶת חֲכָמָה בִּינָה דְּעַת. הֵינּוּ שְׂע"י שֶׁהָאָדָם מְכוּיֵן אֶת רְצוֹנוֹ, לְהַמְשִׁיךְ מִהַיָּדִים בְּרַכַּת שְׂכָל, וְלֹא גִשְׂמִיּוֹת. מִזֶּה מִתְעַלֵּים הַסְּפִירוֹת חַג"ת (יחד עִם מַלְכוּת וְנַה"י, כִּי הֵם כִּבְר מַלְבִּישִׁים אֶת חַג"ת, וְכַלּוּלִים בְּהֵם כְּמוֹ גּוֹף וְנִשְׁמָה כַּנ"ל), וְכַלְבִּישִׁים אֶת הַסְּפִירוֹת חַב"ד, שֶׁהֵם בַּח"י שְׂכָל וְחַכְמָה. וְזֶה נַעֲשֶׂה לְהֵם הַחַב"ד כְּמוֹ נִשְׁמָה כַּנ"ל. וְעִי"ז נִמְשָׁךְ שְׂכָל וְמוֹחִין מַחַב"ד, אֶל הַיָּדִים, וְאֶל הַמַּלְכוּת וְהָאָדָם. וְעִי"ז זוֹכָה הָאָדָם לְאוֹר הַמוֹחִין:

וְצָרִיךְ לְהִמְשִׁיךְ אֱמוּנָה לְתוֹךְ בְּרַכַּת הַשְּׂכָל. כִּי אֵין לְסִמְךָ עַל הַשְּׂכָל בְּעֲצָמוֹ, כִּי דוּעָה. פִּי' שֶׁאֵין שְׂזוּכָה הָאָדָם שֶׁנִּתְבָּרַךְ שְׂכָלוֹ, וְמֵאִיר לוֹ הַמוֹחִין, וְעִי"ז מִבֵּין בְּשְׂכָלוֹ אֶת גְּדוּלַּת הַשִּׁי"ת. לֹא יִשְׁאָר עִם הַשְּׂכָל שֶׁהִשִּׁיג, וְלֹא יִסְמוּךְ עָלָיו. אֲלֵא כִּלְכַל שִׁזְכָּה לְהוֹסִיף חַכְמָה וְשְׂכָל, יוֹסִיף לְהַתְּחַזֵּק בְּאֱמוּנָה פְּשוּטָה וְתַמִּימָה, שְׂעֵדִיין הַשִּׁי"ת מְרוֹמֵם וְגִבוּהָ הַרְבֵּה יוֹתֵר. וְעִי"ז הוּא עוֹלָה לְאֱמוּנָה גְּבוּהָ יוֹתֵר מִן הַשְּׂכָל. כִּי הַשְּׂכָל שֶׁהִשִּׁיג, הוּא שְׂכָל שֶׁל עוֹלָם הָעֲשִׂיָה, וְאֵילוֹ הָאֱמוּנָה שֶׁהִשִּׁי"ת מְרוֹמֵם יוֹתֵר, בָּאָה מְעוֹלָם הַגְּבוּהָ יוֹתֵר, מִן הַיִּצִּירָה (פרפראות לחכמה): וְזֶה בְּחִינַת אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת. הֵינּוּ שֶׁהָאִישׁ שֶׁמְחַזֵּק בְּאֱמוּנָה, זוֹכֵה לְרֹב בְּרָכוֹת. כִּי ע"י הָאֱמוּנָה שֶׁהִשִּׁי"ת מְרוֹמֵם וְגִבוּהָ יוֹתֵר, זוֹכֵה לְעוֹלָת לְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, עוֹלָם הַיִּצִּירָה, וְמִשָּׁם זוֹכֵה לְקַבֵּל בְּרָכוֹת וְהַשְׁפָּעוֹת רַבִּים וְגְדוּלִים: וּבְחִינַת וַיְהִי יְדִיו אֱמוּנָה. וְהַכּוֹנֵן שֶׁם, שֶׁמִּשָּׁה רַבִּינוּ הַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה לְתוֹךְ 'יְדִיו', הוּא בְּרַכַּת הַשְּׂכָל שֶׁנִּשְׁפָּע מִן הַיָּדִים. שֶׁמִּכֵּל הַהִשְׁגוֹת הַגְּדוּלוֹת שֶׁהִשִּׁיג, הִיָּה עוֹלָה וּמִתְחַזֵּק בְּאֱמוּנָה, שְׂבוּדָאֵי הַקַּב"ה מְרוֹמֵם וְגִבוּהָ הַרְבֵּה יוֹתֵר: וּבְחִינַת וְקָמָה בְּיַדְךָ מִמְּלַכֶּת יִשְׂרָאֵל. מִמְּלַכֶּת יִשְׂרָאֵל, הוּא מִדַּת מַלְכוּת דְּקְדוּשָׁה, בַּח"י אֱמוּנָה. וּבְשַׁעָה שֶׁזוֹכָה אָדָם לְבְּרַכַּת הַיָּדִים, הוּא צָרִיךְ לְהַתְּבוֹנֵן בְּשְׂכָל, שֶׁיִּבְיָא אוֹתוֹ לְתוֹסַפַּת חִיּוּק אֱמוּנָה. וְזֶהוּ וְקָמָה בְּיַד מִמְּלַכֶּת יִשְׂרָאֵל. שֶׁהָאֱמוּנָה

ברסלב נייעס

ישראל, הינו שימשיך אמונה לתוך ברכת הידים. וזהו בחינת (שמואל-א ב) ובניתי לו בית נאמן, וזה בחינת (תהלים פט) אמונתך בקהל קדושים. קדש זה בחינת מחין. וזה בחינת מלכות דיצירה נעשה ממנה חכמה בינה דעת דעשיה:

ז ובפנימיות ברכאן, שהוא דקות הברכאן, נתברך מהם המסדר והמישב

אורח מישור

תקום ותתחזק ע"י הידים, הוא ברכת השכל: הינו שימשיך אמונה לתוך ברכת הידים. וזהו בחינת ובניתי לו בית נאמן. פי' שבית, הוא בית המקדש, בחי' השכל כנ"ל. וקוראו הכתוב 'בית נאמן', כי צריך להשתמש בשכל, כדי להתבונן באמונה, ולבוא לחיזוק ותוספת אמונה, ואז נעשה השכל 'בית נאמן': וזה בחינת אמונתך בקהל קדושים, קדש זה בחינת מחין. היינו שישראל נקראים 'קהל קדושים', לפי שזוכים לשכל ומוחין שנקראים קודש. והם ממשיכים לתוכו אמונה, כדי להגדיל את האמונה בהשי"ת. וזהו אמונתך בקהל קדושים: וזה בחינת מלכות דיצירה, נעשה ממנה חכמה בינה דעת דעשיה. כי האמונה החזקה הנ"ל, שהאדם מאמין שהשי"ת גבוה ומרומם מכל ידיעה והשגה. היא נמשכת מן העולם הגבוה יותר, ממלכות דיצירה, שהיא גבוהה יותר מחב"ד דעשיה. וע"י שאדם מתחזק באמונה זו, הוא ממשיך הארה מספירת מלכות דיצירה, וזה מאיר למוחין שקיבל מחב"ד דעשיה. ומזה מאירים ומתחזקים המוחין. וז"פ שמלכות דיצירה 'נעשה ממנה' חב"ד דעשיה. שהכוונה שמלכות דיצירה מאירה בחב"ד דעשיה, ועי"ז היא 'עושה' ומרוממת אותם. - וכאן אינו אומר שחב"ד דעשיה 'עולה' ומלביש את מלכות דיצירה, כדרך שאמר בעליות הקודמות. כי כאן מלכות דיצירה יורד אל חב"ד דעשיה, ושם למטה החב"ד מלביש את עולם היצירה. כן איתא בפע"ח שער התפלה פ"ה, ובביאורים בסמוך נבאר הטעם:

ובפנימיות ברכאן, שהוא דקות הברכאן. הכוונה בזה לחב"ד דעשיה, ולמלכות דיצירה. - כי נתבאר מקודם שמן החג"ת באים כל הברכות. ולכן החג"ת נקרא 'ברכאן'. וגם נתבאר שהחג"ת מלביש את חב"ד, וחב"ד מלביש את מלכות דיצירה. ולכן החב"ד ומלכות דיצירה, שניהם נקראים 'פנימיות ברכאן', כי הם מלובשים בפנימיות חג"ת. וגם נקראים 'דקות' ברכאן, כי ע"י שמתלבשים בתוך הברכאן, הם נעשים לו כעין נשמה, שהוא רוחניות דקות בשבילו (פרפראות לחכמה): נתברך מהם המסדר והמישב את השכל, שהיא בחינת פתח. שמצירוף שניהם, מתברך ומתחזק אצל האדם, כח מדת הכתר. והכתר נקרא מסדר ומיישב של השכל. כי הכתר הוא שורש של כל הצמצומים והגבולים. והוא קובע כמה יוכל השכל להבין. ומה שאין השכל מסוגל להבין, הכתר מיישב ומסדר אותו, שיאיר לאדם בדרך אמונה. ובזמן שהכתר מתברך, הוא מרחיב את הגבול, שיוכל השכל

ברסלב נייעס

אֶת הַשֶּׁכֶל, שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּתָר, בְּחִינַת (בראשית כו) וְאֶהְיָ עִמָּךְ וְאֶבְרַכְךָ. כְּתָר הוּא לְשׁוֹן הַמִּתְנָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (איוב לו) כְּתָר לִי זְעִיר. כִּי כְּשׁוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם אֵיזֶהוּ שֶׁכֶל, אוֹמֵר, הִמְתֵּן עַד שֶׁאֲתִישֵׁב. וְגַם שָׁם צָרִיךְ אֲמוּנָה, בְּבִחִינַת אֲמוּנָה

אורח מישור

להשיג יותר ולא יזיק לו. כי הכתר הוא שורש השמחה, כמ"ש (ישעיה ל"ה נ"א) ושמחת עולם על ראשם (עיין שבת פ"ח.). ובזמן שהוא מתברך, מתעורר האדם לשמחה גדולה. והשמחה מרחיבה את המוח, להיות בבחי' מוחין דגדלות. ועי"ז יכול השכל לעלות ולהשיג השגות גדולות מעולם הגבוה. ומה שבכל זאת אין השכל מסוגל להשיג, הכתר מיישב ומסדר אותו, שיאיר לאדם בדרך אמונה (ליקו"ה נפילת אפים ד'). ועי"ז זוכה האדם להעלות את השכל (חב"ד) לדרגה גבוהה יותר, אל עולם היצירה: בְּחִינַת וְאֶהְיָ עִמָּךְ וְאֶבְרַכְךָ. אהי"ה הוא שם ספירת הכתר. כי לכל ספירה יש שם משמותיו של הקב"ה שמחיה אותה, ושם ספירת הכתר הוא אהי"ה (פרפראות לחכמה). וכוונת הכתוב שהקב"ה ברך את יצחק, שכח הכתר יהיה עמו, ועי"ז יתברך שכלו, ויוכל לעלות מדרגא לדרגא, ומעולם לעולם, כמשי"ת בסמוך. - וכל זה זכה יצחק, ע"י השחוק והשמחה דקדושה (מי הנחל): כְּתָר הוּא לְשׁוֹן הַמִּתְנָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב כְּתָר לִי זְעִיר. כִּי כְּשׁוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם אֵיזֶהוּ שֶׁכֶל, אוֹמֵר, הִמְתֵּן עַד שֶׁאֲתִישֵׁב. זהו הכח השני של הכתר הנ"ל. שבזמן שהשכל רודף אחר שכל גבוה, שאינו מסוגל להשיגו. הכתר נותן לשכל כח להמתין ולהתיישב, להתבונן מה הוא מסוגל להבין בשכלו, ואילו מה שאין ביכולת השכל להבין, הכתר מלמד את האדם להחזיק בו בדרך אמונה: וְגַם שָׁם צָרִיךְ אֲמוּנָה, בְּבִחִינַת אֲמוּנָה מְפֹלָא. היינו שהכתר מלמד את האדם, שמה שאינו מסוגל להבין בשכלו, יחזיק בו בדרך אמונה. ועש"ז מכונה הכתר (בתיקונים) אמון מופלא, כלומר אמונה גבוהה, שהוא מופלא וגבוה מהשכל. כי מופלא הוא לשון הסתרה, כמו (דברים י"ז) כי יפלא ממך דבר למשפט.

ביאורים

האור החיצוני של נה"י (ואז האור החיצוני של נה"י נהפך לפנימי, ונעשה פנימיות נה"י, וכמשנ"ת בביאורינו על תו' כ"ה סעיף ג' עיי"ש). ובזמן שנה"י עולה ומלביש את חג"ת, האור הפנימי של נה"י עולה ומלביש את האור החיצוני של חג"ת. וכן האור הפנימי של חג"ת עולה ומלביש את האור החיצוני של חב"ד. אבל בחיבור של חב"ד דעשיה עם מלכות דיצירה, שם הדבר נעשה באופן אחר,

וזה בחי' שמפנימיות חג"ת ומפנימיות מלכות דיצירה, נעשה כתר דעשיה. בליקו"מ המבואר ביאר זה, עפמ"ש בפרי עץ חיים (שער התפלה פ"ה) שלכל ספירה יש אור פנימי ואור חיצוני, ובשעה שאיזה ספירה עולה למעלה, רק האור הפנימי שלה עולה, ואילו האור החיצוני נשאר במקומו. כגון בשעה שהמלכות עולה אל נה"י, רק האור הפנימי שלה עולה למדרגת הנה"י, ומקיף ומלביש את

מפלא. וזה בחינת שמפנימיות חסד גבורה תפארת, ומפנימיות מלכות דיצירה, נעשה כתר דעשיה. וכן עולין העולמות עד למעלה, עד אצילות

אורח מישור

וע"י האמונה מאיר לאדם מה שנסתר משכלו: וזה בחינת שמפנימיות חסד גבורה תפארת, ומפנימיות מלכות דיצירה, נעשה כתר דעשיה. וכן עולין העולמות עד למעלה, עד אצילות

ביאורים

העולמות, תלויים בתיקון הכתר, כי הוא מיישב ומסדר את השכל של האדם, ובלעדיו כל ההשגות שמקבל האדם אינם שוים כלום, כי יהיו בשבילו ריבוי אור, ויפלו לקלי'. ועיקר תיקון הכתר דעשיה, תלוי באמונה שהאדם ממשיך על עצמו מן העולם שמעליו, שמה מאיר לו אמונה גבוהה, שהיא חזקה יותר משכלו. וזהו האור שמקבל חב"ד ממלכות דיצירה. כי המלכות היא מדת האמונה, ומלכות דיצירה היא אמונה גדולה יותר מן השכל של חב"ד דעשיה. וע"י שהיא מאירה לשכל האדם, הוא זוכה להבין, שאע"פ שזכה להשגות גדולות, ע"י שעלה לחב"ד, עכ"ז הוא מאמין שהשי"ת מרום וגבוה יותר ויותר. ועי"ז משתמש בכל השכל שקבל מחב"ד, כדי להגדיל את האמונה, בהשי"ת ובמצוותיו וצדיקיו האמיתים, שתהיה אצלו האמונה חזקה ומוחשית יותר (כמ"ש באורח מישור בשם ליקוטי תפלות). ובלעדי אמונה גדולה זו, כל המוחין שמושיג האדם, הם בלבול בעלמא. ובפרט בעולם העשיה, ששם מתגבר הצמצום מאד, וקרוב אל הקלי', ולכן בנקל יכולים ליפול משם. ולכן הקב"ה מהפך את סדרי עליות הספירות בעולם העשיה. שבמקום

שהמלכות דיצירה כולה, בין החיצוני ובין הפנימי שלה, יורדים לעולם העשיה. ובאופן הזה, שפנימיות המלכות דיצירה מתלבש בתוך האור החיצוני של חב"ד דעשיה, וחיצוניות המלכות דיצירה מתלבש בתוך האור הפנימי של חג"ת דעשיה. וטעם הדבר מבואר בפע"ח (שער התפלה ה') כי כל עולם העשיה הוא בחי' מלכות לבד, ולכן צריך שהמלכות של עולם היצירה, שהיא סמוכה לעולם העשיה, שתהיה למטה בעולם העשיה עצמו, עם כל חלקיה, החיצוני והפנימי שלה, כדי שתאיר בו כראוי, ולא תעלה ותתרחק אל היצירה עי"ש. ועל זה אומר רבינו שמפנימיות חג"ת - הוא חיצוניות מלכות דיצירה, שמתלבש בתוך האור הפנימי של חג"ת. ומפנימיות מלכות דיצירה - הוא האור הפנימי של מלכות דיצירה, שמתלבש בחיצוניות חב"ד. משני החלקים של מלכות דיצירה, נתתקן כח הכתר דעשיה.

והנה אף שכל זה דברי קבלה, אנו לומדים מכאן יסוד גדול, שמבואר בליקו"ה (נפילת אפים ד, ובהודאה ו' בענין חמץ ומצה בפסח ובשאר ימות השנה) ומובא בדברינו להלן. שכל האורות והתיקונים שזוכים ע"י עליית

לְמַעַלְהָ לְמַעַלְהָ. וְזֶה (יחזקאל ג) בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. בְּרוּךְ, זֶה בְּחִינַת יְדִים. כְּבוֹד ה', זֶה בְּחִינַת אַמוּנָה. מִמְּקוֹמוֹ, זֶה בְּחִינַת כְּתָר:

אורח מישור

לְמַעַלְהָ לְמַעַלְהָ. כי ע"י ברכת הכתר מתרבה השמחה, ומתרחב השכל כנ"ל, ועי"ז עולה השכל (חב"ד), יחד עם המלכות וכל המדות המלובשים בו לעולם הגבוה, אל היצירה. ושם הוא מלביש את נה"י דיצירה, ומהם המלכות מקבלת כח הליכה גדול יותר של עולם היצירה, ועי"ז היא ממשיכה לעלות לחג"ת דיצירה, ומקבלת משם ברכות גדולות יותר של עולם היצירה. ובזמן שהאדם מכוון לברכת השכל, עי"ז הוא מעלה את המלכות לחב"ד דיצירה, ועי"י שממשיך אמונה לברכת השכל, מתברך כח הכתר דיצירה, ומתחזק אצל האדם השמחה ביותר, ועי"י השמחה זוכה להגדיל מוחו ולעלות אל עולם הבריאה. וכך זוכה להעלות את כל העולמות עד ראש האצילות (מי הנחל). ומשם עוד יותר למעלה למעלה: וְזֶה בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. בְּרוּךְ, זֶה בְּחִינַת יְדִים. כי מן הידים באים הברכות כנ"ל: כְּבוֹד ה', זֶה בְּחִינַת אַמוּנָה. בבחי' מלך הכבוד, ומלכות הוא אמונה כידוע. ועוד ראה ממ"ש הפייטן בשחרית דר"ה, וכבודו הוא אמונתי (מי הנחל). - וכוונת הכתוב, ברוך כבוד ה', שהברכה מחזקת את כבוד ה'. היינו שמברכת הידים, הוא ברכת השכל, מתברך ומתגדל האמונה. כי צריך להשתמש בשכל כדי להוסיף ולחזק את האמונה הפשוטה, שעדיין הקב"ה מרום וגבוה יותר כנ"ל. ועי"ז זוכה לברכת הכתר, וזהו מִמְּקוֹמוֹ, זֶה בְּחִינַת כְּתָר. כמ"ש בריך כתרך ואתרך. כי הכתר הוא מתקן ומגביל את המקום לאדם, עד היכן מותר לו להבין בשכלו. והוא יוצר לו מחיצה וסיג, שלא יהרוס לצאת חוץ לגבול. וע"כ נקרא הכתר 'מקום'. ובזמן שהכתר מתברך, הוא מעלה את האדם למקום גבוה ועליון, כי מגדיל את גבול שכלו, וממשיך לו השגות גדולות בדרך אמונה:

ביאורים

שחב"ד דעשיה יעלה לעולם היצירה, וילביש 'שם' את מלכות דיצירה. 'יורדת' המלכות דיצירה כולה, הן החלק הפנימי שלה, והן החלק החיצוני שלה, למטה לעולם העשיה, ושם היא מתלבשת בחב"ד דעשיה. ועי"ז הקב"ה בונה לאדם את הכתר של עולם העשיה, בתוך עולם העשיה. כדי שיהיה לאדם חיזוק אמונה בעולם הנמוך, בעולם העשיה. ואז יהיה תוקף וקיום לכל העליות שזכה בעולם העשיה, והבין היטב.

ועוד נל"ב בזה, כי העליה מעולם לעולם, זהו קפיצת מדרגה גדולה מאד עבור האדם, והשגת האור של העולם העליון הוא בבחי' השגת אור אי"ס, שהוא למעלה מנר"ן שלו. והנה דרך האדם במצב כזה, שניצב מול הר גבוה הרבה יותר מהשגתו, ליפול ליאוש ומשם לגאווה. כי מחמת שעכשיו זכה לעלות לחב"ד, ובא להשגות חדשות, נדמה לו שדעתו שלמה, ובראותו שאינו מסוגל בשום אופן להשיג את הדעת שלפניו.

ח וּכְשֶׁעוֹשָׂה וּמִתְקֵן אֶת הַמֵּיֶשֶׁב וְהַמְסָדֵר, שֶׁהוּא הַכֶּתֶר, כְּרָאוּי, וְהַמּוֹחֵן רוֹדְפֵין לְהַשִּׁיג הָאוֹר אֵין סוּף, וְהַכֶּתֶר מְעַכֵּב אֶת הַשִּׁכְל כְּדֵי לִישֵׁב אֶת הַשִּׁכְל,

אורח מיישור

וּכְשֶׁעוֹשָׂה וּמִתְקֵן אֶת הַמֵּיֶשֶׁב וְהַמְסָדֵר, שֶׁהוּא הַכֶּתֶר, כְּרָאוּי. וְהַמּוֹחֵן רוֹדְפֵין לְהַשִּׁיג הָאוֹר אֵין סוּף. וְהַכֶּתֶר מְעַכֵּב אֶת הַשִּׁכְל, כְּדֵי לִישֵׁב אֶת הַשִּׁכְל. וְעַל יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב, אֵין מָפָה

ביאורים

וּכְשֶׁעוֹשָׂה וּמִתְקֵן אֶת הַמֵּיֶשֶׁב וְהַמְסָדֵר שֶׁהוּא הַכֶּתֶר כְּרָאוּי, וְהַמּוֹחֵן רוֹדְפֵין לְהַשִּׁיג הָאוֹר אֵין סוּף. וְהַכֶּתֶר מְעַכֵּב אֶת הַשִּׁכְל, כְּדֵי לִישֵׁב אֶת הַשִּׁכְל. וְעַל יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב, אֵין מָפָה. וְהַכֶּתֶר מְעַכֵּב אֶת הַשִּׁכְל, כְּדֵי לִישֵׁב אֶת הַשִּׁכְל. וְעַל יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב, אֵין מָפָה. וְהַכֶּתֶר מְעַכֵּב אֶת הַשִּׁכְל, כְּדֵי לִישֵׁב אֶת הַשִּׁכְל. וְעַל יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב, אֵין מָפָה.

הוא נופל למחשבה, שהחסרון אינו בו, אלא שההשגה הזו מבולבלת ואינה ברורה, ושום אדם לא יצליח להבין אותה. וכנגד זה בא הכתר, ומכניס באדם אמונה, שהידיעה הגדולה שלפניו, היא ידיעה אמיתית, ולכן צריך להתאמץ להבין אותה. וגם הוא נותן לאדם הרגש וטעם טוב בשכל הגדול הזה, ומזה הוא בא לכסוף ולהשתוקק להשיגו. ואז השכל מתחיל לרדוף אחר הידיעה הגבוהה, ומן הרדיפה נעשה הכאה בפריסה, ומזה נתתקנים ט' היכלין, שהם צמצומים קדושים להשיג גם את הידיעה הגדולה. ולהלן מבואר שמתיקון המיישב והמסדר בא האדם לשמחה, ועי"ז זוכה לעשות את המאמץ הגדול הזה, מתוך שמחה. והנה בעולם העשייה, מחמת שמתגברים בו הקלי' והיאוש, לכן שם השי"ת מסייע לאדם יותר, ושולח לו את האמונה והחיזוק לרדוף אחר הדעת הגבוהה, כשהוא עדיין למטה בעולם העשייה. משא"כ בשאר העולמות, שהם זכים יותר, שם החב"ד מעצמו רודף לעלות לעולם העליון, ולכן שם האדם מקבל את הכח והחיזוק להשיג את הידיעה הגדולה, רק כשהוא נמצא למעלה והבן.

וְעַל יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכָּב, אֲזִי מִכָּה הַמּוֹחִין בְּהַמְיֻשָּׁב וְהַמְסֻדָּר, וְנַעֲשִׂין הַיְכָלִין לְאוֹר אֵין סוּף. וְאַף עַל פִּי כֵן, לָא יְדִיעַ וְלָא אֲתִידַע. כְּמוֹבֵא בַּזְהַר פְּרָשְׁתַּנְח

אורח מיישור

הַמּוֹחִין בְּהַמְיֻשָּׁב וְהַמְסֻדָּר, וְנַעֲשִׂין הַיְכָלִין לְאוֹר אֵין סוּף. ראה מ"ש בביאורים, שע"י שמלכות דעשיה יוצאת מבין הקל"י, ועולה עם כל הספירות והעולמות, עד האצילות ולמעלה למעלה כנ"ל. מזה נתעורר יחוד גדול, ואז נמשך מלמעלה טיפת היחוד, שהוא אור גבוה מאד, למעלה מן הספירות. ונשפע למלכות ולכל העולמות ולנפשות ישראל, ומאיר להם באור גדול מאד (עיין בביאורים). וכדי שלא יהיה אצלם ריבוי אור, לכן בא הכתר, שהוא הכח המסדר והמיישב. ונעמד כמו סייג ומחיצה פרוסה בפני השכל של האדם, ומעכב אותו שלא יפרוץ חוץ לגבול האנושי. אבל אינו מעכב את השכל לגמרי, אלא מה שאין השכל יכול להבין, הוא מאיר לו בדרך של אמונה, בבחי' אמון מופלא הנ"ל. ומזה מקבל האדם הרגש גדול וחזק באור אי"ס. כי אע"פ שאין השכל מבין אותו בפועל, אבל הוא מרגיש אותו ע"י האמונה. וזה מכניס בשכל תשוקה גדולה, לרוץ להתדבק ולהשיג את האור אי"ס. ואז המוחין רודפים אחר האור אי"ס, ואילו מחיצת הכתר מעכבת אותם, ואז המוחין מכים ומבטשין במחיצת הכתר, ומן ההכאות האלו נתתקנים ונעשים ט' היכלין, שהם כלים קדושים לקבל את האור אין סוף, בבחי' מטי ולא מטי: וְאַף עַל פִּי כֵן, לָא יְדִיעַ וְלָא אֲתִידַע. כְּמוֹבֵא בַּזְהַר פְּרָשְׁתַּנְח, וּמִגּוֹ הַאִי פְּרִיָסָא

ביאורים

האור הגדול בכלם בשוה. שלא בדרך השתלשלות והתמעטות, אלא המדרגות התחתונות מקבלות את האור כפי שהוא למעלה במקורו, וכפי שביארנו לעיל. וכך מגיע האור הגדול, גם לנפשות ישראל. וזהו עיקר מעלת היחוד, שהוא מאיר בשלמות בכל נפשות ישראל. כי עיקר בחי' היחוד והזיווג הוא התחברות עלמא תתאה בעילאה, כמובן בזה"ק בכמה מקומות וכו'. היינו כשהנפש מישראל, שהיא בחי' עלמא תתאה, זוכה להיות נכלל באור האי"ס. ובשביל זה נדרש כאן תיקון הכתר, כדי לסדר וליישב את המוחין שיאירו לאדם כראוי (ליקו"ה נפילת אפים ד' סעיף ב').

והספירות, עד אצילות למעלה למעלה. ובזמן שהשכינה מגיעה לפני השי"ת, היא מתפארת לפניו עם נפשות ישראל, והמצות שעשו בשמחה, ואומרת לו 'חזי במה ברי קאתינא גבך'. ומזה יש להשי"ת נחת רוח גדול ממנה, ומזה נתעורר יחוד קוב"ה ושכינתיה.

ואז מתעורר ונמשך טיפת היחוד, ממקור עליון מאד, ונשפע למדת המלכות. ובדרך ירידתו למלכות, הוא מאיר באור עצום וגדול מאד, את כל העולמות והספירות העליונים. ומחמת שכל הספירות עלו ונתלבשו זה בזה, ונכללו ונתחברו יחד. עי"ז מתפשט בהם

(דף סה.), ומגו האי פריסא, בְּרִדְיָה דְהַאי מַחְשְׁבָה, מְטִי וְלֹא מְטִי. וּפְרִיסָא, זֶה הַמְסַדֵּר וְהַמְיֵשֵׁב, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתָר, שֶׁהוּא פְּרוּס בֵּין הַנְּאָצְלִים לְבֵין הַמְאָצִיל. וְאַתְעֵבִידוּ תִשַׁע הֵיכָלִין, דְּלֹאוּ אֲנוּן נְהוּרִין, וְלֹא רוּחִין, וְלֹא נְשִׁמְתִין, וְלִית מָאן דְּקִימָא בְּהוּ, וְלֹא מַתְדַּבְּקִין, וְלֹא מַתְיַדְעִין. וְדַע, שֶׁזֶה תְּכֵלֶת הַיְדִיעָה, כִּי תְּכֵלֶת הַיְדִיעָה דְּלֹא יַדַּע. וְזֶה בְּחִינַת (ישעיה נח) וְהַשְּׂבִיעַ

אורח מישור

בְּרִדְיָה דְהַאי מַחְשְׁבָה, מְטִי וְלֹא מְטִי. פִּי שְׂמֵתוֹךְ הַמְחִיצָה הַפְּרוּסָה, שְׂעוּמַדַּת בְּפִנֵי הַמְחִשְׁבָה הַרודֶפֶת. שְׂמֵחַמַּת זֶה הַמְחִשְׁבָה מְכָה בַּמְחִיצָה. מִן הַהַכּוֹת הָאֵלוּ, מְשִׁיגָה הַמְחִשְׁבָה אֶת הָאוֹר הַגְּדוֹל, בַּבְּחִי' מְטִי וְלֹא מְטִי: וּפְרִיסָא, זֶה הַמְסַדֵּר וְהַמְיֵשֵׁב, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתָר, שֶׁהוּא פְּרוּס בֵּין הַנְּאָצְלִים לְבֵין הַמְאָצִיל. כִּי הַכְּתָר הוּא כְּמוֹ מְחִיצָה פְּרוּסָה בְּפִנֵי הַמוּחִין הַרודֶפִים, שְׂמַגְבִיל אֶת מְקוֹם הָאָדָם, שֶׁלֹא יִהְיוּ וִיצֵא מִן הַגְּבוּל הָאֲנוּשִׁי, אֲלֵא מִיֵּשֵׁב וּמְסַדֵּר אֶת הַשְּׂכָל בְּדֶרֶךְ שֶׁל אֲמוּנָה, בַּבְּחִי' אוֹמֵן מוּפְלָא כִּנ"ל: וְאַתְעֵבִידוּ תִשַׁע הֵיכָלִין, דְּלֹאוּ אֲנוּן נְהוּרִין. נְהוּרִין זֶהוּ הַשְּׂגַת הַנֶּפֶשׁ. כְּלוּמַר שֶׁהַנֶּפֶשׁ לֹא יִכּוֹל לְהַשִּׁיג אֶת גּוֹדֵל הָאוֹר הַזֶּה: וְלֹא רוּחִין, וְלֹא נְשִׁמְתִין. שְׂגֵם הָרוּחַ וְהַנֶּשְׁמָה, שְׂגִבוּהֵם מִן הַנֶּפֶשׁ, אֵינֵם מְסוּגָלִים לְהַשִּׁיג אֶת הָאוֹר הַזֶּה: וְלִית מָאן דְּקִימָא בְּהוּ. שְׂגֵם מְצַד בְּחִי' חַיָּה, אֵין הָאָדָם יִכּוֹל לְעַמּוּד בְּזֶה (מֵתוֹק מִדְּבַשׁ): וְלֹא מַתְדַּבְּקִין, וְלֹא מַתְיַדְעִין. שֶׁלֹא נוֹדַע כֹּלֵל מֵהוּתָם. - אֲבָל אַעֲפ"כּ יֵשׁ לָאָדָם הַרְגֵשׁ חוֹק בְּהֵם, שְׂמַרְגִישׁ שׁוּזָה עֵיקַר כְּבוֹד ה', וְחַפֵּץ וּמְשִׁתַּקֵּק מְאֹד לְהַשִּׁיגוֹ: וְדַע, שֶׁזֶה תְּכֵלֶת הַיְדִיעָה. הֵינּוּ שְׂע"י הַהַרְגֵשׁ הַגְּדוֹל הַזֶּה, וְהַכִּסּוּפִין הַעֲצוּמִים שִׁישׁ לְשַׁכַּל לְהַשִּׁיג אֶת הָאוֹרוֹת הָעֲלִיוֹנִים הַלְלוּ, וְהַכְּתָר מוּנַע אוֹתוֹ מֵלְהַשִּׁיג. מִזֶּה זוֹכָה הָאָדָם לְתַכְלִית הַיְדִיעָה, לְהַשִּׁיג אֶת הַאִי"ס בַּבְּחִי' מְטִי וְלֹא מְטִי: פִּי תְּכֵלֶת הַיְדִיעָה דְּלֹא יַדַּע. הֵינּוּ שְׂתַכְלִית הַיְדִיעָה בֵּא, מֵתוֹךְ ה'לֹא יַדַּע'. וְהַכּוּוּנָה מֵתוֹךְ כַּח הַכְּתָר, שֶׁהוּא מְעַכֵּב וּמוּנַע אֶת הָאָדָם מִלִּידַע. כִּי הוּא מִיֵּשֵׁב וּמְסַדֵּר אֶת שְׂכָל הָאָדָם, לְהַבִּין שִׁישׁ

ביאורים

לְחַקוֹר יוֹתֵר, רַק מִשֵּׁם וְאֵילֶךְ יַחֲזִיק בְּדֶרֶךְ אֲמוּנָה לְבַד. וְזֶה בְּחִי' תְּכֵלֶת הַיְדִיעָה שֶׁלֹא נִדַּע, כְּלוּמַר שְׂבַתְכֵלֶת הַיְדִיעָה, שֵׁם עוֹמֵד הַכַּח הַמְעַכֵּב, וּמוּנַע אֶת הָאָדָם שֶׁלֹא יוֹסִיף לִידַע. וּבִאֲמַת שְׂגֵם הַכַּח הַמְעַכֵּב הוּא לְצוּרֵךְ הַיְדִיעָה. כִּי אֵין קִיּוּם לִידִיעָה, רַק עַל יְדֵי הַמְעַכֵּב, כִּי בְּלַעֲדֵיו יִהְיֶה הַיְדִיעָה רִיבּוּי אוֹר. וְעַתָּה ע"י הַכַּח הַמְעַכֵּב הַזֶּה, בֵּא הָאָדָם לִידִיעָה יוֹתֵר

כִּי תְּכֵלֶת הַיְדִיעָה דְּלֹא יַדַּע. רֵאָה מ"ש בְּאוֹרַח מִישׁוֹר, וּבְלִיקוּ"ה (נְפִילַת אֲפִים הַלְכָה ד' סְעִיפִים ז' ט"ו וְעוֹד) הַרְחִיב בְּזֶה, כִּי הַרְדִּיפָה הוּא בַּבְּחִי' יְדִיעָה, כִּי רִץ לְדַעַת עוֹד וְעוֹד. וְאֵילוּ הַמְעַכֵּב הוּא בַּבְּחִי' לֹא נִדַּע. וּבְגָבוּל הַעֲלִיוֹן שֶׁל הַיְדִיעָה, בְּתַכְלִית הַיְדִיעָה, עוֹמֵד הַמְעַכֵּב וּמוּנַע אֶת הָאָדָם מִלְרְדוֹף הַלֵּאָה, שֶׁלֹא יִצֵּא לְמַעַל מִמְדַּרְגָּתוֹ. וּמוֹדִיעַ לוֹ שֶׁאֲסוּר לוֹ לִיכַנֵּס

בְּצַחְצַחוֹת נִפְשָׁךְ. כִּי אִוְרוֹת אֱלוֹהִים הֵם הַצַּחְצַחוֹת, שֶׁהֵם לְמַעַלְהָ מִהַסְפִּירוֹת. אֲשֶׁר־י
 מִי שְׂזוֹכָה, שִׁירְדָּף מִחֲשַׁבְתּוֹ לְהַשִּׁיג הַשְּׂגוֹת אֱלוֹהִים, אִף עַל פִּי שְׂאִין יִכְלֹת בְּיַד
 הַשֶּׁכֶל לְהַשִּׁיג אוֹתָם, כִּי לֹא מִתְדַבְּקִין וְלֹא יִדְעוּן. וְתִשְׁעָה הַיְכָלִין אֱלוֹהִים נִעְשִׂין
 עַל יְדֵי הַבְּטִישָׁה, שֶׁמִּבְטָשִׁין הַמַּחֲיִין בְּפִתְרַת בְּשַׁעַת רְדִיפָה, וְהַמַּחֲיִין הֵם תְּלַת, וְכָל
 אֶחָד כָּלוּל מִתְּלַת, כִּי נִכְלָלִין בְּשַׁעַת רְדִיפָה. וְשִׁלְשׁ פְּעָמִים שָׁלַשׁ הֵם תִּשְׁעָה,
 וְזֶהוּ תִשְׁעָה הַיְכָלִין:

[זֶה הָעֲנָן עֵמֶק עֵמֶק מִי יִמְצְאוּנוּ, כְּמוֹבֵן לְמִשְׁפִּיל, וְכֹאֲשֶׁר רָמַז לִי רַבְּנּוֹ זְכָרוֹנוֹ
 לְבָרְכָה בְּעֲצָמוֹ גְּדֹל עֲמֻקּוֹת הַסּוּד הַנּוֹרָא הַזֶּה, שֶׁמִּגִּיעַ לְמַעַלְהָ לְמַעַלְהָ וְכוּ',

אורח מישור

מקומות שאינו יודע בהם כלל, ואסור לו ליכנס לחקור בהם. וע"כ נקרא הכתר 'לא ידע'.
 ומזה בא האדם לתכלית הידיעה, דהיינו להשיג את האור אי"ס בבחי' מטי ולא מטי,
 שזהו תכלית הידיעה. כי אע"פ שהכתר מעכב ומונע את השכל מלהבין. אבל הוא מאיר
 לו את כל האורות העליונים, בדרך של אמונה. ומזה מקבל האדם הרגש גדול באורות
 הגדולים הללו, ומרגיש ביותר את ה'לא ידע', ומזה מתעורר לרדוף אחר הידיעה. ומן
 הרדיפה נעשים ט' היכלין, שעל ידם זוכה להשיג בשכלו בחי' אור אי"ס, בבחי' מטי ולא
 מטי (ליקו"ה נפילת אפים ד' סעיפים כ"א כ"ד, וע"ע בהודאה ו' סעיף כ"ד): וְזֶה בְּחִיַּת
 וְהַשְּׂבִיעַ בְּצַחְצַחוֹת נִפְשָׁךְ. כִּי אִוְרוֹת אֱלוֹהִים הֵם הַצַּחְצַחוֹת, שֶׁהֵם לְמַעַלְהָ מִהַסְפִּירוֹת. אֲשֶׁר־י מִי
 שְׂזוֹכָה, שִׁירְדָּף מִחֲשַׁבְתּוֹ לְהַשִּׁיג הַשְּׂגוֹת אֱלוֹהִים, אִף עַל פִּי שְׂאִין יִכְלֹת בְּיַד הַשֶּׁכֶל לְהַשִּׁיג אוֹתָם,
 כִּי לֹא מִתְדַבְּקִין וְלֹא יִדְעוּן. וְתִשְׁעָה הַיְכָלִין אֱלוֹהִים נִעְשִׂין עַל יְדֵי הַבְּטִישָׁה, שֶׁמִּבְטָשִׁין הַמַּחֲיִין
 בְּפִתְרַת בְּשַׁעַת רְדִיפָה, וְהַמַּחֲיִין הֵם תְּלַת, חֲכָמָה בִּינָה דַעַת: וְכָל אֶחָד כָּלוּל מִתְּלַת, כִּי נִכְלָלִין
 בְּשַׁעַת רְדִיפָה. וְשִׁלְשׁ פְּעָמִים שָׁלַשׁ הֵם תִּשְׁעָה, וְזֶהוּ תִשְׁעָה הַיְכָלִין. שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהַמַּחֲיִין
 מִצְטַרְפִּים לְמַטְרָה אַחַת, לְרַדּוֹף וּלְהַשִּׁיג אֶת הַאִי"ס, כֹּל אֶחָד מֵאִיר לְחַבְרוֹ, וּמִחֲזֵק אוֹתוֹ
 לְהַשִּׁיג אֶת הַמַּטְרָה. וְעִי"ז כֹּל מוֹח כָּלוּל מִתְּלַת מוֹחִין. וְיַחַד נַחֲשָׁבִים לְט' כוֹחוֹת, שֶׁמִּכֵּן
 וּמִבְטָשִׁין בְּכַתֵּר. וּמִט' כוֹחוֹת נִעְשִׂים ט' הַיְכָלִין: [זֶה הָעֲנָן עֵמֶק עֵמֶק מִי יִמְצְאוּנוּ, כְּמוֹבֵן
 לְמִשְׁפִּיל. וְכֹאֲשֶׁר רָמַז לִי רַבְּנּוֹ זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָה בְּעֲצָמוֹ, גְּדֹל עֲמֻקּוֹת הַסּוּד הַנּוֹרָא הַזֶּה, שֶׁמִּגִּיעַ
 לְמַעַלְהָ לְמַעַלְהָ וְכוּ', וְכֹמְבָר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת לְמַעַן. וְהַהֲכָרַח לְבָאֵר הַדְּבָר קָצֵת. וְהוּא כִּי

ביאורים

גדולה. כי מן הכח המעכב נוצרים
 ההכאות בפריסא, שמזה זוכה האדם
 לתוספת ידיעה, להשיג בחי' האור אי"ס
 בבחי' מטי ולא מטי, שזהו תכלית
 הידיעה. וגם זה בכלל תכלית הידיעה
 אשר לא נדע, ועיי"ש עוד.

וכמבאר בהתורה הזאת למעין. וההכרח לבאר הדבר קצת. והוא כי הפתר הוא המישיב והמסדר את המחין, דהינו הכח שיש בהשכל של אדם לישיב ולסדר את המח וחדעת לבל יהרס לצאת חוץ מן הגבול, זה הכח הוא בחינת פתר כנ"ל, וזה הכח הוא כמו מחצה, המפסקת בין המחין ובין האור אין סוף, כי זה הכח, שהוא המישיב והמסדר, הוא מעכב את המחין בעת מרוצתם ורדיפתם, לבל יהרסו לעלות אל ה' למעלה ממחצתם, כי המחין רודפין להשיג האור אין סוף, וזה הכח הנ"ל של השכל, שהוא המישיב והמסדר, שהוא בחינת פתר הוא עומד בפניהם כמו מחצה, ומעכב אותם מרדיפתם כנ"ל. ועל ידי הרדיפה והמעכב, הינו על ידי הרדיפה שהמחין רודפין להשיג אור האין סוף, ועל ידי כח המעכב, שהוא כח המישיב והמסדר, בחינת פתר כנ"ל, על ידי שני בחינות אלו, על ידי זה מבטשין ומכין המחין, בבחינת המחצה הנ"ל, שהוא המישיב והמסדר, ועל ידי זה נעשין היכלין לאור אין סוף, דהינו שנעשין בחינת כלים והיכלות ברוחניות עליון להשיג על ידם בבחינת מטי ולא מטי אור האין סוף, ברוך הוא. כי אם לא היה המעכב הנ"ל כלל, ולא היה מי שיעכב את המחין מרדיפתם ומרוצתם, היו מתבטלין המחין לגמרי, כי היה האדם מתבטל במציאות, כי אור האין סוף אי אפשר להשיג. אך על ידי שני הבחינות, שהם

אורח מישור

הפתר, הוא המישיב והמסדר את המחין. דהינו הכח שיש בהשכל של אדם לישיב ולסדר את המח וחדעת לבל יהרס לצאת חוץ מן הגבול, זה הכח הוא בחינת פתר כנ"ל, וזה הכח הוא כמו מחצה, המפסקת בין המחין ובין האור אין סוף, כי זה הכח, שהוא המישיב והמסדר, הוא מעכב את המחין בעת מרוצתם ורדיפתם, לבל יהרסו לעלות אל ה' למעלה ממחצתם. כי המחין רודפין להשיג האור אין סוף, וזה הכח הנ"ל של השכל, שהוא המישיב והמסדר, שהוא בחינת פתר הוא עומד בפניהם כמו מחצה, ומעכב אותם מרדיפתם כנ"ל. ועל ידי הרדיפה והמעכב, הינו על ידי הרדיפה שהמחין רודפין להשיג אור האין סוף. ועל ידי כח המעכב, שהוא כח המישיב והמסדר, בחינת פתר כנ"ל. על ידי שני בחינות אלו, על ידי זה מבטשין ומכין המחין, בבחינת המחצה הנ"ל, שהוא המישיב והמסדר. ועל ידי זה נעשין היכלין לאור אין סוף. דהינו שנעשין בחינת כלים והיכלות, ברוחניות עליון, להשיג על ידם בבחינת מטי ולא מטי, אור האין סוף, ברוך הוא. כי אם לא היה המעכב הנ"ל כלל, ולא היה מי שיעכב את המחין מרדיפתם ומרוצתם, היו מתבטלין המחין לגמרי. כי היה האדם מתבטל במציאות, כי אור האין סוף אי אפשר להשיג. אך על ידי שני הבחינות, שהם

הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין בְּחִינַת מַחְצוֹת וְהִיכְלִין הַנ"ל, שְׁעַל יָדָם מְשִׁיגִין אֹרֶךְ הָאֵין סוּף רַק בְּבְחִינַת מְטִי וְלֹא מְטִי. וּפְרוּשׁ מְטִי וְלֹא מְטִי, יְדוּעַ לְמַבְיָנִים, דְּהֵינּוּ שְׂמַגִּיעַ וְאֵינּוּ מַגִּיעַ, שְׂרוּדָף וּמַגִּיעַ לְהַשִּׁיג, וְאֵף עַל פִּי כֵן אֵינּוּ מַגִּיעַ וּמְשִׁיג. שְׁזֵה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב כַּנ"ל. וְאֵף עַל פִּי שְׂנַעֲשִׂין אֱלוֹ הַהִיכְלִין הַנ"ל, אֵף עַל פִּי כֵן לֹא יְדִיעַ וְלֹא אֲתִידַע, וְלִית מָאן דְּקִימָא בְּהוּ, וְלֹא מִתְדַבְּקִין, וְלֹא יְדַעִין וְכו' כַּנ"ל. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְצִיר בְּשִׁכְלֵהּ הַשְּׂגוֹת אֱלוֹ הַהִיכְלוֹת הַנ"ל, כִּי הֵם לְמַעְלָה מִנְפְּשֵׁין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, לְמַעְלָה מִכָּל הַשְּׂכֵלִיּוֹת, כִּי הֵם לְמַעְלָה מִהַסְפִּירוֹת וְכו', כַּמְבָאָר לְעֵיל בְּלִשׁוֹן רַבְנּוּ ז"ל, עֵין שָׁם הֵיטֵב וְתַבִּין, שְׁלֹא הוֹסְפִיתִי שׁוּם דְּבַר כָּלֵל, כִּי בְכָלֵל דְּבָרֵינוּ דְּבָרֵי, רַק חֲזַרְתִּי וּבִאֲרַתִּי הַדְּבָרִים קָצַת לְגַדֵּל עֵצָם עִמְקוּתָם עַד אֵין סוּף. וּבְשִׁבִיל זֶה נַעֲשִׂין תְּשֻׁעָה הִיכְלִין דִּיקָא, כִּי הַמּוֹחִין הֵם שְׁלֵשׁ, וּמַחְמַת רְדִיפָתָם וְהַכְּאֲתָם בְּהַמְעַכֵּב הַנ"ל הֵם נִכְלָלִין זֶה בְּזֶה, וְנַעֲשֶׂה כָּל אֶחָד כָּלּוּל מִשְׁלֵשׁ, וְשְׁלֵשׁ פְּעָמִים שְׁלֵשׁ הֵם תְּשֻׁעָה, וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּשֻׁעָה הִיכְלִין הַנ"ל. אֲשֶׁרֵי מִי שְׂיִזְכֶּה לִילָף וְלַעֲלוֹת בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ, הַנְּאָמַר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת, עַד שְׂיִזְכֶּה לְהַשְּׂגוֹת אֱלוֹ:

אורח מיישור

הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין בְּחִינַת מַחְצוֹת וְהִיכְלִין הַנ"ל, שְׁעַל יָדָם מְשִׁיגִין אֹרֶךְ הָאֵין סוּף רַק בְּבְחִינַת מְטִי וְלֹא מְטִי. וּפְרוּשׁ "מְטִי וְלֹא מְטִי" יְדוּעַ לְמַבְיָנִים, דְּהֵינּוּ שְׂמַגִּיעַ וְאֵינּוּ מַגִּיעַ, שְׂרוּדָף וּמַגִּיעַ לְהַשִּׁיג, וְאֵף עַל פִּי כֵן אֵינּוּ מַגִּיעַ וּמְשִׁיג. הֵינּוּ שְׂמַגִּיעַ לֹאִיזָה בַח' הַשְּׂגָה בְּשִׁכְלֵהּ. אַבֵּל אֵין זֶה נַחֲשָׁב לְהַשְּׂגָת הַשְּׂכֵל כֻּלָּל: שְׁזֵה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַרְדִּיפָה וְהַמְעַכֵּב כַּנ"ל. וְאֵף עַל פִּי שְׂנַעֲשִׂין אֱלוֹ הַהִיכְלִין הַנ"ל, אֵף עַל פִּי כֵן לֹא יְדִיעַ וְלֹא אֲתִידַע, וְלִית מָאן דְּקִימָא בְּהוּ, וְלֹא מִתְדַבְּקִין, וְלֹא יְדַעִין וְכו' כַּנ"ל. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְצִיר בְּשִׁכְלֵהּ הַשְּׂגוֹת אֱלוֹ הַהִיכְלוֹת הַנ"ל, כִּי הֵם לְמַעְלָה מִנְפְּשֵׁין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, לְמַעְלָה מִכָּל הַשְּׂכֵלִיּוֹת, כִּי הֵם לְמַעְלָה מִהַסְפִּירוֹת וְכו', כַּמְבָאָר לְעֵיל בְּלִשׁוֹן רַבְנּוּ ז"ל. עֵין שָׁם הֵיטֵב וְתַבִּין, שְׁלֹא הוֹסְפִיתִי שׁוּם דְּבַר כָּלֵל, כִּי בְכָלֵל דְּבָרֵינוּ דְּבָרֵי, רַק חֲזַרְתִּי וּבִאֲרַתִּי הַדְּבָרִים קָצַת לְגַדֵּל עֵצָם עִמְקוּתָם עַד אֵין סוּף. וּבְשִׁבִיל זֶה נַעֲשִׂין תְּשֻׁעָה הִיכְלִין דִּיקָא, כִּי הַמּוֹחִין הֵם שְׁלֵשׁ, וּמַחְמַת רְדִיפָתָם וְהַכְּאֲתָם בְּהַמְעַכֵּב הַנ"ל הֵם נִכְלָלִין זֶה בְּזֶה, וְנַעֲשֶׂה כָּל אֶחָד כָּלּוּל מִשְׁלֵשׁ, וְשְׁלֵשׁ פְּעָמִים שְׁלֵשׁ הֵם תְּשֻׁעָה, וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּשֻׁעָה הִיכְלִין הַנ"ל. אֲשֶׁרֵי מִי שְׂיִזְכֶּה לִילָף וְלַעֲלוֹת בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ, הַנְּאָמַר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת, לְהַתְּחַזֵּק לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת בְּשִׂמְחָה, וּלְרוּץ בְּרַגְלֵינוּ לְדַבְּרֵי מִצְוָה, וּלְכוּיֵן רְצוֹנוֹ לְקַבֵּל בְּרֻכּוֹת הַשְּׂכֵל, וּלְהַתְּבוֹנֵן בְּשִׁכְלוֹ לְגַדֵּל הָאִמוּנָה: עַד שְׂיִזְכֶּה לְהַשְּׂגוֹת אֱלוֹ:

וְזֶה שֶׁשָּׂאָלוּ סְבִי דְבֵי אֲתוּנָא, אֲמַצְעוּתָא דְעֵלְמָא הִיכָא. זְקָפָא אֲצַבְעָתָא, אָמַר הֶכָא. אָמְרוּ לָהּ, מִי יִימַר. אָמַר לָהּ, אֵיתוּ אֲשֶׁלִי וּמוֹשְׁחוּ. שֶׁשָּׂאָלוּ אוֹתוֹ, אֵיךְ מְשִׁיגִין אֹר אֵין סוּף, שֶׁהוּא אֲמַצְעָא דְעֵלְמָא, שְׂמַמְנוּ הַכֵּל שׁוֹאֲבִין חַיּוֹת וְשִׁפְעֵי. זְקָפָא אֲצַבְעָתָא, זֶה בְּחִינַת בְּרָכוֹת כַּנ"ל, בְּחִינַת וַיִּשָּׂא אֶהָרָן אֶת יָדוֹ וַיְבָרֶכֶם, כַּנ"ל. הֵינּוּ שֶׁעַל יְדֵי הַבְּרָכוֹת מְבַטְשִׁין הַמַּחֲזִין בְּכֶתֶר, וְנִעְשִׂין הִיכְלִין כַּנ"ל. וְאָמְרוּ לָהּ מִי יִימַר, מִי הוּא זֶה שֶׁיִּכְנַס בְּהִיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת,

אורח מישור

וְזֶה שֶׁשָּׂאָלוּ סְבִי דְבֵי אֲתוּנָא, אֲמַצְעוּתָא דְעֵלְמָא הִיכָא. הִיכֵן אֲמַצְעֵי הָעוֹלָם: זְקָפָא אֲצַבְעָתָא, אָמַר הֶכָא. שְׂרָבִי יְהוֹשֵׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא זִקָף אֶת אֲצַבְעוֹ, וְהִשִּׁיב לָהֶם שְׂכָאן הוּא נִמְצָא: אָמְרוּ לָהּ, מִי יִימַר. מִי יוֹכִיחַ שֶׁהָאֵמֶת כַּדְבָרְךָ: אָמַר לָהּ, אֵיתוּ אֲשֶׁלִי וּמוֹשְׁחוּ. קָחוּ חֲבָלִים וְתַמְדְּדוּ אֶת הָעוֹלָם, וְכַךְ תּוֹכַחוּ לְרֵאוֹת שֶׁהָאֵמֶת כַּדְבָרִי: וּמִפְרֵשׁ ע"ז רַבֵּינוּ, שֶׁשָּׂאָלוּ אוֹתוֹ, אֵיךְ מְשִׁיגִין אֹר אֵין סוּף, שֶׁהוּא אֲמַצְעָא דְעֵלְמָא, שְׂמַמְנוּ הַכֵּל שׁוֹאֲבִין חַיּוֹת וְשִׁפְעֵי. שֶׁהוּא מִשְׁפִּיעַ חַיּוֹת וְשִׁפְעֵי לְכָל הָעוֹלָמוֹת. וְע"כ נִקְרָא 'אֲמַצְעָא דְעֵלְמָא', כִּי נִתְבָּאֵר שֶׁהַמְדְּרָגוֹת הַתְּחִתּוֹנִים מְלַבִּישִׁים וּמְקִיפִים אֶת הָעֵלְיוֹנִים. נִמְצָא שֶׁכָּל הוּא פְּנִימִי וְאֲמַצְעֵי יוֹתֵר, הוּא עֲלוּיָן וְגַבּוּהַ יוֹתֵר. וְהַנְקוּדָה הַפְּנִימִית וְהָאֲמַצְעִית בְּיוֹתֵר שֶׁל הָעוֹלָם, הוּא הַאִי"ס, שֶׁמִּשְׁפִּיעַ חַיּוֹת וְשִׁפְעֵי וְשִׂמְחָה לְכָל הַמְדְּרָגוֹת וְהָעוֹלָמוֹת הַסּוֹבְבוֹת אוֹתוֹ. - וְגַם הַט' הִיכְלִין שֶׁעַל יָדָם מְשִׁיגִים אֶת הָאוֹר אִי"ס, הֵם בְּחִי' אֲמַצְעָא דְעֵלְמָא. כִּי הֵם בְּחִי' בֵּית הַמְקַדָּשׁ. וְשֵׁם נִמְצָא אֲבָן הַשְּׂתִיָּה, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִשְׁתַּת הָעוֹלָם. וְאֲבָן הַשְּׂתִיָּה הוּא אֲמַצְעָא דְעֵלְמָא (מִי הַנְּחַל עִי"ש): זְקָפָא אֲצַבְעָתָא, זֶה בְּחִינַת בְּרָכוֹת כַּנ"ל, בְּחִינַת וַיִּשָּׂא אֶהָרָן אֶת יָדוֹ וַיְבָרֶכֶם, כַּנ"ל. הֵינּוּ שֶׁעַל יְדֵי הַבְּרָכוֹת מְבַטְשִׁין הַמַּחֲזִין בְּכֶתֶר, וְנִעְשִׂין הִיכְלִין כַּנ"ל. וְכִמוֹ שֶׁבִיאָרְנוּ לַעֲלִיל, שֶׁאֶהָרָן 'הִגְבִּיחַ' אֶת יָדוֹ, הֵם כְּלֵי הַבְּרָכָה, אֵל הַשְּׂכָל, הֵינּוּ שְׂכִיוֹן רְצוֹנוֹ לְקַבֵּל אֶת בְּרַכַּת הַשְּׂכָל. וְנִתְבָּאֵר לַעֲלִיל שֶׁמִּזֶּה עוֹלָה חֲגִ"ת אֶל חֲב"ד, וְאִז מְלַכּוֹת דִּיצִירָה מְאִירָה לְחֲב"ד, וְעִי"ז עוֹלִים כָּל הָעוֹלָמוֹת לְמַעַל לְמַעַל. וְזֶה נַעֲשֶׂה הַיְחוּד הַגְּדוֹל (שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּדַבְרֵינוּ בְּסַעֲיַף ח'), וְזֶה נִשְׁפָּע לְאָדָם אֹר הַאִי"ס, וְהַמּוֹחִין רוֹדְפִים לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ. וְהַכְּתָר מְעַכֵּב אוֹתוֹ, וְאִז הַמּוֹחִין מְבַטְשִׁים בְּכֶתֶר וְזֶה נַעֲשִׂים הִיכְלִין לְהַשִּׁיג אֶת הַאִי"ס. נִמְצָא שֶׁהַכֵּל תְּלוּי בְּהַרְמוֹת הַיָּדִים, הֵינּוּ מֵה שֶׁהָאָדָם מְכוֹון רְצוֹנוֹ לְקַבֵּל אֶת בְּרַכַּת הַשְּׂכָל, וְלֹא מִסְתַּפֵּק בְּבְרָכוֹת גִּשְׁמִיּוֹת. וְע"כ רְמוֹז לָהֶם רַבֵּי יְהוֹשֵׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא, שֶׁבְּמִקוֹם שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי מְרִים אֶת יָדוֹ, שֵׁם נִמְצָא אֲמַצְעוּתָא דְעֵלְמָא, הוּא הַשְּׂגַת הָאוֹר אֵין סוּף: וְאָמְרוּ לָהּ מִי יִימַר, מִי הוּא זֶה

ביאורים

מִי הוּא זֶה שֶׁיִּכְנַס בְּהִיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת בְּבִיאוֹר הָעֵנִין, עַפ"י מ"ש בְּלִיקוּ"ה וְכו'. רֵאָה מ"ש בְּאוֹרַח מִישׁוֹר, וְנִרְחִיב (נִפְלֵת אֲפִים שֵׁם, וְהוֹדָאָה ו' הַלְכָה ד')

ברסלב נייעס

למקום הקלפות, להעלות משם הקדשה בבחינת קטרת פנ"ל, ושעל ידי

אורח מישור

שיינס ביהיכלי התמורות, למקום הקלפות, להעלות משם הקדשה בבחינת קטרת פנ"ל. כי אמנם לזכות למוחין, אפשר ע"י הגבהת הידים הנ"ל. אבל לאחר שזכה האדם למוחין, הוא זקוק לכח המיישב והמסדר הנ"ל. ובלעדיו אין ערך לכל ההשגות הגדולות שהשיג, כי יהרוס לרדוף חוץ לגבול, ויפסיד הכל. ובשביל להשיג את הכח המיישב והמסדר, צריך האדם לירד לתוך היכלי התמורות, כדי להוציא משם את ניצוצות הקדושה (השמחה), בבחי' קטורת. ודייקא מזה נבנה הכח המיישב והמסדר. כי כנגד מה שמבטל את המחיצות וההסתרות העצומות של היכלי התמורות, מזה נתהפך ונתתקן מחיצת הכתר, שמיישב ומסדר את המוחין שלו (ליקו"ה נפילת אפים ד'). ואין בנמצא אדם שיתרצה

ביאורים

עבודת ה' הוא עול קשה בלי טעם וחיות. ועל מצות מדמה לו שהם עברות, ועברות מהפך לו למצות. וכך כל מה שנתבאר לעיל שהקליפות מתגברים על השכינה, וכובשים תחת ידם את ניצוצי השמחה, ויונקים מהם כח לשמחות שלהם, ומראים לאדם כאילו השמחה האמיתית היא אצלם, ותלויה בהנאות גשמיות וסיפוק תאוות רעות והבלי עוה"ז. כל זה נעשה בעיקר ע"י היכלי התמורות, שממש יש כח לקלי' להפך את האמת לפני האדם, ולהטעות אותו בעניני שקר שלהם. ולכן אסרה תורה להמיר קדשים, אפילו רע בטוב, כי עי"ז נותן כח להיכלי התמורות.

והנה את הכח ההיפוך והתמורה הזו, הקלי' יונקים מן הקדושה, מכח המסדר והמיישב הנ"ל. כי מבואר לעיל שהקלי' יונקים את כחם מן הצמצומים, כי מחמת שהצמצום ממעט כביכול את אור השי"ת, לכן יש להם בו אחיזה, ועי"ז אחיזתם הם

שיש אצל הסט"א, מדור שנקרא היכלי התמורות, ששם מתחלפים טוב ברע, שקר באמת, נשמות קדושות בנשמות טמאות, בן המלך בבן השפחה. וכמ"ש המג"א (סי' מ"ז סק"י, ועיין בכף החיים שם ס"ק ל"ב) בשם המקובלים, שלפעמים כשאדם ישן בלילה, יוצאת ממנו נשמתו, ומתחלפת בנשמה של גוי או של עבד, וע"ז אנו מברכים בכל בוקר, שלא עשני גוי, שלא עשני עבד. שהכוונה שלא נתחלפה בלילה הנשמה של האדם בנשמה אחרת, של גוי או עבד. וחילוף זה נעשה ע"י היכלי התמורות. וכן כל הבלבולים והמחלוקות והעבירות והתאוות רעות, וכל העצבות והיגון והמרה שחורה, שעוברים על נפשות ישראל, באים מן היכלי התמורות האלו. כי משם יש ליצה"ר כח לשקר לאדם, ולהמיר בפניו טוב ברע, ורע בטוב. שמדמה לו שהתאוות רעות הם תענוגים אמיתיים, והם עיקר השמחה, ואילו

עֲלֵיתוּ יתְעַלֶּה הַבְּרָכוֹת כַּנ"ל. וְזֶה מִי יֵימַר, לְשׁוֹן תְּמוּדָה, לְשׁוֹן (ויקרא כז) אִם הָמַר יִמְרָנוּ.

אורח מיישור

לרדת להיכלי התמורות, וְשַׁעַל יְדֵי עֲלֵיתוֹ את הקדושה מבין היכלי התמורות, יתְעַלֶּה הַבְּרָכוֹת כַּנ"ל. כלומר שיבנה כח המיישב והמסדר, ועי"ז יהיה תועלת מברכת השכל, וזקיפת האצבע הנ"ל. - כי בזמן שאדם נכנס בהיכלי התמורות, הוא מאבד את כל החיות והמוחין הקדושים, ונופל לדינים קשים, שהם חשכות גדול מאד. ומאחר שזכה כבר לברכת השכל ואור המוחין. קשה לו מאד לוותר על הכל, ולהמיר את העליות שזכה, בנפילות גדולות ועצומות כאלו. וְזֶה מִי יֵימַר, לְשׁוֹן תְּמוּדָה, לְשׁוֹן אִם הָמַר יִמְרָנוּ. וכיון שאין שום אדם שמרוצה לזה, אין ערך לכל העליות הגדולות שנזכרו לעיל. כי בלי תיקון

ביאורים

מהם את הכח של היכלי התמורות, ולהחזירו אל הקדושה. ומזה יתקומם ויתברך כח הכתר. ובשביל זה צריך האדם לאחר שזכה לתיקון היחוד הנ"ל, להוריד את עצמו לתוך היכלי התמורות, ולברר ולהעלות משם את ניצוה"ק, ולהחזיר אותם למקורם, אל השמחה. ואז מתבטל כח היכלי התמורות, וכנגד זה נבנה ומתקומם כח המיישב והמסדר. ואז יוכל לקבל את הדעת הגדול של היחוד.

נמצא שבתו' זו מדבר רבינו משני ירידות לתוך הקלי'. האחד בתחילת התיקון, שאז צריכים לירד לתוך הקלי' להעלות משם את המלכות דעשיה, בסוד הקטורת, ועי"ז עולים כל העולמות כנ"ל. והשני הוא לאחר שעלו כל העולמות ונעשה היחוד, ורוצה אדם לקבל את האור אי"ס, אז הוא צריך לירד שוב, לתוך קלי' גדולים יותר, אל היכלי התמורות, כדי לעלות משם את המיישב והמסדר (ליקו"ה נפילת אפים ד'). וז"ש כאן רבינו

פוגמים בצמצום, ומהפכים אותו להסתר ומכסה גמור. והנה השורש של כל הצמצומים והמכסים הוא הכתר (והוא שורש ספירת הבינה). כי הכתר יוצר מחיצה ופריסא בפני השכל שלא ירדוף אחר ידיעות גדולים ממנו. ומן המחיצה הזו יונקים הקלי' את הכח, לייצר מחיצות והסתרות של היכלי התמורות. ואף שהמחיצה והפריסה של הכתר, היא עיקר הידיעה, כי בלעדיה אי אפשר לבוא לשום השגה בגדולת השי"ת כנ"ל, עכ"ז כיון שהוא מחיצה וצמצום שממעט את אור השי"ת, יש מזה לקלי' אחיזה ויניקה. ובזמן שישראל חוטאים, הם מתגברים ושולטים על המחיצה הזו, וממירים אותה למחיצה המבדלת בין האדם להשי"ת. וכך הט' היכלין דקדושה, שנוצרו מן הכתר, נהפכים להיכלין של תמורות. ולכן כדי לתקן את מחיצת הכתר, ולבנות הט' היכלין דקדושה, ולהשיג את האור אי"ס, בבחי' מטי ולא מטי. צריך אדם להוציא

הלשון. שסבי דבי אתונא נתווכחו עם רבי יהושע בן חנניא, אצל מי נמצא מרכז העולם, שממנו שואבים כלם שפע. אם אצל הקדושה, או אצל הסט"א. כי האמת שעיקר השפע הוא האור האלקי, וממנו בא החיות והשמחה. ואילו הקלי' מכחישים ומעלימים את האור האלקי, ומבטלים את חשיבותו, ומעמידים במרכז העולם את התאוות וההוללות והבלתי עוה"ז שלהם, וטוענים לאדם שהוא העיקר בעולם. ואף שהאמת שבכל התאוות וההוללות שלהם אין שמחה אמיתית, אלא שמחה מדומה, בבחי' (קהלת ב') ולשחוק אמרתי מהולל (פרש"י מעורבב בבכי ואנחה). ולשמחה מה זו עושה. ולסוף נהפך להם לתוגה, כמ"ש (משלי י"ד) ואחרית שמחה תוגה. אבל היצה"ר מכחיש את כל זה בתוקף, ומדמה לאדם, בכח היכלי התמורות, שהשמחה שלהם הבאה מתאוות עוה"ז, היא השמחה האמיתית, והיא עיקר השמחה. ורבי יהושע בן חנניא בא להוכיח להם את צדקת ישראל, ע"י שזקפיה לאצבעתיה, כי ע"י שישראל עושים מצות בשמחה, ומגביהים את ידיהם, שמכוונים את רצונם לזכות לברכת השכל, עי"ז הם זוכים לאור המוחין, ונתתקן המיישב והמסדר, ועי"ז רודפים המוחין ומכים בכתר, ונעשים ט' היכלין דקדושה, ואותם היכלין מבטלים את היכלי התמורות. ואז נוכחים כל העולם לדעת שהעיקר, והאמצעותא דעלמא, הוא האור אי"ס, שנמצא אצל ישראל.

וכנגד זה טענו לו סבי דבי אתונא, מי יימר. היינו שכדי לבטל את היכלי

מ'י הוא זה שיכנוס בהיכלי התמורות, למקום הקלי', להעלות משם הקדושה, בבחי' קטורת הנ"ל, ושעל ידי עליתו יתעלה הברכות כנ"ל. שזה מדבר מן הירידה השניה, לצורך תיקון כח המיישב והמסדר. ואע"פ שכתב 'כנ"ל', אין זה אותה ירידה שאמר מקודם והבן. וזהו דבר קשה וכבד מאד, ואין מי שיתרצה לזה. כי כשאדם יורד להיכלי התמורות, עוברים עליו ירידות ונסיונות קשים ומרים. וא"כ כל התיקון הנאמר כאן בתו' נפל לבירא.

ועי"ז השיב להם ריב"ח, שיש דרך אחרת לתקן את המיישב והמסדר, והוא הדרך האמורה בתו' הזו, לקיים מצות בשמחה. ועי"ז אינו צריך לרדת להיכלי התמורות. כי החלק הראשון של התיקון, שמעלה את כל העולמות למעלה, כדי לעורר את היחוד כנ"ל. דבר זה מתחיל ע"י שעושה מצות בשמחה כנ"ל. וגם העליה מעולם לעולם, נעשה ע"י התגברות השמחה כמשנ"ת באורח מישור (בשם מי הנחל). וע"י השמחה הזו בעצמה, מחלישים ומבטלים את היכלי התמורות. כי כל הכח של היכלי התמורות בא מנפילת ניצוצי השמחה, שהוא כח הכתר. שע"י יש להם כח להפוך את הפריסה וההיכלין של הכתר, למחיצה של הסתר והיכלי התמורות. אבל ע"י התגברות השמחה שנוצרה מן העליות של השלב הראשון, מוציאים מהם את ניצוצי השמחה, ועי"ז חוזר כח הכתר למקומו. והם מתבטלים.

ועתה נבא לבאר את הויכוח בין סבי דבי אתונא לרבי יהושע בן חנניא, 'אמצעותא דעלמא היכא' לפי פשטות

וְהָשִׁיב לָהֶם אֵיְתוֹ אֲשֶׁלִי וּמוֹשְׁחוֹ. הֵינּוּ עֵקֶר עֲלִית הַקְּדוּשָׁה, עַל יְדֵי הַשְּׂמֻחָה. וְלַעֲתִיד, בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מֵהַגְּלוּת בְּשְׂמֻחָה, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב, כִּי בְשְׂמֻחָה

אורח מיישור

הכתר אין ערך לכל ההשגות הגדולות, כי יהרוס לרדוף חוץ לגבול: וְהָשִׁיב לָהֶם, אֵיְתוֹ אֲשֶׁלִי וּמוֹשְׁחוֹ. הֵינּוּ עֵקֶר עֲלִית הַקְּדוּשָׁה, עַל יְדֵי הַשְּׂמֻחָה. וְלַעֲתִיד, בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מֵהַגְּלוּת

ביאורים

בזמן הזה לקיים את העצה של התו', לעשות מצוות בשמחה. והרי עכשיו השכינה ונפשות ישראל שרויים בגלות הקשה, בתוך היכלי התמורות, ועי"ז העצבות מתגברת ושולטת על הלב, בבחי' ויתעצב אל לבו. ומכל זה קשה מאד לקיים מצות בשמחה. ותירץ עפ"י מ"ש רבינו בתו' ר"נ, שכשהקב"ה רוצה להושיע את ישראל, הוא ממשיך עליהם השגחה מן הקץ האחרון עי"ש. והוא בחי' השמחה שיתעורר בקץ האחרון. והצדיקים השלמים מעוררים רחמי שמים על האדם, שגם בזה"ז יומשך לו השמחה העתידה, ובזמן שאדם מקושר לאותם צדיקים, הם מסייעים לו לקבל את השמחה הזו, של הקץ האחרון (ולעיל ביארנו ענין זה בהרחבה).

ועוד עצה לבוא לשמחה. כתב בהלכות נפילת אפים הלכה ד' (אות ה'), ע"י מילתא דשטותא, וכן שמע מפי רבינו ז"ל עי"ש. והכוונה שיתחיל לשמוח עם מילי דבדיחותא, ושאר מיני צחוק ושטות, המביאים לשמחה. וכמ"ש בזה"ק (ויקרא מ"ז), שרב המנונא סבא קודם שהיה מתחיל ללמוד תורה, היה מסדר לפני החברים פירקא דמילי דשטותא. כי

התמורות, ולתקן את המיישב והמסדר, עד שיתגלה ממנו האי"ס, הוא דבר שלא ניתן להשיג במציאות. כי בשביל זה צריך האדם לרדת לתוך היכלי התמורות. ושם מתגבר עליו העצבות והקלי' ביתרון כח, ותוקפא דדינא, עד שאין ביכולת שום אדם לצאת משם, וא"כ מי יימר, היינו שמהו האדם שירצה להכנס לשם, ולעבור את כל הנסיון הזה בשלום, שאח"כ יוכל לומר לנו, אני זכיתי לתקן את המיישב והמסדר, ולבנות את הט' היכלין קדישין, ומזה זכיתי לאור אי"ס. ועתה כיון ששום אדם לא יכול לגלות את האור אי"ס, הוא נשאר אצלנו, וא"כ האמצעותא דעלמא שייך לנו. והשיב להם רבי יהושע בן חנניא, שע"י הזקיפה הנ"ל, אין צריך לרדת אל היכלי התמורות, כי ע"י עליית העולמות מתגבר השמחה מאד, ומתברך כח הכתר, וכנגד זה נחלש כח היכלי התמורות. עד שהקלי' נכנעים כלפי הקדושה, ומעצמם הם מוציאים את ניצוה"ק מביניהם. ועי"ז זוכים ישראל להשיג את האור אי"ס, הוא האמצעותא דעלמא.

עיקר עליית הקדושה ע"י השמחה. בליקו"ה (הודאה ו') תמה איך יכול אדם

ובליקו"ה (הודאה ו') מבואר, שעיקר השמחה צ"ל כמ"ש רבינו בתו' כ"ג תנינא. שצריך לתפוס את היגון והאנחה, ולהכניס אותו בעל כרחו לתוך השמחה, עד שיתהפך היגון והאנחה, לשון ושמחה. ומביא ע"ז משל מאדם עצוב, שעומד בחתונה, שתופסים אותו ומשליכים אותו לתוך הריקודים, ועי"ז נתהפך אצלו היגון והאנחה לשון ושמחה עי"ש. והיינו שיש שני אופנים של שמחה: א) שטבע האדם שבזמן שיש לו מאורע שמח, הדאגות שלו נדחקים לצד, ובאותו עת הוא חושב רק על השמחה, אבל אח"כ הדאגות והעצבות חוזרים למקומם. ב) אבל יש ענין אחר גדול מזה, שאדם זוכה לעלות ולהכלל בתוך בחי' שמחה עילאה, שהיא מבטלת ועוקרת ממנו את העצבות לגמרי, ומהפכת את העצבות שלו לשמחה, ואז אין העצבות חוזר. וזה ענין שזכרנו לעיל, שכל העצבות בא מן הצמצומים שנפגמו ונעשו קליפות והסתרות, בחי' תוקפא דדינא. ובזמן שהמלכות עולה ומקבלת את עיקר השמחה מן הבינה, מתרפאים הצמצומים, ומתבטל מהם ההסתרות והעצבות, ואז הצמצומים נהפכים לכלים קדושים, שמגלים את הדעת במדה והדרגה, ומאירים שמחה כנ"ל. והנה דבר זה יתרחש בשלמות בזמן הגאולה, ומזה יתהפכו כל יסורי הגלות לשמחה עצומה. אך מדברי רבינו בתו' הנ"ל, מבואר שניתן להמשיך בחי' זו גם כעת בזמן הגלות. ובליקו"ה שם ביאר הדבר למעשה, שבשעה שרואה אדם שמתגבר עליו העצבות, ורוצה להשליכו ולרחקו

נתבאר מקודם, שעיקר גלות השכינה וכנסת ישראל, הוא מה שניצוצי השמחה נמצאים בגלות (כנ"ל), שהרשעים והעכו"ם לוקחים את השמחה דקדושה, וכובשים אותה אצלם, דהיינו ששמחים עמה בדברי תאות רעות שלהם, אשר באמת הם יגון ואנחה ומרים ממות. וע"כ עכשיו השמחה מלובשת במילין דעלמא, שהם מילין דשטותא. וע"כ מי שרוצה לבוא לשמוח בקדושת יהדותו, אי אפשר כי אם ע"י מילי דשטותא דייקא, כי לשם נפלה השמחה. ובשעה שאיש הישראלי משמח א"ע במילי דשטותא, הוא מעלה את ניצוצי השמחה מן הגלות והשטותא, מאחר שהוא מכוין לבוא ע"י המילי דשטותא לשמחה אמיתית של מצוה. ועי"ז חוזרת ועולה השמחה למקומה ושרשה, שהיא אצל ישראל, כי מקור נשמת ישראל הוא בבחי' שמחה עי"ש.

עוד יל"ב לפמ"ש בליקו"ה (נפילת אפים ד' סעיף ב') שבשבתות וימים טובים, שהם ימי שמחה, נשפע שמחה גדולה מלמעלה. ומזה נכנעים היכלי התמורות, וכל הקלי' בטלין ושבייתין ושבייקין. ומזה נתבטל העצבות מנפשות ישראל ונתרבה השמחה, כמ"ש בזמירות של שבת, צוחין אף עקתיין בטלין ושבייתין. חדו סגי ייתי, נהורא לה ימטי (מטי ולא מטי), וברכאן דנפישין. ובכלל זה גם השמחות הפרטיות של ישראל, כמו שמחת חתן וכלה, ושמחת ברית מילה, ושאר שמחות של מצוה, שאז ג"כ מתבטל כח היכלי התמורות, ועי"ז יכולים ישראל לעשות מצוות בשמחה.

ח"ו, ע"י סברותיהם המהופכות והמזויפות הבאים מהיכלי התמורות, שמשם מראים לו שמרוב חטאיו נתרחק מאד מהשי"ת, ואין לו כבר אפשרות לשוב בתשובה. כנגד זה יהפוך הכל לטובה. ע"י שימצא בעצמו איזה נקודה טובה, ואז יחשוב על הסיבות המרחקות הנ"ל, שאדרכא מהם תוקף שמחתי, בעת שאני רואה, שאע"פ שאני רחוק כל כך, כמו שאני יודע בנפשי, אעפ"כ אני מתלבש בציצית בכל יום, והולך למקוה וכו' ונותן צדקה וכו', אשר אין כל העולם כולו כדאי, נגד אור נקודה אחת של איזה מצוה. ובפרט מה שאני זוכה להתקרב לצדיקי אמת. ועי"ז ימשיך שמחה על עצמו, ויעשה המצוות בשמחה. וכ"כ בהלכות פריה ורביה ג' (סעיף א').

ודבריו צ"ב, כי אמנם הוא עושה חשבון הפוך מן החסרונות, אבל אין זה דומה להיפוך שכתב רבינו, כי רבינו מדבר שמהפך את היגון לשמחה, את הרע לטוב. ואילו בזה שאדם מוצא בעצמו נקודות טובות, אינו מבטל על ידם את החסרונות, אלא מתעלם מהם ומסתכל כעת על הטוב שבו. והוא כמו האופן הראשון שזכרנו. אמנם באמת מתוך דברי מוהרנ"ת בהל' הודאה ו' (סעיף י"ג), מבואר שעיקר כוונת ההיפוך של היגון לשמחה, מבוסס על החידוש הגדול והנורא, שגילה רבינו בתו' כ"ב. שיש ענין שהעוונות של אדם עתידים להתהפך לתכלית העליה. וביארנו שם, לפי שכל העוונות של ישראל באים מאת ה', לצורך תיקון

העולם. כי הקב"ה שולח לאדם מכשלה, שמורידה אותו לתוך הקלי', כדי שיעלה משם ניצוצות קדושים שכבושים שם. ובזמן שישראל זוכים להוציא את הניצוה"ק מן הקלי', הם עולים בעליות גדולות ועצומות מאד. ומזה נתעוררים ישראל לעשות תשובה מאהבה. ואז כל הירידות הקשות שעברו עליהם מתהפכים לטובה. כי אז נתגלה שכל הירידות היו מאת ה' לצורך תיקון העולם. ומהם יזכו ישראל להכלל באי"ס, ועיקר קיבול שכר עוה"ב, יהיה מזה (ליקו"ה שם). ומזה תתרבה השמחה עד אין קץ. בבחי' שמחנו כימות עניתנו וכו'. ושם בתו' כ"ב ביארנו שעיקר תיקון הירידה הוא בזמן שהאדם מתחזק באותו עת, לקיים את מצות ה' כפי יכלתו. ודבר זה חשוב מאד בעיני השי"ת, והוא בוחר בזה, יותר מכל העבודות הגדולות, שעושה האדם בזמן של גדלות (עיי' בתו' כ"א), כי יפה אחד בצער ממאה שלא בצער. ועי"ז זוכה לעליות גדולות ועצומות מאד. ובפרט בזמן שאדם שמח במצות שמקיים בזמן ירידה, כי עושה מה שביכלתו לעשות כעת, עי"ז עושה נחת רוח גדול להשי"ת (ועיי' במ"ש בפירוש אורח מישור על סיפומ', בתחילת מעשה י"ג, שהמלך אמר לבנו שכשירד מן המלוכה יזהר להיות בשמחה, ואז הוא יהיה בשמחה גדולה מאד). כי הקב"ה בוחר בהם ושמח עמהם מאד. ומזה נשפע לאדם שמחה עילאה מן הלב העליון, וזה מבטל את כל העצבות והקלי' והיכלי התמורות, ומתקן את כח

תצאו, ואז יכלו הקלפות לגמרי. וזה איתו אשלי, הינו על ידיכם ועל פרחכם יתבטלו הקלפות. כי אתם בעצמכם תביאו את בית ישראל מהגלות, הנקראים אשלי, הינו חבל נחלתו, כמו שכתוב (ישעיה סו) והביאו את אחיכם בית

אורח מישור

בשמחה, כמו שכתוב, כי בשמחה תצאו, ואז יכלו הקלפות לגמרי. היינו שהשיב להם, שבזמן שהולכים עם העצה של עשיית מצוות בשמחה, אין צריך לרדת לנסיונות היכלי התמורות כדי להעלות משם את ניצוה"ק. אלא יכול האדם להשאר במקומו ובקדושתו, והיכלי התמורות והקלי' בעצמם יתהפכו ויכנעו תחתיו, ויעשו עבורו את המלאכה, שמעצמם יוציאו את ניצוה"ק מבין שיניהם. כי בזמן שאדם מקיים מצות בשמחה, הוא ממשיך שמחה מלמעלה אל השכינה, ועי"ז מהפך אותה מעצבות לשמחה. ועי"ז השכינה יוצאת מן הקלי' ומתחזקת וחוזרת למעמדה, למלכותה. ואז הקלי' נכנעים תחתיה, וחלקם נופלים פגרים מתים מחוסר חיות. וחלק נעשים לה לעבדים ומשמשים, ומעלים בשבילה את ניצוה"ק מהיכלי התמורות. וכמו שיהיה לעתיד לבוא, שאז יומשך שמחה גדולה מאד, מעולם הבא, עד שיתהפך היגון והעצבות לשמחה. בבחי' ששון ושמחה ישיגו, ונסו יגון ואנחה. היינו שכל השפע והחיות שמקורו בקודש, ונפל לקלי', ונעשה ממנו עצבות כנ"ל. ישוב אל השמחה. כי אף שנתבאר שהקלי' הם תוקפא דדינא, וכדי להלחם בהם צריך לעבור נסיונות קשים מאד, אך ע"י שמחת המצות נתהפך הכל לטובה בנקל. ועי"ז נאמר הגדיל ה' לעשות עם אלה, שע"י השמחה השי"ת מגדיל את כח הקדושה, וזוכים לתקן הכל בנקל. ומזה מתבטלים היכלי התמורות, ונבנה במקומם ט' היכלין, שמהם נבנה כח הכתר. ועיין בביאורים בהרחבה: וזה איתו אשלי, הינו על ידיכם ועל פרחכם יתבטלו הקלפות. כי אתם בעצמכם תביאו את בית ישראל מהגלות. הנקראים אשלי, הינו חבל נחלתו. כי לא יוכלו לסבול את אור השמחה בתוכם: כמו שכתוב והביאו

ביאורים

הכתר, ובונה ט' היכלין קדישין. ועיין במ"ש בספר אורח מישור על סיפורי מעשיות, בתחילת מעשה של הז' בטלערס, שאמר המלך לבנו, שרואה שעתיד לירד מגדולתו, ואעפ"כ יזהר להיות בשמחה. ועפי"ז ביארנו לעיל דקדוק לשון רבינו שכ' (בסעיף ג') כשאדם עושה 'איזה' מצוה, יש כח במצוה לילך ולעורר כל העולמות

לעבודת ה'. וצ"ב מדוע נקט לשון כזה, 'איזה' מצוה. ועפ"י מ"ש ניחא, כי לשון זה מורה על מצוה קלה ופחותה, שיש בה הרבה חסרונות, ובזמן שאדם שמח בעשייתה, מזה דייקא נתעוררים כל התיקונים והעליות הנאמרים בתו'.

הנקראים אשלי היינו חבל נחלתו. וביאור הענין כי השי"ת בירר מכל בני העולם, את נפשות ישראל לחלקו, והטיל

יִשְׂרָאֵל, שְׁפָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהַעֲכוּ"ם יָבִיאוּ בְיָדָם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵהַגְלוֹת, עַל יְדֵי רַבּוּי הַשְּׂמֻחָה שִׁיְהִיָּה בְּעַת הַזֹּאת, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (תהלים קכו) אָז יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי וְכו', הֵינּוּ שְׂמֻחִים. וְעַל יְדֵי הַשְּׂמֻחָה

אורח מישור

אֶת אֲחֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל, שְׁפָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהַעֲכוּ"ם יָבִיאוּ בְיָדָם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵהַגְלוֹת, עַל יְדֵי רַבּוּי הַשְּׂמֻחָה שִׁיְהִיָּה בְּעַת הַזֹּאת, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב אָז יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי וְכו', הֵינּוּ שְׂמֻחִים. וְעַל יְדֵי הַשְּׂמֻחָה יִתְבַטְּלוּ הַקְּלָפוֹת, בְּכַחֲנִיַת וְיִמְדָּדִם בְּחֶבֶל הַשֶּׁבֶב

ביאורים

והחובל הראשון הוא הנחש, שנברא גם גופו בתמונת חב"ל. וזה בחי' הסס המות הנתון בסימני הקטורת, ניטף ש'חלת ח'לבנה, שהוא ר"ת נחש. ומרוב תוקף החובל, אין ביכולת שום אדם לרדת לתוך היכלין אלו ולעסוק בתיקונם. וכשיבוא עת הגאולה, יחזיק הקב"ה בחבל הזה, וישפיע בו שמחה גדולה, ועי"ז הקלי' לא יוכלו לסבול אותו, ויקיאו אותו מתוכם, ויחד עם זה ימשכו ויוציאו את כל נפשות ישראל. וזהו 'אייטו אשלי'.

עליהם את התפקיד לתקן את העולם, לרדת לתוך הקלי' ולהוציא משם את ניצוה"ק. ועיקר מי שעסק בזה, היה יעקב אבינו, שהוא ירד לבית לבן ולמצרים, כדי לברר ולהוציא משם את ניצוה"ק שהיו כבושים שם (עיין בדברינו בתו' כ"א). ומחמת שבשביל זה נאלצים ישראל לעבור ירידות עצומות, עד שעלולים להטמע לגמרי בין הגוים, לכן תיקן השי"ת חבל ליעקב ולבניו, שבו קשורים נפשות בית יעקב אל הקדושה, בקשר בל ינתק, והוא מציל אותם שלא יטמעו בין הגוים. ועל החבל הזה נאמר, כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. והחבל הזה הוא בחי' המלכות, שכל נפשות ישראל קשורים בה. ובזמן הגלות יורדת מדת המלכות יחד עם נפשות ישראל לתוך הקלי', כדי לברר משם את ניצוה"ק. ואז החבל הזה נופל בידי הקלי', ועל ידו הם מושכים את נפשות ישראל לעומק היכלי התמורות. ועד"ז כתב בביאור הליקוטים על תו' ע"א תנינא אות ל"ג, על הפסוק חבלים נפלו לי בנעימים. שבמדרגה תחתונה נקרא חב"ל מלשון חוב"ל,

וגם כאן יש להוסיף את מה שביארנו לעיל בתחילת התו', שע"י השמחה נהפך המותר והקליפה, ליתרון מופלא. שכך נעשה גם בענין החבל, שבזמן הגלות הוא משמש בידי הסט"א, כדי למשוך את נפשות ישראל, ואת ניצוה"ק הקדושה כלפי מטה, לתוך היכלי התמורות. וע"י השמחה נהפך החבל ליתרון מופלא, שישמש להוציא את נפשות ישראל מהיכלי התמורות. ולמושכם למעלה למעלה, עד שיכללו באי"ס, בבחי' כי חלק ה' עמו.

ברסלב נייעס

יְתַבְטְלוּ הַקְּלָפוֹת, בְּבַחֲיַנַּת (שמואל-ב ח) וַיִּמְדְּדוּם בְּחַבְלֵי הַשֶּׁכֶב אוֹתָם אֲרָצָה. וְזֶה מוֹשְׁחוֹ, הֵינּוּ הַמְּדִידָה לְכָלֹת אוֹתָם:

אורח מישור

אוֹתָם אֲרָצָה. וְזֶה מוֹשְׁחוֹ, הֵינּוּ הַמְּדִידָה לְכָלֹת אוֹתָם: הֵינּוּ שְׂרָמוֹז לֵהֶם עוֹד, שִׁיחַד עִם יְצִיאַת הַחֶבֶל, יִתְבַּרְרוּ וַיִּצְאוּ מֵהֶם גַּם נִיצוּה"ק, שֶׁהֵיוּ כְבוּשִׁים אֲצֵלָם. וְאִזּוֹ יִשְׂאָרוּ הַקְּלִי פִּגְמִים מֵתִים בְּלִי חַיּוֹת. וְעִי"ז הֵם יִשְׁמְדוּ וַיִּכְלוּ. בְּבַחֲיַי וַיִּמְדְּדוּם בְּחַבְלֵי הַשֶּׁכֶב אוֹתָם אֲרָצָה:

ביאורים

ימדדו וישערו באותו חבל הקדוש, איזה נפשות שייכות אל הקדושה, ונטמעו בתוכם, ואותם הם יוציאו מתוכם, וכל השאר יכלו.

עוד נל"ב לפמ"ש מקודם בשם ליקו"ה, שאע"פ שעכשיו השמחה בגלות, עכ"ז ישנם זמנים של שמחה, כמו בשבתות וימים טובים, ובשמחת חתן וכלה, וברית מילה, ובשאר שמחות של מצוה. שהם מתגלה לנפשות ישראל כח השמחה העליונה מן הבינה, ומזה נכנעים הקלי, ועי"ז הם מוכרחים לתת לישראל שמחה דקדושה. בבחי' והביאו את אחיכם בני ישראל וכו'. אלא שמחמת שאז אין הכנעתם בשלמות, לכן גם השמחה שלנו אינה שלמה, רק למחצה ולשליש ולרביע. ואז הקלי 'מודדים' בחבלים, כמה שמחה הם מוכרחים לתת לנפשות ישראל. ונותנים להם אותו בצמצום כפי ההכרח ולא יותר. וכפי התגברות ישראל בתשובה ושמחה והתקשרות לצדיקים, כך הגוים מוכרחים להוסיף על המדה, לתת לישראל עוד קצת שמחה. אבל לעתיד שיושלם השמחה, וישוב החיות והשמחה לשכינה וליד ישראל, ואז הם יתנו לקלי

בבחי' וימדדום בחבל השכב אותם ארצה וכו'. שמבואר שם (בשמואל-ב ח) שדוד המלך הכה את מואב, שהשכיב אותם לארץ בשורה, ומדדום בחבל, ומדת שני חבלים המית, ומלא חבל אחד החיה, והם היו לו לעבדים נושאי מנחה. וביאר בזוה"ק בלק ק"צ. לפי שאצל מואב היו כבושים ניצוצות קדושים, ובגללם מנע הקב"ה את משה רבינו, להענישם על מעשה פעור. ולאחר שיצאה מהם רות המואביה, השלים להם הקב"ה את ענשם ע"י דוד. ולצורך כך צפה דוד באותו 'חבל' שנקרא יעקב חבל נחלתו. כדי למדוד ולשער את מי להמית, ואת מי להחיות. כי לפעמים נמצא בתוך הגוים נשמה קדושה ויקרה, שעתידה לצאת מהם ברבות הימים, בבחי' מלא כל הארץ כבודו, ועי"ז יש לגוי הזה שייכות עם נחלת ה'. ואותו החיה דוד. וזהו ו'מלא' חבל אחד החיה (ע"ש 'מלא' כל הארץ כבודו). ומי שצפה דוד באותו חבל, שאין לו שייכות עם נחלת ה', אותו המית עי"ש. ועפי"ז מבאר רבינו מ"ש אייתו אשלי ומושחו. שהגוים בעצמם

כח במדה ובמשורה כדי חיונם. אז ישוב חבל המדה ליד ישראל, ואז השכינה מודדת בחבל הזה כמה חיות צריכים לתת לקלי' כדי חיונם בצמצום, כדי שיוכלו לשרת את ישראל, והשאר יתבטלו וימותו מהבן.

קיצור הדברים למעשה

- (א) דע שיש אור שהוא למעלה מנפשין ורוחין ונשמתין, והוא אור אין סוף ב"ה, והשכל רודף אחריו להשיגו, וע"י שעושים מצוות בשמחה, זוכים להשיג אותו, בבחי' מטי ולא מטי. והשגה זו היא תכלית הידיעה.
- (ב) כי עיקר החיות של השכינה הקדושה, היא השמחה. כי השי"ת משפיע לשכינה שפע קודש, אור אלוקותו, בשביל חיות העולם. והאור האלוקי הזה מביא לשמחה. והשכינה משפיעה אותו בנפשות ישראל. ולכן נקראת השכינה שמחתם של ישראל.
- (ג) ולעומת זה, עומדים הקליפות והסט"א, ומנסים להסתיר ולהעלים את האור האלוקי, בחי' השמחה. שמראים לאדם כאילו כל הדברים שבעולם הם רק טבע וחומריות ותאוות, ואין להם שייכות עם השי"ת. ומחמת זה אין אצלם שמחה, ואדרבא הם שרויים בדינים קשים, שמביא אותם לעצבות. ואפילו מה שנראה שהם שמחים במילוי תאוותיהם, אין זה שמחה אמיתית אלא מדומה, ולסוף נהפך להם לתוגה, כמ"ש (משלי י"ד) ואחרית שמחה תוגה.
- (ד) וע"כ הם מתקנאים מאד בישראל, בזמן שרואים אותם מקיימים מצוות בשמחה, ואף מוסרים נפשם על קיום המצות. ומרוב קנאתם הם להוטים להחטיא את ישראל, ולבטל אותם מעשיית המצות בשמחה. כי בזמן שהם מצליחים להחטיא את ישראל, הם מתגברים על השכינה וגוזלים ממנה את החיות שלה, שהוא השמחה, ונוטלים אותו לעצמם. ויונקים מזה חיות ושמחה לעצמם.
- אך אין זה מועיל להם, כי תיכף כשבאה השמחה לרשותם, היא נהפכת לעצבות, כי עיקר השמחה באה מן האור האלוקי, בזמן שאדם זוכה להיות קשור עם השי"ת, ואילו הם מסתירים את מציאות השי"ת, ואינם חפצים להיות קשורים בהשי"ת, אלא רוצים לשמוח עם התאוות שלהם, וזה לא יתכן. ולכן אצלם נהפך השמחה לעצבות.
- (ה) ובזמן שהם מצליחים לגזול את השפע הקדוש לרשותם, נאלצת השכינה לקבל את החיות שלה מהם, והוא חיות בלי אלקות ושמחה. ומזה נופלת השכינה לעצבות. ואחריה נופלים גם נפשות ישראל לעצבות, ואינם יכולים לקיים מצוות בשמחה. ומזה מתגבר עליהם תוקפא דדינא, ובאים לתאוות רעות ועברות. ולכן נפילת השכינה לעצבות, זהו עיקר גלותה.
- (ו) ולעומת זה גאולת השכינה מן הגלות, יהיה ע"י שמחה, כמ"ש כי בשמחה תצאו, כלומר שע"י השמחה תצאו מן הגלות. ובזמן שאדם מתחזק

בכל כוחו לעשות מצוות בשמחה, הוא משפיע שמחה לשכינה, ומזה יוצאת השכינה מן הקלי', ומזה נשלם הקדושה.

(ז) **בזמן** שהשכינה מקבלת שמחה, ועולה מן הקלי', היא מקבלת התעוררות גדולה, ומזה היא עולה אל הספירות נצח הוד יסוד (נה"י), שהם בחי' רגלין, ומלבישה אותם. ועי"ז היא מקבלת מהם כח הליכה, לילך ולעורר את כל העולמות לעבודת ה', עם כל הנפשות שתלויים בהם. ואפילו הבעלי חיים והצומח והדומם, מתעוררים לומר שירה בשמחה להשי"ת. בבחי' בנערינו ובזקנינו נלך, בצאנינו ובבקרנו נלך, כי חג ה' לנו, זהו עשיית המצות בשמחה.

(ח) **זבחה** ההליכה הזו עולה השכינה יחד עם הנה"י, לספירות חסד גבורה תפארת (חג"ת), ומלבישה גם אותם. ועי"ז נמשך ברכה לכל העולמות, ומזה נתרפאים ונטהרים נפשות ישראל והשכינה, מטומאת הקליפות (ליקו"ה).

(ט) **ועיקר** הברכה שנשפע מלמעלה הוא שכל, אבל כשבא למטה, נעשה לכל אחד ואחד כפי רצונו, שאחד רוצה להמשיך ע"י שמחת המצוות ברכה בגשמיות, ומי שהוא בעל נפש, מכוון רצונו להמשיך ברכת השכל. ועי"ז עולה החג"ת, יחד עם השכינה והנה"י, למדרגת השכל. הוא הספירות חכמה בינה דעת (חב"ד). ומזה מקבלים נפשות ישראל מוחין להשיג את גדולת השי"ת.

(י) **זבזמן** שאדם זוכה לברכת השכל, הוא צריך להמשיך לתוכו אמונה. דהיינו שלא ישאר עם השכל שהשיג, אלא ככל שזכה להוסיף חכמה ושכל, יוסיף להתחזק יותר באמונה. שיאמין שהשי"ת הוא מרומם וגבוה הרבה יותר, ממה שמבין בשכלו. וישתמש בשכלו לעלות לאמונה חזקה יותר, בהשי"ת ובמצוותיו ובצדיקיו האמיתיים. ועי"ז זוכה לעלות למדרגת מלכות דיצירה, שהיא גבוהה יותר, ולקבל משם ריבוי ברכה ושכל, בבחי' איש אמונות רב ברכות.

(יא) **ומזה** מתברך ומתחזק אצל האדם כח הכתר, שהוא מסדר ומיישב את השכל. כי הוא קובע כמה יוכל השכל להבין. ומה שאין השכל יכול להבין הכתר מסדר ומיישב אותו, שיאיר לאדם בדרך אמונה. ובלי זה אי אפשר להכיל שום השגה וידיעה, ואסור ליכנס ולרדוף אחר שום חקירה ודקות השכל, מחמת ריבוי האור שמביא לבלבול השכל ולכיבוי הנר.

ובזמן שהכתר מתברך, הוא משפיע לאדם שמחה גדולה. ועי"ז הוא מרחיב את גבול שכלו, להיות בבחי' מוחין דגדלות. ועי"ז יכול השכל לעלות לעולם הגבוה, ולהשיג שם השגות גבוהות מאד.

(יב) **ועי"ז** עולה מלכות דעשיה, עם כל הספירות דעשיה, לעולם היצירה הגבוה יותר. ושם הם עולים אל הנה"י דיצירה, ומקבלים ממנו כח הליכה גדול, של עולם היצירה, ועי"ז הם עולים לחג"ת דיצירה, ומקבלים משם ברכות גדולות. ובזמן

שאדם מכיין שרוצה לקבל את ברכת השכל, עולים כלם לחב"ד דיצירה. ובזמן שמתחזק באמונה, שהשי"ת גבוה ומרומם על כל הידיעות, הוא זוכה שנתחזק ונתברך אצלו כח הכתר דיצירה. ועי"ז מתחזק אצלו השמחה, ומריבוי השמחה נתרחב המוח, וזוכה לעלות לעולם הבריאה. וכך ע"י שמחת המצות זוכה להעלות את המלכות דעשיה, יחד עם כל הספירות של כל העולמות, עד ראש האצילות ויותר למעלה למעלה.

(יג) ועי"ז נעשה יחוד עליון בין קוב"ה ושכינתיה. ועל ידו מקבלים השכינה ונפשות ישראל, אור גדול מאד, שהוא למעלה מרוחין ונפשין ונשמתין, בחי' אור אין סוף. ובזמן שהאור הגדול הזה מאיר לשכל האדם, אזי השכל רודף וחוקר אחריו. ואז בא הכתר לסייע לאדם שלא יהיה אצלו ריבוי אור כנ"ל.

(יד) כי מצד אחד הכתר מעורר באדם שמחה גדולה, ומזה מתברך ומתגדל השכל, בבחי' מוחין דגדלות. ואז יש לשכל כח ויכולת להשיג השגות גבוהות מאד. ומה שאין השכל יכול להבין, הכתר מעכב בעדו, ועומד בפניו כמו גדר ומחיצה, שלא יהרוס אליו. אך עכ"ז הוא מאיר לו אותו בדרך אמונה. ומזה מקבל השכל הרגש של האור אי"ס. ומרוב ההרגש הגדול הזה, הוא רודף ומכה במחיצת הכתר, כדי להשיג את האור הגדול. ומן ההכאה הזו נוצרים ט' היכלין קדישין, שהם כלים גדולים ברוחניות עליון, ועל ידם זוכה אדם להשיג את האור אין סוף, בבחי' מטי ולא מטי.

(טו) וכדי לזכות לכח המיישב והמסדר, הוא ג"כ ע"י עשיית המצוות בשמחה. כי נתבאר לעיל שבזמן הגלות הקלי' כובשים את ניצוצי השמחה, ומפילים את השכינה לעצבות. ועיקר השמחה הוא ע"י הכתר, ולכן עתה בגלות הוא כבוש אצלם. ולכן גם הכח שמיישב ומסדר את השכל של האדם נופל לגלות. וממחיצות הכתר הנ"ל, נוצרים מחיצות של ברזל, שמבדילים בין האדם להשי"ת. וממנו באים כל המניעות והבלבולים והמחלוקות והחטאים והתאוות, שמפריעים לו לעבודת ה'. ומן הט' היכלין קדישין, נוצר היכלי התמורות, שממיר ומהפך טוב לרע, אמת לשקר, שמחה לעצבות. שמזה יש ליצה"ר כח להטעות את האדם אחר דמיונות והבלים ושקרים.

(טז) ועיקר העצה נגדם, הוא להתחזק בכל הכח, להמיר את העצבות בשמחה, ולקיים מצות בשמחה. שכנגד מה שרוצים בחי' היכלי התמורות לרחקו ולהשליכו ליאוש ח"ו ע"י סברותיהם המהופכות והמזויפות, יהפוך וימיר את הכל לקירוב ולשמחה.

(יז) שבזמן שמתגבר עליו חלישות הדעת, ממדרגתו השפלה, יחשוב שאדרבא זהו תוקף שמחתו, שאעפ"כ אני עובד את השי"ת כפי יכולתי. שאני מתלבש בציצית בכל יום, והולך למקוה וכו' ונותן צדקה וכו', אשר אין כל העולם כולו כדאי נגד אור נקודה אחת של איזה מצוה, בפרט מה שאני זוכה להתקרב לצדיקי אמת.

יה) ומזה זוכה אדם להפוך את הירידה לעליה, ואת העצבות לשמחה. כי בזמן שאדם נמצא בשפל המדרגה, ובכל זאת מתחזק לעשות את רצון ה' כפי יכלתו, ועושה תשובה על עוונותיו. ע"ז נאמר גדול אחד בצער יותר ממאה שלא בצער. והקב"ה בוחר בזה (כמ"ש בתו' כ"א), ומתענג מזה מאד. ומזה נהפך לו הירידה לתכלית העליה, ובפרט כשזוכה לעשות את המצות במקומו בשמחה. ועי"ז מהפך וממיר את היגון והאנחה בעצמו, לששון ושמחה, ומזה מתבטלים היכלי התמורות. ואז הקלי' בעצמו מוציאים מרשותם את ניצוצי השמחה שכבושים אצלם, ועי"ז נתתקן הכח המיישב והמסדר.

יט) ותיקון זה יהיה בשלמות לעתיד, בעת הגאולה השלמה. שאז ישפיע השי"ת בעולם שמחה גדולה מאד, ומריבוי השמחה יתבטלו הקליפות, והגוים בעצמם יוציאו וישיבו בידיהם את ניצוצות השמחה שגזלו מישראל, כמ"ש (בישעיה ס"ז) והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' בסוסים וברכב ובצבים ובפרדים ובכרכרות על הר קדשי ירושלים אמר ה' וכו'. וז"פ כי בשמחה תצאו, שע"י ריבוי השמחה יצאו ישראל מן הגלות. וגם עתה זה נעשה ע"י שמתחזק לקיים מצוות בשמחה.

כ) ובזמן שנתתקן המיישב והמסדר, זוכה האדם לשוב דעת דקדושה. ולכיסופין חזקים שמעוררים אותו לרוץ ולהשיג את הידיעה. ומצד שני נוצר אצל מחיצה ומעכב, שזה מונע אותו מלהשיג את הידיעה. ומצד שני נעשים בחי' רדיפה והכאה הנ"ל. ומזה נתתקנים בחי' ט' היכלין, שהם השורש לכל הכלים והצמצומים דקדושה. ועל ידם יכול לבוא להשגות גבוהות שלא האמין שיוכל לבוא אליהם.

כא) והעצה להתחזק בשמחה, בזמן הזה, שהשכינה ונפשות ישראל כבושים בתוך גלות העצבות. הוא ע"י שיזכור האדם בקץ האחרון. שסוף סוף ישיע ה' את ישראל, ואז יתהפך הכל לטובה. שהירידות יתהפכו לעליות, והעצבות יתהפך לשמחה. והצער והיסורים יתהפכו לטובתינו כמ"ש בתו' כ"א. וא"כ מה לנו לדאוג ולהתעצב מן הירידות והיסורים. ועי"ז בעצמו יוכל לשמח א"ע גם עתה, עד שע"י יצא מגלותו.

כב) ועיקר העצה להתחיל להכנס בתוך השמחה, הוא ע"י מילתא דשטותא, היינו שידבר מילי דבדיחותא, ושאר מיני צחוק ושטות, המביאים לשמחה. וכפי שאמר רבינו ז"ל שיש פנים שאי אפשר לבוא לשמחה רק ע"י מילתא דשטותא. כי בזמן הגלות נפלה שמחתן של ישראל, אצל העכו"ם והרשעים, והם לוקחים השמחה לדברי תאוות ושטות שלהם, וע"כ כיום השמחה מלובשת במילין דעלמא, שהוא מילי דשטותא. וע"כ מי שרוצה לבוא לשמוח בקדושת יהדותו, אי אפשר כי אם ע"י מילי דשטותא דייקא, כי לשם נפלה השמחה. ובעת שאיש הישראלי

משמח א"ע במילי דשטותא, אזי מעלה את ניצוצי השמחה מן הגלות, מאחר שהוא בא לשמחה ע"י מילי דשטותא אלו. כי תיכף כשאיש הישראלי הוא בשמחה. תיכף חזרה ועלתה השמחה למקומה ושרשה, שהיא אצל ישראל (ליקו"ה הודאה ו' עי"ש).

כג) ועוד עצה לשמחה, לומר פרשת הקטורת בכוונה, כי על ידי קטורת מוציאים מהקליפות את חלקי השכינה, ניצוצי השמחה. ונשלם קומת השכינה. ונשארים הקליפות מתים ללא חיות. ומזה נופל העצבות, ומתגבר השמחה בקרב נפשות ישראל, כמ"ש קטורת ישמח לב.

א דע, שיש אור, שהוא למעלה מנפשין ורוחין ונשמתין, והוא אור אין סוף, ואף-על-פי שאין השכל משיג אותו, אף-על-פי-כן ודיפה דמחשבה למרדף אבתרה, ועל-ידי הרדיפה, אז השכל משיג אותו, בבחינת מטי ולא מטי, כי באמת אי אפשר להשיג אותו, כי הוא למעלה מנפש רוח נשמה:

ב ודע, שאי אפשר להשיג אותו אפלו בבחינת מטי ולא מטי, אלא על-ידי עשיית המצוות בשמחה, כי על-ידי שמחת המצוה נשלם הקדשה,

"אי מעות נקנה בחליפין", וסגיא ד"כל הנעשה דמים באחר" – הכל יבאר למשכיל על-פי התורה הזאת עם עוד קצת הקדמות:

כד

לשון רבנו זכרנו לברכה

אמרו לה: אמצעותא דעלמא היבא. וקפא לאצבעתה, אמר להו: קבא. אמרו לה: מי ימר. אמר: איתו אשלו ומושחו:

ביאורים

אור אין סוף – אור שהוא בחינת 'אין סוף', שהיא בחינה גבוהה מאוד שהיא מעל כל העולמות העליונים: אצילות בריאה יצירה עשיה, שמהם נמשכים הנפש והרוח והנשמה של האדם, והיא בחינת אורו של הקב"ה שאין לו התחלה וסוף ואין לנו בו שום השגה, ואף על פי שאין השכל משיג אותו, אף על פי כן ודיפה דמחשבה למרדף אבתרה – המחשבה רודפת להשיג אותו, ועל ידי הרדיפה, אז השכל משיג אותו בבחינת 'מטי ולא מטי' – מגיע ולא מגיע, כי באמת אי אפשר להשיג אותו, כי הוא למעלה מנפש רוח נשמה.

ב. ודע שאי אפשר להשיג אותו אפלו בבחינת מטי ולא מטי – מגיע ולא מגיע, אלא על ידי עשיית המצוות בשמחה, ועתה בכל המשך המאמר יתבאר איזה פעולות פועל האדם על ידי עשיית המצוות

הכל יבאר למשכיל על פי התורה הזאת עם עוד קצת הקדמות.

כד

לשון רבנו זכרנו לברכה

מובא בגמרא (בכורות ח:) : אמרו לה זקני אתונה לרבי יהושע בן חנניה: אמצעותא דעלמא היבא – היכן הוא אמצע העולם, וקפא לאצבעתה – זקף את אצבעותיו, אמר להו: קבא – אמר להם: כאן הוא אמצע העולם. אמרו לה: מי ימר – אמרו לו: מי יאמר. אמר: איתו אשלו ומושחו – תביאו חבלים ותמדרו. ובסוף המאמר יתבאר הרמז בדברי הגמרא על פי דרכו של המאמר.

א. דע, שיש אור, שהוא למעלה מנפשין ורוחין ונשמתין – מהנפש והרוח והנשמה של האדם, והוא

עיונים

ביאור מאמר הגמרא 'כל הנעשה דמים באחר וכו' על פי מאמר זה

כל הנעשה דמים באחר: במים עמוקים כתב, כי הנה מבואר לעיל שבכלי המחלוקת מתגבר אצלם תאוות ממון והם נקראים אנשי דמים, ועוד מבואר לעיל שכאשר שני בני אדם חולקים זה עם זה, מי שהוא שומר הברית יותר מחבירו מפיל את חבירו לתאוות ממון, גם מבואר שתאוות ממון הוא בחינת שקר, בחינת עבודה זרה, בחינת 'כל המחליף בדיבורו כאילו עובד עבודה זרה', ועוד מבואר שעבודה זרה היא חובה, שמכרעת את הכל לכף חובה.

ובזה מתבאר הנשנה היטב, ש'כל הנעשה דמים באחר כיון שזכה זה נתחייב בו בחליפין', היינו 'כל הנעשה דמים באחר' שהולק על חבירו, ועל ידי זה הוא בכלל 'אנשי דמים', 'כיון שזכה זה', שזכה יותר לתיקון הברית, 'נתחייב זה בחליפין', השני נופל לתאוות ממון, בחינת 'חובה', בחינת שקר וחליפין, בחינת המחליף בדיבורו.

אופן אמירת מאמר 'אמצעותא דעלמא'

דע שיש אור: בחיי מוהר"ן (ס"ו י"ח) כתב: "מאמר אמצעותא דעלמא סימן כ"ד נאמר בקיץ תקס"ג בסעודת ליל שבת, ואמר אותו ביראה גדולה ובהתלהבות עצום ונשגב כל כך, עד שלא יכלו השומעים להבין כלל מה הוא אומר, רק נכתב אחר כך בכתבת ידו ובלשונו הקדושה".

ובשיח שרפי קודש (ס"א רע"ו) כתב: "בעת שגילה רבינו את התורה "אמצעותא דעלמא" שבליקוטי מוהר"ן סימן כ"ד, בערו פניו מאוד, עד שכיסה פניו במטפחת, ומהצד שלא נתכסה ראו, איך שלוהט פניו כאש להבה ממש".

גודל המעלה והחשיבות של עשיית המצוות בשמחה

על ידי שמחת המצוה נשלם הקדושה: בליקוטי הלכות (הל' נפילת אפים הל' ד') כתב: "עיקר השמחה הוא שמחת המצוות, בחינת (תהלים ט) "פיקודי ה' ישרים משמחי לב", ומי שמאמין בה' יתברך ובתורתו הקדושה בתמימות ובפשיטות כמו שכל

מוהר"ן, וְהֵם תִּקְפֹּא דְרִינָא, בְּבַחֲנֵינָא (בראשית ו'): "וַיִּתְעַצֵּב אֶל לְבוֹ". וְעַקֵּר הַשְּׂמֻחָה הִיא בְּלֵב, כְּמוֹ שִׁכְתוּב (תהלים ו'): "נִתְתָּה שְׂמֻחָה בְּלִבִּי", וְגַלּוּת

וּמַעְלָה הַחַיּוּת וְהַקְּדוּשָׁה שְׂבֻבְקָלְפוֹת, בְּבַחֲנֵינָא אֶחָד־ עֶשֶׂר סְמֵי תִקְמָרָת, כִּי הַקְּלָפוֹת הֵם בְּחֵינָא מוֹתְרוֹת, וְהֵם בְּחֵינָא עֲצֻבוֹת, בְּבַחֲנֵינָא (משלי ט): "בְּכָל עֵצָב יִהְיֶה

ביאורים

שנאמר (משלי ט): "בְּכָל עֵצָב יִהְיֶה מוֹתֵר" (ברש"י שם פירש: "בכל עצב - בכל יגיע מלאכה יהיה ריח"), ורמזו בזה ענין הקליפות, שהם בחינת 'עצב' ובחינת 'מוהר', וְהֵם תִּקְפֹּא דְרִינָא - תוקף הדין, בְּבַחֲנֵינָא מה שנאמר על הקב"ה כשבני האדם חטאו והוא גזר שיבוא עליהם מבול (בראשית ו'): "וַיִּתְעַצֵּב אֶל לְבוֹ", ורמזו בזה, שבגלל החטאים התגברו הקליפות שהם בחינת עצבות על השכינה. וְעַקֵּר הַשְּׂמֻחָה הִיא בְּלֵב, כְּמוֹ שִׁכְתוּב (תהלים ו'): "נִתְתָּה שְׂמֻחָה בְּלִבִּי". וְגַלּוּת הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא סְפִירַת הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחֵינָא לֵב' שֶׁהִיא שְׂמֻחָתָן שֶׁל

בשמחה, עד שבאות ח' יתבאר כיצד הוא זוכה על ידי זה להשיג את אור אין סוף בבחינת 'מטי ולא מטי', כִּי עַל יְדֵי שְׂמֻחַת הַמַּצְוָה נִשְׁלָם הַקְּדוּשָׁה, וּמַעְלָה הַחַיּוּת וְהַקְּדוּשָׁה שְׂבֻבְקָלְפוֹת, שֶׁזֶהוּ שְׁלִימוֹת הַקְּדוּשָׁה, כְּשֶׁאֵין לְקַלְפוֹת יַיִקָּה מִמֶּנָּה, וְזֶהוּ בְּבַחֲנֵינָא אֶחָד עֶשֶׂר סְמֵי תִקְמָרָת, שֶׁעַל יְדֵי הַקְּטָרֹת הַקְּטוּרָת וְכֵן עַל יְדֵי אִמְרֵי פִרְשַׁת הַקְּטוּרָת מַעֲלִים אֶת נִיּוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה שֶׁנִּפְלו לְתוֹךְ הַקְּלִיפּוֹת (עין שער הכוונות דרושי תפילת השחר דרוש ג', ופרי עץ חיים שער התפילה פ"ה)... כִּי הַקְּלָפוֹת הֵם בְּחֵינָא מוֹתְרוֹת - הַשְּׂאֵרִית וְהַפְּסוּלָת, וְהֵם בְּחֵינָא עֲצֻבוֹת, בְּבַחֲנֵינָא מֵה

עיונים

שהעצבות מתגבר יותר מתגברין יותר התאוות, בפרט שגוען התאוה הכללית, וכן חוזר חלילה חס ושלום, ומצורף לזה תאוות ממון וטרדת הפרנסה בחינת בעצבון תאכלנה וכו', וכמו שמבאר בהתורה וביום הבכורים (בסימן טו) בענין עצבון ידים וכו', עד שכמעט תצא נפשו חס ושלום, לולא ה' עזרתה לנו שמאיר עלינו מרחוק בכח הצדיקי אמת לשמח נפשותינו על פי דרכי העצות העמוקות של הצדיקי אמת, וצריך כל אדם להכריח את עצמו מאוד בכל הכוחות להמשיך על עצמו השמחה, ועל כן צריך להיות רגיל מאוד בהודאה בשמחה כנ"ל, וכו'.

ועל כן צריכין להתגבר מאוד מאוד להמשיך שמחה על עצמו, על ידי שיסתכל על הסוף שהוא תכלית העולם הבא, שהוא בחינת שבת שאז יתהפך הכל לטובה, כי אפילו הפחות שבישראל והגרוע שבגורעים, אין שיעור לכל נעימות הטוב הנפלא שיזכה אז, וכמו שחזיקו אותנו הצדיקי אמת בכמה לשונות בענין זה, כמו שכתוב ביום ההוא יבוקש עון ישראל ואיננו, כמו שמובא בסימן כ"ב שיבקשו ויחפשו עוונות ישראל וכו' כי יתהפכו לזכויות, וכמו שכתוב על פסוק נרדי נתן ריחו וכן בפסוקים הרבה, ועל ידי זה יוכל לשמח את עצמו גם עתה בכל מה שעובר עליו, וכו'.

ועל כן צריך להזכיר את עצמו עוצם מעלת המצוה שעולה עד אין סוף, ולשמח נפשו בזה הרבה, עד שכל מה שירצו הסטרא אחרא והבעל דבר לבלבלו בעצבות הרבה מריבוי גמיו וריבוי דאגותיו וכו', אדרבא על ידי כל זה ישמח נפשו ביותר ויותר, כי אף על פי כן אני מתעטף בציצית, וכמה גבר עלינו חסדו ושגם אנכי אחר כל מה שעשיתי עתה אני מתעטף בציצית, וכן תתעטף נפשי ורוחי ונשמתי באור הציצית וכו', ואי אפשר לבאר לכל אחד ואחד עד היכן הוא צריך להתחזק בשמחה בכל עת מחדש בכל מקום שהוא".

ישראל מאמינים, בודאי אין שמחה בעולם כמו שמחת עשיית המצוות שאנו זוכין לעשות נחת רוח ליוצרנו ובוראנו יתברך, ואנו קונים לנו חיי עולם לעולמי עד ולנצח נצחים על ידי חוטי הציצית שקונים אותם בעד גדול אחד, ואנו נכללים על ידי זה באור האין סוף, היש שמחה גדולה מזו, כי זה כל אדם יכול להבין שבעולם הזה אין שום שמחה בעולם, כי מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש. ואם יצבור כעפר כסף וזהב סוף כל סוף מה יתרון לו בכל זה כי לא במותו יקח הכל, והכל יודעין שסוף אדם למות וימינו כצל עובר, ומי שיש לו רק איזה רשימה בעלמא של שכל אמיתי, אפילו נכרי יכול להבין שאין שום שמחה בזה העולם כלל, כי אחרית שמחה תוגה, ועל זה נאמר ולשמחה מה זה עושה (קהלת ב).

ובמקום אחר (הל' הוראה הל' ו') כתב: "צריך אתה המעיין שתדע ותאמין שכל מה שנאמר בתורה זו, נעשה על ידי כל אחד מישראל כשזוכה להתגבר לעשות המצוה בשמחה, כי לא בשמים היא שלא אמרה התורה לעולי שמים וכו', כי קרוב אלינו הדבר מאוד וכו'. ואין כאן מקומו להרחיב הדיבור בזה".

ובהמשך שם כתב: "צריכין להרגיל את עצמו מאוד בכל יום ובכל עת להודות ולהלל לה' יתברך על כל הטובות אשר גמל עמנו, ואפילו בתוקף צרת הנפש רחמנא לצלן אפילו כשירד ונתרחק כמו שנתרחק ואיך שהוא, יהפוך הכל לששון ולשמחה, בבחינת ששון ושמחה ישיגו וכו', כמו שמבואר במקום אחר, על שאף על פי כן זוכין לומר קריאת שמע ולייחד שמו יתברך פעמיים בכל יום, ולהאמין בה' ובמעלות עבדו שהם הצדיקי אמת שבכל דור וכו', וכמה מעלות טובות למקום עלינו וכו', אילו פיננו מלא שירה וכו', כי עיקר גלות הנפש הוא העצבות כמובן בהתורה הזאת, וכל מה

השכינה, שהוא בחינת לב, שהוא שמחתן של ישראל, עקר גלותה - בשעצבות, שהם הקלפות, גוברים עליה, בבחינת: "ויתעצב אל לבו". וזה הוא בשיצאו ישראל מהגלות פתיב (ישעי' נח): "כי בשמחה תצאו". ובשביל זה, שעל ידי הקמרת מעלין מהקלפות חיותם, פתיב בהם (משלי כז): "קמרת ישמח לב". נמצא, בשעושה המצוה בשמחה, או מעלה השכינה, שהיא המצוה, שהיא שמחת הלב, מבין הקלפות. וזהו

בחינת מלכות העשיה, העולה מן הקלפות: **ג. ובשארם עושה אויה מצוה, יש פח בהמצוה לילך ולעורר כל העולמות לעבודת השם יתברך, בבחינת (שמות ט): "בנערינו ובנקנינו גלך, בצאננו ובבקרנו גלך".** וזה בחינת מלכות מלביש נצח הוד יסוד, שהם כלי ההליכה. **וזו בחינת (תהלים לו): "תורת אלקיו בלבו, לא תמעד אשוריו",** שהיא הולכת לעורר. וזה בחינת (שם

ביאורים

ישראל, כי שורש השמחה של ישראל נמשך מהשכינה, עקר גלותה - בשעצבות, שהם הקלפות, גוברים עליה ויונקים ממנה, וזהו בבחינת מה שנאמר: "ויתעצב אל לבו", שהקליפות שהם בחינת עצבות התגברו על השכינה שהיא בחינת לב. וזה הוא בשיצאו ישראל מהגלות, פתיב (ישעי' נח): "כי בשמחה תצאו", כי אז יתבטלו הקליפות שהם בחינת עצבות, ועל ידי השמחה השכינה תצא מהגלות, וישראל יצאו מהגלות. ובשביל זה, שעל ידי הקמרת מעלין מהקלפות חיותם - את ניצוצות הקדושה של השכינה שיש בהם, פתיב בהם (משלי כז): "קמרת ישמח לב", כי על ידי הקטורת מתבטלת יניקת הקליפות שהם העצבות מהשכינה ונעשית אצל השכינה בחינת שמחה. נמצא בשעושה המצוה בשמחה, או מעלה השכינה, שהיא המצוה, כי קדושת השכינה מלובשת בעשיית המצוות (פרפראות לחכמה), שהיא גם שמחת הלב, כי היא שורש השמחה של ישראל, מבין הקלפות. וזהו בחינת ספירת 'מלכות' העשיה - של עולם העשיה העולה מן הקלפות, כי ישנם בעולמות העליונים ארבע עולמות: אצילות בריאה יצירה עשיה, ובכל אחד מהם יש עשר ספירות: 'כתר חכמה בינה, (וחכמה ובינה כוללות את ספירת הדעת, ולפעמים מחשיבים את ספירת הדעת במקום הכתר בחשבון עשר הספירות), חסד גבורה תפארת, נצח הוד יסוד, מלכות, וספירת המלכות של עולם העשיה היא הספירה הנמוכה ביותר, ויש לקליפות יניקה

ממנה, ועל ידי עשיית המצוה בשמחה מתבטלת יניקת הקליפות ממנה והיא עולה מביניהם. **ג. ובשארם עושה אויה מצוה בשמחה, יש פח בהמצוה לילך ולעורר כל העולמות לעבודת השם יתברך, בבחינת מה שאמר משה רבינו לפרעה כששאלו מי הם ההולכים להקריב לה' במדבר (שמות ט): "בנערינו ובנקנינו גלך, בצאננו ובבקרנו גלך",** ורמזו בזה, שמשו רבינו אמר לפרעה שעל ידי מצות קרבן הפסח שיקריבו בשמחה הם יעוררו את כל העולמות וכל אשר בהם לעבודת ה' יתברך (מי הנחל). **וזו בחינת ספירת 'מלכות' של עולם העשיה מלביש את הספירות 'נצח הוד יסוד' של עולם העשיה, שהם כלי ההליכה, כי 'נצח' הוא בחינת רגל ימין, ו'הוד' הוא בחינת רגל שמאל, ו'יסוד' הוא בחינת אות ברית קודש, והנה בכל ספירה יש אור פנימי ואור חיצוני, ועל ידי עשיית המצות בשמחה, שעל ידה עולה ה'מלכות' מהקליפות, אז האור הפנימי של ספירת המלכות עולה ומקיף ומלביש את האור החיצוני של הספירות נצח הוד יסוד' שלמעלה ממנה (על פי פרי עץ חיים שער התפילה פ"ח), ואז כשה'מלכות' מלבישה את האור של הספירות נצח הוד יסוד' יש לה כח ללכת ולעורר את כל העולמות לעבודת ה' יתברך. **וזו בחינת מה שנאמר (תהלים לו): "תורת אלקיו בלבו, לא תמעד אשוריו" -** לא יחליקו צעדיו, ורמזו בזה,**

עיונים

מאמר הוהר בענין יציאת השכינה מהגלות בשמחה **כי בשמחה תצאו:** עיין זוהר במדבר (דף ק"ח ע"א): 'אמר רבי יהודה והא כתיב כי בשמחה תצאו, ודא היא כנסת ישראל (השכינה), כיון דאמר תצאו, מן גלותא הוא, ואקרי שמחה, אמר ליה ודאי הכי הוא, דכל זמנא דאידי בגלותא וכו' לא

אקרי שמחה, עד דקודשא בריך הוא ייתי לגבה ויוקם לה וכו', כדן חדותא אוקרי וכו', וכדן בשמחה תצאו ודאי, וכווהר בלק (דף ר"ב ע"ב) מובא: 'אמר רבי אבא מאי דכתיב כי בשמחה תצאו וכו', אלא כד יפקון ישראל מן גלותא, שכניתא נפקא עמהון, ועמה יפקון, הדא הוא דכתיב כי בשמחה תצאו.'

ברסלב נייעס

תפארת, שהם הידים, שמשם כל הברכות. וזה
 בחינת (בראשית ל): "ויברך ה' אותך לרגלי". נמצא,
 שעולין הרגלין בבחינת ידים, בבחינת (שופטים ד):
 "ותלך יד בני ישראל הלוך וקשה". ועקר הברכות
 מידיים, בבחינת (ויקרא ט): "וישא אהרן את ידו אל
 העם ויברכם", וכמו שכתוב (בראשית מט): "מידי אביר
 יעקב, משם רעה אבן ישראל":

(סו): "הליכות אלי מלכי בקדש" – בשמעלין מלכות
 לתוך הקדשה, היא מלכישת את הליכות אלי, את
 נצח הוד יסוד, לילך ולעורר כל הדברים לעבודת
 השם ותברך:
 ד ועל-ידי ההתעוררות, הינו על-ידי הליכה,
 נמשך ברכה לכל העולמות. וזה
 בחינת: נצח הוד יסוד מלכישין את חסד גבורה

ביאורים

וזה בחינת מה שאמר יעקב ללבן (בראשית ל): "ויברך ה'
 אתך לרגלי" (ה' בירך אותך בגלילי, ורמוז בזה, שעל ידי
 שיעקב זכה לעשות את המצות בשמחה ולעורר את כל
 העולמות לעבודת ה' יתברך, על ידי זה נמשך ברכה
 לכל העולמות וכל אשר בהם, וזה "ויברך ה' אותך",
 היינו שבירך ה' את לבן, "לרגלי", בשביל רגלי, היינו
 בשביל הכח שנתתי ברגלין שילכו לעבודת השם יתברך
 (מי הנחל), והיינו שהברכה נמשכה על ידי בחינת הרגלים
 שמעוררת את כל העולמות לעבודת ה' יתברך. נמצא
 שעולין הרגלין שהם ספירות נצח הוד יסוד
 ומתחברים בבחינת ידים שהם חסד גבורה תפארת,
 בבחינת מה שנאמר (שופטים ד): "ותלך יד בני ישראל
 הלוך וקשה על יבין מלך כנען", שישראל ניצחו את
 אויביהם, ורמוז בזה, שזה נעשה על ידי ישראל קיימו
 את המצות בשמחה, שעל ידי זה בחינת הלוך שזהו
 הרגלין התחברה בבחינת יד, ונשפעה לישראל
 ברכות (מי הנחל).

שקיום המצות שכתובים בתורת ה' גורם לחיזוק בחינת
 הרגלים וההליכה, דהיינו שהיא – ה'מלכות', שהיא
 הקדושה המלוכשת בעשיית המצוות, מלבישה את
 הספירות נצח הוד יסוד, שהם בחינת רגלים, ועל
 ידי זה היא הולכת לעורר את כל העולמות לעבודת
 ה' יתברך.

וזה בחינת מה שנאמר על הקב"ה (שם סו): "הליכות אלי
 מלכי בקדש", ורמוז בזה, כי בשמעלין את ספירת
 מלכות מבין הקליפות לתוך הקדשה, שזהו בחינת
 "מלכי בקודש", היא מלכישת את הליכות אלי, את
 נצח הוד יסוד, שהם בחינת הרגלים, לילך ולעורר כל
 הדברים לעבודת השם ותברך.

ד. ועל ידי ההתעוררות, הינו על ידי הליכה שמעוררת
 את כל העולמות לעבודת ה' יתברך, נמשך ברכה לכל
 העולמות. וזה בחינת: ספירות נצח הוד יסוד מתעלים
 על ידי ההליכה, ואז הם מלכישין את הספירות חסד
 גבורה תפארת של עולם העשיה שנמצאים מעליהם,
 דהיינו שהאור הפנימי של הספירות נצח הוד יסוד
 עולה ומקיף ומלביש את האור החיצוני של הספירות
 חסד גבורה תפארת, שהם בחינת הידים, שמשם כל
 הברכות, כי חסד הוא בחינת יד ימין, וגבורה הוא
 בחינת יד שמאל, ותפארת הוא בחינת כלליות הידים,
 ולכן מהם נמשכת ברכה לכל העולמות.

עיונים

אעשה גם אנכי לביתי, ופירש רש"י: "לרגלי – (כ"ה) עם
 רגלי, בשביל ביאת רגלי באת אצלך הברכה, כמו (שמות יא)
 העם אשר ברגלך (שופטים ח), לעם אשר ברגלי, הבאים עמי".

ביאור הפסוק "מידי אביר יעקב"

מידי אביר יעקב: בבראשית מ"ט כתיב: "ותשב באיתן קשתו
 ויפוזו זרועי ידיו, מידי אביר יעקב משם רועה אבן ישראל",
 ופירש רש"י: "ותשב באיתן קשתו – נתישבה בחזקת קשתו.
 חזקו. ויפוזו זרועי ידיו – זו היא נתינת טבעת על ידו לשון

ביאור הפסוק "הליכות אלי מלכי בקודש"

הליכות אלי מלכי: בתהילים ס"ח כתיב: "ראו הליכותיך
 אלהים, הליכות אלי מלכי בקודש", ובמצודות דוד שם
 פירש: "ראו – ר"ל ראויים המה לזה כי כאשר ראו הליכותיך
 אל תוך הים בעמוד הענן. בקודש – השוכן בשמי קודש".

ביאור הפסוק "ויברך ה' אותך לרגלי"

ויברך ה' אותך לרגלי: בבראשית ל' כתיב: "כי מעט אשר היה
 לך לפני ויפרוך לרוב, ויברך ה' אותך לרגלי, ועתה מתי

ה' פונגו ידיו". וזה בחינת חסד גבורה תפארת, שפמלבישין את חכמה בינה דעת: ו וצריף להמשיך אמונה לתוך ברכת השכל, כי אין לסמוך על השכל בעצמו, פידוע. וזה בחינת (משלי כח): "איש אמונות רב ברכות", ובחינת (שמות יז): "יהי ידיו אמונה, ובחינת (שמואל א כד): "נקמה

ה ועקר הברכה שנושפעין מהידים, הם שכל. וכשפאים למטה, נעשים לכל אחד ואחד כפי רצונו, כמו שכתוב (תהלים קמח): "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון". כן מי שהוא בעל נפש, צריך לבנו רצונו, שימשיך ברכת שכל, בבחינת (בראשית מח): "שכל את ידיו", ובבחינת (שמות טו): "מקדש

ביאורים

על ידי בחינת הידיים' (פפראות לחכמה). וזה בחינת הספירות 'חסד גבורה תפארת' של עולם העשיה שמלבישין את הספירות 'חכמה בינה דעת' של עולם העשיה שנמצאים מעליהם, דהיינו שעל ידי שהאדם מכוין להמשיך מהידיים' ברכת שכל, מתעלה האור הפנימי של הספירות 'חסד גבורה תפארת', והוא עולה ומקיף ומלביש את האור החיצוני של הספירות 'חכמה בינה דעת' שהם בחינת שכל וחכמה, ואז נמשך השכל מהספירות 'חכמה בינה דעת' דרך הידיים' אל האדם, ונמצא שהאדם זוכה להשיג את האור של הספירות 'חכמה בינה דעת'.

להיות הרועה של ישראל' (רשי"ט שם), הרי שהברכה שקיבל יוסף שזכה להיות הרועה של ישראל באה מבחינת הידיים' של הקב"ה.

ו. ולאחר שנמשכה לאדם ברכת שכל, צריך להמשיך אמונה לתוך ברכת השכל, כי אין לסמוך על השכל בעצמו, פידוע. וזה בחינת מה שנאמר (משלי כח): "איש אמונות רב ברכות" (הנושא ונותן באמונה זוכה לרוב ברכות מצודות דוד שם), ורמוז בפסוק זה, שצריך להמשיך אמונה לתוך הברכה, וזה בחינת מה שנאמר על משה רבינו במלחמת עמלק (שמות יז): "יהי ידיו אמונה", ורמוז בזה שמה רבינו זכה להמשיך אמונה לתוך ברכת השכל שבאה מהידיים'.

ה. ועקר הברכה שנושפעין מהידים, הם שכל. וכשפאים למטה הם הנפכים מבחינת שכל' לדברים גשמיים, ונעשים לכל אחד ואחד כפי רצונו, כמו שכתוב (תהלים קמח): "פותח את ידיו ומשביע לכל חי רצון" – שהברכה שנושפעת מבחינת הידיים' נעשית לכל אחד כפי רצונו, היינו אחד רוצה ברכות בגשמיות, בחינת הנאמר אצל לבן "ויברך ה' אותך" בברכה גשמית, ואחד רוצה ברכת שכל, שיהיו לו שכל וידיעה בהשגת האור אין סוף, כן מי שהוא בעל נפש, צריך לבנו רצונו, שימשיך מבחינת הידיים' ברכת שכל, דהיינו שזוכה לשכל וידיעה בהשגת האור אין סוף (מי הנחל). בבחינת מה שנאמר על יעקב אבינו כשברך את מנשה ואפרים (בראשית מח): "שכל את ידיו", ורמוז בזה שהמשיך מבחינת הידיים' ברכת שכל וחכמה למנשה ואפרים, כי הם כיוונו את רצונם להמשיך ברכת שכל (מי הנחל). ובבחינת מה שנאמר (שמות טו): "מקדש ה' פונגו ידיו", ו"מקדש" רמוז לדעת, כמו שאמרנו רבותינו ז"ל (ברכות לג): "כל מי שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו, ובחינת הדעת' – כווננו ידיו" – היא נמשכת

עיונים

הענין שעיקר הברכה הם שכל

ועיקר הברכה הם שכל: בספר מי הנחל כתב: עיין חסד לאברהם מעיין שני נהר ס"ג סוד ברכת כהנים, ומה שמבואר שם בשם ספר הקנה, אין ברכה אלא חכמה, שנאמר וה' בירך את שלמה, ונאמר והשם נתן חכמה לשלמה.

הענין שאין לסמוך על השכל בעצמו

כי אין לסמוך על השכל בעצמו כידוע: עיין ח"ב סי' יב, יט, מד.

דיצירה נעשה ממנה חכמה בינה דעת דעשיה:
 ז ובפנימיות ברכאן, שהוא דקות הברכאן, נתברך
 מהם המסדר והמישב את השכל,
 שהיא בחינת כתר, בחינת (בראשית כו): "ואהיה עמך

בדרך ממלכת ישראל", הינו שימשך אמונה לתוך
 ברכת הדיים. וזהו בחינת (שמואל א ב): "ובניתי לו בית
 נאמן", וזה בחינת (תהלים פט): "אמונתך בקהל
 קדושים", קדש זה בחינת מחין. וזה בחינת: מלכות

ביאורים

היא בחינת 'אמונה', נעשה ממנה ספירות 'חכמה בינה
 דעת דעשיה – של עולם העשיה, כי האור של ספירת
 המלכות של עולם היצירה יורד ונמצא בעולם העשיה,
 והאור הפנימי שלה נכנס ומתלבש בתוך האור החיצוני
 של הספירות 'חכמה בינה דעת' של עולם העשיה, ועל
 ידי זה האדם זוכה להשיג את האור של ספירת
 המלכות של עולם היצירה, ואז הוא זוכה לאמונה, (כי
 האמונה שממשיכים אל השכל, היא מבחינה ומדריגה
 גבוהה יותר מהשכל עצמו, כי השכל נמשך מעולם
 העשיה, והאמונה נמשכת מעולם היצירה (פיראות לחכמה)).

ז. ובפנימיות ברכאן – שנמשכת לאדם, שהוא דקות
 ברכת השכל, נתברך מהם המסדר והמישב את השכל,
 שהיא בחינת ספירת ה'כתר', דהיינו שיחד עם ברכת
 השכל שנמשכת לאדם מהספירות 'חכמה בינה דעת',
 נמשך עימו אור פנימי מספירת ה'כתר' שהוא מסדר
 ומיישב את השכל. וזהו בחינת מה שאמר הקב"ה
 ליצחק אבינו (בראשית כו): "ואהיה עמך ואברכך", ורמוז

ורמוז בזה, כי הינו שימשך דוד אמונה לתוך ברכת
 הדיים, כי 'מלכות' היא בחינת 'אמונה', ולתוך בחינת
 "בידך", שזהו ברכת השכל שבאה מהידיים, צריך
 להמשיך את בחינת "ממלכת ישראל" שזהו האמונה,
 וראיה לדבר שאמונה היא בחינת 'מלכות', כי זהו
 בחינת מה שאמר הנביא לעלי בנבואה שבניו חפני
 ופנחס ימותו ותחתיהם יתמנה לכהן גדול צדוק הכהן
 (שמואל א ב): "ובניתי לו בית נאמן", שתהיה לו ממשלה
 וגדולה, ורמוז בזה שאמונה היא בחינת מלכות
 וממשלה (פיראות לחכמה).

וזה בחינת מה שנאמר (תהלים פט): "אמונתך בקהל
 קדושים", ורמוז בזה, כי 'קדש' זה בחינת מחין, כי
 מ'חכמה בינה דעת' נמשכת הקדושה אל הספירות
 שתחתיהם ולכן הם נקראים 'קדש' (עיין זוהר אחרי דף סא),
 וצריך להמשיך 'אמונה' לבחינת 'קדושים', דהיינו
 לשכל והמוחין.

וזה בחינת: ספירת 'מלכות' דיצירה – של עולם
 היצירה (שהיא בחינת 'אמונה', כמובא לעיל ש'מלכות'

עיונים

הענין שמלכות דיצירה נעשה ממנה חכמה בינה דעת דעשיה

נעשה ממנה חכמה בינה דעת דעשיה: וטעם דבר זה מבואר
 בפרי עץ חיים (שער התפילה פ"ה), שכל עולם העשיה הוא בחינת
 'מלכות' לבד, ולכן צריך שהמלכות של עולם היצירה שהיא
 סמוכה לעולם העשיה, שתהיה למטה בעולם העשיה עצמו
 ולא ביצירה, וגם לאחר שעולה האור הפנימי של 'חכמה בינה
 דעת' של עולם העשיה אל עולם היצירה ומקיף ומלביש את
 'צצח הוד יסוד' של עולם היצירה (כמבואר שם בפע"ח כיצד נעשה דבר
 זה), המלכות דיצירה אינה נקשרת עמהם, אלא נשארת למטה
 בעולם העשיה עצמו.

ביאור ענין הפסוק "ואהיה עמך ואברכך"

בחינת ואהיה עמך ואברכך: במי הנחל פירש בזה, כי זה אמר
 ה' יתברך ליצחק שנקרא על שם הצחוק והשמחה, שיזכה
 לבחינת אהיה, בחינת כתר, כי שם אהיה הוא בכתר, בחינת
 מסדר ומיישב את השכל, וכשזוכין לכתר אז זוכין לשמחה
 בשלימות, כי כתר הוא בחינת ושמחת עולם על ראשם,
 שדרשו רבותינו זכרונם לברכה על הכתרים מנעשה ונשמע

ביאור הפסוק "ובניתי לו בית נאמן"

ובניתי לו בית נאמן: במי הנחל כתב לפרש, כי הפסוק
 "ובניתי לו בית נאמן" הוא ראיה בפני עצמה שצריכין
 להמשיך לתוך ברכת השכל האמונה, כי כבר מבואר
 בפנים שהכהן בכרכתו ממשך ברכת השכל, בבחינת
 "וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם", ועיקר הברכה
 הוא שכל כמבואר בפנים, וזה הפסוק "ובניתי לו בית
 נאמן" קאי על צדוק הכהן, היינו שצדוק הכהן ימשיך
 לברכת השכל שלו 'בית נאמן' דהיינו אמונה. ועל ממלכת
 ישראל שהוא בחינת אמונה אין צריך ראיה, כי זה ידוע
 שמלכות הוא אמונה.

ביאור הפסוק "אף אמונתך בקהל קדושים"

אמונתך בקהל קדושים: בתהילים פ"ט כתיב: "ויודו שמים
 פלאך ה' אף אמונתך בקהל קדושים", ופירש רש"י: "ויודו
 שמים פלאך – אם היית שומר הבטחתך. אף אמונתך –
 אמונת דבריך יודו בקהל קדושים".

חסד גבורה תפארת, ומפנימיות מלכות דיצירה, נעשה פתר דעשיה. וכן עולין העולמות עד למעלה, עד אצילות למעלה למעלה. וזה (יחזקאל א): "פרוך כבוד ה' ממקומו". פרוך, זה בחינת ידים, כבוד ה', זה

ואברכך". פתר הוא לשון המתנה, כמו שכתוב (איוב ב): "פתר לי זעיר", כי בששואלין את האדם איזהו שכל, אומר: המתן עד שאתישב, וגם שם צריך אמונה. בבחינת אמון מפלא. וזה בחינת שמפנימיות

ביאורים

שער התפילה פ"ה, ושער הכוונות דרושי תפילת השחר דרוש ג), ונמצא שפנימיות 'חסד גבורה תפארת' זהו חיצוניות המלכות דיצירה, ומהחיצוניות והפנימיות של המלכות דיצירה נעשית ספירת ה'כתר' של עולם העשייה, שזהו הכח המסדר ומיישב את השכל, (ונמצא שה'כתר' נעשה מפנימיות 'חסד גבורה תפארת' שזהו פנימיות הברכות, ומפנימיות המלכות' שזהו פנימיות האמונה (פרפראות לחכמה)), ואור זה של ספירת ה'כתר' נמשך לאדם, ואז מקבל האדם את הכח המסדר והמיישב את השכל.

וכן עולין העולמות עד למעלה, עד עולם האצילות למעלה למעלה, כי על ידי שהאדם זוכה לברכת השכל בשלימות, (כשהיא יחד עם אמונה, ויחד עם המסדר ומיישב את השכל), אז הוא זוכה להשיג את הקב"ה יותר, ואז הוא זוכה לעשות את המצוות בשמחה גדולה יותר, ועל ידי זה הוא מעלה את הספירות שבעולם היצירה, והם מתלבשים זה בזה, ואז הוא זוכה לשכל גדול יותר שנמשך מעולם היצירה, ואז הוא משיג את הקב"ה יותר, וזוכה לשמחה גדולה יותר, ומעלה את הספירות שבעולם הבריאה, ואז הוא זוכה לשכל גדול יותר, ולשמחה גדולה יותר, ומעלה את הספירות שבעולם האצילות, עד שזוכה האדם לאור של ספירת ה'כתר' של עולם האצילות (עיי' במי הנחל שפירש באופן דומה לזה).

ושלושת דברים אלו שנשפעים לאדם, ברכת השכל, האמונה, והמסדר ומיישב את השכל, זה הרמוז בפסוק (יחזקאל א): "פרוך כבוד ה' ממקומו". "פרוך", זה פְּחִינַת יָדַיִם, כי ברכת השכל נשפעת מהידיים והם כלי הברכה, "כבוד ה'", זה פְּחִינַת אֲמוּנָה, כי 'כבוד ה' הוא בחינת מלכות ה', כמו שנאמר "מלך הכבוד" (תהילים כד), ו'מלכות' היא בחינת 'אמונה' (פרפראות

בפסוק זה, כי כל שם משמות ה' הוא כנגד ספירה מסוימת, ושם 'אהיה' הוא כנגד ספירת ה'כתר', והיינו שהקב"ה אמר ליצחק אבינו שישפיע עליו יחד עם ברכת השכל שיברך אותו, את האור של ספירת ה'כתר' שמיישב ומסדר את השכל.

וראיה לדבר שהאור של ספירת ה'כתר' היא המיישב והמסדר את השכל, כי 'כתר' הוא לשון המתנה, כמו שכתוב (איוב ב): "פתר לי זעיר" – המתן לי מעט, הרי שבמילה 'כתר' רמוז לשון המתנה, וענין ההמתנה הוא, כי בששואלין את האדם איזהו שכל, אומר: המתן עד שאתישב, וזה נעשה על ידי האור שנמשך מספירת ה'כתר', וְגַם שָׁם – בבחינת המסדר והמיישב את השכל צריך אמונה, בבחינת מה שנאמר בתיקוני זוהר (דף פ"א ע"ב דף ק"כ ע"א) על ספירת ה'כתר': 'אמון מפלא' (שהוא האומן שעל ידו נעשו שאר הספירות, והוא מופלא ומכוסה בספירות חכמה ובינה (מתוק מדבש שם)), ורמוז בדברי הזוהר, כי צריך שתהיה 'אמונה' בספירת ה'כתר'.

וזה בחינת שמפנימיות הספירות 'חסד גבורה תפארת' של עולם העשייה, וכן מפנימיות ספירת 'מלכות' דיצירה – של עולם היצירה, נעשה ספירת 'כתר' דעשיה – של עולם העשייה, כי הנה האור הפנימי של 'חסד גבורה תפארת' דעשייה הוא עולה ומקיף ומלביש את האור החיצוני של 'חכמה בינה דעת' דעשייה, אך לאחר מכן האור החיצוני של 'חכמה בינה דעת' עולה ומקיף את האור הפנימי של המלכות דיצירה, (והאור הפנימי של 'חכמה בינה דעת' עולה ומקיף את 'צח הוד יסוד' דיצירה), ואז האור החיצוני של המלכות דיצירה מתלבש בתוך האור הפנימי של 'חסד גבורה תפארת' דעשייה (על פי פרי עץ חיים

עיונים

היצירה, ואז זוכה לשמחה בשלימות נפלא מאוד, אז עולה המלכות מעולם האצילות ומלביש נה"י וחג"ת וחב"ד, עד שזוכה לכתר מעולם האצילות, וזה שסיים בפנים וכן עולין העולמות וכו' עד אצילות למעלה למעלה.

שעתיד להחזירם לנו, ואז עולה המלכות מעולם הגבורה מיצירה ומלביש נה"י וחג"ת וחב"ד כפי המבואר במאמר זה, עד שזוכה לכתר מעולם היצירה, ואז זוכה לשמחה ביותר שלימות, ואז עולה המלכות מעולם הבריאה ומלביש נה"י וחג"ת אח"כ, עד שזוכה לכתר מעולם

בחנינת אמונה, ממקומו, זה בחינת פתר:
ח וכשעושה ומתקן את המושב והמסדר, שהוא

הפתר, פראוי, והמחין רודפין להשיג האור אין סוף,
והפתר מעכב את השכל כדי לישב את השכל,

ביאורים

לחכמה ומי הנחל), "ממקומו", זה בחינת 'פתר', כידוע
בספרי קבלה (עין שני הכוונות דרושי ראש חודש), והוא המסדר
ומיישב את השכל.

ח. וכשעושה ומתקן האדם את המושב והמסדר, שהוא
הפתר, פראוי, והמחין רודפין להשיג האור אין סוף,
שהוא למעלה מכל העולמות: אצילות בריאה יצירה

עיונים

עיקר מניעת ההשגה הוא מחמת ריבוי אור שאי אפשר לקבל
כידוע, ועיקר הכלים וההיכלות לקבל האור בהדרגה ובמידה
בבחינת מטי ולא מטי הם נעשין על ידי תיקון הכתר דייקא
שהוא המסדר והמיישב את המוחין שהוא כמו מעכב ומונע
את המוחין מרדיפתם, וזה אין זוכין כי אם על ידי מצוות
מעשיות דייקא

כי עיקר מניעת ההשגה הוא מחמת ריבוי אור שאי אפשר
לקבל כידוע, ועיקר הכלים וההיכלות לקבל האור בהדרגה
ובמידה בבחינת מטי ולא מטי הם נעשין על ידי תיקון הכתר
דייקא שהוא המסדר והמיישב את המוחין שהוא כמו מעכב
ומונע את המוחין מרדיפתם, שעל ידי זה עיקר ההשגה כנ"ל,
וזה אין זוכין כי אם על ידי מצוות מעשיות דייקא, וכמו
שאמרו רבותינו ז"ל (שבת פרק ח, ב) בשעה שאמרו ישראל נעשה
ונשמע ירדו שיישים ריבוא מלאכים ונתנו שני כתרים על
ראשם וכו', שנאמר, ושמחת עולם על ראשם. נמצא שעל ידי
קבלת התורה בחינת נעשה ונשמע וכו לבחינת כתר, שעל ידי
זה עיקר ההשגה.

ובשעושה ומתקן את המיישב והמסדר: בליקוטי הלכות (הל'
נשיאת כפיים הל' ד) כתב: "העיקר כשזאת השמחה עולה מעולם
העשיה דייקא, דהיינו כשזוכין לעשות מצוות בשמחה שאז
דייקא זוכין לבחינת כתר שהוא המסדר והמיישב, שעל ידי
זה דייקא נעשין תשעה היכלין, שעל ידי זה דייקא משיגין
אור האין סוף בבחינת מטי ולא מטי וכו' כנ"ל, כי עיקר
שלימות זכות הצדיק שזוכה על ידי מעשיו הטובים הוא
כשזוכה לבחינת כתר שהוא גבוה מן הכל שהוא בחינת
המסדר והמיישב הנ"ל, שעל ידי זה עיקר השגת אלקות,
דהיינו השגת אור אין סוף וכו' כנ"ל.

כי זה העולם העשיה הוא תכלית הגשמיות, והוא עיקר מסך
המבדיל בפני השגת אלקותו יתברך, אבל כשזוכין לעבד את
ה' בזה העולם העשיה ולעשות מצוות מעשיות בשמחה, אז
זה עיקר התיקון, כי זוכה על ידי המצוות מעשיות בשמחה,
שמברר ומתקן ומעלה את בחינת העשיה מבחינת מסך
המבדיל, נעשה ממנו בחינת כתר שהוא גם כן בחינת המבדיל
ברוחניות עליון, כי הכתר פרוס בין הנאצלים לבין המאציל
כמו שמבואר בתורה זו, כי הכתר הוא כמו מונע ומעכב את
המוחין מרדיפתם להשיג אור האין סוף, אבל זה המניעה
והמעכב הוא עיקר התכלית שלימות התיקון כנ"ל, כי אי
אפשר להשיג השגת אור האין סוף כי אם על ידי זה דייקא,
נמצא שמבחינת עשיה גשמיות שהוא עיקר המניעה והמעכב
והמסך המבדיל והמונע מהשגת אלקותו יתברך כשזוכה
לטהר ולקדש את העשיה על ידי עשיית המצוות בשמחה, אז
מזה דייקא עיקר התיקון, כי עולה על ידי זה למעלה למעלה
עד שנעשה על ידי זה דייקא בחינת כתר שהוא גם כן בחינת
מונע ומעכב, שזה המונע והמעכב הוא עיקר תכלית שלימות
התיקון כנ"ל.

וזהו החילוק שבין אדם למלאך, שהאדם הצדיק הוא גבוה
הרבה מן המלאך כמובא, ועיקר החילוק הוא בבחינת השגת
הכתר הנ"ל, כי לבחינת השגת הכתר הנ"ל אין זוכין כי אם
על ידי מעשה התחתונים דייקא בעבודות ובמעשים טובים
דייקא, ובשביל זה נברא האדם בזה העולם השפל לעבדה
ולשמרה בפקודין דעשה ולא תעשה כדי לזכות לבחינת הכתר
הנ"ל שהוא תכלית שלימות האדם, כי על ידי זה עיקר השגת
אלקות כנ"ל, כי ה' יתברך ברוך הוא מרומו ומנושא למעלה
מכל המחשבות מאוד מאוד, כי לית מחשבה תפיסה ביה כלל,
ואין שום נוצר ונברא ונעשה ונאצל למטה ולמעלה למעלה
שיוכלו להשיגו, כי ה' עליון נורא מאוד, נעלה על כל
ההשגות של כל דרי מעלה ומטה. וכל ברואי מעלה ומטה
כלם ירעדון ויפחדון מאימת שמו הגדול. ומלאכים יפחזון
וחיל ורעדה יאחזון בזכרם אימת שמו וזכרו הגדול והנורא
יתברך ויתעלה לנצח, וכמו שאנו אומרים בברכת קריאת שמע
וכולם עושים באימה ובריאה רצון קונם וכו' והאופנים וחיות
הקודש ברעש גדול מתנשאים לעומת שרפים וכו', וכמבואר
בפסוקים רבים ובדברי רבותינו ז"ל, וכל ברואי מעלה ומטה
הכל רועשין ובויערים ומתלהבים ורודפים מחשבתם להשיג
השגת אלקותו יתברך, אבל אי אפשר להשיג השגת אלקותו
יתברך כי אם בבחינת מטי ולא מטי כנ"ל, וזה אי אפשר
להשיג בתכלית שלימות כי אם על ידי העבודה של מעשה
התחתונים דייקא.

ועל כן אמרו רבותינו ז"ל (שבת פרק ב בירושלמי), עתידין צדיקים
שיהיה מחיצתן לפנים ממלאכי השרת, שנאמר (במדבר כג), כעת
יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל, מחיצתם דייקא, שהוא
בחינת כתר שהוא בחינת מחיצה, כי הוא פרוס בין הנאצלים
לבין המאציל כנ"ל. וישראל ישיגו השגות אלקותו יתברך על
ידי זה דייקא, ובוה יהיו גבוהים מן המלאכים, כי המלאכים
הם עומדים, ולא עמדו בנסיון של זה העולם המגושם, על כן
אין זוכין לבחינת כתר כנ"ל, ועל כן אי אפשר להם להשיג
אלקותו יתברך כמו הצדיקים, כי לא יוכלו לקבל ריבוי האור

ברסלב נייעס

ועל ידי הרדיפה והמעבב, אזי מכה המחין פתמישב והמסדר, ונעשין היכלין לאור אין סוף, ואף על פירבן לא ידע ולא אתידע, כמובא בזהר פ'רשת ג' (דף סה:): ומגו האי פריסא ברדיפה דהאי מחשבה, מטי ולא

ביאורים

להשיג את אור אין סוף בבחינת 'מגיע ולא מגיע'. ואף על פי כן לא ידע ולא אתידע – האור אין סוף אינו ידוע ואינו מתגלה, כמובא בזהר פ'רשת ג' (דף סה:):

עשייה, והפ'תר מעבב את השכל כדי לישב את השכל, ועל ידי הרדיפה והמעבב, אזי מכה המחין פתמישב והמסדר, ונעשין היכלין לאור אין סוף, ועל ידם אפשר

עיונים

שזוכה לזה על ידי מעשיו הטובים, כאשר הבנתי מפי רבינו ז"ל, כמבואר בשיחותיו הקדושים, ואז כשזוכה לזה אז הידיעה והעדר הידיעה הכל אחד, כי על ידי שניהם דייקא נגמר הידיעה וההשגה, כי שניהם אחד, בבחינת 'תכלית הידיעה אשר לא נדע, שהלא נדע בעצמו, שהוא העדר הידיעה, הוא בעצמו הידיעה. ובאמת אין מי שיבין ענין זה בשלימות כי אם הזוכין לזה, אשרי להם, כי הידיעה והעדר הידיעה הם בחינת הרדיפה והמעבב, שבאמת שניהם אחד, כי על ידי שניהם דייקא נמשך ההשגה בבחינת מטי ולא מטי, ועל כן באמת ההשגה הזאת הוא בחינת השגת התשעה היכלין הנ"ל דלית מאן דקיימא בהו ולא מתדבקין ולא ידיעין וכו', שזהו בחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע כנ"ל, ומי שזוכה להשגה זאת הוא מתקן חטא אדם הראשון ומבטל סטרא דמותא, שהוא הסטרא אחרא, שהוא בחינת הכפירות".

מחמת שאין להם כלים ומחיצות בדעתם לעכב ההשגה אצלם, ועל כן נקראים שרפים, כי הם נשרפים ונתלהבים מאור השגתם העצומה מחמת שאין להם מחיצות לעכב, מחמת שאין להם מצות מעשיות וכו' כנ"ל".

ובהמשך שם כתב: "כל זמן שאין האדם זוכה למעשים טובים בשמחה בתכלית השלימות כראוי, דהיינו לשבר את היצר הרע ולבטל כל המניעות והיעוברים מעבודת ה' יתברך, עד שיוכה לעבודה תמה כראוי, כל זמן שאין זוכה לזה, עדיין לא זכה לתקן את בחינת הכתר שהוא הכח המסדר והמיישב הנ"ל, וכל זמן שאינו מתקן את כח המסדר הזה, אינו רשאי לכונס לשום השגה ולא לשום חקירה בידיעתו יתברך, כי עליו נאמר, וכל זר לא יאכל קודש, רק צריך לסמוך על אמונה לבד לילך בעקבות הצדיקים האמיתיים בעקבות אבותינו הקדושים, הם זכו לזה על ידי מעשים טובים, ואנו מחויבים לילך בדרכיהם באמונה לבד בלי שום חקירה כלל.

ובמקום אחר (הל' הוראה הל' ו') כתב: "העיקר על ידי גודל כח הצדיקים בחינת משיח, שמאירין בכוחם נקודת השמחה בכל הירודים והשפלים מאוד, שזהו סוד מה שהתפאר זה שהיה בלא ידים שיכול לנגן כל היוד מיני נגינה שהם בחינת שמחה שהם רפואת הבת מלך וכו', ועל כן התפאר בזה זה שהיה לו כח גדול ונורא בידיו (כמובא בסיפורי מעשיות בהמעשה של השבעה בעטליס), כי עיקר הברכה בידים שהוא ברכת השכל וכו', שעל ידי זה משיגין התשעה היכלין וכו' ששם מקור השמחה בחינת ושמחת עולם על ראשם וכו', ומשם משיכין בעוצם כוחם חכמה ועצות נוראות בלב כל החלושי כח מאוד מאוד לשמח נפשם גם כן.

ומי שמקדים חס ושלום חכמתו ליראת חטאו וחכמתו מרובה ממעשיו, מכל שכן וכל שכן כשאין לו מעשים טובים ויראת חטא כלל חס ושלום. ורוצה להתחכם בחכמת ידיעת אלקותו יתברך ודרכיו הנפלאים, הוא מקלקל ופוגם הרבה, וראוי לו שלא בא לעולם, כי בודאי יפול באין סומך בכפירות ואפיקורסות גדול ויעקור עצמו משני עולמות, ועליו נאמר (ישעיה מו) "חכמתך ודעתך היא שובבתך", כי מאחר שלא זכה למעשים טובים ולא תיקן עדיין המסדר והמיישב, על כן אין לו שום כלי לקבל את הדעת דקדושה. ובודאי יקלקל הרבה על ידי דעתו וחכמתו, כי יכונס במופלא ממנו, כי הכל מופלא ורחוק ממנו, וכל ההשגות הם כנגדו בחינת מה למעלה מה למטה וכו' מאחר שלא תיקן עדיין כלי המוחין, שעיקר תיקונם נמשך מבחינת הכתר שהוא בחינת הכח המסדר והמיישב הנ"ל שמשם נמשך תיקון כל המוחין, כי הכתר הוא שורש תיקון כל המוחין".

וכל אחד ואחד כפי מה שמתגבר להתקרב לאלו הצדיקים ולהטות אורו ולבו לדבריהם היטב ולהאמין בהם עד שמכניס השמחה בליבו, כמו כן יוצא בכל פעם מהיכלי התמורות בכח הצדיק הנ"ל, כי זה כלל גדול שכל התיקונים שבעולם נעשין רק על ידי גדולי הצדיקים שהם בחינת משיח. אבל אף על פי כן הם בעצמם אינם יכולים לעשות חפצם להיטיב עם כל אחד מישראל כי אם כפי התקרבותו אליהם, כי בהכרח שיהיה איזה אתערותא דלתתא כידוע".

ועוד כתב שם: "זה הכח של המסדר והמיישב אין זוכין כי אם על ידי עשייה ועובדא דייקא, דהיינו על ידי עשיית המצות בשמחה, ואז דייקא זוכה להשיג אור האין סוף על ידי הרדיפה והמעבב דייקא, בבחינת מטי ולא מטי כנ"ל, שזהו בחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע, וזה התכלית אין מי שזוכה כי אם הצדיקים הגדולים כמעלה מאוד, כי אף על פי שהכל אומרים שתכלית הידיעה אשר לא נדע, אבל אין מי שידע פירוש דבר זה בשלימות כי אם מי שאוחז בזה, דהיינו

ועוד כתב שם: "אף על פי שהאבות וגדולי הצדיקים שברו הגוף לגמרי עד שזכו למה שזכו, לעיקר שלימות השמחה בו יתברך, בחינת "שמחו צדיקים בה", וכתוב "צדיקים ישמחו ויעלצו לפני אלקים וישישו בשמחה", וכן הרבה, אבל כל יגיעתם היתה לתקן כל העולם, להמשיך השמחה והחיות

מחשבתו להשיג השגות אלו, אף-על-פי שאין יכלת ביד השכל להשיג אותם, כי לא מתדבקין ולא ידיעין. ותשעה היכלין אלו נעשין על-ידי הבטישה, שמבטישין המחין בכתר בשעת רדיפה, והמחין הם תלת, וכל אחד כלול מתלת, כי נכללין בשעת רדיפה, ושלש פעמים שלש הם תשעה, וזהו: תשעה היכלין: [זה הענין עמק עמק מי ימצאנו, כמובן למשפיל, וכאשר רמו לי רבנו זכרוננו לברכה בעצמו גדל

מטי. ופריסא, זה המסדר והמישב, שהוא בחינת פתר, שהוא פרום בין הנאצלים לבין המאציל. ואתעבידו תשע היכלין, דלאו אנון נהורין, ולא רוחין, ולא נשמתין, ולית מאן דקניא בהו, ולא מתדבקין, ולא מתדיעין. ודע, שזה תכלית הידיעה, כי תכלית הידיעה – דלא ידע. וזה בחינת (ישעיה נח): "והשביע הצהצחות נפשך", כי אורות אלו הם הצהצחות, שהם למעלה מהספירות. אשרי מי שזוכה, שירדף

ביאורים

בצהצחות נפשך", כי אורות אלו, הם הצהצחות, שהם למעלה מהספירות (עין פרס רמזים שער הצהצחות), אשרי מי שזוכה שירדף מחשבתו להשיג השגות אלו, אף על פי שאין יכלת ביד השכל להשיג אותם, כי לא מתדבקין ולא ידיעין – אי אפשר להתדבק בהם ולדעת אותם. ותשעה היכלין אלו, נעשין על ידי הבטישה, שמבטישין – שמכים המחין בכתר בשעת רדיפה. והמחין הם תלת – שלושה, חכמה בינה ודעת, וכל אחד כלול מתלת – משלושה, כי נכללין זה בזה בשעת רדיפה. ושלש פעמים שלש, הם תשעה, וזהו תשעה היכלין. [מבאר ר' נתן ז"ל: זה הענין עמק עמק מי ימצאנו, כמובן למשפיל, וכאשר רמו לי רבנו זכרוננו לברכה

ומגו האי פריסא בדיפה דהאי מחשבה, מטי ולא מטי' – ומתוך המסך הזה, על ידי רדיפת המחשבה, מגיע ולא מגיע. ופריסא, זה המסדר והמישב, שהוא בחינת פתר, שהוא פרום בין הנאצלים – הברואים לבין המאציל – הקב"ה. ואתעבידו תשע היכלין, דלאו אנון נהורין, ולא רוחין, ולא נשמתין, ולית מאן דקניא בהו, ולא מתדבקין, ולא מתדיעין – ונעשים תשע היכלות, שאינם בחינת אורות (שזהו בחינת נפשות), ואינם בחינת רוחות, ואינם בחינת נשמות, ואין מי שמשגי אותם, ואין מי שמתדבק בהם, ואין מי שיודע אותם. ודע, שזה תכלית הידיעה, כי תכלית הידיעה – דלא ידע. וזה בחינת מה שנאמר (ישעיה נח): "והשביע

עיונים

איזה הארה והתנוצצות אלקות הנמשך משם מבחינת התשעה היכלין הנ"ל, וכמובן בהתורה "אנכי" בסימן ד' בלקוטי חלק א' וכו', שגם לאנשים פשוטים נפתח להם אור לפעמים בתפילתם אור האין סוף, עיין שם. אך לכל אחד מגיע לפי העולם והמדרגה שהוא בו, כי גם בעולם העשיה יש בחינת התנוצצות מהתשעה היכלין הנ"ל. ואף על פי שגם התנוצצות בעלמא הוא זכיה גדולה מאוד באיזה מדרגה שהוא, אף על פי כן העיקר הוא כשזוכה להמשיך חיות ושפע קדושה משם שיהיה לו כח על ידי זה להחיות את עצמו אחר כך בכל מה שיעבור עליו ולעמוד במלחמה, כי בודאי אחר כך כשחוזר משם מתגרין בו יותר ההיכלי תמורות, כדרך שני בני אדם שנלחמים זה בזה וכו', כמבואר במקום אחר, וצריך להתגבר נגדם על ידי הרשימו טובה שנשאר מהתנוצצות הנ"ל, שעל ידי זה זוכר תמיד ביחודו ואחדותו ונועם דביקותו, ויוכל להמשיך על עצמו יראה על ידי זה, לעמוד נגד המתגרים בו, אם ישמור את הזכרון היטב לזכור בו יתברך בכל פעם, אחרי אשר כבר חמל עליו ה' יתברך והאיר לו איזה התנוצצות, וכמבואר בדבריו ז"ל שמי שרק מתנוצץ לו ה' יתברך, עיין שם בסימן רכ"ב בליקוטי א"י.

הקדוש הזה בלב כל אחד ואחד מזרע בית ישראל, שאפילו מי שלא שבר תאוות גופו לגמרי, יזכה גם כן להתקרב אליו יתברך על ידי שמירת התורה והמצוות, ואפילו מי שפגם כמו שפגם, בכל עת שחפץ וחותר להתקרב לה' יתברך יוכל לשמח ולהחיות נפשו בגודל כוחם של הצדיקים, על ידי שיאמין שכל נקודה ונקודה טובה שזוכה על ידי כל מצוה ומצוה שעושה אין ערך לזה, ואפילו נקודות טובות של עשיית המצוות של פושעי ישראל עולים על כל התענוגים של הבל ועל כל מיני עשירות וכו' של כל העולם כולו, עד שישמחו את נפשם ביותר על שהם גם הם זוכים לטוב אמיתי ונצחי כזה לעסוק בעשיית המצוות, שעל ידי זה מתדבקין בו יתברך שהוא חי החיים, מקור השמחה של כל השמחות, כמו שכתוב "ואבואה אל אל שמחת גילי וכו'", וכתוב "תודיעני אורח חיים שובע שמחות את פניך נעימות כו'". ובמקום אחר (הל' אישות הל' ד) כתב: "ענין השגת התשעה היכלין וכו', אף על פי שהיא מדרגה גבוה מאוד מאוד שאין זוכין אליו כי אם גדולי הצדיקים המובחרים הקדושים מאוד, אף על פי כן גם באנשים פשוטים המושכים עצמם אליו יתברך לעבדו באמת, גם אצלם נמצא לפעמים שמגיע אליהם

והמסדר, ועל ידי זה נעשין היכלין לאור אין סוף, דהינו שנעשין בחינת כלים והיכלות ברוחניות עליון להשיג על ידים בבחינת מטי ולא מטי אור האין סוף, ברוך הוא. כי אם לא היה המעכב הנ"ל כלל, ולא היה מי שיעכב את המחין מרדיפתם ומרוצתם, היו מתבטלין המחין לגמרי, כי היה האדם מתבטל במציאות, כי אור האין סוף אי אפשר להשיג. אף על ידי שני הבחינות, שהם הרדיפה והמעכב, על ידי זה נעשין בחינת מחצות והיכלין הנ"ל, שעל ידים משיגין אור האין סוף רק בבחינת מטי ולא מטי. ופרוש "מטי ולא מטי" ידוע למבנים, דהינו שמגיע ואינו מגיע, שרורף ומגיע להשיג, ואף על פי כן אינו מגיע ומשיג, שזה נעשה על ידי הרדיפה והמעכב הנ"ל. ואף על פי שנעשין אלו ההיכלין הנ"ל, אף על פי כן לא ידע ולא אתידע, ולית מאן דקנוא בהו, ולא מתדבקין, ולא ידעין וכו' הנ"ל. כי אי אפשר לציר בשכל השגות אלו ההיכלות הנ"ל, כי הם למעלה מנפשין רוחין ונשמתין, למעלה מפל

עמקות הסוד הנורא הזה, שמגיע למעלה למעלה וכו', וכמבאר בהתורה הזאת למען, והתכרח לבאר הדבר קצת. והוא: כי הפתר הוא המושב והמסדר את המחין, דהינו הכח שיש בהשכל של אדם לישיב ולסדר את המחין והדעת לכל יתרם לצאת חוץ מן הגבול, זה הכח הוא בחינת פתר הנ"ל, וזה הכח הוא כמו מחצה, המפסקת בין המחין ובין האור אין סוף, כי זה הכח, שהוא המושב והמסדר, הוא מעכב את המחין בעת מרוצתם ורדיפתם, לכל יתרם לעלות אל ה' למעלה ממחצתם, כי המחין רודפין להשיג האור אין סוף, וזה הכח הנ"ל של השכל, שהוא המושב והמסדר, שהוא בחינת פתר – הוא עומד בפניהם כמו מחצה, ומעכב אותם מרדיפתם הנ"ל. ועל ידי הרדיפה והמעכב, הינו על ידי הרדיפה שהמחין רודפין להשיג אור האין סוף, ועל ידי כח המעכב, שהוא כח המושב והמסדר, בחינת פתר הנ"ל, על ידי שני הבחינות אלו, על ידי זה מבטשין ומפין המחין, בבחינת המחצה הנ"ל, שהוא המושב

ביאורים

לחשיג על ידם בבחינת 'מטי ולא מטי' – מגיע ולא מגיע, אור האין סוף ברוך הוא. כי אם לא היה המעכב הנ"ל כלל, ולא היה מי שיעכב את המחין מרדיפתם ומרוצתם, היו מתבטלין המחין לגמרי. כי היה האדם מתבטל במציאות, כי אור האין סוף אי אפשר להשיג, אף על ידי שני הבחינות, שהם הרדיפה והמעכב, על ידי זה נעשין בחינת מחצות והיכלין הנ"ל, שעל ידם משיגין אור האין סוף רק בבחינת 'מטי ולא מטי' – מגיע ולא מגיע. ופרוש "מטי ולא מטי" ידוע למבנים, דהינו שמגיע ואינו מגיע, שרורף ומגיע להשיג ואף על פי כן אינו מגיע ומשיג, שזה נעשה על ידי הרדיפה והמעכב הנ"ל. ואף על פי שנעשין אלו ההיכלין הנ"ל, אף על פי כן לא ידע ולא אתידע – אינם ידועים ואינם נודעים, ולית מאן דקנוא בהו – ואין מי שמושיג אותם, ולא מתדבקין – ולא מתדבקים בהם, ולא ידעין – ולא יודעים אותם וכו' הנ"ל. כי אי אפשר לציר בשכל השגות אלו ההיכלות הנ"ל, כי הם למעלה מנפשין רוחין ונשמתין – מנפשות רוחות ונשמות, למעלה מפל השכליות, כי הם למעלה מהספירות וכו', כמבאר לעיל פלשון רבנו

בעצמו גדל עמקות הסוד הנורא הזה שמגיע למעלה למעלה וכו', וכמבאר בהתורה הזאת למען, והתכרח לבאר הדבר קצת. והוא: כי הפתר הוא המושב והמסדר את המחין, דהינו הכח שיש בהשכל של אדם לישיב ולסדר את המחין והדעת לכל יתרם לצאת חוץ מן הגבול, זה הכח הוא בחינת פתר הנ"ל, וזה הכח הוא כמו מחצה, המפסקת בין המחין ובין האור אין סוף, כי זה הכח, שהוא המושב והמסדר, הוא מעכב את המחין בעת מרוצתם ורדיפתם, לכל יתרם לעלות אל ה' למעלה ממחצתם, כי המחין רודפין להשיג האור אין סוף, וזה הכח הנ"ל של השכל, שהוא המושב והמסדר, שהוא בחינת פתר – הוא עומד בפניהם כמו מחצה, ומעכב אותם מרדיפתם הנ"ל. ועל ידי הרדיפה והמעכב, הינו על ידי הרדיפה שהמחין רודפין להשיג אור האין סוף, ועל ידי כח המעכב, שהוא כח המושב והמסדר, בחינת פתר הנ"ל, על ידי שני הבחינות אלו, על ידי זה מבטשין ומפין המחין בבחינת המחצה הנ"ל, שהוא המושב והמסדר, ועל ידי זה נעשין היכלין לאור אין סוף, דהינו שנעשין בחינת כלים והיכלות ברוחניות עליון,

וזה ששאלו סבי דבי אתונא: אמצעותא דעלמא היבא. וקפא אצבעתא, אמר: הכא. אמרו לה: מי יימר. אמר להו: איתו אשלי ומושחו. ששאלו אותו: איך משיגין אור אין סוף, שהוא אמצעא דעלמא, שממנו הכל שואבין חיות ופשע. וקפא אצבעתא, זה בחינת פרכות פנ"ל, בחינת: וישא אהרן את ידו ויברכם, פנ"ל. הינו שעלידי הכרכות מבמשין המוחין בכתר, ונעשין היכלין פנ"ל. ואמרו לה מי יימר – מי הוא זה שיכנס בהיכלי התמורות, למקום הקלפות, להעלות משם תקדשה בבחינת קמרת פנ"ל, ושעלידי עליתו

השכליות, כי הם למעלה מהספירות וכו', כמבאר לעיל בלשון רבנו ז"ל, עין שם היטב ותבין, שלא הוספתי שום דבר כלל, כי בכלל דבריו דברי, רק חזרתי ובארתי הדברים קצת לגדל עצם עמקותם עד אין סוף. ובשביל זה נעשין תשעה היכלין דיקא, פי המחין הם שלש, ומחמת רדיפתם והפאתם בהמעב הנ"ל הם נכללין זה בזה, ונעשה כל אחד כלול משלש, ושלש פעמים שלש הם תשעה, וזהו בחינת תשעה היכלין הנ"ל. אשרי מי שיופה לילך ולעלות בדרך הקדש, הנאמר בהתורה הזאת, עד שיופה להשגות אלו:]

ביאורים

אותו: איך משיגין אור אין סוף, שהוא אמצעא דעלמא – אמצע העולם, שממנו הכל שואבין חיות ופשע, כי הוא משפיע חיות ופשע לכל העולמות, ולכן הוא בחינת 'אמצע העולם', כי הוא החיות הפנימית שבכל העולמות. וקפא אצבעתא – זקף את אצבעותיו, זה בחינת פרכות פנ"ל שנמשכים מבחינת הידים, בחינת מה שנאמר: "וישא אהרן את ידו ויברכם" פנ"ל, הרי שהברכות נמשכים מבחינת הידים. הינו שכוונתו היתה לרמוז להם שעל ידי הפרכות שנמשכים מבחינת הידים זוכה האדם לשכל ומוחין, ואז השכל רודף להשיג את אור אין סוף, ומבמשין – מכים המחין ב'כתר' שהוא מעכב את השכל כדי ליישב את השכל, ונעשין היכלין פנ"ל לאור אין סוף, ועל ידי זה הוא זוכה להשיג את אור אין סוף בבחינת 'מגיע ואינו מגיע'.

ואמרו לה סבי דבי אתונא: מי יימר, מי הוא זה שיכנס בהיכלי התמורות, למקום הקלפות, להעלות משם תקדשה, בבחינת 'קמרת' פנ"ל שמעלה את הקדושה מהקליפות, ושעל ידי עליתו יתעלה הפרכות

ז"ל, עין שם היטב ותבין, שלא הוספתי שום דבר כלל, כי בכלל דבריו דברי, רק חזרתי ובארתי הדברים קצת לגדל עצם עמקותם עד אין סוף. ובשביל זה נעשין תשעה היכלין דיקא, פי המחין הם שלש – חכמה בינה ודעת, ומחמת רדיפתם והפאתם בהמעב הנ"ל הם נכללין זה בזה, ונעשה כל אחד כלול משלש, ושלש פעמים שלש הם תשעה, וזהו בחינת תשעה היכלין הנ"ל. אשרי מי שיופה לילך ולעלות בדרך הקדש הנאמר בהתורה הזאת, עד שיופה להשגות אלו.]

עתה יתבאר כיצד המבואר במאמר זה רמוז בשאלה ששאלו סבי דבי אתונא את רבי יהושע בן חנניה, ובתשובה שהשיב להם.

וזה ששאלו סבי דבי אתונא את רבי יהושע בן חנניה: אמצעותא דעלמא היבא – היכן הוא אמצע העולם. וקפא אצבעתא, אמר הכא – זקף את אצבעותיו ואמר להם: כאן הוא אמצע העולם. אמרו לה: מי יימר – אמרו לו: מי יאמר, אמר להו: איתו אשלי ומושחו – אמר להם: הביאו חבלים ותמדדו. ורמוז בזה, ששאלו

עיונים

הענין שאור אין סוף הוא אמצע העולם

אמצעתא דעלמא, בחינת האבן שתיה שממנו נשתת העולם שממנו יוצא גידין לכל העולם כידוע, והכל שואבין על ידו חיות ופשע.

תיקון המוחין בשלימות הוא דוקא על ידי שיוודים למקום הקליפות לברר הקדושה משם, ולכן צריך ויודה קודם העליה

אמרו ליה מי יימר: בליקוטי הלכות (הל' הודאה ה' 1) כתב: "תיקון המוחין בשלימות שעיקרו על ידי המסדר והמיישב, זה אי אפשר כי אם על ידי בחינת מי יימר, שהוא על ידי

אור אין סוף שהוא בחינת אמצעותא דעלמא: במי הנחל ביאר בזה, כי כבר מבואר שהשכל שמשגיגין על ידו אור אין סוף הוא בחינת מקדש ה' כווננו ידיך, והמקדש הוא באמצע העולם כידוע, כי כבר אמר החכם 'אילו ידעתיו הייתי', נמצא שעל ידי הדעת אותו יתברך נכללין בו יתברך, שהוא בחינת אמצעותא דעלמא שממנו הכל שואבין חיות ופשע, ועל כן המקדש שהוא הדעת אותו יתברך הוא גם כן בחינת

יתעלה תפרכות פנ"ל. וזה: מי ימר, לשון תמורה, והשיב להם: איתו אשלי ומושחו, הינו עקר עלית הקדשה – על ידי השמחה, ולעתיד, לשון (ויקרא כז): "אם המר ימירנו":

ביאורים

(ויקרא כז): "אם המר ימירנו", כי הקליפות מחליפים וממירים את הטוב ברע ואת הרע בטוב, ולכן הם נקראים 'היכלי התמורות' (ליקוטי הלכות הל' הוראה הל' ו' אות י"ב). והשיב להם: איתו אשלי ומושחו – הביאו חבלים ותמדדו, הינו שאין צורך כלל לרדת להיכלי התמורות

פנ"ל, כי על ידי שהמלכות תעלה מהקליפות, היא תלך אחר כך לעורר את כל העולמות לעבודת ה' יתברך, ועל ידי זה תמשך ברכה לכל העולמות, עד שלבסוף יזכה האדם להשיג את אור אין סוף בבחינת 'מגיע ואינו מגיע'. וזה 'מי ימר', לשון תמורה, לשון מה שנאמר

עיונים

היראה היא טובה, כמו שכתב אדמו"ר ז"ל שעיקר הוא יראת העונש, וכמו שכתוב "והאלקים עשה שייראו מלפניו", וכמו שפירש רש"י שם שהאלקים עשה שהביא כמה עונשים כמו בדור אנוש ודור המבול וכו' שייראו מלפניו שייראו מהעונשים וכו'. אך אפילו יראה טובה דרך הבעל דבר להמיר ולהחליף, שהוא מה שדרכו להביא את האדם לידי מרה שחורה ועצבות מחמת יראה זאת עד שמרחיקו מה' יתברך על ידי זה, כידוע נגע הזה בכמה בני אדם, כי אפילו יראת העונש וכל היראות הטובות צריכין לקבל רק לטובה ולא לרעה, בבחינת יראת ה' לחיים, להתקרב לה' יתברך על ידי היראה מכל מקום שהוא ולא להתרחק חס ושלום, שדייקא על ידי יראת העונש יבוא לשמחה, בבחינת "וגילו ברעדה", שדייקא על ידי היראה והרעדה מעונשים הגדולים רחמנא לצלן, על ידי זה דייקא יבוא לשמחה על שהוא על כל פנים בכלל ישראל ומקורב לצדיקים, שעל ידי זה ינצל מאלפים ורבבות עונשים.

וגם אם יבטח בכת הצדיקים ויתחזק בשמחה, על ידי זה בודאי יהיה אחריתו טוב ויתהפך הכל לטובה, בבחינת עוונות נתהפכין לזכיות, כמובא לעיל מה שמבואר בסיומן כ"ב על פסוק "ביום ההוא יבקש עוון ישראל ואיננו וכו'".

ויותר מזה צריך האדם להבין מעצמו שלא יהפוך חס ושלום היראה להתרחק, שלא יהיה בכלל יא זכה נעשית לו סם מוות, בחינת "ופושעים יכשלו בס", שכל זה נמשך מהיכלי התמורות שממירין ומחליפין הכל כנ"ל עד שאי אפשר לבאר ולפרש, על כן צריכין להתקרב ליראים באמת ולהמשיך על עצמו שמחה בכל הכוחות על ידי כל הנקודות טובות שמוצא עדיין בעצמו וכו'".

כמה נזכה עתה לשמח נפשנו להניע הקליפות לצאת מגלות הנפש שהוא העצבות שמתגבר בכל יום

ולעתיד בצאת ישראל מהגלות בשמחה: בפרפראות לחכמה כתב לבאר עוד, כי אפשר דרוצה לומר, כי שם כתיב: ויך את מואב וימדדס בחבל השכב אותם ארצה, וימדד שני חבלים להמית ומלוא החבל להחיות, ותהי מואב לדוד לעבדים נושאי מנחה. והנה רבותינו ז"ל דרשו על זה (סנהדרין טז) היינו דאמרי אינשי מיניה וביה אבא ניזיל ביה נרגא, היינו שדוד שבא ממואב הוא עצמו דייקא נוקם בהם והרג אותם.

שיורדין למקום הקליפות להיכלי התמורות לברר הקדושה משם וכו', ועל כן בהכרח לכל הרוצה לגשת אל הקודש ולזכות לכל הנ"ל שיהיה בבחינת עייל ונפיק, וצריך שתהיה הירידה קודם העליה, שזהו בחינת כל מה שעובר על כל אדם מקטן ועד גדול, כי אפילו הקטנים במעלה מאוד ואפילו קטנים ונערים, כל מה שעובר עליהם שרעתם ומוחם קטן בבחינת מוחין דקטנות ומתגברים עליהם כל התאוות ומעשה נערוה, הכל נמשך מבחינה זאת, שהוא בחינת מי ימר הנ"ל שהם בחינת היכלי התמורות, שהם בחינת הקליפה הקודמת לפרי שעובר על כל אדם שבעולם, ומשם כל הירידות שקודם העליות של כל אדם. וכל מה שחותרין ורוצים לעלות איזה עליה אל הקדושה, מתגברין היכלי התמורות מאוד בתאוות והרהורים ובלבולים וסברות הפוכות וכו', וצריכין יגיעה גדולה והתקרבנות לצדיקים עד שיזכה לברר הקדושה משם ולעלות משם בשלום, והעיקר על ידי עשיית המצוות בשמחה גדולה כנ"ל, שעל ידי זה מעלה הקדושה מהיכלי התמורות עד שעולה בכל העליות הנוכרות לעיל, עד שמתקן המסדר והמיישב שזה העיקר, ואז זוכה על ידי הרדיפה של המוחין והמעכב, לבחינת תשעה היכלין הנזכרים לעיל עד שמשגיח וכו'".

ובהמשך שם כתב: "הסטרא אחרא והקליפות שהם כוחות היצר הרע והיילותיו נקראים היכלי התמורות, שכל כוחם הרע הוא על ידי תמורות, שמחליפין וממירין רע בטוב וטוב ברע, בבחינת "הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע שמים חושך לאור ואור לחושך וכו'" (ישעיה ה), שמשם כל הבלבולים וכל התאוות וכל מיני מחלוקת והסתות ופיתויים וסברות של שקר וכו', ועיקר על ידי העצבות שעל ידי זה המוח והשכל מבולבל, כמו שמבואר בסיומן י' בליקוטי תנינא, ועיקר הבלבול הוא שמבלבלין הדעת וממירין ומהפכין הכל וכו'".

כי על פי רוב מתלבש הבעל דבר במצוות (כמו שמואב לקוטי חלק א בסיומן א), שכל זה בחינת תמורות וחליפין, וזה בחינת יראות הנפולות רחמנא לצלן, כי צריכין להתיירא רק מה' יתברך לבד כמו שכתוב ה' לי לא אירא וכו', וכשמתיירא מאיזה אדם מושל או מחיה רעה וכיוצא, זה בחינת יראות הנפולות שמחליף יראת ה' יתברך ביראת בשר ודם, אך אפילו כשנדמה לו שמתירא מה' יתברך שלא יענישהו, שזאת

הקלפות, כי אתם בעצמכם תביאו את בית ישראל מהגלות, הנקראים אשלי, הינו חבל ונחלתו, כמו שכתוב (ישעיה סו): "והביאו את אחיכם

בצאת ישראל מהגלות בשמחה, כמו שכתוב: כי בשמחה תצאו, ואז יכלו הקלפות לגמרי. וזה: 'איתו אשלי, הינו עלידיכם ועל-כרחכם ותבטלו

ביאורים

ואז יכלו הקלפות לגמרי על ידי ריבוי השמחה שתהיה אז. וזה: 'איתו אשלי' – הביאו חבלים, הינו על ידיכם ועל כרחכם ותבטלו הקלפות, כי אתם בעצמכם תביאו את בית ישראל מהגלות, הנקראים 'אשלי' – חבלים, הינו שנקראים "חבל נחלתו" (דברים לט), כמו שכתוב (ישעיה סו): "והביאו את אחיכם בית ישראל", שזה נאמר על הגויים, שכל אחד ואחד מהעבדים –

כדי להעלות משם את הקדושה, כי עקר עליית הקדושה – על ידי השמחה, כי השכינה היא שורש השמחה של ישראל, והקליפות שהם העצבות גוברים עליה, וקדושת השכינה מלוכשת בעשיית המצוות, ועל ידי עשיית המצוות בשמחה מתבטלים הקליפות ממילא, והשכינה עולה מאליה מבין הקליפות. ולעתיד בצאת ישראל מהגלות בשמחה, כמו שכתוב: "כי בשמחה תצאו",

עיונים

ובליקוטי הלכות (הל' הודאה ה' אות י') כתב לבאר באופן אחר: "לכאורה קשה, כי כלל דברי רבינו הוא שהשיב להם שלעתיד בצאת מהגלות תגדל השמחה מאוד, ועל ידי זה יתבטלו הקליפות וכו', ואם כן קשה, כי עדיין אין אנו מבינים מה נעשה אנחנו עתה בעומק הגלות הזו שעיקר הגלות הוא העצבות וכו', ובמה נזכה עתה לזה לשמח נפשנו להכניע הקליפות לצאת מגלות הנפש שהוא העצבות שמתגבר בכל יום על כל נפש ונפש מ ישראל וכו'.

אך הענין הוא על פי המבואר בדבריו ז"ל במקום אחר (בסימן ר"ג לקוטי ח"א) שכשהקדוש ברוך הוא רוצה להושיע את ישראל הוא ממשיך השגחה מקץ האחרון וכו' עיין שם, וכן הוא כאן, שרבי יהושע בן חנניה השיב להם שבסוף האחרון בצאת ישראל מהגלות תגדל השמחה מאוד, שזהו בחינת 'איתו אשלי ומושחו' וכו', ורמז בזה שבזה בעצמו מוציאין כל נפש ונפש מ ישראל מגלותו גם עתה, שעיקר הגלות הוא העצבות כנ"ל, והעצה היא שיוכיז את עצמו בסוף האחרון, שסוף כל סוף יושיע ה' את ישראל בודאי בכלל ובפרט כנ"ל, ועל ידי זה יוכל לשמח את עצמו גם עתה, ועל ידי זה יצא מגלותו מבחינת היכלי התמורות ויברר הקדושה משם עד שיזכה להשיג אור האין סוף וכו' כנ"ל.

ביאור הפסוק "והביאו את אחיכם מכל הגויים"

והביאו את אחיכם: בישעיה ס"ו כתוב: "והביאו את כל אחיכם מכל הגויים מנחה לה', בסוסים וברכב ובצבים ובפרדים ובכרכרות, על הר קדשי ירושלם, אמר ה', כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה'", ובמצודות דוד שם פירש: "והביאו את כל אחיכם בני ישראל – הרחוקים שלא עלו עם אחיהם אותם העכו"ם ש ישראל הם בתוכם כשישמעו הפלא הגדול שיעשה המקום במחנה גוג ומגוג יביאו את ישראל בסוסים וברכב וכו' למנחה לה'. על הר קדשי – אל הר קדשי ולתוספות ביאור אמר ירושלים. כאשר יביאו וכו' בכלי טהור – כמו שמביאים ישראל את המנחה בית ה' בכלי טהור כן יביאו העכו"ם את ישראל בבגדים טהורים ונאים ובמרכבות נאות ומכובדות".

הרי מצינו ענינו מבורא, שאף על פי שבימי משה כתיב (דברים ט) "אל תצר את מואב", זה היה בשביל הפרידות טובות שהיו עתידין לצאת מהם, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (בבא קמא לח.). ואחר כך יצאה רות מהם ובאה מעצמה ונתגיירה, שזה בחינת שעלתה הקדושה שהיתה כבושה בתוכם מאליה בלי שום תחבולה ומלחמה, וממנה יצא דוד שנקם בהם והרג אותם.

והנה הענין שמדדס והניח חבל אחד להחיות, כי מסתמא הבין דוד בדעתו מי הם אותם שיצאו כבר כל ניצוצות הקדושה מביניהם, והרג אותם לגמרי, ואותם שהיה עדיין איזה ניצוצות ביניהם מבחינת המלכות דקדושה, הניח אותם להחיות, והיו נושאי מנחה לרוד שזכה לבחינת מלכות, ועל ידי זה נתבררו ועלו הניצוצות הקדושות שביניהם. ועל כן היו נושאי מנחה דייקא, בבחינת (ישעיה ס"ו) "והביאו את כל אחיכם מנחה לה' כאשר יביאו בני ישראל את המנחה וכו'".

וזהו שרימז רבינו ז"ל בלשונו הקדוש: ולעתיד בצאת ישראל מהגלות בשמחה וכו' ואז יתבטלו הקליפות לגמרי וכו' וכו', ועל ידי השמחה יתבטלו הקליפות בבחינת וימדדס בחבל וכו'. היינו כי לעתיד תגדל השמחה והקדושה כל כך, עד שהקליפות יחזירו מעצמם כל הניצוצות הקדושות שביניהם והם יתבטלו לגמרי. אך גם עכשיו יכולין להמשיך בחינה זו כל אחד כפי קדושת עבודתו, והעיקר על ידי עשיית המצוה בשמחה, שעל ידי זה עולין ניצוצות הקדושות מאליהם מבין הקליפות והם כלין ואובדין, רק שאינם כלין ואובדין כל הקליפות לגמרי ממש, כי זה יהיה רק לעתיד. ועכשיו נמשך גם כן בחינת ביטול הקליפות כפי בחינת בירור ועליית הניצוצות הקדושות שנמשך בכל פעם, כמו כן הקליפות כלין והולכין, שזה בחינת וימדדס איזה להמת ואיזה להחיות, מחמת שיש עדיין איזה ניצוצות הקדושות מבחינת המלכות דקדושה ביניהם, רק שזו המדידה גופא נעשה גם כן ממילא, כאילו הם בעצמם מודדין איזה מהם כלות ולהמת לגמרי, שזה בחינת ומשחו היינו המדידה כלות אותם.

אָמְרוּ לֵה: אַחְוֵי לָן מְנָא דְלֵא שְׁוִיָּא לְחַבְלָא. אִיתִי בּוּדְיָא. פְּשִׁטוּהוּ, וְלֵא הָוֵי עֵיל לְתַרְעָא. אָמַר לְהוּ: אִיתּוּ מָרָא, סְתָרוּ. הִינּוּ מְנָא דְלֵא שְׁוִיָּא לְחַבְלָא:

רש"י:

אחוי לן מנא דלא שוויא לחבלא. הראנו כלי שאינו שוה ההפסד שהוא מפסיד: בודיא. מחצלת: לא עיל בתרעא. שתיה ארד ורחב יותר מן הפתח: איתו מרא וסתרו. בגין הפתח והפתח עד שישגם:

'מִשְׁתַּרְבּ בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ פְּטַל הַשְּׁמִיר וְנִפְתַּת צוּפִים וְאַמְנָה': (משנה סוטה מח)

בית־ישראל, שְׁפַל אֶחָד וְאֶחָד מִהֶעֱכוּ"ם יָבִיאוּ בְיָדָם אֶת בֵּית־יִשְׂרָאֵל מִהַגְלוֹת, עַל־יְדֵי רַבּוּי הַשְּׁמִחָה שֶׁיְהִיָּה בְּעַת הַזֹּאת, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תהלים קכו): "אִזּוּ יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהִים וְכוּ', הֵינּוּ שְׂמֵחִים". וְעַל־יְדֵי הַשְּׁמִחָה יִתְפַּטְּלוּ הַקְּלָפוֹת, בְּבַחֲנִית (שמואל ב ח): "וַיִּמְדְּדִם בְּחָבֶל הַשֵּׁבֶב אוֹתָם אֲרָצָה". וְזֶה: מוֹשְׁחוֹ, הֵינּוּ הַמְּדִידָה לְכָלֹת אוֹתָם:

כה

לשון רבנו זכרוננו לברכה

ביאורים

הקליפות ממילא על ידי ריבוי השמחה, ואז יצאו ישראל מהגלות בגשמיות גם כן, ויעלו מאליהם מבין הגויים, כך גם עכשיו, על ידי עשיית המצוות בשמחה, עולה הקדושה מאליה מבין היכלי התמורות, כי הקליפות בעצמם מוכרחים להוציא ולהחזיר ולהעלות למקומם את כל ניצוצות הקדושה שביניהם, והם מתבטלים וכלים על ידי השמחה, (פרפראות לחכמה).

כה

לשון רבנו זכרוננו לברכה

מובא בגמרא (בכורות ח): 'אָמְרוּ לֵה סְבִי דְבֵי אַתּוּנָא לִרְבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה: אַחְוֵי לָן מְנָא דְלֵא שְׁוִיָּא לְחַבְלָא – הִרְאָה לָנוּ כְּלֵי שְׂאִינוּ שׁוּהָ אַתְּ הַהִפְסַד שְׁהוּא מִפְסִיד. אִיתִי בּוּדְיָא – הִבִּיא מַחְצֵלַת. וְלֵא הָוֵי עֵיל לְתַרְעָא – פִּשְׁטוּהוּ וְלֵא נִכְנְסָה לְבֵית, מְכִינָן שְׁהִיתָה רַחְבָּה יוֹתֵר מִהַפְתַּח. אָמַר לְהוּ, אִיתּוּ מָרָא, סְתָרוּ – אָמַר לֵהם: הִבִּיאוּ גְרוּזִין וְשִׁבְרוּ אֶת הַפְתַּח כְּדֵי שְׁהַמְחִצֵּלַת תּוֹכֵל לְהַכְנִס. הֵינּוּ מְנָא דְלֵא שְׁוִיָּא לְחַבְלָא' – זֶה כְּלֵי שְׂאִינוּ שׁוּהָ אַתְּ הַהִפְסַד שְׁהוּא מִפְסִיד. וּבִסוּף הַמֵּאמֵר יִתְבָּאֵר הַרְמוּז בְּדַבְרֵי הַגְּמָרָא עַל פִּי דְרַבּוּי שֶׁל הַמֵּאמֵר.

מובא במשנה (סוטה פ"ט): 'מִשְׁתַּרְבּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ פְּטַל הַשְּׁמִיר – שְׁהוּא כְּמִין תּוֹלַעַת שְׁהִיו מְרַאִים אוֹתָהּ עַל

מהגויים יביאו בידם את בית ישראל מהגלות, אפילו את אותם הרחוקים שנשמעו בין הגויים, והיינו שאז לא יצטרכו ישראל לירד לבין העכו"ם, ולחפש שם אחר איזה איש ישראל שנשמע בין הגויים, רק הגויים בעצמם יביאו אותם מנחה לה', על ידי רבוי השמחה שיהיה בעת הזאת, כמו שכתוב (תהלים קכו): "אִזּוּ יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהִים וְכוּ', הֵינּוּ שְׂמֵחִים", הרי שלעתיד לבוא תהיה לעם ישראל שמחה גדולה, ועל ידי השמחה יתפּטלו הקלפות, כמו שכתוב (ישעיה נ"ה) "כי בשמחה תצאו", כי מאחר שהקליפות הן בחינת עצבות והקדושה הוא בחינת שמחה, ממילא מובן כי עיקר עליית הקדושה מביניהם הוא על ידי שמחה, וזהו בְּבַחֲנִית מה שנאמר על דוד המלך (שמואל ב ח): "וַיַּךְ אֶת מוֹאֵב, וַיִּמְדְּדִם בְּחָבֶל הַשֵּׁבֶב אוֹתָם אֲרָצָה", שהשכיב את אנשי מואב על הארץ, ומדד מלוא שני חבלים להמית, ומלוא החבל להחיות והיו לו לעבדים, הרי שמדידה בחבל רומזת על הריגה וכילוי, וזהו: 'מוֹשְׁחוֹ' – תמדדו, הֵינּוּ הַמְּדִידָה לְכָלֹת אוֹתָם – את הקליפות. וזה 'אִיתִי אֲשֵׁלִי', שלא יצטרכו לירד אליכם, רק אתם בעצמיכם ובעל כרחכם תקימו את בית ישראל שנקראים 'חבל נחלתו', וזה 'וּמֹשְׁחוֹ' היינו שיתבטלו ויכלו, בבחינת 'וימדדם בחבל השכב אותם ארצה', וכשם שלעתיד לבוא יתבטלו

עיונים

חבל נחלת יהויה בשביל שהחטיאו את ישראל שהם חבל נחלת ה', כל אינון דהוו מההוא זרעא כל אותם שהיו מאותו הזרע שהרעו לישראל במדבר בשיטים כבעל פעור, ההוא חבל אחיד בהו אותו חבל אחז בהם וקלט אותם."

מאמר הווהר בענין השכב אותם ארצה

השכב אותם ארצה: עיין זוהר בלק דף ק"צ ע"א וז"ל (עם פירוש מתוך מדבש): "מוֹאֵב מֵה כְּתוּב מֵה כְּתוּב בּוּ, וַיַּךְ אֶת מוֹאֵב וַיִּמְדְּדִם בְּחָבֶל פִּירוּשׁ הַשֵּׁכִיב אוֹתָם לֵארוּץ וּמְדַד אוֹתָם בְּחָבֶל אֲרוּךְ דְּרוּךְ בִּזְיוּן וְנִקְמָה, וְהֵינּוּ בַּהֲהוּא

טבלאות סיכום להבנת תורה כ"ד

סדר העולמות
 >> באופן כללי
 (הנצרך לעניינו)

נערך ע"י אחד מאברכי הכולל להבין מרחוק את סדר הדברים, וצריך להיזהר לא לגשם ח"ו יש ללמוד את התורה ורק אח"כ להיעזר בטבלאות, ולא להיפך אין להעתיק ללא רשות

תורה כ"ד
 סעיף ז'
מפנימות
 הברכות נתברך
 כח המיישב
 והמסדר דהיינו
 בחינת הכתר
 וגם שם צריך
 אמונה

מלכות דינירה
כתר דעשיה
חצ"ד דעשיה
חסד גצורה
תפארת דעשיה
נלח הוד
יסוד דעשיה
מלכות דעשיה
קלי

ההסבר בדרך
 עבודה ע"פ
 דברי רבינו:
 ע"י החיבור
 והיחוד הפנימי
 שבין האמונה
 שהיא 'מלכות'
 דיצירה' ובין
 ברכת השכל
 שהם 'חב"ד'
 וחג"ת דעשיה'
 נתהוו ונתברך
 הכתר הרומז
 לענין המתנה
 שצריך בהשכל

תורה כ"ד
 סעיף ו'
צריך להמשיך
 אמונה לתוך
 השכל כי אין
 לסמוך על
 השכל בעצמו

מלכות דינירה
חכמה צינה
דעת דעשיה
חסד גצורה
תפארת דעשיה
נלח הוד
יסוד דעשיה
מלכות דעשיה
קלי

ההסבר בדרך
 עבודה ע"פ
 דברי רבינו:
 אחר שעלתה
 שכינה מלמטה
 עד חב"ד בראש
 עולם העשיה
 ע"י שממשיכים
 אמונה לברכת
 השכל נעשה
 שלימות חב"ד
 דעשיה מ'מלכות'
 דיצירה'
 שלמעלה הימנו
 כי מלכות היא
 אמונה

תורה כ"ד
 סעיף ה'
עיקר הברכה
 הוא ברכת
 השכל ובעל
 נפש יכוין
 להמשיך זאת

חכמה צינה
דעת דעשיה
חסד גצורה
תפארת דעשיה
נלח הוד
יסוד דעשיה
מלכות דעשיה
קלי

ההסבר בדרך
 עבודה ע"פ
 דברי רבינו:
 אף שאפשר
 להמשיך
 מהידיים ברכה
 לכל הענינים כל
 אחד כפי רצונו
 בעל נפש
 מכוין להמשיך
 שכל שהיא
 עיקר הברכה
 ואז הידיים
 שהם 'חג"ת'
 שמהם הברכה
 מלביש את
 חב"ד' שהם
 בחינת השכל

תורה כ"ד
 סעיף ד'
על ידי
 ההליכה
 נמשך ברכה
 מהידיים לכל
 העולמות

חכמה צינה
דעת דעשיה
חסד גצורה
תפארת דעשיה
נלח הוד
יסוד דעשיה
מלכות דעשיה
קלי

ההסבר בדרך
 עבודה ע"פ
 דברי רבינו:
 ע"י התעוררות
 ההליכה דהיינו
 'נה"י' שהם
 הרגלין
 נמשך ברכה
 שהיא בחינת
 ידיים דהיינו
 'חג"ת'
 ועל כן בזה
 מלביש נה"י
 שהם הרגלין
 את חג"ת שהם
 הידיים
 המשפיעים
 ברכה

תורה כ"ד
 סעיף ג'
יש כח הליכה
 בהמצוה לילך
 ולעורר כל
 העולמות
 לעבודת ה'

חכמה צינה
דעת דעשיה
חסד גצורה
תפארת דעשיה
נלח הוד
יסוד דעשיה
מלכות דעשיה
קלי

ההסבר בדרך
 עבודה ע"פ
 דברי רבינו:
 'נצח הוד יסוד'
 הם בחינת 'רגלין'
 ועל כן כאשר
 ה'מלכות' עולה
 והיא מלבשת
 את נה"י
 נעשה הליכה
 דהיינו שהשכינה
 - המצוה עולה
 והולכת ומעוררת
 את כל העולמות
 דהיינו הליכת
 הרגלין - נה"י
 ובכך מלכות
 מלבשת את נה"י

תורה כ"ד
 סעיף ב'
על ידי עשיית
 המצוות
 בשמחה עולה
 מלכות דעשיה
 מן הקליפות

חכמה צינה
דעת דעשיה
חסד גצורה
תפארת דעשיה
נלח הוד
יסוד דעשיה
מלכות דעשיה
קלי

ההסבר בדרך
 עבודה ע"פ
 דברי רבינו:
 ה'שכינה' בחינת
 'מלכות'
 כשיש עצבות
 היא בגלות בין
 ה'קליפות'
 הסמוכות אליה
 שהן בחינת
 'מותרות'
 ועל כן בעשיית
 ה'מצוות' שהם
 בחינת השכינה
 בשמחה'
 גואלין ומעלין
 את ה'מלכות -
 שכינה' מביניהם

פריסא
צין
המאזיל
ובין
הנאלים
למעלה
למעלה
עד אור
אין סוף
כתר
לאזילות
חצ"ד
לאזילות
חג"ת
לאזילות
נה"י
לאזילות
מלכות
לאזילות
כתר
דזריאה
חצ"ד
דזריאה
חג"ת
דזריאה
נה"י
דזריאה
מלכות
דזריאה
כתר
דינירה
חצ"ד
דינירה
חג"ת
דינירה
נה"י
דינירה
מלכות
דינירה
כתר
דעשיה
חצ"ד
דעשיה
חג"ת
דעשיה
נה"י
דעשיה
מלכות
דעשיה
מדור
הקליפות

כך עולה מלכות מן הקליפות ע"י עשיית מצוות בשמחה את כל עולם העשיה עד כתר ולמעלה בקודש וכן עולין העולמות למעלה למעלה

תורה כ"ד סעיף ח: וכשהמוחין רודפין להשיג אור אין סוף והכתר מעכב נעשה הכאה ומזה נעשין תשעה היכלין כי ע"י רדיפתן נכללין זה בזה ונעשין תלת כלולין מתלת

ברסלב נייעס